

ΚΥΘΗΡΑ
ΤΟ ΜΙΝΩΙΚΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ
ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

4: ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία
Πανεπιστημίου 22, Ἀθήναι 106 72
FAX (+30)210 3644996, Τηλ. (+30)210 3609689
secr@archetai.gr – www.archetai.gr

ISSN 1105-7785

ISBN 978-960-8145-84-9

978-960-8145-92-4

978-960-8145-99-3

978-618-5047-11-5

ΧΟΡΗΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑ ΨΥΧΑ

Γενικὴ ἐπιμέλεια ἔκδοσης
Ἐλευθερία Κονδυλάκη Κόντου

ΚΥΘΗΡΑ
ΤΟ ΜΙΝΩΙΚΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ
ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ
4: ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

ΥΠΟ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥΡΝΑΒΙΤΟΥ

Έπιστημονική επιμέλεια
ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗ	ια΄
ΑΔΩΝΙΔΟΣ ΚΥΡΟΥ, Ένα απρόσμενο εύρημα	ιζ΄
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ	ιθ΄
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΠΗΛΟΙ	22
3. ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ: ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ	24
4. ΜΙΝΩΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	26
4.1. Σχηματικοί τύποι	26
A. Άνοιχτὰ ἀγγεῖα	26
1. Άωτα κωνικὰ κύπελλα (Κ1-132)	26
2. Άωτα κωδωνόσχημα κύπελλα (Κ133-149)	31
3. Εὐθύπλευρα κύπελλα (Κ150-257)	32
4. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα (Κ258-351)	40
5. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ πόδι (Κ352-359)	47
6. Τροπιδωτὰ κύπελλα (Κ360-387)	48
7. Σκύφοι (Κ388-398)	49
8. Λεκάνες (Κ399-415)	51
9. Κάλαθοι (Κ416-425)	53
10. Πινάκια/δίσκοι (Κ426-446)	54
B. Κλειστὰ ἀγγεῖα	58
11. Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα (Κ447-547), Πιθαμφορεῖς (Κ548-562)	58
12. Πρόχοι/Ἀμφορεῖς (Κ563-681)	67
13. Γεφυρόστομες πρόχοι (Κ682-738)	72
Γ. Μαγειρικὰ σκεύη	76
14. Τριποδικὲς χύτρες (Κ739-802)	76
Δ. Ἀγγεῖα ἐξειδικευμένης χρήσης	81
15. Ρυτὰ (Κ803-857)	81
16. Ἀγγεῖα-Ρυτὰ (Κ858-871)	90
17. Μικκύλα προχοΐδια (Κ872-942)	92
18. Σύνθετα ἀγγεῖα (Κ943-946)	95
19. Ἀγγεῖα μὲ ὑπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες (Κ947-951)	96
20. Πύραυνα (Κ952-993)	97
21. Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ διαμπερεῖς ὀπές (Κ994-999)	100
22. Πώματα (Κ1000-1023)	101

23. Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα (Κ1024-1030)	104
24. Μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα (Κ1031-1032)	104
25. Τελετουργικὲς βάσεις (Κ1033-1034)	105
4.II. Διακοσμητικὲς Ἑνότητες	106
1. Τραχωτὸς ρυθμός (Κ1035-1038)	106
2. Διακόσμηση μὲ λευκὴ βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους (Κ1039-1047)	107
3. Πολυχρωμία (Κ1048-1070)	109
4. Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Κ1071-1101)	111
5. Ραβδωτὴ διακόσμηση (Κ1102-1122)	116
6. Σπεῖρες (Κ1123-1154)	116
7. Πτυχωτὸς ρυθμὸς χελωνίου (Κ1155-1168)	117
8. Φυτικὴ διακόσμηση (Κ1169-1233) (Πίνακες φυτικῶν τύπων)	118
9. Θαλάσσιος ρυθμὸς (1234-1237)	125
10. Δικτυωτό (Κ1238-1243)	126
11. Φολιδωτὴ διακόσμηση (Κ1244-1246)	126
12. Ἐπάλληλοι κύκλοι-ἀπομιμήσεις πέτρας (Κ1247-1249)	126
13. Στιγμές (Κ1250-1265)	127
14. Πιτσιλωτὴ διακόσμηση (Κ1266-1268)	127
15. Ρόμβοι (Κ1269-1271)	127
16. Σιγμοειδῆ (Κ1272-1274)	128
17. Πλοχομοί (Κ1275-1276)	128
18. Γραμμικὰ θέματα (Κ1277-1286)	128
19. Καταλειβάδες (Κ1287-1290)	128
20. Ταινιωτὴ διακόσμηση (Κ1291-1301)	129
21. Ὀλόβαφα, Ἄβαφα	121
5. ΥΜ/ΥΕ IIIA-B ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ	130
5.1 Κύλικες (Κ1302-1319)	130
5.2 Ψευδόστομοι Ἀμφορεῖς (Κ1320)	131
6. ΑΓΓΕΙΑ ΜΕ ΕΙΚΟΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ (Κ1321-1322)	132
7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	134
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	151
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ	283
ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ	285
4.I. Σχηματικοὶ τύποι	285
A. Ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα	285
1. Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα (Κ1-132)	285
2. Κωδωνόσχημα κύπελλα (Κ133-149)	303
3. Εὐθύπλευρα κύπελλα (Κ150-257)	304
4. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα (Κ258-351)	321
5. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ πόδι (Κ352-359)	335
6. Τροπιδωτὰ κύπελλα (Κ360-387)	337

7. Σκύφοι (K388-398)	339
8. Λεκάνες (K399-415)	341
9. Κάλαθοι (K416-425)	346
10. Πινάκια (K426-446)	348
Β. Κλειστά άγγεϊα	352
11. Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα (K447-547), Πιθαμφορεϊς (K548-562)	352
12. Πρόχοι/Άμφορεϊς (K563-681)	379
13. Γεφυρόστομες πρόχοι (K682-738)	398
Γ. Μαγειρικά σκεύη	409
14. Τριποδικές χύτρες (K739-802)	409
Δ. Άγγεϊα έξειδικευμένης χρήσης	422
15. Ρυτά (K803-857)	422
16. Άγγεϊα-Ρυτά (K858-871)	433
17. Μικκύλα προχοϊδία (K872-942)	437
18. Σύνθετα άγγεϊα (K943-946)	446
19. Άγγεϊα με ύπερυψωμένη βάση/καρποδόχες (K947-951)	449
20. Πύραυνα (K952-993)	449
21. Άγγεϊα/σκεύη με διαμπερεϊς όπες (K994-999)	455
22. Πώματα (K1000-1023)	455
23. Μικκύλα τριποδικά άγγεϊα (K1024-1030)	460
24. Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεϊα (K1031-1032)	462
25. Τελετουργικές βάσεις (K1033-1034)	462
4.II. Διακοσμητικές Ένότητες	462
1. Τραχωτὸς ρυθμός (K1035-1038)	462
2. Διακόσμηση με λευκή βαφή επί σκοτεινοῦ βάθους (K1039-1047)	465
3. Πολυχρωμία (K1048-1070)	467
4. Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση (K1071-1101)	471
5. Ραβδωτή διακόσμηση (K1102-1122)	477
6. Σπεϊρες (K1123-1154)	481
7. Πτυχωτὸς ρυθμός χελωνίου (K1155-1168)	485
8. Φυτική διακόσμηση (K1169-1233) (Πίνακες φυτικῶν τύπων)	487
9. Θαλάσσιος ρυθμός (1234-1237)	497
10. Δικτυωτό (K1238-1243)	499
11. Φολιδωτή διακόσμηση (K1244-1246)	499
12. Έπάλληλοι κύκλοι-άπομιμήσεις πέτρας (K1247-1249)	499
13. Στιγμές (K1250-1265)	501
14. Πιτσιλωτή διακόσμηση (K1266-1268)	503
15. Ρόμβοι (K1269-1271)	503
16. Σιγμοειδή (K1272-1274)	505
17. Πλοχοί (K1275-1276)	505
18. Γραμμικά θέματα (K1277-1286)	505
19. Καταλειβάδες (K1287-1290)	508
20. Ταινιωτή διακόσμηση (K1291-1301)	508

5. ΥΜ/ΥΕ ΙΙΑ-Β κεραμεική	510
5.1. Κύλικες	510
5.2. Ψευδόστομοι άμφορεΐς	512
6. Άγγεΐα με εΐκονιστική διακόσμηση	513
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ	515
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	545
ΧΑΡΤΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ	565
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	587
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ	605
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	606
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ	607
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	608
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	611
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	613
ΠΙΝΑΚΕΣ	627

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ πορεία μιᾶς ἔρευνας

Τὸ ταξίδι μου στὰ Κύθηρα ξεκίνησε ἀπὸ τὸν ἀέρα. Καθισμένος στὸ μικρὸ δεκαοκταθέσιο Ντορνιέ, δίπλα στὸ παράθυρο, ἔβλεπα καθαρὰ τὴν κάθε λεπτομέρεια τοῦ τοπίου. Ποιὸ εἶναι ἄραγε τὸ σημεῖο ὅπου ἐστιάζει τὸ μάτι τοῦ ἀρχαιολόγου, τοῦ ὁποιουδήποτε τελικὰ ἐρευνητῆ; Καθηλωμένο ἓνα μέτρο πάνω ἀπ' τὸ ἐλάχιστο χῶμα ποὺ ἀνασκάπτει, πάνω στὴ σελίδα ἑνὸς βιβλίου ποὺ φυλλομετράει, στοὺς φακοὺς τοῦ μικροσκοπίου, στὸ πληκτρολόγιο καὶ στὴν ὁθόνη ἑνὸς ὑπολογιστῆ, ἢ μήπως καὶ στὰ σύννεφα τῆς φαντασίας, τῆς παλιᾶς ἄγνοιας, τῆς νέας σύνθεσης τῆς σκέψης του; Τὰ Κύθηρα ἦταν ἀκόμη τότε μόνο μιὰ ὄνειρική λέξη, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ ἓνας στόχος.

Τὸ ἀεροπλάνο πετοῦσε χαμηλά, κάτω ἀπὸ τὰ σύννεφα. Ποικίλα χρώματα μὲ ἀνταύγειες μοῦ ζέσταιναν τὰ μάτια, πλατιὰ γαλάζια καὶ καστανορόδινα. Καὶ μόνο βλέποντας τὴ Σαλαμίνα ἀναθερμάνθηκε μέσα μου ἡ μνήμη τούτης τῆς χώρας. Αὐτὴ ἡ προκλητικὴ γλῶσσα γῆς στὴν ἄκρη τῆς Εὐρώπης, βράχος στὸ πέρασμα ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ στὴ Δύση. Σ' αὐτὸ τὸ πέρασμα σκεφτόμουν κιόλας ζωηρὰ τὰ Κύθηρα.

Χρόνια καὶ χρόνια προτοῦ ἀνοιῖει ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, κάθε ταξιδιώτης, κάθε πλοῖο ἔπρεπε νὰ κάνει τὸ γύρο τῆς Πελοποννήσου. Ἀπὸ τὸν ἀέρα, ταξιδεύοντας γραμμὴ στὸν Νότο, καθὼς ταχύτατα ἄλλαζε τὸ τοπίο, ὁ νοῦς μου στρεφόταν στὸν χρόνο ποὺ διαρκοῦσε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ ταξίδι, κι ἀκόμη στοὺς κινδύνους ποὺ ἐγκυμονοῦσε τόσο ἀπὸ τὴ φύση ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Πάνω στὸν βράχο, σφιγμένη μὲς στὸ κάστρο τῆς, ἡ Μονεμβασιά, ἔτοιμη, λές, νὰ ἀποκρούσει ὄχι μονάχα πειρατὲς περαστικούς ἀλλὰ καὶ ὀργανωμένους ἐπιδρομεῖς. Σ' ὁλόκληρη τὴ διαδρομὴ βράχια καὶ πάλι βράχια, ποὺ καὶ ποὺ μιὰ ἀμμουδιά.

Ἄν καὶ ἡ θάλασσα ἦταν ἡρεμὴ, γινόταν ἀμέσως φανερὸ ἀπὸ τὰ ἀπόκρημνα, ἄξενα βουνὰ πὼς πλησιάζαμε στὸ δυσκολότερο σημεῖο, τὸν τρομερὸ Κάβο Μαλιά, φόβητρο πάντα κάθε ναυτικοῦ ποὺ περιέπλεε τὴν Πελοπόννησο. Σὲ πόσα ἀναριθμητὰ ναυάγια στάθηκε μάρτυρας αὐτὸς ὁ βράχος, πόσους νὰ ἔσωσε τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐπὶ τῷ Μαλεῶ, πολὺ ἀργότερα αὐτὸς ὁ φάρος; Μαῦρες οἱ σκέψεις ἀπ' τὴ θάλασσα μὲ τύλιγαν στὰ ὕψη. Ὅμως ἀρχίζαμε νὰ κατεβαίνουμε, ἔφθανα στὸν προορισμὸ αὐτοῦ τοῦ ἄλλου «Ταξιδιοῦ στὰ Κύθηρα». Ἐκεῖνα τὰ πάλλευκα στίγματα ψηλὰ στὴν κορυφὴ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἄλλος Ἅγιος Γεώργιος, ὁ Ἅγιος Γεώργιος στὸ Βουνό, ἡ πιὸ κατάλληλη θέση γιὰ ἓνα μινωικὸ ἱερό. Καθὼς τὸ ἀεροπλάνο μας προγειωνόταν μὲ θόρυβο στὸ μικρὸ ἀεροδρόμιο, ἤμουν ἀνυποψίαστος πόσο ἄρρηκτα ἐπρόκειτο νὰ δεθῶ προσωπικὰ μὲ τὰ μινωικὰ Κύθηρα. Ἦμουν ἀνυποψίαστος πὼς μόλις ἀρχίζε αὐτὸ τὸ ἀναπάντεχα μαγευτικὸ ταξίδι στὸν χρόνο.

Ἦταν γνωστὸ ὅτι οἱ Μινωῖτες, ἤδη τὴν τρίτη ἀλλὰ καὶ τὴ δεύτερη χιλιετία π.Χ. εἶχαν σχέση μὲ τὰ Κύθηρα. Παρὰ τὴν αὐτάρκειά της, ἡ μινωικὴ Κρήτη εἶχε ἀναπτύξει ἔντονες

ἐμπορικὲς σχέσεις ἀκόμη καὶ μὲ πιδό μακρινὲς περιοχὲς. Ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Ἀνατολὴ ἔρχονταν στὴν Κρήτη πολλὰ ἐξωτικὰ προϊόντα, ἐλεφαντόδοντο καὶ δόντια ἵπποπόταμου, αὐγὰ στρουθοκαμήλου ἀλλὰ καὶ ἡμιπολύτιμες πέτρες: σάρδιος, ἀμέθυστος, ἀχάτης, σαρδόνυχας, αἱματίτης, ὄνυχας, χαλκηδόνιος καὶ ὀρεῖα κρύσταλλος.

Ἀπὸ ἓνα πλέγμα στρατηγικῶν σημείων ποὺ εἶχαν καταλάβει οἱ Μινωῖτες στὸ Αἶγαῖο ἦταν ἀδύνατον νὰ μείνουν ἔξω τὰ Κύθηρα, ἓνα νησὶ στὸν δρόμο ὄχι μόνο γιὰ τὴν Πελοπόννησο καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ Δύση. Τὰ πρῶτα ἵχνη τῶν Μινωιτῶν στὰ Κύθηρα ἀνακαλύφθηκαν τὴ δεκαετία τοῦ 1930. Τὴ δεκαετία τοῦ 1960, μὲ τὴ σπουδαία ἀνασκαφὴ τῆς ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς στὸ Καστρί, κοντὰ στὸν Αὐλαίμονα, ὁ μινωικὸς ἀποικισμὸς τῶν Κυθήρων εἶχε πιά βεβαιωθεῖ. Τὰ σπῆτια ποὺ ἀνασκάφηκαν ἦταν τυπικὰ μινωικά, οἱ κάτοικοί τους, ὅπως καὶ στὴν Κρήτη, χρησιμοποιοῦσαν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο τὰ ἴδια ἀντικείμενα. Ἰδιοὶ ἦταν καὶ οἱ τάφοι τους, ὅσοι ἀνακαλύφθηκαν λίγο πιδό πέρα, ἴδια τὰ ταφικά ἔθιμα. Τὸ μόνο ποὺ ἔλειπε ἀπὸ τὴ μινωικὴ ἀποικία τῶν Κυθήρων ἦταν ἓνα ἱερό. Ἐνα βουνὸ μὲ ὕψος 355 μέτρα, τέσσερα μόλις χιλιόμετρα ἀπὸ τὸν μινωικὸ οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ἔκρυβε προσεκτικὰ τὰ μυστικά του μέχρι καὶ τὸ 1991.

Ἀμέσως μόλις ἀνέβηκα στὴν κορυφὴ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου στὸ Βουνό, ἀναρωτήθηκα πῶς καὶ γιὰτὶ αὐτὴ ἡ θέσῃ δὲν εἶχε ἀναγνωρισθεῖ νωρίτερα ὡς τυπικὸ παράδειγμα ἱεροῦ κορυφῆς, ἀφοῦ ἦταν φανερό πῶς εἶχε ὅλα τὰ διακριβωμένα χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τοῦ τύπου αὐτοῦ τοῦ μινωικοῦ ἱεροῦ: βατότητα, γειτνίαση, ὁρατότητα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί καὶ θέα. Καὶ τί θέα! Μέχρι τὰ Ἀντικύθηρα καὶ τὴν Κρήτη στὸ Νότο, σ' ὁλόκληρο τὸ νότιο Αἶγαῖο ἀνατολικά καὶ βέβαια στὴ διπλανὴ Πελοπόννησο στὸν Βορρά. Θέα πολὺ εὐρύτερη ἀπὸ αὐτὴν ποὺ προσφέρουν τόσα καὶ τόσα ἱερὰ κορυφῆς τῆς Κρήτης, ὅπως ὁ Γιούχτας, ὁ Κόφινας, ὁ Βρύσινας, σκαρφαλωμένα καὶ σὲ ψηλότερες βουνοκορφές, ὅπου ὅμως ὁ ὀρίζοντας διακόπτεται ἀπ' τὸ πολὺπτυχο τῆς γῆς. Ἀναρωτιόμουν πῶς καὶ δὲν ἐπισήμαναν τὴ θέσῃ αὐτοὶ ποὺ εἶχαν σκάψει στὸ Καστρί, οἱ ὁποῖοι μάλιστα εἶχαν ἀνέβει στὸν Ἅγιο Γεώργιο στὸ Βουνό γιὰ νὰ τραβήξουν φωτογραφίες.

Σύντομα βρέθηκα νὰ μαζεῦω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια χαρακτηριστικὰ κομμάτια ἀπὸ μινωικὰ ἀγγεῖα. Δὲν πίστευα στὰ μάτια μου πῶς ἔτσι ἀπλά, σκύβοντας στὴ γῆ, μποροῦσα ἄμεσα νὰ δρέψω τέτοιο καρπὸ, σὰν τὸ εἰδῶλιο ποὺ κρατοῦσα εὐλαβικά. Ὅμοιο μὲ αὐτὸ ποὺ ὁ Ἄδωνις Κύρου, παλιὸς ἤδη φίλος, ἐκδότης καὶ συλλέκτης, μοῦ εἶχε δεῖξει πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες στὴν Ἀθήνα. Καὶ ἦταν αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα ποὺ μὲ ὁδήγησαν στὰ Κύθηρα. Φωτογραφίες μικρῶν χάλκινων μινωικῶν εἰδωλίων λατρευτῶν, ἀντρῶν καὶ γυναικῶν, πλημμύριζαν τότε τὸ σπῆτι μας, καθὼς ἡ Ἔφη δημοσίευε γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Φραγκφούρτης ἓνα βιβλίο ἀφιερωμένο στὰ χάλκινα προϊστορικὰ εἰδῶλια τοῦ Αἰγαίου. Γνώριζα λοιπὸν ἀπὸ πρῶτο χέρι κάθετι σχετικὸ. Σκεπτόμουν τὴ σπανιότητά τους, πόσο περιζήτητα ἦταν γιὰ κάθε συλλέκτη ἢ καὶ διευθυντὴ μουσείου. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀρχαιοκάπηλοι σὺλησαν ὅλα τὰ ἱερὰ κορυφῆς τῆς Κρήτης.

Σὰν ἀποφάσισα τὴν ἀνασκαφὴ δὲν φανταζόμουν πῶς στὰ μέχρι τότε ἑκατὸν ἐβδομήντα γνωστὰ χάλκινα μινωικὰ εἰδῶλια ὁ Ἅγιος Γεώργιος στὸ Βουνό ἔσωζε γιὰ τὸ μελλοντικὸ Μουσεῖο τῶν Κυθήρων ἄλλα ὀγδόντα τρία. Προσκυνητῆς τῆς κορυφῆς, ἄναψα ἀπὸ ἓνα κερί στὶς ἐκκλησίες ποὺ συνέχισαν τὴ λατρεία στὸν ἴδιο τόπο, τὸν Ἅγιο Γεώργιο καὶ τὴν Παναγία.

Στὰ λίγα χρόνια ποὺ διήρκεσε ἡ ἀνασκαφή, τὰ πολυάριθμα εὐρήματα βεβαίως ἀνέκαθεν μὲ τὴν μὲρα τὴ μινωικὴ λατρεία στὸ νησί. Φυσικά, τὰ κεραμικά ἦταν συχνότατα θρυμματισμένα, ἡ μελέτη τους ὅμως ἀπὸ τὴν Ἱφιγένεια Τουρναβίτου ἔδειξε ὅτι ἀνῆκαν σὲ διάφορους τύπους, ἀπὸ μικρὰ προχοῖδια καὶ κύπελλα, ποὺ περιεῖχαν τὶς ταπεινὲς ὑγρὲς καὶ στερεὲς προσφορὲς τῶν πιστῶν, μέχρι μεγάλα πιθάρια, ὅπου τὸ ἱερατεῖο θὰ συγκέντρωνε τὰ ἀγαθὰ. Πολλὰ πῆλινα σκεύη εἶχαν καθαρὰ λατρευτικὴ χρῆση, ὅπως τὰ ρυτά, ἀγγεῖα μὲ μία τρύπα γιὰ νὰ χύνονται οἱ σπονδές, ἢ καὶ τὰ πύραυνα, τὰ θυμιατήρια καὶ ἀκόμη οἱ τράπεζες προσφορῶν καὶ οἱ κέρνοι, τὰ ἀγγεῖα μὲ τὶς πολλαπλὲς κοιλότητες ποὺ χρησιμοποιήθηκαν ἀργότερα καὶ στὴν ἑλευσινιακὴ λατρεία γιὰ νὰ περιλάβουν τὶς ἀπαρχές, τοὺς πρώτους καρποὺς τῆς γῆς. Δὲν ἔλειψαν καὶ τὰ πῆλινα εἰδῶλια ἀνθρώπων καὶ ζώων, κυρίως ταύρων, ἀκόμη καὶ ἓνα εἰδῶλιο πουλιοῦ, δὲν εἶναι ὅμως βέβαιο πῶς ἀποδίδεται ἓνα περιστέρι, ὅποτε θὰ σχετιζόταν μὲ τὴν Ἀφροδίτη, τὴν ὁποία ἤδη ὁ Ὅμηρος ἀποκαλεῖ Κυθέρεια. Τὰ πολυτελέστερα σκεύη ἦταν λίθινα. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι μερικὰ ἀπὸ τὰ λιθοτεχνήματα κατασκευάστηκαν ἀπὸ κομμάτια τῆς λακωνικῆς γῆς, πορφυρίτη καὶ σπαρτιατικὸ βασάλτη, πέτρες περιζήτητες, ἀφοῦ γινόταν καὶ ἐξαγωγή τους στὴ μινωικὴ Κρήτη. Ἀπὸ πορφυρίτη κατασκευάστηκε καὶ ἓνας λύχνος, ποὺ προδίδει ἄλλα ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα γιὰ τὴ λατρεία, πῶς θὰ ὑπῆρχαν δηλαδὴ καὶ κάποιες νυχτερινὲς τελετές, παννυχίδες, γιὰ τὶς ὁποῖες χρειάζονταν μεγαλύτερες καὶ μονιμότερες ἐστίες φωτός. Ὅπως ἔχει ἄλλωστε ὑποστηριχθεῖ καὶ ἀπὸ τοὺς θρησκευτολόγους, τελετουργικὲς φωτιὲς ἀνάβονταν συχνὰ σὲ διάφορες ὑπαίθριες λατρεῖες, καὶ πιθανότατα σ' αὐτὲς ρίχνονταν καὶ διάφορα ἀφιερῶματα, ποὺ βρέθηκαν καμένα ἀνάμεσα σὲ στάχτες.

Ἡ ἀνασκαφικὴ ὁμάδα τῶν Κυθήρων ἐργαζόταν τὰ ἀπογεύματα, πολλὲς φορὲς μέχρι τὰ μεσάνυχτα, στὴν καταγραφὴ, στὴ μελέτη, στὴ σχεδίαση τῶν ἀπειρῶν εὐρημάτων τοῦ μινωικοῦ ἱεροῦ. Δὲν ὑπῆρχε ἄλλος διαθέσιμος χώρος κοντὰ στὸν Ποταμὸ γιὰ νὰ μᾶς στεγάσει, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Γηροκομεῖο. Τὸ γραφεῖο τῆς διεύθυνσης ἔχανε κάθε μέρα ἀπὸ τὶς ἔξι τὸ ἀπόγευμα τὴν ἡρεμία του. Ὁ σιωπηλὸς χώρος γέμιζε ἀπὸ νεανικὲς φωνὲς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ποικίλους θορύβους, παλμοὺς τῆς ζωῆς ποὺ ἔσφυζε. Χαρτία θροῖζαν, κιβώτια καὶ μικρὰ κουτιά ἀνοιγόκλειναν, γλυκὰ καὶ καφέδες πῆγαιναν καὶ ἔρχονταν, ἓνα κασετόφωνο ἔπαιζε κάποιο μπλουζ σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ ἓνα ραδιόφωνο στὴ διαπασῶν ρεμπέτικα στὴν ἄλλη. Ἦταν μιὰ χτυπητὴ ἀντίθεση ἀνάμεσα στοὺς παραδομένους στὸν χρόνο τροφίμους τοῦ Γηροκομεῖου, τοὺς γέροντες μὲ τὰ πάλλευκα μαλλιά καὶ τὶς ἀμίλητες γριουλές, καθισμένους πάντοτε στὴν ἴδια θέση, στὴν ἴδια πολυθρόνα.

Φοβόμουν τὴν εἰσβολὴ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὁμάδας στὸ Γηροκομεῖο, τὴν ἐμπλοκὴ δύο τόσο ἀκραιῶν ἡλικιῶν. Φοβόμουν ἀπ' τὴν μιὰ τὴ διατάραξη τῆς γαλήνιας παράδοσης τῶν ἡλικιωμένων καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη κάποια μελαγχολία ποὺ θὰ γεννοῦσε ἴσως στὰ παιδιὰ ἡ καθημερινὴ θέα ἀνήμπορων σωμάτων. Τίποτε ὅμως δὲν δικαιολογοῦσε τοὺς φόβους μου. Τὰ παιδιὰ χαιρετοῦσαν μὲ προσήνεια τοῦ γέροντες, καὶ ἐκεῖνοι παρακολουθοῦσαν μὲ τὸ βλέμμα τους τὰ πάντα. «Σᾶς ἐνοχλοῦμε;» ρώτησα ἓνα βράδυ, ὅσο μπορούσα πιὸ κατευναστικά. «Ὅχι, μᾶς ἀρέσετε!» ἦταν ἡ ἀπρόσμενη ἀπάντηση. Στὸ Γηροκομεῖο τῶν Κυθήρων τὰ νιάτα εἶχαν καταφέρει νὰ παίξουν ἀκόμη καὶ μὲ τὸν χρόνο. Ἦταν ἤδη φανερό πῶς ὁ προϊστορικὸς χρόνος, τὸν ὁποῖο βίωναν καθημερινὰ στὴν ἀνασκαφὴ οἱ φοιτητές, ξυπνοῦσε τὶς σβησμένες μνῆμες τῶν γερόντων.

Μιά Κυριακή ἀποφάσισα νὰ παρουσιάσουμε στοὺς γέροντες τὰ εὐρήματα τοῦ μινωικοῦ ἱεροῦ. Ὅλοι τους παρακολουθοῦσαν προσεκτικὰ τὶς σοβαρὲς ἐπεξηγήσεις μου. Ναί, ὅλοι τους ὅταν ἦταν παιδιὰ ἀνέβηκαν στὴν κορυφὴ πεζοπορώντας, ἢ μὲ τὸ γαϊδουράκι σὰν μεγάλωσαν. Ἀρχισαν νὰ θυμοῦνται ζωηρά, πρώτη φορὰ ἀνοίχτηκαν σ' ἐμᾶς, μιλοῦσαν. Καί, ὅταν τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ ἀρχισαν νὰ βάζουν στὰ ἀπλωμένα χέρια τους τὰ εὐρήματα σὰν δῶρα – ἓνα ἀγγεῖο, ἓνα εἰδῶλιο, κάποιο τάμα – ἀρχισε τότε ἀνάμεσα στὰ δροσερὰ καὶ στὰ ρυτιδωμένα πρόσωπα ἓνα ἀναπάντεχο κοινὸ ταξιδιμᾶθημα στὸν χρόνο. «Τὰ στρεῖδια ποὺ βρήκατε τὰ τρώγαμε ἐμεῖς. Τότε νηστεύαμε». «Ναί, θυμᾶμαι κάποια τάματα, ποὺ εἶχαν ἀφήσει κάποιοι ἄλλοι, πρὶν ἀπὸ μᾶς». «Κι ἐγὼ ἔκανα μιὰ ἀγρυπνία!» «Κι ἐμεῖς ἀνάβαμε φωτιές».

Καὶ οἱ ἀγαθὲς μορφὲς τῶν Κυθήριων γερόντων, εὐλαβικοὶ προσκυνητὲς τοῦ χρόνου σὰν κι ἐμᾶς, ἀναμνήσθηκαν δικά τους προσκυνήματα στὴ κορυφὴ, στὸν Ἅγιο Γεώργιο, στὴν Παναγία, τὴ θεότητα στὸ βουνό, συνεχιστὲς μιᾶς πανάρχαιης παράδοσης. Ἔτσι ἀπλὰ ἐπεξήγησαν τὴν ἀπρόσμενη τύχη μας νὰ βροῦμε ἀνέγγιχτα ἀπ' τὸν χρόνο τόσο πολλὰ, ὅπως καὶ τὸ σημαντικότερο ἴσως εὐρημα τῆς ἀνασκαφῆς: ἓνα μικροτεχνικὸ ἀγγεῖο κατασκευασμένο ἀπὸ μαῦρο στεατῖτη καὶ μιὰ ἐγχάρακτη ἐπιγραφή στὴ Γραμμικὴ Α γράφῃ, τὴν πρώτη μινωικὴ ἐπιγραφή ποὺ γίνεται γνωστὴ ἀπὸ τὰ Κύθηρα. Τὰ τρία ἐγχάρακτα σημεῖα τῆς διαβάζονται]δᾶ-μᾶ-τῆ[ποὺ φέρνει φυσικὰ στὸ νοῦ τὸ ὄνομα τῆς Δήμητρας. Μοιάζει ἀπίστευτο πὼς τὸ ἀγγεῖο βρισκόταν ἑκατοντάδες χρόνια ἐκεῖ, στὴν ἐπιφάνεια, προτοῦ σκύψει νὰ τὸ περισυλλέξει κάποιος φοιτητῆς ἀρχαιολογίας.

Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν 355 μέτρων τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Βουνὸ ἐποπτεύει κανεὶς ὄχι μόνο τὶς ἀκτὲς τῆς νοτιοδυτικῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὸν Κάβο Μαλιὰ μέχρι τὸν Ταύγετο στὸ βάθος ἀλλὰ καὶ μεγάλο τμῆμα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Σὲ μέρα καθαρὴ φαίνονται στὸν Νότο ὄχι μόνο τὰ Ἀντικύθηρα ἀλλὰ καὶ τὰ βουνὰ τῆς Κρήτης, τὰ Λευκὰ Ὀρη καὶ ὁ Ψηλορείτης, στοιχεῖο ἐξαιρετικὰ σημαντικό γιὰ τὴν πρώιμη ναυσιπλοΐα.

Θυμᾶμαι μιὰ τέτοια λαμπρὴ μέρα στὴν ἀνασκαφὴ, ποὺ οἱ Κρητικοὶ τεχνίτες μου, ἀναγνωρίζοντας χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῶν κρητικῶν ὁροσειρῶν νὰ προβάλλουν ἀνάμεσα στὰ νέφη ἔδειχναν νοσταλγικὰ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο ποῦ θὰ βρίσκονταν τὰ χωριά τους, χαμένα στὴ γραμμὴ τοῦ ὀρίζοντα.

Γιὰ τὴ σημασία τῆς θέσης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Βουνὸ τῶν Κυθήρων εἶναι χαρακτηριστικὲς οἱ πληροφορίες ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἑνετοκρατίας.

Ὅπου κι ἂν ταξιδέψετε στὰ Κύθηρα εἶναι ἀκόμη ὁρατὰ πολλὰ ἵχνη τῆς πολυκύμαντης ἱστορίας τοῦς νησιοῦ: μιὰ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία στὸν Μυλοπόταμο! πιὸ πέρα, στὸ Κάτω Λιβᾶδι, μιὰ γέφυρα τεράστια γιὰ ἓνα μικρὸ ρέμα, κτίσμα τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀγγλοκρατίας, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ γεφυρώνει ἓναν παραπόταμο τοῦ Τάμεση. Πλῆθος γιὰ ἓνα τόσο μικρὸ νησι οἱ διάσπαρτες βυζαντινὲς ἐκκλησίες, κατάκοσμες μὲ ἐξαίρετες τοιχογραφίες! ἡ Παλαιόπολη, ἡ ἀρχαία Σκάνδεια, μῆλο τῆς ἔριδος ἀνάμεσα στοὺς Σπαρτιάτες καὶ στοὺς Ἀθηναίους στὸν Πελοποννησιακὸ Πόλεμο.

Καὶ εἶναι ἀκόμη ἡ ἐντυπωσιακὴ Παλιοχώρα, τὸ κάστρο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, πρωτεύουσα τῶν Κυθήρων μέχρι τὸ 1537, ὅποτε καταστράφηκε ἀπὸ τὸν Χαϊρεντὶν Μπαρμπαρόσα. Σῶζονται ἀκόμη, ἂν καὶ σαρακοφαγωμένα ἀπ' τὸν χρόνο, πάμπολλα σπίτια

κι ἐκκλησίες τοῦ οἰκισμοῦ. Ἐρείπια ποὺ χαίνουν πάνω ἀπὸ τρεῖς ἀπόκρημνους γκρεμούς, κρατώντας ζωντανούς στὸ μούχρωμα τοῦ δειλinoῦ τοὺς θρύλους γιὰ τὶς οἰμωγὲς τῶν σφαγμένων, τοὺς θρήνους τῶν ἑπτὰ χιλιάδων Κυθήριων ποὺ πουλήθηκαν στὰ δουλοπάζαρα – «ἡ θλιβερωτάτη ἡμέρα ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν Κυθήρων» ἀναφέρουν οἱ πηγές.

Στὰ Κύθηρα μοιάζει πὼς τίποτε δὲν ἔχει ἀλλάξει. Κάθε Σάββατο ὁ νοσταλγικὸς ταξιδιώτης τοῦ χρόνου βιώνει ἀκόμη καὶ σήμερα στὸν Ποταμὸ μιὰ ξεχασμένη ἐποχή. Στὴν κεντρικὴ πλατεία τοῦ χωριοῦ, γυναῖκες καὶ ἄντρες ἀπλώνουν σὲ πεντακάθαρες πετσέτες τὴνπραμάτειά τους, πέντ' ἕξι αὐγὰ κι ἓνα βαζάκι μέλι ὁ ἓνας, δέκα ὠριμες ντομάτες καὶ τρεῖς χοῦφτες μύγδαλα ὁ ἄλλος, λίγα βλίτα ἢ ραδίκια καὶ ὅσο χοντρὸ ἀλάτι μάζεψε ἀπὸ μιὰ λακκούβα θαλασσινοῦ νεροῦ κάποια γυναίκα, κι ἀκόμη κρίταμο, τὸ μυρωδάτο χόρτο ἀπὸ τὰ βράχια τῆς ἴδιας αὐτῆς ἀκτῆς.

Ὁ ταξιδιώτης τοῦ χρόνου νομίζει πὼς ὀνειρεύεται μὲ τὴν ἀρχαιότατη αὐτὴ μορφή ἀγοραπωλησίας, τὸν ἀντιπραγματισμό, πράγμα γιὰ πράγμα. Ἄν δὲν ἦταν ἀνοιχτὸ καὶ τὸ Σάββατο τὸ ὑποκατάστημα μιᾶς τράπεζας στὸν Ποταμὸ, ἡ πρωινὴ δοσοληψία τῆς ἀγορᾶς θὰ ἦταν ἀπαράλλαχτη μὲ ἄλλες πολλές, χιλιάδες χρόνια παλαιότερα. Μιὰ εὐσεβὴς χωρικὴ μπορεῖ ἀκόμη νὰ ἀποκτήσει ἓνα ματσάκι μυρτιὲς γιὰ νὰ τὸ προσφέρει στὴ μεγαλόπρεπη ἐκκλησία τῆς Παναγίας στὰ Μυρτιδία, στὴ δυτικὴ ἀκτὴ τῶν Κυθήρων, γεμάτη τάματα γιὰ τὴ Μυρτιδιώτισσα, προστάτιδα τοῦ νησιοῦ καὶ τῶν ναυτικῶν.

Στὰ ἄπειρα ταξίδια παραπλέοντας τὰ Κύθηρα εἶναι γνωστὰ πολλὰ ναυάγια, ὅπως τοῦ πλοίου τοῦ λόρδου Ἑλγιν. Ἐνα ναυάγιο πλοίου ἐλληνιστικῶν χρόνων ἐντοπίσθηκε τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἑναλίων Ἀρχαιολογικῶν Ἐρευνῶν στὰ Κύθηρα. Τελευταῖα πάλι, ἀποκαλύφθηκαν σὲ ἓνα ἀρχαῖο ἱερὸ στὴν Ἀντιδραγονέρα (μικρὸ νησάκι δίπλα στὰ Κύθηρα) σημάδια πίστεως κάποιων ναυτικῶν ἀπὸ τὰ ρωμαϊκὰ χρόνια. Πρόκειται γιὰ ταπεινὰ ἀφιερῶματα, ἀγγεῖα, δαχτυλίδια καὶ νομίσματα. Κάποιες δεκάδες νομίσματα ποὺ ἦλθαν στὸ φῶς μιλοῦν γιὰ ναυτικούς κι ἐμπόρους ἀπ' ὅλα τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, κι ἀκόμη πιὸ μακριά, ἀπὸ τὸν Πόντο, τὴν Ἀδριατικὴ, τὴν Αἴγυπτο, τὴν Καρχηδόνα, τὶς Βαλεαρίδες.

Πρὶν ἀπὸ χιλιάδες χρόνια, οἱ Μινωῖτες ἦταν οἱ πρῶτοι ποὺ ἀνακάλυψαν τὰ Κύθηρα, ἀνέβηκαν προσκυνητὲς στὸ ἱερὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Βουνὸ καὶ ἄφησαν τὰ δικά τους τάματα, τὰ χάλκινα εἰδῶλια τῶν ἰδίων αὐτῶν λατρευτῶν. Εἶναι φυσικὰ ἐξαιρετικὴ ἡ σημασία αὐτῶν τῶν εὐρημάτων, γιὰ τὴν χάλκινα μινωικὰ εἰδῶλια τῶν μέσων τῆς δεύτερης χιλιετίας π.Χ., λόγῳ τῆς ἐπιδεξιότητος τῶν δημιουργῶν τους, εἶναι πρῶιμα ἀριστουργήματα μικροπλαστικῆς. Τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ εἰκονίζουν ἄντρες. Εἶναι χαρακτηριστικὲς οἱ χειρονομίες τους, συχνότατα ἐπαναλαμβανόμενες, γι' αὐτὸ καὶ φαίνονται τυπικὰ λατρευτικές. Οἱ λάτρεις σκιάζουν τὰ μάτια ἀπὸ τὸν ἥλιο, τὴ λάμψη τῆς θεότητος, τὸ φῶς, στὴ λεγόμενη «χειρονομία τοῦ ἀποσκοπεῖν». Εὐθυτενεῖς, μὲ λεπτὴ μέση καὶ ἔντονη κάμψη τοῦ κορμοῦ πρὸς τὰ πίσω οἱ ἄντρες, μὲ κατάκοσμα μακριὰ φορέματα καὶ περίτεχνες κομμώσεις οἱ γυναῖκες «σεβίζουν», δέονται στὴ θεότητα. Ἀκριβῶς ὅπως τοὺς βλέπουμε καὶ σὲ κάποιες μινωικὲς εἰκονογραφικὲς παραστάσεις, νὰ βαδίζουν τελετουργικὰ στὰ ἱερὰ κορυφῆς, κρατώντας τὶς προσφορές τους, ἢ νὰ σκύβουν ἀνάμεσα στὰ βράχια γιὰ νὰ τοποθετήσουν καρπούς σὲ ἓνα κἀνιστρο. Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ εὐρήματα στὸν Ἅγιο Γεώργιο στὸ Βουνό, ἡ θρησκευτικὴ ἐπίδραση τῶν Μινωιτῶν στὸ

Αίγαῖο εἶναι ἰσχυρή. Ὅμως ἐδῶ ὁ πλοῦτος εἶναι ἰδιαίτερος, γιατί καὶ τὸ νησί εἶναι ξεχωριστό. Ὅπως οἱ μεταγενέστεροι θαλασσοκράτες, ἔτσι καὶ οἱ Μινωῖτες εἶχαν ἀναγνωρίσει πρωιμότατα τὴ σημασία τῶν Κυθήρων γιὰ τοὺς θαλάσσιους δρόμους. Πρόσθετοι παράγοντες ἦταν ἡ γειτνίαση μὲ τὴν πλούσια σὲ μέταλλα Λακωνία καὶ ἡ ἀφθονία τῆς πορφύρας, ἐνὸς θαλασσινοῦ γαστερόποδου ἀπὸ τὸ ὁποῖο βγαίνει ἡ περιφνή βαθυκόκκινη χρωστική οὐσία. Ἡ ἀνασκαφή στὸν Ἅγιο Γεώργιο στὸ Βουνὸ ἀποδεικνύει λοιπὸν πὼς ἡ μινωικὴ ἀποικία ἦταν πολὺ σημαντικὴ, ἀφοῦ τὰ ἀφιερῶματα στὸ ἱερὸ δὲν ἦταν λαϊκὰ ἀφιερῶματα πιστῶν ποὺ ἀποζοῦν ἀπὸ τὴ γεωργοκτηνοτροφικὴ οἰκονομία ἀλλὰ πλούσιων ἐμπόρων καὶ ναυτικῶν.

Τὰ ξεχασμένα σήμερα Κύθηρα ἦταν γνωστὰ τὴν τρίτη καὶ δευτέρη χιλιετία π.Χ. μέχρι τὰ πέρατα τοῦ τότε κόσμου. Τὰ Κύθηρα μνημονεύονται σὲ μία αἰγυπτιακὴ ἐπιγραφή τοῦ 14ου αἰῶνα π.Χ., τῶν χρόνων τοῦ Ἀμένοφι Γ'. Κάποιες λέξεις ἀναφέρονται στὴν ἐπιγραφή: «Κυδωνία», τὰ σημερινὰ Χανιά, «Ἀμνισός», τὸ ἐπίνειο τῆς Κνωσοῦ, «Κύθηρα» καὶ «Ναύπλιο». Τέσσερα τοπωνύμια στὴ σειρά, ποὺ χαρτογραφοῦν πεντακάθαρα ἓναν προϊστορικὸ πορτολάνο γιὰ τὸν Αἰγύπτιο ταξιδευτὴ ποὺ ἤθελε νὰ φθάσει στὴν Πελοπόννησο. Κέντρο τῆς Μεσογείου ἄλλοτε τὰ Κύθηρα, καίριος σταθμὸς ἀνάμεσα σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση, Βορρὰ καὶ Νότο.

Κάθε ταξίδι, ὅπως καὶ κάθε ἀνασκαφή, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ μιὰ κατάδυση στὸ παρελθόν, ἄλλο ἓνα παιχνίδι τοῦ νοῦ ἀνάμεσα σ' αὐτὴ τὴ φαινομενικὴ ἀσυνέχεια τῶν ἀνθρώπων, τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου. Καὶ εἶναι ὁ ἀρχαιολόγος τῆς ἀνασκαφῆς τὸ ἐργαλεῖο τοῦ χρόνου, ποὺ πολλὰς φορὲς βεβαιώνει τὴν ἄδηλη συνέχεια, ὅπως φαίνεται καὶ μὲ τὴν ἀνασκαφή στὸν Ἅγιο Γεώργιο τῶν Κυθήρων. Μερικὲς χάντρες ἀπὸ ἡμιπολύτιμες πέτρες καὶ λίγα χρυσὰ νομίσματα ποὺ βρέθηκαν θυμίζουν ἀκόμη καὶ τὰ σημερινὰ ἀφιερῶματα πιστῶν.

Καὶ περισσότερο μερικὰ μοναδικὰ γιὰ τὸ προϊστορικὸ Αἰγαῖο χάλκινα ἐλάσματα, ἓνα σὲ σχῆμα ἀνδρικῆς μορφῆς καὶ ἓνα ἄλλο, γυναικεῖο, ἓνα ἡμίτομο ἀνθρώπινου σώματος, καθὼς καὶ ἄλλα, ξεχωριστὰ χέρια ἢ πόδια, μὲ τρύπες μάλιστα γιὰ τὴν ἀνάρτηση. Σὰν τὰ πῆλινα καὶ τὰ μαρμάρινα ἀφιερῶματα τῶν μεταγενέστερων ἐλληνικῶν καὶ ρωμαϊκῶν Ἀσκληπιείων, ἴδια ἀκριβῶς καὶ μὲ τὰ σημερινὰ τάματα τῶν πιστῶν.

Τὸ περίφημο ταξίδι μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τὸ πλοῖο τῆς γραμμῆς ἀπὸ τὸ Λύθειο ἢ τὴν ἐπίσης λακωνικὴ Νεάπολη, ὅπως τὸ κάναμε τὰ χρόνια τῆς ἀνασκαφῆς οἱ ἀρχαιολόγοι. Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀκόμη καὶ μὲ τὸ πλοῖο τῆς ἄγονης γραμμῆς ἀπὸ τὸ κρητικὸ Καστέλι καὶ τὰ Ἀντικύθηρα στὸν Νότο. Σὰν τὸ ταξίδι ποὺ ἔκαναν οἱ κρητικοὶ τεχνίτες καὶ ὁ πάπα-Γιώργης, ὁ κρητικὸς παπὰς τοῦ Αὐλαίμονα, μισὸς Μινωίτης κι αὐτός, ποὺ λειτουργεῖ καὶ στὸν Ἅγιο Γεώργιο στὸ Βουνό – αὐτὴ τὴν ἐλκυστικὴ κορφή καταμεσῆς στὴ θάλασσα – ἀνυποψίαστοι πὼς ἀκολουθοῦν τοὺς προαιώνιους θαλασσινοὺς δρόμους τῶν προγόνων τους.

ΕΝΑ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟ ΕΥΡΗΜΑ

Τὸ ἀπομεσήμερο ἐκείνης τῆς σημαδιακῆς ἡμέρας, Σάββατο 14 Σεπτεμβρίου 1991, ἑορτῆς τῆς ἀνευρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, καθισμένος στὸ κατάστρωμα τοῦ τρεχαντηριοῦ μου «Καλοκυρά», ποὺ ἀπὸ τὴν προηγούμενη εἶχε δέσει στὸ γραφικὸ λιμανάκι τοῦ Αὐλαίμονα, στὴν ἀνατολικὴ ἀκτὴ τῶν Κυθήρων, ἔστρεψα τὸ βλέμμα μου ὑψηλά, πρὸς τὴν κορυφὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Βουνό, σημεῖο ναυτικῆς πορείας καὶ ψυχικῆς προσδοκίας γιὰ τοὺς παραπλέοντες τὶς ἐπικίνδυνες αὐτὲς ἀκτὲς ναυτιλλομένους. Ἦδη ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ 1970, ὅταν ἀποπλέοντας ἀπὸ τὸ λιμάνι τῶν Σπετσῶν καὶ ἀνιχνεύοντας κρυφὰ ἀγκυροβόλια καὶ ἀπρόβλεπτες ἀκτὲς μέχρι πέρα ἀπὸ τὸν φουρτουνιασμένο κάβο τοῦ Μαλέα, ἡ ἄνοδος ἐκεῖ ψηλά, στὸ Βουνὸ τῶν Κυθήρων, ἦταν ἓνας προορισμὸς τόσο κοντινὸς στὸ μάτι, ἀλλὰ καὶ τόσο ἀπόμακρος στὴν προσέγγισή του. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὅμως, τὰ ἐκκλησάκια τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Παναγίας τῆς Μυρτιδιώτισσας, μαζὶ καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ποὺ ἐπιστέφουν τὴ βουνοκορφή, ὑψώνοντας τὴν ἀνθρώπινη ἱκεσία πρὸς τοὺς οὐρανούς, φάνταζαν κάτασπρα σὰν γλαροπούλια. Πρόσφατα ἀσβεστωμένα, δικαιολογοῦσαν κάποιον φόβο μήπως καὶ εἶχαν δεχθεῖ τὴ βέβηλη ἐπέμβαση ἀπὸ παραμορφωτικὲς ἐπισκευές. Ἦταν, λοιπόν, ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτὸν τὸν χῶρο, ὅπου ὁ Ἅγιος Γεώργιος διατηρεῖ στὸ δάπεδό του τὰ ὑπολείμματα ἐνὸς σημαντικοῦ πρωτοβυζαντινοῦ ψηφιδωτοῦ.

Καθὼς ἡ σύζυγός μου Μαρία καὶ ὁ σύντροφός μου στὶς ναυτικὲς ἐξορμήσεις Σπετσιώτης ναυτικὸς Διονύσης Λέκκας δὲν ἔδειχναν διατεθειμένοι νὰ μὲ ἀκολουθήσουν, ξεκίνησα μόνος τὴν πεζοπορία ποὺ γρήγορα ἐξελίχθηκε σὲ ὀρειβασία πολὺ πιὸ ἐπίπονη ἀπὸ ὅσο εἶχα προβλέψει, ἐξαιτίας ὅχι μόνο τοῦ κακοτράχαλου βραχώδους ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδιάβατων ἀγκαθωτῶν θάμνων. Τέλος πάντων, μετὰ μιάμιση ὥρα πατοῦσα τὸ πόδι μου στὸ ἐκτεταμένο ἄνδηρο τῆς κορυφῆς, μὲ τὸν Ἅγιο Γεώργιο καὶ τὴν Παναγία τὴ Μυρτιδιώτισσα νὰ ὑψώνουν τὴν κτιριακὴ παρουσία τους στὸν μεταξὺ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καθαγιασμένο αὐτὸ τόπο.

Ἡ πρώτη διαπίστωση ἦταν ἀποκαρδιωτικὴ, καθὼς ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴν ἀθέατη ἀπὸ τὸν Αὐλαίμονα πλευρὰ τοῦ λόφου, ἓνα τσιμεντοστρωμένο δρομάκι σκαρφάλωνε ὁμαλὰ καὶ ἄνετα μέχρι τὴν κορυφή! Καὶ δεύτερη διαπίστωση, ἴσως περισσότερὸ ἀποκαρδιωτικὴ, τὸ ὅτι τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἦταν κλειδωμένο, χωρὶς δυνατότητα προσεγγίσεως τοῦ ψηφιδωτοῦ...

Ἡ κούραση καὶ ἡ ἀπογοήτευση μὲ καθήλωσαν στὸ κατώφλι τοῦ Ἁ Γιώργη, ὅπου σχεδὸν σωριασμένος ἄφησα τὸ βλέμμα μου νὰ περιπλανηθεῖ στὸν ὀρίζοντα τοῦ ἀπογευματινοῦ ρομαντισμοῦ καὶ στὴν ἱκανοποίηση τῆς περιέργειας γιὰ τὸν ἰδιαίτερο

αυτό χώρο. Αλλά, τί είναι αυτό που ξεχωρίζει στη γωνιά του σκαλοπατιού, μισοθαμμένο στο χώμα; Μάλλον ένα πλαστικό «στρατιωτάκι», από τα δωράκια για παιδιά στα κουτιά των απορρυπαντικών. Γιατί, όμως, έτσι μαύρο και .... γυμνό; Και την επόμενη στιγμή κρατούσα στο χέρι μου ένα χάλκινο μινωικό ειδώλιο λατρευτή, λίγο ψηλότερο από 5 εκατοστά! Όπως είναι αυτονόητο, κούραση και απογοήτευση ξεχάστηκαν αμέσως, καθώς λίγο πιο πέρα, ανάμεσα στις δύο εκκλησίες, όπου είχε ανοιχθεί ένας λάκκος για τον ασβέστη του ασπρίσματος των τοίχων τους λίγους μήνες πριν, στη γιορτή του Αγίου Γεωργίου, ένα δεύτερο ειδώλιο ξεπρόβαλε μέσα σε πέτρες και χώματα.

Στην επιφανειακή έρευνα του χώρου, που ακολούθησε στα επόμενα λεπτά, ένα μεγαλούτσικο κεφάλι από μεγαλύτερο ειδώλιο, και κομμάτια από τέσσερα άλλα προστέθηκαν στα αρχικά ευρήματα. Επί χρόνια και χρόνια, εκατοντάδες προσκυνητές και επισκέπτες των δύο εκκλησιών και του περιβάλλοντος χώρου, μεταξύ αυτών και αρχαιολόγοι, είχαν βηματίσει εκεί, όμως η κρίσιμη στιγμή της ανακαλύψεως μόλις είχε φθάσει....

Μέσα στα μαβιά χρώματα του σούρουπου κατέβηκα, πετώντας θα έλεγα, από τα ούράνια του Άη Γιώργη στο Βουνό, στο λιμανάκι του Αύλαίμονα, φέρνοντας τα νέα στην «Καλοκυρά». Πρωί-πρωί την άλλη ημέρα σηκώσαμε άγκυρα για τις Σπέτσες, απ' όπου την Κυριακή το απόγευμα, με το «ίπτάμενο δελφίνι» της γραμμής επέστρεψα, κρατώντας σφιχτά τον θησαυρό μου, στο σπίτι μου στην Πλάκα. Ήταν Κυριακή, 15 Σεπτεμβρίου το βράδυ, που το τηλεφώνημά μου αναστάτωσε τον φίλο μου τον Γιάννη Σακελλαράκη, που, έχοντας στο πλευρό του τη σύντροφό του στη ζωή και στην πίστη Έφη Σαπουνά-Σακελλαράκη, είχαν αφιερώσει τη ζωή τους στην έρευνα του Μινωικού κόσμου. Και την επομένη Δευτέρα, πρώτος πρωινός επισκέπτης στο γραφείο μου ήταν ο Γιάννης, που με δυσκολία συγκρατούσε την όρμητική ανυπομονησία του. Η περιπέτεια της ανακαλύψεως του Μινωικού ιεροῦ κορυφής, στον Άγιο Γεώργιο στο Βουνό των Κυθήρων, είχε αρχίσει ....

ΑΔΩΝΙΣ Κ. ΚΥΡΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ἐν ἀρχῇ ἦταν ἡ πρόκληση, μία ἀνασκαφὴ σὲ μινωικὸ ἱερὸ κορυφῆς... Μετὰ ἀπὸ εἴκοσι περίπου χρόνια, ὅλα γυρίζουν πίσω σὲ ἓνα πρωινὸ στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, ὅταν ὁ Γιάννης Σακελλαράκης μοῦ πρότεινε ἓνα ταξίδι στὰ Κύθηρα, καὶ ἀποδέχθηκα ἓνα στοίχημα, ἓνα στοίχημα ποὺ νομίζω πὼς κερδίσαμε, ἀπὸ κοινοῦ... Γιατὶ ἡ πορεία ἦταν κοινή. Ἀπειρες μοιρασμένες ὥρες, μέσα σὲ λέξεις καὶ ἀριθμοὺς γιὰ τὴν ἔννοια τοῦ ἱεροῦ, γιὰ τὴ μοναξιά τοῦ δρόμου, τὴν ἔνταση τῆς ὥρας, καὶ τὴν κάθαρση τοῦ τέλους.

Ἡ ἐκδρομὴ στὰ Κύθηρα, στὴν «κορφὴ τοῦ κόσμου», ἔγινε ταξίδι, ἔγινε δέσμευση προσωπικῆ καὶ ἀκαδημαϊκῆ, ἔγινε ταξίδι ζωῆς. Αὐτὰ ποὺ παλέψαμε, οἱ φόβοι, οἱ ἀνατροπές, οἱ ἀσκήσεις ἀντοχῆς, εἶναι τὰ μόνα ποὺ ἔμειναν τελικά, ὅπως καὶ ἡ αἴσθησις ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ποτὲ δὲν παραιτήθηκε, ποὺ ἐπέμενε πὼς θὰ τὰ καταφέρουμε. Καὶ τὰ καταφέραμε. Αὐτὸ ποὺ μοῦ ἔμαθαν ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια στὴν σκιά τῶν Κυθήρων, ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια κοινῆς πορείας, εἶναι ὅτι ζοῦμε ὑπὸ ὅρους, κατακτώντας τοὺς φόβους καὶ τὶς ἐπιφυλάξεις μας, ἀναθεωρώντας συνεχῶς τὰ ὅριά μας.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ γιὰ ἄλλα πολλά, τοῦ εἶμαι εὐγνώμων.

Οἱ ἄνθρωποι, συνάδελφοι ἀρχαιολόγοι ποὺ συνέπλευσαν καὶ συνετέλεσαν στὴ μελέτη αὐτῇ εἶναι πολλοὶ καὶ τοὺς εὐχαριστῶ. Μεταξὺ αὐτῶν, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω ἰδιαίτερως τὴν Βιολέτα Ζεύκη, γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ δουλειὰ στὴ σχεδίαση τῆς κεραμεικῆς καὶ τὴν πρώτη ἐπιμέλεια τοῦ κειμένου, τὴν Κωνσταντῖνα Καραϊνδρου, γιὰ τὴν ἀρχειακὴ ὑποστήριξη καὶ τὴν ψηφιοποίησι τῶν δεδομένων (χάρτες κατανομῆς), καὶ τὶς δύο γιὰ τὴ γενικότερη στήριξη, σὲ ὅλη τὴν πορεία τῆς συγγραφικῆς καὶ μετα-συγγραφικῆς περιόδου, καὶ τὸν Colin MacDonald, γιὰ τὶς παρεμβάσεις του στὴ συλλογιστικὴ τῆς μελέτης καὶ γιὰ τὴν πολύτιμη βοήθειά του στὴ σχεδίαση καὶ τὴν τυπολογία τῶν κωνικῶν κυπέλλων.

Γιὰ τὴν κατανόηση, εὐγένεια καὶ ἀμέριστη βοήθεια, ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω ἰδιαίτερα τὸν τότε προϊστάμενο τῆς Β' Ἐφορείας Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων, Γ. Σταϊνχάουερ καὶ τὴν διάδοχό του, Ἑλένη Κονσολάκη, τοὺς ἀρχαιολόγους Κ. Ἀξιῶτη καὶ Ἀρη Τσαραβόπουλο, καὶ τὸ προσωπικὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Πειραιᾶ, ἰδιαίτερα τὶς συντηρήτριες τοῦ κεραμικοῦ ἐργαστηρίου, ποὺ γιὰ ὀκτὼ χρόνια ἔγινε δεύτερο σπίτι μου.

Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλονται στὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ ἰδιαίτερα στὸν Γενικὸ Γραμματέα κ. Βασίλειο Πετράκο, ποὺ περιέλαβε τὴ σειρὰ τῶν Κυθήρων στὶς ἐκδόσεις τῆς Ἑταιρείας. Ἐπίσης, ἓνα μεγάλο εὐχαριστῶ στὴν ἐπι-

μελήτρια τοῦ τόμου αὐτοῦ Ἐλευθερία Κονδυλάκη, γιὰ τὴν ὑπομονή της καὶ τὶς πολύτιμες συμβουλές της.

Οἱ δημοσιευμένες φωτογραφίες τῆς κεραμεικῆς εἶναι ἔργο τῶν φωτογράφων Ἡλ. Ἡλιάδη καὶ Τζ. Χατζηδημητρίου. Θὰ ἤθελα ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω τοὺς Β. Παπαδημητρίου καὶ Γ. Ἀγγελόπουλο γιὰ τὴν ἐπεξεργασία τῶν σχεδίων, φωτογραφιῶν καὶ χαρτῶν καὶ τὸ Ἴδρυμα Ψύχα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ στήριξη τοῦ ὅλου ἐγχειρήματος.

Τέλος, ἓνα μεγάλο εὐχαριστῶ στὴν Ἑφῆ Σαπουνᾶ Σακελλαράκη γιὰ τὴν ἀμέριστη προσωπικὴ καὶ πρακτικὴ στήριξη ποὺ μοῦ προσέφερε στὴν ὁλοκλήρωση τοῦ τόμου αὐτοῦ, γιὰ τὴν ὑπομονὴ καὶ συμπαράστασή της στὰ δύσκολα χρόνια... Ἐκεῖνη ξέρει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥΡΝΑΒΙΤΟΥ

ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τοπογραφία του ιεροῦ στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό (Σχ. 1), οἱ συνθήκες οἱ ὁποῖες ἐπικράτησαν στὸν χώρο μετὰ τὴν ἐπίσημη ἐγκατάλειψη τῆς μινωικῆς ἀποικίας καὶ ἰδιαίτερα ἡ συνεχόμενη χρῆση τοῦ χώρου, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴ Βυζαντινὴ ἐποχὴ, συνετέλεσαν ἀποφασιστικὰ στὴ σημερινὴ εἰκόνα στρωματογραφικῆς ἀσυνέχειας καὶ ἀνομοιογένειας. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ μινωικὸ ἱερό, σὲ ἰδιαίτερα ἀποσπασματικὴ κατάστασις¹, ἐντοπίσθηκε σὲ διαταραγμένα στρώματα, σὲ διάφορα ἐπίπεδα/ἄνδρα τῆς νότιας κλιτύος (Σχ. 1), ὅπου εἶχε καταλήξει κατὰ τὴν πτώση τοῦ ἀπὸ τὴν κορυφῆς². Ἡ σύνθεση τῶν στρωμάτων αὐτῶν κατὰ πάσα πιθανότητα ἀπηχεῖ πολλαπλῆς διαδοχικῆς πτώσεις ὑλικοῦ, σὲ διάφορες περιόδους, ἀκόμη καὶ σύγχρονες.

Ἄν καὶ ἀπὸ τὴν ἀναλυτικὴ ἐξέταση τῆς στρωματογραφίας δὲν προκύπτουν ἀπολύτως κλειστά, ἀμιγῶς μινωικὰ στρώματα, στὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων (34/60 – 56.66%) ἡ πραγματικὴ διατάραξη εἶναι ἐλάχιστη ἕως μικρὴ, τῆς τάξεως τοῦ 0.14-19.94%³, μὲ ἐπικράτηση ποσοστῶν τὰ ὁποῖα κυμαίνονται μετὰξὺ 0.14-10% (24/34 – 70.58%). Τὰ στρώματα μὲ τὰ χαμηλότερα ποσοστά, τὰ ὁποῖα ἀγγίζουν τὴ μηδενικὴ διατάραξη, καὶ τὰ ὁποῖα βέβαια ἀποτελοῦν μιὰ μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (4/34 – 11.76%), ἀπαντοῦν μόνο σὲ δύο, ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα σημεῖα, στὸ Ἄνδρo 2, στὴν κορυφὴ τοῦ ιεροῦ, καὶ στὸ Ἄνδρo 7, στὸ χαμηλότερο ἄνδρo τῆς νότιας κλιτύος (Σχ. 1)⁴. Ἐλάχιστα μεγαλύτερη, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ μηδαμινὴ διατάραξη, τῆς τάξης τοῦ 1-3%, ἀπαντᾷ σὲ ὑπερδιπλάσιο ἀριθμὸ στρωμάτων (9/34 – 26.47%)⁵. Στρώματα μὲ διατάραξη τῆς τάξεως τοῦ 4-10% ἀνέρχονται στὸ 32.35% τοῦ συνόλου (11/34)⁶, ἐνῶ τὸ ποσοστὸ τῶν περιπτώσεων μὲ διατάραξη τῆς τάξης τοῦ 10-20%, ἀποτελοῦν μόνο ἓνα 29.41% τοῦ συνόλου (10/34). Σὲ μιὰ ἀριθμητικὰ μικρότερη κατηγορίᾳ (11/60 – 18.33%), μινωικῶν κατὰ βάσιν στρωμάτων, ἂν καὶ ὑπερτερεῖ τὸ μινωικὸ στοιχεῖο, ἀπαντᾷ σημαντικὸ ποσοστὸ μεταγενέστερου κεραμικοῦ ὑλικοῦ, τὸ ὁποῖο κυμαίνεται μετὰξὺ 20-49%. Στὴν κατηγορίᾳ αὐτῇ δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις στρωμάτων κατὰ ἄνδρα. Στὴ μεγάλῃ πλειονότητι τῶν περιπτώσεων (6/11 – 54.54%), τὰ ποσοστὰ διατάραξης κυμαίνονται μετὰξὺ 20-35%⁷. Τέλος, στὴν τελευταία κατηγορίᾳ στρωμάτων, ἡ ὁποῖα ἀποτελεῖ τὸ 25% τοῦ συνόλου (15/60), ὑπερτεροῦν τὰ μεταγενέστερα στοιχεῖα, συχνά (7/15 – 46.66%), σὲ ποσοστὸ ἄνω τοῦ 90%⁸, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι κάποια ἀπὸ αὐτὰ φθάνουν μέχρι τὸν φυσικὸ βράχο⁹.

Λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῆς πλήρους ἀπουσίας κλειστῶν στρωματογραφημένων συνόλων στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀνασκαφικῶν τομέων¹⁰, ἡ μελέτῃ τῆς κεραμεικῆς αὐτῆς βασιζέται, κατὰ κύριο λόγο, στὴν ὑπάρχουσα συγκριτικὴ τυπολογία ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπιμέρους τύπους ἀγγείων καὶ διακοσμητικῶν θεμάτων¹¹, μὲ βασικὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τὸ καταγεγραμμένο

κεραμικό υλικό από τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹². Ἡ συγκριτικὴ μελέτη τοῦ υλικοῦ ἐπεκτείνεται, ὄχι μόνον στὰ σύγχρονα κεραμικά σύνολα τῆς μινωικῆς Κρήτης καὶ στοὺς μινωίζοντες, κυρίως κυκλαδικούς οἰκισμούς, ἐκτὸς Κρήτης, ἀλλὰ καὶ στὰ δημοσιευμένα, σύγχρονα οἰκιστικὰ κέντρα τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου, καὶ ἰδιαίτερα τῆς νότιας Πελοποννήσου. Τὰ τελευταῖα, τόσο κατὰ τὴ διάρκειά τῆς Μέσης ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ ὅσο καὶ κατὰ τὴν πρώιμη Μυκηναϊκὴ περίοδο (ΥΕ Ι-ΥΕ ΙΙ), διατηροῦν ἐξαιρετικὰ στενὲς ἐπαφές μὲ τὸν μινωικὸ κόσμον καὶ ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο τμήμα τῆς μινωικῆς σφαίρας ἐπιρροῆς¹³. Ἡ σύγκριση μὲ τὰ ὑπόλοιπα ἱερὰ κορυφῆς ἐντὸς Κρήτης ἀπέβη δυστυχῶς, στὶς καλύτερες τῶν περιπτώσεων, ἰδιαίτερα δυσχερῆς, ἐνίοτε καὶ παραπλανητικὴ, λόγω τῆς ἀπουσίας λεπτομερῶν δημοσιεύσεων¹⁴. Στὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων οἱ διαθέσιμες πληροφορίες εἶναι ἀπλὰ σύντομες ἀναφορές, οἱ ὁποῖες ἐστιάζουν στὴν παρουσία εἰδωλίων ἢ ἀρχιτεκτονικῶν καταλοίπων, καὶ δὲν περιλαμβάνουν παρὰ δηλώσεις γενικοῦ χαρακτήρα γιὰ τὴν κεραμικὴ τῶν χώρων αὐτῶν¹⁵. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, συγκρίσεις μὲ χώρους λατρείας ἄλλου τύπου (ἀνακτορικὰ ἱερὰ, δημόσια ἱερὰ, ἀνεξάρτητα ἱερὰ, σπήλαια), δὲν ἔχουν πάντα τὴν ἴδια βαρύτητα, καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν ἕως καὶ ἀδόκιμες.

Στὴν εἰσαγωγικὴ παρουσίαση τοῦ κεραμικοῦ υλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Ἄγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, τηρεῖται ἕνας γενικὸς χρονολογικὸς ἄξονας, ὁ ὁποῖος ἐστιάζει σὲ δύο βασικὲς ἐνότητες, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὶς *Προανακτορικὲς* καὶ *Παλαιοανακτορικὲς* περιόδους (ΜΜ ΙΑ-ΜΜ ΙΙΑ)¹⁶, οἱ ὁποῖες, ὅπως καὶ στὸν οἰκισμὸ, ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἕνα ἐνδεικτικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου τῆς κεραμικῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴ *Νεοανακτορικὴ* περίοδο (ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ ΙΒ), στὴν ὁποία ἐντάσσεται ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ καταγεγραμμένου υλικοῦ (Στατ. Πίνακες 1, 3, Γράφημα 1). Τὰ ἐλάχιστα μετανακτορικὰ κεραμικά ὑπολείμματα (ΥΜ/ΥΕ ΙΙΙ) παρουσιάζονται στὸ τέλος, ὡς ξεχωριστὴ ἐνότητα¹⁷.

Τὸ σύνολο τοῦ *προϊστορικοῦ κεραμικοῦ υλικοῦ* ἀπὸ τὸ ἱερὸ (196.010 ὄστρακα/ἀγγεῖα)¹⁸, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὁποῖου ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἀποσπασματικὰ δείγματα (195.016/196.010 – 99.49%)¹⁹ (Γράφημα 2), περιλαμβάνει ἕνα ἐξαιρετικὰ πλούσιο *σχηματικὸ ρεπερτόριο*, ἕνα σύνολο ποὺ ὑπερβαίνει τοὺς 29 *τύπους ἀγγείων*²⁰ (Στατ. Πίνακες 1, 3), καὶ ἕνα ἐξίσου πλούσιο *διακοσμητικὸ ρεπερτόριο*, μὲ 22 *διακοσμητικὲς θεματικὲς ἐνότητες*²¹ (Στατ. Πίνακες 2, 4).

Οἱ *Προανακτορικὲς* καὶ *Παλαιοανακτορικὲς* περίοδοι στὸ ἱερὸ (ΜΜ ΙΑ-ΜΜ ΙΙΑ), ἀντιπροσωπεύονται, ὅπως καὶ στὸν οἰκισμὸ, ἀπὸ ἕνα ἐξαιρετικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ ἀγγείων/ὄστράκων (620+/196.010 – 0.31+%) (Στατ. Πίνακας 1, Γράφημα 1). Σὲ αὐτὲς τὶς πρώιμες περιόδους ἐντάσσεται ἕνα τυπολογικὰ περιορισμένο σύνολο σχηματικῶν καὶ διακοσμητικῶν ἐπιλογῶν²² (Στατ. Πίνακες 1, 2), τὸ ὁποῖο παρ' ὅλα αὐτὰ περιλαμβάνει κάποιες κατηγορίες μὲ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα σημειολογία γιὰ τὸν συγκεκριμένο ὥρον. Σὲ ἐπίπεδο *σχημάτων*, τὸ καταγεγραμμένο υλικὸ ἐκπροσωπεῖ 17 διαφορετικοὺς τύπους ἀγγείων (441 ὄστρακα), κυρίως τριποδικὲς χύτρες, κύπελλα (ἄωτα κωνικά, τροπιδωτά, εὐθύπλευρα), πρόχους/ἀμφορεῖς, πινάκια/δίσκους,

λεκάνες, πίθους, πώματα, καὶ ἀναθηματικά ἀγγεῖα/σκεύη, καθὼς καὶ μεμονωμένες περιπτώσεις ρυτῶν, ἡμισφαιρικών κυπέλλων, σκύφων, γεφυρόστομων πρόχων, πιθοειδῶν, πιθαμφορέων, ἡθμῶν καὶ τελετουργικῶν βάσεων (Στατ. Πίνακας 1). Οἱ διαγνωστικὲς *διακοσμητικὲς ἐπιλογές*²³ περιλαμβάνουν μία σχετικὰ μεγάλη ὁμάδα ὀστράκων μὲ ἴχνη πολυχρωμίας, μία σχετικὰ μικρὴ ὁμάδα δειγμάτων μὲ διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, τμήματα ἀγγείων καὶ σκευῶν μὲ πλαστική, κυρίως ἐπίθετη διακόσμηση, καὶ ἐλάχιστα ὄστρακα μὲ ἴχνη τραχωτῆς διακόσμησης²⁴ (Στατ. Πίνακας 2).

Στὴν *Παλαιοανακτορικὴ περίοδο* (MM IB-II) τοποθετεῖται σημαντικὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου τῶν καταγεγραμμένων *τριποδικῶν χυτῶν* ἀπὸ τὸ ἱερό. Συγκεκριμένα, ἡ πλειονότητα τῶν σωζόμενων ποδιῶν ἀπὸ τριποδικὲς χύτρες (215/444 – 48.42%), ἴσως τὸ πλέον διαγνωστικὸ μορφολογικὸ στοιχεῖο, ἀνήκει στὸν τύπο ὁ ὁποῖος, σύμφωνα μὲ τὶς γενικότερα ἀποδεκτὲς τυπολογικὲς παραμέτρους, συνδέεται μὲ τὴ MM IB-MM II περίοδο²⁵. Ἀξίζει νὰ τονισθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι ἡ σαφὴς ὑπεροχὴ χυτῶν τοῦ πρωιμότερου *Τύπου Β* (MM IB-YM I) στὸ σύνολο τοῦ ὕλικου (98.19%)²⁶, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν συνολικὸ ἀριθμὸ τῶν διαγνωστικῶν πρώιμων δειγμάτων (215 πόδια), ἀναδεικνύει τὸν συγκεκριμένο τύπο ἀγγείου στὴν πρώτη σὲ πληθυσμὸ κατηγορία ἀγγείων στὸ ἱερό, κατὰ τὶς Προανακτορικὲς καὶ Παλαιοανακτορικὲς περιόδους, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο²⁷. Ἡ σημασία τῶν συγκεκριμένων ἀριθμῶν θὰ πρέπει πλέον νὰ ἀναζητηθεῖ στὸν ρόλο τῆς παρασκευῆς ἢ/καὶ κατανάλωσης φαγητοῦ στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ τῶν ἱερῶν κορυφῆς²⁸. Πέρα ἀπὸ τὸ σημειολογικὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀριθμῶν, ἡ ἰσχνὴ παρουσία δειγμάτων ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ στὶς πρωιμότερες περιόδους (MM IB-II: 5.11%, MM II-YM I: 2.65%), τὰ αὐξημένα ποσοστὰ σκευῶν ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ κατὰ τὴν YM I περίοδο (26.66%), καὶ ἡ ἐντατικοποιημένη χρῆση ἐρυθροῦ πηλοῦ μὲ μίκα στὴν κατασκευὴ τριποδικῶν χυτῶν κατὰ τὴ MM IB-III A περίοδο στὸ ἱερό, ἀποτελοῦν στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ στρωματογραφικὰ δεδομένα τοῦ οἰκισμοῦ, ὅπου ὁ ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα δὲν χρησιμοποιεῖται στὴν κατασκευὴ χυτῶν πρὸ τῆς MM IIIB περιόδου²⁹.

Μέσα στὰ ἴδια χρονολογικὰ πλαίσια τῆς Παλαιοανακτορικῆς περιόδου (MM II) ἐντάσσεται, βάσει τυπολογικῶν κριτηρίων, καὶ μία σχετικὰ μικρὴ ὁμάδα ἀνοιχτῶν, ἀβαθῶν, *ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων* (*Τύπος 1*: 84 δείγματα)³⁰, ἡ ὁποία, στὸ συγκεκριμένο ὕλικὸ ἀπαντᾷ σὲ τρεῖς σχηματικὲς παραλλαγές. Ἡ συγκεκριμένη πρώιμη ὁμάδα, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων (9.30%), παρουσιάζει μεγαλύτερη τυπολογικὴ συγγένεια μὲ ἀντίστοιχα MM II δείγματα ἀπὸ τὴν Κνωσὸ καὶ τὴν κεντρικὴ Κρήτη (Φαιστός), παρὰ μὲ σύγχρονα κεραμικὰ δείγματα ἀπὸ τὸ οἰκισμὸ στὸ Καστρί³¹. Παρόμοια κύπελλα στὸν οἰκισμὸ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν ἀνασκαφέα στὴν ὑστερότερη, MM IIIB/YM IA περίοδο³². Στὴν ἴδια πρώιμη περίοδο (MM II) ἐντάσσονται καὶ 19 ἀκέραια μικκύλα κύπελλα (*Τύπος 1 & 2*: 2.10% τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων δειγμάτων), μὲ MM II παράλληλα στὴ Φαιστό³³. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων (81/103 – 78.64%) ἀνήκει σὲ ἄβαφα κύπελλα³⁴.

Ἡ πλέον χαρακτηριστική κατηγορία ἀγγείων τῆς ΜΜ Ι-II περιόδου ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ μία ἰδιαίτερα ὁμοιογενή, ἀλλά, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό, περιορισμένη σὲ ἀριθμὸ ὁμάδα *τροπιδωτῶν κυπέλλων* (28 δείγματα)³⁵, ἡ ὁποία, ἂν καὶ παρουσιάζει ἐμφανεῖς μορφολογικὲς ἀποκλίσεις ἀπὸ ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ μινωικοῦ ὕλικου³⁶, σὲ γενικὲς γραμμὲς συντάσσεται πλήρως μὲ τὴν τυπολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ σχήματος κατὰ τὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (ΜΜ ΙΒ-ΜΜ ΙΙΒ), καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὶς τυπολογικὲς παραλλαγὰς τῆς περιοχῆς τῆς Κνωσοῦ³⁷. Στὰ Κύθηρα ἡ χρῆση τροπιδωτῶν κυπέλλων παρόμοιας μορφολογίας μοιάζει νὰ συνεχίζεται καὶ κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙΑ περίοδο³⁸. Σὲ σχετικὰ εὐρύτερα χρονολογικὰ πλαίσια (ΜΜ ΙΒ-ΜΜ ΙΙΙΑ-Β), ἐντάσσεται καὶ ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν *εὐθύπλευρων κυπέλλων* ΜΜ παράδοσης ἀπὸ τὸ ἱερό (1.614/1.711 – 94.33%), ὅπου, ἀντίθετα μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό, ὑπερτεροῦν τὰ ἄβαφα δείγματα (62.01%). Κρίνοντας ἀπὸ τὰ σωζόμενα μορφολογικὰ καὶ διακοσμητικὰ διαγνωστικὰ στοιχεῖα³⁹, περιλαμβανομένων καὶ τῶν δύο συγκολλώμενων ὀστράκων μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη φυτικὴ διακόσμηση (**K151** – 93/A17/5&93/A20/9)⁴⁰, τὰ δείγματα τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν στὴ ΜΜ ΙΒ-ΜΜ ΙΙΙΑ περίοδο δὲν ἀποτελοῦν παρὰ μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου⁴¹.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ *κλειστὰ σχήματα*, ἡ μεγαλύτερη ὁμάδα πιθανῶς τυπολογικὰ πρῶιμων ἀγγείων, ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν *πρόχων/ἀμφορέων* (12/200 – 6%)⁴². Πρόκειται γιὰ ὄστρακα μὲ ἴχνη λευκῆς ἢ πορφυρῆς, κυρίως ταινιωτῆς διακόσμησης, ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, διαμοιρασμένα στὶς τρεῖς ἀπὸ τὶς τέσσερις βασικὲς τυπολογικὲς κατηγορίες *πρόχων/ἀμφορέων*⁴³, οἱ ὁποῖες μορφολογικὰ καλύπτουν μεγάλες χρονολογικὲς περιόδους καὶ στὰ Κύθηρα, κυρίως τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο⁴⁴. Ἡ ἔνταξή τους στὴν κεραμικὴ τῆς Παλαιοανακτορικῆς περιόδου εἶναι δυστυχῶς ἀπλὰ πιθανὴ καὶ ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἀπὸ τὸν παράγοντα διακόσμηση⁴⁵.

Στὴν κατηγορία τῶν *πινακίων/δίσκων* περιλαμβάνεται ἓνα μικρὸ ποσοστὸ ἀγγείων (7/57 – 12.28%)⁴⁶, τὸ ὁποῖο, βάσει μορφολογικῶν κριτηρίων, ἐντάσσεται πιθανῶς στὴν πρῶιμότερη περίοδο χρῆσης τοῦ ἱεροῦ (ΜΜ ΙΑ-ΜΜ ΙΙΙΑ)⁴⁷, ἐνῶ στὴν ἴδια χρονολογικὴ περίοδο ἀνήκει πιθανῶς καὶ ἓνας ἐξίσου περιορισμένος ἀριθμὸς *λεκανῶν* (6/17 – 35.29%)⁴⁸, ὁ ὁποῖος μορφολογικὰ προσεγγίζει ἀντίστοιχα ἀγγεῖα, τῆς ΜΜ ΙΑ καὶ ΜΜ ΙΒ-ΜΜ ΙΙΙΑ περιόδου ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί. Τέλος, στὴν Προανακτορικὴ καὶ Παλαιοανακτορικὴ περίοδο ἐντάσσεται καὶ μία ὁμάδα ἀποσπασματικῶν *καδόσχημων πίθων*, στὴν ὁποία περιλαμβάνονται τέσσερα τμήματα τοιχωμάτων⁴⁹, τρία ἐξ αὐτῶν ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα⁵⁰, μὲ πλαστικὴ ἔξεργη ἢ ἐπίθετη διακόσμηση, ἡ ὁποία στὸ Καστρί χαρακτηρίζει σχετικὰ πρῶιμες περιόδους χρῆσης τοῦ χώρου (ΜΜ ΙΑ-ΜΜ ΙΙΙΑ)⁵¹, καὶ δύο τμήματα χειλέων, ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων φέρει ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους⁵². Τὸ δεύτερο δείγμα⁵³, ἂν καὶ δὲν διατηρεῖ διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα, ἐντάσσεται σὲ πιθανῶς ἐξίσου πρῶιμη χρονολογικὰ περίοδο (ΜΜ ΙΑ), ὅπως καὶ τὸ ἓνα ἐκ τῶν ἀποσπασματικῶν τοιχωμάτων⁵⁴, λόγῳ τῆς χρῆσης μιᾶς συγκεκριμένης ποικιλίας

χονδροειδοῦς ἀμμώδους πηλοῦ, ἡ ὁποία στὸ Καστρί χαρακτηρίζει τὴν Προανακτορική περίοδο⁵⁵.

Μεμονωμένες περιπτώσεις πρώιμων ἢ πιθανῶς πρώιμων ἀγγείων ἐντοπίζονται καὶ σὲ ἓνα ἱκανὸ ἀριθμὸ ἄλλων σχηματικῶν τύπων. Στὴν κατηγορία τῶν *ρυτῶν* συγκαταλέγονται τουλάχιστον δύο δείγματα κωνικῶν ρυτῶν μὲ πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση (2/55 – 3.63%), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὴν Παλαιοανακτορική παράδοση⁵⁶, ἐνῶ στὴν ἴδια περίοδο πιθανῶς ἀνήκουν καὶ δύο δείγματα *σκύφων* (2/11 – 18.18%), τὰ ὁποῖα μορφολογικὰ προσεγγίζουν ἓναν πρώιμο τύπο σκύφου, ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί ἀπαντᾷ κατὰ τὴ ΜΜ ΙΒ-ΜΜ ΙΙΑ⁵⁷. Ἡ κατηγορία τῶν *γεφυρόστομων πρόχων* περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο συγκολλώμενα δείγματα τῆς Προανακτορικῆς ἢ Παλαιοανακτορικῆς παράδοσης⁵⁸. Μεταξὺ τῶν *πιθοειδῶν ἀγγείων* συγκαταλέγονται ἐλάχιστα δείγματα μὲ ἴχνη πολυχρωμίας ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους (2/170 – 1.17%)⁵⁹, καθὼς καὶ μία μεμονωμένη περίπτωση μικκύλου πιθοειδοῦς μὲ πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση στὴν παρειὰ τοῦ χεῖλους (1/170)⁶⁰, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν Παλαιοανακτορική περίοδο, ἐνῶ ἀνάλογη εἰκόνα παρουσιάζει καὶ ἡ κατηγορία τῶν *πιθαμφορέων* (2/15 – 13.33%)⁶¹. Τέλος, ἀπὸ ἓνα πιθανῶς πρώιμο δείγμα περιλαμβάνει ἡ κατηγορία τῶν *ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων* (1/114 – 0.87%)⁶², ἡ κατηγορία τῶν *πωμάτων* (1/24 – 4.16%)⁶³, ἡ κατηγορία τῶν *ἀγγείων μὲ διαμπερεῖς ὁπές* (1/6)⁶⁴ καὶ ἡ κατηγορία τῶν *τελετουργικῶν βάσεων* (1/2)⁶⁵.

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς διαγνωστικὲς *διακοσμητικὲς ἐπιλογές*, ἡ πλέον χαρακτηριστικὴ θεματικὴ κατηγορία, ὁ *τραχωτὸς ρυθμὸς*, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση, τόσο στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ὅσο καὶ σὲ ἄλλα οἰκιστικὰ ἢ θρησκευτικὰ κέντρα στὴν Κρήτη, ὅπως οἱ Ἀρχάνες καὶ ὁ Γιούχτας, στὸ ἱερὸ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ πραγματικὰ ἐλάχιστα δείγματα (5)⁶⁶, σχεδὸν ὅλα ὀλόβαφα ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα (3/5), τὰ ὁποῖα φέρουν ἴχνη τῆς ἀκιδωτῆς ἐκδοχῆς, ἢ μιᾶς ἀκανόνιστης παραλλαγῆς τῆς ἀκιδωτῆς ἐκδοχῆς, χωρὶς παράλληλα στὸν οἰκισμὸ⁶⁷. Ἄν καὶ ἡ κανονικὴ ἀκιδωτὴ διακόσμηση στὸ Καστρί χαρακτηρίζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ΠΜ ΙΙ-ΙΙΙ περίοδο, καὶ δὲν ἀπαντᾷ μετὰ τὴ ΜΜ ΙΑ, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἀνήκουν στὴν Παλαιοανακτορική περίοδο (ΜΜ ΙΒ-ΙΙΒ)⁶⁸. Λαμβάνοντας ὑπόψη τὴ χρῆση τῆς τραχωτῆς διακόσμησης σὲ τελετουργικὰ/ἀναθηματικὰ ἀγγεῖα στὴ βόρεια Κρήτη, καὶ ἰδιαίτερα στὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Γιούχτα, ἡ ἰσχνὴ παρουσία τοῦ ρυθμοῦ αὐτοῦ στὸ ἱερό, ἂν καὶ συμβαδίζει μὲ τὴ σχετικὰ ἰσχνὴ ἀντιπροσώπευση τῶν Προανακτορικῶν περιόδων στὸ νησί γενικότερα, καθὼς καὶ μὲ τὰ καταγεγραμμένα ποσοστὰ σὲ ἄλλα, περιφερειακὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη (Βρύσινας, Ἀτσιπάδες), ἴσως ὀφείλεται περισσότερο στὴν πρώιμη ἀκμὴ τοῦ συγκεκριμένου ρυθμοῦ στὸν οἰκισμὸ (ΠΜ ΙΙΙ-ΜΜ ΙΑ), ὅταν ὁ χῶρος τοῦ ἱεροῦ δὲν εἶχε ἀκόμη ἀποκτήσει οὐσιαστικὴ θρησκευτικὴ ὑπόσταση⁶⁹.

Οἱ δύο διακοσμητικὲς παραλλαγές σὲ *ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ*, καὶ συγκεκριμένα διακόσμηση σὲ *λευκὴ βαφή*, ἢ *πολυχρωμία*, κρίνοντας ἀπὸ τὴ στρωματογραφία στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ὄχι μόνο δὲν περιορίζονται στὶς Προανακτορικὲς καὶ Παλαιοανακτορικὲς περιόδους, ἀλλὰ παρουσιάζουν σημαντικὴ αὔξηση κατὰ

τῇ MM IIIB, καὶ τῇ μεταβατικῇ MM IIIB/YM IA περίοδο. Σύμφωνα μὲ τὴν ἐσωτερικὴ τυπολογία στὸ Καστρί, στὶς πρώιμες περιόδους ἐντάσσονται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ δείγματα τὰ ὁποῖα φέρουν ἀπλὴ ταινιωτὴ διακόσμηση ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους⁷⁰. Ἡ *πρώτη κατηγορία*, δηλαδὴ ὄστρακα μὲ διακόσμηση σὲ *λευκὴ βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους*, στὸ ἱερὸ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ σχετικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων (61 δείγματα)⁷¹, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τμήματα κλειστῶν ἀγγείων (53/61 – 86.88%)⁷². Ἡ *δεύτερη κατηγορία*, πολὺ δημοφιλέστερη τῆς πρώτης (145 δείγματα), μὲ *πολύχρωμη διακόσμηση* σὲ ποικιλία συνδυασμῶν⁷³, παρουσιάζει τὰ ἴδια χρονολογικά, κυρίως ἐνταξιακὰ προβλήματα μὲ τὴν πρώτη κατηγορία⁷⁴. Τὸ σύνολο τῶν δειγμάτων, τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθεῖ στὴν Προανακτορικὴ καὶ Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (145/242 – 59.91%)⁷⁵, ἀντιπροσωπεύεται καὶ πάλι ἀπὸ ὄστρακα μὲ πολύχρωμη ταινιωτὴ διακόσμηση ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους⁷⁶, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ κλειστὰ ἀγγεῖα (108/145 – 74.48%)⁷⁷. Ὅλες οἱ ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες (ραβδωτὴ, πτυχωτὴ, φυτικὴ διακόσμηση, καὶ σπεῖρες), ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῶν δειγμάτων μὲ λευκὴ βαφή, ἐντάσσονται στὴ MM IIIB, ἢ στὴν πρώιμη YM IA περίοδο⁷⁸. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι ἡ ἀκμὴ τῆς πολυχρωμίας, καὶ τῆς λευκῆς βαφῆς ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, τόσο στὰ Κύθηρα ὅσο καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη καὶ στὸν Ἀγ. Στέφανο Λακωνίας, ἐντάσσεται στὴ MM IIIB περίοδο, ὅταν οἱ ἀντίστοιχοι ρυθμοὶ στὴν Κρήτη παρουσιάζουν κάμψη.

Τέλος, στὴν ὑστερότερη, Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (MM II-III), ἐντάσσεται ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων μιᾶς ἐξίσου χαρακτηριστικῆς, ἀλλὰ σὲ γενικὲς γραμμὲς σπανιότερης διακοσμητικῆς κατηγορίας, ἡ ὁποία περιλαμβάνει *ἀγγεῖα/σκεύη* μὲ *πλαστικὴ*, κυρίως *ἐπίθετη διακόσμηση* (37 δείγματα)⁷⁹. Ἡ συγκεκριμένη κατηγορία, ἡ ὁποία ὑπερέχει ἀριθμητικὰ τῶν ἀγγείων μὲ τραχωτὴ διακόσμηση, δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ κανένα δείγμα στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί. Στὸ ἱερὸ ἀπαντᾷ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς πρώιμης περιόδου χρήσης τοῦ χώρου⁸⁰. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀνήκει εἴτε σὲ ἀγγεῖα (19/37), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνοιχτά (12/19)⁸¹, εἴτε σὲ μία κατηγορία μὴ ἀναγνωρίσιμων, ἐπιπεδόσχημων σκευῶν, πιθανῶς ἀναθηματικῶν πλακιδίων (15/37). Τὰ ἐναπομένοντα δείγματα ἀποτελοῦν τμήματα ἀπλῶν ἐπιθέσεων (3/37). Ἀπὸ τὶς ἐννέα θεματικὲς ἐνότητες οἱ ὁποῖες ἀντιπροσωπεύονται στὸ σύνολο τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ, οἱ ἑξί, κατὰ πάσα πιθανότητα, ἐντάσσονται στὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (MM II-III)⁸². Ἡ δημοφιλέστερη θεματικὴ ὑποκατηγορία ἐκπροσωπεῖ τὴ *φυτικὴ διακόσμηση* (18/37 – 48.64%), ἐπιλογή ποὺ συχνὰ χαρακτηρίζει καὶ τὴ γραπτὴ κεραμεικὴ. Ἀκολουθοῦν ἑξὶ δείγματα μὲ θέματα ἀπὸ τὸν *θαλάσσιο ρυθμὸ* (κοχλίες, ἀχιβάδες, ἰχθυόσχημες ἐπιθέσεις), καθὼς καὶ μεμονωμένες περιπτώσεις οἱ ὁποῖες ἀπεικονίζουν μεταξὺ ἄλλων, τμῆμα *αἰλουροειδοῦς* σὲ κίνηση, καὶ πιθανῶς ἓνα τμῆμα *ἀνθρώπινης μορφῆς* (βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη* μὲ *πλαστικὴ διακόσμηση*). Ὁ σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀγγείων/σκευῶν μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση στὸ ἱερὸ, κατὰ τὴ διάρκειά τῆς Παλαιοανακτορικῆς περιόδου προδίδει ἰδιαίτερους δεσμοὺς μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν μεγάλων μητροπολιτικῶν κέντρων στὴν Κρήτη⁸³.

Συμπερασματικά, ή σημαντικότερη παρατήρηση σέ σχέση με τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὶς πρώιμες, *Προανακτορικές* καὶ *Παλαιοανακτορικές* περιόδους, εἶναι ή ἐντυπωσιακὰ χαμηλὴ παρουσία του ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό (620+/196.010 – 0.31%)⁸⁴ (Γράφημα 1). Ἄν καὶ ή συντριπτικὴ πλειονότητα ἐντάσσεται βεβαίως στὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (MM IB–IIIA), τὰ πρωιμότερα χρονολογήσιμα δείγματα, καὶ πιθανῶς ή πρωιμότερη χρῆση τοῦ χώρου γιὰ λατρευτικὲς δραστηριότητες ἀνήκουν, με ἀρκετὲς ἐπιφυλάξεις, στὴν *Προανακτορικὴ*, *MM IA* περίοδο⁸⁵. Κρίνοντας ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ σέ αὐτὴ τὴν πρώιμη φάση, οἱ πρῶτες ἐπισκέψεις στὸν χώρο κατὰ τὴ *MM IA* περίοδο, ἂν καὶ περιστασιακές, ἴσως δὲν ἦταν τυχαῖες, καὶ χωρὶς θρησκευτικὸ περιεχόμενο⁸⁶. Ἡ περίοδος αὐτὴ, ή ὁποία θεωρεῖται πλέον περισσότερο δόκιμη γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς μόνιμης μινωικῆς ἀποικίας στὸ νησί⁸⁷, χαρακτηρίζεται ἀπὸ δραματικὲς ἀλλαγὲς στὸν χαρακτήρα καὶ τὴ συχνότητα τῶν σχέσεων μεταξὺ Κρήτης καὶ Ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας. Οἱ ἀλλαγὲς αὐτές, οἱ ὁποῖες συνοδεύονται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ σημαντικὲς ποσότητες μινωικῆς καὶ μινωίζουσας κεραμεικῆς, κυρίως σέ παραθαλάσσια οἰκιστικὰ κέντρα τῆς βορειο-ανατολικῆς καὶ νοτιοανατολικῆς Πελοποννήσου (Λέρνα, Ἀσίνη, Ἄγ. Στέφανος), πιθανῶς συνδέονται με τὴν προσωρινὴν κατάρρευση τοῦ μινωικοῦ ἐμπορικοῦ δικτύου μέσω Κυκλάδων κατὰ τὴν ΠΜ III περίοδο⁸⁸, καὶ ἀποτελοῦν, κατὰ πάσα πιθανότητα, τὸ κίνητρο γιὰ τὴν ἴδρυση μιᾶς μόνιμης ἀποικίας στὸ νησί τῶν Κυθέρων⁸⁹. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ συνάδει καὶ με τὰ ἀντίστοιχα κεραμικὰ δεδομένα⁹⁰. Τὸ ἀκόμη πρωιμότερο ΠΜ II–III ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό⁹¹, τὸ ὁποῖο, ἐὰν ὄντως ἀντιπροσωπεύεται στὸ ἱερὸ κορυφῆς, ἔχει μία ἐξαιρετικὰ στοιχειώδη παρουσία⁹², πιθανῶς νὰ ἐκπροσωπεῖ πραγματικὰ μία ἐποχιακὴ μινωικὴ κατοίκηση⁹³, καὶ ὅχι τὴν ἐπίσημη ἐγκατάσταση μόνιμης ἀποικίας ἀπὸ τὴν Κρήτη, ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ ἀνασκαφεῖς⁹⁴.

Κατὰ τὴν ἐπόμενη, *Παλαιοανακτορικὴ* περίοδο (MM IB–MM IIIA), ή ὁποία συμπίπτει με τὴν ἀνέγερση τῶν πρώτων ἀρχιτεκτονικῶν καταλοίπων στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί, καὶ τὴν ἀνθήση τῆς μινωίζουσας κεραμεικῆς στὰ οἰκιστικὰ κέντρα τῆς ἀνατολικῆς Πελοποννήσου⁹⁵, ὁ θρησκευτικὸς χαρακτήρας τοῦ ἱεροῦ θεμελιώνεται καὶ συγκεκριμενοποιεῖται. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγγείων αὐξάνεται σημαντικά, καὶ ή σύνθεση τοῦ σχηματικοῦ ρεπερτορίου διαμορφώνεται πλέον με τρόπο ποὺ παραπέμπει σέ λατρευτικὲς πρακτικὲς ἱεροῦ κορυφῆς (Στατ. Πίνακας 1). Εἶναι ἀξιοσημείωτο, ὅτι σέ αὐτὴ τὴν πρώιμη περίοδο, ή πλειονότητα τῶν ἀναγνωρίσιμων δειγμάτων ἀνήκει σέ *τριποδικὲς χύτρες*, ἐνῶ στὴ *δεύτερη θέση*, με μεγάλη διαφορά, βρίσκονται τὰ *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα*, φαινόμενο τὸ ὁποῖο ἀντιστρέφεται κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο (Στατ. Πίνακας 3). Ὅλες οἱ ὑπόλοιπες κατηγορίες ἀγγείων ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἐντυπωσιακὰ μικρότερο ἀριθμὸ δειγμάτων. Γενικά, ή συνολικὴ εἰκόνα τοῦ πρώιμου ὑλικοῦ ἐκφράζει ὑπεροχὴ *μαγειρικῶν σκευῶν* (τριποδικὲς χύτρες), καὶ *ἀνοιχτῶν ἀγγείων*, κυρίως κάποιοι τύποι κυπέλλων (ἄωτα κωνικά, τροπιδωτὰ καὶ εὐθύπλευρα κύπελλα), πινάκια, λεκάνες καὶ σκύφοι, ἐνῶ στὰ *κλειστὰ σχήματα*, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ μόνον δύο βασικοὺς τύπους ἀγγείων, κυριαρχοῦν οἱ πρόχοι. Ὑποτονικὴ, ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτὰ ἐξαιρετικὰ σημαν-

τική για το λειτουργικό σκέλος του ιεροῦ, εἶναι ἡ παρουσία τῶν *μεγάλων ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων* (πίθων, πιθοειδῶν καὶ πιθαμφορέων), ἐνῶ τέσσερις κατηγορίες ἀγγείων (*ρυτά, πώματα, τελετουργικὲς βάσεις, ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*), εἶναι καθοριστικῆς σημασίας για το καθαρὰ *τελετουργικὸ* σκέλος τοῦ τυπικοῦ, σὲ ἄμεση συνάρτηση με τὰ λατρευτικὰ δρώμενα, καὶ συνεπάγονται δεσμούς με μεγάλα ἀνακτορικὰ/οἰκιστικὰ κέντρα στὴν Κρήτη, οἱ ὅποιοι δὲν διακρίνονται στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί.

Ἡ τοπικὴ κεραμικὴ παραγωγή, ὅπως παρατηρεῖται καὶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό, ἐξακολουθεῖ νὰ ἀκολουθεῖ πιστὰ τὶς ἐπιταγὲς τῆς μινωικῆς κεραμεικῆς παράδοσης, μεῖν ἰδιαίτερες ἀναφορὲς στὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς κεντρικῆς Κρήτης. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι, κρίνοντας ἀπὸ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ στὸ ἱερό, οἱ ἀρχικοὶ ἰσχυρισμοὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ οἰκισμοῦ περὶ ἀπουσίας MM II κεραμεικῆς⁹⁶, φαίνεται πὼς καταρρίπτονται⁹⁷. Ἀκόμη καὶ ἂν αὐτὸ τὸ στοιχεῖο ἐκληφθεῖ ὡς ἰδιαιτερότητα τοῦ ιεροῦ, τὰ συμφραζόμενα συμπεράσματα για τὴ σημασία τοῦ συγκεκριμένου χώρου εἶναι ἐξαιρετικὰ σημαντικά.

Ἡ *Νεοανακτορικὴ περίοδος* (MM IIIB-ΥΜ I), ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὴν συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ σωζόμενου ὑλικοῦ (195.372/196.010 – 99.67%) (Γράφημα 1), θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι ἀντιπροσωπεύει τὴν πρώτη πραγματικὴ περίοδο ἀκμῆς τοῦ ιεροῦ⁹⁸. Τὸ σχηματικὸ καὶ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο τῆς κεραμεικῆς αὐξάνεται θεαματικά (Στατ. Πίνακες 3, 4), ὅπως αὐξάνονται καὶ οἱ ἰδιομορφίαι τοῦ ὑλικοῦ, τόσο σὲ σχέση με τὴν κεραμικὴ στὰ μεγάλα μητροπολιτικὰ κέντρα, ὅσο καὶ σὲ σχέση με τὸ σωζόμενο κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί.

Σὲ ἐπίπεδο *σχημάτων* τὸ καταγεγραμμένο ὑλικὸ ἐκπροσωπεῖ τουλάχιστον 27 διαφορετικοὺς τύπους ἀγγείων (Στατ. Πίνακας 3). Ἡ σημαντικότερη παράμετρος τοῦ σχηματικοῦ ρεπερτορίου βεβαίως εἶναι ἡ σχεδὸν ἀπόλυτη κυριαρχία δύο συγκεκριμένων τύπων ἀγγείων, τῶν *ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων* (165.114/181.618 – 90.91%) καὶ τῶν *τριποδικῶν χυτῶν* (12.819/181.618 – 7.05%), οἱ ὅποιοι συνιστοῦν τὸ 97.97% τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων τύπων στὸ ἱερό (177.933/181.618) (Στατ. Πίνακας 3). Στὴν πραγματικότητα, ὅλα τὰ ὑπόλοιπα σχήματα (25), μοιράζονται ἓνα ἐλάχιστο ποσοστὸ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων τύπων ἀγγείων (3.685/181.618 – 2.02%)⁹⁹. Οἱ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις παρατηροῦνται στὰ *εὐθύπλευρα κύπελλα* (1.690/181.618 – 0.93%) καὶ στὰ *μικκὺλα προχοῖδια* (1021/181.618 – 0.56%). Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες σχηματικὲς κατηγορίες, οἱ ἐπικρατέστερες ἀνήκουν σὲ κλειστὰ *προχυτικά ἢ ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα* (γεφυρόστομες πρόχοι, πρόχοι/ἀμφορεῖς, πιθοειδῆ ἀγγεῖα), καὶ στὰ *ἡμισφαιρικὰ κύπελλα*, καὶ ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση, ἀκολουθοῦν τὰ *ρυτά*, τὰ *πινάκια*, τὰ *πύραυλα*, καὶ οἱ *πίθοι*. Ὅλοι οἱ ἄλλοι τύποι ἀγγείων/σκευῶν ποὺ ἀντιπροσωπεύονται στὸ ἱερό, ἔχουν σχεδὸν δειγματοληπτικὸ χαρακτήρα (Στατ. Πίνακας 3).

Σὲ ἐπίπεδο *διακοσμητικῶν ἐπιλογῶν* διακρίνονται 22 *θεματικὲς ἐνότητες*. Εἶναι ἴσως ἐνδεικτικὸ, ὅτι καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση, παρατηροῦνται δραματικὲς ἀντιθέσεις καὶ ἐντυπωσιακὲς συγκεντρώσεις ὁστράκων κατὰ ἐνότητα (Στατ. Πίνακας 4).

Ἡ συντριπτική πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ ($192.887/195.372 - 98.72\%$)¹⁰⁰ ἐντάσσεται στὶς δύο κατ' ἐξοχὴν μὴ διαγνωστικὲς κατηγορίες, τῶν *ἄβαφων* ($173.282/195.372 - 88.69\%$), καὶ τῶν *ὀλόβαφων* ἀγγείων ($19.605/195.372 - 10.03\%$)¹⁰¹. Γιὰ ἄλλη μία φορά, ὅλες οἱ ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες (20), μοιράζονται ἓνα μικρὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου, τῆς τάξης τοῦ 1.27% (Στατ. Πίνακας 4). Σὲ αὐτὸ τὸ σύνολο (2.485 δείγματα), οἱ δύο μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ὀστράκων παρατηροῦνται στὰ δείγματα τὰ ὁποῖα σώζουν μόνο *ταινιωτὴ διακόσμηση* σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ τῆς MM III-YM I ($847/2.485 - 34.08\%$)¹⁰², καὶ στὰ ὄστρακα μὲ *ραβδωτὴ διακόσμηση* ($667/2.485 - 26.84\%$)¹⁰³, κατηγορία, ἡ ὁποία, σύμφωνα μὲ τὴν τυπολογία στὸ Καστρί, ἀπαντᾷ μόνο κατὰ τὴ MM IIIB περίοδο. Ὁ *φυτικὸς ρυθμὸς* κατέχει τὴν τρίτη θέση στὶς διαγνωστικὲς θεματικὲς ἐνότητες, μὲ ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 10.90%¹⁰⁴. Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες ἐπιλογὲς ξεχωρίζουν ὁ *πτυχωτὸς ρυθμὸς* ($195/2.485 - 7.84\%$)¹⁰⁵, ὁ ὁποῖος στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζεται κυρίως τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA καὶ τὴν πρώιμη YM IA περίοδο, οἱ *σπεῖρες* ($186/2.485 - 7.48\%$)¹⁰⁶, καὶ ἡ *πολυχρωμία* ($97/2.485 - 3.90\%$)¹⁰⁷, κατηγορία ἡ ὁποία καὶ πάλι στὰ Κύθηρα περιορίζεται στὴ MM IIIB/YM IA καὶ στὴν πρώιμη YM IA περίοδο. Οἱ 14 ἐναπομείνουσες θεματικὲς ἐνότητες ἔχουν μία σχεδὸν δειγματοληπτικὴ ἐκπρόσωψη στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό (Στατ. Πίνακας 4)¹⁰⁸.

Κρίνοντας τόσο ἀπὸ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ στὸ ἱερό, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ ὑλικὸ στὸ Καστρί¹⁰⁹, ἡ YM IA κεραμεικὴ στὰ Κύθηρα, ἂν καὶ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ τοπικῆς παραγωγῆς, συνεχίζει νὰ παρακολουθεῖ τὶς κεραμολογικὲς ἐξελίξεις στὴ μινωικὴ Κρήτη, ἰδιαίτερα τῆς περιοχῆς τῆς Κνωσοῦ. Οἱ παρατηρούμενες διαφοροποιήσεις ἀπὸ τὴν καθαρὰ YM IA-B μινωικὴ παράδοση, τόσο στὴ μορφολογία ὅσο καὶ στὴ διακόσμηση, παραπέμπουν ὄντως στὴν ἐλλαδικὴ κεραμεικὴ παράδοση τῆς YE I-IIA περιόδου, ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ ἀνασκαφεῖς τοῦ οἰκισμοῦ¹¹⁰. Ἡ ἀπουσία κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ μινωικοῦ τύπου¹¹¹ ἀποτελεῖ ἰδιαιτερότητα τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸν οἰκισμό¹¹², καὶ δὲν χαρακτηρίζει τὸ κεραμικὸ σύνολο ἀπὸ τὸ ἱερό, στὸ ὁποῖο παρατηρεῖται ὅτι ὁ συγκεκριμένος τύπος, ὅχι μόνο ὑφίσταται κατὰ τὴν YM IA, ἀλλὰ συνεχίζει καὶ κατὰ τὴν YM IB περίοδο¹¹³. Παρόμοιες διαστάσεις μεταξὺ τῶν δύο κεραμικῶν ὑλικῶν παρατηροῦνται τόσο στὰ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα ὅσο καὶ στοὺς σκύφους¹¹⁴. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ σύνθεση τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸν οἰκισμό κατὰ τὴν ὥριμη YM IB περίοδο, ὅπου ἡ πλειονότητα τῶν γραπτῶν ἀγγείων (10% τοῦ συνόλου) χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς ὡς εἰσαγωγὲς ἀπὸ τὴ μινωικὴ Κρήτη καὶ ἀποδίδεται σὲ εἰσροὴ προσφύγων¹¹⁵, τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό δὲν ἐπιφυλάσσει ἀνάλογες ἐκπλήξεις. Τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό περιλαμβάνει ἓναν πραγματικὰ ἐλάχιστο ἀριθμὸ δειγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνεται νὰ προέρχονται ἀπὸ τοπικὰ ἐργαστήρια¹¹⁶. Σὲ ἀνάλογα, διορθωτικὰ συμπεράσματα καταλήγουν καὶ οἱ τελευταῖες ἀναλύσεις/ἐκτιμήσεις ὡς πρὸς τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί¹¹⁷.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπιμέρους *σχήματα*, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα καλύπτει τόσο τὴ MM IIIB ὅσο καὶ τὴν YM I περίοδο. Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀκέραιων *ἄωτων κυπέλλων* τῆς Νεοανακτορικῆς περιόδου ($658/800 - 82.25\%$)¹¹⁸, περιλαμβανομένων

καὶ τῶν μικκύλων δειγμάτων, ἐντάσσεται στὴν ΥΜ ΙΑ-Β περίοδο¹¹⁹. Στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο ἐντάσσεται ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 15% (120/800)¹²⁰. Παρὰ τὶς εὐλογες προσδοκίες γιὰ τὸ ἀντίθετο, ἐξαιρετικὰ χαμηλὰ εἶναι τὰ ποσοστὰ τῶν μικκύλων κυπέλλων στὸ ἱερὸ γενικὰ (291/165.217 – 0.17%)¹²¹, ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν ὁποίων (47/66 – 71.21% τῶν ἀκέραιων) ἐντάσσεται στὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν κυπέλλων δὲν σώζει κανένα ἵχνος βαφῆς (148.896/165.114 – 90.17%)¹²², ἐνῶ τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα ἀποτελοῦν μόνον ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 1.19% τοῦ συνόλου¹²³.

Στὴ *δεύτερη θέση*, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση κατὰ τὴν Προανακτορικὴ καὶ Παλαιονακτορικὴ περίοδο, καὶ μὲ μεγάλη ποσοστιαία διαφορὰ ἀπὸ τὰ ἄωτα κύπελλα, βρίσκονται οἱ *τριποδικές χύτρες* (7.05%), τὰ μοναδικὰ μαγειρικὰ σκεύη στὸ ἱερό. Ἡ σύνθεση αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀγγείων ἐμπεριέχει μεγάλες ἀντιθέσεις, τόσο σὲ σχέση μὲ τὴν ποσοστιαία παρουσία τῶν ἀπαντῶμενων τύπων (*Τύπος Α* καὶ *Β*), ὅσο καὶ σὲ σχέση μὲ τὰ ἀπαντῶμενα εἶδη πηλοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τυπολογία, ἡ συντριπτικὴ ὑπεροχὴ τῶν χυτρῶν *Τύπου Β* (98.19% τῶν χειλέων), συμβαδίζει, τόσο μὲ τὰ χρονολογικὰ δεδομένα τοῦ ἱεροῦ (ΜΜ-ΥΜ Ι)¹²⁴ ὅσο καὶ μὲ τὴ γενικὴ εἰκόνα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ καὶ τὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο. Χύτρες *Τύπου Α*¹²⁵ ἀποτελοῦν μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (1.80% τῶν χειλέων). Κανένα δεῖγμα δὲν σώζει ἵχνη βαφῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πηλοὺς, ἂν καὶ ἡ συντριπτικὴ ὑπεροχὴ τῶν δειγμάτων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (13.022/13.034 – 99.90%), ἐν ἀντιθέσει μὲ τὸν πενιχρὸ ἀριθμὸ ὀστράκων ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλοὺς (12/13.034 – 0.09% ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου, & 3.49% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ποδιῶν), ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται νὰ συνάδει, τόσο μὲ τὴν ἐπικρατοῦσα τυπολογία, ὅσο καὶ μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμὸ, ἡ ἀναλυτικὴ μελέτη τῶν σωζόμενων ποδιῶν, ἡ πλειονότητα τῶν ὁποίων, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (204/215 – 94.88%), ἀνήκει στὴν Προανακτορικὴ καὶ Παλαιονακτορικὴ περίοδο (62.68% ἐλλειψοειδῆς πεπλατυσμένη διατομή), μάλλον ἀνατρέπει τὶς τυπολογικὲς καὶ στρωματογραφικὲς διαπιστώσεις τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ οἰκισμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔναρξη τῆς χρήσης τοῦ ἐρυθροῦ πηλοῦ μὲ μίκα στὰ Κύθηρα. Κρίνοντας ἀπὸ τὴν κατανομὴ τῶν σωζόμενων ποδιῶν, ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν χυτρῶν μειώνεται σταδιακὰ μετὰ τὴ ΜΜ ΙΙ περίοδο, συνεχίζεται ἡ χρῆση χονδροειδῶν πηλῶν, ἡ ὁποία παρουσιάζει αὔξησιν κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο, φαινόμενο τὸ ὁποῖο ἔρχεται καὶ πάλι σὲ σύγκρουση μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμὸ. Ἡ ἀπουσία ἱχνῶν καύσης ἀπὸ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (12.790/13.034 – 98.12%)¹²⁶, εἶναι σαφῶς ἐνδεικτικὴ, τόσο γιὰ τὴ χρῆση τῶν ἀγγείων αὐτῶν στὸν ὥρο τοῦ ἱεροῦ, ὅσο καὶ γιὰ τὸν χαρακτήρα τῶν τροφοπαρασκευαστικῶν διαδικασιῶν γενικὰ, στὰ πλαίσια τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ.

Στὴν κατηγορία τῶν *εὐθύπλευρων κυπέλλων*, τρίτη σὲ πληθυσμὸ κατηγορία ἀγγείων στὸ ἱερό, κυριαρχοῦν τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα τῆς ΜΜ παράδοσης (1.614/1.711 – 94.33%), κυρίως ἄβαφα (62.01%)¹²⁷, χωρὶς κεντρικὸ ἑξάρμα, ἡ πλειονότητα τῶν ὁποίων (1.593/1.614 – 98.69%)¹²⁸, μάλλον ἐντάσσεται στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο¹²⁹. Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ ὕλικου (97/1.711 – 5.66%) περιλαμβάνει ἓναν περιορισμένο ἀριθμὸ

ἀποσπασματικῶν κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ με κεντρικὸ ἑξάρμα (25/97 – 25.77%), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται κυρίως στὴν ΥΜ ΙΑ παράδοση, καθὼς καὶ ἓναν ἀριθμὸ χεϊλέων (26), βάσεων (10), καὶ τοιχωμάτων (11), ἀπὸ εὐθύπλευρα κύπελλα με διακόσμηση τῆς ΥΜ Ι παράδοσης, τὰ ὁποῖα δὲν σώζουν ἴχνη κεντρικοῦ ἑξάρματος. Ἐν ἀντιθέσει με τὶς πρῶτες δύο ομάδες (χεῖλη, βάσεις), οἱ ὁποῖες θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν καὶ σὲ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ με κεντρικὸ ἑξάρμα, τὰ καταγεγραμμένα τμήματα τοιχωμάτων στὸ ὑλικὸ αὐτὸ φαίνεται νὰ ἀνήκουν στὴν κατηγορίαν τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων τῆς ΥΜ Ι παράδοσης, χωρὶς κεντρικὸ ἑξάρμα, κατηγορία ἢ ὁποῖα ἀπουσιάζει ἐντελῶς ἀπὸ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ στὸν οἰκισμὸ, καὶ ἡ ὕπαρξη τῆς ὁποίας πιστοποιεῖται γιὰ πρώτη φορὰ στὰ Κύθηρα. Στὸν ἴδιο γενικὸ τύπο κυπέλλου ἐντάσσεται καὶ μία μικρὴ ομάδα ἀποσπασματικῶν ἀγγείων με διακριτὸ χεῖλος καὶ ΥΜ Ι διακόσμηση (22), καθὼς καὶ τρία δείγματα τῆς ΜΜ IIIB ἢ τῆς πρώιμης ΥΜ ΙΑ περιόδου, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out), ἢ ὁποῖα δὲν ἀπαντᾷ καθόλου στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί. Ἡ σχετικὰ συρρικνωμένη παρουσία εὐθύπλευρων κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ τῆς ΥΜ Ι παράδοσης στὸ ἱερό, παρὰ τὰ ὑψηλὰ ποσοστὰ τοῦ πρωιμότερου ΜΜ τύπου, ἰδιαίτερα κατὰ τὴ ΜΜ IIIB περίοδο, σηματοδοτοῦν προφανῶς μία κάμψη στὴ δημοτικότητα αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου στὸ ἱερὸ κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο, φαινόμενο τὸ ὁποῖο ἔρχεται σὲ ἀντίθεση με τὴν κατάσταση, τόσο στὸ Καστρί ὅσο καὶ στοὺς μινωίζοντες οἰκισμοὺς τῆς νότιας Πελοποννήσου.

Στὴν *τέταρτη θέση* κατατάσσονται τὰ *μικκύλα προχοῖδια* (1021)¹³⁰, μία κατηγορία μικκύλων προχυτικῶν σκευῶν ἐξαιρετικὰ δημοφιλῆς σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ἱερά κορυφῆς στὴν Κρήτη κατὰ τὴ ΜΜ III καὶ ΥΜ Ι περίοδο¹³¹. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κλασικὸ τύπο προχοῖδιου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ (973/1021 – 95.29%), καὶ ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ στὶς περισσότερες μινωικὲς θέσεις, διακρίνεται καὶ ἓνας δεύτερος μορφολογικὸς τύπος, με ὀριζόντιες ἐγχαράξεις στὸ τοίχωμα ἐξωτερικά, πιθανῶς τοπικὸ ἰδίωμα, με πολὺ χαμηλότερα ποσοστὰ (48/1021 – 4.70%). Στὴ μεγάλη πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ δὲν σώζονται ἴχνη βαφῆς (897/1021 – 87.85%)¹³², ἐνῶ ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα χρησιμοποιήθηκε σὲ ἓνα σχετικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ δειγμάτων (74/1021 – 7.24%)¹³³, ὅλα τοῦ κλασικοῦ τύπου καὶ ἄβαφα.

Οἱ τρεῖς, περίπου ἰσάριθμες κατηγορίες κλειστῶν ἀγγείων, οἱ ὁποῖες κατατάσσονται στὶς ἐπόμενες θέσεις, ἀνήκουν σὲ *γεφυρόστομες πρόχους* (202), σὲ *πρόχους/ἀμφορεῖς* (188), καὶ σὲ *πιθοειδῆ ἀγγεῖα* διαφόρων τύπων (167), καὶ ἀποτελοῦν τοὺς τρεῖς δημοφιλέστους τύπους κλειστῶν προχυτικῶν / ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων στὸ ἱερό. Καὶ οἱ τρεῖς κατηγορίες ἀγγείων ἀπαντοῦν σὲ εὐρύτατη ποικιλία παραλλαγῶν, οἱ περισσότερες ἐκ τῶν ὁποίων συνυπάρχουν χρονολογικά, καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ΜΜ III-ΥΜ Ι περιόδου, καὶ συμπίπτουν με τὴν κατ' ἐξοχὴν περίοδο ἀκμῆς τοῦ ἱεροῦ. Ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τῆς κατηγορίας τῶν *γεφυρόστομων πρόχων* στὸ ἱερό (202 δείγματα), καὶ ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση με τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ στὸν οἰκισμὸ (94), συνδέεται πιθανῶς με τὸν λατρευτικὸ χαρακτήρα τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό¹³⁴, καὶ συγκεκριμένα με τὴν ἀναμενόμενη ζήτηση γιὰ μεγάλα προχυτι-

κὰ/ἀποθηκευτικὰ σκεύη. Ἀπὸ τὶς παρατηρούμενες τυπολογικὲς ἀνακολουθίες σὲ σχέση μετὰ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί¹³⁵, προκύπτει ὅτι τὸ συγκεκριμένο κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ συνάδει σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ μετὰ τὶς ἐξελίξεις στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, παρὰ μετὰ τὶς ἀντίστοιχες ἐξελίξεις σὲ αὐτὸ τὸν τύπο ἀγγείου στὸν οἰκισμό¹³⁶. Ἡ δημοφιλέστερη παραλλαγή, τόσο στὸ ἱερὸ (47.51%), ὅσο καὶ στὸν οἰκισμό, διαθέτει ἐξώστροφο χεῖλος, καὶ στὸ Καστρί ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ὕστερη MM IIIB καὶ τὴν YM I περίοδο. Ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων δὲν σώζει ἰδιαίτερα διαγνωστικὴ διακόσμηση, ἐνῶ οἱ δύο μεγάλες κατηγορίες ἄβαφων (80/202 – 39.60%) καὶ ὀλόβαφων ὀστράκων (76/202 – 37.62%), εἶναι σχεδὸν ἰσοδύναμες¹³⁷.

Ἡ κατηγορία τῶν *πρόχων/ἀμφορέων* (188 δείγματα), ἃν καὶ λιγότερο δημοφιλὴς ἀπ' ὅ,τι στὸ ὑλικὸ στὸν οἰκισμό, ἐν ἀντιθέσει μετὰ τὴ γεφυρόστομη ἐκδοχή, περιλαμβάνει σημαντικὸ ἀριθμὸ σχηματικῶν παραλλαγῶν, οἱ ὁποῖες, ἐνῶ συνάδουν μετὰ τὶς τυπολογικὲς παραμέτρους στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, δὲν ἔχουν καθόλου ἢ πολὺ γενικὲς ἀντιστοιχίες μετὰ τὸ ὑλικὸ στὸ Καστρί¹³⁸. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ (περίπου τὸ 90%) εἶναι ἄβαφα ἢ φέρουν ὀλόβαφη διακόσμηση. Τέλος, ἡ κατηγορία τῶν *πιθοειδῶν* (167 δείγματα), μία ἰδιαίτερα ἀνομοιογενὴς ὁμάδα, ἢ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ πολλὰς ἐπιμέρους σχηματικὰς ἐκδοχὰς καὶ παραλλαγὰς, καθὼς καὶ ἀπὸ ἔντονες διαφοροποιήσεις σὲ ἐπίπεδο διαστάσεων, διακόσμησης καὶ πηλοῦ, ἐκφράζει, μαζὶ μετὰ τοὺς πίθους καὶ τοὺς πιθαμφορεῖς, τὸν θεμελιώδη ρόλο τῶν μεγάλων ἀποθηκευτικῶν/χρηστικῶν ἀγγείων στὴ λειτουργία τοῦ ἱεροῦ. Ὅπως καὶ στὶς δύο προηγούμενες κατηγορίες ἀγγείων, κάποιες σχηματικὲς ἐκδοχὰς¹³⁹ δὲν ἀπαντοῦν στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό, ἐνῶ μία ἄλλη παραλλαγή¹⁴⁰, μορφολογικὰ συνάδει, μερικῶς τουλάχιστον, μετὰ τὶς τριποδικὰς χύτρες *τύπου Β*¹⁴¹. Ἡ διαχρονικότητα τῆς πλειονότητος τῶν ἀγγείων σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία, καθὼς καὶ ἡ ἀπουσία διαγνωστικῶν διακοσμητικῶν στοιχείων γιὰ τὰ περισσότερα ἐκ τῶν δειγμάτων¹⁴² δὲν ἀφήνουν περιθώρια γιὰ ἀκριβὴ χρονολόγηση τοῦ συνόλου.

Ἡ κατηγορία τῶν *ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων* (113), ἄλλη μία κατηγορία ἀγγείων στὴν ὁποία ἀπαντᾷ μεγάλη ποικιλία σχηματικῶν παραλλαγῶν, περιλαμβάνει ἀποκλειστικὰ μικρὰ καὶ μικκύλα δείγματα. Μόνον ἓνα σώζεται ἀκέραιο (**K258** – 93/B11/1α – A57). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ κάποιες παραλλαγὰς¹⁴³, σημαντικὲς μορφολογικὲς ὁμοιότητες παρατηροῦνται, ὅχι τόσο μετὰ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί, ὅσο μετὰ θέσεις στὴν Κρήτη καὶ ἰδιαίτερα μετὰ τὸ μινωικὸν κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν Ἄγ. Στέφανο καὶ τὸ Μενελαῖον Λακωνίας, ἐνῶ ἓνα σχετικὰ μεγάλο ποσοστὸ δειγμάτων (21/113 – 18.58%), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται σὲ ξεχωριστὴ κατηγορία, φέρει διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out). Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ (105/113 – 92.92%) ἀνήκει σὲ γραπτὰ ἀγγεῖα¹⁴⁴, τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ὁποίων ἐκφράζουν τὴν YM IB παράδοση. Ἡ δημοφιλέστερη διαγνωστικὴ θεματικὴ ἐνότητα περιλαμβάνει παραστάσεις μετὰ φυτικὴ διακόσμηση (21.90%), καὶ ἀκολουθοῦν οἱ σπεῖρες (7.61%), ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς (6.66%), οἱ στιγμές (4.76%), καὶ ὁ θαλάσσιος ρυθμὸς (4.76%)¹⁴⁵. Ἐνα μοναδικὸ δεῖγμα σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία φέρει ἐπίθετη πλαστικὴ διακόσμηση, μετὰ ἑπάλλῃλα κέρατα καθοσίωσης¹⁴⁶.

Σχετικά μεγάλες κατηγορίες αγγείων αποτελούν τὰ ρυτά (53), τὰ πινάκια (50), τὰ πύραυρα (42) καὶ οἱ πίθοι (40), τουλάχιστον δύο ἐκ τῶν ὁποίων (ρυτά, πύραυρα), στὸν συγκεκριμένο χῶρο ἐντάσσονται στὶς ἐξειδικευμένες σχηματικές κατηγορίες τελετουργικοῦ χαρακτήρα. Στὴ Νεοανακτορική περίοδο ἐντάσσεται ἡ συντριπτική πλειονότητα τῆς κατηγορίας τῶν ρυτῶν (53/55 – 96.36%), σχεδὸν ὅλα μικρὰ καὶ μικκύλα δείγματα, ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων¹⁴⁷, φέρει ἐπίθετη πλαστική ὀφιοειδὴ διακόσμηση. Ἡ πλειονότητα ἀνήκει σὲ κωνικά, κυρίως εὐθέα ρυτά (28/53 – 52.83%), ἓνας τύπος ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί σχεδὸν μονοπωλεῖ τὸ τοπίο κατὰ τὴ MM IIIB-YM IA περίοδο. Ἀκολουθοῦν τὰ ἀπιόσχημα (11/53 – 20.75%), τὰ ὠοειδῆ (8/53 – 15.09%), καὶ τὰ σφαιρικά ρυτά (2/53 – 3.77%). Στὴ συντριπτική πλειονότητα (93.87%) χρησιμοποιήθηκε λεπτὸς πηλός. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μόνο τρεῖς περιπτώσεις¹⁴⁸ ἐνδέχεται νὰ μὴν προέρχονται ἀπὸ τοπικά, κυθηραϊκὰ ἐργαστήρια¹⁴⁹. Ἐπίσης ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ μεγάλη ἀριθμητική ὑπεροχὴ τοῦ συνόλου τῶν ρυτῶν ἀπὸ τὸ ἱερό (55), σὲ σχέση μὲ τὸ σύνολο τῶν σωζόμενων δειγμάτων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί (22), ὑπεροχὴ ἡ ὁποία ἀντικατοπτρίζεται, τόσο στὸ σχηματικό, ὅσο καὶ στὸ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο. Παρὰ τὴ συντριπτικὴ ὑπεροχὴ τῶν γραπτῶν δειγμάτων (39/53 – 73.58%), ἀξιοσημείωτα εἶναι καὶ τὰ ποσοστὰ τῶν ἄβαφων (6/53 – 11.33%) καὶ ὁλόβαφων αγγείων (7/53 – 13.20%). Καὶ πάλι, ἡ μεγαλύτερη θεματικὴ ἐνότητα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ Καστρί, φέρει φυτικὴ διακόσμηση (16/35 – 45.71%), ἡ ὁποία περιλαμβάνει κατὰ κύριο λόγο βλάστηση, ἀλλὰ καὶ κρόκους, κρίνους, καὶ φυλλοφόρες ταινίες. Ἡ σημασία αὐτῆς τῆς κατηγορίας αγγείων στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μὲ τὸν ρόλο τῆς στὸ λατρευτικὸ τυπικὸ¹⁵⁰.

Ἡ κατηγορία τῶν πινακίων/δίσκων, ἡ ὁποία στὸ ἱερὸ ἐντάσσεται κυρίως στὴ Νεοανακτορική περίοδο (50/57), διακρίνεται σὲ δύο βασικοὺς τύπους, γιὰ ἓναν ἐκ τῶν ὁποίων (Τύπος 1 – 33.92%), ἃν καὶ ἀνταποκρίνεται σὲ γενικὲς γραμμὲς στὴν πρώιμη ἐκδοχὴ πινακίου στὸ Καστρί, τὰ πλησιέστερα παράλληλα ἐντοπίζονται στὴν Κρήτη, ὅπου ἀντίστοιχα σκεύη ὀνομάζονται μαγειρικοὶ δίσκοι καὶ χρονολογοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὴ MM III περίοδο¹⁵¹. Ὁ δημοφιλέστερος τύπος (Τύπος 2), τόσο στὸ ἱερὸ ὅσο καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, χαρακτηρίζει τὴ MM IIIB, τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA καὶ τὴν YM IA περίοδο. Τέλος, ἓνα μοναδικὸ δεῖγμα¹⁵² ἀντιπροσωπεύει ἓνα ἐντελὼς διαφορετικὸ μορφολογικὸ τύπο πινακίου, ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί ἐμφανίζεται κατὰ τὴν YM IB περίοδο, μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out). Κατὰ τὴ Νεοανακτορική περίοδο ἡ πλειονότητα τῶν αγγείων φέρουν ὁλόβαφη διακόσμηση (26/50 – 52%), ἐνῶ ἀπὸ μικρὴ ἀπόσταση ἀκολουθοῦν τὰ ἄβαφα δείγματα (21/50 – 42%)¹⁵³. Μόνον ἓνα δεῖγμα τοῦ δευτέρου τύπου¹⁵⁴ διατηρεῖ ἴχνη καύσης, ἐνῶ ὅλα τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα συσχετίζουν αὐτὸ τὸν τύπο αγγείου περισσότερο μὲ δραστηριότητες τελετουργικῆς προσφορᾶς καὶ πιθανῶς βρώσης ἀγαθῶν, παρὰ μὲ καθαρὰ τροφοπαρασκευαστικὲς διαδικασίες¹⁵⁵.

Ἡ ἐντυπωσιακὴ συγκέντρωση πυραύνων στὸ ἱερό (42), ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση μὲ τὸ ὑλικό, ὅχι μόνον ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ (13), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο (74) εἶναι προφανῶς ἄμεσα συνδεδεμένη μὲ τὸν θρησκευτικὸ χαρακτήρα

τοῦ χώρου. Ἡ ἀβαθὴς ἐκδοχή ἢ ὁποία ἀπαντᾷ στὸ ἱερὸ περιλαμβάνει συνδυασμὸ τόσο μινωικῶν ὥσο καὶ ἑλλαδικῶν στοιχείων καὶ εἶναι εὐρύτατα διαδεδομένη στὴν Κρήτη, στὶς Κυκλάδες, καὶ στὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἄλλες μινωικὲς ἐκδοχὲς πυραύνων δὲν ἀπαντοῦν στὰ Κύθηρα, καὶ ὅτι οἱ στενότερες τυπολογικὲς συγγένειες ἐντοπίζονται στὶς Κυκλάδες καὶ στὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Οἱ τυπολογικὲς ὁμοιότητες μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί εἶναι ἐπιφανειακὲς καὶ γενικῆς φύσεως. Στὸ ἱερὸ κυριαρχεῖ ἡ ἔντονα κυρτοπλευρὴ ἐκδοχή, μὲ ἀνασηκωμένη βάση (18/42 – 42.85%), ἐνῶ ἡ πιὸ ἥπια ἐκδοχή μὲ ἐπίπεδη βάση ἀποτελεῖ τὴ μειονότητα (6/42 – 14.28%). Οἱ λαβὲς εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀριζόντιες, μὲ ἐλαφρὰ φορὰ πρὸς τὰ ἐπάνω, καὶ πεπλατυσμένη ἀπόληξη. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων εἶναι ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλούς (37/42 – 88.09%)¹⁵⁶ καὶ δὲν σώζεται κανένα ἴχνος βαφῆς (40/42 – 95.23%)¹⁵⁷. Ἡ σχεδὸν παντελὴς ἀπουσία ἰχνῶν καύσης¹⁵⁸, καὶ οἱ μικκύλες διαστάσεις τῶν δειγμάτων μάλλον ὑποστηρίζουν τὸν συμβολικὸ χαρακτήρα τῆς συγκεκριμένης ὁμάδας.

Ἐξίσου ἐντυπωσιακὸς εἶναι τόσο ὁ ἀριθμὸς ὥσο καὶ ἡ μορφολογικὴ ὁμοιογένεια τῶν σωζόμενων *πίθων* τῆς Νεοανακτορικῆς περιόδου στὸ ἱερό (40). Μὲ ἐξαίρεση μία μοναδικὴ περιπτώση¹⁵⁹, τὰ καταγεγραμμένα δείγματα, σὲ ἀπόλυτὴ συμφωνία μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ, ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἓνα συγκεκριμένο τύπο καδόσχημου *πίθου*, ἰδιαίτερα δημοφιλὴ καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο. Ἡ πλειονότητα δὲν φέρει κανενὸς εἶδους γραπτὴ διακόσμηση (19/40 – 47.5%)¹⁶⁰.

Οἱ ὑπόλοιποι τύποι ἀγγείων/σκευῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται *πῶματα* (23), *ἀγγεῖα-ρυτά* (14), *πιθαμφορεῖς* (13), *κάλαθοι* (13), *λεκάνες* (11), *σκύφοι* (9), *ἡμισφαιρικὰ κύπελλα* μὲ *πόδι* (8), *μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα* (7), *ἀγγεῖα/σκεύη* μὲ *διαμπερεῖς ὀπές* (5), *καρποδόχες* (5), *σκεύη* μὲ *πλαστικὴ διακόσμηση* (4), *σύνθετα ἀγγεῖα* (4), *μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα* (2), *τελετουργικὲς βάσεις* (1), καὶ *ψευδόστομοι ἀμφορεῖς* (1) ἔχουν μία περισσότερὴ συμβολικὴ παρουσία στὸ ἱερό. Ἐξί ἐξ αὐτῶν (*πῶματα*, *πιθαμφορεῖς*, *λεκάνες*, *σκύφοι*, *ἀγγεῖα* μὲ *διαμπερεῖς ὀπές*, *τελετουργικὲς βάσεις*), προϋπῆρχαν τῆς Νεοανακτορικῆς περιόδου, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι σχηματικοὶ τύποι ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ στὸ ἱερό.

Ἡ κατηγορία τῶν *πωμάτων* (23), ἢ ὁποία στὸ Καστρί δὲν ἀντιπροσωπεύεται σχεδὸν καθόλου στὸ καταγεγραμμένο κεραμικὸ ὑλικό, στὸ ἱερό, καὶ ἰδιαίτερα κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο (23/24 – 95.83%), παρουσιάζει μία σημαντικὴ ποικιλία τύπων, διαφόρων μεγεθῶν καὶ ποιότητων, χωρὶς ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις, καὶ μὲ σχεδὸν ἀπόλυτὴ ἰσορροπία μεταξὺ *ἄβαφων* (7), *ὀλόβαφων* (8) καὶ *γραπτῶν δειγμάτων* (8). Τὰ γραπτὰ δείγματα ἐντάσσονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν *ἀγγείων-ρυτῶν* (13/14) ἀνήκει σὲ μικρὲς καὶ μικκύλες ἐκδοχὲς ἀνοιχτῶν ἀγγείων/κυπέλλων¹⁶¹, ἢ πλειονότητα τῶν ὁποίων (8/14 – 57.14%), ἔφερε γραπτὴ διακόσμηση¹⁶², τῆς ΥΜ ΙΑ-Β περιόδου. Ὁ ρόλος τους στὸ ἱερό ἦταν προφανῶς συμπληρωματικὸς, σὲ ἄμεση συνάρτηση μὲ τὴν κατηγορία τῶν *ρυτῶν*.

Οἱ *πιθαμφορεῖς*, μία κατηγορία κλειστῶν ἀγγείων ἡ ὁποία δὲν ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμό, ἂν καὶ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἐλάχιστα δείγματα (13), χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀξιόλογη καὶ ἐνίοτε περίτεχνη διακόσμηση, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου, καὶ σὲ μία περίπτωση, σὲ συνδυασμὸ μὲ ἐπίθετα πλαστικὰ λογχοειδῆ κοσμήματα¹⁶³. Ἡ φυτική διακόσμηση σὲ τρία ἐξ αὐτῶν τῶν ἀγγείων εἶναι προφανῶς προϊὼν τοπικῆς ἰδιομορφίας, χωρὶς παράλληλα, ὅχι μόνον στὸ Καστρί, ἀλλὰ καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμ¹⁶⁴.

Οἱ *κάλαθοι* (13) καὶ οἱ *λεκάνες* (11), δύο πολὺ διακριτικὲς παρουσίες στὸ ἱερό, στὴ δεύτερη περίπτωση, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό, εἶναι συγγενεῖς σχηματικοὶ τύποι. Οἱ *λεκάνες* ἀπαντοῦν καὶ στὶς δύο κλασικὲς ἐκδοχές (κωνική, κυρτόπλευρη), ἐκ τῶν ὁποίων ἡ δεύτερη, ἀβαθέστερη ἐκδοχή, στὸ Καστρί μοιάζει νὰ μονοπωλεῖ σχεδὸν τὸ τοπίο, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ περιόδου¹⁶⁵. Ἡ πλειονότητα τῶν Νεοανακτορικῶν δειγμάτων φέρει γραπτὴ διακόσμηση¹⁶⁶. Μεταξὺ τῶν κυρτόπλευρων λεκανῶν, τρεῖς περιπτώσεις φέρουν διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out)¹⁶⁷, φαινόμενο ποὺ στὸ Καστρί χαρακτηρίζει τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ καὶ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο. Οἱ *κάλαθοι*, οἱ ὁποῖοι στὸν οἰκισμό ἀπαντοῦν κυρίως σὲ ταφικὰ σύνολα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς *λεκάνες*, παρουσιάζουν ἰδιαίτερη μορφολογικὴ ὁμοιογένεια. Ὅλα τὰ καταγεγραμμένα δείγματα εἶναι ὁλόβαφα.

Ἡ κατηγορία τῶν *σκύφων* ἔχει περιέργως ἰδιαίτερα περιορισμένη παρουσία στὸ ἱερό (9)¹⁶⁸ καὶ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὴν ἡμισφαιρικὴ καὶ σιγμοειδῆ ἐκδοχή, μὲ πλῆθος παραλλαγῶν, κάποιες ἀπὸ τὶς ὁποῖες, ἂν καὶ παρουσιάζουν ἐκπληκτικὲς ὁμοιότητες μὲ συγκεκριμένες παραλλαγές τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων, στεροῦνται ἀκριβῶν μορφολογικῶν παραλλήλων, τόσο στὸν οἰκισμό ὅσο καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμ¹⁶⁹, μὲ ἐξαίρεση – ἴσως ἐνδεικτικὴ – τὴν Ἀγ. Εἰρήνη, καὶ τὸ Μενελάιον Λακωνίας¹⁶⁹. Τέσσερις περιπτώσεις μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out)¹⁷⁰, ἂν καὶ ἀνταποκρίνονται μορφολογικὰ σὲ συγκεκριμένη ΥΜ ΙΒ κατηγορία κυπέλλων ἀπὸ τὸ ἱερό, δὲν ἔχουν καμία ἀντιστοιχία μεταξὺ τῶν καταγεγραμμένων *σκύφων* στὸ Καστρί¹⁷¹. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν Νεοανακτορικῶν δειγμάτων (8/9) φέρει γραπτὴ διακόσμηση, ἡ ὁποία ἐντάσσεται κυρίως στὴν ΥΜ ΙΑ-Β παράδοση¹⁷². Τὰ *ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ πόδι* (8), σχεδὸν ἀνύπαρκτα στὸν οἰκισμό, ἐκπροσωποῦνται ἀπὸ μικρὲς καὶ μικκύλες ἐκδοχές, μὲ κυρίαρχο τὸ ΥΜ ΙΒ διακοσμητικὸ ἰδίωμα, καὶ μὲ ἑλλαδικὰ πρότυπα ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἀγγείων¹⁷³.

Ἡ παρουσία *μικκύλων τριποδικῶν ἀγγείων*, *καρποδόχων*, καὶ *σύνθετων ἀγγείων* στὸ ἱερό, ἂν καὶ ἀπόλυτα συμβατὴ μὲ τὸν χαρακτήρα τοῦ χώρου, εἶναι περιέργως, ἐντελῶς συμβολικὴ¹⁷⁴. Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων τῆς πρώτης κατηγορίας (5/7) ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁλόβαφα (4/7). Τὰ πέντε δείγματα στὴν κατηγορία τῶν *καρποδόχων*, ὅλα ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα μὲ ὑπερυψωμένες βάσεις, ἀποτελοῦν μία σχετικὰ ἀνομοιογενὴ μορφολογικὰ ὁμάδα, μὲ περιορισμένο ρόλο στὸ τελετουργικὸ τυπικό. Τέλος, ἡ τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει συνδυασμούς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικκύλων προχοϊδίων/κλειστῶν σφαιρικῶν ἀγγείων (3/4), μὲ γρα-

πτή διακόσμηση της ΥΜ Ι περιόδου. Ένδεικτικό του συμβολικού/τελετουργικού τους χαρακτήρα είναι η έσωτερική μορφολογία δύο εξ αυτών¹⁷⁵, ή όποια είτε περιορίζει, είτε αποκλείει τη λειτουργικότητα των αγγείων¹⁷⁶.

Έξίσου πενιχρή είναι και η παρουσία των αγγείων με *διαμπερείς όπές* (5), μία κατ' ουσίαν άνομοιογενής ομάδα, ή όποια περιλαμβάνει *ήθμούς, πυριατήρια*, και πιθανώς *θυμιατήρια*, τὰ περισσότερα (4/5), άβαφα. Μόνο σε μία περίπτωση σώζονται ίχνη καύσης¹⁷⁷. Μία μικρή μειονότητα του συνόλου των αγγείων/σκευών με *πλαστική έπίθετη διακόσμηση* (5), έντάσσονται πιθανώς στη Νεοανακτορική περίοδο¹⁷⁸, ένα τμήμα ρυτού και τέσσερα τμήματα άνοιχτών αγγείων, μόνο ένα εκ των όποίων δέν σώζει ίχνη βαφής¹⁷⁹. Τὰ υπόλοιπα σώζουν όλόβαφη ή γραπτή διακόσμηση. Τέλος, οί *τελετουργικές βάσεις* (1), οί *ψευδόστομοι άμφορείς* (1), και τὰ *μικκύλα φωλεόσχημα αγγεία* (2) αντιπροσωπεύονται από μεμονωμένες περιπτώσεις όστράκων.

Σε επίπεδο *διακοσμητικών έπιλογών*, τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ από τὸ ιερό κατακλύζεται από δείγματα τὰ όποία έντάσσονται στις μη διαγνωστικές κατηγορίες των *άβαφων* και των *όλόβαφων* αγγείων, σε ένα ποσοστὸ τῆς τάξης του 98.72%¹⁸⁰ (192.887/195.372), όπου κυριαρχοῦν τὰ αγγεία χωρίς κανένα ίχνος διακόσμησης¹⁸¹ (Στατ. Πίνακας 4). Η συντριπτική πλειονότητα των θεματικών ένοτήτων (20) περιορίζεται συνεπώς σε ένα συγκριτικά ελάχιστο ποσοστιαίο χώρο, τῆς τάξης του 1.27% (2.485 όστρακα). Με άφετηρία αυτό τὸ μικρότερο σύνολο, οί δύο δημοφιλέστερες ένότητες, με μεγάλη διαφορά από τις υπόλοιπες, εκπροσωποῦν αγγεία τὰ όποία σώζουν ελάχιστα διαγνωστική, *ταινιωτή διακόσμηση* τῆς ΜΜ IIIB-ΥΜ Ι περιόδου (847/2.485 – 34.08%)¹⁸², και *ραβδωτή διακόσμηση* (667/2.485 – 26.84%)¹⁸³, ή όποία στα Κύθηρα χαρακτηρίζει αποκλειστικά τὴ ΜΜ IIIB περίοδο. Άξίζει νὰ σημειωθεί σε αυτό τὸ σημείο, ότι τὰ ποσοστὰ δειγμάτων με ραβδωτή διακόσμηση στο ιερό υπερέχουν κατὰ πολὺ των αντίστοιχων ποσοστών στο Καστρί. Η συντριπτική πλειονότητα στο ιερό (92.23%) ανήκει σε κλειστὰ αγγεία. Άνάλογη υπεροχή κλειστών αγγείων σημειώνεται και στα δείγματα με *ταινιωτή διακόσμηση* (76.56%).

Τὸ συγκεκριμένο κεραμικὸ ὑλικὸ χαρακτηρίζεται επίσης από μία ιδιαίτερη προτίμηση στη *φυτική διακόσμηση*, ή όποία κατέχει τὴν τρίτη θέση μεταξύ των διαγνωστικών θεματικών έπιλογών (271/2.485 – 10.90%)¹⁸⁴. Η πλειονότητα του καταγεγραμμένου ὑλικού (52.39%) άπεικονίζει διάφορες έκδοχες βλάστησης, σε ως επί τὸ πλεϊστον ένωτικές συνθέσεις, ένῳ οί περιπτώσεις φυλλοφόρων ταινιών (12.91%), κρίνων (8.48%) και κρόκων (5.90%), αντίστοιχως, άπαντοῦν σε σχετικά ὑψηλὰ ποσοστά¹⁸⁵. Τὰ δείγματα τὰ όποία με βεβαιότητα έντάσσονται στην πρώιμη Νεοανακτορική περίοδο (ΜΜ IIIB-πρώιμη ΥΜ ΙΑ) είναι ελάχιστα σε αριθμό (12/271 – 4.42%)¹⁸⁶, ένῳ ή πλειονότητα ανήκει στην ΥΜ Ι περίοδο, και ιδίως στο δεύτερο ήμισυ¹⁸⁷. Οί έπόμενες δύο ένότητες, ὁ *πτυχωτὸς ρυθμός* (195/2.485 – 7.84%)¹⁸⁸, και οί *σπεῖρες* (186/2.485 – 7.48%)¹⁸⁹ στο ιερό έμφανίζονται σχεδὸν ισοδύναμες. Ὁ *πτυχωτὸς ρυθμός* σε σκοτεινή βαφή επί άνοιχτοῦ βάθους, ὁ όποιος στο Καστρί χα-

ρακτηρίζει τη μεταβατική MM IIIB/YM IA και την πρώιμη YM IA περίοδο, άπαντᾷ κυρίως σὲ κλειστά, ἀποθηκευτικά ἀγγεῖα (70.25%). Στὴν κατηγορία τῶν σπειρῶν ἀπαντοῦν οἱ περισσότερες γνωστὲς ἐκδοχές¹⁹⁰, καθὼς καὶ ἀπλὰ ἢ ἀνηρητμένα σπειροειδῆ¹⁹¹, χωρὶς ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις ὡς πρὸς τὶς δύο μεγάλες ὁμάδες ἀγγείων (ἀνοιχτὰ-κλειστά). Κρίνοντας ἀπὸ τὰ καλύτερα διατηρημένα δείγματα, δὲν παρατηροῦνται δυσανάλογες συγκεντρώσεις ὀστράκων κατὰ περίοδο.

Ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση ἀκολουθοῦν οἱ δύο Παλαιοανακτορικὲς ἐνότητες, ἡ *πολυχρωμία* (97/2.485 – 3.90%)¹⁹², ἡ ὁποία συνεχίζει μέχρι τὴν πρώιμη YM IA περίοδο, καὶ μὲ ἀκόμη χαμηλότερα ποσοστά, ἡ *διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφή* (33/2.485 – 1.32%)¹⁹³. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ἡ ἀκμή τους στὰ Κύθηρα καλύπτει τὴν MM IIIB περίοδο, ἐνῶ κατὰ τὴν μεταβατικὴν MM IIIB/YM IA καὶ κατὰ τὴν πρώιμη YM IA περίοδο παρουσιάζουν κάμψη, καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σὲ ἀγγεῖα μὲ ἀνοιχτὸ βάθος, σὲ συμπληρωματικό, βοηθητικό ρόλο¹⁹⁴. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἀπαντᾷ σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα¹⁹⁵. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δείγματα μὲ *πολύχρωμη διακόσμηση*, ἂν καὶ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ ὑπερέχει ἀριθμητικά, οἱ ἐπιμέρους θεματικὲς ἐπιλογές εἶναι παρόμοιες. Μόνο ἓνα 40% τοῦ ὑλικοῦ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν ἀνήκει στὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο. Στὸ θεματικὸ ρεπερτόριο τῆς περιόδου αὐτῆς ἐντάσσονται προφανῶς κάποια δείγματα μὲ ταινιωτὴ διακόσμηση, ἡ ὁποία συνεχίζει ἀπὸ τὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο, καθὼς καὶ κάποιες ἄλλες θεματικὲς ἐπιλογές, ὅπως ραβδωτὴ διακόσμηση (21.64%), φυτικὴ διακόσμηση (9.27%), σπεῖρες (6.18%), καὶ τέλος, σὲ μικρότερο ποσοστὸ, ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς (5.15%)¹⁹⁶. Ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο καὶ στὴν κατηγορίαν τῶν ἀγγείων μὲ *διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφή*, μόνο ἓνα μικρὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου ἐντάσσεται στὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο (33/94 – 35.10%). Ἡ μεγαλύτερη διαγνωστικὴ θεματικὴ ἐνότητα εἶναι οἱ *σπεῖρες* (39.39%), καὶ ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση ἀκολουθοῦν ἡ *φυτικὴ διακόσμηση* (15.15%), ἡ *ραβδωτὴ διακόσμηση* (15.15%), καὶ ὁ *πτυχωτὸς ρυθμὸς* (9.09%)¹⁹⁷. Τέλος, ἡ τελευταία ἐνότητα, μὲ πληθυσμὸ ἄνω των 50 ὀστράκων, φέρει διακόσμηση μὲ *στιγμές* (58)¹⁹⁸, οἱ ὁποῖες στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζουν τὴν YM I περίοδο, καὶ ἰδιαίτερα τὸ δεύτερο ἥμισυ τῆς περιόδου (YM IB)¹⁹⁹. Κάποιες ἀπὸ τὶς καταγεγραμμένες ἐκδοχές, ὅπως στικτὲς γραμμὲς οἱ ὁποῖες παρακολουθοῦν εὐθεῖες ἢ καμπύλες ταινίες, καὶ κοσμήματα, βραχῶδη ἢ μὴ, καθὼς καὶ μία μεμονωμένη περίπτωση στικτῶν φολιδῶν²⁰⁰, κρίνοντας ἀπὸ τὶς ἐκτιμήσεις στὸ Καστρί καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, παραπέμπουν στὴν ἐλλαδικὴ διακοσμητικὴ παράδοση. Γενικὰ στὴν κατηγορίαν αὐτὴ δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις μεταξὺ ἀνοιχτῶν καὶ κλειστῶν ἀγγείων.

Οἱ ὑπόλοιπες 12 θεματικὲς ἐνότητες ἔχουν μία σχεδὸν δειγματοληπτικὴ παρουσία στὸ ἱερό²⁰¹ (Στατ. Πίνακας 4). Ἡ μεγαλύτερη ἐξ αὐτῶν (30/2.485 – 1.20%)²⁰² ἀπεικονίζει διάφορα *γραμμικὰ θέματα*²⁰³, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων ἐντάσσεται στὴν YM I, καὶ κυρίως τὴν YM IB περίοδο. Οἱ τρεῖς ἐπόμενες ἐνότητες περιλαμβάνουν διακόσμηση μὲ *καταλειβάδες* (19/2.485 – 0.76%), ἓνα σχετικὰ διαχρονικὸ μοτίβο, τὸ ὁποῖο δὲν ἀντιπροσωπεύεται στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ²⁰⁴, *σιγμοειδῆ* (17/2.485 – 0.68%), ἴδιον τῆς YM IB περιόδου, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν σὲ

όλες τις γνωστές παραλλαγές, σε στενές διακοσμητικές ζώνες, και ως επί το πλείστον σε άνοιχτα άγγεϊα (12/17 – 70.58%), και τέλος κύκλους (15/2.485 – 0.60%), ή τελευταία περίπτωση χωρίς αντιστοιχία στον οικισμό. Περίπου το 60% του ύλικου ανήκει σε κλειστά άγγεϊα, ενώ 53.33% του συνόλου φέρει όριζόντιες σειρές επάλληλων κύκλων, με πλησιέστερα παράλληλα στην ήπειρωτική Ελλάδα. Ένα εκ των δειγμάτων σε αυτή την κατηγορία²⁰⁵, πιθανώς δεν είναι προϊόν τοπικού έργαστηρίου.

Αξιίζει σε αυτό το σημείο να μνημονευθεί ο *θαλάσσιος ρυθμός* (9/2.485 – 0.36%), ο όποιος, αν και εξαιρετικά σπάνιος, τόσο στο ιερό όσο και στον οικισμό, παρ' όλα αυτά δεν είναι ο σπανιότερος των ΥΜ ΙΒ διακοσμητικών ένοτήτων. Η πλειονότητα των όστράκων ανήκει σε μικρά ή μικκύλα άνοιχτα άγγεϊα (7/9), και χαρακτηρίζεται από την απουσία ιδιαίτερα δημοφιλών θεμάτων, όπως τα χταπόδια, οί ναυτίλοι και τα κοχύλια. Τα θέματα που απεικονίζονται στο καταγεγραμμένο ύλικό περιλαμβάνουν *άστεριες, θαλάσσιες άνεμώνες, κοράλια, και τρίλοβα κοσμήματα*, κάποια εκ των οποίων ήταν πιθανώς τμήματα μεγαλύτερων θαλάσσιων, ένωτικων συνθέσεων, ή τμήματα διακόσμησης στον έναλασσόμενο ρυθμό²⁰⁶. Όσον αφορά τα δείγματα με διακόσμηση *δικτυωτού* (7/2.485 – 0.28%), στη συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων (5/7), το δικτυωτό έμπεριέχεται σε ένα είδος φυλλοειδούς κοσμήματος, θέμα το όποιο, τόσο στο Καστρί, όσο και στην Άγ. Ειρήνη θεωρείται ότι εκπροσωπεί την έλλαδική διακοσμητική παράδοση. Τέσσερα δείγματα από το ιερό²⁰⁷ δεν φαίνεται να προέρχονται από τοπικά έργαστήρια. Διακόσμηση με *ρόμβους* (6/2.485 – 0.24%), δεν απαντά στο ύλικό από τον οικισμό, και είναι ιδιαίτερα σπάνια στον υπόλοιπο μινωικό κόσμο. Ένα εκ των όστράκων²⁰⁸, δεν φαίνεται να προέρχεται από τοπικό έργαστήριο. *Πλοχοί* (5/2.485 – 0.20%), θέμα το όποιο στον οικισμό χαρακτηρίζει κυρίως την ΥΜ ΙΒ περίοδο, στο ιερό απαντά μόνο σε άνοιχτα άγγεϊα²⁰⁹. Η διακόσμηση με *φολίδες* (4/2.485 – 0.16%) και *πιτσιλιές* σε σκοτεινή βαφή επί άνοιχτού βάθους (4/2.485 – 0.16%), στα Κύθηρα απαντά ως επί το πλείστον κατά την ΥΜ ΙΒ περίοδο. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται κυρίως κλειστά άγγεϊα (3/4), με διακόσμηση άπλων φολίδων, χωρίς γέμισμα στο έσωτερικό (3/4), μία έκδοχή, ή όποια στο Καστρί είναι ιδιαίτερα σπάνια. Όλα τα δείγματα μοιάζουν να προέρχονται από τοπικά έργαστήρια. Η δεύτερη κατηγορία, στην όποια εντάσσονται μόνον άνοιχτα άγγεϊα, στο Καστρί θεωρείται προσπάθεια απομίμησης λίθινων άγγείων²¹⁰.

Όσον αφορά τα πέντε δείγματα άγγείων με *πλαστική επίθετη διακόσμηση*, ή Νεοανακτορική ταυτότητα των οποίων παραμένει σχετικά έκκρεμής, αν και σηματοδοτούν μία κάμψη σε αυτό του είδους τη διακοσμητική αίσθητική κατά τη ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ Ι περίοδο, δεν παύουν να αποτελούν ένα ιδιαίτερα περίτεχνο στοιχείο στο κεραμικό ρεπερτόριο του ιερού²¹¹. Τέλος, δύο συνανήκοντα όστρακα²¹², τα όποια φέρουν τμήμα *εικονιστικής παράστασης* από τον ζωικό κόσμο, θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν, αν τελικά αποδειχθεί ή μινωική τους ταυτότητα πέρα από κάθε άμφιβολία, ξεχωριστή περίπτωση, όχι μόνο στα στενά πλαίσια του

συγκεκριμένου νησιοῦ, ἀλλὰ ἴσως καὶ στὰ εὐρύτερα πλαίσια τοῦ μινωικοῦ κόσμου²¹³. Συμπερασματικά, ἐὰν ἐξαιρέσουμε τὶς μὴ διαγνωστικές (ἄβαφα, ὀλόβαφα), καὶ τὶς λιγότερο διαγνωστικές θεματικές ἐνότητες (ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ Ι: ταινιωτὴ διακόσμηση, καταλειβάδες)²¹⁴, στὸ ἐναπομείναν διαγνωστικὸ ὕλικό (1.619 ὄστρακα)²¹⁵, δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις ὀστράκων κατὰ περίοδο²¹⁶.

Τὸ μετα-μινωικὸ προϊστορικὸ ὕλικό, ἡ παρουσία τοῦ ὁποίου στὸ ἱερὸ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἓναν πραγματικὰ ἐλάχιστο ἀριθμὸ ΥΕ/ΥΜ ΙΙΑ2/Β ἀποσπασματικῶν κυλίκων (18)²¹⁷ (Γράφημα 1), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μυκηναϊκῆς μορφολογίας²¹⁸, συμβαδίζει χρονολογικὰ μὲ τὴν ἐπανακατοίκηση/ἐπανίδρυση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί, κατὰ τὴν ΥΕ ΙΙΑ-Β περίοδο²¹⁹. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ συνάδουν ἀπόλυτα μὲ τὰ δεδομένα τοῦ οἰκισμοῦ, τόσο γιὰ τὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μυκηναϊκὸ χαρακτήρα του, ὅσο καὶ γιὰ τὸ χαμηλὸ ποσοστὸ εἰσαγόμενων μινωικῶν ἀγγείων²²⁰, τὸ ποσοστὸ τῶν κυλίκων ἀπὸ τὸ ἱερό, τὰ ὅποια δὲν φαίνεται νὰ ἐντάσσονται στὴν τοπικὴ κυθηραϊκὴ παραγωγὴ καὶ τὰ ὅποια θὰ μπορούσαν νὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἐμφανιζόμενη κατάσταση στὸ Καστρί²²¹, εἶναι πραγματικὰ ἐλάχιστα (4)²²².

2. ΠΗΛΟΙ

Στὸ καταγεγραμμένο ὕλικό διακρίνονται τρεῖς διαφορετικὲς κατηγορίες πηλῶν:

- Ὁ λεπτὸς πηλός,
- Ὁ χονδροειδὴς πηλός, καὶ
- Ὁ ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα

Στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὕλικου (174.366/196.010 – 88.95%) (Γράφημα 3) χρησιμοποιήθηκε μία ποικιλία τοπικῶν πηλῶν χωρὶς προσμίξεις, ἢ μὲ ἓνα λιγοστὸ ἀριθμὸ προσμίξεων, οἱ ὅποιοι ἐντάσσονται στοὺς λεπτοὺς πηλοὺς. Στὴ δημοφιλέστερη ὑποκατηγορία (80%), ἐντάσσεται ὁ ὠχρὸς πηλός, καὶ ἀκολουθοῦν ὁ πορτοκαλόχρους, ὁ λευκωπὸς καὶ ὁ ροδόχρους²²³. Στὶς περισσότερες τῶν περιπτώσεων ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἀγγείων ἔφερε ὠχρὸ ἐπίχρυσμα, ἀνεξαρτήτως τοῦ πηλοῦ ποὺ εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ἀρχικά²²⁴.

Τὰ δείγματα ἀπὸ χονδροειδὴ πηλό, ἃν καὶ ἀπαντοῦν σὲ μία σχετικὰ εὐρεῖα ποικιλία σχηματικῶν τύπων (15), συνιστοῦν ἓνα ἐξαιρετικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου, τῆς τάξης τοῦ 3.22% (6.329/196.010)²²⁵ (Γράφημα 3). Χρησιμοποιοῦνται οἱ ἴδιες ποικιλίες ποὺ κατεγράφησαν στὴν κατηγορία τῶν λεπτῶν πηλῶν, καὶ παρατηρεῖται ἡ ἴδια ὑπεροχὴ τοῦ ὠχροῦ πηλοῦ²²⁶. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἐντάσσεται στὴν κατηγορία τῶν πηλῶν μὲ μεσαῖα ἕως μεγάλα ἐγκλείσματα καστανοῦ/μελανοῦ χρώματος (mudstone-tempered fabric/κεραμικὴ ὕλη μὲ πρόσμιξη ἰλυόλιθου), ἐνῶ στὴν πρωιμότερη ποικιλία χονδροειδῶν πηλῶν μὲ ἀμμώδη σύσταση (sand-tempered fabric/κεραμικὴ ὕλη μὲ πρόσμιξη ἄμμου) ἐντάσσονται μόνο δύο δείγματα πίθων (2/6.329 – 0.031%)²²⁷.

Οί μεγαλύτερες συγκεντρώσεις όστράκων/άγγείων από χονδροειδεῖς πηλούς άπαντοῦν φυσικά στην κατηγορία τῶν *πίθων* (40/46 – 86.95%), τῶν *πυραύνων* (36/42 – 85.71%), τῶν *πιθοειδῶν* *άγγείων* (131/170 – 77.05%), καὶ τῶν *γεφυρόστομων* *πρόχων* (152/204 – 74.50%), καὶ ακολουθοῦν οἱ *λεκάνες* (10/17 – 58.82%) καὶ τὰ *πινάκια* (28/52 – 53.84%). Μικρότερα ποσοστά χονδροειδῶν πηλῶν σημειώνονται στοὺς *πιθαμφορεῖς* (5/15 – 33.33%), στοὺς *καλάθους* (3/13 – 23.07%), στὰ *πώματα* (3/24 – 12.5%), στὶς *πρόχους* (16/200 – 8%), καὶ στὰ *ρυτά* (4/55 – 7.27%), ἐνῶ ἐνδεικτικὰ μόνον άπαντοῦν στὶς *τριποδικές χύτρες* (12/13.034 – 0.09%), στοὺς *σκύφους* (1/11), στὶς *καρποδόχες* (1/4) καὶ στὶς *τελετουργικὲς βάσεις* (1/2). Μεταξὺ τῶν όστράκων τὰ όποῖα ἔχουν ἐνταχθεῖ ὡς ἀνοιχτὰ ἢ κλειστὰ στὶς ἐπιμέρους θεματικὲς ἐνόπτες, ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλούς άπαντοῦν στην κατηγορία τῶν *άβαφων* (4.952/9.313 – 53.17%)²²⁸, καὶ τῶν *όλόβαφων* (837/2.420 – 34.58%), καὶ ακολουθοῦν ἡ κατηγορία όστράκων μὲ διακόσμηση σὲ *λευκὴ βαφή* (23/85 – 27.05%)²²⁹, ὁ *πτυχωτὸς ρυθμός* (30/170 – 17.64%), καὶ ἡ *πολυχρωμία* (35/204 – 17.15%)²³⁰.

Τέλος, ἡ τρίτη κατηγορία πηλῶν, ὁ *έρυθρός πηλὸς μὲ μίκα*, ἂν καὶ άπαντὰ μὲ μεγαλύτερη συχνότητα ἀπὸ τοὺς χονδροειδεῖς πηλούς, τὸ συνολικὸ ποσοστὸ δὲν ξεπερνᾷ τὸ 7.81% (15.315/196.010)²³¹ (Γράφημα 3). Κρίνοντας ἀπὸ τὰ καταγεγραμμένα ποσοστά, καὶ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι χρησιμοποιήθηκε σὲ ἓνα σημαντικό ἀριθμὸ σχηματικῶν τύπων (14), φαίνεται πὼς τὸ συγκεκριμένο εἶδος πηλοῦ άποτελοῦσε τὴ σχεδὸν ἀποκλειστικὴ ἐπιλογή μόνον σὲ ἓνα συγκεκριμένο τύπο άγγείου, τὶς *τριποδικές χύτρες* (13.022/13.034), σὲ ποσοστὸ 99.90%. Σὲ ὅλες τὶς ὑπόλοιπες περιπτώσεις, μὲ μοναδικὴ ἐξαίρεση τὴν κατηγορία τῶν *πρόχων/άμφορέων* (58/200 – 29%), τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα στὰ ἐπιμέρους σχήματα δὲν ξεπερνοῦν τὸ 15% τῶν ἐπιμέρους συνόλων. Ἡ μοναδικὴ κατηγορία άγγείων, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς τριποδικές χύτρες, σὴν ὁποία παρατηρεῖται πραγματικὰ μεγάλῃ συκέντρωση δειγμάτων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, εἶναι ἡ κατηγορία τῶν *άωτων κωνικῶν κυπέλλων*, ὅπου καὶ πάλι τὸ σωζόμενο ποσοστὸ δὲν άποτελεῖ παρὰ μία μικρὴ μειονότητα τοῦ ἐπιμέρους συνόλου τῶν κυπέλλων (1.19%). Καὶ πάλι μὲ ἐξαίρεση τὶς τριποδικές χύτρες, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων (2005/2.177 – 92.09%)²³² ἀνήκει σὲ *άνοιχτὰ άγγεῖα*²³³, ἐνῶ ἀπὸ μεγάλῃ άπόσταση ακολουθοῦν τὰ *κλειστά* (164/2.177 – 7.53%)²³⁴, καὶ τὰ *άγγεῖα ἐξειδικευμένης χρήσης* (8/2.177 – 0.36%)²³⁵. Παρ' ὅλα αὐτά, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ποσόστωση τῶν ἐπιμέρους σχημάτων προκύπτει ὅτι τὰ μεγαλύτερα ποσοστά δειγμάτων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα άπαντοῦν στὶς δύο τελευταῖες κατηγορίες, καὶ ἰδιαίτερα σὴν κατηγορία τῶν *πρόχων/άμφορέων* (29%), στὰ *άγγεῖα/σκεύη μὲ διαμπερεῖς όπές* (16.66%), στοὺς *πίθους* (14.65%), στοὺς *πιθαμφορεῖς* (13.33%), καὶ στὰ *πώματα* (12.5%).

Ἡ ἐπιλογή τοῦ συγκεκριμένου πηλοῦ γιὰ τὴν κατασκευὴ *μαγειρικῶν σκευῶν*, τόσο στὸ ἱερὸ ὅσο καὶ στὸν οἰκισμό, πιθανῶς ὀφείλεται σὴν ἀντοχή του σὲ συνθῆκες ἐπαναλαμβανόμενης ἐπαφῆς μὲ φωτιά²³⁶. Ἄν θεωρηθεῖ ὅτι αὐτὴ του ἡ ἰδιότητα άποτελοῦσε καθοριστικὸ κριτήριο γιὰ τὴν ἐπιλογή του, ἡ χρησιμοποίησή του σὴν κατασκευὴ μεγάλου ἀριθμοῦ *άωτων κωνικῶν κυπέλλων* καὶ κατὰ δεύτερο

λόγο *μικκύλων προχοϊδίων*, θὰ μπορούσε θεωρητικὰ νὰ ἀποδοθεῖ στὴν πρόθεση γιὰ τελετουργικὴ ρίψη τέτοιου τύπου ἀγγείων σὲ πυρά. Στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ βέβαια, τὰ ποσοστὰ δειγμάτων μὲ ἵχνη καύσης στὰ δύο αὐτὰ σχήματα εἶναι πραγματικὰ ἀσήμαντα (0.006% & 0.58% ἀντιστοίχως), γεγονός που ἀποκλείει αὐτὴ τὴν ἐκδοχή. Παρόμοιες εἰκασίες θὰ μπορούσαν νὰ γίνουν καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ *πύραυλα*, καὶ τὰ *ἀγγεῖα/σκεύη μὲ διαμπερεῖς ὁπές*, ἀλλὰ καὶ ἐδῶ τὰ στοιχεῖα διαψεύδουν τὴν θεωρίαν²³⁷. Τὸ ἐρώτημα παραμένει καὶ ἐντείνεται στὴν περίπτωση τῶν μεγάλων ἀποθηκευτικῶν ἢ προχυτικῶν ἀγγείων, ὅπως οἱ *πρόχοι/ἀμφορεῖς*, οἱ *πίθοι*, καὶ τὰ *πιθοειδή*. Εἶναι πιθανὸ ἡ ἐπιλογή τοῦ συγκεκριμένου πηλοῦ γιὰ τὴν κατασκευὴ τέτοιου τύπου ἀγγείων νὰ ὀφείλεται σὲ ἄλλες ιδιότητές του, ὅπως ἀντοχὴ σὲ κακουχίες, χαμηλὴ πυκνότητα πόρων καὶ ἴσως λόγοι αἰσθητικῆς. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀγγείων/ὀστράκων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (99.24%), δὲν σώζει κανένα ἵχνος βαφῆς²³⁸.

3. ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ: ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ

Ἡ ἀναπόφευκτη σύγκριση μεταξὺ τῶν δύο κεραμικῶν συνόλων, μὲ ὅλα τὰ προβλήματα ποὺ συνήθως συνοδεύουν τέτοιες ἀπόπειρες, ἀναδεικνύει μίαν στενὴ καὶ πολυσήμαντη σχέση, ἡ ὁποία ἐνίοτε μεταφράζεται σὲ ἐπιλεκτικὴ, ἢ ἀκόμη καὶ πλήρῃ ἀποστασιοποίησιν²³⁹. Προκειμένου νὰ συνοψίσουμε τὴ σχέση αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ λάβουμε ἐκ προοιμίου ὑπόψη κάποιες *καθοριστικὲς παραμέτρους*, ὅπως τὸν διαφορετικὸ χαρακτήρα τῶν δύο θέσεων (οἰκιστικὸ, λατρευτικὸ/τελετουργικὸ), τὴ συχνότητα χρήσης τοῦ ἱεροῦ κατὰ περίοδο, πάντα σὲ σύγκριση μὲ τὸν κύκλο ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ, τὴν ἔκταση τῶν δύο ἀνασκαφῶν, καὶ φυσικὰ τὶς διαφορετικὲς στρατηγικὲς ποὺ ἀκολουθήθηκαν κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ καὶ ἐπιλογή τοῦ πρὸς μελέτη ὑλικοῦ ἀπὸ τὶς δύο θέσεις.

Ὁ χαρακτήρας τῆς κάθε θέσης φαίνεται ὅτι εἶχε καθοριστικὴ ἐπίδραση, ὅχι μόνο στὸ σχηματικὸ ρεπερτόριο τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ, μίαν παράμετρος ποὺ ἐπηρεάσθηκε ἄλλωστε καὶ ἀπὸ τὸν βαθμὸ χρήσης τοῦ ἱεροῦ ἀνὰ περίοδο, ἀλλὰ καὶ σὲ ἐπιμέρους παράγοντες, ὅπως ἡ ποικιλία τῶν σχηματικῶν ἐκδοχῶν, οἱ διαστάσεις τῶν σωζόμενων ἀγγείων, ἀκόμη καὶ οἱ διακοσμητικὲς ἐπιλογές. Οἱ στρατηγικὲς τῶν ἀνασκαφῶν/μελετητῶν ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ θὰ μπορούσαν σὲ κάποιες περιπτώσεις νὰ θεωρηθοῦν ἀκόμη καὶ μοιραῖες, τόσο γιὰ τὴ συνολικὴ εἰκόνα τῶν δύο ὑλικῶν ὅσο καὶ γιὰ τὶς ἐπιμέρους στατιστικὲς/τυπολογικὲς ἀξιολογήσεις²⁴⁰.

Σὲ ἐπίπεδο *σχηματικῶν τύπων* καὶ *ἐκδοχῶν* παρατηρεῖται σὲ γενικὲς γραμμὲς μεγάλος βαθμὸς ταύτισης μεταξὺ τῶν δύο συνόλων, καὶ εἶναι ἐλάχιστες οἱ περιπτώσεις ἀγγείων ποὺ ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμό, ἀλλὰ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸ ἱερό²⁴¹. Οἱ ὅποιες διαφοροποιήσεις ἐντοπίζονται στὴν ἄλλη κατεύθυνση, εἴτε σὲ ἐπίπεδο σχημάτων (*σύνθετα ἀγγεῖα, καρποδόχες, μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα, τελετουργικὲς βάσεις, ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, πιθαμφορεῖς*), εἴτε σὲ ἐπίπεδο ἐπι-

μέρους έκδοχων/παραλλαγών (*εὐθύπλευρα κύπελλα, ἡμισφαιρικά κύπελλα, σκύφοι, πρόχοι, πιθοειδή, γεφυρόστομα ἀγγεῖα, ρυτά, ἀγγεῖα-ρυτά*), ὅπου τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί ὕστερεϊ σὲ ποικιλία²⁴². Εἶναι βεβαίως ἐνδεικτικὸ ὅτι οἱ ἔξι σχηματικοὶ τύποι ποὺ ἀπουσιάζουν ἐντελῶς ἀπὸ τὸν οἰκισμό, μὲ τὴν πιθανὴ ἐξαίρεση τῶν πιθαμφορέων, συνδέονται ἄμεσα μὲ λατρευτικὲς, τελετουργικὲς δαστηριότητες, οἱ ὁποῖες θὰ ἦταν ἴσως ἐκτὸς τόπου σὲ ἓνα καθαρὰ οἰκιστικὸ περιβάλλον.

Ἐξίσου ἐνδεικτικὲς εἶναι καὶ οἱ διαφοροποιήσεις σὲ ἐπίπεδο *συχνότητας* κάποιων *σχηματικῶν τύπων*, ὅπως στὴν περίπτωση τῶν *μικκύλλων προχοιδίων*²⁴³, τῶν *κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ* μὲ κεντρικὴ νεύρωση, τῶν *κωδωνόσχημων κυπέλλων*, τῶν *λεκανῶν*, τῶν *πρόχων*, τῶν *γεφυρόστομων ἀγγείων*, τῶν *ρυτῶν*, καὶ τῶν *πυραύνων*²⁴⁴. Ὁ ἐξαιρετικὰ μικρὸς ἀριθμὸς *τριποδικῶν χυτρῶν* στὸν οἰκισμό ἀποτελεῖ ἴσως ἰδιαίτερη περίπτωσι, γιὰτὶ μάλλον δὲν ἀπεικονίζει μὲ ἀκρίβεια τὴν πραγματικὴ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα²⁴⁵, ἐνῶ ἡ σχεδὸν παντελὴς ἀπουσία *πωμάτων* ἀπὸ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ τοῦ Καστρίου εἶναι δυσεξηγήτη. Ἡ σπανιότητα *τροπιδωτῶν κυπέλλων* στὸ ἱερὸ μάλλον συνδέεται μὲ τὴ συχνότητα χρήσης τοῦ χώρου στὴ συγκεκριμένη περίοδο, καὶ ὄχι μὲ τυπολογικὲς ἢ ἄλλες διαφορές. Σὲ ἐπίπεδο *σχηματικῶν παραλλαγῶν* πιστοποιεῖται σαφὴς ὑπεροχὴ τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερὸ, σὲ συνδυασμὸ μὲ μία ἀπουσία μεγάλων διαγνωστικῶν ὁμοιογενῶν ὁμάδων (*ἡμισφαιρικά κύπελλα, σκύφοι, λεκάνες, πιθοειδή, πρόχοι, ρυτά, ἀγγεῖα-ρυτά*), φαινόμενο, τὸ ὁποῖο μάλλον συνδέεται καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι μὲ τὴ φύσι τῶν δραστηριοτήτων στοὺς δύο χώρους.

Παρόμοιες συνθήκες ἐπικρατοῦν καὶ στὸν τομέα τῶν *διακοσμητικῶν ἐπιλογῶν*. Ἄν καὶ κάποιοι διακοσμητικοὶ ρυθμοὶ ποὺ συνδέονται μὲ τὴς πρωιμότερες περιόδους χρήσης τοῦ ἱεροῦ εἶναι σπανιότεροι (*τραχωτὸς ρυθμὸς, πολυχρωμία*), σὲ γενικὲς γραμμὲς οἱ ἰσορροπίες μεταξὺ ἱεροῦ καὶ οἰκισμοῦ ἐναλλάσσονται²⁴⁶. Στὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο οἱ διακοσμητικὲς ἐπιλογὲς στὴς δύο θέσεις συγκλίνουν σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ, μὲ μόνον μεμονωμένες διαφοροποιήσεις σὲ ἐπίπεδο ρεπερτορίου²⁴⁷.

Τέλος, πέρα ἀπὸ ἐπιμέρους τυπολογικὲς ἀντιφάσεις μεταξὺ τῶν δύο κεραμικῶν ὑλικῶν, οἱ ὁποῖες ἐντοπίζονται κυρίως σὲ ἐπίπεδο παρουσίας καὶ χρονολογίας ἐμφάνισης συγκεκριμένων σχηματικῶν τύπων, χρήσης συγκεκριμένων πηλῶν καὶ διακοσμητικῶν θεμάτων, οἱ πῶς ἐντονες ἀντιθέσεις ἀναφέρονται σὲ δύο γενικότερες παραμέτρους τῆς ἔρευνας. Ὁ σχετικὰ μεγάλος ἀριθμὸς MM IIIB καὶ κυρίως YM I εἰσαγωγῶν, ἰδίως κυπέλλων, στὴν τελικὴ δημοσίευσή τοῦ οἰκισμοῦ²⁴⁸ δὲν ἔχει ἀντιστοιχία στὰ δεδομένα ἀπὸ τὸ ἱερὸ²⁴⁹, καὶ πιθανῶς ἀντανακλᾷ περισσότερο μία καλοπροαίρετη προθυμία ἐκ μέρους τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Καστρίου, καὶ ὄχι τὴν ἀρχαιολογικὴ πραγματικότητα τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ. Ἡ δεύτερη ἀντίθεση μεταξὺ τῶν δύο ὑλικῶν ἀναφέρεται σὲ γενικὰ συμπεράσματα ἀπὸ διάφορες ἐπιμέρους σχηματικὲς κατηγορίες, καὶ ἀναδεικνύει στενότερη σχέση τοῦ ἱεροῦ, ἀφ' ἐνὸς μὲν μὲ τὴ Λακωνία (Ἀγ. Στέφανος), καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴς κεραμολογικὲς ἐξελίξεις στὸν εὐρύτερο μινωικὸ κόσμον²⁵⁰, ὑπονοώντας ἓνα πῶς ἐντονα διεθνιστικὸ χαρακτῆρα στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς, ὁ ὁποῖος δὲν ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμό.

4. ΜΙΝΩΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

4.1. ΣΧΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

A. ΑΝΟΙΧΤΑ ΑΓΓΕΙΑ

Λόγω της αποσπασματικότητας του κεραμικού υλικού από το ιερό, δυστυχώς, μόνον ένας πολύ μικρός αριθμός δειγμάτων επιδέχεται λεπτομερή τυπολογική κατηγοριοποίηση, αφ' ενός μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὸν διαχωρισμὸ μεταξύ κυπέλλων καὶ σκύφων²⁵¹, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴ τυπολογία τῶν κυπέλλων²⁵². Οἱ μεγαλύτερες καὶ εὐρύτερα διαγνωστικὲς ὁμάδες περιλαμβάνουν διαφορὲς ἐκδοχὲς/παραλλαγὲς κωνικῶν, εὐθύπλευρων καὶ ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων.

1. Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα

Τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα μονοπωλοῦν δύο ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεραμικὸ υἷκὸ ἀπὸ τὸ ιερό: *πρῶτον* ἀντιπροσωπεύουν τὸν πλέον πολυἀριθμὸ τύπο ἀγγείου, καὶ *δεύτερον*, ἀποτελοῦν τὸ μοναδικὸ σχῆμα ποὺ ἀπαντᾷ σὲ τόσο μεγάλο ἀριθμὸ ἀκέραιων δειγμάτων. Ἄν καὶ καμία ἀπὸ τὶς στατιστικὲς αὐτὲς δὲν προξενεῖ ἑκπληξη, καθὼς ἀνάλογα φαινόμενα ἀπαντοῦν στὶς περισσότερες μινωικὲς ἀνασκαφές, καὶ δὴ σὲ ἱερὰ κορυφῆς, ὅπου ἀποτελοῦν τὸν ἐπικρατέστερο τύπο ἀγγείου²⁵³, ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς στενῆς σχέσης τέτοιου τύπου κυπέλλων μὲ χώρους λατρείας εἶναι ἀρκετὰ σημαντικὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτή.

Στὸ ιερό ἔχουν καταγραφεῖ 903 ἀκέραια ἀγγεῖα, 878 ἀκέραιες βάσεις, καθὼς καὶ ἓνας τεράστιος ἀριθμὸς ἀποσπασματικῶν δειγμάτων (χεῖλη, τοιχώματα, βάσεις)²⁵⁴, τόσο ἄβαφων ὅσο καὶ ὀλόβαφων. Στὸ συγκεκριμένο κεραμικὸ υἷκὸ διακρίνονται ἑξὶ διαφορετικοὶ τύποι ἄωτων κυπέλλων²⁵⁵, καθὼς καὶ τρεῖς μικκύλες ἐκδοχὲς:

Τύπος 1: Πρόκειται γιὰ ἀνοιχτά, ἀβαθὴ κύπελλα (*saucers*), τὰ ὅποια ἐντάσσονται στὴ ΜΜ II περίοδο²⁵⁶ καὶ ἀπαντοῦν σὲ τρεῖς παραλλαγές:

- Ἡ πρώτη (Τύπος 1Α), περιλαμβάνει κύπελλα μὲ *ἐξώκυρτο, σχεδὸν ἐπίπεδο χεῖλος, ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα ἐξωτερικά, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη, ἕως ἐπίπεδη βάση*²⁵⁷ καὶ σχετικὰ τυποποιημένες διαστάσεις²⁵⁸ (Στατ. Πίνακας 5).
- Ἡ δεύτερη (Τύπος 1Β), περιλαμβάνει κύπελλα μὲ *εὐθύ, ἢ ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, κοῖλα τοιχώματα ἐξωτερικά, ἀνασηκωμένη βάση*²⁵⁹, μὲ διαστάσεις ποὺ παρoυσιάζουν μεγαλύτερες διακυμάνσεις ἀπὸ αὐτὲς τοῦ Τύπου 1Α καὶ χαμηλότερο μέσο ὄρο στὸ ὕψος καὶ στὴ διάμετρο βάσης²⁶⁰ (Στατ. Πίνακας 5).
- Ἡ τρίτη (Τύπος 1Γ), περιλαμβάνει μικρότερα σὲ μέγεθος κύπελλα, μὲ *εὐθύ, ἢ ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λεπτὰ, κοῖλα τοιχώματα ἐξωτερικά, ἀνασηκωμένη βάση, καὶ σχετικὰ ὁμαλὴ μετάβαση* στὸν πυθμὲν ἑσωτερικά²⁶¹. Χαρακτηρίζονται ἀπὸ μικρότερο ἄνοιγμα χεῖλους ἀπὸ τὶς ἄλλες δύο ὁμάδες²⁶² (Στατ. Πίνακας 5).

Αὐτὸς ὁ τύπος κυπέλλου (Τύπος 1), ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ 84 ἀκέραια δείγματα²⁶³ καὶ ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μία σχετικὰ μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου τῶν

ἀκέραιων κυπέλλων (84/903 – 9.30%) ἀνήκει σὲ σχετικὰ πρώιμες φάσεις τῆς χρήσης τοῦ ἱεροῦ (MM IIA–MM IIB). Ἡ πλειονότητα ἀνήκει σὲ ἄβαφα ἀγγεῖα (70/84 – 83.33%) καὶ μόνο ἓνας σχετικὰ μικρὸς ἀριθμὸς κυπέλλων φέρει ὀλόβαφη διακόσμηση (14/84 – 16.66%)²⁶⁴. Ἀπὸ τὶς τρεῖς παραλλαγές αὐτοῦ τοῦ τύπου, ἡ πιὸ δημοφιλὴς ἦταν ἡ τρίτη ἐκδοχή (*Τύπος 1Γ*), μὲ 41 δείγματα, καὶ ἀκολουθεῖ ἡ δεύτερη (*Τύπος 1Β*), μὲ 34 κύπελλα, ἐνῶ ἡ πρώτη παραλλαγή, μὲ τὸ ἐξώκυρτο χεῖλος, ἀντιπροσωπεύεται μόνον ἀπὸ ἑπτὰ δείγματα²⁶⁵.

Τύπος 2: Πρόκειται γιὰ κύπελλα μὲ λεπτά, ἕως μεσαίου πάχους, λοξά, κωνικὰ τοιχώματα, συχνὰ μὲ ἐμφανὴ ἵχνη τροχοῦ ἐσωτερικὰ καὶ ἰδιαίτερα λεπτή, ἀνασηκωμένη ἢ ἐπίπεδη βάση, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται στὴ MM IIIB περίοδο²⁶⁶. Διακρίνονται τρεῖς παραλλαγές:

- Ἡ πρώτη (*Τύπος 2Α*), περιλαμβάνει κύπελλα μὲ συχνὰ ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος καὶ ἵχνη τροχοῦ στὸ ἐσωτερικόν²⁶⁷. Καὶ ἐδῶ, ἡ διάμετρος τοῦ χείλους παρὰμμένει σχετικὰ μεγάλη²⁶⁸ (Στατ. Πίνακας 6).
- Ἡ δεύτερη (*Τύπος 2Β*), περιλαμβάνει κύπελλα μὲ χεῖλος ἐλαφρὰ ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω καὶ λεπτὰ τοιχώματα²⁶⁹. Οἱ διαστάσεις τους εἶναι ἀνάλογες μὲ αὐτὲς τοῦ *Τύπου 2Α*²⁷⁰ (Στατ. Πίνακας 6).
- Ἡ τρίτη (*Τύπος 2Γ*), εἶναι σχῆμα περισσότερο τυποποιημένο ἀπὸ τὸν *Τύπο 2Β*, μὲ χεῖλος πιὸ ἔντονα ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, καὶ βάση, ὅχι πάντα λεπτή²⁷¹. Οἱ διαστάσεις τους δὲν διαφοροποιοῦνται ἰδιαίτερα ἀπὸ αὐτὲς τῶν ἄλλων δύο τύπων (*2Α–Β*)²⁷² (Στατ. Πίνακας 6).

Αὐτὸς ὁ τύπος κυπέλλου, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ 120 ἀκέραια δείγματα²⁷³ καὶ ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ πάλι μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων κυπέλλων (120/903 – 13.28%) ἀνήκει σὲ μία ἀπὸ τὶς πιὸ ὥριμες φάσεις τοῦ ἱεροῦ (MM IIIB)²⁷⁴. Ὁ *Τύπος 2Α*, ἀποτελεῖ τὴν ἐπικρατέστερη παραλλαγή (109/120 – 90.83%), καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν οἱ *Τύποι 2Β* καὶ *2Γ*, μὲ ὀκτώ (6.66%) καὶ τρία δείγματα (2.5%), ἀντιστοίχως (Στατ. Πίνακας 6). Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι μόνο ἑπτὰ δείγματα αὐτοῦ τοῦ τύπου φέρουν ὀλόβαφη διακόσμηση (5.83%)²⁷⁵. Ἐπίσης ἀξιωματικὴ εἶναι ἡ ἀπουσία ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ ἄωτου κωνικοῦ κυπέλλου μὲ ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος (ledge rim)²⁷⁶, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ προφανῶς ἐξέλιξη τοῦ *Τύπου 2Β* καὶ *2Γ*, καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τῆς MM III περιόδου, τόσο στὴν Κνωσὸ²⁷⁷ ὅσο καὶ στὰ οἰκιστικὰ κέντρα τῆς Μεσαρᾶς²⁷⁸.

Τύπος 3: Πρόκειται γιὰ κύπελλα μὲ παχιά, ἕως μεσαίου πάχους, λοξά, κωνικὰ τοιχώματα, συχνὰ μὲ ἵχνη τροχοῦ στὸ ἐσωτερικόν, ἀνισοϋψή, μὲ ἄνισες γενικὲς ἀναλογίες καὶ μὲ ἀνασηκωμένη βάση, τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὴ MM III καὶ στὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο²⁷⁹. Οἱ διαστάσεις τους δὲν διαφέρουν σημαντικὰ ἀπὸ αὐτὲς τῆς προηγούμενης ομάδας²⁸⁰ (Στατ. Πίνακας 7).

Αὐτὸς ὁ τύπος κυπέλλου, ὁ πρῶτος σὲ πληθυσμὸ τύπος στὸ ἱερὸ (307/903 – 33.99%)²⁸¹ ἐκπροσωπεῖται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἄβαφα δείγματα (302/307 – 98.37%). Χρονολογικὰ καλύπτει μία ἰδιαίτερα δραστήρια περίοδο τοῦ ἱεροῦ, τὴν ΥΜ ΙΑ, καὶ ἴσως καὶ τὸ τέλος τῆς MM III περιόδου.

Τύπος 4: Πρόκειται για άβαθή κύπελλα με συνήθως τυποποιημένα, κανονικά, λοξά τοιχώματα και ανασηκωμένη βάση, τα όποια χρονολογούνται στη μεταβατική ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ και στην ΥΜ Ι περίοδο (Στατ. Πίνακας 8). Διακρίνονται δύο παραλλαγές:

- Η πρώτη (Τύπος 4Α), περιλαμβάνει κύπελλα με κωνικά, ή ελαφρά κυρτά τοιχώματα εξωτερικά και ελαφρά ανασηκωμένη βάση²⁸². Οί διαστάσεις τους παρουσιάζουν μία σχετική διακύμανση, αλλά γενικά δεν παρουσιάζουν έντονες διαφοροποιήσεις, εκτός από έναν σχετικά χαμηλότερο μέσο όρο ύψους²⁸³ (Στατ. Πίνακας 8).
- Η δεύτερη (Τύπος 4Β) περιλαμβάνει κύπελλα με λεπτά, λοξά, κωνικά τοιχώματα με σχετικά όμαλη μετάβαση στον πυθμένα έσωτερικά και λεπτή, ανασηκωμένη βάση²⁸⁴. Οί διαστάσεις τους κυμαίνονται περίπου στα ίδια επίπεδα όπως αυτές του Τύπου 4Α, εκτός από τις υψηλότερες τιμές στον μέσο όρο ύψους²⁸⁵ (Στατ. Πίνακας 8).

Αυτός ο τύπος κυπέλλου αντιπροσωπεύεται από 298 δείγματα²⁸⁶, και μαζί με τον Τύπο 3 αποτελούν τις δύο μεγαλύτερες ομάδες άωτων κωνικών κυπέλλων στο ιερό (Τύπος 4: 298/903 – 33%), γεγονός που συμφωνεί απόλυτα με τη γενική εικόνα του κεραμικού υλικού κατά τη διάρκεια της μεταβατικής ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, και της ΥΜ Ι περιόδου. Ο Τύπος 4Α μοιάζει να είναι ή επικρατέστερη παραλλαγή (267/298 – 89.59%) (Στατ. Πίνακας 8). Και πάλι, μόνον ένα πολύ μικρό ποσοστό άγγείων φέρει ολόβαφη διακόσμηση (9/298 – 3.02%)²⁸⁷.

Τύπος 5: Πρόκειται για υψηλά κύπελλα, με λοξά κωνικά τοιχώματα και ανασηκωμένη βάση, της ΥΜ ΙΑ περιόδου, τα όποια διακρίνονται σε δύο παραλλαγές:

- Η πρώτη (Τύπος 5Α), περιλαμβάνει κύπελλα με έξωκυρτο, επίπεδο χείλος²⁸⁸. Οί διαστάσεις τους είναι εμφανώς μεγαλύτερες από αυτές των άλλων ομάδων ως προς το ύψος, αλλά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες διακυμάνσεις και συμφωνούν με αυτές των κυπέλλων από τον οικισμό²⁸⁹ (Στατ. Πίνακας 9).
- Η δεύτερη (Τύπος 5Β), περιλαμβάνει κύπελλα με εύθυ χείλος και παχιά τοιχώματα²⁹⁰. Οί διαστάσεις του μοναδικού δείγματος (Κ4 – 92/7/22Ζ) δεν παρουσιάζουν διαφορές από αυτές του Τύπου 5Α²⁹¹ (Στατ. Πίνακας 9).

Αυτός ο τύπος άωτων κωνικών κυπέλλων, παρ' ότι ανήκει στην ίδια χρονολογική κλίμακα με τον Τύπο 3, αντιπροσωπεύει ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου (6/903 – 0.66%)²⁹². Όλα τα σωζόμενα δείγματα είναι άβαφα. Ανάλογη εικόνα, όσον αφορά, τόσο τα ποσοστά, όσο και την έλλειψη διακόσμησης, απαντά και στο υλικό από το Καστρί²⁹³.

Τέλος, στην κατηγορία των μικκύλων άωτων κωνικών κυπέλλων (66/903 – 7.30%)²⁹⁴, διακρίνονται τρεις διαφορετικοί τύποι, οί όποιοι δυστυχώς δεν ανταποκρίνονται στη συνηθισμένη τυπολογική κατηγοριοποίηση των κανονικών κυπέλλων. Ο Τύπος 1, με εύθυ χείλος, λίγο ή πολύ κυλινδρικά τοιχώματα, και ανασηκωμένη ή επίπεδη βάση, εμφανίζεται σε τρεις παραλλαγές (1Α, Β, Γ), και αποτελεί τη δεύτερη σε πλη-

θυσμὸ ὁμάδα μικκύλων κυπέλλων στὸ ἱερό (13/66 – 19.69%)²⁹⁵ (Στατ. Πίνακας 10). Ὁ *Τύπος 2*, μὲ εὐθὺ ἢ ἐσώστροφο χεῖλος, παχιά, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα καὶ ἐπίπεδη ἢ ἀνασηκωμένη βάση, ἐμφανίζεται σὲ δύο παραλλαγές (2A, B), καὶ ἀποτελεῖ τὴ λιγότερο δημοφιλὴ ὁμάδα, στὰ πλαίσια τῶν μικκύλων δειγμάτων (6/66 – 9.09%)²⁹⁶ (Στατ. Πίνακας 10). Τέλος ἓνας τρίτος τύπος (*Τύπος 3*), μὲ λεπτά, κωνικὰ τοιχώματα, μικρογραφία τῶν κανονικῶν κωνικῶν κυπέλλων τῆς MM II καὶ τῆς YM I περιόδου²⁹⁷ ἐμφανίζεται σὲ δύο παραλλαγές (3A, B)²⁹⁸ καὶ ἀποτελεῖ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν μικκύλων κυπέλλων στὸ ἱερό (47/66 – 71.21%) (Στατ. Πίνακας 10). Οἱ διαστάσεις τους, ἂν καὶ χαρακτηριστικὰ μικρότερες ἀπὸ αὐτὲς τῶν ἄλλων ὁμάδων, δὲν παρουσιάζουν ἰδιαίτερες διακυμάνσεις²⁹⁹. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν κυπέλλων εἶναι ἄβαφα (55/66 – 83.33%).

Ὁ ὄγκος τῶν ἀποσπασματικῶν κυπέλλων, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἀκέραιες βάσεις, καὶ κυρίως τμήματα, συχνὰ πολὺ μικρά, χειλέων, τοιχωμάτων, καὶ βάσεων, ἀποδίδει μόνον ἐνδεικτικά, καὶ κατὰ προσέγγιση, τόσο τὸ εὔρος τῆς τυπολογίας ὅσο καὶ τοῦ ἀρχικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγγείων στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ³⁰⁰. Τὸ σύνολο τῶν ἀκέραιων βάσεων (878), τὸ ὁποῖο ἀδιαμφισβήτητα ἀντιπροσωπεύει ἓναν δεδομένο ἀριθμὸ ἀκέραιων κυπέλλων στὸ ἱερό³⁰¹, ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἀνασηκωμένων βάσεων, μὲ κωνικὰ τοιχώματα³⁰². Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων εἶναι ἄβαφα (872/878 – 99.31%), μὲ ἓνα ποσοστὸ κατὰ πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ πιστοποιήθηκε στὰ ἀκέραια δείγματα³⁰³. Μόνον ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς ἐξ αὐτῶν ἀνήκει σὲ μικκύλα κύπελλα (37/878 – 4.21%)³⁰⁴.

Τὸ ὑπολοιπόμενο ἀποσπασματικὸ ὕλικό, δηλαδὴ τὰ τμήματα χειλέων, τοιχωμάτων, καὶ βάσεων³⁰⁵ φαίνεται νὰ συμφωνεῖ σὲ γενικὲς γραμμὲς μὲ τὰ στατιστικὰ δεδομένα τῶν ἀκέραιων δειγμάτων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀποσπασματικὰ *χειλῆ*, ἢ δημοφιλέστερη ἐκδοχὴ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ κύπελλα μὲ *εὐθέα χειλῆ* (9.295/12.926 – 71.90% τῶν χειλέων), τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν σὲ περισσότερο ἀπὸ ἓνα τύπους κωνικοῦ κυπέλλου³⁰⁶. Μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ κύπελλα μὲ *χειλῆ ἐξώστροφα*, *ἐπικλινῆ πρὸς τὰ ἔσω*, τὰ ὁποῖα προφανῶς ἀνήκουν σὲ κύπελλα *τύπου 2B-Γ* (1.507/12.926 – 11.65% τῶν χειλέων), κύπελλα μὲ *ἐλαφρὰ ἐξώστροφα χειλῆ* (1.208/12.926 – 9.34% τῶν χειλέων)³⁰⁷, κύπελλα μὲ *ἐσώστροφα χειλῆ* (793/12.926 – 6.13% τῶν χειλέων)³⁰⁸, κύπελλα μὲ *χειλῆ ἐξώκυρτα*, *ἐπικλινῆ πρὸς τὰ ἔσω*, τὰ ὁποῖα προφανῶς ἀνήκουν σὲ κύπελλα *τύπου 5A* (78/12.926 – 0.59% τῶν χειλέων)³⁰⁹, καὶ τέλος κύπελλα μὲ *χειλῆ εὐθέα ἢ ἐσώστροφα*, καὶ *ἐπίπεδη ἄνω ἐπιφάνεια* (45/12.926 – 0.34% τῶν χειλέων)³¹⁰. Τὰ ὁλόβαφα δείγματα ἀποτελοῦν καὶ πάλι μία μικρὴ μειονότητα (1079/12.926 – 8.34%).

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς *βάσεις* ἢ συντριπτικὴ πλειονότητα ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ κύπελλα μὲ *ἀνασηκωμένη βάση* καὶ *ἐπίπεδη ἐπιφάνεια* ἔδρασης (10.859/11.410 – 95.17% τῶν βάσεων). Ὁ ἐπόμενος τύπος βάσης, ὁ ὁποῖος ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸν πρῶτο, ἀποτελεῖται ἀπὸ κύπελλα μὲ *ἐπίπεδη βάση* καὶ *λοξὰ τοιχώματα* (448/11.410 – 3.92% τῶν βάσεων)³¹¹, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ κύπελλα μὲ *ἀνασηκωμένη βάση* καὶ *κυλινδρικὰ τοιχώματα* (103/11.410 – 0.90% τῶν ἀποσπασματικῶν βάσεων). Ἀπὸ

τὸ σύνολο τῶν ἀποσπασματικῶν βάσεων ἓνα σχετικὰ ἐλάχιστο ποσοστό (188/11.410 – 1.64% τῶν ἀποσπασματικῶν βάσεων), ἀνήκει σὲ *μικκύλα* κύπελλα. Οἱ διάμετροι κυμαίνονται στὰ ἴδια ἐπίπεδα μὲ ἐκεῖνα τῶν ἀκέραιων δειγμάτων. Πὰ μία ἀκόμη φορὰ τὰ ὀλόβαφα δείγματα ἀποτελοῦν τὴ μειονότητα (372/11.410 – 3.26%). Τέλος, ἔχει καταγραφεῖ καὶ ἓνας τεράστιος ἀριθμὸς ἀπὸ τμήματα τοιχωμάτων (139.100 δείγματα), ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων ἀνήκει καὶ ἐδῶ σὲ ἄβαφα κύπελλα (124.364/139.100 – 89.40%)³¹².

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς *πηλοὺς* ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ ὅλες οἱ γνωστὲς τοπικὲς ποικιλίες (ὠχρός, λευκωπός, πορτοκαλόχρους, ροδόχρους)³¹³, σὲ κάποιες περιπτώσεις μὲ λίγες προσμείξεις, καὶ μὲ μία σαφὴ ὑπεροχή, ὅπως πάντα, τοῦ ὠχροῦ *πηλοῦ* (περίπου 70% τοῦ συνόλου)³¹⁴. Κάτι ποὺ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ σὲ σχέση μὲ τὴ χρῆση τῶν *πηλῶν* εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ ἓνα μικρό, ἀλλὰ ἐνδεικτικὸ ποσοστὸ ἀγγείων χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς *πηλὸς* μὲ μίκα³¹⁵, ὁ κατ' ἐξοχὴν *πηλὸς* γιὰ σκεύη ποὺ προορίζονταν νὰ ἔρθουν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴ φωτιά (βλ. *τριποδικὲς χύτρες, πύραυνα, πινάκια*), καὶ ὄχι μόνον.

Συνολικὰ θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι ἡ γενικὴ εἰκόνα τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό, ὅσον ἀφορᾷ, τόσο τὰ ἀκέραια, ὅσο καὶ τὰ ἀποσπασματικὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, παρουσιάζει ἐξαιρετικὰ ὑψηλὰ ποσοστὰ συνοχής. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κυπέλλων αὐξάνεται σταδιακὰ ἀπὸ τὴ ΜΜ II (*Τύπος 1* – 9.30% τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων), στὴ ΜΜ IIIB περίοδο (*Τύπος 2* – 13.28% τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων)³¹⁶, ἐνῶ κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ-Β περίοδο παρουσιάζει κατακόρυφη αὐξηση, μὲ ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 75.30% (*Τύπος 3*: 33.99%, *Τύπος 4*: 33%, *Τύπος 5*: 0.66%, *Τύπος 6*: 2.43%, *Μικκύλα Τύπος 3*: 5.20%)³¹⁷ (Στατ. Πίνακες 5-10). Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ συνάδουν πλήρως, τόσο μὲ τὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ ὑπόλοιπο κεραμικὸ ὑλικό, ὅσο καὶ μὲ τὰ δεδομένα γιὰ τὸ ὑλικὸ στὸν οἰκισμό, καὶ προφανῶς ἀντικατοπτρίζουν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν περίοδο ἀκμῆς τοῦ ἱεροῦ, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴ δημοτικότητα τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων, ἰδιαίτερα σὲ συνάρτηση μὲ τὸ λατρευτικὸ τυπικό³¹⁸. Εἶναι πλέον εὐρύτατα γνωστὸ ὅτι μαζικὲς ἀποθέσεις ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων, ἐντὸς κτιρίων ἢ σὲ ὑπαίθριους χώρους, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς βραχιδῶν κοιλοτήτων/χασμάτων, καὶ συχνὰ μέσα σὲ καμένα στρώματα μὲ στάχτες καὶ ὑπολείμματα τροφῶν, ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ κοινότερα χαρακτηριστικὰ τῆς λατρείας στὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη³¹⁹.

Τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα ἀπὸ τὸ ἱερό ἐπιβεβαιώνουν πανηγυρικὰ τὴ δημοτικότητα τοῦ συγκεκριμένου ἐθίμου. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀκέραιων κυπέλλων (732/903 – 81.06%)³²⁰ ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἰδιαίτερα στὸ *Ἄνδηρο 7* (413/732 – 56.42%), καὶ στὸ *Ἄνδηρο 3* (137/732 – 18.71%)³²¹ (Χάρτης κατανομῆς 1, Γράφημα 4; Στατ. Πίνακας 18). Μαζὶ μὲ τὶς *τριποδικὲς χύτρες* καὶ τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα, στὴ δεύτερη καὶ τρίτη θέση ἀντιστοίχως, ἀποτελοῦν τὴν πλέον δημοφιλὴ τριάδα ἀναθηματικῶν ἀγγείων σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*³²² (Στατ. Πίνακας 18, Γράφημα 4, Στατ. Πίνακας 19). Τὸ γεγονὸς ὅτι μόνο σὲ τρία ἐξ αὐτῶν συνοδεύονται ἀπὸ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ *πυρὲς/καύσεις*³²³ (Στατ. Πίνακες 17, 18), μάλλον ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀναθηματικὴ

ἀξία τῶν ἄωτων κυπέλλων, ἀνεξαρτήτως τελετουργικῶν πυρῶν. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι στὴ γενικὴ ἐπισκόπηση τῶν *στρωμάτων με ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις*, περιλαμβανομένων καὶ τῶν τριῶν στρωμάτων με σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἡ παρουσία τῶν ἀκέραιων κυπέλλων εἶναι ἐξαιρετικὰ διακριτικὴ (122/903 – 13.51%)³²⁴ (Στατ. Πίνακας 17). Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι 77.04% τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ (94/122) ἀνήκει σὲ στρώματα με *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις*, ἐνῶ μόνο 0.22% τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων κυπέλλων (2/903) βρέθηκε στὸ μοναδικὸ στρώμα με βεβαιωμένα ἵχνη πυρᾶς/καύσης³²⁵. Ἐπίσης, ἀξίζει νὰ μνημονευθεῖ ὁ ἐξαιρετικὰ μικρὸς ἀριθμὸς δειγμάτων³²⁶, τὰ ὁποῖα σώζουν ἵχνη καύσης, τόσο στὴν ἐξωτερικὴ, ὅσο καὶ στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια (Γράφημα 5). Παρὰ τὴς ἐνδείξεις ὅτι κάποια ἀπὸ τὰ συγκεκριμένα ἀγγεῖα πιθανῶς χρησιμοποιήθηκαν ὡς αὐτοσχέδιοι λύχνοι (ἵχνη καύσης στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια), καὶ κάποια ἄλλα ἦλθαν σὲ ἐπαφὴ με φωτιά/τελετουργικὴ πυρά, τὸ ἐξαιρετικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ ὀστράκων με ἵχνη καύσης μάλλον τεκμηριώνει τὸν ὑποβαθμισμένο ρόλο τοῦ ἐθίμου στὸ συγκεκριμένο ἱερό³²⁷.

Τέλος, κάτι ἄλλο ποὺ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ εἶναι τὰ ἐξαιρετικὰ χαμηλὰ ποσοστὰ μικκύλων δειγμάτων στὴν κατηγορία τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων (291/165.217 – 0.17%)³²⁸ (Γράφημα 6), ἕνα φαινόμενο τὸ ὁποῖο ὁμολογουμένως μάλλον ἀποτελεῖ ἔκπληξη γιὰ τὰ δεδομένα τοῦ συγκεκριμένου χώρου. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ μικκύλα ἄωτα κωνικά κύπελλα ἀποτελοῦν τὴ δεύτερη σὲ δημοτικότητα κατηγορία μικκύλων ἀγγείων σὲ στρώματα με σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἀμέσως μετὰ τὰ μικκύλα προχοῖδια³²⁹ (Στατ. Πίνακας 18, Γράφημα 4), φαίνεται πὼς στὸν εὐρύτερο κεραμολογικὸ ὀρίζοντα, οἱ μικκύλες ἐκδοχὲς τῶν ἄωτων κυπέλλων, ἐν ἀντιθέσει με τὰ δεδομένα γιὰ ἄλλους τύπους ἀγγείων³³⁰, δὲν ἔπαιζαν σημαντικὸ ρόλο στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ τοῦ ἱεροῦ³³¹.

2. Ἄωτα κωδωνόσχημα κύπελλα (Τύπος 6)

Τὰ ἄωτα κωδωνόσχημα κύπελλα, μία σιγμοειδὴς ἐκδοχὴ τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων, ἡ ὁποία ἀπαντᾷ στὰ Κύθηρα κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ καὶ Β περίοδο³³², ἀντιπροσωπεύονται στὸ ἱερὸ ἀπὸ ἕναν σχετικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀκέραιων δειγμάτων (22)³³³, σχεδὸν ὅλα ἄβαφα (21/22)³³⁴, καθὼς καὶ ἀπὸ ἕναν ἀκόμη μικρότερο ἀριθμὸ ἀποσπασματικῶν δειγμάτων (9)³³⁵, ἐκ τῶν ὁποίων, ἕξι εἶναι ἄβαφα³³⁶, δύο ὀλόβαφα³³⁷, καὶ μόνον ἕνα σώζει ἵχνη γραπτῆς διακόσμησης³³⁸ (Στατ. Πίνακας 11). Σὰν τύπος ἀποτελοῦν μία ἐλάχιστη μειονότητα τοῦ συνόλου τῶν ἄωτων κυπέλλων (22/903 – 2.43% τῶν ἀκέραιων κυπέλλων, καὶ 31/165.217 – 0.018% τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἄωτων κυπέλλων).

Στὸ ἱερὸ ἀπαντοῦν δύο τύποι ἄωτων κωδωνόσχημων κυπέλλων. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα (22/31 – 70.96%) ἀνήκει στὸν πρῶτο τύπο (Τύπος 6Α: 19/22 ἀκέραια δείγματα καὶ 3 ἀποσπασματικὰ χεῖλη)³³⁹, με εὐθύ, ἢ ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος³⁴⁰,

καμπύλα τοιχώματα, καὶ κυρίως ἀνασηκωμένη/διαφοροποιημένη βάση (Στατ. Πίνακας 11). Ὁ *δεύτερος τύπος* (Τύπος 6B: 3/22 ἀκέραια δείγματα, καὶ 4 ἀποσπασματικά χεῖλη)³⁴¹, με εὐθὺ ἢ ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, πρὸ γωνιώδη τοιχώματα καὶ ἀνασηκωμένη βάση ἀποτελεῖ μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (7/31 – 22,50%)³⁴² (Στατ. Πίνακας 11). Οἱ διαστάσεις τῶν κυπέλλων δὲν διαφοροποιοῦνται ἀνὰ τύπο, καὶ εἶναι παρόμοιες με αὐτὰς ποὺ ἀπαντοῦν στὰ ἀντίστοιχα δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμό³⁴³. Οἱ πηλοὶ ποὺ χρησιμοποιήθηκαν εἶναι ἡ συνήθης ποικιλία λεπτῶν τοπικῶν πηλῶν (ὠχρὸς, λευκωπὸς, ροδόχρους, πορτοκαλόχρους)³⁴⁴. Σὲ ἀντίθεση με τοὺς ἄλλους τύπους ἄωτων κυπέλλων, σὲ κανένα δείγμα δὲν χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί ἀπαντοῦν καὶ οἱ δύο τύποι κωδωνόσχημων κυπέλλων, καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ΥΜ Ι περιόδου, με ἀνάλογη συχνότητα³⁴⁵, καὶ μοναδικὴ διαφορὰ τὴν ἐντονη παρουσία μιᾶς πρὸ ἐκλεπτυσμένης ἐκδοχῆς γραπτῶν κωδωνόσχημων κυπέλλων, με μία κάθετη ταινιωτὴ λαβή, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται εἰσαγωγῆς ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ χρονολογοῦνται στὴν ΥΜ ΙΒ³⁴⁶. Ἐν ἀντιθέσει με τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό (30/31 – 96,77%), ἀνήκει στὴ λιγότερο ἐξεζητημένη, κυρίως ἄβαφη, ἀλλὰ καὶ ὁλόβαφη ἐκδοχὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου, τοπικῆς παραγωγῆς, ἡ ὁποία, ἂν καὶ ἀποτελεῖ μικρὴ μειονότητα κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο στὸν οἰκισμό, ἀπαντᾷ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ΥΜ Ι. Ἡ ἴδια ἐκδοχὴ ἀπαντᾷ σὲ ἄρκετὰ κέντρα στὴν Κρήτη, ὅπως μεταξὺ ἄλλων στὸν οἰκισμό τοῦ Νεροκούρου³⁴⁷, στὴν Κνωσό³⁴⁸, καὶ στὸ Παλαίकाстро³⁴⁹.

Τὸ μοναδικὸ γραπτὸ δείγμα (Κ143 – 93/B4/73)³⁵⁰, με ταινία χεῖλους ἐσωτερικὰ φέρει κάθετες ραβδώσεις, ἓνα καθαρὰ ΜΜ IIIB στοιχεῖο³⁵¹, τὸ ὁποῖο μάλλον ὀριοθετεῖ τὴν ἐμφάνιση αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου στὰ Κύθηρα σὲ πρωιμότερη περίοδο σὲ σχέση με τὰ δεδομένα ἀπὸ τὸν οἰκισμό.

Κωδωνόσχημα κύπελλα ἔχουν καταγραφεῖ τόσο στὶς Κυκλάδες³⁵² ὅσο καὶ στὴν ἴδια τὴν Κρήτη, ὅπου βέβαια ἐμφανίζονται ἄρκετὰ νωρίτερα (ΜΜ IIIB)³⁵³. Ἡ σχετικὰ ἰσχνὴ παρουσία τους στὸ ἱερό, ἰδίως σὲ σύγκριση με τοὺς ἄλλους τύπους ἄωτων κυπέλλων, καθὼς καὶ ἡ ποιότητα τῆς συντριπτικῆς πλειονότητος τῶν δειγμάτων (κυρίως ἄβαφα), ὑποδηλώνει ἓνα μάλλον ὑποβαθμισμένο ρόλο αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου, τουλάχιστον ὡς πρὸς τὸ τελετουργικὸ σκέλος τῆς λατρείας³⁵⁴, εἰκόνα, ἡ ὁποία ἔρχεται σὲ ἀντίθεση με τὴν κατάσταση στὸ καθαρὰ οἰκιστικὸ/κοσμικὸ περιβάλλον τοῦ οἰκισμοῦ.

3. *Εὐθύπλευρα κύπελλα/κύπελλα τύπου Βαφειοῦ*

Αὐτὸς ὁ τύπος κυπέλλου, ἂν καὶ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ σχετικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων³⁵⁵, ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση με τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα³⁵⁶, ἀποτελεῖ συνολικὰ τὴ δεύτερη σὲ ἀριθμὸ κατηγορία κυπέλλων στὸ ἱερό. Δυστυχῶς δὲν σώζεται οὔτε ἓνα ἀκέραιο δείγμα, παρὰ μόνον ἀποσπασματικὰ τμήματα χεϊλέων, τοιχωμάτων καὶ βάσεων³⁵⁷.

Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί, τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα χωρὶς κεντρικὴ νεύρωση ἀπαντοῦν ἀπὸ τῇ ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΑ, μέχρι καὶ τῇ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο³⁵⁸. Τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα τύπου Βαφειοῦ, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν κατάσταση στὴν Κρήτη³⁵⁹, πρωτοεμφανίζονται κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ³⁶⁰ καὶ σταδιακὰ ἐγκαταλείπονται στὴν ἀρχὴ τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου³⁶¹. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι ἡ ὑπαρξὴ εὐθύπλευρων κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ δὲν μνημονεύεται σὲ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ Γιούχτα³⁶².

Τὰ σωζόμενα τμήματα εὐθύπλευρων κυπέλλων στὸ ἱερὸ ἀνήκουν σὲ τέσσερις βασικὲς ομάδες (Γράφημα 7). Ἡ *πρώτη* ομάδα (1)³⁶³ περιλαμβάνει ὅλα τὰ δείγματα *χωρὶς κεντρικὴ νεύρωση*, τὰ ὁποῖα φέρουν εἴτε ὀλόβαφη διακόσμηση, εἴτε πολυχρωμία, καὶ τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται μὲ ἀσφάλεια στὴ ΜΜ περίοδο. Ἡ *δεύτερη* ομάδα (2), περιλαμβάνει κατ' ἀρχὰς τὰ δείγματα *μὲ κεντρικὴ νεύρωση* (κύπελλα τύπου Βαφειοῦ)³⁶⁴, καὶ μὲ σκοτεινὴ διακόσμηση ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, κυρίως τῆς ΥΜ Ι περιόδου, καθὼς καὶ δύο *ὑποομάδες*. Ἡ μία ὑποομάδα (2α) περιλαμβάνει δείγματα³⁶⁵, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ φέρουν διακόσμηση σκοτεινὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, τῆς ΥΜ Ι παράδοσης, δὲν σώζουν πλέον ἴχνη κεντρικῆς νεύρωσης, ἀλλὰ πιθανῶς ἀνήκουν καὶ αὐτὰ στὸν ἴδιο τύπο κυπέλλου. Στὴ δευτέρη ὑποομάδα (2β) ἐντάσσεται μία μικρὴ ομάδα τοιχωμάτων ἀπὸ εὐθύπλευρα κύπελλα, πολλὰ μὲ ἴχνη λαβῆς, καὶ μὲ διακόσμηση χαρακτηριστικὴ τῆς ΥΜ Ι, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἔφεραν ποτὲ κεντρικὴ νεύρωση. Τέλος, στὴν ἴδια γενικὴ κατηγορίᾳ τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων ἐντάσσεται μία παραλλαγὴ τοῦ εὐθύπλευρου κυπέλλου (ὁμάδα 3)³⁶⁶, μὲ διακριτὸ χεῖλος, κάθετα, ἢ ἐλαφρῶς κωνικὰ τοιχώματα καὶ διακόσμηση τῆς ΥΜ Ι παράδοσης, καθὼς μία μικρὴ ομάδα κυπέλλων (ὁμάδα 4)³⁶⁷, τὰ ὁποῖα φέρουν διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (*in-out*)³⁶⁸.

Τὰ μορφολογικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς *πρώτης* ομάδας κυπέλλων, ἡ ὁποία φαίνεται πὼς ἀποτελεῖ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου στὸ ἱερὸ (1.614/1.711 – 94.33%)³⁶⁹ (Γράφημα 7) δὲν ἐμπεριέχουν ἰδιαίτερες ἐσωτερικὲς διαφοροποιήσεις καὶ σὲ γενικὲς γραμμὲς συμβαδίζουν μὲ τὴν ἀντίστοιχη ομάδα ἀπὸ τὸν οἰκισμό³⁷⁰. Αὐτὸ πὺν διαφοροποιεῖ αὐτὴ τὴν ομάδα ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ομάδες στὸ Καστρί καὶ ἄλλοῦ εἶναι τὸ ποσοστὸ τῶν ἄβαφων δειγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐδῶ ἀποτελοῦν τὴ μεγάλη πλειονότητα (1001/1.614 – 62.01%)³⁷¹.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ *χεῖλη*, σὲ εὐθύπλευρα κύπελλα ἀνήκουν δύο τύποι ἀποσπασματικῶν χεϊλέων, τὰ εὐθέα³⁷², καὶ τὰ ἐλαφρὰ ἐξώστροφα³⁷³, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὁποῖα σώζουν καὶ ἔκφυση κάθετης λαβῆς³⁷⁴. Οἱ διάμετροι κυμαίνονται μεταξὺ 8-15 ἐκ. Ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν χεϊλέων, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση πὺν ἐπικρατεῖ στὶς σωζόμενες βάσεις, ἀνήκει σὲ *ὀλόβαφα* κύπελλα (83/109 – 76.14%)³⁷⁵, κατάσταση πὺν προσεγγίζει περισσότερο τὴν καταγεγραμμένη εἰκόνα στὸν οἰκισμό. Μόνον ἓνας πολὺ μικρὸς ἀριθμὸς ἐξ αὐτῶν (2/109 – 1.83%) εἶναι ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα³⁷⁶. Μεταξὺ τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἐντάσσονται καὶ δύο ὀλόβαφα συγκολλώμενα δείγματα (**K151** – 93/A17/5&93/A20/9),

μέ πλαστική επίθετη φυτική διακόσμηση άνθων σπὴν παρειὰ τοῦ χεῖλους, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται βάσει παραλλήλων³⁷⁷, στὴ MM IIB-MM IIIA περίοδο³⁷⁸.

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς βάσεις³⁷⁹, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν καὶ τὴν πιὸ χαρακτηριστικὴ ἔνδειξη γιὰ αὐτὸν τὸν τύπο κυπέλλου, δὲν ἀπαντοῦν παρὰ ἐλάχιστα δείγματα μὲ τροπιδωτὴ ἀκμή, στοιχεῖο ποὺ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀνώμαλη ἐπιφάνεια πολλῶν δειγμάτων, σύμφωνα μὲ τὴν κυθηραϊκὴ στρωματογραφία, συνηγορεῖ στὴ χρονολόγηση τῶν σωζομένων δειγμάτων στὸ τέλος τῆς MM III περιόδου³⁸⁰. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι σὲ γενικὲς γραμμὲς πολὺ λίγοι παραλληλισμοὶ μποροῦν νὰ γίνουν μεταξύ αὐτοῦ τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸ ἱερό, καὶ τῆς συντριπτικῆς πλειονότητος τῶν βάσεων εὐθύπλευρων κυπέλλων ἀπὸ τὴν Φαιστὸ³⁸¹ καὶ τὸν Κορμό³⁸², σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀντίστοιχη εἰκόνα, ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἄλλα κωνικὰ κύπελλα. Στὰ εὐθύπλευρα κύπελλα, τὰ πλησιέστερα παράλληλα, προέρχονται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ³⁸³.

Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸ Καστρί ἡ πλειονότητα τῶν βάσεων ἀνήκει σὲ ἄβαφα κύπελλα (969/1.458 – 66.46%), ἓνα μικρὸ ποσοστὸ ἐκ τῶν ὁποίων (26/969 – 2.68% τῶν ἄβαφων, 1.78% τοῦ συνόλου τῶν βάσεων), εἶναι ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα³⁸⁴. Τὰ ὀλόβαφα δείγματα ἀποτελοῦν ἐδῶ τὴ μειονότητα (484/1.458 – 33.19% τοῦ συνόλου τῶν βάσεων)³⁸⁵. Μόνο τέσσερα ἀποσπασματικὰ δείγματα παρουσιάζονται σὲ μικκύλη ἐκδοχὴ (Γράφημα 8), ἐνῶ τὰ κύπελλα μὲ κυματοειδῆ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια (ribbed) ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἓνα ἐλάχιστο ἀριθμὸ δειγμάτων (8/1.458 – 0.54%), κάτι ἀνάλογο μὲ τὴν κατάσταση στὴ Ἀγ. Εἰρήνη³⁸⁶. Οἱ διάμετροι, ὅπως καὶ στὸ Καστρί, κυμαίνονται μεταξύ 4.5-9 ἐκ., ἡ πλειονότητα μεταξύ 5-7 ἐκ.

Τὰ ἐλάχιστα γραπτὰ δείγματα MM παράδοσης, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουν τόσο τμήματα χειλῶν³⁸⁷ ὅσο καὶ βάσεων³⁸⁸ φέρουν πολύχρωμη διακόσμηση σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ (μελανοῦ, ἐρυθροῦ, ἢ καστανοῦ) βάθους, ἢ ἐπὶ τοῦ ἴδιου τοῦ πηλοῦ³⁸⁹. Ἡ διακόσμηση αὕτὴ συνίσταται κατὰ κύριο λόγο, ὅπως καὶ στὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί³⁹⁰, σὲ ὀριζόντιες ταινίες. Μὲ δύο ἐξαιρέσεις (**K154** – 94/A4/3, **K173** – 94/H12B/8), ὅλα τὰ δείγματα εἶναι ὀλόβαφα ἐσωτερικά.

Στὴ δεύτερη ὁμάδα εὐθύπλευρων κυπέλλων ἀνήκει κατ' ἀρχὰς ἓνα σύνολο 25 ἀποσπασματικῶν κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ (2), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χεῖλη καὶ τοιχώματα³⁹¹, ποὺ διατηροῦν ἵχνη τῆς κεντρικῆς νεύρωσης καὶ ἀποτελοῦν μόνον ἓνα 1.46% τοῦ συνόλου. Γιὰ πολὺ λίγες περιπτώσεις μπορούμε νὰ προσδιορίσουμε τύπους, σύμφωνα μὲ τὴν κατηγοριοποίησιν τῶν Coldstream and Huxley³⁹², κυρίως λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος τοῦ ὕλικου. Ἡ μεγάλη πλειονότητα ἀνήκει μᾶλλον στοὺς Τύπους I καὶ II, τῆς πρῶιμης καὶ τῆς ὥριμης YM IA³⁹³. Οἱ σωζόμενες διάμετροι χεῖλους κυμαίνονται μεταξύ 9-11 ἐκ., ἐνῶ οἱ διάμετροι βάσεων κυμαίνονται μεταξύ 6-7 ἐκ.³⁹⁴.

Μόνον ἓνα δεῖγμα (**K183** – 94/H22/4), τὸ ὁποῖο διατηρεῖ ἵχνη μιᾶς σχεδὸν ἀνεπαίσθητης νεύρωσης, φέρει πολύχρωμη διακόσμηση σὲ ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ, δηλαδὴ μία ὀριζόντια πορφυρὴ ταινία ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Στὸ Καστρί πορφυρεὲς ταινίες ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους ἀπαντοῦν μόνο στὰ εὐθύπλευρα κύπελ-

λα της ΜΜ παραδοσης³⁹⁵, ενώ στα κύπελλα τύπου Βαφειοῦ ἡ διακόσμηση εἶναι πάντα σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους³⁹⁶. Σὲ αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ἡ μόνη ἀνοιχτόχρωμη βαφὴ ποὺ χρησιμοποιεῖται εἶναι ἡ λευκὴ σὲ δευτερεύοντα, συμπληρωματικὸ ρόλο³⁹⁷. Ἄν τὸ συγκεκριμένο δεῖγμα στὸ ἱερὸ ἀποτελεῖ τὴ μοναδικὴ ἐξαίρεση τοῦ κανόνα, τότε θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ, εἴτε ἀπλὸ εὐθύπλευρο κύπελλο, εἴτε μία πρωτόλεια ἐκδοχὴ τύπου Βαφειοῦ, καὶ νὰ τοποθετηθεῖ, τόσο αὐτό, ὅσο καὶ ἡ ἐμφάνιση αὐτοῦ τοῦ τύπου εὐθύπλευρου κυπέλλου στὰ Κύθηρα, σὲ μία περίοδο πρὶν τῇ πρώιμῃ ἀπὸ τὴν ΥΜ ΙΑ, τὴν ὁποία ὑποστηρίζει ὁ ἀνασκαφέας, ἴσως στὴ ΜΜ ΙΙΙΑ ἢ Β. Ἐπίσης στὴν ἴδια χρονολογικὴ περίοδο θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ ἐνταχθεῖ καὶ ἓνα μοναδικὸ δεῖγμα μὲ ὁλόβαφη διακόσμηση ἐξωτερικά (**K193** – 94/B46/2)³⁹⁸. Στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας κύπελλα τύπου Βαφειοῦ, μὲ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ ἐμφανίζονται ἀπὸ τὴν περίοδο ΙΙΙ (ΜΜ ΙΙΙΒ-ΥΜ ΙΑ), καὶ μάλλον προηγούνται χρονολογικὰ τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ Καστρί, ἐνῶ κύπελλα μὲ ἀνάλογη διακόσμηση συνεχίζουν καὶ στὴν ἐπόμενη περίοδο (ΙV)³⁹⁹.

Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα τμήματα κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ (23/25) φέρουν διακόσμηση σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, κυρίως τῆς ΥΜ Ι παράδοσης⁴⁰⁰. Ἡ μεγαλύτερη ὁμάδα περιλαμβάνει ὄστρακα, κυρίως τοιχώματα, ὅχι ἰδιαίτερα ἐνδεικτικὰ ὡς πρὸς τὴ χρονολόγηση, ποὺ σώζουν μόνο ἴχνη ταινιωτῆς διακόσμησης (17/23)⁴⁰¹. Τὰ ἐναπομείναντα κύπελλα (6/23) περιλαμβάνουν μεμονωμένα θέματα τῆς ΥΜ Ι, χωρὶς ἰδιαίτερες θεματικὲς συγκεντρώσεις. Ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς ὁ ὁποῖος στὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ καὶ στὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ ἀποτελεῖ, μαζί μὲ τὴ σπείρα, ἓνα ἀπὸ τὰ δύο πρὶν δημοφιλῆ θέματα στὰ κύπελλα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ μόνον ἓνα δεῖγμα (**K185** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/8), στὸ ὁποῖο οἱ πτυχώσεις δὲν ὑπερκαλύπτουν τὴν κεντρικὴ νεύρωση⁴⁰², καὶ τὸ ὁποῖο μάλλον ἀνήκει στὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο⁴⁰³. Δύο πιθανὲς ἀπεικονίσεις μεμονωμένης σπείρας (**K180** – 93/B15/119, **K190** – 93/B15/130) ἐντάσσονται μάλλον στὴν ἴδια περίοδο⁴⁰⁴. Τὸ μοναδικὸ δεῖγμα μὲ φυτικὴ διακόσμηση (**K179** – 93/B15/9), μία ἰδιαίτερα σχηματοποιημένη ἐκδοχὴ τῆς φυλλοφόρου ταινίας, κάτωθεν ὀριζόντιων ταινιῶν, γιὰ τὴ διάταξη τῶν ὁποίων δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ παράλληλο, ἀνήκει στὴ διακοσμητικὴ παράδοση τῆς ΥΜ Ι περιόδου⁴⁰⁵. Τέλος, τὸ μοναδικὸ χεῖλος μὲ διακόσμηση ἐπάλληλων κύκλων στὴ ζώνη ἄνωθεν τοῦ κεντρικοῦ ἐξάρματος (**K182** – 94/Z2B/5) ἐντάσσεται πλήρως στὴν ΥΜ ΙΒ παράδοση⁴⁰⁶. Δύο ἐκ τῶν κυπέλλων (**K179** – 93/B15/9, **K182** – 94/Z2B/5), φέρουν λεπτὴ ταινία χείλους ἐξωτερικά, στοιχεῖο ποὺ κατὰ τὴν κυθηραϊκὴ τυπολογία χαρακτηρίζει τὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ⁴⁰⁷. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων, ἓνα (**K180** – 93/B15/119), χωρὶς ἴχνη βαφῆς ἐσωτερικά, φέρει ταινία κάτωθεν τοῦ χείλους, ἐνῶ ἓνα ἄλλο (**K181** – 94/Γ3B/3), πιθανῶς ὁλόβαφο ἐσωτερικά δὲν σώζει ταινία χείλους στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἴδιον τῆς ὥριμης καὶ ὕστερης ΥΜ ΙΑ στὰ Κύθηρα⁴⁰⁸.

Στὴν ἴδια γενικὴ ὁμάδα (2α) ἔχει ἐνταχθεῖ καὶ ἀριθμὸς ἀποσπασματικῶν χειλέων (26 δείγματα)⁴⁰⁹, καὶ βάσεων (10 δείγματα)⁴¹⁰, ἡ μορφολογία καὶ ἡ διάταξη τῆς διακόσμησης τῶν ὁποίων, παρ' ὅτι δὲν διατηροῦνται ἴχνη τῆς κεντρικῆς νεύρωσης,

ἀποτελοῦν ἐνδείξεις γιὰ μιὰ πιθανή τους ταύτιση, εἴτε μὲ τὰ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ (2), εἴτε μὲ τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα τῆς ἐπόμενης ὑποομάδας (2β)⁴¹¹. Οἱ διάμετροι χείλους ἂν καὶ παρουσιάζουν ἔντονες ἀποκλίσεις (4-16 ἐκ.)⁴¹², κυμαίνονται σὲ φυσιολογικὰ πλαίσια, κατὰ μέσον ὄρο μεταξύ 9-12 ἐκ. Οἱ διάμετροι βάσεων κυμαίνονται μεταξύ 5-8 ἐκ., ἡ πλειονότητα μεταξύ 6-7 ἐκ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ χεῖλη, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ τὸ γεγονός ὅτι τὰ δείγματα μὲ ταινία χείλους ἐξωτερικά (14/26)⁴¹³, χαρακτηριστικὸ τῆς πρώιμης ΥΜ ΙΑ γιὰ τὰ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ στὸν οἰκισμό⁴¹⁴, εἶναι περίπου ἰσάριθμα μὲ αὐτὰ ποὺ δὲν ἔφεραν ταινία χείλους (12/26)⁴¹⁵, στοιχεῖο ποὺ στὰ Κύθηρα θεωρεῖται χαρακτηριστικὸ τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ⁴¹⁶. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις τὰ ἐνδόβαφα κύπελλα ἀποτελοῦν μία πολὺ μικρὴ μειονότητα (7/26)⁴¹⁷.

Στὸ θεματικὸ ρεπερτόριο τῆς ὑποτιθέμενης τυπολογικὰ *πρωιμότερης φάσης* (κύπελλα μὲ ταινία χείλους ἐξωτερικά), ἐπαναλαμβάνονται δύο ἀπὸ τὰ θέματα τῆς προηγούμενης ομάδας (κύπελλα τύπου Βαφειοῦ), ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς χελωνίου, καὶ οἱ σπεῖρες, καὶ τὰ δύο, ἰδιαίτερα δημοφιλὴ θέματα κατὰ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ καὶ τὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο. Τὰ δύο δείγματα μὲ πτυχωτὸ ρυθμὸ (**K209** – 93/B6/32, **K213** – 93/B16/30) ἐντάσσονται πλήρως στὸ διακοσμητικὸ ἰδίωμα τῆς πρώιμης ΥΜ ΙΑ περιόδου, ἰδίως σὲ συνάρτηση μὲ τὰ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ⁴¹⁸. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς σπεῖρες (**K205** – 93/A75/1, **K207** – 93/B5/38, **K212** – 93/B16/24, **K221** – 94/H29A/15), ἓνα ἐκ τῶν δειγμάτων (**K221** – 94/H29A/15) ἀπεικονίζει τὸν τύπο μὲ παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸ ὀφθαλμό, ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί συνδέεται μὲ τὰ κύπελλα τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ περιόδου καὶ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ μικρὸ ποσοστὸ τῶν καταγεγραμμένων ΥΜ ΙΑ σπειρῶν⁴¹⁹. Ὁ ἴδιος τύπος σπείρας, μὲ παραπληρωματικὴ διακόσμηση ὁλόβαφων κύκλων, ἴδιον τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ περιόδου στὸ Καστρί⁴²⁰, ἀπαντᾷ σὲ ἓνα δεύτερο κύπελλο (**K205** – 93/A75/1), καὶ ἴσως σὲ ἓνα τρίτο (**K212** – 93/B16/24)⁴²¹. Τέλος, τὸ τελευταῖο δείγμα (**K207** – 93/B5/38), ἀνταποκρίνεται στὸν τύπο τῆς λεπτῆς τρέχουσας σπείρας τῆς ΥΜ ΙΑ-Β περιόδου⁴²². Ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα κύπελλα, μόνο ἓνα (**K206** – 93/B5/34) σώζει διαγνωστικὴ διακόσμηση, καμπύλες στικτὲς γραμμές, ἐνδεικτικὸ στοιχεῖο τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου⁴²³.

Στὸ θεματικὸ ρεπερτόριο τῆς ὑποτιθέμενης *ὕστερότερης φάσης* τῆς ΥΜ ΙΑ, χωρὶς ταινία χείλους ἐξωτερικά⁴²⁴, οἱ δύο μεγαλύτερες διακοσμητικὲς ἐνότητες περιλαμβάνουν κύπελλα μὲ σπεῖρες (5 δείγματα)⁴²⁵ καὶ φυτικὴ διακόσμηση (5 δείγματα)⁴²⁶. Τὰ δείγματα μὲ σπεῖρες μάλλον ἀνήκουν στὴν πρώιμη φάση τῆς ΥΜ Ι περιόδου (ΥΜ ΙΑ), κρίνοντας ἀπὸ τὸν τύπο τῆς σπείρας (σπεῖρες μὲ παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸ ὀφθαλμό: **K218** – 94/H12B/25, **K220** – 94/H24/15, ἡ τρέχουσα σπείρα μὲ κεντρικὸ ὀφθαλμό καὶ παραπληρωματικοὺς ὁλόβαφους κύκλους/στιγμές: **K217** – 94/ΣΤ9Γ/3)⁴²⁷. Ἐκ τῶν κυπέλλων μὲ φυτικὴ διακόσμηση μόνο ἓνα (**K204** – 92/7/7) σώζει τμήμα ἐνωτικῆς σύνθεσης, μὲ μίσχους, φύλλα, ἄνθη καὶ κλάδους, θέμα, τὸ ὁποῖο στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζεται κατ' ἐξοχὴν τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁴²⁸. Τὰ δύο ἀπὸ τὰ τρία ἐναπομείναντα δείγματα (**K208** – 93/B5/39, **K211** – 93/B15/16)

φέρουν σχηματοποιημένες ή μη φυλλοφόρες ταινίες, ανηρημένες εκ του χείλους, καὶ πάλι ἴδιον τῆς ΥΜ ΙΒ στὰ Κύθηρα⁴²⁹. Κρίνοντας τόσο ἀπὸ τὰ σωζόμενα δείγματα στὸ ἱερὸ ὅσο καὶ ἀπὸ τὰ σωζόμενα κύπελλα ἐκτὸς Κυθήρων, συμπεραίνουμε πὼς τὸ κριτήριο χρονολόγησης αὐτῶν τῶν κυπέλλων, βάσει τῆς ὑπαρξης ἢ ὄχι ταινίας χείλους ἐξωτερικά, ὅπως αὐτὸ διατυπώνεται σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό, δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθεῖ μὲ συνέπεια, ὄχι μόνον στὴ μινωικὴ κεραμικὴ γενικά, ἀλλὰ οὔτε στὸ σύνολο τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὰ Κύθηρα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς σωζόμενες *βάσεις* (10 δείγματα), τὰ πράγματα, σὲ ἐπίπεδο διακόσμησης εἶναι πολὺ πρὸ ἀπλά. Σχηματικά, ἂν καὶ στὴν πλειονότητά τους ταυτίζονται μὲ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ ἀπὸ τὸ Καστρί⁴³⁰, καθὼς καὶ μὲ σχετικὰ ὀλιγάριθμα δείγματα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ⁴³¹, φαίνεται πὼς σημαντικοὶ παραλληλισμοὶ ἐντοπίζονται καὶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα⁴³². Ἡ μεγάλη πλειονότητα (7/10)⁴³³ σώζει μόνον ταινιωτὴ διακόσμηση ἐξωτερικά. Ἐξ αὐτῶν, μόνον ἓνα δεῖγμα ἦταν ἐνδόβαφο (**K223** – 93/A58/6). Τὰ δύο ὑπολειπόμενα κύπελλα (**K226** – 93/B15/97, **K230** – 94/Z3A/4) φέρουν ραβδωτὴ διακόσμηση στὸ κάτω τμήμα, χαρακτηριστικὸ τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ στὰ Κύθηρα⁴³⁴. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι ἡ διακόσμηση τῆς κατώτερης ζώνης τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ, μὲ θέματα ἄλλα, ἐκτὸς ταινιῶν, θεωρεῖται στὰ Κύθηρα διαγνωστικὸ στοιχεῖο τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ⁴³⁵.

Στὴν ὑποκατηγορίᾳ τῶν ἀποσπασματικῶν τοιχωμάτων (2β-11 δείγματα)⁴³⁶, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καὶ τὸ πρὶν προβληματικὸ στοιχεῖο στὸ σχηματικὸ ρεπερτόριο τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων, διακρίνονται δύο χαρακτηριστικὲς ἰδιομορφίες: *πρῶτον* τὸ γεγονὸς ὅτι στὴν πλειονότητά τους, ἡ θέση τους στὸ ἀκέραιο κύπελλο, καὶ σὲ κάποιες περιπτώσεις, ἡ θέση τῆς ἔκφυσης τῆς κάθετης λαβῆς (**K219** – 94/H13A/21), δυσκολεύει ἢ ἀποκλείει τὴν ἀρχικὴ ὑπαρξὴ κεντρικῆς νεύρωσης. Κατὰ *δεύτερον*, ἡ διακόσμησή τους συνάδει, σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν, μὲ τὸ θεματικὸ ρεπερτόριο τῆς ΥΜ Ι, περίοδο κατὰ τὴν ὁποία ὅλα τὰ σωζόμενα εὐθύπλευρα κύπελλα στὸν οἰκισμό εἶχαν, κατὰ τὸν ἀνασκαφέα, κεντρικὴ νεύρωση⁴³⁷. Αὐτὴ ἡ συγκεκριμένη ὁμάδα τοιχωμάτων (2β) συνεπῶς, καὶ ἴσως κάποια ἢ ὅλα τὰ μέλη τῆς προηγούμενης ὑποομάδας (2α) ἀντιπροσωπεύουν ἓνα αἰρετικὸ στοιχεῖο γιὰ τὸ κεραμικὸ ρεπερτόριο στὰ Κύθηρα. Ἄν αὐτὰ τὰ κύπελλα θεωρηθοῦν ὅτι πράγματι ἀνήκουν σὲ εὐθύπλευρα κύπελλα τῆς ΥΜ Ι, χωρὶς κεντρικὴ νεύρωση, τότε πιστοποιεῖται γιὰ πρώτη φορὰ ἡ ὑπαρξὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου στὰ Κύθηρα⁴³⁸. Μὲ ἐξαίρεση ἓνα μοναδικὸ δεῖγμα μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση, τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ περιόδου⁴³⁹ (**K232** – 94/ΣΤ7Α/5), καὶ ἴσως δύο δείγματα μὲ πτυχωτὴ διακόσμηση (**K236** – 94/H24/2, **K240** – 94/Θ1Α/8), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ ἢ πρῶιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο⁴⁴⁰, οἱ ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες συνάδουν ἀπόλυτα μὲ τὰ δεδομένα τῆς ΥΜ Ι περιόδου. Ἡ μεγαλύτερη θεματικὴ ἐνότητα περιλαμβάνει τρία κύπελλα⁴⁴¹, μὲ τμήματα σπειρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων, μόνον ἓνα δεῖγμα (**K239** – 94/H29Α/11β) εἶναι ἐνδόβαφο. Ἀπὸ τὰ τρία σωζόμενα δείγματα, τὸ ἓνα (**K233** – 94/ΣΤ9Α/7) φέρει τμήμα τρέχουσας σπείρας μὲ παχύτερη ἐξωτε-

ρική έλικα, χαρακτηριστικό της ΥΜ ΙΑ περιόδου⁴⁴², ενώ τὰ ἄλλα δύο (**K235** – 94/Z9Γ/30, **K239** – 94/H29A/11β), σώζουν πολὺ ἀποσπασματικὰ τμήματα, ἀπλῶν ἰσόπαχων σπειρῶν. Ἀπὸ τὰ δύο δείγματα μὲ φυτική διακόσμηση (**K234** – 94/ΣΤ9Γ/13, **K238** – 94/H29A/6), τὸ πρῶτο, μὲ τμήμα κρόκου μὲ μίσχο, σὲ κάθετη διάταξη, καὶ τμήμα ἄλλου φυτικοῦ κοσμήματος παραπλεύρως, ἐκφράζει ἀπόλυτα τὸ πνεῦμα τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου στὰ Κύθηρα, τόσο ὡς πρὸς τὴ διάταξη, ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὴ θεματολογία⁴⁴³. Στὸ δεύτερο (**K238** – 94/H29A/6), μία κάθετη, φυσιοκρατική φυλλοφόρος ταινία, μὲ παραπληρωματικὴ φυτικὴ διακόσμηση, πιθανὰ μεταξὺ σχηματοποιημένων κεράτων καθοσίωσης, ἀνήκει ἐπίσης στὴν ὥριμη ΥΜ ΙΑ, ἢ στὴν ΥΜ ΙΒ παράδοση⁴⁴⁴. Σὰν θέμα συνάδει πλήρως μὲ τὴν ἱερότητα τοῦ χώρου καὶ τὶς προθέσεις τῶν ἀναθετῶν. Τέλος, ἡ μία περίπτωση κυπέλλου μὲ ὀριζόντιες στικτὲς γραμμὲς (**K237** – 94/H29A/3) ἀντιπροσωπεύει σαφῶς τὶς τάσεις τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου⁴⁴⁵.

Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ, μὲ κεντρικὴ νεύρωση καὶ μὲ ΥΜ Ι διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, ἀπὸ τὸ ἱερό (25)⁴⁴⁶, εἶναι κατὰ πολὺ μικρότερος ἀπὸ αὐτὸν ποὺ καταγράφεται στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁴⁴⁷. Ἀξιζει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸν Ἄγ. Στέφανο, στὴ Λακωνία, αὐτὸς ὁ τύπος κυπέλλου, μαζὶ μὲ τὰ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα, ἀποτελεῖ τὴν πλειονότητα τῆς μινωίζουσας κεραμεικῆς κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ, κατὰ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ καὶ κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο, κυρίως σὲ ἀνοιχτὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους!⁴⁴⁸ Στὴν Ἄγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α), παρ' ὅλο ποὺ ἡ πλειονότητα τῶν λεγόμενων κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ, δὲν ἔχει κεντρικὴ νεύρωση, οἱ διακοσμητικὲς ἐπιλογὲς τῆς ΥΜ ΙΑ, καὶ ΙΒ φαίνονται παρόμοιες μὲ αὐτὲς τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὰ Κύθηρα⁴⁴⁹. Ἀνάλογα παραδείγματα ἀπαντοῦν σὲ ὅλα τὰ μεγάλα κέντρα στὴν Κρήτη (Κνωσός, Ἀρχάνες, Παλαίκαστρο, Μάλια).

Σὲ *ξεχωριστὴ κατηγορία* (3), ἐντάσσεται μία σχετικὰ μικρὴ⁴⁵⁰, ἀλλὰ χαρακτηριστικὴ ὁμάδα κυπέλλων (22 δείγματα)⁴⁵¹, μὲ *ἐξώκυρτο ἐπίπεδο* (15/22), ἢ *ἐξώστροφο στρογγυλεμένο χεῖλος* (7/22), *εὐθύπλευρα*, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον *κάθετα* (12/22), ἢ *κωνικὰ τοιχώματα* (10/22), καὶ *διακόσμηση* στὰ πλαίσια τῆς ΥΜ Ι *παράδοσης*. Ἄν καὶ οἱ διάμετροι παρουσιάζουν σημαντικὲς ἀποκλίσεις (6-13 ἐκ.), ὁ μέσος ὅρος κυμαίνεται μεταξὺ 7-11 ἐκ. Ἡ μοναδικὴ σχηματικὴ ἀντιστοιχία μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ ἀναφέρεται στὰ ἄωτα κύπελλα τῆς ΥΜ ΙΑ καὶ τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου, τὰ ὁποῖα ὁ ἀνασκαφέας περιγράφει ὡς ποτήρια/tumbler, καὶ τὰ ὁποῖα δὲν φέρουν κανενὸς εἶδους γραπτὴ διακόσμηση⁴⁵².

Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν διακοσμητικῶν ἐπιλογῶν σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν κυπέλλων, ἐὰν ἐξαίρεσουμε τὰ δείγματα ποὺ σώζουν μόνον ἵχνη ταινίας χεῖλους, ἢ ἄλλης ταινιωτῆς, μὴ διαγνωστικῆς διακόσμησης (12/22)⁴⁵³, ἐντάσσεται πλήρως στὴν ΥΜ Ι παράδοση, καὶ δὲν περιλαμβάνει ἰδιαιτέρως θεματικὲς συγκεντρώσεις. Τὴ μοναδικὴ παραφωνία ἀποτελοῦν δύο ἐνδόβαφα κύπελλα, μὲ ἵχνη ραβδωτῆς διακόσμησης (**K252** – 94/H29M/9, **K254** – 94/Θ11Β/7), ἡ ὁποία στὰ Κύθηρα συνδέεται ἀποκλειστικὰ μὲ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο⁴⁵⁴. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα δείγματα,

δύο, τὰ ὅποια φέρουν φυτική διακόσμηση (**K243** – 93/B4 Ἐπεκτ. Δ/4, **K250** – 94/H24/4), ἀνήκουν στὸ τοπικὸ ΥΜ IB ρεπερτόριο, καὶ περιλαμβάνουν ὀριζόντιες φυλλοφόρες ταινίες, ἀνηρημένες ἐκ τοῦ χεῖλους, ἢ ἀνάστροφες, μὲ παραπληρωματικές στιγμές⁴⁵⁵. Στὴν ἴδια ΥΜ ΙΑ-Β περίοδο θὰ μποροῦσε νὰ ἐνταχθεῖ τὸ ἓνα κύπελλο μὲ λεπτή, μάλλον τρέχουσα σπείρα (**K245** – 93/B15/5). Τὰ τρία ἐναπομείναντα κύπελλα ἀποτελοῦν ἰδιαίτερες περιπτώσεις, καὶ ἀντιπροσωπεύουν τρεῖς διαφορετικές διακοσμητικές ἐνότητες. Ἐνα δεῖγμα (**K244** – 93/B5/81), τὸ ὁποῖο φέρει τμήμα ἄλυσιδωτοῦ κοσμήματος (ὀριζόντια σειρὰ ἐπάλληλων ρόμβων/κύκλων), ἐπὶ χαμηλοῦ ἀναβαθμοῦ κάτωθεν τοῦ χεῖλους, ἐντάσσεται στὰ πλαίσια τῆς ΥΜ IB παράδοσης στὰ Κύθηρα, κατὰ τὴν ὁποία παρατηρεῖται σαφὴς ἔξαρση στὰ γεωμετρικὰ θέματα⁴⁵⁶. Ἐνα ἄλλο δεῖγμα (**K246** – 94/Z2A/4), μὲ τμήμα σύνθεσης θαλάσσιου ρυθμοῦ (τριλοβο κόσμημα), ἐπίσης τῆς ΥΜ IB περιόδου, ἴσως ἀνήκει στὰ κύπελλα μὲ ἐναλλασσόμενη διακόσμηση⁴⁵⁷. Τέλος, τὸ μικκύλο κύπελλο μὲ ζώνη κάθετων ἀνισόπαχων σιγμοειδῶν, κάτωθεν τοῦ χεῖλους (**K251** – 94/H28A/2) ἀνήκει καὶ αὐτὸ στὴν ΥΜ IB διακοσμητικὴ παράδοση⁴⁵⁸.

Τέλος, σὲ διαφορετικὴ κατηγορία (4), ἔχει ἐνταχθεῖ μία μικρὴ ὁμάδα τριῶν κυπέλλων (**K255** – 93/A47A/2, **K256** – 94/B3B/5, **K257** – 94/H29K/3), τὰ ὅποια φέρουν διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, καὶ τὰ ὅποια, ὡς πρὸς τὴ μορφή τῆς διακόσμησης (in-out), δὲν ἔχουν καμία ἀντιστοιχία στὸ καταγεγραμμένο ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό⁴⁵⁹. Δύο ἐξ αὐτῶν (**K255** – 93/A47A/2, **K257** – 94/H29K/3) φέρουν διακόσμηση μὲ καταλειβάδες, μάλλον πρῶιμο στοιχεῖο, ποὺ παραπέμπει στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ, ἢ στὴν πρῶιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο⁴⁶⁰. Τὸ τρίτο σώζει ἵχνη πολυχρωμίας (μελανὴ βαφή ἐπὶ καστανοῦ βάθους) καὶ τμήματα φυλλοειδῶν κοσμημάτων, ἐν ὀλίγοις, γνήσιο δεῖγμα τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ περιόδου στὰ Κύθηρα⁴⁶¹.

Συμπερασματικὰ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὴν πολυπληθέστερη ὁμάδα εὐθύπλευρων κυπέλλων στὸ ἱερό, μὲ τεράστια διαφορὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες ὁμάδες, ἀποτελοῦν τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα τῆς ΜΜ περιόδου, τὰ ὅποια συνιστοῦν τὸ 94.33% τοῦ συνόλου⁴⁶² (Γράφημα 7). Ἄν καὶ μάλλον ἐκπροσωποῦν μία ἰδιαίτερα εὐρεία χρονολογικὴ περίοδο (ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΒ), στὴν πλειονότητά τους ἐντάσσονται στὸ τέλος τῆς ΜΜ ΙΙΙ περιόδου (ΜΜ ΙΙΙΒ), γεγονόςς τὸ ὁποῖο συμπίπτει, τόσο μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀκμῆς τοῦ ἱεροῦ, ὅσο καὶ μὲ τὴν περίοδο τῆς μεγάλης δημοτικότητος αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου στὸν οἰκισμό⁴⁶³. Ἐκπληξη ἴσως ἀποτελεῖ μόνον ὁ μικρὸς ἀριθμὸς κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ, μὲ κεντρικὴ νεύρωση (1.46%)⁴⁶⁴, ὃχι μόνον σὲ σχέση μὲ τὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ στὸν οἰκισμό, ἀλλὰ καὶ σὲ σχέση μὲ τὰ ἄλλα ἀνοιχτὰ σχήματα στὸ ἴδιο τὸ ἱερό⁴⁶⁵. Παρ' ὅτι σὲ αὐτὸ τὸν τύπο κυπέλλου δὲν ἔχουν μέχρι τώρα ἀποδοθεῖ θρησκευτικὲς/τελετουργικὲς ιδιότητες, τόσο γενικότερα ὅσο καὶ σὲ συνάρτηση μὲ τὰ ἱερὰ κορυφῆς, ἢ χρῆση του στὰ πλαίσια τῶν τελετουργικοῦ στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ τεκμηριώνεται ἀρχαιολογικά⁴⁶⁶. Ἡ κατηγορία εὐθύπλευρων κυπέλλων μὲ διακριτὸ χεῖλος ἀποτελεῖ ἴσως μία γραπτὴ παραλλαγή τῶν ταφικῶν κτερισμάτων (ποτήρια/tumbler), εἰδικὰ γιὰ τὸ ἱερό, μὲ σχετικὰ μικρὴ δημοτικότητα, ἴσως στὰ πλαίσια ἑνὸς βραχύπνοου πειράματος μὲ τὰ ὑπάρχοντα σχή-

ματα, τὸ ὁποῖο δὲν εὐδοκίμησε ἰδιαίτερα⁴⁶⁷. Τέλος, θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι ἡ σταθερὴ καὶ διαχρονικὴ παρουσία εὐθύπλευρων κυπέλλων σὲ στρώματα μὲ σημεῖα πρωτογενῶν ἐναποθέσεων στὸ ἱερό⁴⁶⁸ (Χάρτης κατανομῆς 2, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), καὶ πιδὸ συγκεκριμένα τὸ γεγονός ὅτι καταλαμβάνουν τὴν τρίτη θέση μετὰ τὰ ἄνωτα κωνικὰ κύπελλα καὶ τὶς τριποδικές χύτρες σὲ συνθήκες τελετουργικῆς ἐναπόθεσης⁴⁶⁹ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), μάλλον ἐνισχύει τὴν ἄποψη ὅτι ὁ ρόλος τους, σὰν ἀγγεῖα τελετουργικῆς πόσης/προσφορᾶς, στὰ Κύθηρα τουλάχιστον, ἦταν μάλλον σημαντικός, καὶ καθόλου εὐκαταφρόνητος.

4. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα

Ἡ κατηγορία τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων στὸ ἱερό (114 δείγματα)⁴⁷⁰, ἀντιπροσωπεύεται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ μικρὰ ἕως μικκύλα ἀγγεῖα⁴⁷¹ (Γράφημα 9), καὶ διακρίνεται ἀπὸ ἄρκετὰ μεγάλη ποικιλία παραλλαγῶν. Οἱ βασικὲς παράμετροι, οἱ ὁποῖες διαφοροποιοῦνται, καὶ συνεπῶς καθορίζουν τὶς παραλλαγές αὐτὲς τοῦ ἡμισφαιρικοῦ, εἶναι ἡ μορφή τοῦ χεῖλους (εὐθέα, ἐλαφρὰ ἐσώστροφα, ἐλαφρὰ ἢ ἔντονα ἐξώστροφα, καὶ ἐξώκυρτα, ἢ ἐξώκυρτα ἐπίπεδα), καὶ βεβαίως, ἡ συγκεκριμένη ἐκδοχὴ τοῦ ἡμισφαιρικοῦ (ἀπλή ἡμισφαιρικὴ, σιγμοειδής, καὶ βαθιὰ, σχεδὸν κυλινδρική). Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πηλούς, σὲ ὅλα τὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἔχει χρησιμοποιηθεῖ λεπτὸς πηλός, καὶ συγκεκριμένα ὅλες οἱ γνωστὲς τοπικὲς ποικιλίες (ὠχρός, λευκωπός, ροδοχρους, πορτοκαλόχρους). Στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (80/114 – 70.17%) χρησιμοποιήθηκε ὠχρός πηλός, μὲ ἴδιο ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα⁴⁷².

Τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο δείγμα ἀπὸ τὸ ἱερό (K258 – 93/B11/1α – A57), τυπολογικά, ἀποτελεῖ μία μικκύλη ἐκδοχὴ τῆς δευτέρης κατηγορίας ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων (ἀβαθὴ, σιγμοειδὴ ἢ ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα, βραχὺ ἐξώκυρτο χεῖλος)⁴⁷³, καὶ θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἀντιπροσωπευτικὸ δείγμα τῆς πλειονότητας τῶν ἀναθημάτων στὸν χῶρο, κυρίως συμβολικοῦ χαρακτήρα⁴⁷⁴. Ἡ μία σωζόμενη κάθετη λαβή, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ δεδομένα τῆς κατηγορίας αὐτῆς, βρίσκεται στὸ ἐπίπεδο τοῦ χεῖλους. Οἱ δύο ὀριζόντιες λαβές, καθὼς καὶ ἡ μικρὴ προχοὴ δὲν ἔχουν καμία ἀντιστοιχία στὰ ὑπόλοιπα κύπελλα αὐτῆς τῆς κατηγορίας. Ἡ διακόσμηση τοῦ κυπέλλου μὲ σειρὰ διακεκομμένων πλοχμῶν τὸ ἐντάσσει στὴν ΥΜ ΙΒ παράδοση⁴⁷⁵, στοιχεῖο ποὺ συνάδει ἀπόλυτα μὲ τὴ χρονολόγηση τῶν ὑπολοίπων δειγμάτων στὴν κατηγορία αὐτή.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ σύνολο τοῦ ἀποσπασματικοῦ ὕλικου, στὴν πλέον κλασικὴ ἐκδοχὴ τοῦ ἡμισφαιρικοῦ ἀνήκει ἡ πρώτη καὶ πολυπληθέστερη κατηγορία ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων ἀπὸ τὸ ἱερό (29 δείγματα). Σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἐντάσσονται κύπελλα μὲ βαθιὰ σιγμοειδὴ τοιχώματα, καὶ διαφοροποιημένο, ἐξώστροφο, ἢ λεπτό, ἐξώκυρτο χεῖλος. Ἡ πλειονότητα (20 δείγματα) ἀνήκει στὴν ἐκδοχὴ μὲ ἥπιο σιγμοειδὲς προφίλ, καὶ κυρίως ἐξώστροφο χεῖλος⁴⁷⁶. Ἐξ αὐτῶν μόνον ἓνα δείγμα σώζει ἵχνη λαβῆς (K302 – 94/Z5A/1), περίπου στὸ ἐπίπεδο τοῦ χεῖλους, ἐνῶ οἱ καταγε-

γραμμένες διάμετροι παρουσιάζουν σχετική όμοιογένεια, κυμαινόμενες μεταξύ 9-12 εκ.⁴⁷⁷. Αν και παρόμοιοι τύποι κυπέλλων άπαντοῦν στὸ Καστρί, ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ, μέχρι καὶ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁴⁷⁸, στὴ πραγματικότητα τὸ δημοσιευμένο ὑλικὸ δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως στὴ σχηματικὴ ποικιλία ποὺ ἀπαντᾷ στὸ ἱερό⁴⁷⁹. Ἀνάλογες δυσκολίες ἐνδημοῦν καὶ σὲ συνάρτηση μὲ τὸ δημοσιευμένο ὑλικὸ ἀπὸ τὴν Κρήτη⁴⁸⁰. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ πρέπει ἴσως νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι τὰ παράλληλα τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας (ΜΜ ΙΙΙΒ-πρώιμη ΥΜ ΙΑ)⁴⁸¹, παρουσιάζουν σὲ γενικὲς γραμμὲς σημαντικὲς τυπολογικὲς ὁμοιότητες, καὶ λιγότερες ἀποκλίσεις, σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό. Γενικά, φαίνεται πὼς αὐτὸς ὁ συγκεκριμένος τύπος κυπέλλου ἀπαντᾷ μὲ μεγαλύτερη διαχρονικότητα, τόσο στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό, ὅσο καὶ στὴν κεραμεικὴ ἀπὸ τὸ ἱερό κορυφῆς (ΜΜ ΙΙΙΒ-ΥΜ ΙΒ), ὅπου ἡ χρῆση τοῦ στὴν τελευταία ΥΜ Ι περίοδο ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ στὴν κατηγορία τῶν κυπέλλων μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out).

Τὰ ὑπόλοιπα κύπελλα τῆς κατηγορίας αὐτῆς (9 δείγματα) ἀνήκουν στὴν ἐκδοχὴ μὲ *περισσότερο διαφοροποιημένο, σιγμοειδὲς προφίλ καὶ ἔντονα ἐξώστροφο, ἢ λεπτό, ἐξώκυρτο χεῖλος*⁴⁸². Ἐξ αὐτῶν, μόνο ἓνα, ὁλόβαφο δείγμα (**K315** – 94/Η29Β/2) σώζει ἔκφυση λαβῆς στὸ ἐπίπεδο τοῦ χεῖλους. Οἱ διάμετροι παρουσιάζουν στὸ σύνολό τους σχεδὸν ἀπόλυτὴ ὁμοιογένεια (11-12 εκ.)⁴⁸³. Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί ἀποτελεῖ τὸν πῖο χαρακτηριστικὸ τύπο κυπέλλου κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ καὶ ΙΒ περίοδο⁴⁸⁴. Παρόμοια κύπελλα ἀπαντοῦν στὰ περισσότερα μινωικὰ κέντρα στὴν Κρήτη κατὰ τὴν ἴδια ΥΜ ΙΑ καὶ ΙΒ περίοδο⁴⁸⁵. Οἱ τυπολογικὲς παράμετροι οἱ ὁποῖες καθορίζουν τὶς χρονολογικὲς διαφοροποιήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί⁴⁸⁶ εἶναι σὲ σημαντικὸ βαθμὸ συμβατὲς μὲ τὰ σωζόμενα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό⁴⁸⁷, συμπεράσμα ποὺ προκύπτει κυρίως ἀπὸ τὰ δεδομένα τῆς διακόσμησης.

Τὸ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία περιλαμβάνει θεματικὲς ἐνότητες, οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζουν τόσο τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ ὅσο καὶ τὴν ΥΜ Ι περίοδο, ἀκόμη καὶ τὴν ὕστερη φάση τῆς. Στὴν *πρωιμότερη* περίοδο (ΜΜ ΙΙΙΒ) ἀνήκουν ἴσως δύο δείγματα τῆς πρώτης ἐκδοχῆς, ἓνα μὲ φυτικὴ διακόσμηση σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους (**K267** – 93/Α66/1), τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ περιόδου⁴⁸⁸, καὶ ἓνα ἄλλο δείγμα (**K303** – 94/Ζ9Γ/3), μὲ πορφυρὴ, ταινιωτὴ διακόσμηση, κατευθεῖαν ἐπὶ τοῦ πηλοῦ⁴⁸⁹. Σὲ σχετικὰ πρώιμη περίοδο (ΜΜ ΙΙΙΒ-ΥΜ ΙΑ) μάλλον ἀνήκει καὶ ἓνα τρίτο δείγμα (**K291** – 94/Ε-Θ21Α/2), τὸ ὁποῖο ἂν καὶ τυπολογικὰ θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθεῖ στὴν ΥΜ ΙΒ⁴⁹⁰, ἡ διακόσμησή τοῦ τὸ τοποθετεῖ ἀναμφισβήτητα στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, ἢ στὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο⁴⁹¹.

Στὴν *ὕστερτερη* περίοδο (ΥΜ Ι) ἐντάσσονται ὅλα τὰ ὑπόλοιπα κύπελλα (24/29), στὰ ὁποῖα ἀπαντᾷ σημαντικὴ ποικιλία διακοσμητικῶν θεμάτων⁴⁹². Διακόσμηση μὲ σπεῖρες φέρουν δύο δείγματα κυπέλλων τῆς πρώτης (**K271** – 93/Β5/45, **K302** – 94/Ζ5Α/1), καὶ δύο δείγματα τῆς δεύτερης ἐκδοχῆς (**K295** – 94/ΣΤ9Β/1, **K304** – 94/Ζ9Γ/27). Δύο ἐκ τῶν τεσσάρων (**K295** – 94/ΣΤ9Β/1, **K302** – 94/Ζ5Α/1)⁴⁹³, παρ' ὅτι δὲν σώζουν ἐκτεταμένα ἴχνη τῆς ἴδιας τῆς σπείρας, σώζουν ὅμως τὸν παρα-

πληρωματικό ολόβαφο κύκλο, ό όποϊος συχνά συνοδεύει τίς τρέχουσες σπείρες, κυρίως στήν ώριμη ΥΜ ΙΑ περίοδο⁴⁹⁴. Στά άλλα δύο δείγματα (**K271** – 93/B5/45, **K304** – 94/Z9Γ/27)⁴⁹⁵ άπεικονίζεται ή λεπτή, μονή, τρέχουσα σπείρα (single running spiral), σέ μία ζώνη, μεταξύ όριζοντίων ταινιών, προφανώς άπλοποιημένη έκδοχή τής άπλης τρέχουσας σπείρας τής ύστερης ΥΜ ΙΑ, ή όποία άπαντá σέ αύτή τή μορφή κατá τήν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁴⁹⁶.

Φυτική διακόσμηση άπαντá σέ τρία κύπελλα (**K277** – 93/B6/37, **K280** – 93/B16/25, **K281** – 93/B16/32)⁴⁹⁷, τά όποια άπεικονίζουν σχηματοποιημένες όριζόντιες φυλλοφόρες ταινίες, σέ όριζόντια διάταξη, άνηρτημένες έκ τοῦ χείλους, χωρίς τή μεσολάβηση ταινίας χείλους, ίδιον τής ΥΜ ΙΒ περιόδου⁴⁹⁸. Στήν ίδια περίοδο (ΥΜ ΙΒ) θά πρέπει νά ένταχθοῦν καί τρία άκόμη κύπελλα (**K289** – 94/E-Θ16Α/3, **K297** – 94/ΣΤ11Α/5, **K308** – 94/H11/33)⁴⁹⁹, τά όποια σώζουν διακόσμηση με στιγμές⁵⁰⁰. Δύο έξ αύτῶν (**K297** – 94/ΣΤ11Α/5, **K308** – 94/H11/33) φέρουν ξεχωριστή διακοσμητική ζώνη στήν παρειά τοῦ χείλους έξωτερικά, κάτι ποῦ άπό μόνο του στο Καστρί χαρακτηρίζει σχεδόν άποκλειστικά τήν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁰¹. Τό τρίτο κύπελλο (**K289** – 94/E-Θ16Α/3), άν καί δέν διαθέτει ξεχωριστή διακοσμητική ζώνη σέ αύτό τό σημείο, έντάσσεται καί αύτό πλήρως στήν ΥΜ ΙΒ παράδοση⁵⁰². Στήν ίδια διακοσμητική παράδοση θά πρέπει νά περιληφθεῖ καί ένα μεμονωμένο δείγμα (**K307** – 94/H11/32) με διακόσμηση κάθετων σιγμοειδῶν, ένα άπό τά χαρακτηριστικότερα ιδιώματα τής ΥΜ ΙΒ, τόσο στον οίκισμὸ στο Καστρί, όσο καί στον οίκισμὸ στήν Άγ. Είρήνη⁵⁰³. Τά τρία έναπομείναντα δείγματα (**K288** – 94/Γ5/8, **K311** – 94/H13Α/22, **K315** – 94/H29Β/2)⁵⁰⁴, δέν σώζουν διαγνωστικά διακοσμητικά στοιχεία, καί συνεπώς, ή ένταξή τους στήν ΥΜ Ι περίοδο γενικά βασιζεται άποκλειστικά καί μόνον στον σχηματικό τους τύπο⁵⁰⁵. Άξιζει νά σημειωθεῖ ότϊ περίπου τό ήμισυ τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων σέ αύτή τήν κατηγορία (14/29) ήταν ένδόβαφα, σύμφωνα με τή μινωική παράδοση⁵⁰⁶.

Ἡ *δεύτερη*, συγκριτικά μικρότερη, αλλά χαρακτηριστική *κατηγορία* ήμισφαιρικῶν κυπέλλων (9 χείλη, 1 τοίχωμα), άντιπροσωπεύει κατá βάση μία *άβαθή παραλλαγή τοῦ ήμισφαιρικοῦ* με ως έπί τό πλεϊστον *σιγμοειδή* ένίστε *άπλά, ήμισφαιρικά τοιχώματα*, καί *βραχύ, έξώκυρτο χείλος*⁵⁰⁷. Οί λαβές, κρίνοντας άπό τά σωζόμενα δείγματα⁵⁰⁸, μάλλον ύψώνονταν κάθετα, άνωθεν τοῦ χείλους, ένῶ οί διάμετροι, όπως καί στήν προηγούμενη κατηγορία, δέν παρουσιάζουν ιδιαίτερες άποκλίσεις (7.6-9 εκ.). Παρ' ότϊ ό συγκεκριμένος τύπος άνταποκρίνεται σέ κάποια δείγματα άβαθῶν ΥΜ ΙΒ κυπέλλων άπό τόν οίκισμὸ⁵⁰⁹, σημαντική τυπολογική ένδειξη άποτελεῖ τό γεγονός ότϊ τά πλησιέστερα σχηματικά παράλληλα καταγράφονται, όχι στήν Κρήτη, αλλά στο Μενελαίον τής Λακωνίας⁵¹⁰. Ἡ σωζόμενη διακόσμηση, άν καί ιδιαίτερα άποσπασματική, περιλαμβάνει μόνον δύο δείγματα (**K275** – 93/B6/34, **K306** – 94/H11/29), ποῦ στα Κύθηρα τουλάχιστον έντάσσονται στήν ΥΜ ΙΑ, καί τήν ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο άντιστοίχως⁵¹¹. Τά υπόλοιπα, καί ιδιαίτερα τά δύο καλύτερα διατηρημένα δείγματα (**K290** – 94/E-Θ16Γ/1, **K318** – 94/Θ1Α/14), συμβαδίζουν άπόλυτα με τό ΥΜ ΙΒ ιδίωμα⁵¹². Κανένα άπό τά συγκεκριμένα κύπελλα δέν είναι ένδόβαφο, στοιχείο ποῦ μάλλον άκολουθεῖ τήν έλλαδική παράδοση.

Σε μία *τρίτη παραλλαγή* τοῦ ἡμισφαιρικοῦ ἐντάσσεται μία μεγαλύτερη κατηγορία κυπέλλων (14 δείγματα)⁵¹³, ἡ ὁποία διαφοροποιεῖται ἀπὸ τὴν προηγούμενη, τόσο ὡς πρὸς τὴ μορφή τῶν τοιχωμάτων – ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, *ἀπλά, ἡμισφαιρικά*⁵¹⁴ – καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὴ μορφή τοῦ χεῖλους – κυρίως *ἐξώκυρτα ἐπίπεδα*⁵¹⁵. Κρίνοντας ἀπὸ τὰ δύο δείγματα, τὰ ὁποῖα σώζουν ἔκφυση λαβῆς (**K273** – 93/B5/47, **K279** – 93/B10/10), ἡ τελευταία ὑψωνόταν, ὅπως καὶ στὴν προηγούμενη ὁμάδα, κάθεται, ἄνωθεν τοῦ χεῖλους, ἐνῶ οἱ διάμετροι παρουσιάζουν σχετικὰ μεγαλύτερες ἀποκλίσεις (6-12 ἐκ.). Οἱ τυπολογικὲς ἀντιστοιχίες στὸ Καστρί, ἂν καὶ ἀνήκουν, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ δομὴ τῶν ἀγγείων, στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο, εἶναι ἰδιαίτερα σπάνιες, καὶ στεροῦνται ἀκριβοῦς σχηματικῆς ταύτισης⁵¹⁶. Ἀνάλογες δυσκολίες ἀπαντοῦν καὶ σὲ συνάρτηση μὲ τὸ δημοσιευμένο ὑλικὸ ἀπὸ τὰ διάφορα κέντρα στὴν Κρήτη⁵¹⁷, ἐνῶ καὶ πάλι, τὰ πλησιέστερα παράλληλα, καὶ αὐτὰ τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου, καταγράφονται στὸν οἰκισμὸ τῆς Ἀγ. Εἰρήνης, στὴν Κέα⁵¹⁸, καὶ στὸ Μενελαῖον τῆς Λακωνίας⁵¹⁹.

Ἡ διακόσμηση ἀνταποκρίνεται σχεδὸν ἀπόλυτα στὶς προδιαγραφές τῆς ΥΜ Ι περιόδου, ἰδίως τῆς ὑστερότερης φάσης τῆς (ΥΜ ΙΒ)⁵²⁰. Τὸ σημαντικότερο ἴσως δείγμα τῆς ὁμάδος αὐτῆς (**K270** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66) φέρει πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση κεράτων καθοσίωσης, μὲ κεντρικὸ φυλλοειδὲς στέλεχος μετὰ τῶν κεράτων, στὴν ἐξωτερικὴ παρειὰ τοῦ χεῖλους. Ἡ συγκεκριμένη ἐκδοχὴ τοῦ θέματος, μὲ κεντρικὸ φυτικὸ στέλεχος, εἶναι γνωστὴ στὴ μινωικὴ εἰκονογραφία⁵²¹, ὅπως ἐπίσης γνωστὴ καὶ γενικότερα ἀποδεκτὴ εἶναι ἡ θεωρία περὶ ἰδιαίτερης συμβολικῆς σημασίας τῶν ἀπεικονίσεων κεράτων καθοσίωσης, καὶ τῆς ἱερότητας τοῦ χώρου μετὰ τῶν κεράτων⁵²². Τὸ συγκεκριμένο δείγμα εἶναι ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ, καὶ σώζει ἴχνη καστανέρυθρης, ἀλλὰ καὶ ἐπίθετης λευκῆς βαφῆς, στοιχεῖο ποὺ τὸ ἐντάσσει, σύμφωνα μὲ τὴν κυθηραϊκὴ παράδοση, στὴν πρῶμῃ ΥΜ ΙΑ περίοδο⁵²³. Ἐκ τῶν πλεόν χαρακτηριστικῶν περιπτώσεων εἶναι ἓνα κύπελλο (**K279** – 93/B10/10), μὲ τμήμα σύνθεσης θαλάσσιου ρυθμοῦ (θαλάσσια ἀνεμώνη καὶ ἴχνη ἄλλου φυτοῦ), τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου⁵²⁴, ὃ ὁποῖος θεωρεῖται γενικὰ σπάνιος στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁵²⁵. Ἐπίσης, στὴν ἴδια περίοδο ἐντάσσονται δύο ἀκόμη δείγματα (**K273** – 93/B5/47, **K319** – 94/Θ11B/6), τὸ πρῶτο, μὲ ἐνάλληλους καὶ ἐγχάρακτους διακεκομμένους πλοχμούς, τόσο ἐπὶ τοῦ χεῖλους, ὅσο καὶ ἐπὶ τῆς λαβῆς⁵²⁶, τὸ δεύτερο μὲ σειρὰ στιγμῶν ἐπὶ τοῦ χεῖλους⁵²⁷. Τέλος, ἓνα δείγμα φυτικοῦ ρυθμοῦ ἀπεικονίζει μία φυσιοκρατικὴ φυλλοφόρο ταινία μὲ διπλὴ γραμμὴ, σὲ ὀριζόντια διάταξη (**K313** – 94/H24/3), ἐκδοχὴ ποὺ στὸ Καστρί ἴσως ἐντάσσεται καλύτερα στὸ πνεῦμα τῆς ΥΜ ΙΑ περιόδου⁵²⁸. Μόνο ἓνα ἐκ τῶν κυπέλλων αὐτῶν (**K319** – 94/Θ11B/6) εἶναι ὁλόβαφο ἐσωτερικά, σύμφωνα μὲ τὴ μινωικὴ παράδοση⁵²⁹.

Ἡ *ἐπόμενη κατηγορία* κυπέλλων, ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ μικρὸ ἀριθμὸ δειγμάτων στὸ ἱερό (8 δείγματα)⁵³⁰, ἀποτελεῖ στὴν οὐσία μία σχηματικὴ παραλλαγὴ τῆς προηγούμενης ὁμάδας, μὲ *βαθιά, ἡμισφαιρικά, σχεδὸν κυλινδρικὰ τοιχώματα*, καὶ *ἐξώκυρτα ἐπίπεδα χεῖλη*. Κανένα δείγμα δὲν σώζει ἴχνη λαβῆς, ἐνῶ οἱ διάμετροι δὲν παρουσιάζουν μεγάλες ἀποκλίσεις (5-9 ἐκ.). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, ἂν καὶ γιὰ τὸν τύπο αὐτὸ δὲν ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἀκριβῆ παράλληλα, τόσο ἡ γενικὴ

δομή τῶν ἀγγείων, ὅσο καὶ τὸ σωζόμενο διακοσμητικὸ ρεπερτόριο, παραπέμπουν σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν ΥΜ Ι περίοδο, καὶ ἰδιαίτερα στὴν ὕστερη φάση της (ΥΜ ΙΒ). Τὸ πιὸ ἐνδεικτικὸ δεῖγμα (**K274** – 93/B6/4), φέρει παράσταση μεμονωμένου κρόκου σὲ κάθετη διάταξη, ἴσως στὰ πλαίσια τοῦ ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ⁵³¹. Εἶναι ἴσως χαρακτηριστικὸ ὅτι κανένα δεῖγμα δὲν συμμορφώνεται μὲ τὴ μινωικὴ παράδοση τῆς ἐνδόβαφης ἐπιφάνειας.

Ἡ τελευταία κατηγορία ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων ἀντιπροσωπεύει μίαν ἀπλὴ ἐκδοχὴ τοῦ ἡμισφαιρικοῦ, μὲ εὐθέα ἢ ἐλαφρὰ ἐσώστροφα χεῖλη (9 δείγματα)⁵³². Ἡ μόνη ἔνδειξη ὡς πρὸς τὸν τύπο λαβῆς ἀπαντᾷ σὲ ἓνα ὁλόβαφο δεῖγμα (**K300** – 94/Z2B/9), τὸ ὁποῖο σῶζει μίαν ἀκέραιη κάθετη λαβὴ ἐκ τοῦ χεῖλους, καὶ στὸ ἐπίπεδο τοῦ χεῖλους⁵³³, ἐνῶ οἱ διάμετροι, ὅπως καὶ τὰ μεγέθη, παρουσιάζουν σημαντικὲς ἀποκλίσεις (6-11 ἐκ.). Παρόμοιοι τύποι κυπέλλων ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, καὶ στὴν Κρήτη, κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ καὶ ΥΜ Ι περίοδο⁵³⁴. Τὸ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο, παρ' ὅτι διακρίνεται γιὰ τὴν ΥΜ Ι/ΙΒ χροιά του, περιλαμβάνει καὶ κάποια σχετικὰ πρώιμα στοιχεῖα, ὅπως πτυχωτὴ διακόσμηση τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ-ΥΜ ΙΑ περιόδου (**K287** – 94/Γ5/6, **K294** – 94/ΣΤ7Α/12)⁵³⁵, καὶ μίαν μεμονωμένη περίπτωση πλαστικῆς ἐπίθετης ταινίας μὲ ὠοειδεῖς ἐντυπώσεις κάτωθεν τοῦ χεῖλους ἐξωτερικὰ (**K285** – 94/Γ3Α/28δ), τὸ ὁποῖο μάλλον ἐντάσσεται στὴν πρωιμότερη ΜΜ παράδοση⁵³⁶. Τὸ κύπελλο μὲ ξεχωριστὴ ζώνη κάθετων σιγμοειδῶν στὴν ἐξωτερικὴ παρεὶα τοῦ χεῖλους (**K312** – 94/Η19Α/4) ἐντάσσεται πλήρως στὴν ΥΜ ΙΒ παράδοση⁵³⁷, ὅπως καὶ ἡ διακόσμηση ἐνὸς ἄλλου δείγματος (**K283** – 94/Β28/5), ἡ ὁποία, παραπέμπει μάλλον στὴν ὕστερη ΥΜ Ι περίοδο⁵³⁸.

Ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ἐπιλεγμένων ἀποσπασματικῶν τοιχωμάτων (5 δείγματα)⁵³⁹, τὸ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο περιλαμβάνει δύο δείγματα μὲ πτυχωτὴ διακόσμηση (**K325** – 94/Ε10Α/2, **K327** – 94/Η2Β/6), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται, σύμφωνα μὲ τὴν κυθηραϊκὴ στρωματογραφία, κυρίως στὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, ἢ στὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο⁵⁴⁰, δύο δείγματα (**K321** – 93/Β5/76, **K328** – 94/Η11/6), μὲ διακόσμηση ἐπάλληλων κύκλων καὶ σπείρας ἀντιστοίχως, τὰ ὁποῖα συνάδουν ἀπόλυτα μὲ τὶς προδιαγραφὲς τῆς ΥΜ ΙΒ παράδοσης⁵⁴¹, καὶ ἓνα δεῖγμα μὲ φυτικὴ διακόσμηση (**K323** – 93/Β9/25). Στὸ δεῖγμα μὲ φυτικὴ διακόσμηση ἀπεικονίζεται ἐνωτικὴ, φυσιοκρατικὰ ἀποδομένη βλάστηση σὲ κάθετη διάταξη (μίσχοι καὶ φύλλα/grass-reed), ἡ ὁποία ἐντάσσεται στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁴².

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἐπιλεγμένες βάσεις ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων (17 δείγματα), ἀπαντᾷ εὐρεῖα ποικιλία τύπων. Ἡ πλειονότητα (12/17) ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἀπλὰ διαφοροποιημένων/ἀνασηκωμένων, ἕως καὶ πιὸ ὁλοκληρωμένα δισκοειδῶν βάσεων⁵⁴³, οἱ ὁποῖες σύμφωνα μὲ τὴν κυθηραϊκὴ τυπολογία ἐντάσσονται στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁴⁴, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες κατατάσσονται στὶς ἀπλές, ἐπίπεδες βάσεις⁵⁴⁵ μὲ λοξὰ τοιχώματα τῆς ΥΜ ΙΑ περιόδου⁵⁴⁶. Οἱ περισσότερες βάσεις (11/17)⁵⁴⁷ σῶζουν μόνον ἴχνη ταινιωτῆς διακόσμησης, ἢ καὶ ἀμυδρὰ ἴχνη ἄλλης διακόσμησης ἐξωτερικὰ. Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες, δύο δείγματα εἶναι ὁλόβαφα (**K348** – 94/Η21/36,

K349 – 94/H24/12), καὶ ἓνα δεῖγμα (**K340** – 93/B16/77), φέρει ραβδωτὴ διακόσμηση τῆς MM IIIB περιόδου⁵⁴⁸.

Τέλος, σὲ *ξεχωριστὴ κατηγορία* ἐντάσσονται 21 κύπελλα, τὰ ὅποια φέρουν *γραπτὴ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out)*⁵⁴⁹, ἓνα διακοσμητικὸ φαινόμενο, τὸ ὁποῖο στὰ Κύθηρα ἐμφανίζεται μόνο κατὰ τὴν YM IB περίοδο⁵⁵⁰. Ὅλα ἀνήκουν σὲ γνωστὲς ἐκδοχὲς τοῦ ἡμισφαιρικοῦ, ὅπως αὐτὲς ἀπαντοῦν στὸ ἱερό. Ἡ πλειονότητα, κρίνοντας κυρίως ἀπὸ τὰ σωζόμενα χεῖλη, ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἀβαθῶν σιγμοειδῶν, ἢ ἀπλῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων τῆς YM IB περιόδου, μὲ βραχέα ἐξώκυρτα, ἢ ἐξώκυρτα ἐπίπεδα χεῖλη⁵⁵¹. Ἡ πλειονότητα τῶν βάσεων (4/6), δὲν παρουσιάζει ἰδιαίτερη διαφοροποίηση, ἴδιον τῆς YM IA στὸ Καστρί⁵⁵².

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διακόσμηση, ἡ μεγαλύτερη θεματικὴ ἐνότητα σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία κυπέλλων (15/21), ἀπεικονίζει φυτικὴ διακόσμηση⁵⁵³. Δύο ἐξ αὐτῶν (**K331** – 92/4/12 ἐσωτ., **K343** – 94/Γ2-3/1 ἐξωτ.) ἴσως ἀπεικονίζουν τμήματα συνθέσεων θαλάσσιου ρυθμοῦ. Οἱ συνθέσεις αὐτὲς περιλαμβάνουν ἴχνη θαλάσσιας ἀνεμώ-νης, καὶ πιθανῶς κοραλιοῦ, ἢ ὑποθαλάσσιας βλάστησης, στὰ πλαίσια ἐνὸς εὐρύτερου φυτικοῦ, ἐνωτικοῦ περιβάλλοντος, καὶ συμβαδίζουν πλήρως μὲ τὶς προδιαγραφὰς τῆς YM IB περιόδου⁵⁵⁴. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀμιγῶς φυτικὰ θέματα (12/20), *φυλλοφόρες ταινίες* ἀπεικονίζονται σὲ πέντε διαφορετικὲς περιπτώσεις (**K269** – 93/B4/71, **K276** – 93/B6/35, **K278** – 93/B6/39, **K292** – 94/E-Θ23B/6, **K329** – 94/H13Γ/1), ὅλες σὲ ὀριζόντια διάταξη, ἀνηρητημένες ἐκ τοῦ χεῖλους, ἢ ἐπὶ τοῦ χεῖλους (**K269** – 93/B4/71), στὴν σχηματοποιημένη τους ἐκδοχή, ποὺ χαρακτηρίζει τὴν YM IB περίοδο⁵⁵⁵, ἢ σὲ μία πιὸ φυσιοκρατικὴ παραλλαγή, μὲ διπλὴ γραμμὴ (**K278** – 93/B6/39 ἐσωτ., **K292** – 94/E-Θ23B/6 ἐσωτ.), ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθεῖ, τόσο στὴν ὥριμη YM IA, ὅσο καὶ στὴν YM IB περίοδο⁵⁵⁶. Σὲ κάποια ἀπὸ αὐτὰ τὰ κύπελλα (**K269** – 93/B4/71, **K276** – 93/B6/35, **K278** – 93/B6/39, **K292** – 94/E-Θ23B/6), σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς φυλλοφόρες ταινίες, ἀπεικονίζονται καὶ μεμονωμένα φυτικὰ στοιχεῖα (φύλλα, ἄνθη). Ἐκτὸς ἀπὸ ἀποσπασματικὰ σωζόμενα φύλλα καὶ φυλλοειδῆ κοσμήματα⁵⁵⁷, *βλάστηση*, περιλαμβανομένων *κλάδων* καὶ *μίσχων* σὲ κάθετη ἢ ὀριζόντια διάταξη, ἀπεικονίζεται σὲ τρία τμήματα τοιχωμάτων (**K324** – 94/E3/5 ἐξωτ., **K326** – 94/Z9Γ/24, **K330** – 94/Θ1Α/7 ἐξωτ.), καὶ σὲ ἓνα τμῆμα βάσης (**K351** – 94/Θ10Α/3)⁵⁵⁸. Τέλος, ἓνα τμῆμα τοιχώματος (**K322** – 93/B9/24), σῶζει ἐξωτερικὰ ἐνωτικὴ ὀριζόντια σύνθεση κρόκων μὲ μακροὺς λεπτοὺς μίσχους καὶ στήμονες, σὲ μία ἰδιαίτερα φυσιοκρατικὴ ἀπόδοση, ποὺ στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζει τὴν YM IB περίοδο⁵⁵⁹. Σχεδὸν μεμονωμένες περιπτώσεις ἀποτελοῦν δύο δείγματα μὲ ἐκφυόμενα σπειροειδῆ κοσμήματα σὲ ἀκτινωτὴ διάταξη (**K342** – 94/B40Α/8, **K344** – 94/E3/7), μάλλον τῆς YM IB περιόδου⁵⁶⁰, καὶ ἓνα δεῖγμα μὲ ἴχνη καταλειβάδων (**K264** – 93/A20/12)⁵⁶¹.

Συνολικά, ἀπὸ τὶς τρεῖς δημοφιλέστερες κατηγορίες ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων⁵⁶², ἡ μὲν πρώτη, τὰ κύπελλα μὲ βαθιά, σιγμοειδῆ τοιχώματα, ἀντιπροσωπεύει τὸν πλέον χαρακτηριστικὸ τύπο κυπέλλου κατὰ τὴν YM I ἐποχή, τόσο στὰ Κύθηρα ὅσο καὶ στὰ ἄλλα μινωικὰ κέντρα, καὶ συνεπῶς ἡ παρουσία τῆς στὸ ἱερὸ κορυφῆς

δὲν προξενεῖ ἰδιαίτερη ἔκπληξη. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἄλλες τρεῖς κατηγορίες θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ἡ σπανιότητα, ἐνίοτε καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψη, κοντινῶν παραλλήλων γιὰ πολλὲς ἀπὸ τὶς ὑπάρχουσες παραλλαγές, ὅχι μόνον σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ δημοσιευμένο ὑλικὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα μινωικὰ κέντρα⁵⁶³. Στὸν ἀντίποδα αὐτοῦ τοῦ φαινομένου θὰ πρέπει νὰ μνημονευθοῦν οἱ ἀντιστοιχίες, ἐνίοτε στενές, μὲ τὸ κεραμικὸ, εἰσηγμένο μινωικόν, ἢ «μινωίζον» ὑλικὸ ἀπὸ τὸν Ἄγ. Στέφανο, καὶ τὸ Μενελαῖον, στὴ νότια Πελοπόννησο, φαινόμενο ποὺ ἔχει παρατηρηθεῖ καὶ σὲ σχέση μὲ ἄλλους τύπους ἀγγείων στὸ ἱερό. Τέλος, θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ, ὅτι τὰ συγκριτικὰ μεγάλα ποσοστὰ *μικρῶν* καὶ *μικκυλῶν* κυπέλλων στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό (Γράφημα 9) ὅχι μόνον δὲν ἐκπλήσσουν, ἀλλὰ συνάδουν ἀπόλυτα μὲ τὸν ἀναθηματικὸ χαρακτήρα τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ. Ἀνάλογες παρατηρήσεις ἔχουν γίνει καὶ γιὰ ἄλλους τύπους ἀγγείων (ρυτά, πρόχοι/προχοῖδια), ἐνῶ παρόμοιο φαινόμενο ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη (Γιούχτας, Πετσοφᾶς)⁵⁶⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τομέα τῆς *διακόσμησης*, τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ συνόλου τῶν διαγνωστικῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων ἀποτελοῦν γραπτὰ δείγματα (104/112 – 92.85%)⁵⁶⁵. Ἐὰν ἐξαίρεσουμε τὰ κύπελλα τὰ ὁποῖα σώζουν μόνον ταινία χεῖλους, ἢ τμήμα *ταινιωτῆς διακόσμησης* (29/104 – 27.88%)⁵⁶⁶, ἡ μεγαλύτερη θεματικὴ ἐνότητα ἀντιστοιχεῖ σὲ ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα φέρουν *φυτικὴ διακόσμηση* (26/104 – 25%), στοιχεῖο ποὺ χαρακτηρίζει τὴν πλειονότητα τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό. Μεταξὺ τῶν φυτικῶν ἐπιλογῶν, συγκαταλέγονται διάφορες ἐκδοχὲς τῆς φυλλοφόρου ταινίας, βλάστηση, μεμονωμένα φυλλοειδῆ κοσμήματα, καὶ κρόκοι. Οἱ ἀμέσως ἐπόμενες θεματικὲς ἐνότητες⁵⁶⁷, *σπεῖρες* (11/104 – 10.57%), *πτυχωτὸς ρυθμὸς χελωνίου* (7/104 – 6.73%), καὶ *διακόσμηση μὲ στιγμές* (5/104 – 4.80%), ἂν καὶ ἰδιαίτερα δημοφιλεῖς στὴν κεραμεικὴ τῶν Κυθήρων γενικά, στὸ συγκεκριμένο ὑλικό, ἀπέχουν κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν προηγούμενη ὁμάδα. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ἡ μικρὴ ἀλλὰ ὑπολογίσιμη παρουσία κυπέλλων μὲ *διακόσμηση θαλάσσιου ρυθμοῦ* (4/104 – 3.84%), ὁ ὁποῖος θεωρεῖται σπάνιος καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁵⁶⁸.

Ὁ σχετικὰ μεγάλος ἀριθμὸς κυπέλλων μὲ *διακόσμηση* καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (21/112 – 18.75%), ἀποκτᾷ ξεχωριστὴ σημασία, ἰδιαίτερα λόγῳ τῆς σπανιότητος τοῦ τύπου αὐτοῦ στὴ μινωικὴ κεραμεικὴ, τόσο ἐντὸς⁵⁶⁹, ὅσο καὶ ἐκτὸς Κυθήρων, κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁷⁰. Ἡ παρουσία τους στὸ ἱερό, παρ' ὅλη τὴ σχηματικὴ διάσταση, εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μὲ τὴν παρουσία τους στὸν οἰκισμὸ, κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ, καὶ ἐκφράζει ἴσως μία ἐκδήλωση ἰδιαιτερότητας, καὶ πιθανῶς μεγαλύτερης οἰκονομικῆς εὐμάρειας, στὶς προσφορές. Χρονολογικά, ὁ μεγαλύτερος ὄγκος τοῦ ὑλικοῦ ἐντάσσεται στὴν ΥΜ Ι περίοδο, καὶ ἰδίως στὴν ὑστερότερη φάση τῆς (ΥΜ ΙΒ).

Ἡ παρουσία ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, σὲ ποσοστὸ ποὺ ξεπερνᾷ τὸ 65% τοῦ συνόλου τῶν σωζόμενων δειγμάτων⁵⁷¹, ἡ πλειονότητα τῶν ὁποίων ἀπαντᾷ στὸ Ἄνδηρο 7 (42/76 – 55.26%), καὶ ἰδιαίτερα στὴν *κόγχη* καὶ στὸ τμήμα *δυτικὰ/νοτιοδυτικὰ τῆς κόγχης*⁵⁷² (Χάρτης κατανομῆς 3, Στατ.

Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), υπογραμμίζει τη σημασία τους στην τελετουργική αφιέρωση αναθηματικής κεραμεικής⁵⁷³. Η συνάφειά τους αποκλειστικά με ἴχνη ὑλικού από πυρές/καύσεις γενικά, περιλαμβανομένων καὶ τῶν τριῶν στρωμάτων με σημεία πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, εἶναι ὀριακή, καὶ μάλλον περιφερειακῆς σημασίας⁵⁷⁴.

5. *Ἡμισφαιρικά κύπελλα με πόδι (Stemmed Cups)*

Αὐτὸς ὁ τύπος κυπέλλου, ὁ ὁποῖος πρωτοεμφανίζεται στὰ Κύθηρα κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁷⁵, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἐλάχιστα δείγματα (8), κυρίως βάσεις⁵⁷⁶, οἱ διάμετροι τῶν ὁποίων, κυμαίνονται μεταξύ 2-7 ἐκ. Ὅλα τὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἀποτελοῦν μικρὲς ἕως μικκύλες ἐκδοχὲς τοῦ κανονικοῦ (Γράφημα 10), φαινόμενο ποὺ σὲ γενικὲς γραμμὲς συνάδει με τὸν χαρακτήρα τοῦ χώρου, καὶ τὸν ἀναθηματικὸ χαρακτήρα τοῦ ὑλικού⁵⁷⁷. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ, σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερό, ἂν καὶ μικρὸς, ξεπερνάει κατὰ πολὺ τὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ ἀπὸ τὸ Καστρί, ὅπου ὅλα τὰ κύπελλα ἀπαντοῦν σὲ ταφικὰ σύνολα⁵⁷⁸. Τὸ σύνολο τῶν δειγμάτων εἶναι ἀπὸ λεπτὸ, κυρίως ὠχρὸ πηλό, με ἴδιο ἐπίχρισμα.

Στὸ ἀναγκαστικὰ περιορισμένο διακοσμητικὸ ρεπερτόριο, κυριαρχεῖ τὸ διακοσμητικὸ ἰδίωμα τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου⁵⁷⁹, καὶ πιὸ συγκεκριμένα ἡ φυτικὴ διακόσμηση (**K352** – 92/4/2, **K355** – 93/B5/135, **K358** – 94/B48B/1). Τὸ ἀποσπασματικὸ χεῖλος, με τὴ σχετικὰ καλὰ διατηρημένη φυτικὴ σύνθεση (**K352** – 92/4/2), ἀπεικονίζει δύο κρινοειδῆ, μία ἀπλὴ παραλλαγὴ κρίνου με δύο ἑλικες, κεντρικὴ ἡμιέλλειψη καὶ δύο στήμονες, πιθανῶς καὶ τμήμα τρίτου, σὲ ἀκτινωτὴ διάταξη. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ἐνῶ τὸ συγκεκριμένο εἶδος σύνθεσης (ἀκτινωτὴ διάταξη), εἶναι γενικὰ σπάνιο, χρονολογεῖται παρ' ὅλα αὐτὰ στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁸⁰. Ἡ συγκεκριμένη ἐκδοχὴ τοῦ κρίνου, ἂν καὶ δὲν ἀπαντᾷ στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό⁵⁸¹, εἶναι μάλλον προῖον τοπικῆς στυλιστικῆς ἰδιομορφίας, ἐνῶ ὁ κάθετος διαχωρισμὸς τῆς ἐπιφάνειας τοῦ ἀγγείου θυμίζει τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο ρυτό, με παρόμοια φυτικὴ διακόσμηση (**K803** – 93/B10/1)⁵⁸². Τὸ ὑβριδικὸ κρινοειδὲς-παπυροειδὲς (**K358** – 94/B48B/1), ἂν καὶ δὲν ἀντιστοιχεῖ σὲ κανένα δεῖγμα στὸν οἰκισμό, μάλλον προσεγγίζει περισσότερο τὰ ἑλλαδικὰ πρότυπα⁵⁸³, καὶ εἶναι ἀπ' ὅ,τι φαίνεται, ἀποτελέσμα τῆς τοπικῆς στυλιστικῆς ἰδιομορφίας⁵⁸⁴, φαινόμενο ἀρκετὰ συνηθισμένο, ἰδίως στὸ φυτικὸ ρεπερτόριο τῶν Κυθέρων⁵⁸⁵. Τέλος, ἓνα δεῖγμα (**K359** – 94/ΣΤ11Α/7), τὸ ὁποῖο σώζει ἴχνη γεωμετρικῆς ἀφηρημένης διακόσμησης (σειρὰ ρόμβων, ἢ τριγωνικῶν ἐξαρμάτων), μάλλον ἐντάσσεται καὶ αὐτὸ στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁵⁸⁶. Κανένα δεῖγμα δὲν εἶναι ὁλοβαφο ἐσωτερικά, σύμφωνα με τὰ μινωικὰ πρότυπα.

Ἡ ἐξαιρετικὰ διακριτικὴ παρουσία αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου στὸ ἱερό, ὅπου χρησιμοποιεῖται καὶ σὰν ἀγγεῖο-ρύτο⁵⁸⁷, ἂν καὶ φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ μία ἰδιαίτερότητα τοῦ ΥΜ Ι κεραμικοῦ ρεπερτορίου τοῦ ἱεροῦ⁵⁸⁸, θὰ πρέπει παρ' ὅλα αὐτὰ

νὰ θεωρηθεῖ περιφερειακὴ στὰ πλαίσια τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ⁵⁸⁹ (Χάρτης κατανόμης 3, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4).

6. Τροπιδωτὰ κύπελλα

Τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς περιλαμβάνει ἕναν ἰδιαίτερα μικρὸ ἀριθμὸ ἀποσπασματικῶν τροπιδωτῶν κυπέλλων (28 δείγματα)⁵⁹⁰, ὅχι μόνον σὲ σύγκριση μὲ τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ στὸν οἰκισμὸ⁵⁹¹, ἀλλὰ καὶ συγκριτικὰ μὲ τὶς ἄλλες κατηγορίες κυπέλλων στὸ ἱερό⁵⁹². Ὅλα τὰ σωζόμενα δείγματα εἶναι τροχήλατα καὶ φέρουν ὁλόβαφη διακόσμηση⁵⁹³.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχῆμα, ἂν καὶ παρατηρεῖται ἀπόλυτη ὁμοιογένεια στὴ μορφολογία τοῦ χεῖλους (ἐξώστροφα χεῖλη), ἡ μορφολογία τοῦ τοιχώματος ἄνωθεν τῆς τροπιδώσης ἀπαντᾷ σὲ δύο διαφορετικὲς παραλλαγές, ἡ μία ἐκ τῶν ὁποίων διαθέτει πιὸ ἔντονα ἀμφίκολο περίγραμμα⁵⁹⁴. Ἡ τροπιδώση ἀπαντᾷ καὶ αὐτὴ σὲ δύο ἐκδοχές, μία ὀξεῖα⁵⁹⁵, καὶ μία πιὸ ἀμβλεία ἐκδοχή⁵⁹⁶, στοιχεῖο, ποὺ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ μορφολογία τοῦ περιγράμματος ἄνωθεν τῆς τροπιδώσης, θεωρεῖται κριτήριο χρονολογικῆς διαφοροποίησης⁵⁹⁷. Σύμφωνα μὲ τὴν πιὸ πρόσφατη τυπολογικὴ κατηγοριοποίηση⁵⁹⁸ τὰ κύπελλα μὲ ὀξεῖα τροπιδώση καὶ σχετικὰ ἔντονα ἀμφίκολο περίγραμμα ἄνωθεν τῆς τροπιδώσης, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται στὴ MM IB, μποροῦν ἄνετα νὰ ἐνταχθοῦν καὶ στὴ MM IIA-B, ἐνῶ ἡ πιὸ ἥπια παραλλαγή τοποθετεῖται χρονολογικὰ στὴν πρωιμότερη περίοδο (MM IB). Στὸ ἱερὸ οἱ δύο κατηγορίες εἶναι σχεδὸν ἰσάριθμες⁵⁹⁹. Οἱ διάμετροι χεῖλους κυμαίνονται μεταξὺ 6-13 ἐκ. Μόνον σὲ τρεῖς περιπτώσεις σώζονται ἴχνη λαβῆς, μία ἀκέραιη ταινιωτὴ λαβὴ στὸ ἐπίπεδο τοῦ χεῖλους (K365 – 94/Θ3Α/6), καὶ δύο περιπτώσεις ἔκφυσης λαβῆς (K366 – 92/7/23, K368 – 93/Α21/5). Οἱ πηλοὶ εἶναι ὅλοι λεπτοί, κυρίως ὠχροί. Σὲ κανένα δείγμα δὲν χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Στὸ Καστρί, ὅλα τὰ σωζόμενα κύπελλα, ἐκτὸς ἐνὸς πολυχρώμου δείγματος⁶⁰⁰, ἦταν, ὅπως στὸ ἱερό, ὁλόβαφα, μὲ παρόμοιες διαστάσεις⁶⁰¹, καὶ ἀπὸ ἀνάλογες ποικιλίης πηλοῦ. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι καὶ ἐδῶ συνυπάρχουν καὶ οἱ δύο τύποι κυπέλλων, δυστυχῶς σὲ ἕναν πολὺ εὐρὺ χρονολογικὸ ὀρίζοντα (MM IB-III A), ἀλλὰ μὲ μεγάλες ὁμοιότητες μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό⁶⁰². Περιέργως πῶς, στὴν Ἀγ. Εἰρήνη τὰ τροπιδωτὰ κύπελλα διακρίνονται γιὰ τὴ σπανιότητά τους κατὰ τὴ MM IIB-III περίοδο (V)⁶⁰³, ἐνῶ ἡ ὑπαρξὴ τους στὰ ἱερὰ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα καὶ στὴ θέση Ἀτσιπάδες δὲν εἶναι βεβαιωμένη. Στὸν Ἀγ. Στέφανο ἀποτελοῦν τὸ πιὸ δημοφιλὲς σχῆμα στὴ λεπτὴ μινωίζουσα κεραμεικὴ κατὰ τὴ MM IB-III A περίοδο⁶⁰⁴. Ἡ ἰσχνὴ παρουσία τους στὸ ἱερὸ μαρτυρεῖ ἴσως τὴ σχετικὰ περιορισμένη χρῆση τοῦ χώρου σὲ αὐτὲς τὶς πρώιμες περιόδους (MM IB-II), γεγονὸς ποὺ συμφωνεῖ ἀπόλυτα μὲ τὰ δεδομένα, τόσο μὲ τὴν πρώιμη ἐκδοχὴ τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων (MM II – 11.40% τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων κωνικῶν κυπέλλων), καὶ τῶν ὀστράκων μὲ τραχωτὴ διακόσμηση, ὅσο καὶ μὲ τὴ γενικότερη εἰκόνα τῆς κεραμεικῆς στὸν ὠρο⁶⁰⁵.

Ἡ συντριπτική πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ (25/28 – 89.28%) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, κυρίως στὸ *Ἄνδηρο 2* (15/25 – 60%), ὅπου παρατηρεῖται καὶ ἡ μεγαλύτερη συγκέντρωση πρῶιμου ὑλικοῦ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4). Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι σὲ τρεῖς περιπτώσεις στρωμάτων, ἕνας ἀριθμὸς δεκατριῶν δειγμάτων (46.42% τοῦ συνόλου) συνοδεύεται ἀπὸ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ἀπὸ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσεις⁶⁰⁶. Τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων σὲ στρώματα μὲ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσης γενικά, περιλαμβανομένων τῶν τριῶν *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἀνέρχεται στὸ 50% τοῦ συνόλου⁶⁰⁷. Κρίνοντας ἀπὸ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα, ἡ χρῆση τῶν κυπέλλων αὐτῶν στὰ πλαίσια τελετουργικῶν ἀφιερώσεων κεραμικοῦ ὑλικοῦ, ἐπιβεβαιώνεται πλήρως, τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὸ συγκεκριμένο ἱερό. Ἡ σχέση τους μὲ τελετουργικὲς πυρὲς καὶ τελετουργικὴ ρίψη σὲ πυρὲς, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, παραμένει ἀμφίβολη⁶⁰⁸.

7. Σκύφοι⁶⁰⁹

Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς σκύφων στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ κορυφῆς εἶναι δυστυχῶς ἀπογοητευτικὰ μικρὸς (11 δείγματα)⁶¹⁰. Ὅλα τὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν ἡμισφαιρικῶν σκύφων, οἱ ὅποιοι στὸ ἱερὸ ἀπαντοῦν σὲ δύο βασικὲς ἐκδοχές (ἡμισφαιρικὴ καὶ σιγμοειδῆ), μὲ πλῆθος παραλλαγῶν, κάποιες ἐξ αὐτῶν ἰδιαίτερα ἀβαθεῖς⁶¹¹. Ἀνάλογη ποικιλία παρατηρεῖται καὶ στὴ διαμόρφωση τῶν χειλέων⁶¹². Οἱ πηλοὶ ποὺ χρησιμοποιήθηκαν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λεπτοί⁶¹³, κυρίως οἱ τοπικὲς ποικιλίες, ὠχροῦ καὶ λευκωποῦ πηλοῦ.

Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων στὸ ἱερὸ ἔχει τυπολογικὴ συγγένεια μὲ σημαντικὸ ἀριθμὸ παρόμοιων σκύφων, τόσο ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί καὶ τὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, ὅσο καὶ μὲ μεμονωμένα δείγματα ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἱερό⁶¹⁴. Δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις (**K390** – 94/E8B/3, **K392** – 94/H19B/12), ἂν καὶ ἐντάσσονται μὲ βεβαιότητα στὴν κατηγορία τῶν σκύφων⁶¹⁵, παρουσιάζουν ἐκπληκτικὴ τυπολογικὴ ὁμοιότητα μὲ συγκεκριμένους τύπους κυπέλλων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ. Ἡ πρώτη (**K390** – 94/E8B/3) μοιάζει νὰ ἀνήκει στὰ κύπελλα μὲ ἐξώστροφα χεῖλη καὶ ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα, κατηγορία ἡ ὁποία ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ καὶ σὲ ἄλλα μινωικὰ κέντρα, ἀπὸ τὴ ΜΜ IIIB μέχρι τὴν ΥΜ IB περίοδο⁶¹⁶. Ἡ δεύτερη (**K392** – 94/H19B/12) ἀνήκει στὰ κύπελλα μὲ ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος καὶ ἡμισφαιρικά, σχετικὰ ἀβαθὴ τοιχώματα⁶¹⁷. Στὴν ἴδια τυπολογικὴ κατηγορία μοιάζει νὰ ἀνήκει καὶ ἕνα τμήμα τοιχώματος (**K395** – 93/B15/112). Οἱ τυπολογικὲς ἀντιστοιχίες, τόσο στὸ Καστρί, ὅσο καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, ἂν καὶ ἐντάσσονται, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ δομὴ τῶν ἀγγείων, στὴν ΥΜ IB περίοδο, εἶναι ἰδιαίτερα σπάνιες, καὶ στεροῦνται ἀκριβοῦς σχηματικῆς ταύτισης, ἐνῶ τὰ πλησιέστερα παράλληλα, περιλαμβανομένων καὶ αὐτῶν τῆς ΥΜ IB περιόδου, καταγράφονται στὸν οἰκισμὸ τῆς Ἀγ. Εἰρήνης⁶¹⁸ καὶ στὸ Μενελαῖον τῆς Λακωνίας⁶¹⁹.

Μία άλλη παραλλαγή του ήμισφαιρικού σκύφου αντιπροσωπεύεται από τρία άγγεϊα με *βαθιά τοιχώματα*, καὶ *παχύ, έξώστροφο* (**K388** – 93/B16/23) ἢ *έξώκυρτο/ έξώκυρτο ανάδιπλωμένο χεῖλος* (**K389** – 94/B20Γ/11, **K394** – 94/Θ11Β/8). Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτο δείγμα (**K388** – 93/B16/23), με ἐλαφρὰ σιγμοειδῆ τοιχώματα, ἂν καὶ στερεῖται ἀκριβῶν παραλλήλων, παρόμοια ἀγγεῖα, ΜΜ III-ΥΜ I περιόδου ἀπαντοῦν, τόσο στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁶²⁰ καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη⁶²¹, ὅσο καὶ σὲ ἄλλα μινωικὰ κέντρα⁶²². Οἱ δύο ἐπόμενοι σκύφοι (**K389** – 94/B20Γ/11, **K394** – 94/Θ11Β/8), με βαθιά, ήμισφαιρικά, ἐλαφρὰ ἀποκλίνοντα τοιχώματα, σχηματικά, ἐντάσσονται στὰ πλαίσια τῆς ἴδιας ΜΜ III-ΥΜ I παράδοσης⁶²³. Τέλος, τὰ δύο ἀβαθῆ δείγματα (**K391** – 94/Ε-Θ15/22, **K393** – 94/Η21/85η), με έξώκυρτα ἐπίπεδα χεῖλη, ἂν καὶ στὸν οἰκισμὸ ἀντιστοιχοῦν σὲ ἓνα πρῶμο τύπο σκύφου, ποὺ χρονολογεῖται στὴ ΜΜ IB-IIIΑ περίοδο⁶²⁴, σὰν σχῆμα, φαίνεται πὼς ἐπιβίωσε μέχρι τὴν ΥΜ ΙΑ⁶²⁵, γεγονὸς ποὺ πιθανῶς ὑποδεικνύεται ἀπὸ τὴ σωζόμενη διακόσμηση στὸν ἓνα ἐκ τῶν δύο σκύφων ἀπὸ τὸ ἱερό⁶²⁶. Οἱ διάμετροι, παρ' ὅτι παρουσιάζουν ἔντονες ἀποκλίσεις (4.8-17 ἐκ.), ἀνάλογα με τὶς διαστάσεις τοῦ ἀγγείου, στὴν πλειονότητά τους κυμαίνονται μεταξύ 10-15 ἐκ., ἐνῶ οἱ σωζόμενες λαβές ἐμφανίζουν παρόμοια πολυμορφία (κυλινδρικές, ἐλλειψοειδεῖς, ἐλλειψοειδεῖς πεπλατυσμένες).

Ἐνα ἀπὸ τὰ βασικά χαρακτηριστικά τῆς κατηγορίας αὐτῆς ἀφορᾷ τὴ διακοσμητικὴ ὁμοιογένεια τῶν συγκεκριμένων ἀγγείων, ἢ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων (9/11) φέρει γραπτὴ διακόσμηση⁶²⁷ σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, τῆς ΜΜ III-ΥΜ I περιόδου. Τέσσερα ἐξ αὐτῶν (**K388** – 93/B16/23, **K389** – 94/B20Γ/11, **K392** – 94/Η19Β/12, **K395** – 93/B15/112), σώζουν διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες τοῦ ἀγγείου (in-out). Ἄν καὶ σχηματικά, καλύπτουν ἓνα σχετικὰ εὐρὺ χρονολογικὸ φάσμα (ΜΜ III-ΥΜ Ι), μόνο δύο ἐξ αὐτῶν (**K392** – 94/Η19Β/12, **K395** – 93/B15/112), ἀνταποκρίνονται τυπολογικὰ στὴ γνωστὴ ΥΜ IB κατηγορία κυπέλλων ἀπὸ τὸ ἱερό με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, καὶ ἀποτελοῦν ἴσως τὶς μοναδικές βεβαιωμένες περιπτώσεις σκύφων στὰ Κύθηρα με τέτοιου εἶδους διακόσμηση, σὲ τόσο προχωρημένη χρονολογικὰ φάση⁶²⁸. Κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἀνταποκρίνεται, σχηματικά τουλάχιστον, στὰ σωζόμενα δείγματα σκύφων (ΜΜ IIIB)⁶²⁹, ἢ κυπέλλων (ΥΜ IB)⁶³⁰, με ἀνάλογη διακόσμηση (in-out), στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί. Ἄν κάποια τουλάχιστον ἀπὸ τὰ ἀποσπασματικά ἀγγεῖα στὸ ἱερό, με ΥΜ IB διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, τὰ ὁποῖα ἔχουν πρὸς τὸ παρὸν κατηγοριοποιηθεῖ ὡς κύπελλα, λόγω τῆς ἀπουσίας ἐνδεικτικῶν στοιχείων γιὰ τὸ ἀντίθετο, ἀνήκουν σὲ αὐτὸ τὸν τύπο ἀγγείου, δηλαδὴ στοὺς σκύφους, ἢ διάσταση με τὴν κατάστασιν στὸν οἰκισμὸ ἐμφανίζεται ἀκόμα μεγαλύτερη. Δυστυχῶς, ἢ σωζόμενη διακόσμηση στὴν πλειονότητα τῶν δειγμάτων αὐτῶν (3/4) δὲν εἶναι ἰδιαίτερα διαγνωστικὴ⁶³¹. Τὸ μοναδικὸ δείγμα με χαρακτηριστικὴ διακόσμηση (**K395** – 93/B15/112), ἐντάσσεται στὴν ΥΜ IB περίοδο⁶³².

Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες, μόνο δύο μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν διαγνωστικές, ἓνα τμήμα τοιχώματος (**K397** – 94/Η29Μ/10), με ἴχνη ραβδωτῆς δια-

κόσμησης της MM IIIB περιόδου⁶³³, καὶ δύο περιπτώσεις μὲ φυτικά θέματα. Μία ἐξ αὐτῶν (**K394** – 94/Θ11B/8), ἓνα δείγμα, τὸ ὁποῖο ἐντάσσεται στὰ πλαίσια τῆς MM III-ΥΜ I τυπολογικῆς παράδοσης, σώζει τμήμα φυλλοφόρου ταινίας ἐπὶ τοῦ χειλούς, καὶ φλογόσχημα κοσμήματα (adder) στὸ τοίχωμα, διακοσμητικὴ ἐπιλογή πού χαρακτηρίζει κυρίως τὴν ΥΜ IB περίοδο στὸ Καστρί⁶³⁴. Τὸ ἄλλο δείγμα (**K390** – 94/E8B/3), σχῆμα τὸ ὁποῖο καὶ πάλι ἀνταποκρίνεται σὲ MM IIIB-ΥΜ IB σχηματικὰ πρότυπα κυπέλλου, ἀπεικονίζει μία πολὺ ἀποσπασματικὴ παράσταση ἀνθους, μάλλον κρόκου, σὲ κάθετη διάταξη, καὶ σὲ ἀπόδοση πού συμφωνεῖ καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση μὲ τὴν ΥΜ IB διακοσμητικὴ παράδοση⁶³⁵.

Σὲ γενικὲς γραμμές, ἂν καὶ ἡ πλειονότητα τῶν ἀγγείων αὐτῶν καλύπτει τυπολογικὰ ἓνα σχετικὰ εὐρὺ χρονολογικὸ φάσμα (MM III-ΥΜ I), ὁ παράγοντας διακόσμηση ἐντάσσει τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν στὴν ΥΜ IA-B περίοδο. Παρ' ὅλο πού μόνο ἓνα ἐξ αὐτῶν μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς μικκύλο (**K390** – 94/E8B/3), ὅλα τὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἀνήκουν σὲ ἰδιαίτερα μικρά, ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα, μὲ ρόλο μάλλον συμπληρωματικό, στὰ πλαίσια τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ⁶³⁶, καὶ ὑποβαθμισμένο σὲ σύγκριση μὲ τὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς ἄλλες, μεγάλες κατηγορίες ἀνοιχτῶν ἀγγείων (ἄωτα κωνικά, εὐθύπλευρα, ἡμισφαιρικὰ κύπελλα). Παρὰ τὴ σπανιότητά τους ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν σκύφων (90.90%)⁶³⁷ ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἰδιαίτερος στὸ *Ἄνδηρο 3*⁶³⁸ (Χάρτης κατανομῆς 4, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), φαινόμενο πού ἐπιβεβαιώνει τὸν ρόλο τους ὡς ἀναθηματικὰ κεραμικὰ ἀντικείμενα μὲ ἢ χωρὶς περιεχόμενο.

8. Λεκάνες⁶³⁹

Στὸ ἱερὸ ἔχει καταγραφεῖ ἓνας ἰδιαίτερα περιορισμένος ἀριθμὸς λεκανῶν (17)⁶⁴⁰, ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση μὲ τὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁶⁴¹. Οἱ τύποι πού ἀπαντοῦν στὸ ἱερό, στὸ μεγαλύτερο μέρος τους, δὲν ἀποκλίνουν ἰδιαίτερα ἀπὸ αὐτοὺς πού καταγράφονται σὲ ἄλλα μινωικὰ κέντρα, καὶ θεωρητικὰ τουλάχιστον θὰ μπορούσαν νὰ καλύπτουν ἓνα εὐρύτατο χρονολογικὸ φάσμα (MMIB/II-ΥΜ I).

Τὰ σωζόμενα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἀντιπροσωπεύουν δύο διαφορετικοὺς τύπους λεκάνης (Γράφημα 11):

- λεκάνες μὲ εὐθέα, κωνικὰ τοιχώματα, καὶ
- λεκάνες μὲ κυρτόπλευρα τοιχώματα

Οἱ λεκάνες μὲ *εὐθέα/κωνικὰ τοιχώματα* (8/17)⁶⁴², οἱ ὁποῖες ἀνήκουν στὴ βαθιὰ κωνικὴ ἐκδοχή, δὲν χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἰδιαίτερη ὁμοιογένεια ὡς πρὸς τὴ μορφή τοῦ χειλούς⁶⁴³, φαινόμενο πού παρατηρεῖται καὶ στὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸν Κομμό⁶⁴⁴, ἐνῶ οἱ διάμετροι κυμαίνονται, σὲ ἀναμενόμενα πλαίσια, μεταξὺ 21-32 ἐκ.⁶⁴⁵ Οἱ σωζόμενες λαβές, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, εἶναι ὀριζόντιες. Οἱ διακοσμητικὲς ἐπιλογές

περιλαμβάνουν ἄβαφα (3/8)⁶⁴⁶, ὀλόβαφα (2/8)⁶⁴⁷, καὶ γραπτὰ (3/8)⁶⁴⁸ δείγματα, τὰ τελευταῖα, μὲ ἀπλὴ ταινιωτὴ/γραμμικὴ διακόσμηση, σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ. Δύο ἐξ αὐτῶν (**K407** – 93/B16/88, **K412** – 94/Z5A/13&93/Z9Γ/12) φέρουν ἔξερ-γη, διακοσμητικὴ ζώνη καὶ σειρὰ ἐλλειψοειδῶν ἐντυπώσεων⁶⁴⁹, ἀντιστοιχῶς. Σχεδὸν ὅλα τὰ δείγματα εἶναι ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ μὲ προσμίξεις⁶⁵⁰, σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, ὠχρό, μὲ ἴδιο, ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα⁶⁵¹. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί ἀνάλογα χονδροειδῆ ἀγγεῖα καλύπτουν πολὺ μεγάλῃ χρονικὴ περίοδο (ΠΜ II/MM IA-ΥΜ IB)⁶⁵². Ἐκτὸς Κυθήρων, λεκάνες παρόμοιου σχήματος ἀπαντοῦν στὴν Ἀγ. Εἰρήνη⁶⁵³, στὴν Κνωσό⁶⁵⁴, στὸν Κομμό⁶⁵⁵, στὸ Παλαίκα-στρο⁶⁵⁶, καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Νεροκούρου⁶⁵⁷.

Οἱ λεκάνες μὲ *κυρτόπλευρα τοιχώματα* (9/17)⁶⁵⁸, οἱ ὁποῖες ἀνήκουν σὲ μία ἀβα-θέστερη ἐκδοχὴ τοῦ τύπου αὐτοῦ, χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀκόμη μεγαλύτερη ἀνο-μοιογένεια ὥς πρὸς τὴ μορφή τοῦ χεῖλους⁶⁵⁹, ἐνῶ οἱ διάμετροι παρουσιάζουν με-γαλύτερες ἀποκλίσεις ἀπὸ αὐτὲς τῆς κωνικῆς ἐκδοχῆς (16-39 ἐκ.)⁶⁶⁰. Οἱ σωζόμενες λαβὲς εἶναι ἐλλειψοειδοῦς ἢ ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Ἡ πλειονό-τητα τῶν δειγμάτων σὲ αὐτὸ τὸν τύπο λεκάνης εἶναι ἄβαφα (4/9), ἢ φέρουν γρα-πτὴ διακόσμηση (4/9), καὶ μόνο ἓνα, μικρὸ/μικκύλο δεῖγμα (**K401** – 93/A47/9) εἶναι ὀλόβαφο. Τὰ τέσσερα γραπτὰ δείγματα ἀποτελοῦν ἰδιαίτερες περιπτώσεις. Ἐνα ἐξ αὐτῶν (**K415** – 94/H22/3) σώζει ἵχνη ταινιωτῆς διακόσμησης σὲ μελανὴ καὶ πορ-φυρὴ βαφή, ἐπὶ πηλοῦ, ἴδιον τῆς MM IIIB περιόδου στὰ Κύθηρα⁶⁶¹. Τὰ ὑπόλοιπα (**K402** – 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4, **K405** – 93/B4/120, **K409** – 94/Z2A/3), δύο ἐκ τῶν ὁποίων ἀνήκουν σὲ μικρὲς/μικκύλες ἐκδοχὲς τοῦ σχήματος (**K405** – 93/B4/120, **K409** – 94/Z2A/3) φέρουν διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out), στοιχεῖο ποὺ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί συνδυάζεται μὲ αὐτὸ τὸν τύπο ἀγγείου μόνο κατὰ τὴ MM IIIB καὶ τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/ΥΜ IA περίοδο⁶⁶². Ἐνα ἐξ αὐτῶν (**K405** – 93/B4/120) φέρει ἀπλὴ ταινιωτὴ, μὴ διαγνω-στικὴ διακόσμηση, ἐνῶ τὸ ἄλλο (**K409** – 94/Z2A/3) σώζει ἵχνη τοῦ ἴδιου, πρὸς περί-πλοκου γραμμικοῦ θέματος (ἐνάλληλες γωνίες σὲ ὀριζόντια διάταξη), καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες⁶⁶³. Τὸ τρίτο ἀγγεῖο (**K402** – 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4), σώζει ται-νιωτὴ διακόσμηση ἐξωτερικά, καὶ τμήμα φυτικῆς σύνθεσης στὸ ἐσωτερικὸ (φυλλο-φόροι ταινίες μεταξὺ ταινιῶν, σὲ λοξὴ διάταξη), σὲ φυσιοκρατικὴ ἀπόδοση, στοι-χεῖα ποὺ συνάδουν πλήρως μὲ τὰ δημοσιευμένα δείγματα στὸν οἰκισμὸ⁶⁶⁴. Μὲ ἐξαίρεση τὰ μικκύλα δείγματα (**K401** – 93/A47/9, **K405** – 93/B4/120, **K409** – 94/Z2A/3), τὰ ὁποῖα, σημειωτέον, ἀνήκουν ὅλα στὴν κυρτόπλευρὴ ἐκδοχὴ τοῦ σχήματος, τὰ ὑπόλοιπα ἀγγεῖα εἶναι ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ, ἢ πηλὸ μὲ προσμίξεις, κυρίως ὠχρό, ἢ πορτοκαλόχρου.

Στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί οἱ κυρτόπλευρες λεκάνες φαίνεται νὰ μονοπωλοῦν τὸ τοπίο ἀπὸ τὴ MM IB-III A περίοδο, μέχρι τὸ τέλος τῆς ΥΜ I περιόδου⁶⁶⁵. Πα-ρόμοια ἀγγεῖα ἀπαντοῦν στὸν Κομμό⁶⁶⁶, καὶ στὸν οἰκισμὸ τοῦ Νεροκούρου⁶⁶⁷.

Οἱ λεκάνες ἦταν ἀδιαμφισβήτητα ἀνοιχτά, μὴ ἐξειδικευμένα, χρηστικά ἀγγεῖα καθημερινῆς χρήσης, γεγονὸς ποὺ ἐπιβεβαιώνεται, τόσο ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ πηλοῦ

που χρησιμοποιήθηκε και από τις διαστάσεις των αγγείων (Γράφημα 12), όσο και από τη σπανιότητα διακοσμημένων δειγμάτων ύψηλης αισθητικής (3/17)⁶⁶⁸. Η παρουσία τους στο ιερό, αν και ιδιαίτερα διακριτική, είναι ένδεικτική των δραστηριοτήτων/τελετών που διαδραματίζονταν στον χώρο, οι οποίες πιθανώς συνδέονταν με τη βραχυπρόθεσμη αποθήκευση και μεταφορά διαφόρων αγαθών σε υγρή ή στερεά μορφή, εντός των ορίων του ιεροῦ, με την ανάμιξη ούσιων ή ακόμη και με την έπιτόπια παρασκευή συγκεκριμένων μειγμάτων για τελετουργική χρήση⁶⁶⁹ (Χάρτης κατανομής 4, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4). Η ισχνή παρουσία μικρών/μικκύλων δειγμάτων στο ιερό⁶⁷⁰ (Γράφημα 12) έπιβεβαιώνει ότι οι δραστηριότητες αυτές ήταν ουσιαστικές, και όχι απλά συμβολικές⁶⁷¹. Λεκάνες δεν αναφέρονται μεταξύ των αγγείων που μνημονεύονται στα άλλα ιερά κορυφής⁶⁷².

9. Κάλαθοι

Το ύλικό από το ιερό περιλαμβάνει έναν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό καλάθων (13 δείγματα)⁶⁷³, όλα αποσπασματικά τμήματα χειλέων, και όλα, μηδενός εξαιρουμένου, ολόβαφα.

Η συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων (10/13), διαθέτουν έντονα έξωστροφα, αμφίκυρτα χείλη, στις περισσότερες περιπτώσεις (8/10) με αύλακωτη άνω έπιφάνεια και προφανώς έντονα κοίλο προφίλ, όπως τα δείγματα από τον οικισμό⁶⁷⁴. Οι διάμετροι είναι ιδιαίτερα όμοιογενείς, και κυμαίνονται μεταξύ 13-18 εκ. Τέλος, ο πηλός που χρησιμοποιήθηκε ανήκει στην πλέον δημοφιλή τοπική ποικιλία (ωχρός), ο οποίος, σε όλες τις περιπτώσεις, έμπεριέχει πολλές προσμίξεις.

Το συγκεκριμένο σχήμα, ιδιαίτερα σπάνιο και στον οικισμό (7 δείγματα), αν και έμφανίζεται στο Καστρί κατά τη ΜΜ ΙΙΙΒ, άπαντᾶ, με μεγαλύτερη συχνότητα, κατά την ΥΜ Ι περίοδο, ως έπι το πλείστον σε ταφικά σύνολα⁶⁷⁵. Είναι ίσως σημαντικό, ότι τα καταγεγραμμένα αγγεία από τον οικισμό άποτελούν τα πλησιέστερα σχηματικά παράλληλα των δειγμάτων από το ιερό κορυφής⁶⁷⁶, ιδιαίτερα όσον άφορᾶ την δημοφιλέστερη έκδοχή, με έξωστροφο, αμφίκυρτο χείλος, και αύλακωτη άνω έπιφάνεια. Παρόμοια αγγεία άπαντοῦν στην Άγ. Ειρήνη⁶⁷⁷, και σε διάφορα άστικά κέντρα στην Κρήτη⁶⁷⁸.

Ός τύπος αγγείου, αν και ιδιαίτερα όμοιογενής τυπολογικά, κρίνοντας από τα σωζόμενα δείγματα στο ιερό και στον οικισμό στο Καστρί, ανήκει στην ίδια γενική κατηγορία με τις λεκάνες, πρόκειται δηλαδή για ένα άνοιχτό, μη έξειδικευμένο σχήμα, το όποιο στα Κύθηρα, αν και αντιπροσωπεύεται από πολὺ λίγα δείγματα⁶⁷⁹, σε αντίθεση με την κατάσταση στη μινωική Κρήτη, άπαντᾶ σχεδόν άποκλειστικά σε ταφικά σύνολα και στο ιερό κορυφής. Η πιθανή χρήση του, σε συνάρτηση με τη βραχυπρόθεσμη αποθήκευση, προσφορά, ή ακόμη και ανάμιξη άναλώσιμων αγαθών/καρπῶν, συνάδει πλήρως με τον χαρακτήρα του χώρου⁶⁸⁰ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομής 4).

10. Πινάκια/δίσκοι

Αυτή ή κατηγορία αγγείων, ή όποία περιλαμβάνει, τόσο τὰ καθ' αὐτὸ πινάκια (plates/dishes), ὅσο καὶ τοὺς λεγόμενους δίσκους (trays/cooking trays), τριποδικούς ἢ μὴ, στὸ ἱερὸ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ σεβαστὸ ἀριθμὸ αγγείων (56)⁶⁸¹, ὁ ὁποῖος μοιάζει νὰ ὑπερβαίνει τὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ στὸν οἰκισμὸ (48). Στὸ Καστρί, ὅπου τέτοιου τύπου αγγεῖα/σκεύη ἐμφανίζονται, ὅπως καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμος, ἀπὸ τῆς ΜΜ ΙΑ περιόδου, ἀπαντοῦν σὲ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄβαφες ἢ ὀλόβαφες ἐκδοχὲς μέχρι τὸ τέλος τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου⁶⁸². Αὐτὴ ἡ κατηγορία αγγείων, ἢ ὁποία περιλαμβάνει δείγματα μὲ ἐμφανὴ ἵχνη τῆς χρήσης τους σὲ συνάρτηση μὲ μαγειρικὲς δραστηριότητες⁶⁸³, κάνει τὴν ἐμφάνισή της στὸ μινωικὸ ρεπερτόριο σχεδὸν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ΜΜ ἐποχῆς, καὶ συνεχίζει νὰ χρησιμοποιεῖται μέχρι καὶ τὸ τέλος τῆς ΥΜ Ι περιόδου⁶⁸⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ, διακρίνονται δύο βασικοὶ τύποι πινακίων/δίσκων (Γράφημα 13), σὲ διάφορες ἐπιμέρους ἐκδοχὲς. Ὁ *πρῶτος τύπος* (Τύπος 1)⁶⁸⁵, εἶναι, σὲ γενικὲς γραμμὲς ὁ λιγότερο ἀβαθὴς, ἀλλὰ καὶ ὁ λιγότερο δημοφιλὴς ἐκ τῶν δύο (19/56 – 33.92%). Χαρακτηρίζεται ἀπὸ εὐθέα, ἐνίοτε λεπτυνόμενα χεῖλη⁶⁸⁶, σχετικὰ λεπτά, λοξὰ ἢ λοξὰ/κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἰδιαίτερα στὶς πιὸ ἀβαθεῖς ἐκδοχὲς⁶⁸⁷, καὶ ἐπίπεδη βάση, σὲ κάποιες περιπτώσεις μὲ καμπύλη ἀκμὴ⁶⁸⁸ καὶ γενικὰ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης⁶⁸⁹. Τὸ μοναδικὸ δείγμα τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσε μὲ ἀσφάλεια νὰ χαρακτηρισθεῖ τριποδικὸς δίσκος (**K442** – 94/Γ6/55) ἀνήκει σὲ μικκύλο αγγεῖο. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς διαστάσεις, οἱ μεγαλύτερες ἀποκλίσεις παρουσιάζονται ὥς πρὸς τὴν διάμετρο χείλους, ἢ ὁποία κυμαίνεται μεταξὺ 17-30 ἐκ., ἐνῶ οἱ διακυμάνσεις ὥς πρὸς τὴν διάμετρο βάσης (13.4-19 ἐκ.), καὶ τὸ ὕψος (1.5-2.5 ἐκ.) δὲν παρουσιάζουν μεγάλες διαφορὲς. Τὸ πάχος τῶν σωζόμενων βάσεων κυμαίνεται σὲ σχετικὰ φυσιολογικὰ ἐπίπεδα, μεταξὺ 4-8 χιλ.⁶⁹⁰. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διακόσμηση, ἢ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν αγγείων (11/19) εἶναι ὀλόβαφα, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ ἄβαφα (5/19), ἐνῶ τρία δείγματα (**K433** – 93/Α35/11, **K437** – 93/Β16/14, **K439** – 94/Β3/28δ) σώζουν ἵχνη ἐρυθρῆς βαφῆς, ἢ λευκῆς φυτικῆς διακόσμησης (**K439** – 94/Β3/28δ), ἐπὶ μελανοῦ βάθους, στοιχεῖο ποὺ παραπέμπει στὴ ΜΜ παράδοση⁶⁹¹. Τρία πινάκια αὐτοῦ τοῦ τύπου (**K429** – 93/Α21/2, **K433** – 93/Α35/11, **K438** – 93/Β16/15), ἐνῶ ἐντάσσονται τυπολογικὰ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία, ἀποτελοῦν ἰδιαίτερες περιπτώσεις. Τὸ πρῶτο, ἐμφανίζει μὴ τυπικὰ/πρώιμα στοιχεῖα στὴ διαμόρφωση χείλους καὶ τοιχώματος, ἐνῶ τὰ δύο ἐναπομείναντα δείγματα παρουσιάζουν ἀνωμαλίες στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι ἓνα ἐξ αὐτῶν τῶν δύο δειγμάτων (**K433** – 93/Α35/11) σώζει δύο διαμπερεῖς ὁπὲς στὸν πυθμὲνα, ἐν εἶδει ἡθμοῦ. Στὸ οἰκισμὸ στὸ Καστρί τὰ πλησιέστερα παράλληλα ἀνήκουν σὲ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βαθύτερα αγγεῖα, μὲ κάθετα τοιχώματα, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται ἀποκλειστικὰ στὴ ΜΜ ΙΑ περίοδο⁶⁹². Κανένα ἐξ αὐτῶν δὲν ἀνταποκρίνεται στὴ δημοφιλέστερη, ἀβαθὴ ἐκδοχὴ τοῦ

ιερού. Τὰ μοναδικὰ παράλληλα ἐκτὸς Κυθήρων ἐντοπίζονται στὸν Κομμὸ καὶ καταγράφονται ὡς μαγειρικοὶ δίσκοι⁶⁹³.

Ὁ *δεύτερος τύπος* (Τύπος 2), ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει τρεῖς διαφορετικὲς ἐκδοχές, ἀποτελεῖ τὴ δημοφιλέστερη ὁμάδα στὸ ἱερό (37/56 – 66.07%) (Γράφημα 13). Καὶ οἱ τρεῖς ἐκδοχὲς διαφοροποιοῦνται ἀπὸ τὸν *Τύπο 1*, ἀρχικὰ λόγω τοῦ πάχους τῶν τοιχωμάτων τους. Ἡ *πρώτη ἐκδοχή* (2α), ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖ τὴν πλειονότητα τῶν ἀγγείων (17/37)⁶⁹⁴, χαρακτηρίζεται ἀπὸ εὐθέα, ἐπίπεδα χεῖλη⁶⁹⁵, κάθετα, ἐνίοτε κυρτόπλευρα τοιχώματα⁶⁹⁶, καὶ ἐπίπεδες βάσεις⁶⁹⁷, συχνὰ μὲ καμπύλη ἀκμή⁶⁹⁸. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς διαστάσεις τους, παρατηρεῖται μία ἰδιαίτερα στενὴ ἀντιστοιχία μεταξὺ διαμέτρου χεῖλους καὶ βάσης (Δχ: 10-28 ἐκ., Δβ: 10-27.6 ἐκ.), ἡ ὁποία δὲν ἀπαντᾷ στὰ δείγματα τοῦ *Τύπου 1*. Τὰ σωζόμενα ὕψη εἶναι στὴν πλειονότητά τους σὲ ἐλαφρῶς χαμηλότερα ἐπίπεδα ἀπὸ αὐτὰ τοῦ *Τύπου 1* (1-1.7 ἐκ.)⁶⁹⁹. Τὸ πάχος τῶν σωζόμενων βάσεων, παραμένει σχετικὰ μικρὸ (4-7.5 χιλ.)⁷⁰⁰, καὶ προσεγγίζει τὰ δεδομένα τοῦ *Τύπου 1*. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, ἡ μεγάλη πλειονότητα εἶναι καὶ ἐδῶ τὰ ὀλόβαφα δείγματα (12/17)⁷⁰¹, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ ἄβαφα (5/17)⁷⁰². Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μόνο ἓνα δείγμα τῆς κατηγορίας αὐτῆς (**K427** – 93/A16/2), τὸ ὁποῖο φέρει ἔντυπη φυλλοειδὴ διακόσμηση, σώζει ἔντονα ἵχνη καύσης ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφάνειας τοῦ τοιχώματος καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἔδρασης, στοιχεῖο ποὺ ἀποτελεῖ σαφὴ ἔνδειξη γιὰ ἐπαφὴ τοῦ συγκεκριμένου δείγματος μὲ φωτιά, εἴτε σὲ συνάρτηση μὲ μαγειρικὲς δραστηριότητες, εἴτε στὰ πλαίσια κάποιας θρησκευτικῆς τελετουργίας. Αὐτὴ ἡ ἐκδοχὴ ἐμφανίζεται στὸ Καστρί γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ IIIB/YM IA καὶ τὴν YM IA περίοδο, κατασκευάζεται δὲ καὶ ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα⁷⁰³. Περιέργως, κανένα δείγμα αὐτοῦ τοῦ τύπου δὲν χρονολογεῖται στὴν YM IB περίοδο. Παρόμοια ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται μαγειρικοὶ δίσκοι, ἀπαντοῦν ἀπὸ τὴ ΜΜ II ἕως καὶ τὴν YM I περίοδο στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, στὸν Κομμὸ καὶ στὸν οἰκισμὸ τοῦ Νεροκούρου⁷⁰⁴.

Μία ἰδιαίτερα *ἀβαθὴς παραλλαγή* τῆς ἴδιας ἐκδοχῆς ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ δύο δείγματα (**K434** – 93/A47/80, **K443** – 94/Z5A/6), ἡ μορφολογία τῶν ὁποίων (ἐλαφρὰ διαφοροποιημένο, ὀρθιο/στρογγυλεμένο χεῖλος, ἐπίπεδη βάση, καμπύλη ἀκμή), θυμίζει αὐτὴ τῶν ἀποκαλούμενων δίσκων, μαγειρικῶν ἢ μή. Τὸ ἓνα ἐκ τῶν δύο (**K434** – 93/A47/80) εἶναι ἓνα ἐξαιρετικὰ ἀβαθὲς σκεῦος (ὕψος: 7 χιλ.), καὶ εἶναι ὀλόβαφο. Τὸ ἄλλο (**K443** – 94/Z5A/6), ἄβαφο, ἔχει κανονικὸ μέγεθος (ὕψος: 1.5 ἐκ.). Ἄν καὶ οἱ ὑπόλοιπες διαστάσεις τους εἶναι πανομοιότυπες (Δχ: 16 ἐκ., Δβ: 17 ἐκ.), ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἡ μεγάλη ἀπόκλιση ὅσον ἀφορᾷ τὸ πάχος τῶν δύο σωζόμενων βάσεων (4 χιλ., 1 ἐκ., ἀντιστοίχως). Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ὅπου δὲν ἀπαντᾷ κανένα δείγμα αὐτῆς τῆς παραλλαγῆς, τὰ πλησιέστερα παράλληλα στὶς Κυκλάδες καὶ τὴν Κρήτη, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται ἀπὸ τὴ ΜΜ II ἕως καὶ τὴν YM II περίοδο, χαρακτηρίζονται κυρίως ὡς μαγειρικοὶ δίσκοι (Ἀγ. Εἰρήνη, Κομμός, Φαιστός)⁷⁰⁵, καὶ μόνον σὲ δύο περιπτώσεις ὡς πινάκια (Κνωσός, Νεροκούρου)⁷⁰⁶. Κανένα ἀπὸ τὰ δύο δείγματα στὸ ἱερό δὲν σώζει ἵχνη

καύσης καὶ κανένα δὲν εἶναι ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ποὺ θεωρεῖται ὁ κατ' ἐξοχὴν πηλὸς γιὰ μαγειρικὰ σκεύη.

Ἡ *δεύτερη ἐκδοχή* (2β), ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἐλαφρὰ μικρότερο ἀριθμὸ δειγμάτων (12/37)⁷⁰⁷, χαρακτηρίζεται καὶ πάλι ἀπὸ εὐθέα ἐπίπεδα χεῖλη, συχνὰ ἐπικλινῇ πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἀπὸ ἐπίπεδες βάσεις μὲ καμπύλη ἀκμή. Ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐκδοχή διαφοροποιοῦνται λόγω τῶν τοιχωμάτων τους, ποὺ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσιν εἶναι λοξὰ καὶ ἀβαθῆ. Οἱ διαστάσεις τους σὲ γενικὲς γραμμὲς συμβαδίζουν μὲ αὐτὲς τῶν προηγούμενων ομάδων (Δχ: 13-19 ἐκ., Δβ: 10-17 ἐκ., ὕψος: 1.2-1.7 ἐκ., πᾶχος β: 5.5-7 χιλ.). Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, τὰ σωζόμενα δείγματα εἶναι αὐτὴ τὴ φορὰ σχεδὸν ἰσόποσα μοιρασμένα μεταξὺ ἄβαφων καὶ ὀλόβαφων⁷⁰⁸. Στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί ἀποτελεῖ τὸν δημοφιλέστερο τύπο πινακίου, ἰδίως κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΒ περίοδο, καὶ κυρίως σὲ ταφικὰ σύνολα (10/12)⁷⁰⁹, ὁ ὁποῖος συνεχίζει μὲ φθίνουσα δημοτικότητα κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ καὶ ΙΒ περίοδο⁷¹⁰. Ἐκτὸς Κυθήρων, ὁ ἴδιος τύπος, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται ὡς μαγειρικὸς δίσκος, ἀπαντᾷ κυρίως κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙ-ΙΙΙ περίοδο⁷¹¹.

Τέλος, ἡ *τρίτη ἐκδοχή* (2γ), ἡ μικρότερη σὲ ἀριθμὸ (6/37)⁷¹², διαφοροποιεῖται ἀπὸ τὶς ἄλλες δύο, τόσο ὡς πρὸς τὴ μορφή τοῦ χεῖλους (ἐξώστροφο, ἢ εὐθύ, κυρτὸ/ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω)⁷¹³, ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὴ μορφή τῆς βάσης (διαφοροποιήμενη/ἀνασηκωμένη), ἐνίστε μὲ καμπύλη ἀκμή (**K428** – 93/A16/8, **K432** – 93/A30/4). Τὰ τοιχώματα ποικίλλουν μεταξὺ τοῦ κάθετου-κυρτόπλευρου⁷¹⁴, καὶ τοῦ ἔξω νεύοντος-κοίλου⁷¹⁵. Οἱ διαστάσεις παρουσιάζουν ἰδιαίτερα μεγάλες ἀποκλίσεις (Δχ: 9.8-30 ἐκ., Δβ: 10-28 ἐκ., ὕψος: 1.7-3.1 ἐκ., πᾶχος β: 3 χιλ.-1.35 ἐκ.), ἀλλὰ σὲ γενικὲς γραμμὲς δὲν ξεπερνοῦν τὰ ὅρια. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, κυριαρχεῖ ἡ ἄβαφη ἐκδοχή (4/6)⁷¹⁶, ἐνῶ ἡ ὀλόβαφη ἐκδοχή ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ μόνο δύο δείγματα⁷¹⁷. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι δύο ἀπὸ τὰ ἄβαφα δείγματα (**K428** – 93/A16/8, **K432** – 93/A30/4) εἶναι ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, καὶ ἓνα τρίτο (**K444** – 94/Z9Γ/33) φέρει ἐλλειψοειδεῖς ἐντυπώσεις ἄνωθεν τῆς βάσης, ἐξωτερικά. Στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί αὐτὴ ἡ ἐκδοχή, ἡ ὁποία ἔρχεται δεύτερη σὲ δημοτικότητα, φαίνεται πὼς ἦταν καὶ ἡ μακροβιότερη (ΜΜ ΙΑ-ΥΜ ΙΒ)⁷¹⁸. Παρόμοια ἀγγεῖα ἀπαντοῦν στὴν Ἀγ. Εἰρήνη⁷¹⁹ καὶ στὸν Κομμό⁷²⁰, κυρίως κατὰ τὴ ΜΜ περίοδο. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν ἐσωτερικὴ τυπολογία τοῦ ὑλικοῦ στὸν οἰκισμὸ καὶ ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, αὐτοὶ οἱ τύποι ἀβαθῶν δίσκων/πινακίων, οἱ ὁποῖοι ἀπαντοῦν καὶ στὸ ἱερό, ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὰ ΥΜ ΙΒ στρώματα καὶ φαίνεται πὼς δὲν παράγονται πλέον, οὔτε γιὰ ταφικὴ χρῆση⁷²¹.

Ἐὰν ἐξαιρέσουμε πρὸς στιγμὴν τὴν παράμετρο τῶν τεχνικῶν προδιαγραφῶν, οἱ ὁποῖες καθορίζουν, σὲ γενικὲς γραμμὲς, τὰ χρονολογικὰ πλαίσια τῶν πέντε διαφορετικῶν ἐκδοχῶν, καὶ κρίνοντας κυρίως βάσει τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ Καστρί, αὐτὸ ποὺ διαφαίνεται στὸ σύνολο τοῦ ἀνασκαμμένου ὑλικοῦ, παρὰ τὶς ποικίλες σχηματικὲς διαφοροποιήσεις, εἶναι ἡ οὐσιαστικὴ ἀπουσία ὀριοθετημένης καὶ ὁμαλῆς τυπολογικῆς ἐξέλιξης αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου⁷²², ἓνα φαινόμενο ποὺ παρατηρεῖται εὐρύτερα, στὰ περισσότερα χρηστικά ἀγγεῖα. Ἐλλείπει χαρακτηριστικῆς

διακόσμησης καὶ στρωματογραφίας, ἡ χρονολόγηση μεμονωμένων δειγμάτων γίνεται ιδιαίτερα ἐπισφαλής⁷²³.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς *πηλούς*, σχεδὸν τὸ σύνολο τῶν δειγμάτων περιέχει *προσμίξεις*⁷²⁴, ἐνῶ στὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν ἀγγείων χρησιμοποιεῖται ὠχρὸς *πηλός* (43/57 – 75.43%), μὲ ἴδιο ἢ λευκωπὸ ἐπίχρυσμα. Μετὰ ἀκολουθοῦν ὁ πορτοκαλόχρους *πηλός* (5/57 – 8.77%), μὲ ἴδιο ἢ ὠχρὸ ἐπίχρυσμα καὶ ὁ λευκωπὸς καὶ ροδόχρους *πηλός*, μὲ πολὺ μικρὰ ποσοστά⁷²⁵. Ὁ ἐρυθρὸς *πηλός* μὲ μίκα ἀπαντᾷ σὲ ἓνα 7.01% τοῦ ὕλικου (4/57)⁷²⁶.

Τὸ μεμονωμένο ἀγγεῖο ποὺ διαφοροποιεῖται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ὑπολοίπων πινακίων (K446 – 94/H29Γ/1) ἐκπροσωπεῖ τὸν νέο τύπο πινακίου ποὺ ἐμφανίζεται στὸ Καστρί κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο, μὲ περίπου τὰ ἴδια χαρακτηριστικά. Εἶναι ιδιαίτερα ἀβαθές, μὲ δισκοειδῆ βάση, δακτύλιο στὸν πυθμένα, καὶ φέρει γραπτὴ διακόσμηση, τόσο ἐσωτερικὰ ὅσο καὶ ἐξωτερικὰ (*in-out*)⁷²⁷. Ἡ σύνταξη τῆς διακόσμησης καὶ ἡ μορφή τῆς ἀπλῆς τρέχουσας σπείρας ποὺ φέρει, τὸ ἐντάσσει μὲ βεβαιότητα στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο⁷²⁸.

Ἄν καὶ πινάκια/δίσκοι ἀναφέρονται στὴν ἀνασκαφικὴ ἔκθεση τοῦ ἱεροῦ κορυφῆς στὸν Γιούχτα⁷²⁹, τὰ μοναδικὰ ἄλλα ἱερὰ μὲ ἴσως ἀνάλογα εὐρήματα, εἶναι τὰ ἱερὰ στοὺς Ἀτσιπάδες⁷³⁰, καὶ στὸν Κόφινά⁷³¹. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τέτοιου τύπου ἀγγείων στὸ ἱερὸ στὰ Κύθηρα (56), ἂν καὶ ὄχι εὐκαταφρόνητος, δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ ἓνα ἐλάχιστο ποσοστὸ τοῦ συνόλου τῶν ἀγγείων, ιδιαίτερα σὲ σύγκριση μὲ τὰ ποσοστὰ ἄλλων σχημάτων, κυρίως κυπέλλων καὶ μικκύλων προχοϊδίων, γεγονός τὸ ὁποῖο μάλλον ὑποδηλώνει ὅτι ἡ χρῆση τοῦ στὸν συγκεκριμένο χῶρο, ἂν καὶ φαίνεται νὰ καλύπτει ὅλες τὶς χρονολογικὲς περιόδους, ἦταν γενικὰ περιορισμένης σημασίας. Ποιὰ ἦταν ἀκριβῶς ἡ χρῆση αὐτὴ εἶναι ἓνα ἀρκετὰ ἀμφιλεγόμενο θέμα. Εἶναι μάλλον βέβαιο ὅτι τέτοιου τύπου ἀγγεῖα συνδέονταν μὲ τὴ βρώση ἢ τὴν προσφορὰ/παρουσίαση στερεῶν τροφῶν/ἀγαθῶν, ἐνῶ ἡ σπανιότητα ἰχνῶν καύσης στὰ σωζόμενα δείγματα⁷³², παρ' ὅτι δὲν ἀποκλείει τὴ χρῆση τους σὲ συνάρτηση μὲ μαγειρικὲς δραστηριότητες (εἴτε ὡς πώματα, εἴτε ὡς τριποδικὰ μαγειρικὰ σκεύη)⁷³³, μάλλον συντείνει στὴ γενικότερη σύγχυση⁷³⁴. Ἡ σπανιότητα μικκύλων ἐκδοχῶν⁷³⁵ ἐπιβεβαιώνει τὸν χρηστικὸν τοὺς ρόλο (Γράφημα 14). Ἡ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα ἐπιβεβαιώνει τὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὶς μορφολογικὲς παρατηρήσεις, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐπιλύει τὰ διλήμματα. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων στὸ ἱερὸ (40/57 – 70.17%) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, κυρίως στὸ Ἄνδηρο 2 (26/40 – 65%) καὶ στὸ Ἄνδηρο 7 (7/40 – 13.5%) (Χάρτης κατανομῆς 5, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), ἐνῶ τρία ἐξ αὐτῶν τῶν στρωμάτων⁷³⁶, δύο ἀπὸ τὸ Ἄνδηρο 2, ἐμπεριέχουν ἴχνη φωτιᾶς/πυρᾶς ἢ ἴχνη ὕλικου ἀπὸ φωτιᾶς/πυρές.

Β. ΚΛΕΙΣΤΑ ΑΓΓΕΙΑ

11. Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα, Πιθαμφορεϊς

11.1 Πίθοι⁷³⁷

Στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνεται ἓνας σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀποσπασματικῶν πίθων, πιθοειδῶν ἀγγείων καὶ πιθαμφορέων (231)⁷³⁸ (Γράφημα 15), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀγγεϊα μεσαίων, ἕως μεγάλων διαστάσεων, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ, τὰ ὁποῖα προφανῶς προορίζονταν γιὰ τὴν ἐπιτόπια ἀποθήκευση ἀγαθῶν, πιθανῶς προσφορῶν.

Ἡ κατηγορία τῶν *πίθων* ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἓναν ἐντυπωσιακὰ μεγάλο ἀριθμὸ δειγμάτων (46)⁷³⁹ καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ μεγάλη ὁμοιογένεια ὡς πρὸς τὰ γενικὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι μὲ μία ἐξαίρεση (**K463** – 93/B5/33), τὰ καταγεγραμμένα τμήματα πίθων στὸ ἱερὸ ἀνήκουν σὲ ἓνα γενικὸ τύπο, τὸν λεγόμενον *καδόσχημο πίθο* (*tub*), ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ σχεδὸν τὴ μοναδικὴ ἐκδοχὴ πίθου καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁷⁴⁰, καὶ ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ εὐρέως στὸν μινωικὸ κόσμον, ἰδιαίτερα κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο⁷⁴¹. Πρόκειται γιὰ μεγάλα, εὐρύστομα ἀγγεϊα, χωρὶς διαφοροποίησιν στὸν λαιμό, μὲ κάθετα, κυλινδρικά, ἢ ἐλαφρὰ κυρτόπλευρα τοιχώματα, τὰ ὁποῖα προφανῶς στενεύουν πρὸς τὴ βάση. Ἡ τελευταία ἦταν συνήθως ἐπίπεδη. Τὰ χεῖλη, κάποια ἀπὸ τὰ ὁποῖα συγκλίνουν ἐλαφρὰ πρὸς τὸ στόμιον⁷⁴², διακρίνονται σὲ *δύο βασικοὺς τύπους*⁷⁴³:

- χεῖλη ἐξώκυρτα, ἐπίπεδα, τετραγωνισμένα⁷⁴⁴, καὶ
- χεῖλη ἐξώκυρτα ἐπίπεδα ἢ ἐλαφρὰ κυρτά, στρογγυλεμένα ἐξωτερικά⁷⁴⁵.

Καὶ οἱ δύο τύποι φαίνεται πὼς συνυπῆρχαν στὰ Κύθηρα τουλάχιστον, καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ΜΜ καὶ ΥΜ Ι περιόδου⁷⁴⁶.

Ὁ *πρῶτος τύπος*, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ 14 ἀποσπασματικὰ δείγματα, μὲ διάμετρο χείλους ἢ ὁποῖα κυμαίνεται μεταξὺ 48–66 ἐκ. ἐξωτερικά, καὶ μεταξὺ 40–59.5 ἐκ. ἐσωτερικά, ἦταν εὐρέως διαδεδομένος στὸν μινωικὸ κόσμον, ἰδιαίτερα κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο, τόσο στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁷⁴⁷ ὅσο καὶ σὲ διάφορα κέντρα στὴν Κρήτη, ὅπως ἡ Κνωσός⁷⁴⁸, οἱ Ἀρχάνες⁷⁴⁹, ἡ Φαιστός⁷⁵⁰, ὁ Κομμός⁷⁵¹, τὰ Γουρνιά⁷⁵², τὸ Παλαίκαστρο⁷⁵³, καὶ ὁ οἰκισμὸς στὸ Νεροκούρου⁷⁵⁴, στὴ δυτικὴ Κρήτη.

Ὁ *δεύτερος τύπος*, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἀριθμεῖ 14 τμήματα χειλέων, ἦταν καὶ αὐτὸς ἄρκετὰ διαδεδομένος καὶ καλύπτει, στὰ Κύθηρα τουλάχιστον, ἓνα εὐρὺ χρονολογικὸ φάσμα (ΜΜ ΙΑ–ΥΜ Ι)⁷⁵⁵. Οἱ διάμετροι χείλους, οἱ ὁποῖες βρίσκονται στὰ ἴδια περίπου ἐπίπεδα μὲ αὐτὲς τῆς προηγούμενης ὁμάδας, κυμαίνονται μεταξὺ 45–76 ἐκ. ἐξωτερικά, καὶ μεταξὺ 37–65 ἐκ. ἐσωτερικά. Δύο ἐκ τῶν δειγμάτων (**K479** – 94/B17A/1, **K499** – 94/Z1A/2) σώζουν μία ἀκέραιη κάθετη λαβὴ καὶ ἐκφυση λαβῆς, ἀντιστοίχως, ἐκ τοῦ χείλους. Φαίνεται πὼς ὁ τύπος αὐτὸς δὲν ἦταν τὸ ἴδιο δημο-

φιλής όσο ο πρώτος, στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, ὅπως διαφαίνεται, τόσο στὴ Φαιστό, ὅσο καὶ στὸν οἰκισμό στὸν Κορμό⁷⁵⁶. Τέλος, ὡς ξεχωριστὴ περίπτωση ἀξίζει νὰ μνημονευθεῖ ἓνα μοναδικὸ τμήμα πίθου, ἐντελῶς διαφορετικοῦ τύπου (**K463** – 93/B5/33), τὸ ὁποῖο φέρει γραπτὴ διακόσμηση φολιδῶν στὸν ὦμο, καὶ τὸ ὁποῖο χρονολογεῖται στὴν ΥΜ Ι περίοδο⁷⁵⁷.

Σύμφωνα μὲ τὴν πιὸ πρόσφατη τυπολογία⁷⁵⁸, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν πίθων στὸ ἱερὸ (44/46)⁷⁵⁹, θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ ἐνταχθεῖ στὴν κατηγορία τῶν λεγόμενων κωνικῶν πίθων, μὲ κάθετα ἢ ἐλαφρὰ κυρτόπλευρα ἄνω τοιχώματα, τετραγωνισμένα ἢ ἐνίοτε στρογγυλεμένα ἐξωτερικὰ χεῖλη, μὲ τὴ διάμετρο τῶν ὁποίων ταυτίζεται συνήθως καὶ ἡ μέγιστη διάμετρος τοῦ ἀγγείου καὶ ἐπίπεδη βάση, οἱ ὁποῖοι χρονολογοῦνται μεταξὺ ΜΜ ΙΙ καὶ ΥΜ Ι⁷⁶⁰.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση τῶν κατ'ἐξοχὴν καδόσχημων πίθων, ἡ πλειονότητα τῶν ἀγγείων εἶναι ὀλόβαφα ἐξωτερικά (12/30), καὶ σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀκολουθοῦν τὰ ἄβαφα (9/30) καὶ τὰ γραπτὰ δείγματα (9/30). Τὰ τμήματα χειλῶν μὲ γραπτὴ διακόσμηση σώζουν συνήθως ταινία χείλους, καὶ ἐνίοτε δεύτερη ταινία κάτωθεν τῆς ταινίας χείλους ἐξωτερικά (**K482** – 94/B40A/5). Ἐξ αὐτῶν, πέντε διατηροῦν ἵχνη ραβδωτῆς διακόσμησης τῆς ΜΜ ΙΙΒ⁷⁶¹ (**K481** – 94/B29/1, **K482** – 94/B40A/5, **K486** – 94/Δ1/1, **K487** – 94/Ε-Θ15.2/1, **K504** – 94/Z10/9), καὶ δύο δείγματα (**K493** – 94/ΣΤ7Β/3, **K512** – 94/Η22/1) σώζουν ἵχνη λευκῆς καὶ πορφυρῆς ταινιωτῆς διακόσμησης, ἀντιστοίχως, ἐπὶ μελανοῦ βάθους, ἴδιον τῆς ΜΜ ΙΒ-ΜΜ ΙΙΒ περιόδου γενικά⁷⁶². Μόνον σὲ ἑπτὰ συνολικὰ δείγματα (15.21% τῶν πίθων), χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα⁷⁶³, ἐνῶ στὰ ὑπόλοιπα ἀπαντοῦν οἱ συνήθεις τοπικοὶ πηλοί, μὲ πολλὰ προσμίξεις (χονδροειδεῖς)⁷⁶⁴.

Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν *τοιχωμάτων* (10)⁷⁶⁵, τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν κλασικὴ ἀνάγλυψη/ἔξερνη, σχοινοειδῆ διακόσμηση⁷⁶⁶, ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα μὲ κυρίως κάθετα/κυλινδρικὰ τοιχώματα, καὶ μὲ πάχος τοιχώματος, τὸ ὁποῖο κυμαίνεται μεταξὺ 1-1.7 ἐκ. Δύο ἐξ αὐτῶν (**K517** – 93/A6/52, **K523** – 93/B6/93), τὸ δεύτερο ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, διαθέτουν κυματοειδῆ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, στοιχεῖο τὸ ὁποῖο, παρ' ὅτι στὸ Καστρί χαρακτηρίζεται κυρίως τὴ ΜΜ ΙΑ περίοδο⁷⁶⁷, εἶναι πιθανόν, ὅτι στὸ ἱερὸ ἀπαντᾷ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπόμενης περιόδου (ΜΜ ΙΑ-ΙΙΙΑ), κατὰ τὴν ὁποία κάνει τὴν πρώτη του ἐμφάνιση ὁ συγκεκριμένος πηλός⁷⁶⁸. Δύο ἄλλα δείγματα (**K528** – 94/ΣΤ7Α/9, **K531** – 94/Z9Β/2), καὶ τὰ δύο ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, διακοσμημένα μὲ σειρὰ λοξῶν ἐπιμήκων ἐντυπώσεων, ἂν καί, σύμφωνα μὲ τὴν τυπολογία τοῦ οἰκισμοῦ, ἀνταποκρίνονται στὸ ἰδίωμα τῆς ΜΜ ΙΑ⁷⁶⁹, μᾶλλον ἐντάσσονται, λόγω τοῦ πηλοῦ καὶ πάλι, στὴν ἐπόμενη, ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΑ περίοδο.

Ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα τοιχώματα ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα (5/6)⁷⁷⁰ φέρει σχοινοειδῆ διακόσμηση, ἡ ὁποία, σύμφωνα μὲ τὴν τυπολογία στὸ Καστρί, καλύπτει μία μεγάλη χρονικὴ περίοδο, ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΑ, μέχρι τὴν ΥΜ ΙΒ⁷⁷¹. Αὐτὸς ὁ τύπος διακόσμησης, ἡ πλέον δημοφιλὴς ἐπιλογή, σὲ συνάρτηση μὲ τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια πίθων καὶ πιθοειδῶν, ἰδιαίτερα κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙ-ΙΙΙ περίοδο⁷⁷², καλύπτει βεβαίως καὶ τὴν περίοδο ἀκμῆς τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ (ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ Ι). Ἡ πλει-

ονότητα δεν φέρει κανένα ίχνος βαφής, εκτός τριών εξαιρέσεων (**K527** – 94/E-Θ21A/1, **K529** – 94/ΣΤ11B/4, **K532** – 94/H2B/25), δύο εξ αυτών με ανάγλυφη διακόσμηση. Οί πηλοί που χρησιμοποιήθηκαν, εκτός από τα τρία δείγματα από έρυθρο πηλό με μίκα (**K523** – 93/B6/93, **K528** – 94/ΣΤ7A/9, **K531** – 94/Z9B/2) είναι οί συνήθεις τοπικοί πηλοί, καί κυρίως ώχρος, ενίοτε με τεφρό πυρήνα.

Οί πέντε σωζόμενες βάσεις (**K538** – 93/A64/2, **K539** – 94/ΣΤ9A/9, **K542** – 94/Z4/1α, **K546** – 94/H22/2, **K547** – 94/Θ4/22γ), είναι σχεδόν όλες του ίδιου τύπου (έπίπεδες), άβαφες, περίπου τών ιδίων διαστάσεων (Δ: 22-28 εκ.), καί ανταποκρίνονται πιστά στον τύπο πίθου που μαρτυρείται από τα σωζόμενα χείλη⁷⁷³. Μόνο σε μία περίπτωση (**K539** – 94/ΣΤ9A/9), ή βάση φέρει ίχνη καταλειβάδας στην εξωτερική επιφάνεια. Όπως καί με τα τοιχώματα, οί πηλοί είναι οί συνήθεις τοπικοί πηλοί, κυρίως ο ώχρος. Μία εκ τών βάσεων αυτών (**K542** – 94/Z4/1α), είναι ελαφρά ανασηκωμένη καί φέρει δύο οριζόντιες ζώνες με ανάγλυφη διακόσμηση κυκλικών έντυπώσεων. Παρόμοια διακόσμηση άπαντᾷ ὄχι μόνο στο ὕλικό από το ιερό⁷⁷⁴, αλλά καί στον οίκισμό στον Κομμό⁷⁷⁵.

Σε όλα τα καταγεγραμμένα δείγματα πίθων χρησιμοποιήθηκαν χονδροειδείς πηλοί, ενώ ή συντριπτική πλειονότητα (38/46 – 82.60%) εντάσσεται στην κατηγορία με μεσαία έως μεγάλα έγκλείσματα, μελανού/καστανού χρώματος (mudstone tempered fabric)⁷⁷⁶. Ένα ελάχιστο ποσοστό όστράκων (2/46 – 4.34%), θα μπορούσε να ένταχθεί στην πιό πρώιμη κατηγορία πηλών με άμμώδη σύσταση (sand-tempered fabric)⁷⁷⁷. Ό έρυθρος πηλός με μίκα άντιπροσωπεύει μόνον ένα 13.04% του συνόλου (6/46).

Πίθοι σε άποσπασματική κατάσταση περιλαμβάνονται στο κεραμικό ρεπερτόριο πολλών ιερών κορυφής στην Κρήτη, ενίοτε σε αρκετά μεγάλες ποσότητες⁷⁷⁸. Κρίνοντας από τα διαθέσιμα στοιχεία, τόσο ὅσον άφορᾷ τα ιερά στην Κρήτη, ὅσο καί από την κατάσταση στον Άγ. Γεώργιο στο Βουνό, φαίνεται πως ή μόνιμη καί μακροπρόθεσμη άποθήκευση της άγροτικής παραγωγής/πρώτων καρπών άποτελοῦσε ὄχι μόνον θεσμό, αλλά καί άναπόσπαστο μέρος της θρησκευτικής άναγκαιότητας στους χώρους αυτούς, ενώ δεν άποκλείεται ή συστηματικότερη καί γενικά αύξανόμενη τάση άποθήκευσης προμηθειών να συμπίπτει με την άνακτορική παρέμβαση στα ιερά κορυφής κατά τη MM IIIB-ΥΜ I περίοδο⁷⁷⁹. Σε πρακτικό επίπεδο άποκαλύπτει διάφορες πτυχές του λατρευτικού τυπικού, καί πιθανώς μία σχετικά συχνή χρήση του χώρου σε τελετουργικό επίπεδο⁷⁸⁰.

Σύμφωνα με τα άνασκαφικά δεδομένα, αν καί ή πλειονότητα τών πίθων στο ιερό (28/46 – 60.86%), άπαντᾷ σε στρώματα με σημεία *πρωτογενών έναποθέσεων* καί ιδιαίτερα στο Άνδηρο 7 (12/28 – 42.85%)⁷⁸¹ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομής 6), ή σπανιότητά τους στο Άνδηρο 2 άφενός (2/28 – 7.14%), καί ή συχνότητά τους στα χαμηλότερα άνδηρα της νότιας κλιτύς άφετέρου⁷⁸², είναι κατά τη γνώμη μου προβληματική καί πιθανώς δεν θα πρέπει να συνεκτιμηθεί με το υπόλοιπο κεραμικό ὕλικό των έναποθέσεων αυτών⁷⁸³. Η σχέση τους με στρώματα που έμπεριέχουν ίχνη ὕλικού από πυρές/καύσεις είναι καθαρά περιφερειακή (7/46 – 15.21%)⁷⁸⁴.

Ἡ συγκέντρωση μεγάλων ποσοτήτων ἀγροτικῆς παραγωγῆς ὑπὸ τῇ μορφῇ προσφορῶν στὰ ἱερὰ κορυφῆς ἂν καὶ δὲν ἀποκλείει τὴν ὕπαρξη μεμονωμένων ἐπισκέψεων προσκυνητῶν⁷⁸⁵, τονίζει τὴ συχνότητα/σπουδαιότητα τοῦ συλλογικοῦ προσκυνήματος καὶ πιθανολογεῖ τὴν ἐποπτεία τοῦ ἱεροῦ ἀπὸ μόνιμο προσωπικό⁷⁸⁶. Ὁ σημαντικὸς ἀριθμὸς πύθων στὸ συγκεκριμένο ἱερό, καὶ ὄχι μόνον, πιθανῶς νὰ ἀντανακλᾷ, τόσο τὶς προτεραιότητες ἢ/καὶ τὴν ιδιότητα τῶν προσκυνητῶν⁷⁸⁷, ὅσο καὶ τὴ φύση τῆς λατρευόμενης θεότητας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιεχόμενο τῶν πύθων αὐτῶν, κρίνοντας ἀπὸ τὴ μορφολογία τῶν ἀγγείων στὸ ἱερό, ἡ μεγάλη διάμετρος χείλους καὶ ἡ ἔλλειψη διαφοροποίησης στὸν λαιμὸ μπορεῖ νὰ διευκλυναν τὴν πρόσβαση στὰ ἀποθηκευμένα ἀγαθὰ⁷⁸⁸, ἀλλὰ δὲν συνεισφέρουν ιδιαίτερα στὸν προσδιορισμὸ τῶν περιεχομένων τους⁷⁸⁹. Κρίνοντας ἀπὸ τὰ σωζόμενα ὀργανικὰ κατάλοιπα σὲ σημαντικὸ ἀριθμὸ πύθων στὸν μινωικὸ κόσμο, οἱ πύθοι στὰ ἱερὰ κορυφῆς θὰ μπορούσαν νὰ περιέχουν ἀναλώσιμα εἶδη σὲ στερεὴ μορφή (ἐλιές, σταφύλια, σύκα, σιτηρά, ὄσπρια καὶ ξηροὺς καρπούς), ἢ σὲ ὑγρὴ μορφή (ἐλαιόλαδο, κρασί), καθὼς καὶ ἄλλα εἶδη, ὅπως χρωματικὲς οὐσίες, κονίαμα καὶ κεραμικὴ ἢ ἄλλα ἀντικείμενα πρὸς ἀποθήκευση⁷⁹⁰. Ἡ τελετουργικὴ χρῆση πύθων σὲ συνάρτηση μὲ ἐποχιακὲς γονιμικὲς γιορτές⁷⁹¹ δὲν ἀπολαμβάνει γενικῆς ἀποδοχῆς⁷⁹².

11.2 Πιθοειδῆ ἀγγεῖα

Στὴν κατηγορία τῶν *πιθοειδῶν* ἐντάσσεται μία ὑπολογίσιμη ὁμάδα ἀποσπασματικῶν ἀγγείων (170 δείγματα)⁷⁹³, μὲ κριτήρια α) τὶς *διαστάσεις* τῶν δειγμάτων (διάμετρος χείλους, πᾶχος τοιχώματος), οἱ ὁποῖες εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς μικρότερες ἀπὸ αὐτὲς τῶν πύθων, ἐκάστοτε καὶ μικκύλες, β) τὸ *σχῆμα*, δηλαδὴ ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα συχνὰ ἀντιπροσωπεύουν διάφορες παραλλαγὲς μεγάλων ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων, καὶ γ) τὴ *σύνθεση τοῦ πηλοῦ* – κατὰ κανόνα χονδροειδῆς μὲ προσμίξεις –, μὲ ἐξαίρεση φυσικὰ τὰ μικκύλα δείγματα. Τὰ σωζόμενα χεῖλη διακρίνονται, βάσει μορφολογικῶν κριτηρίων, σὲ τέσσερις διαφορετικὲς ὁμάδες ἀγγείων.

Στὴν *πρώτη ὁμάδα* ἐντάσσονται ἑνδεκα δείγματα (**K459** – 93/B2/14, **K465** – 93/B5/140α, **K478** – 94/A4/1, **K498** – 94/ΣΤ15/1)⁷⁹⁴, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν οὐσιαστικὰ μικρὲς ἐκδοχὲς πύθων, μὲ τὰ ἴδια τυπολογικὰ χαρακτηριστικά. Πρόκειται γιὰ εὐρύστομα καδόσχημα ἀγγεῖα, μὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλαφρὰ συγκλίνοντα, ἐξώκυρτα ἐπίπεδα, ἢ κυρτά, στρογγυλεμένα χεῖλη, καὶ κάθετα/κυλινδρικὰ τοιχώματα⁷⁹⁵. Μόνον ἓνα σώζει ἴχνη ταινιωτῆς/γραμμικῆς διακόσμησης (**K465** – 93/B5/140α), ἡ ὁποία ὅμως δὲν εἶναι ιδιαίτερα διαγνωστικὴ ὡς πρὸς τὴ χρονολόγησή⁷⁹⁶. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὰ δύο ἀπὸ τὰ ὀκτὼ ἄβαρα δείγματα (**K478** – 94/A4/1, **K498** – 94/ΣΤ15/1) χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Στὴ *δεύτερη ὁμάδα* (50/154)⁷⁹⁷, περιλαμβάνονται ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα διατηροῦν σὲ γενικὲς γραμμὲς τὸ εὐρύστομο, καδόμορφο σχῆμα τῶν πύθων, ἀλλὰ δὲν διαθέτουν

τὴ χαρακτηριστικὴ διαφοροποίηση στὸ χεῖλος, στοιχεῖο ποὺ καθορίζει τὶς ἄλλες δύο ομάδες. Ἡ διάμετρος χεῖλους, ἡ ὁποία κυμαίνεται μεταξύ 23-42 ἐκ., καὶ κατὰ μέσον ὄρο ὑπερβαίνει τὰ 30 ἐκ., βρίσκεται σχετικὰ πλησιέστερα στὶς διαστάσεις τῶν μεγάλων καδόσχημων πίθων. Μόνο ἓνα δεῖγμα (**K454** – 93/A21/3), τὸ μικρότερο σὲ μέγεθος, σώζει τμήμα κάθετης λαβῆς, σχεδὸν κυλινδρικής διατομῆς, ἡ ὁποία ἀρχίζει κάτωθεν τοῦ χεῖλους. Σὲ ὅλα τὰ ἀγγεῖα χρησιμοποιήθηκε χονδροειδὴς πηλός, καὶ στὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων (37/50) δὲν σώζεται κανένα ἴχνος βαφῆς. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα (13/50), ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα (11/13) φέρει ὁλόβαφη διακόσμηση ἐξωτερικά, ἐνῶ δύο μεμονωμένες περιπτώσεις⁷⁹⁸ σώζουν ἴχνη γραπτῆς/ταινιωτῆς διακόσμησης. Τὸ **K461** – 93/B5/29, μὲ ἴχνη μελανῆς βαφῆς ἐξωτερικά, φέρει δύο σειρὲς λοξῶν ἐγχάρακτων γραμμίδων στὴν παρεῖα τοῦ χεῖλους καὶ κάτωθεν αὐτῆς, καθὼς καὶ τμήμα ἐπίθεσης. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐναπομείναντα ἀγγεῖα, ἡ ἀνάγλυφη/ἑξερρηγὴ ἢ ἐπίθετη διακόσμηση, ἡ ὁποία σώζεται στὴν ἐξωτερικὴ παρεῖα τοῦ χεῖλους, σὲ δύο περιπτώσεις (**K495** – 94/ΣΤ7Β/3β, **K516** – 94/Θ8/1)⁷⁹⁹, ἀπαντᾷ κατὰ κύριο λόγο στὰ σωζόμενα τοιχώματα τῶν μεγάλων καδόσχημων πίθων, τόσο στὸ ἱερὸ⁸⁰⁰ ὅσο καὶ σὲ ἄλλα κέντρα τοῦ μινωικοῦ κόσμου⁸⁰¹. Ἀγγεῖα παρόμοιου σχήματος ἀπαντοῦν κυρίως στὸν οἰκισμὸ τοῦ Νεροκούρου, στὴ δυτικὴ Κρήτη⁸⁰². Περιέργως στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί δὲν ἀπαντᾷ κανένα ἀγγεῖο τέτοιου τύπου.

Ἡ *τρίτη* ομάδα πιθοειδῶν (64/154)⁸⁰³ χαρακτηρίζεται ἀπὸ μία σχετικὰ μεγάλη ὁμοιογένεια στὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ κάποια ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα, σύμφωνα μὲ τὴν τυπολογία τοῦ Betancourt⁸⁰⁴, θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν κατηγορία τῶν τριποδικῶν μαγειρικῶν σκευῶν *τύπου Β*, ἰδιαίτερα βάσει τῶν δημοσιευμένων δειγμάτων ἀπὸ τὸν Κομμό⁸⁰⁵ καὶ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Νεροκούρου⁸⁰⁶. Πρόκειται γιὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄβαφα (30/64), ἢ ὁλόβαφα (29/64)⁸⁰⁷, χονδροειδῆ ἀγγεῖα, μὲ συγκλίνοντα χεῖλη, μεγάλο στόμιο, καὶ ὠοειδές, σχεδὸν κυλινδρικό σχῆμα. Οἱ διάμετροι κυμαίνονται μεταξύ 17.5-32 ἐκ., ἡ πλειονότητα μεταξύ 28-29 ἐκ. Κανένα δεῖγμα δὲν σώζει ἴχνη λαβῆς.

Τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ὄντως κάποια ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀγγεῖα προορίζονταν γιὰ τριποδικὲς χύτρες, ἢ χρησιμοποιοῦνταν ἀπλὰ ὡς ἀποθηκευτικὰ σκεύη ἐνέχει, ἀφενὸς μὲν τὸ πρόβλημα τῆς ἀπουσίας ἰχνῶν καύσης/χρήσης, πρόβλημα ποὺ ἀφορᾷ καὶ τὶς τριποδικὲς χύτρες ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ἀφετέρου δὲ προσκρούει στὴ δημοσιευμένη στρωματογραφία τοῦ οἰκισμοῦ, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία μαγειρικὰ σκεύη ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ δὲν κατασκευάζονταν μετὰ τὴ ΜΜ IIIB περίοδο⁸⁰⁸. Βέβαια, ἡ μελέτη τῶν χυτρῶν ἀπὸ τὸ ἱερό, καὶ κυρίως τῶν ποδιῶν, πιστοποιεῖ τὴν παρουσία ἑνὸς μικροῦ, ἀλλὰ ἐνδεικτικοῦ ποσοστοῦ χυτρῶν ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ, καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ΜΜ καὶ ΥΜ I περιόδου, μὲ μία περίεργη αὐξηση κατὰ τὴν ΥΜ I⁸⁰⁹. Βάσει αὐτῶν τῶν δεδομένων τὰ συγκεκριμένα ἀγγεῖα, ἡ μορφή καὶ οἱ διάμετροι τῶν ὁποίων βρίσκονται μέσα στὰ πλαίσια τῶν προδιαγραφῶν γιὰ τὶς παραδοσιακὲς χύτρες ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα⁸¹⁰, θὰ μπορούσαν θεωρητικὰ νὰ ἐνταχθοῦν στὴν κατηγορία τῶν μαγειρικῶν σκευῶν, χωρὶς ἰδιαίτερες

συγκεντρώσεις ως πρὸς τὴ χρονολόγηση (MM I-ΥΜ Ι), ἀλλὰ μὲ πολλὰς ἐπιφυλάξεις⁸¹¹. Μία παραλλαγή αὐτοῦ τοῦ τύπου⁸¹², μὲ συγκλίνον χεῖλος, κυλινδρικά, καμπύλα τοιχώματα, καὶ μία ἀκέραιη, πιθανῶς ἀρχικὰ δύο, κάθετες λαβὲς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, στὴ μέγιστη διάμετρο, θὰ πρέπει μάλλον νὰ ἐνταχθεῖ στὴν ἴδια κατηγορία τῶν μικρῶν πιθοειδῶν/μαγειρικῶν σκευῶν⁸¹³.

Τέλος, ἡ *τέταρτη* καὶ τελευταία ὁμάδα συγκεντρώνει ἓναν ἑτερόκλητο, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ ὡς πρὸς τὰ ἰδιαίτερα μορφολογικὰ στοιχεῖα ἀριθμὸ ἀγγείων (29/154), τὰ ὅποια διακρίνονται σὲ τρεῖς διαφορετικὲς κατηγορίες, μικρὲς ἢ μικκύλες ἐκδοχὲς κλειστῶν, κυρίως πιθοειδῶν ἀγγείων. Μία *πρώτη κατηγορία* (11/29)⁸¹⁴ ἀντιπροσωπεύει κατὰ κάποιον τρόπο μία μικκύλη ἐκδοχὴ/παραλλαγή τοῦ μεμονωμένου πίθου μὲ τὴ φοιιδωτὴ διακόσμηση (**K463** – 93/B5/33), μὲ ἐλαφρὰ ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, ὄρθιο χεῖλος, ἐλάχιστα διαφοροποιημένο, βραχὺ λαιμὸ καὶ κυρτὸ ὦμο. Οἱ διάμετροι παρουσιάζουν ἐντυπωσιακὲς ἀποκλίσεις (5-20 ἐκ.), ἀνάλογα μὲ τὰ μεγέθη τῶν ἀγγείων, οἱ πηλοὶ εἶναι λεπτοί, καὶ ἡ σωζόμενη διακόσμηση, ὅπου σώζεται, ὄχι ἰδιαίτερα διαγνωστικὴ⁸¹⁵. Παρόμοια δείγματα ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί⁸¹⁶ καὶ στὸν Κομμό⁸¹⁷.

Μία *δεύτερη κατηγορία* ἀγγείων (9/29)⁸¹⁸ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὄρθιο, εὐθὺ/ἐπίπεδο, ἢ ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, τὸ ὅποιο διαμορφώνει ἓναν βραχὺ, ὄρθιο λαιμὸ (collar necked jar) καὶ κυρτὸ ὦμο. Μὲ ἐξαίρεση τὰ τέσσερα μικκύλα δείγματα (**K447** – 94/B40A/4, **K469** – 93/B5/210β, **K484** – 94/Γ3A/5, **K506** – 94/H12B/11), τὰ ὑπόλοιπα ἀγγεῖα εἶναι σχεδὸν πανομοιότυπα σὲ μέγεθος (Δχ: 9-11 ἐκ.), ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ, καὶ δύο ἐξ αὐτῶν (**K456** – 93/A53/4, **K514** – 94/H29A/8) φέρουν πανομοιότυπη πτυχωτὴ διακόσμηση τῆς μεταβατικῆς MM IIIB/ΥΜ ΙΑ, ἢ τῆς πρώιμης ΥΜ ΙΑ περιόδου⁸¹⁹. Μόνο ἓνα (**K450** – 93/A6/16), τὸ ὅποιο σώζει ἵχνη πορφυρῆς καὶ λευκῆς βαφῆς ἐπὶ μελανοῦ βάθους, ἐντάσσεται πλήρως στὴν πρωιμότερη MM IB-IIIB παράδοση⁸²⁰. Ἀπὸ τὴς μικκύλες ἐκδοχῆς, ἓνα (**K506** – 94/H12B/11), ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, εἶναι ἄβαφο, δύο (**K447** – 94/B40A/4, **K469** – 93/B5/210β) φέρουν μὴ διαγνωστικὴ ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, τῆς MM IIIB-ΥΜ Ι περιόδου, καὶ τὸ τελευταῖο (**K484** – 94/Γ3A/5) σώζει σειρὰ κάθετων σιγμοειδῶν, διακοσμητικὴ ἐπιλογή ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ΥΜ IB περίοδο⁸²¹. Ἄν καὶ τὸ συγκεκριμένο σχῆμα δὲν ἀπαντᾷ στὸ Καστρί, οἱ συγκεκριμένες διακοσμητικὲς ἐπιλογὲς καλύπτουν μία εὐρεία χρονολογικὴ περίοδο, μεταξὺ τῆς MM IB καὶ τοῦ τέλους τῆς ΥΜ Ι περιόδου⁸²². Παρόμοια ἀγγεῖα ἐντοπίσθηκαν στὸν οἰκισμὸ τοῦ Κομμοῦ⁸²³. Τὸ σχετικὰ μεγάλο, ἄβαφο, πιθοειδὲς (**K472** – 93/B15/22α), μάλλον ἀνήκει στὴ διαχρονικὴ κατηγορία τῶν ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων μὲ ὄρθιο λαιμὸ (collar necked jar/necked jars), μὲ παράλληλα, τόσο στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ὅσο καὶ στὴν Κρήτη⁸²⁴.

Ἡ *τρίτη κατηγορία* (8/29)⁸²⁵ περιλαμβάνει ἀγγεῖα τὰ ὅποια θὰ μπορούσαν νὰ προσδιορισθοῦν ὡς *ἀλάβαστρα*, ἢ *ἀλαβαστροειδὴ σκεύη*, μὲ ἔντονα ἐξώστροφο, ὄρθιο χεῖλος, βραχὺ, ἔντονα συγκλίνοντα λαιμὸ, ἰδιαίτερα κυρτὸ ὦμο, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σφαιρικό, πιεσμένο σῶμα. Οἱ διαστάσεις, ὅπως καὶ οἱ διάμετροι χεῖλους

τῶν ἀγγείων αὐτῶν παρουσιάζουν ἔντονες, μάλλον ἀκράϊες ἀποκλίσεις, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ ἀγγείου καὶ κυμαίνονται μεταξὺ 2.8-15 ἐκ. Ἄν καὶ οἱ πηλοὶ ποὺ χρησιμοποιήθηκαν εἶναι σχεδὸν ὅλοι λεπτοί, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὠχροί, στὴ σωζόμενη διακόσμηση ἐντοπίζεται μία κάμψη στὴν ὥριμη ΥΜ ΙΑ καὶ στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο. Τὰ τρία ἐκ τῶν τεσσάρων δειγμάτων, τὰ ὁποῖα σώζουν διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα ἐντάσσονται μεταξὺ τῆς ΜΜ ΙΒ-ΙΙΒ περιόδου (**K450** – 93/A6/16, **K513** – 94/H24/19), μὲ πορφυρὴ διακόσμηση ἐπὶ μελανοῦ βάθους, καὶ τῆς μεταβατικῆς ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, ἢ τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ περιόδου (**K457** – 93/A67/11), μὲ πτυχωτὴ διακόσμηση. Τὸ μικρὸ πιθοειδὲς ἀγγεῖο (**K508** – 94/H16/1), μὲ ἐξώκυρτο χεῖλος καὶ κυρτὸ ὦμο φέρει φυτική/φυλλοειδῆ διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, τῆς ΜΜ ΙΒ-ΙΙΒ περιόδου⁸²⁶. Παρόμοια περίπτωση ἀποτελεῖ καὶ τὸ δεῖγμα τὸ ὁποῖο φέρει πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση, ἀπροσδιόριστου χαρακτήρα στὴν παρειὰ τοῦ χείλους ἐξωτερικὰ (**K491** – 94/ΣΤ2/1δ), καὶ τὸ ὁποῖο μάλλον ἐντάσσεται στὴν Παλαιονακτορικὴ περίοδο⁸²⁷. Ἀνάλογα ἀγγεῖα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΑ, ἕως τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο⁸²⁸.

Ἐκ τῶν ὑπολοίπων, τρία φέρουν ταινιωτὴ μὴ διαγνωστικὴ διακόσμηση, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, τῆς ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ Ι περιόδου⁸²⁹, καὶ ἓνα (**K505** – 94/Z13B/3), φέρει ταινιωτὴ διακόσμηση καθὼς καὶ ἴχνη στιγμῶν, πιθανῶς τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου. Ὁ λαίμους σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις εἶναι ὁλόβαφος. Τὸ μόνο κοντινὸ παράλληλο ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί εἶναι ἓνα μικκύλο ἀλάβαστρο ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο (ΥΕ Ι-ΙΙΑ)⁸³⁰. Ἐλάχιστα, μεμονωμένα δείγματα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο στὴν Κρήνη⁸³¹, γεγονός, τὸ ὁποῖο σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν πρώιμη παρουσία αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου στὸ ἱερό, μάλλον πιστοποιεῖ τὴ στενὴ σχέση μεταξὺ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας καὶ τῶν Κυθέρων. Δὲν ἀποκλείεται ἡ σχέση αὐτή, κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος, νὰ ὀφειλόταν καὶ στὴν παρουσία τοῦ ἱεροῦ. Παρ' ὅλες τὶς σχηματικὲς ἀναφορὲς/ἀναγωγὲς στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ διακόσμηση τῶν σωζομένων δειγμάτων παραμένει καθαρὰ μινωικὴ σὲ χαρακτῆρα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ σωζόμενα *τοιχώματα*⁸³², σχεδὸν τὰ μισὰ ἐξ αὐτῶν (3/7) σώζουν ἴχνη ραβδωτῆς (**K520** – 93/A47A/6, **K534** – 94/H12Γ/5δ) καὶ πτυχωτῆς διακόσμησης (**K518** – 93/A18/5), τῆς ΜΜ ΙΙΒ καὶ τῆς ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ ΙΑ, ἀντιστοίχως⁸³³, καὶ θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν σὲ ὁποιοδήποτε κλειστὸ ἀποθηκευτικὸ ἀγγεῖο, ἀκόμη καὶ μικρὸ πιθαμορέα. Οἱ καταγεγραμμένες *βάσεις*⁸³⁴, οἱ ὁποῖες καὶ αὐτὲς συνιστοῦν ἀπλῶς ἓνα ἐνδεικτικὸ δεῖγμα βάσεων κλειστῶν ἀγγείων, εἶναι εἴτε ἀπολύτως ἐπίπεδες, εἴτε ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένες, μὲ λοξὰ τοιχώματα, καὶ κυμαίνονται μεταξὺ 11.2-20 ἐκ. σὲ διάμετρο. Τὸ μόνο δεῖγμα μὲ διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα (**K545** – 94/H21/17) ἐντάσσεται στὴ ΜΜ ΙΙΒ περίοδο⁸³⁵. Ὅλες οἱ βάσεις εἶναι ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ μὲ προσμίξεις. Τέλος, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι συνολικὰ ἡ χρῆση ἐρυθροῦ πηλοῦ μὲ μίκα γιὰ μεγάλα ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα, καὶ ἰδίως πίθους, πιστοποιεῖται, τόσο στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, μὲ παρόμοια ποσοστά⁸³⁶, ὅσο καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α)⁸³⁷.

Σύμφωνα με τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα ἡ κατανομή τῶν πιθοειδῶν ἀγγείων κατὰ στρώμα εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη ἀπὸ αὐτὴ τῶν πίθων. Ἄν καὶ τὸ ποσοστὸ τῶν πιθοειδῶν σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* εἶναι παραπλήσιο (93/170 – 54.70%)⁸³⁸, ἡ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ στὴν περίπτωση τῶν πιθοειδῶν ἀπαντᾷ στὸ Ἄνδηρο 2⁸³⁹, στὴν κορυφὴ τοῦ ἱεροῦ (35/93 – 37.63%) (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 6). Στὴ γενικὴ ἐπισκόπηση στρωμάτων με ἴχνη πυρᾶς/καύσης, ἡ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρᾶς/καύσεις, περιλαμβανομένων καὶ τῶν στρωμάτων με *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις*, τὸ ποσοστὸ τῶν πιθοειδῶν ἀγγείων εἶναι σχετικὰ χαμηλό (47/170 – 27.64%), ἐνῶ ἡ πλειονότητα ἀπαντᾷ σὲ στρώματα με ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρᾶς/καύσεις⁸⁴⁰ (Στατ. Πίνακας 17). Σύμφωνα με τὰ στοιχεῖα αὐτά, ἓνας σεβαστὸς ἀριθμὸς πιθοειδῶν ἀγγείων χρησιμοποιεῖτο πιθανῶς ἀπὸ τοὺς πιστοὺς στοὺς χώρους τῶν τελετουργικῶν ἐναποθέσεων, καὶ ὄχι μόνον, γιὰ τὴ μεταφορὰ ἀναλώσιμων ἀγαθῶν. Ἡ σχέση τους με τὶς εἰκαζόμενες τελετουργικὲς πυρᾶς ἦταν προφανῶς περιφερειακὴ.

Γενικά, πέρα ἀπὸ τὴν γενικὴ ἀσάφεια ποὺ ἐπικρατεῖ ὡς πρὸς τὴν ὁρολογία καὶ τὴν ἀκριβὴ ταύτιση τέτοιου τύπου ἀγγείων, κυρίως ἀποθηκευτικοῦ χαρακτήρα, ἡ τυπολογικὴ διαχρονικότητα τῶν περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν τῶν σκευῶν, δυσχεραίνει, καὶ ἴσως ἀπαξιώνει τὴν προσπάθεια χρονολόγησης, ἢ ἔνταξίς τους σὲ στενὰ χρονολογικὰ πλαίσια. Τὸ καταγεγραμμένο ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνει ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα δυνητικὰ καλύπτουν μία πολὺ μεγάλη χρονικὴ περίοδο, σχεδὸν ἀπὸ τὴν ἵδρυση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί (MM I), μέχρι τὴν ἐγκατάλειψή του (YM IB). Ἄν καὶ τὰ διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα ἀναδεικνύουν κυρίως τὴ MM IB-MM IIIB, καὶ ὁριακὰ τὴ μεταβατικὴ MM IIIB-YM IA περίοδο, αὐτὴ καθ' αὐτὴ ἡ παρατήρηση δὲν βασίζεται, παρὰ σὲ μία πολὺ μικρὴ μειονότητα τοῦ ὑλικοῦ⁸⁴¹, καὶ δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ δεσμευτικὴ.

Ἰσως, περισσότερὴ προσοχὴ θὰ πρέπει νὰ δοθεῖ στὸ μέγεθος, στὴ μορφή καὶ συνεπῶς στὴ λειτουργικότητα τῶν ἀγγείων αὐτῶν, στὰ πλαίσια τοῦ χώρου τοῦ ἱεροῦ, παράγοντες ποὺ ἄπτονται πρὸ ἁμεσᾶς τῆς πραγματικῆς, τῆς ὀνομαστικῆς τους ἀξίας. Ἄν λάβουμε ὑπόψη ὅτι τὰ πραγματικὰ μικκύλα, μὴ χρηστικὰ ἀγγεῖα, με κυρίως συμβολικὴ ἀξία, ἀνέρχονται μόνο στὸ 5.29% τοῦ συνόλου τῶν πιθοειδῶν (9/170)⁸⁴², φαίνεται πὼς ἡ μεγάλη πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ, ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀγγεῖα μεγάλων, μεσαίων ἢ μικρῶν διαστάσεων, γεγονὸς τὸ ὁποῖο ὑποδηλώνει, ὅτι οἱ ὅποιες θρησκευτικὲς, ἢ ἄλλες δραστηριότητες στὸ ἱερὸ προϋπέθεταν τὴ μακροπρόθεσμη, καὶ σὲ κάποιες περιπτώσεις, βραχυπρόθεσμη ἀποθήκευση σημαντικῶν ποσοτήτων ἀγαθῶν/τροφῶν. Τὰ μὲν μεγάλα ἀγγεῖα (κυρίως πίθοι, καὶ μεγάλα πιθοειδή), θὰ πρέπει νὰ υποθέσουμε ὅτι παρέμεναν μονίμως στὸν χώρο τοῦ ἱεροῦ, ἐνῶ τὰ ἄλλα, μικρότερα ἀγγεῖα, θὰ μπορούσαν νὰ μεταφέρονται κάθε φορὰ ἀπὸ τοὺς προσκυνητὲς ἢ τὸ προσωπικὸ καὶ πιθανῶς προορίζονταν καὶ γιὰ τὴ μεταφορὰ προσφορῶν. Τέλος, θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι τὰ πραγματικὰ περίτεχνα διακοσμημένα δείγματα, τὰ ὁποῖα πιθανῶς προορίζονταν γιὰ θρησκευτικὲς τελετὲς δημόσιου χαρακτήρα, ὅπως τὸ **K508** – 94/H16/1, καὶ πιθανῶς τὸ

K491 – 94/ΣΤ2/1δ, είναι εξαιρετικά περιορισμένα σε αριθμό (1.76% του συνόλου των πιθοειδών), ενώ όλα ανήκουν σε άγγεϊα μεσαίων και μικρών διαστάσεων. Τα χαμηλά ποσοστά αυτής της κατηγορίας πιθοειδών μάλλον τονίζουν, αφ' ενός μὲν τὸν περιορισμένο ρόλο τους στο τελετουργικὸ τυπικὸ, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴ θεμελιώδη σημασία τῶν μεγάλων, καθαρὰ χρηστικῶν άγγείων, στὴ θρησκευτικὴ καθημερινότητα τοῦ ἱεροῦ⁸⁴³.

11.3 Πιθαμφορεῖς

Ἡ κατηγορία τῶν πιθαμφορέων ἀντιπροσωπεύεται στὸ ἱερὸ ἀπὸ ἐλάχιστα (15)⁸⁴⁴, ἀλλὰ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέροντα δείγματα⁸⁴⁵.

Τὰ σωζόμενα χεῖλη εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξώκυρτα ἐπίπεδα, μὲ σχετικὰ ὑψηλό, κάθετο, κυλινδρικό λαιμὸ καὶ διάμετρο ἢ ὁποῖα κυμαίνεται μεταξὺ 20-25 ἐκ. ἐσωτερικὰ καὶ μεταξὺ 24-32.7 ἐκ. ἐξωτερικά. Τὰ περισσότερα τοιχώματα σώζουν ἐξεργό, πλαστικὸ δακτύλιο στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου, ὁ ὁποῖος εἶναι κατὰ κανόνα ἰδιαίτερα κυρτός. Οἱ βάσεις εἶναι στὴν πλειονότητά τους ὑπερυψωμένες δισκοειδεῖς (moulded)⁸⁴⁶, μὲ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ παρουσιάζουν ἔντονες ἀποκλίσεις στὴ διάμετρο⁸⁴⁷. Τὴ μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ μία ἀποσπασματικὴ βάση (**K560** – 93/B5/142α-β), ἢ ὁποῖα ἀφενὸς μὲν εἶναι ἐπίπεδη καὶ ἀφετέρου ἢ διάμετρος της ἀνέρχεται στὰ 22 ἐκ.⁸⁴⁸.

Τὰ πλησιέστερα σχηματικὰ παράλληλα ἀναφέρονται στοὺς λεγόμενους πιθαμφορεῖς ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ, μὲ κέντρο παραγωγῆς τὴν Κνωσό⁸⁴⁹, καὶ στὰ ἀπίοσχημα, πιθοειδῆ άγγεϊα μὲ κυλινδρικό λαιμό, ἕνα ἐκ τῶν ὁποίων καταγράφεται στὴ δημοσίευση τοῦ Νεροκούρου⁸⁵⁰ καὶ σὲ ἄλλα μινωικά κέντρα. Αὐτὸ ποὺ πραγματικὰ ἀξίζει νὰ τονισθεῖ παρ' ὅλα αὐτὰ εἶναι ἡ παντελὴς ἀπουσία τέτοιου τύπου άγγείων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ καὶ τοὺς τάφους στὸ Καστρί⁸⁵¹.

Ἡ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων πιθαμφορέων εἶναι ἀπὸ χονδροειδῆ, κυρίως ὥχρὸ πηλό, μὲ ἴδιο, ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα⁸⁵². Ἡ μεγάλη πλειονότητα (10/15), ἢ ὁποῖα περιλαμβάνει καὶ τὰ πιὸ ἀξιόλογα δείγματα, φέρει γραπτὴ διακόσμηση⁸⁵³. Ἡ δημοφιλέστερη θεματικὴ ἐνότητα εἶναι ὁ φυτικὸς ρυθμὸς (3/10). Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὁμάδα ξεχωρίζει ἕνα μεγάλο άγγεϊο, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε συνανήκοντα ἢ συγκολλώμενα ὄστρακα (**K549** – 93/B5/52 & 93/B5/65α-β, **K555** – 93/B4 Συγκ. Άγγείων/32α-β), ἕνα ἰδιότυπο δεῖγμα, μὲ ἀνάγλυφν, ἐπίθετη διακόσμηση στὸ χεῖλος (λογχοειδῆ κοσμήματα), γιὰ τὴν ὁποῖα δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ κανένα παράλληλο⁸⁵⁴. Στὸν ὦμο φέρει ἕνα φυτικὸ θέμα στὰ πλαίσια τοῦ ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ (alternating style), χαρακτηριστικὸ τῆς ὕστερης ΥΜ ΙΒ περιόδου⁸⁵⁵. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ συγκεκριμένο φυτικὸ θέμα, μία σχετικὰ σχηματοποιημένη ἐκδοχὴ ἄνθους, ἢ κλαδίσκου μὲ φύλλα, ἂν καὶ συνάδει πλήρως μὲ τὶς τάσεις τοῦ τέλους τῆς ΥΜ ΙΒ, δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ ἀκριβὲς παράλληλο.

Καὶ στὴν περίπτωση τοῦ ἄλλου ἀποσπασματικοῦ τοιχώματος μὲ φυτική διακόσμηση (**K556** – 93/B5/69) εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι πρόκειται γιὰ δεῖγμα τοῦ ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ. Τὸ καθ' ἑαυτὸ φυτικὸ μοτίβο, μία ἱμπρεσιονιστικὴ ἐκδοχὴ δένδρου, ἢ κλάδου μὲ ἄνθη, θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ καὶ αὐτὸ σύμφωνο μὲ τὶς τάσεις τοῦ τέλους τῆς ΥΜ ΙΒ, καὶ φαίνεται πὼς εἶναι μοναδικό. Τέλος, ἡ μεγαλύτερη ἐκ τῶν βάσεων (**K560** – 93/B5/142α-β), μὲ οὐσιαστικὰ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση, διατηρεῖ ἵχνη φυλλοειδῶν κοσμημάτων. Ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα δείγματα ἀξίζει νὰ μνημονευθοῦν δύο περιπτώσεις μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση (**K550** – 93/B16/86, **K562** – 94/H2B/4), τῆς ΜΜ ΙΙΒ⁸⁵⁶, καθὼς καὶ δύο δείγματα, ἓνα τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου (**K553** – 93/A18/6), καὶ μία βάση (**K559** – 93/B1/1ε), μὲ πορφυρὴ διακόσμηση ἐπὶ μελανοῦ βάθους, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν σὲ ἀκόμη πρωιμότερη φάση (ΜΜ ΙΙ-ΙΙΙΑ), τὸ ἀργότερο μέχρι καὶ τῇ ΜΜ ΙΙΒ περίοδῳ⁸⁵⁷.

Ἡ παντελὴς ἀπουσία αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ ἀποτελεῖ ἓνα σαφῶς ἀξιοπεριέργο φαινόμενο καὶ θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ ἀποδοθεῖ σὲ μία πιθανὰ στενὴ/ιδιότυπη σχέση αὐτῶν τῶν ἀγγείων μὲ τὸ τελετουργικὸ τυπικὸ στὸ ἱερό. Ἄν καὶ ἡ πλειονότητα τῶν διαγνωστικῶν δειγμάτων ἀνήκει στὸ τέλος τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου, τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν ἐξηγεῖ ἐπαρκῶς τὴν ἀπουσία τους ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ. Ἐπίσης, θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἓνας σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ ἔφεραν ὑψηλῆς ποιότητος, ἴσως μοναδικὴ διακόσμηση, κυρίως φυτικοῦ ρυθμοῦ⁸⁵⁸, στοιχεῖο τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ἐνδεικτικὸ ὡς πρὸς τὸν ρόλο τους στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ⁸⁵⁹, ἐνῶ ἡ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα τεκμηριώνει τὴ χρῆση τους σὲ χώρους *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*⁸⁶⁰ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 6). Ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς ἀγγείων, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὑποδηλώνει τὸν μὴ μαζικὸ χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ ρόλου⁸⁶¹.

12. Πρόχοι / Ἀμφορεῖς⁸⁶²

Στὸ καταγεγραμμένο ὕλικό ἀπὸ τὸ ἱερὸ συγκαταλέγεται ἓνας σεβαστὸς ἀριθμὸς ἀποσπασματικῶν πρόχων καὶ ἀμφορέων (200), κυρίως χεῖλη καὶ τοιχώματα⁸⁶³, διαφόρων μεγεθῶν καὶ σχηματικῶν παραλλαγῶν. Στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ἂν καὶ τὸ σύνολο τῶν καταγεγραμμένων ἀγγείων εἶναι ὑπερδιπλάσιο σὲ ὄγκο, ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο σὲ ἓνα οἰκιστικὸ περιβάλλον, οἱ ὑπάρχουσες ἐκδοχὲς δὲν ἀνταποκρίνονται, παρὰ σὲ πολὺ μικρὸ βαθμὸ, στὸ κεραμικὸ ὕλικό ἀπὸ τὸ ἱερό⁸⁶⁴. Ἡ παρουσία πρόχων ἐπιβεβαιώνεται καὶ σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη⁸⁶⁵.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴ τυπολογία τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸ ἱερὸ μία σχετικὰ μεγάλη κατηγορία πρόχων (25)⁸⁶⁶, ἡ ὁποία ἀπαντᾷ σὲ δύο βασικὲς παραλλαγές, χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἔντονα διαφοροποιημένο χεῖλος καὶ λαιμό. Ἡ *πρώτη παραλλαγή*, ἂν καὶ περιλαμβάνει ἓναν πολὺ περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων (8)⁸⁶⁷, ἀνταποκρίνεται σὲ μεγάλο βαθμὸ στὶς λεγόμενες *πρόχειλες πρόχους* τῆς ΥΜ Ι περιόδου⁸⁶⁸, μὲ ἐξώκυρτο χεῖλος, καὶ σχετικὰ ὑψηλὸ λαιμὸ μικρῆς διαμέτρου. Αὐτὴ ἡ ἐκδοχὴ

τῆς πρόχειλης πρόχου, ἐνῶ δὲν ἀπαντᾷ σχεδὸν καθόλου στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό⁸⁶⁹, στὴν Κρήτη ἀποτελεῖ διαγνωστικὸ στοιχεῖο τοῦ κεραμικοῦ ρεπερτορίου ἀπὸ τῆ ΜΜ III, καὶ ιδιαίτερα κατὰ τὴν ΥΜ I περίοδο, ὅταν συνδέεται μὲ σύνθετες καὶ ποιοτικὰ προσεγμένες διακοσμητικὲς συνθέσεις⁸⁷⁰. Οἱ σωζόμενες διάμετροι κυμαίνονται μεταξὺ 9-11 ἐκ. Παρόμοια ἀγγεῖα στὴν Ἀγ. Εἰρήνη⁸⁷¹, στὸν Κομμό⁸⁷², καὶ στὸν οἰκισμό τοῦ Νεροκούρου⁸⁷³ ἀνήκουν κυρίως στὴν ΥΜ I περίοδο.

Παρὰ τὴν ἀποσπασματικότητα τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερὸ εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι κάποια ἀπὸ τὰ σωζόμενα τοιχώματα (6 δείγματα)⁸⁷⁴, μερικὰ μὲ ἀνάγλυφο δακτύλιο στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἀνῆκαν ἀρχικὰ σὲ πρόχους αὐτοῦ τοῦ τύπου. Μόνο δύο ἐξ αὐτῶν (**K629** – 93/B2/4, **K656** – 94/Z2B/28θ) σώζουν διαγνωστικὰ στοιχεῖα διακόσμησης, ἴχνη ραβδωτοῦ ρυθμοῦ τῆς ΜΜ IIIB περιόδου⁸⁷⁵, καὶ ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης, ποὺ στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζει τὴ μεταβατικὴ ΜΜ IIIB/ΥΜ IA, ἢ τὴν πρώιμη ΥΜ IA περίοδο⁸⁷⁶.

Μία ἄλλη, *δημοφιλέστερη παραλλαγή* (17 δείγματα)⁸⁷⁷ τῆς ἴδιας γενικῆς κατηγορίας, περιλαμβάνει ἀγγεῖα διαφόρων μεγεθῶν, κυρίως μεσαίων διαστάσεων, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, διαφοροποιημένο, βραχὺ λαιμό, μὲ συγκλίνοντα τοιχώματα σχετικὰ μεγάλῃς διαμέτρου, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἀγγεῖα τῆς προηγούμενης ἐκδοχῆς, καὶ ιδιαίτερα κυρτὸ ὦμο. Ἐξ ἐξ αὐτῶν (**K580** – 93/B5/52α, **K600** – 94/Z6/78, **K611** – 94/H21/1, **K615** – 94/H29B/1, **K616** – 94/H29Θ/4β) ἀποτελοῦν μία ξεχωριστὴ ὑποομάδα, ἢ ὁποία καθορίζεται ἀπὸ μίαν ἀναστροφὴ τοῦ χείλους πρὸς τὰ ἔσω, καὶ πιθανῶς ἀπὸ ὑψηλότερο, ἀμιγῶς κυλινδρικό λαιμό⁸⁷⁸. Ὅλα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς τῆς ὑποομάδας ἔχουν σχεδὸν πανομοιότυπη διάμετρο χείλους (15-17 ἐκ.), ἐλαφρὰ μεγαλύτερη ἀπὸ τὶς διαμέτρους τῶν ὑπολοίπων ἀγγείων τῆς παραλλαγῆς αὐτῆς, οἱ ὁποῖες παρουσιάζουν ἔντονες ἀποκλίσεις (7.7-15 ἐκ.). Ἡ παραλλαγή αὐτὴ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἐλάχιστα δείγματα στὸν οἰκισμό, ὅλα τῆς ΜΜ IIIB περιόδου⁸⁷⁹, ἐνῶ ἀνάλογα ἀγγεῖα ἀπαντοῦν στὸν Κομμό⁸⁸⁰, καὶ στὸν οἰκισμό στὸ Νεροκούρου⁸⁸¹.

Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀγγείων στὸ ἱερὸ (12/17), διαθέτει ὀλόβαφο λαιμὸ ἐξωτερικὰ καὶ ταινία χείλους ἐσωτερικά. Δύο ἐκ τῶν ὑπολοίπων (**K600** – 94/Z6/78, **K605** – 94/Z11/67ε), τὰ ὁποῖα φέρουν ἴχνη πολυχρωμίας (πορφυρῆς βαφῆς ἐπὶ μελανοῦ βάθους) καὶ λευκῆς βαφῆς ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, ἀντιστοίχως, μάλλον ἐντάσσονται στὴ ΜΜ II-IIIIB περίοδο⁸⁸². Σὲ αὐτὴ τὴν ἐκδοχὴ φαίνεται πὼς ἀνήκει καὶ ἓνας σεβαστὸς ἀριθμὸς *τοιχωμάτων* (11)⁸⁸³, τέσσερα ἐκ τῶν ὁποίων φέρουν ραβδωτὴ διακόσμηση τῆς ΜΜ IIIB περιόδου⁸⁸⁴. Ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα δείγματα ἢ συντριπτικὴ πλειονότητα (6/7) εἶναι δυστυχῶς ἄβαφα⁸⁸⁵.

Ἡ *δεύτερη κατηγορία* ἀγγείων (18 δείγματα)⁸⁸⁶ μεσαίων ἕως μικρῶν διαστάσεων χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὄρθιο, εὐθὺ ἢ ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λαιμὸ μὲ ἀποκλίνοντα τοιχώματα καὶ ιδιαίτερα κυρτὸ ὦμο, ἓνα στοιχεῖο ποὺ εἶναι κοινὸ μὲ τὰ ἀγγεῖα τῆς προηγούμενης κατηγορίας. Μόνο τέσσερα δείγματα σώζουν ἴχνη μιᾶς κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς, ἢ κυλινδρικῆς διατομῆς⁸⁸⁷, ἐνῶ σὲ δύο περιπτώσεις (**K572** – 93/B4/12, **K587** – 93/B16/220ε) διατηροῦνται ἴχνη προχοῆς. Οἱ διάμετροι,

στη μεγάλη τους πλειονότητα, παρουσιάζουν μεγάλη όμοιογένεια (5-8 έκ.), με τρεις μοναδικές εξαιρέσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν μικρότερες ή μεγαλύτερες έκδοχές⁸⁸⁸. Είναι αξιοσημείωτο, ότι αυτή η κατηγορία αγγείων, ή πλειονότητα των οποίων ανταποκρίνεται σχηματικά στον τύπο του *ἀμφορέα με έλλειψοειδές στόμιο* (oval-mouthed amphora)⁸⁸⁹, ένας τύπος που δεν άλλαξε σημαντικά μεταξύ της MM III και της YM III περιόδου, δεν αντιπροσωπεύεται από κανένα δείγμα στον οικισμό στο Καστρί. Παρόμοια αγγεία απαντούν εύρέως στην Κρήτη⁸⁹⁰. Τα δείγματα από το ιερό φαίνεται πως εντάσσονται καλύτερα στη μορφολογία της MM περιόδου.

Τα περισσότερα αγγεία (14/18) δεν φέρουν κανενός είδους διακόσμηση (7/18)⁸⁹¹, ή είναι ολόβαφα εξωτερικά (7/18)⁸⁹². Από τα τέσσερα έναπομείναντα δείγματα, ένα (**K604** – 94/Z10/7) σώζει ίχνη λευκής βαφής επί μελανού βάθους, ενώ δύο άλλα αγγεία (**K613** – 94/H24/14α, **K614** – 94/H24/18) φέρουν ίχνη πολυχρωμίας (πορφυρής και λευκής βαφής επί σκοτεινού βάθους), χαρακτηριστική της MM II-IIIΒ παράδοσης στα Κύθηρα⁸⁹³. Η συγκεκριμένη φυτική/φυλλοειδής και ταινιωτή διακόσμηση, σε λευκή και πορφυρή βαφή επί σκοτεινού βάθους, μάλλον εντάσσει τα τρία δείγματα προς το τέλος της MM περιόδου⁸⁹⁴.

Στην *ίδια γενική κατηγορία* φαίνεται πως ανήκουν και δύο άλλα τμήματα πρό-χων/ἀμφορέων (**K568** – 93/A56/1, **K597** – 94/Z5A/7), με ιδιαίτερα βραχύ, ὄρθιο, εὐθύ ή ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος και κυρτὸ ὦμο, τὰ ὁποῖα ἂν και δὲν ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ κανένα δείγμα στὸν οἰκισμό, ἔχουν σχεδὸν ἀκριβῆ παράλληλα, στὴν Ἀγ. Εἰρήνη⁸⁹⁵, ἀλλὰ και στὴν Κρήτη και πιὸ συγκεκριμένα στὴν Κνωσό⁸⁹⁶ και στὸ Παλαίकाстро⁸⁹⁷. Σχεδὸν ὅλα ἐντάσσονται στὴν ἴδια MM IIIΒ-YM IΑ περίοδο. Ἐνα ἐκ τῶν δειγμάτων στὸ ιερό (**K597** – 94/Z5A/7), σώζει ἔξεργο δακτύλιο στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ και ἔκφυση μεγάλης, κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς ἐκ τοῦ χεῖλους. Δυστυχῶς και τὰ δύο δείγματα εἶναι ἄβαφα, γεγονός που δὲν βοηθᾷ στὴ χρονολόγησή τους. Στὴ δεύτερη κατηγορία ἀνήκει πιθανῶς και ἡ πλειονότητα τῶν ὑπόλοιπων *τοιχωμάτων* (15 δείγματα)⁸⁹⁸. Ἄν και τὰ περισσότερα (10/15) δὲν σώζουν ιδιαίτερα διαγνωστικά, διακοσμητικά στοιχεῖα⁸⁹⁹, ἡ διακόσμηση τῶν ὑπολοίπων (5/15) γενικὰ συνάδει με μία χρονολόγηση πρὸς τὸ τέλος τῆς MM III περιόδου⁹⁰⁰. Οἱ δύο, ἴσως τρεῖς περιπτώσεις με ραβδωτὴ διακόσμηση⁹⁰¹ ἐντάσσονται πλήρως στὴ MM IIIΒ παράδοση⁹⁰². Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δείγματα με ἴχνη πολυχρωμίας, δύο περιπτώσεις (**K671** – 94/H24/20, **K672** – 94/H24/21) ἀνήκουν στὸ σύνθητες ρεπερτόριο τῆς MM IB-IIIΒ περιόδου στα Κύθηρα (πορφυρὴ ταινιωτὴ διακόσμηση, ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους)⁹⁰³, ἐνῶ ἡ τρίτη περίπτωση (**K668** – 94/H13A/14) συνδυάζει τὸν πτυχωτὸ ρυθμὸ σε σκοτεινὴ βαφή ἐπὶ ἀνοικτοῦ βάθους (MM IIIΒ/YM IΑ, πρώιμη YM IΑ), με ἐπίθετη, δευτερεύουσα, πορφυρὴ διακόσμηση, ἡ ὁποία θὰ μπορούσε νὰ ἀνήκει και στὴν πρώιμη YM IΑ περίοδο⁹⁰⁴.

Στὴν *τρίτη κατηγορία* (31 δείγματα)⁹⁰⁵ περιλαμβάνονται αγγεία με ὄρθιο, εὐθύ ή ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀλλὰ σε ἀντίθεση με τὰ αγγεία τῆς προηγούμενης κατηγορίας, διαθέτουν ὑψηλό, σχεδὸν κυλινδρικό λαιμό. Δύο ἐξ αὐτῶν (**K576** – 93/B5/10α, **K595** – 94/Z2B/130) σώζουν ἔκφυση λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἡ

όποια ύψώνεται ἄνωθεν τοῦ χεῖλους καὶ ἓνα (**K582** – 93/B15/22) φέρει κωνικὸ κομβίον στὸν λαιμό⁹⁰⁶. Ἡ διάμετρος χεῖλους παρουσιάζει μεγάλη ὁμοιογένεια (10–11 ἐκ.)⁹⁰⁷, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ σωζόμενη διακόσμηση δὲν βοηθᾷ ἰδιαίτερα στὴν ἔνταξή τους σὲ συγκεκριμένη χρονολογικὴ περίοδο⁹⁰⁸. Μόνον δύο δείγματα φέρουν ἴχνη λευκῆς, ἢ πορφυρῆς βαφῆς ἐπὶ μελανοῦ βάθους⁹⁰⁹, ἴδιον τῆς MM II–III περιόδου⁹¹⁰. Ἡ συγκεκριμένη ὁμάδα ἐμφανίζει ὁμοιότητες μὲ ἓναν τύπο πρόχου (ewer), ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί ἀποτελεῖ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων πρόχων (77.62%), καὶ συγκεκριμένα μὲ τὴν ἐκδοχὴ τῆς YM IA περιόδου⁹¹¹. Ἀνάλογα παραδείγματα ἀπαντοῦν στὸν Κομμό⁹¹² καὶ στὸν οἰκισμὸ τοῦ Νεροκούρου⁹¹³. Τέλος, δύο ἀποσπασματικὰ δείγματα χειλέων (**K585** – 93/B16/17, **K593** – 94/ΣΤ9Α/4), καὶ τὰ δύο ἄβαφα, ἀνήκουν προφανῶς στὸν τύπο τῆς πρόχου μὲ χαμηλὴ προχοή, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται στὸν οἰκισμὸ κατὰ τὴν YM IA περίοδο⁹¹⁴. Στὸ ἴδιο τύπο, ἀλλὰ στὴν YM IB ἐκδοχὴ του, μπορεῖ νὰ ἀνήκει καὶ ἓνα τρίτο δείγμα (**K592** – 94/ΣΤ7Α/8)⁹¹⁵.

Σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίᾳ πρόχων/ἀμφορέων μάλλον ἀνήκει καὶ ἓνας σημαντικὸς ἀριθμὸς *τοιχωμάτων* (21 δείγματα)⁹¹⁶. Ἡ μεγαλύτερη θεματικὴ ὁμάδα (5/21)⁹¹⁷ περιλαμβάνει ἄγγεῖα μὲ ἴχνη πολυχρωμίας ἢ λευκῆς βαφῆς ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους (ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ/μελανοῦ βάθους), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται πλήρως στὴ MM II–IIIΒ παράδοση τῶν Κυθήρων⁹¹⁸. Ὅλες οἱ ὑπόλοιπες διαγνωστικὲς θεματικὲς ἐνότητες ἐκπροσωποῦνται ἀπὸ ἓνα ἕως δύο δείγματα ἐκάστη. Μὲ ἐξαίρεση τὰ ἄβαφα (4)⁹¹⁹, καὶ τὰ ὁλόβαφα δείγματα (6)⁹²⁰, καθὼς καὶ τὰ ἄγγεῖα μὲ μὴ διαγνωστικὴ, ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ τῆς MM IIIΒ–YM I περιόδου (2)⁹²¹, οἱ μόνες διαγνωστικὲς θεματικὲς ἐνότητες, περιλαμβάνουν δύο ἄγγεῖα⁹²² μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση τῆς MM IIIΒ περιόδου⁹²³, καὶ δύο⁹²⁴ μὲ ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης. Ἐνα ἐκ τῶν τελευταίων (**K659** – 94/Z5/102ε) συνδυάζει τὴ χρῆση λευκῆς βαφῆς σὲ συμπληρωματικὸ ρόλο, καθὼς καὶ τὴ χρῆση μελανῆς βαφῆς ἐπὶ καστανοῦ βάθους, στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παραπέμπουν στὴ μεταβατικὴ MM IIIΒ/YM IA, ἢ ἀκόμη καὶ στὴ MM IIIΒ περίοδο.

Στὴν *τελευταία κατηγορία* ἐντάσσεται ἓνας σεβαστὸς ἀριθμὸς μικρῶν καὶ μικκύλων πρόχων/ἀμφορέων (42 δείγματα)⁹²⁵, διαφόρων τύπων, μὲ ὠοειδῆ, σφαιρικά, ἢ βαριὰ ἀπιόσχημα σώματα, ἄγγεῖα τὰ ὁποῖα καλύπτουν ἓνα εὐρὸ χρονολογικὸ φάσμα, ἀπὸ τὴ MM II ἕως τὴν YM IB περίοδο. Ἐλάχιστα δείγματα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί⁹²⁶. Μορφολογικὰ διαθέτουν ἐλάχιστα διαγνωστικὰ στοιχεῖα. Ἡ μοναδικὴ ἴσως εἰδοποιὸς διαφορὰ, ὡς πρὸς τὴ μορφολογία τοῦ σχήματος, ἀναφέρεται στὸν βαθμὸ διαφοροποίησης τοῦ λαιμοῦ, ὁ ὁποῖος ποικίλλει σημαντικά. Τὰ ἄγγεῖα μποροῦν νὰ διαχωρισθοῦν μὲ βάση αὐτὸ τὸ κριτήριον σὲ δείγματα μὲ *ἐντονα διαφοροποιημένο* λαιμό, μικρῆς διαμέτρου, σὲ δείγματα μὲ *πὺρ ἡπια μετάβαση* ἀπὸ λαιμὸ σὲ *ῶμο*, καὶ συνεπῶς, μὲ μεγαλύτερη διάμετρο λαιμοῦ, καὶ τέλος, σὲ δείγματα τὰ ὁποῖα δὲν *διαφοροποιοῦνται καθόλου* σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Στὴν *πρώτῃ ὁμάδα* (19 δείγματα)⁹²⁷, οἱ διάμετροι χεῖλους τῆς ὁποίας κυμαίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταξύ 2.5–3.5 ἐκ.⁹²⁸ ἐντάσσεται καὶ ἓνα δείγμα ραμφό-

στομης πρόχου (**K584** – 93/B15/58), με λοξότμητη προχοή και σφαιρικό σώμα, δυστυχώς άβαφο, το οποίο μάλλον ανήκει στη MM IIIB περίοδο⁹²⁹, ενώ ένα άλλο δείγμα, τριφυλλόσχημης πρόχου (**K591** – 94/ΣΤ2Α/1), και πάλι άβαφο, θα μπορούσε να τοποθετηθεί κάπου μεταξύ της MM III και της ΥΜ Ι περιόδου, μάλλον προς την υστερότερη περίοδο⁹³⁰. Τέλος ένα τρίτο άγγειο, με έλλειψοειδές στόμιο (**K607** – 94/H8Α/4) παραπέμπει σχηματικά σε κάποια ΥΜ ΙΒ δείγματα από το Καστρί⁹³¹, και το Παλαίκαστρο⁹³². Μικρές και μικκύλες πρόχοι/άμφορες της *δεύτερης ομάδας* (22 δείγματα)⁹³³ προσεγγίζουν σχηματικά κάποια ανάλογα άγγεϊα από τον Κοιμό⁹³⁴, τον οικισμό στο Νεροκούρου⁹³⁵, καθώς και το Παλαίκαστρο⁹³⁶. Τέλος στην *τρίτη ομάδα* εντάσσεται ένα μοναδικό δείγμα (**K602** – 94/Z9Γ/17), το οποίο ανταποκρίνεται περισσότερο σε μία έκδοχή της ΥΜ Ι περιόδου⁹³⁷.

Όσον αφορά τη διακόσμηση, από το σύνολο των μικρών/μικκύλων αγγείων αυτής της κατηγορίας (42 δείγματα), ένα μεγάλο ποσοστό (26/42 – 61.90%), περισσότερα από τα μισά είναι άβαφα, και δεν σώζουν κανένα ίχνος διακόσμησης, ενώ τα άγγεϊα τα οποία φέρουν ολόβαφη διακόσμηση εκπροσωπούν μόνο ένα 16.16% (7/42), όπως και η κατηγορία των γραπτών πρόχων/άμφορέων, ή οποία συνιστά ένα ιδιαίτερα περιορισμένο ποσοστό του συνόλου (9/42 – 21.42%). Η συντριπτική πλειονότητα των γραπτών αγγείων φέρει μη διαγνωστική, ταινιωτή διακόσμηση (7/9)⁹³⁸, ενώ τα υπόλοιπα, διαγνωστικά δείγματα (**K588** – 94/B24/5, **K589** – 94/B28/6) φέρουν φυτική διακόσμηση κρόκων με μίσχους, σε φυσιοκρατική απόδοση, ίδιον της ΥΜ ΙΒ περιόδου στα Κύθηρα⁹³⁹.

Σε αυτή την κατηγορία πιθανώς εντάσσεται και ένας ικανός αριθμός *τοιχωμάτων* (17 δείγματα)⁹⁴⁰. Η μεγάλη πλειονότητα (11/17) περιλαμβάνει άγγεϊα με ταινιωτή, ή/και απροσδιόριστη διακόσμηση (8/11), καθώς και τις συνήθεις κατηγορίες των άβαφων (1/11), και των ολόβαφων δειγμάτων (2/11). Τα έξι έναπομείναντα άγγεϊα, απεικονίζουν ποικιλία θεμάτων της MM⁹⁴¹, και της ΥΜ Ι παράδοσης. Οι πλέον διαγνωστικές περιπτώσεις περιλαμβάνουν το **K673** – 94/H29Α/5, με φυτική διακόσμηση, σε ένωτική, φυσιοκρατική απόδοση, και το **K665** – 94/H2Β/1, με ανηρημένα σπειροειδή κοσμήματα, τα οποία παραπέμπουν σαφώς στην αίσθητική της ΥΜ ΙΒ περιόδου⁹⁴².

Το μικρό δείγμα *βάσεων* που επέλεγε για τον κατάλογο περιλαμβάνει δύο ελαφρά ανασκηκωμένα και τρία αποκλίνοντα δείγματα (*splaying*), με διάμετρο που κυμαίνεται μεταξύ 7-23 εκ. Έξ αυτών, ένα σώζει ίχνη ταινιωτής, μη διαγνωστικής διακόσμησης σε σκοτεινή βαφή επί ανοιχτού βάθους⁹⁴³, δύο φέρουν ραβδωτή διακόσμηση, της MM IIIB περιόδου⁹⁴⁴, και ένα άλλο σώζει ίχνη λευκής και πορφυρής συμπληρωματικής διακόσμησης επί καστανών ταινιών, σε ανοιχτό βάθος, κάτι που στο Καστρί χαρακτηρίζει τη MM IIIB, τη μεταβατική MM IIIB/ΙΑ και ίσως την πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο⁹⁴⁵.

Όσον αφορά τους *πηλούς*, παρ' όλο που στην πλειονότητα των αγγείων (142/200 – 71%) χρησιμοποιήθηκαν οι συνήθεις τοπικοί πηλοί, κυρίως ο ώχρος (75.26%)⁹⁴⁶, τα δείγματα από έρυθρο πηλό με μίκα εμφανίζουν ένα ιδιαίτερα υψηλό

ποσοστό σε αυτό τον τύπο άγγείου (58/200 – 29%)⁹⁴⁷, και σε όλο το φάσμα των έκδοχων. Είναι επίσης ένδεικτικό ότι σχεδόν το σύνολο των άγγείων από έρυθρο πηλό με μίκα δεν έφερε κανένα ίχνος διακόσμησης⁹⁴⁸.

Γενικά, ή μεγάλη ποικιλία παραλλαγών και ή άπουσία μεγάλων άναγνωρίσιμων, όμοιογενών ομάδων, σε αντίθεση με την κατάσταση στον οικισμό στο Καστρί, και σε άλλες οικιστικές θέσεις στην Κρήτη, προφανώς συνδέεται με τις λατρευτικές ανάγκες και πρακτικές στον χώρο. Άξίζει επίσης νά σημειωθεί ότι από το σύνολο των δειγμάτων στο ιερό, τὰ ποσοστά των άγγείων, σχετικά μεγάλων, και κυρίως μεσαίων διαστάσεων, είναι ιδιαίτερος ύψηλά (περίπου 70%), σε σχέση με τὰ ποσοστά που αντιστοιχοῦν στα άγγεϊα μικρών/μικκύλων διαστάσεων (Γράφημα 16), και αυτό το γεγονός είναι προφανώς ένδεικτικό για τις λειτουργικές και ίσως για τις τελετουργικές ανάγκες του ιερού. Άν θεωρήσουμε ότι ό μεγάλος αριθμός μικκύλων προχοϊδίων/γαλακτοδοχείων (1021 δείγματα), καθώς και ό σημαντικός αριθμός μικρών/μικκύλων πρόχων/άμφορέων, έξυπηρετούσε έπαρκώς τις προχυτικές/σπονδικές απαιτήσεις των πιστών, ίσως σε συνάρτηση με την κατηγορία των ρυτῶν⁹⁴⁹, τὰ ύψηλά ποσοστά προχυτικών και άποθηκευτικών σκευῶν, μεσαίου και μεγάλου μεγέθους, τὰ όποϊα σημειωτέον ήταν σαφώς υποβαθμισμένα αίσθητικά⁹⁵⁰, προφανώς προορίζονταν, τόσο από το προσωπικό όσο και από τους πιστούς, για ένα καθαρά χρηστικό ρόλο, σε άμεση συνάρτηση με τὰ άποθηκευμένα άγαθά, στους πίθους και στα άλλα εύρύστομα πιθοειδή, τὰ όποϊα βρέθηκαν στο ιερό, ιδίως σε στρώματα *πρωτογενῶν έναποθέσεων*⁹⁵¹ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομής 7). Τέλος, αν και το μέγεθος των προχυτικών/άποθηκευτικών άγγείων αὐτῆς τῆς κατηγορίας δεν είναι άπαγορευτικό, όσον άφορᾷ την μεταφορά τους από τον οικισμό, οί τυπολογικές διαφορές με το υλικό από το Καστρί μάλλον υποδεικνύουν την έξειδικευμένη χρήση κάποιων κατηγοριῶν άγγείων για θρησκευτικές/τελετουργικές δραστηριότητες.

13. Γεφυρόστομες πρόχοι⁹⁵²

Οί γεφυρόστομες πρόχοι στο ιερό αντιπροσωπεύονται από έναν σημαντικό αριθμό δειγμάτων (204)⁹⁵³, ανάλογο με αὐτόν που αντιστοιχεῖ στα χαρακτηριστικά δείγματα πρόχων/άμφορέων⁹⁵⁴, δύο σχετικά μεγάλες ομάδες άγγείων, οί όποιες οὐσιαστικά μοιράζονται την πρώτη θέση στην κατηγορία των μεγάλων προχυτικών σκευῶν. Στο σύνολο των προχυτικών άγγείων κατέχουν από μεγάλη άπόσταση βέβαια, τῇ δεύτερῃ θέσῃ, μετὰ τὰ μικκύλα προχοϊδία⁹⁵⁵. Άξίζει νά σημειωθεί ότι αντίστοιχα μεγάλα ποσοστά γεφυρόστομων πρόχων καταγράφονται στα ιερὰ κορυφῆς του Γιούχτα⁹⁵⁶, και των Άτσιπάδων⁹⁵⁷. Αὐτός ό τύπος άγγείου άποτελεῖ ένα ύπολογίσιμο ποσοστό του συνόλου τῆς κεραμεικῆς, στους περισσότερους μινωικούς οικισμούς, έντός και έκτός Κρήτῃς⁹⁵⁸, περιλαμβανομένου και του οικισμού στο Καστρί, όπου ό συνολικός αριθμός γεφυρόστομων πρόχων είναι όμως έντυπωσιακά μικρότερος από το σύνολο των καταγεγραμμένων πρόχων στο ιερό⁹⁵⁹.

Στὸ συγκεκριμένο ὕλικὸ ἀπαντοῦν τέσσερις βασικοὶ τύποι χεϊλέων⁹⁶⁰:

- ἐσώστροφα, μὴ διαφοροποιημένα χεῖλη⁹⁶¹
- ἐσώστροφα, ἀναδιπλωμένα χεῖλη, ἐνίοτε ἐλαφρὰ ἐξωνεύοντα⁹⁶²
- ἐλαφρά, ἢ ἔντονα ἐξώστροφα χεῖλη, ἐνίοτε ὀρθία καὶ
- ἐξώκυρτα, ἢ ἐξώκυρτα ἐπίπεδα χεῖλη

Τὰ ἐσώστροφα, μὴ διαφοροποιημένα χεῖλη ἀποτελοῦν τὴ δεύτερη σὲ δημοτικότητα κατηγορία στὸ ἱερό (39/142 – 27.46%)⁹⁶³. Οἱ διάμετροι χεῖλους, ἂν καὶ παρουσιάζουν μεγάλες ἀποκλίσεις (Δχ: 5-20 ἐκ.), στὴν πλειονότητά τους κυμαίνονται μετὰξὺ 10-18 ἐκ., ἐνῶ δύο δείγματα (**K706** – 94/E-Θ16B/8, **K730** – 94/H24/17) ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν μικκύλων ἀγγείων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, πολὺ λίγα ἀγγεῖα σώζουν διαγνωστικὰ στοιχεῖα. Τὰ ἄβαφα δείγματα κατέχουν τὴν πρώτη θέση (19/39 – 48.71%)⁹⁶⁴, μὲ σχετικὰ μικρὴ διαφορὰ ἀπὸ τὰ ὀλόβαφα (12/39 – 30.76%)⁹⁶⁵, ἐνῶ ἀπὸ τὰ ὀκτὼ γραπτὰ τμήματα χεϊλέων, τὰ δύο (**K704** – 94/E-Θ15/1&94/Θ5/2, 94/Γ1B) φέρουν μὴ διακριτικὴ, ταινιωτὴ, καὶ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοικτοῦ. Τὸ πρῶτο ἐξ αὐτῶν (**K704** – 94/E-Θ15/1&94/Θ5/2) ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη περίπτωση, διότι σώζει, ἀφ' ἐνὸς μὲν μία διαμπερὴ ὀπὴ στὸν ὦμο, κάτωθεν τοῦ χεῖλους, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι σώζει τμήμα κυλινδρικοῦ/σωληνωτοῦ προχοῆς, στὸ ἴδιο ὕψος καὶ παραπλεύρως τῆς ὀπῆς, στοιχεῖο ποὺ μάλλον παραπέμπει σὲ σχετικὰ πρῶιμη φάση⁹⁶⁶. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, δύο δείγματα (**K700** – 94/B1 Εἰδικὴ Κατηγ./2, **K712** – 94/ΣΤ13Α/11) φέρουν ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης τῆς ΜΜ IIIB περιόδου⁹⁶⁷, ἐνῶ τὸ μοναδικὸ ἀγγεῖο μὲ ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης (**K686** – 93/A25/15), ἀλλὰ μὲ ἰδιόρρυθμὴ ἀπόδοση (μελανὴ βαφὴ ἐπὶ καστανοῦ βάθους), μάλλον ἐντάσσεται στὴν πρωιμότερη ΜΜ III παράδοση, καὶ ὄχι στὴ συνήθη μεταβατικὴ ΜΜ IIIB/YM IA, ἢ στὴν πρῶιμη YM IA περίοδο⁹⁶⁸. Ἐνα ἄλλο τμήμα χεῖλους (**K730** – 94/H24/17), μὲ διακόσμηση ἀπλοῦ σπειροειδοῦς, ἐντάσσεται στὴν YM I παράδοση⁹⁶⁹. Τέλος, ἕνα ἀπὸ τὰ μικκύλα δείγματα (**K706** – 94/E-Θ16B/8) σώζει ἴχνη φυτικῆς διακόσμησης (κάθετα κρινοειδῆ), ἡ διάταξη καὶ ἀπόδοση τῶν ὁποίων παραπέμπουν στὴν YM IB περίοδο⁹⁷⁰.

Σὲ γενικὲς γραμμὲς παρ' ὅτι τυπολογικὰ αὐτὴ ἡ ὁμάδα ἀγγείων θὰ μπορούσε νὰ καλύπτει καὶ τὴν Προανακτορικὴ περίοδο (**K704** – 94/E-Θ15/1&94/Θ5/2), κρίνοντας ἀπὸ τὰ σωζόμενα γραπτὰ δείγματα, τὸ διακριτὸ χρονολογικὸ φάσμα δὲν ἐπεκτείνεται πρὸ τῆς ΜΜ IIIA περιόδου καὶ περιλαμβάνει, ὀριακὰ μόνον, τὴν YM IB περίοδο⁹⁷¹. Στὸ Καστρί ἐμφανίζεται σχετικὰ ἀργὰ στὴ ΜΜ περίοδο (ΜΜ IIIA)⁹⁷², καί, ἀντίθετα μὲ τὴν γενικότερη εἰκόνα στὸν μινωικὸ κόσμον⁹⁷³ μοιάζει νὰ σταματᾷ τὸ ἀργότερο στὴ ΜΜ IIIB περίοδο⁹⁷⁴.

Οἱ γεφυρόστομες πρόχοι μὲ ἐσώστροφα ἀναδιπλωμένα χεῖλη, παρ' ὅλη τὴν ἔντονη παρουσία τους στὸν ὑπόλοιπον μινωικὸ κόσμον, κυρίως ἐντὸς Κρήτης (ΜΜ I-YM IB)⁹⁷⁵, στὸ ἱερὸ ἀποτελοῦν μία μικρὴ μειονότητα τοῦ καταγεγραμμένου ὕλικου (26/141 – 18.43%)⁹⁷⁶, ἐνῶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί δὲν ἔχει καταγραφεῖ οὔτε ἕνα ἀντιπροσωπευτικὸ δείγμα. Οἱ διάμετροι παρουσιάζουν καὶ ἐδῶ σημαντικὲς ἀποκλίσεις (4.6-17.5εκ), οἱ ὁποῖες ὅμως ὀφείλονται στὶς καταγεγραμμένες διαφορὰς δια-

στάσεων μεταξύ των άγγείων⁹⁷⁷. Όσον αφορά στη διακόσμηση, τὰ ὁλόβαφα δείγματα (13/26 – 50%)⁹⁷⁸ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία⁹⁷⁹ ὑπερέχουν τῶν ἄβαφων (7/26 – 26.92%), ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα (6/26 – 23.07%)⁹⁸⁰ φέρουν μόνον ἴχνη, μὴ διαγνωστικῆς, ταινιωτῆς διακόσμησης, σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοικτοῦ, πιθανῶς τῆς MM IIIB, ἀλλὰ κυρίως τῆς YM I περιόδου.

Οἱ πρόχοι μὲ *ἐξώστροφα*, ἢ *ἐξώστροφα ὄρθια* χεῖλη εἶναι ἡ δημοφιλέστερη ὁμάδα γεφυρόστομων άγγείων, τόσο στὸ ἱερό (67/141 – 47.51%)⁹⁸¹, ὅσο καὶ στὸν οἰκισμό⁹⁸². Οἱ καταγεγραμμένες διάμετροι χεῖλους, ἂν καὶ παρουσιάζουν γιὰ μίαν ἀκόμη φορὰ ἐντονότατες ἀποκλίσεις (4-24 ἐκ.)⁹⁸³, εἶναι στὴ συντριπτικὴ τους πλειονότητα ἰδιαίτερα ὁμοιογενεῖς (11-17 ἐκ.). Όσον αφορά τὴ διακόσμηση, δυστυχῶς ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν άγγείων δὲν σώζει ἰδιαίτερα διαγνωστικὰ στοιχεῖα. Στὴν πρώτη θέση ἐντάσσονται τὰ ἄβαφα δείγματα (22/67 – 32.87%)⁹⁸⁴, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ δείγματα μὲ μὴ διαγνωστικὴ ταινιωτὴ διακόσμηση, σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοικτοῦ (20/67 – 29.85%)⁹⁸⁵, πιθανῶς τῆς MM IIIB καὶ κυρίως τῆς YM I περιόδου καὶ τὰ ὁλόβαφα (16/67 – 23.88%)⁹⁸⁶. Τὰ ἐναπομείναντα γραπτὰ δείγματα (9/67 – 13.43%) περιλαμβάνουν δύο διαφορετικὲς περιπτώσεις (**K702** – 94/Γ5/5, **K710** – 94/ΣΤ8/1) μὲ ἴχνη πορφυρῆς βαφῆς. Στὴν πρώτη περίπτωση (**K702** – 94/Γ5/5) σώζονται ἴχνη ραβδωτῆς, ἢ πτυχωτῆς διακόσμησης σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ πηλοῦ, στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο ἐντάσσει τὸ συγκεκριμένο άγγεῖο στὴν πρωιμότερη, MM IIIB παράδοση⁹⁸⁷. Στὴ δεύτερη περίπτωση (**K710** – 94/ΣΤ8/1), ἡ μὲν ἀπλή, μὴ διαγνωστικὴ, ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους χαρακτηρίζει γενικὰ τὴ MM παράδοση (MM IB-IIIB), ἐνῶ ἡ ἐσωτερικὴ τυπολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ σχήματος στὸ Καστρί ἐντάσσει τὸ συγκεκριμένο δεῖγμα στὴ MM IIIB περίοδο⁹⁸⁸. Τὰ δύο δείγματα (**K682** – 92/6/1, **K715** – 94/Ζ9Γ/25), μὲ ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοικτοῦ, ἀνήκουν μάλλον στὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA, ἢ στὴν πρώιμη YM IA περίοδο⁹⁸⁹, ἐνῶ δύο ἄλλα άγγεῖα (**K716** – 94/Ζ9Γ/26, 94/Θ7), μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοικτοῦ ἐντάσσονται ἀποκλειστικὰ στὴ MM IIIB⁹⁹⁰. Τέλος, ἀπὸ τὰ τρία ἐναπομείναντα άγγεῖα μὲ ἴχνη φυτικῆς διακόσμησης, τὸ ἓνα (**K723** – 94/Η10Α/9), τὸ ὁποῖο σώζει τμήματα ὀξύληκτων φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σὲ κάθετὴ διάταξη καὶ ἴχνη λευκῆς βαφῆς ἐπὶ τῆς μελανῆς ταινίας χεῖλους, ἀνήκει μάλλον στὴν YM I, καὶ διὲ στὸ πρῶτο ἥμισυ τῆς περιόδου (YM IA)⁹⁹¹, ἐνῶ τὸ δεύτερο, μικκύλο δεῖγμα (**K713** – 94/Ζ3Α/1), μὲ ἴχνη φύλλων κισσοῦ ἐντάσσεται μάλλον στὴν YM IB παράδοση⁹⁹². Όπως καὶ στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί, ὅπου αὐτὸς ὁ τύπος γεφυρόστομης πρόχου ἂν καὶ ἐπιβιώνει μέχρι καὶ τὴν YM IB⁹⁹³, ἐμφανίζεται καὶ διανύει τὴν μεγαλύτερη ἀκμὴ του κατὰ τὴ MM IIIB περίοδο, ἔτσι καὶ στὸ ἱερό, ἡ πλειονότητα τῶν διαγνωστικῶν άγγείων παραπέμπει στὶς ἴδιες περιόδους, μὲ ἀνάλογα ποσοστὰ φθίνουσας δημοτικότητας.

Τέλος, οἱ πρόχοι μὲ *ἐξώκυρτα* χεῖλη, ὅπως καὶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό⁹⁹⁴, ἀντιπροσωπεύονται μόνον ἀπὸ ἓνα ἰδιαίτερα μικρὸ ἀριθμὸ δειγμάτων (10/141 – 7.09%)⁹⁹⁵. Οἱ σωζόμενες διάμετροι, ἂν καὶ παρουσιάζουν καὶ ἐδῶ ἔντονες ἀποκλίσεις (8-26 ἐκ.), στὴν πλειονότητά τους κυμαίνονται μεταξύ 8-12 ἐκ. Όσον ἀφορᾷ

τῇ διακόσμηση, κανένα ἀπὸ τὰ δείγματα δὲν σώζει κάποιο ἰδιαίτερα διαγνωστικὸ στοιχεῖο. Τὰ ἄβαφα δείγματα (4/10)⁹⁹⁶, καὶ αὐτὰ μὲ μὴ διαγνωστικὴ, ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοικτοῦ (4/10)⁹⁹⁷, ἀποτελοῦν τὴν πλειονότητα στὸν τύπο αὐτό, ἐνῶ ἡ κατηγορία τῶν ὀλόβαφων ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ δύο μοναδικὰ δείγματα (**K731** – 94/H24/17α, **K737** – 94/Θ10/32). Τόσο στὸ Καστρί ὅσο καὶ στὴν Κρήτη αὐτὸς ὁ τύπος καλύπτει χρονολογικὰ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ IIIB/YM IA καὶ τὴν YM IA περίοδο⁹⁹⁸, ἐνῶ στὰ Κύθηρα μοιάζει νὰ ἐπιβιώνει καὶ κατὰ τὴν YM IB⁹⁹⁹.

Στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ συνόλου τῶν γεφυρόστομων πρόχων (152/204 – 74.50%) ἔχει χρησιμοποιηθεῖ χονδροειδὴς πηλός, ἢ πηλὸς μὲ πολλὲς προσμίξεις, κυρίως ὠχρός (87/152 – 57.23%), ἢ λευκωπός (30/152 – 19.73%), μὲ ἴδιο ἐπίχρυσμα¹⁰⁰⁰, ἐνῶ τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα ἀποτελοῦν μόνο ἓνα 5.39% τοῦ συνόλου (11/204). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ μικκύλα ἀγγεῖα¹⁰⁰¹ εἶναι ὅλα ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ¹⁰⁰².

Κρίνοντας ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσα ἐσωτερικὴ τυπολογία στὸν οἰκισμό, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ σωζόμενα διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς περιλαμβάνει τύπους οἱ ὁποῖοι συνυπάρχουν χρονολογικὰ σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ, καὶ οὐσιαστικὰ καλύπτουν, μὲ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, τὶς ΜΜ IIIB–YM I περιόδους, οἱ ὁποῖες συμπίπτουν μὲ τὴ γενικότερη περίοδο ἀκμῆς τοῦ χώρου τοῦ ἱεροῦ. Οἱ πλέον δημοφιλεῖς τύποι (ἐξώστροφα: 47.51%, ἐσώστροφα, μὴ διαφοροποιημένα: 27.46%, καὶ ἐσώστροφα, ἀναδιπλωμένα χεῖλη: 18.43%), συμβαδίζουν μόνον μερικῶς μὲ τὰ δεδομένα ἀπὸ τὸν οἰκισμό, ἐνῶ ἡ πλειονότητα τῶν ἀγγείων (184/204 – 90.19%) δὲν σώζει ἀνεξάρτητα διακοσμητικὰ κριτήρια χρονολόγησης¹⁰⁰³.

Γενικά, σύμφωνα μὲ τὴν ἐσωτερικὴ τυπολογία στὸ Καστρί, παρατηρεῖται ὅτι τουλάχιστον δύο ἀπὸ τοὺς καταγεγραμμένους τύπους (ἐσώστροφο, μὴ διαφοροποιημένο καὶ ἐξώστροφο χεῖλος), ἂν καὶ ἐμφανίζονται, ὅπως ἴσως ἦταν ἀναμενόμενο, ἀργότερα ἀπ’ ὅ,τι στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο – ΜΜ IIIA καὶ ΜΜ IIIB, ἀντιστοίχως – ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο, αὐτὸς μὲ τὸ ἐξώστροφο χεῖλος, φαίνεται νὰ ἐπιβιώνει μέχρι τὸ τέλος τῆς YM IB περιόδου, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἀπαντᾷ μὲ βεβαιότητα μόνον στὴ ΜΜ IIIA περίοδο. Πρόχοι μὲ ἐξώκυρτα χεῖλη μοιάζουν νὰ εἰσάγονται στὸ κεραμικὸ ρεπερτόριο τῶν Κυθέρων τὴν ἴδια, μεταβατικὴ περίοδο (ΜΜ IIIB/YM IA), ὅπως καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, ἀλλὰ καὶ πάλι στὸ Καστρί ἐπιβιώνουν μέχρι τὴν YM IB. Ὁ τελευταῖος τύπος (ἐσώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος), περιέργως, δὲν ἀπαντᾷ καθόλου στὸν οἰκισμό.

Σὲ σύγκριση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ, πέρα ἀπὸ τὴν ἐντυπωσιακὰ μεγάλη διαφορὰ ὡς πρὸς τὸν σωζόμενο ἀριθμὸ ἀγγείων¹⁰⁰⁴, φαινόμενο ποὺ ἴσως ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸν διαφορετικὸ χαρακτήρα τῶν δύο χώρων, σημειώνονται σημαντικὲς διαφορές, τόσο στὴν ἐμφάνιση, ὅσο καὶ τὴ διάρκεια παραγωγῆς κάποιων τύπων. Στὶς συγκεκριμένες περιπτώσεις (ἐσώστροφο, μὴ διαφοροποιημένο, ἐσώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος) φαίνεται ὅτι ἡ εἰκόνα ἀπὸ τὸ ἱερὸ προσεγγίζει περισσότερο

την κατάσταση στον υπόλοιπο μινωικό κόσμο. Τα δεδομένα για τους άλλους δύο τύπους (έξωστροφο και έξωκυρτο χεῖλος) παρουσιάζουν μεγαλύτερες ομοιότητες με αυτά από τον οίκισμό, τόσο χρονολογικά όσο και σε επίπεδο ποσοστών. Γενικά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα σημεία προσέγγισης μεταξύ του υλικού από το ιερό και της τυπολογικής εξέλιξης αυτού του τύπου αγγείου στον ευρύτερο μινωικό χώρο, είναι ίσως περισσότερα από αυτά που εντοπίζονται με το υλικό από τον οίκισμό στο Καστρί, γεγονός που φαίνεται να επιβεβαιώνει την ιδιαιτερότητα του ιεροῦ, και να υπενθυμίζει μία ιδιόρρυθμη ανεξαρτησία του από την τυπολογία και την αισθητική της μινωικής αποικίας¹⁰⁰⁵. Τα υψηλά ποσοστά, σε σύγκριση με το υλικό από τον οίκισμό, μάλλον αντικατοπτρίζουν μία αυξημένη ζήτηση σε προχυτικά σκεύη, στα πλαίσια του τελετουργικού τυπικού, φαινόμενο που επιβεβαιώνεται, τόσο από τον μεγάλο αριθμό πρόχων/άμφορέων και μικκύλων προχοϊδίων στο ιερό, όσο και από τα δημοσιευμένα στοιχεῖα από τον Γιούχτα και τους Άτσιπάδες¹⁰⁰⁶. Τέλος, το μικρό ποσοστό ἀληθινὰ μικκύλων αγγείων στο υλικό (15/204 – 7.35%) (Γράφημα 17) υποδηλώνει ότι οἱ προχυτικές ἀνάγκες τῆς ὁποῖας ἐξυπηρετοῦσαν ἦταν περισσότερο πραγματικές, παρά συμβολικές¹⁰⁰⁷ (Χάρτης κατανομῆς 7, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), ἐνῶ τὸ γεγονός ὅτι πολὺ λίγα αγγεῖα εἶχαν κατασκευασθεῖ ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ (18.27%), καὶ ἐλάχιστα στὴν οὐσία ἔφεραν ποιοτικὴ γραπτὴ διακόσμηση (15/204 – 7.35%), ἀποτελοῦν στοιχεῖα ποὺ σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀποκλείουν μία ὑψηλοῦ κύρους τελετουργικὴ χρῆση.

Γ. ΜΑΓΕΙΡΙΚΑ ΣΚΕΥΗ

14. Τριποδικὲς χύτρες¹⁰⁰⁸

Οἱ τριποδικὲς χύτρες, τὸ δεύτερο σὲ πληθυσμὸ σχῆμα στὸ ιερό μετὰ τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα (13.034 δείγματα) ἀποτελοῦν, ὄχι μόνον τὸ πλέον δημοφιλὲς μαγειρικὸ σκεῦος στὸ συγκεκριμένο κεραμικὸ σύνολο, ἕνα φαινόμενο, τὸ ὁποῖο οὕτως ἢ ἄλλως συμβαδίζει πλήρως μετὰ τὴ γενικὴ εἰκόνα ἀπὸ τὸν υπόλοιπο μινωικὸ κόσμ¹⁰⁰⁹, ἀλλὰ μάλλον, τὸ μοναδικὸ εἶδος μαγειρικοῦ σκεύους στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό¹⁰¹⁰. Παρὰ τὴν ιδιαίτερα ἐντονη παρουσία αὐτοῦ τοῦ τύπου αγγείου στὸ ιερό, κατάσταση ἢ ὁποία δὲν φαίνεται νὰ ἀνταποκρίνεται, παρὰ σὲ πολὺ γενικὲς γραμμὲς στὴν εἰκόνα ἀπὸ τὸν οίκισμ¹⁰¹¹, δυστυχῶς δὲν σώζεται κανένα ἀκέραιο δεῖγμα χύτρας, παρὰ μόνον ἀποσπασματικὰ τμήματα χεϊλέων, τοιχωμάτων, βάσεων, ποδιῶν καὶ λαβῶν.

Γιὰ τὴν κατασκευὴ τέτοιου τύπου αγγείων, καὶ ὄχι μόνον¹⁰¹², χρησιμοποιήθηκε, σχεδὸν ἀποκλειστικὰ μία τοπικὴ ποικιλία ἐρυθροῦ πηλοῦ μετὰ ἀσημένια μίκα¹⁰¹³, κοιτάσματα τοῦ ὁποῖου ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὸ βόρειο τμήμα τοῦ νησιοῦ, στὴν περιοχὴ τῆς Ἁγ. Πελαγίας¹⁰¹⁴. Καὶ οἱ δύο ἐπιφάνειες, στὰ καλύτερα διατηρημένα δείγματα, φέρουν ἐπίχρισμα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν πηλὸ¹⁰¹⁵. Ἐνα πολὺ μικρὸ ποσοστὸ τῶν καταγεγραμμένων χυτρῶν στὸ ιερό¹⁰¹⁶ (18/13.034 – 0.13% τοῦ γενικοῦ συνόλου,

καὶ 18/343 – 5.24% τοῦ συνόλου τῶν ποδιῶν), ἔχουν κατασκευασθεῖ ἀπὸ τὴ συνήθη ποικιλία χονδροειδῶν πηλῶν (Γράφημα 18), ἓνα φαινόμενο ποὺ στὸ Καστρί συνδέεται κυρίως μὲ τὶς ΜΜ ΙΒ-ΙΙΑ περιόδους, κατὰ τὶς ὁποῖες ὁ ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα δὲν εἶχε ἀκόμα κάνει τὴν ἐμφάνισή του¹⁰¹⁷.

Κρίνοντας ἀπὸ τὰ σωζόμενα τμήματα χειλέων, φαίνεται πὼς στὸν Ἅγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ ἀπαντοῦν καὶ οἱ δύο τύποι τριποδικῆς χύτρας¹⁰¹⁸ (Τύπος Α & Β), μὲ σαφῆ ὑπεροχὴ τοῦ Τύπου Β (977/995 – 98.19%)¹⁰¹⁹, μὲ κάθετα, ἐλαφρὰ καμπύλα, ἢ σχεδὸν κυλινδρικά τοιχώματα, ὁ ὁποῖος φέρεται γενικὰ νὰ ἐπικρατεῖ κατὰ τὴ ΜΜ καὶ ΥΜ Ι περίοδο¹⁰²⁰. Σὲ αὐτὸν τὸν τύπο χύτρας ἐντάσσεται, ὅπως καὶ στὸν Κομμό, μία σχετικὰ εὐρεία ποικιλία χειλέων¹⁰²¹. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν χειλέων στὸ ἱερό εἶναι ἐξώστροφα¹⁰²² (650/977 – 66.53%)¹⁰²³, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ εὐθέα¹⁰²⁴ (182/977 – 18.62%), τὰ ἐξώκυρτα ἐπίπεδα¹⁰²⁵ (80/977 – 8.18%), τὰ εὐθέα ἐπίπεδα (30/977 – 3.07%), τὰ ἐξώστροφα ἐπίπεδα (14/977 – 1.43%), καὶ τὰ ἐξώκυρτα, ἐπικλινῆ πρὸς τὰ ἔξω (10/977 – 1.02%). Οἱ ὑπόλοιπες κατηγορίες χειλέων εἶναι πολὺ μικρὲς καὶ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἓνα, ἕως τρία δείγματα ἢ κάθε μίκα¹⁰²⁶. Αὐτὴ ἢ ἐντυπωσιακὴ ποικιλία χειλέων στὸ ἱερό, ἢ ὁποία εἶναι ἀπείρως μεγαλύτερη ἀπὸ αὐτὴν ποὺ ἀπαντᾶται στὸν οἰκισμὸ¹⁰²⁷, ἔχει προφανῶς ἄμεση σχέση μὲ τὴ διαφορά στὸν ἀριθμὸ τῶν καταγεγραμμένων χυτρῶν μεταξὺ τῶν δύο χώρων, καὶ ὅχι μὲ κάποια τυπολογικὴ ἰδιαιτερότητα¹⁰²⁸. Οἱ διάμετροι, ἂν καὶ παρουσιάζουν σημαντικὲς ἀποκλίσεις (16-39 ἐκ.), στὴ μεγάλη τους πλειονότητα κυμαίνονται μεταξὺ 22-35 ἐκ., καὶ γενικὰ συμβαδίζουν μὲ τὴν κατάστασιν, τόσο στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ὅσο καὶ στὸν Κομμό¹⁰²⁹. Ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν λαβῶν εἶναι ὀριζόντιες¹⁰³⁰, φαινόμενο ποὺ ἀπαντᾶ καὶ στὸν οἰκισμὸ τοῦ Κομμοῦ¹⁰³¹, ἐνῶ ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς δειγμάτων φέρει κομβιόσχημες/μαστοειδεῖς ἀποφύσεις στὸ χεῖλος¹⁰³². Ἐπίσης, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἓνας σχετικὰ περιορισμένος ἀριθμὸς χειλέων¹⁰³³ σώζει ἵχνη μιᾶς, συνήθως μικρῆς, προχοῆς, ἓνα ἀκόμη χαρακτηριστικὸ τῶν χυτρῶν Τύπου Β¹⁰³⁴.

Οἱ χύτρες Τύπου Α ἀποτελοῦν μίκα μικρὴ μειονότητα στὸ ἱερό (18/995 – 1.80%)¹⁰³⁵, ἓνα φαινόμενο ποὺ συμφωνεῖ ἀπόλυτα μὲ τὶς γενικὲς παρατηρήσεις τοῦ Betancourt¹⁰³⁶. Παρ' ὅλη τὴ σχετικὰ ὑψηλὴ ὁμοιογένεια ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τύπους τῶν χειλέων, καὶ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν ὑπερέχουν τὰ ἐξώστροφα χεῖλη (10/18 – 55.55%)¹⁰³⁷, χαρακτηριστικὸ τῆς ΜΜ περιόδου¹⁰³⁸.

Ἐνα στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ πραγματικὰ ἐλάχιστο ποσοστὸ χειλέων μὲ ἵχνη καύσης (77/995 – 7.73%)¹⁰³⁹, σχεδὸν τὸ σύνολο τῶν ὁποίων ἀνήκει σὲ χύτρες Τύπου Β. Ἐξ αὐτῶν τὰ περισσότερα (44/77 – 57.14%), φέρουν ἵχνη καύσης μόνο στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ δείγματα μὲ ἵχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (25/77 – 32.46%)¹⁰⁴⁰. Οἱ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις παρατηροῦνται στὰ ἐξώστροφα (55/77 – 71.42%), καὶ στὰ εὐθέα χεῖλη (14/77 – 18.18%).

Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν τοιχωμάτων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα στὸ ἱερό, τουλάχιστον ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 80% (11.042/13.803), ἀνήκει σὲ χύ-

τρεις¹⁰⁴¹, κυρίως *Τύπου Β*. Έξ αὐτῶν, τὸ ποσοστὸ τῶν ὀστράκων τὰ ὁποῖα σώζουν ἵχνη καύσης ἀποτελοῦν μία ἐλάχιστη μειονότητα τοῦ συνόλου (150/11.042 – 1.35%), τὰ περισσότερα στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια (100/150 – 66.66%). Μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ δείγματα μὲ ἵχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (46/150 – 30.66%), καὶ τέλος, τέσσερα δείγματα, τὰ ὁποῖα φέρουν ἵχνη καύσης μόνον ἐσωτερικά (2.66%).

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς σωζόμενες *βάσεις* (166), ὅλες ἀποσπασματικές, δὲν ἀπαντοῦν ἰδιαίτερες διαφοροποιήσεις, ἢ ἀποκλίσεις ἀπὸ τὴν τυπολογία στὸν Κομμό¹⁰⁴². Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι καὶ πάλι τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων, τὰ ὁποῖα σώζουν ἵχνη καύσης δὲν ξεπερνᾷ τὸ 10.24% (17/166)¹⁰⁴³. Ἡ πλειονότητα (10/17 – 58.82%) φέρει ἵχνη καύσης στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου, ἐνῶ τρία ἐξ αὐτῶν, σώζουν ἔντονα ἵχνη καύσης καὶ στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Τέσσερα δείγματα φέρουν ἵχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (23.52%), ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων σώζει ἵχνη καύσης καὶ στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης, καὶ τέλος, τρία δείγματα (17.64%), φέρουν ἵχνη καύσης μόνο στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Οἱ διάμετροι κυμαίνονται μεταξὺ 8–16 ἐκ.¹⁰⁴⁴.

Τὰ καταγεγραμμένα δείγματα *ποδιῶν*, ἴσως τὸ πλέον διαγνωστικὸ στοιχεῖο σὲ αὐτὸ τὸν τύπο ἀγγείου, ἀπαντοῦν καὶ στὶς τρεῖς βασικὲς ἐκδοχές, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὴ βάση τῆς τυπολογικῆς ἐξέλιξης, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν Κομμό¹⁰⁴⁵. Ἡ *πρωιμότερη κατηγορία*, μὲ *ἐλλειψοειδῆ πεπλατυσμένη* διατομή, ἢ ὁποία θεωρητικὰ καλύπτει τὴ ΜΜ IB, καὶ τὴ ΜΜ II περίοδο, ἐκπροσωπεῖ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων στὸ ἱερὸ (215/343 – 62.68%). Ἀπὸ τὰ 39 ἀκέραια δείγματα, προκύπτει ὅτι, ἂν καὶ τὸ ἀρχικὸ ὕψος τῶν ποδιῶν παρουσιάζει ἔντονες διακυμάνσεις (4–10.8 ἐκ.), ἡ πλειονότητα κυμαίνεται μεταξὺ 5–8 ἐκ. Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι μόνο 11 δείγματα σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία εἶναι ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ (5.11%)¹⁰⁴⁶, ἐνῶ στὴν πλειονότητα τῶν δειγμάτων χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα, ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί χρησιμοποιεῖται γιὰ χύτες μόνο ἀπὸ τὴ ΜΜ IIIB περίοδο καὶ μετὰ¹⁰⁴⁷. Γιὰ ἄλλη μία φορὰ τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων μὲ ἵχνη καύσης δὲν ξεπερνᾷ τὸ 10% (19/215 – 8.83%)¹⁰⁴⁸. Στὶς περισσότερες τῶν περιπτώσεων (9/19 – 47.36%), τὰ σωζόμενα ἵχνη βρίσκονται στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ποδιοῦ καὶ στὸ ἄκρο του. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, τὰ μισὰ (5/19) φέρουν ἵχνη καύσης στὸ ἐξωτερικὸ μέρος τοῦ ποδιοῦ, καὶ τὰ ἄλλα μισὰ φέρουν ἵχνη καὶ στὶς δύο ὀψεις (26.31%).

Ἡ *δεύτερη κατηγορία*, μὲ *παχύτερη ἐλλειψοειδῆ* διατομή, ἢ ὁποία στὸν Κομμό ἐμφανίζεται κατὰ τὴ ΜΜ IIA, κυριαρχεῖ κατὰ τὴ ΜΜ IIIB, καὶ συνυπάρχει μὲ τὴν τρίτη κατηγορία κατὰ τὴν ΥΜ I περίοδο¹⁰⁴⁹. Στὸ ἱερὸ ἐκπροσωπεῖ τὴ *δεύτερη* σὲ πληθυσμὸ ομάδα (113/343 – 32.94%). Στὸ Καστρί ἀποτελεῖ τὸν κυρίαρχο τύπο κατὰ τὴ ΜΜ IIIB καὶ τὴν ΥΜ I περίοδο¹⁰⁵⁰. Ἀπὸ τὰ 15 ἀκέραια δείγματα προκύπτει ὅτι ἂν καὶ τὸ ὕψος τῶν χυτῶν μειώνεται κατὰ τι (3.4–7.8 ἐκ.), δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις ἀνὰ τύπο. Μία ἄλλη ὑποκατηγορία ποὺ μειώνεται πληθυσμιακὰ περίπου στὸ μισὸ εἶναι τὰ πόδια ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλούς (3/113 – 2.65%), στοιχεῖο ποὺ συμβαδίζει μὲ τὸ γενικὸ φαινόμενο τῆς ἐπικράτησης τοῦ ἐρυθροῦ πηλοῦ μὲ μίκα γι' αὐτὸν τὸν τύπο ἀγγείου στὸ Καστρί¹⁰⁵¹. Μόνον ἑπτὰ δείγματα σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία σώζουν ἵχνη καύσης (6.19%)¹⁰⁵².

Τέλος, ή *τρίτη κατηγορία*, τὰ πόδια με *κυλινδρική* διατομή, ή όποία εμφανίζεται μόνο κατὰ τήν ΥΜ Ι περίοδο στὸν Κομμό¹⁰⁵³, στὸ ἱερὸ ἀποτελεῖ μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (15/343 – 4.37%). Τὸ 26.66% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων σὲ αὐτὴ τήν κατηγορία (4/15) εἶναι ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλούς, ἕνα ἐνδιαφέρον φαινόμενο, ἂν λάβει κανεῖς ὑπόψη του ὅτι στὸ Καστρί αὐτὸς ὁ τύπος ἀγγείου κατασκευάζεται πλέον ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ με *μίκια*¹⁰⁵⁴. Ἐπίσης, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μία μικρὴ ὁμάδα δειγμάτων (3/15 – 20%) ἀνήκει σὲ μικρὰ καὶ μικκύλα ἀγγεῖα. Ὁ μέσος ὅρος τοῦ ὕψους τῶν χυτῶν σὲ αὐτὴ τήν κατηγορία εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς αὐξημένος, σὲ σχέση με τήν προηγούμενη ὁμάδα (7-9.1 ἐκ.)¹⁰⁵⁵. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ, ὅτι στὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν σωζόμενων δειγμάτων (215/343), τὰ όποια ἀνήκουν στὴν πρωιμότερη ΜΜ ΙΒ-ΙΙ περίοδο¹⁰⁵⁶ χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς με *μίκια*, ὁ όποῖος, ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ, στὸ Καστρί χαρακτηρίζει τὴ ΜΜ ΙΙΙ-ΥΜ Ι περίοδο. Αὐτὸ καὶ μόνον τὸ γεγονός θὰ πρέπει φυσιολογικὰ νὰ θέσει ὑπὸ ἀμφισβήτηση, εἴτε τὴν ἀρχικὴ στρωματογραφία τῆς ἀνασκαφῆς στὸν οἰκισμό¹⁰⁵⁷, εἴτε τὴν τυπολογικὴ ἀντιστοιχία τῶν δύο κεραμικῶν ὕλικῶν, Κυθήρων καὶ Κομμοῦ. Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς δειγμάτων κυλινδρικῆς διατομῆς ἀπὸ τήν ἄλλη μεριὰ δὲν παρουσιάζει ἰδιαίτερα ἐρμηνευτικὰ προβλήματα, καὶ φαίνεται νὰ ἐκφράζει μία πιθανῶς πτωτικὴ τάση κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ΥΜ Ι περιόδου. Δυστυχῶς, τὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ἀποσπασματικῶν χειλέων, παρὰ τὴν καθαρὴ ὑπεροχὴ τοῦ *Τύπου Β*, δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ διαλευκάνουν τὴν κατάσταση¹⁰⁵⁸. Τέλος, οἱ *λαβὲς* ποὺ κατὰ πάσα πιθανότητα, ἀνήκουν σὲ τριποδικὲς χύτρες, εἶναι κυρίως ὀριζόντιες, με ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλλειψοειδῆ (221/488 – 45.28%), ἢ κυλινδρική διατομή (160/488 – 32.78%), ἐνῶ ἕνα σημαντικὸ ποσοστὸ (107/488 – 21.92%), ἀνήκει σὲ *λαβὲς με ἐλλειψοειδῆ πεπλατυσμένη διατομή*¹⁰⁵⁹.

Σὲ γενικὲς γραμμὲς τόσο ἡ παρουσία ὅσο καὶ τὰ ὕψηλὰ ποσοστὰ τῶν τριποδικῶν χυτῶν στὸ ἱερὸ κορυφῆς, ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση με τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό¹⁰⁶⁰, ἐπιβεβαιώνουν, ὅχι μόνον τὸν ἰδιαίτερο ρόλο τῶν συγκεκριμένων ἀγγείων, ἀλλὰ καὶ τὴ σημασία τους στὸ πρακτικὸ ἢ/καὶ στὸ τελετουργικὸ σκέλος τῶν δραστηριοτήτων τῶν πιστῶν. Σὲ ἄμεση συνάρτηση με τὶς δραστηριότητες αὐτὲς θὰ πρέπει νὰ ληφθεῖ σοβαρὰ ὑπόψη καὶ τὸ θέμα τῶν *ἰχνῶν καύσης* ἐπὶ τῶν σωζόμενων δειγμάτων. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο οἱ ἀριθμοὶ εἶναι ἰδιαίτερα εὐγλωττοί¹⁰⁶¹ (Γράφημα 19). Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν χυτῶν (12.764/13.034 – 97.92%), ἀνήκει σὲ ἀγγεῖα τὰ όποια δὲν σώζουν κανένα ἶχνος καύσης, στοιχεῖο ποὺ ὑπαινίσσεται ὅτι εἶχαν πιθανῶς χρησιμοποιηθεῖ μόνο μία φορά, γιὰ πολὺ μικρὸ χρονικὸ διάστημα, ἢ σὲ φωτιὰ μικρῆς ἔντασης¹⁰⁶². Τὰ στοιχεῖα αὐτά, ὅπως προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῶν ἰδίων τῶν ἀγγείων, συνάδουν πλήρως με τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα, τὰ όποια, σὲ ἀντίθεση με τὰ δημοσιευμένα στοιχεῖα ἀπὸ ἄλλα μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη¹⁰⁶³ δὲν περιλαμβάνουν ἐνδείξεις γιὰ τὴν ὕπαρξη τακτικῆς τελετουργικῆς πυρᾶς, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐκτεταμένα στρώματα στάχτης¹⁰⁶⁴. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἐνῶ στὴ μοναδικὴ βεβαιωμένη περίπτωση στρώματος με ἶχνη πυρᾶς/καύσης¹⁰⁶⁵, τὸ ποσοστὸ τῶν τριποδικῶν χυτῶν κυμαίνεται

σὲ χαμηλὰ ἐπίπεδα¹⁰⁶⁶, ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀπαντᾷ σὲ *στρώματα πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (9.938/13.034 – 76.24%), κυρίως στὸ *Ἄνδηρο 7*, τὰ ὁποῖα δὲν σώζουν κανένα ἵχνος ὕλικου ἀπὸ φωτιᾶς/πυρὸς¹⁰⁶⁷ (Χάρτης κατανομῆς 8, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4). Σὲ αὐτὲς τὶς περιπτώσεις οἱ χύτρες συνοδεύονται σχεδὸν πάντα ἀπὸ συγκέντρωση πυραύνων, ἀπὸ ἓναν κυμαινόμενο ἀριθμὸ πινακίων καὶ πολλὰ κύπελλα (Στατ. Πίνακας 18).

Ἐὰν λοιπὸν σύμφωνα μὲ σωζόμενα στοιχεῖα ἡ πλειονότητα τῶν χυτῶν αὐτῶν δὲν εἶχε μεταφερθεῖ στὸ ἱερὸ μὲ σκοπὸ νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὲ διαδικασίες πολύωρης παρασκευῆς φαγητοῦ, στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο διαπιστώνεται, σὲ ἀκόμη μεγαλύτερο βαθμό, τόσο στὸ ἱερὸ κορυφῆς στοὺς Ἀτσιπάδες¹⁰⁶⁸, ὅσο καὶ στὸν Βρύσινα¹⁰⁶⁹, τότε, θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσουμε, εἴτε πὼς οἱ τριποδικὲς χύτρες χρησιμοποιῶνταν μόνο γιὰ ἓνα σύντομο ἐπιτόπιο ζέσταμα προμαγειρευμένων φαγητῶν¹⁰⁷⁰, τὰ ὁποῖα θὰ καταναλώνονταν, τελετουργικὰ ἢ μὴ, στὸν χώρο τοῦ ἱεροῦ¹⁰⁷¹, εἴτε, ὅτι ἡ χρῆση τους ἦταν περισσότερο ἀναθηματικὴ/συμβολικὴ, κάτι ποὺ μοιάζει μάλλον ἀπίθανο, σὲ συνάρτηση μὲ ἓνα τέτοιο εἶδος χρηστικοῦ ἀγγείου¹⁰⁷².

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴ σημασία τῶν ἱχνῶν καύσης, ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων (154/244 – 63.11%), ἡ ὁποία σώζει ἵχνη μόνον στὴν *ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια* τοῦ ἀγγείου¹⁰⁷³ (Γράφημα 20), ἴσως ὑποδηλώνει μία πιὸ παρατεταμένη χρῆση τοῦ ἀγγείου ἐπάνω σὲ ἀνοιχτὴ φωτιά. Ἡ ὁμοιογένεια αὐτῶν τῶν ἱχνῶν, ἂν καὶ μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ στὴν ἐπαφὴ τῶν ἀγγείων μὲ φλόγες, ἢ καπνὸ, παρ' ὅλα αὐτὰ ἀποκλείει τὴν περίπτωσιν τῆς συμπτωματικῆς πτώσης, ἢ τῆς σκόπιμης ρίψης τῶν ἀγγείων σὲ πυρὰ¹⁰⁷⁴. Τὰ δείγματα μὲ ἵχνη καύσης μόνο στὴν *ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια* τοῦ ἀγγείου (15/244 – 6.14%)¹⁰⁷⁵ (Γράφημα 20) εἶναι πιθανὰ ἐνδεικτικὰ κακῆς χρήσης τῶν ἀγγείων (κάψιμο φαγητοῦ), ἢ θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν πιθανὰ καὶ σὰν φορητὲς θερμάστρες¹⁰⁷⁶, ἐνῶ τὰ δείγματα μὲ ἵχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (75/244 – 30.73%)¹⁰⁷⁷ (Γράφημα 20) ἀνήκουν πιθανῶς σὲ ἀγγεῖα ποὺ ἤρθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴ φωτιά μετὰ τὴ θραύση τους¹⁰⁷⁸.

Ἡ διαφοροποίηση τῶν ἱχνῶν καύσης στὰ σωζόμενα *πόδια* μπορεῖ νὰ ὑποδηλώνει τὴ διαφορετικὴ θέση τῶν ἀγγείων σὲ συνάρτηση μὲ τὴ φωτιά ἢ τὰ κάρβουνα. Ἰχνη στὴν *ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια* τοῦ ποδιοῦ ἢ ἀκόμη καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες ἴσως ὑποδηλώνουν ὅτι ἡ χύτρα εἶχε τοποθετηθεῖ στὴ μέση τῆς φωτιᾶς/ὑπαίθριας ἐστίας, ἐνῶ τὰ δείγματα μὲ ἵχνη στὴν *ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια* τοῦ ποδιοῦ μόνο, πιθανῶς συνεπάγονται ὅτι ἡ χύτρα εἶχε τοποθετηθεῖ στὴν *ἐξωτερικὴ περίμετρο* τῆς φωτιᾶς/ὑπαίθριας ἐστίας, κάτι ποὺ φυσιολογικὰ δὲν θὰ ἐπηρέαζε τὴν *ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια* τῶν ποδιῶν.

Σημαντικὸς ἀριθμὸς τριποδικῶν χυτῶν ἔχει καταγραφεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἱερὸ στοὺς Ἀτσιπάδες¹⁰⁷⁹, στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁰⁸⁰, στὸν Βρύσινα¹⁰⁸¹, στὸν Τραόσταλο¹⁰⁸² καὶ στὸν Πετσοφά¹⁰⁸³, ἐνῶ ἐξίσου σημαντικὴ συγκέντρωση χυτῶν καταγράφεται στὸ ἀνεξάρτητο ἱερὸ στὰ Ἀνεμόσπηλια¹⁰⁸⁴ (Στατ. Πίνακας 21). Ἄν καὶ τὰ δημοσιευμένα στοιχεῖα γιὰ τὴν ὑπαρξὴ/χρῆση τριποδικῶν χυτῶν σὲ

λατρευτικά σπήλαια της Μινωικής περιόδου είναι περιορισμένα σε αριθμό, νεώτερες μελέτες του κεραμολογικού υλικού από το σπήλαιο στο Μελιδόνι, το σπήλαιο Καμαρών και το σπήλαιο του Σκοτεινού αναφέρονται σε σημαντικό αριθμό τριποδικών χυτρώων στο έσωτερικό των σπηλαίων, μεγάλο ποσοστό των οποίων διατηρούν ίχνη καύσης έξωτερικά¹⁰⁸⁵. Στην περίπτωση του Μελιδονίου και του Σκοτεινού, φαίνεται πώς οι χύτερες συνδέονται με ίχνη πυρών, ή με στάχτες και άπανθρακωμένο ξύλο, αντίστοιχως¹⁰⁸⁶. Τα ανωτέρω στοιχεΐα, εν αντιθέσει με τα δεδομένα από το ιερό κορυφής στα Κύθηρα, και όχι μόνον, μοιάζουν να τεκμηριώνουν, πέρα από κάθε αμφιβολία, ολοκληρωμένες μαγειρικές δραστηριότητες στο έσωτερικό των σπηλαίων¹⁰⁸⁷. Παρόμοιοι τύποι χυτρώων άπαντούν και σε οικισμούς, ιδιαίτερα στον Κομμό¹⁰⁸⁸, και στο Νεροκούρου¹⁰⁸⁹, ενώ γενικές ομοιότητες καταγράφονται στην Κνωσό¹⁰⁹⁰, στις Άρχανες¹⁰⁹¹, στα Μάλια¹⁰⁹², στο Παλαίκαστρο¹⁰⁹³, και στην Αγ. Ειρήνη¹⁰⁹⁴.

Δ. ΑΓΓΕΙΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

15. Ρυτά

Στο ιερό έχει καταγραφεί ένας σημαντικός αριθμός ρυτών (55 δείγματα)¹⁰⁹⁵, σχεδόν όλα δυστυχώς σε εξαιρετικά άποσπασματική κατάσταση.

Το μοναδικό σωζόμενο άκέραιο άγγείο (**K803** – 93/B10/1), είναι ένα μικκύλο, κυρτόπλευρο κωνικό ρυτό, με άναβαθμό κάτω από το χείλος¹⁰⁹⁶, το οποίο φέρει στική διακόσμηση επί του άναβαθμού και μεμονωμένους κρίνους/κρινοειδή σε κάθετη διάταξη, κάτωθεν αυτού. Παρ' όλο που η κυρτόπλευρη έκδοχή του κωνικού καλύπτει μία αρκετά ευρεία χρονολογική κλίμακα (MM IIB–YM IIIΓ)¹⁰⁹⁷, ο συγκεκριμένος τύπος χείλους (έξώκυρτο επίπεδο)¹⁰⁹⁸ και βάσης (κυλινδρική, με διαμορφωμένο χείλος)¹⁰⁹⁹, ή χαμηλή κάθετη λαβή, αλλά και ο άναβαθμός κάτω από το χείλος άποτελούν ένδεικτικά μορφολογικά στοιχεΐα για τη χρονολόγηση του συγκεκριμένου άγγείου στην YM IB περίοδο¹¹⁰⁰. Όσον αφορά τη διακόσμηση, ενώ η αύστηρη διάταξη της κύριας σύνθεσης διατηρεί στοιχεΐα της YM IA, το καθ' έναυτό θέμα και η απόδοσή του, περιλαμβανομένης και της στικής ζώνης κάτω από το χείλος, παραπέμπουν στο δεύτερο ήμισυ της YM I περιόδου¹¹⁰¹. Άξίζει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα ανάλογα παραδείγματα κρίνων από τα Κύθηρα ανήκουν στην έκδοχή με έναν κεντρικό στήμονα και χρονολογούνται στην YM IB περίοδο¹¹⁰². Παρόμοιες άπεικονίσεις κρίνων άπαντούν στις τοιχογραφίες της Θήρας¹¹⁰³.

Όσον αφορά τον μεγαλύτερο όγκο του υλικού, τα άποσπασματικά ρυτά (54 δείγματα), είναι αξιοσημείωτο, ότι στο ιερό άπαντᾷ μία σημαντική ποικιλία τύπων, σαφώς μεγαλύτερη από αυτήν που άπαντᾷ στον οικισμό στο Καστρί¹¹⁰⁴. Από το σύνολο των σωζόμενων ρυτών στο ιερό, ή πλειονότητα (29/55 – 52.72%)¹¹⁰⁵

ἀνήκει σὲ *κωνικὰ ρυτά*, μὲ εὐθέα ἢ κυρτὰ κωνικὰ τοιχώματα¹¹⁰⁶ (Γράφημα 21), ἓνα φαινόμενο πού ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν πλειονότητα τῶν μινωικῶν θέσεων, ἀπὸ τὴν ΜΜ ΙΙΙ περίοδο ἕως τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ¹¹⁰⁷. Στὸ Καστρί εἶναι σχεδὸν ὁ μοναδικὸς τύπος ρυτοῦ, τόσο κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ, ὅσο καὶ κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο¹¹⁰⁸. Οἱ ἀμέσως ἐπόμενες ομάδες ρυτῶν στὸ ἱερὸ περιλαμβάνουν *ἀπιόσχημα*¹¹⁰⁹ (11/55 – 20%), *ὠοειδῆ*¹¹¹⁰ (8/55 – 14.54%), καὶ δύο δείγματα *σφαιρικῶν ρυτῶν*¹¹¹¹ (2/55 – 3.63%)¹¹¹² (Γράφημα 21).

Ἡ πιὸ συνήθης ἐκδοχὴ μεταξὺ τῶν *κωνικῶν ρυτῶν* φαίνεται νὰ εἶναι ἡ ὑστερότερη, μὲ εὐθέα τοιχώματα¹¹¹³, παρ' ὅλο πὺς στὶς περισσότερες περιπτώσεις τὰ δείγματα εἶναι πολὺ ἀποσπασματικά καὶ ἡ ἀκριβὴς ταύτιση δὲν εἶναι ἐφικτὴ¹¹¹⁴. Τὰ σωζόμενα χεῖλη εἶναι κυρίως ἐξώκυρτα, σὲ διάφορες παραλλαγές (στρογγυλεμένα, ἐπίπεδα, ἢ ἐπικλινῆ πρὸς τὰ ἔξω), ἴδιον τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹¹¹⁵, μὲ διάμετρο πὺς κυμαίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταξὺ 6–9 ἐκ.¹¹¹⁶ Οἱ βάσεις εἶναι κυρίως κωνικές, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος¹¹¹⁷, ἓνας τύπος βάσης ἰδιαίτερα κοινὸς κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο γενικά¹¹¹⁸.

Στὰ τμήματα *ἀπιόσχημων ρυτῶν* τύπου ΙΙ (11/55)¹¹¹⁹, οἱ σωζόμενες βάσεις εἶναι κυρίως κωνικές, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (3/7)¹¹²⁰, ἴδιον τῆς ΜΜ ΙΙΙ–ΥΜ ΙΑ–Β περιόδου, γεγονός πὺς συμφωνεῖ ἀπόλυτα, τόσο μὲ τὶς γενικότερες τυπολογικὲς παραμέτρους τοῦ σχήματος¹¹²¹, ὅσο καὶ μὲ τὰ ἀπαντῶμενα διακοσμητικὰ θέματα¹¹²². Τὸ μοναδικὸ δείγμα ἀπιόσχημου/pegtop ρυτοῦ στὸ ἱερὸ (**K830** – 94/Ε–Θ30/7), φέρει δακτύλιο στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, καθὼς καὶ ἵχνη ἄλλης πλαστικῆς διακόσμησης στὸ ἴδιο σημεῖο, ἐνῶ ἡ γραπτὴ διακόσμηση, δυστυχῶς, δὲν σώζεται σὲ καλὴ κατάσταση¹¹²³.

Μεταξὺ τῶν *ὠοειδῶν ρυτῶν* (8/55)¹¹²⁴, παρ' ὅλο πὺς ἐπικρατεῖ καὶ πάλι ὁ ἴδιος τύπος βάσης (κωνικὴ, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος), ἀπαντᾷ μεγαλύτερη ποικιλία τύπων¹¹²⁵. Τέλος, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι σὲ δύο μοναδικὲς περιπτώσεις, σὲ μία ἀποσπασματικὴ βάση μικροῦ ὠοειδοῦς ρυτοῦ (**K841** – 93/Β6/2), καὶ σὲ μία ἀποσπασματικὴ βάση μικροῦ ἀπιόσχημου ρυτοῦ (**K856** – 94/Θ1Α/2), ἡ ὁπὴ στὸ κάτω μέρος τοῦ ἀγγείου δὲν εἶναι διαμπερὴς, γεγονός πὺς ἐνῶ θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ σκόπιμη πράξη καὶ νὰ ἀποδοθεῖ στὸν συμβολικὸ χαρακτήρα κάποιων ἀναθηματικῶν ρυτῶν, εἶναι μάλλον ἀποτέλεσμα ἀμέλειας, καὶ ἴσως ἀτυχῶν συγκυριῶν στὸ κατασκευαστικὸ στάδιο¹¹²⁶. Βέβαια, τὸ γεγονός ὅτι τὰ συγκεκριμένα ρυτά, παρ' ὅλα αὐτὰ βρῆκαν τὸν δρόμο τους στὸ ἱερὸ κορυφῆς, μάλλον ἐπιβεβαιώνει τὸν συμβολικὸ χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν ἀγγείων, τὰ ὁποῖα προφανῶς σὲ ἓνα τέτοιο θρησκευτικὸ χῶρο εἶχαν ἀξία ἀκόμη καὶ ὡς ἀπλά, μὴ λειτουργικὰ ἀναθήματα/σκεύη.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς *πηλούς* ἢ *συντριπτικὴ* πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων ρυτῶν εἶναι ἀπὸ λεπτό, καθαρὸ πηλό (93.87%), κυρίως ὠχρό, μὲ ἴδιο ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα (62.22%). Ἐπίσης ἀπαντοῦν δείγματα ἀπὸ λευκωπὸ (15.55%), ἀπὸ ροδοχρὸ καὶ πορτοκαλόχρὸ πηλό (11.11%), σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις μὲ ὠχρὸ ἐπίχρισμα. Τὰ δείγματα ἀπὸ *χονδροειδῆ* πηλό, ἢ ἀπὸ πηλὸ μὲ προσμειξεις γενικά, ἀντι-

προσωπεύουν μόνο ένα ελάχιστο ποσοστό του συνόλου (4/55 – 7.27%) και ανήκουν στην κατηγορία των ωχρών πηλών. Φαίνεται πώς ο *έρυθρος πηλός με μίκα* δεν χρησιμοποιείτο καθόλου γι' αυτόν τον τύπο αγγείου. Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι τρία δείγματα, μία βάση (**K849** – 94/E-Θ16A/4)¹¹²⁷, και δύο περιπτώσεις τοιχωμάτων (**K815** – 93/B5/1¹¹²⁸, **K816** – 93/B6/1¹¹²⁹), όλα τμήματα κωνικών ρυτών, δεν φαίνεται να ανήκουν σε τοπικά εργαστήρια.

Είναι αξιοσημείωτο, ότι από το σύνολο των καταγεγραμμένων ρυτών, παρ' όλη τη συντριπτική ύπεροχή των αγγείων με *γραπτή διακόσμηση* (39/55 – 70.90%)¹¹³⁰, τα δείγματα με *ολόβαφη* διακόσμηση (8/55 – 14.54%), και ακόμη περισσότερο, αυτά που δεν σώζουν κανένα ίχνος διακόσμησης, δηλαδή τα *άβαφα* (7/55 – 12.72%) αντιπροσωπεύουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ποσοστό του συνόλου (Γράφημα 22). Μεταξύ των ολόβαφων και των άβαφων ρυτών συγκαταλέγονται και τρία δείγματα με πλαστική, επίθετη διακόσμηση (**K819** – 93/B16/85κ¹¹³¹, **K835** – 94/H12B/23¹¹³², **K839** – 93/A67/1¹¹³³). Εκτός από το ένα ολόβαφο δείγμα με ίχνη επίθετης, οστράκδερης διακόσμησης (**K835** – 94/H12B/23), το οποίο είναι μάλλον πιό ευγλωττο, τουλάχιστον ως προς τον χαρακτήρα της αρχικής συνθεσης¹¹³⁴, μόνο δύο εξ αυτών (**K839** – 93/A67/1, **K819** – 93/B16/85κ) διατηρούν άμυδρως αναγνωρίσιμα τμήματα της αρχικής σύνθεσης, πιθανώς τμήμα όφιοειδούς κοσμήματος, το οποίο έρπει στο τοίχωμα του αγγείου¹¹³⁵, και τμήμα βλάστησης, φυτικού χαρακτήρα¹¹³⁶, αντιστοίχως. Τα συγκεκριμένα δείγματα εντάσσονται στη μικρή ομάδα ρυτών, ή οποία αντιπροσωπεύει, με μία ίσως εξαίρεση (**K839** – 93/A67/1)¹¹³⁷, την Παλαιοανακτορική περίοδο στο ιερό (MM II-III).

Στη συντριπτική πλειονότητα των σωζόμενων γραπτών ρυτών απαντά διακόσμηση σε *σκοτεινή βαφή επί άνοιχτού βάθους* (35/39 – 89.74%), της MM III και κυρίως της YM I περιόδου. Η μεγαλύτερη ομάδα εξ αυτών περιλαμβάνει *φυτικά θέματα* (16/35 – 45.71%) και μετά ακολουθούν οι *σπειρές* (5/35 – 14.28%) και τα *γραμμικά θέματα* (4/35 – 8.57%). Όλες οι υπόλοιπες θεματικές ενότητες σε αυτή τη γενική κατηγορία, όπως η *ραβδωτή διακόσμηση* της MM III (2/35), ο *πτυχωτός ρυθμός* (1/35), ή διακόσμηση με *στιγμές* (2/35), καθώς και πέντε μεμονωμένες περιπτώσεις (*δικτυωτό, διπλοῦς πέλεκυς, σειρά κύκλων με κεντρική στιγμή και παραπληρωματική διακόσμηση στιγμών και επάλληλοι κύκλοι/άλυσιδωτό κόσμημα, επάλληλοι όμοκεντροι κύκλοι, ή σπειρές*), αντιπροσωπεύονται από ένα, έως δύο δείγματα (2.85 – 5.71%, του συνόλου)¹¹³⁸. Αξίζει να τονισθεί ότι ρυτὰ με διακόσμηση σε *λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους* (**K833** – 94/Z5A/3), ή *επί πηλοῦ* (**K810** – 93/A6/18), αποτελούν μία ελάχιστη μειονότητα, της τάξης του 2.85%. Δείγματα *πολυχρωμίας* με πορφυρή βαφή επί σκοτεινού βάθους, ή επί πηλοῦ δεν σώζονται, ενώ οι δύο περιπτώσεις με διακόσμηση σε μελανή ή καστανή βαφή επί τεφροῦ βάθους (**K826** – 94/Γ5/9, **K851** – 94/ΣΤ7Δ/1) δεν φαίνεται να ανήκουν στην πρόιμη παράδοση.

Τὰ περισσότερα από τὰ 16 ρυτὰ με *φυτική διακόσμηση*¹¹³⁹, κυρίως κωνικά (11/16), ή ωοειδή (4/16), απεικονίζουν *βλάστηση* (κλάδους με φύλλα και ἄνθη), σε ὀριζόντια

ἡ κάθετη διάταξη καὶ μὲ λίγο ἢ πολὺ φυσιοκρατική ἀπόδοση¹¹⁴⁰. Στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἡ σύνθεση φαίνεται νὰ καλύπτει ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου (ένωτική)¹¹⁴¹. Ἡ πιὸ καλὰ διατηρημένη ένωτική σύνθεση ἀνήκει σὲ ἓνα μικρὸ ὠοειδὲς ρυτὸ (**K840** – 93/B5/2), στὸ ὁποῖο ἀπεικονίζονται *κρόκοι* μὲ μίσχους, σὲ κάθετη διάταξη, μὲ ἰδιαίτερα φυσιοκρατική τεχνοτροπία, χαρακτηριστική τῆς ΥΜ IB¹¹⁴². Τὰ σωζόμενα δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹¹⁴³, ἀπὸ τὸ Μενελαῖον¹¹⁴⁴ τῆς Λακωνίας, ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α)¹¹⁴⁵ καὶ ἀπὸ τὸ Παλαίκαστρο¹¹⁴⁶, ἀνήκουν ὅλα στὴν ΥΜ IB περίοδο. Κάτι ἀνάλογο σὲ σύλληψη, ἀλλὰ κάπως πιὸ σχηματοποιημένο σὲ ἀπόδοση καὶ χωρὶς τοὺς κρόκους, ἀπεικονίζεται σὲ ἓνα ἄλλο ἀποσπασματικὸ ρυτὸ (**K826** – 94/Γ5/9), στὸ ὁποῖο χρησιμοποιήθηκε μελανὴ βαφή ἐπὶ τεφροῦ βάθους. Τέλος, ἓνα τρίτο δείγμα (**K809** – 92/4/13), μὲ μία προφανῶς πιὸ πυκνὴ σύνθεση κλάδων μὲ φύλλα σὲ λοξὴ διάταξη, εἶναι ἴσως περισσότερο ἀντιπροσωπευτικὸ τῆς ΥΜ IB περιόδου. Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα δείγματα στὴν ἴδια θεματικὴ ἐνότητα ἀπεικονίζει *φυλλοφόρο ταινία* σὲ κάθετη διάταξη (**K807** – 94/Θ1Γ/4), τὸ ὕψος καὶ ἡ ἀπόδοση τῆς ὁποίας ταιριάζουν περισσότερο στὴν ὥριμη ΥΜ ΙΑ, ἢ στὴν ΥΜ IB περίοδο¹¹⁴⁷.

Κρίνοι ἀπεικονίζονται σὲ τρεῖς περιπτώσεις (**K803** – 93/B10/1, **K829** – 94/Ε-Θ21Α/8, **K832** – 94/ΣΤ14/1), στὶς δύο ἐκ τῶν ὁποίων (**K803** – 93/B10/1, **K832** – 94/ΣΤ14/1), χρησιμοποιήθηκε σχεδὸν πανομοιότυπη κάθετη, ἀκτινωτὴ διάταξη. Τὸ δεύτερο, ἀποσπασματικὸ δείγμα (**K832** – 94/ΣΤ14/1) ἀπεικονίζει μίαν σχετικὰ σπάνια ἐκδοχὴ κρίνου μὲ κεντρικὸ φυλλοειδὲς κόσμημα μεταξὺ τῶν ἐλίκων, ἡ ὁποία δὲν ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ¹¹⁴⁸. Ἡ τρίτη περίπτωση (**K829** – 94/Ε-Θ21Α/8) σώζει παράσταση κρίνου σὲ συνδυασμὸ μὲ φυλλοειδὲς καὶ πάλι σὲ κάθετη διάταξη, ἀλλὰ μὲ τὴν πιὸ συνήθη στὰ Κύθηρα, ΥΜ IB μορφὴ¹¹⁴⁹. Τέλος, ἡ ἀκέραιη βάση (**K849** – 94/Ε-Θ16Α/4), μὲ μίαν στενὴ ὀριζόντια διακοσμητικὴ ζώνη, ἡ ὁποία φέρει σχηματοποιημένα, ὀλόβαφα φύλλα *κισσοῦ*, σὲ συνδυασμὸ μὲ ἐξίσου σχηματοποιημένα, ὀλόβαφα *ἄνθη κρόκων*, καὶ δεύτερη ζώνη, ἄνωθεν αὐτῆς, διακοσμημένη μὲ φύλλα τοῦ λεγόμενου *ἱεροῦ κισσοῦ* (*sacral ivy*), παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν φαίνεται νὰ προέρχεται ἀπὸ τοπικὸ ἐργαστήριον¹¹⁵⁰, ὡς πρὸς τὴ διακόσμηση, ἐντάσσεται πλήρως στὰ πλαίσια τῆς τοπικῆς ΥΜ IB παραδοσης¹¹⁵¹. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι σὰν διακοσμητικὸ θέμα, ὁ κισσός, ἂν καὶ λιγότερο δημοφιλὴς ἀπὸ τοὺς κρόκους, δὲν ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο. Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη καὶ στὸ Παλαίκαστρο φαίνεται πὼς ἡ σχηματοποιημένη ἐκδοχὴ κρόκου καὶ κισσοῦ, ἂν καὶ ἐξαιρετικὰ σπάνια¹¹⁵², ἐντάσσεται πλήρως στὸ ΥΜ IB ἰδίωμα.

Τὸ σύνολο τῶν ρυτῶν ποὺ φέρουν διακόσμηση μὲ *σπεῖρες* (5/35), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σὲ ὀριζόντια διάταξη (4/5)¹¹⁵³, ἓνα ἀρκετὰ συνηθισμένο θέμα κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ-ΙΒ ἐποχὴ, ἀνήκουν σὲ κωνικὰ ρυτὰ¹¹⁵⁴. Ἐνα ἐξ αὐτῶν (**K817** – 93/B16/1) προσεγγίζει τὴν τεχνοτροπία τῆς ΥΜ Ι περιόδου καὶ πιὸ συγκεκριμένα τὸν μινωικὸ τύπο σπειρας τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ, μὲ κεντρικὸ ὀφθαλμὸ καὶ παχύτερη ἐξωτερικὴ ἔλικα¹¹⁵⁵. Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη ἀνάλογες σπεῖρες χρονολογοῦνται, τόσο στὴν ΥΜ ΙΑ, ὅσο καὶ στὴν ΥΜ IB περίοδο¹¹⁵⁶. Τρία ἄλλα δείγματα (**K806** – 94/H29Α/4, **K812** – 93/B1/2, **K834** – 94/

H10A/12), με άπλουστευμένες τρέχουσες σπείρες, τὰ δύο τελευταῖα, με παραπληρωματική διακόσμηση πεταλίων μεταξύ τῶν σπειρῶν, τὸ πρῶτο, καὶ με ὀριζόντια σειρὰ στιγμῶν σὲ χαμηλότερη ζώνη, ἀντιπροσωπεύουν χαρακτηριστικές ἐκδοχὲς καὶ διατάξεις τῆς ΥΜ ΙΒ ἢ τῆς ὥριμης ΥΜ ΙΑ περιόδου¹¹⁵⁷. Τέλος, τὸ μοναδικὸ δείγμα με σπείρες ἐκφυόμενες ἀπὸ κεντρικὸ μίσχο (**K837** – 94/Θ3Α/1) δὲν ἔχει καμία ἀντιστοιχία στὸν οἰκισμό¹¹⁵⁸. Τέτοιου τύπου διακόσμηση στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο ἀπαντᾷ ἀπὸ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ μέχρι καὶ τὸ τέλος τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹¹⁵⁹.

Τὸ μοναδικὸ δείγμα ρυτοῦ με *πτυχωτὴ* διακόσμηση (**K808** – 94/Θ13/2), ἐντάσσεται, τόσο λόγῳ σχήματος¹¹⁶⁰, ὅσο καὶ λόγῳ θέματος, στὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο¹¹⁶¹. Ἐνα καλὰ διατηρημένο δείγμα ἀνάλογου ΥΜ ΙΑ ρυτοῦ με *πτυχωτὴ* διακόσμηση προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α)¹¹⁶². Τὰ δύο πιθανὰ δείγματα με *ραβδωτὴ* διακόσμηση (**K805** – 94/Ζ2Β/8, **K827** – 94/Ε4/6), παρ' ὅλο ποὺ στὰ Κύθηρα ἐντάσσονται ἀποκλειστικὰ στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο¹¹⁶³, φέρουν πολὺ ἀποσπασματικὰ ἴχνη διακόσμησης γιὰ νὰ ταυτισθοῦν με ἀκρίβεια.

Τέλος, τὰ δύο σωζόμενα δείγματα με διακόσμηση *στιγμῶν* (**K822** – 94/Γ2Β/26, **K823** – 94/Γ2Β/27α), ἐνῶ λογικὰ ἐντάσσονται στὴν ΥΜ Ι περίοδο καὶ μάλιστα στὸ δεῦτερο ἡμισυ τῆς περιόδου¹¹⁶⁴, σώζονται σὲ πολὺ ἀποσπασματικὴ κατάσταση, γιὰ νὰ χρονολογηθοῦν με ἀκρίβεια¹¹⁶⁵. Τὸ μοναδικὸ σωζόμενο ἀποσπασματικὸ ρυτὸ με *ταινιωτὴ* διακόσμηση σὲ *λευκὴ βαφὴ ἐπὶ πηλοῦ* (**K810** – 93/Α6/18) συγκαταλέγεται μᾶλλον στὰ πρῶτα στάδια τῆς ΥΜ ΙΑ περιόδου¹¹⁶⁶.

Τὰ πέντε ἐναπομείναντα γραπτὰ δείγματα ἀποτελοῦν ἰδιαίτερες περιπτώσεις. Ἡ ἀρχικὴ σύνθεση στὸ μοναδικὸ τοίχωμα με διακόσμηση *διπλοῦ πέλεκυ* (**K815** – 93/Β5/1), ὁ ὁποῖος στὰ Κύθηρα πρωτοεμφανίζεται στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο¹¹⁶⁷, ἐνίστε στὰ πλαίσια τοῦ ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ¹¹⁶⁸, πιθανῶς νὰ ἔφερε διακόσμηση ἐναλλασσόμενων θεμάτων. Ὁ πέλεκυς ἀποδίδεται στὴν παραλλαγὴ με τὸν ἱερὸ κόμβο καὶ ἐντάσσεται στὴν ΥΜ ΙΒ διακοσμητικὴ παράδοση¹¹⁶⁹. Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμό στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α)¹¹⁷⁰, στὶς Ἀρχάνες¹¹⁷¹ καὶ στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹¹⁷². Ἐπίσης, τὸ τοίχωμα κωνικοῦ ρυτοῦ διακοσμημένο με ὀριζόντιες ζῶνες *ἐπάλληλων ρόμβων/άλυσιδωτοῦ κοσμήματος* (**K816** – 93/Β6/1), ἡ προέλευση τοῦ ὁποῖου δὲν φαίνεται νὰ εἶναι τοπικὴ¹¹⁷³, θὰ πρέπει μᾶλλον καὶ αὐτὸ νὰ χρονολογηθεῖ στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο¹¹⁷⁴. Στὴν ἴδια περίοδο χρονολογεῖται καὶ ἡ βάση τοῦ μικκύλου ἀπιόσχημου ρυτοῦ (**K853** – 94/Η19Α/1), με *ἐπάλληλους ὁμόκεντρος κύκλους*, ἢ *σπείρες*, προφανῶς ἀρχικὰ τοποθετημένους/ες σὲ ὀριζόντιες ζῶνες. Ἐνα παρόμοιο τμήμα τοιχώματος (**K836** – 94/Η13Α/3), με *ὀριζόντιες σειρὲς κύκλων με κεντρικὴ στιγμὴ* καὶ *παραπληρωματικὴ διακόσμηση στιγμῶν*, ἂν καὶ στερεῖται παραλλήλων στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό, ἐντάσσεται, λόγῳ τῆς ὅλης διάταξης τοῦ θέματος καὶ τῆς χρήσης τῶν στιγμῶν, στὴν ΥΜ Ι περίοδο. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ πλησιέστερα δείγματα ἀγγείων με διακόσμηση ὀριζόντια διατεταγμένων κύκλων, με ἢ χωρὶς στιγμές, προέρχονται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα¹¹⁷⁵. Τέλος, ἡ διακόσμηση στὸ μοναδικὸ δείγμα ρυτοῦ με *δικτυωτὸ* μεταξύ ταινιῶν (**K818** – 93/Β16/43), ἀπαντᾷ στὸ Καστρί κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ καὶ τὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο¹¹⁷⁶.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς *πρωιμότερους ρυθμούς* τὸ καταγεγραμμένο ὕλικό περιλαμβάνει μόνο ἓνα ἀποσπασματικὸ δείγμα, ἓνα τμήμα τοιχώματος ἀπιδόσχημου ρυτοῦ μὲ ἀπλή ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ μελανοῦ βάθους (**K833** – 94/Z5A/3), τὸ ὁποῖο, κυρίως λόγω τῆς διακόσμησης, θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθεῖ σὲ πρωιμότερες περιόδους (MM II-III)¹¹⁷⁷. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ συγκεκριμένο ρυτὸ εἶναι κατασκευασμένο ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό.

Σὲ σύγκριση μὲ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί διαπιστώνονται ἰδιαίτερα ἔντονες διαφορές. Ἡ ἀντίστοιχη ὁμάδα στὸν οἰκισμὸ εἶναι πολὺ μικρότερη σὲ ἀριθμὸ¹¹⁷⁸, μὲ πολὺ περιορισμένο σχηματολόγιο¹¹⁷⁹, καὶ ρεπερτόριο¹¹⁸⁰, καὶ δὲν φαίνεται νὰ περιλαμβάνει μικρὰ ἢ μικκύλα ἀγγεῖα. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ μεγαλύτερη διακοσμητικὴ ὁμάδα στὸ ἱερό, τὰ δείγματα μὲ φυτικὴ διακόσμηση δὲν ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ κανένα δείγμα στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹¹⁸¹. Ἐπίσης, ἐνῶ ἡ πλειονότητα τῶν ἀγγείων στὸ ἱερό χρονολογεῖται στὴν YM I, καὶ κυρίως τὴν YM IB, στὸν οἰκισμὸ τὰ περισσότερα δείγματα ἀνήκουν στὴ MM IIIB, στὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA καὶ στὴν YM IA περίοδο¹¹⁸².

Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α)¹¹⁸³, ἡ ἀπαντώμενη τυπολογικὴ καὶ θεματικὴ ποικιλία παρουσιάζει περισσότερες ὁμοιότητες μὲ τὴν εἰκόνα στὸ ἱερό¹¹⁸⁴. Στὸ Μενελαῖον, καταγράφονται μόνον δύο κωνικὰ ρυτά, ἀπομιμήσεις τῶν μινωικῶν τῆς YM IB, καθὼς καὶ ἓνα κύπελλο-ρυτὸ¹¹⁸⁵. Στὸ Ἀκρωτήρι, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν καταγεγραμμένων ρυτῶν τῆς ὥριμης YM IA περιόδου εἶναι ἀρκετὰ μεγαλύτερος ἀπὸ αὐτὸν ποὺ ἀπαντᾶται στὸ ἱερό (60), παρατηρεῖται μία ἐξίσου εὐρεία τυπολογικὴ ποικιλία, καὶ ἐπίσης, μία ὑπεροχὴ τοῦ κωνικοῦ τύπου¹¹⁸⁶. Ἐκεῖ ποὺ οἱ δύο ὁμάδες διαφέρουν ριζικὰ εἶναι στὸ θεματολόγιο, τὸ ὁποῖο στὸ Ἀκρωτήρι εἶναι πολὺ περιορισμένο¹¹⁸⁷. Στὴν Κρήτη, ἀπὸ τὴ MM II μέχρι τὴν YM IIIB περίοδο, καὶ ἰδιαίτερα κατὰ τὴν Παλαιονακτορικὴ καὶ τὴ Νεονακτορικὴ περίοδο, σημαντικὲς ὁμάδες ρυτῶν ἀπαντοῦν, κυρίως σὲ ἀποθηκευτικοὺς χώρους διαφόρων τύπων, οἱ ὁποῖοι παραπέμπουν μὲ ἔμμεσο τρόπο σὲ ὁμαδικὰ συμπόσια (πόση), ἢ σὲ τελετουργικὲς δραστηριότητες θρησκευτικοῦ χαρακτήρα (cult repositories), συχνὰ σὲ συνδυασμὸ μὲ ἄλλα σκεύη θρησκευτικῆς/τελετουργικῆς χρήσης, τόσο σὲ ἀνακτορικὰ κτίρια, ὅσο καὶ σὲ οἰκισμούς¹¹⁸⁸. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἐνῶ στὸ ἀνακτορικὸ κτίριο τῶν Ἀρχανῶν ἔχει ἀνακαλυφθεῖ σημαντικὸς ἀριθμὸς ρυτῶν¹¹⁸⁹, στὸ ἱερό στὰ Ἀνεμόσπηλια, ἔχει καταγραφεῖ μόνο ἓνα ρυτὸ στὸ κεντρικὸ δωμάτιο¹¹⁹⁰.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν *ἐρμηνευτικὴν παράμετρο* τοῦ θέματος καὶ τὴν χρῆση τῶν ρυτῶν στὸν Αἰγαιακὸ χῶρο¹¹⁹¹ ἀξίζει νὰ τονισθεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἂν καὶ ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων ἀγγείων ἔχει βρεθεῖ σὲ κατ' ἐξοχὴν ἀποθηκευτικοὺς χώρους καὶ οἱ σωζόμενες εἰκονογραφικὲς μαρτυρίες εἶναι σχετικὰ σπάνιες¹¹⁹², ἡ τελετουργικὴ ἐκδοχὴ τῆς χρήσης τους, εἴτε σὲ θρησκευτικὸ, εἴτε σὲ κοινωνικὸ πλαίσιο, εἶναι πλέον λίγο ἢ πολὺ γενικὰ ἀποδεκτὴ¹¹⁹³.

Ἡ ὁμάδα αὐτῶν τῶν ρυτῶν ἀπὸ τὸ ἱερό παρουσιάζει σημαντικὲς ἰδιαιτερότητες, κάποιες ἀπὸ αὐτὲς σε ἄμεση συνάρτηση μὲ τὸν θρησκευτικὸ χαρακτήρα τοῦ χώρου¹¹⁹⁴. Κατ' ἀρχάς, ὁ Ἀγ. Γεώργιος στὸ Βουνὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα μινω-

ικά ιερὰ κορυφῆς, στὸ κεραμικὸ ρεπερτόριο τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται μὲ βεβαιότητα ὁ συγκεκριμένος τύπος ἀγγείου καὶ τὸ μοναδικὸ στὸ ὁποῖο καταγράφεται ἕνας τόσο ἀσυνήθιστα ὕψηλὸς ἀριθμὸς δειγμάτων¹¹⁹⁵.

Ἄν καὶ ἡ μοναδικὴ εἰκονογραφικὴ σύνδεση αὐτοῦ τοῦ συγκεκριμένου τύπου ἀγγείου, μὲ ιερὰ κορυφῆς καὶ θρησκευτικὲς τελετὲς ἐν γένει, ὀφείλεται στὶς ἀνάγλυφες παραστάσεις μὲ ἀπεικονίσεις τέτοιων ἱερῶν, οἱ ὁποῖες κοσμοῦν τέσσερα λίθινα ρυτὰ ἀπὸ τὴν Κνωσὸ καὶ τὴν Ζάκρο¹¹⁹⁶, ὁ ρόλος τους στὸ πλαίσιο τῶν λατρευτικῶν δραστηριοτήτων στὰ ιερὰ κορυφῆς, ὅπως καὶ σὲ ἄλλους θρησκευτικούς χώρους, δὲν ἔχει πλέον κανένα σοβαρὸ πολέμιο¹¹⁹⁷. Δυστυχῶς, ἡ ἀρχαιολογικὴ πραγματικότητα μάλλον διαψεύδει τὶς καθ' ὅλα εὐλογες προσδοκίες ὅσον ἀφορᾷ τὴν παρουσία ρυτῶν, ἐνῶ ἡ ὑπαρξὴ τέτοιων ἀγγείων διαπιστώνεται σὲ ἐλάχιστες περιπτώσεις ἱερῶν κορυφῆς, στὶς ὁποῖες περιέργως δὲν περιλαμβάνονται τὰ περισσότερα ἐκ τῶν μεγάλων ἱερῶν, ὅπως ὁ Πετσοφᾶς, ὁ Τραόσταλος, ὁ Βρύσινας, καὶ ἴσως ὁ Γιούχτας¹¹⁹⁸. Ἐπίσης, εἶναι τουλάχιστον περίεργο τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ μοναδικὸ αὐτὸ ἱερὸ κορυφῆς μὲ πληθώρα ρυτῶν, στὸν Ἅγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ βρίσκεται σὲ ἄμεση, τοπογραφικὴ τουλάχιστον συνάρτηση, ὅχι μὲ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἀνακτορικὰ κέντρα τῆς Κρήτης, ὅπως θὰ περίμενε κανεὶς, ἀλλὰ μὲ μία μινωικὴ ἀποικία, ἓναν μικρὸ ἐπαρχιακὸ οἰκισμό, στὴν περιφέρεια τοῦ μινωικοῦ κόσμου, στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο, σὲ συνδυασμὸ μὲ ἄλλες, παρόμοιες ἐνδείξεις, τείνει νὰ θέσει αὐτὸν τὸν χαρακτηρισμὸ, γιὰ τὴν περιθωριακότητα τοῦ οἰκισμοῦ, καὶ συνεπῶς τοῦ ἱεροῦ, σὲ ἀμφισβήτηση. Τέλος, σημαντικὸ καὶ πιθανῶς ἐνδεικτικὸ ὡς πρὸς τὴ μορφή τῆς λατρείας ἢ τὴν ταυτότητα τῆς λατρευόμενης θεότητος, εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων ρυτῶν ἀπὸ τὰ μητροπολιτικὰ ιερὰ στὴν Κρήτη, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸν Ἅγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, εἶναι ζωόμορφα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ μορφή ταύρου.

Στὴ σπουδαιότητα τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ συνηγορεῖ καὶ ὁ ὕψηλὸς ἀριθμὸς τῶν χάλκινων εἰδωλίων στὸν Ἅγ. Γεώργιο στὸ Βουνό¹¹⁹⁹, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ στὰ ὑπόλοιπα ιερὰ κορυφῆς, ἀκόμη καὶ τὰ πιὸ μεγάλα, ὅπως ὁ Γιούχτας, ὁ Κόφινας, ὁ Βρύσινας, ὁ Πετσοφᾶς καὶ ὁ Τραόσταλος, φαινόμενο, τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει ἴσως νὰ ἀποδοθεῖ, μερικῶς τουλάχιστον, τόσο στὴ γεωγραφικὴ θέσι τοῦ ἱεροῦ, ὅσο καὶ στὴν ἔλλειψη ἄλλων μεγάλων κέντρων, καὶ συνεπῶς ἱερῶν, στὴν περιοχὴ. Εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι τὰ ἀνάκτορα, ἢ τὰ μεγάλα οἰκιστικὰ κέντρα, τὰ ὁποῖα γειτνιάζαν μὲ τὰ κεντρικὰ ιερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη, λειτουργοῦσαν σὰν ἀποδέκτες τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν πολυτίμων προσφορῶν τῶν πιστῶν στὴ θεότητα. Ἡ ἀντίστοιχη σπανιότητα ἄλλων, παραδοσιακῶν κατηγοριῶν ἀναθημάτων (πήλινα ζωόμορφα εἰδώλια, ὁμοιώματα καρπῶν), τονίζει αὐτὸ τὸ στοιχεῖο διαφορετικότητας. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο βέβαια ἀξίζει νὰ ὑπογραμισθεῖ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ σημαντικότερη αἰτία τῆς διαφορετικότητος αὐτῆς θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ στὸν χαρακτήρα τῆς τοπικῆς οἰκονομίας, ἢ ὁποῖα ἀποτελοῦσε ἴσως καὶ τὸν πιὸ ἀποφασιστικὸ παράγοντα μέσα στὰ πλαίσια τοῦ κοινοῦ κοινωνικοθρησκευτικοῦ χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν ἱερῶν¹²⁰⁰. Τέλος, χωρὶς

νὰ θέλω νὰ θίξω τὴ σημασία τοῦ οἰκονομικοῦ/στρατηγικοῦ ρόλου τῶν Κυθήρων γιὰ τὴ μινωικὴ Κρήτη, θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ περίπτωση τῶν ρυτῶν καὶ τῆς τελετουργικῆς τους χρήσης στὸ ἱερὸ αὐτὸ θὰ ἦταν λάθος νὰ συσχετισθοῦν ἄμεσα μὲ τὸν παράγοντα οἰκονομία καὶ πολιτικὴ, κάτι ποὺ ἴσως δεσπόζει στὴν ἑρμηνεία ἄλλων κατηγοριῶν εὐρημάτων (χάλκινα εἰδώλια, ἀκατέργαστα μέταλλα, σπανιότητα ζωόμορφων εἰδωλίων, καὶ ὁμοιωμάτων καρπῶν). Ὁ παράγοντας κλειδί σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση εἶναι τὸ θρησκευτικὸ τυπικὸ, τὸ ὁποῖο ἐδῶ προφανῶς διέφερε ἀπὸ αὐτὸ σὲ ὅλα τὰ ἄλλα ἱερά. Ἴσως θὰ πρέπει νὰ υποθέσουμε κάποια ιδιόρρυθμη τοπικὴ τελετουργικὴ παράδοση, σὲ ἄμεση συνάρτηση μὲ σπονδικὲς δραστηριότητες, οἱ ὁποῖες ἀπαιτοῦν τὴ χρήση ρυτῶν καὶ ὄχι τὴν ἀπλὴ πρόχυση προσφορῶν¹²⁰¹.

Ἡ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα μάλλον συνάδει μὲ τὸν τελετουργικὸ/σπονδικὸ ρόλο αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου στὸ συγκεκριμένο ἱερό. Περισσότερο ἀπὸ τὸ 50% τοῦ ὑλικοῦ¹²⁰² ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹²⁰³, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα (24/32 – 75%) στὰ *Ἀνδхра 7* (12/32 – 75%)¹²⁰⁴ καὶ 5 (12/32 – 37.50%) (Χάρτης κατανομῆς 9, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4). Σὲ κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο ἄνδхра δὲν παρατηροῦνται ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ἵχνη ὑλικοῦ πυρᾶς/καύσης, κάτι ποὺ συμβαίνει σὲ μία μόνο περίπτωση *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων στὸ Ἀνδχρο 2*¹²⁰⁵. Σὲ ἔξι ἀπὸ τὰ ἑνδεκα καταγεγραμμένα στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* ἔχει συνευρεθεῖ καὶ μικρὸς ἀριθμὸς ἀγγείων-ρυτῶν¹²⁰⁶ (Στατ. Πίνακες 18, 19). Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἐπιβεβαιώνουν τὴν χρήση ρυτῶν στὰ πλαίσια τῶν τελετουργικῶν ἐναποθέσεων ἀναθηματικῶν ἀντικειμένων στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ, προφανῶς σὲ συνάρτηση μὲ σπονδικὲς δραστηριότητες, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ὅποια, τελετουργικὴ ἢ μὴ, χρήση φωτιάς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παρουσία ρυτῶν σὲ στρώματα μὲ ἵχνη *πυρᾶς/καύσης* ἢ μὲ ὑλικὸ ἀπὸ *πυρὲς/καύσεις* γενικά, τὰ προκύπτοντα ποσοστὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ χαμηλά (8/55 – 14.54%). Ἡ πλειονότητα τῶν περιπτώσεων (5/8 – 62.5%), ἐντοπίζεται στὸ *Ἀνδχρο 2*, ὅπου δύο σπονδικὰ σκεύη¹²⁰⁷ ἀντιστοιχοῦν στὸ μοναδικὸ στρώμα μὲ ἵχνη *πυρᾶς/καύσης*¹²⁰⁸, δύο ἄλλα σπονδικὰ σκεύη ἀντιστοιχοῦν σὲ ἕνα ἄλλο μινωικὸ στρώμα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹²⁰⁹, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα ἔξι δείγματα ἀπαντοῦν σὲ στρώματα μὲ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ *πυρὲς/καύσεις*¹²¹⁰. Ἐὰν τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀνταποκρίνονται ὄντως στὴ μινωικὴ πραγματικότητα, καὶ διατηρώντας τὶς ἐπιφυλάξεις μας ὡς πρὸς τὴ σπανιότητα τοῦ ἐθίμου, μάλλον ἐπιβεβαιώνουν τὴν τελετουργικὴ/σπονδικὴν χρήση ρυτῶν στὰ πλαίσια τῶν εἰκαζόμενων τελετουργικῶν πυρῶν.

Κατὰ δεύτερον, μὲ ἐξαίρεση περίπου τρία δείγματα¹²¹¹, ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν ἀγγείων (52/55 – 94.54%) ἀνήκει σὲ *μικρὰ καὶ κυρίως μικκύλα ρυτά* (46/55 – 83.63%) (Γράφημα 23), μία ἰδιαίτερα σπάνια ἐκδοχὴ σὲ αὐτὸν τὸν τύπο ἀγγείου¹²¹². Τὸ μικκύλο, ἰδιαίτερα στὰ πλαίσια τῆς ὁποίας θρησκευτικῆς τελετουργίας, ἀποτελεῖ διαχρονικὴ ἀναθηματικὴ πρακτικὴ¹²¹³, δηλώνει πρόθεση γιὰ συμβολισμό¹²¹⁴ καὶ ἴσως μία συνειδητὴ προσπάθεια νὰ ἐκφραστοῦν ἀφηρημένες ἔννοιες¹²¹⁵, φαινόμενο τὸ ὁποῖο πιθανῶς συνδέεται, εἴτε μὲ παράγοντες οἰκονομικῆς/πρακτικῆς φύσεως¹²¹⁶, εἴτε μὲ τὴν ταυτότητα τῶν *προσκυνητῶν/ἀναθετῶν* ἢ/καὶ τῆς *λατρευόμενης θεότητος*¹²¹⁷. Ὅσον

ἀφορᾷ τὴν ἐρμηνεία αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀγγείων σὰν ἐνδεικτικὴ τῆς ταυτότητας τῶν προσκυνητῶν/ἀναθετῶν, τὰ μικκύλα ρυτὰ θὰ μπορούσαν νὰ ἐρμηνευθοῦν ὡς ἀντικείμενα κατασκευασμένα γιὰ χρῆση/κατοχὴ ἀπὸ παιδιὰ¹²¹⁸. Συνεχίζοντας αὐτὴ τὴ συλλογιστικὴ, ἂν καὶ ἡ χρῆση μικρογραφιῶν στὴ θέσῃ ἀντικειμένων φυσικοῦ μεγέθους ἔχει μακρὰ ἱστορία στὰ ἱερὰ κορυφῆς (εἰδώλια, ἄωτα κωνικὰ κύπελα, πίθοι, προχοῖδια, κέρνοι)¹²¹⁹, ὁ μεγάλος ἀριθμὸς μικρῶν καὶ μικκύλων ρυτῶν στὸ συγκεκριμένο ἱερό, πέρα ἀπὸ τὰ προφανῆ συμβολικὰ/οἰκονομικὰ κίνητρα, θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἐνδειξὴ ὅχι μόνο τῆς ταυτότητας τῶν προσκυνητῶν/ἀναθετῶν, ἀλλὰ καὶ κάποιας ιδιότητος τῆς λατρευομένης θεότητος, πιθανῶς σὲ σχέση μὲ ἄτομα νεαρῆς ἡλικίας, ἢ/καὶ τῆς συμμετοχῆς παιδιῶν στὸ τελετουργικόν¹²²⁰. Σὲ ἄμεση συνάρτηση μὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν μικρῶν/μικκύλων ρυτῶν, ἡ ὁποία συνεπάγεται τὴ χρῆση συνοδευτικῶν μικρῶν/μικκύλων προχυτικῶν ἀγγείων¹²²¹, ἐντάσσεται ὁ σημαντικὸς ἀριθμὸς μικκύλων προχοιδίων (γαλακτοδοχείων)¹²²², καθὼς καὶ ἡ σημαντικὴ ποικιλία μικρῶν πρόχων¹²²³ ποὺ ἔχουν καταγραφεῖ στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό. Προχυτικὰ σκευὴ μεγάλου μεγέθους (πρόχοι/ἀμφορεῖς), μὲ ὑψηλῆς ποιότητος διακόσμηση γιὰ τελετουργικὴ χρῆση εἶναι περιορισμένα σὲ ἀριθμό¹²²⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴ σχέση τῶν *διακοσμητικῶν θεμάτων* μὲ τὸν θρησκευτικὸ/τελετουργικὸ παράγοντα, τὰ συμπεράσματα, ἂν καὶ ἐνδιαφέροντα, ἐνέχουν μόνο ἓνα μικρὸ ποσοστὸ τῶν ἀγγείων. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δείγμα μὲ παράσταση *διπλοῦ πέλεκου* (**K815** – 93/B5/1), ἓνα θέμα μὲ καθαρὰ θρησκευτικὸ χαρακτήρα¹²²⁵, ἡ μοναδικὴ σχετικὴ κατηγορία ἀγγείων μὲ πιθανῆς θρησκευτικὲς/συμβολικὲς προεκτάσεις εἶναι τὰ ρυτὰ διακοσμημένα μὲ *φυτικὰ θέματα*, τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἀπεικόνιζαν ἄνθη καὶ φυτὰ, ἄμεσα συνδεδεμένα μὲ προσφορὲς στὴ θεότητα, στὴν περίπτωση αὐτῇ, ἴσως ὑγρὲς προσφορὲς, ὅπως ἀρωματικὰ ἔλαια ἢ ἀρωματικὸ κρασί. Ἀκόμη καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ὅμως, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρία δείγματα μὲ παραστάσεις κρίνων (**K803** – 93/B10/1, **K829** – 94/E-Θ21A/8, **K832** – 94/ΣΤ14/1)¹²²⁶, καὶ τὰ δύο ἀγγεῖα μὲ παραστάσεις κρόκων (**K840** – 93/B5/2, **K849** – 94/E-Θ16A/4)¹²²⁷, τὸ δεύτερο σὲ συνδυασμὸ μὲ σχηματοποιημένα φύλλα κισσοῦ¹²²⁸, ἡ πλειονότης ἀπεικονίζει γενικὰ βλάστηση, ἢ τυποποιημένα φυτικὰ θέματα τῆς μινωικῆς κεραμικῆς¹²²⁹.

Ἐνα ἄλλο δεδομένο ποὺ ἀξίζει νὰ τονισθεῖ εἶναι τὰ σχετικὰ μεγάλα ποσοστά, κυρίως *ἄβαφων* (12.72%), ἀλλὰ καὶ *ὀλόβαφων* δειγμάτων (14.54%) (Γράφημα 22), ἓνα ἐξίσου σπάνιο φαινόμενο γενικά¹²³⁰. Τόσο τὰ ἄβαφα¹²³¹ ὅσο καὶ τὰ ὀλόβαφα ρυτὰ¹²³² περιλαμβάνουν μία ἀξιοσημεῖωτη ποικιλία τύπων, χωρὶς ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις, σχεδὸν ὅλα ἀπὸ λεπτοὺς πηλοῦς¹²³³. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ κατασκευὴ καὶ ἐπεξεργασία αὐτῶν τῶν δύο κατηγοριῶν ρυτῶν ἦταν πολὺ ἀπλούστερη ἀπὸ αὐτὴν ποὺ ἀπαιτεῖτο γιὰ τὰ γραπτὰ δείγματα, καὶ συνεπῶς ἡ ἀντικειμενικὴ τους ἀξία, προφανῶς, εὐτελέστερη. Ἡ ὑπαρξὴ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ τέτοιων ρυτῶν στὸ ἱερό, πέρα ἀπὸ εὐλογα συμπεράσματα γιὰ τὸ εὖρος καὶ τὴν κλίμακα τῆς τοπικῆς παραγωγῆς, ὑπονοεῖ τὴ συνύπαρξιν οἰκονομικὰ ἀσθενέστερων καὶ οἰκονομικὰ ἰσχυρότερων κοινωνικῶν ὁμάδων στὸν οἰκισμό, καὶ ἐπιβεβαιώνει μία φυσιολογικὴ διακύμανση στὴν κοινωνικὴ διαστρωμάτωση τῶν πιστῶν.

16. Ἀγγεῖα - Ρυτὰ

Τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνει ἕναν σχετικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀγγείων-ρυτῶν (14 δείγματα)¹²³⁴, ἐκ τῶν ὁποίων μόνο ἓνα (**K871** – 94/Θ10Α/5) ἀνήκει σὲ κλειστὸ ἀγγεῖο. Ὅλα τὰ σωζόμενα δείγματα, ἂν καὶ σὲ ἀποσπασματικὴ κατάστασι, ἀντιπροσωπεύονται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ μικρὲς ἢ μικκύλες ἐκδοχὲς ἀγγείων (Γράφημα 24). Μεταξὺ τῶν καταγεγραμμένων τύπων συγκαταλέγονται ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ, ἢ χωρὶς πόδι, *εὐθύπλευρα κύπελλα*, *κωνικὰ κύπελλα* καὶ τὰ λεγόμενα *ἀνθοδοχεῖα*¹²³⁵, ὅλα μὲ μία διαμπερὴ ὀπὴ στὸν πυθμένα¹²³⁶. Ἡ θέσις τῆς ὀπῆς στὸν πυθμένα αὐτῶν τῶν ἀγγείων εἶναι ἴσως ἐνδεικτικὴ ὡς πρὸς τὴ θέσις τῆς λαβῆς στὴν ἀντίθετη πλευρὰ τοῦ ἀγγείου.

Στὰ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ πόδι, στὸν πιὸ χαρακτηριστικὸ ΥΜ Ι/ΥΜ ΙΒ τύπο κυπέλλου/ρυτοῦ¹²³⁷, ἀνήκουν τουλάχιστον δύο ἀποσπασματικές (**K860** – 93/Α73/5, **K865** – 94/Β23/2), καὶ τρεῖς ἀκέραιες βάσεις (**K863** – 93/Β16/79, **K867** – 94/Ε-Θ31/1, **K869** – 94/Η19Β/1)¹²³⁸, μὲ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης¹²³⁹ καὶ μὲ διάμετρο ποὺ κυμαίνεται μεταξὺ 2.6–4 ἐκ. Σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἡ διαμπερὴς ὀπὴ στὸν πυθμένα τῶν ἀγγείων εἶναι ἔκκεντρη καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κοντὰ στὴν περιφέρειαν τῆς βάσης¹²⁴⁰. Ἡ διάμετρος τῆς ὀπῆς αὐτῆς κυμαίνεται μεταξὺ 1.5–4.5 χιλ. Σὲ γενικὲς γραμμὲς τὰ σωζόμενα δείγματα ἐντάσσονται χωρὶς ἰδιαίτερα προβλήματα στὰ πλαίσια τῆς ΥΜ ΙΒ τυπολογικῆς παράδοσης¹²⁴¹.

Τὰ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα *χωρὶς πόδι*, ὁ πιὸ χαρακτηριστικὸς τύπος κυπέλλου τῆς ΥΜ Ι περιόδου, μὲ σιγμοειδὲς προφίλ¹²⁴² ἀντιπροσωπεύονται μόνον ἀπὸ μία ἀκέραιη, ἀπλὰ ἀνασηκωμένη βάση (**K870** – 94/Θ7/7)¹²⁴³. Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι ἡ ὀπὴ εἶναι ἔκκεντρη, πολὺ κοντὰ στὴν περιφέρειαν τῆς βάσης, μὲ διάμετρο 2.5–3 χιλ. Τέλος, τὸ μοναδικὸ δείγμα χεῖλους καὶ τοιχώματος (**K858** – 93/Β15/3,4)¹²⁴⁴ ἔχει ἐνταχθεῖ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν κυρίως λόγῳ τῆς ὁμοιότητός του μὲ ἓνα ἀκέραιο «κύπελλο/ρυτὸ μὲ κυλινδρικήν βάσιν» ἀπὸ τὴν Οἰκίαν Α στὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹²⁴⁵. Τὸ ἴδιον ἀγγεῖο ὁ Koehl τὸ κατατάσσει στὴν κατηγορίαν τῶν ἀπιόσχημων ρυτῶν Τύπου ΙΙΙ, καὶ εἰκάζει ὅτι ἀνήκει σὲ μία ἰδιαίτερη κυκλαδικὴ ἐκδοχὴ τῆς κατηγορίας αὐτῆς¹²⁴⁶.

Ἡ ἐπόμενη κατηγορία, ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖ τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ δύο ἀποσπασματικὲς βάσεις μικρῶν/μικκύλων ἀγγείων (**K862** – 93/Β15/83α, **K868** – 94/Η12Γ/22δ), καὶ οἱ δύο ὁλόβαφες ἐξωτερικά. Εἶναι ἐνδεικτικόν, ὅτι καὶ στὶς δύο περιπτώσεις οἱ διαμπερεῖς ὀπὲς στὸν πυθμένα τῶν ἀγγείων ἔχουν κεντρικὴ θέσιν, στοιχεῖο τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ ὑποδηλώνει τὴν ἀπουσίαν λαβῆς, ἐνῶ στὸ ἓνα ἐκ τῶν δύο (**K862** – 93/Β15/83α), ἡ διάμετρος τῆς ὀπῆς ξεπερνᾷ κατὰ πολὺ τὸν μέσο ὄρο, ὅπως αὐτὸς καταγράφεται στὰ ὑπόλοιπα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό¹²⁴⁷. Οἱ διάμετροι βάσης κυμαίνονται σὲ λογικὰ πλαίσια, μεταξὺ 1.75–3.5 ἐκ.

Ἀπὸ τὰ τρία ἐναπομείναντα κύπελλα, δύο (**K859** – 92/4/6, **K861** – 93/Β4 Ἐπέκτ. Δ/53), ἀνήκουν πιθανῶς σὲ ἓναν ΥΜ ΙΒ τύπο ὑψηλοῦ κυπέλλου μὲ κωνικὰ τοιχώματα, ποὺ στὰ Κύθηρα ὀνομάζεται *ἀνθοδοχεῖο*¹²⁴⁸. Τὸ πρῶτο δείγμα (**K859** – 92/

4/6), μία αποσπασματική δισκοειδής βάση, ανήκει σε λεπτότεχνο αγγείο, με μικρή διάμετρο (2.9 εκ.), το οποίο είναι τυπολογικά πλησιέστερο στα δείγματα από τον οίκισμό¹²⁴⁹. Το αγγείο διαθέτει, όπως και τα δείγματα από το Καστρί, μία έκκεντρη, διαμπερή όπή, πολύ κοντά στην περιφέρεια της βάσης (Δ όπης: 3.5 χιλ.). Το δεύτερο αγγείο (**K861** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/53), λιγότερο προσεγμένο στην κατασκευή, με ελαφρά ανασηκωμένη βάση, και σχετικά μεγάλη διάμετρο (6.1 εκ.), διαθέτει και αυτό μία έκκεντρη όπή, πολύ κοντά στην περιφέρεια της βάσης (Δ όπης: 3.5-5.5 χιλ.). Τέλος, ένα τμήμα ανασηκωμένης βάσης, μάλλον απλού *κωνικού κυπέλλου* (**K864** – 94/B20Γ/2)¹²⁵⁰, διαθέτει μία σχεδόν κεντρική όπή (Δ όπης: 2-2.5 χιλ.), στοιχείο το οποίο ίσως υποδηλώνει την απουσία λαβής. Το μοναδικό δείγμα *κλειστοῦ αγγείου* (**K871** – 94/Θ10Α/5) ανήκει μάλλον σε κάποιου είδους *προχοῖδιο* με κυρτόπλευρα τοιχώματα, με πολύ στενή, ελαφρά δισκοειδή βάση (Δ: 3 εκ.), και κεντρική διαμπερή όπή, με σχετικά μεγάλη διάμετρο (5 χιλ.)¹²⁵¹. Τα πρωιμότερα δείγματα τέτοιου τύπου αγγείων-ρυτῶν εμφανίζονται κατά την ΥΜ ΙΒ¹²⁵².

Σε όλες τις περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε λεπτός πηλός, ως επί το πλείστον ώχρος ή λευκωπός (9/14), με ίδιο επίχρισμα, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και τα δείγματα από ροδόχρου (3/14), ή πορτοκαλόχρου πηλό (2/14) έφεραν ώχρο ή λευκωπό επίχρισμα, πιθανώς για να δοθεί μία ενιαία εμφάνιση, ωχρής έξωτερικής επιφάνειας.

Όσον αφορά τη *διακόσμηση*, ή πλειονότητα των αγγείων (8/14 – 57.14%) έφερε *γραπτή διακόσμηση* έξωτερικά, ενώ το έσωτερικό ήταν σχεδόν πάντα άβαφο¹²⁵³. Από τα έναπομείναντα αγγεία, τέσσερις βάσεις θα μπορούσαν να περιγραφούν ως ολόβαφες (**K860** – 93/A73/5, **K861** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/53, **K862** – 93/B15/83α, **K868** – 94/H12Γ/22δ)¹²⁵⁴, ενώ δύο δείγματα (**K864** – 94/B20Γ/2, **K866** – 94/Γ2Β/4), έμπιπτουν στην κατηγορία των άβαφων. Η ύπαρξη ή όχι διακόσμησης δεν φαίνεται να συνδέεται ούτε με τον τύπο της βάσης, ούτε με τον τύπο του αγγείου.

Οι βάσεις που φέρουν γραπτή διακόσμηση περιλαμβάνουν πέντε διαφορετικές θεματικές ενότητες:

- Φυτικά θέματα (**K859** – 92/4/6, **K871** – 94/Θ10Α/5)
- Σπειρές (**K863** – 93/B16/79, **K869** – 94/H19Β/1)
- Στιγμές (**K870** – 94/Θ7/7)
- Σιγμοειδή κοσμήματα (**K858** – 93/B15/3,4) και
- Ταινιωτή διακόσμηση (**K865** – 94/B23/2, και πιθανώς **K867** – 94/Ε-Θ31/1).

Και τα δύο δείγματα με *φυτικά θέματα* φέρουν παρόμοια διακόσμηση, δηλ. μία ταινία βάσης, από την οποία ξεκινούν κάθετοι κλάδοι, οι οποίοι καταλήγουν σε φύλλα/άνθη. Τόσο η τεχνολογία όσο και η διάταξη των συνθέσεων, ένωτική, και ιδιαζόντως φυσιοκρατική, εντάσσεται πλήρως στη διακοσμητική παράδοση της ΥΜ ΙΒ περιόδου¹²⁵⁵. Η μία εκ των δύο βάσεων με *σπειροειδή* διακόσμηση, απεικονίζει μία σειρά από λεπτές ιστάμενες σπειρές (*stemmed spirals*), με ισοπαχείς έλικες (**K863** – 93/B16/79), έκδοχή, ή οποία, αν και δεν απαντά στο κεραμικό υλικό από τον οίκισμό¹²⁵⁶, μάλλον εντάσσεται στην παράδοση της ΥΜ ΙΒ περιόδου¹²⁵⁷.

Στην ίδια διακοσμητική παράδοση εντάσσεται μάλλον και η δεύτερη βάση (K869 – 94/H19B/1), η οποία σώζει ίχνη λεπτής τρέχουσας σπείρας¹²⁵⁸. Τò μοναδικό παράδειγμα τὸ ὁποῖο σώζει διακόσμηση με *στιγμές* (K870 – 94/Θ7/7) εντάσσεται πλήρως στην ΥΜ ΙΒ περίοδο, ὅταν τὸ θέμα αὐτὸ γίνεται ιδιαίτερα δημοφιλὲς στὰ Κύθηρα¹²⁵⁹, ἐνῶ τὸ τμήμα χείλους/τοιχώματος με διακόσμηση *σιγμοειδῶν*, σὲ ὀριζόντια ζωνοειδῆ διάταξη (K858 – 93/B15/3,4), ὅχι μόνον ἐκφράζει πλήρως τὸ διακοσμητικὸ ἰδίωμα τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου στὰ Κύθηρα¹²⁶⁰, ἀλλὰ ἐκπροσωπεῖ καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον δημοφιλῆ ΥΜ ΙΒ διακοσμητικὰ θέματα στὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹²⁶¹.

Γενικά, αὐτὴ ἡ μικρὴ ὁμάδα ἀγγείων-ρυτῶν ἀπὸ τὸ ἱερό, ἂν καὶ με ὑποβαθμισμένο ρόλο, σὲ σύγκριση με τὸ πλῆθος τῶν κανονικῶν ρυτῶν¹²⁶², προφανῶς λειτουργοῦσε συμπληρωματικὰ ὡς πρὸς αὐτά¹²⁶³, περιλαμβάνει δὲ μία σχετικὰ εὐρεία ποικιλία σχημάτων, σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα, ἢ πλειονότητα τῶν ὁποίων, ἂν δεχθοῦμε τὴν ἀρχικὴ ὑπόθεση περὶ τῆς θέσης τῶν ὀπῶν, ἔφερε λαβή. Φαίνεται, πῶς ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κλασικὰ ΥΜ ΙΒ κύπελλα/ρυτὰ (σιγμοειδῆ κύπελλα με πόδι), ἢ μετατροπὴ σχεδὸν οἰουδήποτε ἀνοιχτοῦ ἀγγείου σὲ ρυτό, με τὴ διάνοιξη διαμπεροῦς ὀπῆς στὸν πυθμένα, ἦταν μία ἀπλὴ καὶ ἴσως συνήθης διαδικασία, τουλάχιστον στὰ πλαίσια τῶν ἀναγκῶν τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ.

Σὲ ἀντίθεση με τὰ δεδομένα γιὰ τὰ καθ'αυτὸ ρυτὰ, ἡ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀγγεῖα-ρυτὰ εἶναι πολὺ πιὸ ἀπόλυτη. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείων στὸ ἱερό (12/14 – 85.71%) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, κυρίως στὸ Ἄνδηρο 7 (6/12 – 50%)¹²⁶⁴ (Χάρτης κατανομῆς 9, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), γεγονός, τὸ ὁποῖο, ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῶν ρυτῶν, ἐπιβεβαιώνει τὴ χρῆση τους στὰ πλαίσια τῶν ἀναθηματικῶν ἀφιερώσεων σὲ σχισμὲς ἢ κοιλότητες τοῦ φυσικοῦ βράχου, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ὕπαρξη τελετουργικῶν πυρῶν¹²⁶⁵. Σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἀπαντοῦν μαζί με ρυτὰ¹²⁶⁶ (Στατ. Πίνακες 18, 19). Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι, ἂν καὶ ἡ παρουσία τους σὲ στρώματα με ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ με ὑλικὸ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις, εἶναι ἀμελητέα (1/14 – 7.14%), ἕνα δεῖγμα (K859 – 92/4/6) ἐντοπίσθηκε στὴ μοναδικὴ βεβαιωμένη περίπτωση στρώματος με ἴχνη πυρᾶς/καύσης στὸ ἱερό¹²⁶⁷.

Τόσο οἱ σωζόμενοι τύποι ἀγγείων, ὅσο καὶ τὰ διακοσμητικὰ θέματα ποὺ ἀπαντοῦν, παραπέμπουν στὴν ΥΜ Ι περίοδο, καὶ ιδιαίτερα στὸ δεύτερο ἥμισυ τῆς περιόδου, γεγονός ποὺ συμφωνεῖ με τὶς γενικότερες ἐκτιμήσεις γιὰ τὴν ἐμφάνιση αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀγγείου¹²⁶⁸. Τὰ μοναδικὰ ἀγγεῖα-ρυτὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν καταγραφεῖ σὲ ἱερὸ κορυφῆς προέρχονται ἀπὸ τοὺς Ἀτσιπάδες (4 δείγματα), καὶ ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῶν Κυθήρων, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα ἀνήκει σὲ κύπελλα-ρυτὰ¹²⁶⁹.

17. Μικκύλα προχοΐδια

Τὰ μικκύλα προχοΐδια ἢ γαλακτοδοχεῖα (milkjugs/juglets) εἶναι ἕνας χαρακτηριστικὸς τύπος ἀγγείου, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὴν ἐνδεικτικὰ ἰσχνὴ παρουσία του στὸν οἰκισμὸ

στο Καστρί¹²⁷⁰ ήταν ευρέως διαδεδομένος στην τοπική κεραμική της Κρήτης, αλλά και των Κυκλάδων, τόσο κατά τη ΜΜ ΙΙΙ, όσο και κατά την ΥΜ Ι περίοδο. Άβαφες, ολόβαφες, ακόμη και γραπτές έκδοχες μικκύλων προχοϊδίων απαντούν σε μικρούς αριθμούς στα περισσότερα οικιστικά κέντρα της Κρήτης, όπως στην Κνωσό¹²⁷¹, στις Αρχάνες¹²⁷², στον Κορμό¹²⁷³, στη Φαιστό¹²⁷⁴, στον Παλαιοανακτορικό οικισμό του Αποδούλου¹²⁷⁵ και στα Μάλια¹²⁷⁶, ιδίως από την κλασική καμαραϊκή περίοδο (ΜΜ ΙΙ) και μετά¹²⁷⁷. Στις Κυκλάδες ή εικόνα που παρουσιάζει ο οικισμός της Αγ. Ειρήνης¹²⁷⁸, όπου τα μικκύλα προχοϊδία, σχεδόν όλα τοπικής παραγωγής, και άβαφα, αν και εμφανίζονται κατά τη ΜΜ ΙΙΒ-ΙΙΙ περίοδο, απαντούν καθ' όλη τη διάρκεια της ΥΜ Ι περιόδου, είναι ένδεικτική και για άλλους οικισμούς (Φυλακωπή, Ακρωτήρι)¹²⁷⁹. Η παρουσία τους μνημονεύεται σε κάποια από τα ιερά κορυφής, όπως στον Πετσοφά¹²⁸⁰, στο Καρφι¹²⁸¹, και ιδιαιτέρως στον Γιούχτα¹²⁸², όπου φαίνεται πως ήταν ιδιαίτερα αίσθητή¹²⁸³.

Στο ιερό κορυφής στα Κύθηρα έχει καταγραφεί ένας σημαντικός αριθμός μικκύλων προχοϊδίων (1021 δείγματα)¹²⁸⁴, ο όποτος ουσιαστικά αναδεικνύει αυτόν τον τύπο αγγείου ως το τέταρτο σε πληθυσμό σχήμα στο ιερό, μετά τα άωτα κωνικά κύπελλα, τις τριποδικές χύτρες και τα εϋθύπλευρα κύπελλα (Στατ. Πίνακας 3). Έξαιτίας των μορφολογικών του χαρακτηριστικών (μικκύλο, συμπαγές σχήμα, σχετικά παχιά τοιχώματα), είναι ο μόνος τύπος κλειστού αγγείου στο ιερό, από τον οποίο σώζονται άκεραία δείγματα¹²⁸⁵.

Στο σύνολο των καταγεγραμμένων προχοϊδίων (1021), ξεχωρίζουν δύο βασικοί τύποι. Η συντριπτική πλειονότητα (Τύπος 1: 973/1021 – 95.29%)¹²⁸⁶ (Γράφημα 25), αποτελείται από αγγεία τα όποια ανταποκρίνονται σχεδόν σε όλες τις γνωστές έκδοχες του κλασικού τύπου του λεγομένου μικκύλου προχοϊδίου ή «γαλακτοδοχείου», αγγεία με απλό απιόσχημο ή βαρὺ απιόσχημο σῶμα, και συνήθως χαμηλὸ κέντρο βάρους, ἐξώστροφο, ἢ ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος¹²⁸⁷, ἀνασηκωμένη βάση¹²⁸⁸, και μία κάθετη λαβή, ἀπὸ τὸ χεῖλος στὴ μέγιστη διάμετρο, με κατὰ κανόνα ἐλλειψοειδὴ διατομή¹²⁸⁹. Οἱ διαστάσεις τους πάντα στὰ πλαίσια τοῦ μικκύλου, παρουσιάζουν μία σχετικὴ ὁμοιογένεια¹²⁹⁰.

Ὁ δεύτερος τύπος (Τύπος 2), ὁ ὅποτος χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀκανόνιστη, ὀριζόντια, ἐγχάρακτη διακόσμηση στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀποτελεῖ μία ἐλάχιστη μειονότητα τοῦ συνόλου τῶν προχοϊδίων (48/1021 – 4.70%)¹²⁹¹ (Γράφημα 25), και ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ αγγεία μεγαλύτερα σὲ μέγεθος¹²⁹², με πιὸ ἥπιες καμπύλες, ἐξώστροφο, ἢ ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος¹²⁹³, μὴ διαφοροποιημένο λαιμό, ἀνασηκωμένη βάση¹²⁹⁴ και τουλάχιστον δύο κάθετες λαβές¹²⁹⁵.

Ἄν και ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα, τόσο τῶν ἀκέραιων (28/29 – 96.55%), ὅσο και τῶν ἀποσπασματικῶν προχοϊδίων (919/992 – 92.64%), εἶναι ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ¹²⁹⁶, τὸ σωζόμενο ὑλικὸ περιλαμβάνει και ἓνα μικρὸ ἀριθμὸ αγγείων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ με μίκα (74/992 – 7.45%)¹²⁹⁷, ὅλα αγγεία Τύπου 1, και ἄβαφα (Στατ. Πίνακας 12, Γράφημα 26). Ἡ χρῆση πηλοῦ με μίκα γιὰ τέτοιου τύπου αγγεία παρατηρεῖται

ἐπίσης στὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹²⁹⁸. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δείγματα ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ, ἢ πιὸ δημοφιλὴς ποικιλία εἶναι, ὡς συνήθως, ὁ ὠχρὸς πηλός, μὲ ἴδιο, ἢ λευκωπὸ ἐπίχρυσμα (674/992 – 67.94%)¹²⁹⁹, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ ἀγγεῖα ἀπὸ ροδόχρου πηλὸ μὲ ὠχρό, ἢ λευκωπὸ ἐπίχρυσμα (113/992 – 11.39%)¹³⁰⁰, ἀπὸ πορτοκαλόχρου πηλὸ καὶ πάλι μὲ ὠχρό ἢ λευκωπὸ ἐπίχρυσμα (68/992 – 6.85%)¹³⁰¹, καὶ τέλος ἀγγεῖα ἀπὸ λευκωπὸ πηλὸ μὲ ἴδιο ἢ ὠχρὸ ἐπίχρυσμα (57/992 – 5.74%)¹³⁰². Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ κατανομή τῶν πηλῶν κατὰ τύπο προχοϊδίου, χεῖλους ἢ βάσης, δὲν παρουσιάζει οὔτε ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις, οὔτε τυπολογικὸ ἐδιαφέρον.

Ἡ μεγαλύτερη κατηγορία στὸ σύνολο τῶν καταγεγραμμένων προχοϊδίων εἶναι τὰ *ἄβαφα* (897/1021 – 87.85%)¹³⁰³, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ *ὀλόβαφα* (109/1021 – 10.67%)¹³⁰⁴, καὶ τὰ *γραπτά*, μὲ ἓνα ἐλάχιστο ποσοστὸ (15/1021 – 1.46%)¹³⁰⁵ (Στατ. Πίνακες 13, 14). Σχεδὸν ὅλα τὰ γραπτά προχοϊδία σώζουν μὴ διαγνωστικὴ ταινιωτή, ἢ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση¹³⁰⁶.

Ἡ μεγαλύτερη ἀριθμητικὰ ομάδα στὸ ἱερό, ὁ κλασικὸς τύπος τοῦ μικκύλου προχοϊδίου (*Τύπος 1*), συμβαδίζει πλήρως σχηματικὰ καὶ τυπολογικὰ μὲ τὸ πλῆθος τῶν προχοϊδίων ποὺ βρέθηκαν, τόσο στὶς Κυκλάδες ὅσο καὶ στὴν Κρήτη ἀπὸ τὴ ΜΜ IIB ἕως τὴν ΥΜ IB περίοδο. Ὁ *δεύτερος τύπος* προχοϊδίου (*Τύπος 2*), μὲ τὶς ὀριζόντιες ἐγχαράξεις δὲν ἀπαντᾷ ἄλλοῦ, καὶ θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ τοπικὸ ἰδίωμα. Τὰ ἐλάχιστα δείγματα *Τύπου 1* καὶ *2* μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα χεῖλους¹³⁰⁷, ἀποτελοῦν ἄλλη μία ἐκδοχή, χωρὶς παράλληλα στὸν μινωικὸ κόσμο, ἐνῶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν συγκαταλέγονται ἀγγεῖα μὲ μαστοειδὴ ἀπόφυση στὸ χεῖλος, ὅπως ἀναφέρεται στὶς ἐκθέσεις γιὰ τὸν Γιούχτα¹³⁰⁸.

Γενικὴ τυπολογικὴ κατηγοριοποίηση αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου δὲν ἔχει ἐπιχειρηθεῖ ὡς τώρα, καὶ κρίνοντας ἀπὸ τὰ μορφολογικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ, φαίνεται πῶς, ὄντως, δὲν παρατηρεῖται καμία σημαντικὴ τυπολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ συγκεκριμένου σχήματος. Ἡ χρονολόγηση αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου στὸ ἱερό, συμφωνεῖ κατὰ πάσα πιθανότητα ἀπόλυτα μὲ τὴν πλειονότητα τῶν ἀντίστοιχων ἀγγείων στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο (ὑστερὴ ΜΜ III/μεταβατικὴ πρὸς ΥΜ ΙΑ¹³⁰⁹ καὶ ΥΜ Ι γενικά).

Ἡ μόνη ἴσως ἄξια λόγου παρατήρηση, σὲ σχέση μὲ τὸν συγκεκριμένον τύπον ἀγγείου ἀφορᾷ, τόσο τὸ μικκύλο τῶν διαστάσεών του, ὅσο καὶ στὴν ὑψηλὴ ποσοστιαία παρουσία του στὸν Ἀγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση μὲ τὰ δεδομένα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹³¹⁰. Θὰ πρέπει βέβαια σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὡς πρὸς τὸν παράγοντα συχνότητα, ἀνάλογη εἰκόνα παρουσιάζεται καὶ στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο, ὅπου ἡ μεγαλύτερη συγκέντρωση μικκύλων προχοϊδίων ἀπαντᾷ σὲ ἱερὰ κορυφῆς¹³¹¹, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ οἰκιστικὰ κέντρα, ὅπου ἡ παρουσία τους, ἂν καὶ εὐρέως διαδεδομένη, εἶναι πάντα ἐνδεικτικὰ μικρὴ¹³¹². Ὡς πρὸς τὶς μικκύλες διαστάσεις τοῦ συγκεκριμένου τύπου ἀγγείου, πέρα ἀπὸ γενικὲς σημειολογικὲς ἀναφορὲς¹³¹³, εἶναι λειτουργικὰ προφανὲς ὅτι ἡ χρῆση τους στὸν συγκεκριμένον τύπον ἱερῶν συνδεόταν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μὲ συμβολικὲς προχυτικὲς/σπονδικὲς ἢ ἀναθετικὲς τελετές, εἴτε ἀνεξάρτητα, εἴτε σὲ συν-

δυασμό με άλλα μικρά/μικκύλα, ίσως σπονδικά άγγεϊα (ρυτά/κύπελλα-ρυτά, άωτα κωνικά κύπελλα, κύπελλα καί σκύφοι γενικά), μετά τις όποϊες, είτε ρίχνονταν στίς είκαζόμενες τελετουργικές πυρές μαζί με τὰ υπόλοιπα άναθήματα¹³¹⁴, είτε έναποτίθεντο σέ σχισμές/κοιλότητες βράχων¹³¹⁵. Κρίνοντας άπό τὸ συνολικὸ ποσοστὸ τῶν προχοϊδίων με ἴχνη καύσης στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό (0.58%)¹³¹⁶ (Γράφημα 27), τὸ ἔθιμο τῆς τελετουργικῆς ρίψης προχοϊδίων σέ πυρά, μάλλον δὲν άποτελοῦσε τακτικὸ τελετουργικὸ στοιχεῖο¹³¹⁷. Ἡ τελετουργικὴ έναπόθεση/άφιέρωση τέτοιου τύπου άγγείων σέ σχισμές/κοιλότητες βράχων άπό τὴν ἄλλη πλευρά, μάλλον έπιβεβαιώνεται άπό τὰ στρωματογραφικὰ στοιχεῖα¹³¹⁸ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 10). Τὰ ἰδιαίτερα ὑψηλὰ ποσοστά, κυρίως ἄβαφων (87.85%), καὶ κατὰ δεύτερο λόγο ὁλόβαφων (10.67%) δειγμάτων, σέ σύγκριση με τὸν ἐλάχιστο ἀριθμὸ γραπτῶν άγγείων (1.46%), μάλλον έπιβεβαιώνει τὸν ρόλο τους ὡς χαμηλοῦ κόστους τελετουργικὰ σκεύη, εὐρείας λαϊκῆς κατανάλωσης, με μεγάλη άπήχηση στὰ λαϊκὰ στρώματα¹³¹⁹.

18. Σύνθετα άγγεϊα

Τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ άπό τὸ ἱερὸ περιλαμβάνει τέσσερα δείγματα, ὡς έπὶ τὸ πλεῖστον, μικκύλων, σύνθετων άγγείων (3/4), ὅλα άπό λεπτὸ πηλὸ¹³²⁰, με σαφὴ ἴχνη γραπτῆς διακόσμησης σέ ρυθμὸ σκοτεινὸ έπὶ άνοιχτοῦ, τῆς MM III-ΥΜ I περιόδου.

Δύο ἐκ τῶν τριῶν μικκύλων δειγμάτων (**K943** – 93/B5/3 – A51, **K946** – 94/Θ9/1α – A1) ἀνήκουν σέ κλειστά, άπιόσχημα άγγεϊα/προχοϊδία, παρόμοια τυπολογικά, με τὸ πλῆθος τῶν ἄβαφων, ὁλόβαφων καὶ ἐλάχιστων γραπτῶν προχοϊδίων άπό τὸ ἱερὸ. Στὴν πρώτη περίπτωση (**K943** – 93/B5/3 – A51), τὸ άγγεῖο διέθετε ἀρχικὰ δύο κάθετες λαβὲς ἐκ τοῦ χείλους, στοιχεῖο ποὺ τὸ ἐντάσσει στοὺς μικκύλους ἀμφορεῖς, ἐνῶ ἡ ἀποσπασματικὴ κατάσταση τῆς βάσης του ὑποδηλώνει πὼς προφανῶς τὸ συγκεκριμένο δεῖγμα εἶχε τοποθετηθεῖ ἐπὶ κάποιου εἶδους ἐπίπεδης βάσης, πιθανῶς μαζί με ἀπροσδιόριστο ἀριθμὸ ἄλλων παρόμοιων άγγείων, συνιστώντας δηλαδὴ ἓναν τύπο κέρνου¹³²¹. Παρόμοιες περιπτώσεις ἀναφέρονται στὸ ἱερὸ Μαζά¹³²², καὶ στὸν Πετσοφά¹³²³. Δυστυχῶς, ἡ σωζόμενη διακόσμηση (καμπυλόγραμμα κοσμήματα) δὲν εἶναι ἰδιαίτερα διαγνωστικὴ.

Ἡ δεύτερη περίπτωση (**K946** – 94/Θ9/1α – A1), ἂν καὶ ἐξωτερικὰ άποτελεῖ πιστὸ ἀντίγραφο τῶν προαναφερθέντων προχοϊδίων, τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ άγγείου δὲν ἔχει κοιλανθεῖ κανονικά, ἀλλὰ άποτελεῖται άπό μία στενὴ καὶ βαθιὰ, μὴ διαμπερὴ ὀπή (Δ: 5-2-3.5 χιλ., άπό ἐπάνω πρὸς τὰ κάτω), ἡ ὁποία μάλλον ἔγινε με τὴ βοήθεια κάποιου ὀξύληκτου ἐργαλείου¹³²⁴, ὅσο ὁ πηλὸς ἦταν ἀκόμη μαλακός, καὶ ἡ ὁποία εἰσχωρεῖ σέ βάθος 2.95 ἐκ, δηλαδὴ, περίπου στὰ 3/4 τοῦ συνολικοῦ ὕψους τοῦ άγγείου. Ἡ συγκεκριμένη μορφολογικὴ ἰδιομορφία μάλλον τονίζει τὸν μὴ χρηστικὸ καὶ ἀποκλειστικὰ συμβολικὸ ρόλο τοῦ σκεύους αὐτοῦ στὰ πλαίσια τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ. Ἐπίσης, ἓνα ἄλλο σημαντικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν ἀρχικὴ μορφή

τοῦ συγκεκριμένου ἀγγείου εἶναι ἡ ὑπαρξη δύο περιοχῶν στὸ κάτω μέρος τοῦ προχοϊδίου, ἐκατέρωθεν τῆς λαβῆς, γιὰ τὴν προσάρτηση/ἐπικόλληση ἄλλων παρόμοιων ἀγγειδίων. Εἶναι πιθανὸ ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ δεῖγμα ἀποτελοῦσε τμήμα κέρνου/σύνθετου σκέυους, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενο¹³²⁵, μὲ καθαρὰ συμβολικὸ/τελετουργικὸ ρόλο. Ἡ σωζόμενη διακόσμηση (κυματοειδῆς ὀριζόντια ταινία/πλοχμοί), μάλλον κλίνει πρὸς τὸ δεύτερο ἥμισυ τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹³²⁶.

Τὸ *τρίτο μικκύλο ἀγγεῖο* (**K944** – 93/B5/200 – Α19) ἀποτελεῖ ξεχωριστὴ περίπτωση. Τυπολογικά, ἂν καὶ ἀνήκει σὲ κάποιο κλειστὸ σφαιρικὸ ἀγγεῖο, πρόχου ἢ ἀμφορέα μὲ διαφοροποιημένο λαιμὸ εἶναι μοναδικό, γιὰτὶ διασώζει τμήμα ἐνὸς δευτέρου, μικρότερου ἀγγείου, τὸ ὁποῖο εἶναι ἐνωμένο μὲ τὸ πρῶτο στὴν περιοχὴ τοῦ ὤμου καὶ τῆς κοιλίας¹³²⁷. Τὰ δύο ἀγγεῖα ἐπικοινωνοῦν ἐσωτερικά¹³²⁸. Μορφολογικὰ θυμίζει δύο παρόμοια ΜΜ ΙΙΙ δείγματα ἀπὸ τὴ Φαιστό¹³²⁹. Ἡ σωζόμενη διακόσμηση, ἂν καὶ ἰδιαίτερα ἐξίτηλη, μάλλον διατηρεῖ ἵχνη κάποιων φυτικῶν κοσμημάτων (κρινοειδῆς), τῆς ΥΜ Ι περιόδου.

Τέλος, τὸ *τελευταῖο δεῖγμα* (**K945** – 94/H27/1α – Πήλ. 24), τὸ μοναδικὸ ἀπλὰ μικρὸ καὶ ὄχι μικκύλο δεῖγμα, πιθανὰ τμήμα σύνθετης πρόχου, ἂν καὶ δὲν φέρει διαγνωστικὴ διακόσμηση, σώζει τὴ γένεση δευτέρου, μικρότερου ἀγγείου, ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ ὤμου τοῦ πρώτου¹³³⁰, καθὼς καὶ περιοχὴ πιθανῆς ἐπικόλλησης τρίτου ἀγγείου, σχεδὸν στὸ ἀντίθετο σημεῖο τοῦ λαιμοῦ¹³³¹. Σημαντικὸ μορφολογικὸ στοιχεῖο, ἰδιαίτερα ὡς πρὸς τὴν προφανῶς τελετουργικὴ χρῆση τοῦ συγκεκριμένου ἀγγείου, ἀποτελεῖ ἡ ἐσωτερικὴ διαμόρφωση τοῦ λαιμοῦ, ὃ ὁποῖος δὲν συνεχίζει μὲ τὴν ἴδια διάμετρο πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου, ἀλλὰ καταλήγει σὲ μία στενὴ, κεντρικὴ, διαμπερὴ ὀπή (διάμ. ὀπῆς: 3.5 χιλ.). Ὁ ἀπώτερος στόχος σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἦταν πιθανῶς ὁ περιορισμὸς/ἐλεγχος τῆς ροῆς καὶ ἴσως τῆς ποσότητος τοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖο, εἴτε θὰ κατέληγε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σκεύους αὐτοῦ, εἴτε θὰ ἐγκατέλειπε τὸ σκεῦος (πρόχυση)¹³³².

Σύνθετα ἀγγεῖα τέτοιου τύπου, ὅλα κλειστὰ σχήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικκύλα, καὶ μὲ γραπτὴ διακόσμηση στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἂν καὶ δὲν ἐμπίπτουν στὴν κατηγορίαν τῶν ἀγγείων καθημερινῆς χρήσης, εἶχαν σίγουρα κάποιο συμβολικὸ ρόλο στὰ πλαίσια τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ τοῦ ἱεροῦ, σὲ ἄμεση συνάρτηση μὲ τὴν προσφορὰ καὶ τὴν ἐλεγχόμενη πρόχυση ὑγρῶν. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (3/4 – 75%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, κυρίως τοῦ *Ἀνδῆρου 7*¹³³³ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 11). Σὲ καμία περίπτωση δὲν συνοδεύονται ἀπὸ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ὑλικὸ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις. Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν σωζόμενων δειγμάτων στὸ συγκεκριμένο ἱερό, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, καὶ οἱ σχετικὰ περιορισμένες ἀναφορὲς γιὰ τέτοιου εἶδους ἀγγεῖα σὲ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς¹³³⁴, μάλλον ὑποδηλώνει ὅτι εἶχαν ἓναν μάλλον ὑποβαθμισμένο ρόλο στὴ θρησκευτικὴ πρακτικὴ αὐτῶν τῶν χώρων¹³³⁵.

19. Ἀγγεῖα μὲ ὑπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες

Στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνεται ἓνας ἰδιαίτερα μικρὸς ἀριθμὸς

άνοιχτων ἀγγείων με ὑπερυψωμένη βάση¹³³⁶ (5 δείγματα), χωρίς καμία ἀντιστοιχία στο ὑλικό ἀπὸ τὸ Καστρί.

Δύο ἐξ αὐτῶν (**K947** – 93/B15/30, **K948** – 94/B40Γ/1), με σχετικὰ χαμηλὴ κοίλη βάση, τὰ ὁποῖα δὲν σώζουν ἴχνη βαφῆς, θὰ μπορούσαν πιθανῶς νὰ ταυτισθοῦν με ἓνα τύπο ἀγγείου, ὁ ὁποῖος στὴν Ἀγ. Εἰρήνη ὀνομάζεται *σκύφος με πόδι*¹³³⁷, καὶ στὸν Κομμὸ *καρποδόχη*¹³³⁸. Παρόμοιες καρποδόχες ἀπαντοῦν καὶ στὸν οἰκισμὸ στὶς Ἀρχάνες¹³³⁹. Το τρίτο δείγμα (**K951** – 94/H13/1α), με βραχύτερο, ἐπίσης κοῖλο στέλεχος καὶ γραπτὴ ταινιωτὴ διακόσμηση ἐξωτερικά, σώζει ἴχνη σταυροειδοῦς κοσμήματος, με παραπληρωματικὴ διακόσμηση στιγμῶν στὸν πυθμένα ἐσωτερικά, στοιχεῖο ποὺ θυμίζει τοὺς ΜΜ III σκύφους με πόδι ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹³⁴⁰. Στὴν ἴδια γενικὴ μορφολογικὴ κατηγορία, ἀλλὰ με πολὺ ὑψηλότερο, σχεδὸν κυλινδρικὸ στέλεχος ἐντάσσεται καὶ ἓνα δεύτερο δείγμα (**K949** – 94/E8A/8), με γραπτὴ φυτικὴ διακόσμηση ἐξωτερικά (μίσχοι/κλάδοι, φυλλοειδή), σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους τῆς ΜΜ IIIB-ΥΜ ΙΑ περιόδου¹³⁴¹.

Τέλος τὸ μοναδικὸ ἀνοιχτὸ ὀλόβαφο δείγμα ἀπὸ χονδροειδὴ πηλὸ (**K950** – 94/H12B/10), τὸ ὁποῖο μορφολογικὰ διαφέρει ἀπὸ τὰ προηγούμενα δείγματα καὶ ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῆς βάσης, ἀνταποκρίνεται σὲ ἓνα τύπο πίθου/πιθοειδοῦς ἀγγείου με ὑπερυψωμένη βάση, ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο¹³⁴², ἐνῶ στὴν Κνωσὸ μεγαλύτερο, ἀλλὰ παρόμοιο δείγμα «καρποδόχης» χρονολογεῖται στὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο¹³⁴³. Στὸν Κομμό, σχεδὸν πανομοιότυπα δείγματα, τῆς ΜΜ ΙΙΑ-ΙΙΒ περιόδου, περιγράφονται ἐπίσης ὡς «καρποδόχες»¹³⁴⁴.

Ἡ ἰσχνὴ παρουσία τοῦ συγκεκριμένου τύπου ἀγγείου στὸ ἱερό, ἰδιαίτερα ἐὰν λάβουμε ὑπόψη μας τὸν πιθανὸ ρόλο του στὴν τελετουργικὴ προσφορὰ καρπῶν¹³⁴⁵, ἂν καὶ προκαλεῖ ἔκπληξη σὲ θεωρητικὸ ἐπίπεδο, θὰ πρέπει προφανῶς νὰ ἀποδοθεῖ στὴν ὕπαρξη πλήθους ἄλλων ἀνοιχτῶν ἀγγείων, με ἀνάλογες ιδιότητες¹³⁴⁶. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι τὸ 80% τοῦ ὑλικοῦ (4/5) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 12), καὶ σὲ καμία περίπτωση δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἴχνη πυρᾶς/καύσης¹³⁴⁷.

20. Πύραυλα

Στὸ ἱερό ἔχει καταγραφεῖ ἓνας ἐντυπωσιακὰ μεγάλος ἀριθμὸς πυραύνων (42)¹³⁴⁸, ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση, ὅχι μόνον με τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί (13)¹³⁴⁹, ἀλλὰ καὶ με τὰ δημοσιευμένα σύνολα ἀπὸ τὶς Κυκλάδες καὶ τὴν Κρήτη¹³⁵⁰. Ἡ συγκεκριμένη ἀβαθὴς ἐκδοχὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου, με ὀριζόντια λαβή, ἢ ὁποῖα, μορφολογικὰ θεωρεῖται ὅτι συνδυάζει ὅχι μόνον μινωικά, ἀλλὰ καὶ ἑλλαδικὰ στοιχεῖα¹³⁵¹, ἦταν εὐρύτατα διαδεδομένη, τόσο στὶς Κυκλάδες καὶ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴν Κρήτη (ΜΜ III-ΥΜ Ι), ἰδίως κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο¹³⁵². Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι οἱ ἄλλες μινωικὲς ἐκδοχὲς¹³⁵³ δὲν ἀπαντοῦν, ὅχι μόνον στὶς Κυκλάδες, ἀλλὰ οὔτε καὶ στὴ μινωικὴ ἀποικία τῶν Κυθήρων¹³⁵⁴.

Σχεδόν όλα τὰ σωζόμενα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ εἶναι ἀποσπασματικά¹³⁵⁵, καὶ κρίνοντας ἀπὸ τὶς σωζόμενες διαστάσεις, ἀπὸ μικρὰ ἕως μικκύλα σὲ μέγεθος¹³⁵⁶. Τὰ δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμό, παρ' ὅτι περιλαμβάνουν ἐμφανῶς μικρότερο ποσοστὸ πραγματικὰ μικκύλων ἀγγείων, φαίνεται πὼς σὲ γενικὲς γραμμὲς συμβαδίζουν μὲ τὰ δεδομένα τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸ ἱερὸ¹³⁵⁷. Ἐντονότερες διαφορὲς διαστάσεων παρατηροῦνται στὰ πύραυνα ἀπὸ τὸν οἰκισμό τῆς Ἀγ. Εἰρήνης¹³⁵⁸.

Μορφολογικά, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ σωζόμενα πύραυνα ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν ἔχουν παρὰ ἐπιφανειακὲς/γενικὲς ὁμοιότητες μὲ τὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί¹³⁵⁹. Στὸ ἱερὸ ἀπαντοῦν δύο βασικὲς ἐκδοχὲς πυραύνων¹³⁶⁰:

- Μία ἔντονα *κυρτόπλευρη ἐκδοχή* μέ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἔντονα ἀνασηκωμένη βάση, καὶ εὐθὺ ἢ ἐξώστροφο χεῖλος (18 δείγματα)¹³⁶¹
- Μία πιὸ *ῥηπια ἐκδοχή* μέ σχεδὸν ὀρθία, σχετικὰ ἀβαθὴ τοιχώματα, συνήθως ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη, ἕως ἐπίπεδη βάση, καὶ εὐθὺ ἢ ἐξώστροφο χεῖλος (6 δείγματα)¹³⁶².

Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις οἱ λαβὲς εἶναι στὴ συντριπτικὴ τους πλειονότητα ὀριζόντιες¹³⁶³, μὲ μία ἐλαφρὰ φορὰ πρὸς τὰ ἄνω καὶ μὲ πεπλατυσμένη ἀπόληξη¹³⁶⁴. Οἱ περισσότερες (24/33) ἔχουν ἐλλειψοειδῆ, ἐνίοτε ἐλλειψοειδῆ πεπλατυσμένη διατομή¹³⁶⁵, προφανῶς γιὰ πρακτικὸς λόγους. Μόνο σὲ δύο περιπτώσεις (**K962** – 93/E3/2, **K965** – 94/E-Θ26/62) οἱ ἐν λόγω λαβὲς καὶ οἱ δύο ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μέ μίκα ἔφεραν ὁπὲς ἀνάρτησης¹³⁶⁶. Τὰ πλησιέστερα, μορφολογικὰ παράλληλα, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν στὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹³⁶⁷, παραπέμπουν σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στοὺς ΥΜ Ι τύπους καὶ ἀνταποκρίνονται τυπολογικὰ σχεδὸν στὸ σύνολο τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸ ἱερὸ¹³⁶⁸. Σὲ γενικὲς γραμμὲς οἱ τυπολογικὲς προδιαγραφές, τόσο γιὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο¹³⁶⁹ (πιὸ ἀβαθεῖς παραλλαγές, μὲ λεπτότερα τοιχώματα, καὶ ἔντονη κάμψη τοῦ χεῖλους στὸ σημεῖο προσαρμογῆς τῆς λαβῆς), ὅσο καὶ γιὰ τὶς πρωιμότερες περιόδους (ΜΜ II-III) (βαθύτερο κύπελλο, παχύτερα τοιχώματα), ἀνταποκρίνονται, σὲ μεγάλο βαθμὸ, στὰ συγκεκριμένα μορφολογικὰ στοιχεῖα τῶν ἀγγείων ἀπὸ τὸ ἱερὸ¹³⁷⁰.

Ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό¹³⁷¹, μόνο σὲ τρία δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ (**K954** – 94/B35A/2, **K962** – 94/E3/2, **K965** – 94/E-Θ26/62) χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα (3/42 – 7.14%), ἐνῶ στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀγγείων (37/42 – 88.09%), ἔχει χρησιμοποιηθεῖ χονδροειδῆς πηλός¹³⁷², κυρίως ὡχρός, μὲ ἴδιο ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα (23/39 – 58.97%), ἢ πορτοκαλόχρους (11/39 – 28.20%)¹³⁷³, μὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡχρὸ ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα (Γράφημα 28). Μόνο δύο δείγματα εἶναι ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ (**K964** – 94/E-Θ20A/56, **K977** – 94/Θ9/9a). Ἐὰν βέβαια λάβουμε ὑπόψη τὴν ἐκτίμηση τοῦ ἀνασκαφέα τοῦ οἰκισμοῦ¹³⁷⁴, ὅτι ἀπὸ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ III/ΥΜ ΙΑ περίοδο καὶ μετὰ, τέτοιου τύπου χρηστικὰ ἀγγεῖα στὰ Κύθηρα κατασκευάζονταν σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσουμε, εἴτε ὅτι ἡ παρατήρηση αὐτὴ δὲν ἰσχύει γιὰ τὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ, εἴτε ὅτι τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ 37 δείγματα ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ στὸ ἱερὸ ἀνήκουν στὴν πρωιμότερη, ΜΜ IIIB περίοδο¹³⁷⁵, ὑπόθεσι, πού βάσει

της προαναφερθείσης τυπολογίας των συγκεκριμένων αγγείων, είναι μάλλον αδόκιμη. Όπως παρατηρείται, όχι μόνον στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί¹³⁷⁶ καὶ στὴν Ἁγ. Εἰρήνη¹³⁷⁷ ἀλλὰ καὶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, σχεδὸν ὅλα τὰ σωζόμενα δείγματα εἶναι ἄβαφα¹³⁷⁸, ἐνῶ δύο ἀποσπασματικές βάσεις (**K983** – 93/A72/30, **K993** – 94/H16/2) σώζουν ἐμπέστες ἐντυπώσεις δακτύλων ἐξωτερικά.

Πύραυνα μορφολογικὰ παραπλήσια μὲ τὰ δείγματα ἀπὸ τὰ Κύθηρα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται ὡς «λύχνοι» ἀπὸ τὸν ἀνασκαφέα, ἀπαντοῦν σὲ μεγάλο πλῆθος στὸ ἱερὸ κορυφῆς στοὺς Ἀτσιπάδες¹³⁷⁹, ἐνῶ ἓνα μοναδικὸ δείγμα ἀναφέρεται σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ἱερὸ στὸν Βρύσινα¹³⁸⁰. Αὐτὸ ποὺ ἐντυπωσιάζει βέβαια δὲν εἶναι ἡ παρουσία τέτοιου τύπου αγγείων στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, στοὺς Ἀτσιπάδες καὶ στὸν Βρύσινα, ἀλλὰ ἡ παντελὴς ἀπουσία τους ἀπὸ τὴς δημοσιευμένες ἐκθέσεις ἄλλων ἱερῶν κορυφῆς, καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Γιούχτα καὶ τοῦ Πετσοφᾶ¹³⁸¹. Ἀπὸ τὴς σύγχρονες ἀνασκαφές στὴν Κνωσὸ δὲν ἔχει δημοσιευθεῖ κανένα δείγμα πυραύνου, ἐνῶ οἱ ἄβαθεῖς τύποι ποὺ σημειωτέον καταγράφονται ὡς «λύχνοι»¹³⁸², δὲν ἀνταποκρίνονται σχηματικά, καὶ προφανῶς καὶ λειτουργικά, στὰ σωζόμενα αγγεῖα ἀπὸ τὰ Κύθηρα, καὶ τὴν Ἁγ. Εἰρήνη. Τέλος, ἡ ἀπουσία τῶν καθαρὰ μινωικῶν ἐκδοχῶν ἀπὸ τὴν ἀποικία, καθὼς καὶ ἡ ἐμφανὴς τυπολογικὴ συγγένεια μὲ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὴν Ἁγ. Εἰρήνη, καὶ κατ' ἐπέκταση τὴς ὑπόλοιπες Κυκλάδες καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, θέτει τὸ ἐρώτημα τῆς ὑπαρξὸς στενότερων δεσμῶν τῶν ἀποίκων, ἢ τέλος πάντων τῶν πιστῶν στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ κορυφῆς, μὲ τὴς Κυκλάδες καὶ τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, ἀπ' ὅ,τι μὲ τὴ μητέρα Κρήτη, τουλάχιστον κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙ καὶ τὴν ΥΜ Ι περίοδο.

Τόσο ἡ γενικὴ κατανομὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου αγγείου στὸν μινωικὸ κόσμο (μεμονωμένα δείγματα, ἢ πολὺ μικρὲς συγκεντρώσεις), ὅσο καὶ ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς δειγμάτων σὲ ὅλη τὴν Κρήτη (74), ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀπουσία μεγάλων συγκεντρώσεων πυραύνων, τουλάχιστον σὲ οἰκισμούς (Καστρί, Ἁγ. Εἰρήνη, Ἀκρωτήρι, Κνωσός, Κομμός)¹³⁸³. Ἐὰν ὅμως ἡ κατανομὴ τῶν πυραύνων σὲ οἰκιστικὰ σύνολα εἶναι, ὅπως θὰ περίμενε ἴσως κανεὶς, γενικὰ περιορισμένη¹³⁸⁴, μὲ μία, οὕτως ἢ ἄλλως, πιὸ διακριτικὴ παρουσία, καὶ ἐὰν ἡ ὑπαρξὴ τους σὲ θρησκευτικοὺς χώρους παραμένει ἀκόμη ἀρκετὰ ἀσαφής¹³⁸⁵, ἡ ἀσυνήθιστα μεγάλη ὁμάδα πυραύνων στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ κορυφῆς τῶν Κυθήρων, ἀποτελεῖ, τουλάχιστον μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα, μία σημαντικὴ ἀνατροπὴ¹³⁸⁶.

Τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, ἂν καὶ δὲν διαψεύδει τὴς διαπιστώσεις τῆς Γεωργίου γιὰ τὴ χρῆση αὐτοῦ τοῦ τύπου αγγείου ὡς δοχείου μεταφορᾶς ἀνθράκων καὶ στάχτης¹³⁸⁷, δὲν ἀποκλείει ὅμως, καὶ τὴ χρῆση του ὡς θυμιατήριου¹³⁸⁸. Τὰ ἔντονα, καὶ σὲ μία περίπτωσι, ὁμοιογενὴ ἵχνη καύσης στὸ ἐσωτερικὸ (τοιχώματα καὶ πυθμένας), δύο ἐκ τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερό (**K983** – 93/A72/30, **K984** – 93/A72/30α)¹³⁸⁹, μάλλον ἐνισχύουν τὰ ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν ἐρμηνεία τους ὡς δοχεῖα μεταφορᾶς ἀνθράκων καὶ στάχτης, ἢ ὡς ἀπλὰ θυμιατήρια¹³⁹⁰. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἡ ἀπουσία τέτοιων ἐνδείξεων, στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν αγγείων (Γράφημα 29), μάλλον ὑποδηλώνει, εἴτε ὅτι ἦταν ἀκόμη ἀχρησιμοποίητα, εἴτε ὅτι χρησιμοποιήθηκαν

μόνο για την περισυλλογή και τη μεταφορά καμένου υλικού από τις εικάζόμενες τελετουργικές πυρές, αφού αυτές είχαν σβήσει¹³⁹¹. Παρόμοια εικόνα άλλωστε παρουσιάζουν και οι τριποδικές χύτρες από το ιερό, ο ουσιαστικός ρόλος των οποίων στο τελετουργικό τυπικό των ιερών κορυφής δεν έχει ποτέ σοβαρά αμφισβητηθεί¹³⁹².

Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για κατηγορία χρηστικών αγγείων με εξειδικευμένο ρόλο, στοιχείο που προκύπτει από το είδος του πηλού που χρησιμοποιήθηκε, την έλλειψη διακόσμησης, και κυρίως από την ίδια τους τη μορφολογία, οι διαστάσεις τους, ιδιαιτέρως όσον αφορά την ομάδα από το ιερό, μάλλον συντείνουν στην έρμηνεία τους ως σκευών, περισσότερο *συμβολικής/τελετουργικής χρήσης*. Η σχέση τους με το έθιμο των τελετουργικών πυρών (*συμβολικός καθαρισμός τελετουργικής πυράς/ων* – *συμβολική περισυλλογή/μεταφορά ανθράκων/στάχτης/άναθημάτων*)¹³⁹³, θα πρέπει στο συγκεκριμένο ιερό τουλάχιστον, να συνοδεύεται από τις απαιτούμενες επιφυλάξεις, κυρίως λόγω της ρευστότητας της υπόθεσης από πλευράς ανασκαφικών δεδομένων¹³⁹⁴ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης Κατανομής 13). Αν και ίχνη τελετουργικών πυρών (στάχτες, κάρβουνα, καμένη ύλη), παρ' ότι δεν αποτελούν ένα καθολικό φαινόμενο στον συγκεκριμένο τύπο ιερών, έχουν καταγραφεί σε ένα σημαντικό αριθμό ιερών κορυφής στην Κρήτη¹³⁹⁵, ή εικάζόμενη απουσία πυραύνων από τη συντριπτική πλειονότητα των χώρων αυτών¹³⁹⁶, πιθανώς θα πρέπει να ερμηνευθεί στα πλαίσια ενός ευρύτερου θρησκευτικού πλαισίου¹³⁹⁷.

21. Άγγεϊα/σκεύη με διαμπερεῖς ὀπές

Εκτός από την κατηγορία των ρυτῶν και των κυπέλλων/ρυτῶν, το υλικό από το ιερό περιλαμβάνει και έναν πολύ μικρό αριθμό ιδιαίτερα αποσπασματικών αγγείων (6 δείγματα)¹³⁹⁸, με ίχνη μιᾶς ή περισσότερων διαμπερῶν ὀπῶν στο τοίχωμα ή στη βάση.

Η πλειονότητα των δειγμάτων (4/6) είναι ἄβαφα¹³⁹⁹, και μόνον ένα (**K998** – 94/E14/40), είναι από έρυθρο πηλό με μίκα¹⁴⁰⁰. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, έχει χρησιμοποιηθεί ο συνήθης ὠχρός, τοπικός πηλός, ως επί το πλείστον λεπτός, χωρίς προσμίξεις. Μόνο σε δύο περιπτώσεις (**K997** – 94/E8B/2, **K998** – 94/E14/40) σώζεται ή διάμετρος βάσης, ή οποία κυμαίνεται μεταξύ 5–8 εκ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διάμετρος των σωζόμενων ὀπῶν παρουσιάζει σχεδόν απόλυτη ομοιογένεια, ανεξαρτήτως θέσης της ὀπῆς (4–6 χιλ.)¹⁴⁰¹. Μόνον δύο από τα καταγεγραμμένα δείγματα (**K996** – 94/Γ3Α/2, **K997** – 94/E8B/2) φέρουν διαμπερεῖς ὀπές, τόσο στο τοίχωμα, όσο και στη βάση.

Είναι προφανές ότι η συγκεκριμένη ομάδα αγγείων, αν και μικρή, δεν αποτελεί ένα ομοιογενές σύνολο, αλλά ξεχωριστές περιπτώσεις, με διαφορετικά μορφολογικά χαρακτηριστικά. Τουλάχιστον τὰ μισὰ από τὰ σωζόμενα δείγματα (3/6) ἀνή-

κουν σὲ βάσεις μικρῶν, ἕως μικκύλων, μάλλον ἀνοικτῶν ἀγγείων, τὰ δύο ἐκ τῶν ὁποίων (K998 – 94/E14/40, K999 – 94/Θ2B/1)¹⁴⁰², φέρουν ἀπὸ μία ἕως τρεῖς διαμπερεῖς ὁπὲς στὸν πυθμένα, ἐνῶ τὸ τρίτο (K997 – 94/E8B/2) σώζει ἵχνη διαμπερῶν ὁπῶν, τόσο στὸν πυθμένα (3), ὅσο καὶ χαμηλὰ στὰ τοιχώματα (2). Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ μόνο δεῖγμα μὲ ἵχνη καύσης ἐσωτερικά. Τὰ πλησιέστερα παράλληλα γιὰ τὰ δύο πρῶτα δείγματα τουλάχιστον θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν *ἡθμῶν*, μινωικοῦ τύπου, ἢ πλέον δημοφιλῆς ἐκδοχὴ τῶν ὁποίων στὴν Κρήτη ἐκπροσωπεῖτο ἀπὸ κύπελλα, ποὺ μάλλον προορίζονταν γιὰ τὴ διήθηση οἴνου¹⁴⁰³. Τὰ ἵχνη καύσης στὸ τρίτο δείγμα (K997 – 94/E8B/2), ἂν καὶ παρόμοιο σχηματικὰ μὲ τὰ προηγούμενα, τεκμηριώνουν τὴ χρῆση τοῦ συγκεκριμένου ἀγγείου σὲ συνάρτηση μὲ τὴ φωτιά καὶ παραπέμπουν, μὲ μεγαλύτερη βεβαιότητα, στὰ σκεύη ποὺ περιγράφονται ὡς *πυριατήρια* (*fireboxes*). Λόγω τῆς θέσης τῶν ὁπῶν, τόσο στὸ κατώτερο τμήμα τοῦ ἀγγείου, ὅσο καὶ στὸν πυθμένα, τὸ συγκεκριμένο δείγμα ἀνταποκρίνεται πλήρως στὶς προδιαγραφές γιὰ τὰ λεγόμενα *πυριατήρια*¹⁴⁰⁴, μὲ κάποια ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπόλυτα συμβατὸ σχηματικὰ¹⁴⁰⁵, καὶ ὄχι μὲ τὰ λεγόμενα, *θυμιατήρια* (*incense burners*), τὰ ὁποῖα ἐπίσης συνδέονται μὲ τὴ χρῆση φωτιᾶς¹⁴⁰⁶. Ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα δείγματα, ἡ μοναδικὴ καμπύλη βάση (K996 – 94/Γ3A/2) μὲ τρεῖς ὁπὲς στὰ τοιχώματα καὶ μία σχεδὸν κεντρικὴ ὁπὴ στὸν πυθμένα θὰ μπορούσε νὰ ἀνήκει, εἴτε σὲ μία ἐκδοχὴ *πυριατηρίου*¹⁴⁰⁷, εἴτε σὲ μία *ΥΜ ΙΒ* ἐκδοχὴ ἡθμοῦ, ὅπως αὐτὴ ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹⁴⁰⁸. Ἡ ἀπουσία ἱχνῶν καύσης στὸ ἐσωτερικόν, ἂν καὶ καθόλου δεσμευτικὴ γενικά¹⁴⁰⁹, πιθανῶς νὰ παραπέμπει στὴ δεύτερη λύση. Τέλος, τὸ ἓνα ἐκ τῶν δύο ὑπολειπόμενων δειγμάτων (K994 – 93/A6/9) θὰ μπορούσε νὰ ἀνήκει σὲ ὁποιοδήποτε σκεῦος τέτοιου τύπου (*ἡθμός*, *θυμιατήρι*), μὲ καμπύλα τοιχώματα¹⁴¹⁰.

Ἡ ἀπουσία διακόσμησης στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων τὰ χαρακτηρίζει ὡς κυρίως χρηστικὰ σκεύη, μὲ ἐξειδικευμένη χρῆση, προορισμένα εἴτε γιὰ διήθηση ὑγρῶν (*ἡθμοί*)¹⁴¹¹, εἴτε γιὰ παραγωγὴ ἀρωμάτων (*πυριατήρια*)¹⁴¹². Ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τέτοιων ἀγγείων στὸ ἱερό, καθὼς καὶ ἡ μικρὴ χωρητικότητα τῶν συγκεκριμένων ἀγγείων, ὑποδηλώνει ὅτι ὁ ρόλος τους στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ τοῦ ἱεροῦ, ἂν καὶ συμβατὸς μὲ τὶς λατρευτικὲς ἀνάγκες ἐνὸς τέτοιου χώρου, ἦταν μάλλον συμβολικὸς, παρὰ οὐσιαστικὸς, καὶ πιθανῶς σχετικὰ περιφερειακός¹⁴¹³ (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 13). Ἀγγεῖα τέτοιου τύπου ἀναφέρονται μόνο σὲ συνάρτηση μὲ ἓνα ἀκόμη ἱερὸ κορυφῆς, τὸν Τραόσταλο¹⁴¹⁴.

22. Πώματα

Τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνει τουλάχιστον 24 τμήματα σκευῶν, τὰ ὁποῖα ἦταν κατὰ πάσα πιθανότητα πώματα διαφόρων τύπων¹⁴¹⁵. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί δὲν ἔχουν καταγραφεῖ σχεδὸν καθόλου πώματα, αὐτοῦ ἢ ἄλλων τύπων. Στὸν Κομμὸ μερικὲς ἀπὸ τὶς ἐκδοχὲς ποὺ ἀπαντοῦν καὶ στὸ ἱερὸ ὀνομάζονται δίσκοι καὶ ἐρμηνεύονται ὡς πώματα μαγειρικῶν σκευῶν¹⁴¹⁶. Ἐλλείπει

καθορισμένης τυπολογίας καὶ χρονολογικῆς ἐξέλιξης σὲ αὐτὸν τὸν τύπο ἀγγείου γενικά, τὸ μόνο δόκιμο κριτήριο χρονολόγησης εἶναι ἡ σωζόμενη διακόσμηση.

Στὸ καταγεγραμμένο ὕλικὸ διακρίνονται τέσσερις διαφορετικοὶ μορφολογικοὶ τύποι πωμάτων. Τὰ δείγματα τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὸν *πρῶτο τύπο*, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν πολυπληθέστερη ὁμάδα σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία σκευῶν (8/24)¹⁴¹⁷, θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν καὶ ὡς ἀπλοὶ δίσκοι, μὲ μὴ διαφοροποιημένο, ἐνίοτε λεπτυνόμενο χεῖλος, καὶ ἐπίπεδη, ἢ ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια¹⁴¹⁸. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια εἶναι συνήθως ἐπίπεδη, ἢ ἐμφανίζει μίαν ἐλαφρὰ κοίλανση πρὸς τὸ κέντρο τοῦ δίσκου. Σὲ γενικὲς γραμμές, ἂν καὶ πρόκειται γιὰ σχετικὰ μεγάλα σκεύη, δὲν παρατηροῦνται ἔντονες ἀποκλίσεις στὶς διαστάσεις (Δχ: 17-27 ἐκ.)¹⁴¹⁹. Τὸ πάχος τους κυμαίνεται σὲ χαμηλὰ ἐπίπεδα, μεταξύ 6-9 χιλ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, τὰ περισσότερα εἶναι ὁλόβαφα καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (5/8)¹⁴²⁰. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, δύο εἶναι ἄβαφα¹⁴²¹, καὶ ἓνα (**K1004** – 93/A17/7) φέρει ἀπροσδιόριστη γραπτὴ διακόσμηση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους. Στὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων (6/8) χρησιμοποιήθηκε λεπτὸς πηλὸς διαφόρων τύπων¹⁴²². Ἀνάλογα δείγματα στὸν Κορμὸ ὀνομάζονται δίσκοι καὶ συνδέονται μὲ μαγεϊρικὲς δραστηριότητες¹⁴²³.

Ὁ *δεύτερος τύπος*, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει πώματα μὲ *περιχέλιωμα στὴν ἄνω ἐπιφάνεια* (2/24)¹⁴²⁴, ἂν καὶ ἀποτελεῖ μίαν μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ δύο οὐσιαστικὰ ἐτερόκλητες περιπτώσεις. Ἐνα ἐκ τῶν δειγμάτων (**K1007** – 93/B5/24) διαθέτει κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, ἐνῶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια ἐμφανίζει μίαν κοίλανση πρὸς τὸ κέντρο. Στὴ δεύτερη περίπτωση (**K1014** – 94/E14/1), τὸ τοίχωμα εἶναι ἀμφίκυρτο καὶ λεπταίνει πρὸς τὸ κέντρο. Ἄν καὶ ἡ διάμετρος εἶναι ὑπολογίσιμη μόνο στὴ μίαν ἐκ τῶν δύο περιπτώσεων¹⁴²⁵, τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων παρουσιάζει σχετικὰ μεγάλες ἀποκλίσεις (3-8.5 χιλ.). Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, ἡ πιὸ ἀπλὴ ἐκδοχὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου εἶναι ἄβαφη (**K1007** – 93/B5/24). Τὸ δεύτερο δεῖγμα (**K1014** – 94/E14/1) σώζει ἵχνη γραπτῆς, φυτικῆς διακόσμησης, μίαν ἰδιαίτερα σχηματοποιημένη ἐκδοχὴ κρόκων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Παρόμοια διακόσμηση στὸ Καστρί χρονολογεῖται στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο¹⁴²⁶.

Στὸν *τρίτο τύπο* ἐντάσσονται πώματα μὲ *περιχέλιωμα στὴν κάτω ἐπιφάνεια*, μίαν ἐπίσης μικρὴ ὁμάδα (4/24)¹⁴²⁷, μὲ ἐλαφρὰ κοίλη κάτω ἐπιφάνεια, ἰδίως κοντὰ στὴν περιφέρεια¹⁴²⁸. Ἐνα ἐξ αὐτῶν (**K1003** – 93/A17/4α) διατηρεῖ ἵχνη ἐπίθετου κομβίου στὴν κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια. Ἄν καὶ οἱ συνολικὲς διαστάσεις παρουσιάζουν ἔντονες ἀποκλίσεις (Δχ: 6.5 χιλ. – 24 ἐκ.), τὸ πάχος τῶν δειγμάτων κυμαίνεται μεταξύ 5.5-8 χιλ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, τὰ περισσότερα εἶναι ὁλόβαφα (2/4), ἢ ἄβαφα (1/4), καὶ μόνον ἓνα δεῖγμα (**K1018** – 94/H2A/1) σώζει ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους, ἴδιον τῆς ΜΜ περιόδου στὰ Κύθηρα¹⁴²⁹. Μόνο σὲ μίαν περίπτωση (**K1017** – 94/Z2/87ε), ὁ πηλὸς περιεῖχε προσμίξεις. Ἀνάλογα δείγματα καταγράφονται στὸν Κορμὸ¹⁴³⁰.

Τέλος, στην *τελευταία*, μάλλον άνομοιογενή *κατηγορία* (6/24)¹⁴³¹, εντάσσονται ως επί το πλείστον σκεύη με έντονα κωνικό προφίλ. Κάποια από αυτά διαθέτουν έναν αναβαθμό στην άνω (**K1009** – 93/B16/21α, **K1011** – 93/B16/46), ή στην κάτω επιφάνεια (**K1008** – 93/B11/4, **K1023** – 94/Θ10Γ/26), και άλλα όχι (**K1019** – 94/H10A/4). Ένα (**K1020** – 94/H12B/26), το οποίο σώζει έλαφρὸ περιχειλῶμα στην άνω επιφάνεια, φέρει γραπτή διακόσμηση, φυλλοειδῆ κοσμήματα, σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ανοιχτοῦ, ἢ ὁποία ἐντάσσεται καλύτερα στὴ ΜΜ IIIB, ἢ στὴ μεταβατικὴ ΜΜ IIIB/YM IA περίοδο¹⁴³². Τὰ δύο δείγματα με αναβαθμὸ στην άνω επιφάνεια εἶναι τὰ μόνα ποὺ διαθέτουν σχηματικὸ παράλληλο στὸ Καστρί¹⁴³³. Ένα ἐξ αὐτῶν (**K1009** – 93/B16/21α) φέρει γραπτή διακόσμηση ἐνωμένης σπείρας τῆς YM I παράδοσης στην άνω επιφάνεια¹⁴³⁴. Τὸ ἄλλο (**K1011** – 93/B16/46), τὸ ὁποῖο σώζει δύο ἐπάλληλους κρίνους σὲ ὀριζόντια διάταξη, ἐντάσσεται καλύτερα στὶς διακοσμητικὲς ἐπιλογὲς τῆς YM IB περιόδου¹⁴³⁵. Τὸ δείγμα με ἄπλὸ κωνικὸ σχῆμα, χωρὶς αναβαθμὸ ἢ περιχειλῶμα (**K1019** – 94/H10A/4) σώζει φυτικὴ διακόσμηση κρόκων στην άνω επιφάνεια, σὲ φυσιοκρατικὴ ἀπόδοση, τῆς YM IB περιόδου¹⁴³⁶. Τέλος, τὰ δύο δείγματα τὰ ὁποῖα σώζουν αναβαθμὸ στην κάτω επιφάνεια (**K1008** – 93/B11/4, **K1023** – 94/Θ10Γ/26)¹⁴³⁷ δὲν διαθέτουν ἰδιαίτερα διαγνωστικὰ στοιχεῖα ὡς πρὸς τὴ χρονολόγηση. Ἀπλὰ κωνικὰ πώματα τοπικῆς παραγωγῆς, ἀπαντοῦν στην Ἀγ. Εἰρήνη κατὰ τὴν ΜΜ καὶ τὴν YM I περίοδο¹⁴³⁸.

Σὲ ξεχωριστὴ *κατηγορία* ἐντάσσεται ἓνα μοναδικὸ ἄβαφο δείγμα με μικρὸ περιχειλῶμα στην περιφέρεια (**K1016** – 94/ΣΤ2Α/3), τὸ ὁποῖο εἶναι τυπολογικὰ πλησιέστερο στοὺς λεγόμενους δίσκους/πινάκια, καὶ ἰδιαίτερα στην ἀβαθὴ ἐκδοχὴ τοῦ *Τύπου 2α*¹⁴³⁹, ἀπὸ τὴν ὁποία διαφοροποιεῖται μόνον ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν κοίλανση στην κάτω επιφάνεια. Ἐπίσης, ξεχωριστὴ περίπτωση ἀποτελεῖ καὶ τὸ **K1015** – 94/Ε-Θ25/50, τὸ ὁποῖο σώζει ἔξεργο πηνίο σὲ μορφή κοχλίας, ἓνα μικκύλο σκεῦος, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ με μίκα¹⁴⁴⁰. Γενικά, στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (22/24 – 91.66%) χρησιμοποιήθηκαν λεπτοὶ πηλοί, ἐνίστε με λίγες προσμίξεις. Οἱ *κατηγορίες* τῶν χονδροειδῶν πηλῶν καὶ τοῦ ἐρυθροῦ πηλοῦ με μίκα ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 10.71% (3/24)¹⁴⁴¹.

Ἄν καὶ ἡ παρουσία πωμάτων δὲν ἀναφέρεται σὲ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς, ἢ ἀπουσία τους δὲν ἀποτελεῖ ἀποφασιστικὸ παράγοντα, ἰδιαίτερα ἐὰν λάβουμε ὑπόψη τὴν συντομία τῶν ἀνασκαφικῶν ἐκθέσεων καὶ τὸν ὄγκο τοῦ ἀδημοσίετου ὕλικου. Εἶναι προφανὲς ὅτι τὰ σκεύη αὐτὰ χρησιμοποιοῦντο γιὰ τὴν προστασία τῶν περιεχομένων κάποιων ἄλλων ἀγγείων, εἴτε αὐτὰ ἦταν τριποδικὲς χύτρες, εἴτε κάποια ἄλλα εἶδη κλειστῶν ἀποθηκευτικῶν σκευῶν, ὅπως διάφορες *κατηγορίες* πιθοειδῶν, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν σὲ μεγάλη ποικιλία τύπων καὶ διαστάσεων στὸ κεραμικὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό¹⁴⁴². Ἄν καὶ τὰ περισσότερα, κρίνοντας ἀπὸ τὴν ἔλλειψη διακόσμησης, ἦταν καθαρὰ χρηστικὰ σκεύη, σὲ καμία περίπτωση δὲν σώζονται ἵχνη καύσης, στοιχεῖο ποὺ θὰ παρέπεμπε με μεγαλύτερη σαφήνεια σὲ μαγειρικὲς δραστηριότητες, ὅπως στὸν Κομμό¹⁴⁴³. Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ χρησιμότητά τους στὰ πλαίσια τῶν τελετουργικῶν ἢ πρακτικῶν δραστηριοτήτων σὲ ἓνα ἱερὸ κορυφῆς

(φύλαξη, βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη καὶ κατανάλωση τροφῆς/ἀγαθῶν), μάλλον δὲν θὰ πρέπει νὰ προκαλεῖ ἔκπληξη (Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 14).

23. Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα

Ἡ κατηγορία τῶν μικκύλων τριποδικῶν ἀγγείων στὸ ἱερό, ἐὰν ἐξαιρέσουμε τὰ πινάκια, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἐλάχιστα δείγματα (7), τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ὁποίων (4/7)¹⁴⁴⁴ εἶναι ἀπὸ ἄποψη μορφῆς ἰδιάζουσες περιπτώσεις.

Τὰ περισσότερα (4/7), ἀνήκουν σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα¹⁴⁴⁵ καὶ σὲ ὅλα χρησιμοποίηθηκε λεπτὸς πηλός, χωρὶς προσμίξεις. Στὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς καλύτερα σωζόμενες περιπτώσεις (4/7), ἡ βάση εἶναι ἐπίπεδη, μὴ διαφοροποιημένη, καὶ ὁ πυθμὲνας ἐπίπεδος¹⁴⁴⁶. Στὴν πλειονότητά τους (4/7)¹⁴⁴⁷ τὰ δείγματα εἶναι ὁλόβαφα, στὴ μία ἢ καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Οἱ τρεῖς ἐξαιρέσεις (**K1027** – 93/B16/63, **K1028** – 94/B21/14, **K1030** – 94/Z13A/28) σώζουν διακόσμηση σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, τῆς ΥΜ Ι καὶ ΜΜ IIIB περιόδου, ἀντιστοίχως. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ἡ μορφολογικὴ ὁμοιότητα τῶν δύο πρώτων δειγμάτων (**K1027** – 93/B16/63, **K1028** – 94/B21/14), τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἀνήκουν σὲ δύο παρόμοια ἀγγεῖα.

Μικκύλα, ἕως μικρὰ τριποδικὰ ἀγγεῖα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κύπελλα, ἀπαντοῦν σὲ οἰκιστικὰ σύνολα, τόσο στὴν Κρήτη¹⁴⁴⁸ ὅσο καὶ στὸν οἰκισμό τῆς Ἀγ. Εἰρήνης¹⁴⁴⁹, ἐνῶ μικκύλα ἀγγεῖα ἀναφέρονται σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὸ τελετουργικὸ τυπικόν, στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα, τοῦ Πετσοφᾶ, καὶ στὰ ἱερὰ κορυφῆς γενικότερα¹⁴⁵⁰. Ἄν καὶ ὁ συμβολικός, ἀναθηματικός χαρακτήρας τῶν συγκεκριμένων ἀγγείων ἀπὸ τὸ ἱερὸ στὰ Κύθηρα εἶναι λίγο ἢ πολὺ δεδομένος¹⁴⁵¹ (Χάρτης κατανομῆς 15, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων, καθὼς καὶ ἡ ἀπουσία τους ἀπὸ τὰ ἄλλα γνωστὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη¹⁴⁵² μάλλον ὑποδηλώνει ὅτι αὐτὴ ἡ κατηγορία ἀγγείων ἀποτελοῦσε μία ἀπὸ τὶς λιγότερο δημοφιλεῖς ομάδες ἀναθηματικῶν δοχείων σὲ λατρευτικούς χώρους αὐτοῦ τοῦ τύπου¹⁴⁵³.

24. Μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα

Σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἐντάσσονται δύο δείγματα μικκύλων ἀγγείων, ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων (**K1031** – 93/A1/2) εἶναι ἀκέραιο καὶ προφανῶς χειροποίητο. Τὸ δεύτερο δεῖγμα (**K1032** – 94/Z10/30β), μὲ ἀκέραη διατομή, ἓνα μικκύλο ὁλόβαφο ἀγγεῖο μὲ τροπιδωτὸ τοίχωμα, ἐσώστροφο χεῖλος καὶ ἐπίπεδη, μὴ διαφοροποιημένη βάση ἀνήκει, ὅπως καὶ τὸ πρῶτο (**K1031** – 93/A1/2), σὲ μία εὐρύτερη κατηγορία μικκύλων, μὴ χρηστικῶν ἀγγείων, ἢ ὁποῖα χαρακτηρίζεται ἀπὸ σχηματικὲς ἰδιορρυθμίες, καὶ μὲ δυσκολία ἐντάσσεται σὲ ὁποιαδήποτε κλασικὴ τυπολογία. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτο ἀγγεῖο, τὸ ὁποῖο δὲν διατηρεῖ ἵχνη βαφῆς, ἀξίζει νὰ μνημονευθοῦν, τόσο

τὰ ἐμφανὲς ἵχνη καύσης ἐπὶ τῆς ἐπιφάνειας ἔδρασης, τὰ ὁποῖα γενικὰ ἐπιβεβαιώνουν ὅτι τὸ συγκεκριμένο δείγμα τοποθετήθηκε, δὲν πετάχθηκε σὲ φωτιά, καθὼς καὶ ἡ ἄτεχνη κατασκευὴ τῆς ἴδιας τῆς βάσης, κοίλης στὸ κέντρο, ἡ ὁποία προφανῶς εἶναι ἀκατάλληλη γιὰ ἔδραση σὲ σκληρὴ ἐπίπεδη τεχνητὴ ἐπιφάνεια¹⁴⁵⁴.

Τὰ συγκεκριμένα δείγματα μοιάζουν μὲ ἄτεχνες ἀπομιμήσεις λίθινων, μάλλον φωλεόσχημων ἀγγείων, τοπικοῦ ἐργαστηρίου, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν μὲ βεβαιότητα νὰ ἐνταχθοῦν στὴν κατηγορία τῶν συμβολικῶν ἀναθηματικῶν ἀγγείων¹⁴⁵⁵. Μόνο ἓνα ἐξ αὐτῶν (**K1032** – 94/Z10/30β) βρέθηκε σὲ στρῶμα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, τὸ ὁποῖο ἐμπεριεῖχε ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις¹⁴⁵⁶ (Χάρτης κατανομῆς 16, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4), γεγονὸς ποὺ ὑπογραμμίζει τὸν συμβολικὸ/ἀναθηματικὸ χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείων, καὶ ἰδιαίτερα σὲ συνάρτηση μὲ τὶς εἰκαζόμενες τελετουργικὲς πυρὲς¹⁴⁵⁷. Τεχνικὰ ἀρτιότερες πῆλινες ἀπομιμήσεις εἰσηγμένων λίθινων ἀγγείων στὸν οἰκισμὸ ἐντοπίζονται στὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο, ἀποκλειστικὰ σὲ ταφικὰ σύνολα¹⁴⁵⁸. Στὸν Γιούχτα, ἂν καὶ στὰ λίθινα ἀφιερώματα Νεοανακτορικῆς ἐποχῆς συγκαταλέγεται ἓνας ἀριθμὸς ἰδιαίτερα ἀβαθῶν ἀγγείων¹⁴⁵⁹ παρόμοιας σύλληψης, δὲν ἀναφέρεται κανένα πῆλινο δείγμα τέτοιου τύπου¹⁴⁶⁰.

25. Τελετουργικὲς βάσεις (*stands*)

Στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἔχουν ἐντοπισθεῖ μόνον δύο ἀποσπασματικὲς βάσεις, μὲ ὑψηλά, κυλινδρικὰ τοιχώματα, οἱ ὁποῖες θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν στὸν τελετουργικὸ ἐξοπλισμὸ τοῦ χώρου, καὶ οἱ δύο ἀποκλίνουσες, μὲ διαμορφωμένη περιφέρεια, κυλινδρικὰ τοιχώματα, καὶ προφανῶς ἀνοιχτὲς στὸ κάτω ἄκρο¹⁴⁶¹. Σὲ μία ἐκ τῶν δύο (**K1034** – 93/B4/4), ἡ ὁποία τυγχάνει νὰ εἶναι καὶ ἄβαφη, χρησιμοποιήθηκε πηλὸς μὲ προσμίξεις. Τυπολογικὰ συγγενή, ἀλλὰ μεμονωμένα δείγματα ἀπαντοῦν τόσο στὴν Κνωσὸ¹⁴⁶² ὅσο καὶ στὸ Παλαίκαстро¹⁴⁶³, σὲ οἰκιστικὰ σύνολα. Ἡ ἄλλη (**K1033** – 93/A35/2), ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, καὶ μὲ λεπτότερη διατομὴ φέρει πολύχρωμη, ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ, στοιχεῖο ποὺ τὴν ἐντάσσει χρονολογικὰ στὴ ΜΜ II-III παράδοση. Παρόμοια δείγματα ἔχουν καταγραφεῖ σὲ οἰκιστικὰ σύνολα στὴν Κρήτη¹⁴⁶⁴, καὶ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹⁴⁶⁵. Τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί δὲν περιλαμβάνει κανένα δείγμα τέτοιου τύπου ἀγγείου.

Τὰ μορφολογικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δύο αὐτῶν δειγμάτων (ὑψηλὲς κυλινδρικὲς βάσεις, κοῖλες ἐσωτερικά), ὑποδηλώνουν ὅτι πιθανῶς ἀποτελοῦσαν τὸ κάτω μέρος ἀγγείων, μεσαίου ἢ μεγάλου μεγέθους (σκύφοι ἢ ἀβαθὴ λεκανοειδῆ), τὰ ὁποῖα προορίζονταν γιὰ χρῆση σὲ συνάρτηση μὲ τελετουργικὲς προσφορές¹⁴⁶⁶. Ἄν καὶ ἡ ἀπουσία τους ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί θὰ μπορούσε σὲ ἓνα πρῶτο ἐπίπεδο νὰ δικαιολογηθεῖ λόγῳ τοῦ καθαρὰ οἰκιστικοῦ χαρακτήρα τοῦ χώρου, ἡ παρουσία τους σὲ ἀμιγῶς οἰκιστικοὺς χώρους στὴν Κρήτη, καὶ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη καὶ ἡ ἀπουσία τους ἀπὸ τὰ ἀνασκαμμένα ἱερὰ κορυφῆς¹⁴⁶⁷ δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ μιᾶς ἀποκλειστικῆς τελετουργικῆς χρήσης αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείου στὸν μινωικὸ

κόσμο. Τέλος, ὁ ἰδιαίτερα χαμηλὸς ἀριθμὸς τέτοιου τύπου ἀγγείων στὸ ἱερὸ μάλ-
λον ὑποδηλώνει ὅτι, ἀκόμη καὶ ἐὰν συνδέονταν ἄμεσα μὲ τὰ τελετουργικὰ δρώ-
μενα στὸν συγκεκριμένο χώρο, ὁ ρόλος τους στὸ τυπικὸ ἦταν σαφῶς περιφε-
ρειακός¹⁴⁶⁸ (Χάρτης κατανομῆς 17, Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4).

4.II. ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1. Τραχωτὸς ρυθμὸς

Τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνει ἕναν πραγματικὰ ἐλάχιστο ἀριθμὸ
ὀστράκων μὲ τραχωτὴ διακόσμηση (4 δείγματα)¹⁴⁶⁹, ὅλα ὀλόβαφα ἐξωτερικά¹⁴⁷⁰. Τὰ
σωζόμενα δείγματα ἀνήκουν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα (3/4)¹⁴⁷¹, κυ-
ρίως κύπελλα ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι κανένα δεῖγμα δὲν σώζει
ἵχνη λευκῆς βαφῆς ἢ πολυχρωμίας, ὅπως εἴθισται στὴν Κρήτη¹⁴⁷². Ὅσον ἀφορᾷ
τὴ διακόσμηση, φαίνεται πὼς ἀπαντοῦν τουλάχιστον δύο διαφορετικὲς ἐκδοχὲς
τῆς ἀκκιδωτῆς παραλλαγῆς. Δύο ἐκ τῶν ὀστράκων σώζουν ἵχνη τῆς κλασικῆς ἀκκι-
δωτῆς ἐκδοχῆς (**K1037** – 94/B20Γ/3, **K1038** – 94/H11/25), ἡ ὁποία θεωρητικὰ καλύ-
πτει τόσο τὴν ΠΜ ὅσο καὶ τὴ ΜΜ περίοδο¹⁴⁷³, ἐνῶ τὰ δύο ἐναπομείναντα δείγ-
ματα (**K1035** – 94/H29Ζ/7, **K1036** – 93/A54/2) φέρουν μία ἀκανόνιστη ἐκδοχὴ τῆς
παραλλαγῆς αὐτῆς.

Στὸ Καστρί τραχωτὴ διακόσμηση ἐμφανίζεται ἐξίσου πρώιμα (ΠΜ III)¹⁴⁷⁴, ἀλλὰ
εἶναι ἐντυπωσιακὰ μεγαλύτερη σὲ ὄγκο (62 δείγματα), καὶ κυρίως σὲ κύπελλα μὲ
πόδι (goblets), τῆς ΠΜ III περιόδου (77.41%)¹⁴⁷⁵. Ἡ γραπτὴ διακόσμηση σὲ λευκὴ βα-
φὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὰ δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ
δὲν ἀπαντᾷ στὸ ἱερό. Σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀνοιχτῶν ἀγγείων, κυρίως κυπέλλων,
μὲ τραχωτὴ καὶ πολυχρωμὴ διακόσμηση ἀπαντᾷ στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁴⁷⁶,
ἐνῶ στοὺς Ἀτσιπάδες ὁ ἀριθμὸς τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων, ὅλα τμήματα
ἄβαφων ἀγγείων, εἶναι μικρός¹⁴⁷⁷. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀπὸ
τὸ ἱερό (3/4)¹⁴⁷⁸ μάλλον ἀνήκει στὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (ΜΜ IB-II).

Ὁ μικρὸς ἕως ἐλάχιστος ἀριθμὸς δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ
ὕλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί, ὀφείλεται, κατὰ πάσα πιθανότητα, καὶ κατὰ ἕνα μεγάλο μέ-
ρος, στὴν ἰδιαίτερα πρώιμη χρονικὴ περίοδο (ΠΜ III-ΜΜ IA), κατὰ τὴν ὁποία αὐτὸς
ὁ τύπος διακόσμησης ἤκμασε στὸν οἰκισμὸ, περίοδο ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται
ἐντελῶς συμβολικὰ στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό¹⁴⁷⁹. Ἄν καὶ ἡ χρῆση τραχωτῆς
διακόσμησης σὲ ἀγγεῖα τελετουργικοῦ/ἀναθηματικοῦ χαρακτήρα¹⁴⁸⁰, καὶ ὁ σημαν-
τικὸς ἀριθμὸς ΜΜ IB-II δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Γιούχτα ἰδιαίτερα¹⁴⁸¹ ἔρχονται
σὲ διάσταση μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἱεροῦ τῶν Κυθήρων, οἱ ἐξαιρετικὰ περιορισμένες
ποσότητες ὀστράκων μὲ τραχωτὴ διακόσμηση σὲ ἄλλα, περιφερειακὰ ἱερά κορυφῆς
στὴν Κρήτη (Βρύσινας, Ἀτσιπάδες)¹⁴⁸², φαίνεται νὰ ἀποτελοῦν τὸν κανόνα.

2. Διακόσμηση με λευκή βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους

Στὸ ἱερὸ κορυφῆς ἔχει καταγραφεῖ ἓνας σχετικὰ περιορισμένος ἀριθμὸς δειγμάτων με λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινὸ βάθος (94 δείγματα)¹⁴⁸³, ὁ ὁποῖος ὅμως, παρόλ' αὐτά, ὑπερέχει κατὰ πολὺ τοῦ ἀντίστοιχου ποσοστοῦ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ (17 δείγματα). Ἡ μεγάλη πλειονότητα ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα (80/94 – 85.10%)¹⁴⁸⁴. Στὰ ἀναγνωρίσιμα σχήματα συγκαταλέγονται ἓνα πινάκιο, ἓνα ρυτό, ἓνα πῶμα, πέντε πρόχοι, ἓνα προχοῖδιο, ἓνα πιθοειδές, καὶ ἓνας πίθος (Στατ. Πίνακας 15). Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πηλούς, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν ὀστράκων εἶναι ἀπὸ καθαρὸ πηλὸ, ἐνῶ τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ με μίκα, ἢ ἀπὸ πηλὸ με προσμειξίεις ἀντιπροσωπεύουν μόνον ἓνα 8.51%, καὶ ἓνα 24.46 τοῦ συνόλου, ἀντιστοίχως¹⁴⁸⁵.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση, τὰ σωζόμενα δείγματα παρουσιάζουν ἓνα σχετικὰ περιορισμένο ρεπερτόριο (Στατ. Πίνακας 15). Στὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων (83/94 – 88.29%), ἡ λευκὴ βαφὴ ἀποτελεῖ τὴ μοναδικὴ χρωματικὴ ἐπιλογὴ πάντα σὲ σκοτεινὸ βάθος, ἐνῶ σὲ ἓνα μικρὸ ποσοστὸ ὀστράκων (11/94 – 11.70%), ἡ λευκὴ βαφὴ χρησιμοποιεῖται ἐπιλεκτικὰ, σὲ συμπληρωματικὸ, δευτερεύοντα ρόλο, καὶ σὲ ἀγγεῖα στὰ ὁποῖα ἡ βασικὴ διακόσμηση ἀποδίδεται με σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, με σκοπὸ νὸ τονίσει συγκεκριμένα στοιχεῖα¹⁴⁸⁶. Στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί αὐτὴ ἡ χρῆσις τῆς λευκῆς βαφῆς χαρακτηρίζει τὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο¹⁴⁸⁷. Ἐκτὸς ἀπὸ μία μεγάλη ὁμάδα ὀστράκων (30/94), τὰ ὁποῖα φέρουν μόνον ἴχνη λευκῆς βαφῆς, συχνὰ ἀπροσδιόριστα, ἡ μεγαλύτερη θεματικὴ ἐνότητα (38/94 – 40.42%), ὅπως καὶ στὸν οἰκισμὸ¹⁴⁸⁸, ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄστρακα ποὺ σώζουν μόνον ταινιωτὴ διακόσμηση, κυρίως ὀριζόντιες ταινίες (Στατ. Πίνακας 15). Ἡ ἀμέσως ἐπόμενη ὁμάδα, αἰσθητὰ μικρότερη (13/94 – 13.82%), περιλαμβάνει τμήματα ἀγγείων με διακόσμηση λευκῶν σπειρῶν, ἢ σπειροειδῶν κοσμημάτων (Στατ. Πίνακας 15). Ὅλα τὰ δείγματα σὲ αὐτὴ τὴν ὁμάδα ἀνήκουν σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ σωζόμενα ὄστρακα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ με μίκα (4/8), ἀνήκουν σὲ αὐτὴ τὴ θεματικὴ κατηγορία. Οἱ σπεῖρες ποὺ ἀπεικονίζονται ἱσοπαχεῖς, ἢ με παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά, με ἢ χωρὶς κεντρικὸ ὀφθαλμό, ἐντάσσονται πλήρως στὴν τοπικὴ ΜΜ ΙΙΒ, καὶ κυρίως στὴν ΥΜ ΙΑ παραδοσὴ¹⁴⁸⁹, ἐνῶ δὲν ἀνταποκρίνονται στὶς μονὲς ἀπλουστευμένες ἐκδοχὲς τῆς ΜΜ ΙΙΒ περιόδου¹⁴⁹⁰.

Λευκὴ βαφὴ σὲ σκοτεινὸ βάθος χρησιμοποιήθηκε καὶ στὴν ἀπόδοση τριῶν χαρακτηριστικῶν θεματικῶν ἐνοτήτων, τοῦ *ραβδωτοῦ* ρυθμοῦ (5/94), τῆς *πτυχωτῆς* διακόσμησης (3/94), καὶ τῆς *φυτικῆς* διακόσμησης (5/94) (Στατ. Πίνακας 15), οἱ ὁποῖες στὸ Καστρί ἀπαντοῦν, σχεδὸν ἀποκλειστικά, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, ἰδίως κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΒ καὶ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο¹⁴⁹¹. Ἄν καὶ ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων με *πτυχωτὴ διακόσμηση* (2/3) σώζουν ἴχνη λευκῆς βαφῆς σὲ καθαρὰ συμπληρωματικὸ, δευτερεύοντα ρόλο (ὀριζόντιες ἐπίθετες ταινίες), ὁ συνδυασμὸς μελανῶν καὶ λευκῶν πτυχώσεων ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, σὲ μία ἐκ τῶν περιπτώσεων (**K1046** – 94/H29K/4) εἶναι ἴσως ἐνδειξὴ μιᾶς σχετικῆς

πρωιμότητας (MM IIIB). Στὸν *ραβδωτὸ ρυθμό*, ἡ παρουσία τοῦ ὁποίου, οὕτως ἢ ἄλλως στὸ Καστρί χαρακτηρίζει ἀποκλειστικὰ τὴ MM IIIB περίοδο¹⁴⁹², τρία ἀπὸ τὰ πέντε σωζόμενα ὄστρακα φέρουν ραβδώσεις σὲ λευκὴ βαφὴ¹⁴⁹³. Τέλος τὰ πέντε δείγματα μὲ *φυτική διακόσμηση* ἀπεικονίζουν ὀξύληκτα φυλλοειδῆ κοσμήματα, μία ἐκδοχή, ἡ ὁποία σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους εἶναι ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὴ τῆς MM IIIB περιόδου στὸ νησί¹⁴⁹⁴. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων μὲ φυτικὴ διακόσμηση σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους ἀπὸ τὸν οἰκισμό (5/6)¹⁴⁹⁵, ἀπεικονίζει φυλλοειδῆ ἢ φυλλοφόρες ταινίες, παρόμοιας αἰσθητικῆς μὲ τὰ ὄστρακα ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς, ἐνῶ τὸ μοναδικὸ δείγμα τὸ ὁποῖο φέρει ἓνα περισσότερο πολύπλοκο φυτικὸ θέμα (φοινικοειδές), προέρχεται ἀπὸ ταφικὸ σύνολο¹⁴⁹⁶.

Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί ἡ χρῆση ἀποκλειστικὰ λευκῆς βαφῆς ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους γιὰ τὴ διακόσμηση ἀγγείων ἀπαντᾷ, κατὰ τὴ MM IA περίοδο τουλάχιστον, σὲ πολὺ περιορισμένη κλίμακα¹⁴⁹⁷, ἐνῶ κατὰ τὴ MM IB-MM IIIA, ἡ λευκὴ βαφὴ δὲν ἐμφανίζεται καθόλου ὡς ἀποκλειστικὴ διακοσμητικὴ ἐπιλογή¹⁴⁹⁸. Ἡ πρώτη περίοδος, ποὺ λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινὸ βάθος ἀπαντᾷ μὲ σχετικὰ μεγάλυτερη συχνότητα καὶ θεματικὴ ποικιλία εἶναι ἡ MM IIIB, καὶ ἡ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA¹⁴⁹⁹. Θὰ πρέπει σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο βέβαια νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν σωζόμενων ὀστράκων μὲ ἴχνη λευκῆς βαφῆς ἀπὸ τὸν οἰκισμό ἀνήκουν στὸν καμαραϊκὸ ρυθμό, ὅπως τουλάχιστον αὐτὸς ἐννοεῖται στὰ Κύθηρα¹⁵⁰⁰. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ θεματικὸ ρεπερτόριο, ἂν καὶ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό εἶναι κατὰ τι πτωχότερο¹⁵⁰¹, ὁ περιορισμένος ὄγκος τοῦ ὑλικοῦ μάλλον ἀποδυναμώνει τὴν ἀντικειμενικότητα αὐτῶν τῶν ἰδιαιοτήτων.

Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, τὸ χρησιμοποιούμενο λεξιλόγιο, τόσο στὸ ἱερὸ ὅσο καὶ στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί, παρ' ὅλη τὴ σχετικὴ ποικιλία ποὺ παρουσιάζει, δὲν ἀνταποκρίνεται ἰδιαίτερα στὸ καμαραϊκὸ ρεπερτόριο, στοιχεῖο ποὺ χαρακτηρίζει τὸν ρυθμὸ σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους στὴν Κρήτη, ἰδίως κατὰ τὴ MM IB περίοδο¹⁵⁰². Ἐπίσης, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν κατάσταση στὸ Καστρί, στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν ἀπαντᾷ συνδυασμὸς λευκῆς βαφῆς καὶ τραχωτοῦ ρυθμοῦ, φαινόμενο, τὸ ὁποῖο μάλλον ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν σωζόμενων δειγμάτων ἀνήκουν στὴ MM IIIB καὶ τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA περίοδο, μία ἐποχὴ σχετικῆς κάμψης τῶν ρυθμῶν σκοτεινοῦ βάθους στὴν Κρήτη¹⁵⁰³. Ἐνας ἄλλος παράγοντας ποὺ θὰ πρέπει βέβαια νὰ ληφθεῖ ὑπόψη εἶναι ἡ περιφερειακὴ θέση τῶν Κυθέρων, σὲ σχέση μὲ τὰ μεγάλα ἀνακτορικὰ κέντρα, ἡ ὁποία σίγουρα ἐπηρέασε σημαντικὰ τὴ διάδοση καὶ τὴν ἀπὴχηση κάποιων διακοσμητικῶν τάσεων, ὅπως καὶ στὴν περίπτωση ἄλλων, μὴ ἀνακτορικῶν θέσεων στὴν ἴδια τὴν Κρήτη¹⁵⁰⁴.

Δείγματα κεραμεικῆς μὲ λευκὴ διακόσμηση ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους ἀπαντοῦν καὶ στὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Γιούχτα¹⁵⁰⁵, ὅπου καταγράφονται κυρίως γραμμικὰ/ταινιωτὰ θέματα, παρόμοια μὲ αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν στὸ ἱερὸ κορυφῆς στὰ Κύθηρα. Στοὺς Ἀτσιπάδες ἀναφέρεται μόνον ἡ τοπικὴ παραλλαγὴ τοῦ καμαραϊκοῦ ρυθμοῦ, χωρὶς περαιτέρω λεπτομέρειες¹⁵⁰⁶. Στὸν Κομμὸ ἡ χρῆση τῆς λευκῆς διακόσμησης σὲ

σκοτεινό βάθος, παρ' ότι παραμένει άρκετά συντηρητική κατὰ τὴ ΜΜ ΙΑ-Β περίοδο¹⁵⁰⁷, στὴν ΜΜ ΙΙ άποροφάται οὐσιαστικά άπό τὸν καμαραϊκό ρυθμό¹⁵⁰⁸, όταν ὁ οἰκισμὸς ἐντάσσεται πλήρως στὴν Φαιστιακή κεραμική κοινή. Καὶ ἐδῶ ὅμως φαίνεται πὼς κατὰ τὴν ΜΜ ΙΙΙ ἐπικρατοῦν κυρίως γραμμικά, άπλά θέματα (σπεῖρες, φυλλοφόρες ταινίες, δικτυωτό, διαγώνιες γραμμές), σὲ λευκή βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους¹⁵⁰⁹. Τέλος, στὸν οἰκισμὸ τῆς Ἀγ. Εἰρήνης τοπική κεραμική αὐτοῦ τοῦ τύπου άπαντᾷ άπό τὴ ΜΜ ΙΙΑ περίοδο, κυρίως λευκὲς ἢ ἐρυθρὲς ταινίες ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, ἐνῶ στὶς ἀκόλουθες περιόδους ἐμφανίζονται καὶ ἄλλα θέματα (σπεῖρες, φυλλοφόρες ταινίες, καμπυλόγραμμα θέματα)¹⁵¹⁰. Ἀξίζει νὰ τονισθεῖ ὅτι καὶ ἐδῶ ὅπως καὶ στὰ Κύθηρα, οἱ σπεῖρες άπαντοῦν κυρίως σὲ πρόχους καὶ κλειστὰ ἄγγεϊα ἐν γένει. Στὴν εἰσαγόμενη μινωική κεραμική άπαντᾷ ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς σὲ σκοτεινὸ βάθος¹⁵¹¹, κάτι ποὺ δὲν συμβαίνει στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί.

Γενικά, φαίνεται πὼς τὸ ὑλικὸ άπό τὸ ἱερό, παρ' ότι ὕστερεῖ σὲ λεξιλόγιο, σὲ σύγκριση μὲ τὰ μεγάλα ἀνακτορικά κέντρα τῆς κεντρικῆς Κρήτης (Κνωσός, Φαιστός, Κομμός), χρησιμοποιεῖ ἐπιλεκτικά τὰ άπλούστερα θέματα τοῦ περίτεχνου καμαραϊκοῦ ρεπερτορίου, καὶ ἐναρμονίζεται άρκετά καλὰ μὲ τὴν κεραμική πραγματικότητα στοὺς μικρότερους οἰκισμοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Κρήτης.

3. Πολυχρωμία

Στὸ ἱερό ἔχει καταγραφεῖ ἓνας σεβαστὸς ἀριθμὸς ὀστράκων καμαραϊκοῦ ρυθμοῦ (242 δείγματα)¹⁵¹², ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν ὁποίων ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἄγγεϊα (187/242 – 77.27%). Ἡ πολυχρωμία, τουλάχιστον ἔτσι ὅπως ἐννοεῖται, ὄχι μόνον στὸ ἱερό, ἀλλὰ καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹⁵¹³ δὲν συμβαδίζει ἰδιαίτερα μὲ τὴν ποικιλία καὶ τὴν αἰσθητική πολυπλοκότητα τοῦ ρυθμοῦ στὰ μεγάλα ἀνακτορικά καὶ μὴ κέντρα στὴν Κρήτη (Κνωσός, Φαιστός, Κομμός)¹⁵¹⁴. Στὸ ἱερό, ἡ πολυχρωμία στὴ διακόσμηση χαρακτηρίζεται άπό τὴ συνδυασμένη χρῆση τεσσάρων βασικῶν χρωμάτων, τοῦ πορφυροῦ, τοῦ λευκοῦ, τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ μελανοῦ/καστανοῦ, κυρίως ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους. Οἱ ἄλλες χρωματικὲς άποχρώσεις ποὺ συνδέονται μὲ τὸν καμαραϊκό ρυθμὸ στὴν Κρήτη (βυσσινί/βαθὺ ἐρυθρό, πορτοκαλί, κίτρινο)¹⁵¹⁵ άπουσιάζουν άπό τὸ τοπικὸ ρεπερτόριο. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πηλοὺς, στὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν ὀστράκων χρησιμοποιήθηκαν λεπτοὶ πηλοί, ὅλων τῶν τύπων. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ καταγεγραμμένα ποσοστὰ γιὰ ἄγγεϊα άπό χονδροειδῆ πηλὸ (35/242 – 14.46%), ἢ άπό ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (19/242 – 7.85%) εἶναι ἰδιαίτερα χαμηλά, καὶ ἀνήκουν κυρίως σὲ κλειστὰ ἄγγεϊα, μὲ ταινιωτὴ διακόσμηση (Στατ. Πίνακας 16).

Κρίνοντας άπό τὰ σωζόμενα δείγματα, καὶ ἐὰν ἐξαιρέσουμε μία ὑπολογίσιμη ὁμάδα ὀστράκων, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται άπό ἴχνη βαφῆς, συχνὰ άπροσδιόριστα (33/242 – 13.63%)¹⁵¹⁶, ἡ πλέον δημοφιλὴς θεματικὴ ἐνότητα, τόσο στὸ ἱερό, ὅσο καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹⁵¹⁷ ἐκπροσωπεῖται άπό τὴν άπλή, ταινιωτὴ διακόσμηση (168/242 – 69.42%) (Στατ. Πίνακας 16). Οἱ ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες, οἱ ὁποῖες άποδίδονται μὲ πολυχρωμία, ὅπως αὐτὴ ἐννοεῖται στὰ Κύθηρα άπαντοῦν σὲ

έντυπωσιακά μικρότερα ποσοστά, καὶ περιλαμβάνουν τὸν *ραβδωτὸ ρυθμὸ* (21/242 – 8.67%), τὸν *φυτικὸ ρυθμὸ* (9/242 – 3.71%), τὴς *σπεῖρες* (6/242 – 2.47%), καὶ τέλος τὸν *πτυχωτὸ ρυθμὸ* (5/242 – 2.06%) (Στατ. Πίνακας 16). Ὅλες ἀνήκουν στὸ βασικὸ ρεπερτόριο τῆς MM IIIB καὶ τῆς πρώιμης YM IA περιόδου καὶ εἶναι περισσότερο γνωστὲς σὲ συνθέσεις σκοτεινῆς βαφῆς ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους.

Οἱ χρωματικοὶ συνδυασμοὶ οἱ ὁποῖοι ἀπαντοῦν στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, ἂν καὶ στεροῦνται τῆς δραματικῆς αἰσθητικῆς τοῦ καθ' αὐτὸ καμαραϊκοῦ ρυθμοῦ στὴν Κρήτη παρουσιάζουν μία σχετικὴ ἐσωτερικὴ ποικιλία. Ἡ πλέον δημοφιλὴ κατηγορία (130/242 – 53.71%) χρησιμοποιεῖ κυρίως *πορφυρὴ* βαφή, ἐνίοτε σὲ συνδυασμὸ μὲ *λευκή*¹⁵¹⁸, ἐπὶ *σκοτεινοῦ βάθους*¹⁵¹⁹, ὅπως συμβαίνει καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹⁵²⁰. Ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων (96/130 – 73.84%), σῶζει μόνον ταινιωτὴ διακόσμηση, ἐπὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μελανοῦ βάθους¹⁵²¹. Ἀπὸ τὰ τρία δείγματα μὲ *πορφυρὲς* ραβδώσεις ἐπὶ *σκοτεινοῦ βάθους*¹⁵²², δύο χρησιμοποιοῦν καὶ *λευκὴ* βαφή γιὰ ὀριζόντιες ταινίες, ἢ ἀκόμη καὶ γιὰ συμπληρωματικές, ἐπίθετες ραβδώσεις¹⁵²³. Τόσο αὐτὰ, ὅσο καὶ τὰ ὑπόλοιπα δείγματα μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση ἀνήκουν στὴ διακοσμητικὴ παράδοση τῆς MM IIIB περιόδου στὰ Κύθηρα¹⁵²⁴, ὅπως συμβαίνει καὶ στὴν περίπτωση τῶν τεσσάρων δειγμάτων μὲ *φυτικὴ* διακόσμηση¹⁵²⁵, τὰ ὁποῖα ἀπεικονίζουν ὀξύληκτα φυλλοειδῆ κοσμήματα σὲ κάθετη ἢ ὀριζόντια διάταξη. Σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτά (K508 – 94/H16/1) ἡ *πορφυρὴ* βαφή χρησιμοποιήθηκε μόνον γιὰ τὴν ἀπόδοση δευτερεύοντος διακοσμητικοῦ στοιχείου (ὀριζόντιας ταινίας), καθὼς ἡ κύρια διακόσμηση (φυλλοειδῆ), ἀποδίδεται σὲ *λευκὴ* βαφή, ἐνῶ σὲ ἓνα ἄλλο δεῖγμα (K614 – 94/H24/18) οἱ ρόλοι ἔχουν ἀντιστραφεῖ¹⁵²⁶. Ἡ *λευκὴ* βαφή πρωταγωνιστεῖ καὶ στὰ ἑξὶ σωζόμενα δείγματα μὲ *σπεῖρες* (Στατ. Πίνακας 16), στὰ πέντε ἐκ τῶν ὁποίων ἡ *πορφυρὴ* χρησιμοποιεῖται σὲ συμπληρωματικὸ ρόλο (ὀριζόντιες ταινίες, κεντρικὸς ὀφθαλμός). Ἡ ὑπαρξὴ κεντρικοῦ ὀφθαλμοῦ σὲ κάποια ἀπὸ τὰ δείγματα τὰ ἐντάσσει στὴν πρώιμη YM IA περίοδο¹⁵²⁷. Τὰ δύο δείγματα μὲ διακόσμηση *πτυχωτῇ* (Στατ. Πίνακας 16), δὲν σῶζουν ἴχνη ἄλλου συμπληρωματικοῦ χρώματος καὶ μάλλον ἀνήκουν στὴ MM IIIB παράδοση¹⁵²⁸.

Ἡ ἐπόμενη κατηγορία, ἂν καὶ ἀπέχει ἐντυπωσιακὰ ἀπὸ τὴν πρώτη (46/242 – 19%)¹⁵²⁹, χρησιμοποιεῖ καὶ πάλι *πορφυρὴ* βαφή γιὰ τὴν κυρίως σύνθεση, ἐνίοτε σὲ συνδυασμὸ μὲ *λευκὴ*, *μελανὴ* ἢ *ἐρυθρὴ*, ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ κατευθεῖαν ἐπὶ τοῦ *πηλοῦ*. Ἡ συγκεκριμένη τεχνικὴ στὸν οἰκισμὸ χαρακτηρίζεται ἰδιαίτερα τὴ MM IIIB περίοδο¹⁵³⁰. Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων (35/46 – 76.08%)¹⁵³¹ σῶζει μόνον ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ *πορφυρὴ* βαφή¹⁵³². Τὰ ὑπόλοιπα θέματα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ ραβδωτὴ διακόσμηση, ἢ ὁποῖα δὲν ἀπαντᾷ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν¹⁵³³, ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ μεμονωμένες περιπτώσεις, οἱ ὁποῖες καὶ πάλι ἐντάσσονται στὴ MM IIIB περίοδο¹⁵³⁴.

Ἡ τρίτη κατηγορία (37/242 – 15.28%), ἂν καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἀπουσία τῆς *πορφυρῆς* βαφῆς¹⁵³⁵, περιλαμβάνει συνδυασμοὺς *μελανῆς*, *ἐρυθρῆς* ἢ *καστανῆς* καὶ *λευκῆς* βαφῆς ἐπὶ *σκοτεινοῦ βάθους*¹⁵³⁶. Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν ἡ ταινιωτὴ διακόσμηση ἀποτελεῖ τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα (27/37 – 72.97%), ἐνῶ οἱ ὑπόλοι-

πες θεματικές ενότητες και πάλι εκπροσωπούνται από ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δειγμάτων¹⁵³⁷. Μόνο δύο εκ των τριών δειγμάτων με φυτική διακόσμηση¹⁵³⁸ απεικονίζουν τα χαρακτηριστικά οξύληκτα MM IIIB φυλλοειδή.

Η τελευταία κατηγορία (29/242 – 11.98%) ανήκει σε άλλη διακοσμητική αίσθητική. Αντιπροσωπεύει συνθέσεις σε ρυθμό σκοτεινό επί ανοιχτού, στις οποίες χρησιμοποιείται πορφυρή, ενίοτε και λευκή βαφή, για την απεικόνιση συμπληρωματικών/δευτερευόντων διακοσμητικών στοιχείων, κατευθείαν επί του πηλού, ή σε τμήμα της κύριας διακόσμησης, σε σκοτεινή βαφή (οριζόντιες ταινίες, κεντρικός όφθαλμός σπειρών, ενδιάμεσες πτυχωσεις/ραβδώσεις, κλπ.). Οί δύο μεγαλύτερες θεματικές ενότητες σε αυτή την κατηγορία εκπροσωπούνται από τη *ραβδωτή* (17/29 – 58.62%), και την *ταινιωτή διακόσμηση* (11/29 – 37.93%) (Στατ. Πίνακας 16). Όσον αφορά τη *ραβδωτή διακόσμηση*, αποκλειστικότητα της MM IIIB στα Κύθηρα¹⁵³⁹, ή πορφυρή βαφή χρησιμοποιείται, όπως και στην προηγούμενη κατηγορία, σε δευτερεύοντα, συμπληρωματικό ρόλο, με τη μορφή οριζόντιων, επίθετων ταινιών επί άλλων ταινιών σε σκοτεινή βαφή, ή κατευθείαν επί του πηλού¹⁵⁴⁰. Όσον αφορά την *ταινιωτή διακόσμηση*, ή πορφυρή βαφή χρησιμοποιείται και πάλι σχεδόν αποκλειστικά για τον τονισμό άλλων ταινιών σε σκοτεινή βαφή¹⁵⁴¹.

Σε σχέση με το υλικό από τον οικισμό στο *Καστρί*, αν και το τελευταίο υπερεπεί σημαντικά σε αριθμό (534 δείγματα), δεν σημειώνονται ιδιαίτερες διαφορές ως προς τις θεματικές επιλογές¹⁵⁴². Χρονολογικά, τα δύο υλικά μοιάζουν να καλύπτουν περίπου τις ίδιες περιόδους, και ιδιαίτερα τη MM IIIB και τη μεταβατική MM IIIB/YM IA, ή πρώιμη YM IA περίοδο¹⁵⁴³. Άξιζει να σημειωθεί ότι και στο *Καστρί* οί σπείρες και ή ραβδωτή διακόσμηση απαντούν κυρίως σε κλειστά σχήματα (πρόχοι, γεφυρόστομες πρόχοι), ενώ ή μεγάλη διαφορά μεταξύ ανοιχτών και κλειστών άγγείων στο *Ιερό*, υπέρ των τελευταίων, σε αντίθεση με την κατάσταση στον οικισμό, προφανώς συνδέεται με παράγοντες που άπτονται της θρησκευτικής πρακτικής.

Στην Άγ. Ειρήνη, παρ' όλο που το αντίστοιχο υλικό περιλαμβάνει κάποιες από τις γνωστές θεματικές ομάδες (φυτικά, κυκλικά/καμπυλόγραμμα θέματα, σπείρες, ταινίες), τόσο ή θεματική ποικιλία, όσο και οί χρωματικοί συνδυασμοί ύστερουν κατά πολύ σε σχέση με την κεραμική από το *Ιερό*¹⁵⁴⁴. Καμαραϊκή κεραμική ανακτορικής ποιότητας απαντά βεβαίως σε σημαντικές ποσότητες στο *Ιερό κορυφής* στον Γιούχτα¹⁵⁴⁵, ενώ αναφορικά με το *Ιερό κορυφής* στους Άτσιπάδες όπως και στον Άγ. Γεώργιο στο Βουνό, καταγράφεται μόνον ή τοπική παραλλαγή της καμαραϊκής¹⁵⁴⁶.

4. Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση

Το κεραμικό υλικό από το *Ιερό* περιλαμβάνει μία ιδιαίτερα χαρακτηριστική ομάδα όστράκων (37 δείγματα)¹⁵⁴⁷, με ίχνη πλαστικής, κυρίως επίθετης, και ενίοτε εξεργής¹⁵⁴⁸ διακόσμησης. Περίπου το ήμισυ του συνόλου (19/37) ανήκει σε άγγεϊα¹⁵⁴⁹, ως επί το πλεϊστον ανοιχτά/κύπελλα (12/19), ενώ ή συντριπτική πλειονότητα των

υπολοίπων δειγμάτων (15/37), με επίπεδες, ή σχεδόν επίπεδες επιφάνειες αποτελούν τμήματα σκευών άγνωστου τύπου, πιθανώς αναθηματικών πλακιδίων, με πλαστική διακόσμηση στην άνω επιφάνεια¹⁵⁵⁰. Τα τρία έναπομείναντα δείγματα (**K1074** – 93/A35/18γ, **K1076** – 93/A47/12, **K1079** – 93/B5/4 – Πήλ. 12) ανήκουν στην κατηγορία των πλαστικών επιθέσεων¹⁵⁵¹. Η χρήση μήτρας διαπιστώνεται σε τουλάχιστον μία περίπτωση (**K1075** – 93/A47/11-επίθετη άχιβάδα)¹⁵⁵², και πιθανολογείται σε τρεις ακόμη περιπτώσεις (**K1073** – 93/A35/1, **K1079** – 93/B5/4 – Πήλ. 12, **K1096** – 94/Z9Γ/41)¹⁵⁵³. Όσον αφορά τα υπόλοιπα δείγματα, τα εικονιζόμενα επιθέματα πλάσθηκαν μάλλον με το χέρι, χωρίς τη χρήση μήτρας.

Το σωζόμενο υλικό διακρίνεται με θεματικά κριτήρια, σε περίπου έννέα υποκατηγορίες. Η μεγαλύτερη θεματική ένότητα περιλαμβάνει δείγματα με *φυτική διακόσμηση* (18/37)¹⁵⁵⁴, κυρίως καμπυλόγραμμη, επίθετα, μισχοειδή κοσμήματα¹⁵⁵⁵. Τα καλύτερα διατηρημένα δείγματα¹⁵⁵⁶, κάποια από τα οποία πιθανώς συνανήκουν¹⁵⁵⁷, απεικονίζουν αναγνωρίσιμα τμήματα διακλαδιζόμενων, καμπυλόγραμμων *μίσχων φυτών/βλάστησης*¹⁵⁵⁸, ενώ τα υπόλοιπα σώζουν απλά απολήξεις, ή λιγότερο χαρακτηριστικά τμήματα παρόμοιων μίσχων¹⁵⁵⁹. Κανένα από τα καταγεγραμμένα δείγματα δεν σώζει τμήμα άνθους σε συνάρτηση με τη βλάστηση αυτή, πιθανώς, εν μέρει, λόγω της αποσπασματικότητας του υλικού¹⁵⁶⁰. Η συντριπτική πλειονότητα (10/12) διατηρεί ίχνη βαφής στη διακοσμημένη επιφάνεια, και κάποια έξ αυτών ήταν πιθανότατα ολόβαφα, ενώ ή κάτω επιφάνεια ήταν σε όλες τις περιπτώσεις άβαφη¹⁵⁶¹.

Σε αυτή τη γενική κατηγορία εντάσσεται μία σχετικά ομοιογενής ομάδα τεσσάρων, ή πέντε δειγμάτων, τα οποία φέρουν πανομοιότυπη πλαστική επίθετη διακόσμηση *φύλλων κισσοῦ*¹⁵⁶². Το μεγαλύτερο δείγμα (**K1084** – 94/B40A/6), αρχικά ολόβαφο στην άνω επιφάνεια, σώζει τμήμα πλαστικής επίθετης διακόσμησης σε σχήμα φύλλου κισσοῦ, και ίχνη καμπυλόγραμμου μισχοειδοῦς κοσμήματος. Το ίδιο θέμα απεικονίζεται και σε άλλα τρία παρόμοια δείγματα (**K1077** – 93/B3β/10, **K1083** – 94/B40A/2, **K1090** – 94/E-Θ14/1). Σε δύο έξ αυτών (**K1077** – 93/B3β/10, **K1083** – 94/B40A/2) έχει χρησιμοποιηθεί ο ίδιος πηλός, όπως και στο **K1084** – 94/B40A/6, και αν και δεν διατηρούνται ίχνη βαφής στην άνω επιφάνεια θα μπορούσαν θεωρητικά να συνανήκουν. Το τρίτο (**K1090** – 94/E-Θ14/1), αν και ολόβαφο στην άνω επιφάνεια, είναι από διαφορετικό πηλό. Ανάλογα δείγματα δεν έχουν εντοπισθεί σε δημοσιευμένες ανασκαφές. Τέλος, τα δύο συγκολλώμενα τμήματα μικκύλου εϋθύπλευρου κυπέλλου (**K151** – 93/A17/5&93/A20/9), τα οποία απεικονίζουν τμήμα φυτικής σύνθεσης με πέταλα ανθέων, παρουσιάζουν έντονες ομοιότητες με την πλαστική διακόσμηση σε ένα μόνωτο κύπελλο με πόδι από τα Άνεμόσπηλια (MM IIB-MM IIIA)¹⁵⁶³.

Κρίνοντας από το σύνολο του κεραμικού υλικού, φυτικά θέματα αποτελούσαν ούτως ή άλλως μία από τις δημοφιλέστερες θεματικές επιλογές στο ιερό, και συνεπώς ή έντονη παρουσία τους στην κατηγορία της πλαστικής διακόσμησης δεν προκαλεί ιδιαίτερη έκπληξη. Αυτό το οποίο αξίζει να τονισθεί σε αυτό το σημείο

είναι τὸ γεγονός ὅτι ἐνῶ τὰ σύνθετα ἄνθη μὲ πέταλα, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύουν τὴν πλέον δημοφιλή καὶ συνήθη ἐπιλογή στὴν μινωικὴ πλαστικὴ παράδοση¹⁵⁶⁴, ἀπουσιάζουν σχεδὸν ἐντελῶς ἀπὸ τὸ θεματικὸ ρεπερτόριο τῶν Κυθήρων, ἀντίθετα, ἡ ἀπεικόνιση βλάστησης, ἰδιαίτερα μὲ τὴ συγκεκριμένη αἰσθητικὴ ἀπόδοση, ἀπαντᾷ πολὺ σπάνια στὸ εὐρύτερο μινωικὸ ρεπερτόριο¹⁵⁶⁵. Παρὰ τὴν πλήρη ἀπουσία διαγνωστικῶν κριτηρίων χρονολόγησης στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, θὰ πρέπει ἴσως νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι ἡ MM II καὶ ἴσως ἡ MM III ἦταν οἱ πλέον παραγωγικὲς περίοδοι ὡς πρὸς τὴν ἀπεικόνιση φυτικῶν θεμάτων στὴ μινωικὴ πλαστικὴ διακόσμηση γενικότερα¹⁵⁶⁶. Τέλος, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πηλούς, ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν λεπτῶν πηλῶν. Μόνο σὲ ἓνα δεῖγμα (**K1082** – 93/B16/85θ) χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Ἡ δευτέρη σὲ δημοτικότητα θεματικὴ κατηγορία περιλαμβάνει ἀπεικονίσεις ἀπὸ τὸν *θαλάσσιο κόσμο* (6/37), καὶ συγκεκριμένα ἀπεικονίσεις κοχλιῶν, ἀχιβάδων καὶ ἰχθύων. Οἱ δύο τελευταῖες περιπτώσεις ἀποτελοῦν πιθανῶς τμήματα εὐρύτερων συνθέσεων θαλάσσιου ρυθμοῦ¹⁵⁶⁷. Οἱ κοχλίες ἀπαντοῦν σὲ δύο ἑξεργες ἐκδοχὲς (**K1073** – 93/A35/1, **K1096** – 94/Z9Γ/41), ἐπὶ δύο μάλλον ἀνοιχτῶν, μικρῶν, ἕως μικκύλων ἀγγείων, τὸ πρῶτο ἄβαφο, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, καὶ ἔντονα ἴχνη καύσης καὶ στίς δύο ἐπιφάνειες¹⁵⁶⁸, τὸ δεύτερο ὀλόβαφο, ἀπὸ καθαρὸ πηλόν, χωρὶς προσμίξεις. Οἱ *ἀχιβάδες* ἀντιπροσωπεύονται καὶ πάλι ἀπὸ δύο δείγματα (**K1075** – 93/A47/11, **K1079** – 93/B5/4 – Πήλ. 12), τὸ δεύτερο μάλλον τμήμα πλαστικῆς ἐπίθεσης. Κανένα ἀπὸ τὰ δύο δὲν σώζει ἴχνη βαφῆς. Τυπολογικὰ πρόκειται γιὰ δύο διαφορετικὰ εἶδη ἀχιβάδας, τὸ πρῶτο (**K1075** – 93/A47/11), ἂν καὶ πρόκειται γιὰ ἰδιαίτερα προβληματικὸ ὄστρακο¹⁵⁶⁹, ἐκπροσωπεῖ τὸν δημοφιλέστερο τύπο ἐπίθετης ἀχιβάδας στὸ μινωικὸ ρεπερτόριο (cockleshell), ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς MM καὶ τῆς YM I περιόδου¹⁵⁷⁰. Τὸ δεύτερο (**K1079** – 93/B5/4 – Πήλ. 12) ἀπεικονίζει ἓναν ἀπλούστερο τύπο, πιθανῶς πεταλίδα¹⁵⁷¹. Καὶ τὰ δύο εἶναι ἄβαφα, ἀπὸ λεπτὸ καθαρὸ πηλόν. Τέλος, σὲ δύο περιπτώσεις (**K1074** – 93/A35/18γ, **K1076** – 93/A47/12) σώζεται τμήμα τῆς οὐρᾶς καὶ τοῦ σώματος, φυσιοκρατικὰ ἀποδομένων *ἰχθυόσχημων ἐπιθέσεων*¹⁵⁷², οἱ ὁποῖες, κρίνοντας ἀπὸ τὸν τύπο τοῦ πηλοῦ καὶ τὸ εἶδος τῆς διακόσμησης, μάλλον συνανήκουν μὲ ἓνα ἐκ τῶν δύο σωζόμενων δειγμάτων μὲ ἐπίθετη ἀχιβάδα (**K1075** – 93/A47/11). Ἄν καὶ ἡ στενὴ σχέση μεταξὺ ἀγγείων μὲ διακόσμηση θαλάσσιου ρυθμοῦ καὶ μινωικῆς λατρείας ἔχει ἤδη λίγο ἢ πολὺ τεκμηριωθεῖ¹⁵⁷³, στὸ θρησκευτικὸ πλαίσιο τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ κορυφῆς ἡ σημασία τῆς σχέσης μάλλον ὑποβαθμίζεται ἀπὸ τὸν περιορισμένο ἀριθμὸ τῶν σωζόμενων δειγμάτων.

Ἐὰν ἐξαιρέσουμε μίαν ὁμάδα δειγμάτων μὲ πλαστικὴ, *ἀπροσδιόριστη διακόσμηση* (5/37)¹⁵⁷⁴, ὅλες οἱ ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες ἀντιπροσωπεύονται μόνον ἀπὸ ἓνα ἕως τρία δείγματα. Στὰ πλαίσια τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, *ὄφεις ἢ ὀφιοειδῆ κοσμήματα*, ἀπαντοῦν μόνον σὲ τρεῖς περιπτώσεις, ἡ πλειονότητα τῶν ὁποίων (2/3) ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα (**K1071** – 94/B34/2, **K1072** – 94/H11/17)¹⁵⁷⁵, παρομοίων διαστάσεων (Δχ: 11-16εκ, 13εκ)¹⁵⁷⁶. Ἄν καὶ στίς δύο περιπτώσεις ἡ ἐπίθετη διακό-

σμηση περιορίζεται στο εξώκυρτο χεῖλος τῶν ἀγγείων¹⁵⁷⁷, μόνο ένα ἐκ τῶν δύο δειγμάτων (**K1072** – 94/H11/17), σώζει ἴχνη βαφῆς¹⁵⁷⁸. Καὶ στὰ δύο κύπελλα χρησιμοποίηθηκε ὁ ἴδιος τύπος πηλοῦ, χωρὶς προσμίξεις. Ἐπίθετοι ὄφεις, ἢ ὀφιοειδῆ κοσμήματα σὲ ἀγγεῖα, παρὰ τὴ στενὴ σχέση τοῦ συγκεκριμένου ἔρπετοῦ μὲ τὴν οἰκιακὴ λατρεία, εἴτε σὲ ἰδιωτικὸ, εἴτε σὲ ἀνακτορικὸ ἐπιπεδο¹⁵⁷⁹ δὲν ἐμφανίζονται στὴ μινωικὴ πλαστικὴ παράδοση πρὸ τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹⁵⁸⁰, καὶ σὲ καμία περίπτωση δὲν ἀπαντοῦν σὲ αὐτὴ τὴ θέση στὸ ἀγγεῖο¹⁵⁸¹. Ἡ ἀκριβὴς σημειολογικὴ σχέση τους σὲ συνάρτηση μὲ τὴ λατρεία στὰ ἱερὰ κορυφῆς δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρεῖται δεδομένη. Ὁ πιθανὸς συμβολισμὸς τους στὸν μινωικὸ κόσμον, ὡς φιλικὰ πνεύματα/φύλακες τοῦ οἴκου¹⁵⁸², συνάδει ἐμμέσως μὲ τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς λατρείας στὰ ἱερὰ κορυφῆς (γονιμότητα τῆς γῆς, ἀνθρώπων καὶ ζώων, προστασία τῆς υἰείας ἀνθρώπων καὶ ζώων)¹⁵⁸³, ἐνῶ ἡ παρουσία ἑνὸς ἀριθμοῦ ὀφιοειδῶν/σιγμοειδῶν ἀναθημάτων στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁵⁸⁴ εἶναι πιθανῶς ἐνδεικτικὴ τοῦ ρόλου τους στὸ συγκεκριμένο λατρευτικὸ τυπικόν. Παρ' ὅλα αὐτά, ἀκόμη καὶ ἂν δεχθοῦμε ὅτι ἡ θρησκευτικὴ σημειολογία τους ὡς σύμβολα δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἰδιαιτερότητα τοῦ ἱεροῦ στὸν Γιούχτα, ἡ ἰσχνὴ παρουσία τους στὸ ἱερὸ στὰ Κύθηρα, συμφωνεῖ ἀπόλυτα μὲ τὰ γενικότερα συμπεράσματα ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ συγκεκριμένου χώρου λατρείας¹⁵⁸⁵.

Τέλος, ἓνα μοναδικὸ δεῖγμα, τὸ ὁποῖο πιθανῶς ἀνήκει σὲ κάποιο εἶδος σκεύους/πλακίδιο (**K1086** – 94/E5/9α), κατὰ πάσα πιθανότητα ἀπεικονίζει τμῆμα ἐπίθετου αἰλουροειδοῦς ἐν κινήσει (ἱπτάμενο ἄλμα–flying gallop), ἀπὸ τὸ ὁποῖο σώζεται τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ σώματος, καὶ τμῆμα τῆς οὐρᾶς, μὲ ἴχνη γραπτῆς, ἴσως φυτικῆς διακόσμησης ἄνωθεν αὐτοῦ. Ἡ εἰκονογραφία τοῦ συγκεκριμένου δείγματος ἀπὸ τὸ ἱερὸ μάλλον παραπέμπει σὲ σκηνὴ κυνηγίου, καὶ ὄχι σὲ παράσταση μὲ θρησκευτικὸ περιεχόμενο¹⁵⁸⁶. Ἐπίθετα αἰλουροειδῆ στὸ μινωικὸ ρεπερτόριο τῆς πλαστικῆς διακόσμησης προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὸ ἀνακτορικὸ κέντρο τῶν Μελίων¹⁵⁸⁷, καὶ ἀπαντοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΙ, μέχρι καὶ τὴν ΥΜ Ι περίοδο¹⁵⁸⁸. Ἰσως δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι τὸ πλησιέστερο παράλληλον τοῦ δείγματος ἀπὸ τὸ ἱερὸ, ἓνα σχεδὸν πανομοιότυπο πλαστικὸ ἐπίθετο αἰλουροειδὲς (λέαινα) ἀπαντᾷ ἐπίσης ἐκτὸς Κρήτης, σὲ τμῆμα ἑνὸς ὀλόβαφου κωνικοῦ ρυτοῦ ἀπὸ τὸν ΜΜ ΙΙΙ–ΥΜ ΙΑ οἰκισμὸ τῆς Μιλήτου (φάση ΙVa)¹⁵⁸⁹. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι τὰ τέσσερα δημοφιλέστερα εἶδη ζώων στὴ μινωικὴ πλαστικὴ παράδοση, τὰ πρόβατα, οἱ αἴγες, τὰ ἀγρίμια, ἀλλὰ καὶ οἱ ταῦροι¹⁵⁹⁰, περιέργως ἀπουσιάζουν πλήρως ἀπὸ τὸ εἰκονιστικὸ θεματολόγιον τοῦ ἱεροῦ.

Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες θεματικὲς ἐνότητες ξεχωρίζει ἓνα ἐπίσης μοναδικὸ δεῖγμα (**K1095** – 94/Z5B/88ε), τὸ ὁποῖο πιθανῶς ἀπεικονίζει καμπυλόγραμμο πλαίσιο, ἢ τὸ ἀριστερὸ χεῖρι ἀνθρώπινης μορφῆς ἀπὸ τὸν ὦμον, μέχρι τὸν καρπὸ, σὲ θέση παράλληλη μὲ τὸ σῶμα¹⁵⁹¹. Τὸ ὄστρακο ἀνήκει σὲ κάποιο εἶδος σκεύους ἢ ἀναθηματικὸ πλακίδιο, δὲν σώζει ἴχνη βαφῆς, καὶ ὁ πηλός, ἂν καὶ ὄχι χονδροειδής, περιέχει κάποιες προσμίξεις. Ἐπίθετες ἀνθρώπινες μορφές στὴ μινωικὴ πλαστικὴ ἀπαντοῦν κυρίως κατὰ τὴ ΜΜ Ι περίοδο καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν μία φθίνουσα

πορεία (MM II-ΥΜ Ι)¹⁵⁹². Ἡ πλειονότητα τῶν σωζομένων ἐπιθέσεων εἶναι στὴ μινωικὴ πλαστικὴ παράδοση, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρόχειρης κατασκευῆς καὶ σχηματικοῦ χαρακτήρα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ δείγμα ἀπὸ τὸ ἱερό, ἀπὸ τὸ ὁποῖο διαφέρουν, ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὴν ποιότητα κατασκευῆς καὶ τὴν στάση, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν τύπο τοῦ ἀγγείου τὸ ὁποῖο διακοσμοῦν¹⁵⁹³. Τὸ πλησιέστερο παράλληλο προέρχεται ἀπὸ τὸν Κομμό¹⁵⁹⁴.

Τὸ μοναδικὸ δείγμα τὸ ὁποῖο ἀπεικονίζει *τελετουργικὸ θέμα* εἶναι ἓνα τμήμα ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (K270 – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66)¹⁵⁹⁵, μὲ ἐπ'ἀλλήλα, ἐπίθετα *κέρατα καθοσίωσης* καὶ κεντρικὸ φυλλοειδὲς στέλεχος στὴν ἐξωτερικὴ παρειὰ τοῦ χεῖλους. Ἡ συγκεκριμένη ἐκδοχὴ τοῦ θέματος, μὲ κεντρικὸ φυτικὸ στέλεχος εἶναι γνωστὴ στὴ μινωικὴ εἰκονογραφία¹⁵⁹⁶, ὅπως ἐπίσης γνωστὴ καὶ γενικότερα ἀποδεκτὴ εἶναι ἡ θεωρία περὶ ἰδιαίτερης συμβολικῆς σημασίας τῶν ἀπεικονίσεων κεράτων καθοσίωσης καὶ τῆς ἱερότητας τοῦ χώρου μεταξὺ τῶν κεράτων¹⁵⁹⁷. Τὸ συγκεκριμένο δείγμα εἶναι ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ καὶ σώζει ἴχνη καστανέρυθρης, ἀλλὰ καὶ ἐπίθετης λευκῆς βαφῆς, στοιχεῖο ποὺ τὸ ἐντάσσει, σύμφωνα μὲ τὴν κυθηραϊκὴ παράδοση, στὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο¹⁵⁹⁸. Θὰ πρέπει νὰ ἐπισημανθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι ἀγγεῖα διακοσμημένα μὲ γεωμετρικὰ ἢ τελετουργικὰ θέματα ἦταν ἰδιαίτερα σπάνια στὴ μινωικὴ πλαστικὴ παράδοση, καὶ τὰ σωζόμενα δείγματα, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται ἀπὸ τὴν ΜΜ ΙΙΙ περίοδο καὶ μετὰ, προέρχονται ἀπὸ τὰ μεγάλα κέντρα τῆς Κνωσοῦ, τῶν Μαλίων καὶ τῆς Φαιστοῦ¹⁵⁹⁹. Ἄξιο ἀπορίας εἶναι ὅτι ἐνῶ κανένα ἀπὸ τὰ καταγεγραμμένα τελετουργικὰ σύμβολα τῆς μινωικῆς πλαστικῆς εἰκονογραφίας δὲν ἀπαντᾷ στὰ Κύθηρα, τὸ συγκεκριμένο σύμβολο δὲν ἀπαντᾷ σὲ κανένα ἀπὸ τὰ σωζόμενα μινωικὰ ἀγγεῖα ἐκτὸς Κυθήρων¹⁶⁰⁰. Εἶναι ἴσως ἐνδεικτικὸ τῆς ἰδιαιτερότητας τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ, ὅτι βουκράνια, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν τόσο στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁶⁰¹, ἀλλὰ καὶ στὸν οἰκισμό τοῦ Κομμοῦ¹⁶⁰² ἀπουσιάζουν παντελῶς ἀπὸ τὸ κεραμικὸ ὕλικό στὰ Κύθηρα. Ἀνάλογες παρατηρήσεις μποροῦν νὰ γίνουν καὶ γιὰ τὸ δείγμα μὲ ἀπεικόνιση *γεωμετρικοῦ θέματος* (K1080 – 93/B5/12), τμήμα ἀνοιχτοῦ ἀγγείου ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ, μὲ διακόσμηση τῆς ΥΜ Ι παραδοσης¹⁶⁰³. Κανένα εἰκονιστικὸ παράλληλο αὐτοῦ τοῦ θέματος δὲν ἔχει μέχρι στιγμῆς ἐντοπισθεῖ.

Στὰ πλαίσια γενικῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου ὕλικου ἀξίζει νὰ τονισθεῖ ὅτι αὐτὴ ἡ καθ' ὅλα σημαντικὴ κατηγορία ἀγγείων/σκευῶν ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν ἔχει ἀπολύτως καμμία ἀντιστοιχία στὸ κεραμικὸ ὕλικό ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί¹⁶⁰⁴, ἐνῶ παρόμοια κατάσταση ἐπικρατεῖ καὶ στὸν οἰκισμό τῆς Ἀγ. Εἰρήνης¹⁶⁰⁵. Κανένα δείγμα μὲ πλαστικὴ διακόσμηση δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ στὸν οἰκισμό τοῦ Ἀγ. Στεφάνου καὶ τοῦ Μενελαίου Λακωνίας. Στὴν Κρήτη ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων καταγράφεται στὰ μεγάλα ἀνακτορικὰ/οἰκιστικὰ κέντρα¹⁶⁰⁶, ἐνῶ ἕνας σχετικὰ μεγάλος ἀριθμὸς προέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκισμό καὶ τὸ νεκροταφεῖο τῶν Ἀρχανῶν¹⁶⁰⁷. Πήλινα ἀφιερώματα/σκεύη μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση ἀπαντοῦν στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁶⁰⁸ καὶ στὸν Τραόσταλο¹⁶⁰⁹, ἐνῶ μεμονωμένα παραδείγματα καταγράφονται στὸ ἱερὸ τοῦ Πετσοφᾶ¹⁶¹⁰ καὶ στὸ Καρφί¹⁶¹¹. Ἀπὸ τὸ Παλαιοανακτορικὸ ἱερὸ στοὺς Ἀτσιπάδες δὲν ἔχει ἀναφερθεῖ κανένα δείγμα¹⁶¹².

Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ καταγεγραμμένα θέματα στὸ ἱερό (κέρατα καθοσιώσεως, ὀφιοειδή, θαλάσσιες συνθέσεις, ἀνθρώπινη μορφή), ἀκόμη καὶ οἱ ἀπελπιστικά ἐλλιπεῖς φυτικές συνθέσεις θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν κάποια σημειολογικὴ σημασία, ἄμεση ἢ ἔμμεση, ὅσον ἀφορᾷ τὴ λατρεία στὸν χῶρο¹⁶¹³. Σὲ κάθε περίπτωση, ἡ χρῆση τέτοιου τύπου ἀγγείων/σκευῶν¹⁶¹⁴, μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, στὸ λατρευτικὸ τυπικὸ τῶν ἱερῶν γενικότερα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱερῶν κορυφῆς συγκεκριμένα, ἀκόμη καὶ ὅταν ἀπὸ εἰκονιστικῆς ἄποψης στεροῦνται ἰδιαίτερης θρησκευτικῆς σημασίας εἶναι, κυρίως λόγῳ τῆς αἰσθητικῆς τους ἰδιαιτερότητας, ὅχι μόνον εὐλογη, ἀλλὰ καὶ ἀναμενόμενη¹⁶¹⁵. Παρ' ὅλα αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι ἡ παρουσία τους στὸ συγκεκριμένο ἱερό, ἢ ὁποῖα ἐντάσσεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο, ἀποτελεῖ μία παραφωνία στὰ πλαίσια τοῦ ὑπόλοιπου κεραμικοῦ ὕλικου, ἢ ὁποῖα δὲν συνάδει μὲ τὶς γενικὰ ὑποτονικὲς λατρευτικὲς δραστηριότητες στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περιόδου αὐτῆς¹⁶¹⁶.

5. Ραβδωτὴ διακόσμηση

Ἡ ραβδωτὴ διακόσμηση, σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, εἴτε ἐκληφθεῖ ὡς ξεχωριστὸς ρυθμὸς, εἴτε ὡς ἀπλοποίηση/ἐκφυλισμὸς τοῦ πτυχωτοῦ ἢ ἀκόμη καὶ τοῦ φυτικοῦ ρυθμοῦ¹⁶¹⁷, στὸν οἰκισμὸ χαρακτηρίζεται ἀποκλειστικὰ τὴ ΜΜ IIIB περίοδο¹⁶¹⁸.

Στὸ ἱερό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμὸ, ἔχει καταγραφεῖ ἓνας σημαντικὸς ἀριθμὸς ὀστράκων μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση (667), ἢ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων, ὅπως καὶ στὸν οἰκισμὸ¹⁶¹⁹, ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα (607/667 – 91%), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τμήματα τοιχωμάτων καὶ κάποιες βάσεις¹⁶²⁰. Σὲ γενικὲς γραμμές ὑπερτεροῦν οἱ πρόχοι, οἱ πίθοι, τὰ μικρότερα πιθοειδῆ καὶ οἱ γεφυρόστομες πρόχοι. Στὶς περισσότερες τῶν περιπτώσεων ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ οἱ συνήθεις τοπικοὶ πηλοὶ (κυρίως ὠχρὸς, καὶ πορτοκαλόχρους), μὲ προσμίξεις. Τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα εἶναι πραγματικὰ ἐλάχιστα (3/667). Ἡ αὐξημένη δημοτικότητα τοῦ ρυθμοῦ αὐτοῦ στὸ ἱερό, ἂν καὶ ἐνδιαφέρουσα σὰν φαινόμενο, δὲν μοιάζει νὰ συνδέεται μὲ τὶς τελετουργικὲς δραστηριότητες στὸν χῶρο αὐτό, καὶ εἶναι μάλλον τυχαία.

6. Σπειῖρες

Ἀγγεῖα, ἢ τμήματα ἀγγείων διακοσμημένα μὲ σπειῖρες, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, ἀποτελοῦν μία σημαντικὴ πληθιασμιακὴ ὄντοτητα στὸ κεραμικὸ ὕλικο ἀπὸ τὸ ἱερό (186 δείγματα)¹⁶²¹. Τυπολογικὰ ἀπαντοῦν οἱ περισσότερες γνωστὲς ἐκδοχὲς σπειράς¹⁶²², καθὼς καὶ ἀπλὰ σπειροειδῆ ἢ ἀνηρτημένα σπειροειδῆ κοσμήματα, τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὴν ἴδια γενικὴ κατηγορία. Δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὶς δύο μεγάλες κατηγορίες ἀγγείων (κλειστά, ἀνοιχτά).

Σπειρες με παχύτερη εξωτερική έλικα, κεντρικό όφθαλμό, και ένιοτε παραπληρωματική διακόσμηση όλόβαφων κύκλων, ή στιγμών, οι οποίες, στο Καστρί, αν και εμφανίζονται κατά την πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο, χαρακτηρίζουν κυρίως τα πιο ώριμα στάδια της περιόδου αυτής¹⁶²³, απαντούν, και στο ιερό κορυφής, σε ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά (20/186 – 11.29%)¹⁶²⁴. Μία παραλλαγή της ένωμένης σπείρας (linked spiral), ως επί το πλείστον σε μονή έκδοχή, και με παραπληρωματική διακόσμηση κύκλων, ή όποια αντιπροσωπεύεται από ελάχιστα δείγματα (5/186 – 2.68%)¹⁶²⁵, στον οικισμό εντάσσεται στην ώριμη ΥΜ ΙΑ περίοδο¹⁶²⁶.

Ιδιαίτερα δημοφιλής (33/186 – 17.74%), είναι ένας τύπος χαρακτηριστικά μεγάλης, ισοπαχούς, τρέχουσας σπείρας, με ή χωρίς κεντρικό όφθαλμό και παραπληρωματική διακόσμηση, ο οποίος στον οικισμό εντάσσεται στην τοπική, ΥΜ ΙΑ παράδοση¹⁶²⁷. Η συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων (28/33 – 84.84%)¹⁶²⁸, όπως και στον οικισμό δεν σώζει ίχνη κεντρικού όφθαλμού, ή παραπληρωματικής διακόσμησης¹⁶²⁹. Τα άγγεϊα που διατηρούν τέτοια στοιχεία¹⁶³⁰, αν και ανήκουν στην ίδια περίοδο¹⁶³¹ είναι πραγματικά ελάχιστα σε αριθμό (5/33 – 15.15%). Το δεύτερο ήμισυ της περιόδου, στα Κύθηρα τουλάχιστον¹⁶³², χαρακτηρίζεται και πάλι από ισοπαχείς, αλλά μικρότερες σε μέγεθος, κυρίως λεπτές, τρέχουσες σπειρες (30/186 – 16.12%), ως επί το πλείστον, σε στενές διακοσμητικές ζώνες, χωρίς παραπληρωματική διακόσμηση (27/30 – 90%)¹⁶³³. Και σε αυτή την περίπτωση, τα δείγματα με παραπληρωματική διακόσμηση αποτελούν την μειονότητα στο υλικό (3/30 – 10%)¹⁶³⁴. Τα ελάχιστα δείγματα με λεπτές, μονές, τρέχουσες σπειρες στο ιερό (6/186 – 3.22%)¹⁶³⁵ ανήκουν όλες στο δεύτερο ήμισυ της ΥΜ Ι περιόδου¹⁶³⁶.

Τέλος, δύο άλλες κατηγορίες, οι οποίες εντάσσονται στην ίδια θεματική ένότητα είναι τα απλά σπειροειδή, διαφόρων μορφών (7/186 – 3.76%)¹⁶³⁷, και τα ανηρημένα, ή έκφυόμενα σπειροειδή κοσμήματα – tendrils – (21/186)¹⁶³⁸. Η τελευταία κατηγορία, ή όποια στο ιερό αποτελεί μία υπολογίσιμη θεματική ένότητα στα πλαίσια της σπειροειδοῦς διακόσμησης (11.29%), δεν έχει καμία αντιστοιχία στο κεραμικό υλικό από τον οικισμό¹⁶³⁹, και ελάχιστα παράλληλα στον υπόλοιπο μινωικό κόσμο¹⁶⁴⁰. Επίσης, στην ίδια ένότητα περιλαμβάνεται και ένα πλήθος όστράκων (64/186 – 34.40%)¹⁶⁴¹, τα όποια σώζονται σε ιδιαίτερα αποσπασματική κατάσταση, και συνεπώς ή ένταξή τους σε συγκεκριμένες κατηγορίες είναι ουσιαστικά απαγορευτική. Στη συντριπτική πλειονότητα του υλικού (177/186 – 95.16%) χρησιμοποιήθηκαν λεπτοί πηλοί, ένιοτε με λίγες προσμίξεις¹⁶⁴². Ο έρυθρος πηλός με μίκα δεν απαντά καθόλου σε αυτή τη θεματική ένότητα.

Άξιζει να σημειωθεί ότι ή συγκεκριμένη θεματική ένότητα είναι αρκετά δημοφιλής και στο κεραμικό υλικό από το ιερό κορυφής του Γιούχτα¹⁶⁴³.

7. Πτυχωτὸς ρυθμὸς χελωνίου

Ο πτυχωτὸς ρυθμὸς, σε σκοτεινή βαφή επί ανοιχτοῦ βάθους αντιπροσωπεύεται στο ιερό από έναν σχετικά περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων (195)¹⁶⁴⁴, ή πλειονότητα

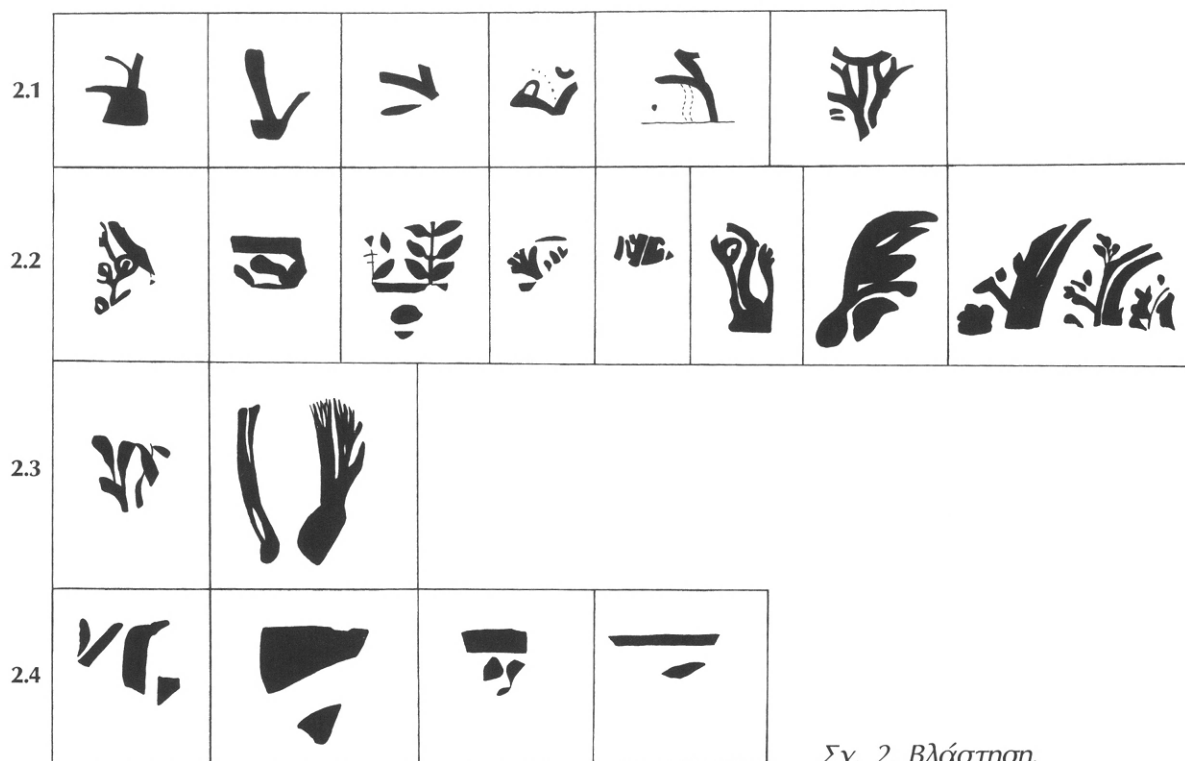
τῶν ὁποίων, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό¹⁶⁴⁵ ἀνήκει σὲ κλειστά, ἀποθηκευτικά ἀγγεῖα (137/195 – 70.25%)¹⁶⁴⁶. Χρησιμοποιήθηκαν ὅλες οἱ ποικιλίες τοπικῶν πηλῶν, μὲ τὴ γνωστὴ πλέον ὑπεροχὴ τοῦ ὤχρου πηλοῦ. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀστράκων ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ μὲ προσμίξεις εἶναι ἰδιαίτερα χαμηλὸς (30/195 – 15.38%), ἐνῶ ὁ ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα δὲν ἀπαντᾷ σὲ καμία περίπτωση.

Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί ὁ συγκεκριμένος ρυθμὸς, ἂν καὶ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ μικρὸ ἀριθμὸ δειγμάτων, σὲ σύγκριση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, χαρακτηρίζεται κυρίως τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA, καὶ τὴν πρώιμη YM IA περίοδο¹⁶⁴⁷. Ἡ εἰκόνα ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὴν Ἀγ. Εἰρήνη μοιάζει νὰ συμβαδίζει λίγο ἢ πολὺ μὲ τὴν κατάσταση στὸ Καστρί¹⁶⁴⁸. Ἀγγεῖα μὲ πτυχωτὴ διακόσμηση, κυρίως κύπελλα τύπου Βαφειοῦ, ἀπαντοῦν σὲ σχετικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ στὴ Λακωνία¹⁶⁴⁹, ἐνῶ ἡ παρουσία τους στὴ Μεσσηνία, ἢ ὁποία, ὅπως καὶ στὰ Κύθηρα, χαρακτηρίζει τὴν πρώιμη YE I/YM IA, ἀποτελεῖ σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ τὴν κεραμικὴ τυπολογία τῆς περιοχῆς, καὶ ἀπαντᾷ τόσο σὲ κλειστὰ ὅσο καὶ σὲ ἀνοιχτὰ σχήματα¹⁶⁵⁰. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἱερὰ κορυφῆς, ἕνας ἐπίσης σχετικὰ περιορισμένος ἀριθμὸς ὀστράκων μὲ «στολιδωτὴ» διακόσμηση καταγράφεται στὸν Γιούχτα¹⁶⁵¹.

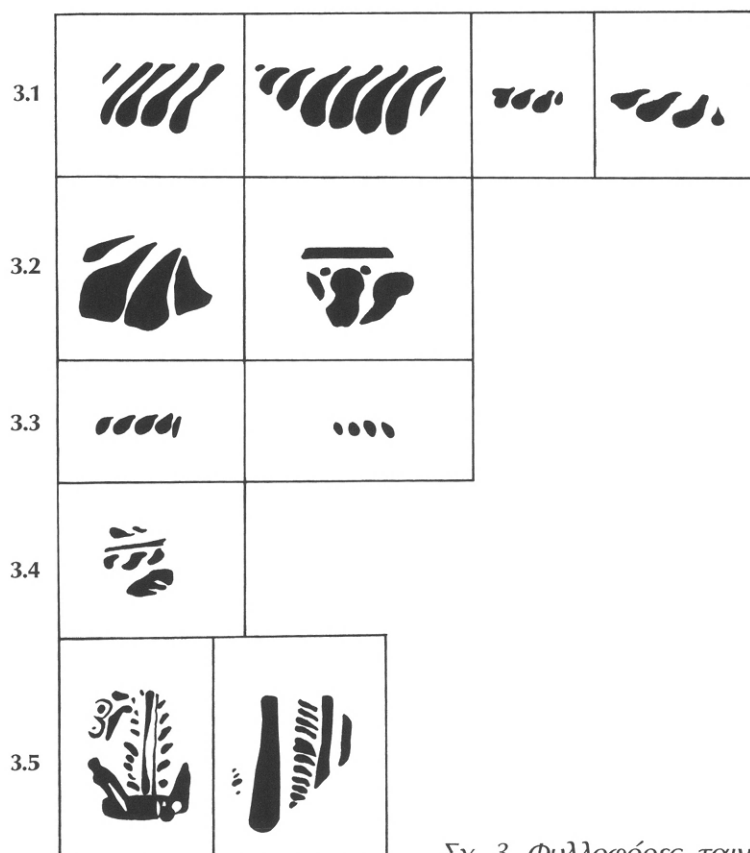
8. Φυτικὴ διακόσμηση

Τὰ ἀγγεῖα, ἢ τμήματα ἀγγείων μὲ φυτικὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους ἀνήκουν σὲ μία ἀπὸ τὶς πλέον δημοφιλεῖς θεματικὲς ἐνότητες στὸ ἱερό (271 δείγματα). Ἡ φυτικὴ διακόσμηση ἐμφανίζεται ἐξίσου δημοφιλὴς καὶ στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί, ἐνῶ εἶναι πιθανῶς σημαντικό, ὅτι μεγάλος ἀριθμὸς ὀστράκων μὲ φυτικὰ θέματα προέρχεται ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁶⁵². Οἱ συγκεκριμένες φυτικὲς συνθέσεις στὸν Ἀγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ χαρακτηρίζονται σὲ γενικὲς γραμμὲς ἀπὸ ἔντονη στυλιστικὴ ἰδιορρυθμία καὶ περιλαμβάνουν μεγάλη ποικιλία φυτικῶν κοσμημάτων ἢ συνδυασμῶν κοσμημάτων. Ἡ μεγάλῃ πλειονότητι τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων (142/271 – 52.39%) ἀπεικονίζει διάφορες ἐκδοχὲς *βλάστησης*, σὲ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνωτικὲς συνθέσεις μὲ φυσιοκρατικὴ ἀπόδοση, οἱ ὁποῖες περιλαμβάνουν διακλαδιζόμενους κλάδους καὶ μίσχους, συνδυασμοὺς κλάδων, μίσχων καὶ φύλλων ἢ ἀνθέων, καὶ τέλος μεμονωμένες συνθέσεις φύλλων, φυλλοειδῶν κοσμημάτων, ἢ θάμνων (Σχ. 2). Ἡ ἀμέσως ἐπόμενη κατηγορία φυτικῶν θεμάτων, ἀπεικονίζει *φυλλοφόρες ταινίες*, σὲ ποικιλία ἐκδοχῶν (35/271 – 12.91%) (Σχ. 3) καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ ἀγγεῖα μὲ συνθέσεις *κρίνων/κρινοειδῶν* (23/271 – 8.48%) (Σχ. 4), καὶ *κρόκων* (16/271 – 5.90%) (Σχ. 5). Τὸ συγκεκριμένο ὑλικὸ περιλαμβάνει ἐπίσης μικρὲς ὁμάδες ἀγγείων στὰ ὁποῖα ἀπεικονίζονται *ρόδακες* (8/271 – 2.95%) (Σχ. 6), *φύλλα κισσοῦ* (4/271 – 1.47%) (Σχ. 7), καὶ *σχηματοποιημένες ἐκδοχὲς ἀνθέων* (10/271 – 3.69%)¹⁶⁵³ (Σχ. 8).

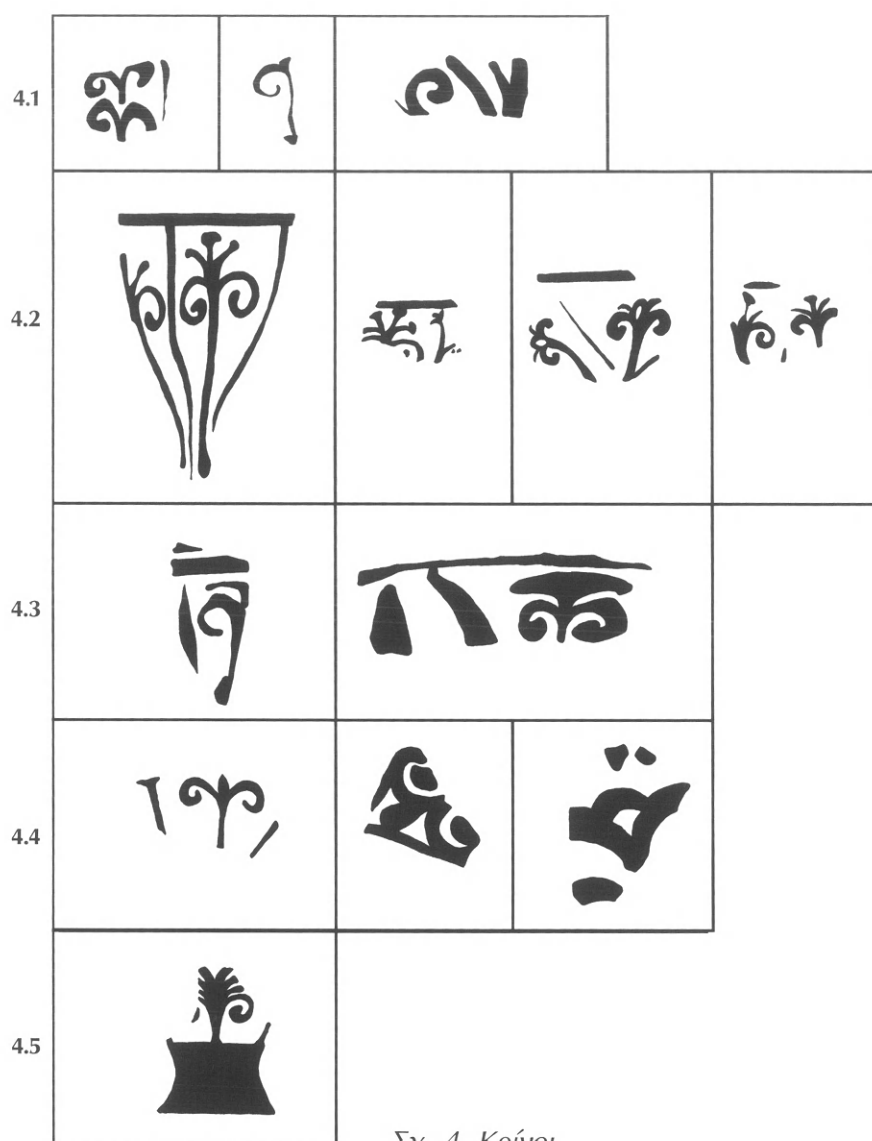
Στὴ μεγάλῃ κατηγορίᾳ ἀγγείων μὲ ἀπεικονίσεις *βλάστησης*, οἱ ἐνωτικὲς συνθέσεις οἱ ὁποῖες ἀπεικονίζουν ἀποκλειστικὰ *κλάδους καὶ μίσχους* ἀποτελοῦν μία

Σχ. 2. Βλάστηση.

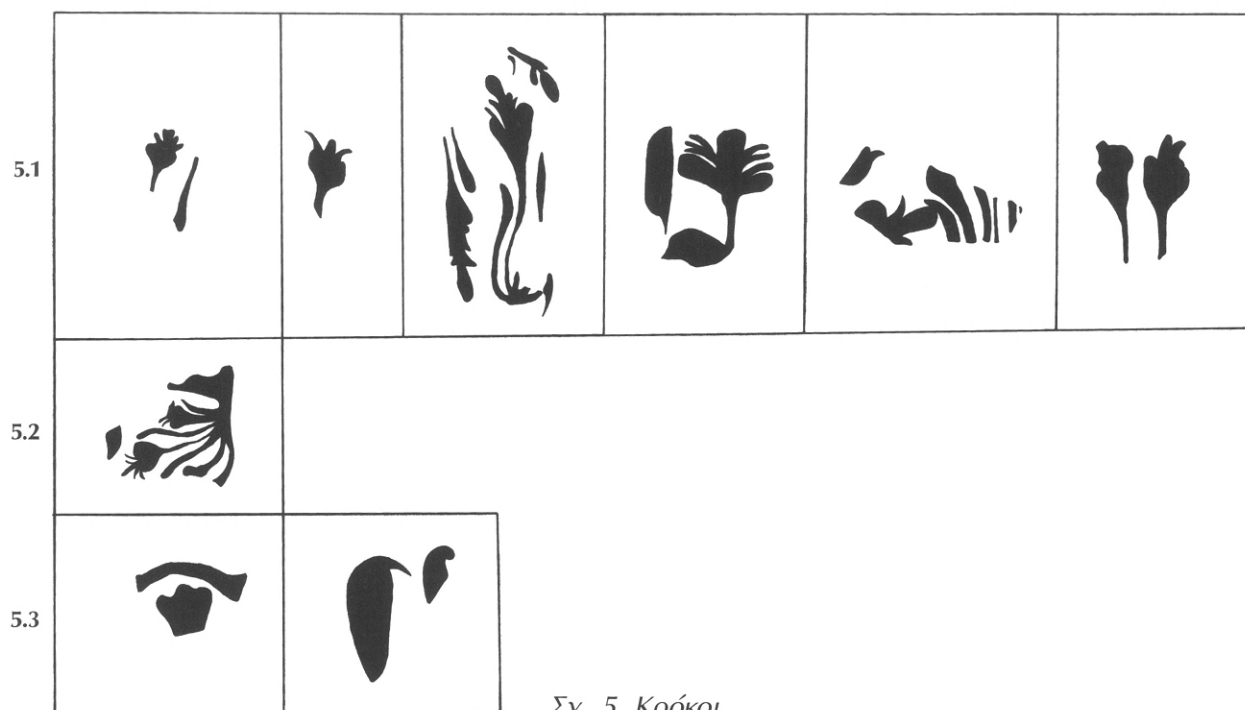

Σχ. 3. Φυλλοφόρες ταινίες.

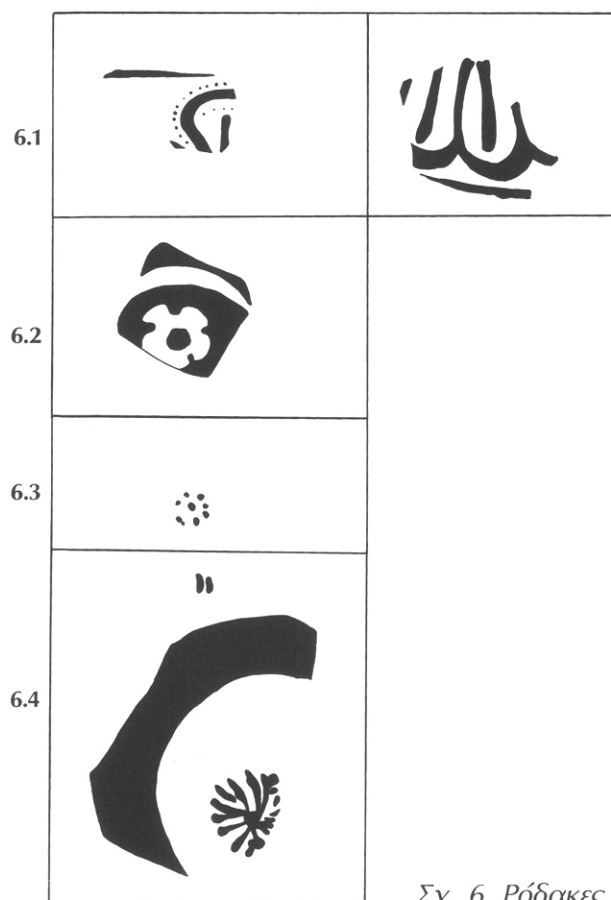

Σχ. 4. Κρίνοι.

μικρή μειονότητα του συνόλου (17/142 – 11.97%)¹⁶⁵⁴ (Σχ. 2.1). Τὰ περισσότερα δείγματα (47/142 – 33.09%)¹⁶⁵⁵, απεικονίζουν συνδυασμούς με κλάδους, μίσχους και φύλλα, σχεδόν πάντοτε σε ένωτικές συνθέσεις, οί όποϊες αρχικά κάλυπταν όλη την επιφάνεια του άγγείου, μέ, ως επί τὸ πλείστον, φυσιοκρατική απόδοση (Σχ. 2.2). Έλάχιστα δείγματα αὐτῆς τῆς θεματικῆς κατηγορίας, ή όποία χαρακτηρίζεται από σημαντική ποικιλία έκδοχών/παραλλαγών¹⁶⁵⁶, ιδιορρυθμία στην απόδοση, καί μάλλον αντιπροσωπεύει μία τοπική έκδοχή του μινωικού φυτικού ρυθμοῦ βλάστησης, άπαντούν στον οικισμό στο Καστρί¹⁶⁵⁷, ενώ ακόμη λιγότερα ανταποκρίνονται στην αισθητική τῶν δειγμάτων του ιεροῦ. Άνάλογα φαινόμενα παρατηρούνται καί σε σύγκριση με την κεραμική από τὸν υπόλοιπο μινωικό κόσμο¹⁶⁵⁸. Μία χαρακτηριστική, αλλά, όπως καί στο Καστρί¹⁶⁵⁹, μικρή θεματική υποκατηγορία, απεικονίζει τμήματα συνθέσεων με καλαμοειδή (4/142 – 2.81%)¹⁶⁶⁰ (Σχ. 2.3), τὰ όποϊα

Σχ. 5. Κρόκοι.

Σχ. 6. Ρόδακες.

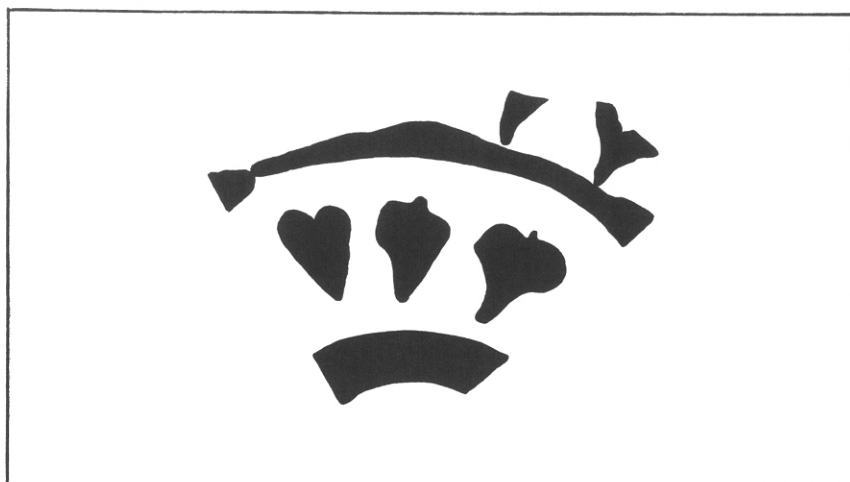
κρίνοντας ἀπὸ τὴ στρωματογραφία τοῦ οἰκισμοῦ μάλλον ἐντάσσονται στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο¹⁶⁶¹. Τέλος, μία ἄλλη μορφή βλάστησης, ἡ ὁποία, σὲ ἓνα μεγάλο ποσοστὸ τῶν περιπτώσεων εἶναι ἀπλῶς ἀποτέλεσμα τῆς ἀποσπασματικότητος τῶν σωζόμενων δειγμάτων, καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴ μεγαλύτερη ὁμάδα ἀγγείων στὰ πλαίσια τῆς κατηγορίας αὐτῆς ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ δείγματα μὲ μεμονωμένες συνθέσεις φύλλων ἢ φυλλοειδῶν σὲ ἓναν, δύο ἢ ἀκόμη καὶ πολλαπλοὺς ἄξονες (64/142 – 45.07%)¹⁶⁶² (Σχ. 2.4). Μία ὁμάδα (12/64), μὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀξύληκτα φύλλα/φυλλοειδῆ κοσμήματα, σὲ κάθετη διάταξη, προφανῶς ἀνήκει στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο, ἢ στὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ¹⁶⁶³, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα, ἂν καὶ ἀποσπασματικά, ἐντάσσονται πλήρως στὴν ΥΜ Ι παράδοση¹⁶⁶⁴. Ὑποκατηγορίες τῆς ἴδιας γενικῆς ὁμάδος εἶναι τὰ δείγματα τὰ ὁποῖα διασώζουν τμήματα θάμνων/θαμνοειδῶν ἀπὸ ὀλόβαφα φύλλα (5/142)¹⁶⁶⁵, ἢ δέσμες φύλλων (4/142)¹⁶⁶⁶ καὶ ἐντάσσονται στὴν ΥΜ Ι, κυρίως στὸ δεύτερο ἥμισυ. Ἀξίζει ἴσως νὰ σημειωθεῖ ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχηματικὸ ρεπερτόριο, ἡ φυτικὴ διακόσμηση (βλάστηση) ἀπαντᾷ καὶ στὶς δύο μεγάλες κατηγορίες ἀγγείων (κλειστά, ἀνοιχτά), ἐξίσου.

Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων διακοσμημένων μὲ *φυλλοφόρες ταινίες* (25/35 – 71.42%)¹⁶⁶⁷ (Σχ. 3), ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα, κυρίως εὐθύπλευρα καὶ ἡμισφαιρικά κύπελλα. Ἡ συνηθέστερη ἐπιλογή (15/25 – 60%) ἀπεικονίζει διάφορες, λίγο ἢ πολὺ σχηματοποιημένες παραλλαγές τῆς φυλλοφόρου ταινίας, σὲ ὀριζόντια διάταξη, ἀνηρτημένες ἐκ τοῦ χεῖλους τῶν ἀγγείων (Σχ. 3.1, 3.2), φαινόμενο τὸ ὁποῖο στὸ Καστρί δὲν ἀπαντᾷ πρὸ τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου¹⁶⁶⁸. Ἡ ἀνάστροφη παραλλαγή αὐτοῦ τοῦ τύπου¹⁶⁶⁹ συχνὰ συνοδεύεται ἀπὸ στιγμές¹⁶⁷⁰ (Σχ. 3.2), ἐνῶ ἡ ἀπόλυτα σχηματοποιημένη ἐκδοχὴ τῆς φυλλοφόρου ταινίας¹⁶⁷¹, χωρὶς μίσχους (Σχ. 3.3), ἀνήκει καὶ αὕτῃ στὸ δεύτερο ἥμισυ τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹⁶⁷². Ἀπὸ τὶς ἐναπομείνουσες ἐκδοχὲς τῆς φυλλοφόρου, μία¹⁶⁷³, μὲ μονὴ κεντρικὴ γραμμὴ σὲ ὀριζόντια διάταξη (Σχ. 3.4), χαρακτηρίζει ἰδιαίτερα τὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο¹⁶⁷⁴, ἐνῶ μία λιγότερο φυσιοκρατικὴ παραλλαγή¹⁶⁷⁵, μὲ δύο κεντρικὲς γραμμές (Σχ. 3.5), ἀπαντᾷ κυρίως σὲ κάθετη διάταξη καὶ ἐμφανίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὸ δεύτερο μισὸ τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹⁶⁷⁶.

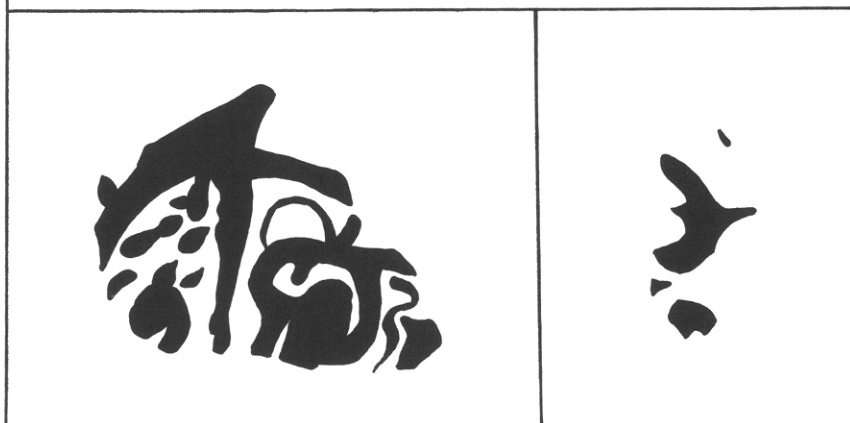
Ἡ κατηγορία ἀγγείων μὲ διακόσμηση *κρίνων ἢ κρινοειδῶν* (23) περιλαμβάνει μία εὐρεία ποικιλία ἐκδοχῶν (Σχ. 4), οἱ ὁποῖες, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὴν πλειονότητά τους δὲν συνδυάζονται μὲ ἄλλου τύπου φυτικὰ κοσμήματα¹⁶⁷⁷. Τὰ περισσότερα δείγματα ἀνήκουν στὴν ἀπλὴ ἐκδοχὴ τοῦ κρίνου μὲ ἑλικες (9/23 – 39.13%)¹⁶⁷⁸, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σὲ κάθετη διαταξή¹⁶⁷⁹ (Σχ. 4.1), ἢ στὴν ἐκδοχὴ μὲ διπλὲς ἢ τριπλὲς κεραῖες στὴν κορυφὴ τοῦ ἄνθους (6/23 – 26.08%)¹⁶⁸⁰, ἰδιαίτερα σπάνια στὸν οἰκισμό¹⁶⁸¹, καὶ πάλι κυρίως σὲ κάθετη, παρατακτικὴ διάταξη (Σχ. 4.2). Ἡ παραλλαγή μὲ ὀλόβαφο ἢ ἐξηρημένο τριγωνικὸ προσθεμα στὴν κορυφὴ τοῦ ἄνθους (*waz*) (Σχ. 4.3), καὶ πάλι τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου¹⁶⁸² ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ λιγότερα δείγματα (3)¹⁶⁸³, ἐνῶ τέσσερες περιπτώσεις φέρουν φυλλοειδὲς πρόσθεμα στὴν κορυφὴ τοῦ ἄνθους, μεταξύ τῶν ἐλίκων, χωρὶς κεραῖες¹⁶⁸⁴ (Σχ. 4.4). Ἐνα μοναδικὸ δεῖγμα ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ὑβριδίων¹⁶⁸⁵ (Σχ. 4.5).

7.1

7.2

Σχ. 7. Κισσοί.

8.1

8.2

Σχ. 8. Άνθη.

Οί συνθέσεις με κρόκους (16) (Σχ. 5), ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον δέσμες κρόκων, σχεδὸν ἀποκλειστικὰ με φυσιοκρατική ἀπόδοση καὶ σὲ ἐνωτική διάταξη, ἀπεικονίζουν, κατὰ κανόνα, τὴν ὁλοκληρωμένη μορφή τοῦ ἄνθους με μίσχο, κεντρικό, προεξέχον φυλλοειδὲς ἑξαρμα/πρόσθεμα στὴν κορυφή, καὶ κεραῖες ἐκατέρωθεν αὐτοῦ (11/16 – 68.75%)¹⁶⁸⁶ (Σχ. 5.1, 5.2), ἴδιον τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου¹⁶⁸⁷. Ἀπαντοῦν διάφορες παραλλαγές τῆς μορφῆς αὐτῆς, κάποιες ἐξ αὐτῶν πρὸς ἀπλουστευμένες, χωρὶς τὸ κεντρικὸ ἑξαρμα ἢ τὶς κεραῖες¹⁶⁸⁸. Μόνο σὲ τρεῖς περιπτώσεις ἐμφανίζονται ἀπόλυτα σχηματοποιημένα ἄνθη κρόκων, μεμονωμένα, σὲ ὀριζόντια σειρά, ἢ μέρος μεγαλύτερης σύνθεσης φυτικοῦ χαρακτήρα¹⁶⁸⁹ (Σχ. 5.3). Στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (13/16), οἱ κρόκοι ἀποτελοῦν τμήμα μεγαλύτερων φυτικῶν, ἐνωτικῶν συνθέσεων, ὅχι μόνον σὲ συνδυασμὸ με ἄλλους κρόκους, ἀλλὰ, ἐν ἀντιθέσει με τοὺς κρίνους, σὲ συνδυασμὸ καὶ με ἄλλα φυτικὰ κοσμήματα (φύλλα, μίσχους, ἢ ἄλλα ἄνθη)¹⁶⁹⁰ (Σχ. 5.1, 5.2). Ἡ διάταξη τῶν θεμάτων στὸν χῶρο εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κάθετη, ἢ λοξή¹⁶⁹¹, σὲ ἕναν ἢ δύο ἄξονες, ἀλλὰ ἀπουσιάζει ἡ χαρακτηριστικὴ ἀκτινωτὴ διάταξη ποὺ ἀπαντᾷ στὶς συνθέσεις με κρίνους/κρinoειδή. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις δὲν παρατηρεῖται ἰδιαίτερη προτίμηση σὲ μία ἀπὸ τὶς δύο κατηγορίες ἀγγείων (κλειστά, ἀνοιχτά).

Ρόδακες (8) (Σχ. 6) καὶ φύλλα κισσοῦ (4) (Σχ. 7), ἂν καὶ ἀπαντοῦν σὲ πολὺ περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων, ἐκπροσωποῦνται, ὅπως καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ἀπὸ σημαντικὴ ποικιλία ἐκδοχῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου. Πεταλόσχημοι ρόδακες (Σχ. 6.1) ἀπαντοῦν σὲ τέσσερις περιπτώσεις¹⁶⁹², στὶς δύο ἐξ αὐτῶν¹⁶⁹³ με στήμονες ἐντὸς τῶν πετάλων¹⁶⁹⁴. Μία μοναδικὴ περίπτωση ἀγγείου σώζει ἵχνη ἐξηρημένου ρόδακα¹⁶⁹⁵ (Σχ. 6.2), ἐνῶ τὰ τρία ἐναπομείναντα δείγματα ἀπεικονίζουν δύο διαφορετικὲς ἐκδοχές, στικτοῦ¹⁶⁹⁶ καὶ ἀκτινωτοῦ ρόδακα¹⁶⁹⁷, ἀντιστοίχως (Σχ. 6.3, 6.4). Ὁλόβαφα σχηματοποιημένα φύλλα κισσοῦ ἀπαντοῦν μόνον σὲ μία περίπτωση¹⁶⁹⁸ (Σχ. 7.1), εἴτε μεμονωμένα, εἴτε σὲ συνδυασμὸ με ἄνθη κρόκων, σὲ στενὴ διακοσμητικὴ ζώνη, ἄνωθεν τῆς ὁποίας σώζονται ἵχνη ἄλλης, παρόμοιας ζώνης, με σειρά φύλλων τοῦ λεγόμενου ἱεροῦ κισσοῦ (*sacral ivy*). Παραλλαγές τοῦ τελευταίου τύπου ἀπαντοῦν στὰ τρία ἐναπομείναντα δείγματα, ὡς τμήματα μεγαλύτερων, ἐνωτικῶν συνθέσεων, μᾶλλον φυτικοῦ χαρακτήρα¹⁶⁹⁹ (Σχ. 7.2). Ἐν ἀντιθέσει με τὴν κατάσταση σὲ σχέση με τὶς ἄλλες θεματικὲς ἐνότητες, καὶ στὰ δύο τελευταῖα φυτικὰ μοτίβα (ρόδακες, φύλλα κισσοῦ), ὑπερτεροῦν τὰ κλειστὰ ἀγγεῖα.

Τέλος, παραστάσεις *σχηματοποιημένων ἀνθέων* (Σχ. 8), ἀπαντοῦν σὲ μεγαλύτερο, ἀλλὰ καὶ πάλι, οὐσιαστικὰ περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων (10). Στὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων, διάφορες παραλλαγές ἀπόλυτα σχηματοποιημένων ἀνθέων (8/10 – 80%)¹⁷⁰⁰ (Σχ. 8.1), ἀποτελοῦν συνήθως τμήματα ἐνωτικῶν συνθέσεων, οἱ ὁποῖες καλύπτουν ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου¹⁷⁰¹, φαινόμενο ποὺ δὲν ἰσχύει γιὰ τὶς δύο περιπτώσεις ὅπου ἀπεικονίζονται λιγότερο σχηματοποιημένες ἐκδοχές¹⁷⁰² (Σχ. 8.2). Ὅπως στὴν πλειονότητα τῶν φυτικῶν θεμάτων, δὲν παρατηρεῖται ἰδιαίτερη προτίμηση σὲ μία ἀπὸ τὶς δύο μεγάλες κατηγορίες ἀγγείων

(κλειστά, άνοιχτά). Στη συντριπτική πλειονότητα του ύλικου (263/271 – 97.04%) χρησιμοποιήθηκαν λεπτοί πηλοί, ενίοτε με λίγες προσμίξεις¹⁷⁰³. Ο έρυθρος πηλός με μίκα δέν άπαντá καθόλου σέ αύτὴ τὴ θεματικὴ ένότητα.

9. Θαλάσσιος ρυθμός

Ο θαλάσσιος ρυθμός στο ιερό, όπως και στον οικισμό¹⁷⁰⁴ αντιπροσωπεύεται άποκλειστικά από πραγματικά ελάχιστα όστρακα (9 δείγματα)¹⁷⁰⁵. Η συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων (7/9) άνήκει σε μικρά, έως μικκύλα, λεπτότεχνα, άνοιχτά άγγεϊα/κύπελλα. Τό θεματικό ρεπερτόριο περιλαμβάνει ποικιλία μικρών θαλάσσιων όργανισμών (*άστεριές, θαλάσσιες άνεμώνες, κοράλια, βραχώδη κοσμήματα, τρίλοβα κοσμήματα, και σπογγοειδή*), αλλά κανένα από τὰ δημοφιλή δείγματα του ζωικού βασιλείου, όπως χταπόδια, ναυτίλους, και κοχύλια, φαινόμενο για τὸ όποιο ή άποσπασματικότητα του ύλικου είναι μόνον μερικώς υπεύθυνη. Σχεδόν όλα τὰ σωζόμενα θέματα, εκτός από τὸν άστερία, στο Καστρί σηματοδοτούν τὴν ύστερη ΥΜ ΙΒ περίοδο και τὴν εμφάνιση του έναλασσόμενου ρυθμού¹⁷⁰⁶.

Οί *άστεριές* άπεικονίζονται στις σύνηθεις όλόβαφες παραλλαγές, με ή χωρίς στιγμές μεταξύ των άκτίνων¹⁷⁰⁷. Η άποσπασματικότητα των δειγμάτων δέν έπιτρέπει τὸν διαχωρισμό μεταξύ μεμονωμένων θεμάτων, πιθανώς στα πλαίσια του έναλασσόμενου ρυθμού, και πραγματικών θαλάσσιων συνθέσεων. Οί *θαλάσσιες άνεμώνες*, έν αντιθέσει με τούς άστεριές, φαίνεται ότι ήταν τμήμα μεγαλύτερων θαλάσσιων¹⁷⁰⁸, ή και φυτικών ένωτικών συνθέσεων¹⁷⁰⁹, οί όποιες, παρ' όλα αυτά δέν περιλαμβάνουν χταπόδια ή κοράλια, όπως στις Άρχάνες¹⁷¹⁰. Αποδίδονται σε τρεις διαφορετικές παραλλαγές, μόνο ή μία εκ των όποιών άνταποκρίνεται πιστά στις σωζόμενες έκδοχές από τὸν οικισμό¹⁷¹¹. Οί άλλες δύο έκδοχές δέν έχουν ακριβή παράλληλα, ούτε στα δημοσιευμένα όστρακα από τὸν υπόλοιπο μινωικό κόσμο. Τὰ δύο δείγματα *κοραλίων*¹⁷¹² άποδίδονται στις συνηθεις όλόβαφες έκδοχές, και στη μία περίπτωση τουλάχιστον (Κ343 – 94/Γ2-3/1) είναι βέβαιο ότι έπρόκειτο για τμήμα μεγαλύτερης θαλάσσιας, ένωτικής σύνθεσης. Σε καμία περίπτωση δέν συνδυάζονται με τὰ γνωστά και δημοφιλή κοσμήματα (*χταπόδια, φολιδωτό βράχο, τρίλοβο κόσμημα, θαλάσσια άνεμώνη*)¹⁷¹³. Τό *τρίλοβο κόσμημα*, με μονό περίγραμμα και μισχοειδείς προεξοχές άπαντá μόνον σε ένα όστρακο στο ιερό¹⁷¹⁴, τὸ όποιο, άν και σώζεται σε πολύ άποσπασματική κατάσταση, μάλλον θά πρέπει νά ένταχθεϊ στον έναλασσόμενο ρυθμό¹⁷¹⁵. Τέλος, τὸ έξηρημένο *σπογγοειδές*¹⁷¹⁶ άποτελεϊ και πάλι μεμονωμένη περίπτωση στο ύλικό από τὸ ιερό, και πιθανώς άνήκει σε μεγαλύτερη σύνθεση, ένωτικού χαρακτήρα.

Η παρουσία άγγείων διακοσμημένων με θαλάσσιες συνθέσεις έχει ήδη συνδεθεϊ με μινωικούς θρησκευτικούς χώρους¹⁷¹⁷. Αν και ή παρουσία τους στο Άγ. Γεώργιο στο Βουνό είναι σχεδόν συμβολική (μόνον 9 δείγματα), ή άνεύρεση καλής ποιότητας όστράκων θαλασσίου ρυθμού και στο ιερό κορυφής του Γιούχτα¹⁷¹⁸ είναι ίσως ένδεικτική. Τέλος, χωρίς νά άμφισβητεϊται ή θρησκευτική σημασία του θαλάσ-

σιου ρυθμοῦ γενικά, ἀκόμη καὶ ἐὰν λάβουμε ὑπόψη τὴν ἐλλιπὴ πληροφόρηση ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀκριβὴ ἀριθμὸ τῶν ὀστράκων στὸν Γιούχτα, θὰ ἦταν ἴσως θεμιτὸ νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι ἀγγεῖα μὲ τέτοιου εἶδους διακόσμηση πιθανῶς δὲν ἀποτελοῦσαν σημαντικὴ παράμετρο στὴν λατρεία τῶν ἱερῶν κορυφῆς.

10. Δικτυωτὸ

Τὰ δείγματα μὲ διακόσμηση δικτυωτοῦ, ἀποτελοῦν μία ἐλάχιστη μειονότητα στὸ σύνολο τῶν ἀγγείων ἀπὸ τὸ ἱερό (7 δείγματα)¹⁷¹⁹. Στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν περιπτώσεων (5/7)¹⁷²⁰, τὸ δικτυωτὸ περιέχεται ἐντὸς καμπυλόγραμμου/φυλλοειδοῦς κοσμήματος (hatched loop). Σὲ ἓνα ἐκ τῶν ὀστράκων (K1238 – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/16), τὰ φυλλοειδῆ ἀπεικονίζονται σὲ ἀντιθετικὴ διάταξη, μὲ ὀριζόντιο σπειροειδὲς κόσμημα μεταξύ τους, σύνθεση ἡ ὁποία δὲν ἔχει καμία ἀντιστοιχία στὸν οἰκισμό, ἢ ἄλλοῦ. Τὸ συγκεκριμένο θέμα (hatched loop) στὸ Καστρί χαρακτηρίζει, ὅπως καὶ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα¹⁷²¹, κυρίως τὴν ὥριμη ΥΜ ΙΒ περίοδο, καὶ ἐκπροσωπεῖται μόνον ἀπὸ δείγματα ΥΕ παράδοσης¹⁷²². Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερό (4/7)¹⁷²³ δὲν μοιάζουν νὰ ἀνήκουν στὴν τοπικὴ παραγωγή¹⁷²⁴, καὶ εἶναι μάλλον εἰσαγωγές, πιθανῶς ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Ἐὰν ὄντως τὰ περισσότερα τῶν ἀγγείων αὐτῶν εἶναι εἰσαγόμενα, ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων, ὅχι μόνον συμβαδίζει μὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί, ἀλλὰ παραπέμπει σὲ πολιτισμικὲς ἀνταλλαγὲς μεταξύ τῶν δύο περιοχῶν, οἱ ὁποῖες ἂν καὶ περιορισμένες σὲ ἔκταση, περιλαμβάνουν καὶ τοπικὲς ἀπομιμήσεις ἐλλαδικῶν διακοσμητικῶν θεμάτων.

11. Φολιδωτὴ διακόσμηση

Οἱ φολίδες ἀνήκουν στὴν ἴδια κατηγορία μοτίβων, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ στὸ Καστρί ἐμφανίζονται κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ, χαρακτηρίζουν κυρίως τὴν ὕστερη ΥΜ ΙΒ περίοδο, ἰδιαίτερα ἡ στικτὴ παραλλαγή¹⁷²⁵, ἢ ἀκόμη καὶ ἡ ἐκδοχὴ μὲ κάποιου εἶδους γέμισμα στὸ ἐσωτερικόν¹⁷²⁶, ἐνῶ ἡ ἀπλὴ ἐκδοχὴ, χωρὶς γέμισμα, εἶναι γενικὰ σπανιότερη¹⁷²⁷. Στὸ ἱερό τὸ συγκεκριμένο θέμα ἀπαντᾷ σὲ ἐλάχιστα δείγματα (4)¹⁷²⁸, κυρίως ἀπὸ κλειστὰ ἀγγεῖα, καὶ στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν περιπτώσεων (3/4), οἱ φολίδες εἶναι κενές στὸ ἐσωτερικόν. Ὅλα τὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό εἶναι τοπικῆς προέλευσης. Τὸ μοναδικὸ κυθηραϊκὸ παράλληλο γιὰ τὸ ἓνα δείγμα μὲ κεντρικὴ στιγμή στὸ ἐσωτερικόν (K1246 – 94/Z11/2) ἀνήκει στὴν ΥΕ ΙΙΑ παράδοση¹⁷²⁹.

12. Ἐπάλληλοι κύκλοι – ἀπομιμήσεις πέτρας

Τὰ δείγματα μὲ διακόσμηση ἐπάλληλων κύκλων, ἢ κύκλων σὲ ἄτακτη διάταξη, ἐνωτικοῦ χαρακτήρα, ἡ ὁποία θυμίζει ἀπομίμηση πέτρας (stone) εἶναι μάλλον περιορισμένα σὲ ἀριθμὸ (15 δείγματα), μὲ μεγαλύτερη ἐμφαση στὰ κλειστὰ σχήματα¹⁷³⁰.

Περίπου τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ σωζόμενα δείγματα (8/15)¹⁷³¹, χωρὶς παράλληλα στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί ἀπεικονίζουν ὀριζόντιες σειρὲς ἐπάλληλων κύκλων, μὲ κεντρικὴ στιγμὴ ἢ μικρότερο κύκλο στὸ ἐσωτερικόν. Τὰ πλησιέστερα δείγματα προέρχονται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα¹⁷³². Τὰ υπόλοιπα δείγματα (7/15)¹⁷³³ φέρουν ἴχνη κύκλων, κανονικῶν ἢ ἐξηρημένων, σὲ ἄτακτη, ἐνωτικὴ διάταξη. Κάποια ἀπὸ αὐτά (2/7)¹⁷³⁴ ἔχουν ἀκριβῆ παράλληλα στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹⁷³⁵, στὴν Ἀγ. Εἰρήνη¹⁷³⁶, στὴν Κρήτη¹⁷³⁷, ἀλλὰ καὶ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα¹⁷³⁸.

13. Στιγμές

Ὅστρακα μὲ ἴχνη στικτῆς διακόσμησης εἶναι σχετικὰ δημοφιλὴ στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό (58 δείγματα)¹⁷³⁹, καὶ σύμφωνα μὲ τὴ στρωματογραφία στὸν οἰκισμὸ ἐντάσσονται πλήρως στὸ δεύτερο ἡμισυ τῆς ΥΜ Ι περιόδου¹⁷⁴⁰. Τὸ καταγεγραμμένο ὑλικὸ δὲν παρουσιάζει ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις μεταξὺ ἀνοιχτῶν καὶ κλειστῶν ἀγγείων¹⁷⁴¹.

Δείγματα μὲ στικτὴ διακόσμηση, μάλλον ἐνωτικοῦ χαρακτήρα (17 δείγματα)¹⁷⁴² στὸ Καστρί χαρακτηρίζουν τὴν πρώιμη ΥΜ ΙΒ¹⁷⁴³, ἐνῶ εὐθεῖς ἢ καμπυλόγραμμες/κυματοειδεῖς στικτὲς γραμμές, οἱ ὁποῖες ἐνίοτε παρακολουθοῦν τὸ περίγραμμα ὀριζόντιων ἢ κάθετων¹⁷⁴⁴ καὶ καμπυλόγραμμων ταινιῶν/κοσμημάτων¹⁷⁴⁵, ἀντιστοίχως, ἢ ἀκόμη τὸ περίγραμμα βραχιδῶν κοσμημάτων¹⁷⁴⁶, καὶ ἐνίοτε σχηματίζουν στικτὲς φολίδες¹⁷⁴⁷, ἢ ἀπλῶς καμπύλες/ἀψιδωτὲς γραμμές¹⁷⁴⁸, ἀνήκουν σὲ πρὸ ὥριμο στάδιο τῆς ἴδιας περιόδου¹⁷⁴⁹. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ μοναδικὸ δεῖγμα μὲ βραχῶδες κόσμημα (K1250 – 93/B16/60), ἡ αἰσθητικὴ καὶ ἡ ποιότητα ὅπτησης μάλλον παραπέμπει στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Παρόμοια δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ ἀνήκουν στὴν ΥΕ ΙΙΑ παράδοση¹⁷⁵⁰. Στὰ ἰδιαίτερα ἀποσπασματικὰ δείγματα σώζονται μόνον μεμονωμένες στιγμές¹⁷⁵¹.

14. Πιτσιλωτὴ διακόσμηση

Στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό ἔχουν καταγραφεῖ μόνον δύο τμήματα βάσεων, καὶ δύο τμήματα τοιχωμάτων μὲ πιτσιλωτὴ διακόσμηση, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάρους, εἴτε στὴ μία, εἴτε καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες τοῦ ἀγγείου¹⁷⁵². Τέτοιου τύπου διακόσμηση δὲν ἐμφανίζεται στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί νωρίτερα ἀπὸ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο, ὅπου θεωρεῖται ἀπόπειρα ἀπομίμησης λίθινων ἀγγείων¹⁷⁵³.

15. Ρόμβοι

Τὰ λίγα μεμονωμένα τμήματα ἀγγείων μὲ διακόσμηση ὀριζόντιων σειρῶν, ἐπάλληλων ρόμβων (6 δείγματα)¹⁷⁵⁴, σὲ στενὲς διακοσμητικὲς ζῶνες ἀνήκουν σὲ μία θεματικὴ ἐνότητα χωρὶς παράλληλα στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί¹⁷⁵⁵.

16. Σιγμοειδή

Ἡ παρουσία σιγμοειδῶν στὸ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό εἶναι μάλλον περιορισμένη (17 δείγματα), ἀλλὰ χρονολογικὰ καλὰ ὀριοθετημένη, ἐντὸς τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου¹⁷⁵⁶. Στὸ ἱερό ἀπαντοῦν σχεδὸν ὅλες οἱ παραλλαγές ποὺ καταγράφονται στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (16/17)¹⁷⁵⁷ ἀπεικονίζει ὀριζόντιες σειρές λεπτῶν, ἢ λίγο παχύτερων, ἐπάλληλων σιγμοειδῶν, ἐνῶ ἓνα μοναδικὸ δείγμα¹⁷⁵⁸, φέρει ὀριζόντια σειρὰ ἐναλ-
λασσόμενων, λεπτῶν καὶ παχύτερων σιγμοειδῶν. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις πρό-
κειται γιὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στενές διακοσμητικὲς ζώνες, οἱ ὁποῖες στὰ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα περιλαμβάνουν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν παρεῖα τοῦ χεῖλους.

17. Πλοχοὶ

Τὰ δείγματα μὲ διακόσμηση ὀριζόντιων ἢ κάθετων διακεκομμένων πλοχμῶν στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, ἂν καὶ περιλαμβάνουν τὸ μοναδικὸ σωζόμενο ἀκέραιο ἡμισφαι-
ρικὸ κύπελλο (**K258** – 93/B11/1α) εἶναι πραγματικὰ ἐλάχιστα σὲ ἀριθμὸ (5)¹⁷⁵⁹. Ὅλα ἀνήκουν σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα/κύπελλα. Στὴν περίπτωση τοῦ ἀκέραιου κυπέλλου, ἡ ὀριζόντια σειρὰ πλοχμῶν πλαισιώνεται ἀπὸ δύο ὀριζόντιες ταινίες στὴ ζώνη κάτω-
θεν τοῦ χεῖλους. Σὲ μία μοναδική περίπτωση (**K273** – 93/B5/47) οἱ πλοχοί, οἱ ὁποῖοι ἔχουν χαραχθεῖ ἐπὶ τοῦ πηλοῦ, καὶ κατόπιν βαφεῖ, διακοσμοῦν τὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους καὶ τῆς ταινιωτῆς λαβῆς σὲ κάθετη διάταξη. Πλοχοὶ στὸν οἰκισμὸ, ἂν καὶ ἐμφανίζονται ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΙΒ ἀπαντοῦν, ὅπως καὶ στὸ ἱερό, πάντα σὲ μικρὰ ποσοστά, κυρίως κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ, καὶ τὴν πρώιμη ΥΜ ΙΒ περίοδο¹⁷⁶⁰.

18. Γραμμικὰ θέματα

Διάφορα γραμμικὰ θέματα σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους συνιστοῦν μία σχετικὰ μικρὴ ὁμάδα ἀγγείων στὸ ἱερό (30 δείγματα), ἡ ὁποία ἐντάσσεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, στὴν ΥΜ Ι περίοδο. Τὰ ἐπιμέρους θέματα περιλαμβάνουν κυρίως ὀριζόντιες, ἀλλὰ καὶ κατακόρυφες/λοξές κυματοειδεῖς ταινίες (9/30)¹⁷⁶¹, ἐνίοτε δια-
πλεκόμενες (2/30)¹⁷⁶², κατακόρυφες ἢ ὀριζόντιες καμπυλόγραμμες ταινίες (10/30)¹⁷⁶³, τρικάμπυλα τόξα (2/30)¹⁷⁶⁴, ἐνάλληλες γωνίες (3/30)¹⁷⁶⁵, τεθλασμένες (1/30)¹⁷⁶⁶, καὶ ἐξηρημένα τετράπλευρα (2/30)¹⁷⁶⁷.

19. Καταλειβάδες

Καταλειβάδες ἀπαντοῦν σὲ 19 δείγματα ἀγγείων ἀπὸ τὸ ἱερό¹⁷⁶⁸, τὰ ὁποῖα περι-
λαμβάνουν, τόσο ἀνοιχτὰ ὅσο καὶ κλειστὰ δείγματα, χωρὶς ἰδιαίτερες συγκεντρώ-
σεις. Ἀγγεῖα μὲ διακόσμηση καταλειβάδων δὲν ἀναφέρονται στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ἐνῶ στὴν Κρήτη, τέτοιου εἶδους διακόσμηση ἀπαντᾷ, θὰ μπο-
ροῦσε νὰ πεῖ κανεὶς διαχρονικά, ἀπὸ τὴ ΜΜ μέχρι ἀκόμη καὶ τὴν ΥΜ ΙΙΙ περίοδο¹⁷⁶⁹.

20. Ταινιωτή διακόσμηση

Τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνει ἓνα πλῆθος ὀστράκων (670)¹⁷⁷⁰, κυρίως τμήματα τοιχωμάτων¹⁷⁷¹, τὰ ὁποῖα σώζουν μόνο ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, τῆς MM III-ΥΜ I περιόδου, καὶ τὰ ὁποῖα βέβαια δὲν ἐντάσσονται σὲ κάποια συγκεκριμένη κατηγορία ἀγγείων¹⁷⁷². Ἡ μεγάλη πλειονότητα (613/849 – 72.20%), ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα¹⁷⁷³, πρόχους/ἀμφορεῖς ἢ μικρὰ πιθοειδῆ. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς σωζόμενες βάσεις δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες τυπολογικὲς συγκεντρώσεις. Στὰ σωζόμενα δείγματα ἀπαντοῦν οἱ συνήθεις ποικιλίαι πηλῶν, κυρίως ὁ ὠχρὸς ἢ λευκωπὸς πηλός, μὲ ἴδιο ἐπίχρισμα¹⁷⁷⁴. Μεγάλο ποσοστὸ ἐξ αὐτῶν (70%) περιέχει προσμίξεις.

21. Ὀλόβαφα καὶ Ἄβαφα

Στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ περιλαμβάνεται ἓνας τεράστιος ἀριθμὸς (11.733 δείγματα)¹⁷⁷⁵ ἀπὸ μὴ ἐνδεικτικὰ ὄστρακα¹⁷⁷⁶, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποδίδονται σὲ συγκεκριμένους τύπους ἀγγείων, καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουν συνεπῶς ἐνταχθεῖ στὶς γενικὲς κατηγορίες τῶν κλειστῶν ἢ ἀνοιχτῶν ἀγγείων, κατὰ θεματικὴ ἐνότητα. Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἐξ αὐτῶν ἀνήκει σὲ ἄβαφα καὶ ὀλόβαφα κλειστὰ ἀγγεῖα.

Ἡ κατηγορία τῶν ὀλόβαφων ἀγγείων ἀντιπροσωπεύει ἓνα σχετικὰ μικρὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου (2.420/11.733 – 20.62%)¹⁷⁷⁷, καὶ δὲν περιλαμβάνει κανένα δείγμα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα. Σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ ἀγγεῖα ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ ἀποτελοῦν μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (837/2.420 – 34.58%), σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν μεγαλύτερο ὄγκο τοῦ ὑλικοῦ (1.583/2.420 – 65.41%), ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει ἀγγεῖα ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ, ἢ πηλὸ μὲ λίγες προσμίξεις, φαινόμενο τὸ ὁποῖο ἴσως συνδέεται μὲ τὴν γενικότερη ποιότητα καὶ χρῆση τῶν ὀλόβαφων ἀγγείων. Στὶς σωζόμενες βάσεις καὶ λαβὲς δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες τυπολογικὲς συγκεντρώσεις¹⁷⁷⁸.

Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (9.313/11.733 – 79.37%)¹⁷⁷⁹ ἀνήκει στὴν κατηγορίαν τῶν ἄβαφων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κλειστῶν ἀγγείων¹⁷⁸⁰. Οἱ πηλοὶ ποὺ χρησιμοποιοῦνται εἶναι οἱ συνήθεις τοπικὲς ποικιλίαι, μὲ ἢ χωρὶς προσμίξεις, καὶ φυσικὰ ὁ ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἀξίζει νὰ τονισθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι τὸ ποσοστὸ τῶν ὀστράκων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα εἶναι θεαματικὰ χαμηλὸ (81/9.313 – 0.86%)¹⁷⁸¹, καὶ ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα¹⁷⁸². Κανένα ἐξ αὐτῶν δὲν σώζει ἵχνη βαφῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς σωζόμενες βάσεις, δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες τυπολογικὲς συγκεντρώσεις¹⁷⁸³.

Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὑπόλοιπων ἄβαφων δειγμάτων (9.232/9.313 – 99.13%)¹⁷⁸⁴ χωρίζεται περίπου στὴ μέση, βάσει τῆς σύνθεσης τοῦ χρησιμοποιηθέντος πηλοῦ, σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ ἢ πηλὸ μὲ λίγες προσμίξεις (4.280/9.232 – 46.36%)¹⁷⁸⁵, καὶ ἀγγεῖα ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ (4.952/9.232 – 53.63%)¹⁷⁸⁶. Στὰ ἀγγεῖα ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ ὑπερτεροῦν ἐλαφρῶς οἱ ἐπίπεδες βάσεις μὲ λοξὰ τοιχώματα (152/291 – 52.23%)¹⁷⁸⁷, ἐνῶ στὰ ἀγγεῖα ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ παρατηρεῖται

τὸ ἀντίστροφο φαινόμενο (ἀνασηκωμένες/δισκοειδεῖς βάσεις: 188/296 – 63.51%)¹⁷⁸⁸. Ἡ πλειονότητα τῶν σωζόμενων λαβῶν εἶναι κυλινδρική διατομῆς (55%), καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ δείγματα ἐλλειψοειδοῦς (40%), καὶ ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς (5%).

5. ΥΜ/ΥΕ ΙΙΙΑ-Β ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ

5.1 Κύλικες

Στὸ ἱερὸ ἔχουν καταγραφεῖ μόνον 18 τμήματα κυλίκων, ὅλα ἀποσπασματικά, σχεδὸν ἀποκλειστικὰ τμήματα στελεχῶν καὶ βάσεων¹⁷⁸⁹. Ἀπὸ τὶς ἀποσπασματικὲς κύλικες, ὅλες ἄβαφες, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα αὐτῶν ποὺ σώζουν τμήμα τοῦ στελέχους (9/14), δὲν φέρει ἵχνη ὁπῆς κατὰ μήκος τοῦ στελέχους¹⁷⁹⁰, στοιχεῖο ποὺ θεωρεῖται κατὰ κανόνα, χαρακτηριστικὸ τῆς μυκηναϊκῆς κεραμικῆς παράδοσης¹⁷⁹¹ (Γράφημα 30). Ἄν καὶ ἡ ἀποσπασματικότητα τῶν δειγμάτων δυσκολεύει τὸ ἔργο τῆς τυπολογικῆς καὶ χρονολογικῆς τους κατηγοριοποίησης, τὸ μέγεθος καὶ ἡ μορφολογία τῶν σωζόμενων στελεχῶν/βάσεων παραπέμπουν περισσότερο σὲ κύλικες μὲ σχετικὰ λεπτὸ καὶ βραχὺ στέλεχος, τῆς ΥΕ ΙΙΙΑ-Β περιόδου¹⁷⁹². Ἀπὸ τὶς σωζόμενες βάσεις, τρεῖς (**K1303** – 93/B5/14, **K1304** – 93/B6/26, **K1305** – 93/B6/27), ὅλες ἄβαφες, ἔχουν αὐστηρὰ κωνικὴ διατομή, στοιχεῖο ποὺ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ΥΕ ΙΙΙΑ2-Β1 περίοδο καὶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί, ἀλλὰ θεωρεῖται ὅτι δὲν ἀπαντᾷ στὴν κεραμικὴ τῆς Ἀργολίδος¹⁷⁹³. Οἱ ὑπόλοιπες βάσεις¹⁷⁹⁴, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν μία σχετικὰ ὁμοιογενὴ ομάδα, ποὺ κατὰ κανόνα χαρακτηρίζεται ἀπὸ μία μικρὴ σὲ εὖρος, σχετικὰ ἀβαθὴ, ἀλλὰ καλὰ διαφοροποιημένη κεντρικὴ κοιλότητα, καὶ σχετικὰ παχιά τοιχώματα βάσης, μὲ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης μάλλον ἀνήκουν, οἱ περισσότερες τουλάχιστον, σὲ τροπιδωτὲς κύλικες (FS 267), μία ἐκδοχή, ἡ ὁποία, κυριαρχεῖ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, σὲ ἄβαφη μορφή, κυρίως κατὰ τὴν ΥΕ ΙΙΙΒ περίοδο¹⁷⁹⁵, καὶ ἴσως ἀπαντᾷ καὶ στὰ Κύθηρα κατὰ τὴν ΥΕ ΙΙΙΑ2-Β περίοδο¹⁷⁹⁶. Τὰ δύο σωζόμενα στελέχη (**K1310** – 94/Γ3Α1/24, **K1318** – 94/Θ9/7), φαίνεται ὅτι ἐντάσσονται καὶ αὐτὰ στὴν ΥΕ ΙΙΙΒ παράδοση¹⁷⁹⁷, ὅπως καὶ τὰ δύο δείγματα μὲ τμήμα γάστρας (**K1308** – 94/B48Α/8, **K1315** – 94/Η29Α/13γ), τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται ἀπὸ διαφοροποιημένη μετάβαση στὸ στέλεχος καὶ ἀβαθὴ γάστρα¹⁷⁹⁸. Τέλος, ἡ μορφολογία τῆς μοναδικῆς βάσης ποὺ ἴσως ἀνήκει σὲ κύπελλο τύπου *σαμπάνιας*¹⁷⁹⁹, καὶ συγκεκριμένα ἡ ἐντονὴ διαφοροποίηση τῆς βάσης, συντείνει στὴ χρονολόγησή του στὸ τέλος τῆς ΥΜ ΙΙΙΑ2, ἢ στὴν ΥΜ ΙΙΙΒ περίοδο¹⁸⁰⁰. Τὰ δύο δείγματα στελεχῶν (**K1306** – 94/B21Β/6, **K1317** – 94/Η29Ζ/3)¹⁸⁰¹, τὰ ὁποῖα σώζουν ἵχνη διαμπεροῦς ὁπῆς, σύμφωνα μὲ τὰ μινωικὰ πρότυπα¹⁸⁰², δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ἀντιστοιχία στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό.

Σχεδὸν ὅλα τὰ δείγματα εἶναι ἀπὸ λεπτὸ πηλὸ, κυρίως λευκωπό, ἢ ὠχρό, μὲ ἴδιο ἐπίχρισμα¹⁸⁰³. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μικρὸς ἀριθμὸς δειγμάτων χωρὶς ὁπῆ

στο στέλεχος (4/14)¹⁸⁰⁴ είναι από λευκωπό πηλό, ο οποίος έχει μία στιλπνότητα και σκληρότητα που δεν άπαντᾷ στην πρωιμότερη τοπική κεραμική μινωικής τεχνολογίας, και η οποία παραπέμπει σε διαφορετικές τεχνικές επεξεργασίας και όπτησης του πηλού, προφανώς νεωτερισμούς οι οποίοι συνδέονται είτε με τους νέους κατοίκους του οικισμού κατά την ΥΕ ΙΙΙ περίοδο, είτε με μη τοπική παραγωγή¹⁸⁰⁵.

Η ύπαρξη μυκηναϊκής κεραμικής, και δη κυλίκων, στον χώρο του ιεροῦ, μετά την εγκατάλειψη της μινωικής αποικίας στο Καστρί, καθώς και η παρουσία μιᾶς μικρῆς μειονότητας αποσπασματικῶν δειγμάτων κυλίκων μινωικής παράδοσης, με διαμπερὴ ὀπή στο στέλεχος, και ἴσως ἐνὸς κυπέλλου τύπου σαμπάνιας στὸν ἴδιο χώρο, παρ' ὅτι δὲν συνιστᾷ παρὰ ἓνα μικρὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ, εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὴ γιὰ τὴ σπουδαιότητα καὶ τὴ χρῆση τοῦ χώρου κατὰ τὴν ΥΕ/ΥΜ ΙΙΙ περίοδο. Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς κυλίκων μινωικῆς παράδοσης (Γράφημα 30) εἶναι βέβαια ἐνδεικτικὸς γιὰ τὴ φθίνουσα μινωικὴ παρουσία στὸ νησί, γεγονὸς ποὺ παρατηρεῖται καὶ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό¹⁸⁰⁶, ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἐπιβεβαιώνει τὴ συνεχιζόμενη, ἔστω καὶ σποραδικὴ παρουσία τοῦ μινωικοῦ στοιχείου στὸν χώρο τοῦ ιεροῦ¹⁸⁰⁷.

Ἡ μυκηναϊκὴ κεραμικὴ, παρ' ὅτι φαίνεται νὰ συμβαδίζει μετὰ τὴν ἐπανακατοίκηση/ἐπανίδρυση τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὴν ΥΕ ΙΙΙΑ-Β περίοδο¹⁸⁰⁸, ἔχει πολὺ μεγαλύτερη σημασία, σὲ συνάρτηση μετὰ τὴν χρῆση τοῦ ιεροῦ στὴ μεταμινωικὴ ἐποχὴ. Περιρισμένη ἀναβίωση τῆς λατρείας ἔχει διαπιστωθεῖ σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη κατὰ τὴν ΥΜ ΙΙΙ περίοδο¹⁸⁰⁹. Κύλικες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ΥΜ ΙΙ, καὶ κυρίως κύπελλα τύπου σαμπάνιας, τῆς ΥΜ ΙΙΙΑ2-ΙΙΙΒ περιόδου, τὰ ὅποια ἀπαντοῦν στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα¹⁸¹⁰, ἐρμηνεύονται, σὲ συνδυασμὸ μετὰ ἄλλα εὐρήματα, ὡς ἐνδείξεις γιὰ τὴ συνεχιζόμενη λατεία στὸν χώρο τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ. Εἶναι λυπηρὸ ποὺ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα δυστυχῶς δὲν μποροῦν νὰ στηρίξουν μιὰ ἀντίστοιχη θέση γιὰ τὴν περίπτωσή τοῦ ιεροῦ τῶν Κυθήρων. Ἡ ἰσχνὴ παρουσία ΥΕ/ΥΜ ΙΙΙ κεραμικῆς στὸν χώρο, ἢ ἀπουσία ἄλλου τύπου ἀγγείων, ἐκτὸς τῶν συγκεκριμένων κυλίκων καὶ ἢ ἀπουσία ἄλλων εὐρημάτων λατρευτικοῦ ἢ ἄλλου χαρακτήρα, γιὰ ἓνα διάστημα τουλάχιστον δύο αἰώνων, μάλλον ἀποκλείει τὴν πιθανότητα θρησκευτικῆς χρήσης τοῦ χώρου σὲ σταθερὴ βάση, ἔστω καὶ μετὰ σποραδικὴ ἢ φθίνουσα μορφή, ἀπὸ τὸν ἐλλαδικὸ πληθυσμὸ τοῦ νησιοῦ¹⁸¹¹. Τέλος, ἡ συγκεκριμένη ὁμάδα ἀγγείων θὰ μπορούσε νὰ ἐκληφθεῖ ὡς ἐνδειξη ἀλλαγῆς χρήσης τοῦ χώρου πρὸς τὸ κοσμικότερο¹⁸¹², χωρὶς αὐτὸ νὰ ὑπονοεῖ τακτικὴ ἀνθρώπινη παρουσία.

5.2 Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς

Τὸ μοναδικὸ δεῖγμα ψευδοστομοῦ ἀμφορέα στὸ ἱερό (Κ1320 – 94/Ε-Θ21Α/7), ἀν καὶ ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν μικρῶν, λεπτότεχνων ἀμφορέων, ὅχι μόνον σώζεται σὲ ἐξαιρετικὰ ἀποσπασματικὴ κατάσταση¹⁸¹³, ἀλλὰ ἐμπεριέχει ἀντιφατικὲς τυπο-

λογικὲς ἐνδείξεις¹⁸¹⁴, γεγονὸς τὸ ὁποῖο δυσχεραίνει τὴν ἔνταξή του σὲ συγκεκριμένη χρονολογικὴ περίοδο. Ἡ τεχνολογία ὄπτησης μάλλον συνάδει μὲ μία χρονολόγηση στὴ μεταμινωικὴ περίοδο στὸ νησί¹⁸¹⁵.

6. ΑΓΓΕΙΑ ΜΕ ΕΙΚΟΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν Ἄγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ περιλαμβάνει δύο συνανήκοντα ὄστρακα μεγάλου, μάλλον κλειστοῦ ἀγγείου (**K1321** – 94/H11/1, **K1322** – 94/H29Γ/2), μὲ εἰκονιστικὴ διακόσμηση. Κρίνοντας ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς ὄπτησης, τὰ συγκεκριμένα ὄστρακα, ἂν καὶ θὰ μπορούσαν πιθανῶς νὰ ἐνταχθοῦν στὴ μινωικὴ κεραμικὴ παράδοση¹⁸¹⁶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀνήκουν σὲ πολὺ μεταγενέστερη περίοδο καὶ ἰδιαίτερα στὴν Ἀρχαϊκὴ ἐποχὴ¹⁸¹⁷. Ἡ πιθανὴ μινωικὴ ἐκδοχὴ προέλευσης τῶν ὀστράκων αὐτῶν γίνεται ἀκόμη πιὸ δυσχερὴς λόγω τῆς σπανιότητος τοῦ φαινομένου στὴ γραπτὴ μινωικὴ κεραμικὴ παράδοση. Ἀξίζει νὰ τονισθῇ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι καὶ τὰ δύο ὄστρακα προέρχονται ἀπὸ ἓνα σχεδὸν καθαρὰ μινωικὸ στρῶμα, μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* καὶ μὲ πολὺ μικρὸ ποσοστὸ μεταγενέστερης διατάραξης¹⁸¹⁸.

Τὸ πρῶτο ὄστρακο (**K1321** – 94/H11/1) σώζει τὸ μεγαλύτερο τμήμα τοῦ σώματος ζώου, ἢ ἀπόδοση τῆς στάσης καὶ συγκεκριμένα τῶν λεπτομερειῶν τῆς στάσης τοῦ ὁποίου, ἂν καὶ ἐξαιρετικὰ φυσιοκρατικὴ, δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως στὴν πραγματικότητα, γεγονὸς τὸ ὁποῖο δυσχεραίνει τὴν ἀνασύσταση τῆς ὅλης σκηνῆς καὶ βέβαια τὴν ταύτιση τῆς εἰκονιζόμενης δραστηριότητος¹⁸¹⁹. Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ ζώου διακρίνεται ὀλόβαφη στιγμὴ καὶ κάτωθεν αὐτῆς τμήμα ὀριζόντιας κυματοειδοῦς ταινίας, μὲ βραχὺ καμπυλόγραμμο στέλεχος ἐκφυόμενο ἐξ αὐτῆς. Ἡ ὀριζόντια κυματοειδὴς ταινία στὸ κάτω μέρος τοῦ μεγαλύτερου ὀστράκου (**K1321** – 94/H11/1), μάλλον ἀποτελεῖ σχηματοποιημένη ἀπόδοση τοῦ ἀνώμαλου ἐδάφους ἐπὶ τοῦ ὁποίου κάθεται, ἢ καλπάζει τὸ ζῶο, σύνηθες στοιχεῖο σὲ γραπτὲς καὶ πλαστικὲς φυσιοκρατικὲς σκηνὲς τῆς MM IIB-III¹⁸²⁰, τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ, τόσο σὲ τοιχογραφίες, ὅσο καὶ στὴ σφραγιδογλυφία¹⁸²¹. Τὸ ἄλλο, μικρότερο ὄστρακο (**K1322** – 94/H29Γ/2) σώζει τὸ ὀπίσθιο πόδι ζώου, τὸ ὁποῖο βαδίζει ἤρεμα πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ πίσω ἀπὸ αὐτό, δύο ἀνισόπαχα, κυματοειδῆ, διασταυρούμενα ὀλόβαφα μέλη/στελέχη, ἀπροσδιόριστου χαρακτήρα¹⁸²².

Καὶ στὶς δύο συνθέσεις χρησιμοποιήθηκαν δύο βασικὲς τεχνικὲς ἀπόδοσης, *γραπτὴ ὀλόβαφη τεχνικὴ* γιὰ τὸ σῶμα τῶν ζώων καὶ τῶν ἄλλων διακοσμητικῶν στοιχείων καὶ *ἐγχάραξη*, μὲ τὴ μορφὴ μικρῶν λοξῶν γραμμιδίων γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ δέρματος τῶν δύο συγκεκριμένων τετράποδων¹⁸²³. Καὶ οἱ δύο σκηνὲς χαρακτηρίζονται ἀπὸ φυσιοκρατισμό, ἰδιαίτερα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπεικόνιση τῶν ζώων¹⁸²⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτήρα τῶν συγκεκριμένων σκηνῶν καὶ τὴν ταυτότητα τῶν δύο ζώων, τὰ σωζόμενα τμήματα ἀφήνουν ἄρκετὰ περιθώρια συζήτησης. Ἐὰν ἡ εἰκονιζόμενη σκηνὴ στὸ καλύτερον διατηρημένο δεῖγμα (**K1321** – 94/H11/1) ἀναφέρεται σὲ *καλπάζον ζῶο*, ἢ ὅλη σύνθεση παραπέμπει εἴτε σὲ σκηνὴ κυνηγίου¹⁸²⁵,

είτε σὲ σκηνὴ ἀπὸ τῆ φύσης, μὲ ἀπεικόνιση ζώων σὲ καλπασμό, χωρὶς ἀνθρώπινη παρουσία, ἓνα ἰδιαίτερα δημοφιλὲς θέμα στὴ μινωικὴ εἰκονογραφία, καὶ ἰδιαίτερα στὴ σφραγιδογλυφία¹⁸²⁶. Ἐὰν τὸ ζῶο ἀπεικονίζεται σὲ *καθήμενη στάση*, ἡ σύνθεση ἐντάσσεται καὶ πάλι στὴν καθαρὰ μινωικὴ εἰκονιστικὴ παράδοση, ἰδιαίτερα ὅσον ἀφορᾷ τὴ σφραγιδογλυφία¹⁸²⁷.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν *ταυτότητα* τοῦ συγκεκριμένου τετράποδου, ἡ στάση τοῦ αὐτῆ καθ' ἑαυτῇ, ἃν καὶ ἔχει πολλὰ παράλληλα, ἰδιαίτερα στὴ θεματολογία τῆς σφραγιδογλυφίας, μόνο στὴν περίπτωση τῆς *καθιστῆς ἐκδοχῆς* παραπέμπει σὲ ἓνα συγκεκριμένο εἶδος ζώου¹⁸²⁸. Ἀπὸ τὴν ἄλλή πλευρά, ἃν καὶ ἡ σωματικὴ του διάπλαση (ὕψος, διάπλαση ποδιῶν, μῆκος-διάπλαση σώματος, ὀπλές), κρίνοντας ἀπὸ τὶς σωζόμενες μινωικὲς παραστάσεις (πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση, σφραγιδογλυφία, τοιχογραφίες) συνάδει μὲ ἀπεικονίσεις βοοειδῶν¹⁸²⁹, ἡ γραφικὴ ἀπόδοση τοῦ δέρματός του δὲν εἶναι συμβατὴ μὲ τὴ συγκεκριμένη κατηγορία ζώων. Δήλωση τοῦ δέρματος ζώων, ἃν καὶ ἐξαιρετικὰ σπάνια στὴ μινωικὴ τέχνη, ἀπαντᾷ, τόσο στὴ σφραγιδογλυφία (ἀνάγλυφο), ὅσο καὶ σὲ τοιχογραφίες (γραπτὴ ἀπόδοση), σχεδὸν ἀποκλειστικὰ σὲ παραστάσεις λεόντων (χαίτη), αἰγοειδῶν ἢ ἐλαφιδῶν¹⁸³⁰. Ὅταν ἀπαντᾷ σὲ ταύρους/βοοειδῆ, συνίσταται σὲ μία ἢ δύο μεμονωμένες ὁμάδες κάθετων γραμμιδίων στὸν λαιμὸ καὶ τὴν κοιλιὰ ἢ τὴ ράχη τοῦ ζώου¹⁸³¹. Ἐγχαράξεις γιὰ τὴν ἀπόδοση φυσιοκρατικῶν λεπτομερειῶν σὲ συνδυασμὸ μὲ γραπτὴ διακόσμηση, μία ἰδιαίτερα σπάνια τεχνικὴ στὴ μινωικὴ κεραμεικὴ, ἀπαντοῦν μόνον σὲ δύο γνωστὲς περιπτώσεις, στὸν MM IIB-III A κάδο μὲ τὸν ἐπίθετο ταῦρο ἀπὸ τὸ ἱερὸ στὰ Ἀνεμόσπηλια, ὅπου λεπτότατες ἐγχαράξεις χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ἀπεικόνιση τῶν νευρώνων τῶν φύλλων τῶν γραπτῶν φοινικοειδῶν γύρω ἀπὸ τὸν ταῦρο¹⁸³², καθὼς καὶ στὸ ρυτὸ μὲ διακόσμηση φοινικοειδῶν ἀπὸ τὴν Κνωσό¹⁸³³, καμμία ἐκ τῶν ὁποίων δὲν σχετίζεται μὲ τὴν ἀπεικόνιση δορᾶς ζώου. Παρ' ὅλα αὐτά, ἐξαιρουμένης τῆς ἀπεικόνισης τῆς δορᾶς, οἱ ὑπόλοιποι παράγοντες συγκλίνουν πρὸς τὴν περίπτωση τοῦ βοοειδοῦς¹⁸³⁴. Τὸ σωζόμενο ὀπίσθιο πόδι τοῦ βαδίζοντος ζώου μὲ ἐγχάρακτη δορὰ στὸ δεύτερο συνανῆκον ὄστρακο (**K1322** – 94/H29Γ/2) ἀνταποκρίνεται, λόγῳ διάπλασης, στὴν κατηγορία τῶν μεγαλύτερων βοοειδῶν¹⁸³⁵.

Τὰ βοοειδῆ, καὶ ἰδίως οἱ ταῦροι εἶναι τὰ ζῶα τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται μὲ μεγαλύτερη συχνότητα σὲ εἰκονιστικὲς παραστάσεις¹⁸³⁶, ἰδίως στὴ σφραγιδογλυφία, ὅπου ἡ στάση τοῦ καλπασμοῦ ἢ τοῦ καθιστοῦ ζώου, σὲ φυσιοκρατικὴ ἀπόδοση θεωρεῖται σύνθεση καθαρὰ μινωικῆς προέλευσης¹⁸³⁷. Συνεπῶς, παρὰ τὸ ὅτι οἱ στενότερες εἰκονογραφικὲς συγγένειες/συνάφειες τῶν δύο ὀστράκων ἀπὸ τὸ ἱερό, καὶ ἰδιαίτερα τοῦ καλύτερα διατηρημένου δείγματος ἐντοπίζονται κυρίως στὸν χῶρο τῆς μινωικῆς σφραγιδογλυφίας, θεματικὰ παράλληλα τῆς συγκεκριμένης σκηνῆς ἀπουσιάζουν πλήρως ἀπὸ τὸ μινωικὸ κεραμικὸ ρεπερτόριο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ὑποκατηγορίας τῆς πλαστικῆς διακόσμησης¹⁸³⁸.

Ἐὰν ἀποδεχθοῦμε, ἔστω καὶ μὲ μεγάλες ἐπιφυλάξεις, τὴν πιθανὴ χρονολόγηση τῶν ὀστράκων αὐτῶν στὴ Μινωικὴ περίοδο, ἡ μοναδικότητα τῶν παραστάσεων αὐτῶν στὸν μινωικὸ κόσμον ἐν γένει, παρὰ τὴν ἀποσπασματικότητά τους, θὰ μπο-

ροῦσε νὰ θεωρηθεῖ μία ἀκόμη ἀποκλειστικότητα τοῦ κυθηραϊκοῦ ἱεροῦ, μὲ πιθανῶς ἄμεσες ἢ ἔμμεσες θρησκευτικὲς προεκτάσεις¹⁸³⁹. Ἡ συγγένεια μὲ τὴ μινωικὴ σφραγίδογλυφία σὲ ἐπίπεδο σύνθεσης καὶ ἀπόδοσης, ἂν εἶναι πραγματικὴ καὶ ὄχι προῖον τῆς ἀποσπασματικότητος τῶν παραστάσεων, θὰ μπορούσε ἴσως νὰ θεωρηθεῖ ὅτι παραπέμπει στὴν ταυτότητα τοῦ δωρητῆ τοῦ ἀγγείου, ἴσως κάποιον ἐπισκέπτη-ἀξιωματοῦχο τῶν μινωικῶν ἀνακτόρων, σίγουρα μία εἰδικὴ παραγγελία χωρὶς παράλληλο σὲ ἄλλα μητροπολιτικὰ ἱερὰ κορυφῆς.

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πέρα ἀπὸ τὶς ὅποιες κεραμολογικὲς ἀνασυνθέσεις καὶ παρατηρήσεις, ἡ σημαντικότερη ἴσως παράμετρος τοῦ συγκεκριμένου κεραμικοῦ συνόλου ἀφορᾷ βεβαίως τὸν ρόλο ποὺ ἔπαιξε, τόσο σὰν σύνολο, ὅσο καὶ σὰν μεμονωμένοι τύποι ἀγγείων, στὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων, τελετουργικῶν καὶ μὴ, στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ¹⁸⁴⁰. Ἡ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα, ἂν καὶ ἐνίστε αἰνιγματικὴ ἢ/καὶ ἀμφίσημη, παρέχει ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσες ἐνδείξεις/πληροφορίες, τόσο γιὰ *θέματα λατρείας* καὶ *τελετουργικῆς πρακτικῆς* ὅσο καὶ γιὰ τὴ *χρήση* καὶ τὸν *ρόλο* συγκεκριμένων *τύπων ἀγγείων* στὰ εὐρύτερα πλαίσια τῆς λειτουργίας τῶν ἱερῶν κορυφῆς.

Μία ἀπὸ τὶς δημοφιλέστερες ἀλλὰ καὶ πλέον ἀμφιλεγόμενες ὑποθέσεις ἐργασίας σχετικὰ μὲ τὸ λατρευτικὸ τυπικὸ σὲ αὐτὸ τὸν τύπο ἱερῶν, ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξη μεγάλων *τελετουργικῶν πυρῶν*, στὶς ὁποῖες εἰκάζεται ὅτι ἐρίπτοντο ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἀναθηματικὰ ἀντικείμενα, κυρίως εἰδῶλια καὶ κεραμεικῇ. Σύμφωνα μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικὸ τὰ κατάλοιπα τῶν πυρῶν αὐτῶν ἐναποτίθεντο, στὰ πλαίσια περιοδικῶν καθαρισμῶν τοῦ ἱεροῦ χώρου, σὲ κοιλότητες, σχισμὲς ἢ ρωγμὲς τοῦ φυσικοῦ βράχου¹⁸⁴¹, σημεῖα τὰ ὁποῖα στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ ἀποκαλοῦνται: *περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹⁸⁴². Σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ μέχρι σήμερα δημοσιευμένα στοιχεῖα ἀπὸ σημαντικὸ ἀριθμὸ ἱερῶν στὴν Κρήτη¹⁸⁴³, στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ οἱ ἀρχαιολογικὲς ἐνδείξεις, ὄχι μόνο γιὰ ὕπαρξη *τελετουργικῆς πυρᾶς*, ἀλλὰ καὶ γιὰ *ὀργανικὰ κατάλοιπα ἀπὸ φωτιὲς/πυρὲς*, εἶναι ἐλάχιστες καὶ στὴν πλειονότητά τους, ἀμφισβητήσιμες¹⁸⁴⁴.

Ἰχνη *φωτιᾶς/πυρᾶς* ἔχουν ἐντοπισθεῖ σὲ δύο μόνο σημεῖα τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ δύο στὸ Ἄνδρη 2, τὸ σημαντικότερο καὶ πλέον προσβάσιμο ἄνδρη στὸν συγκεκριμένο χῶρο, στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ (Σχ. 1, Στατ. Πίνακας 17, Χάρτης κατανομῆς 18). Μόνο στὴ μία ἐκ τῶν δύο περιπτώσεων, στὸ *νότιο τμήμα τοῦ χώρου μεταξύ τῶν δύο ἐκκλησιῶν*, σῶζεται στρώμα μὲ ἰχνη καύσης κατὰ τόπους¹⁸⁴⁵, ἡ στρωματογραφικὴ συνάφεια καὶ ἡ κεραμικὴ σύνθεση τοῦ ὁποίου, σχεδὸν ἀμιγῶς μινωικὴ, τεκμηριώνουν τὴ σχέση του μὲ τὸ μινωικὸ ἱερὸ κορυφῆς¹⁸⁴⁶. Παρὰ τὸν ἀναμφίβολα μινωικὸ χαρακτῆρα τοῦ συγκεκριμένου στρώματος, ἡ συνανήκουσα κεραμεικὴ δὲν περιλαμβάνει οὔτε ἓνα πύραυνο, οὔτε ἓνα ὄστρακο μὲ ἰχνη καύσης, καὶ ἐντυπωσιακὰ ὀλιγάριθμα δείγματα τριποδικῶν χυτρῶν¹⁸⁴⁷. Στὴ δεύτερη περίπτωση, καὶ πάλι στὸ Ἄνδρη 2, στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ χώρου, *νότια τοῦ νότιου τοίχου τοῦ*

ναοῦ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου (Σχ. 1), τὰ κατάλοιπα πυρᾶς συνδέονται μὲ ἀρχιτεκτονικὰ ὑπολείμματα μεταγενέστερης περιόδου, καὶ ἔντονη παρουσία μεταγενέστερης κεραμεικῆς (Στατ. Πίνακας 17). Ἄν καὶ τὸ στρώμα στὸ ὁποῖο ἐντοπίσθηκαν τὰ κατάλοιπα πυρᾶς εἶναι κατὰ βάση μινωικό, μὲ ἐνδεχομένως κάποιες περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹⁸⁴⁸, στὸ συγκεκριμένο σημεῖο ποὺ βρέθηκαν τὰ ἴχνη αὐτά, στὴ νοτιοανατολική γωνία τοῦ χώρου, κάτω ἀπὸ μεταγενέστερο λιθόστρωτο δάπεδο, ὑπερτεροῦν τὰ μεταγενέστερα ὀστρακὰ¹⁸⁴⁹.

Τὸ καμένο ὑλικὸ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρὲς, τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει διάσπαρτα τμήματα ἀνθράκων, καμένου ξύλου, στάχτες καὶ καμένη ὕλη γενικά, ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὸ Ἄνδηρο 2¹⁸⁵⁰ (Χάρτης κατανομῆς 18). Ἡ ταύτιση αὐτοῦ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ μὲ τὸ μινωικὸ ἱερὸ κορυφῆς εἶναι πολλὲς φορὲς ἐξαιρετικὰ ἀμφίβολη, ἐξαιτίας τοῦ ὑψηλοῦ ποσοστοῦ μεταγενέστερης κεραμεικῆς στὰ στρώματα στὰ ὁποῖα ἀπαντᾶται¹⁸⁵¹. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι οἱ μεγαλύτερες ποσότητες ἀνθράκων καὶ καμένης ὕλης, σχεδὸν ὅλη ἢ ποσότητα καμένου ξύλου, καθὼς καὶ ἡ μία ἐκ τῶν δύο περιπτώσεων μὲ ἴχνη στάχτης ἀπαντοῦν σὲ στρώματα ὅπου ἡ μεγάλη πλειονότητα τῆς κεραμεικῆς ἐντάσσεται σὲ μεταγενέστερες περιόδους¹⁸⁵² (Στατ. Πίνακας 17). Ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἄλλες δύο κατηγορίες στρωμάτων, τὴν κατηγορία μὲ ἀμιγῶς μινωικὰ στρώματα (5/16), καὶ τὴν κατηγορία μὲ σημαντικὸ ποσοστὸ μετεγενέστερων ὀστράκων, τῆς τάξης τοῦ 23-40% (5/16) εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ περιεκτικότητά τους σὲ καμένο ὑλικὸ εἶναι ἀπὸ στοιχειωδῶς μικρὴ ἕως ἐλάχιστη¹⁸⁵³. Εἶναι ἐπίσης ἐνδεικτικὸ ὅτι οἱ μοναδικὲς συγκεντρώσεις τριποδικῶν χυτρῶν καὶ πυραύνων ἀπαντοῦν σὲ τέσσερα διαφορετικὰ στρώματα, τρία ἐκ τῶν ὁποίων, ἂν καὶ εἶναι ἀμιγῶς μινωικὰ καὶ παρὰ τὸ ὅτι περιλαμβάνουν *πρωτογενεῖς ἀναθηματικὲς ἐναποθέσεις*¹⁸⁵⁴ ἐντάσσονται στὴν κατηγορία στρωμάτων μὲ ἐλάχιστες ποσότητες καμένου ὑλικοῦ¹⁸⁵⁵. Δυστυχῶς, μόνο τέσσερα ἀπὸ τὰ δεκαοκτὼ στρώματα μὲ ἴχνη *φωτιᾶς/πυρᾶς* ἢ μὲ ἴχνη *ὕλικου ἀπὸ φωτιᾶς/πυρὲς* στὸ ἱερὸ μποροῦν νὰ ταυτισθοῦν μὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* ἀναθηματικοῦ ὑλικοῦ¹⁸⁵⁶, γεγονός τὸ ὁποῖο μάλλον ὑποβαθμίζει τὴ σύνδεση τοῦ ἐθίμου τῶν εἰκαζόμενων τελετουργικῶν πυρῶν μὲ τὶς τελετουργικὲς ἐναποθέσεις σὲ σχισμὲς ἢ κοιλότητες τοῦ φυσικοῦ βράχου.

Κρίνοντας ἀπὸ τὴ γενικὴ κατανομὴ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ στὸ σύνολο τῶν στρωμάτων αὐτῶν, δὲν ἀπαντοῦν ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις ἀγγείων¹⁸⁵⁷, φαινόμενο τὸ ὁποῖο, ἂν καὶ δυσχεραίνει τὴν ἐρμηνεία τους συνάδει μὲ τὴν ἀπαξίωση τοῦ ἐθίμου τῶν τελετουργικῶν πυρῶν στὸ συγκεκριμένο ἱερό¹⁸⁵⁸. Πιὸ συγκεκριμένα, οἱ μοναδικοὶ σχηματικοὶ τύποι, οἱ ὁποῖοι ἀπαντοῦν σὲ ποσοστὸ ἄνω τοῦ 50% εἶναι τὰ *μικκύλα ἀκέραια φωλεόσχημα ἀγγεῖα* (2/2 – 100%), τὰ *ἀγγεῖα/σκευὴ μὲ διαμπερεῖς ὀπές* (4/6 – 66.66%), τὰ *μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα* (4/7 – 57.14%), τὰ *πινάκια* (30/56 – 53.57%), καὶ οἱ *τελετουργικὲς βάσεις* (1/2 – 50%), ὅλα ἀγγεῖα μὲ μικρὴ πληθυσμιακὴ παρουσία στὸ ἱερὸ καὶ μὲ σαφὴ συμβολικὸ/τελετουργικὸ χαρακτήρα. Στὴν ἀμέσως ἐπόμενη ὁμάδα, στὴν ὁποία ἐντάσσονται τὰ *πύραυνα* (16/42 – 38.09%), τὰ *πάματα* (9/24 – 37.5%), τὰ *πιθοειδῆ ἀγγεῖα* (56/170 – 32.94%), καὶ οἱ

κάλαθοι (4/13 – 30.76%), τὰ ποσοστὰ τῶν ἀγγείων κυμαίνονται σὲ σχετικὰ χαμηλὰ ἐπίπεδα, μεταξύ 30–40%¹⁸⁵⁹. Μὲ ἐξαίρεση τὶς λεκάνες (4/17 – 23.52%), ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι σχηματικοὶ τύποι, στοὺς ὁποίους περιλαμβάνονται οἱ πληθυσμιακὰ, καὶ ὄχι μόνον, σημαντικότεροι τύποι ἀγγείων στὸ ἱερό (ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, εὐθύπλευρα κύπελλα, μικκύλα προχοΐδια, ρυτά, ἀγγεῖα-ρυτά, ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστική διακόσμηση, τριποδικές χύτρες, ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα), ἀπαντοῦν σὲ ἐξαιρετικὰ χαμηλὰ, ἐνίστε σχεδὸν ἀδιάφορα ποσοστά, κάτω τοῦ 19%¹⁸⁶⁰.

Ἰχνη καύσης δὲν ἀπαντοῦν σὲ κανένα ἀπὸ τὰ ἀναθήματα τῆς μινωικῆς περιόδου στὸ ἱερό τῶν Κυθήρων¹⁸⁶¹. Ἀκόμη καὶ στὸ μοναδικὸ στρώμα μὲ ἰχνη φωτιᾶς/πυρᾶς τῆς Μινωικῆς περιόδου στὸ *Ἀνδρὸ 2*¹⁸⁶², κανένα ἀπὸ τὰ συνανήκοντα εὐρήματα, οὔτε κὰν τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ δὲν σώζει ἰχνη καύσης¹⁸⁶³ (Χάρτης κατανομῆς 18, Στατ. Πίνακας 17). Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κεραμική, τὸ ποσοστὸ τῶν ἀγγείων μὲ ἰχνη καύσης στὸ ἱερό εἶναι πραγματικὰ ἐλάχιστο καὶ δὲν ξεπερνᾷ τὸ 0.15% τοῦ συνόλου (303/196.010 *ἀγγεῖα/ὄστρακα*) (Γράφημα 31). Πρόκειται γιὰ δέκα διαφορετικοὺς τύπους ἀγγείων (Γράφημα 32), κυρίως ὅμως *τριποδικές χύτρες* (270/303)¹⁸⁶⁴, *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα* (10/303)¹⁸⁶⁵, *πρόχους/ἀμφορεῖς* (7/303)¹⁸⁶⁶ καὶ *μικκύλα προχοΐδια* (6/303)¹⁸⁶⁷. Οἱ ὑπόλοιποι σχηματικοὶ τύποι ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἓνα ἕως δύο δείγματα ἕκαστος¹⁸⁶⁸. Κρίνοντας ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τῶν συγκεκριμένων τύπων ἀγγείων, εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (273/303 – 90.09% τοῦ συνόλου)¹⁸⁶⁹, τὰ ἰχνη καύσης πιθανῶς ὀφείλονται σὲ *πρωτογενὴ ἢ ἀκόμη καὶ δευτερογενὴ χρῆση* καὶ ὄχι σὲ ρίψη ἢ ἐναπόθεση σὲ φωτιά/πυρὰ¹⁸⁷⁰ (Γράφημα 33).

Τὰ ἐναπομείναντα δείγματα (30/303) συνιστοῦν ἓνα πραγματικὰ ἐλάχιστο ποσοστό, δηλ. τὸ 9.90% τοῦ ὑλικοῦ μὲ ἰχνη καύσης καὶ τὸ 0,015% τοῦ γενικοῦ συνόλου (30/196.010). Δύο μικκύλα ἀγγεῖα, ἓνα *πινάκιο*¹⁸⁷¹ καὶ ἓνα *ἀκέραιο φωλεόσχημο ἀγγεῖο*¹⁸⁷², κρίνοντας ἀπὸ τὴ θέση τῶν ἰχνῶν καύσης¹⁸⁷³, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ ἄθραυστο τοῦ ἑνός¹⁸⁷⁴, φαίνεται πὼς εἶχαν *ἐναποτεθεῖ* καὶ *ὄχι ριφθεῖ* στὴν ὅποια φωτιά/πυρὰ¹⁸⁷⁵ (Γράφημα 33). Τὰ ὑπόλοιπα δείγματα (28/30), δηλ. ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα αὐτῆς τῆς ομάδας τῶν ἀγγείων/ὄστράκων (93.33%), καὶ τὸ 0.014% τοῦ γενικοῦ συνόλου (28/196.010) διατηροῦν ἰχνη καύσης κατὰ τόπους, τόσο ἐξωτερικά, ὅσο καὶ ἐσωτερικά κατὰ περίπτωσιν, καὶ φαίνεται πὼς ἡ *θραύση τους προηγήθηκε τῆς ἐπαφῆς μὲ τὴν ὅποια φωτιά/πυρὰ* (Γράφημα 33). Πρόκειται γιὰ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα *πόσεως* (ἄωτα κωνικὰ κύπελλα: 10)¹⁸⁷⁶, κλειστὰ *ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα* (πίθος: 1, πρόχοι/ἀμφορεῖς: 7, γεφυρόστομη πρόχους: 1, κλειστὸ ἀγγεῖο μὲ φυτική διακόσμηση: 1), ἀλλὰ καὶ *ἀγγεῖα εἰδικῆς, πιθανὰ τελετουργικῆς χρήσης* (μικκύλα προχοΐδια: 6, ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση: 2). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα αὐτά (16/28 – 57.14%)¹⁸⁷⁷ εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, τὸν πηλὸ ποὺ χρησιμοποιεῖται κυρίως γιὰ ἀγγεῖα ποὺ ἔρχονται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴ φωτιά, ὅπως οἱ τριποδικές χύτρες, καὶ δὲν σώζουν ἰχνη γραπτῆς διακόσμησης¹⁸⁷⁸.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν *κατανομή τους στὸν χῶρο καὶ τὴ σχέση τους* μὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, καθὼς καὶ μὲ *φωτιές/πυρὲς ἢ στρώματα μὲ ἰχνη ὑλικοῦ*

ἀπὸ φωτιᾶς/πυρῆς (στάχτες, ἀπανθρακωμένο ὀργανικὸ ὑλικό), τὰ στοιχεῖα ποὺ προκύπτουν εἶναι ἐξίσου ἐνδιαφέροντα. Ἀπὸ τὰ δύο μικκύλα ἀγγεῖα ποὺ μάλλον ἐναποτέθηκαν σὲ φωτιά/πυρά, μόνο τὸ πινάκιο¹⁸⁷⁹ βρέθηκε σὲ στρῶμα *πρωτογενεῶς ἐναποθέσεως*, τὸ ὁποῖο περιεῖχε καὶ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρῆς στὸ Ἄνδηρο 2, στὴν κορυφὴ τοῦ ἱεροῦ¹⁸⁸⁰. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τῶν ὑπόλοιπων δειγμάτων (26/28 – 92.85% τοῦ συνόλου), γιὰ τὰ ὁποῖα εἰκάζεται ὅτι κήκαν μετὰ τὴ θραύση τους, σκόπιμη ἢ τυχαία, ἐντάσσεται σὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, κυρίως στὸ Ἄνδηρο 7 (22/28 – 78.57%)¹⁸⁸¹, στὸ ὁποῖο ὅμως δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ κανένα ἵχνος φωτιάς/πυρᾶς ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρῆς¹⁸⁸². Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι δύο ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα δείγματα, ἓνα *μικκύλο ἀνοιχτὸ ἀγγεῖο μὲ πλαστικὴ διακόσμηση*¹⁸⁸³ καὶ ἓνα *πινάκιο*¹⁸⁸⁴, βρέθηκαν μαζὶ στὸ ἴδιο στρῶμα στὸ Ἄνδηρο 2, ἐνῶ δύο ἄλλα, ἓνα ἀποσπασματικὸ προχοῖδιο¹⁸⁸⁵ καὶ ἓνα τμήμα κλειστοῦ ἀγγείου μὲ φυτικὴ διακόσμηση¹⁸⁸⁶ βρέθηκαν μαζὶ στὴν ἴδια περιοχὴ *πρωτογενεῶς ἐναποθέσεως* στὸ Ἄνδηρο 3¹⁸⁸⁷. Τὰ δύο ἀπὸ τὰ 28 δείγματα ποὺ δὲν ἐντάσσονται σὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹⁸⁸⁸ βρέθηκαν στὰ Ἄνδηρα 5 καὶ 7 ἀντιστοίχως¹⁸⁸⁹. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ σωζόμενα δείγματα δὲν βρέθηκε στὸ μοναδικὸ σημεῖο βεβαιωμένης φωτιάς/πυρᾶς στὸ Ἄνδηρο 2¹⁸⁹⁰. Τέλος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὁμάδα τῶν ἀγγείων/ὀστράκων μὲ ἵχνη *καύσης ἀπὸ πρωτογενὴ χρῆση*, δηλ. τὶς *τριποδικὲς χύτρες*, τὰ δύο *πύραυλα* καὶ τὸ *πυριατήριο*, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ μὲν τελευταῖο¹⁸⁹¹, βρέθηκε σὲ στρῶμα μὲ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιά/πυρά¹⁸⁹², τὰ δὲ δύο *πύραυλα* βρέθηκαν ὅχι μόνο στὸ ἴδιο στρῶμα, ἀλλὰ καὶ στὸ ἴδιο σημεῖο τοῦ Ἀνδέρου 2¹⁸⁹³, ὅπου ἐντοπίσθηκαν κατάλοιπα, μάλλον μεταγενέστερης, φωτιάς/πυρᾶς¹⁸⁹⁴.

Μία δεύτερη, καθολικότερη καὶ καθοριστικῆς σημασίας λατρευτικὴ πρακτικὴ ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξη συγκεντρώσεων ἀρχαιολογικοῦ ὑλικοῦ, κεραμικοῦ καὶ μὴ, σὲ σχισμές, κόγχες, ἢ κοιλότητες τοῦ φυσικοῦ βράχου, τὶς λεγόμενες «*πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις*»¹⁸⁹⁵. Ἀπὸ τὴν ἀναλυτικὴ ἐξέταση τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων διαπιστώνεται ἡ ὕπαρξη ἑνὸς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ στρωμάτων τὰ ὁποῖα ταυτίζονται μὲ περιοχὲς βεβαιωμένων ἢ πιθανῶν *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* κεραμικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἄλλων ἀντικειμένων λατρευτικοῦ χαρακτήρα¹⁸⁹⁶ (Χάρτης κατανομῆς 19, Στατ. Πίνακας 18). Σχεδὸν οἱ μισὲς ἐξ αὐτῶν (13/27 – 48.14%), ἐντοπίσθηκαν στὸ Ἄνδηρο 7, τὸ χαμηλότερο ἄνδηρο τῆς νότιας κλιτύος, ἐνῶ σημαντικὸς ἀριθμὸς ἐναποθέσεων ἐντοπίσθηκε στὰ Ἄνδηρα 2 (6/27) καὶ 5 (5/27). Ὁ ὑπόλοιπος ἐναποθέσεις εἶναι μεμονωμένες καὶ ἀπαντοῦν στὸ Ἄνδηρο 3 (1/27), στὸ Ἄνδηρο 4 (1/27), καὶ στὸ Ἄνδηρο 6 (1/27). Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι στὸ Ἄνδηρο 1, παρὰ τὴ μορφολογία τοῦ χώρου καὶ τὴ θέση του στὸ ὑψηλότερο ἐπίπεδό της κορυφῆς, βορείως τῶν δύο ἐκκλησιῶν καὶ τῆς δεξαμενῆς (Σχ. 1), τὰ καταγεγραμμένα στρώματα ἦταν ἐξαιρετικὰ διαταραγμένα¹⁸⁹⁷, καὶ δὲν ἐντοπίσθηκαν περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*. Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίᾳ, ὁρόσημο ἀποτελεῖ ὁ ἐξαιρετικὰ χαμηλὸς ἀριθμὸς στρωμάτων *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* μὲ ἵχνη φωτιάς/πυρᾶς, ἢ μὲ ὑλικὸ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρῆς, ἓνα ἀκόμη στοιχεῖο κατὰ τῆς οἰκουμενικότητος, ἢ ἴσως τῆς συχνότητος τοῦ

έθιμου της περισυλλογής και έναπόθεσης τῶν καταλοίπων τῶν εἰκαζόμενων τελετουργικῶν πυρῶν σὲ σχισμὲς ἢ κοιλότητες τοῦ φυσικοῦ βράχου.

Στὸ Ἄνδρη 2, τὸ πλατύτερο ἄνδρη τῆς κορυφῆς¹⁸⁹⁸, καὶ τὸ πλέον ἄμεσα προσβάσιμο σημεῖο τοῦ χώρου, παρὰ τὶς ἐκτενεῖς διαταράξεις σὲ μεταγενέστερους χρόνους¹⁸⁹⁹ ἐντοπίσθηκαν ἑξὶ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* σὲ σχισμὲς καὶ κοιλότητες τοῦ φυσικοῦ βράχου (Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19), δύο ἐκ τῶν ὁποίων¹⁹⁰⁰, ἂν καὶ πληροῦν τὶς μορφολογικὲς προϋποθέσεις, ἐντάσσονται στὴ σφαῖρα τοῦ πιθανοῦ, κυρίως λόγω τοῦ χαρακτήρα τοῦ συναφοῦς κεραμικοῦ ὕλικου καὶ τῆς ἀπουσίας ἀκέραιων ἀγγείων. Τὸ μινωικὸ στρῶμα στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ ἀνδρήρου¹⁹⁰¹, σὲ ἓνα σημεῖο τοῦ ὁποῖου ἐντοπίσθηκαν κατάλοιπα, μᾶλλον μεταγενέστερης πυρᾶς¹⁹⁰², περιλαμβάνεται στὶς περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, τόσο λόγω τοῦ ὑψηλοῦ ἀριθμοῦ ἀκέραιων ἀγγείων σὲ κάποια σημεῖα, ὅσο καὶ λόγω τῆς ἰδιαίτουσας σύνθεσης τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου¹⁹⁰³. Σὲ δύο ἄλλες περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹⁹⁰⁴, μὲ πολὺ χαμηλὸ ποσοστὸ διατάραξης¹⁹⁰⁵, βρέθηκε ἐλάχιστη ποσότητα ἀνθράκων¹⁹⁰⁶ (Στατ. Πίνακας 17, 18).

Στὸ Ἄνδρη 3, τὸ πλατύτερο ἄνδρη στὸ ἱερό¹⁹⁰⁷, μὲ μεγάλη κατωφέρεια¹⁹⁰⁸, ἐντοπίσθηκε μόνον ἓνα σημεῖο μὲ *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις* κεραμικοῦ ὕλικου¹⁹⁰⁹ (Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19). Παρόμοια εἰκόνα ἐμφανίζει καὶ τὸ Ἄνδρη 4, ἐπίσης κατωφερικό¹⁹¹⁰, καὶ ἰδιαίτερα στενό¹⁹¹¹, ὅπου ἐντοπίσθηκε μόνον ἓνα σημεῖο *πρωτογενοῦς ἐναπόθεσης*¹⁹¹² (Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19). Στὸ Ἄνδρη 5, τὸ μακρύτερο καὶ τὸ πλέον ἐρευνημένο ἄνδρη τῆς νότιας κλιτύος, ἐντοπίσθηκε μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἐπιχώσεων, μὲ σημεῖα, ἢ τουλάχιστον πιθανὰ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (5)¹⁹¹³ (Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19). Στὸ Ἄνδρη 6, τὸ προτελευταῖο ἄνδρη τῆς νότιας κλιτύος, μὲ σχετικὰ μικρὴ κλίση¹⁹¹⁴ ἐντοπίσθηκε μόνον μία πιθανὴ περιοχὴ *πρωτογενοῦς ἐναπόθεσης*¹⁹¹⁵, ἀλλὰ μὲ μικρὸ ἀριθμὸ ἀκέραιων ἀγγείων¹⁹¹⁶ (Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19).

Τέλος, τὸ Ἄνδρη 7, τὸ χαμηλότερο καὶ συγχρόνως τὸ μικρότερο ἄνδρη τῆς νότιας κλιτύος¹⁹¹⁷, μὲ ἰδιαίτερα ἔντονη κατωφέρεια¹⁹¹⁸ φιλοξενεῖ τὸν μεγαλύτερο ἀριθμὸ *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (13) (Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19). Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀρνητικὴ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα τοῦ Ἀνδρήρου 1, τὸ Ἄνδρη 7 παρέχει σημαντικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐντατικὴ χρῆση τοῦ τμήματος αὐτοῦ τῆς νότιας κλιτύος στὴν ἄσκηση τῆς λατρείας, πιθανῶς καὶ γιὰ λόγους ποὺ συνδέονται μὲ τὴ μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ἡ μορφολογία τοῦ βράχου, ἰδιαίτερα στὸν Κάνναβο 1, στὸ βορειοδυτικὸ τμήμα τοῦ ἀνδρήρου (Σχ. 1), ὁ ὁποῖος σχηματίζει διάφορα ὀριζόντια ἐπίπεδα καὶ μικρὲς κόγχες, ἦταν προφανῶς καταλυτικὸς παράγοντας στὴν ἐπιλογὴ τοῦ χώρου γιὰ ἐντατικὴ καὶ σχετικὰ ὁμοιογενὴ ἄσκηση λατρείας¹⁹¹⁹. Ἀξίζει βέβαια νὰ σημειωθεῖ ὅτι σὲ κανένα σημεῖο στὸ ἄνδρη αὐτὸ δὲν ἐντοπίσθηκαν ἴχνη φωτιάς/πυρᾶς ἢ ἔστω δευτερογενεῖς ὕλικὸ ἀπὸ φωτιά/πυρά. *Πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις* κεραμικοῦ ὕλικου, καὶ ὄχι μόνον, ἀπαντοῦν στὸν Κάνναβο 1 (Στρ. 2: 5 σημεῖα), στὸν Κάνναβο 2 (Στρ. 2), στὸν Κάνναβο 3 (Στρ. 2), καὶ στὸν Κάνναβο 4 (Στρ. 2) (Σχ. 1, Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19). Πιθανὰ σημεῖα ἐναποθέ-

σεων έντοπίσθηκαν στὸν *Κάνναβο 1* (Στρ. 3), στὸν *Κάνναβο 3* (Στρ. 3), καὶ στὸν *Κάνναβο 5* (Στρ. 1 & Στρ. 3)¹⁹²⁰ (Σχ. 1, Στατ. Πίνακας 18, Χάρτης κατανομῆς 19).

Ἄν καὶ ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀκέραιων ἀγγείων ἀπαντᾷ σὲ 13 διαφορετικὰ σημεῖα στὸ *Ἄνδηρο 7*¹⁹²¹ (Στατ. Πίνακες 18, 19), ἡ συνολικὴ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ τὴν τυπολογικὴ ἀνάλυση τῶν ἐναποθέσεων εἶναι ἐξαιρετικὰ ἀποκαλυπτικὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν συχνότητα καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀγγείων ποὺ συνιστοῦν τὶς λεγόμενες «*πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις*» πιστῶν. Μεταξὺ τῶν ἀκέραιων ἀγγείων (ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, μικκύλα προχοῖδια, ρυτό, ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, μικκύλο φωλεόσχημο ἀγγεῖο), κυριαρχοῦν τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα¹⁹²², εἴτε ὡς ἀγγεῖα πόσεως, τελετουργικῆς ἢ μὴ, εἴτε ὡς ἀντικείμενα τελετουργικῆς ἀφιέρωσης, μὲ ἢ χωρὶς συμβολικὲς προσφορές, ἐνῶ στὴ δεύτερη θέση βρίσκονται τὰ μικκύλα προχοῖδια¹⁹²³, ἐνδεικτικὰ, ὅχι μόνον τελετουργικῆς ἀφιέρωσης, ἀλλὰ καὶ πρόχυσης ὑγρῶν προσφορῶν. Μεμονωμένες περιπτώσεις ἀποτελοῦν τὸ μικκύλο ρυτό, τὸ μικκύλο ἡμισφαιρικὸ κύπελλο καὶ τὸ μικκύλο φωλεόσχημο ἀγγεῖο, τὸ μὲν πρῶτο γιὰ ἄσκηση τελετουργικῶν σπονδῶν, τὰ δὲ ἄλλα δύο, μάλλον ὡς δείγματα τελετουργικῆς ἀφιέρωσης, συμβολικοῦ χαρακτήρα¹⁹²⁴.

Ἡ εἰκόνα τοῦ συνόλου τῆς κεραμεικῆς στὸ ἱερό, ἰδίως σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, ἐὰν βέβαια θεωρηθεῖ θεμιτὴ ἢ χρησιμοποίησις καὶ τοῦ ἀποσπασματικοῦ ὕλικου, ἐνέχει μία εὐρύτατη ποικιλία σχηματικῶν τύπων καὶ δραστηριοτήτων. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὶς περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων ἔχει ἐντοπισθεῖ μόνον ἓνα 11.52% τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸ ἱερό (22.595/196.010)¹⁹²⁵ (Στατ. Πίνακες 18, 19). Στὶς συγκεκριμένες περιοχὲς κυριαρχοῦν δύο σχηματικοὶ τύποι: τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα (44.73%) καὶ οἱ τριποδικὲς χύτρες (43.98%), οἱ ὅποιοι συνιστοῦν τὸ 88.71% τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου, ἐνῶ ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι σχηματικοὶ τύποι (25), περιλαμβανομένων καὶ τῶν ρυτῶν, τῶν ἀγγείων-ρυτῶν καὶ τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων ἀποτελοῦν σχεδὸν ἀόρατες μειονότητες (0.57 – 0.004%) καὶ καλύπτουν ἓνα ἐλάχιστο 11.29% τοῦ συνόλου (Στατ. Πίνακες 18, 19).

Τρεῖς τύποι ἀγγείων (ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, τριποδικὲς χύτρες καὶ εὐθύπλευρα κύπελλα) ἀπαντοῦν σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ μικκύλα προχοῖδια (22/27 – 81.48% τῶν περιοχῶν), οἱ γεφυρόστομες πρόχοι (19/29 – 70.37% τῶν περιοχῶν), τὰ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα (18/27 – 66.66% τῶν περιοχῶν), οἱ πρόχοι/ἀμφορεῖς (16/27 – 59.25% τῶν περιοχῶν), τὰ πιθοειδῆ ἀγγεῖα (15/27 – 55.55% τῶν περιοχῶν) καὶ οἱ πίθοι (14/27 – 51.85% τῶν περιοχῶν). Οἱ ὑπόλοιποι σχηματικοὶ τύποι ἀπαντοῦν σὲ λιγότερο ἀπὸ τὸ 45% τῶν περιοχῶν πρωτογενῶν ἐναποθέσεων (Στατ. Πίνακες 18, 19).

Στὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων (17/27 – 62.96% τῶν περιοχῶν πρωτογενῶν ἐναποθέσεων) ἀπαντοῦν συνδυασμοὶ 10 ἕως 21 διαφορετικῶν τύπων ἀγγείων, οἱ ὅποιοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ βασικὴ τριάδα (ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, τριποδικὲς χύτρες, εὐθύπλευρα κύπελλα) καὶ τὰ μικκύλα προχοῖδια, χαρακτηρίζονται ἀπὸ σημαντικὸ ἀριθμὸ ἀποθηκευτικῶν/προχυτικῶν σκευῶν¹⁹²⁶ καὶ σπονδικῶν ἀγγείων/ἀγγείων ἐξειδικευμένης χρήσης¹⁹²⁷ (Στατ. Πίνακες 18, 19). Οἱ πιὸ φτωχὲς περιοχὲς

πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, μὲ τρεῖς ἕως πέντε τύπους ἀγγείων, περιλαμβάνουν τὴ βασικὴ τριάδα (ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, τριποδικὲς χύτρες, εὐθύπλευρα κύπελλα), μικκύλα προχοΐδια καὶ μεμονωμένες περιπτώσεις πυραύνων καὶ καλάθων, ἐνῶ στὶς ὑπόλοιπες περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων ἡ βασικὴ τριάδα καὶ τὰ μικκύλα προχοΐδια συνοδεύονται ἀπὸ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα, ρυτὰ, γεφυρόστομες πρόχους καὶ ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, καθὼς καὶ ἀπὸ μεμονωμένες περιπτώσεις ἀγγείων-ρυτῶν, πρόχων/ἀμφορέων, πινακίων καὶ πίθων (Στατ. Πίνακες 18, 19).

Ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου ἀξίζει νὰ μνημονευθεῖ μία σχετικὰ μεγάλῃ ὁμάδα ἀγγείων (51.85% τοῦ συνόλου τῶν σχηματικῶν τύπων), ἄνω τοῦ 70% τῶν ὁποίων προφανῶς προορίζονταν, ἢ κατὰ κάποιον τρόπο κατέληξαν, σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων (Στατ. Πίνακες 18, 19)¹⁹²⁸. Ἡ ὁμάδα αὕτῃ περιλαμβάνει ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα πόσεως (σκύφοι, τροπιδωτὰ κύπελλα, ἄωτα κωνικὰ κύπελλα)¹⁹²⁹, ἐξειδικευμένα ἀγγεῖα τελετουργικῆς χρήσης (τελετουργικὲς βάσεις, μικκύλα προχοΐδια, μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα, πύραυνα, καρποδόχες, ἀγγεῖα-ρυτὰ, σύνθετα ἀγγεῖα, ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση)¹⁹³⁰, μικρὰ ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα (κάλαθοι, λεκάνες)¹⁹³¹, καὶ ἀγγεῖα βρώσης/τελετουργικῆς προσφορᾶς στερεῶν (πινάκια)¹⁹³². Μία δεύτερη, μικρότερη ὁμάδα ἀγγείων (29.62% τοῦ συνόλου τῶν σχηματικῶν τύπων)¹⁹³³, ἀφορᾷ ποσοστὰ ποὺ ἀγγίζουν ἢ ξεπερνοῦν τὸ 50% τοῦ συνόλου, καὶ περιλαμβάνει ἀγγεῖα πόσεως (ἡμισφαιρικὰ κύπελλα, ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ πόδι)¹⁹³⁴, ἐξειδικευμένα ἀγγεῖα τελετουργικῆς χρήσης (μικκύλα ἀγγεῖα, ρυτὰ)¹⁹³⁵ καὶ ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα (πρόχοι, πίθοι, πιθοειδῆ ἀγγεῖα, πιθαμφορεῖς)¹⁹³⁶. Οἱ ὑπόλοιποι σχηματικοὶ τύποι (ἀγγεῖα μὲ διαμπερεῖς ὀπές, πώματα, γεφυρόστομες πρόχοι)¹⁹³⁷ ἀπαντοῦν σὲ μικρότερα, λιγότερο καθοριστικὰ ποσοστὰ.

Σύμφωνα μὲ τὰ δεδομένα αὐτά, οἱ δημοφιλέστερες λατρευτικὲς δραστηριότητες τῶν προσκυνητῶν, τὰ ὑλικά κατάλοιπα τῶν ὁποίων κατέληξαν σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, τείνουν πρὸς ἕναν λειτουργικὸ συγκρητισμό, ὁ ὁποῖος, πέρα ἀπὸ τὴν τελετουργικὴ πόση ἢ/καὶ συμβολικὴ ἀφιέρωση ἀγγείων, μὲ ἢ χωρὶς συμβολικὲς προσφορές, προφανῶς περιλαμβάνουν τὴν κατανάλωση ἢ/καὶ προσφορὰ τροφῆς καὶ βεβαίως τὴ συμβολικὴ πρόχυση/ἀφιέρωση ὑγρῶν προσφορῶν. Ἐξειδικευμένες σπονδικὲς τελετὲς μὲ ρυτὰ καὶ ἀγγεῖα-ρυτὰ, κρίνοντας τόσο ἀπὸ τὸν σωζόμενο ἀριθμὸ τῶν ἀγγείων¹⁹³⁸, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν παρουσία τους σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων¹⁹³⁹ (Στατ. Πίνακας 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 9), ἦταν μάλλον πιὸ περιορισμένες σὲ συχνότητα. Ὁ ρόλος τῶν πυραύνων, ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τῶν ὁποίων ἀπαντᾷ σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων¹⁹⁴⁰ (Στατ. Πίνακας 18, 19, Γράφημα 4, Χάρτης κατανομῆς 13) παραμένει, κυρίως λόγω τῶν διαστάσεων τῶν ἐν λόγω ἀγγείων, στὴ σφαῖρα τοῦ συμβολικοῦ/τελετουργικοῦ, ἐνῶ ἡ σχετικὰ ἔντονη παρουσία καλάθων καὶ λεκανῶν, ἰδιαίτερα ἐὰν συνδυασθεῖ μὲ τὰ σημαντικὰ ποσοστὰ μικρῶν καὶ μεγάλων ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων (πρόχοι, πίθοι, πιθοειδῆ, πιθαμφορεῖς) εἶναι ἐξίσου προβληματικὴ, εἴτε συνδέεται μὲ τὴν προσφορὰ/ἀνάμιξη/κατανάλωση ἀναλώσιμων εἰδῶν, εἴτε εἶναι ἀπλῶς συμπτωματικὴ τυχαίας πτώσης καὶ διασπορᾶς ὕλικου ἀπὸ ὑψηλότερα σημεῖα.

Τὸ τρίτο σκέλος τῆς μελέτης τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερό, ἀφορᾷ τὸν χαρακτήρα τῶν ἐπιμέρους *σηματικῶν τύπων*, δηλ. τὸν ρόλο τους στὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων στὸν συγκεκριμένο χώρο. Λαμβάνοντας ὑπόψη ὅτι τὸ σύνολο τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ στὰ ἱερά κορυφῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ σκεύη τὰ ὁποῖα ἔχουν μεταφερθεῖ στοὺς συγκεκριμένους χώρους ἐπὶ τούτοις, σὲ πολλές περιπτώσεις μὲ πολὺ κόπο, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν τὶς δραστηριότητες τῶν πιστῶν καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ κατεστημένου, ἐλάχιστες ἀπὸ τὶς ὁποῖες δὲν συνδέονται ἄμεσα ἢ ἔμμεσα μὲ τὶς ὁποῖες λατρευτικὲς πρακτικὲς, θὰ ἦταν, θεωρητικὰ τουλάχιστον, περιττό, ἔὰν ὄχι ἀδόκιμο σὲ πρῶτο στάδιο, νὰ ἐπιχειρηθεῖ διαχωρισμὸς τοῦ σχηματολογίου σὲ *χρηστικά* καὶ *μὴ χρηστικά/τελετουργικά* σκεύη. Τὴν ἴδια στιγμή οἱ γενικὲς ὁμοιότητες σὲ ἐπίπεδο σχηματολογίου μεταξὺ τῶν ἱερῶν κορυφῆς καὶ ἄλλων, οἰκιστικῶν καὶ μὴ θέσεων τοῦ μινωικοῦ κόσμου, μὲ ἐξαίρεση τὴν ὅποια διαφοροποίησις ὡς πρὸς τὰ ποσοστὰ τῶν ἐπιμέρους *σηματικῶν τύπων*, λειτουργοῦν κατὰ κάποιο τρόπο σὰν ἐπιβεβαίωσις τῆς κατ' ἀρχὰς *χρηστικῆς ἀξίας* τῆς συντριπτικῆς πλειονότητος τῶν ἀγγείων στὰ ἱερά κορυφῆς. Τέλος, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷμε τὴν ἀποσπασματικότητα τῆς συντριπτικῆς πλειονότητος τοῦ ὑλικοῦ, ἢ ὁποῖα κατὰ πολλοὺς μελετητὲς παραπέμπει σὲ πράξεις τελετουργικῆς ἀπόρριψης (*disposal*), καὶ ἢ ὁποῖα ὑπονοεῖ ἀφίερωσις, καὶ προσδίδει τελικὰ σὲ ὅλα τὰ ἀντικείμενα τὸν χαρακτήρα τοῦ *ἀναθήματος*, τοῦ *τελετουργικοῦ σκεύους*¹⁹⁴¹. Σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴ θεωρητικὴ προσέγγισις, ὅλα τὰ ἀγγεῖα εἶναι *κατ' ἀρχὰς* *χρηστικά* ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα, ὅταν μεταφέρονται σὲ χώρους λατρείας μετατρέπονται σὲ ἀγγεῖα τελετουργικῆς/λατρευτικῆς χρήσης, εἴτε χρησιμοποιοῦνται ἐξαρχῆς σὰν ἀναθήματα, εἴτε χρησιμοποιοῦνται ἀρχικὰ σὰν σκεύη λατρείας καὶ μετὰ ἀφιερώνονται στὴ θεότητα¹⁹⁴². Παρ' ὅλα αὐτά, ἀκόμη καὶ σὲ αὐτὴ τὴ θεωρητικὴ βάση, τὸ *σηματικὸν ρεπερτόριο* τῆς κεραμικῆς στὰ ἱερά κορυφῆς γενικά, καὶ στὸν Ἅγ. Γεώργιο στὸ Βουνὸ συγκεκριμένα, διακρίνεται σὲ ἕνα σημαντικό ἀριθμὸ *ἐπιμέρους χρηστικῶν κατηγοριῶν* (Στατ. Πίνακας 20, Γράφημα 34), οἱ ὁποῖες, ἂν καὶ ἀνήκουν στὴ γενικὴ κατηγορίαν *ἀγγείων τελετουργικῆς χρήσης*, θὰ μπορούσαν νὰ ἀποτελέσουν τὸ βασικὸ κριτήριον ἐρμηνείας τοῦ χώρου.

Ἡ πολυπληθέστερη ὑποκατηγορία, τὰ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα *πόσεως* (91.59% τοῦ ὑλικοῦ) περιλαμβάνει τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν *ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων*, τῶν *εὐθύπλευρων κυπέλλων/κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ*, τῶν *ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων*, τῶν *τροπιδωτῶν κυπέλλων* καὶ τουλάχιστον τὰ μισὰ *ἡμισφαιρικὰ κύπελλα* μὲ *πόδι*¹⁹⁴³ (Στατ. Πίνακας 20, Γράφημα 34). Ἡ *δεύτερη* σὲ πληθυσμὸ ὑποκατηγορία (7.15%), ἀφορᾷ τὰ *μαγειρικὰ σκεύη*, καὶ περιλαμβάνει μόνον ἕνα *σηματικὸν τύπον*, τὶς *τριποδικὰς χύτρες*¹⁹⁴⁴ (Στατ. Πίνακας 20, Γράφημα 34), ἐνῶ στὴν *τρίτη* θέση (0.87%) ἐντάσσεται ἕνα ἑτερόκλητο σύνολο *ἀγγείων/σκευῶν ἐξειδικευμένης χρήσης*, στὰ ὁποῖα ἀποδίδεται *κυρίως* *τελετουργικὸς χαρακτήρας* (Στατ. Πίνακας 20, Γράφημα 34). Σὲ αὐτὴ τὴν ὑποκατηγορίαν ἐντάσσονται ὅλες οἱ μικκύλες ἐκδοχὲς τοῦ σχηματολογίου¹⁹⁴⁵ *κυρίως* *μικκύλα προχοῖδια* καὶ *σύνθετα ἀγγεῖα*, δύο τύποι μὴ χρηστικῶν, προχυτικῶν ἀγγείων συνδεδεμένων μὲ τὴν τελετουργικὴ πρόχυσις ὑγρῶν,

πύραυλα, μικκύλα τριποδικὰ καὶ μικκύλα φωλεόσχημα ἄγγεῖα, κάποιοι σχηματικοὶ τύποι ποὺ ἔχουν γιὰ διάφορους λόγους ἤδη χαρακτηρισθεῖ ὡς τελετουργικὰ σκεύη, κυρίως ρυτά, ἄγγεῖα-ρυτά, τὰ κατ' ἐξοχὴν σπονδικὰ σκεύη, καὶ τελετουργικὲς βάσεις, καθὼς καὶ μεμονωμένα ἄγγεῖα ποὺ φέρουν ἰδιαίτερα περίτεχνη, γραπτὴ ἢ πλαστικὴ διακόσμηση, καὶ τὰ ὅποια παραπέμπουν σὲ εἰδικὴ χρῆση/μεταχείριση (πινάκια¹⁹⁴⁶, πώματα¹⁹⁴⁷, ἄγγεῖα μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, ἐπιτεδδόσχημα σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, εὐθύπλευρο κύπελλο μὲ πλαστικὴ διακόσμηση)¹⁹⁴⁸.

Ἡ ἐπόμενη ὑποκατηγορία περιλαμβάνει κλειστὰ προχυτικὰ ἄγγεῖα, μὲ δυνατότητες βραχυπρόθεσμης ἀποθήκευσης/πρόχυσης ὑγρῶν οὐσιῶν (0.20%), δηλαδή, πρόχοι/ἀμφορεῖς, καὶ γεφυρόστομες πρόχοι¹⁹⁴⁹ (Στατ. Πίνακας 20, Γράφημα 34). Ἀκολουθεῖ ἡ ὑποκατηγορία τῶν μεγάλων καὶ μεσαίων ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων (0.13%), ὅπως οἱ πίθοι, ἡ πλειονότητα τῶν πιθοειδῶν, καὶ οἱ πιθαμορεῖς, ἐνῶ πιθανῶς στὴν ἴδια γενικὴ κατηγορία θὰ πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν καὶ δύο ὁμάδες μεγάλων ἀνοιχτῶν ἀγγείων μὲ παρόμοια λειτουργικὴ ἀξία, οἱ λεκάνες καὶ οἱ κάλαθοι (Στατ. Πίνακας 20). Τέλος, σὲ δύο διαφορετικὲς κατηγορίες ἐντάσσονται, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ πινάκια καὶ πιθανῶς κάποια δεῖγματα σκύφων¹⁹⁵⁰ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ πλειονότητα τῶν πωμάτων, τὰ μὲν πινάκια καὶ οἱ σκύφοι ὡς ἄγγεῖα βρώσης¹⁹⁵¹ (0.032%), τὰ δὲ πώματα στὴν κατηγορία τῶν σκευῶν ἐξειδικευμένης χρήσης (0.007%), χωρὶς ὅμως ἐνδείξεις γιὰ συγκεκριμένη τελετουργικὴ χρῆση (Στατ. Πίνακας 20, Γράφημα 34).

Καθοριστικῆς σημασίας, ἰδίως κατὰ τὴν Νεοανακτορικὴ περίοδο, εἶναι ἡ σαφὴς καὶ συντριπτικὴ πληθυσμιακὴ ὑπεροχὴ ἀνοιχτῶν ἀγγείων πόσης, ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων¹⁹⁵². Ἡ ἐπιφανέστερη πληθυσμιακὰ κατηγορία ἀγγείων στὸ ἱερό, τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, μὲ ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 90.74%¹⁹⁵³ προέρχεται βεβαίως ἀπὸ αὐτὴ τὴν συγκεκριμένη ὁμάδα. Ἡ δεύτερη σὲ πληθυσμὸ ὁμάδα ἀγγείων, οἱ τριποδικὲς χύτρες (7.15%)¹⁹⁵⁴ ἐντάσσονται στὴν κατηγορία τῶν μαγειρικῶν σκευῶν καὶ ἡ τρίτη, τὰ μικκύλα προχοῖδια (0.56%)¹⁹⁵⁵, στὴν κατηγορία τῶν μικκύλων προχυτικῶν ἀγγείων, μὲ συμβολικὸ/τελετουργικό, ἀκόμη καὶ ἀναθηματικὸ χαρακτήρα. Ἡ σημασία αὐτῆς τῆς τριάδας στὰ πλαίσια τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ στὸν ὅσον τοῦ ἱεροῦ εἶναι ἐνδεικτικὴ ὡς πρὸς τὶς προτεραιότητες τῶν πιστῶν, καὶ τὶς ἐπιταγὲς τοῦ θρησκευτικοῦ κατεστημένου¹⁹⁵⁶. Ἡ ἴδια τριάδα περιλαμβάνεται στὴν ὁμάδα τῶν 15 σχηματικῶν τύπων μὲ τὴν ὑψηλότερη συχνότητα σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων ἀναθηματικοῦ ὕλικου¹⁹⁵⁷ (Στατ. Πίνακας 18, 19, Γράφημα 4).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατηγορία τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων, ἡ σχεδὸν πλήρης ἀπουσία ἐξειδικευμένων σχεδιαστικῶν προδιαγραφῶν ποὺ τὰ διέπει εἶναι εὐλόγο νὰ ἐπιτρέπει μεγάλη λειτουργικὴ εὐελιξία στὸν συγκεκριμένο τύπο ἀγγείου¹⁹⁵⁸, γεγονός τὸ ὅποιο ἀντικατοπτρίζεται στὴν εὐρύτατη ποικιλία ἰδιοτήτων καὶ δραστηριοτήτων μὲ τὶς ὁποῖες συνδέονται σὲ ἀρχαιολογικὸ ἐπίπεδο¹⁹⁵⁹. Ἡ μαζικὴ καὶ συνήθως συντριπτικὴ παρουσία τους σὲ ἱερὰ κορυφῆς, σὲ χάσματα, σχισμὲς/κοιλότητες βράχων, ἢ ἀπλὲς ὑπέργειες ἀποθέσεις, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς κτιρίων¹⁹⁶⁰, ἰδιαίτερα

σὲ συνδυασμὸ μὲ καμένα στρώματα ἀπὸ τελετουργικὲς πυρές, ὅστὰ ζώων καὶ ἀπανθρακωμένα ὀργανικὰ κατάλοιπα, ἔχει πολλάκις ἐρμηνευθεῖ ὡς ἔνδειξη γιὰ τὴ χρησιμοποίησή τους σὲ ὁμαδικὰ τελετουργικὰ γεύματα, τὰ ὁποῖα εἰκάζεται ὅτι ἀποτελοῦσαν τὴν κατάληξη μεγάλων ἐνιαύσιων τελετῶν¹⁹⁶¹. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις/ἀφιερώσεις* ἄωτων κυπέλλων σὲ κοιλότητες/σχισμὲς τῶν βράχων, σὲ συνδυασμὸ μὲ καμένο ὀργανικὸ ὑλικό, ἂν καὶ σχετικὰ ὀλιγάριθμες, ἐπιβεβαιώνονται ἀπὸ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα στὸ ἱερό¹⁹⁶², ἡ συνολικὴ ἀνασκαφικὴ εἰκόνα εἶναι σαφὴς ὡς πρὸς τὴ χρῆση τους σὲ ὁμαδικὰ/συλλογικὰ γεύματα¹⁹⁶³. Ἡ ἴδια εἰκόνα εἶναι μάλλον ἀποθαρρυντικὴ καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴ δημοτικότητα τοῦ ἐθίμου τῆς τελετουργικῆς ρίψης τέτοιου τύπου κυπέλλων σὲ πυρές¹⁹⁶⁴, ἐνῶ ἡ ἀποσπασματικότητά τους, ἢ τουλάχιστον ἑνὸς σημαντικοῦ ποσοστοῦ ἐξ αὐτῶν, θὰ μπορούσε νὰ ὀφείλεται σὲ πολλοὺς παράγοντες, μόνον ἓνας ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ σκόπιμη τελετουργικὴ θραύση τῶν κυπέλλων.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἀπλὲς τελετουργικὲς ἐναποθέσεις/ἀφιερώσεις ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων, συχνὰ ἀνεστραμμένων, τόσο σὲ ἱερὰ κορυφῆς, ὅσο καὶ σὲ ἄλλους χώρους λατρείας στὸν μινωικὸ καὶ ἐκμινωισμένο κόσμο, ἀποτελοῦν πλέον μία εὐρύτατα ἀποδεκτὴ πραγματικότητα καὶ συνδέονται συνήθως μὲ τὴν τελετουργικὴ/γονιμικὴ προσφορὰ πρώτων καρπῶν¹⁹⁶⁵. Κρίνοντας ἀπὸ τὰ καταγεγραμμένα ποσοστὰ ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων στὸ ἱερὸ τῶν Κυθήρων, ἡ μαζικότερη ἐκδήλωση τῶν πιστῶν στὸ συγκεκριμένο ἱερό, καὶ ὄχι μόνον, συνδέεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν *πόση*, τελετουργικὴ ἢ μὴ καὶ πιθανῶς μὲ τὴ *συμβολικὴ ἀνάθεση* τῶν *ἀγγείων*, μὲ ἢ χωρὶς περιεχόμενο (πρῶτοι καρποί). Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀγγείων αὐτῶν (732/903 – 81.06% τοῦ συνόλου τῶν ἀκέραιων), κατέληξε σὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*. Ἄξιο μνείας εἶναι τὸ χαμηλὸ ποσοστὸ τῶν *μικκύλων ἐκδοχῶν* (0.17%)¹⁹⁶⁶, στοιχεῖο τὸ ὁποῖο μάλλον ὑποδηλώνει ὅτι σὲ αὐτὸ τὸν τύπο ἀγγείου οἱ μικκύλες ἐκδοχὲς δὲν ἦταν ἰδιαίτερα δημοφιλεῖς ἢ σημαντικὲς στὸ θρησκευτικὸ τυπικό.

Οἱ ὑπόλοιποι τύποι κυπέλλων στὴν κατηγορία αὐτὴ ἐντάσσονται σὲ δύο γενικὲς ὁμάδες, ἀφ' ἑνὸς μὲν στὴν ὁμάδα ποὺ περιλαμβάνει *ἀγγεῖα μαζικῆς παραγωγῆς καὶ κατανάλωσης*, τὰ ὁποῖα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα* περιλαμβάνουν τὴ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν *εὐθύπλευρων κυπέλλων* (1.614/1.711), καὶ τὰ *τροπιδωτὰ κύπελλα*, καὶ ἀφ' ἑτέρου στὴν ὁμάδα ποὺ περιλαμβάνει τὰ *ὕψηλῃς αἰσθητικῆς ἀγγεῖα*, ὅπως ἦταν τὰ *ἡμισφαιρικὰ κύπελλα*, μὲ ἢ χωρὶς πόδι, καὶ τὰ *κύπελλα τύπου Βαφειοῦ*¹⁹⁶⁷. Οἱ ἀριθμοὶ ἐπιβεβαιώνουν τὴν κατηγοριοποίησιν αὐτὴ, μὲ τὰ ἀναλώσιμα δείγματα τῆς πρώτης ὁμάδας νὰ ἀνέρχονται σὲ ποσοστὰ τῆς τάξης τοῦ 99.85%¹⁹⁶⁸. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν *τροπιδωτῶν κυπέλλων* (89.28%), καὶ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν *εὐθύπλευρων κυπέλλων* (περίπου 70%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*¹⁹⁶⁹ (Στατ. Πίνακας 18, 19, Γράφημα 4). Κανένα ἐξ αὐτῶν δὲν φέρει ἵχνη καύσης.

Ἐξίσου μαζικοῦ/καθολικοῦ χαρακτήρα ἦταν προφανῶς οἱ *τροφοπαρασκευαστικὲς δραστηριότητες* (τριποδικὲς χύτρες) καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ *ἐπιτόπια κατανάλωση*

τροφῆς (τριποδικές χύτρες, πινάκια, σκύφοι). Κρίνοντας ἀπὸ τὰ σωζόμενα δείγματα τριποδικῶν χυτρῶν στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, τὸ ἰδιαίτερα χαμηλὸ ποσοστὸ ὀστράκων μὲ ἵχνη καύσης (270/13.034 – 2.07%)¹⁹⁷⁰, παραπέμπει κυρίως σὲ σύντομο ζέσταμα προμαγειρεμένων ρευστῶν τροφῶν¹⁹⁷¹, ἀποκλείοντας τὸ ἐνδεχόμενο ἐκτεταμένων καὶ πολὺ ὥρων ἐπιτόπιων τροφοπααρασκευαστικῶν διαδικασιῶν¹⁹⁷².

Ἡ περίπτωση τῶν *πινακίων/δίσκων* (57/182.076 – 0.031%) εἶναι μάλλον ἀσαφής, διότι ἂν καὶ πρόκειται γιὰ τὰ ἴδια ἀνοιχτά, ἀβαθή, χρηστικά σκεύη, τὰ ὁποῖα στὶς περισσότερες θέσεις ἔχουν χαρακτηριστεῖ μαγειρικά, ἢ συντριπτική πλειονότητα τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸ ἱερό (56/57) δὲν σώζει οὔτε ἵχνη ποδιῶν, οὔτε ἵχνη καύσης¹⁹⁷³. Ἡ ἔνταξή τους στὰ *ἄγγεῖα βρώσης* δὲν ἀποκλείει τὴ χρήση τους ὡς σκεύη γιὰ τελετουργικὲς προσφορὲς στερεῆς μορφῆς¹⁹⁷⁴. Οἱ *σκύφοι* (6/182.076 – 0.003%), ἀρχικά ἄγγεῖα διπλῆς χρήσης, γιὰ τὴν κατανάλωση τόσο στερεῶν ὅσο καὶ ὑγρῶν οὐσιῶν (ἄγγεῖα βρώσης καὶ πόσης) ἀντιπροσωπεύονται σὲ μεγάλο ποσοστὸ (5/11 – 45.45%), ἀπὸ μικκύλα δείγματα, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν κάτω ἀπὸ τὶς συγκεκριμένες συνθήκες νὰ χαρακτηρισθοῦν συμβολικά/τελετουργικά¹⁹⁷⁵. Ἐνδεικτικὰ εἶναι τὰ ἐξαιρετικὰ χαμηλὰ ποσοστὰ ἀγγείων/σκευῶν κατάλληλων γιὰ τὴν *κατανάλωση τροφῆς*, ἰδιαίτερα στερεῆς μορφῆς στὸν χώρο τοῦ ἱεροῦ, φαινόμενο τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ ἐρμηνευθεῖ, εἴτε ὡς ἔνδειξη γιὰ προτίμηση τῶν πιστῶν πρὸς τὶς ρευστὲς τροφές, εἴτε ὡς ἔνδειξη γιὰ κατανάλωση στερεῶν τροφῶν χωρὶς εἰδικὰ σκεύη. Δὲν ἀποκλείεται τὸ ἐνδεχόμενο οἱ ἴδιες οἱ τριποδικές χύτρες νὰ χρησιμοποιοῦνταν ὡς κοινὰ δοχεῖα τροφῆς¹⁹⁷⁶.

Ἡ παρουσία τοῦ τρίτου μέλους τῆς τριάδας, τῶν *μικκύλων προχοϊδίων*, φαίνεται πὼς καλύπτει κατ' ἐξοχὴν τελετουργικὲς ἀναγκαιότητες, τὴν σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση *συμβολικὴ πρόχυση σπονδῶν*, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, σὲ συνδυασμὸ μὲ ἄλλα μικκύλα/μικρὰ σκεύη (ρυτά, ἄγγεῖα-ρυτά, κύπελλα) καὶ τὴν *τελετουργικὴ ἢ μὴ κατάληξη/ἐναπόθεσή* τους σὲ *σχισμὲς/κοιλότητες βράχων*¹⁹⁷⁷, ἐκδοχὲς οἱ ὁποῖες ἐπιβεβαιώνονται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα στὸ ἱερό¹⁹⁷⁸. Ὁ ἐξαιρετικὰ μικρὸς ἀριθμὸς *σύνθετων ἀγγείων/κέρνων* (4), στὴν πλειονότητά τους μικκύλα προχοϊδία ἢ κλειστὰ ἄγγεῖα (3/4), ἂν καὶ ἐκπλήσσει στὰ πλαίσια τοῦ συγκεκριμένου χώρου, εἶναι μάλλον ἀπαξιωτικὸς γιὰ τὸν ρόλο τέτοιου τύπου ἀγγείων, ὅχι μόνον στὸ συγκεκριμένο ἱερό, ἀλλὰ καὶ στὰ ὑπόλοιπα ἱερά κορυφῆς στὴν Κρήτη¹⁹⁷⁹. Κανένα δὲν φέρει ἵχνη καύσης¹⁹⁸⁰.

Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους τύπους ἀγγείων σὲ αὐτὴ τὴ γενικὴ κατηγορία, ξεχωρίζουν δύο συγκεκριμένες ομάδες, τὰ *ρυτά*, περιλαμβανομένων καὶ τῶν *ἄγγείων-ρυτῶν* καὶ τὰ *πύραυλα*. Οἱ μὲν πρῶτοι δύο τύποι (ρυτά, ἄγγεῖα-ρυτά), κυρίως μικρὲς καὶ μικκύλες ἐκδοχὲς ἀνταποκρίνονται πλήρως στὶς εἰκαζόμενες τελετουργικὲς ἀναγκαιότητες ἐνὸς κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικοῦ χώρου, ἐπιβεβαιώνοντας τὸν σημαντικὸ ρόλο τῶν ὑγρῶν τελετουργικῶν σπονδῶν στὸ λατρευτικὸ τυπικό¹⁹⁸¹. Ἡ ἔντονη παρουσία τῶν *ἄγγείων-ρυτῶν* σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (85.71%), ἐν ἀντιθέσει μὲ τὰ χαμηλότερα καταγεγραμμένα ποσοστὰ τῶν καθαυτῶν ρυτῶν (58.18%), ἂν καὶ ἐπιβεβαιώνει τὸν λατρευτικὸ χαρακτήρα τῶν συγκεκριμένων

ἀγγείων σὲ συνάρτηση μὲ τελετουργικὲς ἐναποθέσεις ἀναθηματικοῦ ὕλικου (σπονδικὲς δραστηριότητες), δὲν φωτίζει τὶς ἄλλες πτυχὲς τῆς λατρείας οἱ ὁποῖες μονοπωλοῦσαν τὸ ἄλλο 50% τῶν ἀγγείων αὐτῶν¹⁹⁸². Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ τὸ γεγονός ὅτι, σὲ πλήρη ἀντίθεση μὲ τὴν κατάστασι στὸ ἱερό, ἡ πλειονότητα τῶν ἐλάχιστων καταγεγραμμένων ρυτῶν σὲ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη ἀνήκει σὲ ζωόμορφα ἀγγεῖα, μία διάστασι ἡ ὁποία θὰ μπορούσε πιθανῶς νὰ συσχετισθεῖ, ὅχι μόνον μὲ τὴν ιδιαιτερότητα τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ γενικά, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν παρατηρηθεῖσα ἀπουσία ἀναθημάτων μὲ ἔντονο γονιμικὸ χαρακτήρα¹⁹⁸³. Κανένα ἀπὸ τὰ ρυτὰ στὸ ἱερό δὲν σώζει ἵχνη καύσης.

Τὰ *πύραυλα*, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἂν καὶ ἀποτελοῦν τμῆμα τῆς οἰκοσκευῆς πολλῶν οἰκιστικῶν συνόλων, στὸ ἱερό χαρακτηρίζονται ἀπὸ δύο ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσες ιδιοτυπίες: ἀπαντοῦν σὲ ἀσυνήθιστα μεγάλο ἀριθμὸ (42), καὶ σὲ ἀποκλειστικὰ μικκύλες ἐκδοχές, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα μάλλον ἀποκλείουν τὴν χρῆσιν τους σὲ καθαρὰ χρηστικὸ ἐπίπεδο καὶ τὰ ἐντάσσουν στὴν σφαῖρα τοῦ συμβολικοῦ. Μόνο δύο ἐξ αὐτῶν¹⁹⁸⁴, καὶ τὰ δύο ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλούς, σώζουν ἵχνη καύσης στὸ ἐσωτερικόν. Ἡ χρῆσι τους ὡς συμβολικὰ δοχεῖα μεταφορᾶς ἀνθράκων καὶ στάχτης¹⁹⁸⁵, ἂν καὶ συνεπικουρεῖται ἀπὸ τὴ μορφολογία τους, δὲν φαίνεται νὰ συνάδει πλήρως μὲ τὴ συγκεκριμένη ἀνασκαφικὴ εἰκόνα¹⁹⁸⁶. Ἡ ἀνατρεπτικὴ παρουσία τους στὸ ἱερό κορυφῆς τῶν Κυθήρων, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα ἱερὰ στὴν Κρήτη, ἂν καὶ ὑπογραμμίζει τὴν ιδιαιτερότητα τοῦ χώρου, δύσκολα θὰ μπορούσε νὰ ταυτισθεῖ, ἔστω καὶ σὲ θεωρητικὸ ἐπίπεδο, μὲ τὶς ἐπικρατοῦσες εἰκασίαι περὶ ἐκτεταμένων τελετουργικῶν πυρῶν καὶ τῆς συμβολικῆς συλλογῆς/μεταφορᾶς ἀνθράκων/στάχτης σὲ σχισμὲς/κοιλότητες βράχων¹⁹⁸⁷. Ἡ προφανὴς ἀπουσία τους ἀπὸ τὴν πλειονότητα τῶν ἄλλων ἱερῶν ἴσως συνδέεται μὲ πιθανὴν χρησιμοποίησίν τους γιὰ τὴ μεταφορὰ συμβολικῶν ποσοτήτων στάχτης/ἀνθράκων ἀπὸ τὰ ἱερὰ στοὺς οἰκισμούς¹⁹⁸⁸.

Ὑπολογίσιμες ὁμάδες στὴν ἴδια κατηγορία ἀποτελοῦν τὰ *ἀγγεῖα μὲ πλαστικὴ διακόσμηση* (16), τὰ *ἐπιπεδόσχημα σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση* (15), καὶ κάποια ἀπὸ τὰ *πώματα* (10). Ἐὰν τὰ συγκεκριμένα *ἐπιπεδόσχημα σκεύη* ἀποτελοῦσαν ὄντως τμήματα πλακιδίων μὲ συνθέσεις πλαστικῆς διακόσμησης¹⁹⁸⁹, τότε συνιστοῦν τὴν πραγματικὰ μοναδικὴ ἀποκλειστικὰ ἀναθηματικὴ κατηγορία σκευῶν στὸ κεραμικὸ σύνολο ἀπὸ τὸ ἱερό. Ἀναθηματικὸς χαρακτήρας βέβαια ἀποδίδεται, λόγῳ τῶν συγκεκριμένων διακοσμητικῶν ἐπιλογῶν, τόσο στὰ *ἀγγεῖα μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση*, κυρίως τμήματα ἀνοιχτῶν ἀγγείων, ὅσο καὶ στὰ *πώματα μὲ ἀνάλογη διακόσμηση*. Ἡ ἀφιέρωσι ἀναθηματικῶν *σκευῶν/πλακιδίων* μὲ πλαστικές, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φυτικὲς συνθέσεις, ἂν καὶ στὸ ἱερό ἐντάσσεται κυρίως στὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο, ἦταν πρακτικὴ ἀρκετὰ συνηθισμένη στὰ ἱερὰ κορυφῆς τῆς Κρήτης¹⁹⁹⁰, καὶ παρ' ὅτι στὸ συγκεκριμένο ἱερό ἐκφράζει μία κάθε ἄλλο παρὰ μαζικὴ ἐκδήλωσι λατρείας (15 δείγματα), συνάδει ἀπόλυτα μὲ τὸν χαρακτήρα τοῦ χώρου¹⁹⁹¹. Στὴν ἴδια περίοδο ἐντάσσεται καὶ ἡ πλειονότητα τῶν *ἀγγείων μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση*¹⁹⁹², ἐνῶ στὴν περίπτωσι τῶν *πωμάτων* μὲ γραπτὴ δια-

κόσμησιν, ἡ πλειονότητα ἀνήκει στὴν ὕστερη Νεοανακτορική περίοδο¹⁹⁹³. Μόνο δύο δείγματα ἀπὸ τὴν κατηγορία τῶν ἀγγείων μὲ πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση σώζονται ἔχνη καύσης. Ἐνὰ ἐξ αὐτῶν (**K1073** – 93/A35/1), ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὸ ἀγγεῖο, ἢ ἀποτελεῖ τμήμα πλαστικῆς ἐπίθεσης καὶ φέρει ἔχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες¹⁹⁹⁴. Τὸ δεύτερο (**K1082** – 93/B16/85θ), καὶ πάλι ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, μᾶλλον ἀνήκει σὲ μικρὸ κλειστὸ ἀγγεῖο, καὶ φέρει ἔχνη καύσης μόνο στὸ σημεῖο θραύσεως¹⁹⁹⁵. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις τὰ ἔχνη καύσης μᾶλλον προκλήθηκαν μετὰ τὴ θραύση τῶν συγκεκριμένων δειγμάτων, πιθανῶς μετὰ τὴ ρίψη τους σὲ κάποια φωτιά/πυρά¹⁹⁹⁶. Ἡ συχνότητα τῶν συγκεκριμένων κεραμικῶν ἀναθημάτων στὸ ἱερό, ἰδιαίτερα κατὰ τὴν Παλαιοανακτορική περίοδο, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ μέχρι τώρα εἰκαζόμενη ἀπουσία ἢ σπανιότητά τους στὰ ὑπόλοιπα ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη¹⁹⁹⁷, ὑπογραμμίζει καὶ πάλι, ὅχι μόνον τὴν ἰδιαιτερότητα τοῦ συγκεκριμένου χώρου, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνικὴ θέση κάποιων τουλάχιστων ἐκ τῶν προσκυνητῶν/ἐπισκεπτῶν τοῦ ἱεροῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἡ ἀπουσία ἀγγείων/σκευῶν μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη ἢ ἑξεργὴ διακόσμηση, ἀπὸ τοὺς περισσότερους σύγχρονους οἰκισμοὺς ἐκτὸς Κρήτης (Καστρί, Ἄγ. Εἰρήνη, Ἄγ. Στέφανος, Μενελαῖον), καὶ ἡ παρουσία ἀνάλογων δειγμάτων στὰ μεγάλα ἀνακτορικά ἢ ἀστικά κέντρα καὶ σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη (Γιούχτας, Πετσοφᾶς), ὑπογραμμίζει, ὅχι μόνον τὴν ἰδιαιτερότητα καὶ τὸ κύρος τοῦ κυθηραϊκοῦ ἱεροῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς στενοὺς δεσμοὺς τοῦ χώρου αὐτοῦ μὲ τὰ μεγάλα μητροπολιτικὰ κέντρα. Οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ δὲν ἀναφέρονται πιθανῶς τόσο στὴν κεραμικὴ τυπολογία¹⁹⁹⁸, ὅσο σὲ προφανῶς στενὲς διακοινοτικές, πολιτισμικὲς σχέσεις, οἱ ὁποῖες στὴ συγκεκριμένη περίπτωση ἐκφράζονται μέσω τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ λατρευτικοῦ στοιχείου.

Συμβολικός, ἀναθηματικὸς χαρακτήρας ἀποδίδεται καὶ σὲ δύο ἄλλες κατηγορίες ἀγγείων, τὰ *μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα* καὶ τὶς δύο μεμονωμένες περιπτώσεις τῶν *μικκύλων φωλεόσχημων ἀγγείων*, τὰ ὁποῖα, ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῶν σύνθετων ἀγγείων, καὶ σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς θεωρητικὲς ἐκτιμήσεις γιὰ τὴ σημασία τους στὸ λατρευτικὸ τυπικόν¹⁹⁹⁹, βρίσκονταν σαφέστατα στὸ περιθώριο τῶν προτιμήσεων τῶν πιστῶν, καὶ πιθανῶς καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκαιοτήτων²⁰⁰⁰. Παρόμοιο, περιθωριακὸ ρόλο ἔπαιζαν περιέργως καὶ οἱ *τελετουργικὲς βάσεις*²⁰⁰¹, καθὼς καὶ τὰ τρία τμήματα *ἀγγείων μὲ ὑπερυψωμένες βάσεις*, οἱ λεγόμενες *καρποδόχες*. Τέλος, τὰ ἑξὶ τμήματα *ἀγγείων μὲ διαμπερεῖς ὀπές*, ὅλα μικρῶν ἕως μικκύλων διαστάσεων, συνιστοῦν μία ἐξαιρετικὰ μικρὴ, ἀνομοιογενὴ ὁμάδα, ἢ ὁποῖα περιλαμβάνει *ἡθμούς*, γιὰ τὴ διήθηση ὕγρων, *πυριατήρια*, γιὰ τὴν παραγωγὴ ἀρωμάτων ἢ ἀκόμη καὶ *θυμιατήρια*²⁰⁰². Μόνο ἓνα ἄβαφο τμήμα βάσης πυριατηρίου (**K997** – 94/E8B/2) φέρει ἔχνη καύσης στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, στοιχεῖο ποὺ συνάδει ὅχι μόνον μὲ τὴ χρῆση του, ἀλλὰ πιθανῶς καὶ μὲ τὸ ἀνασκαφικὸ του περιβάλλον²⁰⁰³. Σύμφωνα μὲ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα, καμία ἀπὸ τὶς τρεῖς εἰκαζόμενες δραστηριότητες (διήθηση ὕγρων, παραγωγὴ ἀρωμάτων, καύση ἀρωματικῶν βοτάνων), δὲν φαίνεται νὰ ἀποτελοῦσε σημαντικὸ μέρος τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ στὸ συγκεκριμένο ἱερό.

Τὰ διάφορα *προχυτικά άγγεϊά*, ὅπως *γεφυρόστομες πρόχοι* καὶ *πρόχοι/άμφορείς*²⁰⁰⁴, ὅλα τμήματα άγγείων τὰ ὁποῖα προφανῶς γιὰ κάποιους λόγους παρέμειναν στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ μετὰ τὴν ἀναχώρηση τῶν πιστῶν, ἂν καὶ στὰ πλαίσια τῆς κεραμικῆς ἱεραρχίας φαίνεται νὰ παίζουन σχετικὰ δευτερεύοντα ρόλο (0.22% τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων τύπων άγγείων), ἡ σημασία τους σὲ συνάρτηση μὲ τὶς τελετουργικὲς καὶ πιθανῶς κοινωνικὲς δραστηριότητες/ἀνάγκες τῶν πιστῶν, ἢ τοῦ ἱερατείου/προσωπικοῦ, εἶναι μάλλον δυσανάλογη μὲ τὶς ὅποιες ἐκτιμήσεις ἀπὸ γενικὲς ποσοστιαῖες μετρήσεις. Τὰ άγγεϊά αὐτά, στὴ συντριπτικὴ τους πλειονότητα χωρὶς ἰδιαίτερες αἰσθητικὲς φιλοδοξίες²⁰⁰⁵, γεγονὸς ποὺ μάλλον ἀποκλείει τὴν ἐνεργὴ τους συμμετοχὴ σὲ ὑψηλοῦ κύρους λατρευτικὲς τελετές, ἦταν σχεδιασμένα γιὰ τὴ μεταφορά, βραχυπρόθεσμη ἀποθήκευση καὶ πρόχυση, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγρῶν οὐσιῶν, οἱ ὁποῖες καταναλώνονταν καὶ πιθανῶς φυλάσσονταν στὸν εὐρύτερο χῶρο τοῦ ἱεροῦ, ἴσως σὲ συνδυασμὸ μὲ μεγάλα ἀποθηκευτικὰ άγγεϊά²⁰⁰⁶. Τὸ πιθανότερο εἶναι ὅτι οἱ οὐσίες αὐτές (πιθανῶς κρασί, ἐλαιόλαδο, ἢ μέλι), μεταφέρονταν κυρίως ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ὡς προσφορὲς πρὸς ἀφιέρωση καὶ χρῆση ἀπὸ τὸ εἰκαζόμενο ἱερατεῖο/προσωπικὸ τοῦ χώρου, ἢ ἀκόμη καὶ πρὸς ἰδίαν κατανάλωση²⁰⁰⁷. Ἄν καὶ ἡ παρουσία τους σὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* παραμένει σχετικὰ προβληματικὴ, εἶναι παρ' ὅλα αὐτὰ κατανοήσιμη σὲ συνάρτηση μὲ τὴ μεταφορὰ καὶ πιθανῶς πρόχυση προσφορῶν. Ἡ μεγάλη ποικιλία παραλλαγῶν καὶ ἡ ἀπουσία μεγάλων ἀναγνωρίσιμων ὁμάδων, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμὸ, ἰδιαίτερα στὴν κατηγορία τῶν πρόχων/άμφορέων, συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸν χαρακτήρα τοῦ χώρου, καὶ προδίδει ἐπίσης μία χαλαρότητα, ἢ ἴσως ἔλλειψη αὐστηρῶν προδιαγραφῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴ μορφή τῶν προχυτικῶν σκευῶν μεγάλων καὶ μεσαίων διαστάσεων²⁰⁰⁸. Γιὰ τοὺς ἰδίους λόγους ἀποκλείεται καὶ ἡ χρῆση τους ὡς αὐστηρὰ τελετουργικὰ σκεύη. Μόνον ἓνα μεμονωμένο δείγμα γεφυρόστομης προχου²⁰⁰⁹ καὶ ἑπτὰ δείγματα πρόχων/άμφορέων²⁰¹⁰ σώζουन ἴχνη καύσης.

Ἡ κατηγορία τῶν *ἀποθηκευτικῶν άγγείων* μεγάλων καὶ μεσαίων διαστάσεων, σὲ στενὴ σχέση μὲ τὰ μεγάλα προχυτικὰ σκεύη, ἂν καὶ βρίσκεται, ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο, σὲ μία ἀπὸ τὶς τελευταῖες θέσεις τοῦ κεραμικοῦ ρεπερτορίου στὸ ἱερό (0.13%), εἶναι μάλλον ἐντυπωσιακὰ πολυπληθὲς γιὰ τὰ δεδομένα τοῦ χώρου²⁰¹¹. Τὰ μεγαλύτερα άγγεϊά στὴν κατηγορία αὐτὴ εἶναι βεβαίως οἱ *πίθοι* καὶ οἱ *πιθαμφορεῖς*. Ἐξ αὐτῶν, οἱ *πιθαμφορεῖς*, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν καμία ἀντιπροσώπευση στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ, περιλαμβάνουन σημαντικὸ ἀριθμὸ δειγμάτων, κυρίως τῆς Νεοανακτορικῆς περιόδου, μὲ περίτεχνη γραπτὴ διακόσμηση, στοιχεῖα ἐνδεικτικὰ γιὰ τὴν περιορισμένη (15 δείγματα), ἀλλὰ ἰδιότυπη σχέση τους μὲ τὶς λατρευτικὲς πρακτικὲς στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ²⁰¹². Ἡ σημαντικὴ παρουσία *πίθων* ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, προϋποθέτει πρόθεση/ἀνάγκη γιὰ μόνιμη καὶ μακροπρόθεσμη ἀποθήκευση άγροτικῆς παραγωγῆς σὲ μεγάλες ποσότητες στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ, πρακτικὴ ἢ ὁποῖα ἔγινε προφανῶς συστηματικότερη καὶ ἐντάθηκε κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο²⁰¹³. Ἡ παρουσία τους ὅχι μόνον ὑποδηλώνει μία σχετικὰ συχνὴ καὶ

μαζικότερη χρήση του χώρου²⁰¹⁴, πιθανὰ σὲ συνδυασμὸ μὲ ὁμαδικὰ γεύματα, ἀλλὰ προϋποθέτει τὴν ὑπαρξὴ κάποιου/κάποιων στεγασμένου/ων χώρου/ων γιὰ τὴν ἀποθήκευση τῶν πίθων καὶ τῶν περιεχομένων τους, καθὼς καὶ τὴν ὑπαρξὴ κάποιου συστήματος ἐποπτείας τοῦ ἱεροῦ ἀπὸ συγκεκριμένο προσωπικὸ, καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ χρόνου²⁰¹⁵. Δυστυχῶς ἡ ὑπαρξὴ μόνιμων κτισμάτων στὸ ἱερὸ κορυφῆς στὰ Κύθηρα δὲν ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα²⁰¹⁶. Μόνο ἓνα δεῖγμα πίθου (**K488** – 94/E-Θ15/2), ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα φέρει ἵχνη καύσης στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια²⁰¹⁷.

Ἡ κατηγορία τῶν *πιθοειδῶν* (161), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγγεῖα μεσαίων καὶ μικρῶν διαστάσεων²⁰¹⁸, λειτουργοῦσε πιθανῶς συμπληρωματικὰ ὡς πρὸς τὶς ἄλλες δύο κατηγορίες, καὶ κάποια ἀπὸ αὐτά, τὰ μικρότερα, πιθανῶς μεταφέρονταν κατὰ περίσταση στὸ ἱερὸ ἀπὸ τοὺς πιστούς²⁰¹⁹. Ἡ παρουσία τῶν *λεκανῶν* καὶ τῶν *καλάθων* στὸ ἱερὸ συνδέεται ὅχι μόνον μὲ τὴ βραχυπρόθεσμη ἀποθήκευση καὶ μεταφορὰ ἀγαθῶν σὲ στερεὴ ἢ ὑγρὴ μορφή, ἀλλὰ πιθανῶς καὶ μὲ τὴν ἀνάμιξη οὐσιῶν, ἢ τὴν ἐπιτόπια παρασκευὴ μειγμάτων γιὰ τελετουργικὴ χρῆση²⁰²⁰. Ἡ ἰδιαιτέρα διακριτικὴ παρουσία τους στὸ συγκεκριμένο κεραμικὸ σύνολο, ἂν καὶ ἔχει πιθανῶς ἄμεση σχέση, τόσο μὲ τὴν ιδιότητά τους ὡς μὴ ἐξειδικευμένα χρηστικὰ εὐρύστομα ἀγγεῖα, ὅσο καὶ μὲ τὰ εἰδικὰ μορφολογικά τους χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα μοιράζονται μὲ κάποιες ἐκδοχὲς *πιθοειδῶν*²⁰²¹, ταυτίζεται μὲ χώρους *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*²⁰²².

Τέλος, στὴν κατηγορία τῶν *σκευῶν ἐξειδικευμένης χρήσης, χωρὶς τελετουργικὲς προεκτάσεις*, ἐντάσσεται ἡ πλειονότητα τῶν *πωμάτων* (14/24), τὰ ὁποῖα καὶ πάλι ἐκφράζουν τὴν ἴδια αἴσθηση τοῦ πολυδιάστατου ποὺ παρατηρήθηκε στὶς περισσότερες κατηγορίες ἀγγείων. Ἄν καὶ ἓνα σεβαστὸ ποσοστὸ τοῦ συνόλου τῶν *πωμάτων* (37.5%)²⁰²³ ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ ἵχνη φωτιάς/πυρᾶς, ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρὲς, σὲ καμία περίπτωση δὲν σώζονται ἵχνη καύσης ἐπὶ τῶν δειγμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποτελοῦσαν ἔνδειξη γιὰ κάποιου εἶδους ἐπαφῆς μὲ φωτιά. Ἀνάλογη ἀπουσία ἵχνων καύσης παρατηρεῖται καὶ στὰ καταγεγραμμένα ὄστρακα τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὶς γενικὲς κατηγορίες τῶν ἀνοιχτῶν-κλειστῶν ἀγγείων, κατὰ θεματικὴ ἐνότητα²⁰²⁴.

Καθοριστικῆς σημασίας γιὰ τὴν κατανόηση τῶν μεταβαλλόμενων προτεραιοτήτων στὰ πλαίσια τοῦ λατρευτικοῦ τυπικοῦ εἶναι οἱ ἀντίστοιχες μεταβολὲς στὴν ποσοστιαία κατανομὴ τῶν ἐπιμέρους χρηστικῶν κατηγοριῶν, μεταξὺ τῆς *Προανακτορικῆς/Παλαιοανακτορικῆς* καὶ τῆς *Νεοανακτορικῆς* περιόδου (Στατ. Πίνακες 1, 3). Τὸ *πρῶτο ἐνδεικτικὸ στοιχεῖο* ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴ σύγκριση ἀναφέρεται σὲ μία στατιστικὴ ἰσορροπία στὴν κατανομὴ τῶν κατηγοριῶν στὶς πρῶτες περιόδους, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν εἰκόνα κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο, ὅπου παρατηρεῖται ἡ συντριπτικὴ ὑπεροχὴ μιᾶς συγκεκριμένης χρηστικῆς κατηγορίας (ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα πόσεως), εἰς βάρος ὅλων τῶν ἄλλων. Ἡ *δεύτερη παρατήρηση* ἀφορᾷ τὴν ταυτότητα τῶν *δύο πολυπληθέστερων κατηγοριῶν* στὶς πρῶτες περιόδους (μαγειρικὰ σκεύη: 48.75%, ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα πόσεως: 23.35%)²⁰²⁵, ἢ ὁποῖα ἀντιστρέφεται

δραματικά κατά τη Νεοανακτορική περίοδο (άνοιχτα άγγεϊα πόσεως: 91.91%, μαγειρικά σκεύη: 7.05%)²⁰²⁶, γεγονός που υποδεικνύει μία στροφή, με την πάροδο του χρόνου, πρὸς τὴν τελετουργικὴ κατανάλωση ἀγαθῶν καὶ ἴσως πρὸς τὴν ἀφιερώση/ἐναπόθεση μικρῶν κεραμικῶν ἀγγείων μαζικῆς παραγωγῆς, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ἀναγκαστικὰ ὑποβάθμιση τοῦ ἐθίμου τῆς ἐπιτόπιας τελετουργικῆς παρασκευῆς καὶ κατανάλωσης τροφῆς²⁰²⁷.

Στὴν *τρίτη θέση* καὶ στὶς δύο περιόδους βρίσκονται τὰ *άγγεϊα/σκεύη τελετουργικῆς χρήσης*, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ στὶς πιὸ πρώιμες περιόδους ἐμφανίζουν μία συγκριτικὰ ὑποβαθμισμένη εἰκόνα σὲ ἐπίπεδο ἀριθμῶν καὶ σχηματικῆς ποικιλίας, παρ' ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν μεγαλύτερο ποσοστὸ τοῦ γενικοῦ συνόλου (9.07%)²⁰²⁸, ἀπ' ὅ,τι κατὰ τὴ Νεοανακτορική περίοδο (0.64%)²⁰²⁹. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς *πρωιμότερες περιόδους*, ἐπισημαίνεται ἡ ἀπουσία τῶν *άγγείων-ρυτῶν*, τῶν *μικκύλων* καὶ *σύνθετων προχοϊδίων*, τῶν *πυραύνων*, καὶ τῶν *μικκύλων τριποδικῶν* καὶ *φωλεόσχημων άγγείων*, ἐνῶ ἐνδεικτικὴ εἶναι ἡ *σπανιότητα* τῶν *ρυτῶν* καὶ τῶν *άγγείων με διαμπερεῖς ὁπές*, ἐνῶ θὰ πρέπει βεβαίως νὰ τονισθεῖ ἡ συγκριτικὰ ὑψηλὴ συχνότητα ἀναθηματικῶν άγγείων καὶ σκευῶν με πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση. Τὰ ἀναλυτικὰ δεδομένα τῆς κατηγορίας αὐτῆς κατὰ τὶς *πρώιμες περιόδους χρήσης τοῦ ἱεροῦ* ἀποκαλύπτουν μία εἰκόνα, ὅχι ὑποβάθμισης, ἀλλὰ μειωμένης ἐξειδίκευσης καὶ ἴσως ἐκζήτησης σὲ ἐπίπεδο σπονδικῶν/προχυτικῶν δραστηριοτήτων, καθὼς καὶ σὲ ἐπίπεδο δραστηριοτήτων σὲ ἄμεση συνάρτηση με τὴν τελετουργικὴ χρήση τῆς φωτιᾶς²⁰³⁰. Ἡ χρησιμοποίηση τελετουργικῶν πυρῶν, ἰδιαίτερα κατὰ τὴ Νεοανακτορική περίοδο, ἡ ρίψη άγγείων/ἀντικειμένων σὲ αὐτές, καὶ ἡ μεταφορὰ ἀνθράκων ἢ ποσοτήτων στάχτης ἐντός, ἢ ἀκόμη καὶ ἐκτὸς τῶν ὀρίων τοῦ ἱεροῦ, ἀποτελεῖ, στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ τουλάχιστον, ἐντελῶς περιθωριακὴ δραστηριότητα²⁰³¹.

Τὶς *δύο ἐπόμενες θέσεις* καταλαμβάνουν τὰ *κλειστὰ προχυτικά*, καὶ τὰ *ἀποθηκευτικά άγγεϊα*, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴ Νεοανακτορική περίοδο τείνουν νὰ ἐξισωθοῦν σὲ ποσοστιαῖο ἐπίπεδο (προχυτικά: 0.21%, ἀποθηκευτικά: 0.13%)²⁰³², με ἐλαφρὰ ὑπεροχὴ τῶν προχυτικῶν. Κατὰ τὶς πρωιμότερες περιόδους, ἂν καὶ ἐπικρατεῖ σχεδὸν ἀπόλυτη ταύτιση σὲ ἐπίπεδο ἀριθμῶν²⁰³³, προηγούνται ἐλαφρῶς τὰ ἀποθηκευτικὰ άγγεϊα (3.85%)²⁰³⁴. Ἡ σταθερὴ παρουσία αὐτῶν τῶν δύο κατηγοριῶν στὴν *τέταρτη καὶ πέμπτη θέση* ἀντιστοίχως, καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς χρήσης τοῦ ἱεροῦ, ἂν καὶ ἐπιβεβαιώνει τὴ χαμηλὴ ζήτηση γιὰ τέτοιου τύπου άγγεϊα, σὲ σύγκριση με τὶς ἄλλες τρεῖς χρηστικὲς κατηγορίες, παρ' ὅλα αὐτὰ ἐπισφραγίζει τὴ διαχρονικὴ ἀναγκαιότητα τοῦ ρόλου τους στὰ πλαίσια τοῦ λατρευτικοῦ τυπικοῦ. Στὴν τελευταία θέση ἐντάσσονται καὶ στὶς δύο περιπτώσεις²⁰³⁵ τὰ *πινάκια* καὶ οἱ *σκύφοι*, ὡς *άγγεϊα βρώσης*, καὶ πιθανῶς *τελετουργικῆς προσφορᾶς ἀγαθῶν*.

Σὲ σύγκριση με τὰ *μητροπολιτικὰ ἱερὰ κορυφῆς*, παρὰ τὴν ἐλλειμματικὴ πληροφορόρηση λόγω ἀπουσίας λεπτομερῶν δημοσιεύσεων, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιβεβαιώνεται ἡ παρουσία τῶν μεγάλων σχηματικῶν ὁμάδων (ἄωτα κύπελλα, εὐθύπλευρα κύπελλα, τριποδικὲς χύτρες, μικκύλα προχοῖδια, σύνθετα άγγεϊα, πρόχοι/ἀμφορεῖς, γεφυρόστομες πρόχοι, πίθοι, πινάκια, πύραυνα, μικκύλα άγγεϊα, ρυτά, καὶ άγγεϊα

μὲ πλαστικὴ διακόσμηση), καὶ ἀφ' ἑτέρου διακρίνονται, μὲ τὶς ἀναμενόμενες ἐπιφυλάξεις καὶ ἐλλείψεις φυσικά, ὅλες οἱ μεγάλες χρηστικὲς κατηγορίες οἱ ὁποῖες ἀπαντοῦν στὸ ἱερὸ τῶν Κυθήρων (ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα πόσεως, μαγειρικὰ σκεύη, εἰδικὰ τελετουργικὰ ἀγγεῖα/σκεύη, κλειστὰ προχυτικὰ ἀγγεῖα, ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα, ἀγγεῖα βρώσης/προσφορᾶς) (Στατ. Πίνακας 21). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Γιούχτα οἱ γεφυρόστομες πρόχοι βρίσκονται στὴν τρίτη θέση μετὰ τὰ ἄωτα καὶ τὰ μόνωτα κύπελλα²⁰³⁶, ἐνῶ μεγάλες συγκεντρώσεις παρατηροῦνται στὴν κατηγορία τῶν μικκύλων προχοΐδιων, τῶν πρόχων/ἀμφορέων καὶ τῶν πίθων²⁰³⁷. Στοὺς Ἀτσιπάδες ἀναφέρεται μεγάλος ἀριθμὸς πυραύνων/λύχνων, ἐνῶ στὸν Πετσοφὰ τὰ σύνθετα προχοΐδια ἀπαντοῦν, ὅπως καὶ στὸν Ἁγ. Γεώργιο, σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ. Στοὺς πλέον κοινοὺς τύπους ἀγγείων²⁰³⁸ συγκαταλέγονται τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, οἱ *τριποδικὲς χύτρες*, τὰ *μικκύλα προχοΐδια*, οἱ *πίθοι*, οἱ *πρόχοι/ἀμφορεῖς*, τὰ *ρυτά*, τὰ *πινάκια*, τὰ *μικκύλα ἀγγεῖα*, καὶ τὰ *ἀγγεῖα μὲ πλαστικὴ διακόσμηση*, ἐνῶ ἰδιαίτερα δημοφιλεῖς²⁰³⁹ εἶναι οἱ κατηγορίες τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων, τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων, τῶν τροπιδωτῶν κυπέλλων, τῶν γεφυρόστομων πρόχων, τῶν πυραύνων, τῶν σύνθετων ἀγγείων, τῶν μικκύλων τριποδικῶν ἀγγείων, καὶ τῶν ἀναθηματικῶν σκευῶν/πλακιδίων.

Παρὰ τὴν περιορισμένην σὲ ἔκταση ἀναβίωση τῆς λατρείας σὲ κάποια ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρήτη κατὰ τὴν ΥΜ III περίοδο²⁰⁴⁰, τὸ ΥΕ/ΥΜ IIIA2-IIIIB κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν ἐπιτρέπει καμία εἰκασία περὶ τῆς συνέχισης τῆς λατρείας στὸν ἴδιο χῶρο²⁰⁴¹. Ἡ ἱερότητα τοῦ χώρου στὸν Ἁγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, προφανῶς ἔσβησε μὲ τὴν ἐγκατάλειψη τῆς μινωικῆς ἀποικίας στὸ Καστρί στὸ τέλος τῆς ΥΜ IB περιόδου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἡ ἀποσπασματικότητα τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀποτελεῖ φαινόμενο ποὺ συνδέεται μὲ τὸ σύνολο τῶν ἱερῶν κορυφῆς (Καρέτσου 1978, 252, 254. Peatfield 1992, 69. Morris and Peatfield 1995, 644). Κάποιοι ἀπὸ τοὺς μελετητὲς τὸ ἐρμηνεύουν σὰν ἀποτέλεσμα συγκεκριμένων τελετουργικῶν πράξεων (Marinatos 1993, 118. Πλάτων 1951, 151, βλ. *Ἐπιλογὸς*).
2. Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331. Ἐπίσης: Πλάτων 1951, 142 (Καρφί).
3. Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331. Τὰ καταγεγραμμένα στρώματα εἶναι 62, ἀλλὰ δύο ἐξ αὐτῶν (*Ἀνδρὸς* 3, Β Τομή, Στρ. 2 καὶ *Ἀνδρὸς* 7, Καν. 3, Στρ. 4), δὲν περιέχουν εὐρήματα καὶ συνεπῶς δὲν συνυπολογίζονται στὸ τελικὸ σύνολο.
4. *Ἀνδρὸς* 2: ΜΜ-ΥΜ Ι ἐπίχ. (0.14%), *Ἀνδρὸς* 7: Καν. 1, Στρ. 2 (0.96%), Καν. 1, Στρ. 3 (0.35%), Καν. 4, Στρ. 2 (0.75%). Βλ. Σχ. 1.
5. *Ἀνδρὸς* 2: Χῶρος μεταξύ ἐκκλησιῶν, Στρ. 2 (1.79%), Χῶρος μεταξύ ἐκκλησιῶν, Στρ. 4 (1.05%), *Ἀνδρὸς* 3: Ν Τομή, Στρ. 3 (3.22%), *Ἀνδρὸς* 4: Στρ. 3 (2.71%), *Ἀνδρὸς* 5: Τομή 1, Στρ. 4 (3.04%), *Ἀνδρὸς* 6: Κεντρικὴ Τομή, Στρ. 3 (2.94%), *Ἀνδρὸς* 7: Καν. 2, Στρ. 2 (2.79%), Καν. 3, Στρ. 3 (1.24%), Καν. 5, Στρ. 3 (2.30%). Βλ. Σχ. 1.
6. *Ἀνδρὸς* 2: ΜΜ ἐπίχ. (4.65%), Μινωικὴ ἐπίχ. - 93/A34 (5.55%), Μινωικὴ ἐπίχ. - 93/A33 (8.95%), ΥΜ ἐπίχ. - Ἐπιφ. Στρ. (7.92%), Α τμήμα, Ἐπιφ. Στρ. (8.87%), *Ἀνδρὸς* 3: Ν Τομή, Στρ. 2 (6.15%), *Ἀνδρὸς* 4: Στρ. 2 (8.12%), *Ἀνδρὸς* 5: Τομή 1, Στρ. 3 (8.69%), *Ἀνδρὸς* 6: Κεντρικὴ Τομή, Στρ. 2 (4.61%), *Ἀνδρὸς* 7: Καν. 3, Στρ. 2 (4.91%), Καν. 5, Στρ. 2 (7.64%). Βλ. Σχ. 1.
7. *Ἀνδρὸς* 3: Β Τομή, Στρ. 1 (25.08%), *Ἀνδρὸς* 4: Στρ. 1 (33.41%), *Ἀνδρὸς* 5: Τομή 1, Στρ. 1 (34.48%), Τομή 3, Στρ. 2 (25.08%), Τομή 5, Στρ. 1 (23.12%), *Ἀνδρὸς* 7: Καν. 3, Στρ. 1 (20.79%). Βλ. Σχ. 1. Ἡ πλειονότητα ἐξ αὐτῶν (7/11) εἶναι ἐπιφανειακά στρώματα.
8. *Ἀνδρὸς* 1: Στρ. 2 (100%), *Ἀνδρὸς* 2: Χῶρος μεταξύ ἐκκλησιῶν, Στρ. 3 (93.75%), Περιοχὴ βράχων, Διαταραγμένη ἐπίχ. κάτωθεν ἐπιφανείας (92.25%), Διαταραγμένη ἐπίχ. & ὑποκείμενο δάπεδο, Ἐπιφ. Στρ. (92.32%), Διαταραγμένη ἐπίχ. ὑπερκείμενου δαπέδου (91.42%), Τοῖχοι 7 & 10, Καμαροσκεπὴς κατασκευὴ (90.74%, 93.54%). Βλ. Σχ. 1.
9. Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331. Ἡ πλειονότητα τῶν περιπτώσεων στὴν κατηγορία αὐτὴ ἐντοπίσθηκε στὰ *Ἀνδρὰ* 1 & 2, ἰδιαίτερα στὸ τελευταῖο (12/15 - 80%). Βλ. Σχ. 1.
10. Γιά τὶς ἐξαιρέσεις βλ. ἀνωτέρω καὶ Σακελλαράκης 2011, 145-331.
11. Ἀπουσία ὁμοιογενοῦς στρωματογραφίας καὶ ἀναγκαστικὴ ἔμφαση σὲ τυπολογικὰ κριτήρια γιὰ τὴ μελέτῃ τῆς κεραμικῆς ἀναφέρεται καὶ σὲ σχέση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς (Peatfield 1984, 92).
12. Παρὰ τὶς προκύπτουσες ἐπιφυλάξεις, ὡς πρὸς τό, ἕως ἐνὸς σημείου, ἀδόκιμον τοῦ ἐγχειρήματος αὐτοῦ, μετὰ ἀπὸ πρόσφατες ἐρευνες στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τοῦ οἰκισμοῦ ἀπὸ τὴ Β' Ἐφορεῖα Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ ἐπιμελητῆ τῆς Ἐφορείας, Ἄρη Τσαραβόπουλου (προσωπικὴ ἐπικοινωνία). Οἱ ἐρευνες ἀποκάλυψαν πλῆθος ὀστράκων, κυρίως ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, τὰ ὅποια εἶχαν ἀπορριφθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς καὶ τὰ ὅποια οὔτε κατεγράφησαν, οὔτε συνυπολογίσθηκαν ποτὲ στὴ συνολικὴ μελέτῃ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸν οἰκισμό, γεγονός τὸ ὅποιο ἐπηρεάζει σοβαρὰ τὴ γενικὴ εἰκόνα τῆς ἀνασκαφῆς, ὅσον ἀφορᾷ, τόσο τὶς ἐπιμέρους ποσοστιαῖες ἐκτιμήσεις, ὅσο καὶ τὸν συνολικὸ ὄγκο τοῦ καταγεγραμμένου ὑλικοῦ, ὁ ὅποιος πλέον δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἀνταποκρίνεται στὸν πραγματικὸ ἀριθμὸ ὀστράκων στὸν χῶρο. Οἱ ἐνίστε ἐντονες ἀποκλίσεις μεταξύ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ στὸ ἱερὸ καὶ τοῦ ἀντίστοιχου ὑλικοῦ στὸ Καστρί, οἱ ὁποῖες μπορεῖ νὰ ὀφείλονται, ἐν μέρει σὲ αὐτὸ τὸ γεγονὸς, καὶ ἐν μέρει στὸν διαφορετικὸ χαρακτήρα τῶν δύο χώρων (θηρησκευτικὸ-οἰκιστικὸ), ἐπισημαίνονται ἐδῶ καὶ ἀναλύονται ἐκτενῶς στὰ ἐπιμέρους κείμενα.
13. Rutter and Rutter 1976. Coldstream 1978. Hägg 1982. Hägg 1984. Rutter and Zerner 1984. Wiener 1983. Korres 1983. Coldstream and Huxley 1983. Stos-Gale and Gale 1984. Hood 1992. Zerner 1993. Marthari 1993. Hiller 1993. Jones 1993. Hiller 1996. Mountjoy 1999, 243-244, 247-249, 301, 306-308 (γιὰ Λακωνία, Μεσσηνία).

14. Οί μοναδικές θέσεις για τις οποίες έχουν δημοσιευθεί κάποια στοιχεία όσον αφορά την κεραμική, το ιερό κορυφής στον Γιούχτα και το ιερό στους Άτσιπάδες, βρίσκονται ακόμη στο στάδιο των προκαταρκτικών εκθέσεων.

15. Πλάτων 1951, 150. Καρέτσου 1974, 237. Rutkowski 1986, 87. Peatfield 1992, 59.

16. Η ένταξη της MM IB περιόδου στην ίδια στρωματογραφική ένότητα με τη MM IIIA, και η υποτιθέμενη απουσία της MM II, αν και ανταποκρίνονται στο χρονολογικό/στρωματογραφικό σύστημα το οποίο προτείνουν οι ανασκαφείς του οικισμού (Coldstream and Huxley 1972, 278), άποτελούν αντικείμενο αμφισβήτησης στην καθ' αυτό κεραμολογική μελέτη (βλ. *έπιμέρους σχηματικούς τύπους*).

17. Η αναλυτική παρουσίαση του μινωικού υλικού, ή οποία στηρίζεται στο δεδομένο σχηματικό ρεπερτόριο της κεραμικής στο ιερό, ακολουθεί τον βασικό άξονα διαχωρισμού μεταξύ *Άνοιχτών* αγγείων, *Κλειστών* αγγείων, *Μαγειρικών* σκευών και *Άγγείων εξειδικευμένης χρήσης*, τουλάχιστον όσον αφορά τα άκέραια και τα άποσπασματικά δείγματα από *άναγνωρίσιμους τύπους αγγείων*. Το υπόλοιπο υλικό, το οποίο δεν έντάσσεται σε άναγνωρίσιμους τύπους αγγείων και άναγνωρίζεται μόνο σε έπιπεδο όστράκων από άνοιχτά ή κλειστά αγγεία, παρουσιάζεται με γνώμονα τις έπιμέρους διακοσμητικές έπιλογές/θεματικές ένότητες (*φυτική διακόσμηση, σπείρες, πολυχρωμία κ.λπ.*), και μέ, όσο το δυνατόν, χρονολογικά κριτήρια. Η αναλυτική παρουσίαση του κεραμικού υλικού συνοδεύεται από λεπτομερή κατάλογο των έπιμέρους σχημάτων και διακοσμητικών θεματικών ενότητων. Τα έπιμέρους σχήματα και οι διακοσμητικές θεματικές ένότητες στον κατάλογο παρουσιάζονται με την ίδια σειρά που εμφανίζονται στο κείμενο. Σε κάθε έπιμέρους σχήμα/θεματική ένότητα καταγράφονται πρώτα τα άκέραια αγγεία ή αγγεία με άκέραιη διατομή, όπου υπάρχουν, και ακολουθούν τα άποσπασματικά δείγματα, με συντεταγμένη σειρά (*χείλη, τοιχώματα, βάσεις, πόδια*). Σε κάθε αγγείο/όστρακο στον λεπτομερή κατάλογο, εκτός από τον ανασκαφικό αριθμό (έτος ανασκαφής/ανασκαφικός τομέας και ομάδα/αριθμός αγγείου/

όστράκου), για λόγους συντομίας έχει δοθεί και ένας αύξων αριθμός καταλόγου, με την άκρωνυμία **K-**, ο οποίος προηγείται του ανασκαφικού αριθμού. Στον κατάλογο, ή λέξη «όλόβαφο», χωρίς άλλη έπεξήγηση, περιγράφει αγγεία με όλόβαφη διακόσμηση και στις δύο έπιφάνειες. Σε τέτοιες περιπτώσεις, συχνά το χρώμα του έπιχρίσματος δεν είναι διακριτό και ή αντίστοιχη ένδειξη μένει κενή. Στην περιγραφή του πηλού, ο χονδροειδής πηλός, είτε αναφέρεται όλογράφως, είτε ως «πηλός, με πολλές προσμίξεις». Όπου ή ένδειξη για το είδος του έπιχρίσματος δεν ακολουθείται από κάποιον προσδιορισμό, πρόκειται περί λεπτού πηλού με καθόλου ή λίγες προσμίξεις. Όπου ή ένδειξη για το είδος του έπιχρίσματος ακολουθείται από τον προσδιορισμό «λίγες προσμίξεις», ή άπλως «προσμίξεις», πρόκειται περί λεπτού πηλού, με κάποια έγκλείσματα, τα οποία όμως δεν δικαιολογούν την ένταξή του στους χονδροειδείς πηλούς. Λόγω του τεράστιου όγκου του καταγεγραμμένου υλικού, ο κατάλογος περιλαμβάνει έναν ένδεικτικό και, όσο το δυνατόν, αντιπροσωπευτικό αριθμό δειγμάτων από κάθε κατηγορία, εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, όπου ο μικρός αριθμός των αγγείων ή/και ή σπουδαιότητα της συγκεκριμένης κατηγορίας, έπιβάλλουν τη λεπτομερή καταγραφή όλων των σωζόμενων δειγμάτων (*ρυτά, αγγεία ρυτά, πύραυλα, αγγεία σκεύη με πλαστική διακόσμηση, θαλάσσιος ρυθμός, κ.ά.*). Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα δείγματα τα οποία δεν περιλαμβάνονται στον λεπτομερή κατάλογο, αν και υπόκεινται στη ίδια τυπολογική κατηγοριοποίηση με τα έπιλεγμένα δείγματα, αναφέρονται μόνον στις υποσημειώσεις του κειμένου ή σε πίνακες, κατά τομέα και ομάδα. Σε τέσσερις συγκεκριμένες περιπτώσεις (*άωτα κωνικά κύπελλα, εϋθύπλευρα κύπελλα, τριποδικές χύτρες, άβαφα και όλόβαφα άνοιχτά-κλειστά αγγεία*), όπου τα καταγεγραμμένα σύνολα ξεπερνούν το όριο των 1.000 δειγμάτων, αυτά που δεν περιλαμβάνονται στον λεπτομερή κατάλογο, αναφέρονται συγκεντρωτικά στις υποσημειώσεις κατά τομέα.

18. Προανακτορική-Παλιονακτορική περίοδος: 620 δείγματα, Νεοανακτορική περίοδος: 195.372 δείγματα, Μετανακτορική περίοδος: 18 δείγματα.

19. Τα *ἀκέραια* ἀγγεῖα, ἢ τὰ ἀγγεῖα μὲ *ἀκέραιη διατομή*, ἀντιπροσωπεύουν μία ἐλάχιστη μειονότητα τοῦ συνολικοῦ ὑλικοῦ (994/196.010 – 0.51%). Βλ. *Γράφημα 2*. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀκέραιων ἀγγείων ἀνήκει σὲ *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα* (903/994 – 90.84%), καὶ μὲ μεγάλη διαφορὰ ἀκολουθοῦν τὰ *πινάκια/δίσκοι* (56/994 – 5.63%), τὰ *μικκῦλα προχοῖδια* (29/994 – 2.91%), καθὼς καὶ μεμονωμένες περιπτώσεις, ὅπως *πύραυρα* (2/994), *μικκῦλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα* (2/994), *ρυτά* (1/994) καὶ *ἡμισφαιρικὰ κύπελλα* (1/994).

20. Ἄν καὶ οἱ δύο μεγάλες σχηματικὲς κατηγορίες (*ἀνοιχτά*, *κλειστά*) διατηροῦν, σὲ γενικὲς γραμμές, τὶς ἰσορροπίες ὡς πρὸς τοὺς καταγεγραμμένους τύπους ἀγγείων, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ καταγεγραμμένου ὑλικοῦ, ὅταν μεταφράζεται σὲ ἀριθμούς, ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα, κυρίως κύπελλα (167.676/196.010 – 85.54%). Τὰ *κλειστά* ἀποτελοῦν μία μικρὴ μειονότητα τῆς τάξεως τοῦ 7.18% (14.088/196.010). Τὰ ἐναπομείναντα δείγματα ἀνήκουν σὲ *μαγειρικὰ σκεύη* (13.034/196.010 – 6.64%) καὶ σὲ *ἀγγεῖα ἐξειδικευμένης χρήσης* (1.212/196.010 – 0.61%), ὅπως τὰ *ρυτά*, τὰ *ἀγγεῖα-ρυτά*, τὰ *προχοῖδια*, τὰ *σύνθετα προχοῖδια*, τὰ *πύραυρα*, τὰ *πώματα*, οἱ *ἡθμοί*, τὰ *σκεύη/πλακίδια*, τὰ *μικκῦλα τριποδικὰ ἀγγεῖα*, τὰ *μικκῦλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα* καὶ οἱ *τελετουργικὲς βάσεις*. Τὸ σύνολο τῶν ὀστράκων/ἀγγείων τὸ ὁποῖο ἐντάσσεται σὲ ἐπιμέρους σχηματικὲς κατηγορίες ἀνέρχεται σὲ 182.077 δείγματα (92.89%).

21. Σὲ αὐτὲς συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ κατηγορίες τῶν *ὀλόβαφων* καὶ *ἄβαφων* ἀγγείων, καθὼς καὶ τὰ ἀποσπασματικὰ δείγματα, τὰ ὁποῖα σώζουν μόνον ταινιωτὴ διακόσμηση. Κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελευταία κατηγορία, ἡ ἀποσπασματικότητα τῶν δειγμάτων δὲν ἀποκλείει τὴν περίπτωση τουλάχιστον κάποια ἀπὸ αὐτὰ νὰ ἔφεραν ἀρχικὰ καὶ κάποιου ἄλλου τύπου διακόσμηση, ἢ ὁποῖα δὲν σώζεται πλέον.

22. Ἡ ἔνταξη τῶν ἐν λόγω δειγμάτων σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία αποφασίσθηκε βάσει μορφολογικῶν καὶ διακοσμητικῶν κριτηρίων.

23. 179 ὀστρακα στὴν κατηγορία τῶν ἀνοιχτῶν-κλειστῶν καὶ 441 ὀστρακα ἀπὸ τοὺς ἀναγνωρίσιμους τύπους ἀγγείων. Βλ. *Στατ. Πίνακα 2*.

24. Ἐπίσης περιλαμβάνονται δύο κατηγορίες μὲ *ἄβαφα* καὶ *ὀλόβαφα* δείγματα, καθὼς καὶ δύο δείγματα μὲ ἴχνη ταινιωτῆς διακόσμησης μὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους (βλ. *σκύφοι* καὶ *γεφυρόστομες πρόχοι*).

25. Betancourt 1980 (ἐλλειψοειδὴς πεπλατυσμένη διατομή).

26. Ἐπίσης βλ. *πιθοειδῆ ἀγγεῖα*, τρίτη ὁμάδα.

27. Δεύτερη σὲ πληθυσμὸ κατηγορία, μετὰ τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα. Βλ. *Στατ. Πίνακες 1, 3*.

28. Βλ. *τριποδικὲς χύτρες* καὶ *ἐπίλογο*.

29. Βλ. *τριποδικὲς χύτρες*.

30. Ἡ ὁμάδα αὐτὴ ἀντιπροσωπεύει καὶ πάλι μόνον ἓνα 0.05% τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων τύπων ἀγγείων στὸν χῶρο (182.077 ὀστρακα/ἀγγεῖα).

31. Ἀνάλογες παρατηρήσεις ἀναφέρονται σὲ σχέση μὲ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ὅπου ἡ τοπικὴ MM IA καὶ MM IB-MM IIIA κεραμεικὴ ὄχι μόνον ἀνταποκρίνεται πλήρως στὶς σύγχρονες μινωικὲς κεραμολογικὲς ἐξελίξεις, ἀλλὰ παρουσιάζεται νὰ ἐμφανίζει στενοὺς δεσμοὺς μὲ τὴν Κνωσὸ/κεντρικὴ Κρήτη, ἀπὸ ὅπου κατ' ἐπέκτασιν εἰκάζεται ὅτι προῆλθαν οἱ πρῶτοι ἄποικοι (Coldstream and Huxley 1972, 277-278. 1984, 107).

32. Βλ. *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα*.

33. Βλ. *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα*. Ἡ ἀτυπικότητα τῶν μικκῶν ἀγγείων βεβαίως κάνει τὴ χρονολόγηση τῶν συγκεκριμένων δειγμάτων σχετικὰ ἐπισφαλῆ.

34. Τὰ *ὀλόβαφα* κύπελλα ἀποτελοῦν μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (22/103 – 21.35%).

35. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ ὁμάδα αὐτὴ ἀντιπροσωπεύει μόνον ἓνα 0.014% τοῦ συνόλου τοῦ ὑλικοῦ στὸν χῶρο. Ἡ πλειονότητα τῶν σωζόμενων κυπέλλων προέρχεται ἀπὸ τὸν *Τομέα Α* τοῦ 1993 (15/28 – 53.57%) καὶ τὸν *Τομέα Η* τοῦ 1994 (5/28 – 17.85%). Βλ. *Σχ. 1*.

36. Βλ. *τροπιδωτὰ κύπελλα*.

37. Βλ. *τροπιδωτὰ κύπελλα*. Οἱ στενοί, κεραμολογικοὶ τουλάχιστον, δεσμοὶ τῶν Κυθήρων μὲ τὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ (κεντρικὴ Κρήτη) κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Παλαιοανακτορικῆς περιόδου ἐπιβεβαιώνονται καὶ ἀπὸ τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα (βλ. *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα καὶ προηγούμενα σχόλια*).

38. Βλ. *τροπιδωτὰ κύπελλα*.

39. Βάσεις με τροπιδωτή άκμή και διακόσμηση με πορφυρή βαφή επί σκοτεινού βάθους (βλ. *εὐθύπλευρα κύπελλα*).

40. MM IIB-MM IIIA (βλ. *εὐθύπλευρα κύπελλα καὶ ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*).

41. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν βάσεων (10/1.458-0.68%) (βλ. *εὐθύπλευρα κύπελλα*). Τὰ δείγματα με πολύχρωμη ταινιωτή διακόσμηση ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους (10), τὰ ὅποια ἀνέρχονται σὲ 0.58% τοῦ συνόλου τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων, βάσει τῆς κυθηραϊκῆς τυπολογίας, θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν ἀκόμη καὶ στὴ MM IIIB περίοδο.

42. **K623** – 93/A35/6, **K595** – 94/Z2B/130, **K600** – 94/Z6/78, **K604** – 94/Z10/7, **K605** – 94/Z11/67ε, **K668** – 94/H13A/14, **K671** – 94/H24/20, **K672** – 94/H24/21, 94/H21, 94/H24, 94/H28A, 94/Θ11B.

43. *Τύπος 1β* (2 δείγματα), *Τύπος 2* (4 δείγματα) καὶ *Τύπος 3* (6 δείγματα).

44. Βλ. *πρόχους/ἀμφορεῖς*.

45. Ἀπλή ταινιωτή διακόσμηση σὲ ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ, με λευκὴ ἢ πορφυρὴ βαφή, στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζει, τόσο τὶς πρώιμες MM IB-MM IIIA περιόδους, ὅσο καὶ τὴ MM IIIB περίοδο.

46. *Τύπος 1*: πιθανῶς 3/19 (MM IA). *Τύπος 2α*: πιθανῶς 2/17 (MM II-MM IIIA). *Τύπος 2γ*: 1-2/6 (MM IA-MM IIIA).

47. Βλ. *πινάκια*.

48. Πρόκειται γιὰ πιθανῶς τρία δείγματα τῆς κωνικῆς ἐκδοχῆς (**K399** – 93/A31/4, **K411** – 94/Z5A/7α, **K413** – 94/H19B/55), ἡ ὁποία στὸ Καστρί ἐμφανίζεται κατὰ τὴ MM IA περίοδο, ἐνῶ μετὰ τὴ MM IIIA ὑποσκελίζεται ἀπὸ τὴν κυρτόπλευρη ἐκδοχή. Τὰ ἄλλα τρία δείγματα ἀνήκουν στὴν κυρτόπλευρη ἐκδοχή (**K401** – 93/A47/9, **K403** – 93/A70/1α, **K410** – 94/Z5A/5α), καὶ προσεγγίζουν τὴ MM IB-MM IIIA ἐκδοχὴ τοῦ σχήματος (βλ. *λεκάνες*).

49. **K517** – 93/A6/52, **K523** – 93/B6/93, **K528** – 94/ΣΤ7Α/9, **K531** – 94/Z9B/2.

50. **K523** – 93/B6/93, **K528** – 94/ΣΤ7Α/9, **K531** – 94/Z9B/2.

51. Βλ. *πίθοι*.

52. **K493** – 94/ΣΤ7B/3, μετὰ τῶν ἀγγείων με τετραγωνισμένη διατομή. Καὶ πάλι θὰ πρέ-

πει νὰ τονισθεῖ ὅτι ἀπλή ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ, με λευκὴ ἢ πορφυρὴ βαφή, στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζει τόσο τὶς πρώιμες MM IB-MM IIIA περιόδους, ὅσο καὶ τὴ MM IIIB περίοδο. Στὴν ἴδια περίοδο πιθανῶς ἐντάσσονται καὶ κάποια δείγματα χωρὶς διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα, ἀπὸ ἀγγεῖα τοῦ δεύτερου τύπου, ὁ ὁποῖος στὸ Καστρί ἀπαντᾷ ἀπὸ τὴ MM IA περίοδο.

53. **K458** – 93/B1/1β, μετὰ τῶν ἀγγείων με στρογγυλεμένη διατομή.

54. **K517** – 93/A6/52.

55. Βλ. Kiriati 2003, 3-4, sand-tempered fabric.

56. Συγκεκριμένα, τὸ **K835** – 94/H12B/23, με ὁστρακόδερμη, τραχωτὴ διακόσμηση, πιθανῶς στὰ πλαίσια μεγαλύτερης θαλάσσιας σύνθεσης καὶ τὸ **K819** – 93/B16/85κ, με ἐπίθετη φυτική, μι-σχοειδὴ διακόσμηση. Ἡ ὁφιοειδὴς ἐπίθετη διακόσμηση στὸ **K839** – 93/A67/1, στὴ μινωικὴ παράδοση δὲν ἐμφανίζεται πρὸ τῆς YM I περιόδου (βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστικὴ διακόσμηση*), ἐνῶ τὸ **K830** – 94/E-Θ30/7 σώζεται σὲ πολὺ ἀποσπασματικὴ κατάσταση. Ὅλα τὰ δείγματα με ἴχνη λευκῆς ἢ πορφυρῆς βαφῆς ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους ἢ ἐπὶ πηλοῦ ἐντάσσονται στὴ MM IIIB/YM IA περίοδο (βλ. *ρυτὰ*).

57. **K391** – 94/E-Θ15/22, **K393** – 94/H21/85η. Στὴν Κνωσὸ παρόμοια δείγματα ἐπιβιώνουν μέχρι τὴ MM IIIB/YMIA περίοδο (βλ. *σκύφους*).

58. Τὸ μοναδικὸ μορφολογικὰ πρώιμο δεῖγμα με ἐσώστροφο, μὴ διαφοροποιημένο χεῖλος (**K704** – 94/E-Θ15.1/1&94/Θ5/2), ἀνήκει πιθανῶς στὴν Προανακτορικὴ περίοδο. Ἐπίσης, τὸ **K686** – 93/A25/15, με πολύχρωμη πτυχωτὴ διακόσμηση, ἴσως ἐντάσσεται στὴν πρώιμη MM III παράδοση (βλ. *γεφυρόστομες πρόχους*). Σὲ πρώιμες περιόδους ἀνήκουν πιθανῶς καὶ κάποια ἀπὸ τὰ ἄβαφα ἢ ὀλόβαφα δείγματα στὴν κατηγορία με ἐσώστροφο ἀναδιπλωμένο χεῖλος, ἡ ὁποία, ἂν καὶ δὲν ἀντιπροσωπεύεται στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, σύμφωνα με τὴ μινωικὴ τυπολογία καλύπτει μία μεγάλη χρονολογικὴ περίοδο, ἀπὸ τὴ MM I μέχρι τὴν YM I.

59. **K450** – 93/A6/16, **K513** – 94/H24/19, τὰ ὅποια φέρουν ταινιωτὴ διακόσμηση με πορφυρὴ βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους. Τὰ συγκεκριμέ-

να δείγματα θα μπορούσαν να ένταχθούν εξίσου και στη MM IIIB περίοδο.

60. **K491** – 94/ΣΤ2/1δ.

61. **K553** – 93/A18/6, και **K559** – 93/B1/1ε, με ίχνη πορφυρής ταινιωτής διακόσμησης επί σκοτεινού βάθους, τα όποια μάλλον εντάσσονται στο τέλος της MM III περιόδου.

62. **K285** – 94/Γ3Α/28δ, με ωοειδείς έντυπώσεις επί επίθετης λωρίδας κάτωθεν του χείλους (βλ. *ήμισφαιρικά κύπελλα και άγγεϊα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*).

63. Το **K1018** – 94/H2A/1, το όποιο φέρει ίχνη ταινιωτής διακόσμησης σε λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους. Ένα άλλο δείγμα (**K1015** – 94/E-Θ25/50), το όποιο φέρει ξεχωριστό πηνίο με τη μορφή κοχλίας, θα μπορούσε πιθανώς να ένταχθεί στην ίδια περίοδο.

64. Ένα δείγμα (**K995** – 93/A58/7), με πορφυρή ταινιωτή διακόσμηση επί σκοτεινού βάθους, το όποιο θα μπορούσε να ανήκει σε πυριατήριο ή ήθμό. Η σωζόμενη διακόσμηση το εντάσσει σε μία χρονολογική περίοδο, ή οποία στα Κύθηρα καλύπτει ένα μεγάλο διάστημα, από τη MM IB, μέχρι και την MM IIIB.

65. Μία από τις δύο σωζόμενες βάσεις, από έρυθρο πηλό με μίκα (**K1033** – 93/A35/2), φέρει ίχνη πορφυρής ταινιωτής διακόσμησης επί σκοτεινού βάθους και εντάσσεται, όπως και το δείγμα από τα *άγγεϊα με διαμπερείς όπες*, σε μία χρονολογική περίοδο, ή οποία στα Κύθηρα καλύπτει ένα μεγάλο διάστημα, από τη MM IB, μέχρι και τη MM IIIB περίοδο.

66. Τέσσερα δείγματα στη θεματική κατηγορία και ένα δείγμα στην κατηγορία των *ρυτών* (**K835** – 94/H12B/23).

67. Βλ. *τραχωτό ρυθμό* και ιδιαίτερα τα παράλληλα από το ιερό κορυφής στους Άτσιπάδες (MM IB-IIIB). Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το μοναδικό δείγμα στην κατηγορία των *ρυτών* (**K835** – 94/H12B/23), με οστρακόδερμη διακόσμηση.

68. Βλ. *τραχωτό ρυθμό*. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το χειροποίητο **K1035** – 94/H29Z/7.

69. Βλ. σχόλια για πρώιμες περιόδους στο *ιερό*.

70. Δείγματα με διακόσμηση σε λευκή ή ποφυρή βαφή επί πηλού, ή ακόμη και δείγματα όπου ή ποφυρή ή λευκή βαφή απαντάται σε

συμπληρωματικό ρόλο, χαρακτηρίζουν τη MM IIIB και κυρίως τη μεταβατική MM IIIB/ΥΜ ΙΑ ή την πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο (βλ. *λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους & πολυχρωμία*).

71. Συμπεριλαμβανομένων και των δειγμάτων από τις επιμέρους κατηγορίες άγγείων. Κατά τη MM IB-MM IIIA περίοδο πρόκειται κυρίως για δείγματα με ταινιωτή διακόσμηση, στα όποια θα μπορούσε πιθανώς να προστεθεί και ή κατηγορία οστράκων με ίχνη λευκής βαφής. Πολλά από αυτά, ίσως και ή πλειονότητα, κρίνοντας από τα ποσοστά στο Καστρί, ανήκουν στη MM IIIB περίοδο, όταν ο ρυθμός αυτός παρουσιάζει σημαντική άνηση (βλ. *λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους*).

72. Άνοιχτα άγγεϊα: 6/61 – 9.83%, καθώς επίσης και δύο δείγματα, τα όποια εντάσσονται στις κατηγορίες των *πωμάτων* και των *πίθων* αντίστοιχως.

73. Βλ. *πολυχρωμία*.

74. Βλ. σχόλια για *λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους*. Στα Κύθηρα ή πολυχρωμία εμφανίζεται για πρώτη φορά κατά τη MM IB-MM IIIA περίοδο, λίγο αργότερα από ό,τι ή λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους (βλ. *πολυχρωμία*).

75. Συμπεριλαμβανομένων και των δειγμάτων από τις επιμέρους κατηγορίες άγγείων.

76. Στην ίδια θεματική ένότητα πιθανώς ανήκει και ή κατηγορία οστράκων τα όποια σώζουν μόνο ίχνη βαφής. Πολλά από αυτά, ίσως και ή πλειονότητα, κρίνοντας από τα ποσοστά στο Καστρί, ανήκουν στη MM IIIB περίοδο, όταν ο ρυθμός αυτός παρουσιάζει σημαντική άνηση (βλ. *πολυχρωμία*).

77. Άνοιχτα άγγεϊα: 31/145 – 21.37%, καθώς επίσης και έξι ακόμη οστρακα, τα όποια εντάσσονται στις κατηγορίες των *πιθοειδών* (2), των *πιθαμφορέων* (2), των *άγγείων με διαμπερείς όπες* (1) και των *τελετουργικών βάσεων* (1).

78. Βλ. *λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους και πολυχρωμία*.

79. Σε αυτό το σύνολο περιλαμβάνονται βεβαίως και έξι δείγματα τα όποια έχουν ένταχθεί στις επιμέρους σχηματικές κατηγορίες (δύο τμήματα *ρυτών*: **K819** – 93/B16/85κ και **K839** – 93/A67/1, δύο συγκολλώμενα τμήματα *εύθυ-*

πλευρου κυπέλλου: **K151** – 93/A17/5&93/A20/9, δύο τμήματα ήμισφαιρικών κυπέλλων: **K270** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/66 καὶ **K285** – 94/Γ3Α/28δ, καὶ ἓνα τμήμα μικκύλου πιθοειδοῦς: **K491** – 94/ΣΤ2/1δ) (βλ. ἐπιμέρους κατηγορίες ἀγγείων καὶ ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστική διακόσμηση). Στὰ ἀδιάγνωστα ἀγγεῖα/σκεύη ἐντάσσονται 28 δείγματα.

80. Κατὰ τὴν ἐπόμενη ΜΜ IIIΒ καὶ ΥΜ I περίοδο ἡ παρουσία τῆς γίνεται μάλλον σποραδική. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ πρέπει νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι ἡ χρονολόγηση τῶν ὀστράκων αὐτῶν, τὰ ὅποια δὲν βρέθηκαν σὲ ἀπολύτως κλειστά, καὶ χρονολογικὰ ὁμοιογενῆ μινωικὰ στρώματα, καθὼς καὶ ἡ ἀπουσία ἀνάλογων δειγμάτων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, εἶναι σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἐπισημνῶν καὶ βασίζεται κυρίως σὲ γενικὲς στατιστικὲς καὶ τυπολογικὲς παρατηρήσεις βάσει τῶν δεδομένων στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο (βλ. ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστική διακόσμηση).

81. Κλειστὰ ἀγγεῖα: 1/19, Ρυτά: 2/19, Ἀδιάγνωστα ἀγγεῖα: 4/19.

82. Φυτική διακόσμηση (μισχοειδῆ/βλάστηση, φύλλα κισσοῦ, ἄνθη), Θαλάσσιος ρυθμός (κοχλίες, ἀχιβάδες, ἰχθυόσχημες ἐπιθέσεις), αἰλουροειδές, ἀνθρώπινη μορφή, ὠσειδεῖς ἐντυπώσεις, δείγματα μὲ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση. Τὸ ἓνα δείγμα μὲ ἐπίθετα κέρατα καθοσίωσης (**K270** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/66), τὰ τρία μὲ ὀφιοειδῆ (**K839** – 93/A67/1, **K1071** – 94/B34/2, **K1072** – 94/H11/17), καὶ τὸ μοναδικὸ δείγμα μὲ ἐγχάρακτο πλαίσιο (**K1080** – 93/B5/12), ἐντάσσονται μάλλον στὴ Νεοανακτορική περίοδο (βλ. ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστική διακόσμηση).

83. Βλ. ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστική διακόσμηση καὶ ἐπίλογο.

84. Ἐὰν θεωρήσουμε ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων μὲ λευκὴ ἢ πολυχρῶμη διακόσμηση ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους ἀνήκει στὴ ΜΜ IIIΒ περίοδο, ἡ παρουσία τοῦ Προανακτορικοῦ καὶ Παλαιοανακτορικοῦ ὑλικοῦ μειώνεται ἀκόμη περισσότερο.

85. Στὴν Προανακτορική περίοδο συγκαταλέγεται μὲ ἐπιφύλαξη ἓνα ὄστρακο μὲ τραχωτὴ διακόσμηση, πέντε πινάκια, πιθανῶς ἓνα τμήμα γεφυρόστομης πρόχου, πέντε καὶ ἴσως περισσότερα δείγματα πίθων καί, τέλος, ἴσως κάποια δείγματα λεκανῶν (βλ. ἐπιμέρους σχήματα). Στὴν

ἴδια περίοδο ἐντάσσεται καὶ ἡ ἴδρυση τῶν περισσότερων ἱερῶν κορυφῆς στὴν Κρήτη (Watrous 1995, 395. Peatfield 1987, 90 καὶ 1990, 125).

86. Βλ. Ὑποσημ. 85, τύπους ἀγγείων. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ, σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι οἱ Προανακτορικοί, ΜΜ ΙΑ δεσμοὶ μεταξὺ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Κνωσοῦ (Coldstream and Huxley 1972, 275), δὲν ἐπιβεβαιώνονται στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ὑποτιθέμενους δεσμοὺς μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἴδια περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 278). Ἡ τοπικὴ κεραμική, παρ' ὅλα αὐτά, βασίζεται πρᾶγματι σὲ μινωικὰ μορφολογικὰ καὶ αἰσθητικὰ πρότυπα (Coldstream and Huxley 1972, 280 καὶ 1983, 107).

87. Rutter and Zerner 1983, 76–80, ἰδιαίτερα σὲ σύγκριση μὲ τὴν προτεινόμενη ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς ΠΜ II–III περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 83, 275. Coldstream 1978, 390. Coldstream and Huxley 1983, 107).

88. Rutter 1983, 69–76. Rutter and Zerner 1983, 76–80.

89. Rutter and Zerner 1983, 76–80. Τὸ ἐναλλακτικὸ ἐμπορικὸ δίκτυο, γιὰ τὸ ὁποῖο ἡ ἴδρυση τῆς μινωικῆς ἀποικίας τῶν Κυθέρων ἦταν προφανῶς πρωταρχικῆς σημασίας, χρησιμοποιοῦσε πιθανῶς τὸ Καστρί ὡς βασικὸ διαμετακομιστικὸ κέντρο γιὰ τὶς ἀναλλαγὰς μεταξὺ βόρειας/κεντρικῆς ἢ καὶ δυτικῆς Κρήτης καὶ ἀνατολικῆς Πελοποννήσου. Ἡ εἰκαζόμενη φύση τῶν ἀνταλλαγῶν (κεραμικὴ ἀπὸ Κρήτη πρὸς ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, πρῶτες ὕλες ἀπὸ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα πρὸς Κρήτη), δικαιολογεῖ τὴν ἀπουσία ἐλλαδικῆς κεραμικῆς, τόσο στὸ Καστρί, ὅσο καὶ στὴν Κρήτη.

90. Βλ. σχόλια γιὰ Παλαιοανακτορική περίοδο.

91. Coldstream and Huxley 1972, 83, 275. Coldstream 1978, 390. Coldstream and Huxley 1983, 107.

92. Βλ. Πηλοί. Τὰ 15 δείγματα κλειστῶν ἀγγείων ἀπὸ πορτοκαλόχρου πηλὸ μὲ μίκα (orange micaceous fabric), τὰ ὅποια ἐντάσσονται ἀπὸ τὴν Κυριατζή, βάσει τοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ Καστρί, στὴν ΠΕ/ΠΜ I–II περίοδο, καὶ ἴσως τὰ δύο δείγματα πίθων ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ μὲ ἀμμώδη

σύσταση (sand tempered fabric), τὰ ὅποια, ἂν καὶ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν Παλαιοανακτορική περίοδο, φέρονται νὰ χαρακτηρίζουν κυρίως τὸ τέλος τῆς ΠΕ/ΠΜ καὶ τὴν Προανακτορική, ΜΜ ΙΑ περίοδο στὰ Κύθηρα (Kiriati 2003, 125-126), ἀποτελοῦν τὰ μοναδικὰ στοιχεῖα ἀνθρώπινης παρουσίας στὸ ἱερὸ πρὸ τῆς ΜΜ ΙΑ περιόδου. Ἀκόμη καὶ ἂν θεωρηθοῦν ἀξίόπιστοι μάρτυρες τῆς ΠΕ/ΠΜ περιόδου, ὡς κεραμικὸ σύνολο δὲν διαθέτουν τὴν ἀπαιτούμενη βαρύτητα γιὰ νὰ στηρίζουν τὴν ἐκδοχὴ τῆς θρησκευτικῆς χρήσης τοῦ χώρου σὲ τόσο πρώιμη ἐποχὴ. Ἐπίσης, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ σύνθεση τῆς συγκεκριμένης ΠΕ/ΠΜ ΙΙ-ΙΙΙ ὁμάδας δὲν ἐπιβεβαιώνει μὲ κανένα τρόπο τοὺς στενοὺς δεσμοὺς μεταξὺ οἰκισμοῦ καὶ Κνωσοῦ ἢ δυτικῆς Κρήτης, σὲ ἐπίπεδο κεραμικῆς καὶ προέλευσης πρώτων οἰκιστῶν (Coldstream and Huxley 1972, 275. Coldstream and Huxley 1983, 107).

93. Rutter and Zerner 1983, 76-80. Οἱ συγγραφεῖς ἐνισχύουν τὴ θέση τους μὲ ἀναλυτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν σποραδικὸ καὶ ἔμμεσο χαρακτῆρα τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ Κρήτης καὶ ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας κατὰ τὴν ΠΕ/ΠΜ Ι-ΙΙ περίοδο, καὶ τὴν πλήρη ἀπουσία στοιχείων γιὰ τὶς ὅποιες ἐπαφές μεταξὺ τῶν δύο περιοχῶν κατὰ τὴν ΠΕ/ΠΜ ΙΙΙ περίοδο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καθαρὰ μινωικὴ κεραμικὴ στὸ Καστρί (ΠΜ ΙΙ-ΙΙΙ), δὲν σώζεται καμία ἀπολύτως ἐνδειξη ἀνταλλαγῶν, οὔτε κὰν μεταξὺ Λακωνίας (Παυλοπέτρι, Ἄγ. Στέφανος) καὶ Κυθήρων. Τὸ συγκεκριμένο ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί (ΠΜ ΙΙ-ΙΙΙ) ἐρμηνεύεται ὡς πειστήριο ἐποχιακῆς κατοίκησης Μινωιτῶν στὸ νησί, μὲ κίνητρο τὴν ἀλιεία.

94. Coldstream and Huxley 1972, 275-276. Coldstream 1978, 390. Coldstream and Huxley 1983, 107. Hood 1992, 136. Ἐκτὸς βέβαια ἐὰν ὑποθέσουμε ὅτι ἡ ἔναρξη τῆς θρησκευτικῆς χρήσης τοῦ χώρου δὲν συμπίπτει μὲ τὴν ἵδρυση τῆς ἀποικίας, ἡ ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ εἶχε προηγηθεῖ χρονικά.

95. Coldstream and Huxley 1972, 94, 278, dep. δ, ἀποχετευτικὸς ἀγωγὸς οἰκισμοῦ, πρῶτοι τάφοι. Rutter and Zerner 1983, 76-80. Zerner 1993, 45-46. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀποικία παρουσιάζει προοδευτικὴ ἄνθηση, μάλλον ἐπιβεβαιώνει τὴ συνεχιζόμενη λειτουργία τοῦ εἰκαζόμενου ἐμπο-

ρικοῦ δικτύου μεταξὺ Κρήτης καὶ ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας (ἀνατολικῆς Πελοποννήσου) μέσω Κυθήρων, παρὰ τὴν ἐπανίδρυση τοῦ ἐναλλακτικοῦ ἐμπορικοῦ δικτύου μέσω Κυκλάδων (Δυτικὸς ἄξονας). Σὲ αὐτὸ τὸ δίκτυο φαίνεται ὅτι τὰ Κύθηρα ἦταν ὁ συνδετικὸς κρίκος μεταξὺ Κρήτης καὶ ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας (ἀνατολικῆς Πελοποννήσου), καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ΜΕ/ΜΜ περιόδου καὶ τῆς πρώιμης ΥΕ/ΥΜ ἐποχῆς (Zerner 1993, 46. Mountjoy 1999, 243, 247). Αὐτὴ ἡ ἄποψη φαίνεται νὰ στηρίζεται ἀπόλυτα ἀπὸ τὰ κεραμικὰ δεδομένα, σύμφωνα μὲ τὰ ὅποια, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ΜΕ/ΜΜ περιόδου καὶ καθ' ὅλη τὴ διάρκειά της, τὰ πλησιέστερα παράλληλα τῆς μινωϊζουσας κεραμικῆς στὰ ἡπειρωτικὰ οἰκιστικὰ κέντρα τῆς Πελοποννήσου (Λέρνα, Ἀσίνη, Ἄγ. Στέφανος) ἐντοπίζονται στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὰ Κύθηρα. Ἄν καὶ ἡ γεωγραφικὴ προέλευση αὐτῆς τῆς μινωϊζουσας κεραμικῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πρόδρομο τῆς μετέπειτα ΥΕ Ι μυκηναϊκῆς κεραμικῆς, δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ μὲ βεβαιότητα, ἐπίσημες ἀναλύσεις δειγμάτων ἀπὸ διαφορὰς περιοχὲς τῆς Ἀργολίδας, τῆς Λακωνίας καὶ τῶν Κυθήρων, ἐντοπίζουν τὴν παραγωγή τῆς συγκεκριμένης κατηγορίας κεραμικῆς σὲ μία περιοχὴ τῆς Πελοποννήσου, τὴ νότια Λακωνία (Ἄγ. Στέφανος) ἢ τὰ Κύθηρα, ὅπου ἀπαντοῦν καὶ οἱ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις (Zerner 1993, 45-46. Mountjoy 1999, 247. Jones and Rutter 1977, 211-219, ἰδιαίτερα 218 - τοπικὴ προέλευση πηλοῦ ἀπὸ τὸν Ἄγ. Στέφανο). Τὰ στοιχεῖα συμπληρώνονται ἀπὸ τὴν ἀνάλυση ἐνὸς δείγματος ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα ἀπὸ τὴ νεκρόπολη τῆς Κόκλας στὴν Ἀργολίδα, ἡ ὁποία καὶ πάλι παραπέμπει στὴ νότια Λακωνία ἢ στὰ Κύθηρα (Demakopoulou 1993, 71. Jones 1993, 78-79). Οἱ σημαντικὲς ποσότητες τοπικῆς μινωϊζουσας κεραμικῆς στὴ νότια Λακωνία, καὶ ἰδιαίτερα στὸν Ἄγ. Στέφανο, συνδέονται, κατὰ γενικὴ ὁμολογία, μὲ τὴν παρουσία Μινωιτῶν ἀγγειοπλαστῶν ἀπὸ τὴν Κρήτη ἢ ἀπὸ τὰ Κύθηρα (Jones and Rutter 1977, 218), ὅπου κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ/ΥΕ ΙΙΑ περίοδο ἡ μινωϊζουσα κεραμικὴ ἀνέρχεται στὸ 60% τοῦ συνόλου τῆς κεραμικῆς στὸν οἰκισμό (Rutter and Rutter 1976, 64. Rutter and Zerner 1983, 81. Wiener 1983, 19. Hägg 1983, 120. Hood 1992, 139. Mountjoy 1999, 247). Ἡ κατάσταση στὴ Μεσ-

σηνία ήταν προφανώς πολύ διαφορετική. Οι πρώτες έπαφες μεταξύ Κρήτης και Μεσσηνίας, και πάλι μέσω Κυθήρων, εντοπίζονται στο τέλος της ΜΕ και στην αρχή της ΥΕ περιόδου (Hägg 1982, 28. Korres 1983, 150. Mountjoy 1999, 301, 306).

96. Coldstream and Huxley 1972, 278.

97. Το ύλικό από το ιερό μάλλον επιβεβαιώνει την ύπαρξη ΜΜ II σχηματικών τύπων και σχηματικών επιλογών (βλ. *άωτα κωνικά κύπελλα, άγγεα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*).

98. Η δραματική αύξηση του όγκου της κεραμεικής στο ιερό, από τη ΜΜ IIIB περίοδο και μετά, πιθανώς να εκφράζει, είτε μία πληθυσμιακή ενίσχυση της άποικίας από νέα στοιχέα (Coldstream and Huxley 1983, 108), είτε τη δραματική αναβάθμιση του συγκεκριμένου ιερού στα πλαίσια της μινωικής σφαίρας επιρροής σε μία περίοδο (ΜΜ IIIB-ΥΜ Ι), ή όποια συμπίπτει τόσο με την άκμή των μινωικών οικονομικών, πολιτισμικών και πιθανώς πολιτικών δραστηριοτήτων εκτός Κρήτης (Μινωική Θαλασσοκρατία), όσο και με μία πιθανώς αντίστοιχη αναβάθμιση του ρόλου των Κυθήρων στο διαμετακομιστικό εμπόριο μεταξύ Κρήτης και Πελοποννήσου. Η ανασκαφική εικόνα σαφώς δεν επιβεβαιώνει τη θεωρία περί υποβάθμισης της λατρείας στα ιερά κορυφής μετά τις καταστροφές της ΥΜ ΙΑ περιόδου στην Κρήτη (Peatfield 1983, 277. Rutkowski 1986, 95).

99. Βλ. *Στατ. Πίνακα 3*.

100. Το σύνολο βάσει του οποίου υπολογίζονται τα ποσοστά όσον αφορά τις διάφορες θεματικές ένότητες (195.372) περιλαμβάνει, τόσο τα σύνολα από τις γενικές κατηγορίες των ανοιχτών-κλειστών άγγείων, όσο και τα αντίστοιχα σύνολα από τους αναγνωρίσιμους σχηματικούς τύπους της Νεοανακτορικής περιόδου, αντιπροσωπεύει δηλαδή το γενικό σύνολο των καταγεγραμμένων οστράκων της Νεοανακτορικής περιόδου.

101. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και σε άλλα ιερά κορυφής, όπως διαφαίνεται από τις ανασκαφικές εκθέσεις του ιερού στον Γιούχτα και στους Άτσιπάδες (Peatfield 1992, 69. Morris and Peatfield 1995, 645. Rutkowski 1988, 83-Κόφινας).

102. Επί του γενικού συνόλου (195.372), το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 0.43%.

103. Επί του γενικού συνόλου (195.372), το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 0.34%.

104. 271/2.485. Επί του γενικού συνόλου (195.372), το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 0.13%.

105. Επί του γενικού συνόλου (195.372), το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 0.099%.

106. Επί του γενικού συνόλου (195.372), το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 0.095%.

107. Επί του γενικού συνόλου (195.372), το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 0.049%.

108. Επί του γενικού συνόλου (195.372), τα ποσοστά που αναγράφονται στον *Στατ. Πίνακα 4*, μειώνονται αίσθητά (*Στιγμές*: 0.029%, *Λευκή βαφή επί Σκοτεινού ή επί πηλού*: 0.016%, *Γραμμική διακόσμηση*: 0.015%, *Καταλειβάδες*: 0.009%, *Σιγμοειδή*: 0.008%, *Κύκλοι*: 0.007%, *Θαλάσσιος Ρυθμός*: 0.004%, *Δικτυωτό*: 0.003%, *Ρόμβοι*: 0.003%, *Πλοχμοί*: 0.002%, *Φολίδες*: 0.002%, *Πιτσιλωτό*: 0.002%, *Εικονιστικά*: 0.001%).

109. Coldstream 1978, 392. Coldstream and Huxley 1983, 108.

110. Coldstream and Huxley 1972, 284. Coldstream 1978, 392-396.

111. Ενδόβαφα και χωρίς έξαρμα.

112. Coldstream and Huxley 1972, 284. Coldstream 1978, 392.

113. Βλ. *ευθύπλευρα κύπελλα*. Άξιοσημείωτη είναι η ΥΜ ΙΑ μορφολογική εξέλιξη του κυπέλλου τύπου Βαφειού, όπως αυτό άπαντά στα Κύθηρα (Coldstream and Huxley 1972, 284-285. Coldstream 1978, 393-396), και η διάδοσή του, μέσω Κυθήρων, στη νότια Πελοπόννησο (Λακωνία, Μεσσηνία).

114. Βλ. *ήμισφαιρικά κύπελλα, σκύφους*.

115. Coldstream and Huxley 1972, 292. Coldstream 1978, 396.

116. Τα κριτήρια, βάσει των οποίων κάποια όστρακα έχουν ενταχθεί σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνουν το *είδος του πηλού*, την *ποιότητα όπτησης* (σκληρότητα), την *ποιότητα της βαφής* και του *τελειώματος* (στιλβωση), καθώς και την παράμετρο *διακόσμηση*. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται δέκα δείγματα *άκέραιων άωτων κωνικών κυπέλλων*, κυρίως *Τύπου 2Α* και *4Α* (**K12** - 93/A20/13δ, **K28** - 93/A47/15ε, **K30** - 93A56/21β, **K32** - 93/A71/20β, **K85** - 93/B16/4, **K88** - 93/B16/10δ, **K89** - 93/B16/10ε, 94/ΣΤ9Γ,

K100 – 94/Z5A/8, **K108** – 94/H5/22ε), τρία αποσπασματικά δείγματα ρυτῶν (**K815** – 93/B5/1, **K816** – 93/B6/1, **K849** – 94/E-Θ16A/4) καὶ μία σειρά ὀστράκων ἀπὸ τὶς θεματικὲς ἐνότητες (Περυστικτὸ βραχῶδες τοπίο: **K1250** – 93/B16/60 – κλειστό, Ἐπάλληλοι κύκλοι/ἀπομίμηση πέτρας: **K1247** – 93/B15/108–κλειστό, Θαλάσσιος ρυθμός: **K1236** – 94/H24/1–ἀνοιχτό, καὶ Δικτυωτό: **K1238** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/16–κλειστό, **K1239** – 93/B4/36η–ἀνοιχτό, **K1240** – 93/B5/87–ἀνοιχτό, **K1243** – 93/B16/65–κλειστό). Στὴν ἴδια κατηγορία πιθανῶς ἐντάσσονται λόγω τῆς διακόσμησης καὶ ἐννέα ἀκόμη ἀποσπασματικὰ τμήματα ἀγγείων (Ὅριζόντιες σειρὲς ἐπάλληλων κύκλων: **K321** – 93/B5/76–ἡμισφαιρικό κύπελλο, 93/B5–2 ἀνοιχτά, 2 κλειστά, **K182** – 94/Z2B/5–εὐθύπλευρο κύπελλο, **K836** – 94/H13A/3–ρυτό, **K318** – 94/Θ1A/14–ἡμισφαιρικό κύπελλο, Στικτὲς φολίδες: **K1254** – 94/B48A/1–κλειστό).

117. Mountjoy 1999, 243, 249.

118. Γενικὸ σύνολο Νεοανακτορικῶν δειγμάτων: 165.114 (Ἀκέραια: 800, Ἀκέραιες βάσεις: 878, Ἀποσπασματικὰ χεῖλη: 12.926, Ἀποσπασματικὰ τοιχώματα: 139.100, Ἀποσπασματικὲς βάσεις: 11.410).

119. Τύπος 3: 307/800 – 38.37% (307/903 – 33.99%, ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἀκεραίων κυπέλλων), Τύπος 4: 298/800 – 37.25% (298/903 – 33%, ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἀκεραίων κυπέλλων), Τύπος 5: 6/800 – 0.75% (6/903 – 0.66%, ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἀκεραίων κυπέλλων), Τύπος 6 (κωδωνόσχημα): 22/800 – 2.75% (ἀκέραια) καὶ ἐννέα ἀποσπασματικὰ (22/903 – 2.43%, ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἀκεραίων κυπέλλων), καθὼς καὶ Τύπος 3 τῶν μικκύλων: 47/800 – 5.87% (47/903, ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν ἀκεραίων κυπέλλων). Ἐξ αὐτῶν, τὰ δείγματα τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὸν Τύπο 5 παρουσιάζουν μορφολογικὲς διαφορὲς ἀπὸ τὰ ἀντίστοιχα δείγματα στὸν οἰκισμό, ἐνῶ οἱ διακοσμητικὲς ἐπιλογὲς στὰ κωδωνόσχημα κύπελλα στὸ ἱερό, περιλαμβάνουν χαρακτηριστικὰ MM IIIB στοιχεῖα, πρωιμότερα ἀπ' ὅτι στὸ ὕλικο ἀπὸ τὸ Καστρί (YM IA-B).

120. Τύπος 2: 120/903 – 13.28%.

121. Ἀκέραια: 66/903 – 7.30%, Ἀκέραιες βάσεις: 37/878 – 4.21%, Ἀποσπασματικὲς βάσεις: 188/11.410 – 1.64%

122. Ἀκέραια: 775/800 – 96.87% (Τύπος 2: 113/120 – 94.16%, Τύπος 3: 302/307 – 98.37%, Τύπος 4: 289/298 – 96.97%, Τύπος 5: 6/6 – 100%, Τύπος 6: 21/22 – 95.45%). Ἀκέραιες βάσεις: Ἀβαφα: 872/878 – 99.31%. Ἀποσπασματικὰ: Ἀβαφα: Χεῖλη: 11.847/12.926 – 91.65%, Τοιχώματα: 124.364/139.100 – 89.40%, Βάσεις: 11.037/11.410 – 97.04%.

123. Ἀκέραια: 2/800 – 0.25%, Ἀκέραιες βάσεις: 46/878 – 5.23%, Ἀποσπασματικὰ: 1.925/163.436 – 1.17%.

124. Τὸ ποσοστὸ χυτῶν Τύπου Β (χειλέων) ποὺ ἀνήκει σὲ πρῶιμες περιόδους (MM I–MM IIIA), εἶναι οὐσιαστικὰ ἀδύνατο νὰ καθορισθεῖ.

125. Τῆς YM I, καὶ κυρίως τῆς YM III περιόδου, σύμφωνα μὲ τὸν Betancourt (1980).

126. Ἴχνη καύσης ἀπαντοῦν σὲ 244 ὄστρακα, δηλαδὴ σὲ 1.87% τοῦ συνόλου τῶν χυτῶν.

127. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸ Καστρί.

128. 93.10% τοῦ συνόλου τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων.

129. Βλ. σχόλια γιὰ πρῶιμες περιόδους.

130. Ἀκέραια: 29, Ἀποσπασματικὰ: 992.

131. Βλ. μικκύλα προχοῖδια.

132. Ὀλόβαφα: 10.67%, Γραπτά: 1.46%, μὲ κυρίως ταινιωτὴ διακόσμηση.

133. Ἀκέραια: 1/29, Ἀποσπασματικὰ: 73/992.

134. Στὸ ἱερό κορυφῆς τοῦ Γιούχτα παρατηρεῖται ὅτι οἱ γεφυρόστομοι---μες πρόχοι κατατάσσονται στὴν τρίτη θέση, μετὰ τὰ ἄωτα καὶ μόνωτα κύπελλα (Καρέτσου 1978, 254). Βλ. γεφυρόστομοις πρόχους.

135. Βλ. γεφυρόστομοις πρόχους, καὶ ιδιαίτερα πρόχους μὲ ἐσώστροφα ἀναδιπλωμένα χεῖλη (18.43%), κατηγορία ἢ ὁποῖα δὲν ἀπαντᾷ καθόλου στὸν οἰκισμό.

136. Ἐσώστροφα ἀναδιπλωμένα καὶ ἐσώστροφα, μὴ διαφοροποιημένα χεῖλη.

137. Ἐπίσης 27 δείγματα μὲ μὴ διαγνωστικὴ ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, καθὼς καὶ 19 γραπτὰ δείγματα.

138. Βλ. πρόχους/ἀμφορεῖς.

139. Παραδείγματος χάριν εὐρύστομα κωδωνόσχημα ἀγγεῖα χωρὶς διαφοροποίηση στὸ χεῖλος (50 δείγματα), ἢ μία ἄλλη παραλλαγή μὲ ὄρθιο χεῖλος (Collar-necked jars: 9 δείγματα).

140. Ευρύστομα καδόσχημα, χονδροειδή άγγεϊα με συγκλίνοντα χείλη καί σχεδόν κυλινδρικό σῶμα (64 δείγματα).

141. Βλ. *πιθοειδή άγγεϊα*.

142. Η πλειονότητα τῶν δειγμάτων (79.64%), εἶναι ἄβαφα (87/167 – 52.09%), ἢ ὀλόβαφα (46/167 – 27.54%). Τὰ ὑπόλοιπα μοιράζονται μεταξύ τῆς μὴ διαγνωστικῆς ταινιωτῆς διακόσμησης σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ (19/167 – 11.37%), καί τῆς διαγνωστικῆς γραπτῆς διακόσμησης (15/167 – 8.98%).

143. Ἀβαθὴ ἡμισφαιρικὰ/σιγμοειδὴ κύπελλα με βραχὺ ἐξώκυρτο χεῖλος (10) καί ἡμισφαιρικὰ κύπελλα με ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος (14).

144. Ὀλόβαφα: 8/113 – 7.07%, Ἄβαφα: 1/113 – 0.88%.

145. Στὴν ἴδια σχηματικὴ κατηγορία ἀπαντοῦν ἐπίσης δείγματα τὰ ὁποῖα σώζουν μόνον ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ (29/105 – 27.61%).

146. **K270** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66 (βλ. ἡμισφαιρικὰ κύπελλα καί ἄγγεϊα/σκευὴ με πλαστικὴ διακόσμηση).

147. **K839** – 93/A67/1 – Πήλ. 20.

148. **K815** – 93/B5/1 (διπλοὺς πέλεκους), **K816** – 93/B6/1 (άλυσιδωτὸ κόσμημα), **K849** – 94/E-Θ16A/4 (κρόκοι-κισσοί).

149. Βλ. *ρυτὰ*.

150. Βλ. *ρυτὰ καί ἐπίλογα*.

151. Βλ. *πινάκια*. Στὸν ἴδιο τύπο ἐντάσσεται καί ἓνα δείγμα (**K433** – 93/A35/11), με δύο διαμπερεῖς ὁπές στὸν πυθμένα.

152. **K446** – 94/H29Γ/1.

153. Τὰ γραπτὰ ἀποτελοῦν ἓνα 6% τοῦ συνόλου (3/50).

154. **K427** – 93/A16/2.

155. Βλ. *πινάκια καί ἐπίλογα*.

156. Μόνον σὲ τρία ἀπὸ τὰ 42 δείγματα χρησιμοποιοῦντο ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα, ὁ κατ' ἐξοχὴν πηλὸς γιὰ πύραυνα, ἀπὸ τῆς ΜΜ IIIB περιόδου καί μετὰ στὸν οἰκισμό.

157. Τὰ ὑπόλοιπα δύο δείγματα εἶναι ὀλόβαφα.

158. Μόνον δύο ἀπὸ τὰ 42 δείγματα σώζουν ἵχνη καύσης.

159. **K463** – 93/B5/33.

160. Ὀλόβαφα: 11/40 – 27.5%, *Γραπτὰ*: 10/40 – 25%.

161. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα με ἢ χωρὶς πόδι, εὐθύπλευρα κύπελλα, κωνικὰ κύπελλα/ἀνθοδοχεῖα.

162. Ὀλόβαφα: 4/14 – 28.57%, Ἄβαφα: 2/14 – 14.28%.

163. **K549** – 93/B5/52 & 93/B5/65α-β & **K555** – 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/32α-β.

164. Βλ. *πιθαμφορεῖς*.

165. Βλ. *λεκάνες*.

166. Ἄβαφα: 2, Ὀλόβαφα: 2, *Γραπτὰ*: 7.

167. **K402** – 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4, **K405** – 93/B4/120, **K409** – 94/Z2A/3.

168. Βλ. ὅμως *σκύφους*.

169. Βλ. *σκύφους*.

170. **K395** – 93/B15/112, **K388** – 93/B16/23, **K389** – 94/B20Γ/11, **K392** – 94/H19B/12.

171. Βλ. *σκύφους*.

172. Ἐνα δεῖγμα εἶναι ὀλόβαφο.

173. Κανένα δὲν εἶναι ὀλόβαφο ἐσωτερικά, σύμφωνα με τὰ μινωικά πρότυπα. Βλ. ἡμισφαιρικὰ κύπελλα με πόδι.

174. *Μικκύλα τριποδικά*: 7 δείγματα, *Καρποδόχες*: 5 δείγματα, *Σύνθετα άγγεϊα*: 4 δείγματα.

175. **K945** – 94/H27/1α – Πήλ. 24, **K946** – 94/Θ9/1α – Α1.

176. Βλ. *σύνθετα άγγεϊα*.

177. **K997** – 94/E8B/2. Βλ. ἄγγεϊα/σκευὴ με διαμπερεῖς ὁπές.

178. **K839** – 93/A67/1 – Πήλ. 20 (ρυτὸ-ὄφιοειδὴ κοσμήματα), **K270** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο-κέρατα καθοσίωσης), **K1080** – 93/B5/12 (ἀνοιχτὸ-πλαίσιο), **K1071** – 94/B34/2, **K1072** – 94/H11/17 (ἀνοιχτὰ-ὄφιοειδὴ κοσμήματα). Βλ. ἄγγεϊα/σκευὴ με πλαστικὴ διακόσμηση.

179. **K1071** – 94/B34/2.

180. Τοῦ συνόλου τοῦ Νεοανακτορικοῦ ὕλικου (195.372 δείγματα).

181. Ἄβαφα: 173.282/195.372 – 88.69%. Ὀλόβαφα: 19.605/195.372 – 10.03%. Βλ. *Στατ. Πίνακα 4*.

182. Ποσοστὸ τὸ ὁποῖο μειώνεται δραματικὰ σὲ σύγκριση με τὸ γενικὸ σύνολο τῶν ὀστράκων (847/195.372 – 0.43%).

183. Ποσοστὸ τὸ ὁποῖο μειώνεται δραματικὰ σὲ σύγκριση με τὸ γενικὸ σύνολο τῶν ὀστράκων (667/195.372 – 0.34%).

184. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (271/195.372 – 0.13%).

185. Βλ. *φυτική διακόσμηση*.

186. Άπεικονίζουν κυρίως όξυληκτα φυλλοειδή κοσμήματα.

187. Βλ. *φυτική διακόσμηση*. Δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις ως προς τις δύο μεγάλες κατηγορίες άγγείων (άνοιχτα-κλειστά).

188. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (195/195.372 – 0.099%).

189. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (186/195.372 – 0.095%).

190. Ίσοπαχεῖς τρέχουσες σπείρες, με ή χωρίς κεντρικό όφθαλμό και παραπληρωματική διακόσμηση, σπείρες με παχύτερη έξωτερική έλικα, κεντρικό όφθαλμό και παραπληρωματική διακόσμηση στιγμών ή όλόβαφων κύκλων, μία παραλλαγή της ένωμένης σπείρας με παραπληρωματική διακόσμηση κύκλων, ίσοπαχεῖς τρέχουσες λεπτές σπείρες, μονές τρέχουσες σπείρες.

191. Αὐτὲς οἱ συγκεκριμένες παραλλαγές δεν έχουν καμία αντιστοιχία στο υλικό από το Καστρί.

192. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (97/195.372 – 0.049%).

193. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (33/195.372 – 0.016%).

194. Βλ. *λευκή βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους καὶ πολυχρωμία*.

195. Βλ. *ἐπιμέρους θεματικές ἐνότητες*.

196. Βλ. *πολυχρωμία*.

197. Τὰ ὑπόλοιπα δείγματα φέρουν ταινιωτή ή ἀπροσδιόριστη διακόσμηση.

198. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (58/195.372 – 0.029%).

199. Βλ. *στιγμές*.

200. Σύνολο: 27 στὰ 58 δείγματα.

201. Ένδεκα στὶς 12 ἐνότητες περιλαμβάνουν λιγότερα ἀπὸ 20 ὄστρακα ἐκάστη, ἐνῶ ὀκτὼ στὶς 12 ἐνότητες περιλαμβάνουν λιγότερα ἀπὸ δέκα ὄστρακα ἐκάστη.

202. Ποσοστό το οποίο μειώνεται δραματικά σε σύγκριση με το γενικό σύνολο των όστράκων (30/195.372 – 0.015%).

203. Κυματοειδείς/καμπυλόγραμμες ταινίες, ἐνίστε διαπλεκόμενες, τρικάμπυλα τόξα, ἐνάλληλες γωνίες, τεθλασμένες καὶ ἐξηρημένα τετράπλευρα.

204. Στὸ ἱερὸ δὲν παρατηροῦνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις μεταξύ ἀνοιχτῶν καὶ κλειστῶν ἀγγείων.

205. **K1247** – 93/B15/108.

206. Βλ. *θαλάσσιο ρυθμό*.

207. **K1238** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/16, **K1239** – 93/B4/36η, **K1243** – 93/B16/65 καὶ ἴσως τὸ **K1240** – 93/B5/87.

208. **K816** – 93/B6/1 (ρυτό).

209. Βλ. *πλοχμούς*.

210. Βλ. *πιτσιλωτή διακόσμηση*.

211. Βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*.

212. **K1321** – 94/H11/1, **K1322** – 94/H29Γ/2.

213. Βλ. *εἰκονιστική διακόσμηση*.

214. Σύνολο: 193.753 ὄστρακα.

215. Μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν μὴ διαγνωστικῶν ὀστράκων ἀπὸ τὸ γενικό σύνολο τῶν 195.372 ὀστράκων.

216. MM IIIB πρώτη – YM IA: 797/1.619 – 49.22%. YM IA-YM IB: 822/1.619 – 50.77%.

217. Οἱ κύλικες ἀποτελοῦν τὸ δημοφιλέστερο ἀγγεῖο πόσεως στὸ υλικό ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 304).

218. Τουλάχιστον ἐννέα στὰ 14 ἀναγνωρίσιμα δείγματα δὲν σώζουν ὁπὴ κατὰ μῆκος τοῦ στελέχους. Δύο σίγουρα καὶ δύο πιθανὰ δείγματα ἀκολουθοῦν τὴ μινωικὴ μορφολογία (μὲ ὁπὴ κατὰ μῆκος τοῦ στελέχους), ἐνῶ μία περίπτωση ἀνήκει σὲ κύπελλο τύπου σαμπάνιας (βλ. *κύλικες*).

219. Coldstream and Huxley 1972, 303-305. Βλ. *κύλικες*. Οἱ YE IIB καὶ YE IIIA1 περίοδοι δὲν ἀντιπροσωπεύονται οὔτε στὸ ἱερὸ, οὔτε στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 303). Τὸ μοναδικὸ δείγμα ψευδόστομου ἀμφορέα στὸ ἱερὸ (**K1320** – 94/E-Θ21A/7), ἀν καὶ ἀμφίσημο τυπολογικά, μάλλον ἐντάσσεται καὶ αὐτὸ στὴν ἴδια περίοδο (βλ. *ψευδόστομους ἀμφορεῖς*).

220. Coldstream and Huxley 1972, 304. Βλ. *κύλικες*.

221. Coldstream and Huxley 1972, 305.

222. Βλ. κύλικες.

223. Πορτοκαλόχρους: 7%, Λευκωπός: 9%, Ροδοχρους: 4%.

224. Ίσως αὐτὴ νὰ θεωρεῖτο ἡ πλέον ἐπιθυμητὴ αἰσθητικὰ ἐπιλογή.

225. Τὰ δείγματα ἀπὸ τὰ ἐπιμέρους σχήματα ἀποτελοῦν τὴ μειονότητα τοῦ συνόλου τῶν ὀστράκων ἀπὸ χονδροειδεῖς πηλούς (451/6.329 – 7.12%), καὶ μία ἐλάχιστη μειονότητα τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν σχηματικῶν τύπων (451/182.077 – 0.24% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων ἀπὸ ἀναγνωρίσιμους τύπους ἀγγείων). Τὰ δείγματα ὀστράκων ἀπὸ ἀνοιχτὰ ἢ κλειστὰ ἀγγεῖα, ἀπὸ τὶς θεματικὲς ἐνότητες, ἀποτελοῦν τὴ μεγάλη πλειονότητα τῶν χονδροειδῶν δειγμάτων (5.878/6.329 – 92.87%), καὶ συνιστοῦν ἓνα σχετικὰ μεγάλο ποσοστὸ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων (5.878/13.934 – 42.18% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὶς θεματικὲς ἐνότητες).

226. Σύμφωνα μὲ στοιχεῖα τοῦ ἐργαστηρίου Fitz, τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς στὴν Ἀθήνα (Ε. Κυριατζή), πρόκειται γιὰ μία ποικιλία πηλοῦ, ὁ ὁποῖος ψήθηκε σὲ διαφορετικὲς θερμοκρασίες.

227. Βλ. *πίθοι*. Κατὰ τὴν Kiriati (2003), ἡ ὁποία βασίζεται στὸ διαθέσιμο κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ἡ πρώτη ποικιλία χονδροειδοῦς πηλοῦ (*mudstone-tempered fabric*/κεραμικὴ ὕλη μὲ πρόσμιξη ἰλυόλιθου), ἀπαντᾷ κατὰ τὴν Παλαιοανατολικὴ καὶ τὴν Νεοανατολικὴ περίοδο, ἐνῶ ἡ δευτέρη (*sand-tempered fabric*/κεραμικὴ ὕλη μὲ πρόσμιξη ἄμμου), ἂν καὶ ἀπαντᾷ κατὰ τὴν Παλαιοανατολικὴ περίοδο, χαρακτηρίζεται κυρίως τὸ τέλος τῆς Πρώιμης ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ καὶ τὴν Προανατολικὴ περίοδο (βλ. Kiriati 2003, 125).

228. Όλα κλειστὰ ἀγγεῖα.

229. Ἐπίσης τρία ἀκόμη δείγματα ἀπὸ τοὺς ἐπιμέρους τύπους ἀγγείων.

230. Ἐπίσης ἕξι ἀκόμη δείγματα ἀπὸ τοὺς ἐπιμέρους τύπους ἀγγείων. Στὴν κατηγορία τοῦ *τραχωτοῦ ρυθμοῦ* ἐντάσσεται ἓνα μόνον ὄστρακο μὲ πολλὰ προσμίξεις (βλ. *ρυτά*), ὅπως καὶ στὴν κατηγορία τῆς *πλαστικῆς διακόσμησης* (βλ. *ρυτά*). Στὴν κατηγορία τῆς *ραβδωτῆς δαικόσμησης* ἐντάσσονται δέκα δείγματα ἀπὸ τοὺς ἐπιμέρους τύπους ἀγγείων καὶ στὴν κατηγορία τῆς

φυτικῆς διακόσμησης ἐντάσσονται τρία δείγματα. Μεταξὺ τῶν ἀναγνωρίσιμων τύπων ἀγγείων ἀπαντοῦν ἐπίσης ὁλόβαφα δείγματα καὶ δείγματα μὲ ταινιωτὴ, δικτυωτὴ, ἀπροσδιόριστὴ γραπτὴ διακόσμηση καὶ καταλειβάδες.

231. Τὰ δείγματα ἀπὸ τὰ ἐπιμέρους σχήματα ἀποτελοῦν τὴν πλειονότητα τοῦ συνόλου τῶν ὀστράκων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (15.199/15.315 – 99.24%), ἀλλὰ ἓνα μικρὸ ποσοστὸ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν σχηματικῶν τύπων (15.199/182.077 – 8.34% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων ἀπὸ ἀναγνωρίσιμους τύπους ἀγγείων). Τὰ δείγματα ὀστράκων ἀπὸ ἀνοιχτὰ ἢ κλειστὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τὶς θεματικὲς κατηγορίες ἀποτελοῦν ἓνα ἐλάχιστο ποσοστὸ τῶν ὀστράκων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (116/15.315 – 0.75%), καὶ συνιστοῦν ἓνα ἀκόμη μικρότερο ποσοστὸ τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων (116/13.934 – 0.83% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὶς θεματικὲς ἐνότητες). Μεταξὺ τῶν τοιχωμάτων τῶν κλειστῶν ἀγγείων συγκαταλέγονται καὶ 15 δείγματα ἀπὸ ἀνοιχτότερο, πορτοκαλόχρου πηλὸ μὲ μίκα, ποικιλία ἢ ὁποῖα, βάσει τοῦ διαθέσιμου κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ Καστρί, θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Kiriati (2003, 125-126), ὅτι χαρακτηρίζει τὴν Πρώιμη ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ (ΠΕ/ΠΜ I-II).

232. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων ἀπὸ τοὺς ἐπιμέρους σχηματικὸς τύπους μόνον, μετὰ τὴν ἀφαίρεση τοῦ συνόλου τῶν χυτῶν.

233. Ἄωτα κύπελλα: 1.973, *Εὐθύπλευρα κύπελλα*: 28, *Πινάκια*: 4. Ἐπίσης 34 ἀκόμη δείγματα (*Ἄβαφα*: 31, *Πολυχρωμία*: 2, *Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση*: 1), ἀπὸ τὶς ἐπιμέρους θεματικὲς ἐνότητες (ἀνοιχτὰ-κλειστά).

234. *Μικκύλα προχοῖδια*: 73, *Πρόχοι*: 58, *Πιθοειδῆ*: 13, *Γεφυρόστομες Πρόχοι*: 11, *Πίθοι*: 7, *Πιθαμορεῖς*: 2. Ἐπίσης, 82 ἀκόμη δείγματα (*Ἄβαφα*: 50, *Πολυχρωμία*: 17, *Λευκὴ βαφή*: 8, *Ραβδωτά*: 3, *Ταινιωτά*: 3, *Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση*: 1), ἀπὸ τὶς ἐπιμέρους θεματικὲς ἐνότητες (ἀνοιχτὰ-κλειστά).

235. *Πύραυνα*: 3, *Πώματα*: 3, *Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ διαμπερεῖς ὀπές*: 1, *Τελετουργικὲς βάσεις*: 1.

236. Ἡ συγκεκριμένη ποικιλία πηλοῦ δὲν ἔχει πυρίμαχες ιδιότητες (Κυριατζή, προσωπικὴ ἐπικοινωνία). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ, σὲ αὐτὸ τὸ ση-

μείο, ότι πηλός με μίκα, ό όποιος προέρχεται από ανάλογα σχιστολιθικά πετρώματα, χρησιμοποιήθηκε και για την κατασκευή της γνωστής κατηγορίας των Σιφναϊκών τσουκαλιών καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου και 20ου αιώνα (Κυριατζή, προσωπική επικοινωνία).

237. Όσον αφορά τα πύραυλα, μόνον τρία στα 42 δείγματα έχουν κατασκευασθεί από μίκα, ενώ στις δύο περιπτώσεις με ίχνη καύσης, δεν έχει χρησιμοποιηθεί πηλός με μίκα (βλ. *πύραυλα*). Το ίδιο παρατηρείται στο μοναδικό δείγμα με ίχνη καύσης στην κατηγορία των αγγείων/σκευών με διαμπερείς όπες (βλ. *άγγεϊα/σκεύη με διαμπερείς όπες*).

238. Ακολουθούν τα *ολόβαφα* (80 - 0.52%) και τα *γραπτά* (Πολυχρωμία: 22, Λευκή βαφή: 8, Ραβδωτή διακόσμηση: 3, Ταινιωτή διακόσμηση: 3 - 0.23%).

239. Σε επίπεδο σχηματικών τύπων η παραλλαγών, ενίοτε και διακοσμητικών επιλογών (βλ. *είσαγωγή και επιμέρους σχηματικούς τύπους*).

240. Βλ. *επιμέρους σχηματικούς τύπους*. Ιδιαίτερα τις *τριποδικές χύτρες και Ύποσημ.* 12.

241. Βλ. *άωτα κωνικά κύπελλα (Τύπος 5)*, και *Πρόχοι/άμφορες*.

242. Βλ. *επιμέρους σχηματικούς τύπους*.

243. Μόνο δύο δείγματα καταγράφονται στον οικισμό (βλ. *μικκύλα προχοΐδια*).

244. Το κεραμικό σύνολο από τον οικισμό υπερέχει σε κύπελλα τύπου *Βαφειού* με κεντρική νεύρωση, *κωδωνόσχημα κύπελλα*, *λεκάνες* και *πρόχους*, ενώ το κεραμικό σύνολο από το ιερό αντίθετως, όπως ήταν αναμενόμενο, υπερέχει σε *γεφυρόστομα άγγεϊα*, *ρυτά* και *πύραυλα*.

245. Βλ. *τριποδικές χύτρες*, και Ύποσημ. 12.

246. Διακόσμηση με *λευκή βαφή* σε *σκοτεινό βάθος*, ό *ραβδωτός* και ό *πτυχωτός* ρυθμός είναι δημοφιλέστερες κατηγορίες στο ιερό (βλ. αντίστοιχες θεματικές ενότητες).

247. Βλ. *σπείρες*, *φυτικό ρυθμό*, *δικτυωτό*, *επάλληλους κύκλους*. *Ρόμβοι* και *καταλειβάδες* δεν άπαντούν στο ύλικό από τον οικισμό.

248. Coldstream and Huxley 1972 (περίπου 182 δείγματα). Επίσης βλ. Ύποσημ. 12.

249. Βλ. *είσαγωγή και επιμέρους σχηματικούς τύπους* (*άωτα κωνικά κύπελλα*, *ρυτά*, *θαλάσσιος ρυθμός*).

250. Βλ. *είσαγωγή και επιμέρους σχηματικούς τύπους* (*ήμισφαιρικά κύπελλα*, *σκύφοι*, *γεφυρόστομες πρόχοι*, *ρυτά*, *πιθαμφορείς*, *πύραυλα*, κλπ.).

251. Σαν βασικό κριτήριο διαχωρισμού μεταξύ *κυπέλλων* και *σκύφων* θεωρείται ή ύπαρξη κάθετης λαβής στα κύπελλα και όριζόντιας λαβής στους σκύφους. Φυσικά, όταν ή πλειονότητα των σωζόμενων δειγμάτων δεν σώζει κανένα ίχνος λαβής, το στοιχείο αυτό παύει να άποτελεϊ βάσιμο κριτήριο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, παρ' όλο που λαμβάνεται υπόψη το πάχος των τοιχωμάτων, όταν πρόκειται για πολύ μικρά ή μικκύλα άγγεϊα, όπως είναι ή πλειονότητα των δειγμάτων στο ιερό, όί διαφορές αυτές δυστυχώς άμβλύνονται.

252. Όσον αφορά τον επιμέρους διαχωρισμό σε τύπους, έκτός από τα σαφώς διακριτά σχήματα, όπως π.χ. το ήμισφαιρικό κύπελλο με σιγμοειδή τοιχώματα ή κάποιες κατηγορίες κωνικών κυπέλλων και τα καλύτερα διατηρημένα ευθύπλευρα κύπελλα, όί ταυτίσεις άντιμετωπίζονται με σχετικές επιφυλάξεις. Γι' αυτό τον λόγο ένας μεγάλος άριθμός γραπτών άποσπασματικών κυπέλλων/σκύφων, κυρίως τοιχωμάτων, έχει περιληφθεί στις γενικές *θεματικές κατηγορίες* (π.χ. *φυτικός ρυθμός*, *πτυχωτός ρυθμός*, κ.ά.), στην κατηγορία των άνοικτών αγγείων, ενώ για τις συγκεκριμένες τυπολογικές κατηγορίες κυπέλλων/σκύφων έχει προεπιλεγεί μία σχετικά μικρή, ένδεικτική ομάδα δειγμάτων, ή όποία χαρακτηρίζεται ως διαγνωστική.

253. Γιούχτας: Καρέτσου 1974, 238 («Τό κατ' έξοχήν επικρατούν σχήμα...όρισμένα άνεστραμμένα επί του βράχου». 1975, 335 (MM IIIA-B). 1976, 415 (τέλος MM III, πρώιμοι YM I χρόνοι). 1978, 247-248, 252-253. 1979, 281 (YM IA). 1980, 343 (κυρίως MM III) και 1981, 408. Πετσοφάς: Myres 1902-3, 378. Άτσιπάδες: Peatfield 1992, 70.

254. Το γενικό σύνολο των άποσπασματικών κυπέλλων (χείλη, τοιχώματα και βάσεις), άνέρχεται σε 163.436 όστρακα.

255. Ό τελευταίος τύπος (*Τύπος 6: κωδωνόσχημα κύπελλα*), έξαιτίας της τυπολογικής του ιδιαιτερότητας, παρουσιάζεται ως ξεχωριστή ένότητα. Άποτελεϊ μόνο ένα 2.43% του συνόλου των άκέραιων άγγείων και ένα ελάχιστο ποσο-

στο τῶν ἀποσπασματικῶν δειγμάτων. Λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ ὑλικοῦ, ἡ τυπολογία καὶ οἱ ποσοστιαῖες ἐκτιμήσεις βασίζονται κυρίως στὰ ἀκέραια ἀγγεῖα, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο, ἀποσπασματικό ὑλικὸ χρησιμοποιοῦται περισσότερο βοηθητικά, γιὰ στατιστικούς σκοπούς.

256. Τὰ πλησιέστερα παράλληλα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ ἐντάσσονται στὴ ΜΜ ΙΙΑ περίοδο (MacDonald and Knappett, 2007), ἐνῶ γενικὲς ὁμοιότητες διακρίνονται καὶ στὰ λίγα δημοσιευμένα δείγματα τῆς ΜΜ ΙΙΒ περιόδου (Popham, 1974). Στὴ Φαιστό παρόμοια κύπελλα ἐντάσσονται στὴ ΜΜ ΙΙ περίοδο (Levi and Carinci, 1988).

257. MacDonald and Knappett 2007, Dep. D, 87, fig. 3.18: 355, 356, 357, 360 (ΜΜ ΙΙΑ). Popham 1974, fig. 8.3 (ΜΜ ΙΙΒ). Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 96.d (Phase Ib/ΜΜ ΙΙ).

258. Ὑψος: 3 – 4.4 ἐκ., Δχ: 11 – 13 ἐκ., Δβ: μέσος ὅρος 5 – 5.5 ἐκ.

259. Κνωσός: MacDonald and Knappett 2007, Dep. D, 87, fig. 3.18: 344, 345, 346, 347 (ΜΜ ΙΙΑ). Popham 1974, fig. 6.6–7–ΜΜ ΙΙΒ. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 95.n, o, o, q, 96.e, g, h, l, m, o (Phase Ib/ΜΜ ΙΙΒ–ΜΜ ΙΙΑ). Γιούχτας: Καρέτσου 1978, εἰκ. 13.4. Ἀγ. Εἰρήνη: Davis 1986, pl. 31, Z.8 (Phase V–ΜΜ ΙΙΒ–ΙΙΙ). Στὸ Καστρί δείγματα τοῦ ἴδιου γενικοῦ τύπου, τὰ ὅποια ἀπαντοῦν κατὰ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, fig. 40, ζ143–ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ) δὲν παρουσιάζουν ἰδιαίτερες ὁμοιότητες μὲ τὰ κύπελλα ἀπὸ τὸ ἱερό.

260. Ὑψος: 1.8 – 3.8 ἐκ. (μέσος ὅρος: 3 ἐκ.), Δχ: 10 – 12.4 ἐκ. (μέσος ὅρος: 10 – 11 ἐκ.), Δβ: 3.7 – 6.5 ἐκ. (μέσος ὅρος: 3.8 – 4 ἐκ.).

261. Ὁ πυθμένος εἶναι ἐπίπεδος. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 96.k, n (Phase Ib/ΜΜ ΙΙ). Καστρί: Coldstream and Huxley 1972, fig. 38, δ46 (ΜΜ ΙΒ–ΜΜ ΙΙΑ). Ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ δὲν σημειώνεται κανένα παράλληλο. Ἀντιστοίχως, στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν ἀπαντοῦν τὰ κύπελλα μὲ ἔντονα ἐσώστροφο χεῖλος καὶ βαρεῖα, παχιά τοιχώματα, τὰ ὅποια χαρακτηρίζουν τὴ ΜΜ ΙΙΑ περίοδο στὴν Κνωσό (Hood 1996, fig. 1).

262. Ὑψος: 3 – 3.7 ἐκ., Δχ: 7.5 – 9.6 ἐκ. (μέσος ὅρος: 8.6 – 9 ἐκ.), Δβ: 3 – 4.4 ἐκ. (μέσος ὅρος: 3.4 – 3.5 ἐκ.).

263. Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων τοῦ τύπου αὐτοῦ προέρχονται ἀπὸ τὸ *Τομέα Β* τοῦ 1993 (37/84 – 44.04%, Ἄνδηρο 7), ἰδιαίτερα στὶς ὁμάδες Β6 καὶ Β15, καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν οἱ *Τομεῖς Η*, Ἄνδηρο 3 τοῦ 1994 καὶ *Α*, Ἄνδηρο 2 τοῦ 1993 (13/84 – 15.47%), *Β* τοῦ 1994 (10/84 – 11.90%, Ἄνδηρο 7) καὶ *Ζ* τοῦ 1994 (7/84 – 8.33%, Ἄνδηρο 4). Μεμονωμένα δείγματα προέρχονται ἀπὸ τοὺς *Τομεῖς 92/Χῶρος 2/Ἀποθ. 2 & 3* (2/84 – Ἄνδηρο 2) καὶ *Τομέα Α*, Ἄνδηρο 2 & *Τομέα ΣΤ*, Ἄνδηρο 5 τοῦ 1994 (1/84). Βλ. Σχ. 1.

264. Ἡ πλειονότητα τῶν ὀλόβαφων δειγμάτων ἀνήκει στὸν *Τύπο ΙΒ* (10/14).

265. Δύο κύπελλα (**K79** – 93/Β15/12δ, **K102** – 94/Ζ9Α/1), ἀνήκουν σὲ μὴ τυπικὲς παραλλαγὲς αὐτοῦ τοῦ τύπου (*Τύπος 1 var.*).

266. Βλ. Ὑποσημ. 267.

267. Στὸ Καστρί τὰ λίγα δημοσιευμένα δείγματα χρονολογοῦνται στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ καὶ θεωροῦνται χαρακτηριστικὰ τῆς περιόδου αὐτῆς (Coldstream and Huxley 1972, 99, fig. 38, ε14, 16–ΜΜ ΙΙΙΒ, fig. 39, ζ32–ΜΜ ΙΙΙΒ, fig. 83, Tomb C8–ΜΜ ΙΙΙΒ, fig. 84, Tomb C21–ΜΜ ΙΙΙΒ), ἐνῶ στὴν Κνωσοῦ ἡ χρονολόγησή τους ἐμπλέκεται στὴν ἀντιπαράθεση περὶ τῆς ὑπαρξὸς ἢ ὄχι τῆς μεταβατικῆς ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περιόδου. Ἡ ὅλη ἀντιπαράθεση ἔχει σὰν ἀφορμὴ τὴ χρονολόγηση τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὶς οἰκίες τῆς Ἀκροπόλεως (Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A–B: πρῶιμη ΜΜ ΙΙΙ, Dep. C–E: ὕστερη ΜΜ ΙΙΙ). Ὁ Hood (1996, 12) συνέβαλε στὴ συζήτηση ἰσχυριζόμενος ὅτι τὰ στρώματα A–D ἀντιπροσωπεύουν μίαν συγκεκριμένη καταστροφὴ τῆς ΜΜ ΙΙΑ περιόδου. Ὁ Warren (1999, 897), ἂν καὶ σεβάσθηκε τὴν ἀριότητα τῆς στρωματογραφίας τοῦ ἀνασκαφέα, πρότεινε μεταβολὲς στὴ χρονολόγηση τῶν ἐπιμέρους στρωμάτων (Dep. A–B: ὕστερη ΜΜ ΙΙΙ, Dep. C–E: μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ). Τέλος, ὁ MacDonald (2004, 240–241), ἂν καὶ συμφωνεῖ κατ' ἀρχὰς μὲ τὸν Hood γιὰ τὴν προέλευση τῶν στρωμάτων A–D, καὶ μὲ τὸν Catling γιὰ τὸν διαχωρισμὸ μεταξὺ τῶν στρωμάτων A–D ἀπὸ τὸ στρώμα E (στρώμα θεμελίωσης), καὶ παρότι ἀναγνωρίζει τὰ πρῶιμα ΜΜ ΙΙΑ στοιχεῖα τοῦ κεραμικοῦ συνόλου τῶν Ἀρχαίων (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 427, ΜΜ ΙΙΙΒ), βασιζόμενος στὰ ὕστερότερα διαγνωστικὰ στοιχεῖα, ἐντάσσει τὸ σύνολο

των στρωμάτων αυτών (A-D) στη MM IIIB περίοδο. Αναλυτικά: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A, fig. 17.26, 30 (MM III), Dep. B, fig. 21.77, 85 (MM III), Dep. C, fig. 23.170 (MM III). Popham 1984, pl. 144.10 (MM IIIB/YM IA). Κάποιες γενικές όμοιότητες διακρίνονται και στο κεραμικό υλικό της MM IIA περιόδου από την Κνωσό (MacDonald and Knappett 2007, Dep. d, fig. 3.18: 311, 321). Στη Φαιστό παρατηρείται ή ίδια τάση για λεπτά τοιχώματα, ή όποια θα πρέπει να θεωρηθεί πρώιμο στοιχείο, αλλά οι τύποι κυπέλλων δεν ανταποκρίνονται στους τύπους από το ιερό (Levi and Carinci 1988, tav. 100, Phase Ia-b/MM II).

268. Ύψος: 2.8 – 4.2 εκ. (μέσος όρος: 3.5 – 4 εκ.), Δχ: 7.6 – 12.6 εκ. (μέσος όρος: 8.5 – 10 εκ.), Δβ: 3 – 5 εκ. (μέσος όρος: 3.5 – 4 εκ.).

269. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 102.s, u, t, tav. 101. q, o (Phase III-MM III). Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. B, fig. 21.142 (MM III).

270. Ύψος: 3 – 4.4 εκ., Δχ: 9 – 12 εκ., Δβ: 3.5 – 5 εκ.

271. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 101.t (Phase III-MM III). Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. C, fig. 23.168 (MM III). Δύο παρόμοια δείγματα σε ταφικά σύνολα από το Καστρί χρονολογούνται στην YM IA (Coldstream and Huxley 1972, fig. 86, Tomb D39, fig. 89, Tomb E38). Στον Κορμό ένα δείγμα (Betancourt 1990, fig. 30.631-MM III) εντάσσεται κάπου μεταξύ του *Τύπου 2B* και του *Τύπου 2Γ*, ενώ ένα άλλο δείγμα (Betancourt 1990, fig. 41.872-MM III-MM III/YM IA) είναι τυπολογικά πλησιέστερο στον *Τύπο 2B*. Παρόμοια δείγματα (*Τύπου 2B-2Γ*), της MM IIIB, δημοσιεύονται και από το Παλαίκαστρο (Knappett and Cunningham 2003, fig. 8-10, ledge-rim bowls).

272. Ύψος: 3.3 – 3.6 εκ., Δχ: 8.4 – 12 εκ., Δβ: 3 – 6 εκ.

273. Σε αυτό τον τύπο, αν και τα άγγεϊα ήταν διασκορπισμένα σε μεγαλύτερο αριθμό τομέων (92/Χῶρος 2/Άποθ. 1, 92/6, 92/7, 92/8, 93/Α, 93/Β, 94/Α, 94/Β, 94/Γ, 94/ΣΤ, 94/Ζ, 94/Η, 94/Θ. Σύνολο: 10 τομείς), παρατηρούνται λιγότερο έντονες συγκεντρώσεις κυπέλλων. Η πλειονότητα προέρχεται από τους Τομείς Ζ, Άνδηρο 4 και Η, Άνδηρο 3 του 1994 (37/120 έκαστος, δηλαδή 74/120 – 61.66% του συνόλου), ενώ, σε αντίθεση με τον πιο πρώιμο τύπο, ο Τομέας Α του 1993

έρχεται τρίτος σε αριθμό άγγεϊων (19/120 – 15.83%, Άνδηρο 2). Ακολουθούν ο Τομέας Β του 1993 (8/120 – 6.66%, Άνδηρο 7) και οι Τομείς 92/6, 92/7 και 92/8 (4/120 – 4.16%, Άνδηρο 2). Βλ. Σχ. 1.

274. Βλ. Ύποσημ. 267, 271.

275. Οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις απαντούν στον *Τύπο 2Α*.

276. Ανάλογο φαινόμενο παρατηρείται και στον οικισμό στο Καστρί.

277. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A, fig. 17.3 (MM III), Dep. B, fig. 19. 107, 109 (MM III), Dep. B, fig. 21.61-63, 141 (MM III). Popham 1984, pl. 144.1-5, 7, 14 (MM IIIB/YM IA).

278. Κορμός: Betancourt 1990, fig. 25.485, 487 (MM III), fig. 30.625 (MM III), fig. 33.708 (MM III). Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 102. w, z, γ, α', β', tav. 103. c, d, e, g, k (Phase III-MM IIIA).

279. Χαρακτηριστικό κύπελλο της MM III περιόδου στην Κρήτη, το οποίο στα Κύθηρα απαντά μόνο κατά την YM IA. Καστρί: Coldstream and Huxley 1972, fig. 84, Tomb D5 (YM IA), fig. 86, Tomb D42 (YM IA). Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 15 (YM IA). Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A, fig. 17.24, 25, 29, 37, 41 (MM III), Dep. B, fig. 21.67, 71, 72, 79, 81 (MM III), αλλά: Driessen and MacDonald 1997, fig. 2.2 (YM IA). Κορμός: Betancourt 1990, fig. 33.696 (MM III). Άμνισός: Schäffer 1992, taf. 93.7 (YM IA).

280. Ύψος: 3 – 4.4 εκ. (μέσος όρος: 3.7 – 3.8 εκ.), Δχ: 7 – 10.3 εκ. (μέσος όρος: 8 – 8.5 εκ.), Δβ: 3 – 5 εκ. (μέσος όρος: 3 – 4.5 εκ.).

281. Σε αυτό τον τύπο λίγο λιγότερα από τα μισά δείγματα προέρχονται από τον Τομέα Β του 1993 (123/307 – 40.06%, Άνδηρο 7), ενώ μεγάλες συγκεντρώσεις παρατηρούνται στον Τομέα Η του 1994 (40/307 – 13.02%, Άνδηρο 3), στον Τομέα Ζ του 1994 (29/307 – 9.44%, Άνδηρο 4), στον Τομέα ΣΤ του 1994 (27/307 – 8.79%, Άνδηρο 5), στον Τομέα Β του 1994 (23/307 – 7.49%, Άνδηρο 7), στον Τομέα Α του 1993 (22/307 – 7.16%, Άνδηρο 2) και στον Τομέα Γ του 1994 (18/307 – 5.86%, Άνδηρο 6). Τα έναπομείναντα κύπελλα ήταν διασκορπισμένα σε πέντε διαφορετικούς τομείς (92: 4 δείγματα, Άνδηρο 2. 94/Α: 1 δείγμα, Άνδηρο 2. 94/Ε: 1 δείγμα, Άνδηρο 5. 94/Ε-Θ: 7 δείγματα, Άνδηρο 5. 94/Θ: 12 δείγματα. Βλ. Σχ. 1.

282. Καστρί: Coldstream and Huxley 1972, fig. 41, 06 (YM IA), fig. 83, Tomb A5 (YM IB). Καστρί

(Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 18-19 (YM IB). Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. F, fig. 36.241-246 (YM IA). Κομμός: Watrous 1992, fig. 17.255 (YM IB). Άρνισός: Schäffer 1992, taf. 95.12 (YM IA).

283. Ύψος: 2.4 – 4 έκ. (μέσος όρος: 3 – 3.6 έκ.), Δχ: 6.7 – 9.2 έκ. (μέσος όρος: 7.5 – 8.5 έκ.), Δβ: 3 – 4.5 έκ.

284. Καστρί: Coldstream and Huxley 1972, fig. 39, ζ35 (MM IIIB/YM IA), fig. 42, μ28 (YM IB), fig. 44, ξ90 (YM IB), fig. 84, Tomb C22 (YM IA). Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 18-19 (YM IB). Κομμός: Betancourt 1990, fig. 40.838 (MM III/YM IA).

285. Ύψος: 3.1 – 4 έκ. (μέσος όρος: 3.4 – 6 έκ.), Δχ: 6.7 – 8 έκ. (μέσος όρος: 7.5 – 8 έκ.), Δβ: 2.8 – 4.2 έκ. (μέσος όρος: 3.2 – 3.5 έκ.).

286. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση άγγείων σέ αυτό τόν τύπο κυπέλλου παρατηρείται στόν *Τομέα Β* τοῦ 1993 (169/298 – 56.71%, Άνδηρο 7), καί άπό μεγάλη άπόσταση άκολουθοῦν οί *Τομεῖς Η* (48/298 – 16.10%, Άνδηρο 3), *Z* (29/298 – 9.73%, Άνδηρο 4), *Θ* (14/298 – 4.69%, Άνδηρο 5) καί *B* (11/298 – 3.69%, Άνδηρο 7) τοῦ 1994. Τά έναπομείναντα δείγματα άπαντοῦν σέ 6 διαφορετικοῦς τομεῖς (93/Α: 3 δείγματα, Άνδηρο 2. 94/Α: 1 δείγμα, Άνδηρο 2. 94/Γ: 9 δείγματα, Άνδηρο 6. 94/Ε: 2 δείγματα, Άνδηρο 5. 94/Ε-Θ: 4 δείγματα, Άνδηρο 5. 94/ΣΤ: 7 δείγματα, Άνδηρο 5). Βλ. Σχ. 1.

287. Τά άβαφα, τά όποῖα άποτελοῦν τήν μεγάλη πλειονότητα στήν ομάδα αὐτή, άνέρχονται σέ ποσοστό τῆς τάξης τοῦ 96.97% (289/298).

288. Στό Καστρί μία πρώιμη μορφή αὐτοῦ τοῦ τύπου κυπέλλου, τὸ όποῖο όνομάζεται *tumbler*, έμφανίζεται κατὰ τήν YM IA περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 108, 285, fig. 39, ζ34, fig. 40, η33 – 19 δείγματα σύνολο), άλλά δέν άνταποκρίνεται στίς προδιαγραφές τῶν δειγμάτων άπό τὸ ιερό. Στήν πιό ώριμη YM IA τὰ κύπελλα αὐτὰ άποκτοῦν τὸ κανονικό κωνικό προφίλ τῶν δειγμάτων άπό τὸ ιερό (fig. 41, θ17, fig. 55, ω97α – τρία δείγματα σύνολο), μεῖς ἴσως ἕνα άκόμη δείγμα κατὰ τήν YM IB περίοδο (fig. 83, Tomb B6). Κατὰ τήν YM IB, ὁ κανονικός τύπος *tumbler* εξελίσσεται σέ ἕνα ιδιαίτερα ψηλόλιγνο σχῆμα, ποῦ καί πάλι δέν άνταποκρίνεται στὰ εὐρήματα άπό τὸ ιερό. Μία παραλλαγή τοῦ τύπου *tumbler* στό Καστρί, ἡ όποία άπαντᾷ μόνο σέ ταφικά σύνολα, καθ' ὅλη

τὴ διάρκεια τῆς YM I (Coldstream and Huxley 1972, 285, fig. 83, Tomb B1-2, fig. 84, Tomb C33, fig. 87, Tomb E11-16, fig. 92, Tomb J12. Καστρί Θόλος: Bevan *et alii* 2002, fig. 13.3, fig. 17.145 (YM IA-B), δέν ἔχει καταγραφεῖ στό ιερό. Κομμός: Watrous 1992, fig. 65. 1807 (YM IB). Κνωσός: Driessen and Macdonald 1997, fig. 2.2 (παρόμοιο-YM IA).

289. Ύψος: 6.3 – 7.5 έκ., Δχ: 8.75 – 10 έκ., Δβ: 4.3 – 5 έκ.

290. Στό Καστρί δέν έντοπίσθηκε κανένα παρόμοιο δείγμα. Τὸ μοναδικό συναφές δείγμα άπό τήν Φαιστό εἶναι πολὺ πιό πρώιμο (Levi and Carinci 1988, tav. 102.d (Phase III-MM III).

291. Ύψος: 6.5 έκ., Δχ: 9 έκ.

292. Η πλειονότητα τῶν δειγμάτων ανήκει στήν πρώτη παραλλαγή (5Α: 5/6 – 83.33%). Ό συγκεκριμένος τύπος κυπέλλου δέν παρουσιάζει ιδιαίτερες συγκεντρώσεις καί άπαντᾷ σέ περιορισμένο αριθμὸ τομέων (92: 2 δείγματα, Άνδηρο 2. 93/Β: 1 δείγμα, Άνδηρο 7. 94/Β: 2 δείγματα, Άνδηρο 7. 94/Ζ: 2 δείγματα, Άνδηρο 4).

293. Βλ. Ύποσημ. 288.

294. Η συντριπτική πλειονότητα τῶν δειγμάτων άπαντᾷ στὸν *Τομέα Β* τοῦ 1993 καί τοῦ 1994, στό Άνδηρο 7 (28/66, καί 9/66, άντιστοιχως, σύνολο 37/66 – 56.06%) καί μετὰ, άπό μεγάλη άπόσταση άκολουθοῦν ὁ *Τομέας Α* τοῦ 1993 – Άνδηρο 2 καί ὁ *Τομέας Η* τοῦ 1994 – Άνδηρο 3 (7/66 ἕκαστος), ὁ *Τομέας Θ* τοῦ 1994 (4/66 – Άνδηρο 5), οί *Τομεῖς Ε* καί *ΣΤ* τοῦ 1994, στό Άνδηρο 5 (3/66 ἕκαστος), οί *Τομεῖς 92* – Άνδηρο 2 καί *Z* τοῦ 1994 – Άνδηρο 4 (2/66 ἕκαστος), καί τέλος ὁ *Τομέας Ε-Θ* τοῦ 1994 (1/66 – Άνδηρο 5). Βλ. Σχ. 1.

295. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 105. ο (Phase 1a-MM II).

296. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 105.a, b, h (Phase 1a-MM II).

297. Φαιστός: Levi and Carinci 1988, tav. 105.d, e, f (Phase 1a-MM II). Coldstream and Huxley 1972, fig. 42, μ28, YM IB. Όσον άφορᾷ τὸ ὕλικό άπό τὸ ιερό, ὁ *Τύπος 3* τῶν μικκύλων κυπέλλων άντιστοιχεῖ στὸν *Τύπο 4Α-Β* τῶν κανονικῶν κυπέλλων.

298. Ένα δείγμα τοῦ *Τύπου 3Α* (Κ93 – 94/ΣΤ11Α/12), διατηρεῖ έντονα ἴχνη καύσης, κατὰ τόπους, τόσο στίς δύο επιφάνειες, ὅσο καί στήν επιφάνεια ἔδρασης, στοιχεῖο ποῦ υποδηλώνει ὅτι τὸ συγκεκριμένο άγγεῖο εἶχε ριφθεῖ στήν φωτιά.

299. *Τύπος 1*: Ύψος: 2.4 – 3.7 εκ., Δχ: 3.7 – 8 εκ. (μέσος όρος: 4.5 – 5.5 εκ.), Δβ: 2 – 3 εκ. *Τύπος 2*: Ύψος: 2.6 – 3 εκ., Δχ: 4.5 – 5 εκ., Δβ: 3 εκ. *Τύπος 3*: Ύψος: 2 – 2.7 εκ., Δχ: 4 – 6 εκ., Δβ: 1.7 – 2.5 εκ.

300. Ο τεράστιος όγκος του ύλικου δεν επέτρεψε εύρετες συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων για συνανήκοντα τμήματα αγγείων, παρά μόνον σε πολύ περιορισμένη κλίμακα, γεγονός που, αυτό καθ' έαυτό, περιορίζει την ακρίβεια των αριθμών. Επίσης, λόγω αυτής της αποσπασματικότητας του ύλικου, η ταύτιση των διαφόρων τύπων χεϊλέων και βάσεων με συγκεκριμένους τύπους κυπέλλων αποβαίνει ιδιαίτερα προβληματική και συχνά ένας τύπος χείλους/βάσης συμβαίνει να ανταποκρίνεται σε δύο ή περισσότερους τύπους κυπέλλων. Τέλος, λόγω του πλήθους των οστράκων, οι επιμέρους ομάδες των αποσπασματικών δειγμάτων, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους, δεν μνημονεύονται στις υποσημειώσεις του κειμένου, όπως εΐθισται για τα άλλα σχήματα.

301. *Τελικό σύνολο πιστοποιημένων κυπέλλων στο ιερό*: 1.781 δείγματα (*Άκέραια κύπελλα*: 903, *Άκέραιες βάσεις κυπέλλων*: 878). Η μεγάλη πλειονότητα των ακέραιων βάσεων προέρχεται από δύο τομείς, τον *Τομέα Β* του 1993 – *Άνδηρο 7* και τον *Τομέα Β* του 1994 – *Άνδηρο 7* (505/878 – 57.51%), ενώ τα υπόλοιπα δείγματα ήταν διασκορπισμένα σε έννέα διαφορετικούς τομείς (92: 9/878, *Άνδηρο 2*. 93/Α: 20/878, *Άνδηρο 2*. 93/Δ: 3/878, *Άνδηρο 6*. 94/Α: 7/878, *Άνδηρο 2*. 94/Γ: 26/878, *Άνδηρο 6*. 94/Ε: 24/878, *Άνδηρο 5*. 94/Ε-Θ: 38/878, *Άνδηρο 5*. 94/ΣΤ: 24/878, *Άνδηρο 5*. 94/Ζ: 67/878, *Άνδηρο 4*. 94/Η: 98/878, *Άνδηρο 3*. 94/Θ: 57/878, *Άνδηρο 5*). Μεγαλύτερες συγκεντρώσεις παρατηρούνται στους Τομείς 94/Η (98/878, *Άνδηρο 3*), 94/Ζ (67/878, *Άνδηρο 4*), και 94/Θ (57/878, *Άνδηρο 5*). Βλ. Σχ. 1.

302. Η πλειονότητα (περίπου το 85-90%) ανήκει σε κύπελλα *Τύπου 3* και *4* της ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ και της ΥΜ Ι περιόδου γενικά.

303. Βλ. ανάλυση τύπων ακέραιων κωνικών κυπέλλων.

304. Δυστυχώς ή αποσπασματική τους κατάσταση δεν επιδέχεται περαιτέρω κατηγοριοποίησης.

305. *Σύνολο αποσπασματικών άωτων κωνικών κυπέλλων*: 163.436 (Σύνολο αποσπασμα-

τικών χεϊλέων: 12.926. Σύνολο αποσπασματικών τοιχωμάτων: 139.100. Σύνολο αποσπασματικών βάσεων: 11.410). Περίπου το 40% του αποσπασματικού ύλικου προέρχεται από τον *Τομέα Β* του 1993 – *Άνδηρο 7*, 25% προέρχεται από τον *Τομέα Η* του 1994 – *Άνδηρο 3*, 20% από τον *Τομέα Ζ* του 1994 – *Άνδηρο 4* και το υπόλοιπο 15% ήταν διασκορπισμένο σε όλους τους άλλους τομείς. Βλ. Σχ. 1.

306. Κυρίως στους *Τύπους 3* και *4*, χωρίς να αποκλείεται και ο *Τύπος 2*.

307. Κυρίως *Τύπου 4*, αλλά δεν αποκλείεται να περιλαμβάνονται και κάποια δείγματα του *Τύπου 1Β* ή ακόμη και *Τύπου 6*.

308. Κυρίως *Τύπου 2Α*.

309. Ανάλογα ποσοστά απαντούν και στα άκέραια δείγματα (0.88%).

310. Αυτός ο τύπος χείλους δεν αντιπροσωπεύεται στα άκέραια δείγματα, αλλά πιθανώς αντιστοιχεί σε μία παραλλαγή του *Τύπου 5Α* (Coldstream and Huxley 1972, fig. 84, C20 (YM IA)).

311. Αυτή η μορφή βάσης αντιστοιχεί κυρίως σε κύπελλα *Τύπου 2*.

312. Τα ολόβαφα δείγματα αποτελούν μία μικρή μειονότητα του συνόλου, της τάξης του 10.59% (14.736/139.100).

313. Για δέκα άβαφα δείγματα πιθανολογείται μη τοπική προέλευση (*Τύπος 2Α*: **K12** – 93/A20/13δ, **K30** – 93/A56/21β, **K32** – 93/A71/20β, **K108** – 94/H5/22ε, *Τύπος 3*: **K28** – 93/A47/15ε, *Τύπος 4Α*: **K85** – 93/B16/4, **K88** – 93/B16/10δ, **K89** – 93/B16/10ε, *Τύπος 5Α*: **K100** – 94/Z5A/8, *Τύπος 6Α*: 94/ΣΤ9Γ). Στις περισσότερες των περιπτώσεων πρόκειται για ώχρo/λευκωπό πηλό, με ίδιο επίχρiσμα, ενώ σε μία περίπτωση (**K30** – 93/A56/21β), ο ώχρoς/ροδόχρoς πηλός με ώχρo επίχρiσμα πιθανώς προέρχεται από την Κνωσό.

314. Η άμέσως επόμενη ομάδα είναι ο ροδόχρoς πηλός, με ένα ποσοστό περίπου 20%, και ακολουθούν ο πορτοκαλόχρoς, με περίπου 7%, και ο λευκωπός, με περίπου 3%.

315. *Άκέραια κύπελλα*: 2/903 – 0.22%, *Άκέραιες βάσεις*: 46/878 – 5.23%, *Αποσπασματικά τμήματα κυπέλλων*: 1.925/163.436 – 1.17%.

316. Στα αποσπασματικά χείλη αντιστοιχεί ένα 9.34% για την παραλλαγή 2Α και ένα 11.65% για την παραλλαγή 2Β-Γ.

317. 680/903. Στὰ ἀποσπασματικά χεῖλη ἀντιστοιχεῖ ἓνα 71.9% τοῦ συνόλου γιὰ τοὺς *Τύπους 3* καὶ *4*.

318. Ὁ ρόλος τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων σὲ λατρευτικὲς/θρησκευτικὲς δραστηριότητες, ἰδιαίτερα σὲ σχέση μὲ τὰ ἱερὰ κορυφῆς, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους τύπους ἱερῶν, σὲ σπήλαια, καθὼς καὶ σὲ τάφους εἶναι πλέον εὐρύτατα ἀποδεκτός (Καρέτσου 1974, 238-Γιούχτας, ἐντὸς σχισμῶν, ὀρισμένα ἀνεστραμμένα. Wiener 1983, 20, γενικά γιὰ θρησκευτικὴ σημασία ἐναποθέσεων κωνικῶν κυπέλλων. Åstrom 1987, 7-16, γιὰ τελετουργικὴ σημασία ἀνεστραμμένων κυπέλλων. Watrous 1996-σπήλαιο Ψυχροῦ, σπήλαια γενικά. Marinatos 1986, 36, σὲ σχέση μὲ τελετουργικὲς πυρές. Gillis 1990, 133-135, γενικά γιὰ θρησκευτικὴ σημασία ἐναποθέσεων κωνικῶν κυπέλλων, ἀνεστραμμένων καὶ μὴ. Morris and Peatfield 1995, 644-Ἀτσιπάδες: δύο ἀνεστραμμένα κύπελλα σὲ σχισμὲς/κοιλότητες βράχων. Hägg 2000, 533, ὡς ἐνδείξεις προσωπικῆς λατρείας). Βλ. *ἐπιλογο*.

319. Βλ. ἰδιαίτερα Γιούχτα (Καρέτσου 1974, 234, ἐντὸς χάσματος, 238, γενικά, τό «κατ' ἐξοχὴν ἐπικρατοῦν σχῆμα... ὀρισμένα ἀνεστραμμένα ἐπὶ τοῦ βράχου». Καρέτσου 1975, 334, Δωμάτιο I, ἐπὶ στρώματος στάχτης ἄνωθεν δαπέδου, Δωμάτιο III, ἐντὸς MM IIIA-B ἐπιχώσεως. Καρέτσου 1978, 223-238, Δωμάτιο I, κάτωθεν δαπέδου, 241, Δωμάτιο II, MM IB-II κύπελλα μέσα σὲ ρωγμὲς τοῦ βράχου, 245-246, Δωμάτια IV-V, «δεκάδες ἄωτων κυπέλλων σὲ πυκνὲς ἀποθέσεις, κυρίως κατὰ μῆκος τοῦ δυτικοῦ τοίχου», 249, μεγάλο ποσοστὸ ἄωτων κυπέλλων, 252. Καρέτσου 1980, 340, μπροστὰ ἀπὸ τοῖχο Ἀνδῆρου III). Ἀτσιπάδες (Peatfield 1992, 68, τὰ ἄωτα κύπελλα κυριαρχοῦν στὸ ἀνατολικὸ ἄκρο τοῦ Ἄνω Ἀνδῆρου, 70. Morris and Peatfield 1995, 644, 645, ἄωτα κύπελλα καὶ λοπάδες κυριαρχοῦν στὶς ἀποθέσεις τοῦ Κάτω Ἀνδῆρου), Πετσοφᾶ (Myres 1902-3, 378. Rutkowski 1988, 86), Βρύσινα (Δαβάρας 1974, 210), Κόφρινα (Rutkowski 1988, 83), Σπήλι Βορίτσι (Rutkowski 1988, 88). Βλ. *ἐπιλογο*.

320. Ἐδῶ θὰ μπορούσαμε νὰ συνυπολογίσουμε στὰ ἀκέραια δείγματα καὶ τὶς ἀκέραιες βάσεις ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (646/878 – 73.57% τῶν βάσεων). Ἀνδῆρο 2: 17 δείγμα-

τα, Ἀνδῆρο 3: 76 δείγματα, Ἀνδῆρο 4: 18 δείγματα, Ἀνδῆρο 5: 99 δείγματα, Ἀνδῆρο 6: 2 δείγματα, Ἀνδῆρο 7: 434 δείγματα.

321. Ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση ἀκολουθοῦν οἱ ἐναποθέσεις στὸ Ἀνδῆρο 2 (67/732 – 9.15%), στὸ Ἀνδῆρο 4 (57/732 – 7.78%), στὸ Ἀνδῆρο 5 (49/732 – 6.69%) καὶ στὸ Ἀνδῆρο 6 (9/732 – 1.22%). Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*.

322. Τὰ ἄωτα κωνικά κύπελλα μαζί μὲ τὶς *τριποδικὲς χύτρες*, συγκεκριμένα, ἀγγίζουν ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 88.71% τῶν ἀγγείων σὲ στρώματα μὲ *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις* (ἄωτα κωνικά κύπελλα: 44.73%, *τριποδικὲς χύτρες*: 43.98%). Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*.

323. Ἀνδῆρο 2: MM ἐπίχ., Δ. τμήμα, MM-ΥΜ I ἐπίχ., Ἀνδῆρο 4: Στρ. 3. Τὰ 18 ἀκέραια κωνικά κύπελλα στὸ Ἀνδῆρο 2, στὸ στρώμα μὲ κατάλοιπα μεταγενέστερης πυρᾶς (Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ.), βρέθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὴν ἐν λόγω πυρὰ (βλ. *Στατ. Πίνακες 17* καὶ *18, ἐπιλογο* καὶ *Σακελλαράκη 2011, 145-331*).

324. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ ἀπαντᾷ στὸ Ἀνδῆρο 4 (59/122 – 48.36%) καὶ στὸ Ἀνδῆρο 2 (51/122 – 41.80%). Βλ. *Στατ. Πίνακα 17*.

325. Ἀνδῆρο 2: Χῶρος μεταξὺ ἐκκλησιῶν, Στρ. 2 (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

326. Ἐνα ἀκέραιο μικκύλο κύπελλο (K93 – 94/ΣΤ11Α/12) καὶ δέκα ἀποσπασματικά δείγματα, δηλαδὴ περίπου 0.006% τοῦ συνόλου.

327. Βλ. σχόλια ἐπὶ ἀνασκαφικῶν δεδομένων καὶ *ἐπιλογο*.

328. Ἀκέραια ἀγγεῖα: 66/903 – 7.30%, Ἀκέραιες βάσεις: 37/878 – 4.21%, Ἀποσπασματικὲς βάσεις: 188/11.410 – 1.64%.

329. Μικκύλα *προχοῖδια*: 696/1000 – 69.60% τοῦ συνόλου τῶν μικκύλων ἀγγείων σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*. Μικκύλα ἄωτα κωνικά κύπελλα: 173/1000 – 17.30% τοῦ συνόλου τῶν μικκύλων ἀγγείων σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (πιὸ ἀναλυτικά: 55/66 – 83.33% τῶν ἀκέραιων κυπέλλων, 18/37 – 48.64% τῶν ἀκέραιων βάσεων, 100/188 – 53.19% τοῦ ἀποσπασματικοῦ ὑλικοῦ). Ἀπαντοῦν σὲ 17 ἀπὸ τὰ 27 ἐν λόγω στρώματα (62.96% τῶν στρωμάτων), καὶ ἡ παρουσία τους ἀνὰ θέση εἶναι ἐξαιρετικὰ διακριτικὴ. Συνολικὰ καὶ οἱ δύο τύποι ἀγγείων συνιστοῦν τὸ 86.90% (869/1000

δείγματα) του συνόλου των μικκύλων άγγείων σε στρώματα με σημεία πρωτογενών έναποθέσεων (Tournavitou 2009, 220-226).

330. Όπως π.χ. ή κατηγορία των ρυτών ή των πυραύνων (βλ. ρυτά, πύραυνα).

331. Βλ. Tournavitou 2009, 227-228. Στο ιερό κορυφής στους Άτσιπάδες αναφέρεται ρητώς ή παντελής απουσία μικκύλων άωτων κυπέλλων (Peatfield 1992, 69. Morris and Peatfield 1995, 645). Συγκεντρώσεις μικκύλων άωτων κυπέλλων αναφέρονται ιδιαίτερα σε άποθέτη θεμελίωσης σε οίκια στην ακρόπολη της Κνωσοῦ καὶ σε άναθηματικό άποθέτη στην έπαυλη στο Νίρου Χάνι (Wiener 1983, 20).

332. Coldstream and Huxley 1972, 108, 285 (YM IA), 293-4 (YM IB).

333. Άξίζει νά σημειωθεί ότι ή συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων προέρχεται από τον Τομέα Β του 1993 (17/22 - 77.27%, 6/9 - 66.66%, Άνδηρο 7). Από τὰ υπόλοιπα (8/31- 25.80%), τὰ περισσότερα προέρχονται από τον Τομέα Ζ του 1994 (4/8, Άνδηρο 4), ενώ μεμονωμένα δείγματα κατεγράφησαν στους Τομείς 94/Ε - Άνδηρο 5, 94/ΣΤ - Άνδηρο 5, 94/Η - Άνδηρο 3 καὶ 94/Θ - Άνδηρο 5. Βλ. Σχ. 1.

334. **K133** - 93/Β4/33β (93/Β4-4 δείγματα), **K134** - 93/Β4 Έπέκτ. Δ/3 (93/Β4 Έπέκτ. Δ.), **K135** - 93/Β5/7γ - Α21, **K137** - 93/Β5/11ζ **K138** - 93/Β5/11η (93/Β5-2 δείγματα), **K139** - 93/Β6/6β - Α33 (93/Β14), **K140** - 93/Β15/12ζ (93/Β16, 94/Ε8Β), **K141** - 94/ΣΤ9Γ/7, (94/Ζ9Γ, 94/Ζ10, 94/Η11). Όλόβαφα: **K136** - 93/Β5/10β - Α20. Οί αριθμοὶ σε πλάγιους χαρακτήρες καὶ εκτός παρενθέσεων περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους.

335. Όλα τμήματα χειλέων.

336. **K142** - 93/Β4/38, **K144** - 93/Β5/6ε, **K145** - 93/Β6/12, **K146** - 93/Β6/83, **K148** - 94/Ζ13Α/20, καθως καὶ ένα ακόμη άβαφο δείγμα τὸ όποιο δέν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/Β5).

337. **K147** - 94/Ζ2Α/7, **K149** - 94/Θ7/4.

338. **K143** - 93/Β4/73.

339. Άκέραια: **K133** - 93/Β4/33β, **K134** - 93/Β4 Έπέκτ. Δ/3, **K135** - 93/Β5/7γ, **K137** - 93/Β5/11ζ, **K138** - 93/Β5/11η, **K139** - 93/Β6/6β - Α33, **K140** - 93/Β15/12ζ, **K141** - 94/ΣΤ9Γ/7, καθως καὶ 11 ακόμη

δείγματα τὰ όποια δέν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/Β4-2 δείγματα, 93/Β4 Έπέκτ. Δ., 93/Β5-2 δείγματα, 93/Β14, 93/Β16, 94/Ε8Β, 94/Ζ9Γ, 94/Ζ10, 94/Η11. Χείλη: **K145** - 93/Β6/12, **K148** - 94/Ζ13Α/20, **K149** - 94/Θ7/4).

340. Τὸ μοναδικὸ δείγμα με έντονα διαφοροποιημένο έξώκυρτο επίπεδο χείλος είναι τὸ **K148** - 94/Ζ13Α/20.

341. Άκέραια: **K136** - 93/Β5/10β, καθως καὶ δύο ακόμη δείγματα, τὰ όποια δέν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/Β4-2 δείγματα). Χείλη: **K142** - 93/Β4/38, **K144** - 93/Β5/6ε, **K146** - 93/Β6/83, **K147** - 94/Ζ2Α/7.

342. Μόνο ένα δείγμα, τὸ όποιο σώζει ίχνη λαβής (**K147** - 94/Ζ2Α/7), γιὰ λόγους οικονομίας έντάσσεται στην κατηγορία των άωτων κωδωνόσχημων. Ένα άποσπασματικό δείγμα χείλους από τὸς καταλόγους (**K143** - 93/Β4/73) δέν έντάσσεται σε καμία από τὶς δύο κατηγορίες.

343. Ίερό: Ύψος: 4.7 - 6 εκ., πλειονότητα 5.5 - 5.8 εκ., Δχ: 6.5 - 9 εκ. (άκέραια δείγματα), 7 - 12 εκ. (άποσπασματικά χείλη), Δβ: 3.2 - 5 εκ., πλειονότητα 3 - 4 εκ. Οίκισμός: Ύψος: 4.8 - 7 εκ., πλειονότητα 5 - 6 εκ., Δχ: 7 - 11.6 εκ., πλειονότητα 7 - 9 εκ., Δβ: 2.8 - 4.5 εκ.

344. Μοναδική έξαίρεση άποτελεῖ τὸ **K139** - 93/Β6/6β - Α33, με πολλές προσμίξεις. Όσον άφορᾷ την προέλευση του πηλοῦ, μόνον ένα άκέραιο δείγμα (**K141** - 94/ΣΤ9Γ/7), από λευκωπὸ πηλό, μοιάζει νά μὴν άνήκει στην τοπική παραγωγή.

345. Coldstream and Huxley 1972, Σύνολο: 74 δείγματα. Τύπος 6Α: 64/74, Τύπος 6Β: 10/74. **YM IA**: ζ33 (**K136** - 93/Β5/10β), & 6 δείγματα (Τύπος 6Β-άβαφα), ζ38 (πτυχωτὸς ρυθμός), η32 & 4 δείγματα (Τύπος 6Α-άβαφα), **YM IB**: μ22-25 (γραπτά), 29 & 4 δείγματα (Τύπος 6Α-άβαφα), μ24 (**K134** - 93/Β4 Έπέκτ. Δ/3, **K142** - 93/Β4/38, **K144** - 93/Β5/6ε, **K137** - 93/Β5/11ζ, **K138** - 93/Β5/11η, **K135** - 93/Β5/7γ, **K140** - 93/Β15/12ζ, **K141** - 94/ΣΤ9Γ/7), μ29 (**K133** - 93/Β4/33β), μ30 & 1 δείγμα (Τύπος 6Α-όλόβαφα), 31 (γραπτό), ν30 & 3 δείγματα (άβαφα), ξ76-89 (γραπτά), ξ89 (**K136** - 93/Β5/10β - Α20), ξ92 & 8 δείγματα (Τύπος 6Α-άβαφα), ω156-174 (γραπτά), ω159 (**K134** - 93/Β4 Έπέκτ. Δ/3, **K137** - 93/Β5/11ζ, **K138** - 93/Β5/11η, **K139** - 93/Β6/6β - Α33, **K146** - 93/Β6/83, **K140** - 93/Β15/12ζ),

ω163 (**K139** – 93/B6/6β – A33, **K146** – 93/B6/83, **K141** – 94/ΣΤ9Γ/7), D6 (Τύπος 6A-αββαφο), E6 (γραπτό), J9-10 (Τύπος 6B-γραπτά), N8 (Τύπος 6B-γραπτό).

346. Οίκισμός: Γραπτά: 41/74 (55.40%), YM IB περιόδου. Ίερό: 1/31 (3.22%), YM IB περιόδου (βλ. Ύποσημ. 121). Η μεγάλη πλειονότητα των δειγμάτων στον οίκισμο φέρει διάφορα φυτικά θέματα.

347. Kanta and Rocchetti 1989, 303, 29 δείγματα (YM IB), fig. 36. Άβαφα: 21, Όλόβαφα: 8, όλα Τύπου 6A (ιδιαίτερα 30, 37, 43, 48-50). Παρατηρείται ότι το υλικό από το ιερό περιλαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό από λιγότερο διαφοροποιημένες βάσεις και γενικά κύπελλα με λιγότερο έντονα σιγμοειδείς διατομές (fig. 36.37, παρόμοιο σχηματικά με **K137** – 93/B5/11ζ και με **K145** – 93/B6/12, fig. 36.43, παρόμοιο σχηματικά με το **K140** – 93/B15/12ζ, fig. 36.50, παρόμοιο σχηματικά με **K139** – 93/B6/6β – A33).

348. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A, fig. 16.4 (MM III, με λαβή), παρόμοιο σχηματικά με **K135** – 93/B5/7γ – A21. Popham 1984, 155, pl. 141.14-16 (με λαβή, pl. 141.14, 16, παρόμοια σχηματικά με **K145** – 93/B6/12), pl. 143.12 (παρόμοιο σχηματικά με **K139** – 93/B6/6β – A33), pl. 144.17-21 άωτα, pl. 144.21 (παρόμοια σχηματικά με **K134** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/3, **K138** – 93/B5/11η), (MM III/YM IA). Warren 1991, 330, fig. 9m-o (MM IIIB/YM IA).

349. Sackett and Popham 1970, 221, fig. 13.13 (Τύπος 6B-YM I), παρόμοιο σχηματικά με **K136** – 93/B5/10β – A20.

350. Παρά την απουσία ίχνων λαβής, το συγκεκριμένο δείγμα ανήκει στον πιο εξεζητημένο τύπο κωδωνόσχημου, όπως αυτός εμφανίζεται στον οίκισμο. Στο ιερό, το μοναδικό δείγμα με λαβή (**K147** – 94/Z2A/7), ανήκει στα όλόβαφα κύπελλα του δεύτερου τύπου (Τύπος 6B).

351. Coldstream and Huxley 1972, 283. Κανένα δείγμα στον οίκισμο δεν σώζει ραβδωτή ή άλλη διακόσμηση της MM II ή III περιόδου. Η YM IB περίοδος στον οίκισμο χαρακτηρίζεται από την παρουσία διαφοροποιημένης ζώνης διακόσμησης στην παρειά του χείλους των κυπέλλων (Coldstream and Huxley 1972, 302), ενώ όλα τα ενδόβαφα κύπελλα αυτής της περιόδου θεωρούνται εισαγωγές από την Κρήτη.

352. Άγ. Ειρήνη: Cummer and Schofield 1984, 71, pl. 55.419 (YM IB, μινωικό, γραπτό), όπου αναφέρεται και παράλληλο από την Πάρο. Coldstream and Huxley 1972, 293-294 (Αίγινα, Πάρος, Φυλακωπή).

353. Kanta and Rocchetti 1989, 303, από MM II. Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, fig. 16.4 (MM III). Αρχάνες: Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 418, 437 (πρωτοεμφανίζονται κατά τη MM IIB/MM IIIA, αλλά γίνονται ιδιαίτερα δημοφιλή – ιδιαίτερα ή γραπτή τους έκδοχή – κατά την YM IB, όταν είναι σχετικά σπάνια στην υπόλοιπη Κρήτη).

354. Η συντριπτική πλειονότητα των ακέραιων δειγμάτων (21/22 – 94.45%) απαντά σε στρώματα *πρωτογενών έναποθέσεων*, κανένα εκ των οποίων δεν εμπεριέχει ίχνη πυρᾶς/καύσης ή υλικό από πυρές/καύσεις. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στο Άνδηρο 7 (17/21 – 80.95%), ενώ μεμονωμένες περιπτώσεις απαντούν στα Άνδρα 3 (Στρ. 2: 1 δείγμα) και 4 (Στρ. 3: 2 δείγματα). Βλ. *Χάρτη Κατανομής 1 Στατ. Πίνακες 18* και *19*. Μόνο ένα δείγμα απαντά σε στρώμα με υλικό από πυρές/καύσεις (Άνδηρο 5: Τομή 3, Στρ. 3). Για γενικά συμπεράσματα, βλ. *άωτα κωνικά κύπελλα*. Η έλλειψη λεπτομερών δημοσιεύσεων από άλλα ιερά κορυφής δεν μᾶς επιτρέπει να κάνουμε τις ανάλογες συγκρίσεις.

355. Σύνολο όστράκων: 1.711. Στον οίκισμο έχει καταγραφεί ένας πολύ μικρότερος αριθμός (94 δείγματα, 65 εκ των οποίων ανήκουν στον τύπο Βαφειού, κυρίως της YM IA περιόδου).

356. Ακέραια κύπελλα: 903. Ακέραιες βάσεις: 878. Αποσπασματικά όστρακα: 163.436.

357. Η αποσπασματικότητα του υλικού δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες και ασάφειες στην ταύτιση. Ός τμήματα *εὐθύπλευρων κυπέλλων* έχουν καταγραφεί μόνο εὐθέα και ἐλαφρὰ ἐξώστροφα χείλη, με κάθετα ή ἐλαφρὰ κωνικά τοιχώματα, με ή χωρίς ἔκφυση κάθετης λαβής, καθώς και τὰ καλύτερα διατηρημένα, ἐνδεικτικά δείγματα τοιχωμάτων και βάσεων (ἐπίπεδες βάσεις, με κάθετα ή ἐλαφρὰ κωνικά τοιχώματα). Ός κύπελλα *τύπου Βαφειού* ἔχουν καταγραφεί *μόνον* δείγματα που σώζουν ίχνη της κεντρικής νεύρωσης. Επίσης, λόγω του πλήθους των όστράκων, οί ἐπιμέρους ομάδες των δειγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομε-

ρείς καταλόγους, δεν μνημονεύονται στις υποσημειώσεις του κειμένου, όπως εΐθισται για τα άλλα σχήματα.

Σύνολο όστράκων: 1.711. *Άκέραιες βάσεις*: 13. *Αποσπασματικά χείλη*: 165. *Αποσπασματικά τοιχώματα*: 76. *Αποσπασματικές βάσεις*: 1.457.

358. Coldstream and Huxley 1972, 95-96, 279 (δ13-15, & 6 δείγματα, MM IB-III A), 98-99 (ε1-6, MM IIIB), 105-106, 280 (ζ1-7, MM IIIB). Σύνολο: 22 δείγματα. Δεν διευκρινίζεται στη δημοσίευση εάν τα εϋθύπλευρα κύπελλα χωρίς κεντρική νεύρωση συνεχίζουν κατά την YM I, είτε με ολόβαφη διακόσμηση, είτε με διακόσμηση σκοτεινή επί ανοιχτού βάθους.

359. Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. D, no. 186, fig.17 (MM IIIB). Warren 1991, J, K, L, fig. 9 (MM III/YM IA). Warren 1981 (άνασκαφές στρωματογραφικού μουσείου), 74 (MM III/YM IA). Αρχάνες: Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 428 (MM IIIB).

360. Coldstream and Huxley 1972, 284-285, ζ8-16 (YM IA-106 δείγματα), η1-19 (YM IA-115 δείγματα), θ1-6 (YM IA-121 δείγματα), ι1-6 (YM IA-B-124 δείγματα), κ1 (YM IA-B-125 δείγματα), λ1-2 (YM IA-B-127 δείγματα), μ26-27 (YM IB-130 δείγματα), ξ107α (YM IB). Εκτός από μία περίπτωση με έπιθετο ξαγμα (Coldstream and Huxley 1972, 280, ζ6-MM IIIB), και δύο δείγματα από τάφους (Tomb D2-3), που θεωρούνται εισαγωγές της MM IIIA. Ανάλογο φαινόμενο παρατηρείται στην Αγ. Ειρήνη, όπου κύπελλα τύπου Βαφειού με κεντρική νεύρωση δεν αναφέρονται στις περιόδους προ της YM IA (Overbeck 1989, 13. Davis 1986, 81, 86, όπου αναφέρεται ότι ο όρος Keftew cup, που χρησιμοποιείται στο κείμενο, αντιστοιχεί στα απλά εϋθύπλευρα κύπελλα, χωρίς κεντρική νεύρωση. Cummer and Schofield 1984). Κύπελλα τύπου Βαφειού αποτελούν τον πλέον δημοφιλή τύπο αγγείου στη Μεσσηνία, ιδιαίτερα κατά την YE I περίοδο (Mountjoy 1999, 315). Στη Λακωνία, όπου ο πρωιμότερος *Τύπος Ι* είναι ιδιαίτερα σπάνιος, ένα φαινόμενο το οποίο παρατηρείται και στην υπόλοιπη ήπειρωτική Ελλάδα, εκτός Μεσσηνίας, κύπελλα τύπου Βαφειού απαντούν εν αφθονία, τόσο κατά την YE I, όσο και κατά την YE II A περίοδο, ιδιαίτερα στον Αγ. Στέφανο (Mountjoy 1999, 253, 306, 315). Στον συ-

γκεκριμένο οικισμό κύπελλα τύπου Βαφειού εμφανίζονται κατά την περίοδο III (MM IIIB-YM IA), με διακόσμηση σε ρυθμό ανοιχτό επί σκοτεινού (Rutter and Rutter 1976, 43, 45, Ill. 13.433-435) και σέ, προφανώς, πρωιμότερη περίοδο απ' ό,τι στον οικισμό στο Καστρί. Κύπελλα με ανάλογη διακόσμηση συνεχίζουν και στην επόμενη περίοδο (IV-YM IA), εκ παραλλήλου με κύπελλα τα οποία φέρουν διακόσμηση σε ρυθμό σκοτεινό επί ανοιχτού (Rutter and Rutter 1976, 53, Ill. 16.755-757, Ill. 17.866, pl. XV, fig. 30.870-872). Στον οικισμό Κοράκου τα πρώτα κύπελλα τύπου Βαφειού εμφανίζονται κατά την YE I περίοδο (Davis 1979, fig. 3.1-YE I).

361. Coldstream and Huxley 1972, 284-285, 289, 293.

362. Στον Γιούχτα αναφέρονται εϋθύπλευρα κύπελλα, αλλά όχι τύπου Βαφειού (Καρέτσου 1974, 238 και 1978, 239, 249 (εικ. 11.4), 253 (εικ. 13.3), 252). Στους Άτσιπάδες φυσικά έχουν καταγραφεί μόνον τα πρώτα εϋθύπλευρα κύπελλα (Peatfield 1992, 70).

363. Χείλη, τοιχώματα και βάσεις. Η συντριπτική πλειονότητα των καταγεγραμμένων όστράκων (1.317/1.614 - 81.59%) προέρχεται από τρεις συγκεκριμένους τομείς: τον *Τομέα Β* του 1993 (559/1.614 - 34.63%, *Άνδηρο 7*), τον *Τομέα Η* του 1994 (494/1.614 - 30.60%, *Άνδηρο 3*) και τον *Τομέα Α* του 1993 (264/1.614 - 16.35%, *Άνδηρο 2*). Οί υπόλοιποι τομείς περιλαμβάνουν συγκριτικά μικρές ομάδες όστράκων (92: 21 όστρακα, *Άνδηρο 2*. 94/Α: 22 όστρακα, *Άνδηρο 2*. 94/Β: 23 όστρακα, *Άνδηρο 7*. 94/Γ: 35 όστρακα, *Άνδηρο 6*. 94/Δ: 15 όστρακα, *Άνδηρο 3*. 94/Ε: 10 όστρακα, *Άνδηρο 5*. 94/Ε-Θ: 30 όστρακα, *Άνδηρο 5*. 94/ΣΤ: 39 όστρακα, *Άνδηρο 5*. 94/Ζ: 41 όστρακα, *Άνδηρο 4*. 94/Θ: 61 όστρακα, *Άνδηρο 5*) βλ. Σχ. 1.

364. Χείλη, τοιχώματα και βάσεις. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση όστράκων παρατηρείται και σε αυτή την περίπτωση, στον *Τομέα Β* του 1993 (11/25 - 44%, *Άνδηρο 7*), ενώ μικρότερες ομάδες όστράκων ή ακόμη και μεμονωμένα δείγματα ήταν διασκορπισμένα σε έννέα διαφορετικούς τομείς (93/Α: 1 όστρακο, *Άνδηρο 2*. 94/Β: 1 όστρακο, *Άνδηρο 7*. 94/Γ: 1 όστρακο, *Άνδηρο 6*. 94/Ε: 1 όστρακο, *Άνδηρο 5*. 94/Ε-Θ: 1 όστρακο, *Άνδηρο 5*. 94/ΣΤ: 1 όστρακο, *Άνδηρο 5*. 94/Ζ: 2 όστρακα,

Άνδηρο 4. 94/Η: 4 ὄστρακα, Άνδηρο 3. 94/Θ: 2 ὄστρακα, Άνδηρο 5). Βλ. Σχ. 1.

365. Χείλη καὶ βάσεις.

366. Χείλη.

367. Χείλη. Ἡ ομάδα αὐτὴ περιλαμβάνεται σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία κυπέλλων, ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον λόγω σχήματος.

368. Στὸ σύνολο τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στὶς κατηγορίες 2α, 2β, 3, & 4, δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερα μεγάλες συγκεντρώσεις ὀστράκων. Οἱ μεγαλύτερες ομάδες προέρχονται ἀπὸ τὸν Τομέα Β τοῦ 1993 (25/72 – 34,72%, Άνδηρο 7) καὶ τὸν Τομέα Η τοῦ 1994 (15/72 – 20,83%, Άνδηρο 3). Τὰ ὑπόλοιπα ὄστρακα ἦταν διασκορπισμένα σὲ ὁκτὼ διαφορετικοὺς τομεῖς (92: 2 ὄστρακα, Άνδηρο 2. 93/Α: 6 ὄστρακα, Άνδηρο 2. 94/Β: 4 ὄστρακα, Άνδηρο 7. 94/Γ: 1 ὄστρακο, Άνδηρο 6. 94/Ε-Θ: 5 ὄστρακα, Άνδηρο 5. 94/ΣΤ: 6 ὄστρακα, Άνδηρο 5. 94/Ζ: 4 ὄστρακα, Άνδηρο 4. 94/Θ: 4 ὄστρακα, Άνδηρο 5). Βλ. Σχ. 1.

369. Σύνολο: 1.614. Ἀκέραιες βάσεις: 13 (Ἄβαφα: 11, Ὀλόβαφα: 2). Ἀποσπασματικὰ χείλη: 109 (Ἄβαφα: 20, Ὀλόβαφα: 83, Γραπτά: 6). Ἀποσπασματικὰ τοιχώματα: 47 (Ἄβαφα: 12, Ὀλόβαφα: 35). Ἀποσπασματικὲς βάσεις: 1.445 (Ἄβαφα: 958, Ὀλόβαφα: 482, Πολυχρωμία: 5).

370. Coldstream and Huxley 1972, 98-99, 105, 279, 280, ζ1-7 (MM IIIB), ω28, 29 (MM IIIA), D75 (MM IB-III A). Στὸ Καστρί τὰ ἀντίστοιχα δείγματα εἶναι στὴ μεγάλη πλειονότητά τους ὀλόβαφα, ἐνῶ τὰ γραπτὰ δείγματα ἀκολουθοῦν τὸν ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ, μὲ ἀπλὴ ταινιωτὴ διακόσμηση.

371. Τὸ ποσοστὸ αὐτὸ ὀφείλεται κυρίως στὶς σωζόμενες βάσεις. Ἐπὶ τοῦ συνόλου, τὰ ὀλόβαφα ἀποτελοῦν μόνον τὸ 37,29% (602/1.614). Ἀνάλογο φαινόμενο ἀπαντᾷ περιέργως κατὰ τὴν ΥΜ IB στὸν οἰκισμὸ τοῦ Νεροκούρου, στὴ δυτικὴ Κρήτη (Kanta and Rocchetti 1989, 307), ὅπου ἀπουσιάζουν παντελῶς τὰ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ μὲ κεντρικὴ νεύρωση, καθὼς καὶ τὰ ἄβαφα ἢ γραπτὰ εὐθύπλευρα κύπελλα γενικά. Τὸ σύνολο τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων στὸν ὠρο αὐτὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀλόβαφα δείγματα.

372. Εὐθέα: 75 (Ἄβαφα: 12, Ὀλόβαφα: 63).

373. Ἐξώστροφα: 34 (Ἄβαφα: 7, Ὀλόβαφα: 21, Γραπτά: 6).

374. 101 ἀπὸ 108 δείγματα.

375. Τὰ ἄβαφα ἀποτελοῦν τὸ 17,59% τοῦ συνόλου.

376. Στὰ ὑπόλοιπα δείγματα χρησιμοποιοῦνταν οἱ συνήθεις τύποι λεπτῶν, τοπικῶν πηλῶν, κυρίως ὠχρὸς καὶ πορτοκαλόχρους.

377. Ἀνεξάρτητο ἱερὸ στὰ Ἀνεμόσπηλια, στὸ ἀριστερὸ μέρος τῆς ἀνώτατης βαθμίδας τοῦ βωμοῦ στὸν νότιο τοῖχο τοῦ ἀνατολικοῦ Δωματίου, μόνωτο κύπελλο μὲ πόδι (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 545-546, fig. 547).

378. Βλ. ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση.

379. Σύνολο: 1.458. Ἀκέραιες: 13 (Ἄβαφα: 11, Ὀλόβαφα: 2). Ἀποσπασματικὲς: 1.445 (Ἄβαφα: 958, Ὀλόβαφα: 482, Πολυχρωμία: 5).

380. Βάσεις μὲ τροπιδωτὴ ἀκμή: 10/1.458. Σύμφωνα μὲ τὴν τυπολογία στὸ Καστρί, βάσεις μὲ τροπιδωτὴ ἀκμή εἶναι πιὸ δημοφιλεῖς κατὰ τὴ MM IB-III A περίοδο καὶ τείνουν νὰ ἐξαφανιστοῦν κατὰ τὴ MM IIIB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 99). Εὐθύπλευρα κύπελλα μὲ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια χαρακτηρίζουν τὴν MM IIIB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 280, ζ1-K162 – 93/A69/1, K169-170 – 93/B15/250γ, δ, δ3-K169-170 – 93/B15/250γ, δ, ω28-K165 – 93/B5/26η, K172 – 94/H2B/8, ω29-K161 – 93/A44/10, K172 – 94/H2B/8). Δύο βάσεις μὲ πορφυρὴ διακόσμηση (K163 – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/15, K172 – 94/H2B/8), ἔχουν μεγάλη ὁμοιότητα μὲ βάση τύπου Βαφειοῦ ἀπὸ τὸ Καστρί, ἢ ὁποῖα σώζει πτυχωτὴ διακόσμηση (Coldstream and Huxley 1972, μ27) εἶναι ἄβαφα ἐσωτερικά, ὅπως καὶ ἡ K172 – 94/H2B/8, καὶ θεωρεῖται εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (YE IIA).

381. Levi and Carinci 1988, tav. 88q, r (Phase Ib), tav. 89b (Phase Ib – K168 – 93/B9/125δ), f (Phase III – K160 – 93/A21/18, K170 – 93/B15/250δ, K175 – 94/H21/30ε).

382. Betancourt 1990, fig. 25.489 (K171 – 94/Z5/30ε), 493 (K161 – 94/A44/10, K167 – 93/B6/21η, K178 – 94/H29Γ/3β), fig. 30.635 (K167 – 93/B6/21η, K168 – 93/B9/125δ), 638 (K161 – 93/A44/10, K178 – 94/H29Γ/3β) (MM III).

383. Warren 1991, fig. 9.A (K162 – 93/A69/1), B (K169-170 – 93/B15/250γ, δ), C (K167 – 93/B6/21η), D (K168 – 93/B9/125δ), E (K167 – 93/B6/21η, K175 – 94/H21/30ε, K178 – 94/H29Γ/3β), H (K164 – 93/B5/

26ε, **K173** – 94/H12B/8), (MM III/YM IA). Popham 1984, pl. 142.4 (**K174** – 94/H19A/5), 5 (**K161** – 93/A44/10, **K167** – 93/B6/21η), 6 (**K170** – 93/B15/250δ, **K175** – 94/H21/30ε, **K178** – 94/H29Γ/3β), 7 (**K164** – 93/B5/26ε), 8 (**K160** – 93/A21/18, **K165** – 93/B5/26η, **K170** – 93/B15/250δ, **K177** – 94/H24/60β), (MM IIIB/YM IA). Catling, Catling and Smyth 1979, Dep B, fig. 19.53 (**K161** – 93/A44/10, **K165** – 93/B5/26η, **K169-170** – 93/B15/250γ, δ, **K175** – 94/H21/30ε, **K177** – 94/H24/60β), fig. 19.120 (**K167** – 93/B6/21η) (MM III). MacGillivray 1998, fig. 2.10, *Type 6*, MM IB-II (**K164** – 93/B5/26ε, **K170** – 93/B15/250δ, **K175** – 94/H21/30ε), *Type 7*, MM IIB-MM IIIA (**K160** – 93/A21/18, **K163** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/15, **K172** – 94/H2B/8, **K173** – 94/H12B/8), *Type 8*, MM IIB-MM IIIA. (**K167** – 93/B6/21η, **K168** – 93/B9/125δ, **K171** – 94/Z5/30ε, **K178** – 94/H29Γ/3β), με τη διαφορά ότι τα Κνωσιακά δείγματα του MacGillivray, έχουν στο σύνολό τους πολύ λεπτότερα τοιχώματα.

384. *Ακέραιες*: 1, *Αποσπασματικές*: 25.

385. Μόνο ένα 3% του συνόλου φέρει καμπύλη ακμή και μόνον δύο δείγματα δεν σώζουν ίχνη βαφής έσωτερικά (**K164** – 93/B5/26ε, **K170** – 93/B15/250δ).

386. Στην Άγ. Ειρήνη (Davis 1986, 81, U79-82), στην περίοδο V (MM IIB-IIIIB) άπαντᾶ σὲ μικρότερα ποσοστά ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀναλογοῦν στὸν κανονικὸ τύπο εὐθύπλευρου κυπέλλου (U84-86, AA81), ὁ ὁποῖος εἶναι παρόμοιος μὲ αὐτὸν ποὺ καταγράφεται στὸ ἱερό. Ἐπίσης, θεωρεῖται χαρακτηριστικὸς τύπος κυπέλλου τῆς MM IIIA στὴν περιοχή τῆς Κνωσοῦ: Sakellarakis καὶ Sakkellarakis 1997, 418, εἰκ. 385, τύπος Ἀρχανῶν (MM IIB-III A). Catling, Catling and Smyth 1979, fig. 18. 49, 95-98, Dep. A (MM IIIA), fig. 19, 52, 114, 116, 119 Dep. B (MM IIIA).

387. **K150** – 92/7/5, **K153** – 93/A67/12, **K154** – 94/A4/3, **K156** – 94/H2B/7, καὶ **K158** – 94/Θ4/1.

388. **K162** – 93/A69/1, **K163** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/15, **K173** – 94/H12B/8, **K174** – 94/H19A/5, **K178** – 94/H29Γ/3β.

389. **K154** – 94/A4/3. Μοναδική ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K152** – 93/A47A/1, τὸ ὁποῖο φέρει διακόσμηση σὲ σκοτεινὴ βαφή ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους (καταλειβάδα).

390. Coldstream and Huxley 1972, 98-99, 105.

391. *Χεῖλη*: 5, *Τοιχώματα*: 18, *Βάσεις*: 2.

392. Coldstream and Huxley 1972, 284-285. Ἡ τυπολογία αὐτὴ ἔχει υἱοθετηθεῖ καὶ στὴν κεραμικὴ τυπολογία τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας (Mountjoy 1986, 15).

393. Ὁ *Τύπος I*, σπάνιος γενικὰ στὴ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, ἀπαντᾷ κυρίως στὴν περιοχή τῆς Μεσσηνίας, ὅπου, μαζί μὲ τὸν *Τύπο II*, ἀποτελοῦν τὸ πιὸ δημοφιλὲς εἶδος ἀγγείου κατὰ τὴν ΥΕ I περίοδο (Mountjoy 1999, 253, 306, 315).

394. **K203** – 94/Z7A/3: Coldstream and Huxley 1972, (Τύπος 2, YM IA). Popham 1984, pl. 142. 14 (MM IIIB/YM IA).

395. Coldstream and Huxley 1972, 99, 105, 279, ε1-2, 5 (MM IIIB), ζ3-4 (MM IIIB/YM IA).

396. Coldstream and Huxley 1972, 106, 284-285, 289, ζ8-16, η1-19, θ1-6, ι1, λ1-2, μ26, 27 (YM IA). Οἱ μόνες ἐξαίρεσεις στὸν κανόνα εἶναι ἓνα ἀποσπασματικὸ ὀλόβαφο τοίχωμα, μὲ ἐπίθετη κεντρικὴ νεύρωση, τῆς MM IIIB (ζ6), καὶ ἓνα MM IIIA κύπελλο ἀπὸ τάφο, τὸ ὁποῖο φέρει πολυχρωμὴ ταινιωτὴ διακόσμηση (πορφυρὴ καὶ λευκὴ ἐπὶ μελανοῦ βάθους), καὶ τὸ ὁποῖο θεωρεῖται προῖον εἰσαγωγῆς ἀπὸ τὴν Κρήτη (D3).

397. Coldstream and Huxley 1972, 106, 289.

398. Στὸ Καστρί μόνον τα εὐθύπλευρα κύπελλα χωρὶς κεντρικὴ νεύρωση φέρουν ὀλόβαφη διακόσμηση (Coldstream and Huxley 1972, 105) καὶ γενικὰ (Betancourt 1990, 111-MM III/YM IA).

399. Rutter and Rutter 1976, 43, 45, 53, ill. 13.433-435, ill. 16.757-758.

400. Ἡ θεματολογία εἶναι παρόμοια μὲ αὐτὴν ποὺ ἀπαντᾶ στὸν οἰκισμό, ἀλλὰ εὐρύτερη ἀπὸ αὐτὴν ποὺ καταγράφεται στὴν Ἀγ. Εἰρήνη καὶ στὴν Κνωσό (Cummer and Schofield 1984, 142. Catling, Catling and Smyth 1979, fig. 27.186. Warren 1991. Popham 1984).

401. Ὅριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς κεντρικῆς νεύρωσης καὶ ἐνίοτε ἴχνη ἄλλων ὀριζοντίων ταινιῶν, ἄνωθεν ἢ κάτωθεν αὐτῆς. Μόνο ἓνα ἐξ αὐτῶν (**K202** – 93/A21/15γ, βάση), εἶναι ὀλόβαφο έσωτερικά, ἐνῶ ἓνα ἄλλο (**K197** – 94/H10B/2), σώζει μόνον ἴχνη βαφῆς καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Προφανῶς, ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων μὲ ταινιωτὴ διακόσμηση έξωτερικά ἀνήκαν σὲ κύπελλα μὲ ταινία χεῖλους έσωτερικά, δεῖγμα τοπικῆς προέλευσης, μὲ ΥΕ I ἐπιρροές, σύμφωνα

μὲ τὴν κυθηραϊκὴ τυπολογία (Coldstream and Huxley 1972, 289).

402. Coldstream and Huxley 1972, 106, 115, ζ12 (YM IA πρώιμη), μὲ ἐπικάλυψη κεντρικοῦ ἐξάρματος, θ20 (YM IA), μὲ ἐπικάλυψη κεντρικοῦ ἐξάρματος. Catling, Catling and Smyth 1979, fig. 27, Dep. D, no. 186 (MM III), χωρὶς ἐπικάλυψη ἐξάρματος. Warren 1991, fig. 9, J (MM III/YM IA).

403. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ συγκεκριμένο δείγμα εἶναι ἄβαφο ἐσωτερικὰ ὑποδηλώνει ὅτι ἀρχικὰ ἔφερε ταινία χεῖλους, ἓνα ἑλλαδικὸ στοιχεῖο διακόσμησης (Coldstream and Huxley 1972, 293). Ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἓνα δείγμα *Τύπου II* ἀπὸ τὴ Μάλη Μεσσηνίας, ὅπου θεωρεῖται ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ συνήθη θέματα τῆς περιόδου αὐτῆς (Mountjoy 1999, 315, fig. 105.8-YE I).

404. Βλ. *σπείρες*.

405. Coldstream and Huxley 1972, θ2 (YM IA-ἀνηρτημένη ἐκ ταινίας), ω189, 259 (YM IB), ἀπλῶς παραπλήσια δείγματα. Σχηματοποιημένες ἐκδοχὲς ἀπαντοῦν τόσο στὴν Κρήτη (Παλαίκαстро: Bernini 1995, fig. 13.60-YM IA), ὅσο καὶ στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο (Μυκήνες: Mountjoy 1986, fig. 34.3-YE IIA). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 53.o-YM IB.

406. Πλησιέστερο παράλληλο στὸ Καστρί: Coldstream and Huxley 1972, ξ150 (YM IB), ω280 (YM IB), D25 (YM IB), ἐνῶ στὴν YM IA τὸ ἴδιο θέμα ἀπαντᾷ μόνον σὰν γέμισμα σπείρας - η9, ω76). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη καὶ στὴν Κνωσὸ ἀπαντᾷ καὶ σὲ στικτὸ βάθος (Cummer and Schofield 1984, pl. 51c-YM IB, pl. 50.243-YM IB. Porpham 1984, pl. 143.9-MM IIIB/IA).

407. Coldstream and Huxley 1972, 289.

408. Coldstream and Huxley 1972, 289. Λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος τοῦ ὕλικου, στὴ συγκεκριμένη περίπτωσι, τὸ κύπελλο θὰ μποροῦσε νὰ φέρει πλατιά ταινία χεῖλους ἐσωτερικά. Ἐνδόβαφα κύπελλα τύπου Βαφειοῦ δὲν ἀναφέρονται στὸ Καστρί, ἀλλὰ ἀπαντοῦν στὸν Ἀγ. Στέφανο Λακωνίας, σὲ συνδυασμὸ μὲ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ (Rutter and Rutter 1976, 53, ill. 16.758). Στὸ Καστρί τὸ σύνολο τῶν κυπέλλων τύπου Βαφειοῦ φέρουν πλατιά ταινία χεῖλους ἐσωτερικά, κατὰ τὸν ἀνασκαφέα, δείγμα τοπικῆς προέλευσης, μὲ ἐπι-

δράσεις ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (Coldstream and Huxley 1972, 289).

409. **K204** - 92/7/7, **K205** - 93/A75/1, **K206** - 93/B5/34, **K207** - 93/B5/38, **K208** - 93/B5/39, **K209** - 93/B6/32, **K210** - 93/B6/38, **K211** - 93/B15/16, **K212** - 93/B16/24, **K213** - 93/B16/30, **K214** - 94/B40A/9, **K215** - 94/Γ9A/2, **K216** - 94/E-Θ31/4, **K217** - 94/ΣΤ9Γ/3, **K218** - 94/H12B/25, **K219** - 94/H13A/21, **K220** - 94/H24/15, **K221** - 94/H29A/15. Ἐπίσης, ὀκτὼ παρόμοια δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A30, 93/A47A, 93/B4 Ἐπέκτ. Δ, 93/B5, 93/B15, 94/B24, 94/E-Θ16B, 94/ΣΤ11A). Ἐξ αὐτῶν ἓνα σώζει πτυχωτὴ διακόσμηση ἐκ τοῦ χεῖλους (93/B4 Ἐπέκτ. Δ), ἓνα φέρει καταλειβάδα ἐξωτερικά (93/A47A), τέσσερα σώζουν ταινιωτὴ διακόσμηση (93/B5, 93/B15, 94/B24, 94/E-Θ16B), καὶ δύο φέρουν ἀπροσδιόριστη διακόσμηση (93/A30, 94/ΣΤ11A), τὸ τελευταῖο ἴσως φυτική.

410. **K222** - 93/A44/19, **K223** - 93/A58/6, **K224** - 93/B4/28ε, **K225** - 93/B4/82, **K226** - 93/B15/97, **K227** - 94/B45A/3, **K228** - 94/E-Θ21B/1, **K229** - 94/ΣΤ11A/4, **K230** - 94/Z3A/4, **K231** - 94/Θ8B/2.

411. 2.10% τοῦ συνόλου τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων. Γιὰ ἄλλα παραδείγματα, ἐκτὸς Κυθηρων, βλ. *ὑπὸ-ὁμάδα 2β*.

412. Συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δειγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους.

413. **K205** - 93/A75/1, **K206** - 93/B5/34, **K209** - 93/B6/32, **K213** - 93/B16/30, **K221** - 94/H29A/15. Σὲ τρία ἀκόμη δείγματα (**K207** - 93/B5/38, **K212** - 93/B16/24, **K216** - 94/E-Θ31/4), ἡ ταινία βρίσκεται κάτωθεν τοῦ χεῖλους. Ἐπίσης ἔξι παρόμοια δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A30, 93/B5, 93/B15, 94/B24, 94/E-Θ16B, 94/ΣΤ11A).

414. Coldstream and Huxley 1972, 289. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα χαρακτηρίζει τὸν πρωιμότερο τύπο κυπέλλου Βαφειοῦ (*Τύπος I*) (Mountjoy 1999, 315).

415. **K204** - 92/7/7, **K208** - 93/B5/39, **K210** - 93/B6/38, **K211** - 93/B15/16, **K214** - 94/B40A/9, **K215** - 94/Γ9A/2, **K217** - 94/ΣΤ9Γ/3, **K218** - 94/H12B/25, **K219** - 94/H13A/2, **K220** - 94/H24/15. Ἐπίσης, δύο παρόμοια δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν

περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A47A, 93/B4 Έπεκτ. Δ), με διακόσμηση πτυχωτού και καταλειβιάδας.

416. Coldstream and Huxley 1972, 289. Στην ήπειρωτική Ελλάδα χαρακτηρίζει τα κύπελλα Βαφειοῦ, *Τύπου II* (Mountjoy 1999, 315).

417. Μόνο τρία από τα δεκατέσσερα σωζόμενα χείλη με ταινία χείλους εξωτερικά, ήταν ολόβαφα έσωτερικά (**K206** – 93/B5/34, **K221** – 94/H29A/15-ίσως πλατιά ταινία χείλους, 94/B24). Τα υπόλοιπα έφεραν πλατιά ταινία χείλους ή δεν σώζουν ίχνη βαφής έσωτερικά. Μόνο τέσσερα από τα 12 σωζόμενα χείλη χωρίς ταινία χείλους εξωτερικά, ήταν ένδοβαφα (**K204** – 92/7/7, **K220** – 94/H24/15-ίσως πλατιά ταινία χείλους, 93/A47A, 93/B4 Έπεκτ. Δ). Τα υπόλοιπα έφεραν μία πλατιά ή δύο στενότερες όριζόντιες ταινίες έσωτερικά. Το φαινόμενο των δύο όριζόντιων ταινιών έσωτερικά δεν άπαντά, ούτε στο ύλικό από το Καστρί, ούτε στον έλλαδικό χώρο.

418. Coldstream and Huxley 1972, 290, ζ12, 120, 122, η8, θ20 (YM IA), όλα εϋθύπλευρα κύπελλα τύπου Βαφειοῦ. Επίσης, στην ήπειρωτική Ελλάδα: Mountjoy 1999, 254, fig. 105.8 (YE I-Μάλη Μεσσηνίας), 315, fig. 52.7 (YE I-Άγ. Στέφανος Λακωνίας).

419. Coldstream and Huxley 1972, 115, 289, 290, ζ13 (YM IA πρώιμη), E5 (YM IA/IB). Άγ. Είρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 49.176, pl. 60.678-μυκηναϊκό, pl. 62.h, k, l, m, pl. 63.834, pl. 83.1532, pl. 85.1559 (YM IB).

420. Coldstream and Huxley 1972, 115, 289, 290, η5, θ1, 3, λ1-2 (YM IA). Στην Άγ. Είρήνη βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 58.582-YE I, pl. 59.b, c (YM IB). Στον οικισμό Κοράκου, βλ. Davis 1979, fig. 3.1 (YE I). Βλ. επίσης Mountjoy 1986, fig. 8.1, Φυλακωπή (YE I). Όλόβαφοι κύκλοι σε συνδυασμό με σπείρες χαρακτηρίζουν, κατά τον ανασκαφέα, την έλλαδική παράδοση και δεν έμφανίζονται στο Καστρί προ της ύστερης YM IA, ενώ συνεχίζουν και στην πρώιμη YM IB (Coldstream and Huxley 1972, 127). Για την ήπειρωτική Ελλάδα, βλ. Mountjoy 1999, 253, 315, fig. 82.9, 12 (Άγ. Στέφανος, Έπιδαυρος Λιμνή-YE I), fig. 105.7 (Νιχώρια Μεσσηνίας-YE I), ιδιαίτερα για κύπελλα *Τύπου II*.

421. Το **K212** – 93/B16/24, πιθανώς άπεικονίζει την έκδοχή της τρέχουσας σπείρας με παρα-

πληρωματικούς ολόβαφους κύκλους (blobs). Το **K210** – 93/B6/38, χωρίς ταινία χείλους εξωτερικά, μάλλον θα πρέπει να ένταχθεϊ στην ίδια κατηγορία. Τέλος, το **K216** – 94/E-Θ31/4, ίσως άπεικονίζει, και αυτό, τμήμα σπείρας, αλλά δεν σώζεται σε καλή κατάσταση.

422. Coldstream and Huxley 1972, 120, ω60 (YM IA), ω100 (YM IB). Επίσης: Mountjoy 1999, fig. 82.14 (μικκύλο ήμισφαιρικό κύπελλο, Άγ. Στέφανος Λακωνίας (YE I).

423. Coldstream and Huxley 1972, 297, μ23, ν23, 28 (YM IB), ω126, 128 (YM IB). Στην Άγ. Είρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 48.180, pl. 74.1153, pl. 75.1164 (YM IB).

424. Coldstream and Huxley 1972, 289.

425. **K210** – 93/B6/38, **K217** – 94/ΣΤ9Γ/3, **K218** – 94/H12B/25, **K220** – 94/H24/15 και ίσως το **K214** – 94/B40A/9.

426. **K204** – 92/7/7, **K208** – 93/B5/39, **K211** – 93/B15/16, **K215** – 94/Γ9A/2, **K219** – 94/H13A/21.

427. Coldstream and Huxley 1972, 289, 290 (για παράλληλα βλ. Υποσημ. 65, 66). Το **K217** – 94/ΣΤ9Γ/3 άποτελεϊ ιδιόρρυθμη περίπτωση, διότι δεν φαίνεται να διαθέτει παχύτερο έλικα εξωτερικά, ιδίωμα που στα Κύθηρα χαρακτηρίζει την YM IA. Πρόκειται μάλλον περι λεπτής ίσοπαχούς σπείρας της YM IB παράδοσης, με κεντρικό όφθαλμό και παραπληρωματικές στιγμές (βλ. σπείρες). Τα **K210** – 93/B6/38 και **K214** – 94/B40A/9, μάλλον άνήκουν στην δεύτερη έκδοχή.

428. Coldstream and Huxley 1972, 298-299, ξ1-4, 8-9, 112 (YM IB). Σύνθεση παρόμοιου χαρακτήρα, αλλά με μεγαλύτερα φυλλοειδή, άπεικονίζει και ένα δεύτερο δείγμα (**K219** – 94/H13A/21), το όποιο θα πρέπει μάλλον να ένταχθεϊ στην ίδια περίοδο.

429. Coldstream and Huxley 1972, μ19-20 (YM IB), αλλά κυρίως στα ήμισφαιρικά κύπελλα, ποτέ στα κύπελλα τύπου Βαφειοῦ. Στην Άγ. Είρήνη φυλλοφόρος ταινία, άνηρητημένη εκ του χείλους, άπαντά σε τοπικά εϋθύπλευρα κύπελλα (Cummer and Schofield 1984, pl. 54d, pl. 62. 821, 822-YM IB). Το **K215** – 94/Γ9A/2 μάλλον άπεικονίζει μία YM I έκδοχή φυτικής ταινίας, σε όριζόντια διάταξη, χωρίς άκριβες παράλληλο στον οικισμό (πλησιέστερο παράλληλο: Coldstream and Huxley 1972, 290-291, θ20-YM IA, σχηματοποιημένα άνη).

Σε πιά πρώιμη φάση της ΥΜ ΙΑ, ίσως και στη μεταβατική ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, θα πρέπει να ένταχ-
θοῦν καὶ τὰ δύο παρόμοια δείγματα (93/Β4
Ἐπέκτ. Δ, 94/Α47Α), τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάν-
ονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους, μὲ πτυ-
χωτὴ διακόσμηση καὶ διακόσμηση καταλειβάδων,
ἀντιστοίχως.

430. Coldstream and Huxley 1972, μ27 (**K224** –
93/Β4/28ε) (ΥΕ ΙΙΑ), ω95 (**K223** – 93/Α58/6, **K225**
– 93/Β4/82, **K226** – 93/Β15/97, **K228** – 94/Ε-
Θ21Β/1, **K231** – 94/Θ8Β/2), (Τύπος ΙΙΙ-ΥΜ ΙΑ/ΙΒ), Ε5
(**K225** – 93/Β4/82, **K228** – 94/Ε-Θ21Β/1), (ΥΜ ΙΑ).

431. Popham 1984, pl. 142. 12 (**K223** – 93/
Α58/6, **K226** – 93/Β15/97, **K228** – 94/Ε-Θ21Β/1 καὶ
K231 – 94/Θ8Β/2), (ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ). Warren 1991,
fig. 9.1 (**K231** – 94/Θ8Β/2) (ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ).

432. Mountjoy 1986, fig. 8.10 (ΥΕ Ι), (**K222** –
93/Α44/19), fig. 34. 2, Πρόσφυνα. (**K223** – 93/Α58/
6, **K225** – 93/Β4/82, **K226** – 93/Β15/97, **K228** –
94/Ε-Θ21Β/1, **K231** – 94/Θ8Β/2 (ΥΕ ΙΙΑ).

433. **K222** – 93/Α44/19 (ἄβαφο ἔσωτ., ταινία
χειλοῦς ἔσωτ.), **K223** – 93/Α58/6 (ὀλόβαφο
ἔσωτ.), **K224** – 93/Β4/28ε, **K225** – 93/Β4/82, **K227**
– 94/Β45Α/3 (ῆ ὀλόβαφο), **K228** – 94/Ε-Θ21Β/1,
K231 – 94/Θ8Β/2.

434. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290. Τὸ
ἄλλο (**K229** – 94/ΣΤ11Α/4) φέρει ἀπροσδιόριστη
διακόσμηση.

435. Coldstream and Huxley 1972, στρῶμα η λ. Τὸ
ἴδιο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ ἐκτὸς Κυθή-
ρων: Warren 1991, fig. 9. Κ, L (ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ). Popham 1984, pl. 142. 12-14 (ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ), ἐκτὸς
ἀπό: pl. 143.5 (ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ). Catling, Catling and
Smyth 1979, fig. 27.186, Dep. D (ΜΜ ΙΙΒ, ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ
ΙΑ). Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κανένα δείγμα δὲν
φέρει διακοσμητικὴ ζώνη κάτωθεν τῆς κεντρικῆς
νεύρωσης (Mountjoy 1986, 15, 33-34, 45).

436. **K232** – 94/ΣΤ7Α/5, **K233** – 94/ΣΤ9Α/7,
K234 – 94/ΣΤ9Γ/13, **K235** – 94/Ζ9Γ/30, **K236** –
94/Η24/2, **K237** – 94/Η29Α/3, **K238** – 94/Η29Α/6,
K239 – 94/Η29Α/11β, **K240** – 94/Θ1Α/8. Ἐπίσης,
δύο παρόμοια δείγματα (93/Β16), μὲ ἀπροσδιό-
ριστη διακόσμηση, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται
στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους ἀποτελοῦν τὸ
0.64% τοῦ συνόλου τῶν εὐθύπλευρων κυπέλλων.

437. Coldstream and Huxley 1972, 284-285,
ἐκτὸς ἐνὸς μοναδικοῦ παραδείγματος (ω96), τὸ

ὁποῖο θεωρεῖται εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ
Ἑλλάδα (ΥΕ Ι-ΙΙΑ).

438. Παρόμοια δείγματα ἐκτὸς Κυθήρων
περιλαμβάνουν: Warren 1991, fig. 9. Η, I (ΜΜ
ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ). Popham 1984, pl. 143. 2 (ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ).
Catling, Catling and Smyth 1979, fig. 23. 149, Dep. C
(ΜΜ ΙΙΒ-ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ). Cummer and Schofield
1984, pl. 58. 581 (ΥΕ Ι-ΙΙΑ), pl. 62a-f, 821-823 (ΥΜ ΙΑ),
pl. 63. 833 (ΥΜ ΙΑ), pl. 82. 1476 (ΥΜ ΙΒ).

439. Coldstream and Huxley 1972, 283.

440. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290.

441. **K233** – 94/ΣΤ9Α/7, **K235** – 94/Ζ9Γ/30,
K239 – 94/Η29Α/11β.

442. Coldstream and Huxley 1972, 290.

443. Coldstream and Huxley 1972, 299, μ8-9,
ξ81 (ΥΜ ΙΒ). Ἄγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield
1984, pl. 80.s, pl. 86.1564 (ΥΜ ΙΒ). Μενελαῖον Λακω-
νίας: Catling 1996, fig. 2.1 (ΥΜ ΙΒ).

444. Παρόμοια σύνθεση μὲ **K807** – 94/Θ1Γ/4
(ρυτό). Coldstream and Huxley 1972, 290, η59 (ΥΜ
ΙΑ), ω66 (ΥΜ ΙΑ), ω212 (ΥΜ ΙΒ). Στὴν Ἄγ. Εἰρήνη, βλ.
Cummer and Schofield 1984, pl. 84.1546 (small jar),
ΥΜ ΙΒ. Σὰν σχῆμα, ὅμοιο μὲ ΜΜ ΙΙΑ καὶ ΜΜ ΙΙΒ
εὐθύπλευρα κύπελλα ἀπὸ τὸ Καστρί (Cold-
stream and Huxley 1972, ω28-29, Ζ1-3).

445. Coldstream and Huxley 1972, 297, μ23,
ν23, 28 (ΥΜ ΙΒ), ω126, 128 (ΥΜ ΙΒ). Στὴν Ἄγ. Εἰρήνη,
βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 48.180, pl. 74.
1153, pl. 75.1164 (ΥΜ ΙΒ).

446. Ἀκόμη καὶ ἂν προσθέσουμε σὲ αὐτά,
τὰ 36 δείγματα τῆς κατηγορίας 2α.

447. Οἰκισμός: περίπου 65 δείγματα. Ἀκόμη
καὶ ἂν στὸν ἀριθμὸ τῶν κυπέλλων τύπου Βα-
φειοῦ ἀπὸ τὸ ἱερὸ προσθέσουμε τὰ 36 δείγματα
τῆς κατηγορίας 2α, τὸ τελικὸ σύνολο (61 – 3.56%)
καὶ πάλι ὑπολείπεται αὐτοῦ στὸν οἰκισμὸ.

448. Rutter and Rutter 1976, 43, 53 (περίοδοι
ΙΙΙ, ΙV).

449. Cummer and Schofield 1984, 142.

450. Συνιστᾷ τὸ 1.28% τοῦ συνόλου.

451. **K241** – 92/4/5, **K242** – 93/Β4/72, **K243** –
93/Β4 Ἐπέκτ. Δ/4, **K244** – 93/Β5/81, **K245** –
93/Β15/5, **K246** – 94/Ζ2Α/4, **K247** – 94/Ζ3Β/1,
K248 – 94/Η11/30, **K249** – 94/Η11/31, **K250** –
94/Η24/4, **K251** – 94/Η28Α/2, **K252** – 94/Η29Μ/
9, **K253** – 94/Θ10/5 καὶ **K254** – 94/Θ11Β/7. Ἐπί-
σης, ὁκτὼ παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν

περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/B15-3 δείγματα, 93/B16-2 δείγματα, 94/E-Θ16B-2 δείγματα, 94/H29A), όλα με ταινιωτή διακόσμηση και τρία εξ αυτών (93/B15, 93/B16, 94/H29A), ένδობαφα.

452. Coldstream and Huxley 1972, 285, 294, μόνον όλόβαφα και άβαφα, κυρίως σε ταφικά σύνολα. Οί τυπολογικές αντίστοιχίες με το ύλικό από το ιερό είναι περιορισμένης κλίμακας (E16 - YM I, έξωστροφο στρογγυλεμένο, εκτός από τις έγχαράξεις επί του χείλους, J12-YM I, έξωκυρτο επίπεδο, E11, 12, 13-YM I, έξωκυρτο επίπεδο με αναβαθμό κάτωθεν χείλους. Το **K244** - 93/B5/81 είναι ίσως το μοναδικό κανονικό «ποτήρι»).

453. **K242** - 93/B4/72, **K248** - 94/H11/30, **K249** - 94/H11/31, **K253** - 94/Θ10/5. Επίσης, τα *οκτώ* δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους. Στην κατηγορία των άπροσδιόριστων εντάσσονται δύο δείγματα (**K241** - 92/4/5, **K247** - 94/Z3B/1).

454. Coldstream and Huxley 1972, 283.

455. Coldstream and Huxley 1972, ανηρτημένη φυλλοφόρος ταινία: μ19, 20, ξ34, ω178, 192 (YM IB). Ανάστροφη φυλλοφόρος ταινία: μ42 (YM IB).

456. Coldstream and Huxley 1972, 297. Τέτοιου τύπου διακόσμηση άπαντᾷ και σε ένα από τα ρυτά από το ιερό (**K816** - 93/B6/1), όχι τοπικής παραγωγής. Στο ύλικό από τον οικισμό δεν έχει εντοπισθεί παράλληλο. Στην Άγ. Ειρήνη (Οικία Α), μία έκδοχή του άλυσιδωτού κοσμήματος, σε λοξή διάταξη, εμφανίζεται ως δευτερεύον διακοσμητικό στοιχείο, σε ένα άπιόσχημο ρυτό (Cummer and Schofield 1984, pl. 49.175-YM IB), το όποιο χαρακτηρίζεται μυκηναϊκό. Σειρές επάλληλων κύκλων άπαντούν και σε κύπελλα τύπου Βαφειού στον έλλαδικό χῶρο (Mountjoy 1986, fig. 8. 7-YE I, Άγ. Στέφανος Λακωνίας). Δεν άποκλείεται το συγκεκριμένο δείγμα στο ιερό να ήταν τμήμα μικκύλου ρυτού (ό αναβαθμός κάτωθεν του χείλους έξωτερικά έχει αντίστοιχία στο άκέραιο ρυτό από το ιερό, ένα ίσως YM IB στοιχείο). Βλ. *ρυτά*.

457. Coldstream and Huxley 1972, 297, ξ59, 69, 83, ω127, 146 (YM IB). Ο θαλάσσιος ρυθμός χρησιμοποιήθηκε σε συνδυασμό με άλλα μεμονωμένα μοτίβα στον έναλλασσόμενο ρυθμό στα Κύθηρα

(μ48, ν34, ξ81, ω227-229, YM IB). Στις Άρχάνες χρησιμοποιείται τόσο ως κύριο, όσο και ως παραπληρωματικό θέμα σε συνθέσεις του θαλάσσιου ρυθμού (Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-89, 43-44, πίν. 8, εικ. 8.17.1, πίν. 10, εικ. 12.17.2, πίν. 14, εικ. 16.17.6-YM IB, με άλλα παράλληλα).

458. Coldstream and Huxley 1972, ω244, 245 (YM IB). Cummer and Schofield 1984, pl. 72.1127 (κλειστό άγγείο, μυκηναϊκό, FM 67, YE IIA).

459. Στο Καστρί τα μόνα άνοιχτά σχήματα με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες είναι οί ήμισφαιρικές λεκάνες και σκύφοι, της MM IIIB περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 100, ε29, 34, 109, ζ48, 53, 281, 286), και τα άβαθη ήμισφαιρικά κύπελλα και πινάκια, της YM IB περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 293-295. Βλ. *ήμισφαιρικά κύπελλα*. Κανένα εξ αυτών δεν συνδέεται σχηματικά με τα τρία δείγματα σε αυτή την κατηγορία.

460. Στην Κνωσό καταλειβάδες άπαντούν στο MM IIIB/YM IA κεραμικό ύλικό (Porham 1984, pl. 144.4, 6).

461. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282. Η πολύχρωμη διακόσμηση (ρυθμός άνοιχτός επί σκοτεινού), σε πρωιμότερες MM περιόδους στα Κύθηρα, περιορίζεται προφανῶς στην άπλη, ταινιωτή διακόσμηση.

462. Η πλειονότητα του άποσπασματικού ύλικού (75%) άπαντᾷ σε στρώματα *πρωτογενῶν άποθέσεων* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18* και *19*).

463. Coldstream and Huxley 1972, 280.

464. Μικρό θα πρέπει να θεωρηθεί ακόμη και το μεγαλύτερο ποσοστό, το όποιο προκύπτει έάν, άθαιρέτα, προσθέσουμε τα δείγματα της *όμάδας 2α* (61 - 3.56%).

465. *Άωτα κωνικά κύπελλα*: 903 άκέραια δείγματα, 878 άκέραιες βάσεις, 163.436 άποσπασματικά δείγματα. *Ήμισφαιρικά κύπελλα*: 114 δείγματα. *Πινάκια*: 57 δείγματα. Άκόμη και τα πρώιμα τροπιδωτά κύπελλα ύπερτερούν σε αριθμό (28 δείγματα).

466. Σύμφωνα με τα άνασκαφικά δεδομένα, ή συντριπτική πλειονότητα του ύλικού (50/61 - 81.96%) άπαντᾷ σε στρώματα *πρωτογενῶν έναποθέσεων*, ιδιαίτερα στο *Άνδηρο 7* (24/61 - 39.34%), στο *Άνδηρο 5* (15/61 - 24.59%), και στο *Άνδηρο 3* (11/61 - 18.03%). Με λιγότερα δείγματα

ἀκολουθοῦν τὰ Ἀνδῆρα 2 (4/61), 4 (1/61) καὶ 6 (1/61). Μόνο σὲ μία περίπτωση τὰ ἐν λόγω κύπελλα συνοδεύονται ἀπὸ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις (Ἀνδῆρο 2: Δ τμήμα, MM-ΥΜ Ι ἐπίχ.). Στὸ σύνολο τῶν στρωμάτων μὲ ἵχνη πυρᾶς/καύσης καὶ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις, στὸ ὁποῖο περιλαμβάνονται καὶ στρώματα πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, ἐντάσσονται μόνο τέσσερα δείγματα (Ἀνδῆρο 2: Δ τμήμα, MM-ΥΜ Ι ἐπίχ.: 2, Ἀνδῆρο 3: Στρ. 1: 1, Ἀνδῆρο 4: Στρ. 3: 1) (βλ. Στατ. Πίνακες 17, 18, 19, Χάρτη Κατανομῆς 2).

467. Ἀνάλογη περίπτωση πιθανῶς ἀποτελοῦν καὶ τὰ τρία κύπελλα τῆς τελευταίας κατηγορίας.

468. Βλ. Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19.

469. Βλ. Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19.

470. Ἀπὸ τὰ 114 σωζόμενα δείγματα μόνο ἓνα εἶναι ἀκέραιο (**K258** – 93/B11/1α – A57), ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα 113 σώζονται σὲ ἐξαιρετικὰ ἀποσπασματικὴ κατάσταση (χειλῆ: 78, τοιχώματα: 12, βάσεις: 23). Ἄν καὶ τὸ σύνολο τοῦ καταγεγραμμένου ὑλικοῦ δὲν παρουσιάζει ἰδιαίτερα ἔντονες συγκεντρώσεις, οἱ μεγαλύτερες ὁμάδες ὀστράκων ἀπαντοῦν στὸν Τομέα Β τοῦ 1993 (40/114 – 35.08%, Ἀνδῆρο 7) καὶ Η τοῦ 1994 (22/114 – 19.29%, Ἀνδῆρο 3). Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα δείγματα ἦταν διασκορπισμένα σὲ ἐννέα διαφορετικοὺς τομεῖς (92: 7 δείγματα, Ἀνδῆρο 2. 93/Α: 4 δείγματα, Ἀνδῆρο 2. 94/Β: 6 δείγματα, Ἀνδῆρο 7. 94/Γ: 7 δείγματα, Ἀνδῆρο 6. 94/Ε: 3 δείγματα, Ἀνδῆρο 5. 94/Ε-Θ: 5 δείγματα, Ἀνδῆρο 5. 94/ΣΤ: 7 δείγματα, Ἀνδῆρο 5. 94/Ζ: 8 δείγματα, Ἀνδῆρο 4. 94/Θ: 5 δείγματα, Ἀνδῆρο 5). Βλ. Σχ. 1, Στατ. Πίνακα 19.

471. Μικκύλα κύπελλα: 24/114 – 21.05% τοῦ συνόλου τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων.

472. Ἐπίσης ἀπαντᾷ λευκωπὸς πηλός (15/114 – 13.15%), ροδόχρους πηλός (12/114 – 10.52%) καὶ πορτοκαλόχρους πηλός (7/114 – 6.14%), μὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὥχρὸ ἢ λευκωπὸ ἐπίχρυσμα.

473. Κύπελλα παρόμοιου σχηματικοῦ τύπου ἀπαντοῦν σὲ διάφορα μινωικὰ κέντρα στὴν Κρήτη. Στὴν Κνωσὸ θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ὡς μία μικκύλη ἐκδοχὴ τῶν MM IIIB/ΥΜ ΙΑ ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων, κανονικοῦ μεγέθους, μὲ γραπτὴ διακόσμηση (Popham 1984, pl. 145.4–MM IIIB/ΥΜ ΙΑ. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A, fig. 16.2 – MM III).

474. Σημαντικὸς ἀριθμὸς μικκύλων ἀγγείων/κυπέλλων ἀναφέρεται καὶ στὶς προκαταρκτικὲς ἐκθέσεις γιὰ τὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα καὶ τοῦ Πετσοφᾶ (Καρέτσου 1974, 238).

475. Στὰ Κύθηρα τὸ θέμα αὐτὸ ἀπαντᾷ ἀποκλειστικὰ κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο καὶ εἶναι σχετικὰ σπάνιο (Coldstream and Huxley 1972, 297, μ12, ω99, 123, 199 – ΥΜ ΙΒ). Ἀνάλογη διακόσμηση ἀπαντᾷ ἐπὶ τοῦ χείλους καὶ τῆς λαβῆς ἐνὸς ἀποσπασματικοῦ δείγματος τῆς τρίτης τυπολογικῆς κατηγορίας (**K273** – 93/B5/47). Περιέργως, τὸ θέμα αὐτὸ δὲν ἀπαντᾷ καθόλου στὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984).

476. **K266** – 93/A25/11 (ὕψηλό, ἐλαφρὰ ἐξώκυρτο χεῖλος), **K267** – 93/A66/1, **K271** – 93/B5/45, **K277** – 93/B6/37, **K280** – 93/B16/25, **K281** – 93/B16/32, **K297** – 94/ΣΤ11Α/5, **K298** – 94/ΣΤ11Β/1, **K302** – 94/Z5Α/1, **K303** – 94/Z9Γ/3, **K307** – 94/H11/32. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσονται ἐννέα παρόμοια δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (2), 93/B5 (2), 93/B6, 93/B16, 94/Γ2Β, 94/Z5, 94/Z9Γ), ἐκ τῶν ὁποίων τέσσερα σώζουν μόνο ταινιωτὴ διακόσμηση, δύο εἶναι ὀλόβαφα, ἓνα φέρει ἀπροσδιόριστὴ διακόσμηση καὶ δύο σώζουν ἵχνη πτυχωτῆς διακόσμησης (94/Z5, 94/Z9Γ).

477. Μόνον τρία δείγματα ἀποκλίνουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ μεγέθη (**K271** – 93/B5/45: 6 ἐκ, **K298** – 94/ΣΤ11Β/1, **K307** – 94/H11/32: 7 ἐκ).

478. Coldstream and Huxley 1972, 280, τὰ πλησιέστερα δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ εἶναι: **Ζ20** (MM IIIB) **K266** – 93/A25/11, **K307** – 94/H11/32, **Ζ24** (ΥΜ ΙΑ) **K266** – 93/A25/11, **K297** – 94/ΣΤ11Α/5, **ω188** (ΥΜ ΙΒ) **K298** – 94/ΣΤ11Β/1, **ω189** (ΥΜ ΙΒ) **K271** – 93/B5/45, **K302** – 94/Z5Α/1, **ω173** (ΥΜ ΙΒ) **K297** – 94/ΣΤ11Α/5, **ω298** (ΥΜ ΙΒ) **K277** – 93/B6/37, **K280** – 93/B16/25, **J1** (MM IIIB) **K277** – 93/B6/37, **K280** – 93/B16/25, **J11** (ΥΜ Ι?) **K298** – 94/ΣΤ11Β/1.

479. Ἐπίσης, ἡ πλειονότητα τῶν κυπέλλων ἀπὸ τὸ ἱερὸ διαφοροποιοῦνται λιγότερο μεταξὺ χείλους καὶ κοιλιᾶς, καὶ τὸ κατώτερο τμήμα τους, ὅπου αὐτὸ σώζεται, ἔχει μικρότερη κλίση ἀπὸ τὰ καταγεγραμμένα δείγματα στὸν οἰκισμὸ.

480. Popham 1984, pl. 141.4 (MM IIIB/ΥΜ ΙΑ). Warren 1991, fig. 10.C (MM IIIB/ΥΜ ΙΑ). Κομμός:

Betancourt 1990, fig. 60.1708, 1723 (MM III), fig. 70.2020, 2028 (MM III/YM IA).

481. Rutter and Rutter 1976, ill. 12. 413 (**K277** - 93/B6/37, **K280** - 93/B16/25, **K298** - 94/ΣΤ11Β/1), 415 (**K271** - 93/B5/45, **K302** - 94/Z5Α/1), 427 (**K266** - 93/A25/11), περίοδος III-κυθηραϊκή MM IIIB-πρώιμη YM IA.

482. **K288** - 94/Γ5/8, **K289** - 94/Ε-Θ16Α/3, **K291** - 94/Ε-Θ21Α/2, **K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K304** - 94/Ζ9Γ/27, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22 καὶ **K315** - 94/Η29Β/2. Επίσης, θὰ πρέπει νὰ προστεθεῖ καὶ ἓνα ἄβαφο δείγμα (94/Γ2Β), τὸ ὁποῖο δὲν περιλαμβάνεται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους.

483. Μόνο ἓνα δείγμα (**K304** - 94/Ζ9Γ/27) ἔχει ἐλαφρὰ μικρότερη διάμετρο (8.5 ἐκ.).

484. Coldstream and Huxley 1972, 185, 293, **YM IA: ζ24** (**K304** - 94/Ζ9Γ/27), **η21** (**K304** - 94/Ζ9Γ/27), **θ7, 8, ω74** (**K288** - 94/Γ5/8, **K304** - 94/Ζ9Γ/27), **ω79** (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2), **D4** (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2), **E8** (**K291** - 94/Ε-Θ21Α/2, **K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2), **J2, 5** (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2), **YM IB: κ9** (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2), **μ3** (**K288** - 94/Γ5/8, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22), **μ8** (**K304** - 94/Ζ9Γ/27), **ω100, 102, 117, 122, 139** (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2), **E2** (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K308** - 94/Η11/33, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2). Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 20.245 (**K304** - 94/Ζ9Γ/27), fig. 13.1 (**K295** - 94/ΣΤ9Β/1), YM IA. Παρ' ὅλα αὐτά, τὸ **E7**, παρόμοιο μέ τά: **K288** - 94/Γ5/8 καὶ **K304** - 94/Ζ9Γ/27, ἀνήκει στὴ MM IIIB. Ἐκτὸς Κυθήρων, ἀνάλογα παραδείγματα ἀπαντοῦν στὴ MM II-IB/YM IA παράδοση, τόσο στὴν Κρήτη (Porpham 1984, pl. 141.3-MM IIIB/YM IA), ὅσο καὶ στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας (Rutter and Rutter 1976, Ill. 12. 418 (**K288** - 94/Γ5/8, **K289** - 94/Ε-Θ16Α/3, **K291** - 94/Ε-Θ21Α/2, **K315** - 94/Η29Β/2).

485. Κνωσός: Porpham 1984, pl. 141.2, 6 (**K311** - 94/Η13Α/22, καὶ γενικὰ ὁμοιότητες μὲ κύπελλα μὲ ὑψηλὸ ἐξώκυρτο χεῖλος), MM IIIB/YM IA. Catling

and Smyth 1979, fig. 37.257 (**K306** - 94/Η11/29), ἴσως YM IB. Warren 1991, fig. 10.E, F (γενικὰ ὁμοιότητες μὲ κύπελλα μὲ ὑψηλὸ ἐξώκυρτο χεῖλος) καὶ fig. 10. I, J (γενικὰ ὁμοιότητες μὲ κύπελλα μὲ χαμηλότερο ἐξώκυρτο χεῖλος), MM IIIB/YM IA. Παλαίκαστρο: Bemini 1995, fig. 10.20 (γενικὰ ὁμοιότητες μὲ κύπελλα μὲ ὑψηλὸ ἐξώκυρτο χεῖλος), YM IA. Ἄγ. Εἰρήνη, ὅπου καταγράφεται μεγάλος ἀριθμὸς κυπέλλων τέτοιου τύπου (Cummer and Schofield 1984, pl. 30.244-YM IB). Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας ἀπαντοῦν δύο κύπελλα αὐτοῦ τοῦ τύπου (Rutter and Rutter 1976, Ill. 12.414 (**K311** - 94/Η13Α/22), 416 (**K307-K308** - 94/Η11/32, 33), περίοδος III (MM IIIB, YM IA πρώιμη). Ἀνάλογα δείγματα ἀπαντοῦν, τόσο στὴ Λακωνία, ὅσο καὶ στὴ Μεσσηνία, κατὰ τὴν YE I περίοδο (Mountjoy 1999, 258, 314-315, fig. 84.29 - Ἐπίδαυρος Λιμηρά, fig. 105.5 - Πύλος).

486. Coldstream and Huxley 1972, 285, 293 **YM IA:** Ὑψηλὸ χεῖλος, βαθιὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση. **YM IB:** χαμηλότερο χεῖλος, πιὸ διαφοροποιημένα, ἀλλὰ καὶ πιὸ ἀβαθὴ, τοιχώματα, δισκοειδὲς βάση.

487. **YM IA: K295** - 94/ΣΤ9Β/1, **K311** - 94/Η13Α/22, **K315** - 94/Η29Β/2. YM IB: **K288** - 94/Γ5/8, **K289** - 94/Ε-Θ16Α/3, **K304** - 94/Ζ9Γ/27, **K308** - 94/Η11/33. Τὸ **K291** - 94/Ε-Θ21Α/2 διαθέτει σχετικὰ χαμηλὸ χεῖλος, ποὺ λογικὰ χαρακτηρίζει τὴν YM IB, ἀλλὰ βλ. διακόσμηση.

488. Καθοριστικὰ στοιχεῖα σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση εἶναι ἡ χρῆση πορφυρῆς βαφῆς γιὰ τὴ βασικὴ διακόσμηση τοῦ ἀγγείου καί, δευτερευόντως, τὸ εἶδος τῆς διακόσμησης (φυλλοειδῆ), συνδυασμὸς ὁ ὁποῖος στὰ Κύθηρα δὲν ἀπαντᾷ πρὶν ἢ μετὰ τὴ MM IIIB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 278, 282, 289, ε33, 45, 81, 84 (MM IIIB).

489. Coldstream and Huxley 1972, 282, ἴδιον τῆς MM IIIB περιόδου.

490. Δεύτερη ἐκδοχὴ, YM IB τύπος κατὰ τὴν κυθηραϊκὴ τυπολογία (βραχὺ χεῖλος/διαφοροποιημένα σιγμοειδῆ τοιχώματα).

491. Πτυχωτὴ διακόσμηση, ἡ ὁποία στὰ Κύθηρα, ἂν καὶ ἰδιαίτερα δημοφιλὴς κατὰ τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA περίοδο (Ζ), προδευτικὰ φθίνει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς YM IA (η, θ), καὶ δὲν ἀπαντᾷ καθόλου κατὰ τὴν YM IB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 283, 290). Τὸ **K266** -

93/A25/11, κυρίως λόγω σχήματος (πρώτη έκδοχή), θα πρέπει μάλλον να ένταχθεί στη ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο. Παρόμοια διακόσμηση απαντά σε ήμισφαιρικά κύπελλα, ΥΕ Ι περιόδου, στη Μεσσηνία (Lolos 1985, 264-266, 534), αν και η Mountjoy (1999) αρνείται την ύπαρξη ξεχωριστής κατηγορίας/φάσης κυπέλλων με πτυχωτή διακόσμηση στην περιοχή (1999, 306). Πτυχωτή διακόσμηση φέρουν και δύο παρόμοια δείγματα (94/Z5, 94/Z9Γ), τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους.

492. *Σπείρες*: 4, *Φυτική διακόσμηση*: 3, *Διακόσμηση με στιγμές*: 3, *Ταινιωτή διακόσμηση*: 6, *Σιγμοειδή*: 1, *Κάθετες καμπύλες ταινίες*: 1, *Απροσδιόριστη διακόσμηση*: 2, *Ολόβαφα*: 3, *Άβαφα*: 1.

493. **K295** – 94/ΣΤ9Β/1: δεύτερη έκδοχή, τύπος ΥΜ ΙΑ, κατά την κυθηραϊκή τυπολογία, **K302** – 94/Z5Α/1: πρώτη έκδοχή, ΥΜ ΙΒ παράλληλα από το Καστρί, ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ από τον Άγ. Στέφανο.

494. Coldstream and Huxley 1972, 290, θ3, ι20, λ1, 2, ω74, ω95, Ε5 (ΥΜ ΙΑ), ω100, 194 (ΥΜ ΙΒ), αλλά σε μικρότερο μέγεθος.

495. **K271** – 93/B5/45: πρώτη έκδοχή, ΥΜ ΙΒ παράλληλα από το Καστρί, ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ παράλληλα από τον Άγ. Στέφανο. **K304** – 94/Z9Γ/27: δεύτερη έκδοχή, τύπος ΥΜ ΙΒ, κατά την κυθηραϊκή τυπολογία.

496. Coldstream and Huxley 1972, 126, 187, 193, 297, κ9, ω100 (ΥΜ ΙΒ). Sacket and Popham 1970, fig. 13.55 (ΥΜ ΙΒ). Cummer and Schofield 1984, pl. 57.514 (ΥΜ ΙΒ).

497. Όλα ανήκουν στην πρώτη έκδοχή με σχηματικά παράλληλα, τόσο στη ΜΜ ΙΙΙΒ, όσο και στην ΥΜ ΙΒ περίοδο, βάσει του υλικού από τον οικισμό στο Καστρί, και με ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ παράλληλα από τον Άγ. Στέφανο Λακωνίας.

498. Coldstream and Huxley 1972, μ19, 20, ν20, 21, ξ33-35, ω166. Για παρόμοιες φυλλοφόρες ταινίες στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 30.244 (ΥΜ ΙΒ), με ταινία χείλους.

499. Δύο εξ αυτών (**K289** – 94/Ε-Θ16Α/3, **K308** – 94/H11/33), ανήκουν στη δεύτερη σχηματική έκδοχή, τύπος ΥΜ ΙΒ, κατά την κυθηραϊκή τυπολογία. Το τρίτο (**K297** – 94/ΣΤ11Α/5) ανήκει στην πρώτη έκδοχή και στο Καστρί έχει σχημα-

τικά παράλληλα, τόσο στην ΜΜ ΙΙΙΒ, όσο και στην ΥΜ ΙΒ περίοδο.

500. Coldstream and Huxley 1972, 297. Ανάλογο φαινόμενο παρατηρείται και στην Άγ. Ειρήνη, κατά την ΥΜ ΙΒ περίοδο (Cummer and Schofield 1984, pl. 48.180, pl. 74.1153, pl. 75.1164, pl. 77.κ, 1222κ, pl. 80.1340, pl. 86.1560β).

501. Coldstream and Huxley 1972, 293. Για το **K308** – 94/H11/33, με οριζόντια σειρά στιγμών στην ζώνη χείλους, βλ. μ2, ξ72, ω131, 140 (ΥΜ ΙΒ). Επίσης: Άγ. Ειρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 48.180, pl. 74.1153-ΥΜ ΙΒ). Για το **K297** – 94/ΣΤ11Α/5, με οριζόντια κυματοειδή ταινία στη ζώνη χείλους, βλ. κ9, ω130, 194 (ΥΜ ΙΒ). Η υπόλοιπη διακόσμηση σε αυτό το δείγμα, παρότι σώζονται ίχνη στιγμών σε λοξή διάταξη, δεν μπορεί να προσδιορισθεί με ακρίβεια.

502. Coldstream and Huxley 1972, 297, ν23, 28, ω126 (ΥΜ ΙΒ). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 75.1164 (ΥΜ ΙΒ ()), πιθανώς μυκηναϊκό.

503. Coldstream and Huxley 1972, 29, ν24 (διπλή ζώνη), ξ74, ΥΜ ΙΒ. Άγ. Ειρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 55ο (ΥΜ ΙΒ), επίσης βλ. δημοτικότητα των σιγμοειδών στα ρυτά και στα κύπελλα-ρυτά. Τα σιγμοειδή στο δείγμα από το ιερό αρχίζουν κατευθείαν από το χείλος, χωρίς τη μεσολάβηση ταινίας, και ήταν ίσως διατεταγμένα σε τουλάχιστον δύο ζώνες.

504. **K288** – 94/Γ5/8: τύπος ΥΜ ΙΒ, κατά την κυθηραϊκή τυπολογία, ταινία χείλους. **K311** – 94/H13Α/22: τύπος ΥΜ ΙΑ, κατά την κυθηραϊκή τυπολογία, ταινία χείλους. **K315** – 94/H29Β/2: τύπος ΥΜ ΙΑ, κατά την κυθηραϊκή τυπολογία, ολόβαφο.

505. Οί κάθετες καμπύλες ταινίες στο **K298** – 94/ΣΤ11Β/1, μάλλον θα πρέπει να ένταχθούν στην ΥΜ Ι περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 298. Warren 1991, fig. 10.Ε, ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ).

506. **K266** – 93/A25/11, **K277** – 93/B6/37, **K280** – 93/B16/25, **K281** – 93/B16/32, **K289** – 94/Ε-Θ16Α/3, **K291** – 94/Ε-Θ21Α/2, **K295** – 94/ΣΤ9Β/1, **K297** – 94/ΣΤ11Α/5, **K303** – 94/Z9Γ/3, **K308** – 94/H11/33, καθώς και 93/B4 Συγκ. Άγγείων (2), 94/Γ2Β, 94/Z9Γ. Τα υπόλοιπα, είτε ήταν άβαφα, είτε έφεραν ταινία χείλους έσωτερικά, κατά την ελληνική παράδοση.

507. **K259** – 92/4/3, **K260** – 92/4/4, **K275** – 93/B6/34, **K290** – 94/E-Θ16Γ/1, **K296** – 94/ΣΤ9Γ/2, **K306** – 94/H11/29, **K310** – 94/H13A/20, **K318** – 94/Θ1A/14, καθώς και ένα ένδοξο δειγμα (92/4) με ταινιωτή διακόσμηση, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους. Επίσης το τοίχωμα: **K320** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/13. Το **K306** – 94/H11/29, ίσως ανήκει σε πρωιμότερη έκδοχή του τύπου (βλ. διακόσμηση), ή σε μία έκδοχή άωτου κωνικού κυπέλλου, σύμφωνα με ένα μέρος του δημοσιευμένου MM IIIB/YM IA υλικού από την Κνωσό (Porpham 1984, pl. 144, 3, 6-MM IIIB/YM IA).

508. **K260** – 92/4/4 και 92/4, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους.

509. Coldstream and Huxley 1972, τα πλησιέστερα δείγματα είναι τα ω175-176 (YM IB), J7 (YM IB), ενώ παρόμοια χαρακτηριστικά, αλλά με βαθύτερα τοιχώματα, διαθέτουν και τα ι13 (YM IB) και ξ1, 16 (YM IB).

510. Catling 1996, 72, fig. 2.4 (YM IB, εισαγωγή από Κρήτη), 5 (YM II-III A1 είσηγμένο), όπου αναφέρεται παράλληλο από την Κνωσό.

511. **K275** – 93/B6/34: σπείρα, με παχύτερη εξωτερική έλικα (Coldstream and Huxley 1972, 290, 18, 19, 22-YM IA). **K306** – 94/H11/29: ραβδωτή διακόσμηση με χρήση πορφύρας, της MM IIIB περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 280-281).

512. **K290** – 94/E-Θ16Γ/1: άγκιστροειδή κομήματα ανηρτημένα εκ της ταινίας χείλους και στιγμές (δεν άπαντά στα Κύθηρα). **K318** – 94/Θ1A/14: επάλληλοι κύκλοι (stone) (Coldstream and Huxley 1972, ξ150, ω280, D25-YM IB, ενώ στην YM IA, το ίδιο θέμα άπαντά μόνον σαν γέμισμα σπείρας – η9, ω76). Στην Άγ. Ειρήνη και στην Κνωσό άπαντá και σε στικτό βάθος (Cummer and Schofield 1984, pl. 50.243, pl. 51c-YM IB. Porpham 1984, pl. 143.9-MM IIIB/IA). Τα **K259** – 92/4/3, **K260** – 92/4/4, **K296** – 94/ΣΤ9Γ/2 και **K310** – 94/H13A/20 φέρουν φυτική διακόσμηση της YM I/IB περιόδου (βλ. *φυτική διακόσμηση*).

513. **K263** – 92/6/2, **K270** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/66, **K272** – 93/B5/46, **K273** – 93/B5/47, **K279** – 93/B10/10, **K282** – 94/B17B/1, **K301** – 94/Z3B/2, **K309** – 94/H13A/19, **K313** – 94/H24/3, και **K319** – 94/Θ11B/6. Επίσης, τέσσερα παρόμοια δείγματα,

χωρίς ιδιαίτερο διακοσμητικό ενδιαφέρον (93/B3β, 93/B4 Έπέκτ. Δ/66, 93/B6, 94/B48A), τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους. Τρία έξ αυτών σώζουν μόνο ταινία χείλους και ένα είναι όλοβαφο.

514. Τρία έξ αυτών διαθέτουν σιγμοειδή τοιχώματα (**K263** – 92/6/2, **K309** – 94/H13A/19, 94/B48A). Ένα δείγμα (**K279** – 93/B10/10) διαθέτει πιό γωνιώδη τοιχώματα.

515. Δύο έξ αυτών (**K272** – 93/B5/46, **K301** – 94/Z3B/2) διαθέτουν βραχεία έξώκυρτα χείλη.

516. Coldstream and Huxley 1972, ω184&187, ω186 (YM IB).

517. Ένα εκ των δειγμάτων (**K299** – 94/Z2A/5), θα μπορούσε να ένταχθεί τυπολογικά σε μία γραπτή έκδοχή άωτου κωνικού κυπέλλου, σύμφωνα με ένα μέρος του δημοσιευμένου MM IIIB/YM IA υλικού από την Κνωσό (Porpham 1984, pl. 144, 3-7, 23-MM IIIB/YM IA. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. A, fig. 16.2, 3-MM III).

518. Cummer and Schofield 1984, pl. 75.1159, 1160 (YE IIA).

519. Catling 1996, fig. 2.3 (YM IB-μινωίζον). Εκεί αναφέρεται ότι το πλησιέστερο παράλληλο έχει βρεθεί στο Παλαιοχώρι Κυνουρίας (ΑΔ 9, 1924, 18-19, εικ. 1), και ίσως στα Κύθηρα.

520. Η μοναδική εξαίρεση είναι ένα δείγμα με ραβδωτή διακόσμηση (**K272** – 93/B5/46), άποκλειστικότητα της MM IIIB στα Κύθηρα (Coldstream and Huxley 1972, 281).

521. Nillson 1950, 170-172, fig. 72, 75, 76.

522. Nillson 1950, 168, 173, 183-184.

523. Coldstream and Huxley 1972, 282, 289. Μορφολογικά ανήκει στην YM I περίοδο (βλ. κύπελλα). Για τη διακόσμηση βλ. *άγγεα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*.

524. Coldstream and Huxley 1972, 297, ξ53, ω147, ω152, J4 (YM IB), όπου ή ίδια μορφή θαλάσσιας άνεμώνης, ένα από τα δευτερεύοντα διακοσμητικά στοιχεία του θαλάσσιου ρυθμού, άπαντá ως συμπληρωματική ή άκόμη και ως βασική διακόσμηση σε ήμισφαιρικά και άβαθη κύπελλα, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες (in-out). Ως προς το φυτικό κόσμημα, βλ. Coldstream and Huxley 1972, η59 (YM IA). Επίσης στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 80.g – YM IB. Στις Άρχάνες άπαντá μία άλλη μορφή

θαλάσσιας άνεμώνης (Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-9, 44-45, πίν. 6, εικ. 5.B.8, πίν. 7, εικ. 6.B.10, πίν. 17, εικ.19.17.13, πίν. 18, εικ.21.17.α8).

525. Coldstream and Huxley 1972, 296.

526. Τόσο τὸ θέμα τὸ ἴδιο, ὅσο καὶ ἡ θέση του στοῦ ἀγγεῖο συνάδουν ἀπόλυτα μὲ τὸ ΥΜ ΙΒ ἰδίωμα στὰ Κύθηρα (Coldstream and Huxley 1972, 297, μ12, ω99, 123, 199 – ΥΜ ΙΒ). Τὸ στοιχεῖο τῆς ἐγχάραξης εἶναι μοναδικὸ στοῦ ὑλικό. Περιέργως, τὸ θέμα αὐτὸ δὲν ἀπαντᾷ καθόλου στοῦ κεραμικὸ ὑλικό ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984).

527. Coldstream and Huxley 1972, 297.

528. Coldstream and Huxley 1972, 290, η59 (ΥΜ ΙΑ), ἀλλὰ βλ. φυτική διακόσμηση (ΥΜ ΙΒ). Τὸ **K282** – 94/B17B/1 φέρει ἐπίσης φυτική διακόσμηση τῆς ΥΜ Ι περιόδου.

529. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἄβαφα ἢ σώζουν ταινία χεῖλους ἐσωτερικά.

530. **K262** – 92/4/11, **K268** – 93/B3β/24, **K274** – 93/B6/4, **K286** – 94/Γ3Γ/2, **K293** – 94/ΣΤ7Α/4. Ἐπίσης, *τρία* παρόμοια δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/B4, 93/B6, 93/B12), δύο ἐκ τῶν ὁποίων σώζουν μόνο ταινία χεῖλους καὶ τὸ τρίτο φέρει ἴχνη κάθετης ταινίας, ἀνηρημένης ἐκ τῆς ταινίας χεῖλους (93/B6).

531. Coldstream and Huxley 1972, 299, 302, μ8-9, ξ81 (ΥΜ ΙΒ). Ἀγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 80.s, pl. 86.1564 (ΥΜ ΙΒ). Ἐπίσης, τὸ **K293** – 94/ΣΤ7Α/4, φέρει φυτική διακόσμηση τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου (βλ. *φυτική διακόσμηση*).

532. **K261** – 92/4/10, **K265** – 93/A25/8, **K283** – 94/B28/5, **K285** – 94/Γ3Α/28δ, **K287** – 94/Γ5/6, **K294** – 94/ΣΤ7Α/12, **K300** – 94/Ζ2Β/9, καὶ **K312** – 94/H19Α/4. Ἐπίσης, θὰ πρέπει νὰ προστεθεῖ ἓνα ἀκόμη δείγμα (94/ΣΤ4Β), μὲ ταινιωτὴ διακόσμηση, τὸ ὁποῖο δὲν περιλαμβάνεται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους.

533. Ἡ ποικιλία παραλλαγῶν σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία κυπέλλων δὲν ἐπιτρέπει γενικεύσεις ἐπὶ τοῦ θέματος.

534. Coldstream and Huxley 1972, ζ19 (ΜΜ ΙΙΙΒ) (**K265** – 93/A25/8, **K294** – 94/ΣΤ7Α/12), ἀλλὰ τὰ πλησιέστερα παράλληλά του **K287** – 94/Γ5/6, τὰ ὀνομάζει σκύφους (η34 (ΥΜ ΙΑ), λ4 (ΥΜ ΙΑ), Ε26 (ΥΜ Ι). Παραδείγματα μὲ ἐσώστροφο χεῖλος

δὲν ἐντοπίσθηκαν στὸν οἰκισμό, ἀλλὰ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο στὴν περιοχὴ τῆς Κνωσοῦ (Catling, Catling and Smyth 1979, fig. 37.254), ὅπου ἀναφέρονται παραδείγματα ἀπὸ τὸ ἀνάκτορο (Porpham 1977, pl. 30a, d).

535. Ἡ ἀπουσία ταινίας χεῖλους στοῦ ἓνα δείγμα (**K294** – 94/ΣΤ7Α/12), τὸ ἐντάσσει μᾶλλον στὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 283, 289, κυρίως ζ, η, θ. Μὲ πλατιά ταινία χεῖλους, βλ. ζ19 (ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ), η21 (ΥΜ ΙΑ). Χωρὶς ταινία χεῖλους, βλ. θ8 (ΥΜ ΙΑ).

536. Βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση*.

537. Coldstream and Huxley 1972, 293, ν24, (διπλὴ ζώνη), ξ74 (ΥΜ ΙΒ). Ἀγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 55ο, (ΥΜ ΙΒ), ἐπίσης βλ. δημοτικότητα τῶν σιγμοειδῶν στὰ ρυτὰ καὶ στὰ κύπελλα-ρυτὰ, ἰδιαίτερα pl. 86.1561 (ΥΜ ΙΒ). Τὰ σιγμοειδῆ στοῦ δείγμα ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἀρχίζουν κατευθεῖαν ἀπὸ τὸ χεῖλος, χωρὶς τὴ μεσολάβηση ταινίας, καὶ ἦταν πιθανῶς διατεταγμένα σὲ τουλάχιστον δύο ζῶνες.

538. Πιθανῶς σχηματοποιημένη, ἀφαιρετική, φυλλοφόρος ταινία (Mountjoy 1976, fig. 34.3-ΥΕ ΙΙΑ).

539. Τὰ ὁποῖα ἔχουν περιληφθεῖ στὸν κατάλογο, δηλ. **K321** – 93/B5/76, **K323** – 93/B9/25, **K325** – 94/E10Α/2, **K327** – 94/H2Β/6, **K328** – 94/H11/6.

540. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290.

541. Γιὰ **K321** – 93/B5/76, βλ. *ἐπάλληλους κύκλους-ἀπομιμήσεις πέτρας*. Γιὰ **K328** – 94/H11/6, λεπτὴ τρέχουσα σπείρα (Coldstream and Huxley 1972, κ9-ΥΜ ΙΑ/Β, ω100-ΥΜ ΙΒ).

542. Coldstream and Huxley 1972, 299, ξ 3-4, 8-9, ω160, 169. Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1393 (κύπελλο, ΥΜ ΙΒ). Catling 1996, 72, fig. 2.10 (κλειστό, ΥΜ ΙΒ).

543. **K333** – 93/B3γ/11, **K336** – 93/B5/126, **K338** – 93/B5/129, **K339** – 93/B10/8, 340 – 93/B16/77, **K341** – 94/B39/2, **K345** – 94/E-Θ20Γ/1, **K348** – 94/H21/36, **K349** – 94/H24/12, **K350** – 94/H28Α/3. Ἐπίσης, *δύο* παρόμοια δείγματα βάσεων (94/H29Α, 94/H29Β), τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους.

544. Coldstream and Huxley 1972, 293.

545. **K334** – 93/B4/14, **K335** – 93/B4 Ἐπέκτ.

Δ/13α, **K337** – 93/B5/127, **K346** – 94/H8B/9, και **K347** – 94/H15/1. Οί δύο τελευταίες διαθέτουν καμπύλη άκμής.

546. Coldstream and Huxley 1972, 285, 293.

547. **K333** – 93/B3γ/11, **K334** – 93/B4/14, **K335** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/13α, **K336** – 93/B5/126 (ένδόβαφο), **K337** – 93/B5/127, **K338** – 93/B5/129, **K339** – 93/B10/8, **K341** – 94/B39/2, **K345** – 94/E-Θ20Γ/1 (ένδόβαφο), **K346** – 94/H8B/9, **K350** – 94/H28A/3.

548. Coldstream and Huxley 1972, 283. Μία επίπεδη βάση με καμπύλη άκμής (**K347** – 94/H15/1) σώζει ίχνη εξηρημένων κύκλων, ίσως τμήμα σύνθεσης θαλάσσιου ρυθμού (σπογγοειδές), της ΥΜ ΙΒ περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 297, ιδιαίτερα ξ98-ΥΜ ΙΒ. Σαπουνά-Σακελλαράκη 1988-9, 45, χωρίς άκριβη παράλληλα). Επίσης, δύο δείγματα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (94/ H29A, 94/H29B), σώζουν ίχνη φυτικής διακόσμησης της ΥΜ ΙΒ περιόδου. Το **K339** – 93/B10/8 φέρει επίσης φυτική διακόσμηση της ΥΜ Ι περιόδου (βλ. φυτική διακόσμηση).

549. Χείλη: **K264** – 93/A20/12, **K269** – 93/B4/71, **K276** – 93/B6/35, **K278** – 93/B6/39, **K284** – 94/B42B/5, **K292** – 94/E-Θ23B/6, **K305** – 94/H10A/8, **K314** – 94/H29A/2, **K316** – 94/H29Θ/6, **K317** – 94/Θ1A/13. Τοιχώματα: **K322** – 93/B9/24, **K324** – 94/E3/5, **K326** – 94/Z9Γ/24, **K329** – 94/H13Γ/1, **K330** – 94/Θ1A/7. Βάσεις: **K331** – 92/4/12, **K333** – 93/B3γ/11, **K342** – 94/B40A/8, **K343** – 94/Γ2-3/1, **K344** – 94/E3/7 και **K351** – 94/Θ10A/3.

550. Σύνολο: 26 δείγματα (Coldstream and Huxley 1972, 293, ξ49-62, ω142-155, ΥΜ ΙΒ). Παρατηρείται ότι η σχηματική ποικιλία, ή όποια απαντά στο υλικό από το ιερό, δεν έχει αντιστοιχία στην κεραμική από τον οικισμό στο Καστρί, όπου καταγράφεται μόνον ένας τύπος ήμισφαιρικού κυπέλλου (εξώστροφο χείλος, έντονα σιγμοειδή τοιχώματα). Μία άλλη κατηγορία άβαθων ανοιχτών αγγείων, τα οποία ο ανασκαφέας ονομάζει πινάκια, φέρουν επίσης διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες (Coldstream and Huxley 1972, μ50, ω221-ΥΜ ΙΒ), αλλά δεν έχουν καμία ομοιότητα με τα δείγματα από το ιερό.

551. Άβαθή, με βραχεία εξώκυρτα χείλη και σιγμοειδή τοιχώματα-*δεύτερη τυπολογική κατηγορία στο ιερό*: **K292** – 94/E-Θ23B/6, **K305** – 94/

H10A/8, και **K329** – 94/H13Γ/1. Άβαθή, με εξώκυρτα επίπεδα χείλη και απλά ήμισφαιρικά τοιχώματα-*τρίτη τυπολογική κατηγορία στο ιερό*: **K269** – 93/B4/71, **K284** – 94/B42B/5, **K314** – 94/H29A/2, **K317** – 94/Θ1A/13, 94/H29A. Τα υπόλοιπα τρία κύπελλα διαθέτουν εξώστροφο χείλος και γενικά ήπια σιγμοειδή τοιχώματα-*πρώτη τυπολογική κατηγορία στο ιερό* (**K264** – 93/A20/12, **K276** – 93/B6/35, **K278** – 93/B6/39, **K316** – 94/H29Θ/6).

552. Coldstream and Huxley 1972, 285, 293. *Επίπεδες, μη διαφοροποιημένες βάσεις*: **K331** – 92/4/12, **K333** – 93/B3γ/11, **K343** – 94/Γ2-3/1, **K351** – 94/Θ10A/3. *Ανασηκωμένες/διαφοροποιημένες βάσεις*: **K342** – 94/B40A/8, **K344** – 94/E3/7.

553. Σύνολο: 15/21. Χείλη: **K269** – 93/B4/71, **K276** – 93/B6/35, **K278** – 93/B6/39, **K292** – 94/E-Θ23B/6, **K305** – 94/H10A/8, **K314** – 94/H29A/2, **K317** – 94/Θ1A/13. Τοιχώματα: **K322** – 93/B9/24, **K324** – 94/E3/5, **K326** – 94/Z9Γ/24, **K329** – 94/H13Γ/1, **K330** – 94/Θ1A/7 (?). Βάσεις: **K331** – 92/4/12, **K343** – 94/Γ2-3/1, **K351** – 94/Θ10A/3.

554. Ός προς τη θαλάσσια άνεμωνη, βλ. Coldstream and Huxley 1972, 297, ξ53, ω147, ω152, J4 (ΥΜ ΙΒ), όπου η ίδια μορφή θαλάσσιας άνεμωνης, ένα από τα δευτερεύοντα διακοσμητικά στοιχεία του θαλάσσιου ρυθμού, απαντά ως συμπληρωματική, ή ακόμη και ως βασική διακόσμηση σε ήμισφαιρικά και άβαθή κύπελλα με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες (in-out). Ός προς το φυτικό στοιχείο, βλ. Coldstream and Huxley 1972, μ57 (ΥΜ ΙΒ). Σαπουνά-Σακελλαράκη 1988-89, πίν. 5, εικ. 3.A1, A4, πίν. 6, εικ. 5. B5, πίν. 12, εικ. 14.17.4, πίν. 21, εικ. 26.21.2. πίν. 23, εικ. 30.22..7. Dimopoulou 1999, pl. XLIXc. MacGillivray *et alii* 1989, fig. 6.

555. Coldstream and Huxley 1972, μ19, 20, v20, 21, ξ33-35, ω166 (ΥΜ ΙΒ).

556. Coldstream and Huxley 1972, 290, η12-13 (ΥΜ ΙΑ), ω136, 212 (ΥΜ ΙΒ, κάθετη διάταξη). Άγ. Ειρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 48.172 (ΥΜ ΙΒ).

557. **K305** – 94/H10A/8, **K317** – 94/Θ1A/13 (ΥΜ ΙΒ) (βλ. φυτική διακόσμηση).

558. Ένωτικές φυτικές φυσιοκρατικές συνθέσεις χαρακτηρίζουν στα Κύθηρα την ΥΜ ΙΒ περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 298-299, ξ1-4, 8-9, ω104-105, 160-ΥΜ ΙΒ) και άφθονο

στο ύλικό από το ιερό κορυφής στον Γιούχτα (Καρέτσου 1975, 338, πίν. 266α-ΥΜ ΙΑ).

559. Coldstream and Huxley 1972, 299 (ΥΜ ΙΒ), μ8-9, 50, ω154. Ένα δείγμα (**K314** – 94/H29A/2) φέρει απολήξεις κεραίων έσωτερικά.

560. Ός προς την άκτινωτή διάταξη τών μοτίβων, στο έσωτερικό ένός κυπέλλου παρόμοιου τύπου, βλ. Demakopoulou 1993, 79, pl. 6.20a-b, όπου αυτό και άλλα μινωίζοντα άγγεϊά θεωρούνται προϊόντα τοπικής Άργολικής παραγωγής ή εισαγωγές από τη νότια Λακωνία ή ακόμη και τὰ Κύθηρα. Στο Καστρί, σέ άκτινωτή διάταξη άπεικονίζονται κρόκοι με μίσχους, στο έσωτερικό άβαθοϋς πινακίου, το όποιο θεωρείται εισαγωγή από την Κρήτη (Coldstream and Huxley 1972, μ50 – ΥΜ ΙΒ). Επίσης, βλ. *σπείρες*.

561. Κύπελλα με άπροσδιόριστη, ΥΜ Ι διακόσμηση: **K284** – 94/B42B/5, **K316** – 94/H29Θ/6, και **K333** – 93/B3γ/11.

562. Βαθιά σιγμοειδή κύπελλα, ήμισφαιρικά κύπελλα με έξωkurta επίπεδα χείλη και άβαθη σιγμοειδή κύπελλα με έξωkurta χείλη.

563. Πά την *τέταρτη κατηγορία* (κύπελλα με βαθιά σχεδόν κυλινδρικά τοιχώματα και έξωkurta επίπεδα χείλη-8 δείγματα) δέν έχουν έντοπισθεϊ παράλληλα.

564. Καρέτσου 1974, 238. Επίσης, βλ. Tournavitou 2009.

565. Τὰ ολόβαφα (8/112) συνιστούν μόνον ένα 7.14% του συνόλου. Μόνον ένα άβαφο δείγμα έχει καταγραφεί.

566. Σε αύτη την περίπτωση το φαινόμενο όφείλεται στην άποσπασματικότητα τών δειγμάτων και δέν άποτελεϊ θέμα διακοσμητικής έπιλογής.

567. Έάν έξαιρέσουμε τὰ δείγματα με άπροσδιόριστη διακόσμηση (12/104).

568. Coldstream and Huxley 1972, 296. Ό θαλάσσιος ρυθμός είναι μία από τις τρεις έναλλακτικές θεματικές ένότητες, οί όποϊες χρησιμοποιούνται στον έναλλασσόμενο ρυθμό, του τέλους της ΥΜ Ι περιόδου στα Κύθηρα. Σε συνάρτηση με το κεραμικό ύλικό τών Άρχανών, ό θαλάσσιος ρυθμός έχει συνδεθεϊ με τον παράγοντα θρησκεία (Σαπουνά-Σακελλαράκη 1988-89, 48, ύποσημ. 137). Οί ύπόλοιπες θεματικές ένότητες άποτελοϋν σχεδόν μεμονωμένες περιπτώ-

σεις και άντιπροσωπεύονται από ένα έως τρία δείγματα έκάστη, δηλαδή συνιστούν μόνον ένα 2.88%-0.96% του συνόλου.

569. Στο Καστρί έχουν καταγραφεί μόνον 26 δείγματα.

570. Sackett and Popham 1970, 217, fig. 9.NP53 (ΥΜ ΙΒ-είσηγμένα στο Παλαίκαστρο από Κνωσό).

571. 76/114 – 66.66% του συνόλου τών δειγμάτων, τὰ όποϊα άπαντούν σε 18 από τὰ 27 στρώματα με σημεία *πρωτογενών έναποθέσεων* (66.66% τών στρωμάτων).

572. Συμπεριλαμβανομένου και του μοναδικού άκέραιου κυπέλλου (βλ. *Στατ. Πίνακες 18* και *19*).

573. Μόνο σε τρεις περιπτώσεις τὰ στρώματα αύτὰ έμπεριέχουν ίχνη ύλικού από πυρές/καύσεις (*Άνδηρο 2*: ΜΜ έπίχ., Δ τμήμα, ΜΜ-ΥΜ Ι έπίχ., *Άνδηρο 4*: Στρ. 3). Η παρουσία ένός δείγματος ήμισφαιρικού κυπέλλου στο *Άνδηρο 2* (Α τμήμα, Μινωική έπίχ.) δέν συνδέεται με τὰ μεταγενέστερα κατάλοιπα πυρᾶς, τὰ όποϊα έντοπίσθηκαν σε ένα συγκεκριμένο σημείο του στρώματος (93/A61). Βλ. Σχ. 1, *Στατ. Πίνακα 18*, *έπιλογο* και Σακελλαράκης 2011, 145-331.

574. Ένδεκα στα 114 δείγματα – 9.64% του συνόλου τών δειγμάτων, χωρίς ιδιαίτερες συγκεντρώσεις κατά άνδηρο. Στη μοναδική περίπτωση βεβαιωμένης πυρᾶς στο *Άνδηρο 2* (Χῶρος μεταξϋ έκκλησιών, Στρ. 2) καταγράφεται ένδεικτικά μόνο ένα δείγμα (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

575. Coldstream and Huxley 1972, 294, E3, 4 (ΥΜ ΙΒ), πιθανά J6. Σάν σχήμα, ύποστηρίζεται ότι ή έμφάνισή του, παρ' όλες τις άντεγκλήσεις, θα πρέπει οϋτως ή άλλως να τοποθετηθεϊ στην ΥΜ ΙΒ και όχι στην ΥΜ ΙΑ (MacDonald 1990, 87 και 1996, fig. 1). Παρατηρείται ότι τὰ πλησιέστερα τυπολογικά παράλληλα για τις σωζόμενες βάσεις από το ιερό προέρχονται από τον οικισμό στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, E4-ΥΜ ΙΒ. Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 17.144-ΥΜ ΙΒ, fig. 20.244-ΥΜ ΙΑ) και την Άγ. Ειρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 30.410-ΥΜ ΙΒ). Ός προς το **K359** – 94/ΣΤ11Α/7, με έλαφρά κοίλη έπιφάνεια έδρας, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 30.999-ΥΜ ΙΒ.

576. Βάσεις: **K353** – 92/Περυσυλλογή/3, **K354** – 93/Περυσυλλογή/1, **K355** – 93/B5/135, **K356** – 93/B5/140ε, **K357** – 93/B15/150ε, **K358** – 94/B48B/1, **K359** – 94/ΣΤ11Α/7. Τὸ χεῖλος **K352** – 92/4/2 ἀνήκει πιθανῶς σὲ κύπελλο τέτοιου τύπου. Στὸ καταγεγραμμένο ὕλικό δὲν παρατηροῦνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις ὀστράκων κατὰ τομέα.

577. Παρόμοια κατάσταση ἀπαντᾷ καὶ στὴν περίπτωση τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων, τῶν ρυτῶν καὶ τῶν πυραύνων (βλ. Tournavitou 2009).

578. Στὸ Καστρί ἔχουν καταγραφεῖ μόνον δύο, ἴσως τρία, δείγματα (Coldstream and Huxley 1972, E3, 4 (YM IB), πιθανὰ J6 (YM IB)).

579. Ἀκόμη καὶ τὰ δείγματα μὲ πολὺ ἀποσπασματικὰ σωζόμενη διακόσμηση (**K353** – 92/Περυσυλλογή/3, **K354** – 93/Περυσυλλογή/1, **K355** – 93/B5/135-ἴσως φυτική, **K356** – 93/B5/140ε, **K357** – 93/B15/150ε) ἐντάσσονται στὰ γενικὰ πλαίσια τῆς ὕστερης YM I περιόδου.

580. Ἄνθη σὲ ἀμιγῶς ἀκτινωτὴ διάταξη ἀπαντοῦν σπανίως στὸ διακοσμητικὸ ρεπερτόριο τῆς YM IB στὰ Κύθηρα (Coldstream and Huxley 1972, ω147, 154, 221-YM IB. Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 17.144-YM IB), ὅπου ὅλα τὰ δείγματα ἀπεικονίζουν κρίνους/κρinoειδῆ σὲ ἡμισφαιρικά κύπελλα. Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη ἐπίσης (Cummer and Schofield 1984, pl. 86. 1570-YM IB). Ἄνθη, κυρίως κρίνοι ἢ κρόκοι σὲ ἀπλὲς δέσμες, ἀπαντοῦν πιὸ συχνὰ κατὰ τὴν YM IB περίοδο στὰ Κύθηρα (Coldstream and Huxley 1972, μ15, μ50, ω208). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη τὸ ἕνα δημοσιευμένο δείγμα εἶναι μυκηναϊκῆς προέλευσης (Cummer and Schofield 1984, pl. 59.676-YM IB). Στὸ Μενελαίο Λακωνίας, βλ. Catling 1996, fig. 2.1-YM IB).

581. Κρίνοι μὲ στήμονες θεωροῦνται σπάνιοι στὸν οἰκισμό (Coldstream and Huxley 1972, 299, ξ61, ω112, 167, 168, 221-YM IB).

582. Βλ. ρυτά.

583. Σὲ πολὺ γενικὲς γραμμὲς ἢ μορφή τοῦ ὑβριδίου θυμίζει τὰ YM IB φοινικοειδῆ σὲ δύο κλειστὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τὴς Ἀρχάνες (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 440-441, fig. 417, 418, 419), τὸν φοίνικα σὲ ἕνα πιθοειδὲς ἀπὸ τὴς Μυκῆνες (Mountjoy 1976, fig. 14, FS 24, YE IIA), τὰ φοινικοειδῆ σὲ ἕνα ἄλλο, ἐπίσης πιθοειδὲς, ἀπὸ τὸν Κακόβατο (Lolos 1985, fig. 485, YE IIA), καθὼς καὶ τὸ φοινικοειδὲς σὲ ἕνα ἀλάβαστρο ἀπὸ τὴ Φυ-

λακωπὴ τῆς Μήλου (Mountjoy 1976, fig. 19.3, YE IIA). Περιέργως, ὁ τύπος αὐτὸς ἀπουσιάζει πλήρως ἀπὸ τὸ ρεπερτόριο τῆς κεραμεικῆς στὸν οἰκισμό τῆς Ἀγ. Εἰρήνης στὴν Κέα, ὅπου τὰ ἑλλὰδικὰ στοιχεῖα ἔχουν γενικὰ αἰσθητὴ παρουσία (Cummer and Schofield 1984, 46).

584. Τὸ εἶδος τοῦ πηλοῦ καὶ ὁ χαρακτήρας τῆς ὀπτησης συνάδουν πλήρως μὲ τὸ τοπικὸ ἰδίωμα.

585. Τὸ **K355** – 93/B5/135 ἐντάσσεται πλήρως στὴν YM IB διακοσμητικὴ παράδοση (βλ. *φυτική διακόσμηση*).

586. Δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ παράλληλο, ἀλλὰ γεωμετρικὰ θέματα μὲ τέτοια διάταξη, πάντα σύμφωνα μὲ τὴν κυθηραϊκὴ τυπολογία, μάλλον ἐκφράζουν τὸ YM IB ἰδίωμα (Coldstream and Huxley 1972, 297-298). Τὰ τέσσερα ἐναπομέναντα δείγματα δὲν σώζουν διαγνωστικὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα (Ὀλόβαφα: **K353** – 92/Περυσυλλογή/3, **K354** – 93/Περυσυλλογή/1, **K356** – 93/B5/140ε, *Ταινιωτὴ διακόσμηση*: **K357** – 93/B15/150ε).

587. 5 δείγματα (βλ. *ἀγγεῖα-ρυτά*).

588. Βλ. Ὑποσημ. 575.

589. Τὸ 50% τοῦ συνόλου τῶν κυπέλλων (4/8) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἀποκλειστικὰ στὸ Ἄνδηρο 7, ἰδιαίτερότητα ποὺ συνάδει μὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ τὰ ἡμισφαιρικά κύπελλα (βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*). Σὲ καμμία περίπτωση δὲν συνοδεύονται ἀπὸ ἵχνη πυρῶν/καύσεων ἢ ὕλικου ἀπὸ πυρὲς/καύσεις.

590. *Χεῖλη*: 6, *Τοιχώματα*: 21, *Βάσεις*: 1. Ἡ μεγαλύτερη συγκέντρωση ὀστράκων παρατηρεῖται στὸν *Τομέα Α* τοῦ 1993 (15/28 δείγματα – Ἄνδηρο 2) καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν ὁ *Τομέας Η* τοῦ 1994 (5 ὄστρακα – Ἄνδηρο 3) καὶ ὁ *Τομέας Β* τοῦ 1993 (2 ὄστρακα – Ἄνδηρο 7). Ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι τομεῖς (92/7 – Ἄνδηρο 2, 94/Α – Ἄνδηρο 2, 94/Β – Ἄνδηρο 7, 94/ΣΤ – Ἄνδηρο 5, 94/Ζ – Ἄνδηρο 4, 94/Θ – Ἄνδηρο 5), περιλαμβάνουν ἀπὸ ἕνα ὄστρακο ἕκαστος. Βλ. Σχ. 1.

591. Σύνολο: 98 κύπελλα, ὅλα ἐκτὸς ἐνὸς (D76), τὸ ὁποῖο εἶναι μάλλον ἡμισφαιρικόν, ἀποσπασματικόν. Coldstream and Huxley 1972, γ4-6 (MM IB τύπου), δ1-8 (σύνολο περίπου 90 δείγματα-MM IB-IIIΑ), ε 7 (& 1 δείγμα-MM IIIΑ), ω23, 24 (MM IB-IIIΑ), D76 (MM IB, IIIΑ).

592. Άωτα κωνικά κύπελλα, ήμισφαιρικά κύπελλα, ευθύ πλευρα κύπελλα (βλ. αντίστοιχους τομείς).

593. Έκτος ίσως του **K385** – 94/H28B/3, όπου στο έσωτερικό δεν σώζονται ίχνη βαφής. Το **K376** – 93/A70/4, θα πρέπει μάλλον να ένταχθεί στην κατηγορία των πρώιμων τροχήλατων κυπέλλων.

594. Έντονα άμφίκοιλη έκδοχή: **K361** – 93/A20/14, **K363** – 93/B5/31, **K365** – 94/Θ3Α/6. Λιγότερο έντονα άμφίκοιλη έκδοχή: **K360** – 93/A20/10, **K362** – 93/A35/14, **K364** – 94/H29Λ/7. Η πιδ έντονα άμφίκοιλη έκδοχή διακρίνεται επίσης και σε κάποια τοιχώματα: **K366** – 92/7/23, **K370** – 93/A30/17, **K380** – 94/B48Α/9, **K382** – 94/Z9Γ/4, **K384** – 94/H28Α/18β, **K385** – 94/H28B/3.

595. **K361** – 93/A20/14, **K363** – 93/B5/31, **K365** – 94/Θ3Α/6, **K366** – 92/7/23, **K367** – 93/A20/13, **K368** – 93/A21/5, **K371** – 93/A37/1, **K372** – 93/A44/4, **K373** – 93/A44/7, **K374** – 93/A44/12, **K376** – 93/A70/4, **K378** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/15α, **K380** – 94/B48Α/9, **K381** – 94/ΣΤ9Γ/38, **K382** – 94/Z9Γ/4, **K384** – 94/H28Α/18β, **K385** – 94/H28B/3, **K387** – 93/A21/13γ.

596. **K360** – 93/A20/10, **K362** – 93/A35/14, **K364** – 94/H29Λ/7, **K369** – 93/A21/7, **K370** – 93/A30/17, **K375** – 93/A47B/4, **K377** – 93/A73/3, **K379** – 94/A16/8δ, **K383** – 94/H8B/3, **K386** – 94/H29H/1.

597. Οί χειροποίητες μορφές τροπιδωτών κυπέλλων από τις Άρχάνες (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 400, 406, 408, 412), και την Βασιλική (Betancourt 1985, 119-120, εικ. 54), με μία λεγόμενη άμβλεία μορφή τροπιδωσης, ή οποία θεωρείται χαρακτηριστική της MM ΙΑ, δεν έχει καμία σχέση με αυτό που ονομάζουμε άμβλεία μορφή τροπιδωσης στο ιερό. Τα παραδείγματα από το ιερό είναι πλησιέστερα στην κλασική, MM ΙΒ, έκδοχή του σχήματος. Στον Κορμό (Betancourt 1990, 29, 31, 35-36), το σχήμα, το οποίο εμφανίζεται την ίδια περίοδο όπως και στα Κύθηρα (MM ΙΒ), αποκτά την κανονική μεταλλική του μορφή κατά τη MM ΙΙΑ. Γενικά θα πρέπει όμως να τονισθεί ότι τα παραδείγματα από το ιερό δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στην πλειονότητα των αντίστοιχων κυπέλλων από τα μεγάλα κέντρα στην Κρήτη και, πιδ συγκεκριμένα, δεν ανταποκρίνονται στο ιδιαίτερα ύψηλο χεί-

λος των περισσότερων δειγμάτων από την Κνωσό, τον Κορμό και την Φαιστό (MacGillivray 1998, 72-73, tall-rimmed angular cup, fig. 2.11). Αντίθετα μοιάζουν τυπολογικά πλησιέστερα σε μία παραλλαγή του τύπου αυτού, τα λεγόμενα short-rimmed angular cups (MacGillivray 1998, 73-74, fig. 2.12), και ιδιαίτερα στους Τύπους 1 (άμβλεία τροπιδωση-MM ΙΒ) και 2 (όξεία τροπιδωση-MM ΙΒ-ΙΙΑ) από την Κνωσό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υπάρχει απόλυτη αντιστοιχία, ιδίως στην κλίση του τμήματος κάτωθεν της τροπιδωσης.

598. MacGillivray 1998, 72-74, fig. 2.11, 2.12.

599. Σύμφωνα με αυτές τις προδιαγραφές, τα υπάρχοντα δείγματα, τα όποια σώζουν πληροφορίες και για τα δύο στοιχεία (διατομή άνωθεν τροπιδωσης, και τύπος τροπιδωσης), κατατάσσονται ως εξής:

Στη MM ΙΒ (9 δείγματα): **K360** – 93/A20/10, **K362** – 93/A35/14, **K364** – 94/H29Λ/7, **K369** – 93/A21/7, **K370** – 93/A30/17, **K375** – 93/A47B/4, **K379** – 94/A16/8δ, **K383** – 94/H8B/3, **K386** – 94/H29H/1. Στη MM ΙΒ-MM ΙΙ (8 δείγματα): **K361** – 93/A20/14, **K363** – 93/B5/31, **K365** – 94/Θ3Α/6, **K366** – 92/7/23, **K380** – 94/B48Α/9, **K382** – 94/Z9Γ/4, **K384** – 94/H28Α/18β, **K385** – 94/H28B/3. Ανάμεσα στα υπόλοιπα δείγματα, εκτός από την πλειονότητα που σώζεται σε πολύ άποσπασματική κατάσταση και δεν επιτρέπει την εφαρμογή των δοθέντων κριτηρίων (**K367** – 93/A20/13, **K368** – 93/A21/5, **K372** – 93/A44/4, **K374** – 93/A44/12, **K377** – 93/A73/3, **K378** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/15α, **K381** – 94/ΣΤ9Γ/38, **K387** – 93/A21/13γ), υπάρχουν τρία τμήματα τοιχωμάτων (**K371** – 93/A37/1, **K373** – 93/A44/7, **K376** – 93/A70/4), τα όποια, αν και διαθέτουν όξεία τροπιδωση ή διατομή τους άνωθεν της τροπιδωσης αυτής φαίνεται πως ήταν σχετικά ήπια, γεγονός που υποδηλώνει μία σχετική χαλαρότητα στην τυπολογία. Ούτως ή άλλως, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό, ότι αφενός μεν λόγω της άποσπασματικότητας του υλικού ή κατηγοριοποίησης αυτή παρατίθεται με πολλές επιφυλάξεις και άφ' ετέρου, οί τυπολογικές παράμετροι στην Κρήτη, συνήθως, δεν ανταποκρίνονται με απόλυτη ακρίβεια στις τοπικές παραμέτρους της κεραμικής στα Κύθηρα.

600. Coldstream and Huxley 1972, D76 (MM ΙΒ, ΙΙΙΑ).

601. Δχ: 6 – 10 έκ.
602. **MM IB τύπος:** Coldstream and Huxley 1972, δ1 (MM IB-III A), παρόμοιο με **K360** – 93/A20/10, **K362** – 93/A35/14, **K364** – 94/H29Λ/7 από το ιερό και **MM IB-II τύπος:** Coldstream and Huxley 1972, ω23, 24. (MM IB-III A), παρόμοια με **K363** – 93/B5/31, **K365** – 94/Θ3A/6, **K366** – 92/7/23, **K382** – 94/Z9Γ/4, **K385** – 94/H28B/3 από το ιερό.
603. Davis 1986, 87.
604. Rutter 1976, 23, 31, ill. 7.35-36, 9.146-148, όλα ολόβαφα (αναφέρονται μόνον τα δείγματα που είναι πλησιέστερα στην κεραμική από το ιερό).
605. Βλ. *είσαγωγή*. Στο ιερό κορυφής στον Γιούχτα αναφέρεται ένας άγνωστος αριθμός από κύπελλα γωνιωτού τύπου της MM IB-II περιόδου, μέσα σε στρώμα από καμένα μαύρα χώματα κάτωθεν του δαπέδου του δωματίου II, ενώ ένα πλήρες MM IIA γραπτό δείγμα και ένα ολόβαφο κύπελλο βρέθηκαν σε περιορισμένης διατάραξης κοκκινωπό στρώμα από τον καθαρισμό του βράχου και τις βαθιές ρωγμές του, στον ίδιο χώρο (Καρέτσου 1978, 239, 241, εικ. 4.2, πίν. 162ε).
606. *Άνδρω 2:* MM επίχ. (3 δείγματα), Δ τμήμα, MM-ΥΜ I επίχ. (9 δείγματα), *Άνδρω 4:* Στρ. 3 (1 δείγμα). Βλ. *Στατ. Πίνακες 17 και 18*.
607. 14/28 δείγματα, όλα σε στρώματα με ίχνη υλικού από πυρές/καύσεις (βλ. *Στατ. Πίνακες 17 και 18*).
608. Βλ. σχόλια για στρώματα με ίχνη υλικού από πυρές/καύσεις στον *έπιλογο*.
609. Ο αριθμός των καταγεγραμμένων αποσπασματικών αγγείων, τα όποια έχουν ένταχθεί στην κατηγορία των σκύφων, περιορίζεται κυρίως στα δείγματα (χείλη) που σώζουν ίχνη οριζόντιας λαβής (βλ. σχόλιο στα *ήμισφαιρικά κύπελλα*). Θα πρέπει να θεωρηθεί δεδομένο ότι ο πραγματικός αριθμός αγγείων τέτοιου τύπου στο ιερό είναι στην ουσία πολύ μεγαλύτερος, ενώ τα περισσότερα εξ αυτών θα πρέπει να αναζητηθούν στις επιμέρους θεματικές κατηγορίες, μεταξύ των *ανοικτών αγγείων*.
610. *Χείλη 7, Τοιχώματα:* 4. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση οστράκων παρατηρείται στον *Τομέα Η* του 1994 (5 όστρακα – *Άνδρω 3*) (βλ. Σχ. 1), εκ των οποίων μόνο ένα δείγμα (**K393** – 94/H21/85η), θα μπορούσε να ένταχθεί στην Παλαιο-ανακτορική περίοδο.
611. **K391** – 94/E-Θ15/22, **K392** – 94/H19B/12, **K393** – 94/H21/85η.
612. Άπλᾶ έξωστροφα, έξωκυρτα και έξωκυρτα επίπεδα.
613. Μοναδική εξαίρεση άποτελεί το **K388** – 93/B16/23, ο πηλός του οποίου περιέχει προσμίξεις.
614. Βλ. *ήμισφαιρικά κύπελλα*.
615. Παρουσία οριζόντιων λαβών.
616. Βλ. *ήμισφαιρικά κύπελλα* και ιδιαίτερα τα **K271** – 93/B5/45, **K277** – 93/B6/37 και **K280** – 93/B16/25.
617. Βλ. *ήμισφαιρικά κύπελλα* και ιδιαίτερα τα **K269** – 93/B4/71 (in-out), **K282** – 94/B17B/1, και **K317** – 94/Θ1A/13 (in-out), με τα όποια συμφωνούν και ως προς τις διαστάσεις. Όπως σημειώνεται και σε συνάρτηση με τα κύπελλα, ή συγκεκριμένη σχηματική κατηγορία κυπέλλων, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες, δεν ανταποκρίνεται τυπολογικά στην αντίστοιχη ομάδα κυπέλλων από τον οικισμό.
618. Cummer and Schofield 1984, pl. 75.1159, 1160 (YE IIA).
619. Catling 1996, fig. 2.3 (YM IB-μινωίζον). Έκεί αναφέρεται ότι το πλησιέστερο παράλληλο έχει βρεθεί στο Παλαιοχώρι Κυνουρίας (Καστριώτης 1924-25, 18-19, εικ. 1), και ίσως στα Κύθηρα.
620. Coldstream and Huxley 1972, ω38 (MM IIIB), ω213 (YM IB).
621. Cummer and Schofield 1984, pl. 30.408 (YM IB).
622. Κνωσός: Warren 1991, fig. 7.G (MM IIIB/YM IA). Κομμός: Betancourt 1990, fig. 32.680 (MM III), fig. 33.714 (MM III), fig. 37.784 (MM III) και λιγότερο fig. 26.546 (Λεκάνη-MM III).
623. Coldstream and Huxley 1972, ω26 (MM II-IA-σκύφος), ε32 (MM IIIB-λεκάνη με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), ω210, 218 (YM IB-σκύφοι). Betancourt 1990, fig. 35.745 (σκύφος-MM III).
624. Coldstream and Huxley 1972, δ47 (MM IB-III A).
625. Κνωσός: Warren 1991, fig. 8.A, B (MM IIIB/YM IA).

626. **K391** – 94/E-Θ15/22: άπροσδιόριστη γραμμική διακόσμηση σε ρυθμό σκοτεινό επί ανοιχτού (**K393** – 94/H21/85η: όλόβαφο).

627. Τα υπόλοιπα (2/11) ήταν όλόβαφα (**K393** – 94/H21/85η – χεῖλος, **K396** – 94/H12B/24 – τοίχωμα).

628. Οί αντίστοιχοι τύποι σκύφων της MM IIIB στο Καστρί, με διακόσμηση στο έσωτερικό, ένα είδος που κατά τον ανασκαφέα έξαφανίζεται στο τέλος της MM IIIB (Coldstream and Huxley 1972, 285, 441-47, MM IIIB, εκτός από ένα άγγείο: 442-ίσως YM IA), δεν έχουν καμία σχηματική σχέση, ούτε με το συγκεκριμένο δείγμα, ούτε με τα πιθανά άλλα δείγματα από το ιερό, προς το παρόν καταγεγραμμένα ως κύπελλα. Από την άλλη πλευρά, ή σωζόμενη διακόσμηση στο συγκεκριμένο δείγμα είναι παρόμοια με αυτήν σε ένα MM IIIB σκύφο στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 445).

629. Coldstream and Huxley 1972, 281.

630. Coldstream and Huxley 1972, 293.

631. **K388** – 93/B16/23, **K392** – 94/H19B/12, ταινιωτή διακόσμηση. Έξαιρέση ίσως άποτελεῖ το **K389** – 94/B20Γ/11, με ἔχνη φυλλοειδών κοσμημάτων στο έσωτερικό του.

632. Μονή τρέχουσα σπείρα καὶ σπειροειδή κοσμήματα. Παρόμοια δείγματα άπαντούν στον οικισμό στο Καστρί, άποκλειστικά κατά την YM IB περίοδο. Καὶ εκεί άποτελούν μία μικρή μειονότητα του συνόλου. Άπαντούν σε στενές διακοσμητικές ζώνες καὶ ενίοτε συνδυάζονται με στιγμές (Coldstream and Huxley 1972, κ9-YM IB, κύπελλο, μ1-YM IB, κύπελλο, 131-YM IB, κλειστό, ω100, 101, 194-YM IB, κύπελλα, ω279-YM IB, κλειστό). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 57.514 (ME), pl. 78.1227 (YE IIA, μυκηναϊκό). Στην Κνωσό, βλ. Porham 1984, pl. 143.8 (MM IIIB/YM IA).

633. Coldstream and Huxley 1972, 283. Το **K391** – 94/E-Θ15/22 σώζει άπροσδιόριστη διακόσμηση, το **K398** – 94/H29M/11 φέρει ταινιωτή διακόσμηση.

634. Coldstream and Huxley 1972, λ3, μ19-20, ν3-4, 15-16, 197, ω282 (YM IB).

635. Coldstream and Huxley 1972, μ50, ω54, 208 (YM IB). Από τα δύο έναπομείναντα γραπτά δείγματα, το **K391** – 94/E-Θ15/22, φέρει άπροσ-

διόριστη διακόσμηση, ενώ το **K398** – 94/H29M/11 σώζει ταινιωτή, μη διαγνωστική διακόσμηση.

636. Τα συγκεκριμένα άγγεία θα χρησίμευαν κυρίως για συμβολική/τελετουργική προσφορά καρπών ή άλλων αγαθών (βλ. Tournavitou 2009).

637. Δέκα στα 11 δείγματα (βλ. Στατ. Πίνακα 18).

638. Πέντε στα δέκα δείγματα. Στα υπόλοιπα Άνδρα (5, 7), άπαντούν μεμονωμένα δείγματα (βλ. Στατ. Πίνακα 18). Είναι ίσως ένδεικτικό ότι το μοναδικό δείγμα το όποιο άπαντά σε στρώμα με υλικό από πυρές/καύσεις (Άνδρο 5: Τομή 3, Στρ. 1) δεν άποτελεῖ υλικό πρωτογενών έναποθέσεων (βλ. Στατ. Πίνακα 17).

639. Η άποσπασματικότητα του υλικού καὶ ή επικρατούσα ασάφεια σχετικά με τον τυπολογικό διαχωρισμό μεταξύ λεκανής καὶ σκύφου, κάτι που ουσιαστικά κρίνεται από τις συνολικές διαστάσεις του άγγείου, ιδιαίτερα στην περίπτωση των κωνικών σκύφων/λεκανών (Kanta and Rocchetti 1989, 305), δυσχεραίνει την κατηγοριοποίηση του υλικού, το όποιο περιλαμβάνει καὶ κάποια διφορούμενα δείγματα, τόσο στην κωνική, όσο καὶ στην κυρτόπλευρη έκδοχή. Στο καταγεγραμμένο υλικό δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις όστράκων, αλλά μία σχετικά όμαλή κατανομή σε πέντε διαφορετικούς τομείς (93/A: 5/17 – 29.41%, Άνδρο 2. 93/B καὶ 94/Z: 4/17 – 23.52%, Άνδρο 7 & Άνδρο 4. 94/H: 3/17 – 17.64%, Άνδρο 3. 94/ΣΤ: 1/17 – 5.88%, Άνδρο 5). Βλ. Σχ. 1.

640. Ένα άποσπασματικό άγγείο (**K402** – 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4), άποτελεῖται από τρία διαφορετικά όστρακα (ένα τμήμα χείλους, δύο τμήματα τοιχωμάτων), εκ των οποίων το χεῖλος καὶ το ένα τμήμα τοιχώματος συγκολλώνται. Αξίζει να τονισθεῖ ή ιδιαιτερότητα αυτού του άγγείου, ως προς τις θέσεις εύρεσης των τριών όστράκων, ένα εκ των οποίων (**K402** – 93/A49/16) βρισκόταν στο άνωτερο επίπεδό του ιεροῦ (Τομέας Α) καὶ τα άλλα δύο στον Τομέα Ζ. Βλ. Σχ. 1.

641. Σύνολα: 97 δείγματα, 15 εκ των οποίων ανήκουν σε ένα τύπο λεκανής με μεταλλικό σχήμα (ring-handled basins), ό όποιος άπαντά ως επί το πλείστον σε ταφικά σύνολα καὶ δεν έχει

καμία απολύτως παρουσία στο ιερό (Coldstream and Huxley 1972, 281, 286, πρωτοεμφανίζονται κατά τη MM IIIB περίοδο (ε37-41), και άπαντοῦν κυρίως κατά την YM IA (D26, E27, 28, 29, 32, J18, E27). Όσον αφορά τις υπόλοιπες λεκάνες, βλ. Coldstream and Huxley 1972, 279 (MM IB-III A), 282 (MM IIIB). **ΠΜ II-MM IA:** β81, 83-84, 87, & 43 παρόμοια δείγματα. **MM IA:** γ16-18, 22, & 17 παρόμοια δείγματα. **MM IB-III A:** δ49-50. **MM IIIB:** ε29-34 (in-out), 100-102. **MM IIIB/YM IA:** ζ48-53 (in-out), 140, 142. **YM I:** μόνο ο τύπος με μεταλλικά πρότυπα (ring-handled basins).

642. **K399** - 93/A31/4, **K404** - 93/B4/63, **K406** - 93/B5/220, **K407** - 93/B16/88, **K408** - 94/ΣΤ9Γ/6, **K411** - 94/Z5A/7α, **K412** - 94/Z5A/13&94/Z9Γ/12, **K413** - 94/H19B/55 (τὸ **K404** - 93/B4/63 καὶ τὸ **K413** - 94/H19B/55, τὸ ὁποῖο εἶναι στὰ ὅρια, μεταξύ κωνικοῦ καὶ κυρτόπλευρου).

643. Κυρίως εὐθὺ ἐπίπεδο, ἢ ἀμφίκυρτο, με ἐπίπεδη ἢ αὐλακωτὴ ἄνω ἐπιφάνεια.

644. Shaw *et alii* 2001, 82.

645. Ἡ μοναδικὴ ἐξαίρεση με διάμετρο ἄνω τῶν 70 ἐκ. εἶναι τὸ **K412** - 94/Z5A/13&94/Z9Γ/12, τὸ ὁποῖο ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ ἀνοικτοῦ, πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων κυμαίνεται μεταξύ 5 χιλ. - 1.5 ἐκ., ἢ πλειονότητα μεταξύ 7 χιλ. - 1 ἐκ.

646. **K399** - 93/A31/4, **K411** - 94/Z5A/7α, **K413** - 94/H19B/55.

647. **K406** - 93/B5/220, **K408** - 94/ΣΤ9Γ/6.

648. **K404** - 93/B4/63, **K407** - 93/B16/88, **K412** - 94/Z5A/13&94/Z9Γ/12.

649. Coldstream and Huxley 1972, ζ140 (MM IIIB/YM IA).

650. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ **K407** - 93/B16/88, ἀπὸ λεπτὸ πηλό.

651. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ **K413** - 94/H19B/55, με πορτοκαλόχρου πηλό.

652. Coldstream and Huxley 1972, β83 (ΠΜ II-MM IA) (**K399** - 93/A31/4, **K404** - 93/B4/63, **K411** - 94/Z5A/7α, **K413** - 94/H19B/55), δ49 (MM IB-III A) (**K404** - 93/B4/63), ε94, 100 (MM IIIB) (**K408** - 94/ΣΤ9Γ/6), C25 (κωνικὸς σκύφος-YM IA), D31 (κωνικὸς σκύφος-MM IIIB), E 34 (κωνικὸς σκύφος-YM IB). Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ βέβαια ὅτι, ἀπὸ τὴ MM IB-III A περίοδο καὶ μετὰ, οἱ λεκάνες στὸν οἶ-

κισμὸ ἐμφανίζονται μάλλον ἀποκλειστικὰ στὴν κυρτόπλευρὴ ἐκδοχὴ τοῦ σχήματος.

653. Davis 1986, 5, AA63 (ἐκτὸς τῆς λαβῆς), AA90 (MM II-III B).

654. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. D, fig. 28.198 (MM III).

655. Betancourt 1990, fig. 32.672 (MM III) (**K406** - 93/B5/220). Στὸν ἀποθέτη στὸν Κορμό (Shaw *et alii* 2001, 82), οἱ λεκάνες εἶναι σπάνιες καὶ ὅλες εἶναι ἄβαφες. Ἀγγεῖα παρόμοια με τὸ μοναδικὸ δεῖγμα (**K412** - 94/Z5A/13&94/Z9Γ/12), με χαρακτηριστικὰ ἀνοικτοῦ, πιθοειδοῦς ἀγγείου καὶ ἐλλειψοειδεῖς ἐντυπώσεις στὴν παρειὰ τοῦ χείλους ἀπαντοῦν στὸν Κορμό (Watrous 1992, fig. 16.149 (YM IA-B), ὅπου ἡ ἔξερξη σχοινοειδὴς διακόσμηση εἶναι κοινὸς τόπος κατὰ τὴ MM III-YM II περίοδο, καὶ στὴ Μεσαρὰ γενικῶς, κατὰ τὴν YM IB (Shaw *et alii* 2001, 82).

656. Sackett and Popham 1970, fig. 17.N89 (YM IB).

657. Kanta and Rocchetti 1989, 305, fig. 49.354, fig. 50.361-367, fig. 54.397, 407, fig. 55.413 (**K407** - 93/B16/88) (YM I).

658. **K400** - 93/A44/2, **K401** - 93/A47/9, **K402** - 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4, **K403** - 93/A70/1α, **K405** - 93/B4/120, **K409** - 94/Z2A/3, **K410** - 94/Z5A/5α, **K414** - 94/H21/12, **K415** - 94/H22/3.

659. Εὐθὺ/ἀμφίκυρτο, με ἐπίπεδη ἢ αὐλακωτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο, ἀμφίκυρτο στρογγυλεμένο, ἐξώστροφο καὶ ἐξώκυρτο ἐπίπεδο, με αὐλακωτὴ ἄνω ἐπιφάνεια.

660. Ἡ πλειονότητα κυμαίνεται μεταξύ 22 - 29 ἐκ. Ἡ μοναδικὴ ἐξαίρεση, με διάμετρο ἄνω τῶν 50 ἐκ., εἶναι τὸ **K403** - 93/A70/1α. Τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων κυμαίνεται μεταξύ 5 χιλ. - 1.9 ἐκ., στὴν πλειονότητά τους ἄνω του 1 ἐκ.

661. Coldstream and Huxley 1972, 282.

662. Coldstream and Huxley 1972, 281, ε29-34 (MM IIIB), ζ48-53 (MM IIIB/YM IA).

663. Ἄν καὶ τὸ θέμα αὐτό, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοικτοῦ βάθους δὲν ἀπαντᾷ ἐκτὸς τοῦ ιεροῦ, ἐνάλληλες γωνίες σὲ κάθετὴ διάταξη ἐμφανίζονται στὸ Καστρί κυρίως κατὰ τὴν YM IB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, ξ128, ω216-YM IB) καὶ παρόμοια ἐκδοχὴ τοῦ ἴδιου θέματος, σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ μελανοῦ βάθους ἀπαντᾷ

στον Κορμό κατά τη MM III περίοδο (Betancourt 1990, fig. 60.1708-MM III).

664. Coldstream and Huxley 1972, ε30, 33, 81, 84 (MM IIIB) καὶ ἰδιαιτέρως ζ53 (MM IIIB/YM IA).

665. Coldstream and Huxley 1972, δ49 (MM IB-III A) (**K401** – 93/A47/9, **K410** – 94/Z5A/5α), δ50 (MM IB-III A) (**K403** – 93/A70/1α), ε100 (MM IIIB) (**K401** – 93/A47/9, **K402** – 93/A49/16&94/Z2Γ/4 & 94/Z5/4, **K415** – 94/H22/3), ζ48 (MM IIIB/YM IA) (**K415** – 94/H22/3).

666. Betancourt 1990, fig. 26.546 (MM III) (**K400** – 93/A44/2).

667. Kanta and Rocchetti 1989, 305, fig. 51.375 (YM I) (**K414** – 94/H21/12).

668. **K405** – 93/B4/120, **K402** – 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4 (in-out basins), **K409** – 94/Z2A/3. Περιέργως, καὶ σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατάσταση στὸν οἰκισμό, λεκάνες μὲ αὐτοῦ τοῦ τύπου τῇ διακόσμηση ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ μόνο τρία δείγματα.

669. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (13/17 – 76.47%) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, χωρὶς ἐντυπωσιακὲς συγκεντρώσεις ὀστράκων κατὰ ἄνδρη ἢ κατὰ στῶμα. Μόνο σὲ δύο περιπτώσεις, καὶ οἱ δύο στὸ *Ἄνδρη 2*, τὰ ἐν λόγω στρώματα ἐμπεριέχουν ἱχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσεις (βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18 καὶ ἐπίλογο*).

670. **K401** – 93/A47/9, **K405** – 93/B4/120, **K409** – 94/Z2A/3.

671. Ἀγγεῖα μὲ παρόμοια χαρακτηριστικὰ εἶναι οἱ κάλαθοι, καὶ αὐτοὶ σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ δειγμάτων, καθὼς καὶ τὰ μικρά, εὐρύστομα πιθοειδῆ (βλ. *πιθοειδῆ ἀγγεῖα*).

672. Στὸν Γιούχτα ἀναφέρονται λοπάδες καὶ καρποδόχες (Καρέτσου 1978, 254-255), καθὼς καὶ χρηστικὰ ἀγγεῖα γενικά (Καρέτσου 1974, 238), στὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ περιλαμβάνονται καὶ λεκάνες.

673. **K416** – 93/A17B/1, **K417** – 93/A20/4, **K418** – 93/A30/13, **K419** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/3, **K420** – 93/B15/24θ, **K421** – 93/B15/24κ, **K422** – 94/B3B/12, **K423** – 94/E-Θ23B/1, **K424** – 94/H8B/2, **K425** – 94/H21/12. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσονται καὶ *τρία* ἀκόμη δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A49, 93/B16, 94/Z3B). Ὅλα εἶναι ὁλόβα-

φα. Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων προέρχεται ἀπὸ δύο τομεῖς (93/A – *Ἄνδρη 2* καὶ 93/B – *Ἄνδρη 7*: 4/13 – 30.76%), ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα ὄστρακα ἦταν διασκορπισμένα σὲ τέσσερις διαφορετικοὺς τομεῖς (94/H: 2/13 – 15.38%, *Ἄνδρη 3*. 94/B – *Ἄνδρη 7*. 94/E-Θ – *Ἄνδρη 5* καὶ 94/Z – *Ἄνδρη 4*: 1/13 – 7.69%). Βλ. Σχ. 1.

674. Βλ. Ὑπόσημ. 675.

675. Coldstream and Huxley 1972, 100, 281, 286, ε35-36 (MM IIIB), D7, D27, E17-19 (YM I). Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 17.146-147, fig. 20. 248-249, YM IB.

676. Οἱ ὁμοιότητες μεταξὺ τῶν δύο κεραμικῶν συνόλων περιλαμβάνουν, τόσο τὶς διαστάσεις (Δχ: 12 – 17 ἐκ.) καὶ τὴ μορφολογία, ὅσο καὶ τὸ εἶδος τῆς διακόσμησης (ὁλόβαφα).

677. Cummer and Schofield 1984, pl. 50.210 (χωρὶς ἐντονα κοῖλο προφίλ), pl. 61.697, pl. 83.1527 (YM I). Τὰ δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμό τῆς Ἀγ. Εἰρήνης, ἂν καὶ ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα μεγαλυτέρων διαστάσεων (Δχ: 27.6 – 28 ἐκ.) εἶναι ἀρκετὰ παραπλήσια σχηματικὰ στὰ δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό (pl. 61.697, pl. 83.1527).

678. Κνωσός: Popham 1984, 157 (pedestalled bowl/fruit-stand), pl. 143.14 (MM IIIB/YM IA) (**K422** – 94/B3B/12, **K423** – 94/E-Θ23B/1, 93/A49). Κομμός: Betancourt 1990, 38, 106, 118, 168, 174 (fig. 35.747) (**K424** – 94/H8B/2), pl. 75.1486 (**K417** – 93/A20/4, **K422** – 94/B3B/12, **K423** – 94/E-Θ23B/1) (MM III), (186-MM IIIB/YM IA). Shaw *et alii* 2001, 52, 72-74, fig. 33.31, 32, 33 (YM IA-πλήρης ταύτιση σχηματικῇ, διαφορετικοὶ τύποι χεϊλέων, μόνον ἓνα ὁλόβαφο, τὰ ὑπόλοιπα γραπτά). Ἀντίθετα μὲ τὴν κατάσταση στὰ Κύθηρα, στὸν Κορμό ἀποτελεῖ τὸν πλέον δημοφιλεῖς τύπο ἀγγείου, μετὰ τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα καὶ τὶς γεφυρόστομες πρόχους (Shaw *et alii* 2001, 72-74). Μάλια: Demargne and Gallet de Santerre 1953, pl. XLVIII. Κανένα ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα δείγματα ἀπὸ τὸν οἰκισμό στὸ Νεροκούρου δὲν ἀνταποκρίνεται, παρὰ μόνον γενικά, στὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τὸ ἱερό καὶ τὸν οἰκισμό στὰ Κύθηρα (Kanta and Rocchetti 1989, 305-306, fig. 57.430-434, fig. 74.548-YM I, παραπλήσιο προφίλ, ἀλλὰ διαφορετικὸς τύπος χεϊλούς). Τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄβαφα ἀγγεῖα, ἀνάλογων διαστάσεων καὶ παραπλήσιου σχήματος, τὰ ὁποῖα, στὴν Ἀγ. Εἰρήνη ὀνομάζονται

spreading bowls και θεωρούνται ιδιαίτερα δημοφιλή στην Κρήτη (Georgiou 1986, 30-32, τύπος α, ιδιαίτερα pl. 7.128, 129, pl. 8.136, 137, 140 – YM IA-B), είναι τυπολογικά πλησιέστερα στα δείγματα από τον οικισμό στο Νεροκούρου, ιδιαίτερα όσον αφορά τον τύπο του χείλους. Η πλειονότητα αυτών των αγγείων σώζει έντονα ίχνη καύσης στο έσωτερο, στοιχειό που, σε συνδυασμό με την ολόβαφη διακόσμηση, δεν παρατηρείται στο υλικό από το ιερό. Τα αγγεία αυτά χαρακτηρίζονται από την Georgiou (1986, 31), ως δοχεία φαγητού ή πύραυλα.

679. *Σύνολο*: 20 δείγματα (Καστρί: 7 δείγματα, Καστρί (Θόλος): 6 δείγματα, Ιερό: 13 δείγματα).

680. Είτε ταφικού είτε θρησκευτικού χώρου. Είναι ένδεικτικό ότι, όπως και στην περίπτωση των λεκανών, ή συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων (11/13 – 84.61%), άπαντα σε στρώματα με σημεία πρωτογενών έναποθέσεων, χωρίς έντυπωσιακές συγκεντρώσεις οστράκων κατά ανδρηό ή κατά στρώμα. Μόνο σε μία περίπτωση στο Άνδρηο 2 (Δ τμήμα, MM-YM I ἐπίχ.), το εν λόγω στρώμα ἐμπεριέχει ίχνη υλικού από πυρές/καύσεις (βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18* και *ἐπίλογο*).

681. Στον λεπτομερή κατάλογο έχει περιληφθεί ένας ένδεικτικός αριθμός χαρακτηριστικών αγγείων, ενώ τα υπόλοιπα δείγματα ἐμφανίζονται μόνον σε ἐπιμέρους ποσοστά. Επίσης, στον λεπτομερή κατάλογο έχει καταγραφεί και ένα *ἐπιπλέον* δείγμα, ένα ἀποσπασματικό τμήμα βάσης και τοιχώματος (K446 – 94/H29Γ/1), με διακόσμηση και στις δύο ἐπιφάνειες (in-out), το οποίο, αν και τυπολογικά διάφορο, ἐντάσσεται, λόγω του ἀνοιχτού και ιδιαίτερα ἀβαθοῦς του σχήματος, στην ευρύτερη κατηγορία των πινακίων. Η μεγαλύτερη συκέντρωση αγγείων παρατηρείται στον *Τομέα Α* του 1993 (29/57 – 50.87%. *Άνδρηο 2*), ενώ μικρές ομάδες από τα υπόλοιπα δείγματα ήταν διασκορπισμένες σε ἑννέα ἄλλους τομείς (93/Β: 6/57 – 10.52%, *Άνδρηο 7*. 94/Η: 5/57 – 8.77%, *Άνδρηο 3*. 94/Γ – *Άνδρηο 6* και 94/Ε – *Άνδρηο 5*: 4/57 – 7.01%, 94/Ζ: 3/57 – 5.26%, *Άνδρηο 4*. 94/Β – *Άνδρηο 7* και 94/Θ – *Άνδρηο 5*: 2/57 – 3.50%, 94/Ε-Θ, και 94/ΣΤ: 1/57 – 1.75% – *Άνδρηο 5*). Βλ. Σχ. 1.

682. Coldstream and Huxley 1972, β88-91 (ΠΜ II-MM IA: *Σύνολο*: 18 δείγματα, όλα ολόβαφα

ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό), γ32 (MM IA: *Σύνολο*: 1 δείγμα, ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό). Κατὰ τὴν MM IB-III A περίοδο σημειώνεται ἕνα κενό, χωρίς καταγεγραμμένα δείγματα, ἐνῶ ἡ παρουσία τους γίνεται πλέον αἰσθητὴ κατὰ τὴν MM IIIB καὶ τὴν μεταβατικὴν MM IIIB/YM IA περίοδο-*Σύνολο*: 18 δείγματα (ε95-ἄβαφο, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ε103-ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, ζ136, 137-ἄβαφα, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ω50-ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, C11-ὀλόβαφο, ἀπὸ πορτοκαλόχρου πηλό, C12, C13, C14- & ἄλλα 7 δείγματα, ἄβαφα, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, C27-ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, C36-ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό). Κατὰ τὴν YM IA καὶ YM IB, οἱ ἀριθμοὶ μειώνονται (*Σύνολο*: 6 δείγματα), μὲ τέσσερα καὶ δύο δείγματα ἀντιστοίχως (ω87-ὀλόβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, C28-ὀλόβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, Ε40-ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, J20-ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό, ν49, ξ157-ἄβαφα, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα). Τὰ δύο δείγματα, μ50, ω221, τῆς YM IB, εἶναι γραπτὰ καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται στὸν ἴδιο τύπο αγγείου. Στὸ σύνολο τοῦ υλικοῦ ἀπὸ τὸ Καστρί καταγράφονται 21 ὀλόβαφα καὶ 27 ἄβαφα δείγματα.

683. Betancourt 1980, 7, fig. 4, μαγειρικοὶ δίσκοι (ἐπίπεδη βάση, πυθμένας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παχύτερος ἀπὸ τὸν πυθμένα τῶν μαγειρικῶν πινακίων, συχνὰ μὲ πόδια – τριποδικὰ αγγεία – καὶ λαβές, ἐνίοτε τὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὸ χεῖλος ἔφεραν ἐπίχρισμα, πολλὲς παραλλαγές). Τὰ μαγειρικά πινακία, σύμφωνα μὲ τὴν κατηγοριοποίηση τοῦ Betancourt 1980 (5-7, fig. 3) δὲν ἀνταποκρίνονται τυπολογικὰ στὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό.

684. Betancourt 1985, 118 (MM IA), 137-138 (MM II), 161 (MM III), 182 (YM I), 214 (YM II), 223 (YM III). 1990, 28 (MM IB), μαγειρικοὶ δίσκοι ἀπὸ χονδροειδῆ ἐρυθρὸ πηλό, 31 (MM IIA), 45 (MM III/YM IA). Watrous 1992, 116 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, 317 (YM I).

685. K426 – 93/A6/10, K429 – 93/A21/2, K433 – 93/A35/11, K437 – 93/B16/14, K438 – 93/B16/15, K439 – 94/B3/28δ, K440 – 94/B3B/13, K442 – 94/Γ6/55 καὶ 11 παρόμοια δείγματα, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A16-4 δείγματα, 93/A17, 93/A31, 93/A47, 93/A49, 93/A64, 94/Γ3Γ, 94/ΣΤ4Β). Ἐξ αὐτῶν ἡ

πλειονότητα (8 δείγματα: 93/A16-3 δείγματα, 93/A17, 93/A31, 93/A47, 93/A49, 94/ΣΤ4Β) είναι ολόβαφα, τὰ υπόλοιπα (3 δείγματα: 93/A16, 93/A64, 94/Γ3Γ) είναι ἄβαφα.

686. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K429** – 93/A21/2, μὲ ἐλαφρὰ ἐσώστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος.

687. **K429** – 93/A21/2, **K433** – 93/A35/11, **K437** – 93/B16/14, **K440** – 94/B3B/13 καὶ ὁκτὼ παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A16-2 δείγματα, 93/A31, 93/A44, 93/A47, 93/A64, 94/Γ3Γ, 94/ΣΤ4Β).

688. Ἰδίως στὰ πλέον ἀβαθὴ δείγματα (**K433** – 93/A35/11, **K437** – 93/B16/14, **K439** – 94/B3/28δ, **K440** – 94/B3B/13, **K442** – 94/Γ6/55).

689. Ἡ μόνη ἑξαίρεση εἶναι τὸ **K429** – 93/A21/2, μὲ ἐλαφρὰ κοίλῃ ἐπιφάνεια ἑδρασης. Στὰ **K439** – 94/B3/28δ καὶ **K440** – 94/B3B/13 δὲν σώζεται ἡ ἐπιφάνεια ἑδρασης.

690. Μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις στὶς διαστάσεις παρουσιάζει βεβαίως τὸ μοναδικὸ μικκύλο δεῖγμα στὴ συγκεκριμένη κατηγορία (**K442** – 94/Γ6/55) (βλ. Κατάλογο).

691. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

692. Coldstream and Huxley 1972, β88-90, κυρίως ολόβαφα, ἀπὸ χονδροειδὴ πηλό, γ32 (ἄβαφο, ἀπὸ χονδροειδὴ πηλό). Ἐξ αὐτῶν, μόνο τὸ β90 προσομοιάζει στὰ δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό. Τὸ σωζόμενο ὕψι ὑπερβαίνουν κατὰ πολὺ τὰ καταγεγραμμένα ὕψι ἀπὸ τὸ ἱερό (4.7 – 5.7 ἐκ.).

693. Betancourt 1980, fig. 4. C907 (YM IIIA1), 920 (MM III), μὲ μεγαλύτερες διαμέτρους (40-55 ἐκ.). 1990, fig. 26.529 (MM III). Τὸ πάχος τῶν βάσεων στὸν Κομμό δὲν ξεπερνᾷ τὸ 1 ἐκ.

694. **K431** – 93/A24/1, **K435** – 93/A76/1, **K441** – 94/Γ2Γ/1, **K445** – 94/H19B/8 καὶ 12 παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A21, 93/A23, 93/A35, 93/A44, 93/A62, 93/A70, 94/E4-2 δείγματα, 94/E-Θ25, 94/H4, 94/Θ9-2 δείγματα). Ἐξ αὐτῶν, ἡ πλειονότητα (8 δείγματα: 93/A21, 93/A35, 93/A44, 93/A62, 93/A70, 94/H4, 94/Θ9-2 δείγματα), εἶναι ολόβαφα, ἐνὼ τὰ υπόλοιπα (4 δείγματα: 93/A23, 94/E4-2 δείγματα, 94/E-Θ25) εἶναι ἄβαφα. Ἐπίσης ἓνα ἀκόμη δεῖγμα, τὸ **K427** – 93/A16/2, ἓνα μικκύλο σκεῦος, τὸ ὁποῖο σημειωτέον φέρει ἔντυπη φυλλοειδὴ διακόσμηση στὴν ἐπιφάνεια ἑδρασης, ἐντάσσεται τυπολογικὰ κάπου

μεταξὺ τῆς πρώτης (2α) καὶ τῆς τρίτης ἐκδοχῆς (2γ). Τὸ μικκύλο τοῦ μεγέθους τοῦ ἀγγείου, καθὼς καὶ τὸ εἶδος τῆς διακόσμησης χαρακτηρίζει τὸ σκεῦος σὰν συμβολικὸ/ἀναθηματικὸ. Τὸ ἴδιο εἶδος διακόσμησης ἀπαντᾷ σὲ μόνο μία ἄλλη περίπτωση στὴ συγκεκριμένη σχηματικὴ κατηγορία (**K444** – 94/Z9Γ/33).

695. Τὸ **K427** – 93/A16/2, διαθέτει ἀπλὸ εὐθὺ χεῖλος.

696. **K441** – 94/Γ2Γ/1, **K445** – 94/H19B/8.

697. Μοναδικὴ ἑξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K427** – 93/A16/2, μὲ διαφοροποιημένη βάση. Τὸ **K435** – 93/A76/1, σώζει ἐλαφρὰ κοίλῃ ἐπιφάνεια ἑδρασης.

698. **K431** – 93/A24/1, **K441** – 94/Γ2Γ/1.

699. Ἡ μοναδικὴ ἑξαίρεση εἶναι τὸ **K427** – 93/A16/2, μὲ 3.1 ἐκ. ὕψος.

700. Τὸ μόνο δεῖγμα ποὺ διαφοροποιεῖται πρὸς τὰ ἐπάνω εἶναι τὸ **K427** – 93/A16/2, μὲ πάχος 1.20 ἐκ.

701. **K427** – 93/A16/2, **K431** – 93/A24/1, **K435** – 93/A76/1, **K445** – 94/H19B/8 καὶ ὁκτὼ παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (βλ. Ὑπόσημ. 694).

702. **K441** – 94/Γ2Γ/1 καὶ τέσσερα παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (βλ. Ὑπόσημ. 694).

703. Coldstream and Huxley 1972, ζ136, 137 (μαγειρικὸι δίσκοι), ἴσως καὶ E40 (πινάκιο). Στὴν YM IA περίοδο ἐντάσσεται μόνον ἓνα γραπτὸ δεῖγμα (ω87).

704. Davis 1986, pl. 27. U57, pl. 30. X3, pl. 31.Z14 (MM II-IIIb). Betancourt 1980, fig. 4. C494 (YM IIIb), C905 (YM IIIA1), μακρινοὶ συγγενεῖς. Watrous 1992, fig. 16.251 (YM IA-B). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 77.578 (YM I), πολὺ μεγαλύτερο δεῖγμα (Δχ: 80 ἐκ.).

705. Davis 1986, pl. 27. U48, 50, 53, 54, pl. 30. X5 (MM II-IIIb). Betancourt 1980, fig. 4. C760 (YM IIIb), C922 (YM I-II). 1990, 152, fig. 26.558 (MM III), fig. 37. 764-766 (MM III), fig. 47.1114 (MM IIA-B), fig. 65. 1872 (MM III/YM IA), ὅπου σημειώνεται μεγάλη συχνότητα στὸν Κομμό καὶ ἡ πιθανότερη χρῆση του ὡς πῶμα σὲ μαγειρικὰ σκεύη (ἴχνη καύσης). Levi and Carinci 1988, tav. 96. t (Phase Ib).

706. Catling, Catling and Smyth 1979, 43, Dep. E, fig. 29.218 (YM IA), 44, Dep. F, fig. 30.221 (YM IA). Kanta and Rocchetti 1989, 317, fig. 55.408, 410 (YM I).

707. **K430** – 93/A21/30 και 11 παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A6, 93/A23, 93/A31, 93/A75, 93/B16, 94/Γ7, 94/Ε3, 94/Ε5Β, 94/Ζ7Α, 94/Η19Β, 94/Η21). Ἐξ αὐτῶν ἑπτὰ δείγματα εἶναι ἄβαφα (93/A6, 93/B16, 94/Ε3, 94/Ε5Β, 94/Ζ7Α, 94/Η19Β, 94/Η21), καὶ τέσσερα φέρουν ὁλόβαφη διακόσμηση (93/A23, 93/A31, 93/A75, 94/Γ7).

708. Ἄβαφα: 7/12. Ὀλόβαφα: 5/12 (βλ. Ὑποσημ. 707).

709. Coldstream and Huxley 1972, ω50, C12, 14 καὶ ἑπτὰ παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στὸν κατάλογο.

710. Τὸ ν49, ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, τὸ ὁποῖο ὀνομάζεται μαγειρικὸς δίσκος.

711. Davis 1986, pl. 27. U45, 49, pl. 31. Z13 (MM II-IIIb). Betancourt 1980, fig. 4. C643 (MM III). Levi and Carinci 1988, tav. 96.v (Phase Ib), ω (Phase III).

712. **K428** – 93/A16/8, **K432** – 93/A30/4 καὶ δύο παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/B5, 93/B12). Ἐξ αὐτῶν τῶν δύο, ἓνα εἶναι ὁλόβαφο (93/B5), καὶ τὸ ἄλλο ἄβαφο. Ἐπίσης, τὰ **K436** – 93/B15/85ζ, (μικκύλο σκεῦος) καὶ **K444** – 94/Ζ9Γ/33, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ξεχωριστὴ ὑποομάδα, μὲ εὐθὺ χεῖλος, ἐπίπεδο ἢ κυρτὸ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια.

713. Ἐξώστροφο: **K428** – 93/A16/8, **K432** – 93/A30/4, Εὐθὺ/κυρτό, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω: **K436** – 93/B15/85ζ, **K444** – 94/Ζ9Γ/33.

714. **K436** – 93/B15/85ζ, **K444** – 94/Ζ9Γ/33.

715. **K428** – 93/A16/8, **K432** – 93/A30/4.

716. **K428** – 93/A16/8, **K432** – 93/A30/4, **K444** – 94/Ζ9Γ/33 καὶ 93/B12, ἀπὸ τὰ δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους.

717. **K436** – 93/B15/85ζ καὶ 93/B5, ἀπὸ τὰ δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους.

718. Coldstream and Huxley 1972, β91 (MM IA), πινάκιο, ε95 (δίσκος), 103 (πινάκιο), C11, 13, 27, 36 (MM IIIb) πινάκια, J20 (YM IA), πινάκιο, ξ157 (YM IB), μαγειρικὸς δίσκος ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα.

719. Davis 1986, pl. 27. U51, 52 (MM II-IIIb).

720. Betancourt 1980, fig. 4. C429 (MM III).

721. Coldstream and Huxley 1972, 287, 294, ἐκτὸς ἀπὸ ν49 καὶ ξ157.

722. Betancourt 1980, 7 καὶ 1985, 118 (MM IA),

137-138 (MM II), 161 (MM III), 182 (YM I), 214 (YM II), 223 (YM III).

723. Μόνον τρία δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ (**K433** – 93/A35/11, **K437** – 93/B16/14, **K439** – 94/B3/28δ), καὶ τὰ τρία *Τύπου 1* σώζουν διακόσμηση ποὺ παραπέμπει σὲ συγκεκριμένη περίοδο (MM), γεγονὸς ποὺ συμβαδίζει μὲ τὴν ἐσωτερικὴ τυπολογία τοῦ Καστριοῦ.

724. Περίπου τὸ 53.84% τοῦ ὑλικοῦ μπορεῖ νὰ ἐνταχθεῖ στὴν κατηγορίαν τῶν χονδροειδῶν πηλῶν, ἐνῶ τὸ 46.15%, περιέχει ἀπλῶς ἓναν ἀριθμὸ προσμίξεων.

725. Λευκωπός: 3/57-5.26%, Ροδόχρους: 2/57-3.50%.

726. **K428** – 93/A16/8 (*Τύπος 2γ*), **K432** – 93/A30/4 (*Τύπος 2γ*), **K442** – 94/Γ6/55 (*Τύπος 1*, μικκύλο σκεῦος), Ε4 (*Τύπος 2α*). Στὸ Καστρί ὁ πηλὸς αὐτὸς χρησιμοποιεῖται ἐξίσου σπάνια (4/48), καὶ ἀπαντᾷ σὲ ὅλες τὶς χρονολογικὲς περιόδους.

727. Coldstream and Huxley 1972, 294-295, πινάκια τῆς YM IB, μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out), (μ50).

728. Coldstream and Huxley 1972, κ9, μ1, 41 (YM IB).

729. Καρέτσου 1978, 254-255, μαζὶ μὲ λοιπὰς.

730. Peatfield 1992, 68, 70, στὸ Ἄνω Ἄνδρη.

731. Rutkowski 1986, 87.

732. Μόνο ἓνα δεῖγμα σώζει ἵχνη καύσης (**K427** – 93/A16/2).

733. Βλ. σχόλια σὲ σχέση μὲ *τριποδικὲς χύτρες* καὶ *πύραυλα*.

734. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν ἀγγείων ἦταν ὁλόβαφα, ἢ γραπτά, τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ πολὺ λίγα δείγματα χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα, ὁ κατ' ἐξοχὴν πηλὸς γιὰ μαγειρικὲς δραστηριότητες στὸ νησί, καὶ ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι μόνον ἓνα μικκύλο δεῖγμα (**K442** – 94/Γ6/55) σώζει ἵχνη ποδιῶν, εἶναι μάλλον ἀποθαρρυντικὲς ἐνδείξεις γιὰ τὴ θεωρίαν αὐτῇ, τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὸ συγκεκριμένο ὑλικό. Τέλος, θὰ πρέπει νὰ μνημονευθεῖ ὅτι ἡ μελέτη τῶν τριποδικῶν χυτῶν ὑποδηλώνει πῶς μακρόχρονοι ἢ πρωτογενεῖς μαγειρικὲς διαδικασίες μάλλον δὲν ἦταν μέρος τοῦ τυπικοῦ, τουλάχιστον στὸ συγκεκριμένο ἱερό (βλ. *τριποδικὲς χύτρες*).

735. Μόνο τρία στὰ 57 δείγματα (**K427** – 93/A16/2, **K436** – 93/B15/85ζ, **K442** – 94/Γ6/55).

736. *Άνδρη* 2: ΜΜ επίχ., Δ. τμήμα, ΜΜ-ΥΜ Ι επίχ., *Άνδρη* 4: Στρ. 3 (βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18* καὶ *ἐπιλογ.*). Τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων σὲ στρώματα μὲ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ μὲ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσεις γενικὰ ἀνέρχεται στὸ 42.85% (24/56), ἀλλὰ μόνο δύο στρώματα ἐξ αὐτῶν δὲν ἀνήκουν σὲ πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις (*Άνδρη* 2: Δ τμήμα, ΥΜ επίχ. – Ἐπιφ. Στρ., *Άνδρη* 3: Ν τομή, Στρ. 1). Βλ. *Στατ. Πίνακες 17* καὶ *18*.

737. Λαμβάνοντας ὑπόψη τὴν ἀποσπασματικότητα τοῦ ὑλικοῦ, ἡ διαφοροποίηση μεταξὺ πύθων, μικρῶν ἢ μεγάλων καὶ πιθοειδῶν ἀγγείων ἦταν, ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῶν πιθαμορέων, σὲ κάποιες περιπτώσεις, ἰδιαίτερα δυσχερῆς, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ σωζόμενα τοιχώματα καὶ βάσεις. Ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ λεπτομερὴς κατάλογος περιλαμβάνει κάποια διαφορούμενα δείγματα, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν, παραδείγματος χάριν, νὰ ἐνταχθοῦν στὴ γενικὴ κατηγορία τῶν κλειστῶν ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων καὶ ἀντιστρόφως. Τὰ βασικὰ κριτήρια γιὰ τὴν ἐνταξή τους σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία εἶναι τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων, τὸ εἶδος τοῦ πηλοῦ (χονδροειδῆς) καὶ/ἢ ἡ σωζόμενη διακόσμηση (πλαστική/ἀνάγλυφη).

738. Πίθοι: 46, Πιθοειδὴ ἀγγεῖα: 170, Πιθαμορεῖς: 15.

739. Χεῖλη: 31, Τοιχώματα: 10, Βάσεις: 5. Ἡ ἐπιλογή τῶν συγκεκριμένων τοιχωμάτων καὶ βάσεων ἀπὸ τὴ γενικὴ κατηγορία τῶν πύθων/πιθοειδῶν ἔχει γίνεи μὲ κριτήριο τὸ πάχος τοῦ ὀστράκου (ἄνω του 1 ἐκ.), τὴ διάμετρο βάσης καὶ τὴν παρουσία ἀνάγλυφης/ἐξεργῆς διακόσμησης. Στὸ σύνολο τῶν καταγεγραμμένων ὀστράκων δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς πύθων ἔχει καταγραφεῖ στὸν *Τομέα Β* τοῦ 1993 (9 δείγματα – *Άνδρη* 7), στοὺς *Τομεῖς ΣΤ* – *Άνδρη* 5, *Ζ* – *Άνδρη* 4 καὶ *Η* – *Άνδρη* 3 τοῦ 1994 (7 δείγματα ἕκαστος), καθὼς καὶ στοὺς *Τομεῖς Β* – *Άνδρη* 7 καὶ *Ε-Θ* – *Άνδρη* 5 τοῦ ἴδιου ἔτους (4 δείγματα ἕκαστος). Βλ. *Σχ. 1*.

740. Coldstream and Huxley 1972, ἐκτὸς ἀπὸ 553-55 (ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΑ, πύθοι μὲ διαφοροποιημένο λαιμὸ) καὶ 553-54 (ΥΜ ΙΒ, πύθοι μὲ διαφοροποιημένο λαιμὸ).

741. Kanta and Rocchetti 1989, 311. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα ἀνάλογα ἀγγεῖα, μὲ τετραγωνισμένο χεῖλος, ἀπαντοῦν, μεταξὺ ἄλλων, στὴν Πύλο τῆς Μεσσηνίας (Lolos 1985, fig. 313, 314, 649b – wide-mouthed, spouted jars), κατὰ τὴν ΥΕ Ι περίοδο καὶ φέρουν γραπτὴ διακόσμηση, κυρίως πτυχωτὸ ρυθμὸ.

742. Μόνον ὀκτὼ ἀπὸ τὰ 31 τμήματα χεῖλέων (**K473** – 93/B15/26, **K479** – 94/B17A/1, **K486** – 94/Δ1/1, **K497** – 94/ΣΤ9Α/5, **K499** – 94/Ζ1Α/2, **K502** – 94/Ζ9/8, **K504** – 94/Ζ10/9, **K512** – 94/Η22/1), τὰ ὁποῖα, στὴ συντριπτικὴ τους πλειονότητα ἀνήκουν σὲ πύθους *Τύπου β* (στρογγυλεμένα χεῖλη). Ἐπίσης, ἀρκετὰ χεῖλη ἐμφανίζουν μία προεξοχή ἐσωτερικά, ἡ ὁποία ὅμως εἶναι δομικὸ στοιχεῖο τοῦ χείλους καὶ δὲν ὀφείλεται σὲ συνολικὴ κλίση τοῦ χείλους πρὸς τὰ ἔσω, ἀπλὰ μειώνει τὴν ἐσωτερικὴ διάμετρο.

743. Στὴ ἴδια κατηγορία περιλαμβάνονται δύο δείγματα καδόσχημων πύθων μὲ σχεδὸν ἀμφίκυρτα, ἐπίπεδα, ἢ κυρτὰ στρογγυλεμένα χεῖλη (**K474** – 93/B15/26α, **K512** – 94/Η22/1), καθὼς καὶ ἓνα δεῖγμα πύθου, διαφορετικοῦ τύπου (**K463** – 93/B5/33).

744. **K449** – 92/9/1, **K460** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/28β, **K462** – 93/B5/30, **K475** – 93/B15/26β, **K480** – 94/B23/6, **K482** – 94/B40Α/5, **K487** – 94/Ε-Θ15.2/1, **K492** – 94/ΣΤ7Α/10, **K493** – 94/ΣΤ7Β/3, **K497** – 94/ΣΤ9Α/5, **K500** – 94/Ζ7Α/4, **K501** – 94/Ζ8Α/1α, **K502** – 94/Ζ9/8, **K507** – 94/Η12Β/20α.

745. **K458** – 93/B1/1β, **K473** – 93/B15/26, **K477** – 93/B16/33η, **K479** – 94/B17Α/1, **K481** – 94/B29/1, **K483** – 94/Γ1Β/2, **K486** – 94/Δ1/1, **K488** – 94/Ε-Θ15/2, **K489** – 94/Ε-Θ26Α/1, **K496** – 94/ΣΤ9Α/3, **K499** – 94/Ζ1Α/2, **K504** – 94/Ζ10/9, **K509** – 94/Η21/6, **K510** – 94/Η21/7.

746. Coldstream and Huxley 1972, β115-116, γ13 (ΜΜ ΙΑ), ε105-106 (ΜΜ ΙΙΙΒ), ζ145-150 (ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ), η76-77 (ΥΜ ΙΑ), ν48 (ΥΜ ΙΒ). Κρίνοντας ἀπὸ τὴ στρωματογραφία στὸ Καστρί, φαίνεται πὼς ἡ τετραγωνισμένη, πρὶν τυποποιημένη, ἐκδοχή τοῦ χείλους δὲν ἐμφανίζεται πρὶν ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο (ε105-106), καὶ βεβαίως γίνεται ἰδιαίτερα δημοφιλὴς κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο. Καὶ οἱ δύο ἐκδοχῆς χεῖλέων, σὲ ἀνάλογους καδόσχημους πύθους, συνυπάρχουν κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ στὸν Κορμό (Shaw *et alii* 2001, 83-84). Στὸ ἱερὸ συνυπάρχουν σὲ ἀπόλυτη ἰσορροπία.

747. Coldstream and Huxley 1972, **MM IIIB**: ε106 (**K449** – 92/9/1, **K487** – 94/E-Θ15.2/1, **K493** – 94/ΣΤ7Β/3, **K497** – 94/ΣΤ9Α/5), **MM IIIB-YM IA**: ζ145 (**K462** – 93/Β5/30, **K482** – 94/Β40Α/5, **K487** – 94/E-Θ15.2/1, **K492** – 94/ΣΤ7Α/10, **K493** – 94/ΣΤ7Β/3, **K497** – 94/ΣΤ9Α/5), ζ148 (**K460** – 93/Β4 Έπέκτ. Δ/28β).

748. Catling, Catling and Smyth 1979, 44, 46, 47, 55, όπου όλα τα χείλη είναι τετραγωνισμένα και τα άγγεϊα αποκαλούνται large tubs: Dep. E, fig. 30: 212 (**K507** – 94/Η12Β/20Α), 214, Dep. F, fig. 32: 228 (**K449** – 92/9/1, **K462** – 93/Β5/30, **K493** – 94/ΣΤ7Β/3, **K500** – 94/Ζ7Α/4, **K501** – 94/Ζ8Α/1α), Dep. F, fig. 33: 229, Dep. H, fig. 39: 267 (**K497** – 94/ΣΤ9Α/5) (YM IA). Warren 1981, fig. 20 (YM I).

749. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, fig. 392 (MM IIB-III A), fig. 403 (YM IA).

750. Levi and Carinci 1988, tav. 3.e (Phase III), με σχοινοειδή διακόσμηση. Γενικά ο καθόσχημος πίθος, με τετραγωνισμένο χείλος, είναι σπάνιος στη Φαιστό.

751. Betancourt 1990, 98: fig. 43. 950 (MM IB) (**K493** – 94/ΣΤ7Β/3, **K500** – 94/Ζ7Α/4, **K501** – 94/Ζ8Α/1α), fig. 24.468 (MM III) (**K507** – 94/Η12Β/20α), fig. 35.749 (MM III) (**K507** – 94/Η12Β/20α-κοινός τύπος κατά την MM III), fig. 56.1493 (MM III) (**K449** – 92/9/1, **K462** – 93/Β5/30, **K482** – 94/Β40Α/5, **K497** – 94/ΣΤ9Α/5, **K501** – 94/Ζ8Α/1α), fig. 56.1494 (MM III) (**K500** – 94/Ζ7Α/4), fig. 63.1844 (μεταβατική MM III-YM IA).

752. Boyd-Haws 1908, pl. IX.31 (YM I).

753. Sackett and Popham 1970, 226, fig. 16. 68 (LM IB), όπου αποκαλείται spouted jar.

754. Kanta and Rocchetti 1989, 311, fig. 61. 468 (**K462** – 93/Β5/30, **K500** – 94/Ζ7Α/4, **K501** – 94/Ζ8Α/1α), fig. 69.517, fig. 70.524-528, 530 (**K507** – 94/Η12Β/20α), fig. 71.533 (YM IB) (tub, pithos, pithoid jar).

755. Coldstream and Huxley 1972, **MM IA**: β115 (**K458** – 93/Β1/1β, **K481** – 94/Β29/1), β116 (**K473** – 93/Β15/26), γ13 ως προς κλίση. **MM IIIB**: ε105 (**K481** – 94/Β29/1), **MM IIIB-YM IA**: ζ146 (**K474** – 93/Β15/26α, **K486** – 94/Δ1/1), ζ148 (**K473** – 93/Β15/26, **K479** – 94/Β17Α/1 ως προς κλίση. **K486** – 94/Δ1/1, **K499** – 94/Ζ1Α/2, **K504** – 94/Ζ10/9), ζ149-150 (**K512** – 94/Η22/1-ἀμφίκυρτο), **YM IA**: η77-λάρναξ (**K481** – 94/Β29/1, **K496** – 94/ΣΤ9Α/3).

756. Betancourt 1990, MM IIB: fig. 13.55 (MM IB) (**K458** – 93/Β1/1β, **K489** – 94/E-Θ26Α/1), fig. 23. 443 (MM IIB) (**K473** – 93/Β15/26, **K481** – 94/Β29/1, **K479** – 94/Β17Α/1). Φαίνεται πως ή τετραγωνισμένη έκδοχή και στον Κορμό δεν εμφανίζεται προ της MM III περιόδου. Και οι δύο έκδοχές άπαντούν κατά την YM IA περίοδο (Shaw *et alii* 2001, 83-84). Στη Φαιστό άπαντᾷ επίσης σε μικρούς αριθμούς (Levi and Carinci 1988, tav. 1.b, e – Phase 1b, tav. 4.b, c – Phase 1a, tav. 6b – Phase 1b, **K479** – 94/Β17Α/1).

757. Coldstream and Huxley 1972, η42 (YM IA, jar). Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. F, fig. 34.230 (YM IA-four handled jar), Dep. H, fig. 38.262 (YM IA- two handled jar). Το μέγεθος, καθώς και ή γενική μορφολογία αυτού του συγκεκριμένου άγγείου από το ιερό το εντάσσουν στους πίθους και όχι στα πιθοειδή, με σχηματικά παράλληλα μόνο στην YM IA περίοδο. Η διακόσμηση του άγγείου κλίνει μάλλον προς το τέλος της YM I περιόδου. Άν και διάταξη της διακόσμησης σε ζώνες χαρακτηρίζει περισσότερο την YM IA, οι φολίδες, παρότι εμφανίζονται για πρώτη φορά κατά τη MM IIIB, στο Καστρί άποτελούν κατ'έξοχήν χαρακτηριστικό της YM IB περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 290, 297, μ49, ξ99, 151, ω118, 154, D22). Φολίδες, με παρόμοια απόδοση, άπαντούν στον ὦμο μικρού πιθοειδούς, στην ήπειρωτική Ελλάδα, κατά την YE I περίοδο (Mountjoy 1986, 11-12, fig. 3.2 – Πρόσυμνα). Μετά την YE I περίοδο, το συγκεκριμένο θέμα δεν άπαντᾷ σε πιθοειδή (Mountjoy 1986, 20-22).

758. Christakis, 2005.

759. Έξαιρείται το **K463** – 93/Β5/33 και πιθανώς το **K486** – 94/Δ1/1. Το τελευταίο θα μπορούσε να ανήκει σε άπιόσχημο πίθο (Christakis 2005, 13-18, σχηματικός τύπος 93).

760. Christakis 2005, 19-21 (κυρίως οι σχηματικές έκδοχές 106, 112, 113, 120). Οι καθόσχημοι πίθοι (Tub pithoi), σύμφωνα με την τυπολογία αυτή έχουν λεπτό χείλος και δεν εμφανίζονται σε σημαντικούς αριθμούς πριν από την YM IIIA περίοδο (Christakis 2005, 21).

761. Coldstream and Huxley 1972, 283.

762. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

763. Χείλη: **K460** – 93/Β4 Έπέκτ. Δ/28β, **K477** – 93/Β16/33η, **K480** – 94/Β23/6, **K488** – 94/E-

Θ15/2, *Τοιχώματα*: **K523** – 93/B6/93, **K528** – 94/ΣΤ7Α/9, **K531** – 94/Z9B/2.

764. Κυρίως ώχρὸς καὶ πορτοκαλόχρους, ἀλλὰ καὶ λευκωπὸς.

765. **K517** – 93/A6/52, **K523** – 93/B6/93, **K524** – 93/B16/1β, **K526** – 94/Γ7/1, **K527** – 94/E-Θ21Α/1, **K528** – 94/ΣΤ7Α/9, **K529** – 94/ΣΤ11Β/4, **K531** – 94/Z9B/2, **K532** – 94/H2B/25, **K535** – 94/H19B/2.

766. Foster 1982, 106-107.

767. Coldstream and Huxley 1972, 278, γ19-21.

768. Coldstream and Huxley 1972, 279. Βλ. ὅμως *χύτερες*.

769. Coldstream and Huxley 1972, 276, β76-79. Betancourt 1990, pl.45.760 (MM III-rope pattern). Βλ. ὅμως *χύτερες*.

770. **K524** – 93/B16/1β, **K526** – 94/Γ7/1, **K527** – 94/E-Θ21Α/1, **K529** – 94/ΣΤ11Β/4, **K535** – 94/H19B/2. Μόνο ἓνα (**K532** – 94/H2B/25) σώζει ἴχνη βαφῆς.

771. Coldstream and Huxley 1972, 282, δ54 (MM IB-III A), ε107 (MM IIIB), ν57 (YM IB), (ἐκτὸς τοῦ ν57, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κυκλικὲς ἐντυπώσεις).

772. Christakis 2005, 23-25. Foster 1982, 106-107. Betancourt 1985, 138, 162, 182, 238, 255, εἰκ. 44.A-B, πίν. 8A, 15A-B, πίν. 16.ΣΤ. 1990, pl. 12.236 (MM IIA-rope pattern), pl. 15.279 (MM IB-IIA), pl. 45.761 (MM III – ὠσειδεῖς ἐντυπώσεις), pl. 67.1258 (MM IIB), pl. 76.1517-1518 (MM III – κυκλικὲς ἐντυπώσεις. Shaw *et alii* 2001, 84 (YM IA). Στὴν Ἀγ. *Εἰρήνη*, βλ. Davis 1986, 5 (MM IIB-YM IA). Cummer and Schofield 1984, 47, pl. 81.1444-1445, pl. 87.1575-1576 (YM I).

773. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. F, fig. 32-33, Dep. H, fig. 39 (YM IA). Σύμφωνα μὲ τὴν πιὸ πρόσφατη τυπολογία (Christakis 2005), ἡ σχοινοειδὴς διακόσμηση τόσο χαμηλὰ στὸ ἐξωτερικὸ τοῦ ἀγγείου σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ δείγματα (**K542** – 94/Z4/1α), παρὰ τὰ ἀνοιχτὰ κωνικὰ τοιχώματα, πιθανῶς τὸ ἐντάσσει στὴν κατηγορία τῶν ὠσειδῶν πίθων (Christakis 2005, 6-13).

774. Τμήμα τοιχώματος πίθου (**K535** – 94/H19B/2).

775. Betancourt 1990, pl. 67.1258 (MM IIB), pl. 76.1517-1518 (MM III).

776. Kiriati 2003, 125, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος χονδροειδοῦς πηλοῦ παρουσιάζεται μὲν στὸ Καστρί κατὰ τὴν Παλαιονακτο-

ρικὴ περίοδο, ἀλλὰ συνεχίζει καὶ κατὰ τὴ Νεο-ανακτορικὴ περίοδο (YM IA).

777. Kiriati 2003, 125, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος χονδροειδοῦς πηλοῦ χρησιμοποιοῦται στὸ Καστρί ἀποκλειστικὰ κατὰ τὴν Πρώιμη Ἑποχὴ τοῦ Χαλκοῦ II καὶ κατὰ τὴν Προ-ανακτορικὴ περίοδο (MM IA). Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις χονδροειδῶν πηλῶν θὰ πρέπει, παρ' ὅλα αὐτά, νὰ ληφθεῖ ὑπόψη ἡ μεγάλη διάσταση στοιχείων ποὺ παρουσιάσθηκε μετὰ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸ ἱερὸ καὶ τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐμφάνιση καὶ χρῆση τῶν χονδροειδῶν πηλῶν (βλ. *χύτερες*, *πύραυλα*, *πινάκια*), γεγονὸς ποὺ ἀφ' ἑαυτοῦ θέτει τέτοιου εἶδους χρονολογικὲς παρατηρήσεις σὲ ἀμφισβήτηση.

778. Γιούχτας: Καρέτσου 1974, 238 (MM III), «...μέγας ἀριθμὸς ὀστράκων ἀνήκει εἰς πίθους... κυρίως ἐκ τοῦ στρώματος τῆς MM III περιόδου». 1975, 334, Δωματίο I, τμήμα YM IA πίθου μὲ πλαστικὴ ταινία στὴ νοτιοδυτικὴ γωνία τοῦ δωματίου. 1976, 417, «...μεγάλον ποσοστὸ κεραμικῆς ἀνήκει σὲ πίθους ἀποθηκευτικούς, ποὺ καλύπτουν μεγάλη χρονικὴ διάρκειαν». 1978, 236, 249, «...μεγάλον ποσοστὸ κεραμικῆς ἀνήκει σὲ κύπελλα, πρόχους, πίθους», «...λιγότερα εἶναι τὰ θραύσματα πίθων τῆς MM IB-II περιόδου», ἀποσπασματικοὶ πίθοι κάτωθεν δαπέδου δωματίων. Μαζᾶς: Πλάτων 1951, 99-100, τεμάχια πίθων μὲ σχοινοειδὴ διακόσμηση, ἄνευ ἰσχυροῦ κυλινδρικοῦ λαιμοῦ. Κόφιντας: Rutkowski 1986, 94, 1988, 83. Βρύσιντας: Δαβάρας 1974, 210, διάφορα τεμάχια πίθων μὲ σχοινοειδὴ διακόσμηση. Ἀτσιπάδες: Peatfield 1992, 68, πιθοειδὴ στὴν περιοχὴ τοῦ Ἄνω Ἀνδῆρου. Morris and Peatfield 1995, 645, τμήματα μικρῶν πίθων. Προφήτης Ἡλίας Μελίων: Πλάτων 1951, 140.

779. Rutkowski 1986, 95. Peatfield 1990, 126-131. Dickinson 1994, 275-278.

780. Marinatos 1993, 118, ὅπου ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ὑπαρξὴ μεγάλων ἀποθηκευτικῶν σκευῶν/ἀποθήκευση τροφίμων σὲ κτιστὰ ἱερὰ προϋποθέτει τὴν ὑπαρξὴ περίπλοκων καὶ συχνῶν τελετῶν.

781. Βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19 Χάρτη κατανομῆς 6*.

782. *Ἄνδρη 3*: 3 δείγματα, *Ἄνδρη 4*: 3 δείγ-

ματα, Άνδηρο 5: 5 δείγματα, Άνδηρο 7: 12 δείγματα (βλ. Στατ. Πίνακα 18).

783. Ίσως τὰ συγκεκριμένα ὄστρακα προέρχονται ἀπὸ κατολισθήσεις ὑλικοῦ καὶ δὲν βρίσκονται στὴν ἀρχικὴ τους θέση (ἀλλὰ βλ. *ἐπίλογο*).

784. Άνδηρο 4, Στρ. 3 (βλ. Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18).

785. Watrous 1996, 91.

786. Βλ. *ἐπίλογο*.

787. Ἀγροτικὸς πληθυσμός.

788. Πίθοι μὲ μὴ διαφοροποιημένο λαίμω εὐνοοῦν τὴ μετακίνηση τοῦ κέντρου βάρους τοῦ ἀγγείου καὶ ἐγγυῶνται ὑψηλὴ προσβασιμότητα καὶ διαχείριση τῶν περιεχομένων (Christakis 2005, 68). Γενικὰ οἱ πίθοι χαρακτηρίζονται ὡς δοχεῖα πολλαπλῶν χρήσεων, τόσο γιὰ μακροπρόθεσμη, ὅσο καὶ γιὰ βραχυπρόθεσμη ἀποθήκευση ἀγαθῶν (Christakis 2005, 67).

789. Τὰ ἀρχαιολογικὰ δεδομένα δὲν στήριζουν τὴ θεωρία ὅτι συγκεκριμένες κατηγορίες ἀγαθῶν ἀποθηκεύονταν σὲ συγκεκριμένους τύπους πίθων (Christakis 2005, 68). Σύμφωνα μὲ ἐθνογραφικὰ στοιχεῖα, στὸ 40% τῶν πίθων ἀποθηκεύεται ἐλαιόλαδο καὶ στὸ 30% σιτηρὰ καὶ ὄσπρια (Christakis 2005, 65).

790. Christakis 2005, 51-52. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 275-276 (Άνεμόστηλια). Κρίνοντας, βέβαια, ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἀνακαλύψεις στὸ ἀνακτορικὸ κτίριο τῶν Ἀρχανῶν (Σακελλαράκης καὶ Σακελλαράκη 2001, 131-132), τέτοιου τύπου πίθοι θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ γιὰ τὴν ἀποθήκευση ὑφασμάτων. Δυστυχῶς, δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ πῶμα, τὸ ὁποῖο νὰ καλύπτει τὸ ἀνοιγμα αὐτῶν τῶν ἀγγείων.

791. Marinatos 1990, 88.

792. Christakis 2005, 63.

793. *Χεῖλη*: 154, *Τοιχώματα*: 10, *Βάσεις*: 6. Τὰ ἀγγεῖα ποὺ ἐντάσσονται σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία εἶναι ὅλα, ἢ σχεδὸν ὅλα, ταυτόσημα μὲ τὰ ἀγγεῖα ποὺ ἀποκαλοῦνται γενικὰ jars ἢ pithoid jars στὶς ἀγγλικὲς δημοσιεύσεις, ὅρος γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει ἀκριβὴς ἀντιστοιχία στὴν ἐλληνικὴ ὀρολογία. Στὸ σύνολο τῶν καταγεγραμμένων πιθοειδῶν ἢ συντριπτικῇ πλειονότητῃ τῶν δειγμάτων προέρχεται ἀπὸ τοὺς Το-

μεῖς Β – Άνδηρο 7 καὶ Α – Άνδηρο 2 τοῦ 1993, μὲ 57 καὶ 42 δείγματα ἀντιστοίχως. Στὸν Τομέα Β, συγκεκριμένα, τὰ περισσότερα ὄστρακα ἐντάσσονται στὶς ὁμάδες Β5 (18 δείγματα), Β4 (8 δείγματα), Β16 (7 δείγματα), Β1 (7 δείγματα) καὶ Β2 (5 δείγματα). Ἀκολουθοῦν οἱ Τομεῖς Η (20 δείγματα – Άνδηρο 3), Ζ (15 δείγματα – Άνδηρο 4), Θ (8 δείγματα – Άνδηρο 5) καὶ τέλος οἱ τομεῖς Γ – Άνδηρο 6 καὶ ΣΤ – Άνδηρο 5 τοῦ 1994, μὲ 7 καὶ 8 δείγματα ἀντιστοίχως. Ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι τομεῖς (92/Περυσυλλογή – Άνδηρο 2, 92/7 – Άνδηρο 2, 94/Α – Άνδηρο 2, 94/Β – Άνδηρο 7, 94/Ε – Άνδηρο 5, 94/Ε-Θ – Άνδηρο 5, 94/Ι – Άνδηρο 5), περιλαμβάνουν ἀπὸ 1 ἕως 3 δείγματα ἑκαστος. Βλ. Σχ. 1.

794. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἀνήκουν καὶ ἑπτὰ τμήματα χειλέων, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Ἐξ αὐτῶν, δύο (93/Β5, 93/Β16) εἶναι *ὀλόβαφα* καὶ πέντε (93/Α15Β, 93/Α24, 93/Β2, 94/Ζ10-2 δείγματα), εἶναι *ἄβαφα*. Τυπολογικὰ εἶναι πλησιέστερα στὰ **K459** – 93/Β2/14, καὶ **K478** – 94/Α4/1.

795. Ἡ διάμετρος χεῖλους εἶναι ὑπολογίσιμη μόνο σὲ δύο ἐκ τῶν δειγμάτων (**K459** – 93/Β2/14, **K478** – 94/Α4/1), καὶ ἀνέρχεται σὲ 19 καὶ 21 ἐκ., ἀντιστοίχως.

796. Σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, τῆς ΜΜ ΙΙΙΒ-ΥΜ Ι παράδοσης.

797. **K454** – 93/Α21/3, **K461** – 93/Β5/29, **K495** – 94/ΣΤ7Β/3β, **K515** – 94/Θ5/12α, **K516** – 94/Θ8/1. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἀνήκουν καὶ 45 τμήματα χειλέων, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Τριάντα δύο δείγματα εἶναι τυπολογικὰ παραπλήσια μὲ τὸ **K454** – 93/Α21/3. Ἐξ αὐτῶν, ἓνα (94/Γ11Β) σώζει ταινιωτὴ διακόσμηση, ἔξι εἶναι *ὀλόβαφα* (93/Α15, 93/Β1, 93/Β5-2 δείγματα, 94/Ζ2Β, 94/Θ3Α), καὶ εἴκοσι πέντε εἶναι *ἄβαφα* (93/Α16, 93/Α24, 93/Α44, 93/Α47Β-3 δείγματα, 93/Α56, 93/Α58-8 δείγματα, 93/Α72-2 δείγματα, 93/Β3β-2 δείγματα, 93/Β4-3 δείγματα, 94/Ι2, 94/Η19Β, 94/Θ9Α). Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι τυπολογικὰ παραπλήσια στὰ **K461** – 93/Β5/29 καὶ **K516** – 94/Θ8/1. Ἐξ αὐτῶν, πέντε εἶναι *ὀλόβαφα* (93/Β1, 93/Β5-2 δείγματα, 93/Β16-2 δείγματα), καὶ ἑπτὰ εἶναι *ἄβαφα* (93/Β3γ, 93/Β4, 93/Β5-3 δείγματα, 93/Β16, 94/Η12Β). Τέλος, ἓνα δειγμα (93/Β4), τυπολογικὰ παραπλήσιο μὲ τὸ **K495** – 94/ΣΤ7Β/3β, δὲν σώζει ἵχνη βαφῆς.

798. **K461** – 93/B5/29 από τὸν κατάλογο καὶ 94/Γ11B.

799. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διακόσμηση στὸ **K516** – 94/Θ8/1, παρόμοιο δείγμα ἀπαντᾷ στὸν Κομμό (Betancourt 1990, pl. 95.1877 (MM III/YM IA).

800. **K524** – 93/B16/1β, **K527** – 94/E-Θ21A/1, **K535** – 94/H19B/2.

801. Βλ. Ὑποσημ. 772.

802. Kanta and Rocchetti 1989, 309, 316, fig. 44.285 (**K461** – 93/B5/29, **K516** – 94/Θ8/1), ὅπου ἀποκαλοῦνται κάδοι μὲ προχοή-spouted tubs, μὲ ὀριζόντιες λαβές, καὶ θεωροῦνται σχεδὸν μοναδικὸ σχῆμα, fig. 51: 376 (**K461** – 93/B5/29 καὶ **K495** – 94/ΣΤ7B/3β, ὡς πρὸς τὴ διακόσμηση μόνο), fig. 56.425, μὲ ἐπίθετη διακόσμηση (**K461** – 93/B5/29, **K516** – 94/Θ8/1, ὡς πρὸς τὴ διακόσμηση), fig. 56.426, 428, 429 (**K454** – 93/A21/3, **K461** – 93/B5/29, **K515** – 94/Θ5/12α), ὅπου ἀποκαλοῦνται εὐθύπλευροι κάδοι, μικρόσωμες ἐκδοχῆς πύθων, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ.

803. **K448** – 92/Περυσυλλογὴ/1, **K451** – 93/A6/17, **K452** – 93/A15/3, **K453** – 93/A20/1, **K468** – 93/B5/209δ, **K470** – 93/B11/2, **K494** – 94/ΣΤ7B/3α, **K503** – 94/Z9Γ/14, **K511** – 94/H21/13 καὶ πιθανῶς τὸ **K476** – 93/B16/18. Ἐπίσης στὴν ἴδια κατηγορία ἀνήκουν καὶ 54 τμήματα χειλέων, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. *Τριάντα* ἐξ ἑξ αὐτῶν εἶναι τυπολογικὰ παραπλήσια μὲ τὰ **K451** – 93/A6/17 καὶ **K453** – 93/A20/1. Ἐξ αὐτῶν, τρία δείγματα (93/B2, 94/B48B, 94/Θ3A), φέρουν *ταινιωτὴ* διακόσμηση, 15 δείγματα (93/A16, 93/A21, 93/A23, 93/B1, 94/B3A, 94/Γ2, 94/Γ2B, 94/E5A, 94/Z5B, 94/Z7Γ, 94/Z9Γ, 94/Z13B, 94/H13B-3 δείγματα), εἶναι *ὀλόβαφα* καὶ 18 δείγματα (93/A16, 93/A73-2 δείγματα, 93/B1-4 δείγματα, 93/B3β, 93/B3γ, 93/B4-3 δείγματα, 93/B8, 94/ΣΤ2A, 94/ΣΤ9B, 94/H7, 94/H12B, 94/Θ5) δὲν *σῶζουν κανένα ἵχνος βαφῆς*. Ἐννέα ἐκ τῶν ὑπολοίπων εἶναι τυπολογικὰ παραπλήσια μὲ τὸ **K511** – 94/H21/13. Ἐξ αὐτῶν, πέντε (92/Περυσυλλογὴ, 93/B1, 93/B16-2 δείγματα, 94/Z9Γ) εἶναι *ὀλόβαφα* καὶ τέσσερα (93/B2, 94/A19, 94/Γ1, 94/E-Θ30) εἶναι *ἄβαφα*. Τέλος, ἑννέα δείγματα εἶναι τυπολογικὰ παραπλήσια μὲ τὸ **K448** – 92/Περυσυλλογὴ/1. Ἐξ αὐτῶν, τὰ περισσότερα (7/9) εἶναι *ὀλόβαφα* (92/7, 93/A16, 93/B5,

94/ΣΤ11A, 94/Z9B, 94/H21, 94/Θ3A), καὶ τὰ ὑπόλοιπα (94/Z10, 94/H29H), *ἄβαφα*.

804. Betancourt 1980, 1-15.

805. Betancourt 1980, fig. 1.C915, 917, 929 καὶ 1990, fig. 26.532 (MM III).

806. Kanta and Rocchetti 1989, fig. 46.300, 301, fig. 73.541 (**K448** – 92/Περυσυλλογὴ/1, **K452** – 93/A15/3, **K503** – 94/Z9Γ/14, **K511** – 94/H21/13) (YM I).

807. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων (5/64), ἡ πλειονότητα φέρει *ταινιωτὴ* διακόσμηση τῆς MM IIIB-YM I περιόδου, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, ἐνῶ ἓνα μοναδικὸ δείγμα (**K468** – 93/B5/209δ) σῶζει ἵχνη *ταινιωτῆς* διακόσμησης σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ μελανοῦ βάθους, τῆς MM παράδοσης.

808. Coldstream and Huxley 1972, 279 (MM IB-IIIA), 282, δ58-59, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ. Μαγειρικὰ σκεύη ἀναφέρονται γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὴ MM IIIB περίοδο (ε103 – πινάκιο, χονδροειδές). Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα μαγειρικὰ σκεύη, ἀπὸ τὴ MM IIIB καὶ ἐξῆς (ε90-99, ζ, η, θ, μ, ν), κατασκευάζονταν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα. Βλ. ὅμως *τριποδικὲς χύτρες*.

809. *Ἐλλειψοειδῆς πεπλατυσμένη διατομή*: 5.11% τῶν ποδιῶν, *Ἐλλειψοειδῆς διατομή*: 2.65% τῶν ποδιῶν, *Κυλινδρική διατομή*: 26.66% τῶν ποδιῶν.

810. Σχηματικὰ παράλληλα ἀπὸ τὸ ἱερό: **K749** – 93/A71/1, **K752** – 93/B4/17, **K759** – 93/B5/186, **K766** – 94/Z1/50, **K768** – 94/Z3Γ/30η (**K448** – 92/Περυσυλλογὴ/1, **K511** – 94/H21/13). Παράλληλα γιὰ τὰ ὑπόλοιπα δείγματα δὲν ἐντοπίσθηκαν. Οἱ χύτρες ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα κυμαίνονται μεταξὺ 22-35 ἐκ. σὲ διάμετρο χεῖλους.

811. Παράλληλα, ἰδίως τρία ἐκ τῶν δειγμάτων (**K453** – 93/A20/1, **K470** – 93/B11/2, **K494** – 94/ΣΤ7B/3α) προσομοιάζουν σὲ YM I πιθοειδῆ ἀγγεῖα, τὰ ὅποια ἀποκαλοῦνται ἀπιόσχημα (handled piriform jars, without neck), στὸν οἰκισμὸ στὸ Νεροκούρου (Kanta and Rocchetti 1989, fig. 47.316, 319-321, YM I).

812. *Χεῖλος*: **K476** – 93/B16/18, *Τοιχώματα*: **K522** – 93/A49/3α, **K525** – 94/A4/10, **K536** – 94/Θ1A/3. Ὅλα ὀλόβαφα ἐξωτερικὰ, ἐκτὸς τοῦ **K522** – 93/A49/3α, τὸ ὁποῖο εἶναι ἄβαφο, καὶ τοῦ **K476** – 93/B16/18, τὸ ὁποῖο φέρει *ταινιωτὴ* διακόσμηση.

813. Coldstream and Huxley 1972, β68 (MM IA-πιθοειδές), ζ139 (MM IIIB-YM IA-πιθοειδές),

ω292 (YM IB-μαγειρικό σκεύος). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.368, 379, 381-383.

814. **K455** - 93/A49/5, **K464** - 93/B5/140, **K471** - 93/B15/6, **K485** - 94/G5/7 και πιθανώς το **K467** - 93/B5/208β. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και έξι τμήματα χειλέων (93/B2, 93/B5-2 δείγματα, 94/G3A, 94/Z8A, 94/H12Γ), όλα με ταινιωτή διακόσμηση, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους.

815. Άβαφα, ή με ταινιωτή διακόσμηση, σε ρυθμό σκοτεινό επί ανοιχτού της MM IIIB-YM I περιόδου.

816. Coldstream and Huxley 1972, ω247, 248 (YM IB-μικρά πιθοειδή/jars).

817. Betancourt 1990, fig. 47.1106 (MM IIA-B).

818. Ένα άγγεο με σχεδόν ακέραιη διατομή (**K447** - 94/B40A/4) και έπτά τμήματα χειλέων (**K450** - 93/A6/16, **K456** - 93/A53/4, **K469** - 93/B5/210β, **K484** - 94/G3A/5, **K506** - 94/H12B/11, **K514** - 94/H29Λ/8 και πιθανώς το **K472** - 93/B15/22α). Στην ίδια κατηγορία ανήκει και ένα τμήμα άβαφου χείλους (93/A47), το οποίο δεν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους.

819. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290.

820. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

821. Coldstream and Huxley 1972, 298, όπου θεωρείται απομίμηση πέτρας. Παρόμοια δείγματα απαντούν στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ν24-YM IB, σκύφος, ξ73-YM IB, σκύφος, ω203-YM IB, κύπελλο), καθώς και στην Άγ. Ειρήνη, όπου σαν θέμα είναι ιδιαίτερα δημοφιλές κατά την YM IB περίοδο, κυρίως για τη διακόσμηση ρυττών (Cummer and Schofield 1984, pl. 69.1049-YM IB, pl. 73.1134-YM IB, pl. 74.1149-YM IB, pl. 81.1440-YM IB, pl. 82c-YM IB, pl. 85.1556, 1557-YM IB, pl. 86.1561-YM IB). Στην ηπειρωτική Ελλάδα απαντά στη Μεσσηνία (Mountjoy 1999, fig.105.10-YE IIA, Μάλθη).

822. Coldstream and Huxley 1972, 283 (Ζ), 290 (η, θ) για πτυχωτό ρυθμό και 278, 282 για πολυχρωμία.

823. Betancourt 1990, fig. 30.646 (MM III). Shaw *et alii* 2001, fig. 35.45 (YM IA), και τα δύο όλόβαφα.

824. Coldstream and Huxley 1972, β74-75 (MM IA). Shaw *et alii* 2001, fig. 35.39 (YM IA), άβαφα. Levi and Carinci 1988, tav. 7.d - Phase II, stamnoid pitharakia).

825. **K457** - 93/A67/11, **K490** - 94/E-Θ26A/7, **K491** - 94/ΣΤ2/1δ, **K508** - 94/H16/1, **K513** - 94/H24/19 και πιθανώς το **K505** - 94/Z13B/3. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και δύο τμήματα άγγείων (93/A67, 93/B15), με όλόβαφο λαιμό και ταινία χείλους αντίστοιχως, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στον λεπτομερή κατάλογο. Το **K466** - 93/B5/140β αποτελεί μεμονωμένη περίπτωση.

826. Στα Κύθηρα, φυτικά θέματα τέτοιου τύπου καταγράφονται κυρίως κατά τη MM IIIB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 283, έ30, 33, 45 - σε ρυθμό σκοτεινό επί ανοιχτού, D68 - σε λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους).

827. Βλ. *άγγεϊα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*.

828. Coldstream and Huxley 1972, γ33 (MM IA), άβαφο, D12 (MM IIIB-YM IA), με πολύχρωμη διακόσμηση. Οί διάμετροι χείλους είναι παρόμοιες (10.5 εκ., 13.5 εκ.).

829. **K490** - 94/E-Θ26A/7 και τα 93/A67, και 93/B15, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους.

830. Coldstream and Huxley 1972, ω238α. Τα άλλα αλάβαστρα στα Κύθηρα ανήκουν όλα στον απούσχημο τύπο, με λιγότερο κυρτό ώμο (μ47). Παρόμοια δείγματα απαντούν και στην ηπειρωτική Ελλάδα (Mountjoy 1986, fig. 19.1, 2 - FS 81-YE IIA. 1999, 255, 317-318, fig. 83.16, 17 - YE IIA - από Έπιδαυρο Λιμηρά Λακωνίας, με όλόβαφο λαιμό και διάμετρο χείλους παρόμοια με τα μικκύλα δείγματα από το ιερό, fig. 105.9, 10 - YE I - από Μάλθη Μεσσηνίας, σπάνιο σχήμα, επίσης με όλόβαφο λαιμό, fig. 106.12, 13 - YE IIA - από Μάλθη και Πύλο Μεσσηνίας).

831. Betancourt 1985, fig. 104.Λ (YM IB-μόνωτο πιεσμένο αλάβαστρο). Kanta and Rocchetti 1989, 317, fig. 74.543 (YM I).

832. **K518** - 93/A18/5, **K519** - 93/A30/3, **K520** - 93/A47A/6, **K521** - 93/A47B/5, **K530** - 94/ΣΤ13A/8, **K533** - 94/H12B/19, **K534** - 94/H12Γ/5δ. Στα τοιχώματα πιθοειδών, εκτός από τα τμήματα πίθων, περιλαμβάνονται ένδεικτικά και κάποια από τα παχύτερα δείγματα γραπτών τοιχωμάτων, τα οποία κανονικά θα εντάσσονταν στη γενική κατηγορία των κλειστών άγγείων, κατά θεματική ένότητα.

833. Τὰ υπόλοιπα δείγματα (**K519** – 93/A30/3, **K521** – 93/A47B/5, **K530** – 94/ΣΤ13Α/8) σώζουν μόνο ταινιωτή διακόσμηση, σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, τῆς ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ Ι περιόδου. Τὸ τρίτο ἐξ αὐτῶν ἀνήκει σὲ μικκύλο ἀγγεῖο. Ἐνα ἄλλο δεῖγμα (**K533** – 94/H12B/19) εἶναι ἄβαφο.

834. **K537** – 93/A35/3, **K540** – 94/Z1/98ε, **K541** – 94/Z1/98ζ, **K543** – 94/H12B/10δ, **K544** – 94/H12B/20β, **K545** – 94/H21/17.

835. Ραβδωτὴ διακόσμηση. Τὰ υπόλοιπα εἶναι ἄβαφα (**K540** – 94/Z1/98ε, **K541** – 94/Z1/98ζ, **K544** – 94/H12B/20β), ὀλόβαφα (**K543** – 94/H12B/10δ) ἢ φέρουν ταινιωτὴ διακόσμηση (**K537** – 93/A35/3).

836. Coldstream and Huxley 1972, 279, 282, 289, 295-296. Στὸ ἱερὸ ἀγγεῖα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα ἀποτελοῦν τὸ 15.21% τῶν πύθων καὶ ἕνα 7.93% τῶν πιθοειδῶν.

837. Cummer and Schofield 1984, pl. 70.1099, pl. 70.1100-1102, pl. 87.1575, 1576 (ΥΜ ΙΒ).

838. Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19, Χάρτη κατανομῆς 6*.

839. Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19, Χάρτη κατανομῆς 6*.

840. Τριάντα πέντε ἀπὸ τὰ 47 δείγματα ἐντοπίσθηκαν σὲ τρία στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, τὰ ὅποια ἐμπεριέχουν ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσεις (*Ἀνδρo 2*: ΜΜ ἐπίχ., Δ *τμήμα*, ΜΜ-ΥΜ Ι ἐπίχ., *Ἀνδρo 4*: Στρ. 3). Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*.

841. Δηλαδή, τὰ ἀγγεῖα τὰ ὅποια σώζουν διαγνωστικὰ στοιχεῖα διακόσμησης.

842. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ δημοσιευμένα στοιχεῖα γιὰ τὸ ἱερὸ στὸν Τραόσταλο, ὅπου, ἂν καὶ δὲν γίνεται ἀναλυτικὴ παρουσίαση τῆς κεραμικῆς, πύθοι σὲ φυσικὸ μέγεθος δὲν ἀναφέρονται κἀν, ἐνῶ δηλώνεται κατηγορηματικὰ ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν μικκύλων ἀγγείων στὸν χῶρο ἀνήκει σὲ πύθους, ἕνα ἐκ τῶν ὁποίων περιεῖχε καὶ ἕνα σπόρο, συμβολικὴ προσφορά, ἢ ὁποία, κατὰ τὴν ἀνασκαφεία, θὰ μπορούσε νὰ συνδεθεῖ καὶ μὲ τὴν ἀποθήκευση καρπῶν (Chrysoulaki 2001, 62).

843. Βλ. σχόλια γιὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα.

844. *Χεῖλη*: 5, *Τοιχώματα*: 6, *Βάσεις*: 4.

845. Ἡ μεγαλύτερη συγκέντρωση ὄστράκων παρατηρεῖται στὸν *Τομέα Β* τοῦ 1993 (9/15 ὄστρα-

κα – *Ἀνδρo 7*). Τὰ υπόλοιπα δείγματα μοιράζονται μεταξὺ τῶν *Τομέων Η* τοῦ 1994 (2 ὄστρακα – *Ἀνδρo 3*), *Α* τοῦ 1993 (1 ὄστρακο – *Ἀνδρo 2*), *Β* – *Ἀνδρo 7*, *Γ* – *Ἀνδρo 6* καὶ *ΣΤ* – *Ἀνδρo 5* τοῦ 1994 (1 ὄστρακο ἕκαστος). Βλ. Σχ. 1.

846. Ὁ ἴδιος τύπος βάσης, βεβαίως, ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἕναν διαφορετικὸ τύπο πιθαμοφoρέα, ὅπως αὐτὸς καταγράφεται στὸν οἰκισμὸ τοῦ Νεροκούρου (Kanta and Rocchetti 1989, 314, fig. 79.582 – ΥΜ Ι).

847. Δβ: 7-17 ἐκ.

848. Τὸ συγκεκριμένο ἀγγεῖο θὰ μπορούσε κάλλιστα νὰ ἐνταχθεῖ στὰ μεγάλα πιθοειδή, μὲ γραπτὴ διακόσμηση.

849. Betancourt 1985, 215-219, pl. 23H, pl. 24A-Γ. Popham 1984, pl. 68-69 (palace style jars).

850. Kanta and Rocchetti 1989, 314 (piriform jars with cylindrical neck), fig. 57.439 (**K548** – 93/B5/29α). Ἐπίσης, Cummer and Schofield 1984, pl. 81.1412, 1413, pl. 84.1541, 1542, 1543, ὅπου τα περισσότερα θεωροῦνται μυκηναϊκά.

851. Ἡ μόνη ἐξαίρεση εἶναι μία μικκύλη ἐκδοχὴ τοῦ σχήματος (Coldstream and Huxley 1972, ω249 – ΥΜ ΙΒ). Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα πιθαμοφoρεῖς ἀνάλογου σχήματος, μὲ ὀλόβαφο λαιμὸ ἀπαντοῦν μεταξὺ ἄλλων στὴ Μεσσηνία (Lolos 1985, fig. 483-485, ΥΕ ΙΙΑ, Κακόβατος, Τάφος Β).

852. Μόνον σὲ δύο δείγματα (**K553** – 93/A18/6, **K557** – 94/B42B/86), χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

853. Ἐξ αὐτῶν, ἕνα δεῖγμα (**K554** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/44) φέρει ζώνη μὲ σειρὰ ἐπάλληλων σιγμοειδῶν, τὰ ὅποια θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο, ἕνα ἄλλο δεῖγμα (**K558** – 94/Γ1B/3) σώζει μὴ διαγνωστικὴ ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ τῆς ΜΜ ΙΙΒ-ΥΜ Ι, καὶ ἕνα τρίτο ὄστρακο (**K560** – 93/B5/142α-β) φέρει ἀπροσδιόριστη διακόσμηση μὲ ἴχνη φυλλοειδῶν κοσμημάτων. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων (5/15), ἕνα δεῖγμα (**K557** – 94/B42B/86) δὲν σώζει κανένα ἴχνος βαφῆς καὶ τέσσερα δείγματα (**K548** – 93/B5/29α, **K551** – 94/ΣΤ2Α/1β, **K552** – 94/H21/5β, **K561** – 93/B5/142δ), εἶναι ὀλόβαφα ἐξωτερικά.

854. Μία πρόχειλη πρόχους θαλασσίου ρυθμοῦ, μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση στὸ χεῖλος ἔχει βρεθεῖ στὸν Πόρο (Dimoroulou 1999,

219, 222, pl. XLIV-XLVIII). Έκεί υποστηρίζεται πώς τέτοιου είδους διακόσμηση είναι ιδιαίτερα σπάνια, τόσο κατά την YM IB, όσο και κατά την YM II περίοδο.

855. Coldstream and Huxley 1972, 296, 302-303.

856. Coldstream and Huxley 1972, 283.

857. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

858. Ο συγκεκριμένος ρυθμός αποτελεί μία από τις πλέον δημοφιλείς θεματικές ενότητες στο ιερό, στα πλαίσια του οποίου ή κεραμική παραγωγή παρουσιάζει πολλές τοπικές ιδιομορφίες.

859. Βλ. σχόλια για φυτική διακόσμηση στα ρυτά. Τα δείγματα με λιγότερο ιδιόζουσα διακόσμηση χρησιμοποιούνταν πιθανώς για λιγότερο εξέχουσες δραστηριότητες, καθαρά πρακτικού χαρακτήρα.

860. Σε στρώματα με σημεία πρωτογενών έναποθέσεων άπαντα, όπως και στην περίπτωση των πύλων και των πιθοειδών αγγείων, ένα 53.33% του ύλικου (8/15), ή συντριπτική πλειονότητα στο Άνδηρο 7 (6/8 – 75%). Κανένα εξ αυτών δεν συνοδεύεται από ίχνη πυρᾶς/καύσης ή από ύλικό πυρᾶν/καύσεων (βλ. Στατ. Πίνακα 18). Μόνο δύο δείγματα εντοπίστηκαν σε στρώματα με ύλικό από πυρᾶς/καύσεις, στα Άνδηρα 2 και 3 αντίστοιχως, τα οποία δεν ταυτίζονται με σημεία πρωτογενών έναποθέσεων (βλ. Στατ. Πίνακα 17).

861. Σε καμία δημοσίευση δεν αναφέρεται ή παρουσία τέτοιου τύπου αγγείων σε άλλα ιερά κορυφής.

862. Λόγω της αποσπασματικότητας της συντριπτικής πλειονότητας του ύλικου είναι συχνά ιδιαίτερα δύσκολο, ή και αδύνατο, να γίνει ο διαχωρισμός μεταξύ πρόχου και άμφορέα, γεγονός το οποίο επηρέασε την απόφαση να παρουσιασθούν από κοινού. Άναλογα προβλήματα επηρεάζουν φυσικά και την έσωτερική τυπολογική κατηγοριοποίηση των δύο σχημάτων.

863. Σύνολο: 200 (Χείλη: 121, Τοιχώματα: 74, Βάσεις: 5). Ο λεπτομερής κατάλογος αυτής της κατηγορίας αγγείων (Χείλη: 58, Τοιχώματα: 56, Βάσεις: 5), καθώς και τα υπόλοιπα δείγματα πρόχων/άμφορέων από το κεραμικό ύλικό του ιερού, που δεν έχουν επιλεγεί για να παρου-

σιασθούν λεπτομερώς, αντιπροσωπεύουν μόνον τα πλέον διαγνωστικά δείγματα αυτών των δύο σχημάτων. Θα πρέπει να τονισθεί ότι το σύνολο του ύλικου από το ιερό περιλαμβάνει πλήθος όστράκων (τοιχώματα και βάσεις), τα οποία, αν και προέρχονται από κλειστά αγγεία, δεν επιτρέπουν πιδό ακριβή κατηγοριοποίηση και έχουν συνεπώς ένταχθεί κατά διακοσμητική ομάδα στη γενική κατηγορία κλειστά αγγεία. Λόγω της αποσπασματικότητας μιας μερίδας των τοιχωμάτων, τα οποία παρουσιάζονται στον λεπτομερή κατάλογο, κάποια θα μπορούσαν να ένταχθούν σε περισσότερες της μιας κατηγορίας πρόχων/άμφορέων, ενώ μερικά μεμονωμένα δείγματα δεν εντάσσονται σε καμία από τις καταγεγραμμένες ομάδες. Στην περίπτωση των αποσπασματικών βάσεων, ή ταυτότητα των οποίων δεν στοιχειοθετείται επαρκώς, τα συγκεκριμένα δείγματα τα οποία εμφανίζονται στον λεπτομερή κατάλογο, επελέγησαν, τόσο βάσει της μορφολογίας τους, όσο και βάσει του παράγοντα διακόσμηση. Οί μεγαλύτερες συγκεντρώσεις όστράκων παρατηρούνται στον Τομέα Β του 1993 (50/200 – 25%, Άνδηρο 7), στον Τομέα Ζ του 1994 (40/200 – 20%, Άνδηρο 4), στον Τομέα Η του 1994 (36/200 – 18%, Άνδηρο 3), στον Τομέα Α του 1993 (24/200 – 12%, Άνδηρο 2) και στον Τομέα ΣΤ του 1994 (14/200 – 7%, Άνδηρο 5). Στους υπόλοιπους τομείς άπαντούν πολύ μικρότερα ποσοστά όστράκων (94/Θ: 9/200 – 4.41%, Άνδηρο 5. 94/Β: 7/200 – 3.5%, Άνδηρο 7. 94/Ε-Θ: 4/200 – 2%, Άνδηρο 5. 94/Ε: 3/200 – 1.5%, Άνδηρο 5, 94/Α & 94/Γ: 2/200 – 1%, Άνδηρο 2 & 5. και 92/7, 93/Περ.: 1/200 – 0.5%, Άνδηρο 2) Βλ. Σχ. 1.

864. Στο Καστρί έχουν καταγραφεί περίπου 496 δείγματα, και κυρίως ένας τύπος πρόχου-ewer, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 77.62% του συνόλου. Η συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων (92.46%) εντάσσεται στη MM IIIB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 281, 287, 295). Άξιζει να σημειωθεί ότι οι αριθμοί αυτοί περιλαμβάνουν και κάποια αγγεία από τάφους (D, E, J). Όσον αφορά την τυπολογική παράμετρο, οί διαφορές με το ύλικό από το ιερό, οί οποίες αναφέρονται κυρίως στη σχετικά περιορισμένη ποικιλία τύπων και στα χαμηλά ποσοστά μι-

κρῶν/μικκύλων δειγμάτων, εἶναι ἰδιαίτερα ἔντο-
νες καὶ προφανῶς εἶναι συνάρτηση τοῦ διαφο-
ρετικοῦ χαρακτήρα τῶν δύο συνόλων.

865. Γιούχτας: Καρέτσου 1978, 236, 249, 254,
Ἀτσιπάδες: Peatfield 1992, 70.

866. Ὅλα τμήματα χειλῶν.

867. **K571** – 93/B4/11, **K573** – 93/B4/74. Ἐπίσης,
στὴν ἴδια ἐκδοχὴ ἐντάσσονται καὶ ἔξι ἀκόμη δείγ-
ματα χειλῶν, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται
στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Ἐξ αὐτῶν, τέσ-
σερα εἶναι ἄβαφα (93/B15, 94/B30, 94/ΣΤ11Β, 94/
Ζ10), δύο ἐξ αὐτῶν ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ἓνα
εἶναι ὀλόβαφο ἐξωτερικὰ (94/Ζ9Γ), καὶ ἓνα (94/
Γ3Γ) φέρει ταινιωτὴ διακόσμηση. Σύνολο: 8 χεῖλη.

868. Betancourt 1985, 191, 199, 204, 213, 234,
εἰκ. 93, πίν. 21.ΣΤ, Ζ.

869. Coldstream and Huxley 1972, μόνον ἴσως
τὸ ξ126 (YM IB). Τρεῖς πρόχειλες πρόχοι προέρ-
χονται ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἀνασκαφές στὸν
Θόλο (Καστρί), ἐκ τῶν ὁποίων μόνον μία ἀντα-
ποκρίνεται στὸν συγκεκριμένο τύπο (Bevan *et*
alii 2002, fig. 14.11-YM IA). Οἱ πρόχοι (ewers) στὸν
οἰκισμό, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὴ συντριπτικὴ
πλειονότητα τοῦ ὑλικοῦ (D45, 61, 63, E44, L4 – MM
III, D44, E48-51, YM IA), δὲν ἀνταποκρίνονται τυ-
πολογικὰ σὲ αὐτὸν τὸν συγκεκριμένο τύπο.

870. Betancourt 1985, πίν. 13.I, πίν. 14.B (Κνω-
σὸς-MM III), πίν. 21.ΣΤ, Ζ (Παλαίκαстро-YM IB).

871. Cummer and Schofield 1984, pl. 73.1141
(YM IB).

872. Shaw *et alii* 2001, fig. 36.49 (YM IA), ὅπου
ἡ πλειονότητα εἶναι ὀλόβαφα (1/2) ἢ ἄβαφα (1/4).

873. Kanta καὶ Rocchetti 1989, fig. 48.328, 329
(YM I), ὅπου τὸ πρῶτο δείγμα φέρει πτυχωτὴ
διακόσμηση.

874. **K622** – 93/A17/3, **K628** – 93/A71/5, **K629**
– 93/B2/4, **K631** – 93/B5/66δ, **K656** – 94/Z2B/28θ,
K657 – 94/Z3Γ/1. Στὴν ἴδια κατηγορία πιθανῶς
ἀνήκει καὶ τὸ **K659** – 94/Z5/102ε (βλ. ὅμως τρίτη
κατηγορία).

875. **K629** – 93/B2/4. Coldstream and Huxley
1972, 283, ε30, 31, 45, 53, 54 (MM IIIB).

876. **K656** – 94/Z2B/28θ καὶ πιθανῶς τὸ
K659 – 94/Z5/102ε (βλ. τρίτη κατηγορία). Cold-
stream and Huxley 1972, 283, 290. Ὅλα τὰ ὑπό-
λοιπα ἀγγεῖα εἶναι ἄβαφα (1), ὀλόβαφα (2) ἢ φέ-
ρουν μὴ διαγνωστικὴ ταινιωτὴ διακόσμηση (1).

Τὰ σωζόμενα χεῖλη δὲν διατηροῦν διαγνωστικὰ
διακοσμητικὰ στοιχεῖα (Ἄβαφα: **K571** – 93/B4/11
καὶ τέσσερα δείγματα τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβά-
νονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους, Ὀλόβα-
φα: ἓνα δείγμα τὸ ὁποῖο δὲν περιλαμβάνεται
στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους, *Ταινιωτὴ διακό-*
σμηση: **K573** – 93/B4/74, καὶ ἓνα δείγμα τὸ ὁποῖο
δὲν περιλαμβάνεται στοὺς λεπτομερεῖς κατα-
λόγους).

877. **K565** – 93/A21/1, **K570** – 93/B3γ/10α,
K580 – 93/B5/52α, **K586** – 93/B16/87, **K598** – 94/
Ζ5Α/11, **K600** – 94/Z6/78, **K605** – 94/Z11/67ε,
K606 – 94/H2B/5, **K610** – 94/H12Γ/5, **K611** – 94/
H21/1, **K615** – 94/H29B/1, **K616** – 94/H29Θ/4β.
Στὴν ἴδια γενικὴ κατηγορία ἐντάσσεται ἴσως καὶ
ἓνα ἀκόμη ἄβαφο δείγμα (**K612** – 94/H21/5), τὸ
ὁποῖο, ἂν καὶ διαφοροποιεῖται ἀπὸ τὰ ὑπόλοι-
πα ὡς πρὸς τὴν κυρτότητα τοῦ ὤμου, σώζει
μία ἀκέραιη λαβὴ ἐλλειψοειδοῦς/κυλινδρικής
διατομῆς ἐκ τοῦ χεῖλους. Ἐπίσης, στὴν ἴδια πα-
ραλλαγὴ ἐντάσσονται καὶ τέσσερα ἀκόμη δείγ-
ματα χειλῶν, τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται
στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Ἐξ αὐτῶν, τρία
εἶναι ὀλόβαφα ἐξωτερικὰ (93/A67, 94/Z3Γ, 94/
Ζ9Γ) καὶ ἓνα (93/B3β) φέρει ταινιωτὴ διακόσμη-
ση. Σύνολο: 17 χεῖλη.

878. Ἰδίως τὰ **K580** – 93/B5/52α, **K600** – 94/
Ζ6/78, **K615** – 94/H29B/1, **K616** – 94/H29Θ/4β.
Ἐπίσης τὸ 93/B3β, τὸ ὁποῖο δὲν περιλαμβάνεται
στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Ἀκριβὴ παράλ-
ληλα αὐτῆς τῆς μορφῆς χεῖλους δὲν ἔχουν ἐντο-
πισθεῖ οὔτε στὸ Καστρί, οὔτε σὲ ἄλλες μινωικὲς
ἀνασκαφές.

879. Μόνο τρία δείγματα προσεγγίζουν τυ-
πολογικὰ τὴ συγκεκριμένη ἐκδοχὴ (Coldstream
and Huxley 1972, ζ75, ε73, D60), καὶ ἰδιαίτερα τὸ
K610 – 94/H12Γ/5.

880. Betancourt 1990, fig. 29.614 (MM III). Shaw
et alii 2001, fig. 36.47 (YM IA– **K586** – 93/B16/87,
K598 – 94/Z5Α/11, **K606** – 94/H2B/5, **K610** – 94/
H12Γ/5).

881. Kanta and Rocchetti 1989, fig. 48.333 (YM I).
Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, ἂν καὶ τὰ ἀγγεῖα
αὐτὰ παρουσιάζουν κάποιες μορφολογικὲς ὁ-
μοιότητες μὲ τοὺς μεγάλους πιθαμοφορεῖς (Boyd-
Hawes 1908, pl. IX.23, 28Α) εἶναι πολὺ μικρότερα
σὲ μέγεθος.

882. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282. Ένα δείγμα (**K606** – 94/H2B/5) φέρει μη διαγνωστική, ταινιωτή διακόσμηση, σε ρυθμό σκοτεινό επί ανοιχτού της MM IIIB-ΥΜ Ι περιόδου και ένα άλλο δείγμα (**K612** – 94/H21/5), είναι άβαφο. Από τα δείγματα που δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους, το 94/Γ3Γ φέρει ταινιωτή διακόσμηση.

883. **K624** – 93/A36/12, **K632** – 93/B5/66ε, **K644** – 93/B15/135β, **K646** – 93/B16/85β, **K664** – 94/Z10/7β, **K666** – 94/H12B/19β, **K674** – 94/H29Θ/100α, **K676** – 94/Θ11B/5 και πιθανώς τα **K655** – 94/Z1A/1, και **K658** – 94/Z4/20α. Επίσης, στην ίδια παραλλαγή εντάσσεται μάλλον ένα ακόμη ολόβαφο (93/A44), και δύο άβαφα δείγματα (94/H29), τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους.

884. Coldstream and Huxley 1972, 283. Από τον λεπτομερή κατάλογο είναι τά: **K624** – 93/A36/12, **K664** – 94/Z10/7β, **K674** – 94/H29Θ/100α, **K676** – 94/Θ11B/5. Επίσης δύο πιθανά δείγματα (**K655** – 94/Z1A/1, **K658** – 94/Z4/20α).

885. **K632** – 93/B5/66ε, **K644** – 93/B15/135β, **K646** – 93/B16/85β, **K666** – 94/H12B/19β, και δύο δείγματα τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους. Τέλος, ένα από τα άποσπασματικά δείγματα, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στον λεπτομερή κατάλογο, είναι ολόβαφο (βλ. Υποσημ. 883).

886. **K572** – 93/B4/12, **K574** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/6, **K575** – 93/B5/10, **K599** – 94/Z5A/12, **K604** – 94/Z10/7, **K608** – 94/H12B/14, **K609** – 94/H12B/20, **K613** – 94/H24/14α, **K614** – 94/H24/18, **K619** – 94/Θ5/26α. Παραπλήσιο μπορεί να θεωρηθεί το **K587** – 93/B16/220ε. Επίσης, στην ίδια κατηγορία εντάσσονται έπτα ακόμη δείγματα χειλέων, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους. Η πλειονότητα (5) είναι ολόβαφα έξωτερικά (93/A15B-2 δείγματα, 93/A44, 93/A56, 94/Z9Γ), ένα είναι άβαφο (93/A47) και ένα σώζει ταινιωτή διακόσμηση (93/A15A). Σύνολο: 18 χείλη.

887. **K574** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/6, **K604** – 94/Z10/7, **K614** – 94/H24/18, **K619** – 94/Θ5/26α.

888. **K613** – 94/H24/14α, **K614** – 94/H24/18: 19.7εκ, **K619** – 94/Θ5/26α: 3.5-4εκ.

889. Η μεγάλη άποσπασματικότητα των δειγμάτων δεν επιτρέπει πάντα την ακριβή τους ταύτιση.

890. Betancourt 1990, 98, fig. 24.474 (MM III) (**K572** – 93/B4/12, **K574** – 94/B4 Έπέκτ. Δ/6, **K599** – 94/Z5A/12, **K604** – 94/Z10/7, **K608** – 94/H12B/14), fig. 36.756 (MM III), fig. 51.1257 (MM IIIB) (**K604** – 94/Z10/7). Shaw *et alii* 2001, 81, fig. 37.52, 53 (YM IA). Kanta και Rocchetti 1989, fig. 80.583 (YM I) (**K575** – 93/B5/10, **K604** – 94/Z10/7, **K614** – 94/H24/18). Panagiotaki 1999, fig. 34.326 (MM IIIB/YM IA). Στο ύλικό από το ιερό ο λαίμος αποκλίνει περισσότερο και είναι υψηλότερος. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. C, fig. 24.157 (πρόχους, MM III) (**K575** – 93/B5/10), fig. 26.158 (άμφορέας). Bernini 1995, fig. 11.32, 33 (MM III/YM I).

891. **K572** – 93/B4/12, **K575** – 93/B5/10, **K587** – 93/B16/220ε, **K608** – 94/H12B/14, **K609** – 94/H12B/20, **K619** – 94/Θ5/26α, και ένα δείγμα το οποίο δεν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους.

892. **K574** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/6, **K599** – 94/Z5A/12, και πέντε δείγματα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους.

893. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

894. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282, 289, κρίνοντας από τη θεματογραφία της κεραμικής, σε σκοτεινή βαφή επί ανοικτού βάθους (ε81, 84-MM IIIB). Φυτική διακόσμηση γενικά δεν εμφανίζεται πριν από τη MM IIIB, ιδίως σε σκοτεινό βάθος, ενώ διακόσμηση σε ανοιχτή βαφή επί σκοτεινού βάθους δεν συνεχίζει κατά την YM IA περίοδο.

895. Davis 1986, pl. 23.E32 (MM III) (**K597** – 94/Z5A/7).

896. Panagiotaki 1999, fig. 33.323 (άμφορέας, MM IIIB/YM IA) (**K568** – 93/A56/1), fig. 36.331 (άμφορέας, MM IIIB/YM IA) (**K568** – 93/A56/1). Το **K597** – 94/Z5A/7 προσομοιάζει με fig. 32.312 (πρόχους), και fig. 35.330 (άμφορέας).

897. Bernini 1995, fig. 11.30 (πρόχους, MM III/YM IA) (**K568** – 93/A56/1).

898. **K621** – 93/A15A/5, **K625** – 93/A49/2,3, **K634** – 93/B5/233ε, **K637** – 93/B15/29, **K641** – 93/B15/101γ, **K642** – 93/B15/101δ, **K650** – 94/E8/60α, **K655** – 94/Z1A/1, **K661** – 94/Z9Γ/20, **K662** – 94/Z9Γ/20δ, **K668** – 94/H13A/14, **K670** – 94/H21/15, **K671** – 94/H24/20, **K672** – 94/H24/21 και πιθανώς το **K663** – 94/Z9Γ/21. Επίσης, ένα δείγμα με ταινιωτή διακόσμηση (94/H10B), το οποίο δεν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους.

899. Άβαφα: 3, Όλόβαφα: 1 (ι). Ταινιωτή διακόσμηση σε ρυθμό σκοτεινό επί άνοιχτού της MM IIIB-YM I περιόδου: 6.

900. Ραβδωτή διακόσμηση (MM IIIB): 3, Πολυχρωμία (MM II-IIIB): 3.

901. **K625** – 93/A49/2,3, **K655** – 94/Z1A/1. Επίσης ένα πιθανό δείγμα (**K663** – 94/Z9Γ/21).

902. Coldstream and Huxley 1972, 283.

903. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

904. Coldstream and Huxley 1972, 282-283, 289-290.

905. **K569** – 93/B1/14, **K576** – 93/B5/10α, **K582** – 93/B15/22, **K590** – 94/E4/30α, **K595** – 94/Z2B/130. Στην ίδια γενική κατηγορία πιθανώς εντάσσεται και ένα άκομη δείγμα (**K564** – 93/A20/3), το οποίο, παρὰ το έξωκυρτο χεῖλος, διαθέτει ύψηλό, κυλινδρικό λαιμό. Επίσης, στην ίδια κατηγορία εντάσσονται 25 άκομη δείγματα χεῖλων, τὰ όποια δέν περιλαμβάνονται στους λεπτομερεῖς καταλόγους. Έξ αὐτῶν, είκοσι (93/A21, 93/B3γ, 93/B4, 94/ΣΤ1-3 δείγματα, 94/ΣΤ4B-2 δείγματα, 94/ΣΤ11B, 94/Z2A-2 δείγματα, 94/Z5A, 94/Z7B, 94/Z9, 94/Z9Γ, 94/H12B, 94/H13A, 94/H28B, 94/H29E, 94/Θ10), δηλαδή ή συντριπτική πλειονότητα, είναι άβαφα, τέσσερα είναι όλόβαφα έξωτερικά (93/A44, 93/B16, 94/E4, 94/Z9Γ), και μόνον ένα (94/H28A), σώζει ίχνη πορφυρής βαφής επί μελανού βάθους. Σύνολο: 31 χεῖλη.

906. Kanta and Rocchetti 1989, 313, όπου τὰ κωνικά κομβία αναφέρονται ως χαρακτηριστικό στοιχείο τῶν YM I πρόχων. Αὐτὸ και ένα άλλο δείγμα (**K590** – 94/E4/30α) σώζουν ίχνη προχοῆς.

907. Μοναδική έξάρση άποτελεῖ τὸ **K564** – 93/A20/3, τὸ όποιο ύπερβαίνει τὸν μέσο όρο (Δχ: 17 εκ.).

908. Η μεγάλη πλειονότητα (23/31) είναι άβαφα (**K569** – 93/B1/14, **K576** – 93/B5/10α, **K582** – 93/B15/22), και μετὰ άκολουθοῦν τὰ όλόβαφα (6/31) (**K564** – 93/A20/3, **K590** – 94/E4/30α).

909. Λευκή επί μελανῆς: **K595** – 94/Z2B/130, Πορφυρή επί μελανῆς: 94/H28A.

910. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

911. Coldstream and Huxley 1972, 287, E48-57 (Δχ: 10 – 11.5 εκ.), όπου ή μόνη τυπολογική διαφορά με τὸ ύλικὸ άπὸ τὸ ιερὸ παρατηρεῖται στην μορφή τοῦ χεῖλους. Στὸ ιερὸ δέν άπαντὰ ό τύπος τῆς μεγάλης πρόχου με ύψηλὴ λοξόμητη

προχοή, ιδιαίτερα δημοφιλὴς στὸν οικισμό, κατὰ τὴ MM IIIB και τὴν YM I περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 281, D64-68, 287, E55-63, J22-24).

912. Betancourt 1990, fig. 31.650 (MM III), fig. 37.763 (MM III). Shaw *et alii* 2001, fig. 36.48 (YM IA) (**K576** – 93/B5/10α, **K582** – 93/B15/22, **K595** – 94/Z2B/130).

913. Kanta and Rocchetti 1989, fig. 48.331 (άμφορέας, YM I) (**K569** – 93/B1/14), fig. 48.332 (πρόχους, YM I).

914. Coldstream and Huxley 1972, 287, E59, J22 (YM IA-low spouted jug). Η έξέλιξη τοῦ σχήματος κατὰ τὴν YM IB (ξ115) δέν άφορᾷ τὰ δείγματα άπὸ τὸ ιερὸ. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ δείγματα διατηροῦν ίχνη προχοῆς.

915. Coldstream and Huxley 1972, ξ115-118 (YM IB). Betancourt 1990, fig. 33.687 (MM III). Η λαβὴ στὸ δείγμα άπὸ τὸ ιερὸ είναι ύπερυψωμένη, άνωθεν τοῦ χεῖλους.

916. Άπὸ τοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους είναι τὰ: **K623** – 93/A35/6, **K643** – 93/B15/135α, **K645** – 93/B16/9, **K647** – 94/A3/1, **K648** – 94/A 17/1, **K653** – 94/ΣΤ7B/4, **K658** – 94/Z4/20α, **K659** – 94/Z5/102ε, **K663** – 94/Z9Γ/21, **K675** – 94/Θ11B/4 και πιθανώς τὰ: **K628** – 93/A71/5, **K629** – 93/B2/4, **K631** – 93/B5/66δ, **K641** – 93/B15/101γ, **K662** – 94/Z9Γ/20δ, **K670** – 94/H21/15, **K671** – 94/H24/20. Επίσης, δέκα τμήματα τοιχωμάτων, τὰ όποια δέν περιλαμβάνονται στους λεπτομερεῖς καταλόγους, κατὰ πάσα πιθανότητα ανήκουν σε αὐτὴ τὴν κατηγορία. Έξ αὐτῶν, τρία δέν σώζουν ίχνη βαφής (93/B15:2, 94/Z9), τέσσερα είναι όλόβαφα έξωτερικά (93/B16:2, 94/Z9Γ, 94/H10), δύο σώζουν ίχνη πορφυρής βαφής επί μελανοῦ βάθους (94/H24, 94/Θ11B), και ένα φέρει ίχνη λευκῆς βαφής επί μελανοῦ βάθους (94/H21).

917. **K623** – 93/A35/6, **K675** – 94/Θ11B/4, και δύο δείγματα, τὰ όποια δέν περιλαμβάνονται στους λεπτομερεῖς καταλόγους. Μόνον ένα δείγμα, τὸ όποιο επίσης δέν περιλαμβάνεται στους λεπτομερεῖς καταλόγους, σώζει ίχνη λευκῆς βαφής επί σκοτεινοῦ βάθους. Επίσης ένα πιθανὸ δείγμα (**K671** – 94/H24/20) (βλ. Ὑποσημ. 916).

918. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

919. **K662** – 94/Z9Γ/20δ, και τρία δείγματα, τὰ όποια δέν περιλαμβάνονται στους λεπτομερεῖς καταλόγους. Επίσης τρία πιθανὰ δείγματα

(**K631** – 93/B5/66δ, **K641** – 93/B15/101γ) (βλ. Ὑποσημ. 916).

920. **K645** – 93/B16/9, **K653** – 94/ΣΤ7Β/4, καὶ τέσσερα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (βλ. Ὑποσημ. 916).

921. **K643** – 93/B15/135α καὶ ἓνα δεῖγμα (**K647** – 94/A3/1), μὲ ἴχνη καταλειβάδας. Ἐπίσης δύο πιθανὰ δείγματα (**K628** – 93/A71/5, **K670** – 94/H21/15).

922. **K658** – 94/Z4/20α, **K663** – 94/Z9Γ/21. Ἐπίσης ἓνα πιθανὸν δείγμα (**K629** – 93/B2/4).

923. Coldstream and Huxley 1972, 283.

924. **K648** – 94/A17/1, **K659** – 94/Z5/102ε.

925. **K563** – 93/Περυσυλλογὴ/88, **K566** – 93/A21/1β, **K567** – 93/A21/15, **K577** – 93/B5/48δ, **K578** – 93/B5/48ε, **K579** – 93/B5/48η, **K581** – 93/B8/15δ, **K583** – 93/B15/30ζ, **K584** – 93/B15/58, **K588** – 94/B24/5, **K589** – 94/B28/6, **K591** – 94/ΣΤ2Α/1, **K594** – 94/ΣΤ11Α/9, **K596** – 94/Z2Γ/1, **K601** – 94/Z9Γ/7, **K602** – 94/Z9Γ/17, **K603** – 94/Z9Γ/42, **K607** – 94/H8Α/4, **K617** – 94/Θ2/1, **K618** – 94/Θ5/1, **K620** – 94/Θ9/8. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσονται 21 ἀκόμη δείγματα χειλέων, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Ἐξ αὐτῶν, 16 (92/7, 93/A67, 93/B4, 93/B15-2 δείγματα, 94/B2, 94/B30, 94/Γ5-2 δείγματα, 94/E-Θ16Β, 94/ΣΤ2Α, 94/Z9Γ, 94/Z11, 94/H10Α, 94/H12Β, 94/Θ2Α), δηλαδή ἡ μεγάλη πλειονότητα, εἶναι καὶ πάλι ἄβαφα, δεκατρία ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ἓνα εἶναι ὀλόβαφο ἐξωτερικά (94/H8Β), καὶ τέσσερα σώζουν ταινιωτὴ διακόσμηση (93/B16, 94/E-Θ16Γ, 94/H29Β, 94/Θ1Α). Σύνολο: 42 χεῖλη.

926. Coldstream and Huxley 1972, C31 (MM II-IB), μ46 (YM IB).

927. **K577** – 93/B5/48δ, **K578** – 93/B5/48ε, **K579** – 93/B5/48η, **K584** – 93/B15/58, **K591** – 94/ΣΤ2Α/1, **K596** – 94/Z2Γ/1, **K603** – 94/Z9Γ/42, **K607** – 94/H8Α/4, **K617** – 94/Θ2/1, **K620** – 94/Θ9/8. Σὲ αὐτὴ τὴν ὁμάδα ἐντάσσονται καὶ ἐννέα τμήματα χειλέων, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A67, 93/B15, 93/B16, 94/Γ5, 94/E-Θ16Γ, 94/ΣΤ2Α, 94/Z9Γ, 94/H8Β, 94/H10Α).

928. Μοναδικές ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τὰ **K617** – 94/Θ2/1, καὶ **K620** – 94/Θ9/8, μὲ 6 ἐκ. καὶ 1.6 ἐκ. διάμετρο, ἀντιστοιχῶς.

929. Coldstream and Huxley 1972, 281, ζ69, 70 (MM IIIB/YM IA), ν34 (YM IB). Betancourt 1990, fig. 33.686 (MM III).

930. Coldstream and Huxley 1972, ω293 (YM IB). Betancourt 1990, fig. 38.793 (MM III). Τὸ δείγμα ἀπὸ τὸ ἱερὸ διαθέτει περισσότερο διαφοροποιημένο λαιμὸ καὶ ἴσως ἀνήκει στὴν YM I περίοδο.

931. Coldstream and Huxley 1972, 295, μ46 (YM IB).

932. MacGillivray *et alii* 1991, fig. 5 (YM IB).

933. **K563** – 93/Περυσυλλογὴ/88, **K566** – 93/A21/1β, **K567** – 93/A21/15, **K581** – 93/B8/15δ, **K583** – 93/B15/30ζ, **K588** – 94/B24/5, **K589** – 94/B28/6, **K594** – 94/ΣΤ11Α/9, **K601** – 94/Z9Γ/7, **K618** – 94/Θ5/1. Σὲ αὐτὴ τὴν ὁμάδα ἐντάσσονται καὶ 12 τμήματα χειλέων, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (92/7, 93/B4, 93/B15, 94/B2, 94/B30, 94/Γ5, 94/E-Θ16Β, 94/Z11, 94/H12Β, 94/H29Β, 94/Θ1Α, 94/Θ2Α).

934. Betancourt 1985, fig. 79.B (MM III) καὶ 1990, 109, fig. 23.428 (MM IIB) (**K588** – 94/B24/5), fig. 29.613 (MM III) (**K601** – 94/Z9Γ/7), fig. 51.1259 (MM IIB), πρόχοι ὅλων των μεγεθῶν εἶναι συνήθεις στὴ νότια Κρήτη στὸ τέλος τῆς MM ἐποχῆς.

935. Kanta and Rocchetti 1989, fig. 48.336, 339 (πρόχοι, YM I).

936. MacGillivray *et alii* 1991, fig. 14 (MM IIIB/YM IA).

937. Betancourt 1985, fig. 94.ΣΤ (YM I).

938. **K594** – 94/ΣΤ11Α/9, **K596** – 94/Z2Γ/1, **K607** – 94/H8Α/4, καὶ τέσσερα δείγματα, ποὺ δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (βλ. Ὑποσημ. 926).

939. Coldstream and Huxley 1972, 298-299, μ8-9, μ50, ω154, ω207-208 (YM IB).

940. **K626** – 93/A53/5, **K627** – 93/A67/14, **K633** – 93/B5/100ε, **K635** – 93/B8/4, **K636** – 93/B14/20α, **K638** – 93/B15/100α, **K639** – 93/B15/101α, **K649** – 94/B34/3, **K651** – 94/E-Θ23Β/4, **K652** – 94/E-Θ23Β/5, **K654** – 94/ΣΤ11Α/3, **K665** – 94/H2Β/1, **K669** – 94/H19Β/2α, **K673** – 94/H29Α/5. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσονται τρία ἀκόμη δείγματα τοιχωμάτων, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Ἐξ αὐτῶν, ἓνα εἶναι ἄβαφο (94/B20Γ), ἓνα εἶναι ὀλόβαφο ἐξωτερικά (93/A21), καὶ ἓνα σώζει ἴχνη

λευκής βαφής ἐπὶ μελανοῦ βάθους (94/Θ9). Σύμφωνα: 17. Τέσσερις περιπτώσεις τοιχωμάτων δὲν ἐντάσσονται σὲ καμία ἀπὸ τὴς καταγεγραμμένες κατηγορίες πρόχων/ἀμφορέων. Ἐξ αὐτῶν, ἓνα (**K630** – 93/B4/73β), φέρει ἐπίθετη ταινία μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση, ἓνα (**K640** – 93/B15/101β) εἶναι ὁλόβαφο ἐξωτερικὰ καὶ δύο (**K660** – 94/Z9Γ/7α, **K667** – 94/H13A/13), φέρουν ραβδωτὴ διακόσμηση τῆς MM IIIB περιόδου.

941. Κάθετα *φυλλοειδῆ κοσμήματα* (**K626** – 93/A53/5), *πτυχωτὸς ρυθμὸς* (**K627** – 93/A67/14) καὶ μία περίπτωση *λευκῆς βαφῆς ἐπὶ μελανοῦ βάθους*, ἡ ὁποία δὲν περιλαμβάνεται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (94/Θ9) (βλ. Ὑποσημ. 940).

942. Coldstream and Huxley 1972, 298-299, ω104-105 (γενικὰ ὡς πρὸς τὴν διάταξη), ω160, 163, 170 (YM IB). Τὸ **K638** – 93/B15/100α, μὲ παράσταση σπείρας, ἂν καὶ δὲν σώζεται σὲ καλὴ κατάσταση, ἀνήκει στὴν YM I παράδοση.

943. **K677** – 93/B5/130.

944. **K680** – 94/H2B/9, **K681** – 94/H29A/9. Coldstream and Huxley 1972, 283.

945. **K679** – 94/H2B/3. Coldstream and Huxley 1972, 282, ε34, ζ41, 289 (YM IA πρώιμη). Τὸ πέμπτο δείγμα (**K678** – 94/Z9/14) εἶναι ἄβαφο.

946. Ἐπίσης ἀπαντᾷ πορτοκαλόχρους (12.62%), καθὼς καὶ λευκωπὸς (6.06%), καὶ ροδόχρους πηλὸς (6.06%). Λεπτοὶ πηλοὶ χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στὰ μικρὰ καὶ σὲ ὅλα τα μικκὺλα ἀγγεῖα.

947. *Χεῖλη*: 39/121 – 33.33%. Ἐξ αὐτῶν, *τρία* δείγματα σώζουν ἵχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. *Τοιχώματα*: 19/74 – 25.67%. Ἐξ αὐτῶν, *τέσσερα* δείγματα σώζουν ἵχνη καύσης, δύο μόνον ἐξωτερικὰ, ἓνα μόνον ἐσωτερικὰ καὶ ἓνα καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Εἰκάζεται ὅτι ἡ καύση προκλήθηκε μετὰ τὴ θραύση τῶν ἀγγείων.

948. Μοναδικές ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τὰ: **K570** – 93/B3γ/10α (ὁλόβαφο), καὶ **K671** – 94/H24/20 (πορφυρὴ ἐπὶ μελανοῦ βάθους).

949. Βλ. *ρoutά*.

950. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα εἶναι *ἄβαφα* ἢ *ὁλόβαφα*, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων (*Χεῖλη*: **K573** – 93/B4/74, **K600** – 94/Z6/78, **K604** – 94/Z10/7, **K605** – 94/Z11/67ε, **K614** – 94/H24/18. *Τοιχώματα*: **K623** – 93/A35/6, **K624** – 93/A36/12, **K625** – 93/A49/2,3, **K658** – 94/Z4/20α, **K659** – 94/Z5/102ε, **K660** – 94/Z9Γ/7α, **K663** – 94/Z9Γ/

21, **K664** – 94/Z10/7β, **K667** – 94/H13A/13, **K668** – 94/H13A/14, **K672** – 94/H24/21, **K674** – 94/H29Θ/100α, **K676** – 94/Θ11B/5. *Βάσεις*: **K679** – 94/H2B/3, **K681** – 94/H29A/9) (20/200 – 10%), ὅλα μὲ γραπτὴ ραβδωτὴ ἢ πτυχωτὴ διακόσμηση ἢ μὲ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ ἀνοιχτὸ ἐπὶ σκοτεινοῦ τῆς MM II-III περιόδου. Ὁ μοναδικὸς ἀξιόλογος YM I συνθέσεις ἀπαντοῦν στὶς μικρὲς/μικκὺλες ἐκδοχές. Δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ κανένα δείγμα μεγάλῃς πρόχου ἢ ἀμφορέα μὲ περίτεχνη ἢ τελετουργικὸ τύπου διακόσμηση, ἀκόμη ἓνα στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο παραπέμπει στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν ἱερῶν.

951. Βλ. *πιθοειδῆ*. Ἐνα σεβαστὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων (129/200 – 64.5%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, ἢ πλειονότητα (42/129 – 32.55%), στὸ *Ἄνδηρο 7*. Αὐτὸ ποὺ διαφοροποιεῖ αὐτὸν τὸν τύπο ἀγγείου ἀπὸ ἄλλους, πρὸ ἐξειδικευμένους, σχηματικὸς τύπους, εἶναι ἡ ἀπουσία μεγάλων συγκεντρώσεων κατὰ ἄνδηρο καὶ κατὰ στρῶμα, φαινόμενο τὸ ὁποῖο ἐπιβεβαιώνει τὸν χαρακτήρα τοῦ ὡς ἀποθηκευτικοῦ σκεύους γενικῆς χρήσης. Μόνον σὲ τέσσερις περιπτώσεις (*Ἄνδηρο 2*: 3 στρώματα, *Ἄνδηρο 4*: 1 στρῶμα), συνοδεύεται ἀπὸ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ἵχνη ὑλικοῦ πυρᾶς/καύσης (βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18, 19* καὶ *ἐπίλογος*). Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων σὲ *στρώματα μὲ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ μὲ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρᾶς/καύσεις* γενικὰ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν στρωμάτων μὲ *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις*, δὲν ξεπερνᾷ τὸ 28.5% (57/200), ἐνῶ ἓνα 33.33% ἐξ αὐτῶν (19/75) προέρχεται ἀπὸ στρώματα τὰ ὁποῖα δὲν ταυτίζονται μὲ *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις* (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

952. Μὲ αὐτὸ τὸν ὄρο περιγράφονται καὶ ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα δὲν σώζουν ἵχνη προχοῆς, ἀλλὰ ἀνταποκρίνονται τυπολογικὰ σὲ ὅλες τὶς γνωστὲς ἐκδοχὲς αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀγγείων (hole-mouth jars, bridge-spouted jars).

953. *Ἀποσπασματικὰ χεῖλη*: 141, *τμήματα προχοῶν*: 62, καθὼς καὶ ἓνα ἐνδεικτικὸ τμήμα *τοιχώματος*. Στὸν λεπτομερὴ κατάλογο περιλαμβάνεται μόνον ἓνας ἐνδεικτικὸς ἀριθμὸς ἀντιπροσωπευτικῶν δειγμάτων (57), κυρίως ἀποσπασματικὰ χεῖλη (56). Τὸ καταγεγραμμένο ὑλικό, ἂν καὶ κατανέμεται σὲ 12 διαφορετικοὺς το-

μείς, παρουσιάζει κάποιες μεγαλύτερες συγκεντρώσεις στὸν *Τομέα Β* τοῦ 1993 (62/204 – 30.39%, *Ἀνδρηρο 7*), στὸν *Τομέα Η* τοῦ 1994 (30/204 – 14.70%, *Ἀνδρηρο 3*), καὶ στὸν *Τομέα Α* τοῦ 1993 (28/204 – 13.72%, *Ἀνδρηρο 2*). Οἱ ὑπόλοιποι τομεῖς περιλαμβάνουν μικρότερα ποσοστὰ ὀστράκων (94/Ζ: 17/204 – 8.33%, *Ἀνδρηρο 4*. 94/ΣΤ, καὶ 94/Θ: 13/204 – 6.37%, *Ἀνδρηρο 5*. 94/Γ: 11/204 – 5.39%, *Ἀνδρηρο 6*. 94/Β: 9/204 – 4.41%, *Ἀνδρηρο 7*. 94/Ε-Θ: 8/204 – 3.92%, *Ἀνδρηρο 5*. 92: 6/204 – 2.94%, *Ἀνδρηρο 2*. 94/Ε: 5/204 – 2.45%, *Ἀνδρηρο 5*. 94/Ι: 2/204 – 0.98%, *Ἀνδρηρο 5*) Βλ. Σχ. 1.

954. Χωρίς, βέβαια, νὰ λάβουμε ὑπόψη μας τὸ πλῆθος τῶν μὴ διαγνωστικῶν τμημάτων κλειστῶν ἀγγείων, τὰ ὅποια πιθανῶς νὰ ἀνήκουν σὲ αὐτοὺς τοὺς συγκεκριμένους σχηματικούς τύπους, καὶ τὰ ὅποια ἔχουν ἐνταχθεῖ στὶς γενικὲς κατηγορίες τῶν ἀνοιχτῶν-κλειστῶν, ἀνάλογα μὲ τὸ εἶδος τῆς διακόσμησης ποὺ φέρουν.

955. Σύνολο: 1021 δείγματα (Ἀκέραια: 29, Ἀποσπασματικά: 992).

956. Καρέτσου 1974, 238 καὶ 1978, 241, 254, ὅπου κατέχουν τὴν δεύτερη θέση μετὰ τὰ κύπελλα.

957. Peatfield 1992, 70.

958. 10% τοῦ συνόλου τῶν ἀγγείων στὸν Κομρὸ καὶ τὴ Μεσαρὰ γενικῶς (Shaw *et alii* 2001, 74). Πιὸ συγκεκριμένα: Νεροκούρου: Kanta and Rocchetti 1989, 309, fig. 45.286-293, fig. 46.294-297, fig. 48.326-327, 337-338, 340-342, fig. 74.545, fig. 77.574, ἴσως fig. 47.323, fig. 63.477 (ΥΜ Ι), (23 δείγματα). Κομμός: Betancourt 1990, fig. 12.29 (ΜΜ ΙΒ), fig. 12.31-32 (ΜΜ ΙΙΑ), μὲ ἐσώστροφο μὴ διαφοροποιημένο χεῖλος, τὸ πλέον σημαντικὸ κλειστὸ σχῆμα, fig. 12.39 (ΜΜ ΙΙΙ), μαζὶ μὲ τὶς πρόχους, τὰ πλέον δημοφιλῆ κλειστὰ σχήματα (fig. 38.791, fig. 40.826, fig. 60.1742, fig. 64.1854, fig. 68.1993, 1996, 1999, fig. 69.2004, fig. 70.2021 (ΜΜ ΙΙΙ, ΜΜ ΙΙΙ-ΥΜ ΙΑ). Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. Β, fig. 20.128 (ΜΜ ΙΙΙ), Dep. Ε, fig. 29.208, 215 (ΥΜ ΙΑ), Dep. Η, fig. 38.263 (ΥΜ ΙΑ). Warren 1981, 78, fig. 10 (ΥΜ ΙΒ). Warren 1991, fig. 5F (ΥΜ ΙΒ). Popham 1984, pl. 145.1 (ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ). Macdonald 1996, fig. 2, 3 (ΥΜ ΙΑ). Παλαίκαстро: Sackett and Popham 1970, fig. 11. NP26 (ΥΜ ΙΒ). Ἄγ. Εἰρήνη: Davis 1986, 82, (pl. 22.C30, pl. 25.R4, S14, pl. 26.U7, pl. 30.V6, pl. 31.AA14, etc), ΜΜ ΙΙΒ-ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ. Cummer and

Schofield 1984, no. 220, pl. 58. 592, pl. 88. 1707 (ΥΜ Ι).

959. Coldstream and Huxley 1972, 279, 281, 287, 295. Σύνολο: 94 δείγματα, ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τῶν ὁποίων (86/93) ἐντάσσεται στὴ ΜΜ ΙΙΙΒ καὶ τὴ μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο (ε42-48 & 70 παρόμοια δείγματα, ζ54-60, 112-113, Ε54). ΜΜ ΙΒ-ΙΙΑ: 3 δείγματα (δ42-43, D69). ΥΜ ΙΑ: 2 δείγματα (η39, θ21). ΥΜ ΙΒ: 2 δείγματα (μ48, ω251).

960. Λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος τοῦ ὕλικου, ἡ κατηγοριοποίηση, καὶ συνεπῶς ἡ χρονολόγηση τῶν δειγμάτων, ἐπιχειρεῖται κυρίως βάσει τῆς μορφῆς τοῦ χεῖλους καὶ ὅχι τοῦ συνολικοῦ σχήματος τοῦ ἀγγείου.

961. Plain hole-mouth.

962. Flattened ledge.

963. **K684** – 93/A17/2, **K686** – 93/A25/15, **K687** – 93/A30/12, **K694** – 93/B5/12, **K700** – 94/B1 Εἶδ. Κατηγ./2, **K703** – 94/E4/3, **K704** – 94/E-Θ15.1/1&94/Θ5/2, **K706** – 94/E-Θ16B/8, **K711** – 94/ΣΤ9Γ/17α, **K712** – 94/ΣΤ13Α/11, **K714** – 94/Ζ9/15ε, **K721** – 94/H4/20γ, **K724** – 94/H11/14, **K730** – 94/H24/17, **K738** – 94/H29Α/39, καὶ 24 παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A39, 93/A47, 93/A56-3 δείγματα, 93/A64, 93/B5, 93/B9, 93/B12, 93/B16-3 δείγματα, 94/Γ1, 94/E5, 94/E5Γ, 94/E-Θ16Α, 94/ΣΤ9, 94/ΣΤ13Α, 94/ΣΤ13Β, 94/Ζ5Α, 94/H7, 94/H8B, 94/H19Α, 94/Θ1Α). Στὸ σύνολο τῶν χεϊλέων (141), συνυπολογίζεται σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι καὶ τὸ ἓνα τοίχωμα (*Τελικὸ σύνολο*: 142).

964. **K684** – 93/A17/2, **K724** – 94/H11/14, καὶ 17 παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A47, 93/A56-3 δείγματα, 93/A64, 93/B5, 93/B9, 93/B12, 93/B16-3 δείγματα, 94/Γ1, 94/ΣΤ13Α, 94/ΣΤ13Β, 94/Ζ5Α, 94/H7, 94/Θ1Α).

965. **K687** – 93/A30/12, **K694** – 93/B5/12, **K703** – 94/E4/3, **K711** – 94/ΣΤ9Γ/17α, **K714** – 94/Ζ9/15ε, **K721** – 94/H4/20γ, **K738** – 94/H29Α/39 καὶ πέντε παρόμοια δείγματα, τὰ ὅποια δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (93/A39, 94/E5Γ, 94/ΣΤ9, 94/H8B, 94/H19Α).

966. Καρέτσου 1978, 241 (Προανακτορικῆς περιόδου). Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 409 (ΜΜ ΙΒ).

967. Coldstream and Huxley 1972, 283.

968. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290.
969. Βλ. σπείρες.
970. Coldstream and Huxley 1972, 299, v39, ω142 (YM IB). Ένα πολύ άποσπασματικό δείγμα (94/E-Θ16A), φέρει διακόσμηση με στιγμές, ίδιον της YM IB περιόδου.
971. MM IIIA-YM IB.
972. Coldstream and Huxley 1972, δ42-43, D69.
973. Στον υπόλοιπο μινωικό κόσμο έμφανίζεται κατά τη MM I περίοδο και μοιάζει να επιβιώνει μέχρι το τέλος της YM I (Κομμός: Betancourt 1990, fig. 15.140, fig. 43.945, 94-MM IB, fig. 22.398-402, MM IIB, fig. 30.644-645, fig. 64.1854, fig. 69.2004-MM III, & MM III/YM IA. Shaw *et alii* 2001, fig. 34.35-YM IA. Watrous 1992, 112, YM IA-B Άγ. Ειρήνη: Davis 1986, pl. 25.R4, pl. 26.U7, pl.30.V6, MM II-IIIB). Στην Άγ. Ειρήνη τα σωζόμενα δείγματα από την Οικία Α είναι όμολογουμένως ελάχιστα (Cummer and Schofield 1984, no. 220, pl. 58.592, pl. 88.1707), γεγονός που ίσως υποδηλώνει ότι, εκτός Κρήτης, το σχήμα αυτό, άνεξαρτήτως τύπου, φθίνει σε δημοτικότητα κατά την YM I περίοδο, όπως συμβαίνει και στην άποικία στο Καστρί.
974. Coldstream and Huxley 1972, ζ54-60 (MM IIIB/YM IA).
975. Ο τύπος αυτός, όπως και ο προηγούμενος, ενώ έμφανίζεται αρκετά πρώιμα στην MM περίοδο (MM IB) (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 409), μοιάζει να επιβιώνει μέχρι το τέλος της YM IB περιόδου. (Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. E, fig. 29.215-YM IA. Popham 1984, pl.145.1-MM IIIB/YM IA. MacDonald 1996, fig. 2, 3-YM IA. Κομμός: Betancourt 1990, fig. 45.1053-MM IIA, fig. 27.599-600, fig. 66.1883-MM III. Watrous 1992, 112, YM IA-B. Shaw *et alii* 2001, 75 στα χονδροειδή άγγεϊα - MM III-YMIA Νεροκούρου: Kanta and Rocchetti 1989, 309, fig. 45.286-293, fig. 46.294-297, fig. 48.337-338, 340-342, fig. 77.574-YM I, όπου άποτελεϊ τον μοναδικό τύπο χείλους. Άγ. Ειρήνη: Davis 1986, pl. 31.AA14-MM II-IIIB/YM IA).
976. **K685** - 93/A21/4, **K691** - 93/B4 Έπέκτ. Δ/2, **K701** - 94/Γ2B/6, **K709** - 94/ΣΤ7Α/7, **K728** - 94/Η21/20, **K734** - 94/Θ3Α/5, και 20 παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A67, 93/B3α-2 δείγματα, 93/B3β-2 δείγματα, 93/B4, 93/B5, 93/B15, 94/B20Γ, 94/B40B, 94/Γ2B-2 δείγματα, 94/E-Θ16B, 94/E-Θ20Γ, 94/ΣΤ7Γ, 94/ΣΤ9Γ, 94/ Η13Γ, 94/Η29Α, 94/Θ9, 94/Θ10Α).
977. Οί μικρότερες διάμετροι ανήκουν σε μικκύλα άγγεϊα (**K701** - 94/Γ2B/6, **K734** - 94/Θ3Α/5).
978. **K685** - 93/A21/4, **K691** - 93/B4 Έπέκτ. Δ/2, **K709** - 94/ΣΤ7Α/7 και δέκα παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A67, 93/B3α, 94/B20Γ, 94/Γ2B, 94/E-Θ16B, 94/E-Θ20Γ, 94/ΣΤ7Γ, 94/Η13Γ, 94/Θ9, 94/Θ10Α).
979. Όλα εκτός λεπτομερών καταλόγων, δύο έξ αυτών από έρυθρό πηλό με μίκα (93/B3α, 93/B3β-2 δείγματα, 93/B4, 94/B40B, 94/Γ2B, 94/Η29Α).
980. **K701** - 94/Γ2B/6, **K728** - 94/Η21/20, **K734** - 94/Θ3Α/5 και τρία παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/B5, 93/B15, 94/ΣΤ9Γ).
981. **K682** - 92/6/1, **K683** - 92/8/2, **K688** - 93/A47/1α, **K689** - 93/A49/4, **K690** - 93/B4/180β, **K692** - 93/B4 Συγκ. Άγγείων/18, **K695** - 93/B5/54, **K696** - 93/B11/18, **K697** - 93/B15/12, **K702** - 94/Γ5/5, **K705** - 94/E-Θ16Α/2, **K708** - 94/ΣΤ2Α/2, **K710** - 94/ΣΤ8/1, **K713** - 94/Z3Α/1, **K715** - 94/Z9Γ/25, **K716** - 94/Z9Γ/26, **K717** - 94/Z9Γ/29, **K718** - 94/Z9Γ/29α, **K719** - 94/Z9Γ/29β, **K720** - 94/Z10/16, **K723** - 94/Η10Α/9, **K725** - 94/Η12B/25ε, **K726** - 94/Η12Γ/5α, **K727** - 94/Η13Α/18, **K729** - 94/Η21/20α, **K732** - 94/Η29Ε/5, **K735** - 94/Θ4/33α, **K736** - 94/Θ7/6 και 39 παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A44-2 δείγματα, 93/A47B-4 δείγματα, 93/B3β, 93/B3γ, 93/B5-3 δείγματα, 93/B15, 93/B16-2 δείγματα, 94/B20B, 94/B21Α, 94/B48Α, 94/Γ2-2 δείγματα, 94/Γ2B, 94/Γ3Α, 94/Γ3B, 94/Ε8B, 94/ΣΤ11Α, 94/Z9B, 94/Z9Γ-3 δείγματα, 94/Ι2, 94/Η2B, 94/Η11-2 δείγματα, 94/Η12B, 94/Η29Α, 94/Η29Λ, 94/Θ1, 94/Θ3Α, 94/Θ7, 94/Θ11). Μόνον τέσσερα έξ αυτών (**K689** - 93/A49/4, **K705** - 94/E-Θ16Α/2, **K726** - 94/Η12Γ/5α, **K736** - 94/Θ7/6, και ένα παρόμοιο δείγμα, το όποιο δεν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους - 94/Θ1) ανήκουν στην κατηγορία των εξώστροφων όρθιων χεϊλών.

982. Coldstream and Huxley 1972, ε42-48 (MM IIIB), καθώς και 70 παρόμοια δείγματα. Ή επικράτηση ενός και μόνον τύπου, του έξω-στροφου χείλους, σηματοδοτεί την αρχή της MM IIIB και εξακολουθεί μέχρι το τέλος της YM I.

983. Έχουν καταγραφεί τέσσερα μικκύλα δείγματα (**K713** - 94/Z3A/1, **K726** - 94/H12Γ/5α) και άλλα δύο, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/B5, 94/E8B).

984. **K683** - 92/8/2, **K688** - 93/A47/1α και 20 παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A44, 93/B3β, 93/B3γ, 93/B5-3 δείγματα, 94/B20B, 94/B21A, 94/B48A, 94/Γ2-2 δείγματα, 94/Γ3B, 94/Z9Γ, 94/Ι2, 94/H2B, 94/H11-2 δείγματα, 94/H12B, 94/Θ1, 94/Θ3Α).

985. **K689** - 93/A49/4, **K690** - 93/B4/180β, **K695** - 93/B5/54, **K696** - 93/B11/18, **K697** - 93/B15/12, **K705** - 94/E-Θ16Α/2, **K708** - 94/ΣΤ2Α/2, **K717** - 94/Z9Γ/29, **K720** - 94/Z10/16, **K727** - 94/H13Α/18, **K729** - 94/H21/20α, και έννέα παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A47B-4 δείγματα, 93/B15, 93/B16-2 δείγματα, 94/Γ2B, 94/E8B).

986. **K692** - 93/B4 Συγκ. Άγγείων/18, **K718** - 94/Z9Γ/29α, **K719** - 94/Z9Γ/29β, **K725** - 94/H12B/25ε, **K732** - 94/H29E/5, **K735** - 94/Θ4/33α, **K736** - 94/Θ7/6 και έννέα παρόμοια δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/A44, 94/Γ3Α, 94/ΣΤ11Α, 94/Z9B, 94/Z9Γ-2 δείγματα, 94/H29Α, 94/H29Λ, 94/Θ11).

987. Coldstream and Huxley 1972, 282-283 (ιδίως για τη χρήση πορφυρής κατευθείαν επί του πηλοῦ).

988. Coldstream and Huxley 1972, 279 (MM IB-III A: έσωστροφο, μη διαφοροποιημένο χεῖλος), 281 (MM IIIB: έξωστροφο χεῖλος).

989. Coldstream and Huxley 1972, 283, 289.

990. Coldstream and Huxley 1972, 283.

991. Coldstream and Huxley 1972, 289, ε81, 84 (MM IIIB), ζ24, 26, η64, 66 (YM IA).

992. Coldstream and Huxley 1972, 300, μόνον στην YM IB. Παρόμοιος, αλλά όχι ἴδιος, τύπος κισσοῦ: ω287 (YE IIA). Τὸ τρίτο (**K689** - 93/A49/4), ἂν καὶ δὲν σώζεται σὲ καλὴ κατάσταση, μάλλον ἐντάσσεται στὴν YM IB περίοδο. Τὸ σπειροειδές

κόσμημα τοῦ **K726** - 94/H12Γ/5α δὲν σώζεται σὲ ἄρκετὰ καλὴ κατάσταση γιὰ νὰ χρονολογηθεῖ μὲ ἀκρίβεια, ἀλλὰ μάλλον καὶ αὐτὸ ἀνήκει στὴν YM IB παράδοση.

993. Coldstream and Huxley 1972, ε42-48 (MM IIIB), ζ54-60, E54 (MM IIIB/YM IA), η39 (YM IA), ω251 (YM IB). Καὶ αὐτὸς ὁ τύπος στὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο ἐμφανίζεται πολὺ νωρίτερα (MM IIA), ἀλλὰ ἐπιβιώνει μάλλον μόνον μέχρι τὸ τέλος τῆς YM IA περιόδου (Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. B, fig. 20.128-MM III, Dep. E, fig. 29.208-YM IA. Κομμός: Betancourt 1990, fig. 18.198-MM IIA, fig. 54.1345-MM IIB, fig. 60.1742-MM III. Shaw *et alii* 2001, 75, fig. 34.36-YM IA. Ἄγ. Εἰρήνη: Davis 1986, pl. 22.C30, pl. 25.S14-MM II-III B/YM IA).

994. Coldstream and Huxley 1972, ζ112-113 (MM IIIB/YM IA), θ21 (YM IA), μ48 (YM IB).

995. **K693** - 93/B5/11, **K698** - 93/B15/37, **K699** - 93/B16/21, **K707** - 94/E-Θ32/2, **K722** - 94/H6/5, **K731** - 94/H24/17α, **K733** - 94/H29Λ/35α, **K737** - 94/Θ10/32, καὶ δύο παρόμοια δείγματα, τὰ όποια δὲν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/B15, 94/Ι2). Τὸ **K737** - 94/Θ10/32 περιγράφεται ὡς γεφυρόστομο ἄγγειο, γιὰτὶ δὲν ἀνταποκρίνεται στὸν χαρακτηριστικὸ τύπο γεφυρόστομης πρόχου.

996. **K693** - 93/B5/11, **K698** - 93/B15/37, **K707** - 94/E-Θ32/2, καθὼς καὶ ἓνα παρόμοιο δείγμα τὸ όποιο δὲν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους (94/Ι2).

997. **K699** - 93/B16/21, **K722** - 94/H6/5, **K733** - 94/H29Λ/35α, καθὼς καὶ ἓνα παρόμοιο δείγμα, τὸ όποιο δὲν περιλαμβάνεται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/B15).

998. Στὸν οἰκισμό τῆς Ἄγ. Εἰρήνης δὲν φαίνεται νὰ ὑφίσταται ὡς τύπος, ἐνῶ στὴν Κρήτη, ὅπου ἐμφανίζεται τὴν ἴδια ἀκριβῶς περίοδο μὲ τὰ Κύθηρα (MM IIIB/YM IA), φαίνεται πῶς ἡ παραγωγή του τερματίζεται κατὰ τὴν YM IA περίοδο (Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. H, fig. 38.263-YM IA, παρόμοιο μὲ τὸ 93/B15/37. Warren 1991, fig. 5.F (MM IIIB/YM IA). Κομμός: Betancourt 1990, fig. 63.1842-MM IIIB/YM IA. Shaw *et alii* 2001, 75, fig. 34.37-YM IA).

999. Coldstream and Huxley 1972, μ48 (YM IB).

1000. Ἐπίσης: ροδοχρους πηλός (18/152 - 11.84%), καὶ πορτοκαλόχρους πηλός (17/152 - 11.18%).

1001. **K701** – 94/Γ2Β/6, **K706** – 94/Ε-Θ16Β/8, **K713** – 94/Ζ3Α/1, **K717** – 94/Ζ9Γ/29, **K722** – 94/Η6/5, **K726** – 94/Η12Γ/5α, **K728** – 94/Η21/20, **K730** – 94/Η24/17, **K731** – 94/Η24/17α, **K734** – 94/Θ3Α/5, και πέντε άλλα δείγματα, τα όποια δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς καταλόγους (93/Β5, 94/Ε8Β, 94/Ε-Θ16Α, 94/Η29Α, 94/Θ10Α). Σύνολο: 15 δείγματα.

1002. Τα άγγεϊα από λεπτό πηλό άποτε-
λουν μόνο ένα 19.11% του συνόλου (39/204).

1003. Άβαφα: 80 (χειλή: 51, προχοές: 29), Όλο-
βαφα: 76 (χειλή: 42, τοιχώματα: 1, προχοές: 33),
Ταινιωτά, μη διαγνωστικά: 28 (χειλή). Τα γραπτά
ανέρχονται σε 20 δείγματα (χειλή).

1004. Καστρί: 94, Ίερό: 204.

1005. Ίσως αυτό το φαινόμενο, το οποίο
δεν εξαντλείται στις γεφυρόστομες πρόχους, να
παραπέμπει σε έναν λιγότερο κλειστό/έπαρχια-
κό, περισσότερο διεθνιστικό, χαρακτήρα του ΐε-
ρου σε σύγκριση με τον οικισμό στο Καστρί, κά-
τι το οποίο δεν θα έπρεπε να προκαλεί έκπληξη,
λαμβάνοντας υπόψη την ευρύτερη σημασία του
χώρου αυτού, τόσο σε θρησκευτικό όσο και σε
στρατηγικό, ακόμη και σε εθνικό, επίπεδο.

1006. Βλ. Ύποσημ. 956, 957.

1007. Λιγότερα από τα μισά δείγματα (84/
204 – 41.17%) άπαντούν σε στρώματα πρωτογε-
νών έναποθέσεων (βλ. Στατ. Πίνακες 18 και 19,
Χάρτη Κατανομής 7, Γράφημα 4). Σε τρία εξ αυ-
τών (Άνδηρο 2: ΜΜ επίχ., Δ τμήμα, ΜΜ-ΥΜ Ι
επίχ., Άνδηρο 4: Στρ. 3), 22 από τα 84 καταγε-
γραμμένα δείγματα (26.19% του συνόλου σε
πρωτογενείς έναποθέσεις), συνοδεύονται από
ίχνη ύλικου από πυρές/καύσεις. Σε στρώματα
με ίχνη ύλικου από πυρές/καύσεις, συμπεριλαμ-
βανομένων και των στρωμάτων με πρωτογενείς
αναθηματικές αποθέσεις, ανήκει ένα εξαιρετικά
χαμηλό ποσοστό του συνόλου (31/204 – 15.19%).
Βλ. Στατ. Πίνακα 17.

1008. Στον λεπτομερή κατάλογο περιλαμβά-
νεται ένας αντιπροσωπευτικός αριθμός άπο-
σπασματικών χειλέων, βάσεων και ποδιών από
τριποδικές χύτρες. Τμήματα τοιχωμάτων και λα-
βών δεν έχουν περιληφθεί στον κατάλογο αυτό
γιατί, ως μεμονωμένες περιπτώσεις, δεν διατη-
ρούν ιδιαίτερα μορφολογικά στοιχεία, τα όποια
θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην παρουσία-

ση του σχήματος. Επίσης, στον συγκεκριμένο κα-
τάλογο, λόγω της πολυμορφίας των επιμέρους
παραλλαγών, κυρίως χειλέων και ποδιών, το κά-
θε λήμμα περιλαμβάνει, κατ' εξαίρεση, και τις
αντίστοιχες τυπολογικές παραπομπές, οι όποιες
δεν παρατίθενται μεμονωμένα στο καθ' αυτό κεί-
μενο. Λόγω του πλήθους των όστράκων (13.034),
οι επιμέρους ομάδες των δειγμάτων, τα όποια
δεν περιλαμβάνονται στους λεπτομερείς κατα-
λόγους, δεν μνημονεύονται στις ύποσημειώσεις
του κειμένου, όπως είθισται για τα άλλα σχήμα-
τα. Η γενική κατανομή του ύλικου στον χώρο δεν
παρουσιάζει έντονες αντιθέσεις. Η μεγαλύτερη
συγκέντρωση όστράκων στο καταγεγραμμένο
ύλικό παρατηρείται στον Τομέα Β του 1993
(29.92% – Άνδηρο 7) και μετά, με μεγάλη διαφορά,
άκολουθούν οι Τομείς Η (11.85% – Άνδηρο 3), Ζ
(10.98% – Άνδηρο 4), Β (10.01%) του 1994 (Άνδηρο 7),
ο Τομέας Α του 1993, με 9.10% (Άνδηρο 2), ο Τομέας
ΣΤ του 1994, με 7.08% (Άνδηρο 5) και οι Τομείς Γ και
Θ του 1994, με 6.15% (Άνδηρο 6) και 6% (Άνδηρο 5),
αντιστοίχως. Οι υπόλοιποι τομείς περιλαμβά-
νουν ιδιαίτερα μικρούς αριθμούς όστράκων
(94/Ε-Θ: 4.15%, 94/Ε: 2.09%, 92: 1.19%, 94/Ι: 0.67%,
93/Δ: 0.29%, 93/Ε: 0.07% 94/Δ: 0.03%) Βλ. Σχ. 1.

1009. Martlew 1988, 421. Η διάδοση της τριπο-
δικής χύτρας, ενός κατεχοχην μινωικού σχήματος,
στις Κυκλάδες και στην ήπειρωτική Ελλάδα, άπα-
ντά από τα μέσα της ΜΜ περιόδου. Στον έλλα-
δικό χώρο φαίνεται πως η παρουσία αυτού του
τύπου μαγειρικού σκεύους ήταν σποραδική, με
εξαίρεση τη νότια Πελοπόννησο, όπως π.χ. στον
οικισμό στα Νιχώρια Μεσσηνίας, όπου η εμφάνι-
ση τριποδικών χυτρών από τα τέλη της ΜΜ ΙΙ
περιόδου, άποδίδεται στη σχέση του οικισμού με
το Καστρί. Τα ελάχιστα δείγματα τριποδικών
χυτρών στον υπόλοιπο έλλαδικό χώρο, και ιδιαί-
τερα από τη Λέρνα και την Άσπίδα Άργους, θε-
ωρούνται εισαγωγές από τα Κύθηρα (Φιλίππα-
Touchais 2000, 421, 431-432).

1010. Βλ. πινάκια.

1011. Οίκισμός: σύνολο περίπου 52 άποσπα-
σματικών τμημάτων χυτρών, κυρίως χειλή και
πόδια, όλα έλλειψοειδούς διατομής, εκ των
όποιων μόνο τέσσερα δείγματα ποδιών είναι
από χονδροειδή πηλό (δ59, ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΑ). Σε όλα
τα υπόλοιπα χρησιμοποιήθηκε έρυθρος πηλός

μὲ μίκα. Ἡ πλειονότητα ἀνήκει στὴ μεταβατικὴ MM IIIB-YM IA περίοδο. Πιὸ ἀναλυτικά: *Πόδια*: 1 δείγμα, MM IIIB (ε96), 32 δείγματα, MM IIIB-YM IA (Ζ132), 1 δείγμα, YM IA (η79), 5 δείγματα, YM IB (μ59-60). *Χεῖλη*: 4 δείγματα, MM IIIB-YM IA (Ζ128-131), 1 δείγμα, YM IA (θ33), 7 δείγματα, YM IB (μ56-58, ξ154-156, ω292). Οἱ τύποι χειλέων ποὺ ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμὸ περιλαμβάνουν: Ζ128: εὐθύ, ὀρθιο, μ56: ἐξώστροφο, κάθετη λαβή, κυλινδρική, μ58: ἐξώστροφο στρογγυλεμένο, ὀριζόντια λαβή, ἔλλειψοειδής, ξ154: ἐξώκυρτο, κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδής, ξ155: ἐξώκυρτο ἐπίπεδο, κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδής, καὶ ω292: ἐξώστροφο, κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδής.

Ἱερὸ κορυφῆς: σύνολο 13.034 ὄστρακα ἀπὸ τριποδικὲς χύτρες (Χεῖλη: 995, Τοιχώματα: 11.042, Βάσεις: 166, Λαβές: 488, Πόδια: 343).

1012. Βλ. *Πηλοί*.

1013. Κατὰ τὴν Zerner (1993, 47), αὐτὸς ὁ τύπος πηλοῦ, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται στὴ Λέρνα κατὰ τὴν μεταβατικὴ ΜΕ/ΥΕ I περίοδο καὶ ἀπαντᾷ πιὸ συχνὰ στὸν Ἄγ. Στέφανο (ἡμισφαιρικὰ κύπελλα, σκύφοι/λεκάνες, γεφυρόστομες πρόχοι, μαγειρικὰ σκεύη/τριποδικά), φέρεται νὰ προέρχεται ἀπὸ τὰ Κύθηρα, τὰ ὁποῖα κατονομάζονται καὶ ὡς τὸ κέντρο παραγωγῆς καὶ διανομῆς οἰκιακῶν/μαγειρικῶν σκευῶν γιὰ ὅλη τὴν Πελοπόννησο. Ὁ ἴδιος πηλός, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀνάλογων ἀγγείων, ἐμφανίζεται κατὰ τὴ ΜΜ IIIB περίοδο καὶ συνεχίζει νὰ χρησιμοποιεῖται, κατ' ἀποκλειστικότητα, μέχρι τὸ τέλος τῆς ΥΜ I περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 282, 295-296).

1014. Στὴ βόρεια ἀκτὴ τοῦ νησιοῦ, στὴν περιοχὴ τῆς Ἀγ. Πελαγίας, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ μεταμορφικὰ σχιστολιθικά πετρώματα, ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἐργαστήρια κεραμεικῆς, κυρίως κεραμιδιῶν καὶ τούβλων, τῶν ἀρχῶν τοῦ 20ου αἰῶνα (Kiriati 2003, 127). Ἡ ἔνταξη ἀγγείων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα στὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο καταγράφεται ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς τοῦ Καστριοῦ (Coldstream and Huxley 1972, 282), καὶ ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴν Κυριατζῆ (Kiriati 2003, 125-126).

1015. Ἡ τελειωμένη ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου εἶναι λεῖα καὶ στιλπνὴ μὲ κλειστοὺς πόρους. Παρόμοιο ἀποτέλεσμα ἐπιτυγχάνεται ἐπίσης

ἐὰν λειανθεῖ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου, μὲ βρεγμένο σφουγγάρι, ὅσο ἀκόμη ὁ πηλὸς εἶναι νωπός.

1016. Τὰ καταγεγραμμένα δείγματα περιλαμβάνουν μόνον πόδια τριποδικῶν χυτῶν.

1017. Coldstream and Huxley 1972, 279, 282, 658-59.

1018. Σύμφωνα μὲ τὴν κατηγοριοποίησιν τοῦ Betancourt (1980, 1-15), βάσει τοῦ ὕλικου ἀπὸ τὸν Κομμό.

1019. Κρίνοντας ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν σωζόμενων χειλέων.

1020. Betancourt 1980, 3.

1021. Betancourt 1980, 3, 5, fig. 1B, ὅπου ἐπισημαίνεται ἡ συνύπαρξη διαφόρων τύπων χεῖλους μεταξὺ τῆς ΜΜ I καὶ τῆς ΥΜ I περιόδου. Τὸ ἴδιο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ στὸ Καστρί.

1022. Betancourt 1980, fig. 1B.C103, 150, 985. Coldstream and Huxley 1972, μ56 & 57, ω292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 49.358, fig. 50.359, fig. 65.486, fig. 66.488 (YM IB).

1023. Ἐξ αὐτῶν, 25 δείγματα εἶναι στρογγυλεμένα καὶ ἀποτελοῦν τὸ 3.84% τοῦ συνόλου τῶν ἐξώστροφων χειλέων (Kanta and Rocchetti 1989, fig. 49.358, fig. 50.359-YM IB).

1024. Betancourt 1980, fig. 1B.C846, 876. Coldstream and Huxley 1972, Ζ128 (MM IIIB/YM IA).

1025. Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB), ξ155 (YM IB). Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. C, fig. 26.165 (MM III). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.371 (YM IB).

1026. *Εὐθέα, ἐπικλινὴ πρὸς τὰ ἔξω*: 3 δείγματα, *Ἐξώκυρτα*: 3 δείγματα, *Ἐξώστροφα, ἐπικλινὴ πρὸς τὰ ἔξω*: 3 δείγματα (0.30%) καὶ *Ἀμφίκυρτα*: 2 δείγματα (0.20%).

1027. Βλ. Ὑποσημ. 1011.

1028. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι τὸ σύνολο τῶν καταγεγραμμένων χυτῶν ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ μᾶλλον δὲν ἀνταποκρίνεται στὸν πραγματικὸ ἀριθμὸ ὀστράκων ποὺ ἀνεσκάφησαν στὸν χώρὸ αὐτό. Πρόσφατες ἐρευνες στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τοῦ οἰκισμοῦ, ἀπὸ τὴ *Β' Ἐφορεῖα Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων*, ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ ἐπιμελητῆ τῆς Ἐφορείας Ἀρη Τσαραβόπουλου, ἀποκάλυψαν πλῆθος ὀστράκων ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀπορριφθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀνα-

σκαφεῖς, δὲν κατεγράφησαν ποτὲ καί, στὴν πλειονότητά τους, ἀνήκουν σὲ τριποδικὲς χύτρες.

1029. Στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί οἱ διάμετροι περιλαμβάνουν καὶ μικρότερα μεγέθη (12 ἐκ.), ἀλλὰ ἡ πλειονότητα κυμαίνεται μεταξύ 18 – 26 ἐκ. Στὸν Κομμὸ κυμαίνονται μεταξύ 10 – 30 ἐκ. (Betancourt 1980, 3).

1030. Κάθετες λαβές: 6 δείγματα. Ὁριζόντιες λαβές: 11 δείγματα.

1031. Betancourt 1980, 3. Στὸ Καστρί φαίνεται πὼς ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (9) διέθετε κάθετες λαβές.

1032. Τέσσερα δείγματα μὲ κομβία στὸ χεῖλος, ὅλα ἀπὸ χύτρες *Τύπου Β*. Ἐπίσης στὸν Κομμό, χαρακτηριστικὸ τῶν χυτῶν *Τύπου Β* (Betancourt 1980, 3).

1033. Ἐνδεκα δείγματα, ὅλα, ἐκτὸς ἐνός, ἀπὸ χύτρες *Τύπου Β*.

1034. Betancourt 1980, 3.

1035. Κρίνοντας, καὶ πάλι, ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν σωζόμενων χειλέων. Στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους περιλαμβάνονται 10 δείγματα αὐτοῦ τοῦ τύπου (**K739** – 93/A6/26, **K740** – 93/A16/40, **K741** – 93/A16/41, **K742** – 93/A17/1, **K745** – 93/A44/13, **K746** – 93/A44/30, **K747** – 93/A47/4, **K772** – 94/H2B/20α, **K775** – 94/H28B/2, **K776** – 94/Θ11B/35).

1036. Betancourt 1980, 3, 5, fig. 1A. Ὁ τύπος αὐτὸς χαρακτηρίζει, σύμφωνα μὲ τὸν συγγραφέα, κυρίως τὴν YM III καὶ λιγότερο τὶς πρωιμότερες περιόδους.

1037. Τὰ ἐξώκυρτα χεῖλη ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ὀκτὼ δείγματα.

1038. Betancourt 1980, 5, fig. 1C555. Κατὰ τὴν YM I-II περίοδο τὰ χεῖλη γίνονται ἐξώκυρτα καὶ παρατηρεῖται μεγαλύτερη ποικιλία τύπων (Betancourt 1980, 5).

1039. Στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους περιλαμβάνονται ὀκτὼ δείγματα (**K742** – 93/A17/1, **K748** – 93/A49/30, **K749** – 93/A71/1, **K758** – 93/B5/185, **K759** – 93/B5/186, **K764** – 94/B22/3, **K767** – 94/Z2Γ/30, **K777** – 94/Θ11B/45).

1040. Μόνον ὀκτὼ δείγματα σώζουν ἵχνη καύσης στὸ ἐσωτερικὸ (10.38%).

1041. Ἐνα 10% ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὰ ἀγγεῖα, κυρίως ἄωτα κύπελλα, καὶ ἄλλο ἓνα 10% ἀνήκει σὲ διάφορα κλειστὰ ἀγγεῖα, ὅπως προχοῖδια, πρόχους/ἀμφορεῖς, πῖθους/πιθοειδῆ, κλπ.

1042. Ἐπίπεδες μὲ ἐλαφρῶς λοξά (159/166 – 95.78%) ἢ ἐντελῶς κάθετα (3/166 – 1.80%) τοιχώματα (Betancourt 1980, fig. 1.C45, C103). Σὲ τέσσερις περιπτώσεις ἡ ἐπιφάνεια ἔδρασης παρουσιάζει μία καμπυλότητα, ἡ ὁποία ἴσως παρέμπει σὲ χύτρες *Τύπου Α* (Betancourt 1980, 3).

1043. Ἀπὸ τοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους εἶναι τὸ **K781** – 94/H9/1.

1044. Σὲ 13 δείγματα ἡ ἐπιφάνεια ἔδρασης εἶναι ἀδρῆ.

1045. Πόδια μὲ *ἐλλειψοειδῆ πεπλατυσμένη διατομή*: MM IB-II (Betancourt 1980, 3, fig. 2.C554, C844, C845), μὲ *παχύτερη ἐλλειψοειδῆ διατομή*: MM IIA-YM I (Betancourt 1980, 3, fig. 2.C885, C901, C979) καὶ μὲ *κυλινδρική διατομή*: YM I (Betancourt 1980, 3, 5, fig. 2. C950, C1058). Ἐξὶ ἀπὸ τὰ καταγεγραμμένα δείγματα στὸ ἱερὸ σώζονται σὲ πολὺ ἀποσπασματικὴ κατάσταση καὶ δὲν ἐπιδέχονται κατηγοριοποίησης.

1046. Πορτοκαλόχρους, ροδόχρους, ὠχρὸς πηλός, σὲ μία περίπτωση μὲ ὠχρὸ ἐπίχρισμα. Στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους περιλαμβάνονται τέσσερα δείγματα (**K792** – 93/B15/180ε, **K796** – 93/B15/190α, **K799** – 94/H10A/1η, **K802** – 94/H29.5/18η).

1047. Coldstream and Huxley 1972, 279, 282 καὶ Kiriati 2003, 125-126.

1048. Ἀπὸ τοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους εἶναι τὸ **K783** – 93/B4/29.

1049. Betancourt 1980, 3.

1050. Coldstream and Huxley 1972, 282, 295-296.

1051. Coldstream and Huxley 1972, 282, 295-296.

1052. Τρία δείγματα φέρουν ἵχνη καύσης στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, τρία καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες καὶ ἓνα στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια μόνον.

1053. Καὶ κατὰ τὴν YM III περίοδο (Betancourt 1980, 5).

1054. Χύτρες ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ, χωρὶς μίκα, φαίνεται πὼς σὲ αὐτὸ τὸ ὕλικό, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὸ ὕλικό στὸ Καστρί, εἶναι διαμοιρασμένες σὲ ὅλο τὸ φάσμα τῶν περιόδων καὶ ὄχι μόνον στὴν πρώτη MM IB-IIIa περίοδο. Ἐπίσης, βλ. Ὑπόσημ. 1014.

1055. Ἐνα ἀπὸ τὰ μικκύλα δείγματα φθάνει μόνον στὰ 2.8 ἐκ. ὕψος. Γενικὰ παρατηρεῖται ὅτι

τὸ ὕψος τῶν τριποδικῶν ἀγγείων ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἦταν πολὺ μικρὸ, κατὰ πρὸς ἀναμφισβήτητα θὰ διευκόλυνε, καὶ θὰ ἐπιτάχυνε, τὴ διαδικασία τοῦ μαγειρέματος. Ἰσως ἐπίσης τὸ χαμηλὸ ὕψος τῶν ἀγγείων νὰ συνδεόταν μὲ τὸ πάχος τῶν πυθμένων, τὸ ὅποιο ἦταν ἐνίοτε ἀρκετὰ ὑπολογίσιμο (7 χιλ. – 1.40 ἐκ., κυρίως 9 χιλ. – 1.20 ἐκ.).

1056. Ἐλλειψοειδὴς πεπλατυσμένη διατομή.

1057. Βλ. Ὑποσημ. 1014.

1058. Βλ. κείμενο καὶ Ὑποσημ. 1020.

1059. Καὶ οἱ τρεῖς ἐκδοχὲς διατομῆς ἀπαντοῦν τόσο στὸν Κομμό (Betancourt 1980, fig. 1), ὅσο καὶ στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί (βλ. Ὑποσημ. 1011, ἐκτὸς ἀπὸ ἔλλειψοειδὴ πεπλατυσμένη).

1060. Βλ. ὅμως Ὑποσημ. 1011.

1061. Στὸ γενικὸ σύνολο τῶν δειγμάτων προκύπτει ἓνα ἰδιαίτερα χαμηλὸ ποσοστὸ, τῆς τάξης τοῦ 2.07% (270/13.034). *Χεῖλη*: 7.73%, *Τοιχώματα*: 1.35%, *Βάσεις*: 10.24%, *Πόδια*: 26/343 – 7.58% (ἐλλειψοειδὴς πεπλατυσμένη διατομή: 8.83%, παχύτερη, ἔλλειψοειδὴς διατομή: 6.19%). Βλ. ἐπίσης, Τουρναβίτου 2011.

1062. Βλ. Ὑποσημ. 1055. Τὰ τριποδικὰ ἀγγεῖα, λόγῳ κατασκευῆς, μεταφέρονται εὐκόλα καὶ εἶναι κατάλληλα γιὰ χρῆση, τόσο σὲ κτιστὲς ἐστίες, ὅσο καὶ σὲ πρόχειρες ἀνοικτὲς φωτιές, στὴν ὑπαίθρο.

1063. Βίγλα Σητείας, Βρύσινας Ρεθύμνης, Γιούχτας, Γωνιὲς Μαλεβιζίου, Ζηρὸς Σητείας-Κορφὴ τοῦ Μαρὲ, Θύλακας Μιραμπέλου, Κερία Μαλεβιζίου, Κόφινας Μονοφατσίου, Μαζᾶς Πεδιάδος, Μόδι, Ξυκέφαλο, Πετσοφᾶς, Πλαγιά καὶ Πρινιάς Σητείας, Πύργος Μαλεβιζίου, Τραόσταλος Σητείας καὶ Ἄγ. Γεώργιος στὸ Βουνὸ Κυθήρων. Βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1064. Βλ. *Στατ. Πίνακα 17, ἐπιλογὸ* καὶ Σακελλαράκης 2011, 145-331.

1065. *Ἀνδρὸ 2*, Ν τμήμα χώρου μεταξὺ δύο ἐκκλησιῶν, Στρ. 2, πάχους 35 – 38 ἐκ. (1992/Χῶρος 2/Ὁμάδα 4), ἐλάχιστη διατάραιξη (1.79%). Στὸ στρώμα αὐτό, μαζὶ μὲ τὰ ἐντυπωσιακὰ ὀλιγάριθμα ἀποσπασματικὰ δείγματα τριποδικῶν χυτῶν, βρέθηκαν δύο ἀκέραια ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, περίπου 15 ἀποσπασματικὰ μικκῦλα προ-

χοῖδια, δύο τμήματα ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων, ἓνα τμήμα εὐθύπλευρου κυπέλλου, ἓνα τμήμα ρυτοῦ, ἓνα τμήμα κύπελλου-ρυτοῦ καὶ κάποια γραπτὰ ὄστρακα, ὅλα τῆς ὕστερης νεοανακτορικῆς περιόδου (ΥΜ ΙΒ). Κανένα ἐξ αὐτῶν δὲν φέρει ἵχνη καύσης (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*). Στὸ *Ἀνδρὸ 2* (Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ.), ἡ διατάραιξη στὸ σημεῖο ὅπου βρέθηκαν ἵχνη πυρᾶς/καύσης (93/Α61), ἀνέρχεται στὸ 74.35%, καὶ μᾶλλον πρόκειται γιὰ κατάλοιπα μεταγενέστερης περιόδου (βλ. *ἐπιλογὸ*). Διάσπαρτα ἵχνη ὕλικου ἀπὸ πυρὲς/καύσεις ἀπαντοῦν, βέβαια, σὲ διάφορα σημεία τῆς ἀνασκαφῆς (βλ. *Στατ. Πίνακα 17* καὶ *ἐπιλογὸ*), ἀλλὰ δυστυχῶς, στὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων συνδέονται μὲ ἐξαιρετικὰ διαταραγμένα καὶ πολλὲς φορὲς ἐπιφανειακὰ στρώματα (βλ. *ἐπιλογὸ*, *Στατ. Πίνακα 17* καὶ Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1066. Βλ. *ἐπιλογὸ*, *Στατ. Πίνακα 17*.

1067. Βλ. *ἐπιλογὸ*.

1068. Peatfield 1992, 70, ὅπου κανένα ἀπὸ τὰ σωζόμενα δείγματα δὲν φέρει ἵχνη καύσης καὶ ἀπὸ ὅπου λείπουν παντελῶς, τόσο τὰ ὅποια ἵχνη φωτιᾶς, ὅσο καὶ ὑπολείμματα ὀστέων ζώων.

1069. Τζαχίλη 2006, 28-29.

1070. Στὸ ἴδιο συμπέρασμα κατέληξε καὶ ὁ Peatfield γιὰ τοὺς Ἀτσιπάδες (1992, 70). Οἱ τριποδικὲς χύτρες θεωροῦνται ἰδανικὰ σκεύη γιὰ ζέσταμα νεροῦ καὶ γιὰ παρασκευὴ ρευστῶν τροφῶν, ὅπως π.χ. σοῦπες μὲ βάση τὰ ὄσπρια, τὸ κρέας, τὰ ψάρια ἢ τὰ θαλασσινὰ. Χημικὲς ἀναλύσεις τῶν ὀργανικῶν ὑπολειμμάτων σὲ τριποδικὲς χύτρες ἀπὸ οἰκιστικὰ κεραμικὰ σύνολα στὴ μινωικὴ Κρήτη στοιχειοθετοῦν τὴ χρῆση τους στὴν παρασκευὴ τροφῆς, ἢ ὅποια περιελάμβανε κρέας μυρηκαστικῶν (βοοειδῆ, πρόβατα, κατσίκια), λαχανικά, ἐλαιόλαδο, ζωικὰ λίπη, σταφύλια καὶ κρασί μὲ πρόσμιξη ρετσίνης (Tzedakis and Martlew 1999, 85, 88-91, 96, 107-108, 112, 146, 164, 183, 207). Γενικὰ τὰ σκεύη αὐτὰ θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ σὰν δοχεῖα τροφῆς, σὲ διάφορα στάδια τῆς τροφοπαρασκευαστικῆς διαδικασίας, ἀπὸ τὴν προετοιμασίαν στὴν κατανάλωση (Φίλιππα-Touchais 2000, 422, 424, ὑποσημ. 19). Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ μνημονευθοῦν καὶ οἱ ἄλλες προτεινόμενες χρήσεις ἀγγείων τοῦ τύπου αὐτοῦ, οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζονται ὡς οἰκοτεχνικὲς

καί βιοτεχνικές, όπως ή άρωματοποιία, ή παραγωγή άρωματικού οίνου, δύο δραστηριότητες οί όποτες επιβεβαιώνονται από χημικές αναλύσεις τών καταλοίπων σε τριποδικές χύτρες (Tzedakis and Martlew 1999, 183), ή άκόμη ή τυροκομία καί ή βαφή ύφασμάτων (Φίλιππα-Touchais 2000, 423). Όλες οί δραστηριότητες αυτές παραπέμπουν κυρίως σε οικιστικές περιοχές καί δέν έχουν άκόμη συνδεθεί με ιερά κορυφής.

1071. Σε αυτή την περίπτωση όμως ή άπουσία ίχνων χρήσης προϋποθέτει ότι ή αρχική παρασκευή του φαγητού γινόταν σε άλλο σκεύος καί κατόπιν τo περιεχόμενό του έτοποθετείτο σε άχρησιμοποίητες χύτρες, για τή μεταφορά στο ιερό, μία λογική ή όποία εύσταθεί μόνον σε συνάρτηση με τo θρησκευτικό σκέλος τής όλης διαδικασίας. Η μοναδική έναλλακτική λύση θα άφορούσε ίσως γεύμα που δέν θα χρειαζόταν πολύωρη χρήση φωτιάς. Για παρασκευή τελετουργικού γεύματος (μύμα) σε μεταγενέστερες περιόδους υποστηρίζεται ότι οί χύτρες δέν χρησιμοποιούνταν για την καθαυτό παρασκευή του φαγητού (βλ. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 276). Επίσης, επιτόπια κατανάλωση γεμάτων από τούς προσκυνητές, άλλα άπουσία έπαρκων στοιχείων για στοιχειοθέτηση κατανάλωσης του κρέατος θυσιασμένων ζώων, γεγονός τo όποιο θα συνεπαγόταν πολύωρη μαγειρική διαδικασία, έπισημαίνεται καί σε σχέση με τo αρχαιολογικό ύλικό από τόν Τραόσταλο (Chrysoulaki 2001, 63). Βλ. επίσης, Τουρναβίτου 2011.

1072. Μοναδική εξαίρεση άποτελεεί ένα μικρό μαγειρικό σκεύος από τόν Τραόσταλο (Chrysoulaki 2001, 62).

1073. Πιο συγκεκριμένα: Χείλη: 44/77 - 57.14%, Τοιχώματα: 100/150 - 66.66%, Βάσεις: 10/17 - 58.82%. Από τούς ύπολογισμούς αυτούς εξαίρονται τὰ 26 δείγματα από πόδια χυτρών, γιατί έδω ή θέση τών σημείων καύσης σχετίζεται με άλλου είδους διαδικασίες (βλ. κείμενο).

1074. Τὰ ίχνη καπνού σε μαγειρικά σκεύη στον οικισμό του Χαλασμένου Σητείας φαίνεται πως μάλλον ύποδεικνύουν τή χρήση τών άγγείων, κυρίως τριποδικών χυτρών, σε ύπαιθριο χώρο καί όχι σε όργανωμένη έστία στο έσωτερικό τών οίκων (Yasur-Landau 2006, 239-243).

1075. Πιο συγκεκριμένα: Χείλη: 8/77 - 5.19%, Τοιχώματα: 4/150 - 2.66%, Βάσεις: 3/17 - 17.64%. Από τούς ύπολογισμούς αυτούς εξαίρονται, καί πάλι, τὰ 26 δείγματα από πόδια χυτρών (βλ. κείμενο).

1076. Άνάλογη έρμηνεία έχει προταθεί για αυτό τόν τύπο άγγείου στην Πολιόχνη τής Λήμνου, καθώς καί για τήν Προανακτορική έποχή στην Κρήτη (Φίλιππα-Touchais 2000, 423, ύποσημ. 6, 7, 9).

1077. Πιο συγκεκριμένα: Χείλη: 25/77 - 32.46%, Τοιχώματα: 46/150 - 30.66%, Βάσεις: 4/17 - 23.52%. Από τούς ύπολογισμούς αυτούς, καί πάλι, εξαίρονται τὰ δείγματα από πόδια χυτρών (βλ. κείμενο).

1078. Βλ. κείμενο τής γράφουσας στο Σακελλαράκης 2013, 106-113.

1079. Peatfield 1992, 70. Morris and Peatfield 1995, 645.

1080. Καρέτσου 1974, 238 (MM III) καί 1978, 249 (MM IB-II).

1081. Τζαχίλη 2006, 28-29.

1082. Chrysoulaki 2001, 61 (κτίριο Β), 62 (μικρό δεῖγμα).

1083. Δαβάρας 1984, 280.

1084. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 275-276.

1085. Tyree and Kanta ύπό δημοσίευση.

1086. Αυτόθι.

1087. Παρόλα αυτά, ή σχέση μεταξύ τών δραστηριοτήτων αυτών καί τής κατανάλωσης κρέατος μάλλον άμφισβητείται (Tyree and Kanta, ύπό δημοσίευση).

1088. Betancourt 1980 καί 1990. Watrous 1992. Στον Κομμό οί χύτρες συνιστούν λιγότερο από τo 20% του συνόλου τής κεραμεικής (Betancourt 1980, 3).

1089. Kanta and Rocchetti 1989, 309-310.

1090. Popham 1984 156 (MM IIIB/YM IA). Warren 1991, 322, fig. 5.e (MM III/YM I). Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. C., fig. 26.165, Dep. D, fig. 28.182 (MM IIIB/YM IA).

1091. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 414 (MM II), με ίχνη φωτιάς στο έξωτερικό, 434 (YM IA).

1092. Demargne and Gallet de Santerre 1953, pl. XXXI.5. Chapouthier and Joly 1936, pl. XVI. Van Effenterre 1969, pl. LII. A147.

1093. Sackett and Popham 1970, 224, fig. 17.NP113, fig. 18.NP111, NP 120 (YM IB).

1094. Davis 1986, 88, pl. 65.Ak17, pl. 23.G3, pl. 24.L1-2 (MM IIB-III A). Cummer and Schofield 1984, 47 pl. 58.594, pl. 61.693-694, pl. 65.850, 852 (YM I). Οί χύτρες έχουν κυρίως καμπύλη βάση.

1095. *Άκέραια ρυτά*: 1, *Χείλη*: 5, *Τοιχώματα*: 30, *Βάσεις*: 19. Επίσης, ένα ακόμη άποσπασματικό δείγμα (K1071 - 94/B34/2), το οποίο φέρει τμήμα πλαστικής, επίπετης διακόσμησης στο χείλος και βρίσκεται τώρα στην κατηγορία των *άγγειων/σκευῶν με πλαστική διακόσμηση*, θα μπορούσε πιθανώς να ανήκει σε ρυτό. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ρυτών παρατηρείται στον *Τομέα Β* του 1993 - *Άνδρη* 7 (14 δείγματα, συμπεριλαμβανομένου και του μοναδικού *άκέραιου* *άγγειου*), όλα κωνικά ρυτά, και μετά ακολουθεί ο *Τομέας Θ* του 1994 - *Άνδρη* 5, με έπτά δείγματα, πέντε έξ αυτών από κωνικά ρυτά, οί *Τομείς Γ* - *Άνδρη* 6 και *Η* - *Άνδρη* 3 του 1994, με έξι δείγματα *έκαστος*, ο *Τομέας Ε-Θ* του 1994 - *Άνδρη* 5, με πέντε δείγματα και ο *Τομέας Ε* του 1994 - *Άνδρη* 5, με πέντε δείγματα. Τα υπόλοιπα *δσπρακα* ήταν διασκορπισμένα μεταξύ των *τομέων Α* του 1993 - *Άνδρη* 2, *Β* - *Άνδρη* 7, *Ζ* - *Άνδρη* 4 και *ΣΤ* - *Άνδρη* 5 του 1994, με τρία δείγματα *έκαστος* και των *τομέων 92/4* (1 δείγμα) και *Α* του 1994 - *Άνδρη* 2 (1 δείγμα). Άξίζει να σημειωθεί ότι στον *Τομέα Γ* - *Άνδρη* 6, τέσσερα στα έξι *δσπρακα* ανήκουν σε *ώοειδη* ρυτά, στον *Τομέα Ε* - *Άνδρη* 5, τρία στα τέσσερα ανήκουν σε *απίοσχημα* ρυτά, όπως και στον *Τομέα Ζ* - *Άνδρη* 4 (2/3). Στον *Τομέα ΣΤ* - *Άνδρη* 5, και τα τρία δείγματα ανήκουν σε κωνικά ρυτά. (Βλ. Σχ. 1, Στ. Πίνακες 18 και 19, *Χάρτη κατανομής* 9).

1096. Koehl 2006, 49, YM IB κυρτόπλευρο κωνικό ρυτό, Τύπου III, fig. 21.556. Ο Koehl (2006, 49), θεωρεί ότι είναι το πρωιμότερο μινωικό τύπου κυρτόπλευρο κωνικό ρυτό, με *αναβαθμό* κάτωθεν του χείλους. Αναφερόμενος στα κυρτόπλευρα κωνικά YM IB ρυτά που φέρουν διακόσμηση του θαλάσσιου ρυθμού, υποστηρίζει ότι το στοιχείο του *αναβαθμού* κάτω από το χείλος είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της συγκεκριμένης υποκατηγορίας και παρατηρεί ότι κατά την YM IB περίοδο ο *αναβαθμός* όριζει, όπως και στη δική μας περίπτωση, ξεχωριστή διακοσμητική ζώνη. Τέλος, κρίνοντας από παρόμοια YE IIA δείγματα τα οποία προέρχονται από θέ-

σεις της ήπειρωτικής Ελλάδας (Ασίνη, Αίγινα), ή από την ελλαδική κεραμική παράδοση (Αγ. Ειρήνη), εικάζει ότι το συγκεκριμένο ρυτό πιθανώς αντιπροσωπεύει το μινωικό ή έστω το *άποικιακό* μινωικό πρότυπο για ένα μορφολογικό στοιχείο (*αναβαθμός*), το οποίο απέκτησε τελικά περισσότερη δημοτικότητα στη μυκηναϊκή Ελλάδα (Koehl 2006, 49).

1097. Koehl, 2000, 94-95 και 2006, 47-50. Το παρομοίου σχήματος μικύλο ρυτό από το μυκηναϊκό ιερό στον Άγ. Κωνσταντίνο Μεθάνων (Konsolaki-Yannopoulou 2001, 213, pl. LXVIII - YE IIIA-B), παρουσιάζει σημαντικές μορφολογικές διαφορές από το δείγμα στο ιερό (άπουσία *αναβαθμού*, μορφή λαβής, βάσης), διαφορές οί οποίες προφανώς αναφέρονται τόσο σε παράγοντες τυπολογικής εξέλιξης, όσο και σε στοιχεία κεραμολογικής παράδοσης.

1098. Koehl 2006, 49, table 1 (*χείλος τύπου 4-ledge rim*).

1099. Koehl 2006, table 3 (*βάση τύπου 9-thickened cylindrical*).

1100. Koehl 2006, 49.

1101. Coldstream and Huxley 1972, 297. Στο Καστρί παραδείγματα *άγγειων* με στικτές ζώνες κάτω από το χείλος χρονολογούνται στην YM IB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, μ12, μ35). Ρυτά με *αναβαθμό* κάτω από το χείλος, διακοσμημένο με στιγμές, *άπαντούν* κατά την YE IIA περίοδο στην Ασίνη, στην Αίγινα (Koehl 2006, 49), αλλά και στην Αγ. Ειρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 85.1556, 1557, 1558).

1102. Coldstream and Huxley 1972, 300, v39, ω113, 179-180, 206, 221 (YM IB). Η *άπλοποιημένη* *έκδοχή* κρίνου με ένα *στήμονα* στα Κύθηρα θεωρείται χαρακτηριστικό του τέλους της YM IB. Στην Αγ. Ειρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl.50.a, pl. 78.1227 (*ψευδόστομος*) (YM IB). Στην Φυλακωπή: Edgar 1904, 136, fig. 109.

1103. Marinatos 1974, πίν. 1-7 (Δ. Οικία, Δωμάτιο 4, βόρειος και νότιος τοίχος, Τοιχογραφία της Άνοιξης).

1104. Coldstream and Huxley 1972, 282, 287, 295, κυρίως κωνικά (20) και *ελάχιστα* δείγματα από *απίοσχημα-peg-top* (1), και ρυτά σε σχήμα *αύγου* *στρουθοκαμήλου* (2).

1105. Επίσης έχουν καταγραφεί πέντε *άποσπασματικά* δείγματα (K813 - 93/B2/9, K820 -

94/A17/35, **K823** – 94/Γ2B/27α, **K835** – 94/H12B/23, **K850** – 94/E-Θ16A/5), τὰ ὅποια θὰ μποροῦσαν νὰ ἀνήκουν, τόσο σὲ κωνικά, ὅσο καὶ σὲ ὠσειδῆ ρυτὰ καὶ τὰ ὅποια, θεωρητικά, ἀνεβάζουν τὸ συνολικὸ ποσοστὸ τῶν κωνικῶν στὸ 61.81% τοῦ συνόλου (34 δείγματα).

1106. Koehl 2006, 45-53, Τύπος III.

1107. Koehl 2000, 94-95 καὶ 2006, 46 (MM IIB/IIIA-ΥΜ/ΥΕ IIIΓ), 273, ὅπου ἀναφέρεται ἐπίσης ὅτι τὰ κωνικά ρυτὰ Τύπου III εἶναι ὁ μοναδικὸς τύπος ρυτοῦ ποὺ ἀπεικονίζεται μὲ σαφήνεια στὴν Αἰγαιακὴ εἰκονογραφία, κυρίως σὰν φερόμενο ἀντικείμενο σὲ πομπές. Γιὰ εἰκονογραφικὲς παραστάσεις ρυτῶν σὲ πομπές, βλ. Koehl 2006, 330-331.

1108. Coldstream and Huxley 1972, 282, 287, 295, dep. ε (MM IIIB): 6-9 δείγματα, dep. ζ (MM II-IB/ΥΜ ΙΑ): 6 δείγματα, dep. η (ΥΜ ΙΑ): 7 δείγματα.

1109. Koehl 2006, 22-26, Τύπος II.

1110. Koehl 2006, 29-38, Τύπος II.

1111. Koehl 2006, 26-28, Τύπος II. Κατὰ τὸν Koehl (2006, 26-27), ὁ συγκεκριμένος τύπος ρυτοῦ, ἂν καὶ ἀπαντᾷ ἀπὸ τὴ ΜΜ IIIB περίοδο, ἀποκτᾷ ἰδιαίτερη δημοτικότητα κατὰ τὴν ΜΜ III, καὶ κατόπιν σταδιακὰ παρακμάζει, ἰδίως κατὰ τὴν ΥΜ IB περίοδο.

1112. **K844** – 94/B1B/1, **K854** – 94/H21/14.

1113. *Χεῖλη*: 5, *Τοιχώματα*: 23, *Βάσεις*: 6 (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πέντε κωνικῶν/ὠσειδῶν ρυτῶν). Ὁ Koehl (2006, 50) ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ κυρτόπλευρη ἐκδοχὴ εἶναι πρωιμότερη (ΜΜ IIIB/ΜΜ ΙΙΑ). Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐθύπλευρη ἐκδοχὴ ἡ ὁποία δὲν ἐμφανίζεται πρὸ τῆς ΥΜ ΙΑ περιόδου, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐπόμενη, ΥΜ IB περίοδος, ἀποτελεῖ περίοδο ἀκμῆς τοῦ τύπου αὐτοῦ (Koehl 2006, 50, 51).

1114. Ἀπὸ τὰ 20 καλύτερα διατηρημένα δείγματα, τὰ 16 ἀνήκουν σὲ ρυτὰ μὲ εὐθέα τοιχώματα καὶ μόνο τέσσερα ἀποδίδονται σὲ ρυτὰ μὲ κυρτὰ τοιχώματα. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα δείγματα, ἑννέα χαρακτηρίζονται ἀπλῶς ὡς κωνικά καὶ πέντε ὡς κωνικά ἢ ὠσειδῆ.

1115. Koehl 2006, 51, table 1, 4 (*χεῖλος τύπου 4-ledge rim*, *χεῖλος τύπου 5-down sloping* καὶ *χεῖλος τύπου 6 – rounded*).

1116. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K804** – 94/B2A/1, μὲ διάμετρο μεταξὺ 12-15εκ.

1117. Koehl 2006, table 3 (*βάση τύπου 6-tapering conical*).

1118. Koehl 2006, table 4. Σὲ μία περίπτωση (**K842** – 93/B6/3) ἀπαντᾷ κυλινδρική βάση μὲ διαμορφωμένο χεῖλος, ἑνὰς τύπος ποὺ χαρακτηρίζει ἰδιαίτερα τὴν ΥΜ ΙΑ περίοδο (Koehl 2006, table 3, 4, *βάση τύπου 9-tapering cylindrical*).

1119. Koehl 2006, 22-26, Τύπος II. *Τοιχώματα*: 4, *Βάσεις*: 7.

1120. Koehl 2006, table 3 (*βάση τύπου 6-tapering conical*).

1121. Koehl 2006, table 4. Ἐνα δεῖγμα (**K857** – 94/Θ11B/12) διαθέτει κυλινδρική βάση μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (*βάση τύπου 8-tapering cylindrical*), ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα δείγματα σώζουν μόνο τὴ γένεση τῆς βάσης καί, συνεπῶς, ὁ διαχωρισμός τους σὲ τύπους δὲν εἶναι ἐφικτός.

1122. Γενικὰ διακόσμηση σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους. Τὰ θέματα περιλαμβάνουν δύο δείγματα (**K846** – 94/E4A/6, **K852** – 94/Z5A/4), μὲ μάλλον φυτικὴ διακόσμηση, ἕνα δεῖγμα μὲ ταινιωτὴ διακόσμηση, τὸ ὁποῖο σώζει ἵχνη ἐπιπρόσθετης λευκῆς βαφῆς (**K810** – 93/A6/18), ἕνα μὲ γραμμικὴ διακόσμηση (**K848** – 94/E-Θ13/5α), ἕνα μὲ ἐπάλληλους ὁμόκεντρος κύκλους (**K853** – 94/H19A/1), ἕνα μὲ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση (**K830** – 94/E-Θ30/7), καὶ ἕνα μοναδικὸ δεῖγμα σὲ ρυθμὸ λευκοῦ ἐπὶ σκοτεινοῦ (**K833** – 94/Z5A/3). Ἐπίσης, ἔχουν καταγραφεῖ δύο ἄβαφα (**K828** – 94/E8A/5α, **K856** – 94/Θ1A/2) καὶ δύο ὁλόβαφα (**K847** – 94/E13/3, **K857** – 94/Θ11B/12) δείγματα.

1123. Ἡ διακόσμηση θὰ πρέπει μάλλον νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς ἀπροσδιόριστη ἢ πιθανῶς ὁλόβαφη.

1124. Koehl 2006, 29-38, Τύπος II. *Τοιχώματα*: 4, *Βάσεις*: 4.

1125. Κωνικὴ μὲ διαμορφωμένο χεῖλος (Koehl 2006, table 3, *βάση τύπου 7-thickened conical*: **K839** – 93/A67/1 – Πήλ. 20), κωνικὴ μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Koehl 2006, table 3, *βάση τύπου 6-tapering conical*: **K841** – 93/B6/2, **K845** – 94/Γ2B/25), καὶ στρογγυλεμένη (Koehl 2006, table 3, *βάση τύπου 5-rounded*: **K840** – 93/B5/2). Κατὰ τὸν Koehl (2006, 29), ὁ συγκεκριμένος τύπος ρυτοῦ, κυρίως μὲ βάσεις *τύπου 5* καὶ *6* (Koehl 2006, 29, table 4), ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν ΥΜ Ι περίοδο.

1126. Μία πιθανή έκδοχή είναι ότι ή όπλη ή όποια ήταν άρχικά διαμπερής, έφραξε από ύγρo πληδo στo στάδιο τοϋ στεγνώματος τοϋ πληοϋ, καί κανείς δέν τo πρόσεξε πριν τo στάδιο τής όπτησης. Από τήν άλλη πλευρά, τo γεγονός ότi τo ένα δείγμα ήταν άβαφο (**K856** – 94/01A/2), καί τo άλλο πιθανώς ολόβαφο (**K841** – 93/B6/2), χωρίς άλλου είδους γραπτή διακόσμηση, ίσως νά μὴν εἶναι έντελώς συμπτωματικό.

1127. Κυρτό κωνικό ρυτό με διακόσμηση σχηματοποιημένων φύλλων κισσοϋ, σε ζώνες (ώχρος πληός). Η διαπίστωση αὐτή έγινε βάσει τής ποιότητας τής όπτησης (σκληρότητα πληοϋ).

1128. Εϋθύπλευρο κωνικό ρυτό με διακόσμηση διπλοϋ πέλεκυ (ώχρος πληός, λευκωπό επίχρισμα). Η διαπίστωση αὐτή έγινε βάσει τής ποιότητας τής όπτησης καί τής ποιότητας τής σωζόμενης διακόσμησης.

1129. Κωνικό ρυτό με διακόσμηση αλυσιδωτοϋ κοσμήματος, σε ζώνες (ιδιότυπος, τεφρός πληός, με λευκωπό επίχρισμα). Η διαπίστωση αὐτή έγινε βάσει τής ιδιαιτερότητας τοϋ πληοϋ καί τής ποιότητας τής όπτησης.

1130. Συμπεριλαμβανομένου καί τοϋ ένoς άκέραιου άγγείου, καθώς καί δύο δειγμάτων (**K813** – 93/B2/9, **K830** – 94/E-030/7), με άπροσδιόριστη διακόσμηση (ίχνη βαφής).

1131. Άβαφο εϋθϋ κωνικό ρυτό, με πλαστική επίθετη διακόσμηση (επίθετη λωρίδα).

1132. Όλόβαφο κωνικό/ώοειδές ρυτό με τραχωτή, όστρακόδερμη διακόσμηση. Πιθανώς στην ίδια κατηγορία ανήκει καί τo **K830** – 94/E-030/7, τμήμα άπίοσχημου ρυτοϋ, στo όποιο όμως ή πλαστική διακόσμηση σώζεται σε πολϋ άποσπασματική κατάσταση.

1133. Όλόβαφο ώοειδές ρυτό με πλαστική επίθετη όφιοειδή διακόσμηση.

1134. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ή όστρακόδερμη τραχωτή διακόσμηση θά μπορούσε νά άποτελεῖ μέρος μιās μεγαλύτερης τοπιακής σύνθεσης, όπως π.χ. τμήμα βραχώδους τοπίου, σε συνάρτηση με παράσταση θαλάσσιου ρυθμοϋ (Foster 1982, 102-103, πίνακας 14, pl. 40, pl. 42, pl. 43-MM II-III). Βλ. Τόμο 2, 308-322. Άξιζει νά σημειωθεί ότi κανένα από τὰ δημοσιευμένα δείγματα στoν μινωικό κόσμο (Foster 1982) δέν φαίνεται νά ανήκει σε ρυτό.

1135. Βλ. άγγεῖα/σκεϋή με πλαστική διακόσμηση. Παρόμοιες περιπτώσεις άπαντοϋν στo έσωτερικό τελετουργικών ΥΜ ΙΙΙ καλάθων (Gesell 1999, 283-287), καί στo έξωτερικό τελετουργικών κυλίνδρων (snake tubes), επίσης τής ΥΜ ΙΙΙ περιόδου (Foster 1982, 95, 113, πίνακας 13. Gesell 1976, 247-259). Για τo πιθανό τμήμα ρυτοϋ (**K1071** – 94/B34/2), με πλαστική επίθετη διακόσμηση όφιοειδοϋς επί τοϋ χείλους, βλ. σχόλια στην κατηγορία τών άγγείων/σκευών με πλαστική διακόσμηση.

1136. Βλ. άγγεῖα/σκεϋή με πλαστική διακόσμηση.

1137. Για άπεικονίσεις όφιοειδών βλ. άγγεῖα/σκεϋή με πλαστική διακόσμηση.

1138. Στo σύνολο αὐτό δέν περιλαμβάνεται ένα άκόμη δείγμα (**K813** – 93/B2/9), τo όποιο φέρει άπροσδιόριστη διακόσμηση (ίχνη βαφής), σε σκοτεινή βαφή επί άνοιχτοϋ βάθους, καθώς καί τo **K830** – 94/E-030/7, τo όποιο, αν καί φέρει άπροσδιόριστη γραπτή διακόσμηση, έχει μνημονευθεῖ μεταξύ τών ρυτών με πλαστική επίθετη διακόσμηση.

1139. **K803** – 93/B10/1-A54, **K807** – 94/01Γ/4, **K809** – 92/4/13, **K814** – 93/B4/13ε (ΥΜ ΙΒ), **K820** – 94/A17/35 (ΥΜ ΙΒ), **K825** – 94/Γ3B/6 (ΥΜ ΙΒ), **K826** – 94/Γ5/9, **K829** – 94/E-021A/8, **K831** – 94/ΣΤ11B/7 (ΥΜ ΙΒ), **K832** – 94/ΣΤ14/1, **K840** – 93/B5/2, **K842** – 93/B6/3 (ΥΜ Ι), **K845** – 94/Γ2B/25 (ΥΜ ΙΒ), **K846** – 94/E4A/6 (ΥΜ ΙΒ), **K849** – 94/E-016A/4, **K852** – 94/Z5A/4 (ΥΜ Ι). Οί άριθμοί με έρωτηματικό ύποδηλώνουν δείγματα που διατηροϋν μόνον ίχνη τής άρχικής τους διακόσμησης. Οί χρονολογικές διευκρινήσεις σε παρένθεση, δίπλα σε κάποια από τὰ δείγματα, αναφέρονται σε αὐτές τες περιπτώσεις ρυτών, οί όποίες δέν συζητοϋνται αναλυτικά στo κείμενο.

1140. Είναι άξιοσημείωτο ότi παραστάσεις με βλάστηση τοϋ τύπου αὐτοϋ όχι μόνον δέν άπαντοϋν στo υλικό από τoν οικισμό στo Καστρί, αλλά εἶναι σπανιότατες, έν ανϋπαρκτες, καί στoν ύπόλοιπο μινωικό κόσμο. Ίσως πρόκειται για ιδιοτυπία τής τοπικής, κυθηραϊκής, ΥΜ ΙΒ παράδοσης σε συνάρτηση με τo συγκεκριμένο ιερό.

1141. **K809** – 92/4/13, **K826** – 94/Γ5/9, **K831** – 94/ΣΤ11B/7, **K840** – 93/B5/2, **K846** – 94/E4A/6,

καὶ ἴσως τὰ **K820** – 94/A17/35, **K845** – 94/G2B/25, καὶ **K852** – 94/Z5A/4. Τὰ **K825** – 94/G3B/6, **K814** – 93/B4/13ε καὶ **K842** – 93/B6/3, φέρουν ἴχνη φυτικής διακόσμησης ἄνωθεν ὀριζόντιων ἢ κατακόρυφων ταινιῶν.

1142. Coldstream and Huxley 1972, 298.

1143. Coldstream and Huxley 1972, μ9 (κύπελλο), 50 (πινακίο), ω154, 208 (κύπελλα) (YM IB).

1144. Catling 1996, 70, fig. 2.1 (YM IB).

1145. Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1363s, pl. 85.1559, 1564 (YM IB).

1146. Sackett and Popham 1970, fig. 9, pl. 57 (YM IB). Ἅνα δείγμα ἀπὸ τὰ Γουρνιὰ ἀνήκει στὴν YM IA περίοδο (Boyd-Hawes 1908, 41, fig. 21).

1147. Coldstream and Huxley 1972, 290, ω66 (YM IA), 136 (YM IB), 212 (YM IB), σκύφος. Cummer and Schofield 1984, pl. 84.1546 (YM IB – πιθαμφορέας). Ἀπὸ τὴ ἄλλῃ πλευρά, ἡ χρῆση λευκῆς ἐπίθετης βαφῆς στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζει τὴν πρώιμη YM IA περίοδο καὶ ἀπαντᾷ σπάνια στὸ ὥριμο στάδιο τῆς περιόδου αὐτῆς (Coldstream and Huxley 1972, 289).

1148. Παρόμοιο δείγμα στὴν Ἁγ. Εἰρήνη θεωρεῖται μυκηναϊκό (Cummer and Schofield 1984, pl. 59.676).

1149. Coldstream and Huxley 1972, 300, ξ61, ω113, 221 (YM IB).

1150. Βλ. Ὑποσημ. 1127.

1151. Παρόμοιες μορφές ὀλοβαφῶν, σχηματοποιημένων φύλλων κισσοῦ καὶ κρόκων ἀπαντοῦν μὲ μεγάλη συχνότητα στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό (Coldstream and Huxley 1972, μ3, 4-YM IB, κύπελλα, μ11-YM IB, κύπελλο, μ17-YM IB, σκύφος, ν25-YM IB, κύπελλο, ξ18, 20-YM IB, κύπελλα, ξ52, 60-YM IB, κύπελλα, ξ68-YM IB, σκύφος, ω155-YM IB, κύπελλο, ω159-YM IB, κωδωνόσχημο κύπελλο, ω221-YM IB, ἀνθοδοχεῖο, H5-YM IB, κύπελλο), στὴν Ἁγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 55.b, pl. 75.1157-YM IB, εὐθύπλευρο κύπελλο), καὶ στὸ Παλαϊκάστρο (Sackett and Popham 1970, fig. 9.53-YM IB, κύπελλο). Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἴχνη ἱεροῦ κισσοῦ, παραπλήσια δείγματα ἀπαντοῦν στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, λ10-YM IB, κύπελλο, τὸ ὁποῖο θεωρεῖται εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν Κρήτη, μ44-YE IIA, πρόχους, ξ144-YM IB, πιθοειδές, ω287-YE IIA, κλειστό), καὶ στὴν Ἁγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 49.175-YM IB,

ρυτό, pl. 51.274-YE II, γεφυρόστομη πρόχους, pl. 73.1138-YE II, ἀλάβαστρο).

1152. Βλ. Ὑποσημ. 1151. Πὰ τὸ Παλαϊκάστρο, βλ. Sackett and Popham 1970, 217, fig. 9 (YM IB).

1153. **K806** – 94/H29A/4, **K812** – 93/B1/2, **K817** – 93/B16/1, **K834** – 94/H10A/12.

1154. Coldstream and Huxley 1972, η44, 47, 49-50 (YM IA). Ἅνας μεγάλος ἀριθμὸς κωνικῶν ρυτῶν στὴν Ἁγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 76.1197, pl. 85.1558, pl. 86.1560 – YM IB), στὰ Γουρνιὰ (Boyd-Hawes 1908, pl. VII.1, 25-27, 29-32) καὶ στὴ Ζάκρο (Πλάτων 1951, 107) ἔφερε διακόσμηση μὲ σπεῖρες σὲ ὀριζόντιες ζῶνες. Στὸ Ἀκρωτήρι τὰ σωζόμενα δείγματα ἦταν πολὺ λιγότερα (Koehl 1990, 351, fig. 4). Γενικά, οἱ πιὸ περὶπλοκες ἐκδοχὲς τῶν Γουρνιῶν (Boyd-Hawes 1908, pl. VII.26-27), δὲν ἀπαντοῦν στὸ ἱερό.

1155. Coldstream and Huxley 1972, 290, ω72-74. Πρωιμότερο παράδειγμα τὸ Ζ13 (MM IIIB-YM IA).

1156. Cummer and Schofield 1984, pl. 63.834 (YM IA), pl. 49.176 (ρυτὸ-YM IB), pl. 76.1197 (κωνικὸ ρυτὸ-YM IB), σὲ ὀριζόντιες σειρὲς καὶ μὲ παρόμοια ἐκτέλεση.

1157. Coldstream and Huxley 1972, 290, 297, ω60, 194 (YM IB) (**K806** – 94/H29A/4, **K834** – 94/H10A/12), κ9, μ41 (YM IB). Ἡ παραλλαγή μὲ παραπληρωματικὴ διακόσμηση πεταλίων, πρωτοεμφανίζεται στὰ Κύθηρα κατὰ τὴν YM IB περίοδο (μ26). Στὴν Ἁγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 30.1558 (κωνικὸ ρυτὸ-YM IB), pl. 57.514 (YM IA/B), pl. 78.1227 (YM IB) (**K806** – 94/H29A/4, **K834** – 94/H10A/12).

1158. Στὸν οἰκισμό τὸ μοναδικὸ παράλληλο, μὲ ἀνηρτημένα σπειροειδῆ ἐντὸς φολιδῶν, χρονολογεῖται στὴν YE IIIA2 περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, π23).

1159. Τὰ πλησιέστερα παράλληλα ἐντοπίσθηκαν στὴν Ἁγ. Εἰρήνη: Davis 1986, pl. 23.G4 (MM III/YM IA), pl. 46.C14 (MM III/YM IA), pl. 65.Ak19 (MM III/YM IA), ὅλα Μηλιακά, καὶ στὴν Μεσσηνία (Lolos 1985, fig. 177-YM IB ὄστρακα ἀπὸ Νιχώρια, fig. 497.a-YE I, εὐθύπλευρο κύπελλο, ἀπὸ τὸ Σαμικό). Στὸν Κορμό, βλ. Watrous 1992, fig. 13.79 (YM IA-B).

1160. Koehl 2006, 47-52, κυρτόπλευρο ἢ εὐθύπλευρο κωνικὸ ρυτό, Τύπος III.

1161. Φαίνεται πὼς στὰ Κύθηρα ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς, ἂν καὶ δὲν ἀπαντᾷ πολὺ συχνὰ σὲ

καθαρὰ MM IIIB στρώματα, ἀπαντᾷ συχνότερα κατὰ τὴ μεταβατικὴ MM IIIB/YM IA περίοδο καί, παρόλο ποὺ ἐπιβιώνει στὴν ἀρχὴ τῆς YM IA περιόδου, σύντομα ἐγκαταλείπεται πρὸς χάριν τῆς σπείρας (Coldstream and Huxley 1972, 283, 290, ε65, 67, ζ 39, 80-85, η46, χεῖλη καὶ τοιχώματα ἀπὸ κωνικὰ ρυτὰ τῆς MM IIIB, MM IIIB/YM IA καὶ YM IA περιόδου).

1162. Cummer and Schofield 1984, pl. 57.511, κωνικὸ ρυτό. Ἐπίσης στὰ Γουρνιά (Boyd-Hawes 1908, pl. VII.28 – κωνικὸ ρυτό, VII.35 – σφαιρικὸ ρυτό.

1163. Coldstream and Huxley 1972, 283.

1164. Coldstream and Huxley 1972, 297.

1165. Ἀπὸ τὰ ἀποσπασματικὰ τοιχώματα στὴν κατηγορίᾳ τῶν γραμμικῶν θεμάτων (**K811** – 93/A35/13, **K838** – 94/Θ13/1, **K848** – 94/E-Θ13/5α), δύο δείγματα μὲ ὀριζόντιες καὶ κάθετες, εὐθεῖες καὶ θεθλασμένες / κυματοειδεῖς ταινίες / γραμμές (**K811** – 93/A35/13, **K848** – 94/E-Θ13/5α), τὰ ὅποια ἀνήκουν σὲ κωνικὸ καὶ ἀπιόσχημο ρυτό, ἀντιστοίχως, κρίνοντας ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς διακόσμησης καὶ παρὰ τὴν ἀπουσία ἀκριβῶν παραληλίων, θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν YM IB παράδοση.

1166. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχῆμα, τὰ ἀπιόσχημα ρυτὰ, ἂν καὶ ἐμφανίζονται στὴ MM IA/MM IIIA, γίνονται πιὸ κοινὰ κατὰ τὴν YM I περίοδο (Koehl 2006, 22-26). Ἐπίθετη λευκὴ καὶ ἐρυθρὴ/πορφυρὴ βαφὴ ἀπαντᾷ ἄρκετὰ συχνὰ σὲ ρυτὰ στὴν Κρήτη, κατὰ τὴν YM I περίοδο, ἐνῶ στὰ Κύθηρα, ἐπίθετη λευκὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους χαρακτηρίζει τὴν ἀρχὴ τῆς YM IA (Coldstream and Huxley 1972, 289). Κατὰ τὴ MM IIIB περίοδο ἀποτελεῖ σπάνιο φαινόμενο (Coldstream and Huxley 1972, 282). Στὴν ἴδια YM I περίοδο ἐντάσσονται πιθανῶς καὶ τὰ δύο δείγματα μὲ μελανὴ ἢ καστανὴ βαφὴ ἐπὶ τεφροῦ βάθους (**K826** – 94/Γ5/9-φυτικὴ ἐνωτικὴ διακόσμηση, **K851** – 94/ΣΤ7Δ/1-γραμμικὴ διακόσμηση).

1167. Coldstream and Huxley 1972, 301-302, ὅπου τα περισσότερα δείγματα χαρακτηρίζονται ὡς εἰσαγωγῆς ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα ἢ τοπικὲς ἀπομιμήσεις.

1168. Coldstream and Huxley 1972, μ48, ν34 (YM IB).

1169. Coldstream and Huxley 1972, ν9-10 (ἐναλλασσόμενοι πελέκεις καὶ στεφάνια-YM IB),

ν34 (YM IB), ξ25-26 (YM IB), ω124, 129 (YM IB), J4 (YM IB) καὶ πιθανῶς E2 (σειρὰ πελέκων-YE IIA). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ ἐλλαδικὲς ἐκδοχὲς τοῦ διπλοῦ πέλεκυ καὶ οἱ ἀπομιμήσεις τους (Coldstream and Huxley 1972, 302, ν11, 13, ω139, 213) δὲν ἀπαντοῦν στὸ ὕλικό ἀπὸ τὸ ἱερό. Ἡ ποιότητα τῆς διακόσμησης στὸ συγκεκριμένο δείγμα ἀποτελεῖ πιθανῶς ἔνδειξη ὅτι τὸ ἀγγεῖο αὐτὸ δὲν προέρχεται ἀπὸ τοπικὸ ἐργαστήριο (βλ. Ὑποσημ. 1128).

1170. Cummer and Schofield 1984, pl.49.175, 178 (ρυτὰ-YM IB), pl. 74.1155 (YE IIA), pl. 84.1542, pl. 85.1553 (YM IB).

1171. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, εἰκ. 423 (κωδωνόσχημο κύπελλο-YM IB).

1172. Καρέτσου 1975, πίν. 266β.

1173. Βλ. Ὑποσημ. 1129.

1174. Στὴν Ἁγ. Εἰρήνη (Οἰκία Α), μία ἐκδοχὴ τοῦ ἀλυσιδωτοῦ κοσμήματος μὲ ἐπάλληλους κύκλους σὲ λοξὴ διάταξη, ἐμφανίζεται ὡς δευτερεῦον διακοσμητικὸ στοιχεῖο σὲ ἓνα ὠσειδὲς ρυτό (Cummer and Schofield 1984, pl. 49.175-YM IB), τὸ ὅποιο χαρακτηρίζεται μυκηναϊκό. Σειρὲς ἐπάλληλων κύκλων ἀπαντοῦν καὶ σὲ κύπελλα τύπου Βαφειοῦ στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο (Mountjoy 1986, fig. 8. 7-YE I, Ἁγ. Στέφανος Λακωνίας).

1175. Mountjoy 1986, 11, 15, FM 41, σὲ συνδυασμὸ μὲ φυλλοφόρο ταινία, fig. 8.7 (YE I, εὐθύπλευρο κύπελλο), ἀπὸ Μυκῆνες. Mountjoy 1999, fig. 82.10 (YE I, εὐθύπλευρο κύπελλο), ἀπὸ Ἁγ. Στέφανο Λακωνίας.

1176. Coldstream and Huxley 1972, ε20 (σκούφος), ε57, ε58 (πρόχοι), ε82 (κλειστό), E1 (κύπελλο-MM IIIB), ἀλλὰ καὶ η58 (κλειστὸ-YM IA), ω93 (κλειστὸ-YM IA). Στὰ Γουρνιά ἀπαντᾷ ἀνάλογο δείγμα (Boyd-Hawes 1908, pl.VIII.29-κύπελλο).

1177. Βάσει τοῦ σχηματικοῦ τύπου θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθεῖ ἀκόμη καὶ στὴ MM II περίοδο (Koehl 2006, 22-26, ἀπιόσχημο ρυτὸ Τύπου II), ἐνῶ βάσει τῆς διακόσμησης τὰ χρονολογικὰ περιθώρια διευρύνονται (Coldstream and Huxley 1972, 278, 282, 289).

1178. 23-26 ἀγγεῖα (βλ. Ὑποσημ. 1104).

1179. Κυρίως κωνικά (20), (βλ. Ὑποσημ. 1104).

1180. Κυρίως πτυχωτὸς ρυθμὸς (9) καὶ σπειρες (3).

1181. Ἡ ὑπεροχὴ αὐτῆς τῆς θεματικῆς ἐνότη-
τας στὰ ρυτὰ ἀπὸ τὸ ἱερό, ἂν καὶ συνάδει μὲ τὴς
διακοσμητικὲς ἐπιλογὲς σὲ ἄλλους τύπους ἀγ-
γείων στὸν χῶρο αὐτό, δὲν ἀπαντᾷ σὲ καμία
ἄλλη ὁμάδα ρυτῶν στὸν μινωικὸ κόσμο.

1182. Βλ. Ὑποσημ. 1108.

1183. Ὅπου ἔχουν καταγραφεῖ γύρω στὰ 20
ρυτὰ καὶ πέντε ἀγγεῖα-ρυτὰ τῆς ΥΜ Ι περιόδου
(Cummer and Schofield 1984).

1184. Cummer and Schofield 1984, κυρίως κω-
νικά (14) καὶ ἀπιόσχημα (5) ρυτὰ, τὰ ὅποια φέ-
ρουν διακόσμηση μὲ σπεῖρες (6) καὶ σιγμοειδῆ
κοσμήματα (5).

1185. Catling 1996, fig. 2.2, fig. 3.20, 21 (YM IB),
θαλάσσιος ρυθμὸς καὶ φυλλοφόρος ταινία μὲ
στιγμές. Τὸ κύπελλο-ρυτὸ εἶναι ὁλόβαφο.

1186. Koehl 1990, 350-362.

1187. Σύμφωνα μὲ τὸν Koehl (1990, 350-62),
τὰ θέματα ποὺ ἀπαντοῦν περιλαμβάνουν μόνο
τὸν πτυχωτὸ ρυθμὸ, λίγα δείγματα μὲ σπεῖρες
σὲ ζῶνες, καὶ φυτικὲς συστάδες σὲ λευκὴ βαφὴ
ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους.

1188. Koehl 1981, 184 καὶ 2006, 286, 279-311,
353-361. Ἡ πρωιμότερη συγκέντρωση ρυτῶν
χρονολογεῖται στὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο,
στο ἀνάκτορο τῆς Φαιστοῦ, ὅπου ἀνακαλύφ-
θηκε καὶ μία δεύτερη ὁμάδα ἀπὸ τὴν περίοδο
τοῦ ὕστερότερου ἀνακτόρου (Levi 1976, vol I, 97-
105. Pernier and Banti 1951, vol. II, 171-178. Koehl
1981, 184). Ἀνάλογες συγκεντρώσεις ρυτῶν
ἔχουν καταγραφεῖ σὲ ἀποθηκευτικοὺς χώρους
στὰ ἀνάκτορα τῆς Κνωσοῦ (Evans 1928, vol II,
820-824. Koehl 1981, 184-185) καὶ τῆς Κάτω Ζά-
κρου (Πλάτων 1974, 56, 107, 120-130, 134, 144, 151-
156), μαζί μὲ ἄλλα σκεύη τελετουργικῆς χρήσης.
Στὸν Κορμό, ὅπου, ὅπως καὶ στὸ Καστρί, ἡ
πλειονότητα χρονολογεῖται στὴ ΜΜ ΙΙΙ καὶ στὴ
μεταβατικὴ ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ περίοδο, καί, περιέρ-
γως, τὰ κωνικά ρυτὰ δὲν ἀποτελοῦν τὴν πλειο-
νότητα (Betancourt 1990), ἡ χρῆση τους θεω-
ρεῖται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἰκιακὴ (Koehl 1981,
181). Ἄλλες μεγάλες ὁμάδες ρυτῶν σὲ οἰκισμοὺς
ἀπαντοῦν στὰ Γουρνιά (Boyd-Hawes 1908, κυ-
ρίως κωνικά (9) καὶ κάποια σφαιρικά (4): Koehl
1981, 185, Οἰκία Cm, Δωμάτιο C58), στὴν Ψεῖρα
(Seager 1910, vol. III, 30-31. Koehl 1981, 185-186) καὶ
στὸ Παλαίकाстро (Dawkins 1902-3, 290-328. Bo-
sanquet and Dawkins 1923. Koehl 1981, 185-186).

1189. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 438
(κωνικά, ἀπιόσχημα, ἀλαβαστροειδῆ), μὲ διακό-
σμιση θαλάσσιου ρυθμοῦ ἢ μὲ γεωμετρικὰ θέ-
ματα (Περιοχὴ 17, ἱερό).

1190. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 285
(μικρὸ σφαιρικὸ ρυτὸ, ἐπάνω στὸ ἔδρανο, μαζί
μὲ ἓνα ζευγάρι πῆλινα πόδια ἀπὸ ξόανο καὶ
ἓναν κάδο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ταύρου).

1191. Koehl 1981, 179-187. 1990, 350-361. 2000,
94-100. 2006, 263-276, 279-342, 351-361.

1192. Koehl 1990, 354.

1193. Koehl 1981, 179-187. 1990, 350-361. 2000,
94-100. 2006 279-342, 351-361. Warren 1969, 166-
167. Bosanquet καὶ Dawkins 1923, 22. Rutkowski
1986, 85. Peatfield 1990, 127-128. Sackett 1996, 54.
Boyd-Hawes 1908, 40a. Vermeule and Karageor-
ghis 1982, 20-22. Sakellarakis and Sakellarakis 1997,
588. Μόνον ὁ Nilsson (1950, 144-146) ἀρνεῖται τὴ
θρησκευτικὴ σημασίαν τῶν ἀνθρωπόμορφων καὶ
ζωόμορφων ρυτῶν. Ἡ ἀνάλυση τῶν ὀργανικῶν
καταλοίπων σὲ ἓνα ΥΕ ΙΙΙ ρυτὸ ἀπὸ τὴν Μιδέα
κατέδειξε τὴ χρῆση τοῦ συγκεκριμένου δείγμα-
τος σὲ συνάρτηση μὲ ἓνα εἶδος ἀλκοολούχου
ποτοῦ ἀπὸ κρασί καὶ μπύρα (Tzedakis and
Martlew 1999, 171. Betancourt 2001, 147).

1194. Μία συνοπτικότερη συζήτηση κάποιων
ἐξ αὐτῶν τῶν συμπερασμάτων παρουσιάζεται
ἀπὸ τὴν γράφουσα στὰ *Πρακτικὰ τοῦ Θ' Διεθ-
νοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου* (Τουρναβίτου 2006,
391-404).

1195. Ἡ διαπίστωση αὐτῇ, ἡ ὁποία προκύ-
πτει ἀπὸ τὴς δημοσιευμένες ἐκθέσεις τῶν ἀνα-
σκαφῶν, θὰ πρέπει νὰ συνεκτιμηθεῖ μὲ μεγάλῃ
ἐπιφύλαξιν, ἰδιαίτερα ἐὰν λάβουμε ὑπόψιν τὸν
προκαταρκτικὸ χαρακτῆρα αὐτῶν τῶν ἐκθέ-
σεων. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρω τὴν προφορικὴ
μνείαν γιὰ ὑπαρξὴ ρυτῶν στὸ ἱερό τοῦ Γιούχτα,
πληροφορία ἡ ὁποία, ἂν καὶ δὲν περιλαμβά-
νεται στὴς ὑπάρχουσες ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις,
ἀναφέρθηκε ἀπὸ τὴν ἀνασκαφέα, σὲ προσωπι-
κὴ ἐπικοινωνία, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Θ' Διε-
θνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ἐλούντα, 2001).
Στὸν Τραόσταλο, ἀντιθέτως, ἀναφέρεται ρητὰ ἡ
ἀπουσία σπονδικῶν ἀγγείων (Chrysosoulaki 2001,
63). Ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς τεσσάρων ἀποσπα-
σματικῶν ρυτῶν μὲ μορφὴ ταύρου καὶ ταυρο-
κεφαλῆς ἀναφέρονται σὲ σχέσιν μὲ τὸ ἱερό κο-

ρυφής στὸν Κόφιν (Rutkowski 1986, 85 καὶ 1988, 83), ἐνῶ ρυτὸ μὲ τὴ μορφή σκαθαριοῦ καταγράφεται στὸν Πρινιά (Rutkowski 1988, 87). Ἡ μοναδικὴ ἐμπεριστατωμένη ἀναφορὰ στὴν ὑπαρξὶ ρυτῶν προέρχεται ἀπὸ τὸ Παλαιοανακτορικὸ ἱερὸ κορυφῆς στοὺς Ἀτσιπάδες (Peatfield 1992, 68. Morris and Peatfield 1995, 645-646, pl. 13a, b), ὅπου, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα ρυτὸ μὲ μορφή ταυροκεφαλῆς, καταγράφεται μία βάση ἀγγείου-ρυτοῦ καὶ τρεῖς βάσεις κυπέλλων-ρυτῶν. Ἐπίσης εἰκάζεται ὅτι διάφορα ἄλλα κοῖλα τμήματα ζωόμορφων σκευῶν στὸ ὑλικὸ ἀνήκουν πιθανῶς σὲ ζωόμορφα ρυτὰ (Peatfield 1992, 69). Ὅλα τα τμήματα ρυτῶν ἀπὸ τὸ ἱερὸ στοὺς Ἀτσιπάδες προέρχονται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Ἄνω Ἀνδήρου, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ κατὰ τοὺς ἀνασκαφεῖς τὸν πυρήνα τῶν λατρευτικῶν δραστηριοτήτων στὸν χώρο. Ἡ κεραμεικὴ ἀπὸ τὸ ἄνδρo αὐτό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Κάτω Ἄνδρo, διακρίνεται γιὰ τὴν ποιότητά της καὶ γιὰ τὶς μεγάλες διαστάσεις τῶν καταγεγραμμένων ἀγγείων. Οἱ ἀνασκαφεῖς συνδέουν τὴν περιοχὴ αὐτὴ τοῦ ἱεροῦ μὲ σπονδικὲς δραστηριότητες.

1196. Koehl 2006. Warren 1969, 84-87, 175, 178-179, 474, 476, 477, 484. Γιὰ ἐναλλακτικὴ ἐρμηνεία τοῦ ρυτοῦ τῆς Ζάκρου, ὡς ἀπεικόνιση μιᾶς πρόσοψης τοῦ τοπικοῦ ἀνακτόρου βλ. Bloedow (1990, 59-78). Ἡ μοναδικὴ τοιχογραφικὴ ἀναφορὰ ἀπὸ τὴν Κνωσὸ (Evans 1928, vol. II, 704-708, pl. XII) ἔχει σαφεῖς θρησκευτικὲς ἀποχρώσεις (Koehl 2006, 330), ἐνῶ μία ἄλλη περίπτωση τοιχογραφίας ἀπὸ τὴν Ξεστὴ 4 στὸ Ἀκρωτήρι (Τελεβάντου 1994, 135-154), ποὺ ἀπεικονίζει τμήμα πομπῆς δωροφόρων ἀνδρῶν στὸ κλιμακοστάσιο τῆς οἰκίας, εἶναι τοῦ ἰδίου τύπου (τμήμα μεγάλου ΥΜ ΙΑ κωνικοῦ ρυτοῦ, τὸ ὁποῖο φέρεται ἀπὸ ἀνδρική μορφή, πιθανῶς ἀποτελεῖ ἀναπαράσταση μεταλλικοῦ προτύπου ἀπὸ χρυσὸ καὶ χαλκὸ, μὲ διακόσμηση σπειρῶν, παρόμοιο μὲ τὸ ρυτὸ τοῦ ρυτοφόρου ἀπὸ τὴν Κνωσὸ).

1197. Βλ. Ὑποσημ. 1196. Τὸν σημαντικὸ ρόλο τῶν ρυτῶν στὶς λατρευτικὲς πρακτικὲς τῶν ἱερῶν κορυφῆς μνημονεύουν ἄμεσα μόνον οἱ Koehl (2006, 329-330), Rutkowski (1986, 85) καὶ Peatfield (1990, 127), ὁ τελευταῖος σὲ σχέση μὲ ζωόμορφα ρυτὰ, ὅπου ἰσχυρίζεται ὅτι, ἂν καὶ ἀνῆκαν στὰ μόνιμα τελεουργικὰ σκεύη, φυλάσσονταν σὲ

ἀνακτορικὰ ἱερὰ καὶ μεταφέρονταν στὰ ἱερὰ κορυφῆς μόνο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς λατρείας (Peatfield 1992, 68-69. Morris and Peatfield 1995, 645. Koehl 2006, 331) καὶ ἔμμεσα ἡ Μαρινάτου (Marinatos 1993, 126), σὲ συνδυασμὸ μὲ πρόχους καὶ λίθινες τράπεζες προσφορῶν καὶ σὲ συνάρτηση μὲ σπονδὲς αἵματος, σὲ σχέση μὲ θυσίες ζώων (1986, 25, 49).

1198. Βλ. Ὑποσημ. 1196.

1199. Sakellarakis 1996, 81-99.

1200. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτήρα τῆς τοπικῆς οἰκονομίας (ἐλεγχος θαλασσίων ὁδῶν, ἐκμετάλλευση ὀρυκτοῦ πλοῦτου Λακωνίας, πορφύρα), βλ. Sakellarakis 1996, 81-99.

1201. Ἄν καὶ ἡ ὑπαρξὴ χάσματος πιθανολογεῖται γιὰ τὸν χώρο μεταξὺ τοῦ Ἀνδῆρου 2 καὶ τοῦ Ἀνδῆρου 3, κοντὰ στὴν κορυφή (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331), ἡ ἀπουσία χάσματος ἢ σχισμῆς μὲ βεβαιωμένη τελεουργικὴ χρῆση δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς ἐνδεικτικὸ στοιχεῖο, λόγῳ τῆς ἐλλιποῦς ἔρευνας τῆς κορυφῆς τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ, ἐξ αἰτίας τῶν σύγχρονων κτισμάτων.

1202. 32 στὰ 55 δείγματα – 58.18% τοῦ συνόλου τῶν ρυτῶν.

1203. Βλ. Στατ. Πίνακες 18, 19 καὶ ἐπίλογο.

1204. Στὸ Ἄνδρo 7 (Κάν. 1, Στρ. 2, Δ/ΝΔ κόγης) βρέθηκε τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο ρυτὸ στὸ ἱερὸ (K803 – 93/B10/1-A54), μαζὶ μὲ δύο ἀποσπασματικά δείγματα καὶ ἓνα ἀποσπασματικὸ ἀγγεῖο-ρυτό (βλ. Στατ. Πίνακα 18, Χάρτη Κατανομῆς 9).

1205. Ἄνδρo 2: Δ τμήμα, ΥΜ ἐπίχ. – ὑλικὸ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις (βλ. Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18).

1206. Βλ. Στατ. Πίνακες 18, 19 καὶ ἐπίλογο.

1207. Ἐνα ρυτό, μαζὶ μὲ ἓνα τμήμα ἀγγείου/ρυτοῦ.

1208. Ἄνδρo 2: Χῶρος μεταξὺ ἐκκλησιῶν, Στρ. 2 (βλ. Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18).

1209. Ἄνδρo 2: Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ. (βλ. Στατ. Πίνακα 18).

1210. Παραδείγματος χάριν, κάρβουνα, στάχτες, καμμένο ξύλο. Στὴν κατηγορία τῶν ρυτῶν παρατηρεῖται γενικὰ πολὺ μικρὸ ποσοστὸ ἐπικάλυψης μεταξὺ πρωτογενῶν ἐναποθέσεων μὲ ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ μὲ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις καὶ στρωμάτων μὲ ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ μὲ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκουν σὲ πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις (μόνο δύο περιπτώσεις – βλ. Στατ. Πίνακες 17, 18, 19).

1211. **K817** – 93/B16/1, **K818** – 93/B16/43, **K833** – 94/Z5A/3 (3/55 – 5.45%). Ός απλῶς μικρὰ θὰ μπορούσαν πιθανὰ νὰ χαρακτηρισθοῦν τὰ **K854** – 94/H21/14, **K816** – 93/B6/1, **K844** – 94/B1B/1, **K848** – 94/E-Θ13/5α, **K830** – 94/E-Θ30/7, **K835** – 94/H12B/23 (6/55 – 10.90%). Όλα τα ὑπόλοιπα (46/55 – 83.63%) θὰ μπορούσαν κάλλιστα νὰ συμπεριληφθοῦν στὴν κατηγορία τῶν μικκύλων.

1212. Koehl 2006, 330. Μόνο στὴν Ἄβαρη τῆς Αἰγύπτου ἐντοπίσθηκαν μικκύλα ρυτὰ σὲ τελετουργικὸ πλαίσιο. Γενικά, στὴν Αἴγυπτο οἱ ἀπομνήσεις μινωικῶν ρυτῶν βρέθηκαν στὴν πλειονότητά τους σὲ τάφους (Koehl 2000, 99 καὶ 2006, 342-345). Τὰ τέσσερα ἀπὸ τὰ πέντε γνωστὰ μικκύλα δείγματα, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (Koehl 2006, 330), ἀπὸ τὶς Μυκῆνες, τὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας καὶ τὸν Ἄγ. Κωνσταντῖνο Μεθάνων, ἀνήκουν σὲ πολὺ μεταγενέστερη περίοδο (YE IIIA-B), καὶ μόνο ἓνα μικκύλο ἀδμοσίευτο ρυτὸ ἀπὸ τὴν Τίρυνθα χρονολογεῖται στὴν YE IIA.

1213. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ, ἡ χρῆση μικκύλων ἀντικειμένων στὴ λατρεία ἀπαντᾷ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Γεωμετρικῆς, Ἀρχαϊκῆς, Κλασικῆς καὶ Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, καθὼς καὶ στὴ σύγχρονη Χριστιανικὴ λατρεία (Watrous 1996, 81-96. Ekroth 2003. Di Stefano 2003-μικκύλα ἀγγεῖα ὡς ταφικὰ κτερίσματα. Parke 1977. Sillar 1994).

1214. Τὸ μικκύλο ὡς ὑποκατάστατο. Τὰ ρυτὰ, καὶ ἰδιαίτερα οἱ μικκύλες ἐκδοχῆς ἀντικειμένων, ἀνήκουν κατὰ τὸν Watrous (1996, 82, 88) στὴν κατηγορία τῶν ἀναθημάτων τὰ ὁποῖα, ὅπως ἡ κεραμεικὴ οἱ λίθινες τράπεζες προσφορῶν, οἱ βωμοί, οἱ λύχνοι, οἱ διπλοὶ πέλεκεις, τὰ εἰδῶλια λατρευτῶν κ.α., ἔχουν σαφὴ ρόλο στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ τοῦ ἐκάστοτε ἱεροῦ. Τὸ ἴδιο ἐκφράζεται ὡς πεποίθηση καὶ ἀπὸ τοὺς Peatfield καὶ Morris (1995, 645), ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἱερὸ στοὺς Ἀσιπιάδες.

1215. Συμβολικὴ προσφορὰ τοῦ μέρους γιὰ τὸ ὅλον (Marinatos 1986, 71 καὶ 1993, 117. Chrysoulaki 2001, 62).

1216. Παράγοντας ὁ ὁποῖος ἴσως ὑπονοεῖται στὴν ἀνάθεση ὁμοιωμάτων ζώων ἀντὶ θυσιῶν, ἢ ἀκόμη καὶ στὴν ἀνάθεση ὁμοιωμάτων καρπῶν, μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικὸ (Gesell 1985, 2 κέ. Peatfield 1990, 127). Στὴν Κλασικὴ ἐποχὴ, στὰ Διάσια καὶ στὰ Ἑλαφηβόλια, γλυκίσματα μὲ τὴ

μορφὴ ζώων προσφέρονταν στοὺς θεοὺς ὡς ὑποκατάστατα πραγματικῶν θυσιῶν γιὰ οικονομικούς, ὅπως εἰκάζεται, λόγους (Parke 1977, 121, 125). Γιὰ τοὺς Ἱστορικοὺς Χρόνους ἔχουν ἐκφρασθεῖ καὶ ἄλλες ἀπόψεις ὅσον ἀφορᾷ τὴ σημασίᾳ τῶν μικκύλων ἀγγείων σὲ τελετουργικὸ/θρησκευτικὸ πλαίσιο, οἱ ὁποῖες ὑποστηρίζουν ὅτι πιθανῶς τὸ μικκύλο ἦταν μία συνειδητὴ ἐπιλογή τοῦ παραπέμπει, ἀφ' ἐνὸς μὲν σὲ ἕναν πιδὸ προσωπικὸ χαρακτήρα ἀνάθεσης, στὴ σχέση δωρητῆ-ἀποδέκτη, καὶ ἀφ' ἑτέρου σὲ πρόθεση γιὰ μαζικὲς ἀναθέσεις ἀγγείων, κάτι τοῦ θὰ ἦταν δύσκολο ἢ ἀδύνατο στὴν περίπτωση τῶν κανονικῶν/μεγάλων ἀγγείων (Ekroth 2003, 35-36). Ἡ σχέση μικκύλων ἀγγείων μὲ τὴ λατρεία τεκμηριώνεται μεταξὺ ἄλλων καὶ στὴν γιορτὴ τῶν Ἀνθεστηρίων (βλ. Ὑποσημ. 1213, 1218). Σὲ ἐθνογραφικὸ ἐπίπεδο, μικκύλες ἐκδοχῆς ἀντικειμένων στὶς Ἄνδεις χρησιμοποιοῦνται σὲ εὐρὺ κύκλο τελετουργιῶν, ἀπαντοῦν σὲ πληθώρα ἱερῶν καὶ ἀντιπροσωπεύουν, μεταξὺ ἄλλων, ἀναθήματα/δῶρα στὴ θεότητα, ὑποκατάστατα τοῦ ἐπιθυμητοῦ, αἰτήσεις ἱάσης καὶ προσφορὲς γιὰ ρίψη στὴν πυρὰ (Sillar 1994, 53-54).

1217. Τυποποιημένα ἀναθήματα διαφόρων κατηγοριῶν, ἀπὸ μὴ πολύτιμα ὑλικά, συχνὰ προσφέρονται λόγῳ τῆς τελετουργικῆς συνάφειάς τους μὲ τὴ λατρευομένη θεότητα (Whitehouse 1996, 21).

1218. Koehl 2006, 330. Ἡ χρῆση μικκύλων ἀγγείων στὴ λατρεία, σὲ ἄμεση συνάρτηση μὲ ἄτομα νεαρῆς ἡλικίας, ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ ἀρχαιολογικὲς καὶ φιλολογικὲς πηγὲς γιὰ μεταγενέστερες ἐποχές. Στὴν Κλασικὴ ἐποχὴ, καὶ πιδὸ συγκεκριμένα στὰ Ἀνθεστήρια, κατὰ τὴ 12ῃ ἡμέρᾳ τοῦ ὁμῶνυμου μηνός (Χόες), μικκύλες πρόχοι/οἶνοχόες, σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἔχει σωθεῖ, δίνονταν στὰ παιδιὰ σὰν δῶρα καὶ ἀποτελοῦσαν μικκύλες ἐκδοχῆς ἀγγείων κανονικοῦ μεγέθους, τὰ ὁποῖα παράγονταν σὲ μεγάλο ἀριθμὸ γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ (Parke 1977, 107-108). Ἡ ἀνάθεση μεγάλου ἀριθμοῦ κοσμημάτων στὸ Ἀμυκλαῖον, ὡς ἀρχαιολογικὴ ἐπιβεβαίωση τοῦ σημαντικοῦ ρόλου τῶν γυναικῶν στὴ λατρεία τῆς Ἀρτεμῆς π.χ. (Watrous 1996, 82) ἐκφράζει παρόμοιο σκεπτικὸ. Σὲ ἐθνογραφικὸ ἐπίπεδο, στὶς Ἄνδεις, μεγάλο μέρος τῆς τελετουργικῆς σημα-

σίας τών μικκύλων αντικειμένων όφειλεται στην ταύτισή τους με τὰ παιδιὰ καὶ τὸ παιχνίδι. Σὲ αὐτὴ τὴν κοινωνία τὰ παιδιὰ, ὅπως καὶ τὰ μικκύλα ἀγγεῖα/ἀντικείμενα, ἔχουν κεντρικὸ ρόλο στὴν τελετουργικὴ ἐπικοινωνία με τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ θεωροῦνται ἰσχυροὶ μεσάζοντες, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόκτηση γονιμότητας καὶ εὐημερίας. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μικκύλα ἀγγεῖα/ἀντικείμενα κατασκευάζονται καὶ προσφέρονται, τόσο ἀπὸ παιδιὰ, ὅσο καὶ ἀπὸ ἐνήλικες (Sillar 1994, 52-55, 58).

1219. Myres 1902-3, 379, 381. Πλάτων 1951, 113, 142, 144. Rutkowski 1988, 86. Watrous 1995, 395 καὶ 1996, 90. Chrissyoulaki 2001, 62 (βλ. *ἐπιμέρους σχήματα καὶ ἐπιλογοί*).

1220. Βλ. ὅμως Tournavitou, 2009. Σύμφωνα με αὐτὴ τὴ συλλογιστικὴ ἢ κυρίαρχη παρουσία μικρῶν καὶ μικκύλων ρυτῶν στὸ ἱερὸ θὰ μποροῦσε π.χ. νὰ ἐκληφθεῖ ὡς ἔνδειξη ὅτι σπονδικὲς δραστηριότητες με ἐξειδικευμένα σκευὴ ἦταν σχεδὸν ἀποκλειστικὸ προνόμιο νεαρῶν ἀτόμων, θεωρία πού, σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση, θὰ χαρακτηρίζα ὀριακὴ. Ὁ ἴδιος ὁ Koehl (2006, 337-342), τονίζει τὴ χρῆση ρυτῶν ἀπὸ τὸ ἱερατεῖο καὶ κυρίως ἀπὸ ἄνδρες (2006, 335-337).

1221. Ἡ ἔλλειψη στρωματογραφίας καὶ ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων στὸν Ἄγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, δυστυχῶς, μᾶς ἀφαιρεῖ τὴ δυνατότητα νὰ συνδέσουμε συγκεκριμένες ὁμάδες ρυτῶν με συγκεκριμένους ἀρχιτεκτονικοὺς χώρους καὶ με ἄλλα, πιθανῶς συνοδευτικά, ἀγγεῖα. Γιὰ τὸν ὑπολοιπο μινωικὸ κόσμο, βλ. Koehl 2006, 279-310.

1222. Ἐχουν καταγραφεῖ 29 ἀκέραια ἀγγεῖα ἢ δείγματα σωζόμενα κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$ καὶ πάνω ἀπὸ 990 ἀποσπασματικά δείγματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ τρίτο σὲ πληθυσμὸ σχῆμα στὸ ἱερὸ, μετὰ τὰ ἄωτα κύπελλα καὶ τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα (βλ. *ἐπιμέρους κατηγορίες*). Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα εἶναι *ἄβαφα* (87.5%), καὶ μετὰ ἀκολουθοῦν τὰ *ὀλόβαφα* (10.98%), καὶ τὰ *γραπτά* (1.51%), τὰ περισσότερα με ταινιωτὴ διακόσμηση. Μικκύλα προχοῖδια ἀπαντοῦν ἐν ἀφθονία καὶ σὲ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς, ὅπως στὸν Γιούχτα (Καρέτσου 1974, 238 καὶ 1978, 255), στοὺς Ἀτσιπάδες (Peatfield 1992, 70) καὶ στὸν Πετσοφά (Myres 1902-3, 378).

1223. Βλ. *πρόχους/ἀμφορεῖς*.

1224. Βλ. *πρόχους/ἀμφορεῖς*. Εἶναι ἴσως ἀναμενόμενο ὅτι τέτοιου εἶδους ἀγγεῖα, καθὼς καὶ ὅλα τὰ τελετουργικά, μὴ ἀναθηματικά σκευή, θὰ μεταφέρονταν εἰδικὰ γιὰ τὴν περίσταση καὶ δὲν θὰ παρέμεναν καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ χρόνου σὲ ἓναν πιθανῶς ἀφύλακτο χώρο. Ἐπίσης εἶναι πιθανὸ τέτοιου εἶδους ἀγγεῖα νὰ χρησιμοποιοῦνταν κυρίως σὲ προκαταρκτικὰ στάδια τοῦ τελετουργικοῦ καὶ ὄχι στὰ τελικὰ στάδια, τὰ ὁποῖα ἴσως νὰ περιλάμβαναν τὴν ἀφιέρωση τῶν ἀναθημάτων καὶ προσφορῶν. Ἀνάλογες παρατηρήσεις εἶναι πιθανῶς δόκιμες καὶ γιὰ τὰ ἄλλα μινωικά ἱερὰ κορυφῆς. Πολὺ διαφορετικὴ εἶναι ἡ περίπτωση τῶν μεγάλων καθόσχημων πίθων, οἱ ὁποῖοι ἴσως νὰ περιεῖχαν ποσότητες ἢ ἀπλῶς ὑπολείμματα ἀγροτικῶν ἀγαθῶν/ προσφορῶν καὶ οἱ ὁποῖοι, λόγω τῶν δυσκολιῶν μεταφορᾶς τους, προφανῶς παρέμεναν στὸν χώρο τοῦ ἱεροῦ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους (βλ. *πίθους*).

1225. Nillson 1950, 218-227. Coldstream and Huxley 1972, 301-302. Koehl 1981, 185. Στὴ λεπτομερὴ μελέτῃ τῆς Νικολαΐδου (1994) ἐπιβεβαιώνεται ἡ θρησκευτικὴ σημασία τοῦ συγκεκριμένου διακοσμητικοῦ θέματος σὲ ὅλη τὴν ἔκταση. Στὴν *Παλαιοανακτορικὴ περίοδο* ἐπισημαίνεται «ἡ συγκέντρωση παραστάσεων διπλοῦ πελέκεως, σὲ ἱερὰ ἢ παραρτήματα ἱερῶν, πάντοτε σὲ συνδυασμὸ με ἀντικείμενα τελετουργικοῦ χαρακτήρα». Ἐπίσης τονίζεται «ἡ πολυτυπία τῶν ἱερῶν χώρων στοὺς ὁποίους συναντᾶται ἡ εἰκονογραφία τοῦ θέματος: *ἱερὸ κορυφῆς* (Γιούχτας: Νικολαΐδου 1994, 121-κατάλογος, Νο 57, σκύφος, MM IB περιόδου), *ἀνακτορικά ἱερά*, *ἱερὸ σπήλαιο*, *περίβολος ταφικῶν τελετουργιῶν*». Κατένενα ἀπὸ τὰ δείγματα αὐτῆς τῆς περιόδου δὲν ἀνήκει σὲ ρυτὸ (Νικολαΐδου 1994, 110-122, 122-128). Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς *Νεοανακτορικῆς περιόδου* ἐπισημαίνεται «μεγάλῃ ἀριθμητικῇ αὐξηση τῶν κεραμικῶν παραστάσεων», με «ἀνάλογη ποικιλία στοὺς τύπους σκευῶν», ἢ ὁποῖα συνοδεύεται ἀπὸ «ἐντατικοποίηση τῆς εἰκονογραφίας τοῦ διπλοῦ πελέκεως» καὶ ἡ ὁποῖα «σχετίζεται στενὰ, ἢ ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὸ ἀνακτορικὸ περιβάλλον». Τονίζεται δέ, ὅτι, ἂν καὶ σκευὴ με παραστάσεις διπλῶν πελέκεων ἐξακολουθοῦν νὰ συνδέονται στενὰ με τελετουργικὲς δραστηριότητες, ἢ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν παρα-

στάσεων ἀπαντᾷ τώρα σὲ ἀνακτορικά (κυρίως Κνωσὸς καὶ Μάλια), καὶ σὲ οἰκιστικά πλαίσια, ἐνῶ μειώνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν παραστάσεων σὲ ἀνεξάρτητα ἱερά (Ἀνεμόσπηλια, Γιούχτας). Πᾶ πρώτη φορὰ παραστάσεις διπλῶν πελέκεων ἀπεικονίζονται συστηματικὰ σὲ ρυτά (ὀκτώ, κυρίως κωνικά, ρυτά καὶ 11 κύπελλα-ρυτά) ἀπὸ τὴν Κνωσό, τὴ Φαιστό, τὴν Ἀγ. Τριάδα, τὴ Ζάκρο, τὸ Παλαίκαστρο καὶ τὰ Γουρνιά. Ἐπίσης, ἐπισημαίνεται ὅτι τὰ ρυτά εἶναι ὁ τύπος ἀγγείου ποὺ συγκεντρώνει τὶς περισσότερες παραστάσεις αὐτοῦ τοῦ μοτίβου (Νικολαΐδου 1994, 141-161, 161-175, 191-200).

1226. Κρίνοντας ἀπὸ τὴν Αἰγαιακὴ εἰκονογραφία, καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὶς ὑπάρχουσες τοιχογραφίες, οἱ κρίνοι θεωροῦνται ἓνα ἄνθος στενὰ συνδεδεμένο μὲ τελετὲς προσφορῶν σὲ θεότητες, κυρίως γυναικεῖς, ἄνθος ἐν ἀφθονίᾳ στὸ Αἰγαῖο, ἰδιαίτερα ἀγαπητό, τὸ ὁποῖο προτιμᾶται στὴ διακόσμηση ἐνδυμάτων, ἀγγείων, οἰκοδομημάτων καὶ βωμῶν καὶ χρησιμοποιεῖται σὰν προσφορὰ στὴ θεότητα τόσο στὸν μινωικὸ ὅσο καὶ στὸν μυκηναϊκὸ κόσμο. Στὴ Θήρα βρέθηκε τοιχογραφία μὲ γυναῖκες ποὺ κρατοῦν ἀνθοδέσμες καὶ τοιχογραφία μὲ βωμό, ὁ ὁποῖος στέφεται ἀπὸ κέρατα καθοσίωσης καὶ διακοσμεῖται μὲ ἓναν ἀνοιχτὸ κρίνο (Τελεβάντου 1994α, 161, 164, ὑπόσημ. 18). Ὁ κρίνος ἦταν δημοφιλὲς ἀντικείμενο προσφορᾶς σὲ γυναικεῖς θεότητες, ἰδίως σὲ τοιχογραφίες. Στὴν Ἀγ. Τριάδα, στὸν βόρειο τοῖχο τοῦ ἱεροῦ, γυναῖκα γονατιστὴ μαζεύει κρόκους καὶ κρίνους, μᾶλλον ἰέρεια ποὺ τοὺς προορίζει γιὰ προσφορὰ. Τὰ πιὸ κοινὰ ἄνθη σὲ φυτικὲς παραστάσεις ἦταν οἱ κρίνοι, οἱ κρόκοι, τὰ καλαμοειδή, οἱ μυρτιές καὶ ἀπροσδιόριστοι ὑβριδικὲς μορφές, ποὺ συχνὰ στὴ μινωικὴ τέχνη παρουσιάζονται σὰν χαρακτηριστικὰ γυναικείων θεοτήτων ἢ σὰν δῶρα ποὺ προσφέρονται ἀπὸ ἰέρειες (Cameron 1974, 99, 174, 183).

1227. Καὶ πάλι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ διαδεδομένα ἄνθη στὴν Αἰγαιακὴ τέχνη, τὸ ὁποῖο συχνὰ συνδέεται μὲ θρησκευτικὲς/τελετουργικὲς προσφορὲς σὲ γυναικεῖα θεότητα (Morgan 1988, 17, 29, 30-31, ὑπόσημ. 132. Cameron 1974, 174, 176. 1978, 582).

1228. Τὸ μόνο φυτὸ ποὺ δὲν συνδέεται πλέον μὲ θρησκευτικὲς τελετὲς (Cameron 1974, 99).

1229. Ἀκόμη καὶ τὰ τρία πρῶτα θέματα ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο τμήμα τοῦ διακο-

σμητικοῦ ρεπερτορίου τῆς MM III-ΥΜ I κεραμεικῆς καὶ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο στὴ συγκεκριμένη περίπτωση νὰ συνδέονταν μὲ τὸν θρησκευτικὸ συμβολισμό.

1230. Στὸ Ἀκρωτήρι φαίνεται πὼς ἡ πλειονότητα τῶν κωνικῶν ρυτῶν ἦταν ὀλόβαφα (Koehl 1990, 351).

1231. *Ἀπιόσχημα*: 2 δείγματα, *Κωνικά*: 3 δείγματα, *Κωνικά* ἢ *ὠσειδῆ*: 1 δείγμα, *Σφαιρικά*: 1 δείγμα.

1232. *Κωνικά*: 2 δείγματα, *Κωνικά/ὠσειδῆ*: 1 δείγμα, *ὠσειδῆ*: 2 δείγματα, *Ἀπιόσχημα*: 2 δείγματα, *Σφαιρικά*: 1 δείγμα.

1233. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K854** – 94/H21/14, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό.

1234. *Χεῖλη*: 1, *Βάσεις*: 13. Πᾶ τὸ μοναδικὸ τμήμα χείλους σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία (**K858** – 93/B15/3, 4), βλ. παρακάτω καὶ Ὑπόσημ. 1245-1246. Ἄν καὶ δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερα μεγάλες συγκεντρώσεις, ἡ μεγαλύτερη ὁμάδα ὀστράκων προέρχεται ἀπὸ τὸν *Τομέα Β* τοῦ 1993 (4/14-28.57% – *Ἀνδρηο* 7). Τὰ ὑπόλοιπα δείγματα ἦταν διασκορπισμένα σὲ ἑπτὰ διαφορετικοὺς τομεῖς (92/4: 1 δείγμα, *Ἀνδρηο* 2. 93/Α: 1 δείγμα, *Ἀνδρηο* 2. 94/Β: 2 δείγματα, *Ἀνδρηο* 7. 94/Γ: 1 δείγμα, *Ἀνδρηο* 6. 94/Ε-Θ: 1 δείγμα, *Ἀνδρηο* 5. 94/Η: 2 δείγματα, *Ἀνδρηο* 3. 94/Θ: 2 δείγματα, *Ἀνδρηο* 5).

1235. Coldstream and Huxley 1972, 294.

1236. Ἡ κατηγορία τῶν ἀγγείων-ρυτῶν περιλαμβάνει ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα, ἀντίθετα μὲ ὅ,τι ὑποστηριζόταν γιὰ ἓνα μεγάλο διάστημα, εἶναι στὴν πραγματικότητα πολὺ μικρῶν διαστάσεων, καὶ ἡ ὁπὴ ἐκροῆς οὐσιαστικὰ ἀνεπαρκὴς γιὰ τὴ χρῆση τους ὡς ἀνθοδοχείων (Koehl 2006, 53-54).

1237. Koehl 2000, 95, fig. 1g καὶ 2006, 61 (Τύπος IV, wide-stemmed, conical-stemmed, narrow-stemmed). MacDonald 1990, 87. Coldstream and Huxley 1972, 294.

1238. Ἐπίσης, ἴσως τὸ **K866** – 94/Γ2Β/4, τὸ ὁποῖο εἶναι ὅμως σὲ πολὺ ἀποσπασματικὴ κατάσταση γιὰ νὰ ἐνταχθεῖ μὲ βεβαιότητα σὲ αὐτὴ τὴν σχηματικὴ κατηγορία.

1239. Ἐκτὸς τοῦ **K869** – 94/H19Β/1, μὲ ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης.

1240. Ἡ ἔκκεντρη θέση τῆς ὀπῆς εἶναι, ἀπ' ὅ,τι φαίνεται, σύνηθες φαινόμενο στὴν κατηγορία τῶν ἀγγείων-ρυτῶν (Koehl 2006, 58-59).

1241. Koehl, 2006, 61-62, Τύπος IV, wide-stemmed (**K869** – 94/H19B/1), conical-stemmed (**K865** – 94/B23/2), narrow-stemmed (**K860** – 93/A73/5, **K863** – 93/B16/79, **K867** – 94/E-Θ31/1). Coldstream and Huxley 1972, E3, 4 (YM IB). Cummer and Schofield 1984, pl. 30.410 (YM IB), pl. 30.999 (YM IB), pl. 71.1112 (YM IB). Macdonald 1990, fig. 8 (YM IB). Warren 1981, fig. 33, 34, 37 (YM IB). Betancourt 2001, pl. XXXIV.b, μεσαία σειρά, μεσαίο άγγείο (YM IB). Τα τοιχώματα στὰ σωζόμενα δείγματα από τὸ ἱερὸ διαθέτουν, σὲ πολλές περιπτώσεις, μεγαλύτερη κλίση ἀπὸ ἄλλα ἀντίστοιχα μινωικὰ ἀγγεῖα.

1242. Βλ. ἡμισφαιρικὰ κύπελλα. Ἐπίσης: Coldstream and Huxley 1972, μ1 (YM IB), ν1+2 (YM IB), ω213 (YM IB-σκύφος). Cummer and Schofield 1984, pl. 30.244 (YM IB) (ὡς πρὸς τὸ σχῆμα). Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 437, fig. 413 (YM IB). Betancourt 2001, pl. XXXIV.b, ἄνω σειρά, δεύτερο ἐξ ἀριστερῶν (YM IB).

1243. Δβ: 2.8 ἐκ.

1244. Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα καὶ μία ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, κάτωθεν τοῦ χείλους.

1245. Cummer and Schofield 1984, pl. 86.1561 (YM IB).

1246. Koehl, 2000, 95, fig. 1g καὶ 2006, 44, fig. 15.383. Τὸ συγκεκριμένο ἀγγεῖο, ἐὰν ἐξαιρέσουμε τὴ θέση καὶ τὴ μορφή τῆς λαβῆς, θὰ μπορούσε ἐπίσης νὰ ἀνήκει σὲ μία παραλλαγή τῶν ἀπλῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων.

1247. Δ. ὀπῆς: 1.4 ἐκ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄλλη βάση (**K871** – 94/Θ10A/5), τὰ μοναδικὰ δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό, τὰ ὁποῖα ὑπερέχουν ὡς πρὸς τὴ διάμετρο ὀπῆς, εἶναι τὰ **K861** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/53 καὶ **K871** – 94/Θ10A/5 (5.5 χιλ.).

1248. Coldstream and Huxley 1972, 294, ξ112, 113 (YM IB), ἀλλὰ βλ. Ὑποσημ. 1236. Κατὰ τὸν Koehl (2006, 62), ἀνήκει στὰ YM IB κύπελλα-ρυτὰ Τύπου IV (deep flaring, fig. 45.1282).

1249. Coldstream and Huxley 1972, ξ113 (ἀνθοδοχεῖο), ἀλλὰ καὶ E11, 13 (ποτήρια) (YM IB).

1250. Betancourt 2001, pl. XXXIV.b, ἄνω σειρά, ἀριστερὸ καὶ τρίτο ἐξ ἀριστερῶν (YM IB).

1251. Ἡ κεντρικὴ θέση τῆς ὀπῆς στὰ κλειστὰ ἀγγεῖα-ρυτὰ εἶναι ὁ κανόνας (Koehl 2006, 58).

1252. Koehl 2006, 58 (Τύπος IV, πρόχοι).

1253. Μόνο σὲ μία περίπτωση (**K859** – 92/4/6) ἦταν τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου ὀλόβαφο. Σύμφωνα μὲ τοὺς Coldstream καὶ Huxley (1972, 294), κάποια ἀπὸ τὰ λεγόμενα ἀνθοδοχεῖα ἦταν εἰσαγωγῆς ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ κάποια ἄλλα ἦταν τοπικῆς ἀπομιμήσεις. Ὁ συνδυασμὸς τῆς ὑψηλῆς ποιότητος κατασκευῆς καὶ τοῦ ὀλοβάφου ἐσωτερικοῦ τοῦ συγκεκριμένου ἀγγείου, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ δεύτερο ἀντίστοιχο δείγμα (**K861** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/53), θὰ ἦταν, κατὰ τοὺς ἀνασκαφεῖς τοῦ οἰκισμοῦ, ἐπαρκὴ κριτήρια γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ του ὡς προϊόντος Κρητικοῦ ἐργαστηρίου (Coldstream and Huxley 1972, 289, 294).

1254. Σὲ δύο περιπτώσεις (**K860** – 93/A73/5, **K861** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/53), τὰ σωζόμενα ἴχνη βαφῆς θὰ μπορούσαν νὰ ἀντιπροσωπεύουν τμήμα τῆς ταινίας βάσης.

1255. Coldstream and Huxley 1972, 298-299, ὡς πρὸς τὴ διάταξη: μ8-9, 50 (YM IB), ξ 3, 4, 8, 9 (YM IB), ω104-105, 160, 163 (YM IB). Ὡς πρὸς τὸ **K859** – 92/4/6, ἡ φυτικὴ ἐνωτικὴ διακόσμηση συνάδει ἀπόλυτα καὶ μὲ τὶς παρατηρήσεις τοῦ Koehl (2006, 62), γιὰ τὰ κύπελλα-ρυτὰ τέτοιου τύπου (Τύπου IV, deep flaring).

1256. Ἄν καὶ ἡ μοναδικὴ ἐξαίρεση τοῦ κανόνα ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἓνα δείγμα μὲ ἀνηρητημένες σπεῖρες τῆς YE IIIA2-B περιόδου (π23-ἀπιόσχημος ἀμφορέας), ἡ συγκεκριμένη μορφή βάσης δὲν ἀπαντᾷ στὸ σχηματικὸ ρεπερτόριο τῆς YE III ἐποχῆς.

1257. Παρόμοιες σπεῖρες ἀπαντοῦν σὲ ἓνα κρατήρα/κύπελλο μὲ πόδι, μυκηναϊκῆς παράδοσης, στὸν Ἅγ. Στέφανο Λακωνίας (Rutter and Rutter 1976, 56, ill. 17.887, Period IV-YM IB).

1258. Βλ. σπεῖρες.

1259. Coldstream and Huxley 1972, 297. Boyd-Hawes 1908, pl. VII.18 (κλειστὸ ἀγγεῖο, σειρά στιγμῶν ἄνωθεν βάσης), pl. VIII.39 (κλειστὸ ἀγγεῖο, σειρά στιγμῶν μετὰ τῶν ταινιῶν). Cummer and Schofield 1984, pl. 77. sherd h, k (YM IB), pl. 86.1560b, ρυτό, YM IB.

1260. Coldstream and Huxley 1972, 297, ν24, ξ73, 74 (διπλὰ σιγμοειδῆ) (YM IB).

1261. Cummer and Schofield 1984, pl. 69.1049 (YM IB), pl. 74.1149 (YM IB), pl. 85.1556-1557 (YM IB), pl. 86.1561 (YM IB).

1262. Εἶναι σημαντικὸ ὅτι καὶ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀγγείων, ὅπως καὶ στὴ μεγάλη κατηγο-

ρία τῶν ρυτῶν, κυριαρχεῖ ἡ μικκύλη ἐκδοχή (βλ. σχετικὰ σχόλια στὰ ρυτά).

1263. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρῆσιν καὶ τὸν ρόλο αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀγγείων στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ τοῦ συγκεκριμένου ἱεροῦ καὶ τῶν ἱερῶν κορυφῆς γενικά, βλ. *ρυτά*, καὶ Tournavitou 2009. Ὡς πρὸς τὴν πρακτικὴ τῆς χρήσης τους, βλ. Koehl 2006, 274-276.

1264. Βλ. *Στατ. Πίνακες 18, 19* καὶ *ἐπίλογο*.

1265. Βλ. *ρυτά*.

1266. Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*.

1267. Ἄνδρo 2: Χῶρος μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν, Στρ. 2 (βλ. *Στατ. Πίνακα 17* καὶ *ἐπίλογο*). Ἐνα ἀποσπασματικὸ ἀγγεῖο-ρυτό, ἐπίσης στὸ Ἄνδρo 2 (Α τμήμα: Μινωικὴ ἐπιχ.), βρέθηκε σὲ σημεῖο μακριὰ ἀπὸ τὰ κατάλοιπα μεταγενέστερης πυρᾶς/καύσης (K860 – 93/A73/5) (βλ. *Στατ. Πίνακα 17, ἐπίλογο* καὶ Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1268. Koehl 2000, 95 καὶ 2006, 53-63. MacDonald 1990, 87.

1269. Peatfield 1992, 68. Morris and Peatfield 1995, 645-646, pl. 13a, b.

1270. Coldstream and Huxley 1972, ω48α, 49 (MM IIIB/YM IA), J25 (YM I).

1271. Evans 1928, 558, fig. 313.3 (Μαυροσπήλιο) καὶ 1921, 254, fig. 191.21 (ἀνάκτορο). Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. F, fig. 35.237 (YM IA) (Οἰκίες Ἀκροπόλεως, 1 δεῖγμα). Porham 1974, fig. 6.23, 25, pl. 30.d, pl. 32.g (MM IIB) καὶ 1984, pl. 131j (MM III-YM IA), pl. 137d (YM IA), pl. 143.15-17 (MM III-YM IA), (Minoan Unexplored Mansion). Warren 1981, fig. 52 (YM IB). 1991, 323, pl. 77G (MM III-YM IA). MacDonald 1996, fig. 1 (YM IA).

1272. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 428, fig. 396-398 (MM IIIB-Φουρνί, λίγα δείγματα).

1273. Betancourt 1990, MM III: pl. 78.1544, fig. 61.1760 (pl. 88). MM III-MM III/YM IA: fig. 40.828 (pl. 50), pl. 102.2008. Shaw *et alii* 2001, 76, C10045, «juglets...in LM I consumer contexts...».

1274. Pernier 1935, fig. 152 right, fig. 167 middle. Levi 1976, fig. 223, fig. 556, pl. 196k-l, q, t. Levi and Carinci 1988, tav. 106.a (Phase I: MM I-II) καὶ ἐπίσης μικκύλους ἀμφορεῖς (tav. 23.g, h, i – Phase III: MM III) καὶ πρόχους (tav. 35.α-d, ο – Phase Ib-II: MM IB-II, tav. 39.r, ο – Phase Ib-II: MM IB-II).

1275. Τσιγκουνάκη 1995, 901, 913-914, σχ. 7ε, πίν. 9α, Π7626, ὀλόβαφο, τροπιδωτὴ παραλλαγή,

ποὺ δὲν ἀπαντᾷ στὸ ἱερό. Στὸν ἴδιο χῶρο καταγράφεται καὶ ἄλλο μικκύλο ὀλόβαφο, ἀμφικωνικὸ ἀγγεῖο, μὲ δύο λαβὲς καὶ δύο προχύσεις (σχ. 7ζ, πίν. 9β), τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζεται ὡς «μὴ χρηστικὸ ἀγγεῖο, ἴσως τελετουργικόν».

1276. Chapouthier and Joly 1936, pl. XVd-g, XXXlc. Chapouthier and Demargne 1942, pl. XLVIIId-e. Pelon 1970, pl. XXIX.6a-b.

1277. Walberg 1976, 124-125, 140, shape 119.

1278. Overbeck 1989, 4, pl. 113e (MM II). Davis 1986, pl. 22.E14, 15, pl. 25.S6, 7, pl. 33.AA57-58 (MM IIB-YM IA). Cummer and Schofield 1984, pl. 48. 92, no. 186-189, no. 223, pl. 56.429-430, no. 590, pl. 65.851, pl. 80.1341, pl. 81.1442 (YM I).

1279. Barber 1974, 40, fig. 8.139, 237, pl. 5f. Atkinson *et alii* 1904, pl. XXXV 6-9. Marinatos 1969, πίν. 16.1. Cummer and Schofield 1984, 87.

1280. Myres 1902-3, 378, pl. XII.68, ἓνα δεῖγμα.

1281. Πλάτων 1951, 142, 144.

1282. Καρέτσου 1974, 238, «ὠρισμένα ἐκ τούτων (προχοϊδίων καὶ μικκύλων γενικῶς ἀγγείων), εὐρέθησαν ἐντὸς σχισμῶν τοῦ βράχου». 1978, 245, 255, εἰκ. 13.6-7, πίν. 167β, δ (MM III-YM IA, Δωμάτιο III, IV, V), κυρίως ὀλόβαφα, κάποια ἄβαφα. 1980, 343 (MM IIIB-YM I).

1283. Καρέτσου 1978, 255. Στοὺς Ἀτσιπάδες τὸ ἓνα δεῖγμα μικκύλου ἀγγείου ποὺ ἀπεικονίζεται (Peatfield 1992, fig. 15) δὲν ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς στὸν συγκεκριμένο τύπο προχοϊδίου.

1284. *Ἀκέραια ἢ σωζόμενα κατὰ τὰ 3/4*: 29 ἀγγεῖα, *Ἀποσπασματικά*: 992. Ἡ μεγάλη πλειονότητα (668/1021 – 65.42%), ἦρθε στὸ φῶς κατὰ τὴν ἀνασκαφὴς τοῦ 1993 καὶ ἰδιαίτερα στὸν *Τομέα Β* (537/1021 – 52.59% & 537/668 – 80.38%, *Ἀνδρo 7*). Ἡ ἀμέσως ἐπόμενη συγκέντρωση ἐντοπίζεται τὴν ἴδια χρονιὰ στὸν *Τομέα Α* (112/1021 – 10.96% & 112/668 – 16.76%, *Ἀνδρo 2*). Ἀκολουθοῦν ὁ *Τομέας Β* τοῦ 1994 (87/1021 – 8.52%, *Ἀνδρo 7*), οἱ *Τομεῖς Η* καὶ *Θ* (70/1021 – 6.85%, *Ἀνδρo 3*. 65/1021 – 6.36%, *Ἀνδρo 5*), καὶ τέλος οἱ *Τομεῖς Γ* καὶ *Ζ* (39/1021 – 3.81%, *Ἀνδρo 6*, 30/1021 – 2.93%, *Ἀνδρo 4*). Ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι τομεῖς ἐκπροσωποῦν πολὺ μικρότερες συγκεντρώσεις (92/4: 15 ὄστρακα – *Ἀνδρo 2*, 93/Δ – *Ἀνδρo 6* & 94/ΣΤ: 12 ὄστρακα – *Ἀνδρo 5*, 94/Ε: 11 ὄστρακα – *Ἀνδρo 5*, 94/Ε-Θ: 10 ὄστρακα – *Ἀνδρo 5*, 93/ΣΤ: 5 ὄστρακα – *Ἀνδρo 5*, 94/Α: 4 ὄστρακα – *Ἀνδρo 2*, 92/8:

3 όστρακα - Άνδηρο 2, 92/Περισυλλογή & 92/7 - Άνδηρο 2 & 93/E - Άνδηρο 6 & 94/Δ: 2 όστρακα, 92/6: 1 όστρακο - Άνδηρο 2). Όσον άφορ ά τα άκέραια άγγεϊά ή τα άγγεϊά τα σωζόμενα κατά τα $\frac{3}{4}$, ή συνολική εϊκόνα δέν διαφοροποιείται κατά πολύ. Η συντριπτική πλειονότητα προέρχεται καϊ σέ αύτή την περίπτωση άπό τόν Τομέα Β τοϋ 1993 (23/29 - 79.31%, Άνδηρο 7) καϊ ιδιαιτέρα άπό τϊς όμάδες Β5 (6 δείγματα), Β6 καϊ Β15 (4 δείγματα άντιστοιχώς), Β4 καϊ Β16 (3 δείγματα άντιστοιχώς), ένω οϊ όμάδες Β9 καϊ Β10 περιελάμβαναν μόνο 1 καϊ 2 δείγματα άντιστοιχώς. Οϊ Τομείς Α τοϋ 1993 - Άνδηρο 2 καϊ Η του 1994 - Άνδηρο 3 άπέδωσαν άπό 2 δείγματα έκαστος (Α16, Α49, Η19, Η29Θ), ένω άπό ένα δείγμα έντοπίσθηκε στοϋς Τομείς Β - Άνδηρο 7 καϊ Ζ - Άνδηρο 4 τοϋ 1994 (Β20, Ζ5). Βλ. Σχ. 1, Στατ. Πίνακες 18 καϊ 19, Χάρτη Κατανομής 10.

1285. Τα άκέραια, ή σχεδόν άκέραια άγγεϊά, περιλαμβάνονται έξ όλokλήρου στόν λεπτομερή κατάλογο. Άπό τη μεγάλη πλειονότητα τών καταγεγραμμένων προχοϊδίων τα όποϊα σώζονται άποσπασματικά, ως τμήματα χειλέων, τοιχωμάτων καϊ βάσεων, στόν λεπτομερή κατάλογο έχει περιληφθεϊ ένας πολϋ περιορισμένος αριθμός χαρακτηριστικών δειγμάτων, τα όποϊα, λόγω τής μορφολογικής όμοιογένειας τοϋ υλικοϋ, εϊναι άπολύτως ένδεικτικά τοϋ πλήθους τών ύπολοίπων άποσπασματικών άγγείων. Όλα τα στατιστικά στοιχεϊά γϊα τα άποσπασματικά δείγματα ποϋ δέν περιλαμβάνονται στόν κατάλογο συνοψίζονται στο κείμενο καϊ σέ τρεϊς πίνακες (Στατ. Πίνακες 12, 13, 14). Λόγω τοϋ πλήθους τών όστράκων, οϊ έπιμέρους όμάδες τών δειγμάτων, τα όποϊα δέν περιλαμβάνονται στοϋς λεπτομερείς καταλόγους, δέν μνημονεύονται στϊς ύποσημειώσεις τοϋ κειμένου, όπως εϊθισται γϊα τα άλλα σχήματα.

1286. Άκέραια: 28/29 - 96.55% έπί τοϋ συνόλου τών άκεραίων άγγείων. Άποσπασματικά: 945/992 - 95.26% έπί τοϋ συνόλου τών άποσπασματικών (βλ. Στατ. Πίνακα 13, Γράφημα 25).

1287. Έξώστροφα: Άκέραια: 7/15 (Τύπου 1, ποϋ σώζουν χεϊλος) - 46.66%. Άποσπασματικά: 171/285 χεϊλη (Τύπου 1) - 60% (Στατ. Πίνακας 13). Στα έξώστροφα χεϊλη περιλαμβάνονται διάφορες παραλλαγές, όπως άπλά έξώστροφα, έξώ-

στροφα στρογγυλεμένα, έξώστροφα έπικλινή πρὸς τα έξω καϊ κάποια με κυματοειδές περίγραμμα (Άκέραια: **K881** - 93/Β6/9 - Α45 (άβαφο, Τύπου 1, έξώστροφο χεϊλος). Άποσπασματικά: **K902** - 93/Β5/16δ (άβαφο, Τύπου 2, έξώκυρτο έπίπεδο χεϊλος), **K905** - 93/Β9/1 (άβαφο, Τύπου 1, έξώκυρτο χεϊλος, έπικλινές πρὸς τα έξω). Έξώκυρτα έπίπεδα: Άκέραια: 6/15 (Τύπου 1, ποϋ σώζουν χεϊλος) - 40%. Άποσπασματικά: 97/285 (χεϊλη Τύπου 1) - 34.03% (Στατ. Πίνακας 13). Στο σύνολο αύτό συμπεριλαμβάνονται κάποια άπλά έξώκυρτα χεϊλη ή έξώκυρτα χεϊλη έπικλινή πρὸς τα έξω. Επίσης έχει καταγραφεί καϊ ένας περιορισμένος αριθμός δειγμάτων με *εύθϋ χεϊλος*: Άκέραια: 1/15 (Τύπου 1, ποϋ σώζουν χεϊλος) - 6.66%. Άποσπασματικά: 17/285 (χεϊλη Τύπου 1) - 5.96%.

1288. Άκέραια: 26/27 (Τύπου 1 ποϋ σώζουν βάση) - 96.29%. Άποσπασματικά: 204/233 - 87.55%. Οϊ έπίπεδες βάσεις άποτελοϋν μία μικρή μειονότητα τοϋ συνόλου (Άκέραια: 2/27 - 7.40%, Άποσπασματικά: 26/233 - 11.15%).

1289. Στο υλικό έχουν καταγραφεί λαβές με έλλειψοειδή, έλλειψοειδή πεπλατυσμένη καϊ κυλινδρική διατομή.

1290. Ύψος: 6.2 - 7.6 εκ., Δχ.: 2.2 - 3.5 εκ., Δβ.: 2.7 - 3.7 εκ. (ένα δείγμα: 4.5 εκ.) καϊ, τέλος, ή Δ μέγ.: 4.6 - 7.05 εκ.

1291. Άκέραια: 1/29 (**K877** - 93/Β5/1α - Α29) - 3.44%. Άποσπασματικά: 47/992 - 4.73%. Βλ. Στατ. Πίνακα 14, Γράφημα 25.

1292. Ύψος: 8.7 εκ., Δχ.: 6.3 εκ. (4.5 - 6 εκ.), Δβ.: 4.4 εκ., Δ μέγ.: 7 εκ.

1293. Άκέραια: τὸ μοναδικὸ άκέραιο δείγμα (**K877** - 93/Β5/1α-Α29) διαθέτει έξώστροφο χεϊλος. Άποσπασματικά: Έξώστροφο: 9/20 - 45% τών χειλέων Τύπου 2. Έξώκυρτο/έξώκυρτο έπίπεδο: 11/20 - 55% τών χειλέων Τύπου 2 (γϊα τα άποσπασματικά, βλ. Στατ. Πίνακα 14).

1294. Όλες οϊ σωζόμενες βάσεις (4) εϊναι άνασηκωμένες.

1295. Τὸ μοναδικὸ άκέραιο δείγμα (**K877** - 93/Β5/1α-Α29) σώζει τρεϊς εκφύσεις κάθετων λαβών, ίσως αρχικά τέσσερεις.

1296. Στην πλειονότητα τών άγγείων ό πληδὸς έμπεριέχει καϊ κάποιες προσμιξεις, οϊ όποϊες όμως στϊς περισσότερες περιπτώσεις εϊναι άπει-

ροελάχιστου μεγέθους καὶ δὲν ἐπηρεάζουν τὴν κατάταξή του στοὺς λεπτοὺς πηλοὺς. Μόνο σὲ δύο περιπτώσεις ἀκέραιων ἀγγείων (**K875** – 93/B4/28 – A59, **K889** – 93/B5/121 – A18), οἱ προσμίξεις εἶναι ὑπολογίσιμου μεγέθους, ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν χαρακτηρίζουν τὸν πηλὸ ὡς χονδροειδῆ. Βλ. *Στατ. Πίνακα 12, Γράφημα 26*.

1297. *Ακέραια*: **K887** – 93/B5/13 – A22. Βλ. *Στατ. Πίνακα 12, Γράφημα 26*.

1298. Cummer and Schofield 1984, no. 186–187, no. 223, pl. 56.429–430, 590.

1299. Βλ. *Στατ. Πίνακα 12*.

1300. Βλ. *Στατ. Πίνακα 12*.

1301. Βλ. *Στατ. Πίνακα 12*.

1302. Βλ. *Στατ. Πίνακα 12*.

1303. *Ακέραια*: 19/28 – 67,85% (Τύπος 1), 1 (Τύπος 2). Βλ. *Στατ. Πίνακες 13 καὶ 14* γιὰ ἀποσπασματικά.

1304. *Ακέραια*: 8/28 – 25% (Τύπος 1), κανένα δείγμα Τύπος 2. Βλ. *Στατ. Πίνακες 13 καὶ 14* γιὰ ἀποσπασματικά.

1305. *Ακέραια*: 1 (Τύπος 1) καὶ ἴσως **K900** – 94/H29Θ/2, πρὸς τὸ παρὸν στὰ ὀλόβαφα. *Αποσπασματικά*: χεῖλη: 2 (**K911** – 94/H12Γ/46δ), τοιχώματα: 9, βάσεις: 3 (**K922** – 93/B5/136, **K940** – 94/H13Γ/4, **K942** – 94/H29Α/17) Βλ. *Στατ. Πίνακες 13 καὶ 14*.

1306. Ἕνα τμήμα βάσης (**K940** – 94/H13Γ/4), φέρει ταινιωτὴ διακόσμηση σὲ καστανέρυθρη βαφή, μὲ ἴχνη λευκῆς, στοιχεῖο ποὺ στὰ Κύθηρα χαρακτηρίζει κυρίως τὴ ΜΜ ΙΙΒ, ἀλλὰ ἀπαντᾷ καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς ΥΜ ΙΑ περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 282, 289). Ἐπίσης, τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο δείγμα, μὲ ἴχνη γραπτῆς διακόσμησης (**K872** – 93/A16/3 – A3), σῶζει τμήματα φυλλοειδῶν κοσμημάτων, μάλλον τῆς ΥΜ Ι παράδοσης (βλ. *φυτική διακόσμηση*).

1307. 3/992 – 0.30% τοῦ γενικοῦ συνόλου, 3/305 – 0.98% τοῦ συνόλου τῶν χειλέων.

1308. Καρέτσου 1978, 255. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἓνα μοναδικὸ ἀποσπασματικὸ τμήμα χεῖλους ἀπὸ τὸ ἱερό (**K911** – 94/H12Γ/46δ), μὲ κωικὸ ἔξαρμα κάτωθεν τοῦ χεῖλους, ἀντιστοιχεῖ σὲ μία συγκεκριμένη ομάδα μικκύλων προχοϊδίων ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Γιούχτα, μὲ «ἀπλὴ ἀπόφυση κάτωθεν τοῦ χεῖλους» (Καρέτσου 1978, 255, πίν. 167δ).

1309. Porham 1984, 157: «ἴσως ἀποδειχθεῖ ὅτι αὐτό (προχοϊδίο) εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν περίοδο» (τὴ μεταβατική ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ).

1310. Βλ. Ὑποσημ. 1270.

1311. Ἰδανικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ ὁ Γιούχτας (βλ. Ὑποσημ. 1282, 1283), καὶ πιθανῶς καὶ τὸ ἱερὸ στὸ Καρφί (βλ. Ὑποσημ. 1281). Ἄν καὶ ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ὑπολοίπων ἱερῶν κορυφῆς στὴν Κρήτη τὸ μοναδικὸ ἱερὸ κορυφῆς μὲ καταγεγραμμένη παρουσία προχοϊδίων εἶναι ὁ Πετσοφᾶς (βλ. Ὑποσημ. 1280), θὰ πρέπει, σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, νὰ ληφθεῖ σοβαρὰ ὑπόψη ἡ σχεδὸν παντελὴς ἔλλειψη λεπτομερῶν δημοσιεύσεων ὅσον ἀφορᾷ τὴν κεραμικὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν ἱερῶν.

1312. Βλ. Ὑποσημ. 1271–1278.

1313. Βλ. *ρυτά*, σὲ σχέση μὲ τὴν σημειολογία τοῦ μικκύλου καὶ Τουρνάβιτου 2009.

1314. Περὶ ἐθίμου τελετουργικῶν πυρῶν, βλ. *ἐπίλογο*, Τουρνάβιτου ὑπὸ δημοσίευση «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89–103. Σὲ καμία περίπτωση βέβαια δὲν γίνεται συγκεκριμένη ἀναφορὰ στὴν τελετουργικὴ ρίψη προχοϊδίων στὶς πυρὲς αὐτές (βλ. κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 106–113).

1315. Βλ. Γιούχτας (Ὑποσημ. 1282).

1316. Ἐξὶ ἀποσπασματικά δείγματα (2 χεῖλη: 94/B40Α, 94/H29Μ, καὶ 4 βάσεις: **K920** – 93/B2/2, 93/B13: 3 δείγματα), ὅλα ἄβαφα καὶ ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, σῶζουν ἴχνη καύσης εἴτε καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, εἴτε στὴ μία ἐκ τῶν δύο. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις φαίνεται πὼς τὰ συγκεκριμένα ἴχνη καύσης πιθανὸν νὰ ὀφείλονται σὲ ἐσκεμμένη ρίψη τους στὴ φωτιά, γιὰ τελετουργικοὺς σκοποὺς.

1317. Ἡ ἀνάλυση τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων καταλήγει σὲ παρόμοια συμπεράσματα. Τὸ ποσοστὸ τῶν προχοϊδίων τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ μὲ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις εἶναι ἐξαιρετικὰ χαμηλό (*Ακέραια προχοϊδία*: 2/29 – 6.89%, *Αποσπασματικά προχοϊδία*: 109/992 – 10.98%). Βλ. *Στατ. Πίνακα 17, Γράφημα 27* καὶ *ἐπίλογο*.

1318. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀκέραιων προχοϊδίων (28/29 –

96.55%) άπαντᾶ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν έναποθέσεων*, ιδιαίτερα στὸ *Ἄνδηρο 7* (23/28 – 82.14%). Μόνο ἓνα ἐξ αὐτῶν άπαντᾶ σὲ στρώμα μὲ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις (*Ἄνδηρο 2*: Δ. τμήμα, ΥΜ ἐπίχ.). Βλ. *Στατ. Πίνακα 17* καὶ *ἐπίλογο*. Ἀπὸ τὰ *άποσπασματικά* προχοΐδια, ἂν καὶ μόνο ἓνα 67.33% τοῦ συνόλου (668/992) άπαντᾶ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν έναποθέσεων*, ἡ κατανομή τους στὰ διάφορα ἄνδρα ἐμφανίζει τὴν ἴδια εἰκόνα μὲ τὰ ἀκέραια. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα άπαντᾶ καὶ πάλι στὸ *Ἄνδηρο 7* (493/668 – 73.80%). Ἐπίσης, άποτελοῦν τὸν μόνο σχηματικὸ τύπο μικκύλου ἀγγείου ποὺ άπαντᾶ σὲ σχεδὸν ὅλα τὰ στρώματα *πρωτογενῶν έναποθέσεων*. Βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*, *Χάρτη Κατανομῆς 10* καὶ *ἐπίλογο*.

1319. Παρόμοιος ἦταν καὶ ὁ ρόλος τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων.

1320. Ὡχρὸς πηλός, μὲ ἴδιο ἐπίχρισμα.

1321. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸν Τύπο IV,1 τῆς Καραγιάννη (1984, 28–29), δηλ. ἐνωμένες πρόχοι ἢ ἀμφορεῖς, οἱ ὁποῖες δὲν ἐπικοινωνοῦν καὶ εἶναι τοποθετημένες ἐπάνω σὲ ἐπίπεδη βάση. Τὰ ἀγγεῖα αὐτά, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι τόσο κοινὰ στὴν Κρήτη, ὀνομάζονται *κέρνοι* ἀπὸ τοὺς περισσότερους ἀρχαιολόγους καὶ θεωροῦνται τελετουργικῆς χρήσης.

1322. Πλάτων 1951, 112–113, τμήμα σύνθετου ἀγγιδίου/κέρνος, σὲ σχισμὴ βράχου.

1323. Myres 1902–3, 378–379, pl XIII.68, 71.

1324. Ἐὰν ἐπρόκειτο γιὰ λίθινο ἀγγεῖο, θὰ ἔλεγα τρυπάνι ἢ σμίλη.

1325. Βλ. Ὑποσημ. 1321 καὶ παράλληλο ἀπὸ Πετσοφά (Ὑποσημ. 1280, 1311, 1323).

1326. Coldstream and Huxley 1972, μ12, ω99, ω102, ω199 (ΥΜ IB). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 75.1160 (μυκηναϊκό).

1327. Στὴν περίπτωση αὐτὴ εἶναι πιθανὸν τὸ δεύτερο ἀγγεῖο νὰ ὑψωνόταν ἀρχικὰ ἄνωθεν τοῦ χεῖλους τοῦ πρώτου ἀγγείου.

1328. Ἡ ὁπὴ ἐπικοινωνίας εἶχε προφανῶς ἀνοιχθεῖ κατὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ τοιχώματος τοῦ πρώτου ἀγγείου, πρὸ τῆς ἐπικόλλησης τοῦ δεύτερου ἀγγείου. Παρόμοια πληροφορία ἀναφέρεται καὶ γιὰ τὸ δείγμα ἀπὸ τὸν Μαζά (Πλάτων 1951, 112–113). Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸν Τύπο IV,2 τῆς Καραγιάννη (1984, 31–33), δηλ. δύο

ἢ τρία ἀγγεῖα σχήματος πρόχου, ἐνωμένα στὸ σῶμα, ἄλλοτε κατευθεῖαν καὶ ἄλλοτε μὲ ὀριζόντιο κυλινδρικό στέλεχος. Τέτοιου τύπου ἀγγεῖα άπαντοῦν συχνὰ ὡς κτερίσματα σὲ τάφους, ἀλλὰ καὶ σὲ ἱερά, σὲ συσχετισμὸ μὲ ἄλλα τελετουργικὰ σκεύη καὶ ἡ πραγματικὴ τους χρῆση εἶναι τελετουργικὴ. Τὰ περισσότερα δείγματα χρονολογοῦνται μεταξὺ MM III καὶ ΥΜ III.

1329. Levi and Carinci 1988, tav. 48.c–d, e–f (Phase III: MM III).

1330. Ἡ ἀρχικὴ μορφή αὐτοῦ τοῦ δεύτερου, μάλλον συμπληρωματικοῦ, σκεύους δὲν εἶναι βέβαια προσδιορίσιμη, ἀλλὰ εἶναι σαφές ὅτι εἴτε ἦταν μικκύλο σὲ διαστάσεις καὶ τὸ ἄνω του μέρος ἦταν στὸ ἴδιο ὕψος μὲ τὸ χεῖλος καὶ τὴ λαβὴ τοῦ πρώτου ἀγγείου, εἴτε ὑψωνόταν ἄνωθεν τοῦ πρώτου ἀγγείου. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ὁ ἐσωτερικὸς του χώρος κατέληγε σὲ μία ἀσυνήθη, στενὴ, κυλινδρική ἀπόληξη.

1331. Εἶναι ἐπίσης πιθανὸν αὐτὸ τὸ σημεῖο νὰ εἶναι ἀπλῶς δείγμα κακοτεχνίας. Ὁ ὥμος τοῦ πρώτου ἀγγείου άποτελεῖ πιθανῶς ἐπίθετο στοιχεῖο.

1332. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ θυμίζει τὴ στενότητα τοῦ στομίου τῶν ψευδόστομων ἀμφορέων καὶ τῆς βάσης τῶν ρυτῶν.

1333. *Ἄνδηρο 5*: Τομὴ 2, Στρ. 1, *Ἄνδηρο 7*: Καν. 1, Στρ. 2, Ν κόγχης, Α/ΝΑ κόγχης, κανένα ἐκ τῶν ὁποίων δὲν περιεῖχε ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις (βλ. *Στατ. Πίνακες 17* καὶ *18*). Μόνο ἓνα ἐκ τῶν δειγμάτων (**K945** – 94/Η27/1α – Πήλ. 24) βρέθηκε σὲ στρώμα μὲ ἴχνη τέφρας κατὰ τόπους (*Ἄνδηρο 3*: Ν Τομή, Στρ. 1). Βλ. *Στατ. Πίνακες 17* καὶ *18*, *Χάρτη Κατανομῆς 11* καὶ *ἐπίλογο*.

1334. Γιὰ ἱερὸ Μαζά καὶ Πετσοφά, βλ. Ὑποσημ. 1322, 1323. Ἡ παντελὴς ἀπουσία τέτοιων ἀγγείων ἀπὸ τὶς ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τοῦ ἱεροῦ κορυφῆς τῶν Ἀτσιπιάδων καὶ ιδιαίτερα τοῦ Γιούχτα, ἂν καὶ εἶναι πιθανῶς παραπλανητικὴ ἀποτέλεσμα τοῦ προκαταρκτικοῦ χαρακτήρα αὐτῶν τῶν ἐκθέσεων, μάλλον προκαλεῖ ἐκπληξη.

1335. Ἡ ἀφιέρωση κέρνων/σύνθετων ἀγγείων καὶ μικκύλων ἀγγείων γενικὰ ἐρμηνεύεται ὡς ἐνδειξη προσφορᾶς πρώτων καρπῶν, μία συμβολικὴ ἐπὶκλήση γιὰ τὴ γονιμότητα τῆς γῆς καὶ πιθανῶς ὄχι μόνον (Watrous 1995, 395 καὶ 1996, 90).

1336. Pedestalled base.

1337. Davis 1986, 85, pl. 25.P2, pl. 31.AA12, pl. 32.AA13 (MM IIB-III). Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1367 (YM IB-Κυκλαδικό). Κατὰ τὴν περίοδο V, αὐτὸς ὁ τύπος ἀγγείου, σχετικὰ παραπλήσιος μὲ τὰ συγκεκριμένα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται χαρακτηριστικὸς τῆς περιόδου, ἐντάσσεται στὴν κατηγορία τῶν τοπικῶν σχηματικῶν ἐπιλογῶν, χωρὶς σαφὴ μινωικὰ πρότυπα καὶ μὲ αὐστηρὰ καθορισμένη διακόσμηση (Davis 1986, 85).

1338. Fruitstand. Betancourt 1990, fig. 56.1467 (fruitstand/lamp-MM III, μὲ ἵχνη καύσης στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια), fig. 56.1553 (fruitstand-MM III), fig. 56.1554 (fruitstand-MM III). Τὰ ἐν λόγω ἀγγεῖα εἶναι στὴν οὐσία κωνικὰ κύπελλα μὲ ὑπερυψωμένη βάση. Οἱ διαστάσεις εἶναι παραπλήσιες.

1339. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 432, fig. 404 (YM IA).

1340. Davis 1986, 85, pl. 25.P2, pl. 31.AA12, pl. 32.AA13 (MM IIB-III), ὅπου σημειώνεται ὅτι τὸ ἐσωτερικὸ τῶν ἀγγείων φέρει σταυροειδὲς κόσμημα ἐντὸς κύκλου. Ἄν καὶ ἡ διακόσμηση στὸ ἐξωτερικὸ τῶν ἀγγείων εἶναι αὐστηρὰ ταινιωτή, μορφολογικὰ οἱ σκύφοι αὐτοὶ διαθέτουν ὑψηλότερη βάση.

1341. Coldstream and Huxley 1972, ζ53 (MM IB/YM IA), ι7 (YM IA). Γιὰ τὴ χρονολόγησι, βλ. ἐπίσης *φυτική διακόσμηση* (YM I-IB). Δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ κανένα ἀκριβὲς ἢ ἔστω στοιχειωδῶς παραπλήσιο παράλληλο σὲ ἐπίπεδο σχηματικοῦ τύπου.

1342. Coldstream and Huxley 1972, 296, μ61-62, ν57 (YM IB), ἐκτὸς ἀπὸ ἀνάγλυφον σχοινοειδῆ διακόσμηση.

1343. Catling, Catling and Smyth 1979, 42, Dep. E, fig. 29.206 (Fruitstand-YM IA).

1344. Betancourt 1990, fig. 47.1112 (MM IIA-IIB), fig. 51.1262, pl. 67 (MM IIB). Ἀξιζεῖ νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ συγκεκριμένα δείγματα διαθέτουν παχύτερο πυθμένα ἀπὸ τὸ δείγμα στὸ ἱερό καὶ ἐπίσης σώζουν ἵχνη καύσης στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ἐπίσης σημειώνεται ὅτι στὸν Κομμό, ἀγγεῖα σὲ ὑπερυψωμένες βάσεις (pedestalled vases), ἀποτελοῦν ἴδιον τῆς MM III περιόδου (Betancourt 1990, 39). Παρόμοια ἀγγεῖα στὴν Ἀγ. Εἰρήνη ἀπαντοῦν κατὰ τὴν YM IB περίοδο (Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1342-domestic

pedestalled bowl, pl. 83.1522-pedestalled jar).

1345. Μόνο στὸν Γιούχτα ἀναφέρεται ἡ παρουσία καρποδόχων (Καρέτσου 1978, 252, ἀπὸ χονδροειδῆ πηλό). Ἡ προσφορὰ καρπῶν/ἀγαθῶν ἐκ μέρους τῶν πιστῶν σὲ ἱερὰ κορυφῆς, ἀπεικονίζεται σὲ δύο ἀποσπασματικὰ λίθινα ρυτὰ ἀπὸ τὴν Κνωσό (Warren 1969, 175, 181 – HM 426, HM 2397), καὶ θεωρεῖται γενικὰ ὡς ἀναπόσπαστο μέρος τῆς λατρείας σὲ ἱερὰ τέτοιου τύπου (Καρέτσου 1976, 413. Rutkowski 1986, 91. Marinatos 1993, 122. Watrous 1996, 90).

1346. *Κάλαθοι, λεκάνες, σκύφοι, πινάκια*, καὶ ὡς καὶ κάποια ἀπὸ τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα.

1347. Βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18, 19*.

1348. Στὸ καταγεγραμμένο ὑλικό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ ἄλλα σχήματα, καὶ μὲ ἐξαίρεση τὸν *Τομέα Α* τοῦ 1993 (23.80% – Ἀνδρρο 2), δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερα μεγάλες συγκεντρώσεις ὀστράκων (Τομέας 94/Z – Ἀνδρρο 4 & 94/Θ – Ἀνδρρο 5: 14.28%, 94/B – Ἀνδρρο 7: 11.90%, 93/B – Ἀνδρρο 7, 94/E-Θ – Ἀνδρρο 5, 94/H – Ἀνδρρο 3: 9.52%, 94/E – Ἀνδρρο 5: 4.76%, 94/Γ – Ἀνδρρο 6: 2.38%).

1349. Σύνολο: 13. *Οἰκισμός*: 5 δείγματα, *Τάφοι*: 8 δείγματα. MM IIB ἢ μεταβατικὴ πρὸς YM IA: 5 δείγματα (ε77 & 2 δείγματα, ζ90, C29). YM I: 8 δείγματα (ν50, D17, 51, E66, 67, J31, 32, 33).

1350. Ἀγ. Εἰρήνη: 8 δείγματα (Georgiou 1986, 28-30). Φυλακωπή, Ἀκρωτήρι: 8 δείγματα (Georgiou 1986, 29). Κρήτη: Σύνολο: 74 δείγματα ἀπὸ 28 διαφορετικὸς χώρους (Georgiou 1986, 28).

1351. Georgiou 1986, 51.

1352. Georgiou 1986, 28-29, 51.

1353. *Ἐκδοχή α*: μὲ ὑψηλὸ πόδι καὶ λεπτό, ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος (28 δείγματα, τὰ περισσότερα YM II-III, κυρίως ἀπὸ τάφους), *Ἐκδοχή β*: μὲ κάθετο ἔξαρμα στὸ χεῖλος (5 δείγματα, YM II-III, κυρίως σὲ τάφους γύρω ἀπὸ τὴν Κνωσό), *Ἐκδοχή γ*: μὲ ὀγκώδη βάση καὶ ἐσωτερικὲς βαθμιδές (κυρίως YM II, ἀπὸ τάφους), *Ἐκδοχή δ*: μορφολογία παρόμοια μὲ τὰ πύραυνα στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, ἀλλὰ μὲ κάθετη λαβὴ (MM III-YM I) (Georgiou 1986, 28-29).

1354. Στὸ Καστρί δὲν ἀπαντᾷ οὔτε κὰν ἡ ἐκδοχή, ἢ ὁποία συμπίπτει χρονολογικὰ μὲ τὴν ἀκμὴ τοῦ οἰκισμοῦ (*Ἐκδοχή δ*).

1355. Μοναδικές εξαιρέσεις αποτελούν τὰ **K952** – 94/Γ3Α/28, καὶ **K953** – 94/Ε-Θ16Β/3, μὲ ἀκέραιη διατομή (χειλὴ μὲ τμήμα τοιχώματος: 2 δείγματα, λαβές, μὲ τμήμα τοιχώματος/τμήματα λαβῶν: 22, βάσεις, μὲ τμήμα τοιχώματος: 16).

1356. Ὑψος: 2.1 ἐκ. Σώζ. ὕψος: 2.5 – 5.4 ἐκ. (ἡ πλειονότητα κυμαίνεται μεταξύ 2.5 – 4.4 ἐκ.). Δβ: 6 – 13 ἐκ. (ἡ πλειονότητα κυμαίνεται μεταξύ 9 – 11 ἐκ.). Δχ: δὲν σώζεται ἢ δὲν εἶναι ὑπολογίσιμη.

1357. (Ὑψος: 2.9 – 8.5 ἐκ.). Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ διάμετροι βάσεων τῶν πυραύνων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ εἶναι κατὰ τι μικρότερες ἀπὸ αὐτὲς ποὺ ἀπαντοῦν στὸ ἱερό (4.5 – 6 ἐκ.).

1358. Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Georgiou 1986, 30), τὰ σωζόμενα δείγματα εἶναι κατὰ τι βαθύτερα (Ὑψος: 5 – 10 ἐκ.), ἡ πλειονότητα 6.6 – 7 ἐκ., καὶ οἱ βάσεις σαφῶς μεγαλύτερες (Δβ: 4.5 – 14.8 ἐκ.), ἡ πλειονότητα 4.5 – 5.4 ἐκ.

1359. Μόνο ἓνα ἀπὸ τὰ δείγματα στὸ ἱερό (**K992** – 94/Ζ10/12) ἔχει κάποιες ὁμοιότητες μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ (Coldstream and Huxley 1972, D17, E66–67, YM I). Ὅσον ἀφορᾷ, τόσο τοὺς τύπους χειλέων, ὅσο καὶ τοὺς τύπους βάσεων, παρατηροῦνται ἐμφανεῖς διαφορές. Ἡ ὁμοιογένεια τῶν χειλέων στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ Καστρί (ἐξώστροφα), δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως στὸ πολὺ πιὸ διαφοροποιημένο ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερό (εὐθέα: 2, ἐσώστροφα: 2, ἐξώστροφα: 1), ἐνῶ ὅσον ἀφορᾷ τὶς βάσεις, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα στὸ ἱερό εἶναι ἀνασηκωμένες/διαφοροποιημένες, ἐνῶ στὸν οἰκισμὸ ἀπαντοῦν μόνον ἐπίπεδες βάσεις.

1360. Λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος μεγάλης μερίδας τῶν καταγεγραμμένων δειγμάτων, μόνον ἓνας περιορισμένος ἀριθμὸς πυραύνων (24) εἶναι ἐντάξιμος στὶς ἐπιμέρους κατηγορίες.

1361. **K952** – 94/Γ3Α/28, **K954** – 94/Β35Α/2, **K955** – 94/Β40Α/35, **K956** – 93/Α21/7, **K959** – 93/Β15/48, **K971** – 94/Η29Κ/2, **K978** – 93/Α21/10, **K980** – 93/Α39/2, **K983** – 93/Α72/30, **K985** – 93/Β15/31, **K987** – 93/Β15/33, **K989** – 94/Ζ9Γ/8, **K990** – 94/Ζ9Γ/9, **K991** – 94/Ζ10/11 καὶ πιθανῶς ἐπίσης τα: **K984** – 93/Α72/30α, **K986** – 93/Β15/32, **K992** – 94/Ζ10/12, καὶ **K993** – 94/Η16/2.

1362. **K953** – 94/Ε-Θ16Β/3 (ἐπίπεδη βάση), **K979** – 93/Α30/2 (ἐξώστροφο χεῖλος), **K981** – 93/Α49/22, **K982** – 93/Α54/3 καὶ **K988** – 94/Β43/1.

Τὸ **K968** – 94/Ζ10/10 εἶναι στὰ ὅρια μεταξύ τῶν δύο ἐκδοχῶν.

1363. Μοναδικές εξαιρέσεις αποτελοῦν ἓνα δείγμα (**K955** – 94/Β40Α/35), τὸ ὁποῖο παρουσιάζει μία ἐλαφρὰ κάμψη πρὸς τὰ κάτω, κατὰ τὴν Γεωργίου, χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τῆς παράδοσης τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας (Georgiou 1986, 28), ἓνα δείγμα (**K970** – 94/Η23/1), τὸ ὁποῖο παρουσιάζει μία ἐλαφρὰ κάμψη πρὸς τὰ ἄνω στὴν ἀπόληξη καί, τέλος, δύο σιγμοειδῆ δείγματα (**K952** – 94/Γ3Α/28, **K966** – 94/Ε-Θ26Α/59).

1364. Ὅλα τα δείγματα, ἐκτὸς ἐνός (**K972** – 94/Θ2/40), διαθέτουν ὀξεῖα ἀπόληξη.

1365. Λαβές μὲ κυλινδρική διατομή: 9/33.

1366. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις οἱ ὀπές ἦταν μεγάλες καὶ λειτουργικές. Τὸ μοναδικὸ ἄλλο δείγμα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα (**K954** – 94/Β35Α/2), ἓνα μικκύλο πύραυνο, δὲν σώζει τὴν ἀπόληξη τῆς λαβῆς.

1367. Georgiou 1986, 28–29, pl. 6, 17.

1368. Georgiou 1986, pl. 6, **MM II–III**: ἀριθ. 123 (**K955** – 94/Β40Α/35, **K981** – 93/Α49/22, **K992** – 94/Ζ10/12). **YM I**: οἱ ἀριθ. 118, 119, 120, 121, 122 ἀνταποκρίνονται στὴν πλειονότητα τῶν ὑπολοίπων δειγμάτων, μὲ δύο μοναδικές εξαιρέσεις (**K953** – 94/Ε-Θ16Β/3, **K979** – 93/Α30/2), καὶ οἱ δύο τῆς δεύτερης ἐκδοχῆς, οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν ἀντιστοιχία στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη.

1369. Georgiou 1986, 28.

1370. Τρία δείγματα (**K968** – 94/Ζ10/10, **K981** – 93/Α49/22, **K991** – 94/Ζ10/11), δύο ἐκ τῶν ὁποίων ἀνήκουν στὸν δεύτερο τύπο πυραύνου. Ἄν καὶ ἀνταποκρίνονται στὶς γενικὲς προδιαγραφές τῆς πρωιμότερης ἐκδοχῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων (πάχος τοίχ: 1 – 1.2 ἐκ.), δὲν ἐντάσσονται στὰ βαθύτερα πύραυνα τῆς συγκεκριμένης ομάδας (Ὑψος: 4.3 – 5.1 ἐκ.). Βλ. Ὑποσημ. 1356.

1371. Στὸν οἰκισμὸ ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν πυραύνων (8/13), εἶναι ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα καὶ μόνον πέντε δείγματα ἔχουν κατασκευασθεῖ ἀπὸ χονδροειδῆ πηλὸ, κυρίως πορτοκαλόχρου.

1372. Καὶ στὸ θέμα τοῦ πηλοῦ, τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Georgiou 1986, 28) ἐμφανίζει μεγαλύτερη συγγένεια πρὸς αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἱερό (χονδροειδῆς τοπικὸς πηλός).

1373. Ἐπίσης, ἀπαντᾷ λευκωπὸς πηλός (2/37) καὶ ροδόχρου πηλός (1/37).

1374. Coldstream and Huxley 1972, 113.

1375. Τὸ συγκεκριμένο σχῆμα ἐμφανίζεται στὰ Κύθηρα γιὰ πρώτη φορά κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΒ περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 282).

1376. Στὸν οἰκισμό (Coldstream and Huxley 1972), μόνο τὸ C29 φέρει ἵχνη λευκῆς βαφῆς.

1377. Georgiou 1986, 28.

1378. Τὸ **K952** – 94/Γ3Α/28 εἶναι ὁλόβαφο, ἐνῶ στὸ **K974** – 94/Θ7/1α διακρίνονται ἵχνη μελανῆς βαφῆς ἐπὶ τῆς λαβῆς.

1379. Peatfield 1992, 70, fig. 12. Morris and Peatfield 1995, 645, pl. 10. Βέβαια, ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας λίγο ἀργότερα, τὰ χαρακτηρίζει ὡς θυμιατήρια (Peatfield 1992, 76). Ἀπροσδιόριστος ἀριθμὸς «λύχνων» ἀναφέρεται στὸν Τραόσταλο, ὡς ἔνδειξη γιὰ τὴν παραμονὴ προσκυνητῶν στὸ ἱερὸ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς νύχτας ἢ γιὰ νυχτερινὲς τελετές (Chrysosoulaki 2001, 63).

1380. Δαβάρας 1974, 210. Ἐνα πύραυνο καταγράφεται στὸ κτίριο στὸ Χαμαίζι, μαζί μὲ λύχνους, ἕνα ρυτὸ καὶ ἕνα κυλινδρικό σκεῦος (Πλάτων 1951, 123).

1381. Φυσικὰ ἡ ἀπουσία ἀναλυτικῶν δημοσιεύσεων, ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ τῶν περισσοτέρων ἱερῶν κορυφῆς στὴν Κρήτη, ἀποτελεῖ σοβαρὸ ἐμπόδιο στὴν κριτικὴ ἐκτίμηση τῆς κατανομῆς τῶν σχημάτων καὶ τῆς σημασίας τους στὸ τελετουργικὸ τυπικόν.

1382. Popham 1974, 189, fig. 8.9, pl. 32h (ΜΜ ΙΙΒ–Trial KV). Catling, Catling and Smyth 1979, 39, Dep. C, fig. 23. V161. (ΜΜ ΙΙΙ), 41, Dep. D, fig. 28. V180 (ΜΜ ΙΙΙ). Τὰ καταγεγραμμένα δείγματα, κυρίως λύχνων, ἀπὸ τοὺς οἰκισμοὺς τοῦ Παλαικάστρου, τῆς Ζάκρου καὶ τῶν Μαλίων, ἔχουν σημαντικὲς τυπολογικὲς διαφορὲς (Dawkins 1902–3, 323–324, fig. 24.3–scoops. Bosanquet and Dawkins 1923, 73–scoops. Πλάτων 1974, 19, εἰκ. 113. Chapouthier and Joly 1936, 37, pl. XVII, XVIII–boites a feu, lampes. Chapouthier and Demargne 1942, 48–49, fig. 25–lampes. Van Effenterre 1963, pl. XII, XLVIII–lampes).

1383. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς Ἀτσιπάδες καὶ τὸν Τραόσταλο, ἡ ἀναφορὰ σὲ «πολλοὺς λύχνους» ἢ σὲ «λύχνους» ἀντίστοιχα, εἶναι πολὺ ἀσαφής, ἐνῶ οἱ ἀναφορὲς σὲ συνάρτηση μὲ τὰ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς ἀπουσιάζουν σχεδὸν ἐντελῶς (βλ. Ὑποσημ. 1379).

1384. Βλ. κείμενο καὶ Ὑποσημ. 1350.

1385. Ἄγνωστος ἀριθμὸς ἀγγείων στοὺς Ἀτσιπάδες καὶ τὸν Τραόσταλο, ἕνα δείγμα στὸν Βρύσινα καὶ καμία ἀναφορὰ σὲ τέτοιου τύπου ἀγγεῖα στὰ ὑπόλοιπα ἱερὰ κορυφῆς. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει, ἐπίσης, ἡ πλήρης ἀπουσία πυραύλων ἀπὸ τὸ ἀνεξάρτητο ἱερὸ στὰ Ἀνεμόσπηλια (Sakellarakis and Sakellarakis 1997).

1386. Ἡ ἀνατροπὴ δὲν ἀφορᾷ τόσο τὸν ρόλο τους, ὅσο τὴ δημοτικότητά τους σὲ ἕνα τέτοιο θρησκευτικὸ χῶρο.

1387. Georgiou 1986, 28–29, 51.

1388. Βλ. Ἀλεξίου 1967, 9, εἰκ. 4–7. Σαπουνᾶ–Σακελλαράκη 1981, 501, ὡς πρὸς τὴ χρῆση θυμιατηρίων στὰ πλαίσια τελετουργικῶν πρακτικῶν (τοιχογραφία ἱερείας, Ἀκρωτήρι). Τελεβάντου 1994, 146–148, μεταλλικὸ πρότυπο τοιχογραφίας. Ὡς φορητὲς θερμάστρες, τὰ δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ θὰ ἦταν μάλλον ἀνεπαρκῆ, κυρίως λόγω διαστάσεων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τὰ ἴδια τὰ ἀγγεῖα δὲν διατηροῦν ἵχνη τὰ ὅποια θὰ μπορούσαν νὰ δικαιολογήσουν τὸν χαρακτηρισμὸ τους ὡς λύχνων (βλ. Georgiou 1986, 28–29, 51).

1389. **K983** – 93/A72/30: ἔντονα, ὁμοιογενὴ ἵχνη καύσης, **K984** – 93/A72/30α: ἵχνη καύσης κατὰ τόπους. Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη καὶ τὰ ὀκτὼ δείγματα ἔφεραν ἀνάλογα ἵχνη καύσης στὸ ἐσωτερικὸ τους, ἕνα (no. 119), καὶ στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια (Georgiou 1986, 30).

1390. Καὶ τὰ δύο ἀπαντοῦν σὲ ἕνα στρώμα τοῦ *Ἀνδῆρου* 2 (Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ.), σὲ ἕνα σημεῖο τοῦ ὁποίου, ἐντοπίσθηκαν κατάλοιπα, μάλλον μεταγενέστερης πυρᾶς/καύσης (βλ. *ἐπίλογο* καὶ Σακελλαράκης 2011, 145–331).

1391. Βλ. Ὑποσημ. 1393.

1392. Βλ. *χύτρες* καὶ *ἐπίλογο*.

1393. Ἡ προτεινόμενη χρῆση τῶν ἀγγείων αὐτῶν στὰ ἱερὰ κορυφῆς συνδέεται συνήθως μὲ τὴν εἰκαζόμενη περισυλλογὴ στάχτης/ἀνθρώπων ἢ καὶ ἄλλων ὑπολειμμάτων ἀπὸ τὸν ἱερὸ χῶρο, μετὰ τὸ σβήσιμο τῶν μεγάλων τελετουργικῶν πυρῶν, καθὼς καὶ μὲ τὴ μεταφορὰ/ἐναπόθεση τοῦ περισυλλεγέντος ὑλικοῦ σὲ ἰδιαίτερα σημεῖα στὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ, συνήθως σὲ σχισμὲς/κοιλότητες τῶν βράχων (Πλάτων 1951, 151. Rutkowski 1986, 91. Marinatos 1986, 118. Peatfield 1992, 68). Βλ. *ἐπίλογο*. Ὁ Peatfield (1992, 76), ἐνῶ

ἀποδίδει στὰ πύραυρα ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς τῶν Ἀτσιπάδων τὴ χρῆση θυμιατηρίων, ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς μεγάλες πυρὲς καὶ τὶς ἀποθέσεις στάχτης χαρακτηρίζουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴ Νεοανακτορική περίοδο (Peatfield 1992, 66), παρατήρηση ποὺ δὲν εὐσταθεῖ, τουλάχιστον γιὰ τὸ ἱερὸ τοῦ Γιούχτα καὶ τοῦ Πετσοφᾶ.

1394. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν πυραύων (35/42 – 83.33%) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα πρωτογενῶν ἐναποθέσεων, μόνο ἓνα 31.42% τῶν ὁποίων (11/35), σὲ τρία διαφορετικὰ στρώματα (Ἄνδρη 2: ΜΜ ἐπίχ., Δ τμήμα ΜΜ-ΥΜ I ἐπίχ. Ἄνδρη 4: Στρ. 3), συνοδεύεται ἀπὸ ἵχνη καμένου ὑλικοῦ πυρῶν/καύσεων (βλ. Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18, Χάρτη Κατανομῆς 13). Τὰ τέσσερα πύραυρα στὸ Ἄνδρη 2: Α τμήμα-Μινωική ἐπίχ. (K981 – 93/A49/22, K958 – 93/A70/20, K983 – 93/A72/30, K984 – 93/A72/30α), βρέθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὸ σημεῖο μὲ κατάλοιπα πυρᾶς/καύσης μεταγενέστερης περιόδου (93/A61). Πύραυρα σὲ στρώματα μὲ ἵχνη πυρᾶς/καύσης καὶ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις γενικά, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τεσσάρων στρωμάτων μὲ πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις (15 δείγματα σὲ σύνολο 16 δειγμάτων), ἀπαντοῦν σὲ ἓνα σχετικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ, τῆς τάξης τοῦ 38.09% (16/42). Βλ. Στατ. Πίνακα 17, ἐπιλογὴ καὶ Σακελλαράκης 2011, 145–331.

1395. Γιούχτας (Καρέτσου 1975, 342 καὶ 1977, 419–420), Πετσοφᾶς (Myres 1902–3, 357–360. Πλάτων 1951, 120. Peatfield 1992, 66), Τραόσταλος (Rutkowski 1988, 89. Chrysoulaki 2001, 60), Βρύσινας (Δαβάρας 1974, 210. Rutkowski 1988, 90), Κόφρινας (Rutkowski 1988, 83. Peatfield 1992, 66), Μαζᾶς (Πλάτων 1951, 102–103), Πρινιάς (Rutkowski 1988, 87), Βίγλα Σητείας (Rutkowski 1988, 90) καὶ ἐπίσης Γωνιὲς Μαλεβιζίου, Μόδι Σητείας, Κερία Μαλεβιζίου καὶ Ὀνυχας Κισσάμου. Βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα», καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89–103.

1396. Μὲ ἐξαίρεση τὸν Ἄγ. Γεώργιο στὸ Βουνό, τὸν Βρύσινα, τὸν Τραόσταλο καὶ τὸ ἱερὸ στοὺς Ἀτσιπάδες, ὅπου, σημειωτέον, δὲν ἐντοπίσθηκαν ἵχνη φωτιάς/στάχτης (Peatfield 1992, 66, 70), καὶ μὲ τὶς γνωστὲς ἐπιφυλάξεις, λόγω τῆς ἀπουσίας λεπτομερῶν δημοσιεύσεων.

1397. Εἶναι ἴσως πιθανὸ συμβολικὲς ποσότητες στάχτης/ἀνθράκων ἀπὸ τὶς εἰκαζόμενες ἱερὲς πυρὲς νὰ συλλέγονταν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς, προκειμένου νὰ μεταφερθοῦν στοὺς οἰκισμοὺς, ὅπως ὁ χριστιανικὸς ἀγιασμός, τὸ μύρο καὶ τὸ ἱερὸ φῶς τῇ νύχτῃ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

1398. Τοιχώματα: K994 – 93/A6/9, K995 – 93/A58/7, Βάσεις: K996 – 94/Γ3Α/2, K997 – 94/E8B/2, K998 – 94/E14/40, K999 – 94/Θ2B/1.

1399. Ἐνα δείγμα (K995 – 93/A58/7), τὸ ὁποῖο σώζει ἵχνη πολυχρωμίας (πορφυρὴ ταινωτὴ διακόσμηση ἐπὶ μελανοῦ βάθους), ἴσως ἐντάσσεται σὲ πιδὲ πρώιμη φάση (ΜΜ ΙΒ–ΙΙΙΑ ἢ ΜΜ ΙΙΙΒ), καὶ ἓνα ἄλλο (K999 – 94/Θ2B/1) εἶναι ὁλόβαφο.

1400. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό (Coldstream and Huxley 1972, censers).

1401. Ἡ μόνη ἐξαίρεση εἶναι τὸ K995 – 93/A58/7, μὲ διάμετρο ὁπῆς 1 ἐκ.

1402. Τὸ K998 – 94/E14/40 εἶναι τὸ μόνο δείγμα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, ὅπως ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν λεγόμενων censers (πυριατήρια κατὰ τὴν Georgiou, 1986), στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 288–289) καὶ στὴν Ἁγ. Εἰρήνη (Georgiou 1986, 40–41).

1403. Georgiou 1986, 46. Κανένα παράλληλο τοῦ συγκεκριμένου τύπου δὲν καταγράφεται στὸν οἰκισμό τῆς Ἁγ. Εἰρήνης. Τὰ καταγεγραμμένα δείγματα ἡθμῶν στὴν Ἁγ. Εἰρήνη, τὰ ὁποῖα ἀνήκαν σὲ ἓναν προφανῶς ἰδιαίτερα διαδεδομένο ΥΜ Ι τύπο, τόσο στὴν Κρήτη ὅσο καὶ στὶς Κυκλάδες (Georgiou 1986, 43–44, pl. 12.173, pl. 21.173, 176), δὲν ἀνταποκρίνονται στὴ συγκεκριμένη σχηματικὴ παραλλαγὴ ποὺ ἀπαντᾷ στὸ ἱερὸ. Τέλος, ἓνα μεμονωμένο δείγμα (Georgiou 1986, 46, pl. 13.183, pl. 22), τὸ ὁποῖο ἐπίσης καταγράφεται ὡς ἡθμός, δὲν ἔχει οὔτε καὶ αὐτὸ καμία ὁμοιότητα μὲ τὰ δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ. Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί καταγράφονται μόνον δύο δείγματα ἀγγείων μὲ διαμπερεῖς ὁπές (Coldstream and Huxley 1972, E10 – κύπελλο μὲ ὁπές, E43 – πρόχους μὲ ὁπές), τὰ ὁποῖα ὅμως καὶ πάλι δὲν ἀνταποκρίνονται στὶς προδιαγραφὲς τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερὸ.

1404. Georgiou 1986, 4–11 (μία μεγάλη καὶ πολλὲς μικρὲς διαμπερεῖς ὁπές στὸ κάτω μέρος

των τοιχωμάτων και στον πυθμένα). Η συντριπτική πλειονότητα των δειγμάτων από την Άγ. Ειρήνη ανήκει στην ΥΜ Ι περίοδο, ενώ στην Κρήτη τα σωζόμενα άγγεϊα εμφανίζονται από τη ΜΜ ΙΙΙ περίοδο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των καταγεγραμμένων δειγμάτων βρέθηκε σε μικρές ομάδες, σε καθαρά οικιστικό πλαίσιο, ενώ ένας σχετικά μικρός αριθμός άπαντᾷ σε ταφικά σύνολα (Georgiou 1986, 6-8).

1405. Georgiou 1986, pl. 4.75, 90.

1406. Georgiou 1986, 40-41, pl. 11.161, 162, pl. 20.159, 161, 162, 167, 168 και 1979, 435 (όπες ύψηλὰ στο τοίχωμα τοῦ ἀγγείου, ἢ στο πῶμα του, καὶ ἀπουσία ὁπῶν στὸν πυθμένα). Στην Άγ. Ειρήνη ὁ πλέον διαδεδομένος τύπος θυμιατηρίου ἔχει ἑλλαδικὲς καταβολές, ἐνῶ ὁ ὑστερότερος μινωικὸς ΥΜ ΙΙΙ τύπος (ἀπλὰ κύπελλα μὲ κωνικά πῶματα - Georgiou 1979, 425-435), δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ κανένα πλῆρες δεῖγμα. Μοναδικὴ ἐξαίρεση στὸν κανόνα αὐτὸν ἀποτελεῖ ἓνα μεμονωμένο δεῖγμα πῶματος θυμιατηρίου (Georgiou 1986, 46, pl. 13. 184, pl. 22). Φαίνεται πὼς ἡ πλειονότητα τῶν μινωικῶν δειγμάτων προέρχεται ἀπὸ τάφους, ἐνῶ τὰ δείγματα ἀπὸ τὴ Φυλακωπὴ καὶ τὸ Παλαίκαστρο ἀπαντοῦν σὲ συνάρτηση μὲ ἱερά (Georgiou 1986, 46).

1407. Georgiou 1986, pl. 3.52, 63, 64, 66, pl. 4.89, pl. 15.48, 52, 66. Ἀπὸ τὰ λιγοστὰ ἀγγεϊα ποὺ χαρακτηρίζονται ὡς πυριατήρια/censers στὸν οἰκισμὸ στο Καστρί (13 δείγματα), κυρίως τῆς ΥΜ Ι περιόδου, ἐπτά βρέθηκαν σὲ τάφους, κάποια μὲ ἴχνη καύσης στο ἐσωτερικόν, ἐνῶ στὴ συντριπτικὴ πλειονότητα - σὲ ὅλα ἐκτὸς τριῶν - χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα (Coldstream and Huxley 1972, 288-289, ὑπόσημ. 4, γιὰ τὴ χρήση τους ὡς πυριατήρια, ζ86 - ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, η41α-ΥΜ ΙΑ, θ34 - ΥΜ ΙΑ, μ54, 55 - ΥΜ ΙΒ, ν47 - ΥΜ ΙΒ, ξ160 - ΥΜ ΙΒ, ω296, 297 - ΥΜ ΙΒ, C30 - ΥΜ ΙΑ, D52 - ΥΜ Ι, j34-36 - ΥΜ Ι). Σχηματικὰ ἔχουν ἀρκετὲς ὁμοιότητες μὲ κάποιοι ἀπὸ τὶς ἐκδοχὲς τῶν πυριατηρίων ἀπὸ τὴν Άγ. Ειρήνη (Georgiou 1986, 7), καὶ ὡς τέτοια θὰ μπορούσαν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἀνήκουν, ὅχι στὸν ἴδιο τύπο, ἀλλὰ στὴν ἴδια γενικὴ κατηγορία μὲ τὰ ἀντίστοιχα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερό.

1408. Georgiou 1986, 46, pl. 13.183, pl. 22.

1409. Θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι ἡ ἀπουσία καύσης στὰ τοιχώματα

τῶν ἀγγείων, ὅχι μόνον δὲν ἀποτελεῖ ἀρνητικὸ κριτήριο ὅσον ἀφορᾷ τὴ χρήση τους σὲ συνάρτηση μὲ τὴ φωτιά (βλ. *τριποδικὲς χύτρες, πύραυλα*), ἀλλὰ ἀπαντᾷ καὶ σὲ πολλὰ ἀκέραια ἀγγεϊα ἀπὸ τὴν Άγ. Ειρήνη καὶ τὸν ὑπόλοιπο μινωικὸ κόσμο (Georgiou 1986, 4, 7 γιὰ τὰ πυριατήρια καὶ 1979, 433, γιὰ τὰ θυμιατήρια).

1410. Τὸ δεύτερο (**K995** - 93/A58/7), μὲ ἴχνη πολυχρωμίας, σώζεται σὲ πολὺ ἀποσπασματικὴ κατάσταση γιὰ νὰ ἐπιχειρηθεῖ ὅποιαδήποτε ταύτιση μὲ συγκεκριμένο τύπο. Ἴσως ἀνήκει σὲ κάποιου εἶδους πυριατήριο ἢ ἡθμό.

1411. **K998** - 94/E14/40, **K999** - 94/Θ2B/1 καὶ ἴσως τὸ **K994** - 93/A6/9 καὶ τὸ **K996** - 94/Γ3A/2.

1412. **K997** - 94/E8B/2 καὶ ἴσως τὸ **K996** - 94/Γ3A/2.

1413. Σύμφωνα μὲ τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα, τὸ ποσοστὸ αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀγγείων σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* εἶναι σχετικὰ χαμηλό (2/6 - 33.33%), ἐνῶ τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων σὲ στρώματα μὲ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις, συμπεριλαμβανομένου καὶ ἐνὸς δείγματος ἀπὸ στρώμα μὲ *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις* ἀνέρχεται στὸ 66.66% τοῦ συνόλου (4/6). Βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18, 19, Χάρτη Κατανομῆς 13, Γράφημα 4*.

1414. Ἀπροσδιόριστος ἀριθμὸς ἀναθηματικῶν θυμιατηρίων (incense burners) ἀναφέρεται σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Τραόσταλο (Chrysoulaki 2001, 63).

1415. Ἡ ἀποσπασματικὴ τοῦ καταγεγραμμένου ὑλικοῦ, δυσκολεύει ἰδιαίτερα τὸ ἔργο τῆς ταύτισης τῶν σκευῶν αὐτῶν, στὸν λεπτομερὴ κατάλογο τῶν ὁποίων ἔχουν περιληφθεῖ καὶ δείγματα, τὰ ὁποῖα διαθέτουν σχεδὸν ἢ ἐντελῶς ἐπίπεδες ἐπιφάνειες, χωρὶς καμία ἢ ἐλάχιστη καμπυλότητα, καὶ δὲν ἐντάσσονται μὲ σαφήνεια σὲ καμία ἄλλη κεραμικὴ κατηγορία (**K1006** - 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/21, **K1010** - 93/B16/39). Σχετικὰ μικρὲς συγκεντρώσεις ὀστράκων παρατηροῦνται στοὺς *Τομεῖς Β* - Ἄνδρη 7 καὶ *Α* - Ἄνδρη 2 τοῦ 1993, μὲ 6 δείγματα ἀντιστοίχως, καὶ στὸν *Τομέα Η* - Ἄνδρη 3 τοῦ 1994, μὲ 5 δείγματα, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα δείγματα ἦταν διασκορπισμένα μεταξὺ τῶν *Τομέων Β* (1 δεῖγμα - Ἄνδρη 7), *Δ* (1 δεῖγμα), *Ε* (1 δεῖγμα), Ἄνδρη 5, *Ε-Θ* (1 δεῖγμα - Ἄνδρη 5), *ΣΤ* (1 δεῖγμα - Ἄνδρη 5), *Ζ*

(1 δείγμα - Άνδηρο 4) και Θ (1 δείγμα - Άνδηρο 5) του 1994. Βλ. Σχ. 1.

1416. Betancourt 1990, 152 και 1980, 7. Η παρουσία δίσκων είναι βέβαια ιδιαίτερα συναφής με τις εικάζόμενες δραστηριότητες σε χώρους λατρείας.

1417. **K1001** - 93/A6/12, **K1002** - 93/A6/13, **K1004** - 93/A17/7, **K1005** - 93/A49/12, **K1012** - 94/B40A/1, **K1013** - 94/Δ1/20, **K1021** - 94/H12Γ/35, **K1022** - 94/H19A/48β.

1418. Το **K1021** - 94/H12Γ/35 διαθέτει ανώμαλη άνω επιφάνεια.

1419. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το **K1012** - 94/B40A/1, με διάμετρο 5 εκ.

1420. **K1002** - 93/A6/13, **K1005** - 93/A49/12, **K1013** - 94/Δ1/20, **K1021** - 94/H12Γ/35, **K1022** - 94/H19A/48β.

1421. **K1001** - 93/A6/12, **K1012** - 94/B40A/1.

1422. Ωχρός, ροδόχρους, πορτοκαλόχρους, με ωχρό ή λευκωπό επίχρισμα, με ή χωρίς προσιμξεις. Μόνο σε δύο περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε χονδροειδής πηλός (**K1004** - 93/A17/7, **K1005** - 93/A49/12).

1423. Betancourt 1990, fig. 39.817 (MM III), fig. 66. 1893 (MM III/YM IA). Στο Παλαίκαστρο ένα σχετικά παρόμοιο δείγμα διαθέτει ελαφρά ανασηκωμένο περιχέλιωμα (Bernini 1995, fig. 19.131 - YM IA).

1424. **K1007** - 93/B5/24, **K1014** - 94/E14/1.

1425. **K1007** - 93/B5/24: 14εκ. Στο **K1014** - 94/E14/1, η περιφέρεια είναι πολύ ανοικτή σχεδόν ευθύγραμμη, και, συνεπώς, η διάμετρος δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί.

1426. Coldstream and Huxley 1972, μ3-4, ξ52, 60, ω155 (YM IB). Στην Άγ. Ειρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 54c, pl. 75.1157, pl. 86.1564 (YM IB).

1427. **K1000** - 93/A6/11, **K1003** - 93/A17/4α, **K1017** - 94/Z2/87ε, **K1018** - 94/H2A/1.

1428. **K1000** - 93/A6/11, **K1017** - 94/Z2/87ε.

1429. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

1430. Betancourt 1990, 152, fig. 37.764-765 (MM III), fig. 47.1114 (MM IIA-B), fig. 64.1847 (MM III-MM III/YM IA), fig. 66.1892-1893 (MM III/YM IA), όπου ονομάζονται δίσκοι και έρμηνεύονται ως πώματα μαγειρικών σκευών. Οί καταγεγραμμένες διάμετροι και το είδος του πηλού συμβαδίζουν απόλυτα με αυτές του ύλικού από το ιερό.

1431. **K1008** - 93/B11/4, **K1009** - 93/B16/21α, **K1011** - 93/B16/46, **K1019** - 94/H10A/4, **K1020** - 94/H12B/26, **K1023** - 94/Θ10Γ/26.

1432. Coldstream and Huxley 1972, ε33, 81, 84 (MM IIIB), ζ35, 53, 103 (MM IIIB/YM IA).

1433. Coldstream and Huxley 1972, ω8 (ΠΜ II).

1434. Coldstream and Huxley 1972, θ1, θ10, θ11, θ18, η71 (YM IA).

1435. Η άπλη έκδοχή του κρίνου με έλικες, αν και σπάνια, στο Καστρί άπαντά κατά την YM IB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, μ14). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1319 (άμφορέας-YM IA/B). Κάποια από τα παράλληλα στον υπόλοιπο μινωικό κόσμο, τόσο ως προς την μορφή του κρίνου, όσο και ως προς τη διάταξη, ανήκουν στην YM II περίοδο (Popham 1984, pl. 148.4, pl. 158.8, pl. 166.60-YM II. Watrous 1992, fig. 19.357, fig. 23.499, fig. 32.751-YM II).

1436. Coldstream and Huxley 1972, μ9. Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 86.1564, 1570 (YM IB).

1437. Άβαφο και όλόβαφο άντιστοιχώς. Και τα δύο είναι από έρυθρό πηλό με μίκα.

1438. Davis 1986, pl. 35.A18. Cummer and Schofield 1984, pl. 66.987-988.

1439. **K434** - 93/A47/80, **K443** - 94/Z5A/6 (βλ. πινάκια).

1440. Παρόμοιο σχηματικά είναι ένα YM II-IA-B δείγμα από τον Κορμό (Betancourt 1980, 7, fig. 4.C859). Τα δύο έναπομείναντα τμήματα τοιχωμάτων (**K1006** - 93/B4 Έπέκτ. Δ/21-έξηρημένος ρόδακας, **K1010** - 93/B16/39-ταινιωτή διακόσμηση), το δεύτερο από χονδροειδή πηλό, κρίνοντας από τη διακόσμηση, θα πρέπει να ανήκουν στην YM IB και YM I περίοδο άντιστοιχώς, αλλά σώζονται σε πολύ άποσπασματική κατάσταση για να ένταχθούν σε κάποια συγκεκριμένη κατηγορία. Για το **K1006** - 93/B4 Έπέκτ. Δ/21, βλ. φυτική διακόσμηση).

1441. Χονδροειδείς πηλοί: **K1004** - 93/A17/7, **K1005** - 93/A49/12, **K1010** - 93/B16/39. Έρυθρός πηλός με μίκα (**K1008** - 93/B11/4, **K1015** - 94/E-Θ25/50, **K1023** - 94/Θ10Γ/26), τα πρώτα δύο άβαφα, το τελευταίο όλοβαφο.

1442. Οί διαστάσεις τους (Δχ.) συμφωνούν, σε γενικές γραμμές, με αυτές των συγκεκριμένων τύπων άγγείων. Τα πώματα με κάποιο

είδους βαθμιδωτή διαμόρφωση προοριζόνταν πιθανώς για άγγεϊα με ανάλογη διαμόρφωση στην περιοχή του χείλους/λαιοῦ, ὅπως π.χ. οἱ γεφυρόστομες πρόχοι με ἐξώστροφο ἢ ὄρθιο χεῖλος καὶ κάποιες κατηγορίες πιθοειδῶν.

1443. Ἡ πρωτογενὴς προετοιμασία τροφῆς στὰ ἱερὰ κορυφῆς γενικά, καὶ στὸ συγκεκριμένο ἱερὸ ιδιαίτερα, δὲν στηρίζεται ἐπαρκῶς ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα (βλ. *τριποδικὲς χύτρες, πινάκια*). Ἐξάλλου μόνον σὲ τρία δείγματα χρησιμοποιήθηκε ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα, ὁ κατεχοχὴν πηλὸς γιὰ μαγειρικὰ σκεύη στὰ Κύθηρα: ἓνα μικκύλο με πηνίο (**K1015** – 94/E-Θ25/50), καὶ δύο με βαθμιδωτὴ διαμόρφωση (**K1008** – 93/B11/4, **K1023** – 94/Θ10Γ/26). Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων σὲ στρώματα με ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ με ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσης, ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων ἀντιπροσωπεύει *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις* (*Ἀνδῆρο 2: Δ. τμήμα, MM-ΥΜ I ἐπίχ.*), εἶναι σχετικὰ χαμηλὸ (8/24 – 33.33%), ἐνῶ τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* γενικά, δὲν ξεπερνᾷ τὸ 45.83% (11/24). Δὲν παρατηροῦνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις κατὰ ἄνδῆρο. Βλ. *Στατ. Πίνακες 17, 18, 19 καὶ ἐπίλογο*.

1444. **K1024** – 93/A31/18, **K1026** – 93/A73/4, **K1027** – 93/B16/63, **K1028** – 94/B21/14.

1445. Τὸ **K1026** – 93/A73/4 ἴσως ἀνήκει στοὺς τριποδικοὺς δίσκους/πινάκια.

1446. Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν τὰ **K1024** – 93/A31/18 καὶ **K1027** – 93/B16/63, με καμπύλο πυθμένα.

1447. **K1024** – 93/A31/18, **K1025** – 93/A58/67, **K1026** – 93/A73/4, **K1029** – 94/Γ2Γ/3.

1448. Κνωσός: Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. B, fig. 19.123, 124 (MM III). Κομμός: Betancourt 1990, fig. 64.1557 (MM III-MM III/ΥΜ ΙΑ). Νεροκούρου: Kanta and Rocchetti 1989, fig. 68.504, 505, fig. 74.544 (ΥΜ Ι).

1449. Cummer and Schofield 1984, pl. 61.695 (ΥΜ Ι).

1450. Καρέτσου 1974, 238. Πλάτων 1951, 112-113. Myres 1902-3, 378-379. Ἐπίσης, μικκύλη τριποδικὴ χύτρα ἀναφέρεται στὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Τραόσταλο (Chrysoulaki 2001, 62).

1451. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων στὸ ἱερό (6/7 – 85,71%) ἀπαντοῦν σὲ στρώ-

ματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19, Χάρτη Κατανομῆς 15*), σὲ τρία ἐκ τῶν ὁποίων (*Ἀνδῆρο 2: MM ἐπίχ.*, Δ τμήμα, MM-ΥΜ Ι ἐπίχ., *Ἀνδῆρο 4: Στρ. 3*), συνοδεύονται ἀπὸ ἴχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὸς/καύσεις (βλ. *Στατ. Πίνακα 17, ἐπίλογο* καὶ Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα», καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103).

1452. Κρίνοντας ἀπὸ τὶς δημοσιευμένες ἐκθέσεις ἀνασκαφῶν.

1453. Εἴτε πρόκειται γιὰ ἀνάθεση ποῦ ἐστιά-ζει στὸ ἴδιο τὸ δοχεῖο, εἴτε γιὰ ἀνάθεση ποῦ ἐστιά-ζει στὸ περιεχόμενό του. Ἡ ἀπουσία γραπτῆς διακόσμησης στὴν πλειονότητα τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερὸ πιθανῶς συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς θεωρίας.

1454. Τὸ συγκεκριμένο ἄγγεῖο προοριζόταν προφανῶς ἐξ ἀρχῆς γιὰ τοποθέτηση στὸ χῶμα.

1455. Ἀφιέρωσεις μικκύλων ἀναθηματικῶν ἄγγεϊων διαφόρων τύπων, ὄχι μόνον καταγράφονται σὲ σημαντικὸ ἀριθμὸ ἱερῶν κορυφῆς στὴν Κρήτη, ἀλλὰ θεωροῦνται καὶ χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τῆς λατρείας (Myres 1902-3, 379, Πετσοφᾶς. Πλάτων 1951, 112-113, Πετσοφᾶς, 142, 144, Καρφί, μικροσκοπικὰ ἀναθηματικὰ ἄγγεϊα, κυαθίδια, ἀμφορίδια, πιθίσκοι. Δαβάρας 1974, 210, Βρύσινας. Καρέτσου 1974, 238, Γιούχτας, ὀρισμένα ἐντὸς σχισμῶν. Rutkowski 1988, 83, 86, 88, Καρφί, Πετσοφᾶς, Τάπες Μιραμπέλου. Watrous 1996, 81, 90. Chrysoulaki 2001, 62, Τραόσταλος). Μόνον ὁ Πλάτων (1951, 113), κρίνει, βάσει τῶν δεδομένων γιὰ τὸ ἱερὸ στὸν Μαζᾶ, ὅτι στὸν συγκεκριμένο χῶρο δὲν ὑπῆρχε ἔθιμο ἀφιέρωσης μικροσκοπικῶν δοχείων σὲ σχισμὲς βράχων. Ἡ ἀφιέρωση κέρνων/σύνθετων ἄγγεϊων καὶ μικκύλων ἄγγεϊων, γενικά, ἐρμηνεύεται ὡς ἐνδειξη προσφορᾶς πρώτων καρπῶν, μία συμβολικὴ ἐπὶκλιση γιὰ τὴ γονιμότητα τῆς γῆς καὶ πιθανῶς ὄχι μόνον (Watrous 1995, 395 καὶ 1996, 90).

1456. Βλ. *Στατ. Πίνακα 17*. Τὸ ἄλλο δεῖγμα (**K1031** – 93/A1/2) ἀπαντᾷ σὲ ἐπιφανειακὸ στρώμα στὸ *Ἀνδῆρο 2* (περιοχὴ βράχων), τὸ ὁποῖο περιέχει ὑλικὸ ἀπὸ πυρὸς/καύσεις (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

1457. Βλ. *επίλογο*.

1458. Coldstream and Huxley 1972, 286, D9, D10, D43, E20, E21, E22, E23, E24 (YM I). Καστρί (Θόλος): Bevan *et alii* 2002, fig. 13.8 (YM IA-B). Ένα μικκύλο λίθινο φωλεόσχημο άγγείο (L12), έντάσσεται στην ΠΜ II-MM I περίοδο. Ό συγκεκριμένος τύπος άγγείου ανταποκρίνεται σχηματικά και στον πρωιμότερο τύπο λύχνου, όπως αυτός άπαντά στον οικισμό στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 632, MM IB-III A), και ό όποιος καταγράφεται, σε παρόμοια άβαθή, τροπιδωτή έκδοχή και με όριζόντια λαβή, και κατά την YM IA περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, D15). Τό δείγμα από τό ιερό δέν διαθέτει τό περίτεχνο χεῖλος κάποιων YM I δειγμάτων ούτε τό άπλό, λεπτό, έσώστροφο χεῖλος τών λύχνων τής YM IB περιόδου (Coldstream and Huxley 1972, 288, 295, D16, E68, μ53, ξ158, ω53-55). Παρόμοια δείγματα λύχνων άπαντούν και σε άλλα μινωικά κέντρα (Κομμός: Betancourt 1990, fig. 55.1408-MM IIB-III. Φαιστός: Pernier 1935, fig. 119. Levi 1976, pl. 182a-c). Στην Άγ. Ειρήνη, ανάλογα δείγματα έντάσσονται στις MM II-III περιόδους (Davis 1986, pl. 27.U39, 43). Πρόκειται για τόν ίδιο βασικό τύπο λύχνου, ό όποιος άπαντά από την Παλαιοανακτορική έως την πρώιμη Νεοανακτορική περίοδο (Davis 1986, 87).

1459. Καρέτσου 1975, 337, εικ. 4, πίν. 265β.

1460. Σε κανένα από τά υπόλοιπα ιερά κορυφής δέν άπαντά παρόμοιο σχήμα. Και πάλι θα πρέπει νά ληφθοῦν υπόψη οι γνωστές επιφυλάξεις σε συνάρτηση με την άπουσία λεπτομερών δημοσιεύσεων.

1461. Τό σπάσιμο στο έσωτερικό τής μιās έκ τών δύο (**K1034** - 93/B4/4) θα μπορούσε νά συμπληρωθεῖ με μία έσώστροφη άπόφυση και όχι με κανονικό, έπίπεδο πυθμένα κλειστοῦ άγγείου.

1462. Popham 1984, pl. 143.14 (MM IIIB/YM IA). Warren 1991, 322, fig. 5.D (MM III/YM IA).

1463. MacGillivray *et alii* 1991, fig. 16 (YM IIIA2/ B). Στην Άγ. Ειρήνη τό μοναδικό παραπλήσιο δείγμα διαθέτει λιγότερο διαμορφωμένη βάση και χρονολογείται στην YM IB περίοδο (Cummer and Schofield 1984, pl. 83.1522).

1464. Betancourt 1990, fig. 47.1120 (MM IIA-B). Sackett and Popham 1970, fig. 15.56, 57 (YM IB).

1465. Cummer and Schofield 1984, pl. 88.1645 (YM I-τοπικό).

1466. Fruitstands. Κρίνοντας από τά μορφολογικά χαρακτηριστικά τών βάσεων, κανένα από τά δύο δείγματα δέν μοιάζει νά ανήκει στους λεγόμενους όφιοειδείς κυλίνδρους/snake tubes (Gesell 1976. Betancourt 1990, fig. 57).

1467. Όσο μπορούμε νά ξέρουμε, βάσει τών δημοσιευμένων προκαταρκτικών εκθέσεων.

1468. Η άπουσία διακόσμησης και ή χονδροειδής ύφή ένός έκ τών δύο δειγμάτων (**K1034** - 93/B4/4) μάλλον συνηγορεί υπέρ αυτής τής άποψης. Και τά δύο δείγματα άπαντούν σε στρώματα πρωτογενών έναποθέσεων (Άνδηρο 2: Δ τμήμα, MM-YM I έπίχ., Άνδηρο 7: Καν. 1, Στρ. 2, Ν κόγχης), στην πρώτη περίπτωση σε συνάρτηση με ύλικό από πυρές/καύσεις. Βλ. Στατ. Πίνακες 17, 18, 19 και *επίλογο*.

1469. Χείλη: **K1035** - 94/H29Z/7, *Τοιχώματα*: **K1036** - 93/A54/2, **K1037** - 94/B20Γ/3, **K1038** - 94/H11/25. Επίσης ένα δείγμα με όστρακόδερμη τραχωτή διακόσμηση, στην κατηγορία τών ρυτών (**K835** - 94/H12B/23). Η συντριπτική πλειονότητα τών δειγμάτων, συμπεριλαμβανομένου και του άποσπασματικού ρυτού (4/5), είναι τροχήλατα. Εκτός από τόν *Τομέα Η* του 1994 (3 δείγματα - Άνδηρο 3), δέν παρατηρούνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις στο καταγεγραμμένο ύλικό.

1470. Η έσωτερική επιφάνεια τών δειγμάτων είναι *άβαφη* (**K835** - 94/H12B/23, **K1038** - 94/H11/25), *όλόβαφη* (**K1035** - 94/H29Z/7) ή με *ίχνη ταινίας χείλους* (**K1037** - 94/B20Γ/3). Τό **K1036** - 93/A54/2 σώζει ίχνη κηλίδας έσωτερικά.

1471. **K1035** - 94/H29Z/7, **K1036** - 93/A54/2, **K1037** - 94/B20Γ/3. Ένα έξ αυτών (**K1035** - 94/H29Z/7), τό όποιο είναι μάλλον χειροποίητο, προσεγγίζει μορφολογικά έναν ΠΜ III σκύφο από τόν οικισμό (β20). Τό μοναδικό όστρακο τό όποιο ανήκει σε κλειστό άγγείο είναι τό **K1038** - 94/H11/25.

1472. Betancourt 1985, 128 και 1990, 29, 65.

1473. Betancourt 1985, 128. Στόν Κομμό ό δημοφιλέστερος τύπος τραχωτής διακόσμησης, ιδιαίτερα κατά τη MM IB περίοδο, είναι ή όστρακόδερμη (Betancourt 1990, 29), ένω ή άκιδωτή παραλλαγή κυριαρχεί κυρίως στις έπομενες, MM II, περιόδους (Betancourt 1990, 30, 33, 36). Στην Άγ. Ειρήνη δείγματα με τραχωτή διακόσμηση δέν αναφέρονται στις αναλυτικές δημο-

σιεύσεις (Overbeck 1989, 12-13. Davis 1986, 81-83, 86-88).

1474. Coldstream and Huxley 1972, 275-276, 277, β7-15 (ΠΜ ΙΙΙ-κύπελλα με πόδι-goblets), 102-108 (ΜΜ ΙΑ-μεγάλα κλειστά άγγεϊα), γ7 (ΜΜ ΙΑ-κύπελλο), ω4-7 (ΠΜ ΙΙΙ-ΜΜ ΙΑ, κύπελλα με πόδι-goblets), Λ1-2 (ΜΜ ΙΑ-πρόχοι).

1475. ΠΜ ΙΙΙ: 48 δείγματα, ΠΜ ΙΙΙ-ΜΜ ΙΑ: 4 δείγματα, ΜΜ ΙΑ: 10 δείγματα.

1476. Καρέτσου 1974, 238 και 1978, 239, 249.

1477. Peatfield 1992, 71.

1478. **K1036** - 93/A54/2, **K1037** - 94/B20Γ/3, **K1038** - 94/H11/25, καθώς και τὸ μοναδικὸ τμήμα ρυτοῦ (**K835** - 94/H12B/23), ὅλα τροχήλατα.

1479. Βλ. *εἰσαγωγή*. Παρόμοιο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ σὲ σχέση μετὰ τὰ τροπιδωτὰ καὶ τὰ πρῶιμα ἄωτα κωνικὰ κύπελλα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα ΜΜ παράδοσης, ἂν καὶ θεωρητικὰ καλύπτουν ἓνα πολὺ εὐρὺ χρονολογικὸ φάσμα (ΜΜ ΙΒ-ΙΙΙΒ), ἡ πλειονότητα ἐντάσσεται στὴν ὑστερότερη, ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο.

1480. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 410 (ΜΜ ΙΒ).

1481. Καρέτσου 1974, 238 καὶ 1978, 239, 249. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δειγμάτων μετὰ τραχωτὴ διακόσμηση στὸν Πιούχτα εἶναι μερικῶς τουλάχιστον δικαιολογημένος, λόγω τῆς γεωγραφικῆς θέσης τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ, καθὼς καὶ λόγω τῆς στενῆς σχέσης του μετὰ τὸ ἀνακτορικὸ κέντρο τῆς Κνωσοῦ.

1482. Ἐνα ὄστρακο ἀπὸ τὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Βρύσινα (Δαβάρης 1974, 210), καὶ λίγα ἀποσπασματικά, ἄβαφα, ΠΜ ΙΙΙ-ΜΜ ΙΙ δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ στοὺς Ἀτσιπάδες μετὰ ἀκιδωτὴ διακόσμηση εἶναι ἐξαιρετικὰ παραπλήσια τῆς τραχωτῆς διακόσμησης ἀπὸ τὸ ἱερὸ στὸν Ἄγ. Γεώργιο στὸ Βουνό (Morris and Peatfield 1995, 645, pl. 9). Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ πρέπει βέβαια νὰ τονισθεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ παραλληλισμὸς μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ τῶν Κυθήρων καὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἀτσιπάδων θὰ μπορούσε πιθανῶς νὰ θεωρηθεῖ δόκιμος μόνον σὲ αὐτὲς τὶς πρῶιμες Προανακτορικὲς καὶ Παλαιονακτορικὲς περιόδους, λόγω κυρίως τῆς περιορισμένης ἔκτασης τῆς λατρείας στὸ ἱερὸ στὰ Κύθηρα (βλ. *εἰσαγωγή*). Κατὰ τὴν ἐπόμενη, Νεοανακτορικὴ περίοδο, ἂν καὶ δὲν πιστοποιεῖται συνέχιση τῆς λατρείας στὸ ἱερὸ τῶν Ἀτσιπάδων, τὸ ἱερὸ τῶν Κυθήρων ἐντά-

σεται σαφῶς σὲ ὑψηλότερη κλίμακα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συγκριτικὴ σπουδαιότητα τῶν ἱερῶν.

1483. Παρατίθεται λεπτομερὴς θεματικὸς πῖνακας, ὅπου τὰ ἐπιμέρους δείγματα ἀριθμοῦνται ἓνα πρὸς ἓνα στὶς ὑποσημειώσεις, εἴτε πρόκειται γιὰ ἄγγεϊα ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν σχημάτων καὶ τοὺς καταλόγους τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων, εἴτε γιὰ ὄστρακα τὰ ὁποῖα σώζονται σὲ ἰδιαίτερα ἀποσπασματικὴ κατάσταση καὶ δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους. Τὰ τελευταῖα ἀναφέρονται στὴν κατηγορίαν «πῖνακες». Ἡ ἴδια μεθοδολογία/ὁρολογία χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὶς ὑπόλοιπες θεματικὲς κατηγορίες πρὸς ἀκολουθοῦν. Ὁ συγκεκριμένος θεματικὸς κατάλογος στὴν κατηγορίαν αὐτὴ περιλαμβάνει ἓνα μικρὸ, ἐνδεικτικὸ δεῖγμα τοῦ συνόλου τῶν ὀστράκων, καὶ θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὲ συνδυασμὸ μετὰ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων. Στὶς ὑποσημειώσεις τοῦ θεματικοῦ πῖνακα μνημονεύονται τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μετὰ μίκα, καθὼς καὶ αὐτὰ τὰ ὁποῖα φέρουν διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ, μετὰ ἔχνη συμπληρωματικῆς ἐπιθετικῆς λευκῆς βαφῆς, ἐπὶ κοσμημάτων σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἢ ἐπὶ πηλοῦ. Στὸ καταγεγραμμένο ὕλικὸ δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις ὀστράκων. Οἱ μεγαλύτερες ὁμάδες προέρχονται ἀπὸ τὸν *Τομέα Η* τοῦ 1994 (25/85 - 29.41%, *Ἀνδρὸς 3*), τὸν *Τομέα Α* τοῦ 1993 (21/85 - 24.70%, *Ἀνδρὸς 2*), τὸν *Τομέα Β* τοῦ 1993 (12/85 - 14.11%, *Ἀνδρὸς 7*) καὶ τὸν *Τομέα Ζ* τοῦ 1994 (10/85 - 11.76%, *Ἀνδρὸς 4*). Τὰ ὑπόλοιπα ὄστρακα ἦταν διασκορπισμένα σὲ πέντε διαφορετικὰς τομεῖς (94/Β: 1 ὄστρακο - *Ἀνδρὸς 7*. 94/Γ: 4 ὄστρακα - *Ἀνδρὸς 6*. 94/Ε-Θ: 2 ὄστρακα - *Ἀνδρὸς 5*. 94/ΣΤ: 4 ὄστρακα - *Ἀνδρὸς 5*. 94/Θ: 6 ὄστρακα - *Ἀνδρὸς 5*) βλ. *Σχ. 1*. Τὸ σύνολο ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὑπολογίσθηκαν τὰ ἀναγραφόμενα ποσοστὰ δὲν περιλαμβάνει τὰ δείγματα ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ἐπιμέρους σχημάτων, διότι τὰ τελευταῖα μνημονεύονται στὰ ἀντίστοιχα κεφάλαια τῶν σχηματικῶν τύπων.

1484. Τὰ ὄστρακα ἀπὸ ἀνοιχτὰ ἄγγεϊα ἀντιπροσωπεύουν μόνον ἓνα 14.89% (14/94).

1485. Ὅστρακα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μετὰ μίκα: 8/94. Ὅστρακα ἀπὸ πηλὸ μετὰ προσμίξεις: 23/94.

1486. Πρόκειται γιὰ λευκὴ βαφὴ (λευκὲς ταινίες), ἐπὶ ταινιῶν σὲ σκοτεινὴ (μελανὴ ἢ ἐρυθρὴ)

βαφή (βλ. *Στατ. Πίνακα 15*). Ανάλογο φαινόμενο άπαντᾷ καὶ στὴν Λακωνία καὶ ἰδιαίτερα στὸν Ἄγ. Στέφανο, κατὰ τὴν ΥΕ Ι περίοδο (Mountjoy 1999, 248, fig. 82.4, 6, κύπελλα μὲ σπείρες).

1487. Coldstream and Huxley 1972, 289.

1488. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282. Ανάλογη εἰκόνα παρουσιάζει καὶ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας, κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΑ-ΥΜ ΙΑ περίοδο (Rutter and Rutter 1976, 31, 41, 43, 53).

1489. Βλ. *σπείρες*.

1490. Coldstream and Huxley 1972, ε25, ζ20 (ΜΜ ΙΙΒ). Τὰ μοναδικὰ ΜΜ ΙΙΒ παράλληλα στὸν οἰκισμὸ εἶναι τὰ ε47 καὶ ε48. Στὸ Παλαιοανακτορικὸ ὑλικὸ τῆς Κνωσοῦ (MacGillivray 1998), ἡ πλειονότητα τῶν σπειρῶν λευκὴ βαφὴ, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων (pl. 25.878, 30.2001), ἀνταποκρίνεται στὸν πιὸ ἀπλουστευμένο τύπο. Τρέχουσες ἰσοπαχεῖς σπείρες μὲ λευκὴ βαφὴ, ἀπαντοῦν καὶ στὴ ΜΜ ΙΙΙ Κνωσὸ (Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. B, fig. 18.92, 93 – ΜΜ ΙΙΑ). Τρέχουσες ἰσοπαχεῖς σπείρες τοῦ ἴδιου τύπου ἀποτελοῦν ἰδιαίτερα δημοφιλὲς θέμα στὸ ΜΜ ΙΙΑ καὶ ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ ρεπερτόριο τῶν ἀγγείων μὲ διακόσμηση σὲ ἀνοιχτὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας (Rutter and Rutter 1976, 31, 41, fig. ill.385).

1491. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290.

1492. Coldstream and Huxley 1972, 283.

1493. Στὰ ἄλλα δύο, ἡ λευκὴ βαφὴ χρησιμοποιεῖται καὶ πάλι, ὅπως στὸν πτυχωτὸ ρυθμὸ, σὲ δευτερεύοντα ρόλο (βλ. *Στατ. Πίνακα 15*).

1494. Coldstream and Huxley 1972, 283, ε29, 32, 33, 81 (ΜΜ ΙΙΒ).

1495. Coldstream and Huxley 1972, ζ17 (ΜΜ ΙΙ-ΙΒ), ζ92-95 (ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ).

1496. Coldstream and Huxley 1972, 283, D68 (πρόχους, ΜΜ ΙΙΙ). Στὴν Κνωσὸ παρόμοια φυλλοειδῆ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (MacGillivray 1998, pl. 14.375). Φυλλοφόρες ταινίες σὲ λευκὴ βαφὴ ἀπαντοῦν καὶ στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας, κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο (Rutter and Rutter 1976, 41).

1497. Coldstream and Huxley 1972, 277, γ7, 9, 12, L2.

1498. Coldstream and Huxley 1972, 278, δ44, D76 (σὲ συνδυασμὸ μὲ πορφυρὴ).

1499. Coldstream and Huxley 1972, 280, ε86-89 (μίσχος, σπείρες, ταινίες, σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα), ζ5, 17, 74-75, 78, 92-95, D65 (πρόχους, σπείρα σὲ λευκὴ βαφὴ, λευκὴ καὶ πορφυρὴ ταινιωτὴ διακόσμηση). Ανάλογο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας (Rutter and Rutter 1976, 41).

1500. Βλ. *πολυχρωμία*.

1501. Δὲν ἀπαντᾷ ὁ ραβδωτὸς καὶ ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς σὲ λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους.

1502. Warren and Hankey 1989, 47 (ΜΜ ΙΒ). Betancourt 1985, 123 (ΜΜ ΙΒ). MacGillivray 1998, 93-95, 99-102 (ΜΜ ΙΑ-ΜΜ ΙΙΑ).

1503. Betancourt 1985, 136 (ΜΜ ΙΙΑ), 152 (ΜΜ ΙΙΙ), ἀπλὰ σχέδια, ξεπεράσθηκε ἡ φάση τῆς περὶ τέχνης πολυχρωμίας, 158-159 (ΜΜ ΙΙΙ), μεγάλο ποσοστὸ λεπτῆς κεραμικῆς, μόνο ὀριζόντιες ταινίες καὶ μεγάλες λευκὲς σπείρες. Warren and Hankey 1989, 57-58. Driessen and Macdonald 1997, 19 (ΜΜ ΙΙΙ). Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 428.

1504. Ἀτσιπάδες (Peatfield 1992, 71).

1505. Καρέτσου 1978, 236, εἰκ. 5.5-7, 239, 241, 247, εἰκ. 11, 12, 254 (ΜΜ ΙΒ-ΙΙ), κυρίως κύπελλα καὶ γεφυρόστομες πρόχοι.

1506. Peatfield 1992, 71.

1507. Betancourt 1990, 27, 29, κυρίως ὀριζόντιες ταινίες.

1508. Betancourt 1990, 33.

1509. Betancourt 1990, 40.

1510. Caskey 1972, 376, 387. Overbeck 1989, 10, 12. Davis 1986, 6, 82 (μινωικά).

1511. Davis 1986, 82, E27.

1512. Παρατίθεται λεπτομερὴς θεματικὸς πίνακας, ὅπου τὰ ἐπιμέρους δείγματα ἀπαριθμοῦνται ἓνα πρὸς ἓνα στὶς ὑποσημειώσεις, εἴτε πρόκειται γιὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν σχημάτων καὶ τοὺς καταλόγους τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων, εἴτε γιὰ ὄστρακα τὰ ὅποια σώζονται σὲ ἰδιαίτερα ἀποσπασματικὴ κατάσταση καὶ δὲν περιλαμβάνονται στοὺς λεπτομερεῖς καταλόγους (πίνακες). Ὁ συγκεκριμένος θεματικὸς κατάλογος στὴν κατηγορία αὐτὴ περιλαμβάνει ἓνα ἐνδεικτικὸ δείγμα τοῦ συνόλου τῶν ὀστράκων, καὶ θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὲ συνδυασμὸ μὲ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων. Στὶς ὑποσημειώσεις τοῦ θεματικοῦ

πίνακα μνημονεύονται τὰ δείγματα ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλὸ μὲ μίκα, καθὼς καὶ οἱ διάφορες διακοσμῆτικες παραλλαγές (πορφυρὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους, πορφυρὴ ἐπὶ πηλοῦ, διχρωμία/τριχρωμία χωρὶς πορφυρὴ βαφή, καὶ δείγματα μὲ διακόσμηση σὲ ρυθμὸ σκοτεινὸ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, καὶ ἴχνη συμπληρωματικῆς, ἐπίθετης πορφυρῆς βαφῆς). Στὸ καταγεγραμμένο ὑλικὸ δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις ὁστράκων. Οἱ μεγαλύτερες ομάδες ἀπαντοῦν στὸν *Τομέα Α* τοῦ 1993 (49/190 – 25.78%, *Ἀνδρηό 2*), στὸν *Τομέα Η* τοῦ 1994 (41/190 – 21.57%, *Ἀνδρηό 3*) καὶ στὸν *Τομέα Ζ* τοῦ 1994 (28/190 – 14.73%, *Ἀνδρηό 4*). Τὰ ὑπόλοιπα ὁστράκα ἦταν διασκορπισμένα σὲ ὀκτὼ διαφορετικοὺς τομεῖς (92: 1 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 2*. 93/Β: 11 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 7*. 94/Β: 16 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 7*. 94/Γ: 18 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 6*. 94/Ε: 6 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 5*. 94/Ε-Θ: 2 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 5*. 94/ΣΤ: 5 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 5*. 94/Θ: 13 ὁστράκα – *Ἀνδρηό 5*). Βλ. Σχ. 1. Τὸ σύνολο ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὑπολογίσθηκαν τὰ ἀναγραφόμενα ποσοστὰ δὲν περιλαμβάνει τὰ δείγματα ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ἐπιμέρους σχημάτων, διότι τὰ τελευταῖα μνημονεύονται στὰ ἀντίστοιχα κεφάλαια τῶν σχηματικῶν τύπων.

1513. Coldstream and Huxley 1972, 277-278 (MM IA-MM IIIA), 282 (MM IIIB).

1514. Warren and Hankey 1989, 50-54 (MM II). Betancourt 1985, 116 (MM IA), 123 (MM IB), 135, 141-143 (MM II). MacGillivray 1998, 93-95, 99-102 (MM IA-MM IIIA).

1515. Betancourt 1985, 143.

1516. Βλ. Στат. Πίνακα 16.

1517. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282.

1518. Σὲ κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιοῦνται καὶ ἄλλα χρώματα (μελανή, ἐρυθρή, καστανή).

1519. Μελανὸ, ἐρυθρὸ ἢ καστανὸ βάθος.

1520. Coldstream and Huxley 1972, 278, 282, ε1-6, 20-22, 26-28, 29, 42-48, 57-58, 67-68 (MM II-IB), ζ3-5, 24, 47, 53-54, 60, 61-68, 112, 124-127 (MM IIIB/YM IA), κ.α. Ἀνάλογο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας, κατὰ τὴν MM IIIA-YM IA περίοδο, ὅπου δηλώνεται ὅτι, ἰδιαίτερα κατὰ τὴν MM IIIB/YM IA, ἡ πορφυρὴ βαφὴ χρησιμοποιεῖται μόνον γιὰ ταινίες (Rutter and Rutter 1976, 31, 41, 43, 53).

1521. Βλ. Στат. Πίνακα 16.

1522. 94/Z3Δ, 94/Z13A, **K1070** – 94/H28B/9.

1523. Βλ. Στат. Πίνακα 16.

1524. Coldstream and Huxley 1972, 283.

1525. **K267** – 93/A66/1 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K613** – 94/H24/14α (πρόχους), **K614** – 94/H24/18 (πρόχους), **K508** – 94/H16/1 (πιθοειδές). Βλ. Στат. Πίνακα 16 καὶ ἐπιμέρους σχηματικὲς κατηγορίες ἀγγείων.

1526. Βλ. ἐπιμέρους σχήματα καὶ φυτική διακόσμηση.

1527. Coldstream and Huxley 1972, 290, ζ13 (βλ. σπείρες). Σπείρες δὲν ἀπαντοῦν στὸ κεραμικὸ ρεπερτόριο τῆς MM IA-III A περιόδου στὰ Κύθηρα (Coldstream and Huxley 1972, 277-278).

1528. Στὰ Κύθηρα, ὁ πτυχωτὸς ρυθμὸς οὕτως ἢ ἄλλως δὲν ἐμφανίζεται πρὸ τῆς MM IIIB (Coldstream and Huxley 1972, 283), καὶ δὲν ἀποδίδεται μὲ πορφυρὴ βαφὴ κατὰ τὴν YM IA περίοδο. Ἐπίσης, στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσονται καὶ 20 δείγματα μὲ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση ἢ ἴχνη βαφῆς.

1529. Βλ. Στат. Πίνακα 16.

1530. Coldstream and Huxley 1972, 282, ε80. Στὸν Ἄγ. Στέφανο Λακωνίας καταγράφονται μόνον πέντε δείγματα μὲ πολύχρωμη διακόσμηση κατευθεῖαν ἐπὶ τοῦ πηλοῦ καὶ συγκεκριμένα κατὰ τὴν MM IIIB/YM IA περίοδο (Rutter and Rutter 1976, 41).

1531. Βλ. Στат. Πίνακα 16.

1532. Κάποια ἐξ αὐτῶν φέρουν καὶ ἴχνη μελανῆς, καστανῆς, ἐρυθρῆς ἢ λευκῆς βαφῆς, ἐκτὸς τῆς βασικῆς πορφυρῆς.

1533. Ἐνα μοναδικὸ δείγμα μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους (**K1057** – 94/Γ3B/20) φέρει πορφυρὴ ταινία, κατευθεῖαν ἐπὶ τοῦ πηλοῦ.

1534. Φυτικὴ διακόσμηση: **K163** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/15 (εὐθύπλευρο κύπελλο), μὲ ὀξύληκτα φυλλοειδῆ, τῆς MM IIIB παράδοσης. Πτυχωτὸς ρυθμός: **K702** – 94/Γ5/5 (γεφυρόστομη πρόχους), ἐπὶ πηλοῦ, καὶ πάλι τῆς MM IIIB παράδοσης. Ἐπίσης, ἐννέα δείγματα μὲ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση (βλ. Στат. Πίνακα 16).

1535. Γιὰ τὴν κύρια διακόσμηση. Πορφυρὴ βαφὴ ἔχει χρησιμοποιηθεῖ σὲ τρεῖς περιπτώσεις, δύο δείγματα ραβδωτοῦ ρυθμοῦ καὶ ἓνα δείγμα σπείρας, σὲ δευτερεύοντα, συμπληρω-

ματικό ρόλο (κεντρικός όφθαλμός στη σπείρα, επίθετες πορφυρές ταινίες στον ραβδωτό).

1536. Οί σωζόμενοι συνδυασμοί περιλαμβάνουν: μελανή βαφή, ένιοτε σε συνδυασμό με λευκή επί έρυθρου ή επί καστανού βάθους, έρυθρή και πάλι ένιοτε σε συνδυασμό με λευκή επί μελανού, έρυθρου ή καστανού βάθους και καστανή, ένιοτε σε συνδυασμό με λευκή επί μελανού, καστανού ή άνοιχτού έρυθρου/πορτοκαλόχρου βάθους. Αυτή ή διακοσμητική κατηγορία, αν και δεν άπαντάρ στο ύλικό από τον οικισμό στο Καστρί, καταγράφεται στον Άγ. Στέφανο Λακωνίας, κατά τη MM IIIB/YM IA περίοδο (Rutter and Rutter 1976, 41, no. 356).

1537. Φυτική διακόσμηση: 3/37. Ραβδωτή διακόσμηση: 1/37. Σπειρές: 1/37. Άπροσδιόριστα: 4/37 (βλ. Στατ. Πίνακα 16).

1538. **K256** – 94/B3B/5 (εϋθύπλευρο κύπελλο), και ίσως το **K1058** – 94/G5/4 (άνοιχτό) (βλ. εϋθύπλευρα κύπελλα). Το **K1058** – 94/G5/4 φέρει λίγο πιο πολύπλοκη σύνθεση.

1539. Coldstream and Huxley 1972, 283.

1540. Σε τέτοιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται ένιοτε και ή λευκή βαφή, με παρόμοιο τρόπο (βλ. Στατ. Πίνακα 16).

1541. Το μοναδικό άλλο δείγμα φέρει πτυχωτή διακόσμηση (**K668** – 94/H13A/14) (βλ. Στατ. Πίνακα 16).

1542. Η βασική διαφορά μεταξύ των δύο υλικών άναφέρεται στην ποικιλία χρωματικών συνδυασμών, στην όποια ύπερτερεί το ύλικό από το ιερό. Στο Καστρί οί μοναδικοί συνδυασμοί οί όποιοι άπαντούν είναι ή πορφυρή βαφή, μόνη της ή σε συνδυασμό με λευκή έρυθρή ή μελανή, επί σκοτεινού βάθους ή επί του πηλού.

1543. Η μεγάλη περίοδος άκμης της πολυχρωμίας στον οικισμό, όπως και στην Άγ Ειρήνη, συμπίπτει με τη MM IIIB (Coldstream and Huxley 1972, dep. ε: 486 δείγματα), ενώ παρουσιάζει κάμψη κατά τη μεταβατική MM IIIB/YM IA (dep. ζ: 37 δείγματα). Άνάλογο φαινόμενο παρατηρείται και στον Άγ. Στέφανο Λακωνίας (Rutter and Rutter 1976, 31, 41, 43). Στις προηγούμενες περιόδους έντάσσονται ελάχιστα δείγματα (11), σε αντίθεση με την κατάσταση στα μεγάλα κέντρα της κεντρικής και βόρειας Κρήτης, όπου ή MM III

περίοδος είναι έποχή κάμψης της περίτεχνης πολυχρωμίας (Betancourt 1985, 151-153).

1544. Overbeck 1989, 10, 12. Davis 1986, 82 (χρήση μόνον έρυθρης και λευκής βαφής επί σκοτεινού βάθους).

1545. Καρέτσου 1974, 238 και 1978, 239 (λευκή & πορτοκαλόχρους βαφή, κύπελλα), 247, 254 (άφθονα τμήματα γεφυρόστομων πρόχων, MM IB-II).

1546. Peatfield 1992, 71.

1547. Από τους καταλόγους των έπιμέρους σχημάτων: δύο δείγματα με πλαστική διακόσμηση (**K819** – 93/B16/85κ, **K839** – 93/A67/1 – Πήλ. 20) έντάσσονται στην κατηγορία των ρυτών, δύο συγκollώμενα δείγματα (**K151** – 93/A17/5&93/A20/9) έντάσσονται στην κατηγορία των μικκύλων εϋθύπλευρων/κωνικών κυπέλλων, δύο άλλα δείγματα (**K270** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/66, **K285** – 94/G3A/28δ) ανήκουν στην κατηγορία των ήμισφαιρικών κυπέλλων και, τέλος, ένα δείγμα (**K491** – 94/ΣΤ2/1δ) έντάσσεται στην κατηγορία των μικρών/μικκύλων πιθοειδών άγγείων. Από τον κατάλογο των θεματικών ένοτήτων: Χείλη: 2, Τοιχώματα: 29. Άξίζει να σημειωθεί ότι στο σύνολο του καταγεγραμμένου ύλικού δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις όστράκων. Η πλειονότητα προέρχεται από τους Τομείς Β του 1993 (8 δείγματα – Άνδηρο 7), Α του 1993 (6 δείγματα – Άνδηρο 2), Η – Άνδηρο 3 και Ε-Θ – Άνδηρο 5 του 1994, με 5 δείγματα έκαστος, και Β του 1994 (4 δείγματα – Άνδηρο 7). Τα ύπόλοιπα δείγματα είναι διασκορπισμένα μεταξύ των Τομέων Ε (3 δείγματα – Άνδηρο 5), ΣΤ – Άνδηρο 5, Ζ – Άνδηρο 4 (2 δείγματα έκαστος), Γ – Άνδηρο 6 και Θ – Άνδηρο 5 (1 δείγμα έκαστος). Βλ. Σχ. 1.

1548. Τα μοναδικά δείγματα στο ιερό με έξεργη διακόσμηση είναι δύο όστρακα, τα όποια άπεικονίζουν κοχλίες (**K1073** – 93/A35/1 – Πήλ. 6, **K1096** – 94/Z9Γ/41). Το πρώτο, από έρυθρο πηλό με μίκα, είναι πιθανώς τμήμα πλαστικής έπίθεσης.

1549. Στο σύνολο αυτό περιλαμβάνονται και τα δύο δείγματα ρυτών, ένα τμήμα μικκύλου πιθοειδούς, τα δύο τμήματα ήμισφαιρικών κυπέλλων και τα δύο συγκollώμενα δείγματα εϋθύπλευρου κυπέλλου από τους καταλόγους των έπιμέρους σχημάτων (βλ. Έγποσημ. 1547).

1550. Δύο ἐξ αὐτῶν (**K1081** – 93/B16/85α, **K1095** – 94/Z5B/88ε), λόγω μορφολογίας, θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν καὶ στὴν κατηγορία τῶν πωμάτων ἢ πιθανῶς στὴ γενικὴ κατηγορία τῶν τελετουργικῶν σκευῶν, ἐνῶ τέσσερα (**K1088** – 94/E13/6, **K1093** – 94/E-Θ26A/3α, **K1097** – 94/H8A/7, **K1100** – 94/H29A/38), ἐντάσσονται σὲ μίαν ἐνδιάμεση κατηγορία, μεταξὺ ἀγγείων (κλειστῶν) καὶ σκευῶν. Τρία παρόμοια, ἀλλὰ ἀνάγλυφα, ἀντικείμενα (Π144, Π151, Π155), περιλαμβάνονται καὶ στὴν κατηγορία: *Ὁμοιώματα ἀρχιτεκτονημάτων καὶ ἀναπαραστάσεις τοπιῶν* (Τόμος 2, 308–322), ὅπου ὑποστηρίζεται ὅτι μάλλον συνόδευαν ὁμοιώματα ἀρχιτεκτονημάτων ἐνῶ ἓνα ἀκόμη πλακίδιο μὲ παράσταση ἀμυγδαλοειδοῦς ὀφθαλμοῦ (**Π201**), περιλαμβάνεται στὴν κατηγορία «Διάφορα», λόγω θέματος (Μπάβου 2012, 334).

1551. Πιθανῶς τμήμα ἐπίθεσης ἀποτελεῖ καὶ τὸ **K1073** – 93/A35/1 – Πήλ. 6.

1552. Ἡ γωνίωση στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου πιθανῶς ὀφείλεται στὴν πίεση ποὺ ἀσκήθηκε στὴν ἐπιφάνεια, ὅταν προσκολλήθηκε ἡ ἐπίθεση.

1553. Ἡ μία ἀπὸ τὶς τρεῖς περιπτώσεις (**K1079** – 93/B5/4 – Πήλ. 12) ἦταν τμήμα ἐπίθεσης, ἐνῶ, ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἄλλα δύο δείγματα (**K1073** – 93/A35/1 – Πήλ. 6, **K1096** – 94/Z9Γ/41), τὸ τοίχωμα τοῦ ἀγγείου προφανῶς πιέσθηκε στὸ ἐσωτερικὸ μήτρας, ὅσο ὁ πληρὸς ἦταν ἀκόμη σὲ εὐπλαστικὴ κατάσταση.

1554. Συμπεριλαμβανομένων τοῦ ἐνὸς ἀποσπασματικοῦ δείγματος ἀπὸ τὴν κατηγορία τῶν *ρυτῶν* (**K819** – 93/B16/85κ), καὶ τῶν δύο συγκολλώμενων ὀστράκων ἀπὸ τὴν κατηγορία τῶν *εὐθύπλευρων κυπέλλων* (**K151** – 93/A17/5&93/A20/9). Τὸ δεύτερο τμήμα *ρυτοῦ* (**K839** – 93/A67/1 – Πήλ. 20), ἂν καὶ ἔχει ἐνταχθεῖ σὲ ἄλλη θεματικὴ κατηγορία (ὀφιοειδῆ), θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελεῖ τμήμα φυτικῆς σύνθεσης. Ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων σὲ αὐτὴ τὴ θεματικὴ κατηγορία ἀνήκει σὲ σκεύη ἢ ἀγγεῖα/σκεύη (13/18).

1555. 12/18. Μοναδικὲς ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τὰ **K151** – 93/A17/5&93/A20/9, τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἀπεικονίζουν φυτικὴ σύνθεση μὲ ἀνάγλυφα ἄνθη, καθὼς καὶ πέντε ἀκόμη δείγματα (**K1077** – 93/B3β/10, **K1082** – 93/B16/85θ, **K1083** – 94/B40A/2, **K1084** – 94/B40A/6, **K1090** – 94/E-

Θ14/1), τὰ ὁποῖα ἀπεικονίζουν φύλλα κισσοῦ. Δυστυχῶς, ἡ ἀποσπασματικότητα τῆς πλειονότητος τῶν δειγμάτων, καθὼς καὶ τῆς σωζόμενης διακόσμησης ἐπ'αὐτῶν, μάλλον δυσχεραίνει τὴ θεματικὴ ταύτιση τῶν συγκεκριμένων συνθέσεων, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες (δείγματα μὲ τμήματα ἐπίθετων λωρίδων), θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν σὲ κάποια ἄλλη θεματικὴ ἐνότητα. Ἡ ἐνταξή τους σὲ αὐτὴ τὴν ὑποκατηγορία ὀφείλεται περισσότερο στὸν νόμο τῶν πιθανοτήτων, παρὰ σὲ ἀδιάσειστα εἰκονιστικὰ στοιχεῖα.

1556. **K1085** – 94/B48/26, **K1088** – 94/E13/6, **K1093** – 94/E-Θ26A/3α, **K1094** – 94/ΣΤ4/17, **K1097** – 94/H8A/7 καὶ **K1100** – 94/H29A/38.

1557. **K1087** – **K1088** – **K1094** – 94/E13/5 – 94/E13/6 – 94/ΣΤ4/17 καὶ **K1093** – **K1097** – 94/E-Θ26A/3α – 94/H8A/7. Τὰ κριτήρια σὲ αὐτὲς τὶς περιπτώσεις εἶναι ὁ τύπος τοῦ πηλοῦ καὶ τὸ εἶδος τῆς σωζόμενης διακόσμησης.

1558. Ἡ ἀκριβὴς ταύτιση συγκεκριμένων φυτικῶν εἰδῶν στὴ μινωικὴ εἰκονογραφία, γενικότερα, θεωρεῖται ἰδιαίτερα προβληματικὴ (Cerceau 1985, 181).

1559. Σὲ τρεῖς περιπτώσεις (**K1087** – 94/E13/5, **K1089** – 94/E-Θ12/37, **K1091** – 94/E-Θ23A/2), οἱ λεγόμενοι μίσχοι ἀπεικονίζονται ὡς πεπλατυσμένες λωρίδες πηλοῦ. Κάτι παρόμοιο σὲ ἀπόδοση ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ τοῦ Κομμοῦ (Betancourt 1990, 165, pl. 72. 1369-MM IIB, pl. 73.1385-MM IIB-MM III).

1560. Πιθανολογεῖται ὅτι ὅλα ἢ κάποια ἀπὸ τὰ δείγματα αὐτὰ ἀνήκουν σὲ εὐρύτερες συνθέσεις φυτικοῦ χαρακτήρα.

1561. Τὰ δείγματα τὰ ὁποῖα ἦταν μάλλον γραπτά, καὶ ὄχι ὀλόβαφα, ἦταν τὰ **K1085** – 94/B48/26, **K1088** – 94/E13/6, **K1092** – 94/E-Θ26A/3 καὶ ἴσως τὸ **K1101** – 94/Θ11B/1. Ἡ γραπτὴ διακόσμηση ἦταν σὲ κάποιες περιπτώσεις (**K1085** – 94/B48/26, **K1088** – 94/E13/6, **K1093** – 94/E-Θ26A/3α), μάλλον φυτικοῦ χαρακτήρα.

1562. **K1077** – 93/B3β/10, **K1082** – 93/B16/85θ, **K1083** – 94/B40A/2, **K1084** – 94/B40A/6, **K1090** – 94/E-Θ14/1. Τὸ **K1082** – 93/B16/85θ, τὸ ὁποῖο σώζεται σὲ ἰδιαίτερα ἀποσπασματικὴ κατάσταση, μάλλον ἀπεικονίζει τμήμα ἐπίθετου φύλλου κισσοῦ, σὲ διαφορετικὴ ὁμῶς τεχντροπία.

1563. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 545-546, fig. 547 (άριστερό μέρος της ανώτατης βαθμίδας του βωμού στον νότιο τοίχο του ανατολικού Δωματίου), όπου αναφέρονται άλλα δύο παρόμοια δείγματα από τον Τροῦλλο και από τον Πόρο, άντιστοιχώς. Παρόμοια δείγματα από φαγεντιανή αναφέρονται στο θησαυροφυλάκιο του ιεροῦ της Κνωσοῦ και στον Ταφικό Κύκλο Β των Μυκηνῶν (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 291). Τὰ δείγματα ἀγγείων μὲ πλαστική φυτική διακόσμηση ἀπὸ τὰ Μάλια (Detournay, Poursat and Vandenabeele 1980, fig. 170-174), δὲν ἀνταποκρίνονται στὴ συγκεκριμένη αἰσθητική. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν σχηματικὸ τύπο, δὲν ἀποκλείεται τὰ δύο συγκολλώμενα δείγματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ νὰ ἀνήκουν στὸν ἴδιο τύπο ἀγγείου, ὅπως τὸ δεδομένο ἀγγεῖο ἀπὸ τὰ Ἀνεμόσπηλια. Παρόμοια, ἴσως φυτική διακόσμηση ἔφερε πιθανῶς καὶ ἓνα ἄλλο δειγμα ἀπὸ τὸ ἱερὸ (**K1081** - 93/B16/85α), τὸ ὁποῖο ἔχει ἐνταχθεῖ στὴν κατηγορία τῶν ὀστράκων μὲ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση.

1564. Foster 1982, 96, 99, 113, πίνακας 14.

1565. Foster 1982, 113, ὑπόσημ. 128, πίνακας 14. Παρόμοιες ἐπιθέσεις ἀπαντοῦν στὸν Κορμό (Betancourt 1990, 165, pl. 73.1385, 1386, MM II-III). Φύλλα κισσοῦ σὲ πλαστική, τρισδιάστατη ἐκδοχὴ ἀπαντοῦν μόνο σὲ τοιχογραφία τοῦ ἀνακτορικοῦ κτιρίου τῶν Ἀρχανῶν (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 502, fig. 492).

1566. Foster 1982, 145.

1567. Βλ. σχετικὰ σχόλια περὶ τοῦ **K1075** - 93/A47/11 καὶ τῶν **K1074** - 93/A35/18γ - Πήλ. 5, **K1076** - 93/A47/12. Ἐπίσης τμήμα σύνθεσης θαλάσσιου ρυθμοῦ μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦσε καὶ τὸ ἓνα δειγμα μὲ τραχωπή, ὀστρακόδερμη διακόσμηση στὴν κατηγορία τῶν ρυτῶν (**K835** - 94/H12B/23).

1568. Ἐνδειξη ὅτι τὸ συγκεκριμένο ἀγγεῖο εἶχε πιθανῶς τελετουργικὰ ριφθεῖ στὴν πυρά.

1569. Προβληματικὸ ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἶδος τοῦ ἀγγείου/σκεύους στὸ ὁποῖο ἀνήκει.

1570. Τὸ συγκεκριμένο θέμα ἀποκτᾷ ἰδιαίτερη δημοτικότητα στὴ μινωικὴ πλαστικὴ παράδοση κατὰ τὶς MM II-III περιόδους, ἐνῶ ἡ δημοτικότητά του ἀρχίζει νὰ φθίνει κατὰ τὴν ΥΜ I περίοδο (Foster 1982, 100, 113, 145, πίνακας 14).

1571. Πιθανῶς παραπλήσιο δειγμα καταγράφεται στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα (Καρέτσου 1976, πίν. 231ε, ἄριστερό δειγμα, ἐπίθετο, ἐπὶ χεῖλους σκυφοειδοῦς ἀγγείου).

1572. Ἄν καὶ τὰ σωζόμενα τμήματα δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀσφαλὴ ἀπόδοσή τους σὲ συγκεκριμένο εἶδος ἰχθύος, ὁμοιότητες παρουσιάζονται μὲ τὶς οὐρὲς χελιδονόψαρων ἀπὸ φαγεντιανὴ ἀπὸ τοὺς «Ἀποθέτες τοῦ Ἱεροῦ» (Temple Repositories) τῆς Κνωσοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴ σχηματικὴ ἀναπαράσταση οὐρᾶς δελφινιοῦ ποὺ κάνει ἡ Gill (1985, 64, fig. 4, 7), ἡ ὁποία συνοψίζει καὶ τὰ σχετικὰ παραδείγματα, μὲ πιὸ γνωστὰ μεταξὺ τους αὐτὰ τῶν τοιχογραφιῶν καὶ τῶν ἀγγείων θαλάσσιου ρυθμοῦ. Γιὰ τὴ δυσκολία ἀναγνώρισης συγκεκριμένων θαλάσσιων εἰδῶν, σημειῶνεται (81): «Identification in many cases can only be tentative... When representations reflect the creature's natural coloration or indicate its relative size, identification is easier; without these clues, the possibilities multiply». Τὸ μέγεθος τῶν σωζόμενων τμημάτων ἐπιτρέπει νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ἴσως ἀποτελοῦσαν τμήματα ἀνάγλυφης παραστάσε ἀγγείου ἢ σκεύους τοῦ τύπου τοῦ γνωστοῦ παραδείγματος ἀπὸ τὴ Φαιστό (Foster 1982, 92, ὑπόσημ. 76).

1573. Mountjoy 1985. Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-89, 48. Γιὰ ἀναπαραστάσεις/ὁμοιώματα διακοσμητικῶν θεμάτων ποὺ συνδέονται μὲ τὸν θαλάσσιο κόσμον σὲ ἄλλα ἱερὰ κορυφῆς, βλ. Sakellarakis 1996, 87, ὑπόσημ. 58.

1574. **K1078** - 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/135δ, **K1081** - 93/B16/85α, **K1098** - 94/H24/10 (σταγονοειδές), **K1099** - 94/H28B/8δ, καὶ ἓνα δειγμα μικροῦ πιθοειδοῦς (**K491** - 94/ΣΤ2/1δ). Ὅλα ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα. Τρία ἐξ αὐτῶν δὲν σώζουν ἴχνη βαφῆς καὶ εἶναι ἀπὸ λεπτὸ, καθαρὸ πηλὸ. Τὸ πλησιέστερο παράλληλο γιὰ ἓνα ἐκ τῶν δειγμάτων (**K1098** - 94/H24/10) προέρχεται ἀπὸ τὸν χῶρον τῶν Μαλίων (Pelon 1970, 66, pl. XIII.5e-f). Γιὰ τὸ **K1081** - 93/B16/85α, βλ. Ὑπόσημ. 1563.

1575. Τὸ τρίτο δειγμα μὲ πιθανῶς ὀφιοειδὴ διακόσμηση ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ρυτῶν (**K839** - 93/A67/1 - Πήλ. 20).

1576. Ἡ μορφολογία τῶν συγκεκριμένων ἀγγείων παραπέμπει στὴν ΥΜ I περίοδο, καὶ μάλιστα στὸ δεύτερο ἥμισυ τῆς περιόδου (βλ. ἡμισφαιρικὰ κύπελλα).

1577. Στο **K1072** – 94/H11/17 ή πλαστική επίθεση αποδίδεται σε λιγότερο ανάγλυφη μορφή και σε πιο συνεσταλμένη διάταξη.

1578. Ταινία χείλους εξωτερικά και έσωτερικά.

1579. Evans 1935, 142-143, 154, 159-160. Nillson 1950, 321, 323-325, 329 (με ή χωρίς αναφορά στην θεά των όφρων).

1580. Τρία δείγματα τα όποια προέρχονται από την Κνωσό. Όλα τα υπόλοιπα δείγματα ανήκουν στην ΥΜ ΙΙΙ περίοδο (Foster 1982, 95, 113 πίνακας 13. Gesell 1976). Επίθετοι όφεις στο έσωτερικό άγγείων απαντούν και σε τελετουργικούς καλάρους της ΥΜ ΙΙΙΓ περιόδου, σε ιερό στο Καβούσι (Gesell 1999, 283-287).

1581. Σε όλες τις περιπτώσεις τα φίδια έρπουν κατά μήκος των τοιχωμάτων των άγγείων/σκευών και όχι επί του χείλους (Foster 1982, 95).

1582. Evans 1935, 152-154, 160. Nillson 1950, 321, 323-325, 329. Το χθόνιο στοιχείο, σε σχέση με τον κόσμο των νεκρών, αν και αναφέρεται σαν πιθανότητα, δεν αποδεικνύεται σε συνάρτηση με τα ιερά κορυφής (Evans 1935, 159-160. Gesell 1976, 255).

1583. Peatfield 1990, 122, 125-126 και 1992, 61, 79, 81 (σχόλια του P. Warren). Watrous 1996, 86. Rutkowski 1991, 53, 56-57. Sakellarakis 1996, 88-89.

1584. Καρέτσου 1975, 335, πίν. 264δ και 1978, 256, πίν. 170α, όπου αναφέρεται ή ύπαρξη όφιοειδών και πλήθους άλλων αναθηματικών αντικειμένων, σε στρώμα πυράς.

1585. Sakellarakis 1996, 88-89, όπου επισημαίνεται ή ατυπικότητα ή ιδιαιτερότητα του ιεροῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὶς προτεραιότητες τῶν πιστῶν (μικρότερη ἔμφαση σὲ γονιμικὰ στοιχεῖα, τόσο σὲ συνάρτηση μὲ τὴ γῆ, ὅσο καὶ σὲ συνάρτηση μὲ ζῶα).

1586. Αἰλουροειδῆ, καὶ δὴ λέοντες, σὲ σκηνές μὲ θρησκευτικὸ περιεχόμενον ἀπαντοῦν σὲ ἐραλδικὴ στάση ἢ ἀπεικονίζονται νὰ στέκονται ἢ νὰ περπατοῦν ἀργά, παραπλευρῶς ἀνθρώπινων μορφῶν (Nillson 1950, 353-360, fig. 162, 163, 164, 165, 168).

1587. Foster 1982, 110. Πλησιέστερα παράλληλα εἶναι δύο περιπτώσεις ἀγγείων ἀπὸ τὰ Μάλια (Chapouthier, Demargne and Dessenne 1962,

54, pl. X, XXXIX. Matthaus 1977-8, 11-20, pl. 4: 1-3). Τὰ τρία δείγματα ἀπὸ τὸ Quartier Mu (Detourmay, Poursat and Vandenabeele 1980, 116-132), μὲ ἀναφορὴς στὴν Αἰγυπτιακὴ εἰκονιστικὴ παράδοση, δὲν ἔχουν καμία ἐμφανὴ ὁμοιότητα μὲ τὸ δεῖγμα ἀπὸ τὸ ἱερό. Επίθετο τετράποδο ἔχει ἐπίσης καταγραφεῖ στὸν Κομμό, σὲ κλειστὸ ἄγγείο (Betancourt 1990, fig. 61, pl. 89. 1791-MM III).

1588. Foster 1982, 145.

1589. Niemeier 2005, 6, pl. 13.

1590. Ἰδιαίτερα γιὰ τὴν περίπτωση τῶν ταύρων καὶ τῶν αἰγοειδῶν/ἀγριμῶν, ἡ εἰκονιστικὴ παράδοση ὑποστηρίζει μία ἄμεση σχέση μὲ τὴ μινωικὴ λατρεία γενικότερα καὶ μὲ τὰ ἱερά κορυφῆς συγκεκριμένα (Foster 1982, 110, πίνακας 12. Myres 1902-3, 381-ἀγρίμι. Rutkowski 1986, 85-ἀγρίμι. Marinatos 1986, 11-12, ταῦρος, ἀγρίμι/ἀντικείμενο θυσίας. Warren 1988, 28-ταῦρος, ἀγρίμι/ἀντικείμενο θυσίας. Watrous 1996, 85-ἀγρίμι. Bloedow 1990, 61, 65-66, 76-ἀγρίμια. Peatfield 2000, 13-ταῦρος. Hiller 2001-αἰγοειδῆ). Ἰδιαίτερη μνεῖα θὰ πρέπει νὰ γίνῃ γιὰ τὴν ἀπόλυτη ἀπουσία παραστάσεων ταύρων ἢ βουκρανίων, εἴτε γραπτῶν, εἴτε πλαστικῶν, ἀπὸ τὸ κεραμικὸ ὕλικό τοῦ ἱεροῦ. Τὸ μοναδικὸ δεῖγμα τὸ ὅποιο παραπέμπει σὲ αὐτὸ τὸ εἶδος ζώου εἶναι τὸ τμήμα ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου μὲ πλαστικὴ διακόσμηση κεράτων καθοσίωσης (**K270** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66). Ἐντύπωση ἐπίσης προκαλεῖ ἡ πλήρης ἀπουσία ρυτῶν μὲ μορφή ταύρου, ἰδιαίτερα δημοφιλῆς σὲ ἄλλα ἱερά κορυφῆς στὴν Κρήτη (βλ. ρυτά). Παρόμοιο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ γιὰ τὴν περίπτωση τῶν ἀγριμῶν, τὰ ὅποια δὲν ἀπεικονίζονται σὲ κανένα δεῖγμα στὸ ἱερό, ἐκτὸς ἴσως ἀπὸ τὶς δύο περιπτώσεις εἰκονιστικῶν ἀγγείων (**K1321** – 94/H11/1, **K1322** – 94/H29Γ/2).

1591. Τὸ δεξι χέρι θὰ βρισκόταν στὸ μέτωπο ἢ στὸ στήθος. Ἡ στάση αὐτὴ ἀπαντᾷ στὴν πλειονότητα τῶν εἰδωλίων λατρευτῶν, κυρίως ἀπὸ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ-ΥΜ ΙΑ περίοδο καὶ μετὰ (Rutkowski 1991, 54-55, ὑπόσημ. 62). Στὸν Πετσοφά καταγράφεται μόνο ἓνα δεῖγμα εἰδωλίου μὲ τέτοια στάση (Rutkowski 1991, pl. VII.4-6).

1592. Foster 1982, 145.

1593. Foster 1982, 80-85, πίνακας 11. Ἡ πλειονότητα τῶν καταγεγραμμένων ἀνθρώπινων μορφῶν προέρχεται ἀπὸ τὴ Μεσαρά (Foster 1982, 144).

1594. Foster 1982, 82, C539. Betancourt 1990, 155, fig. 49, pl. 63, no. 1205 (MM IIA-B). Στὸ ἱερὸ κορυφῆς τοῦ Γιούχτα ἀναφέρονται πῆλινα ἀναθήματα μὲ καθιστὲς ἀνθρώπινες μορφές (Καρέτσου 1975, 335, πίν. 264ε).

1595. Βλ. *ἡμισφαιρικά κύπελλα*. Τὸ ἄλλο δεῖγμα ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (K285 - 94/Γ3Α/28δ), φέρει ἀπλὰ ἐπίθετη πλαστική ταινία μὲ κάθετες ἐπ'ἀλλήλες, ὡσείδεις ἐντυπώσεις.

1596. Nillson 1950, 170-172, fig. 72, 75, 76.

1597. Nillson 1950, 168, 173, 183-184. Στὸ ἱερὸ ἔχουν βρεθεῖ καὶ 24 πῆλινα ὁμοιώματα κεράτων καθοσίωσης (Π116-Π139), τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ὁποίων ἦταν ἀπὸ ὅ,τι φαίνεται προσκολλημένα σὲ ὁμοιώματα ἀρχιτεκτονημάτων ἢ σὲ ἄλλα ἀντικείμενα (βλ. Τόμο 2, 300-308).

1598. Coldstream and Huxley 1972, 282, 289. Μορφολογικὰ ἀνήκει στὴν ΥΜ Ι περίοδο (βλ. *κύπελλα*).

1599. Foster 1982, 118.

1600. Foster 1982, 105-106 (μινωικὰ τελετουργικὰ θέματα σὲ πλαστική μορφή: ὁκτώσχημες ἀσπίδες, τελετουργικὸ προχοῖδιο, διπλοὶ πελέκει, ρόδακες, βουκράνια, δένδρα, ἡμισέληνος καὶ βωμοὶ μὲ προσφορές).

1601. Καρέτσου 1975, 338, εἰκ. 6β, πίν. 266γ (ΥΜ ΙΒ).

1602. Betancourt 1990, 155, fig. 54, pl. 73, no. 1384 (MM IIB-III), pl. 82, no. 1588 (MM III).

1603. Βλ. *πλοχοί*. Ἐντὸς τοῦ παισίου πιθανῶς νὰ ὑπῆρχε ἀρχικὰ κάποιου εἶδους πλαστικὴ ἐπίθεση, ἢ ἀκόμη καὶ γραπτὴ διακόσμηση, ἡ ὁποία δὲν σώζεται λόγῳ τῆς ἀποσπασματικῆς κατάστασης τοῦ ἀγγείου.

1604. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ μία ὁμάδα ἀγγείων τῆς ΥΜ ΙΑ περιόδου, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύουν ἀπομιμήσεις λίθινων ἀγγείων (Coldstream and Huxley 1972, 286).

1605. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ συνήθη εἶδη ἐπίθετης διακόσμησης σὲ μορφή κομβίων, δακτυλίων ἢ ἐπίθετων ἀνάγλυφων ταινιῶν, τόσο στὴν εἰσηγμένη μινωικὴ, ὅσο καὶ στὴ μινωίζουσα κεραμικὴ (Davis 1986, 6-7, 83, 85). Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ἓνα δεῖγμα μὲ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση (Cummer and Schofield 1984, pl. 25.P7 - MM), καὶ ἓνα τμήμα τοιχώματος πίθου μὲ ἔξεργες σπεῖρες, τῆς ΥΜ ΙΑ/ΥΕ Ι περιόδου (Cummer and Schofield 1984, pl. 57.519).

1606. Foster 1982, πίνακες 11-15.

1607. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 546, ὅπου ἐπισημαίνεται ὅτι τέτοιου εἶδους ἀγγεῖα ἀπαντοῦν, ὄχι μόνον σὲ νεκροταφεῖα, ἀλλὰ καὶ σὲ ἱερά, τόσο δημόσια, ὅσο καὶ ἰδιωτικά.

1608. Καρέτσου 1975, 335, 338, εἰκ. 6β, πίν. 264δ-ε, 266γ-σιγμοειδῆ, βουκράνια. 1976, 415, πίν. 231ε-σκυφοειδῆ ἀγγεῖα μὲ ἐπίθετη διακόσμηση. 1978, 256, πίν. 170α-ἀναθηματικά ἀντικείμενα. 1980, 342-νοτιοανατολικά τῆς ἐξωτερικῆς γωνίας τοῦ Δωματίου Ι, μέσα σὲ στρῶμα πυρᾶς, καταγράφεται ἓνα λεπτὸ τροχήλατο σκεῦος μὲ ἐπίθετη πλαστικὴ ζωόμορφη διακόσμηση. Μαζί του βρέθηκε ἓνας λίθινος κέρνος καὶ ἓνα χάλκινο εἶδωλο.

1609. Chrysoulaki 2001, 63 (χειροποίητα ἀγγεῖα μὲ ἐπίθετη πλαστικὴ διακόσμηση).

1610. Myres 1902-3, pl. XIII.79, 83.

1611. Πλάτων 1951, 144, τεμάχια ὀρθογωνίου, ἀρχικὰ τροχήλατου, σκεύους μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση, μιμούμενη ἀνώμαλο ἔδαφος (βράχους, κοιλώματα), ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι κατεσπαρμένα μικρὰ ζῶα (τετράποδα). Ὁ συγγραφέας τὸ παρομοιάζει μὲ Παλαιοανακτορικὰ δείγματα ἀπὸ τὶς Κουλοῦρες τῆς Κνωσοῦ.

1612. Peatfield 1992. Morris and Peatfield 1995.

1613. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀδιευκρίνιστο τῆς ἀπροσδιόριστης κατηγορίας, τὸ αἰλουροειδὲς στὴ συγκεκριμένη ἀπόδοση/διάταξη καὶ τὸ γεωμετρικὸ θέμα, ἀποτελοῦν ἴσως τὶς μοναδικὲς ἐξαιρέσεις στὸν κανόνα.

1614. Φαίνεται πὼς ἡ ἀνάγλυφη διακόσμηση συνδέεται μὲ μεγάλη ποικιλία ἀγγείων/σκευῶν, διαφόρων τύπων καὶ μεγεθῶν, ἐνῶ γιὰ ὁλοκληρωμένες εἰκονιστικὲς συνθέσεις ἐπιλέγονταν φυσικὰ μεγάλες, σχεδὸν ἐπίπεδες ἐπιφάνειες (πώματα, πλακίδια, μεγάλα ἀγγεῖα).

1615. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὸ ἱερό (26/37 - 70.27%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, χωρὶς ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις κατὰ ἄνδρo. Μόνο σὲ δύο περιπτώσεις ἐξ αὐτῶν (*Ἄνδρo 2*: Δ τμήμα, MM-ΥΜ Ι ἐπίχ., *Ἄνδρo 4*: Στρ. 3), συνοδεύονται ἀπὸ ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις. Ἐξάλλου, τὸ ποσοστὸ τῶν δειγμάτων ἀπὸ στρώματα μὲ ἵχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ πυρὲς/καύσεις, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνή-

κουν σὲ πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις, εἶναι ἐξαιρετικὰ χαμηλό (2/37 – 5.40%). Βλ. Στατ. Πίνακες 17, 18, 19, Γράφημα 4 καὶ ἐπίλογο.

1616. Βλ. εἰσαγωγή καὶ ἐπίλογο.

1617. Συνδυασμὸς ραβδωτῆς διακόσμησης καὶ ὀξύληκτων φυλλοειδῶν κοσμημάτων (ε45-46).

1618. Coldstream and Huxley 1972, 283, dep. ε9, 11, 42-43, 45-46, 49-56, 85, ζ46, 65, 67-68, η39, ω31, καὶ σὲ κάποια ταφικὰ σύνολα (D63, E47, J21). Καταγεγραμμένο σύνολο: 26 δείγματα.

1619. Κλειστά: 22, Ἀνοιχτά: 4.

1620. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K226** – 93/B15/97 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K230** – 94/Z3A/4 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K232** – 94/ΣΤ7Α/5 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K252** – 94/H29M/9 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K254** – 94/Θ11B/7 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K272** – 93/B5/46 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K340** – 93/B16/77 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K143** – 93/B4/73 (κωδωνόσχημο κύπελλο), **K397** – 94/H29M/10 (σκύφος), **K827** – 94/E4/6 (ρυτό), **K805** – 94/Z2B/8 (ρυτό), **K624** – 93/A36/12 (πρόχους), **K625** – 93/A49/23 (πρόχους), **K629** – 93/B2/4 (πρόχους), **K658** – 94/Z4/20α (πρόχους), **K660** – 94/Z9Γ/7α (πρόχους), **K663** – 94/Z9Γ/21 (πρόχους), **K664** – 94/Z10/7β (πρόχους), **K667** – 94/H13A/13 (πρόχους), **K674** – 94/H29Θ/100α (πρόχους), **K676** – 94/Θ11B/5 (πρόχους), **K680** – 94/H2B/9 (πρόχους), **K681** – 94/H29A/9 (πρόχους), **K700** – 94/B1 Εἰδικὴ Κατηγ./2 (γεφυρόστομη πρόχους), **K716** – 94/Z9Γ/26 (γεφυρόστομη πρόχους), 94/Θ7 (γεφυρόστομη πρόχους), **K520** – 93/A47A/6 (πιθοειδές), **K534** – 94/H12Γ/5δ (πιθοειδές), **K545** – 94/H21/17 (πιθοειδές), **K550** – 93/B16/86 (πιθαμφορεύς), **K562** – 94/H2B/4 (πιθαμφορεύς), **K481** – 94/B29/1 (πίθος), **K482** – 94/B40A/5 (πίθος), **K486** – 94/Δ1/1 (πίθος), **K487** – 94/E-Θ15.2/1 (πίθος), **K504** – 94/Z10/9 (πίθος). Σύνολο: 36 δείγματα. Ἐξ αὐτῶν, ἡ μεγάλη πλειονότητα (25/36) ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα (πρόχοι: 12/25, πίθοι: 5/25, μικρότερα πιθοειδή: 3/25, γεφυρόστομες πρόχοι: 3/25, ἐπίσης καταγράφονται δύο πιθαμφορεῖς. Μεταξὺ τῶν ἀνοιχτῶν δειγμάτων δὲν παρατηροῦνται ἀνάλογες συγκεντρώσεις (εὐθύπλευρα κύπελλα: 5, ἡμισφαιρικὰ κύπελλα: 2, ρυτά: 2, σκύφοι: 1, κωδωνόσχημα κύπελλα: 1). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοπήτων:

K1102 – 93/A16/48 (κλειστό), **K1103** – 93/A35/7 (κλειστό), **K1104** – 93/A35/8 (κλειστό), **K1105** – 93/A44/14 (κλειστό), **K1106** – 93/A49/13 (κλειστό), **K1107** – 93/B15/90 (κλειστό), **K1108** – 94/Z2B/12 (κλειστό), **K1109** – 94/Z2B/12α (κλειστό), **K1110** – 94/Z9B/3 (κλειστό), **K1111** – 94/Z13B/4 (κλειστό), **K1112** – 94/H12B/3 (κλειστό), **K1113** – 94/H12B/4 (κλειστό), **K1114** – 94/H13A/1 (κλειστό), **K1115** – 94/H13A/10 (κλειστό), **K1116** – 94/H19B/11 (κλειστό), **K1117** – 94/H29Γ/38 (κλειστό), **K1118** – 94/Θ1A/5α (κλειστό), **K1119** – 93/A20/8 (κλειστό), **K1120** – 93/B16/75 (κλειστό), **K1121** – 93/B16/78 (κλειστό), **K1122** – 94/B43/4 (ἀνοιχτό). Σύνολο: 21 δείγματα. Ἐξ αὐτῶν, μόνον ἓνα ἀνήκει σὲ ἀνοιχτὸ ἀγγεῖο. Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 92/Περὶ συλλογῆς (κλειστό), 92/7 (κλειστό), 92/8 (κλειστό), 93/A6 (κλειστὸ-5 δείγματα), 93/A16 (κλειστὸ-18 δείγματα), 93/A17 (κλειστὸ-9 δείγματα), 93/A17 (ἀνοιχτό), 93/A18 (κλειστό), 93/A20 (κλειστὸ-5 δείγματα), 93/A20 (ἀνοιχτὸ-3 δείγματα), 93/A30 (κλειστό), 93/A35 (κλειστὸ-4 δείγματα), 93/A39 (κλειστὸ-8 δείγματα), 93/A44 (κλειστὸ-6 δείγματα), 93/A45 (κλειστό), 93/A47 (κλειστὸ-11 δείγματα), 93/A49 (κλειστὸ-11 δείγματα), 93/A49 (ἀνοιχτὸ-3 δείγματα), 93/A53 (κλειστὸ-6 δείγματα), 93/A53 (ἀνοιχτὸ-2 δείγματα), 93/A56 (κλειστὸ-2 δείγματα), 93/A58 (κλειστό), 93/A64 (κλειστὸ-12 δείγματα), 93/A67 (κλειστὸ-7 δείγματα), 93/A69 (κλειστό), 93/A70 (κλειστό), 93/A71 (ἀνοιχτό), 93/A73 (κλειστό), 93/Δ3 (κλειστό), 93/B2 (κλειστὸ-10 δείγματα), 93/B2 (ἀνοιχτό), 93/B3α (κλειστὸ-4 δείγματα), 93/B3α (ἀνοιχτό), 93/B3β (κλειστό), 93/B4 (κλειστό), 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (κλειστὸ-2 δείγματα), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (κλειστὸ-16 δείγματα), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἀνοιχτό), 93/B5 (κλειστὸ-19 δείγματα), 93/B5 (ἀνοιχτό), 93/B6 (κλειστό), 93/B10 (κλειστό), 93/B15 (κλειστὸ-7 δείγματα), 93/B15 (ἀνοιχτὸ-3 δείγματα), 93/B16 (κλειστὸ-4 δείγματα), 93/B16 (ἀνοιχτό), 94/A3 (κλειστό), 94/A4 (κλειστὸ-3 δείγματα), 94/A4 (ἀνοιχτό), 94/B1B (κλειστὸ-3 δείγματα), 94/B2A (κλειστὸ-3 δείγματα), 94/B3A (κλειστὸ-2 δείγματα), 94/B9A (κλειστό), 94/B9B (κλειστό), 94/B14 (κλειστὸ-2 δείγματα), 94/B15 (κλειστό), 94/B17A (ἀνοιχτό), 94/B17B (κλειστό), 94/B19 (κλειστό), 94/B20B (κλειστό), 94/B20Γ (ἀνοιχτό), 94/B21A (κλειστό), 94/B21B (κλειστό), 94/B34 (κλειστό), 94/B35B (κλειστό),

94/B40A (κλειστό), 94/B42B (κλειστό), 94/B48A (κλειστό-2 δείγματα), 94/B48B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Γ1A (κλειστό-3 δείγματα), 94/Γ1B (κλειστό), 94/Γ1 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ2 (κλειστό), 94/Γ2B (κλειστό-9 δείγματα), 94/Γ2B (άνοιχτό), 94/Γ3A (κλειστό-5 δείγματα), 94/Γ3B (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ3Γ (κλειστό-6 δείγματα), 94/Γ5 (κλειστό-3 δείγματα), 94/Γ7 (άνοιχτό), 94/Γ8 (κλειστό-3 δείγματα), 94/Γ9A (κλειστό), 94/Γ9B (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ11 (κλειστό), 94/Γ11B (κλειστό), 94/Ε3 (άνοιχτό), 94/Ε4 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ε5B (κλειστό), 94/Ε-Θ15 (κλειστό), 94/Ε-Θ16A (άνοιχτό), 94/Ε-Θ16A (κλειστό), 94/Ε-Θ16B (κλειστό), 94/Ε-Θ16Γ (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ε-Θ20A (κλειστό), 94/Ε-Θ20B (κλειστό), 94/Ε-Θ21A (κλειστό), 94/Ε-Θ21B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ε-Θ23A (κλειστό), 94/Ε-Θ26A (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ε-Θ28 (κλειστό), 94/Ε-Θ29 (κλειστό), 94/Ε-Θ30 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ε-Θ32 (κλειστό), 94/ΣΤ4A (κλειστό-3 δείγματα), 94/ΣΤ4B (κλειστό-3 δείγματα), 94/ΣΤ7A (κλειστό-5 δείγματα), 94/ΣΤ7B (κλειστό), 94/ΣΤ7B (άνοιχτό), 94/ΣΤ7Γ (κλειστό-5 δείγματα), 94/ΣΤ7Δ (κλειστό-4 δείγματα), 94/ΣΤ7Δ (άνοιχτό), 94/ΣΤ9A (κλειστό-8 δείγματα), 94/ΣΤ9B (κλειστό-2 δείγματα), 94/ΣΤ9B (άνοιχτό), 94/ΣΤ9Γ (κλειστό-5 δείγματα), 94/ΣΤ10 (κλειστό), 94/ΣΤ11A (κλειστό-11 δείγματα), 94/ΣΤ11A (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/ΣΤ11B (κλειστό-5 δείγματα), 94/ΣΤ13A (κλειστό-5 δείγματα), 94/ΣΤ13B (κλειστό), 94/ΣΤ15 (κλειστό), 94/ΣΤ18 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ζ1 (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ζ2A (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ζ2B (κλειστό-10 δείγματα), 94/Ζ2Γ (κλειστό-4 δείγματα), 94/Ζ2Δ (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ζ3B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ζ3Δ (κλειστό-5 δείγματα), 94/Ζ4 (κλειστό-6 δείγματα), 94/Ζ5A (κλειστό-5 δείγματα), 94/Ζ5B (κλειστό), 94/Ζ6 (κλειστό), 94/Ζ6 (άνοιχτό), 94/Ζ7B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ζ7Γ (κλειστό), 94/Ζ8 (κλειστό-5 δείγματα), 94/Ζ9 (κλειστό-4 δείγματα), 94/Ζ9B (κλειστό-6 δείγματα), 94/Ζ9Γ (κλειστό-15 δείγματα), 94/Ζ9Γ (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Ζ10 (κλειστό-8 δείγματα), 94/Ζ10 (άνοιχτό), 94/Ζ11 (κλειστό), 94/Ζ13A (κλειστό), 94/Ζ13A (άνοιχτό), 94/Ζ13B (κλειστό-2 δείγματα), 94/Η2B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Η2B (άνοιχτό), 94/Η4 (κλειστό-5 δείγματα), 94/Η7 (κλειστό), 94/Η8A (κλειστό), 94/Η8B (κλειστό-2 δείγματα),

94/Η9 (κλειστό), 94/Η10A (κλειστό), 94/Η11 (κλειστό-21 δείγματα), 94/Η11 (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Η12A (κλειστό), 94/Η12B (κλειστό-4 δείγματα), 94/Η12B (άνοιχτό), 94/Η12Γ (κλειστό-4 δείγματα), 94/Η13A (κλειστό-13 δείγματα), 94/Η13A (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Η13B (κλειστό), 94/Η13Γ (κλειστό-8 δείγματα), 94/Η15 (κλειστό), 94/Η16 (κλειστό), 94/Η17 (κλειστό), 94/Η19A (κλειστό-12 δείγματα), 94/Η19B (κλειστό-4 δείγματα), 94/Η19B (άνοιχτό), 94/Η19Γ (κλειστό-2 δείγματα), 94/Η21 (κλειστό-10 δείγματα), 94/Η21 (άνοιχτό-3 δείγματα), 94/Η22 (κλειστό-6 δείγματα), 94/Η24 (κλειστό-3 δείγματα), 94/Η24 (άνοιχτό), 94/Η25 (κλειστό), 94/Η28A (κλειστό), 94/Η29A (κλειστό-7 δείγματα), 94/Η29Γ (κλειστό-3 δείγματα), 94/Η29Δ (κλειστό), 94/Η29Ε (κλειστό-4 δείγματα), 94/Η29Ζ (άνοιχτό), 94/Η29Θ (κλειστό), 94/Η29Ι (κλειστό-3 δείγματα), 94/Η29Κ (κλειστό-3 δείγματα), 94/Θ9 (κλειστό), 94/Θ10Γ (κλειστό), 94/Θ11B (κλειστό-5 δείγματα), 94/Θ11B (άνοιχτό). Σύνολο: 610 δείγματα. Ή συντριπτική πλειονότητα (92,13%) ανήκει, και έδω, σε κλειστά άγγεϊα.

1621. Περίπου στα ίδια επίπεδα με τα δείγματα τα οποία φέρουν πτυχωτή διακόσμηση.

1622. Εκτός από τον ΥΜ ΙΑ τύπο, ο οποίος στο Καστρί φέρει μία ποικιλία γεμισμάτων στο έσωτερικό (Coldstream and Huxley 1972, 290).

1623. Coldstream and Huxley 1972, 290, με κεντρικό όφθαλμό: Ζ42-ΥΜ ΙΑ (σκύφος), Ζ108-ΥΜ ΙΑ (κλειστό), η37-ΥΜ ΙΑ (πρόχους), η71, 72, 73-ΥΜ ΙΑ (κύπελλα). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 49.176 (ΥΜ ΙΒ), pl. 63.834 (ΥΜ ΙΑ), pl. 70.1100, 1102 (ΥΜ ΙΒ, τοπικό), pl. 76.1197 (ΥΜ ΙΒ), pl. 83.1532 (ΥΜ ΙΒ), pl. 85.1558, 1559 (ΥΜ ΙΒ), pl. 86.1560a (ΥΜ ΙΒ). Στην Κνωσό, βλ. Porham 1984, pl. 143.1 (ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ). Στον Κομμό, βλ. Betancourt 1990, pl. 102.2009 (ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ), pl. 104.2025, 2033 (ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ). Στην ήπειρωτική Ελλάδα, βλ. Mountjoy 1999, fig. 108.22 (ΥΕ ΙΙΑ-Πύλος) Χωρίς κεντρικό όφθαλμό: η2, 3, 4, 7, 15-ΥΜ ΙΑ (εὐθύπλευρα κύπελλα), η36-ΥΜ ΙΑ (κλειστό), θ11-ΥΜ ΙΑ (κύπελλο), θ18, 19-ΥΜ ΙΑ (πιθοειδές), θ22-ΥΜ ΙΑ (σκύφος), ι14, 15, 16-ΥΜ ΙΑ (πιθοειδής), ω58-ΥΜ ΙΑ (εὐθύπλευρο κύπελλο), ω89-ΥΜ ΙΑ (πιθοειδές), J24-ΥΜ ΙΑ (πρόχους). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 52c, d, pl. 59.674 (ΥΕ). Στην ήπειρωτική Ελλάδα, βλ. Mountjoy 1999,

fig. 108.32 (YE IIA-Πύλος). Μὲ κεντρικὸ ὀφθαλμὸ καὶ παραπληρωματικὴ διακόσμηση ὁλόβαφων κύκλων ἢ ἐξηρημένων κύκλων: η5-ΥΜ ΙΑ (εὐθύπλευρο κύπελλο), η69-ΥΜ ΙΑ (κλειστό), θ1, 3-ΥΜ ΙΑ (εὐθύπλευρα κύπελλα), θ10-ΥΜ ΙΑ (κύπελλο), λ1-2-ΥΜ ΙΑ (εὐθύπλευρο κύπελλο), ω74-ΥΜ ΙΑ (κύπελλο), ω95-ΥΜ ΙΑ/ΙΒ (εὐθύπλευρο κύπελλο), Ε5-ΥΜ ΙΑ/ΙΒ (κύπελλο). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 58.582 (YE I-IIA). Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, βλ. Lolos 1985, fig. 8 (YE I-Bο-λιμῖδια), fig. 107 (Βορούλια). Mountjoy 1999, fig. 82.4 (YE I-Ἀγ. Στέφανος), fig. 82.9 (YE I-Ἐπίδαυρος Λιμηρά), fig. 82.12 (YE I-Ἀγ. Στέφανος), fig. 84.33 (YE IIA-Ἀγ. Στέφανος), fig. 105.5 (YE I-Πύλος), fig. 105.7 (YE I-Νιχώρια).

1624. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K205** – 93/A75/1 (εὐθύπλευρο κύπελλο, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ παραπληρωματικοὶ ὁλόβαφοι κύκλοι), **K220** – 94/H24/15 (εὐθύπλευρο κύπελλο, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸς ὀφθαλμός), **K221** – 94/H29A/15 (εὐθύπλευρο κύπελλο, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸς ὀφθαλμός), **K233** – 94/ΣΤ9A/7 (εὐθύπλευρο κύπελλο, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), **K275** – 93/B6/34 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοπήτων: **K1131** – 93/B9/23 (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸς ὀφθαλμός), **K1144** – 94/Z6/38β (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ φυτικὴ παραπληρωματικὴ διακόσμηση), **K1146** – 94/Z11/3 (ἀνοιχτό, ἐπὶ ταινίας, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸς ὀφθαλμός), **K1149** – 94/H11/5 (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸς ὀφθαλμός). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 94/B4 Συγκ. Ἀγγείων (ἀνοιχτό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 94/B4 Συγκ. Ἀγγείων (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἀνοιχτό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 93/B5 (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά καὶ κεντρικὸς ὀφθαλμός), 93/B5 (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 93/B15 (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά, ἴσως τρέχουσα), 93/B16 (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 94/Z2B (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 94/H8A (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά, ἴσως κεντρικὸς ὀφθαλμός), 94/H28B (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), 94/H29A (κλειστό, παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά).

1625. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K1009** – 93/B16/21α (πῶμα). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοπήτων: **K1128** – 93/B6/45 (κλειστό), **K1135** – 94/G2B/11 (κλειστό), **K1139** – 94/E8A/7 (κλειστό), **K1151** – 94/Θ2A/5 (κλειστό).

1626. Στὸν οἰκισμό στὸ Καστρί ἀπαντᾷ μόνον ἓνα παρόμοιο δείγμα, μὲ παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά (Coldstream and Huxley 1972, ω58-ΥΜ ΙΑ, εὐθύπλευρο κύπελλο). Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν ἐπίσης στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (Lolos 1985, fig. 78-YE I, πιθοειδές, Περιστεριά, fig. 105a, εὐθύπλευρο κύπελλο, Βορούλια). Σὲ κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐμφανίζεται ἡ μονὴ ἐκδοχὴ ποὺ ἀπαντᾷ στὸ ἱερό, οὔτε ἡ λεπτὴ σπείρα ποὺ ἀπεικονίζεται σὲ ἓνα ἐκ τῶν δειγμάτων (**K1139** – 94/E8A/7). Τὸ τελευταῖο, ἴσως περισσότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο, θὰ μπορούσε νὰ ἐνταχθεῖ στὸ τέλος τῆς ΥΜ ΙΑ ἢ στὴν πρώιμη ΥΜ ΙΒ περίοδο.

1627. Coldstream and Huxley 1972, 290.

1628. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K806** – 94/H29A/4 (ρυτό, τρέχουσα σπείρα, παραπληρωματικὰ πετάλια). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοπήτων: **K1130** – 93/B8/5 (κλειστό, πιθανῶς παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά), **K1143** – 94/Z2A/10 (κλειστό). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 93/B3β (κλειστό), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἀνοιχτό-3 δείγματα), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (κλειστό-2 δείγματα), 93/B5 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B5 (ἀνοιχτό), 93/B15 (ἀνοιχτό, μεμονωμένη σπείρα), 93/B15 (κλειστό), 93/B16 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B16 (κλειστό, τρέχουσα), 94/B2B (ἀνοιχτό), 94/B22 (κλειστό), 94/B33 (κλειστό), 94/G5 (κλειστό), 94/G9B (κλειστό, τρέχουσα), 94/ΣΤ4A (κλειστό), 94/ΣΤ4B (κλειστό-2 δείγματα), 94/ΣΤ11B (κλειστό), 94/Z3A (κλειστό, τρέχουσα), 94/Θ1 (κλειστό, τρέχουσα).

1629. Coldstream and Huxley 1972, ζ15 (ΥΜ ΙΑ, εὐθύπλευρο κύπελλο), ζ109 (ΥΜ ΙΑ, κλειστό), η20 (ΥΜ ΙΑ, κύπελλο), η72 (ΥΜ ΙΑ, κλειστό), θ7 (ΥΜ ΙΑ, κύπελλο), ω56 (ΥΜ ΙΑ, εὐθύπλευρο κύπελλο), ω77, 78 (ΥΜ ΙΑ, κύπελλα), ω94 (ΥΜ ΙΑ, ψευδόστομος ἀμφορέας), D2 (ΥΜ ΙΑ, εὐθύπλευρο κύπελλο), D14 (ΥΜ ΙΑ, πρόχους), D44 (ΥΜ ΙΑ, πρόχους), E48-50, 55-59 (ΥΜ ΙΑ, πρόχοι), J23 (ΥΜ ΙΑ, πρόχους). Στὴν Κνωσό, βλ. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. F, fig. 32.228 (ΥΜ ΙΑ), fig. 33.229 (ΥΜ ΙΑ), Dep.

G, fig. 37.256 (YM IA), Dep. H, fig. 38.263 (YM IA). Porpham 1984, pl. 143.2, 3, 4, 7 (MM IIIB/YM IA). Στόν Κορμό, βλ. Watrous 1992, fig. 12.30, 33 (YM IA-B), fig. 13.92 (YM IA-B). Στήν Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 63.831 (YM IA-κλειστό).

1630. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K295** – 94/ΣΤ9Β/1 (ήμισφαιρικό κύπελλο, παραπληρωματικός όλοβαφος κύκλος), **K817** – 93/Β16/1 (ρυτό, με κεντρικό όφθαλμό, πιθανώς τρέχουσα). Από τον κατάλογο των *θεματικών ενότητων*: **K1142** – 94/Ε-Θ23Β/3 (κλειστό, παραπληρωματική διακόσμηση πεταλίων/γωνιών), **K1148** – 94/Η11/4 (κλειστό, πιθανώς με κεντρικό όφθαλμό και φυτική παραπληρωματική διακόσμηση). Από τους *πίνακες*: 94/Ε-Θ30 (κλειστό). Παρόμοια δείγματα απαντούν στην Άγ. Ειρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 55.417 (YM IA), pl. 63.831 (YM IA), pl. 86. 1569 (YE).

1631. Coldstream and Huxley 1972, 290, ζ11, 13 – YM IA (ευθύπλευρα κύπελλα), ζ28 – YM IA (κύπελλο), ζ125 – YM IA (κύπελλο), η1 – YM IA (κύπελλο), η34 – YM IA (σκύφος), η37 – YM IA (πρόχους), ω57 – YM IA (ευθύπλευρο κύπελλο), ω72 – YM IA (κύπελλα). Στήν Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 71.1110 (YM IB, κυκλαδικό).

1632. Coldstream and Huxley 1972, 183, ω60, μ41 (YM IB, πρόχους), μ43 (YM IB, πρόχους), ω275-276 (YM IB, κλειστά). Στήν Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 57.514 – YM IB, ME τύπου ζ), pl. 75.1158-YM IB, ευθύπλευρο κύπελλο). Στήν ήπειρωτική Ελλάδα, βλ. Mountjoy 1999, fig. 84.30 (YE IIA-Επίδαυρος Λιμνή).

1633. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K207** – 93/Β5/38 (ευθύπλευρο κύπελλο), **K218** – 94/Η12Β/25 (ευθύπλευρο κύπελλο, τρέχουσα), **K235** – 94/Ζ9Γ/30 (ευθύπλευρο κύπελλο), **K239** – 94/Η29Α/11β (ευθύπλευρο κύπελλο), **K245** – 93/Β15/5 (ευθύπλευρο κύπελλο), **K812** – 93/Β1/2 (ρυτό, τρέχουσα), **K869** – 94/Η19Β/1 (κύπελλο-ρυτό), **K446** – 94/Η29Γ/1 (πινάκιο, μεμονωμένες σπείρες ή όμοκεντροί κύκλοι) και πιθανώς το **K853** – 94/Η19Α/1 (ρυτό). Από τον κατάλογο των *θεματικών ενότητων*: **K1124** – 93/Β4 Συγκ. Άγγείων/29 (κλειστό, μεμονωμένη σπείρα), **K1126** – 93/Β5/71 (κλειστό, μεμονωμένη σπείρα), **K1132** – 93/Β15/124 (κλειστό), **K1134** – 94/Α4/5 (άνοιχτό, μεμονωμένη σπείρα μεταξύ ταινιών)

και πιθανώς το **K1123** – 93/Β3α/19 (κλειστό, τρέχουσα). Από τους *πίνακες*: 93/Α16 (κλειστό), 93/Α20 (άνοιχτό), 93/Β16 (άνοιχτό), 94/Β33 (κλειστό), 94/Γ2Β (κλειστό – 2 δείγματα), 94/Γ2Β (κλειστό, τρέχουσα), 94/Γ2Β (άνοιχτό, τρέχουσα), 94/Γ9Β (κλειστό), 94/Γ9Β (άνοιχτό), 94/Ε8Α (κλειστό), 94/Ζ6 (άνοιχτό), 94/Θ3Γ (άνοιχτό).

1634. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K217** – 94/ΣΤ9Γ/3 (ευθύπλευρο κύπελλο, με κεντρικό όφθαλμό και παραπληρωματικές στιγμές), **K834** – 94/Η10Α/12 (ρυτό, τρέχουσα σπείρα, με πετάλιο). Από τους *πίνακες*: 93/Β15 (κλειστό, με παραπληρωματική διακόσμηση στιγμών). Παρόμοια δείγματα απαντούν στον οικισμό στο Καστρί, κυρίως κατά την YM IB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 120-YM IB, κλειστό, άπλουστευμένη σπείρα με παραπληρωματική διακόσμηση στιγμών, ύστερη YM IA, πρώιμη YM IB, ω60-YM IA, ευθύπλευρο κύπελλο, με παραπληρωματική διακόσμηση στιγμών, ω194-YM IB, κύπελλο, με παραπληρωματική διακόσμηση στιγμών). Στήν ήπειρωτική Ελλάδα, βλ. Mountjoy 1999, fig. 82.11 (YE I-Άγ. Στέφανος), fig. 82.14 (YE I-Άγ. Στέφανος).

1635. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K271** – 93/Β5/45 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K304** – 94/Ζ9Γ/27 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K328** – 94/Η11/6 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K395** – 93/Β15/112 (σκύφος, με διακόσμηση και στίς δύο επιφάνειες). Από τον κατάλογο των *θεματικών ενότητων*: **K1140** – 94/Ε-Θ16Β/4 (άνοιχτό), **K1153** – 94/Β41/5 (άνοιχτό, βάση).

1636. Παρόμοια δείγματα απαντούν στον οικισμό στο Καστρί, αποκλειστικά κατά την YM IB περίοδο. Και εκεί αποτελούν μία μικρή μειονότητα του συνόλου. Απαντούν σε στενές διακοσμητικές ζώνες και ένιοτε συνδυάζονται με στιγμές (Coldstream and Huxley 1972, κ9-YM IB, κύπελλο, μ1-YM IB, κύπελλο, ξ131-YM IB, κλειστό, ω100, 101, 194-YM IB, κύπελλα, ω279-YM IB, κλειστό). Στήν Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 57.514 (ME), pl. 78.1227 (YE IIA, μυκηναϊκό). Στήν Κνωσό, βλ. Porpham 1984, pl. 143.8 (MM IIIB/YM IA).

1637. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K229** – 94/ΣΤ11Α/4 (ευθύπλευρο κύπελλο), **K247** – 94/Ζ3Β/1 (ευθύπλευρο κύπελλο),

K302 – 94/Z5A/1 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K726** – 94/H12Γ/5α (γεφυρόστομη πρόχους), **K730** – 94/H24/17 (γεφυρόστομη πρόχους, με πετάλια). Το **K302** – 94/Z5A/1 δεν σώζεται σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση και ενδέχεται να αποτελεῖ τμήμα τρέχουσας σπείρας με παραπληρωματική διακόσμηση, τῆς ΥΜ ΙΒ περιόδου (βλ. *ήμισφαιρική κύπελλα*). Από τούς πίνακες: 93/B15 (άνοιχτό), 94/Θ2Α (κλειστό).

1638. Από τούς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K290** – 94/E-Θ16Γ/1 (ήμισφαιρικό κύπελλο, ἀναρτημένα, καὶ στιγμές), **K342** – 94/B40A/8 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, ἐσωτερικά, ἐκφυόμενα), **K344** – 94/E3/7 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, ἐσωτερικά, ἐκφυόμενα), **K837** – 94/Θ3Α/1 (ρυτό, ἐκφυόμενα), **K863** – 93/B16/79 (κύπελλο-ρυτό, ἐκφυόμενα), **K665** – 94/H2B/1 (πρόχους, ἀνηρτημένα). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1125** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/7 (άνοιχτό, ἀναρτημένα), **K1127** – 93/B5/79&93/B15/121 (κλειστό, ἀνηρτημένα), **K1129** – 93/B6/51 (κλειστό, ἐκφυόμενα), **K1133** – 93/B16/42 (κλειστό, ἀνηρτημένα), **K1136** – 94/Γ2B/24 (κλειστό, ἀναρτημένα, καὶ κατακόρυφη στικτὴ γραμμὴ), **K1137** – 94/Γ9B/7 (κλειστό, ἀνηρτημένα), **K1138** – 94/E8A/3 (κλειστό, ἐκφυόμενα), **K1141** – 94/E-Θ20Α/2 (κλειστό, ἐκφυόμενα), **K1145** – 94/Z11/1 (άνοιχτό, ἀνηρτημένα), **K1147** – 94/H2B/2 (κλειστό, ἀνηρτημένα), **K1152** – 94/Θ10/1 (κλειστό, ἀνηρτημένα). Από τούς πίνακες: 93/B6 (κλειστό, ἐκφυόμενα ἀπὸ κάθετη ταινία), 93/B16 (κλειστό, ἐκφυόμενα ἀπὸ κάθετη ταινία), 94/ΣΤ7Α (κλειστό, ἴχνη).

1639. Στὸν οἰκισμό, τὸ μοναδικὸ παράλληλο, με ἀνηρτημένα σπειροειδῆ ἐντὸς φολιδῶν, χρονολογεῖται στὴν ΥΕ ΙΙΑ2 περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, π23).

1640. Τὰ πλησιέστερα παράλληλα ἐντοπίσθηκαν στὴν Ἀγ. Εἰρήνη: Davis 1986, pl. 23.G4 (ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ), pl. 46.C14 (ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ), pl. 65.Ak19 (ΜΜ ΙΙΙ/ΥΜ ΙΑ), ὅλα Μηλιακά, καὶ στὴ Μεσσηνία (Lolos 1985, fig. 177-ΥΜ ΙΒ, ὄστρακα ἀπὸ Νιχώρια, fig. 497.α-ΥΕ Ι, εὐθύπλευρο κύπελλο, ἀπὸ τὸ Σαμικό). Στὸν Κορμό, βλ. Watrous 1992, fig. 13.79 (ΥΜ ΙΑ-Β). Ὅσον ἀφορᾷ τὸ **K1152** – 94/Θ10/1, ἡ χρῆση στικτῶν ἀνηρτημένων ἢ μὴ καμπυλό-

γραμμῶν γραμμῶν στὰ Κύθηρα ἀπαντᾷ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σὲ ΥΕ ΙΙΑ ἀγγεῖα (Coldstream and Huxley 1972, μ32-ΥΕ ΙΙΑ, σκύφος, μ34-ΥΕ ΙΙΑ, ἀλάβαστρο, ν23-ΥΜ ΙΒ, ω139-ΥΕ ΙΙΑ, κύπελλο). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 48.180 (ΥΜ ΙΒ), pl. 66β, pl. 74.1155 (ΥΕ ΙΙ), pl. 75.1164 (ΥΕ?), pl. 78.1227 (ΥΜ ΙΒ). Τὰ πλησιέστερα παράλληλα, ὡς πρὸς τὴ χρῆση τῶν στικτῶν γραμμῶν, προέρχονται ἀπὸ τὴ Λακωνία (Mountrou 1999, fig. 84.34, 35-ΥΕ ΙΙΑ, ἀπὸ τὸ Βαφεῖο καὶ τὴν Ἐπιδαυρο Λιμηρά, ἀντιστοιχῶς).

1641. Από τούς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K180** – 93/B15/119 (εὐθύπλευρο κύπελλο-ΥΜ ΙΑ), **K190** – 93/B15/130 (εὐθύπλευρο κύπελλο-ΥΜ ΙΑ), **K210** – 93/B6/38 (εὐθύπλευρο κύπελλο-ΥΜ ΙΑ), **K212** – 93/B16/24 (εὐθύπλευρο κύπελλο, παραπληρωματικὸς ὁλόβαφος κύκλος-ΥΜ ΙΑ), **K214** – 94/B40A/9 (εὐθύπλευρο κύπελλο, ἴσως παραπληρωματικὸς ὁλόβαφος κύκλος-ΥΜ ΙΑ), **K216** – 94/E-Θ31/4 (εὐθύπλευρο κύπελλο-ΥΜ ΙΒ), **K262** – 92/4/11 (ήμισφαιρικό κύπελλο-ΥΜ Ι), **K293** – 94/ΣΤ7Α/4 (ήμισφαιρικό κύπελλο, φυτικὴ παραπληρωματικὴ διακόσμηση-ΥΜ Ι), **K320** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/13 (ήμισφαιρικό κύπελλο-ΥΜ ΙΑ), **K638** – 93/B15/100α (πρόχους-ΥΜ Ι). Τὸ **K314** – 94/H29Α/2, ήμισφαιρικό κύπελλο, φέρει ἴχνη σπείρας ἐξωτερικὰ καὶ φυτικὴ διακόσμηση ἐσωτερικά (βλ. *φυτικὴ διακόσμηση*). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1150** – 94/H28Α/5 (κλειστό), **K1154** – 94/Γ2B/10 (άνοιχτό, βάση). Από τούς πίνακες: 92/Περισυλλογὴ (κλειστό), 92/4 (άνοιχτό), 93/A58 (κλειστό), 93/A58 (άνοιχτό), 93/A64 (άνοιχτό), 93/Δ6 (άνοιχτό), 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (κλειστό), 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (άνοιχτὰ-3 δείγματα), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (κλειστό), 93/B6 (άνοιχτό), 93/B6/50 (κλειστό), 93/B15 (κλειστὸ-2 δείγματα), 93/B15 (άνοιχτό), 93/B16 (κλειστὸ-2 δείγματα), 94/A16 (κλειστό), 94/B20B (κλειστό), 94/B20Γ (κλειστό), 94/B41 (κλειστό, παραπληρωματικὸς ὁλόβαφος κύκλος), 94/B42B (άνοιχτό), 94/Γ2B (κλειστό), 94/Γ9B (άνοιχτό), 94/Γ11B (άνοιχτό), 94/E5A (κλειστό), 94/E8A (άνοιχτό), 94/ΣΤ2Γ (κλειστό), 94/ΣΤ2Γ (άνοιχτό), 94/ΣΤ13Α (κλειστὸ-2 δείγματα), 94/ΣΤ13Α (άνοιχτό), 94/Ζ2Γ (κλειστό), 94/Ζ7B (κλειστό), 94/H8A (άνοιχτό), 94/H11 (άνοιχτό), 94/H13A (κλειστό, ὁλόβαφος παραπληρωματικὸς

κύκλος), 94/H13A (άνοιχτό), 94/H28B (κλειστό), 94/H29A (κλειστό-2 δείγματα), 94/H29A (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/H29Δ (άνοιχτό), 94/H29K (κλειστό), 94/H29Λ (άνοιχτό), 94/Θ1Α (άνοιχτό), 94/Θ2Α (άνοιχτό, ΥΜΙΑ παραπληρωματική διακόσμηση), 94/Θ2Α (κλειστό), 94/Θ3Α (κλειστό), 94/Θ3Γ (κλειστό).

1642. Μόνο σὲ ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 4.83% (9/186) χρησιμοποιήθηκαν χονδροειδεῖς πηλοί.

1643. Καρέτσου 1975, 338, εἰκ. 6α (παχύτερος ἐξωτερικὸς ἑλικας) καὶ 1978, εἰκ. 7.4 (ἰσόπαχη, τρέχουσα σπείρα).

1644. Συγκριτικὰ μὲ τὸν συνολικὸ ἀριθμὸ ὀστράκων μὲ ραβδωτὴ διακόσμηση (667).

1645. *Κλειστά*: 14/62, *Άνοιχτά*: 48/62.

1646. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K185** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/8 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K209** – 93/B6/32 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K213** – 93/B16/30 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K236** – 94/H24/2 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K240** – 94/Θ1Α/8 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K287** – 94/Γ5/6 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K291** – 94/Ε-Θ21Α/2 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K294** – 94/ΣΤ7Α/12 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K325** – 94/Ε10Α/2 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K327** – 94/H2Β/6 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), 94/Ζ9Γ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K808** – 94/Θ13/2 (ρυτὸ), **K627** – 93/A67/14 (πρόχους), **K648** – 94/A17/1 (πρόχους), **K656** – 94/Ζ2Β/28θ (πρόχους), **K659** – 94/Ζ5/102ε (πρόχους), **K682** – 92/6/1 (γεφυρόστομη πρόχους), **K686** – 93/A25/15 (γεφυρόστομη πρόχους), **K715** – 94/Ζ9Γ/25 (γεφυρόστομη πρόχους), **K451** – 93/A6/17 (πιθοειδές), **K456** – 93/A53/4 (πιθοειδές), **K457** – 93/A67/11 (πιθοειδές), **K514** – 94/H29Λ/8 (πιθοειδές), **K518** – 93/A18/5 (πιθοειδές). Σύνολο: 24 δείγματα. Γενικὰ δὲν παρατηροῦνται ἰδιαιτέρες συγκεκριντρώσεις μεταξὺ κλειστῶν καὶ ἀνοιχτῶν. Στὰ ἐπιμέρους σχήματα ὑπερτεροῦν τὰ ἡμισφαιρικὰ κύπελλα (6/24), τὰ *πιθοειδῆ* (5/24), τὰ *εὐθύπλευρα κύπελλα* (5/24) καὶ οἱ *πρόχοι* (4/24). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1155** – 93/A6/21 (κλειστό), **K1156** – 93/A6/23 (κλειστό), **K1157** – 93/B15/89 (κλειστό), **K1158** – 93/B16/44 (κλειστό), **K1159** – 94/Γ9Β/8 (κλειστό), **K1160** – 94/Γ11Β/4 (κλειστό), **K1161** – 94/ΣΤ4Β/11 (κλειστό), **K1162** – 94/ΣΤ13Α/3 (κλειστό), **K1163** – 94/Ζ3/81

(κλειστό), **K1164** – 94/Ζ5Α/14 (κλειστό), **K1165** – 94/Ζ9Γ/36 (κλειστό), **K1166** – 94/H8Β/8 (άνοιχτό), **K1167** – 94/ΣΤ13Α/10 (άνοιχτό), **K1168** – 94/H13Α/17 (κλειστό). Σύνολο: 14 δείγματα. Ὅλα, ἐκτὸς δύο περιπτώσεων, κλειστά. Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 92/7 (κλειστό-3 δείγματα), 93/A6 (κλειστό-5 δείγματα), 93/A15Α (άνοιχτό), 93/A16 (κλειστό-8 δείγματα), 93/A17 (άνοιχτό), 93/A20 (κλειστό-2 δείγματα), 93/A30 (κλειστό-3 δείγματα), 93/A35 (κλειστό), 93/A49 (κλειστό-3 δείγματα), 93/A49 (άνοιχτό), 93/A53 (κλειστό-2 δείγματα), 93/A53 (άνοιχτό), 93/B1 (άνοιχτό-2 δείγματα), 93/B3α (κλειστό), 93/B3β (κλειστό), 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (κλειστό), 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (άνοιχτό), 93/B4 Β. Συγκ. (άνοιχτό), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (κλειστό-7 δείγματα), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (άνοιχτό-5 δείγματα), 93/B5 (κλειστό-7 δείγματα), 93/B5 (άνοιχτό-3 δείγματα), 93/B6 (άνοιχτό), 93/B11 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B15 (κλειστό-11 δείγματα), 93/B16 (κλειστό-5 δείγματα), 93/E1 (άνοιχτό), 94/B3Α (κλειστό), 94/B34 (άνοιχτό), 94/Γ3Α (κλειστό-3 δείγματα), 94/Γ3Α (άνοιχτό), 94/Γ3Γ (κλειστό), 94/Γ3Γ (άνοιχτό), 94/Γ5 (κλειστό), 94/Γ5 (άνοιχτό), 94/Γ5Α (κλειστό), 94/Γ7 (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Γ9Α (κλειστό), 94/Γ12 (κλειστό), 94/E8Β (κλειστό), 94/Ε-Θ13 (κλειστό), 94/Ε-Θ20Β (κλειστό), 94/ΣΤ4Α (κλειστό), 94/ΣΤ9Β (κλειστό), 94/ΣΤ11Α (κλειστό), 94/ΣΤ13Α (κλειστό-3 δείγματα), 94/ΣΤ13Β (κλειστό-2 δείγματα), 94/ Ζ2Γ (κλειστό), 94/Ζ3Β (κλειστό), 94/Ζ3Δ (κλειστό), 94/Ζ5Α (κλειστό), 94/Ζ5Α (άνοιχτό), 94/Ζ6 (άνοιχτό-3 δείγματα), 94/Ζ9Β (κλειστό), 94/Ζ9Β (άνοιχτό), 94/Ζ9Γ (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ζ9Γ (άνοιχτό-3 δείγματα), 94/Ζ10 (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ζ10 (άνοιχτό-4 δείγματα), 94/Ζ13Α (κλειστό-2 δείγματα), 94/H2Α (κλειστό), 94/H2Β (κλειστό), 94/H8Α (κλειστό), 94/H8Α (άνοιχτό), 94/H8Β (άνοιχτό), 94/H11 (κλειστό-4 δείγματα), 94/H11 (άνοιχτό), 94/H13Α (άνοιχτό), 94/H29Δ (άνοιχτό), 94/H29Ι (κλειστό), 94/H29Κ (κλειστό-3 δείγματα), 94/H29Θ (άνοιχτό), 94/Θ1Α (κλειστό), 94/Θ3Α (κλειστό), 94/Θ3Β (κλειστό), 94/Θ3Γ (άνοιχτό), 94/Θ4 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Θ9 (άνοιχτό), 94/Θ9Α (κλειστό), 94/Θ10Α (κλειστό-2 δείγματα). Σύνολο: 157 δείγματα. Ἐξ αὐτῶν, ἡ μεγάλη πλειονότητα (113/157), ἀνήκει σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα. Ἡ ὑπεροχὴ τῶν κλειστῶν ἀγγείων εἶναι, σὲ σχέση

με δείγματα με ραβδωτή διακόσμηση, λιγότερο απόλυτη.

1647. Coldstream and Huxley 1972, 283, 290, ζ12, 17-18, 19, 22-23, 27, 35, 43-44, 46 (& 11 ακόμη δείγματα), 48, 51, 55, 59, 61-64, 66, 80-84, η8, 21, 46, θ8, 12, 20-21, ω32-34, 36, 38-39, 41-42, 71, και σε ταφικά σύνολα (Tomb C18, 35, D61, E44-46, L3). Αντιθέτως στο dep. ε, σε έναν καθαρά MM IIIB όριζοντα, τα δείγματα με πτυχωτή διακόσμηση είναι ελάχιστα (ε27, 65, 67). Καταγεγραμμένο σύνολο: 62 δείγματα.

1648. Davis 1986, 82, pl. 63.AA85 (Period IV). Cummer and Schofield 1984, pl. 54.a, pl. 59.673, pl. 62. 820 (YM IA).

1649. Rutter and Rutter 1976, 43, 53, ill. 12.415, 416, 418, 427 (Phase III-YM IA) και Phase IV (πρώμη YM IB). Mountjoy 1999, 11, 254, fig. 82.7 (YE I-Ήγ. Στέφανος).

1650. Lolos 1985, 265-266, 534. Mountjoy 1999, 306, fig. 105.3, 6, 8 (YE I).

1651. Καρέτσου 1975, 338, «...και αραιότερα τα γραπτά «στολιδωτά» της YM IA περιόδου». 1980, 343. Οί χαρακτηρισμοί στο κείμενο της ανασκαφικής έκθεσης είναι ιδιαίτερα αόριστοι και όχι μόνον δεν προσδιορίζουν τον αριθμό, αλλά ούτε το ποσοστό της συγκεκριμένης θεματικής κατηγορίας, σε σχέση με το σύνολο του υλικού.

1652. Καρέτσου 1975, 337-338. 1978, 255. 1979, 281. 1980, 347. 1981, 408. Επίσης βλ. σχόλια στο τμήμα για τα ρυτά, όσον αφορά την πιθανή τελετουργική/θρησκευολογική σημασία της συγκεκριμένης θεματικής ένότητας.

1653. Λόγω της αποσπασματικότητας του έν λόγω υλικού, μία μεγάλη ομάδα δειγμάτων (33) εντάσσεται δυστυχώς στα άπροσδιόριστα ή έλλιπη φυτικά θέματα. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K260** - 92/4/4 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K284** - 94/B42B/5 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), **K296** - 94/ΣΤ9Γ/2 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K316** - 94/H29Θ/6 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), **K330** - 94/Θ1Α/7 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), **K333** - 93/B3γ/11 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες) και πιθανώς το **K652** - 94/E-Θ23B/5 (πρόχοι). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένο-*

τήτων: **K1232** - 94/ΣΤ7Α/2 (κλειστό). Από τους *πίνακες*: 93/A29 (κλειστό), 93/B5 (άνοιχτό-2 δείγματα), 93/B16 (άνοιχτό), 93/B16 (κλειστό), 93/Δ6 (άνοιχτό), 94/Γ2 (άνοιχτό), 94/Γ2B (άνοιχτό), 94/Γ2B (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ2Γ (άνοιχτό), 94/E9 (άνοιχτό), 94/I1 (κλειστό). *Κεραίες κρόκων ή κρίνων* σώζονται σε 12 αποσπασματικά δείγματα: Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K310** - 94/H13Α/20 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K314** - 94/H29Α/2 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K355** - 93/B5/135 (ήμισφαιρικό κύπελλο με πόδι), **K825** - 94/Γ3B/6 (ρυτό). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοτήτων*: **K1228** - 94/B39/1 (κλειστό, βάση), **K1233** - 94/H29Α/9α (κλειστό, βάση), και πιθανώς το **K1231** - 94/E4/5 (άνοιχτό). Από τους *πίνακες*: 93/B2 (κλειστό), 93/B4 Έπέκτ. Δ (κλειστό), 93/B5 (άνοιχτό), 94/B24 (κλειστό), 94/Θ3B (κλειστό).

1654. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K324** - 94/E3/5 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), **K330** - 94/Θ1Α/7 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), **K351** - 94/Θ10Α/3 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες), **K842** - 93/B6/3 (ρυτό), **K852** - 94/Z5Α/4 (ρυτό), **K673** - 94/H29Α/5 (πρόχους). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοτήτων*: **K1179** - 93/B5/64 (κλειστό). Από τους *πίνακες*: 93/B6 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B6 (άνοιχτό), 93/B16 (άνοιχτό), 94/B1Α (κλειστό), 94/ΣΤ7Γ (κλειστό), 94/Z7Α (κλειστό), 94/H29B (άνοιχτό), 94/Θ10 (κλειστό). *Σύνολο*: 17 δείγματα. Ίσως δύο δείγματα από τους *πίνακες* με παχύτερους κλάδους, όπως το 93/B6 (άνοιχτό) και το 94/ΣΤ7Γ (κλειστό), να ανήκουν στην YM IA περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, 291, E61-62, YM IA). Παρόμοια δείγματα άπαντούν στο κεραμικό υλικό από το ιερό του Γιούχτα (Καρέτσου 1975, 337-338, εικ. 5 και 1978, 255, εικ. 7.3, 5).

1655. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K204** - 92/7/7 (ευθύπλευρο κύπελλο τύπου Βαφειοῦ-κάθετη διάταξη), **K292** - 94/E-Θ23B/6 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες-έξωτ, κάθετη διάταξη), **K323** - 93/B9/25 (ήμισφαιρικό κύπελλο-κάθετη διάταξη), **K326** - 94/Z9Γ/24 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες-λοξή/κάθετη διάταξη), **K809** - 92/4/13 (ρυτό, κά-

θετη διάταξη), **K826** – 94/Γ5/9 (ρυτò- λοξή/κάθετη διάταξη), **K831** – 94/ΣΤ11Β/7 (ρυτò, κάθετη διάταξη), **K859** – 92/4/6 (κύπελλο-ρυτò-κάθετη διάταξη), **K871** – 94/Θ10Α/5 (κύπελλο-ρυτò, κάθετη/λοξή διάταξη), **K949** – 94/Ε8Α/8 (καρποδόχη-κάθετη/οριζόντια διάταξη), **K549** – 93/Β5/52 & 93/Β5/65α-β (πιθαμφορέας-οριζόντια σειρά), **K555** – 93/Β4 Συγκ. Άγγείων/32α-β (πιθαμφορέας-οριζ. σειρά), **K556** – 93/Β5/69 (πιθαμφορέας-κάθετη διάταξη). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1171** – 93/Β4 Συγκ. Άγγείων/27 (κλειστò-οριζόντια διάταξη), **K1173** – 93/Β4 Ἐπέκτ. Δ/17 (κλειστò-κάθετη διάταξη), **K1176** – 93/Β5/56 (ἀνοιχτò-κάθετη διάταξη), **K1178** – 93/Β5/61 (κλειστò-κάθετη διάταξη), **K1180** – 93/Β5/67 (κλειστò, ἴσως πιθαμφορέας-κάθετη διάταξη), **K1182** – 93/Β5/119 (κλειστò-οριζόντια/λοξή διάταξη), **K1183** – 93/Β5/197δ (κλειστò-κάθετη/λοξή διάταξη), **K1189** – 93/Β16/51 (ἀνοιχτò-κάθετη διάταξη), **K1191** – 93/Β16/68 (κλειστò-κάθετη διάταξη, ἴσως ἑλικά), **K1192** – 93/Β16/73 (κλειστò, οριζόντια/λοξή διάταξη), **K1194** – 94/Β21Β/1 (κλειστò-οριζόντια διάταξη), **K1195** – 94/Β26/1 (κλειστò-κάθετη/ἀνάστροφη διάταξη, δύο ἄξονες), **K1196** – 94/Β28/3 (ἀνοιχτò-κάθετη/λοξή διάταξη), **K1197** – 94/Β28/4 (κλειστò-λοξή διάταξη), **K1199** – 94/Β41/3 (κλειστò-κάθετη διάταξη), **K1211** – 94/ΣΤ13Α/4 (κλειστò-κάθετη διάταξη), **K1218** – 94/Η11/13 (κλειστò-κάθετη διάταξη), **K1220** – 94/Η24/16 (κλειστò-κάθετη διάταξη, πιθανό), **K1221** – 94/Η28Β/2 (κλειστò μεγάλο-κάθετη/λοξή διάταξη), **K1222** – 94/Η29Ε/1 (κλειστò, λοξή διάταξη), **K1223** – 94/Η29Ζ/1 (κλειστò, κάθετη διάταξη). Από τοὺς *πίνακες*: 93/Β2 (κλειστò-λοξή διάταξη), 93/Β2 (κλειστò-οριζ./λοξή διάταξη), 93/Β3α (ἀνοιχτò-οριζόντια διάταξη), 93/Β3γ (κλειστò-κάθετη διάταξη), 93/Β5 (κλειστò-κάθετη διάταξη), 93/Β5 (ἀνοιχτò-κάθετη διάταξη), 93/Β6 (κλειστò-κάθετη διάταξη), 94/Ε-Θ25 (κλειστò-κάθετη/λοξή διάταξη), 94/Η11 (ἀνοιχτò-κάθετη/λοξή διάταξη), 94/Η11 (ἀνοιχτò-λοξή διάταξη), 94/Η11 (κλειστò-κάθετη διάταξη), 94/Η29Α (κλειστò-κάθετη διάταξη), 94/Θ11 (κλειστò-κάθετη διάταξη). Σύνολο: 47 δείγματα.

1656. Βλ. Σχ. 2.2.

1657. Coldstream and Huxley 1972, η59 (ΥΜ ΙΑ-κλειστò), λ11 (ΥΜ ΙΒ-κύπελλο), ν33 (ΥΜ ΙΒ-πρό-

χους), ξ114 (ΥΜ ΙΒ-ἀνθοδοχεῖο), ξ118 (ΥΜ ΙΒ-πρόχους), ξ147 (ΥΜ ΙΒ-πιθοειδές), ω136-137 (ΥΜ ΙΒ-κύπελλο), ω163 (ΥΜ ΙΒ-κύπελλο), ω212 (ΥΜ ΙΒ-σκύφος).

1658. Cummer and Schofield 1984, pl. 55g, pl. 72.1131 (ΥΜ ΙΒ) (ἀλάβαστρο), pl. 80.1393 (ΥΜ ΙΒ-κύπελλο), pl. 83.1524 (ΥΜ ΙΒ-ρυτò). Sakellarakis and Sakellarakis 1997, fig. 406 (ΥΜ ΙΑ). Watrous 1992, fig. 13.93 (ΥΜ ΙΒ-κνωσιακò κύπελλο). Καρέτσου 1979, 281, πίν. 162α).

1659. Coldstream and Huxley 1972, 291, 298-289, όπου καταγράφονται μόνο δύο τοπικές ἀπομιμήσεις καλαμοειδῶν κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ (Ε61, 62), καὶ σχετικὰ περιορισμένους ἀριθμὸς δειγμάτων κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ, ὅταν τὸ συγκεκριμένο θέμα γίνεται πλέον χαρακτηριστικò τμήμα τοῦ ρεπερτορίου τοῦ οἰκισμοῦ (ξ1-4, 8-9, ω104-105, κύπελλα, ω160, 170-κωδωνόσχημα κύπελλα, ξ112-114, ἀνθοδοχεῖα, ν32-πρόχους).

1660. Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1189** – 93/Β16/51 (κλειστò-κάθετη διάταξη) καὶ πιθανῶς τὸ **K1227** – 93/Β16/58 (κλειστò-κάθετη διάταξη). Από τοὺς *πίνακες*: πιθανῶς τὸ 93/Β16 (κλειστò-κάθετη/λοξή διάταξη) καὶ τὸ 94/Ε-Θ23Α (κλειστò-κάθετη διάταξη). Σύνολο: 4 δείγματα.

1661. Βλ. Ὑποσημ. 1659. Φαίνεται πὼς στὰ Κύθηρα, ἐνωτικὲς φυτικὲς συνθέσεις μὲ κλάδους, μίσχους καὶ φύλλα, πόσο μάλλον αὐθεντικὲς συνθέσεις καλαμοειδῶν, κάνουν τὴν οὐσιαστικὴ τους ἐμφάνιση στὸ διακοσμητικò ρεπερτόριο, κατὰ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο καὶ ὄχι, ὅπως στὴν Κρήτη, κατὰ τὴν ΥΜ ΙΑ. Τὸ μοναδικὸ φυτικὸ θέμα, ἐνωτικῆς παράδοσης, τὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται νωρίτερα, καὶ συγκεκριμένα κατὰ τὴ ΜΜ ΙΙΙΒ περίοδο, σὲ σκοτεινὴ βαφὴ ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους, εἶναι τὰ ἐπάλληλα ὀξύληκτα φύλλα/φυλλοειδῆ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σὲ κάθετη διάταξη (Coldstream and Huxley 1972, ε42, 45-γεφυρόστομες πρόχοι, ε53-πρόχους, ε81, 84-κλειστά, ζ100-κλειστά, 103-ἀνοιχτά, ζ26-ΥΜ ΙΑ, κύπελλο, ζ25-ΥΜ ΙΑ, κύπελλο). Ὅσον ἀφορᾷ τὰ καλαμοειδῆ, ἐξίσου χαμηλὰ ποσοστὰ καταγράφονται τόσο στὸν οἰκισμὸ τῆς Ἀγ. Εἰρήνης (Cummer and Schofield 1984, pl. 60.681-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, pl. 81.1413-ΥΜ ΙΒ, πρόχους), ὅσο καὶ στὸ Μενελαῖον Λακωνίας (Catling 1996, fig. 2.10-ΥΜ ΙΒ, κλειστò).

1662. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K219** – 94/H13A/21 (εὐθύπλευρο κύπελλο-κάθετη διάταξη), **K256** – 94/B3B/5 (εὐθύπλευρο κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-ὀριζόντια φυλλοειδή), **K259** – 92/4/3 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K282** – 94/B17B/1 (ἡμισφαιρικό κύπελλο-κάθετη/λοξή διάταξη), **K284** – 94/B42B/5 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K305** – 94/H10A/8 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, ἀνάστροφα), **K317** – 94/Θ1A/13 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-κάθετη/λοξή διάταξη), **K322** – 93/B9/24 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-ἐσωτ. φύλλα, λοξή διάταξη), **K339** – 93/B10/8 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-ἀνάστροφα), **K343** – 94/Γ2-3/1 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-ἐσωτ. φύλλα, κάθετη διάταξη), **K389** – 94/B20Γ/11 (σκύφος), **K820** – 94/A17/35 (ρυτό), **K845** – 94/Γ2B/25 (ρυτὸ-ὀριζόντια/λοξή διάταξη), **K846** – 94/E4A/6 (ρυτὸ-ὀριζόντια διάταξη), **K560** – 93/B5/142α-β (πιθαμφορέας-ὀριζόντια/λοξή διάταξη), **K604** – 94/Z10/7 (πρόχους-κάθετη διάταξη, ἀνάστροφα), **K626** – 93/A53/5 (πρόχους-κάθετη διάταξη), **K633** – 93/B5/100ε (πρόχους-ὀριζόντια διάταξη), **K645** – 93/B16/9 (πρόχους-κάθετη διάταξη, ἀνάστροφα), **K872** – 93/A16/3-A3 (προχοῖδιο), **K723** – 94/H10A/9 (γεφυρόστομη πρόχους-κάθετη διάταξη), **K1020** – 94/H12B/26 (πῶμα). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1186** – 93/B8/7 (κλειστὸ-λοξή, ἀνάστροφη διάταξη), **K1201** – 94/Γ11B/2 (κλειστὸ-ὀριζόντια/λοξή διάταξη), **K1205** – 94/E-Θ30/5 (κλειστὸ-κάθετη διάταξη), **K1212** – 94/ΣΤ13A/6 (κλειστὸ-κάθετη διάταξη), **K1219** – 94/H13A/2 (ἀνοιχτὸ-λοξή/κάθετη διάταξη), **K1224** – 94/Θ10A/4 (κλειστὸ-κάθετη διάταξη), **K1226** – 93/B15/155Ζ (ἀνοιχτὸ, βάση-λοξή διάταξη), **K1230** – 94/Γ5/2&94/Θ8A/1 (κλειστὸ-κάθετη διάταξη). Από τὸς *πίνακες*: 93/A17 (κλειστὸ-κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη), 93/A44 (κλειστὸ-κάθετη/λοξή διάταξη), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἀνοιχτὸ-κάθετη/λοξή διάταξη), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (κλειστὸ-κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη), 94/B4 Συγκ. Ἀγγείων (ἀνοιχτὸ-λοξή διάταξη), 93/B5 (ἀνοιχτὸ-κάθετη/λοξή διάταξη), 93/B6 (ἀνοιχτὸ-κάθετη διάταξη, 2 δείγμα-

τα), 93/B6 (ἀνοιχτὸ-λοξή διάταξη), 93/B6 (κλειστὸ-κάθετη διάταξη), 93/B16 (ἀνοιχτὸ/εὐθύπλευρο κύπελλο-κάθετη διάταξη), 93/B16 (ἀνοιχτὸ/εὐθύπλευρο κύπελλο), 93/B16 (κλειστὸ-κάθετη/ὀριζόντια διάταξη), 93/B16 (κλειστὸ, κάθετη διάταξη), 94/A22 (ἀνοιχτό), 94/B20B (κλειστὸ-ὀριζόντια/λοξή διάταξη, δύο ἄξονες), 94/B20Γ (κλειστὸ-λοξή, ἀνάστροφη διάταξη), 94/B40A (ἀνοιχτό), 94/B41 (ἀνοιχτὸ-κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη), 94/B48A (κλειστὸ-λοξή διάταξη, ἀνάστροφα), 94/B48A (ἀνοιχτὸ-κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη), 94/B48A (ἀνοιχτὸ-κάθετη διάταξη), 94/Γ2B (ἀνοιχτό), 94/Γ2B (κλειστό), 94/Γ3A (ἀνοιχτὸ-λοξή διάταξη), 94/Γ9A (κλειστὸ-κάθετη διάταξη), 94/E4A (ἀνοιχτὸ-λοξή διάταξη), 94/ΣΤ7Γ (ἀνοιχτὸ-κάθετη διάταξη), 94/H19Γ (ἀνοιχτὸ-λοξή διάταξη), 94/H11 (κλειστὸ-κάθετη διάταξη), 94/H11 (ἀνοιχτό, λοξή διάταξη), 94/H29Γ (ἀνοιχτό), 94/H29E (ἀνοιχτό). Σύνολο: 64 δείγματα.

1663. Από τὸς καταλόγους τῶν *επιμέρους σχημάτων*: **K256** – 94/B3B/5 (εὐθύπλευρο κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K604** – 94/Z10/7 (πρόχους), **K626** – 93/A53/5 (πρόχους), **K723** – 94/H10A/9 (γεφυρόστομη πρόχους). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1186** – 93/B8/7 (κλειστό), **K1201** – 94/Γ11B/2 (κλειστό), **K1205** – 94/E-Θ30/5 (κλειστό), **K1212** – 94/ΣΤ13A/6 (κλειστό), **K1224** – 94/Θ10A/4 (κλειστό). Από τὸς *πίνακες*: 93/B5 (ἀνοιχτό), 94/H11 (ἀνοιχτό), 94/H19Γ (ἀνοιχτό). Στὸ Καστρί παρόμοια δείγματα χρονολογῶνται κυρίως στὴ ΜΜ ΙΙΒ καὶ κάποια στὴν πρώιμη ΥΜ ΙΑ περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, ε42, 45-γεφυρόστομες πρόχοι, ε53-πρόχους, ε81, 84-κλειστά, ζ100-κλειστό, 103-ἀνοιχτό, ζ26-ΥΜ ΙΑ, κύπελλο, ζ25-ΥΜ ΙΑ, κύπελλο).

1664. Ἐνα συγκεκριμένο δείγμα ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων* (**K1230** – 94/Γ5/2&94/Θ8A/1), με ἰδιόρρυθμη παράσταση φύλων ἐκφυομένων ἐκ κυματοειδοῦς ταινίας βάσης, ἔχει σχεδὸν ἀκριβῆ παράλληλα στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οἰκισμό (Coldstream and Huxley 1972, 299, ξ112-ΥΜ ΙΒ, ἀνθοδοχεῖο, γιὰ κυματοειδῆ ταινία ἐδάφους, ξ115-122, ἰδιαίτερα τὰ ξ121-122, ΥΜ ΙΒ, κλειστά).

1665. Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1172** – 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/28 (κλειστὸ-

κάθετη διάταξη). Από τους πίνακες: 93/B6 (άνοιχτο-λοξή διάταξη), 94/E-Θ16Γ (κλειστό-λοξή διάταξη). Σε ιδιότυπη σύνθεση: **K1230** - 94/G5/2&94/Θ8Α/Ι, από τον κατάλογο των θεματικών έννοιών. Σύνολο: 5 δείγματα (3,52%).

1666. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K689** - 93/A49/4 (γεφυρόστομη πρόχους-οριζόντια/λοξή διάταξη). Από τον κατάλογο των *θεματικών έννοιών*: **K1225** - 94/Θ11Β/3 (κλειστό, κάθετη, ανάστροφη διάταξη). Από τους πίνακες: 93/B5 (κλειστό-λοξή διάταξη), 93/B15 (κλειστό-κάθετη, ανάστροφη διάταξη), 93/B16 (κλειστό-κάθετη/λοξή διάταξη). Σύνολο: 5 δείγματα (3,52%).

1667. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K179** - 93/B15/9 (κύπελλο τύπου Βαφειοῦ), **K208** - 93/B5/39 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K211** - 93/B15/16 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K238** - 94/H29Α/6 (εὐθύπλευρο κύπελλο-κάθετη διάταξη), **K243** - 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/4 (εὐθύπλευρο κύπελλο με διακριτὸ χεῖλος), **K250** - 94/H24/4 (εὐθύπλευρο κύπελλο με διακριτὸ χεῖλος-ἀνάστροφη διάταξη με στιγμές), **K269** - 93/B4/71 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K276** - 93/B6/35 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-ἐκ χείλους), **K277** - 93/B6/37 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K278** - 93/B6/39 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K280** - 93/B16/25 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K281** - 93/B16/32 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K283** - 94/B28/5 (ἡμισφαιρικό κύπελλο-οριζόντια διάταξη), **K292** - 94/E-Θ23Β/6 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες-ἐπὶ χείλους, καὶ κάτωθεν χείλους, ἔσωτ.), **K313** - 94/H24/3 (ἡμισφαιρικό κύπελλο-οριζόντια διάταξη), **K329** - 94/H13Γ/1 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K394** - 94/Θ11Β/8 (σκύφος), **K402** - 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4 (λεκάνη, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K807** - 94/Θ1Γ/4 (ρυτό), **K809** - 92/4/13 (ρυτό). Από τον κατάλογο των θεματικών έννοιών: **K1174** - 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/17α (κλειστό-οριζόντια διάταξη, με στιγμή), **K1177** - 93/B5/58 (κλειστό-κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη), **K1215** - 94/Z7Α/1 (κλειστό-οριζόντια διάταξη, χωρίς γραμμή). Από τους πίνακες: 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/17α (κλειστό-οριζόντια διάταξη,

ἀνάστροφη, με στιγμές), 93/B6 (άνοιχτο-οριζόντια διάταξη, ἀνάστροφη), 93/B14 (κλειστό-οριζόντια, ἀνάστροφη διάταξη), 93/B15 (άνοιχτο-οριζόντια διάταξη), 93/B15 (κλειστό-οριζόντια διάταξη), 93/B16 (άνοιχτο-οριζόντια, ἀνάστροφη διάταξη), 94/Γ3Β (άνοιχτο-οριζόντια διάταξη), 94/Γ8 (κλειστό-οριζόντια διάταξη), 94/ΣΤ4Β (κλειστό-οριζόντια διάταξη, με στιγμές). Σύνολο: 35 δείγματα.

1668. Coldstream and Huxley 1972, μ19, 20 (ΥΜ ΙΒ-σκύφοι), ν3, 4, 20, 21 (ΥΜ ΙΒ-ἡμισφαιρικά κύπελλα), ξ33, 34, 35 (ΥΜ ΙΒ- ἡμισφαιρικά κύπελλα), ξ67 (ΥΜ ΙΒ-σκύφος), ξ134 (ΥΜ ΙΒ-πρόχους), ω175, 177, 178, 179-180 (ΥΜ ΙΒ-ἡμισφαιρικά κύπελλα), ω189, 192, 193, 195, 196, 200 (ΥΜ ΙΒ-σκύφοι). Παρόμοιου τύπου ταινίες ἀπαντοῦν καὶ κάτωθεν τοῦ χείλους ἢ ἐπὶ τοῦ ὤμου κλειστών ἀγγείων (ν34-ΥΜ ΙΒ πρόχους, μ6-ΥΜ ΙΒ, ἡμισφαιρικό κύπελλο, ω107, 108, 114 -ΥΜ ΙΒ, ἡμισφαιρικά κύπελλα). Ἀγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 53k, pl. 55m. Μενελαῖον Λακωνίας: Catling 1996, fig. 2.1 (ΥΜ ΙΒ), fig. 2.12, 13, 14 (ΥΜ ΙΒ).

1669. **K1174** - 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/17α, **K1177** - 93/B5/58, 93/B6, 93/B15, 93/B16, **K250** - 94/H24/4, 93/B4 Ἐπέκτ. Δ, 93/B14.

1670. Coldstream and Huxley 1972, μ42 (ΥΜ ΙΒ-κλειστό). Ἀγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 62.821, 822 (ΥΜ ΙΒ-εὐθύπλευρα κύπελλα).

1671. Βλ. Σχ. 3.3 (**K269** - 93/B4/71, **K179** - 93/B15/9, **K283** - 94/B28/5, **K292** - 94/E-Θ23Β/6).

1672. Στὸ Καστρί δὲν ἀπαντᾷ καθόλου. Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 53o, pl. 71.1113 (ΥΜ ΙΒ), pl. 86.1466 (ΥΜ ΙΒ). Στὴν Κόκλα, βλ. Demakopoulou 1993, pl. 10.41 (ΥΕ ΙΙΒ).

1673. 93/B2, **K278** - 93/B6/39.

1674. Coldstream and Huxley 1972, ω79, 80 (ΥΜ ΙΑ-κύπελλα). Στὴν Ἀγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 54d, pl. 63.833 (εὐθύπλευρο κύπελλο), pl. 88.1717 (ΥΜ ΙΑ-κύπελλο). Στὴν Κνωσό, βλ. Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. G, fig. 37.261 (ΥΜ ΙΑ-κύπελλο). Στὸ Παλαίκαστρο, βλ. MacGillivray 1989, fig. 5.1098 (ΥΜ ΙΑ-κύπελλο).

1675. **K809** - 92/4/13, **K238** - 94/H29Α/6, **K807** - 94/Θ1Γ/4. Τὸ **K402** - 93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4, με φυλλοφόρες ταινίες σὲ λοξή διάταξη, ἀνήκει στὴ ΜΜ ΙΙΒ ἢ στὴ μεταβατική ΜΜ ΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ περίοδο (βλ. λεκάνες).

1676. Coldstream and Huxley 1972, ω136 (YM IB-κύπελλο), ω212 (YM IB-σκύφος). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 48.172 (YM IB-κύπελλο), pl. 82.1476 (YM IB-εὐθύπλευρο κύπελλο), pl. 84.1546 (YM IB-κλειστό).

1677. Μοναδική εξαίρεση ἀποτελοῦν τὰ: **K706** – 94/E-Θ16B/8 (γεφυρόστομη πρόχους, με κλάδο/μίσχους) καὶ **K829** – 94/E-Θ21A/8 (ρυτὸ-με φύλλο), ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων, καὶ **K1169** – 94/Z2A/1&94/Z2B/6 (κλειστό, με φύλλα/φυλλοειδὴ κοσμήματα) καὶ **K1210** – 94/ΣΤ9A/1 (κλειστό-με κλάδο καὶ φύλλο), ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων.

1678. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K636** – 93/B14/20α (πρόχους), **K1011** – 93/B16/46 (πῶμα). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1207** – 94/ΣΤ2Γ/1 (ἀνοιχτό), **K1210** – 94/ΣΤ9A/1 (κλειστό), **K1217** – 94/H11/10 (ἀνοιχτό). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 93/B6 (ἀνοιχτό), 93/B16 (κλειστό), 94/B2B (κλειστό), 94/Z3A (ἀνοιχτό). Παρόμοια ἐκδοχὴ κρίνου στὰ Κύθηρα, ἄν καὶ ἰδιαίτερα σπάνια, ἀπαντᾷ κατὰ τὴν YM IB περίοδο (Coldstream and Huxley 1972, μ14-YM IB σκύφος).

1679. Μοναδική εξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K1011** – 93/B16/46, με ἐπάλληλους κρίνους σὲ ὀριζόντια διάταξη, κάποια ἀπὸ τὰ παράλληλα γιὰ τὴν ὁποία ἀνήκουν στὴν YM II περίοδο (Άγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1319-ἀμφορέας YM IA-B. Κνωσός: Porham 1984, pl. 148.4, κύπελλο, pl. 158.8, pl. 166.60-YM II. Κομμός: Watrous 1992, fig. 19.357, fig. 23.499, fig. 32.751-YM II).

1680. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K803** – 93/B10/1 – A54 (ἀκέραιο ρυτὸ-ἀκτινωτὴ, κάθετη διάταξη), **K706** – 94/E-Θ16B/8 (γεφυρόστομη πρόχους-κάθετη διάταξη). Τὸ **K352** – 92/4/2 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο με πόδι-ἀκτινωτὴ, κάθετη διάταξη) ἀνήκει σὲ μία παραλλαγὴ τοῦ τύπου αὐτοῦ, με ὄρθιο πετάλιο μεταξὺ δύο κεραίων (σχετικὰ παραπλήσιο δεῖγμα ἀπὸ τὴν Κόκλα: Demakourouli 1993, pl. 5.16-YE IIA, πρόχους). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1209** – 94/ΣΤ4B/4 (κλειστό-κάθετη διάταξη). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 93/B5 (ἀνοιχτό-κάθετη ἀνάστροφη διάταξη), 94/Θ1A (κλειστό-ὀριζόντια διάταξη).

1681. Coldstream and Huxley 1972, 299-300, ν 39 (YM IB-πρόχους), ω 142 (YM IB-κύπελλο), ω222 (YM IB-ψευδόστομος).

1682. Coldstream and Huxley 1972, ω113 (YM IB-κύπελλο), ω167 (YM IB-κωδωνόσχημο κύπελλο), ω180 (YM IB-κύπελλο), ω221 (YM IB-ἀνθοδοχεῖο). Sakellarakis and Sakellarakis 1997, fig. 416 (YM IB).

1683. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K829** – 94/E-Θ21A/8 (ρυτό). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1188** – 93/B15/117 (ἀνοιχτό, ἐξηρημένο), **K1169** – 94/Z2A/1&94/Z2B/6 (κλειστό, με φύλλα).

1684. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K832** – 94/ΣΤ14/1 (ρυτὸ-ἀκτινωτὴ, κάθετη διάταξη). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1170** – 93/B2/6 (κλειστό), **K1202** – 94/E5A/38 (κλειστό). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 94/E5Γ (ἀνοιχτό). Τὸ **K1202** – 94/E5A/38 σῶζει ὄρθιο πετάλιο μεταξὺ ἐλίκων ἢ κεραίων, πιθανῶς τμήμα παπυροειδοῦς. Σχετικὰ παραπλήσιο δεῖγμα στὴν Άγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 59.676 (μυκηναϊκό, κλειστό).

1685. **K358** – 94/B48B/1 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο με πόδι).

1686. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K234** – 94/ΣΤ9Γ/13 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K274** – 93/B6/4 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K322** – 93/B9/24 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, με διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K390** – 94/E8B/3 (σκύφος), **K840** – 93/B5/2 (ρυτό), **K1019** – 94/H10A/4 (πῶμα). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1181** – 93/B5/68α (κλειστό), **K1184** – 93/B6/56 (κλειστό), **K1187** – 93/B12/9 (ἀνοιχτό), **K1213** – 94/ΣΤ17/1 (κλειστό). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 94/ΣΤ9Γ (κλειστό).

1687. Ἀνάλογες συνθέσεις καὶ παρόμοιες ἐκδοχὲς ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί, βλ. Coldstream and Huxley 1972, 299, μ8-9, YM IB, κύπελλα, μ50-YM IB, κύπελλο, ω154-YM IB, κύπελλο, ω207, 208-YM IB, σκύφοι. Στην Άγ. Εἰρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1363s, pl. 86.1564-YM IB, κωδωνόσχημο κύπελλο, pl. 86.1570-YM IB, κύπελλο. Στὸ Παλαίκαστρο, βλ. Sackett and Porham 1970, fig. 9.35-YM IB, ρυτό. Στὸ Μενελαῖον Λακωνίας, βλ. Catling 1996, fig. 2.1-YM IB, κύπελλο.

1688. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K589** – 94/B28/6 (πρόχους). Τὸ **K588**

– 94/B24/5 (πρόχους), απλά δεν σώζεται στο άνω μέρος. Παρόμοια άπλοποιημένη έκδοχή στις Άρχάνες (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, fig. 418-ΥΜ ΙΒ).

1689. Από τους καταλόγους των *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K269** – 93/B4/71 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες-τμήμα φυτικής σύνθεσης), **K1014** – 94/E14/1 (πῶμα-ὀριζόντια σειρά). Από τον κατάλογο των *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1203** – 94/E-Θ15/3 (ἀνοιχτό), **K1229** – 94/Γ3Γ/5 (κλειστό, ἴσως μέρος σύνθεσης ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ). Παρόμοιο δείγμα στον οίκισμό (Coldstream and Huxley 1972, 299, μ5-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, ξ60-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο).

1690. Ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τὰ **K274** – 93/B6/4 (ήμισφαιρικό κύπελλο), ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*, τὸ ὁποῖο εἶναι πιθανῶς τμήμα σύνθεσης ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ, καὶ τὰ **K1203** – 94/E-Θ15/3 καὶ **K1229** – 94/Γ3Γ/5, ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*.

1691. Μοναδικές ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τὰ **K589** – 94/B28/6 (πρόχους-λοξή, ἀνάστροφη διάταξη), ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*, καὶ τὸ **K1203** – 94/E-Θ15/3, ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*.

1692. Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1206** – 94/E-Θ31/5 (κλειστό), **K1208** – 94/ΣΤ4Β/1 (κλειστό) καὶ πιθανῶς τὸ **K1204** – 94/E-Θ21Α/5 (κλειστό). Ἀπὸ τοὺς *πίνακες*: 94/Θ3Γ (κλειστό-μὲ στήμονες).

1693. **K1206** – 94/E-Θ31/5, **K1208** – 94/ΣΤ4Β/1 (βλ. Σχ. 6.1).

1694. Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν τόσο στὸν οίκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ξ141-ΥΕ ΙΙΑ, κλειστό, ω173-ΥΜ ΙΒ, κωδωνόσχημο κύπελλο, ω288-ΥΕ ΙΙΑ, κλειστό), ὅσο καὶ σὲ ἄλλα μινωικὰ κέντρα (Ἄγ. Εἰρήνη: Cummer and Schofield 1984, pl. 85.1549-μυκηναϊκό, ΥΕ ΙΙ, ἀλάβαστρο. Κνωσός: Porpham 1984, pl. 71.a-b-ΥΜ Ι/ΙΙ, πιθοειδές. Ἀρχάνες: Sakellarakis and Sakellarakis 1997, fig. 419, ΥΜ ΙΑ, πιθοειδές. Γουρνιά: Boyd-Hawes 1908, pl. VIII.21, ΥΜ ΙΒ). Μενελαῖον Λακωνίας: Catling 1996, 72, fig. 2.9, ΥΜ ΙΒ, οἶνοχόη, μὲ παράλληλα.

1695. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K1006** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/21 (πῶμα).

Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν στὸν οίκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ξ146-ΥΜ ΙΒ, κλειστό, J26d-ΥΜ ΙΒ, πιθοειδῆ), καὶ στὸ Μενελαῖον Λακωνίας (Catling 1996, 72, fig. 2.8-ΥΜ ΙΒ, οἶνοχόη, μὲ παράλληλα).

1696. Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1193** – 94/B20Γ/5 (κλειστό), **K1214** – 94/Z5Α/2 (κλειστό). Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν στὸν οίκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 301, ω161-ΥΜ ΙΒ, κωδωνόσχημο κύπελλο), ὅπου ἀποτελεῖ τὴν ἀπλούστερη μορφή ρόδακα καὶ συχνὰ χρησιμοποιεῖται στὰ πλαίσια τοῦ ἐναλλασσόμενου ρυθμοῦ, στὴν Ἄγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 74.1154-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο), στὴν Κνωσό (Porpham 1984, pl. 168.118-ΥΜ ΙΙ θέμα) καὶ στὰ Γουρνιά (Boyd-Hawes 1908, pl. G left-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο).

1697. Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1185** – 93/B6/57 (κλειστό, ἐντὸς καμπυλόγραμμου κοσμήματος). Παρόμοιες μορφές ροδάκων, σχετικὰ συγγενεῖς πρὸς τὴ λεγόμενη θάλασσια ἀνεμώνη, ἀπαντοῦν στὸν οίκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, η61-ΥΜ ΙΑ, κλειστό, η68-ΥΜ ΙΑ, κλειστό, ὡς παραπληρωματικὸ σπείρας, ἰδιαίτερα παραπλήσια μορφή ρόδακα καὶ σύνθεσης, ξ103-ΥΜ ΙΒ, ἀνοιχτό, ω152-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, ω175-176, ΥΜ ΙΒ, κύπελλα, ἰδιαίτερα παραπλήσια μορφή ρόδακα, ω247-ΥΜ ΙΒ, κλειστό, ω265, stellate flower, ΥΜ ΙΒ, κλειστό, ἰδιαίτερα παραπλήσιο σὲ μορφή).

1698. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K849** – 94/E-Θ16Α/4 (ρυτό). Παρόμοιες μορφές φύλλων κισσοῦ καὶ κρόκων ἀπαντοῦν μὲ μεγάλη συχνότητα στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸν οίκισμὸ (Coldstream and Huxley 1972, μ3, 4-ΥΜ ΙΒ, κύπελλα, μ17-ΥΜ ΙΒ, σκύφος, ν25-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, ξ52, 60-ΥΜ ΙΒ, κύπελλα, ξ68-ΥΜ ΙΒ, σκύφος, ω155-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, ω159-ΥΜ ΙΒ, κωδωνόσχημο κύπελλο, ω221-ΥΜ ΙΒ, ἀνθοδοχεῖο, Η5-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο), στὴν Ἄγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 75.1157-ΥΜ ΙΒ, εὐθύπλευρο κύπελλο), καὶ στὸ Παλαίικαστρο (Sackett and Porpham 1970, fig. 9.53-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο).

1699. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K713** – 94/Z3Α/1 (γεφυροστόμη πρόχους-πιθανῶς μεμονωμένο κόσμημα). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1175** – 93/

B4 Έπέκτ. Δ/19 (κλειστό), **K1198** – 94/B35B/1 (κλειστό). Στο **K1175** – 93/B4 Έπέκτ. Δ/19, κάτι παρόμοιο με φύλλο ιεροῦ κισσοῦ ἐντάσσεται σὲ ἓνα διακοσμητικὸ περιβάλλον ἀπροσδιορίστου χαρακτήρα. Παραπλήσια δείγματα ἀπαντοῦν στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, λ10-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, τὸ ὁποῖο θεωρεῖται εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν Κρήτη, ξ144-ΥΜ ΙΒ, πιθοειδές, ω287-ΥΕ ΙΙΑ, κλειστό), καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 49.175-ΥΜ ΙΒ, ρυτὸ, pl. 51.274-ΥΕ ΙΙ, γεφυρόστομη πρόχους, pl. 73.1138-ΥΕ ΙΙ, ἀλάβαστρο).

1700. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: πιθανῶς τὸ **K293** – 94/ΣΤ7Α/4 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1190** – 93/B16/59 (κλειστό), **K1200** – 94/Γ3Α1/3 (κλειστό), **K1216** – 94/Ζ7Γ/1 (ἀνοιχτό). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 94/B35B (κλειστό), 94/E5A (κλειστό), 94/E-Θ26A (κλειστό), 94/ΣΤ16 (κλειστό). Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, θ2-ΥΜ ΙΑ, εὐθύπλευρο κύπελλο, ξ49, 50, 54, 55-ΥΜ ΙΒ, κύπελλα, ω82-ΥΜ ΙΑ, κύπελλο, ω143-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο) καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 53χ-ΥΜ ΙΒ).

1701. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ **K1190** – 93/B16/59.

1702. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K215** – 94/Γ9Α/2 (εὐθύπλευρο κύπελλο). Ἀπὸ τοὺς πίνακες: 94/ΣΤ9Β (ἀνοιχτό). Στὸ **K215** – 94/Γ9Α/2, τὰ ἄνθη ἐμφανίζονται σὲ στενὴ, ὀριζόντια διακοσμητικὴ ζώνη, κάτωθεν τοῦ χεῖλους. Παρόμοια δείγματα ἀπαντοῦν στὴν Κνωσὸ (Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. C, fig. 37.260-ΥΜ ΙΑ) καὶ στὸ Παλαίκαстро (Mc Gillivray καὶ Sackett 1991, fig. 5-ΥΜ ΙΒ).

1703. Μόνο σὲ ἓνα ποσοστὸ τῆς τάξης τοῦ 2.95% (8/271) χρησιμοποιοῦνταν χονδροειδεῖς πηλοί.

1704. Coldstream and Huxley 1972, 296.

1705. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K246** – 94/Ζ2Α/4 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K331** – 92/4/12 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K279** – 93/B10/10 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, σὲ συνδυασμὸ μὲ φυλλοειδῆ), **K343** – 94/Γ2-3/1 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K347** – 94/H15/1 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο). Ἀπὸ τὸν

κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1234** – 92/4/8 (ἀνοιχτό), **K1235** – 94/B20Γ/6 (κλειστό), **K1236** – 94/H24/1 (ἀνοιχτό), **K1237** – 94/Θ3Β/3 (κλειστό).

1706. Coldstream and Huxley 1972, 296-297.

1707. Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1235** – 94/B20Γ/6 (κλειστό), **K1237** – 94/Θ3Β/3 (κλειστό). Ἐπίσης τὸ **K1236** – 94/H24/1 (ἀνοιχτό), ἀπεικονίζει μίαν ἐκδοχὴ μεταξὺ ἀστερίας καὶ θαλάσσιας ἀνεμώνης, μὲ στιγμὲς μεταξὺ τῶν ἀκτίνων. Εἶναι τὸ μόνο δείγμα, τὸ ὁποῖο, λόγω τῆς σκληρῆς ὀπτησης καὶ τῆς στύλωσης στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, θὰ μπορούσε ἐνδεχομένως νὰ θεωρηθεῖ εἰσαγωγή, πιθανῶς ἀπὸ τὴν Κρήτη. Στὸν οἰκισμὸ, σχεδὸν ὅλα τὰ δείγματα θεωροῦνται εἰσαγωγῆς ἀπὸ τὴν Κρήτη (Coldstream and Huxley 1972, 296, λ15 (ΥΕ ΙΙΑ), μ48, ν3-5, ω133, 134, 266).

1708. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K331** – 92/4/12 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες).

1709. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K279** – 93/B10/10 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, σὲ συνδυασμὸ μὲ φυλλοειδῆ). Τὸ **K1236** – 94/H24/1, ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων, δὲν ἀντιπροσωπεύει τὸν αὐθεντικὸ τύπο τῆς ἀνεμώνης, ἀλλὰ ἓναν συνδυασμὸ ἀνεμώνης καὶ ἀστερίας, μὲ στιγμὲς μεταξὺ τῶν πετάλων/ἀκτίνων.

1710. Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-89, 44.

1711. **K1236** – 94/H24/1 (Coldstream and Huxley 1972, ν34, ξ53, ξ103).

1712. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K343** – 94/Γ2-3/1 (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο, μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1234** – 92/4/8 (ἀνοιχτό). Παρόμοια δείγματα ἀπαντῶνται στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ω217, Ν9), στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 81.1439-ΥΜ ΙΒ, ρυτὸ), καὶ στὶς Ἀρχάνες, ὅπου βρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ (Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-89, 44, πίν. 5, εἰκ. 3.Α1, πίν. 12, εἰκ. 14.17.4, πίν. 16, εἰκ. 18.17.8, πίν. 21, εἰκ. 26.21.2, πίν. 23, εἰκ. 27.21.6).

1713. Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-89, 44.

1714. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέρους σχημάτων: **K246** – 94/Ζ2Α/4 (εὐθύπλευρο κύπελλο).

1715. Coldstream and Huxley 1972, 296-297, ξ69, ξ83, ω120, N9. Παρόμοια δείγματα άπαν-
τουίν και στίς Άρχάνες (Σαπουνά-Σακελλαράκη
1988-89, 43, πίν. 8, εικ. 8.17.1, πίν. 14, εικ. 16.17.6),
άλλα έντάσσονται σέ μεγάλες θαλάσσιες συν-
θέσεις, με ναυτίλους. Στήν ήπειρωτική Έλλάδα
άπαντᾶ στή Μεσσηνία (Mountjoy 1999, fig.
108.23-ΥΕ ΙΙΑ, άπό Νιχώρια), και στήν Άργολίδα
(Demakopoulou 1993, pl. 7.25-ΥΜ ΙΒ/ΥΕ ΙΙΑ, Κόκλα).

1716. Άπό τούς καταλόγους τών έπιμέρους
σηημάτων: **K347** - 94/H15/1 (ήμισφαιρικό κύπελ-
λο). Αύτᾶ ποὺ περιγράφονται ως σπογγοειδή
στὸν οίκισμό (Coldstream and Huxley 1972, 297,
v20, ξ98, 146, J26d) ανήκουν μάλλον στήν κατηγο-
ρία τών έξηρημένων ροδάκων. Τὸ ἴδιο θέμα
άπαντᾶ καὶ στὸ Μενελάιον (Catling 1996, fig. 2.8-
ΥΜ ΙΒ, οἶνοχόη), ὅπου ὀνομάζεται ὄντως έξηρη-
μένος ρόδακας.

1717. Mountjoy 1985. Σαπουνά-Σακελλαράκη
1988-89, 48.

1718. Καρέτσου 1979, 281, πίν. 162α καὶ 1980,
347.

1719. Τρία έξ αὐτῶν ανήκουν σέ μικρὰ κλει-
στὰ άγγεῖα. Προτίμηση σέ κλειστὰ άγγεῖα πα-
ρατηρεῖται στήν ήπειρωτική Έλλάδα (Mountjoy
1986, 11, 20).

1720. Άπό τούς καταλόγους τών έπιμέρους
σηημάτων: **K818** - 93/B16/43 (ρυτό). Άπό τὸν κα-
τάλογο τών θεματικῶν ένοπήτων: **K1238** - 93/B4
Έπέκτ. Δ/16 (κλειστό), **K1239** - 93/B4/36η (άνοι-
χτό), **K1240** - 93/B5/87 (άνοιχτό, διπλὸ περί-
γραμμα), **K1242** - 93/B15/114 (κλειστό), **K1243** -
93/B16/65 (κλειστό). Στὸ **K1241** - 93/B5/89, άπλως,
δὲν σώζεται κανενὸς εἶδους πλαίσιο.

1721. Mountjoy 1986, 11.

1722. Coldstream and Huxley 1972, 297, ω236,
237 (ΥΕ ΙΙΑ, άλάβαστρα), άλλα καὶ η16 (ΥΜ ΙΑ,
εὐθύπλευρο κύπελλο), θ25 (ΥΜ ΙΑ, κλειστό). Στήν
Άγ. Εἰρήνη επίσης, ὅλα τα δείγματα αὐτῆς τῆς
έκδοχῆς χαρακτηρίζονται μυκηναϊκά (Cummer
and Schofield 1984, pl. 51.265-ΥΕ Ι-ΙΙ, πρόχους, pl.
67.997-μυκηναϊκό, άλάβαστρο, pl. 80k, j, pl. 87.α).
Στήν ήπειρωτική Έλλάδα άποτελεῖ ἰδιαίτερα δη-
μοφιλὲς θέμα σέ κλειστὰ άγγεῖα, ἰδιαίτερα κατὰ
τὴν ΥΕ ΙΙΑ περίοδο (Mountjoy 1986, 11, 20, fig. 2.1,
πιθοειδὲς-ΥΕ Ι, fig. 20.2, άλάβαστρο-ΥΕ ΙΙΑ, fig.

21.1-3, πρόχους-ΥΕ ΙΙΑ, fig. 23.1, γεφυρόστομη
πρόχους-ΥΕ ΙΙΑ. 1999, fig. 83.15, 17, 18, 19, 20, 21-ΥΕ
ΙΙΑ, πρόχοι, άλάβαστρα, άπό Έπιδαυρο Λιμηρά,
fig. 106.13, 15-ΥΕ ΙΙΑ, άλάβαστρα, άπό Πύλο.
Demakopoulou 1993, pl. 4.9, pl. 5.13 (ΥΕ ΙΙΑ), άπό
Άργολίδα (Κόκλα).

1723. **K1238** - 93/B4 Έπέκτ. Δ/16, **K1239** -
93/B4/36η, **K1243** - 93/B16/65 καὶ ἴσως τὸ **K1240**
- 93/B5/87.

1724. Ροδόχρους, πορτοκαλόχρους πηλός,
κυρίως λευκωπὸ έπίχρισμα, στιλβωση έξωτερικά.

1725. Βλ. στιγμές.

1726. Coldstream and Huxley 1972, v6, v40.

1727. Coldstream and Huxley 1972, 290 (θ26-
ΥΜ ΙΑ), 297 (μ49-κλειστό, ξ99-κλειστό, ξ151-κλει-
στὸ-ΥΜ ΙΒ). Στήν Άγ. Εἰρήνη ὅλα τὰ δείγματα
χρονολογοῦνται στήν ΥΜ ΙΒ περίοδο, άλλα δὲν
παρατηρεῖται ὑπεροχή τῆς μίας ἢ τῆς άλλης
έκδοχῆς (Cummer and Schofield 1984, pl. 55.419-
ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, pl. 56g, pl. 73.1133-ΥΜ ΙΒ, άλάβ-
αστρο, pl. 73.1136-ΥΜ ΙΒ, άλάβαστρο, pl. 74.1145-
ΥΜ ΙΒ, ψευδόστομος, pl. 74.1152-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο,
pl. 85.1555-ΥΜ ΙΒ, ψευδόστομος).

1728. Άπό τούς καταλόγους τών έπιμέρους
σηημάτων: **K463** - 93/B5/33 (πίθος/πιθοειδὲς).
Άπό τὸν κατάλογο τών θεματικῶν ένοπήτων:
K1244 - 93/B15/107 (άνοιχτό), **K1245** - 94/B22/1
(κλειστό), **K1246** - 94/Z11/2 (κλειστό).

1729. Coldstream and Huxley 1972, ω285 (ΥΕ
ΙΙΑ). Στήν Άγ. Εἰρήνη μόνο ἓνα δείγμα φέρει κε-
ντρική στιγμή στὸ έσωτερικό (Cummer and
Schofield 1984, pl. 85.1555-ΥΜ ΙΒ, ψευδόστομος).

1730. Άνοιχτά: 6/15 - 40%. Κλειστά: 9/15 - 60%.

1731. Άπό τούς καταλόγους τών έπιμέρους
σηημάτων: **K182** - 94/Z2B/5 (εὐθύπλευρο κύ-
πελλο), **K318** - 94/Θ1Α/14 (ήμισφαιρικό κύπελλο),
K321 - 93/B5/76 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K836** -
94/H13Α/3 (ρυτό). Άπό τούς πίνακες: πιθανῶς
τὰ 93/B5 (άνοιχτὸ-2 δείγματα) καὶ 93/B5 (κλει-
στὸ-2 δείγματα).

1732. Mountjoy 1986, 11, 15, FM 41, σέ συνδυα-
σμὸ με τὴ φυλλοφόρο ταινία, fig. 8.7 (ΥΕ Ι, εὐθύ-
πλευρο κύπελλο, Μυκῆνες). Mountjoy 1999, fig.
82.10 (ΥΕ Ι, εὐθύπλευρο κύπελλο, Άγ. Στέφανος
Λακωνίας).

1733. Άπό τὸν κατάλογο τών θεματικῶν ένο-
πήτων: **K1247** - 93/B15/108 (κλειστό), **K1248** - 94/

ΣΤ11Α/1 (κλειστό), **K1249** – 94/ΣΤ11Α/2 (κλειστό). Επίσης, έχουν καταγραφεί τέσσερα ακόμη δείγματα με ίχνη κύκλων, σε πολύ αποσπασματική κατάσταση: Από τους πίνακες: 93/Α49 (κλειστό), 93/Β3α (κλειστό), 94/Β20Γ (κλειστό), 94/Η29Ε (κλειστό). Το **K1247** – 93/Β15/108, θα μπορούσε, βάσει της όπτησης και της στίλβωσης στην έξωτερική επιφάνεια, να μην ένταχθεί στην τοπική παραγωγή.

1734. Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπλων*: **K1248** – 94/ΣΤ11Α/1 (κλειστό), **K1249** – 94/ΣΤ11Α/2 (κλειστό).

1735. Coldstream and Huxley 1972, 298, ξ150 (ΥΜ ΙΒ, πιθοειδές), ω280 (ΥΜ ΙΒ, κλειστό), D25 (ΥΜ ΙΒ, κύπελλο).

1736. Cummer and Schofield 1984, pl. 50.243, με στικτό βάθος (ΥΜ ΙΒ), από ανατολική Κρήτη, pl. 51. c-ΥΜ ΙΒ.

1737. Ανάλογα δείγματα απαντούν στην Κνωσό (Porham 1984, pl. 143.9-MM ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, κύπελλο). Τα υπόλοιπα δεν απαντούν, ούτε στον οικισμό, ούτε στον υπόλοιπο μινωικό κόσμο.

1738. Mountjoy 1986, fig. 6.1 (ΥΕ Ι, Λέρνα), fig. 15.13 (ΥΕ ΙΙΑ, Μυκήνες).

1739. Δεν παρατηρούνται έντονες συγκεντρώσεις ως προς τις δύο μεγάλες κατηγορίες αγγείων (Κλειστά: 28/58 – 48.27%, Άνοιχτά: 30/58 – 51.72%).

1740. Coldstream and Huxley 1972, 297, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις οι οποίες ανήκουν στην ΥΜ ΙΑ περίοδο (ζ111, η55, θ15, 23, ω90).

1741. Άνοιχτά: 30 δείγματα. Κλειστά: 28 δείγματα.

1742. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K308** – 94/Η11/33 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K319** – 94/Θ11Β/6 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K870** – 94/Θ7/7 (κύπελλο-ρυτό). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπλων*: **K1255** – 95/Γ2Β/15 (κλειστό), **K1257** – 94/Ε-Θ13/20ε (κλειστό), **K1259** – 94/Ε-Θ30/4 (κλειστό), **K1260** – 94/Η8Α/5 (άνοιχτό), **K1264** – 94/Θ10/3 (κλειστό), **K1265** – 94/Θ10Β/1 (κλειστό). Από τους πίνακες: 93/Β4 Έπέκτ. Δ (άνοιχτό), 93/Β16 (κλειστό), 94/Β12 (άνοιχτό), 94/Ε13 (άνοιχτό), 94/ΣΤ4Β (κλειστό), 94/Ζ3Β (κλειστό), 94/Θ3Γ (κλειστό). Σύνολο: 16 δείγματα. Όσον αφορά το **K1260** – 94/Η8Α/5, παρόμοια αγγεία στον οικισμό στο Καστρί, όπως και στην

Άγ. Ειρήνη, ανήκουν στην ΥΕ ΙΙΑ παράδοση (Coldstream and Huxley 1972, μ44-πρόχους, ν43-αλάβαστρο. Cummer and Schofield 1984, pl. 51.274 – μυκηναϊκό, αλάβαστρο, pl. 73. 1138, 1139 – μυκηναϊκά, αλάβαστρα).

1743. Coldstream and Huxley 1972, 297, κ4, κ9 (σε συνδυασμό με τρέχουσες σπείρες), μ12 (σε συνδυασμό με οριζόντιες σειρές πλοχμών), μ23, μ35 (σε συνδυασμό με τρέχουσες σπείρες), ν8, ξ76, ω122, ω142, ω185. Επίσης στην Άγ. Ειρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 80.1340-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο) και στα Γουρνιά (Boyd-Hawes 1908, pl. VIII.39-ΥΜ ΙΒ). Στην ήπειρωτική Ελλάδα παρόμοια διάταξη ή άτακτη διάταξη στιγμών σε μορφή βάθους, ερμηνεύεται ως απομίμηση πέτρας, κατά την ΥΕ ΙΙΑ περίοδο (Mountjoy 1999, 20, FM 76, fig. 16.1-Θορικός, 4-Φυλακωπή, 36.1-Άγ. Ειρήνη).

1744. Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπλων*: **K1251** – 93/Β16/62 (κλειστό), **K1252** – 94/Β3Β/1 (άνοιχτό), **K1253** – 94/Β3Β/2 (άνοιχτό), **K1258** – 94/Ε-Θ21Α/4 (κλειστό), **K1261** – 94/Η29Α/1 (κλειστό). Από τους πίνακες: 93/Β15 (κλειστό), 93Β16 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ1Α (άνοιχτό), 94/Ε-Θ27 (κλειστό). Σύνολο: 10 δείγματα.

1745. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K237** – 94/Η29Α/3 (ευθύπλευρο κύπελλο), **K261** – 92/4/10 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K268** – 93/Β3β/24 (ήμισφαιρικό κύπελλο), **K330** – 94/Θ1Α/7 (ήμισφαιρικό κύπελλο, με διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπλων*: **K1256** – 94/Γ3Β/1 (άνοιχτό), **K1262** – 94/Η29Α/3β (κλειστό), **K1263** – 94/Θ3Α/2 (κλειστό). Από τους πίνακες: 93/Β15 (άνοιχτό), 94/Β16 (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Β20Β (κλειστό), 94/Β45Β (κλειστό), 94/Ε1 (κλειστό), 94/Ζ3Β (κλειστό), 94/Ζ7Γ (άνοιχτό). Σύνολο: 15 δείγματα. Παρόμοια δείγματα στο Καστρί ανήκουν στην ΥΕ ΙΙΑ παράδοση (Coldstream and Huxley 1972, κ8-κύπελλο, λ6-κύπελλο, μ34-αλάβαστρο, ω250-πιθοειδές). Ανάλογα παραδείγματα απαντούν και στην ήπειρωτική Ελλάδα (Lolos 1985, fig. 20-ΥΕ Ι, κλειστό από τα Βολιμίδια. Mountjoy 1999, fig. 84.34, 35-ΥΕ ΙΙΑ, κύπελλα με πόδι, από το Βαφειό και την Επίδαυρο Λιμνρά, αντιστοίχως).

1746. Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπλων*: **K1250** – 93/Β16/60 (κλειστό). Σύνολο: 1 δείγμα.

1747. Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπτων*: **K1254** – 94/B48A/1 (κλειστό). Σύνολο: 1 δείγμα. Παρόμοια δείγματα άπαντοῦν στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, μ32-ΥΕ ΙΙΑ, σκύφος, ω126-κύπελλο, ω135-κύπελλο), ἐνῶ στὴν Ἁγ. Εἰρήνῃ τὰ δύο σωζόμενα ἀγγεῖα θεωροῦνται μυκηναϊκά (Cummer and Schofield 1984, pl. 48.180-μυκηναϊκὸ (:), κύπελλο, pl. 75.1164-μυκηναϊκὸ (:), σκύφος).

1748. Από τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K206** – 93/B5/34 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K289** – 94/E-Θ16A/3 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, ἴσως τμήμα φολιδῶν), **K297** – 94/ΣΤ11A/5 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, λοξὴ στικτὴ γραμμὴ), **K822** – 94/Γ2B/26 (ρυτό). Από τοὺς *πίνακες*: 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἀνοιχτό), 93/B5 (ἀνοιχτό), 94/Θ1A (ἀνοιχτό). Σύνολο: 7 δείγματα. Παρόμοια δείγματα άπαντοῦν στὸν οἰκισμὸ στὸ Καστρί καὶ ἀνήκουν ὅλα στὴν ΥΜ ΙΒ παράδοση (Coldstream and Huxley 1972, μ2-κύπελλο, ω23-κύπελλο, ν28-κύπελλο, ω204-κύπελλο, ω131-κύπελλο, Η10-κύπελλο). Στὴν Ἁγ. Εἰρήνῃ βλ. Cummer καὶ Schofield 1984, pl. 74.1153 (ΥΜ ΙΒ, κύπελλο).

1749. Coldstream and Huxley 1972, 297. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς στικτὲς γραμμὲς, οἱ ὁποῖες παρακολουθοῦν τὸ περίγραμμα εὐθέων ἢ καμπυλόγραμμων ταινιῶν, τὰ περισσότερα δείγματα ἐκτὸς Κυθήρων θεωροῦνται μυκηναϊκῆς/ἐλλαδικῆς παράδοσης (Cummer and Schofield 1984, pl. 88.1645. Lolos 1985, fig. 20, Βολιμιδία, Μεσσηνία-ΥΕ Ι).

1750. Coldstream and Huxley 1972, ν44-πρόχους, ω254-πιθοειδές.

1751. Από τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K302** – 94/Z5A/1 (ἡμισφαιρικό κύπελλο, ὀλόβαφος κύκλος), **K823** – 94/Γ2B/27α (ρυτό), **K505** – 94/Z13B/3 (πιθοειδές). Από τοὺς *πίνακες*: 93/B5 (ἀνοιχτό-2 δείγματα), 94/B40A (κλειστό), 94/ΣΤ7Δ (κλειστό), 94/Z9B (κλειστό). Σύνολο: 7 δείγματα.

1752. Από τον κατάλογο τῶν *θεματικῶν ένοπτων*: **K1266** – 94/Θ7/3 (ἀνοιχτό, διακόσμηση ἐξωτερικά), **K1267** – 94/Γ11B/1 (ἀνοιχτό, βάση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K1268** – 94/Z2/38 (ἀνοιχτό, βάση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), καὶ τὸ **K1044** – 94/Z4/20 (ἀνοιχτό, κηλιδωτὴ διακόσμηση ἐσωτερικά, πτυχωτὸς ρυθμός, μὲ λευκὴ ἐπίθετη βαφὴ ἐξωτερικά. Βλ. *λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους*).

1753. Coldstream and Huxley 1972, 298, ξ47 (ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), ξ106 (ΥΜ ΙΒ-ἀνοιχτό, καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), ω184 (ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), ω187 (ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), ω226 (ΥΜ ΙΒ, ψευδόστομος), ω234 (ΥΜ ΙΒ, ἀλάβαστρον), J8 (ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες). Στὸ ἱερὸ ἓνα τουλάχιστον ἐκ τῶν δειγμάτων (**K1044** – 94/Z4/20) ἐντάσσεται, λόγω τῆς διακόσμησης (πτυχωτὸς ρυθμός, καὶ χρῆση λευκῆς βαφῆς), σὲ πρωιμότερη περίοδο (ΜΜ ΙΙΙΒ, ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ ἢ πρώιμη ΥΜ ΙΑ). Στὴν ἴδια, ΜΜ ΙΙ-ΙΒ ἢ ΜΜ ΙΙΙΒ/ΥΜ ΙΑ, πρώιμη περίοδο, χρονολογεῖται ἓνα κωνικὸ κύπελλο ἀπὸ τὴν Κνωσό (Catling, Catling and Smyth 1979, Dep. D, fig. 28.199, ἐξωτερικά), καὶ ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς ἀγγείων ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ στὸν Κομμό (Betancourt 1990, fig. 498-γεφυρόστομη πρόχους, ἐξωτερικά, ΜΜ ΙΙΙ, fig. 33.700-κύπελλο, ἐσωτερικά, ΜΜ ΙΙΙ, fig. 36.754-πιθοειδές, καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες, ΜΜ ΙΙΙ, fig. 52.1270-κλειστό, ἐσωτερικά, ΜΜ ΙΙΒ), ἐνῶ, τρία κύπελλα ἀπὸ τὸ Παλαίκαστρο, μὲ παρόμοια διακόσμηση, ἐντάσσονται στὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο (Sackett and Popham 1970, fig. 13.14. Mac Gillivray *et alii* 1988, fig. 4.2, 3).

1754. Από τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K244** – 93/B5/81 (εὐθύπλευρο κύπελλο), **K359** – 94/ΣΤ11A/7 (ἡμισφαιρικό κύπελλο μὲ πόδι), **K816** – 93/B6/1 (ρυτό). Από τον κατάλογο τῶν *θεματικῶν ένοπτων*: **K1269** – 94/Γ7/5 (κλειστό), **K1271** – 94/Θ10B/2 (κλειστό), καὶ πιθανῶς τὸ **K1270** – 94/ΣΤ16/3 (κλειστό).

1755. Βλ. *εὐθύπλευρα κύπελλα, ἡμισφαιρικά κύπελλα μὲ πόδι καὶ ρυτά, γιὰ παράλληλα*. Τὸ τμήμα ρυτοῦ δὲν εἶναι τοπικῆς παραγωγῆς. Τὸ μοναδικὸ παράλληλο στὴν Ἁγ. Εἰρήνῃ (Cummer and Schofield 1984, pl. 49.175-μυκηναϊκό, ρυτό, παραπληρωματικό, σὲ λοξὴ διάταξη, καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ ἱερὸ κισσό), εἶναι παραπλήσιο μὲ τὸ **K1270** – 94/ΣΤ16/3.

1756. Coldstream and Huxley 1972, 298, ὅπου θεωρεῖται ἀπομίμηση πέτρας.

1757. Από τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K307** – 94/H11/32 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K312** – 94/H19A/4 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K858** – 93/B15/3, 4 (κύπελλο-ρυτό), **K484** – 94/Γ3A/5 (πιθοειδῆ), **K554** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/44 (πι-

θαμφορέας, με όριζόντια κυματοειδή ταινία κάτωθεν των σιγμοειδών και της ταινίας χείλους, έσωτ.). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπτών*: **K1272** – 94/H19Γ/2 (άνοιχτό), **K1273** – 94/H29A/32 (άνοιχτό), **K1274** – 94/H29E/7 (άνοιχτό). Από τους πίνακες: 93/B3β (κλειστό), 93/B4 Έπέκτ. Δ/44 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B5 (άνοιχτό), 93/B5 (κλειστό), 94/E-Θ21B (άνοιχτό), 94/H11 (άνοιχτό), 94/H29 (άνοιχτό). Παρόμοια δείγματα άπαντούν στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ν24-ΥΜ ΙΒ, σκύφος, ξ73-ΥΜ ΙΒ, σκύφος, ω203-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο), καθώς και στην Άγ. Ειρήνη, όπου σαν θέμα είναι ιδιαίτερα δημοφιλές κατά την ΥΜ ΙΒ περίοδο, κυρίως για τη διακόσμηση ρυτών (Cummer and Schofield 1984, pl. 69.1049-ΥΜ ΙΒ, pl. 73.1134-ΥΜ ΙΒ, pl. 74.1149-ΥΜ ΙΒ, pl. 81.1440-ΥΜ ΙΒ, pl. 82c-ΥΜ ΙΒ, pl. 85.1556, 1557-ΥΜ ΙΒ, pl. 86.1561-ΥΜ ΙΒ). Στην ήπειρωτική Ελλάδα, άπαντᾶ στη Μεσσηνία (Mountjoy 1999, fig. 105.10-ΥΕ ΙΙΑ, Μάλθη).

1758. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K251** – 94/H28A/2 (ευθύπλευρο κύπελλο). Ανάλογα δείγματα άπαντούν στον οικισμό στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ω244, 245, 262-ΥΜ ΙΒ, ἄλλα σὲ ἑνωτικὴ διάταξη), στην Άγ. Ειρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 72.1127-μυκηναϊκό) και στην ήπειρωτική Ελλάδα (Mountjoy 1999, fig. 105.9-ΥΕ ΙΙΑ, Μάλθη).

1759. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K258** – 93/B11/1α (ἄκέραιο ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K273** – 93/B5/47 (ἡμισφαιρικό κύπελλο), **K1080** – 93/B5/12 (ἄγγεο με πλαστική διακόσμηση, κάθετη διάταξη). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπτών*: **K1275** – 94/E-Θ21A/3 (άνοιχτό), **K1276** – 94/B39/20 (άνοιχτό).

1760. Coldstream and Huxley 1972, 283 (ε80-ΥΜ ΙΒ, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 290 (ζ10, ω69-πρώιμη ΥΜ ΙΑ, ευθύπλευρο κύπελλο), 297 (μ12-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, σὲ συνδυασμὸ με ὀριζόντιες στικτὲς γραμμὲς, ω99-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, ω199-ΥΜ ΙΒ, κύπελλο, ω201-ΥΜ ΙΒ, σκύφος). Στὸ Μενελαίον, βλ. Catling 1996, fig. 2.5 (ΥΜ ΙΙ-ΙΙΙΑ1, κύπελλο, εἰσηγμένο).

1761. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K181** – 94/Γ3B/3 (ευθύπλευρο κύπελλο, ὀριζόντια), **K679** – 94/H2B/3 (πρόχους, ὀριζόντια, καὶ χρῆση πορφυρῆς ἐπὶ μελανῆς ταινίας), **K704** – 94/E-Θ15.1/1&94/Θ5/2 (γεφυρο-

στομη πρόχους, ὀριζόντια). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπτών*: **K1279** – 94/Γ2B/13 (κλειστό, ὀριζόντιες, κυματοειδεῖς), **K1283** – 93/B11/50 (άνοιχτό, βάση, ὀριζόντια κυματοειδής), **K1284** – 94/E-Θ13/26 (κλειστό, βάση, ὀριζόντιες κυματοειδεῖς), **K1286** – 94/ΣΤ9A/2 (άνοιχτό, βάση, κατακόρυφη κυματοειδής). Από τους πίνακες: 94/B25 (άνοιχτό, κάθετες, κυματοειδεῖς), 94/H29M (κλειστό, κατακόρυφες/λοξές, κυματοειδεῖς, ἀνηρημένες ἐκ ταινίας). Παρόμοια δείγματα άπαντούν στον οικισμό στο Καστρί, σὲ ταφικὸ περιβάλλον (Coldstream and Huxley 1972, 298, μ45-ΥΜ ΙΒ, Ε8-ΥΜ ΙΑ, J29-ΥΜ ΙΑ). Στην Άγ. Ειρήνη, βλ. Cummer and Schofield 1984, pl. 84.1540 (ΥΜ ΙΒ), pl. 86.1569 (μυκηναϊκό), pl. 52.332 (μυκηναϊκό, λοξές, ἀναρτημένες καὶ στὸν Κορμὸ βλ. Watrous 1992, fig. 16.181-ΥΜ ΙΑ-Β, fig. 17.265-ΥΜ ΙΒ).

1762. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K811** – 93/A35/13 (ρυτό). Από τους πίνακες: 94/E-Θ20A (άνοιχτό).

1763. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K298** – 94/ΣΤ11B/1 (ἡμισφαιρικό κύπελλο-κατακόρυφες, ἀνηρημένες), **K319** – 94/Θ11B/6 (ἡμισφαιρικό κύπελλο-κατακόρυφες, ἀνηρημένες), **K717** – 94/Z9Γ/29 (γεφυροστομη πρόχους-κατακόρυφες, ἀνηρημένες). Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπτών*: **K1278** – 94/B21B/3 (κλειστό), **K1285** – 94/ΣΤ7A/1 (κλειστό, βάση, ὀριζόντιες καὶ κάθετες). Από τους πίνακες: 94/B20Γ (κλειστό-ὀριζόντια), 94/Z13B (κλειστό, ὀριζόντιες), 94/H29E (άνοιχτό, ὀριζόντιες), 94/Θ1 (κλειστό, κατακόρυφες, καμπυλόγραμμες), 94/Θ10 (κλειστό-κατακόρυφες ἀναρτημένες). Παρόμοια δείγματα, ὅσον ἀφορᾷ τὶς κατακόρυφες, καμπυλόγραμμες, ἀνηρημένες ταινίες (θυσανοειδή), άπαντούν στον οικισμό (Coldstream and Huxley 1972, μ22-ΥΜ ΙΒ, ω224-ΥΜ ΙΒ).

1764. Από τον κατάλογο των *θεματικών ένοπτών*: **K1280** – 94/H11/2 (κλειστό). Από τους πίνακες: 93/B5 (άνοιχτό). Σχετικὰ παραπλήσια δείγματα άπαντούν στον οικισμό στο Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, μ25-ΥΜ ΙΒ, ἀνηρημένο, ξ19-ΥΜ ΙΒ, ἀνηρημένο, J5-ΥΜ ΙΒ), καὶ στὴν Άγ. Ειρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl. 60.683-ΥΜ ΙΒ).

1765. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K409** – 94/Z2A/3 (λεκάνη, με διακό-

σηψη καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες). Ἀπὸ τὸν κατά-
λογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1277** – 94/
B21B/2 (κλειστό). Ἀπὸ τοὺς *πίνακες*: 93/B16 (κλει-
στό, σὲ συνδυασμὸ μὲ φυλλοειδὲς κόσμημα).
Παρόμοιες ἐκδοχὲς ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμὸ στὸ
Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, ω216-ΥΜ ΙΒ,
ω250-ΥΕ ΙΙΑ, μὲ στικτὲς γραμμές), στὴν Ἀγ. Εἰρήνη
(Cummer and Schofield 1984, pl. 77.1225-μυκηναϊ-
κό), ἀλλὰ καὶ στὰ Γουρνιά (Boyd-Hawes 1908, pl.
VIII.19, 20-ΥΜ ΙΒ). Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα μία
παραλλαγὴ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀπαντᾷ στὸ
Ρούτσι (Mountjoy 1999, fig. 107.20-ΥΕ ΙΙΑ).

1766. Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνο-
πήτων*: **K1281** – 94/H11/26 (ἀνοιχτό). Παρόμοιο
δεῖγμα ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ (Coldstream and
Huxley 1972, ω102-ΥΜ ΙΒ), καὶ στὴν Ἀγ. Εἰρήνη
(Cummer and Schofield 1984, pl. 80β-ΥΜ ΙΒ).

1767. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους
σχημάτων*: **K838** – 94/Θ13/1 (ρυτό). Ἀπὸ τὸν κα-
τάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1282** – 94/
H29A/16 (ἀνοιχτό). Παρόμοιο δεῖγμα ἀπαντᾷ
στὴν Ἀγ. Εἰρήνη (Cummer and Schofield 1984, pl.
80m-ΥΜ ΙΒ). Ἐπίσης, ἓνα τροχοειδὲς κόσμημα
ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημά-
των*: **K241** – 92/4/5 (εὐθύπλευρο κύπελλο).

1768. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους
σχημάτων*: **K152** – 93/A47A/1 (εὐθύπλευρο κύ-
πελλο), **K255** – 93/A47A/2 (εὐθύπλευρο κύπελλο,
μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K257** –
94/H29K/3 (εὐθύπλευρο κύπελλο, μὲ διακόσμη-
ση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες), **K264** – 93/A20/12
(ἡμισφαιρικὸ κύπελλο), **K539** – 94/ΣΤ9A/9 (πί-
θος), **K647** – 94/A3/1 (πρόχους). Ἀπὸ τὸν κατάλο-
γο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1287** – 94/Γ2B/28
(κλειστό), **K1288** – 94/Θ1/2 (ἀνοιχτό), **K1289** –
94/A47B/7 (ἀνοιχτό, βάση), **K1290** – 94/B21B/9
(ἀνοιχτό, βάση). Ἀπὸ τοὺς *πίνακες*: 93/A54 (κλει-
στό), 93/A56 (ἀνοιχτό), 93/B3β (κλειστό, βάση),
94/B9B (κλειστό), 94/E4 (ἀνοιχτό, βάση), 94/E-
Θ20B (ἀνοιχτό), 94/ΣΤ4B (κλειστό), 94/ΣΤ15
(κλειστό), 94/H11 (ἀνοιχτό).

1769. Κνωσός: Catling, Catling and Smyth
1979, Dep. B, fig. 19.104-MM III, Dep. F, fig. 35.232-
ΥΜ ΙΑ. Popham 1974, fig. 6.18-MM IIB. Popham
1984, pl. 141.15-MM IIIB/YMIA, pl. 144.4-MM IIIB/YM
ΙΑ. Κομμός: Betancourt 1990, fig. 17.188-MM ΙΙΑ,
fig. 25.484-MM III, fig. 28.602-MM III, fig. 30.631-

MM III, fig. 33.708-MM III, fig. 59.1646-MM III. Πα-
λαίκαστρο: Sackett and Popham 1970, fig. 13.8-ΥΜ
ΙΒ, fig. 16.83-ΥΜ ΙΒ, fig. 22.12-ΥΜ ΙΒ. MacGillivray *et
alii* 1992, fig. 21.1, 3, 5-ΥΜ ΙΙΑ2.

1770. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἀνέρχεται στὰ 849
ὄστρακα, ἐὰν στὸ ὑπάρχον σύνολο προστεθοῦν
τὰ δείγματα ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῶν ἐπιμέ-
ρους σχημάτων (179).

1771. *Τοιχώματα*: 575, *Βάσεις*: 95. Ἐξ αὐτῶν,
στὸν θεματικὸν κατάλογο παρουσιάζεται μόνον
ἓνα μικρὸ ἐνδεικτικὸν δεῖγμα τοῦ ὕλικου (**K1291** –
92/4/16 (κλειστό), **K1292** – 94/B40A/4α (κλειστό/
ἀλαβαστροειδές), **K1293** – 93/B15/33 (κλειστό),
K1294 – 94/B22/4 (κλειστό), **K1295** – 94/B23/1
(κλειστό), **K1296** – 94/Γ9B/11 (ἀνοιχτό), **K1297** –
94/ΣΤ7B/5 (κλειστό), **K1298** – 94/Z5/29 (ἀνοιχτό),
K1299 – 94/H13A/15 (κλειστό), **K1300** – 94/H28B/
7 (κλειστό), **K1301** – 94/H29Γ/4 (ἀνοιχτό). *Σύνολα*:
10 δείγματα-Κλειστά: 7/Ἀνοιχτά: 3). Ἀπὸ τοὺς
πίνακες: *Τοιχώματα*: 92/4 (κλειστό-2 δείγματα),
92/8 (κλειστό), 92/9 (κλειστό), 93/A12 (κλειστό),
93/A15A (κλειστό), 93/A16 (κλειστό-6 δείγματα),
93/A17 (κλειστό), 93/A17B (ἀνοιχτό-4 δείγματα),
93/A18 (κλειστό), 93/A20 (κλειστό-3 δείγματα),
93/A25 (κλειστό-5 δείγματα), 93/A25 (ἀνοιχτό),
93/A30 (κλειστό), 93/A35 (κλειστό-2 δείγματα),
93/A39 (κλειστό-3 δείγματα), 93/A39 (ἀνοιχτό),
93/A47 (κλειστό-2 δείγματα), 93/A49 (κλειστό-8
δείγματα), 93/A49 (ἀνοιχτό), 93/A52 (κλειστό),
93/A53 (κλειστό), 93/A56 (κλειστό-4 δείγματα),
93/A58 (κλειστό-5 δείγματα), 93/A64 (κλειστό-3
δείγματα), 93/A67 (κλειστό-3 δείγματα), 93/A67
(ἀνοιχτό), 93/A71 (ἀνοιχτό), 93/A73 (κλειστό-2
δείγματα), 93/A73 (ἀνοιχτό), 93/B1 (κλειστό-3
δείγματα), 93/B1 (ἀνοιχτό), 93/B2 (κλειστό-9
δείγματα), 93/B2 (ἀνοιχτό), 93/B3α (κλειστό-5
δείγματα), 93/B3α (ἀνοιχτό-3 δείγματα), 93/B3β
(κλειστό-6 δείγματα), 93/B4 (κλειστό), 93/B4 Συ-
γκ. Ἀγγείων (κλειστό-5 δείγματα), 93/B4 Συγκ.
Ἀγγείων (ἀνοιχτό-5 δείγματα), 93/B4 Β Συγκ.
Ἀγγείων (κλειστό-2 δείγματα), 93/B4 Β Συγκ.
Ἀγγείων (ἀνοιχτό), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (κλειστό-24
δείγματα), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἀνοιχτό-5 δείγματα),
93/B5 (κλειστό-87 δείγματα), 93/B6 (κλειστό-7
δείγματα), 93/B6 (ἀνοιχτό-6 δείγματα), 93/B7
(κλειστό), 93/B8 (κλειστό), 93/B9 (κλειστό-3 δείγ-
ματα), 93/B10 (κλειστό-3 δείγματα), 93/B11 (κλει-

στο-2 δείγματα), 93/B11 (άνοιχτό), 93/B13 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B15 (κλειστό-30 δείγματα), 93/B15 (άνοιχτό-9 δείγματα), 93/B16 (κλειστό-4 δείγματα), 93/B16 (άνοιχτό-9 δείγματα), 93/Δ6 (κλειστό-2 δείγματα), 93/E1 (κλειστό), 94/A4 (κλειστό-3 δείγματα), 94/A19 (κλειστό), 94/B1A (άνοιχτό), 94/B1B (άνοιχτό), 94/B2A (κλειστό-2 δείγματα), 94/B3A (κλειστό), 94/B3A (άνοιχτό), 94/B3B (άνοιχτό), 94/B9A (κλειστό), 94/B9B (κλειστό), 94/B17A (κλειστό), 94/B17B (κλειστό), 94/B20B (κλειστό), 94/B20Γ (κλειστό-3 δείγματα), 94/B20Γ (άνοιχτό), 94/B21B (κλειστό-3 δείγματα), 94/B21B (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/B23 (κλειστό-4 δείγματα), 94/B24 (κλειστό), 94/B34 (κλειστό-5 δείγματα), 94/B34 (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/B35A (άνοιχτό), 94/B35B (κλειστό-2 δείγματα), 94/B35B (άνοιχτό), 94/B40A (κλειστό), 94/B40B (κλειστό-2 δείγματα), 94/B40B (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/B40Δ (κλειστό-2 δείγματα), 94/B41 (κλειστό-2 δείγματα), 94/B42 (άνοιχτό), 94/B45A (κλειστό), 94/B48A (κλειστό-6 δείγματα), 94/Γ1 (κλειστό), 94/Γ2 (κλειστό), 94/Γ2B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Γ2B (άνοιχτό), 94/Γ3A (άνοιχτό), 94/Γ3Γ (κλειστό-4 δείγματα), 94/Γ3Γ (άνοιχτό), 94/Γ2-3 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ5 (άνοιχτό), 94/Γ7 (κλειστό-4 δείγματα), 94/Γ8 (άνοιχτό), 94/Γ9B (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ11B (κλειστό-2 δείγματα), 94/E4 (κλειστό), 94/E4A (κλειστό), 94/E5B (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/E6 (κλειστό-2 δείγματα), 94/E7 (κλειστό), 94/E8A (κλειστό), 94/E8B (κλειστό), 94/E8B (άνοιχτό), 94/E-Θ13 (άνοιχτό), 94/E-Θ16A (κλειστό-2 δείγματα), 94/E-Θ16B (κλειστό), 94/E-Θ16Γ (κλειστό-2 δείγματα), 94/E-Θ21A (κλειστό), 94/E-Θ21B (κλειστό), 94/E-Θ23A (κλειστό), 94/E-Θ23B (κλειστό), 94/E-Θ26A (κλειστό), 94/E-Θ26A (άνοιχτό), 94/E-Θ26B (κλειστό-2 δείγματα), 94/E-Θ27 (κλειστό), 94/ΣΤ2A (κλειστό-3 δείγματα), 94/ΣΤ2B (κλειστό), 94/ΣΤ4B (κλειστό-2 δείγματα), 94/ΣΤ7A (κλειστό), 94/ΣΤ7A (άνοιχτό), 94/ΣΤ7Γ (κλειστό), 94/ΣΤ9A (κλειστό-2 δείγματα), 94/ΣΤ9A (άνοιχτό), 94/ΣΤ9B (άνοιχτό), 94/ΣΤ11A (κλειστό-6 δείγματα), 94/ΣΤ11A (άνοιχτό), 94/ΣΤ11B (κλειστό), 94/ΣΤ13A (κλειστό-4 δείγματα), 94/ΣΤ13A (άνοιχτό), 94/ΣΤ13B (άνοιχτό), 94/ΣΤ18 (κλειστό), 94/Z1 (κλειστό-3 δείγματα), 94/Z2A (κλειστό-2 δείγματα), 94/Z2B (κλειστό-4 δείγματα), 94/Z2Δ (άνοιχτό), 94/Z3Γ (κλει-

στό), 94/Z5A (κλειστό-3 δείγματα), 94/Z5B (κλειστό), 94/Z6 (κλειστό), 94/Z7A (κλειστό), 94/Z7B (κλειστό-2 δείγματα), 94/Z8 (κλειστό), 94/Z9 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Z9Γ (κλειστό-6 δείγματα), 94/Z9Γ (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Z10 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Z10 (άνοιχτό), 94/H2A (κλειστό), 94/H2B (κλειστό-2 δείγματα), 94/H4 (κλειστό), 94/H8B (κλειστό), 94/H10B (κλειστό), 94/H11 (κλειστό-10 δείγματα), 94/H11 (άνοιχτό-5 δείγματα), 94/H12A (κλειστό), 94/H12B (κλειστό-4 δείγματα), 94/H12Γ (κλειστό), 94/H13A (κλειστό), 94/H13B (κλειστό), 94/H13Γ (κλειστό-2 δείγματα), 94/H15 (άνοιχτό), 94/H16 (κλειστό), 94/H19B (κλειστό), 94/H21 (κλειστό), 94/H22 (κλειστό-2 δείγματα), 94/H24 (άνοιχτό), 94/H28 (κλειστό), 94/H29A (κλειστό-2 δείγματα), 94/H29A (άνοιχτό), 94/H29B (κλειστό), 94/H29Γ (κλειστό-7 δείγματα), 94/H29Γ (άνοιχτό), 94/H29E (κλειστό-5 δείγματα), 94/H29E (άνοιχτό), 94/H29Z (κλειστό-3 δείγματα), 94/H29Θ (κλειστό), 94/H29Θ (άνοιχτό-3 δείγματα), 94/H29K (κλειστό-2 δείγματα), 94/Θ1A (κλειστό), 94/Θ1A (άνοιχτό), 94/Θ1Γ (κλειστό), 94/Θ2A (κλειστό), 94/Θ4 (κλειστό), 94/Θ5 (κλειστό-5 δείγματα), 94/Θ6A (κλειστό), 94/Θ8B (κλειστό), 94/Θ9 (κλειστό-6 δείγματα), 94/Θ9 (άνοιχτό), 94/Θ9A (κλειστό), 94/Θ10A (κλειστό), 94/Θ10B (κλειστό), 94/Θ10Γ (κλειστό), 94/Θ10Γ (άνοιχτό), 94/Θ11 (άνοιχτό), 94/Θ11B (κλειστό-3 δείγματα), 94/Ι1 (κλειστό-2 δείγματα), 94/Ι2 (άνοιχτό-3 δείγματα). Βάσεις: 93/A20 (άνοιχτό), 93/A56 (άνοιχτό), 93/A67 (κλειστό), 93/A70 (κλειστό), 93/B3β (κλειστό), 93/B3β (άνοιχτό), 93/B4 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B4 (άνοιχτό), 93/B4 Έπέκτ. Δ. (κλειστό), 93/B5 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B5 (άνοιχτό-3 δείγματα), 93/B6 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B8 (άνοιχτό), 93/B11 (κλειστό), 93/B13 (κλειστό-2 δείγματα), 93/B15 (κλειστό-7 δείγματα), 93/B15 (άνοιχτό-4 δείγματα), 93/B16 (κλειστό), 93/B16 (άνοιχτό), 94/A4 (άνοιχτό), 94/B2A (άνοιχτό), 94/B3A (άνοιχτό), 94/B20Γ (κλειστό), 94/B20Γ (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/B21B (άνοιχτό), 94/B24 (άνοιχτό), 94/B40A (άνοιχτό), 94/B40B (άνοιχτό), 94/B42B (άνοιχτό), 94/B43 (κλειστό), 94/Γ3A (κλειστό), 94/Γ3A (άνοιχτό), 94/Γ3B (κλειστό), 94/Γ3Γ (κλειστό-2 δείγματα), 94/Γ9B (άνοιχτό), 94/E8B (άνοιχτό), 94/E-Θ13 (κλειστό), 94/E-Θ21B (άνοιχτό), 94/ΣΤ4B (άνοιχτό),

94/ΣΤ7Β (άνοιχτό), 94/ΣΤ9Γ (άνοιχτό), 94/ΣΤ11Α (κλειστό), 94/Ζ2Β (άνοιχτό), 94/Ζ5Β (κλειστό), 94/Ζ6 (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Ζ9 (κλειστό), 94/Ζ9Γ (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Ζ13Β (άνοιχτό), 94/Η3Β (κλειστό), 94/Η6 (κλειστό), 94/Η7 (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Η10Α (άνοιχτό), 94/Η11 (άνοιχτό), 94/Η13Α (κλειστό-3 δείγματα), 94/Η24 (κλειστό), 94/Η29Γ (άνοιχτό-2 δείγματα), 94/Η29Ζ (κλειστό), 94/Η29Ζ (άνοιχτό), 94/Η29Θ (άνοιχτό), 94/Θ1Α (άνοιχτό), 94/Θ3Γ (άνοιχτό), 94/Θ9Α (άνοιχτό), 94/Θ10Γ (άνοιχτό), 94/Θ11Β (άνοιχτό). Σύνολο: 658 (Κλειστά: 504. Τοιχώματα: 467. Βάσεις: 37. Άνοιχτά: 154. Τοιχώματα: 105. Βάσεις: 49).

1772. Αυτά που εντάσσονται σε συγκεκριμένες κατηγορίες σχημάτων, από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων, ανήκουν στους ακόλουθους τύπους αγγείων: Ευθύπλευρα κύπελλα (36), Ημισφαιρικά κύπελλα (29), Σκύφοι (4), Λεκάνες (2), Ρυτά (4), Άγγεϊα-Ρυτά (2), Πρόχοι (28), Γεφυρόστομες Πρόχοι (33), Πίθοι (2), Πιθοειδή (21), Πιθαμοφορείς (2), Προχοΐδια (14), Σκεύη/άγγεϊα με πλαστική διακόσμηση (1), Μικκύλα Τριποδικά (1). Σύνολο: 179 δείγματα.

1773. Άνοιχτά: 236/849 – 27.79%.

1774. Τα δείγματα από έρυθρο πηλό με μίκα, όλα κλειστά, είναι πραγματικά ελάχιστα (3).

1775. Ο αριθμός αυτός ανέρχεται σε 193.280 όστρακα (Άβαφα: 173.604, Όλόβαφα: 19.676), έναν στο υπάρχον σύνολο προστεθούν τα δείγματα από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων (Σύνολο: 181.547: Άβαφα: 164.291, Όλόβαφα: 17.256).

1776. Μόνον τμήματα τοιχωμάτων, βάσεων και λαβών.

1777. Τοιχώματα: 2.200 δείγματα, Βάσεις: 147 δείγματα, Λαβές: 73 δείγματα. Η πλειονότητα των όστράκων προέρχεται από τον Τομέα Α του 1993 (1.292/2.420 – 53.38%) και ακολουθεί ο Τομέας Β του 1993 (410/2.420 – 16.94%) και ο Τομέας Η του 1994 (216/2.420 – 8.92%). Τα υπόλοιπα όστρακα ήταν διασκορπισμένα σε 13 διαφορετικούς τομείς (92: 69/2.420 – 2.85%, 93/Δ: 27/2.420 – 1.11%, 93/Γ: 1/2.420 – 0.04%, 93/Ε: 1/2.420 – 0.04%, 94/Β: 84/2.420 – 3.47%, 94/Γ: 41/2.420 – 1.69%, 94/Ε: 26/2.420 – 1.07%, 94/Ε-Θ: 4/2.420 – 0.16%, 94/ΣΤ: 75/2.420 – 3.09%, 94/Ζ: 75/2.420 – 3.09%, 94/Ι: 2/2.420 – 0.08%, 94/Θ: 97/2.420 – 4%).

1778. Βάσεις: Άνασχωμένες/δισκοειδείς: 74 δείγματα, Επίπεδες: 73 δείγματα. Λαβές: Κυλινδρική διατομή: 45%, Έλλειψοειδής διατομή: 55%. Εκ των τοιχωμάτων, 30 δείγματα σώζουν έκφυση λαβής και 90 δείγματα είναι τμήματα λαιμού και ώμου.

1779. Τοιχώματα: 8.400 δείγματα, Βάσεις: 631 δείγματα, Λαβές: 282 δείγματα. Η συντριπτική πλειονότητα των καταγεγραμμένων όστράκων προέρχεται από δύο τομείς, τον Τομέα Β του 1993 (4.635/9.313 – 49.76%) και τον Τομέα Α του 1993 (3.005/9.313 – 32.26%). Τα υπόλοιπα όστρακα ήταν διασκορπισμένα σε 12 διαφορετικούς τομείς (92: 136/9.313 – 1.46%, 93/Δ: 33/9.313 – 0.35%, 93/Ε: 6/9.313 – 0.06%, 94/Α: 4/9.313 – 0.04%, 94/Β: 365/9.313 – 3.91%, 94/Γ: 236/9.313 – 2.53%, 94/Ε: 76/9.313 – 0.81%, 94/Ε-Θ: 10/9.313 – 0.10%, 94/ΣΤ: 104/9.313 – 1.11%, 94/Ζ: 127/9.313 – 1.36%, 94/Η: 337/9.313 – 3.61%, 94/Θ: 239/9.313 – 2.56%).

1780. Μόνον κάποια δείγματα από έρυθρο πηλό με μίκα εντάσσονται στην κατηγορία των άνοιχτων αγγείων (31/9.313 δείγματα).

1781. Μόνον τμήματα τοιχωμάτων, βάσεων και λαβών. Μεταξύ των τοιχωμάτων των κλειστών αγγείων συγκαταλέγονται και 15 δείγματα από άνοιχτοτερο, πορτοκαλόχρου πηλό με μίκα, ποικιλία ή όποια, βάσει του διαθέσιμου κεραμικού υλικού από το Καστρί, θεωρείται από την Kiriati (2003, 3-4), ότι χαρακτηρίζει την Πρώιμη έποχή του Χαλκού (ΠΕ/ΠΜ Ι-ΙΙ).

1782. Κλειστά: 50 δείγματα (Τοιχώματα: 2 δείγματα, Βάσεις: 38 δείγματα, Λαβές: 10 δείγματα). Άνοιχτά: 31 δείγματα (Τοιχώματα: 19 δείγματα, Βάσεις: 6 δείγματα, Λαβές: 6 δείγματα).

1783. Κλειστά: Άνασχωμένες/δισκοειδείς: 22 δείγματα (1 μικκύλη), Επίπεδες: 16 δείγματα (1 μικκύλη). Άνοιχτά: Επίπεδες: 6 δείγματα.

1784. Τοιχώματα: 8.379 δείγματα, Βάσεις: 587 δείγματα, Λαβές: 266 δείγματα.

1785. Τοιχώματα: 3.838 δείγματα, Βάσεις: 296 δείγματα, Λαβές: 146 δείγματα.

1786. Τοιχώματα: 4.541 δείγματα, Βάσεις: 291 δείγματα, Λαβές: 120 δείγματα.

1787. Άνασχωμένες/δισκοειδείς: 139/291, Επίπεδες: 152/291.

1788. Άνασχωμένες/δισκοειδείς: 188/296, Επίπεδες: 108/296. Ξε αυτών, 15 δείγματα ανήκουν

σὲ ἀκέραιες βάσεις. Ἐκ τῶν τοιχωμάτων, 44 δείγματα σώζουν ἔκφυση λαβῆς καὶ 48 δείγματα εἶναι τμήματα λαιμοῦ καὶ ὤμου.

1789. Μόνο τρία δείγματα ἀνήκουν σὲ γένεση ἢ τμήμα γάστρας (**K1302** – 93/A12/3, **K1308** – 94/B48A/8, **K1315** – 94/H29A/13γ), ὅλα ἄβαφα. Ἐπίσης, ἓνα τμήμα δισκοειδοῦς βάσης (**K1316** – 94/H29B/3), πιθανῶς ἀνήκει στὰ λεγόμενα κύπελλα σαμπάνιας, μινωικῆς παράδοσης. Σὲ αὐτὴ τὴ δημοσίευση προτιμᾶται ἡ χρῆση τοῦ πιδ παραδοσιακοῦ ὄρου «Champagne cup» καὶ ὄχι τοῦ ὄρου «one handled footed cups», ὅπως αὐτὸς καταγράφεται ἀπὸ τὴν Hallager (1997, 23). Οἱ κύλικες ἦταν τὸ δημοφιλέστερο ἀγγεῖο πόσεως καὶ στὸν YE/YM IIIA2-B οἰκισμὸ στὸ Καστρί (Coldstream and Huxley 1972, 304).

1790. **K1302** – 93/A12/3, **K1307** – 94/B45A/33, **K1308** – 94/B48A/8, **K1309** – 94/B48B/3, **K1310** – 94/Γ3A1/24, **K1311** – 94/E4A/1, **K1313** – 94/Z11/1, **K1314** – 94/H28B/20, **K1319** – 94/Θ10/7. Τὰ δείγματα τὰ ὁποῖα σώζουν ἵχνη διαμπεροῦς ὁπῆς εἶναι σαφῶς ἡ μειονότητα (**K1306** – 94/B21B/6, **K1317** – 94/H29Z/3, καὶ πιθανῶς τὸ **K1312** – 94/E-Θ31/3 καὶ τὸ **K1318** – 94/Θ9/7). Τὸ **K1315** – 94/H29A/13γ, σώζεται σὲ πολὺ ἀποσπασματικὴ κατάσταση.

1791. Popham 1997, 49 (ἀπάντηση στὸ ἄρθρο τῆς Hallager 1997), ὅπου ὑποστηρίζεται ὅτι ἄνω τοῦ 90% τῶν δειγμάτων ἀπὸ τὴν Κνωσὸ σώζουν διαμπερὴ ὁπῆ. Ἐπίσης, Kanta 1997, 95 (YM IIIB).

1792. Ἄν καὶ τὰ τυπολογικὰ κριτήρια, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄβαφη κεραμεικῇ, ἰδίως ἔξω ἀπὸ τὰ μεγάλα οἰκιστικὰ κέντρα, εἶναι ἰδιαίτερα ἀσαφῆ, στὴν YE IIIA θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν τέσσερα δείγματα (**K1307** – 94/B45A/33, **K1313** – 94/Z11/1, **K1317** – 94/H29Z/3, **K1319** – 94/Θ10/7), βάσει τῶν εἰδικῶν μορφολογικῶν τους χαρακτηριστικῶν (εὐρεία καὶ βαθιὰ κεντρικὴ κοιλότητα, βραχὺ στέλεχος, σχετικὰ μεγάλῃς διαμέτρου), ἐνῶ στὴν YE IIIB περίοδο ἐντάσσονται πιθανῶς ἔξι μὲ ἑπτὰ δείγματα (**K1308** – 94/B48A/8, **K1309** – 94/B48B/3, **K1310** – 94/Γ3A1/24, **K1311** – 94/E4A/1, **K1314** – 94/H28B/20, **K1315** – 94/H29A/13γ καὶ ἴσως τὸ **K1312** – 94/E-Θ31/3), τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται ἀπὸ πιδ ἀβαθεῖς γάστρες, στελέχη μικρότερης διαμέτρου, σὲ κάποιες περιπτώσεις μᾶλλον ὑψηλότερα, καὶ βάσεις μικρότερες, πε-

ρισσότερο διαμορφωμένες, μὲ πιδ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ περισσότερο ἀβαθὴ/μικρότερη κεντρικὴ κοιλότητα. Τὸ **K1317** – 94/H29Z/3, μοιάζει νὰ ἀνήκει στὴ μεταβατικὴ YE IIIA2/B1 περίοδο (Mountjoy 1976, 98, 100, fig. 12.144-161, fig. 13.162-169 καὶ 1986, 88-90, YE IIIA2, 113-115, fig. 106-108, fig. 141. French 1965, 176, 186 καὶ 1967, 175, fig. 17. Wardle 1969, 285, fig. 10, fig. 11.106-110).

1793. Coldstream and Huxley 1972, 305, ρ4, 12 (Δβ: 12-13 ἐκ.). Ἡ μεγάλη διάμετρος καὶ ἡ κλίση τῶν βάσεων αὐτῶν μᾶλλον τὶς ἐντάσσουν στὴν YE IIIA περίοδο.

1794. **K1307** – 94/B45A/33, **K1309** – 94/B48B/3, **K1311** – 94/E4A/1, **K1312** – 94/E-Θ31/3, **K1313** – 94/Z11/1, **K1314** – 94/H28B/20, **K1319** – 94/Θ10/7 καὶ ἴσως **K1316** – 94/H29B/3.

1795. French 1967, fig. 17. K3, 4, 8, 9. Wardle 1969, 285, fig. 10. Mountjoy 1976, 98, fig. 12.

1796. Coldstream and Huxley 1972, 304-305, π2, 10. Στὴν Κρήτη: Hallager 1997, 20, small goblet (YM IIIA1). Τσιποπούλου 1997, fig. 33. 90.147.1 (Πετράς-YM IIIB). Andreadaki-Vlasaki and Papadopoulou 1997, fig. 16. 93.1-2 (YE IIIA1 (μὲ ὁπῆ) (Χαμαλεύρι).

1797. Σχετικὰ μικρὴ διάμετρος.

1798. Μᾶλλον ἀνήκουν σὲ μία ἡμισφαιρικὴ ἐκδοχὴ τῆς ἄβαφης κύλικας (FS 274) (French 1967, fig. K12, 13, 18).

1799. **K1316** – 94/H29B/3.

1800. Popham 1984, 183, pl. 176.15, pl. 180. 5, 7, 8. Warren 1997, 179-180, fig. 19.P666, 686. Βέβαια, τίποτα δὲν ἀποκλείει ἡ βάση αὐτὴ νὰ ἀνήκει ἐπίσης σὲ τροπιδωτὴ κύλικα, τῆς YE IIIB1 περιόδου (French 1967, fig. 17. K2-4).

1801. Τὸ **K1312** – 94/E-Θ31/3, μὲ κάποια ἀμυδρὰ ἵχνη ὁπῆς στὴν γένεση τοῦ στελέχους, θὰ μπορούσε νὰ ἀνήκει καὶ στὴ μυκηναϊκὴ παράδοση. Τὸ αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ εἰπωθεῖ καὶ γιὰ τὸ **K1318** – 94/Θ9/7.

1802. Popham 1984, pl. 172. 14 (YM IIIA1).

1803. Οἱ μοναδικὲς ἐξαίρεσεις εἶναι δύο δείγματα ἀπὸ ροδόχρου πηλὸ (**K1303** – 93/B5/14, **K1304** – 93/B6/26), καὶ ἓνα δῆγμα στελέχους μὲ διαμπερὴ ὁπῆ (**K1306** – 94/B21B/6), ἀπὸ πορτοκαλόχρου πηλὸ, ὅλα μὲ ὥχρὸ ἢ λευκωπὸ ἐπίχρισμα.

1804. **K1308** – 94/B48A/8, **K1314** – 94/H28B/20, **K1319** – 94/Θ10/7 καὶ ἴσως **K1315** – 94/H29A/13γ (τμήμα γάστρας), ἐπίσης ἄβαφο. Ἡ ἴδια σύστα-

ση καὶ σκληρότητα παρατηρεῖται καὶ στὸ **K1317** – 94/H29Z/3, μὲ διαμπερὴ ὀπή.

1805. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς δηλώσεις τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ οἰκισμοῦ (Coldstream and Huxley 1972, 304), στὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δὲν ὑπάρχουν σοβαρὲς ἐνδείξεις οἱ ὁποῖες νὰ ὑποδεικνύουν χωρὶς ἀμφιβολία τὴ μὴ τοπικὴ προέλευση τῶν σωζόμενων δειγμάτων.

1806. Coldstream and Huxley 1972, 304.

1807. Ἀνάλογες παρατηρήσεις γίνονται καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς τοῦ οἰκισμοῦ (Coldstream and Huxley 1972, 304).

1808. Coldstream and Huxley 1972, 304.

1809. Peatfield 1983, 277–278 (Γιούχτας, Κόφινας, Βρύσινας, Καρφί, Μόδι).

1810. Καρέτσου 1975, 339, εἰκ. 9 (YE IIIA2). 1976, 417, εἰκ. 3γ. 1980, 343.

1811. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ δεσμοὶ μεταξὺ τῶν Κυθήρων καὶ τῆς νοτιοανατολικῆς καὶ νοτιοδυτικῆς Πελοποννήσου ἰδιαίτερα (Μεσσηνία, Λακωνία), ἦταν, οὕτως ἢ ἄλλως, ἰδιαίτερα στενοί, ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τὴν κεραμεικὴ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς πρωιμότερης MM III–YM I περιόδου (βλ. *εἰσαγωγή*), οἱ διαφαινόμενες μινωικὲς ἐπιδράσεις κατὰ τὴν YE IIIA2–IIIB περίοδο, στὴν κεραμεικὴ τουλάχιστον, παύουν νὰ θεωροῦνται πλέον ὡς ἀποτέλεσμα τῆς διαμεσολάβησης τῶν Κυθήρων (Mountjoy 1999, 243, 249, 309). Ο ἄκριβης ρόλος τῶν Κυθήρων στὴ διμερὴ αὐτὴ σχέση, δὲν μπορεῖ νὰ καθορισθεῖ μὲ βεβαιότητα.

1812. Ὡς παρατηρητήριον π.χ., παράμετρος ἡ ὁποία προφανῶς ἴσχυε καὶ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς μινωικῆς παρουσίας στὸ νησί. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν δειγμάτων (15/18 – 83.33%) ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* εἶναι, στὴν περίπτωσιν αὐτῇ, μάλλον ἀποτέλεσμα τυχαίας πτώσης καὶ δὲν ἀποτελεῖ πειστήριον γιὰ τὴ λατρευτικὴ χρῆσιν τῶν ἐν λόγῳ κυλίκων στὸν χώρον. Τὰ περισσότερα δείγματα βρέθηκαν στὸ *Ἀνδρῶ 7* (7/18) καὶ στὸ *Ἀνδρῶ 3* (4/18), χωρὶς περαιτέρω συγκεντρώσεις (*Ἀνδρῶ 5*: 2/18, *Ἀνδρῶ 2*: 1/18, *Ἀνδρῶ 4*: 1/18, *Ἀνδρῶ 5*: 1/18, *Ἀνδρῶ 6*: 1/18).

1813. Τμῆμα δίσκου ψευδοῦς στομίου καὶ μίας λαβῆς, ἐξ αὐτοῦ.

1814. Ἡ ἐλαφρὰ κοιλὴ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου, ἡ παχιά ἐλλειψοειδὴς τομὴ τῆς λαβῆς καὶ

ἡ ὀλοβαφὴ ἐπιφάνεια τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς λαβῆς, παραπέμπουν σὲ πρώιμη φάσιν τῆς ἐξέλιξης τοῦ σχήματος (Mountjoy 1986, 31, fig. 28.1, 2, Ἄγ. Εἰρήνη, Φυλακωπὴ – YE IIA), ἐνῶ ἡ τομὴ τοῦ ψευδοῦς στομίου, τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ μία σωζόμενη λαβὴ δὲν ὑψώνεται ἄνωθεν τοῦ στομίου, καθὼς καὶ ἡ ὀλοβαφὴ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου, δὲν συνάδουν μὲ μία YE IIA χρονολόγησιν (Mountjoy 1986, 31). Παρόμοιο δείγμα ἀπὸ τὴν Κνωσὸ χρονολογεῖται στὴν YM II–IIIA1 περίοδο (Warren 1997, 172, fig. 26). Στὸ Καστρί τὰ πρώιμα δείγματα (YM I–YE IIA), δὲν ἀνταποκρίνονται τυπολογικὰ στὸ σωζόμενον δείγμα ἀπὸ τὸ ἱερὸ (Coldstream and Huxley 1972, 195, ξ119–123, ω222–231, καὶ ἰδιαίτερα τὸ ω224), ἐνῶ ἀπὸ τὰ ὑστερότερα δείγματα, τῆς YE IIIA2–IIIB1 περιόδου, κανένα δὲν σώζεται πλήρως (Coldstream and Huxley 1972, 305, π12).

1815. Ἡ παρουσία τοῦ σὲ στῶμα μὲ σημεῖα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (*Ἀνδρῶ 5*: Τομὴ 4, Στρ. 2), εἶναι μάλλον ἀποτέλεσμα τυχαίας πτώσης.

1816. Ἡ περίπτωσις νὰ πρόκειται περὶ μυκηναϊκοῦ ἀγγείου ἀποκλείεται, βάσει τεχνολογικῶν (εἶδος πηλοῦ, ὄπτησις), καὶ τυπολογικῶν κριτηρίων (τεχνοτροπία, ἀπόδοσις λεπτομερειῶν).

1817. Τέλος 7ου–ἀρχῆς 6ου αἰῶνα π.Χ. Ἀκριβῶς λόγω τῆς ἀμφισημίας τους, τὰ ὄστρακα αὐτὰ δὲν ἐντάσσονται στὸν κύριον ὄγκον τῆς μινωικῆς κεραμεικῆς, ἀλλὰ παρουσιάζονται ξεχωριστὰ στὸ τέλος τοῦ καταλόγου.

1818. *Ἀνδρῶ 3*: Ν. τομὴ, Στρ. 2, MM II–YM I (6.15% διατάραι).

1819. Ἀναφέρομαι ἐδῶ στὴν ἀπόδοσιν τῶν ὀπλῶν τοῦ ζώου, ἡ ὁποία κανονικὰ καθορίζει, μαζί μὲ τὸν βαθμὸ ἀναδίπλωσιν τῶν ποδιῶν, ὅχι μόνον τὸ εἶδος τῆς κίνησης ποῦ ἀπεικονίζεται, ἀλλὰ καὶ τὴν κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ὁποία εἶναι στραμμένο. Στὴ συγκεκριμένη περίπτωσιν, ἡ ἀπόδοσις τῆς μορφολογίας τῶν δύο ποδιῶν καὶ τῶν ἀντίστοιχων ὀπλῶν τοῦ τετράποδου παραπέμπει πρὸς δύο ἀντίθετες κατευθύνσεις, στοιχεῖο ποῦ προκαλεῖ σύγχυσιν καὶ στὸν προσδιορισμὸ τῆς δραστηριότητος ποῦ ἀπεικονίζεται, ἐὰν δηλαδὴ τὸ ζῶον κάθεται στὸ ἔδαφος ἢ ἐὰν καλπάζει. Ἐνὰ ἄλλο προβληματικὸ σημεῖο τῆς σύνθεσης, στὸ ἀριστερὸ τμῆμα τοῦ ὀστράκου, εἶναι τμῆμα κάθετου ὀλοβαφου στελέχους, τὸ ὁποῖον ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν κορμὸ τοῦ ζώου καὶ

ὕψωνεται πρὸς τὰ ἄνω. Ἄν καὶ ἡ σχέση μετὰ τῆς κεραμεικῆς καὶ τῆς μικρογλυπτικῆς σὲ ἐπίπεδο θεματολογίας δὲν εἶναι ἰδιαίτερα στενὴ (Walberg 1986, 52-54), κρίνοντας ἀπὸ τοὺς κανόνες ποὺ διέπουν τὴ μινωικὴ εἰκονογραφία γενικὰ καὶ ἰδιαίτερα τὴ σφραγιδογλυφία, ὁ μέγας βαθμὸς ἀναδίπλωσης καὶ τῶν δύο ποδιῶν, μάλλον ὑποδηλώνει ὅτι τὸ ζῶο ἀπεικονίζεται σὲ *στατική-καθιστή* στάση καὶ ὄχι σὲ *καλπασμό*. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τῶν ζώων (αἰγοειδῆ, βοοειδῆ ἢ ἐλάφια), ποὺ ἀπεικονίζονται σὲ *καλπάζουσα* στάση, ἀποδίδονται μὲ *λυγισμένα* ἢ *ἀκόμα* καὶ *ἀναδιπλωμένα* πόδια, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἀπεικονίζονται τόσο κοντὰ στὸ σῶμα τοῦ ζώου, ὅπως συμβαίνει στὴν περίπτωση τοῦ συγκεκριμένου ὀστράκου (πχ. CMS II:8,2 – no. 429, 486, 529. CMS V:IB – nos. 84, 155, 296, 352. CMS VII: II – nos. 103, 106, 184, 250, 261, 262). Οἱ ἐξαιρέσεις στὸν κανόνα εἶναι σπανιότατες (CMS IX: 139-ὅπου τὸ ἐμπρόσθιο πόδι τοῦ αἰγοειδοῦς εἶναι ἔντονα ἀναδιπλωμένο καὶ πολὺ κοντὰ στὸ σῶμα τοῦ πληγωμένου ζώου, ἐνῶ τὸ ὀπίσθιο πόδι εἶναι ἐλαφρὰ ἀναδιπλωμένο, σὰν τὸ δεξιὸ πόδι στὸ δικό μας ὀστράκο). Ἄν ἀκολουθήσουμε αὐτὸ τὸ μεμονωμένο παράδειγμα, τὸ ζῶο στὸ συγκεκριμένο ὀστράκο θὰ μπορούσε νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι *καλπάζει* πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ὅτι τὸ ὀλόβαφο στέλεχος στὸ ἀριστερὸ τμήμα τοῦ ὀστράκου ἀντιστοιχεῖ στὸν ὄρθιο λαιμὸ τοῦ ζώου. Ὅσον ἀφορᾷ τώρα τὴν *πὶθιανὴ ἐκδοχή καθιστῆς* στάσης, στὴ σφραγιδογλυφία δὲν φαίνεται νὰ τηροῦνται αὐστηροὶ κανόνες ἀπόδοσης, τουλάχιστον ἀναφορικὰ μὲ τὴ θέση τῶν ποδιῶν τῶν ζώων, γεγονός ποὺ δυσχεραίνει ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀνασύσταση τῆς θεματολογίας τοῦ ὀστράκου. Ἀπαντοῦν δύο βασικὲς ἐκδοχές: Στὴ *μία ἐκδοχή* τὸ ἐμπρόσθιο πόδι τοῦ ζώου ἀποδίδεται ὡς ἔντονα ἀναδιπλωμένο, σχεδὸν κολλημένο στὸ σῶμα, ἐνῶ τὸ ὀπίσθιο πόδι εἶναι ἐλαφρὰ ἀναδιπλωμένο ἢ ἀκόμη καὶ ἀπλὰ *λυγισμένο* (πχ. CMS I: no. 55-ταῦρος, CMS II: 3 – nos. 64-ταῦρος, 110-τετράποδο, 134-ταῦρος, 135-ταῦρος. CMS II: 6 – no. 57-βοοειδῆς. CMS II: 8,2 – nos. 493-ταῦρος, 513-βοοειδῆς, 527-αἰγοειδῆς. CMS VII: II – no. 105-ταῦρος). Στὴν ἄλλη ἐκδοχὴ συμβαίνει τὸ ἀντίθετο, δηλαδὴ τὸ ὀπίσθιο πόδι ἀποδίδεται μὲ ἔντονη ἀναδίπλωση, σχε-

δὸν κολλημένο στὸ σῶμα, ἐνῶ τὸ ἐμπρόσθιο πόδι εἶναι ἐλαφρὰ ἀναδιπλωμένο ἢ ἀκόμη καὶ ἀπλὰ *λυγισμένο* (CMS I: nos. 19-ταῦρος, 35-ταῦρος, 109-ταῦρος, 142-ταῦρος, 158-ἐλάφι, 481-αἰγοειδῆς. CMS II: 6 – nos. 53-βοοειδῆς, 175-τετράποδο. CMS II: 8,2 – nos. 476-ταῦρος, 477-τετράποδο, 492-αἰγοειδῆ, 497-ταῦρος. CMS V: IB – no. 68-ταῦρος. CMS XI: nos. 56-ταῦρος, 129-ταῦρος, 182-βοοειδῆς). Ἀξίζει νὰ μνημονευθεῖ, σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι ἡ ἀπόδοση τῶν ζώων σὲ κάποιους ἀπὸ τοὺς σφραγιδόλιθους τῆς δεύτερης ἐκδοχῆς ἰδιαίτερα (CMS I: no. 109, 158) παρουσιάζει μεγάλες ὁμοιότητες μὲ τὴν ἀπόδοση τοῦ ζώου στὸ συγκεκριμένο ὀστράκο. Ἄν ἀκολουθήσουμε τὰ δύο αὐτὰ παραδείγματα, τὸ δικό μας ζῶο θὰ μπορούσε νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι εἶναι σὲ *καθιστῆ* στάση, *στραμμένο πρὸς τὰ δεξιὰ* καὶ ἡ ὀλόβαφη περιοχὴ ἀντιστοιχεῖ πιθανῶς σὲ κάποιο ἀντικείμενο/φυτό, προσκολλημένο στὴ ράχη τοῦ ζώου, σύνηθες φαινόμενο στὴ σφραγιδογλυφία. Στὴν ἀντίθετη περίπτωση, τὸ ζῶο, καὶ πάλι σὲ *καθιστῆ* στάση, θὰ ἦταν *στραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερὰ* καὶ τὸ ὀλόβαφο στέλεχος στὸ ἀριστερὸ τμήμα τοῦ ὀστράκου προφανῶς ἀντιστοιχεῖ στὸν ὄρθιο λαιμὸ τοῦ ζώου.

1820. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 553.

1821. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 558-559.

1822. Ἡ ἀπουσία σχηματοποιημένης γραμμῆς ἐδάφους ἀπὸ τὸ δεύτερο, συναντῶν ὀστράκο (K1322 – 94/H29Γ/2), μπορεῖ νὰ ὀφείλεται στὴν ἀποσπασματικότητα τοῦ δείγματος.

1823. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ ὀλόβαφο στέλεχος ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ πρώτου ζώου, καθὼς καὶ τὰ ὀλόβαφα διασταυρούμενα στελέχη ἐξ ἀριστερῶν τοῦ δεύτερου ζώου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ μεταγενέστερη χρονολόγηση τῶν δύο ὀστράκων στὴ μελανόμορφη κεραμικὴ τῆς Ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς, ἡ χρῆση τῆς τεχνικῆς τῆς ἐγχάραξης στὰ συγκεκριμένα ὀστράκα δὲν συνάδει μὲ τὶς πρακτικὲς ποὺ χαρακτηρίζουν τὴ μελανόμορφη κεραμικὴ, δηλ. ἡ ἐγχάραξη δὲν ἔχει χρησιμοποιηθεῖ στὰ συγκεκριμένα δείγματα γιὰ τὴν ἀπόδοση τῶν σωματικῶν λεπτομερειῶν ἢ τοῦ περιγράμματος τῶν ζώων, *μία* τεχνικὴ ποὺ ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς μελανόμορφης κεραμικῆς τῆς Ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς (Boardman 1980, 9. Richter 1987, 297-309). Ὁ τρόπος χρησι-

μποποίησης της τεχνικής της ἐγχάραξης στὰ συγκεκριμένα ὄστρακα, μὲ τὴν ὁλόσωμη κάλυψη τοῦ σώματος τῶν ζώων μὲ λοξὰ γραμμίδια, δὲν χαρακτηρίζει τὴν τεχνοτροπία τῆς Ἀρχαϊκῆς περιόδου. Σὲ ἐπίπεδο *θεματικῆς*, ἂν καὶ σκηνὲς κυνηγίου μεταξὺ ζώων περιλαμβάνονται στὸ ρεπερτόριο τῆς Ἀρχαϊκῆς μελανόμορφης κεραμεικῆς (Boardman 1980, 204: λέοντες κατὰ ταύρων, ἐλαφίων ἢ κάπρων, ἐνίοτε αἰγοειδῶν), οἱ συνθέσεις ποὺ κυριαρχοῦν δὲν ἀνταποκρίνονται στὴν εἰκονογραφία τοῦ μεγαλύτερου ἐκ τῶν δύο ὀστράκων ἀπὸ τὸ ἱερό. Στὴν περίπτωση τοῦ δεύτερου ὀστράκου, βέβαια, τὰ εἰκονογραφικὰ παράλληλα εἶναι περισσότερο πειστικά (ζῶνες μὲ βαδίζοντα ζῶα).

1824. Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀξίζει νὰ τονισθεῖ ὅτι ἡ ἀντίστοιχη *μυκηναϊκὴ* εἰκονιστικὴ παράδοση ἀποκλίνει κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη τεχνοτροπία καὶ διακρίνεται ἀπὸ μία λιγότερο φυσιοκρατικὴ καὶ περισσότερο περιληπτικὴ, σχηματοποιημένη ἀπόδοση τοῦ ὅλου, καθὼς καὶ τῶν ἐπιμέρους λεπτομερειῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ πλήρη ἀπουσία τῆς τεχνικῆς τῆς ἐγχάραξης (Sakellarakis 1992).

1825. Σπάνιο θέμα στὶς ἀνάγλυφες παραστάσεις λίθινων ἀγγείων (Warren 1969, 177). Εἰκονογραφικὲς παραστάσεις ταύρων συγκεκριμένα καὶ κυρίως θέματα κυνηγίου ἢ ταυροκαθαψίων/ἀκροβασιῶν ἐπὶ ταύρων εἶναι, σύμφωνα μὲ πρόσφατες μελέτες (Kontorli-Papadopoulou 1996, 118, 122-ὅσον ἀφορᾷ τὶς θρησκευτικὲς τοιχογραφίες), ἐξαιρετικὰ δημοφιλὴ κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο (MM III-YM I), ὅχι μόνον λόγω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εὐρημάτων ποὺ ἀνήκουν σὲ αὐτὴ τὴν περίοδο, ἀλλὰ καὶ λόγω τῆς μεγαλύτερης ποικιλίας τοῦ εἶδους τῶν ἀντικειμένων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεικονίζονται (τοιχογραφίες, σφραγίδες, σφραγίσματα, λίθινα ἀγγεῖα, διακοσμητικὰ πλακίδια καὶ εἰδῶλια). Συνήθως τὰ ζῶα ἀναπαρίστανται σὲ ἔντονη κίνηση, σὲ σκηνὲς δράσης (Younger 1995, Wohlfel 1997, 71-76). Σκηνὲς κυνηγίου αἰγοειδῶν, μὲ τὴν παρουσία ἀνθρώπων ἢ κυνηγετικῶν σκυλιῶν, ἐμφανίζονται στὴ διακόσμηση τῆς κεραμεικῆς σὲ μεταγενέστερες φάσεις τῆς Ὑστερῆς Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ (Hiller 2001, 294-YM IIIB-Γ). Ἀποσπασματικὲς

σκηνὲς κυνηγίου ταύρων, αἰγοειδῶν καὶ ἐλαφίων ἀπαντοῦν βέβαια ἀκόμη νωρίτερα στὴ σφραγιδογλυφία, μὲ τὴ συνοπτικὴ ἀπεικόνιση τοῦ ζώου χτυπημένου ἀπὸ βέλος (Younger 1973, 299, 328-329, κυρίως YM IB). Γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ἐρμηνεία τοῦ κυνηγίου καὶ τὴ σχέση του μὲ τὴ θυσία, βλ. Marinatos 1986, 42. Hiller 2001, 294.

1826. Younger 1973, 279-283, 299 (ταῦρος), 305, 314 (αἰγοειδὲς). Ἐνίοτε ταῦροι σὲ καλπασμό, χωρὶς ἀνθρώπινη παρουσία, ἐρμηνεύονται, εἴτε ὡς ἐπεισόδια ἐνὸς ἐνιαίου εἰκονογραφικοῦ κύκλου, ποὺ κάποτε περιελάμβανε καὶ παραστάσεις ζώων χωρὶς τὴν ἀνθρώπινη παρουσία, εἴτε ὡς ἓνα εἶδος συντομογραφίας σκηνῶν κυνηγίου/ταυροκαθαψίων, τμήματα μεγαλύτερων συνθέσεων, ποὺ δὲν ἔχουν διασωθεῖ (Younger 1995, Wohlfel 1997, 71-76).

1827. Younger 1973, 299, 314 γιὰ ταῦρους καὶ αἰγοειδῆ. Αὐτὸ βέβαια δὲν ἰσχύει ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἀπεικονίσεις ἐλαφίων, ὅπου τὸ μοναδικὸ παράδειγμα προέρχεται ἀπὸ τὸ Ρούτση (YE IIA) (Younger 1973, 318).

1828. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ζώων ποὺ ἀπεικονίζονται σὲ καθιστὴ στάση εἶναι *ταῦροι*, *βοοειδῆ* ἢ ἀπροσδιόριστα τετράποδα, σπανίως αἰγοειδῆ ἢ ἐλάφια (βλ. Ὑποσημ. 1819). Στὶς σκηνὲς μὲ καλπάζοντα ζῶα, βέβαια, δὲν παρατηροῦνται ἰδιαίτερες προτιμήσεις.

1829. Οἱ ταῦροι ἢ τὰ βοοειδῆ, ἰδιαίτερα τὰ νεαρὰ ζῶα, στὴ σφραγιδογλυφία δὲν ἀποδίδονται πάντα μὲ ἐξαιρετικὰ ὀγκώδη σωματικὴ διάπλαση (CMS I: nos. 23, 55, 236, 367, 139. CMS II: 3 – nos. 134, 135. CMS II: 6 – no. 57. CMS II: 8 – nos. 362, 429, 497, 513. CMS VII: II – nos. 103, 106, 110, 251, 261. CMS XI: nos. 56, 128, 181, 182, 184, 223, 226. CMS IX: nos. 120, 121).

1830. CMS I: nos 141 (λέων), 158 (αἰγοειδὲς), 183 (λέων), 240 (ταῦρος), τρεῖς ἐγχαράξεις στὸν λαιμὸ καὶ στὴν κοιλιά. CMS II: 3 – nos. 64 (λέων), 174 (ἐλάφι). CMS II: 4 – no. 183 (ἐλάφι). CMS II: 6 – nos. 89 (λέων), 175 (τετράποδο), 262 (μινωικὸς δράκος). CMS II: 8,2 – nos. 497 (βοοειδὲς, λαιμὸς & ράχη), 513 (βοοειδὲς, λαιμὸς). CMS V: 1A – no. 340 (λέων). CMS V: IB – no. 155 (αἰγοειδὲς). CMS VII: no. 105 (ταῦρος, τρεῖς ἐγχαράξεις στὴν ράχη). CMS IX: nos. 139 (αἰγοειδὲς), 140 (αἰγοειδὲς), 141 (αἰγοειδὲς), 168 (αἰγοειδὲς), 170 (ἐλάφι), 171 (ἐλά-

φι). CMS XI: no. 130 (αίγοειδές), Militello 1998, tav. L, τοιχογραφίες Ἀγ. Τριάδας. Ἐλάφια ἢ ἀντιλόπες, ἃν καὶ δὲν εἶναι ἰδιαίτερα δημοφιλῆ στὴν Αἰγαιακὴ τέχνη γενικά, ἀπαντοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὰ πλαίσια σκηνῶν κυνηγίου, θέμα τὸ ὁποῖο, στὶς τοιχογραφίες τουλάχιστον, συνδέεται κυρίως μὲ τὴ μυκηναϊκὴ καὶ ὄχι μὲ τὴ μινωικὴ παράδοση/θεματογραφία, (Immerwahr 1990, 129. Kontorli-Papadopoulou 1996, 121-122). Σὲ σκηνὲς θρησκευτικοῦ περιεχομένου ἐλάφια ἀπαντοῦν σὲ δύο μόνο περιπτώσεις (Ἀγ. Τριάδα, Πύλος), σὲ ἥμερες στάσεις, καὶ ἀντιλόπες μόνο σὲ μία περίπτωση, στὸ Ἀκρωτήρι (Immerwahr 1990. Kontorli-Papadopoulou 1996, 125). Στὶς μυκηναϊκὲς τοιχογραφίες μὲ σκηνὲς κυνηγίου, τὰ ἀγριογούρουνα ἢ τὰ ἐλάφια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσαν τὰ συνηθέστερα θηράματα, ἀπεικονίζονται σὲ στάση πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ αὐτὴν ποὺ ἀπεικονίζεται στὸ δείγμα ἀπὸ τὰ Κύθηρα (flying gallop) (Immerwahr 1990, 129-130. Kontorli-Papadopoulou 1996, 121-122.). Ἀντίθετα μὲ τὰ αἰγοειδῆ καὶ τὰ βοοειδῆ, ἐλάφια ἀπεικονίζονται σὲ πολὺ λίγες περιπτώσεις στὴ μινωικὴ σφραγιδογλυφία, ἢ πλειονότητα σὲ καλπασμό, καὶ ὄχι μετὰ ἀπὸ τὴν ΥΜ ΙΒ περίοδο. Θεωρεῖται ἐξίσου δημοφιλὲς ὡς θέμα καὶ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (Younger 1973, 315, 318).

1831. Βλ. Ὑπόσημ. 1830.

1832. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 551-553, 556, ὅπου ἐγχαράξεις ἀναφέρονται καὶ ἐπὶ τῆς πλαστικῆς ἐπίθεσης γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ ὀφθαλμοῦ, τῶν ἐμπρόσθιων γονάτων, τῶν ὀπλῶν, τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν ὀπίσθιων ποδιῶν τοῦ ταύρου.

1833. Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 553.

1834. Τὰ αἰγοειδῆ (αἴγες, ἀγρίμια), ἃν καὶ ἀποτελοῦν ἴσως τὸν δημοφιλέστερο τύπο ζώου στὴν κατηγορίᾳ τῆς κεραμεικῆς μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Sakellarakis and Sakellarakis 1997, 554, 560. Foster 1982, 110), δὲν συνηθίζεται νὰ ἀποδίδονται σὲ σκηνὲς δράσης αὐτοῦ τοῦ τύπου. Τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ τὴν κατηγορίᾳ τῶν λίθινων ἀγγείων μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση (Warren 1969, 174-180), καθὼς καὶ γιὰ τὶς σωζόμενες τοιχογραφημένες παραστάσεις (Immerwahr 1990, 70). Αἰγοειδῆ σὲ σκηνὲς θρησκευτικοῦ περιεχομένου ἀπαντοῦν μόνο σὲ τρεῖς περιπτώσεις στὸν

μινωικὸ κόσμο, στὴν Οἰκία τῶν Τοιχογραφιῶν στὴν Κνωσό, στὴν Ἀγ. Τριάδα καὶ στὸ Ἀκρωτήρι στὴν Θήρα (Kontorli-Papadopoulou 1996, 120). Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ὁ κόσμος τῆς σφραγιδογλυφίας, ὅπου καλπάζοντα αἰγοειδῆ μὲ φυσιοκρατικὴ ἀπόδοση ἀπαντοῦν σὲ ἀφθονία καὶ θεωροῦνται ὡς μία ἰδιαίτερα δημοφιλὴς, κατὰ βάσιν μινωικὴ σύνθεση, ἢ ὁποῖα χαρακτηρίζει κυρίως τὴν Παλαιοανακτορικὴ περίοδο (Younger 1973, 304, 314).

1835. Χαμηλὸ ὕψος, σχετικὰ παχὺς μηρός. Ἡ γραπτὴ διακόσμηση στὸ ἄριστερό τμήμα τοῦ ὀστράκου καὶ ἡ σχέση τῆς μὲ τὸ ζῶο ἐκ δεξιῶν, παραμένει ἀδιευκρίνιστη.

1836. Marinatos 1986, 11.

1837. Younger 1973, 279-282, 299, 327-330 (Παλαιοανακτορικὴ περίοδος-ΥΜ ΙΒ/ΙΙΑ). Ἐδῶ περιλαμβάνονται παραδείγματα ὑγιῶν ζώων ἢ ζώων πληγωμένων ἀπὸ βέλος, μὲ τὸ κεφάλι τοῦ ζώου ὀρθοῖο ἢ γερμένο πρὸς τὰ πίσω. Στὶς τοιχογραφίες θρησκευτικοῦ περιεχομένου, ταῦροι ἀπαντοῦν, εἴτε στὰ πλαίσια τελετῶν ταυροκαθαψίων, εἴτε σὲ ἥπιες στάσεις, σὰν ζῶα πρὸς θυσία (Κνωσός, Ἀγ. Τριάδα, Ἀκρωτήρι-Θήρα, Ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα) (Immerwahr 1990, 135. Kontorli-Papadopoulou 1996, 118). Ἀνάλογες σκηνὲς ἀπαντοῦν καὶ στὶς ἄλλες εἰκονιστικὲς τέχνες.

1838. Foster 1982, 86-91.

1839. Βλ. Ὑπόσημ. 1825.

1840. Ἡ ἔκταση τῆς ἀνασκαμμένης περιοχῆς καὶ ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ καταγεγραμμένου κεραμικοῦ ὑλικοῦ, ἀποτελοῦν ἐγγύηση ὡς πρὸς τὴν ἐγγυρότητα τῶν ὁποίων συμπερασμάτων.

1841. Rutkowski 1986, 91. Marinatos 1986, 14-15, 36-37, 39, 49 καὶ 1993, 118-119. Bergquist 1988, 32. Watrous 1995, 394 καὶ 1996, 92. Peatfield 1983, 277. Myres 1902-3, 358. Πλάτων 1951, 102-103, 114, 151, 157-158. Καρέτσου 1975, 334, 342 καὶ 1976, 410-411, 413-414, 417-418.

1842. Ὁ ὅρος περιοχῆς «*πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*» χρησιμοποιεῖται ἐδῶ συμβατικά γιὰ τὶς σχεδὸν καθαρὲς ἐπιχώσεις ἀρχαιολογικοῦ ὑλικοῦ (0-20% διατάραι), σὲ κοιλότητες, σχισμὲς καὶ ρωγμὲς τοῦ φυσικοῦ βράχου (βλ. Ὑπόσημ. 1895, 1896), ἀκόμη καὶ ἐὰν ὁ χαρακτήρας τῶν ἐναποθέσεων αὐτῶν δὲν ἦταν ἀκριβῶς «*πρωτογενῆς*», δηλ. τὸ περιεχόμενο τῶν ἐπιχώσεων

αὐτῶν εἶχε μεταφερθεῖ ἐκεῖ ἀπὸ ἄλλο σημεῖο τοῦ ἱεροῦ.

1843. Βρύσινας Ρεθύμνης, Γιούχτας, Μαζᾶς Πεδιάδος, Γωνιές Μαλεβιζίου, Κερὶὰ Μαλεβιζίου, Κόφινας Μονοφατσίου, Πετσοφᾶς Σητείας, Τραόσταλος Σητείας, Πρινιᾶς Σητείας, Βίγλα Σητείας, Μόδι Σητείας, Ξυκέφαλο Σητείας, Πλαγιὰ Σητείας, Ζηρὸς Σητείας καὶ Θύλακας Μιραμπέλου (βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1844. Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331, Στат. Πίνακα 17, Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1845. Στρ. 2 (92/Χῶρος 2/4), πάχους 35-38 ἐκ. Τὸ συγκεκριμένο στρώμα δὲν βρίσκεται ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου.

1846. Διατάραξη τῆς τάξεως τοῦ 1.79% (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1847. Ἐπίσης, κανένα ἴχνος ὁστῶν ἢ ὁστρέων (βλ. Στат. Πίνακα 17 καὶ Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1848. Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ., ἐπὶ βράχου, διατάραξη τῆς τάξης τοῦ 17.50% (βλ. Στат. Πίνακα 17 καὶ Σακελλαράκης 2011, 145-331). Ἡ συγκεκριμένη ἐπίχωση περιλαμβάνει, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα σχετικὰ μέτριο ὄριθμὸ τριποδικῶν χυτῶν, τέσσερα ἀποσπασματικὰ πύραυρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ δύο μοναδικὲς περιπτώσεις πυραύνων μὲ ἴχνη καύσης ἐσωτερικά (K983 - 93/A72/30, K984 - 93/A72/30α). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ, σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅτι ἡ συγκεκριμένη ὁμάδα (93/A72), δὲν περιλαμβάνει κανένα ἴχνος μεταγενέστερης διατάραξης (0% διατάραξη). Ἐπίσης, στὴν ἴδια ἐπίχωση, μεταξὺ ἄλλων, καταγράφονται: 18 ἀκέραια ἄωτα κωνικὰ κύπελλα, 1 ἀκέραιο μικκύλο προχοῖδιο, 1 ἀποσπασματικὸ ρυτὸ, 1 ἀποσπασματικὸ ἀγγεῖο-ρυτὸ, 1 μικκύλο τριποδικὸ ἀγγεῖο, 5 ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση, 6 πινάκια καὶ ἄλλα ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα. Βλ. Στат. Πίνακες 17, 18, 19.

1849. 93/A61: διατάραξη τῆς τάξης τοῦ 74.35%.

1850. Σὲ 11 ἀπὸ τὰ 16 στρώματα μὲ ἴχνη φωτιᾶς/πυρᾶς καὶ ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς,

δηλ. ἓνα 68.75% τῶν στρωμάτων (βλ. Στат. Πίνακα 17).

1851. Βλ. Στат. Πίνακα 17.

1852. 6/16 περιπτώσεις στρωμάτων, τρία ἐξ αὐτῶν ἐπιφανειακά (βλ. Στат. Πίνακα 17).

1853. Βλ. Στат. Πίνακα 17.

1854. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ὅσον ἀφορᾷ τὴν κεραμολογικὴ σύνθεση τῶν στρωμάτων αὐτῶν, βλ. Στат. Πίνακες 17 καὶ 18.

1855. Ἄνδρηο 2: ΜΜ ἐπίχ. (4.65% διατάραξη), 2 πύραυρα, λίγες τριποδικὲς χύτρες, ἐλάχιστα κάρβουνα. Ἄνδρηο 2: ΥΜ ἐπίχ. (0.14% διατάραξη), 3 πύραυρα, μεγάλη συγκέντρωση χυτῶν, 1 ἡθμός. Ἄνδρηο 4: Στρ. 3 (2.71% διατάραξη), 6 πύραυρα, μεγάλη συγκέντρωση χυτῶν, καμένος πηλός. Μόνο ἓνα στρώμα στὸ Ἄνδρηο 5, Τομὴ 3 (Στρ. 3), μὲ σημαντικὴ διατάραξη (36.97%), περιλαμβάνει 1 πύραυρο, ἐλάχιστες τριποδικὲς χύτρες, 2 ἀγγεῖα μὲ διαμπερεῖς ὀπὲς καὶ καμένο ξύλο (βλ. Στат. Πίνακα 17).

1856. Ἄνδρηο 2: ΜΜ ἐπίχ., Δ τμήμα, ΜΜ-ΥΜ I ἐπίχ., Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ., Ἄνδρηο 4: Στρ. 3 (βλ. Στат. Πίνακα 17).

1857. Βλ. Στат. Πίνακα 17.

1858. Βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1859. Βλ. Στат. Πίνακα 17.

1860. Βλ. Στат. Πίνακα 17. Γιὰ εἰκόνα ἀπὸ τὰ μητροπολιτικὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς, βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;», Τουρναβίτου 2011 καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1861. Βλ. σχετικὰ κεφάλαια, Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση, «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1862. Στρ. 2 (92/Χῶρος 2/4).

1863. Βλ. παραπάνω.

1864. Βλ. τριποδικὲς χύτρες.

1865. Ένα ἐξ αὐτῶν, ἀκέραιο (**K93** – 94/ΣΤ11Α/12, *Τύπος 3Α*), τὰ ὑπόλοιπα ἀποσπασματικά (τμήματα τοιχωμάτων, 93/Β4, Β5).

1866. Τρία τμήματα χειλέων με ἴχνη καύσης καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (93/Β4, 93/Β5), καὶ τέσσερα τμήματα τοιχωμάτων με ἴχνη καύσης ἐξωτερικά (**K631** – 93/Β5/66δ, 93/Β4), ἐσωτερικά (**K630** – 93/Β4/73β), καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (93/Β5).

1867. Δύο τμήματα χειλέων (94/Β40Α, 94/Η29Μ), καὶ τέσσερα τμήματα βάσεων (**K920** – 93/Β2/2, 93/Β13-3 δείγματα).

1868. Πύραυλα (**K983** – 93/Α72/30, **K984** – 93/Α72/30α), μικκύλο πινάκιο (**K427** – 93/Α16/2), πίθος (**K488** – 94/Ε-Θ15/2), γεφυρόστομη πρόχους (93/Β3β), πυριατήριο (**K997** – 94/Ε8Β/2), ἀκέραιο μικκύλο φωλεόσχημο ἀγγεῖο (**K1031** – 93/Α1/2), μικκύλο ἀνοιχτὸ ἀγγεῖο με πλαστική διακόσμηση (**K1073** – 93/Α35/1 – Πήλ. 6), μικρὸ κλειστὸ ἀγγεῖο με πλαστική διακόσμηση (**K1082** – 93/Β16/85θ), μικρὸ κλειστὸ ἀγγεῖο με φυτική διακόσμηση (**K1220** – 94/Η24/16).

1869. Τριποδικὲς χύτρες, πύραυλα, πυριατήριο.

1870. Βλ. *τριποδικὲς χύτρες*. Περὶ ἐναπόθεσης τῶν ἀγγείων στὴ φωτιά/πυρά, βλ. *πινάκια καὶ μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα*.

1871. **K427** – 93/Α16/2.

1872. **K1031** – 93/Α1/2.

1873. Ἐπιφάνεια ἔδρασης, κατώτερο τμήμα τοιχωμάτων ἐξωτερικά.

1874. **K1031** – 93/Α1/2.

1875. Βλ. *πινάκια καὶ μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα*.

1876. Συνιστοῦν τὸ 0.006% τοῦ συνόλου τῶν ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων.

1877. Πίθος, πρόχοι/ἀμφορεῖς, μικκύλα προχοῖδια, ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση.

1878. Τὰ δύο ἀγγεῖα ποὺ μάλλον ἐναποτέθηκαν στὴ φωτιά/πυρά (**K427** – 93/Α16/2, **K1031** – 93/Α1/2), εἶναι ἀπλὰ ἀδιάφορα αἰσθητικά.

1879. **K427** – 93/Α16/2.

1880. Ἄνδρη 2, Δ τμήμα, ΜΜ-ΥΜ Ι ἐπίχ., με 0.14% διατάραι. Ἡ συγκεκριμένη ομάδα (Α16) εἶχε 0% διατάραι (βλ. *Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18*). Στὸ στρώμα αὐτὸ ἐντοπίσθηκαν πολλὰ χάλκινα καὶ πήλινα ἀναθήματα, πολλὰ ὅστ᾽ ἀζῶν καὶ ὄστρεα, ἀλλὰ ἐλάχιστα ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ

φωτιῆς/πυρὲς. Τὸ μικκύλο φωλεόσχημο ἀγγεῖο (**K1031** – 93/Α1/2) βρέθηκε στὸ ἴδιο ἄνδρη, ἀλλὰ σὲ ἐπιφανειακὸ στρώμα, τὸ ὁποῖο παρ' ὅλα αὐτὰ περιεῖχε λιγοστὰ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιῆς/πυρὲς, πολλὰ ὅστ᾽ ἀζῶν καὶ κάποια ὄστρεα (Ἄνδρη 2, Ἐπιφ. Στρ., Ν τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας, με 71.53% διατάραι). Ἦταν τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο ἀγγεῖο στὸ συγκεκριμένο στρώμα.

1881. Ἄνδρη 7, Κάν. 1, Στρ. 2, Στρ. 3, Ἄνδρη 7, Κάν. 5, Στρ. 1. Ἄωτα κωνικά κύπελλα: 9 ἀποσπασματικά (93/Β4, Β5), *Πρόχοι/ἀμφορεῖς*: 7 ἀποσπασματικοὶ (93/Β4, Β5), *Μικκύλα προχοῖδια*: 4/6 (93/Β13, 94/Β40Α), *Γεφυρόστομη πρόχους*: 1 ἀποσπασματική (93/Β3β).

1882. Στὸ Ἄνδρη 7 ἔχουν ἐντοπισθεῖ οἱ περισσότερες περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων (βλ. *Στατ. Πίνακα 18* καὶ *Σακελλαράκης 2011, 145-331*), καὶ οἱ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ἀναθημάτων (βλ. *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1883. **K1073** – 93/Α35/1 – Πήλ. 6.

1884. Ἄνδρη 2, Δ τμήμα, ΜΜ-ΥΜ Ι ἐπίχ. Ἡ συγκεκριμένη ομάδα (Α35), παρουσιάζει 0.30% διατάραι.

1885. 94/Η29Μ-τμήμα χείλους.

1886. **K1220** – 94/Η24/16.

1887. Ἄνδρη 3, Ν Τομή, Στρ. 2, με 6.15% διατάραι. Στὸ ἴδιο στρώμα συναντᾷ καὶ σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀναθημάτων (βλ. *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1888. Ένα ἀκέραιο ἄωτο κωνικὸ κύπελλο (**K93** – 94/ΣΤ11Α/12), καὶ ἓνα τμήμα βάσης προχοῖδιου (**K920** – 93/Β2/2).

1889. **K93** – 94/ΣΤ11Α/12: Ἄνδρη 5, Τομή 1, Στρ. 2, με 11.52% διατάραι. **K920** – 93/Β2/2: Ἄνδρη 7, Κάν. 1, Στρ. 1, με 11.62% διατάραι. Σὲ αὐτὸ τὸ στρώμα ἀνήκει καὶ ἓνα τμήμα τοιχωματος τριποδικῆς χύτρας με ἴχνη καύσης.

1890. Ἄνδρη 2, Χῶρος μεταξύ ἐκκλησιῶν, Στρ. 2.

1891. **K997** – 94/Ε8Β/2.

1892. Ἄνδρη 5, Τομή 3, Στρ. 3, με 36.97% διατάραι.

1893. **K983** – 93/Α72/30, **K984** – 93/Α72/30α (Ἄνδρη 2, Α τμήμα, Μινωικὴ ἐπίχ.).

1894. Βλ. Ὑποσημ. 1848, 1849 καὶ *Σακελλαράκης 2011, 145-331*.

1895. Βλ. Ὑποσημ. 1841, 1842. Γιὰ τὸν τελετουργικὸ χαρακτήρα τῶν ἐναποθέσεων αὐτῶν, τὸν γονιμικὸ τους χαρακτήρα καὶ τὴν συχνότη-

τα με την όποια άπαντούν σε ιερά κορυφή, βλ. Åstrom 1987, 7-16 και Hägg 2000, 533, όπου ένα ποσοστό τουλάχιστον των έναποθεθέντων κυπέλλων έρμηνεύεται σαν άποτέλεσμα περιδικών έπισκέψεων μεμονωμένων προσκυνητών. Επίσης, βλ. Πλάτων 1951, 102-103, 122, 142, 151. Wiener 1983, 20. Rutkowski 1986, 91 και 1988, 75, 83 (Κόφινας), 89 (Τραόσταλος), 90 (Βρύσινας, Βίγλα Σητείας), 91 (Ξυκέφαλο Σητείας). Marinatos 1993, 118. Καρέτσου 1974, 238. 1979, 280-281. 1980, 347. Peatfield 1992, 66-68, 71. Morris and Peatfield 1995, 644. Δαβάρας 1974, 210 (Βρύσινας).

1896. Έντοπίσθηκε ένας αριθμός 27 στρωμάτων/έπιχώσεων που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν περιοχές πρωτογενών έναποθέσεων (βλ. *Χάρτη Κατανομής 19, Στατ. Πίνακα 18* και Σακελλαράκης 2011, 145-331). Για την αξιολόγησή τους συνυπολογίσθηκαν διάφορες παράμετροι, όπως ή στρωματογραφική τους συνάφεια, ή θέση τους σε σχέση με τον φυσικό βράχο, ή κεραμική καθαρότητα των στρωμάτων (0-20% διατάραξη), και ή περιεκτικότητά τους σε άκέραια άγγεϊα. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται και περιπτώσεις προτεινόμενων πρωτογενών έναποθέσεων, οι όποιες δεν πληρούν όλες τις ένδεικνύμενες παραμέτρους και γι' αυτό τον λόγο χαρακτηρίζονται ως πιθανές, καθώς και κάποια στρώματα, όπου οι πρωτογενείς έναποθέσεις αναφέρονται σε συγκεκριμένες μόνο ομάδες και όχι στο σύνολο των ομάδων του στρώματος (*Άνδηρο 2: Α τμήμα-Μινωική έπίχ.: 93/Α73-76, Άνδηρο 5: Τομή 4-Στρ. 2: Ε-Θ 13, 20, 21, 24, 27-29*).

1897. Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331.

1898. 9.50-10 μ. πλάτος (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331). Για πιθανή ύπαρξη βραχώδους χάσματος μεταξύ του *Άνδηρου 2* και του *Άνδηρου 3* (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1899. Άκριβώς λόγω της μορφολογίας του χώρου και της θέσης του άνδηρου στην κορυφή του βουνού.

1900. Μινωική έπίχ. (93/Α34), Μινωική έπίχ. (93/Α33). Το πρώτο στρώμα έντοπίσθηκε σε κοιλότητα του βράχου, ΝΑ της ΜΜ έπίχωσης, ενώ το δεύτερο σε τριγωνική κοιλότητα, Ν της ΜΜ έπίχ. και Δ του πρώτου. Και τα δύο είχαν πάχος μόνο 10-15 εκ. (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1901. Α τμήμα, Μινωική έπίχ. (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1902. Βλ. *σχόλια για ίχνη φωτιάς/πυρᾶς* και *Στατ. Πίνακα 17*.

1903. Βλ. *σχόλια για πυρές* και *Στατ. Πίνακα 18*.

1904. ΜΜ έπίχ., πάχους 35 εκ., σε τριγωνική κοιλότητα, στο κεντρικό τμήμα του άνδηρου, νότια/νοτιοανατολικά του ναού της Παναγίας, με κάποια μικρά και τρία μεγάλα βότσαλα. Δ τμήμα, ΜΜ-ΥΜ Ι έπίχ., πάχους 70 εκ., στον χώρο Ν της περιοχής μεταξύ των δύο έκκλησιών, όπου ή μορφολογία του βράχου περιλαμβάνει έντονες άκμές και γλῶσσες, με βαθιές σχισμές μεταξύ τους. Και εδώ βρέθηκαν πολλά μικρά βότσαλα, διάσπαρτα στο στρώμα, σε κυμαινόμενα βάθη (5-47εκ). Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331.

1905. 4.65% και 0.14%, άντιστοιχώς.

1906. Βλ. *σχόλια*.

1907. 12-13 μ. πλάτος (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1908. 3 μ. από Βορρά προς Νότο (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1909. Ν Τομή, Στρ. 2.

1910. 2,20 μ. από Βορρά προς Νότο (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1911. 2 μ. πλάτος (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145-331).

1912. Στρ. 3. Στο στρώμα αυτό κατεγράφησαν και δύο κομμάτια καμένου πηλού (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*). Η ομάδα Ζ13 του Στρ. 2 στο ίδιο άνδηρο, αν και θα μπορούσε να θεωρηθεί σημείο πρωτογενών έναποθέσεων, δεν άνταποκρίνεται πλήρως στις σχετικές προδιαγραφές και συνεπώς δεν έχει περιληφθεί στον έπίσημο πίνακα (*Στατ. Πίνακα 18*).

1913. Δύο στρώματα στην Τομή 1 (Στρ. 3, Στρ. 4), στο Β/ΒΔ τμήμα του άνδηρου, ένα εκ των οποίων (Στρ. 3), έντάσσεται στην κατηγορία των πιθανών θέσεων πρωτογενών έναποθέσεων, ένα στρώμα στην Τομή 2, στο κεντρικό τμήμα του άνδηρου (Στρ. 1), και δύο στρώματα στην Τομή 4 (Στρ. 1, Στρ. 2), στο ανατολικότερο τμήμα του άνδηρου, τα όποια έντάσσονται στην κατηγορία των πιθανών πρωτογενών έναποθέσεων. Το πρώτο έξ αυτών (Στρ. 1), βρίσκεται μερικώς έπί του φυσικού βράχου και περιλαμβάνει λίγα άκέραια άγγεϊα. Το Στρ. 3 της Τομής 3, αν και

στρωματογραφικά ανταποκρίνεται στις απαιτούμενες προδιαγραφές, περιλαμβάνει και τμήμα καμένου ξύλου, χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό διατάραξης (36.97%), και μικρό αριθμό ακέραιων άγγείων (βλ. *Στατ. Πίνακα 17* και *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1914. 1 μ. από Βορρά προς Νότο (βλ. *Στατ. Πίνακα 18* και *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1915. Κεντρική Τομή, Στρ. 3 (βλ. *Στατ. Πίνακα 18* και *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1916. Βλ. *Στατ. Πίνακα 18*. Στο Στρ. 2 της Κεντρικής Τομής, ή μορφολογία του χώρου, όπως αυτή προκύπτει από την όλη ανασκαφική εικόνα, υποδεικνύει ότι τα συγκεκριμένα άγγεϊα/όστρακα/άναθήματα κύλησαν από υψηλότερα σημεία της κλιτύος και συγκρατήθηκαν στο σημείο αυτό από τμήμα του φυσικού βράχου (βλ. *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1917. Βλ. *Σακελλαράκης 2011, 145-331*.

1918. 2.50 μ. από Βορρά προς Νότο (βλ. *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1919. Βλ. *Στατ. Πίνακα 18* και *Σακελλαράκης 2011, 145-331*.

1920. Βλ. *Σακελλαράκης 2011*. Το Στρ. 2 του Καν. 5, το οποίο βρίσκεται επί του φυσικού βράχου, αν και σχετικά καθαρό από κεραμικής απόψευας (7.64% διατάραξη), δεν διαθέτει την αναμενόμενη συγκέντρωση άγγείων/οστράκων και μπορεί να αποτελεῖ διασπορά και όχι σημείο *πρωτογενῶν έναποθέσεων*.

1921. 413/903 άωτα κωνικά κύπελλα (45.73% του συνόλου των ακέραιων άωτων κωνικῶν κυπέλλων), 23/29 προχοΐδια (79.31% του συνόλου των ακέραιων προχοΐδιῶν), τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο ρυτὸ (**K803** – 93/B10/1 – A54) καὶ τὸ μοναδικὸ ἀκέραιο ἡμισφαιρικὸ κύπελλο (**K258** – 93/B11/1α – A57).

1922. *Ἄνδρη 2*: 67 δείγματα, *Ἄνδρη 3*: 137 δείγματα, *Ἄνδρη 4*: 57 δείγματα, *Ἄνδρη 5*: 49 δείγματα, *Ἄνδρη 6*: 9 δείγματα, *Ἄνδρη 7*: 413 δείγματα. Βλ. *Σχ. 1*.

1923. *Ἄνδρη 2*: 3 δείγματα, *Ἄνδρη 3*: 2 δείγματα, *Ἄνδρη 7*: 23 δείγματα.

1924. Τὰ δύο πρῶτα βρέθηκαν μαζί, στὸ Στρ. 2 τοῦ Καν. 1-Δ/ΝΔ τμήμα (βλ. *Στατ. Πίνακα 18* καὶ *Σακελλαράκης 2011, 145-331*).

1925. Ἐνα 12.41% τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων (22.595/182.059).

1926. Πρόχοι/ἀμφορεῖς, γεφυρόστομες πρόχοι, πιθοειδῆ ἀγγεῖα, πίθοι.

1927. Ρυτά, ἀγγεῖα-ρυτά, πύραυνα, σύνθετα ἀγγεῖα, μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα, ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστικὴ διακόσμηση.

1928. 14/27 (βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*).

1929. *Σκύφοι*: 10/11 – 90.90% τοῦ συνόλου τῶν σκύφων, *Τροπιδωτὰ κύπελλα*: 25/28 – 89.28% τοῦ συνόλου τῶν τροπιδωτῶν κυπέλλων, *Ἄωτα κύπελλα*: 732/903 – 81.06% τοῦ συνόλου τῶν ακέραιων άωτων κωνικῶν κυπέλλων (646/878 – 73.57% τῶν ακέραιων βάσεων, 8.730/11.410 – 76.51% τῶν ἀποσπασματικῶν δειγμάτων, 10.108/13.191 – 76.62% τοῦ γενικοῦ συνόλου τῶν άωτων κυπέλλων).

1930. *Τελετουργικὲς βάσεις*: 2/2 – 100% τοῦ συνόλου τῶν τελετουργικῶν βάσεων, *Μικκύλα προχοΐδια*: 28/29 – 96.55% τοῦ συνόλου τῶν ακέραιων προχοΐδιῶν καὶ 668/992 – 67.33% τοῦ συνόλου τῶν ἀποσπασματικῶν προχοΐδιῶν, *Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα*: 6/7 – 85.71% τοῦ συνόλου τῶν μικκύλων τριποδικῶν ἀγγείων, *Πύραυνα*: 35/42 – 83.33% τοῦ συνόλου τῶν πυραύνων, *Καρποδόχες*: 4/5 – 80% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων, *Ἀγγεῖα-ρυτά*: 12/14 – 85.71% τοῦ συνόλου τῶν ἀγγείων-ρυτῶν, *Σύνθετα ἀγγεῖα*: 3/4 – 75% τοῦ συνόλου τῶν σύνθετων ἀγγείων, *Ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστικὴ διακόσμηση*: 26/37 – 70.27% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων.

1931. *Κάλαθοι*: 11/13 – 84.61% τοῦ συνόλου τῶν καλάθων, *Λεκάνες*: 13/17 – 76.47% τοῦ συνόλου τῶν λεκανῶν.

1932. *Πινάκια*: 40/56 – 71.42% τοῦ συνόλου τῶν πινακίων. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀριθμοὺς *εὐθύπλευρων κυπέλλων*, ἀγγείων πόσεως, *τελετουργικῆς ἢ μή, καὶ τριποδικῶν χυτρῶν*, τοῦ μοναδικοῦ μαγειρικοῦ σκεύους στὸ ἱερό, καὶ στίς δύο περιπτώσεις οἱ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ἀπαντοῦν στὸ *Ἄνδρη 7* καὶ κατὰ δεύτερο λόγο στὸ *Ἄνδρη 3*. Ἀκολουθεῖ τὸ *Ἄνδρη 2* γιὰ τὰ *εὐθύπλευρα κύπελλα* καὶ τὰ *Ἄνδρη 4* καὶ *2* γιὰ τὶς *τριποδικὲς χύτρες* (βλ. *ἐπιμέρους σχηματικὸς τύπος*).

1933. 8/27 (βλ. *Στατ. Πίνακες 18* καὶ *19*).

1934. *Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα*: 76/114 – 66.66% τοῦ συνόλου τῶν ἡμισφαιρικῶν κυπέλλων, *Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα με πόδι*: 4/8 – 50% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων.

1935. Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεϊά: $\frac{1}{2}$ – 50% του συνόλου των μικκύλων άγγείων, Ρυτά: 32/55 – 58.18% του συνόλου των ρυτών.

1936. Πρόχοι: 129/200 – 64.5% του συνόλου των πρόχων, Πίθοι: 28/46 – 60.86% του συνόλου των πίθων, Πιθοειδή άγγεϊά: 93/170 – 54.70% του συνόλου των πιθοειδών, Πιθαμφορείς: 8/15 – 53.33% του συνόλου των πιθαμφορέων.

1937. Πώματα: 11/24 – 45.83% του συνόλου των πωμάτων, Γεφυρόστομες πρόχοι: 84/204 – 41.17% του συνόλου των δειγμάτων, Άγγεϊά με διαμπερείς όπες: 2/6 – 33.33% του συνόλου των δειγμάτων.

1938. Ρυτά: 55, Άγγεϊά-ρυτά: 14.

1939. Τα ρυτά άποτελοῦν τὸ 0.14% τοῦ συνολικοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν έναποθέσεων (32/55 – 58.18% των ρυτών σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν έναποθέσεων). Τὰ άγγεϊά-ρυτά άποτελοῦν τὸ 0.05% τοῦ συνολικοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν έναποθέσεων (12/14 – 85.71% των ρυτών σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν έναποθέσεων).

1940. 35/42 – 83.33%. Ἐνα σχετικὰ μικρὸ ποσοστὸ των πυραύνων (16/42 – 38.09%) άπαντὰ σὲ στρώματα τὰ όποϊα περιέχουν κατάλοιπα φωτιᾶς/πυρᾶς ἢ ὑλικοῦ άπὸ φωτιᾶς/πυρὲς (Άνδρηο 2, Άνδρηο 4, Άνδρηο 5), μόνο τέσσερα ἐκ των όποϊων συμπίπτουν μὲ θέσεις πρωτογενῶν έναποθέσεων. Βλ. σχόλια, Στατ. Πίνακες 17, 18, 19. Άπὸ τὸ σύνολο των πυραύνων σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν έναποθέσεων (35), μόνο 15 δείγματα (42.85%) συνοδεύονται άπὸ ὑλικὸ άπὸ φωτιᾶς/πυρὲς (Άνδρηο 2: ΜΜ ἐπίχ., ΥΜ ἐπίχ., Α τμήμα-Μινωικὴ ἐπίχ., Άνδρηο 4: Στρ. 3). Βλ. Στατ. Πίνακα 18.

1941. Peatfield 1990, 127. Βλ. άνθρωπολογικὲς θεωρεῖτες γιὰ τελετουργικὴ καταστροφή άντικειμένων (Άstrom 1987, 213-217. Soles 1999, 787).

1942. Peatfield 1990, 127. Watrous 1996, 28. Ἡ άνάθεση/άφιέρωση εἶναι οὔτως ἢ άλλως μία τελετουργικὴ πράξη λατρείας.

1943. Στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσονται πιθανῶς καὶ δύο άπὸ τὰ άγγεϊά μὲ ὑπερυψωμένη βάση, οἱ λεγόμενες καρποδόχες (Κ947 – 93/Β15/30, Κ948 – 94/Β40Γ/1), λόγω μορφολογίας. Τὰ κύπελλα ποῦ δὲν ἔχουν ἐνταχθεῖ σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία (βλ. Στατ. Πίνακα 19) ἐμφανίζονται στὴν

κατηγορία «εἰδικὰ» λόγω μεγέθους (μικκύλα) ἢ/καὶ λόγω τοῦ περίτεχνου τῆς διακόσμησής τους. Βέβαια, άκόμη καὶ τὰ δείγματα ποῦ ἔχουν ἐνταχθεῖ στὰ «άγγεϊά πόσεως» πιθανῶς χρησιμοποιοῦνταν καὶ γιὰ τελετὲς πόσεως ἢ προχύσης ὑγρῶν, λατρευτικοῦ χαρακτήρα.

1944. Γιὰ τὴν τελετουργικὴ χρήση των τριποδικῶν χυτρῶν, βλ. *τριποδικὲς χύτρες* καὶ Τουρναβίτου 2011. Ἡ κατηγορία των πινακίων/δίσκων δὲν ἐντάσσεται, στὸν συγκεκριμένο χώρο τουλάχιστον, στὰ σκεῦη ποῦ ἐνέχονται σὲ τροφο-παρασκευαστικὲς διαδικασίες (βλ. *πινάκια*).

1945. Μικκύλες έκδοχὲς σκευῶν καὶ άντικειμένων γενικὰ άποτελοῦν μία σχεδὸν οἰκουμένη καὶ διαχρονικὴ άναθηματικὴ τελετουργικὴ πρακτικὴ στὸ Αἰγαῖο (Watrous 1996, 81-96. Ekroth 2003), συνδέονται μὲ τὸ συμβολικὸ, σὰν αξία, σὰν ἔννοια καὶ σὰν πράξη καὶ παραπέμπουν, εἴτε σὲ άνάγκη/ἐπιθυμία ὑποκατάστασης τοῦ κανονικοῦ (Gesell 1985, 2 κ.ε. Peatfield 1990, 127. Ekroth 2003, 36), εἴτε σὲ προσωπικὴ ἐπιλογή/ἐπικοινωνία μὲ τὴ θεότητα (Marinatos 1986, 71 καὶ 1993, 117. Chrysoulaki 2001, 62. Ekroth 2003, 36). Τὸ μικκύλο, γενικὰ, θεωρεῖται ὅτι πολλαπλασιάζει τὶς ἰδεολογικὲς ιδιότητες των άγγείων (Stewart 1993, 48). Τὰ περισσότερα μικκύλα άντικείμενα ἐποχῆς Χαλκοῦ σὲ χώρους λατρείας ἐρμηνεύονται κυρίως σὰν άναθήματα (Knappett ὑπὸ δημοσίευση). Στὶς μικκύλες έκδοχὲς κεραμικῶν άγγείων, τὸ μέγεθος καὶ ἐνίοτε ἡ μορφή των άγγείων ἐπιβάλλουν μία μὴ καθαρὰ χρηστικὴ λειτουργία. Ἡ χρηστικότητα σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσις άναφέρεται στὴν πληρέστερη δυνατὴ ἐκμετάλλευση των λειτουργικῶν δυνατοτήτων/ιδιοτήτων των άντίστοιχων μὴ μικκύλων έκδοχῶν (βλ. Τουρνάβιτου 2009). Ὁ συνολικὸς άριθμὸς μικκύλων άγγείων/όστράκων στὸ ἱερὸ κορυφῆς των Κυθήρων, ἂν καὶ δὲν ξεπερνᾷ τὸ 0.77% τοῦ κεραμικοῦ συνόλου (1.511/196.010, δηλ. 1.484 δείγματα άπὸ άναγνωρίσιμους σχηματικὸς τύπους καὶ 27 ὅστρακα άνοιχτῶν-κλειστῶν άγγείων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς Νεοανακτορικῆς περιόδου, 98.41% τοῦ ὑλικοῦ) στοιχεῖο ποῦ άπαξιώνει τὴ θεωρία ὅτι χρησιμοποιοῦνταν κυρίως σὰν φτηνὲς ἐναλλακτικὲς μαζικῆς παραγωγῆς γιὰ άναθηματικὸς σκοποῦς, περιλαμβάνει ἕνα 85.18% τοῦ συνόλου των άναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων (23/27),

στοιχείο που μάλλον παραπέμπει σε συγκεκριμένες, πιθανά κατευθυνόμενες λατρευτικές πρακτικές και βέβαια σε προσωπικές επιλογές.

1946. Ένα δείγμα με περίτεχνη γραπτή διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες (**K446** – 94/H29Γ/1), και δύο μικκύλα δείγματα (βλ. *πινάκια*).

1947. Τα δείγματα με γραπτή περίτεχνη διακόσμηση.

1948. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται επίσης τα αγγεία με διαμπερείς όπές (*ήθμοι, πυριπήρια*), και τρία από τα αγγεία με υπερυψωμένη βάση, οι λεγόμενες *καρποδόχες* (**K949** – 94/E8A/8, **K950** – 94/H12B/10, **K951** – 94/H13/1α).

1949. Στην ίδια κατηγορία εντάσσεται και το μοναδικό αποσπασματικό δείγμα ψευδόστομου αμφορέα (**K1320** – 94/EΘ21A/7).

1950. Έξι στα 11 δείγματα.

1951. Πιθανώς και προσφορᾶς στερεῶν τροφῶν/ἀγαθῶν.

1952. Παρὰ την ὑπεροχή των ὀστράκων ἀπὸ κλειστὰ αγγεία στὴ μικτὴ κατηγορία των μὴ ἀναγνωρίσιμων δειγμάτων ἀπὸ ἀνοιχτὰ ἢ κλειστὰ αγγεία (βλ. *θεματικὲς ἐνότητες*).

1953. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων προϊστορικῶν σχηματικῶν τύπων (182.077). Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων μινωικῶν σχηματικῶν τύπων (182.059), τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ δὲν διαφοροποιεῖται καθόλου (90.74%). Ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου (196.010), τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ ἀνέρχεται σὲ 84.29% (βλ. *Στατ. Πίνακες 1, 3*).

1954. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων προϊστορικῶν σχηματικῶν τύπων (182.077). Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων μινωικῶν σχηματικῶν τύπων (182.059), τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ δὲν διαφοροποιεῖται καθόλου (7.15%). Ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου (196.010), τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ ἀνέρχεται σὲ 6.64% (βλ. *Στατ. Πίνακες 1, 3*).

1955. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων προϊστορικῶν σχηματικῶν τύπων (182.077). Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων μινωικῶν σχηματικῶν τύπων (182.059), τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ δὲν διαφοροποιεῖται καθόλου (0.56%). Ἐπὶ τοῦ γενικοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὕλικου (196.010), τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ ἀνέρχεται σὲ 0.52% (βλ. *Στατ. Πίνακες 1, 3*).

1956. Βλ. Tournavitou 2009. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ σύνθεση τῆς τριάδας αὐτῆς (*κύπελλα πόσεως – μαγειρικὰ σκεύη – συμβολικὰ/ἀναθηματικὰ προχυτικὰ αγγεία*), στὸ ἱερὸ κορυφῆς, εἶναι ταυτόσημη μὲ τὴ σύνθεση τῶν κεραμικῶν τύπων ποὺ πρωταγωνιστοῦν στὸ τελετουργικὸ τυπικὸ τῶν *Ἀνθεστηρίων* τῆς Κλασικῆς ἐποχῆς (Parke 1977, 107-116), θρησκευτικὴ γιορτὴ ποὺ συνδέεται τόσο μὲ γονιμικὲς τελετὲς, ὅσο καὶ μὲ τὶς ψυχὲς τῶν νεκρῶν (Parke 1977). Τα προχυτικὰ αγγεία, τόσο σὲ κανονικὲς, ὅσο καὶ σὲ μικκύλες ἐκδοχὲς, καθὼς καὶ τὰ κύπελλα, ταυτίζονται μὲ τὸ γονιμικὸ τελετουργικόν, καὶ ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι στὰ συμπόσια ποὺ λάμβαναν χώρα τὸ βράδυ τῆς δευτέρας ἡμέρας, οἱ καλεσμένοι ἔφερναν οἱ ἴδιοι μία πρόχου μὲ κρασί καὶ τὸ ποτήρι ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ ἔπιναν, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ συνήθη πρακτικὴ, ἐνῶ μετὰ τὸ φαγητὸ ἀνέθεταν τὶς ἄδειες πρόχους στὸ ἱερὸ τοῦ θεοῦ (Διονύσου). Οἱ χύτρες, τὴν τρίτη ἡμέρα τῆς γιορτῆς χρησιμοποιοῦνταν γιὰ τὴν προετοιμασίαν βραστοῦ μείγματος λαχανικῶν, τὸ ὁποῖο δὲν προοριζόταν γιὰ τοὺς ζωντανούς, ἀλλὰ προσφερόταν στὸν Ἑρμῇ τὸν Ψυχοπομπό, γιὰ τοὺς νεκρούς (Parke 1977, 113-116). Τέλος, ἡ προσφορὰ σπονδῶν σὲ χάσμα τῆς γῆς στὴν περιοχὴ τοῦ Ὀλυμπίου, κατὰ τὴ δευτέρη ἡμέρα τῆς γιορτῆς, μάλλον πρὸς τιμὴν τῶν νεκρῶν, ἀποτελεῖ ἀκόμη μία περιέργη σύμπτωση (Parke 1977, 117). Ἄν καὶ οἱ ὅποιες ὁμοιότητες μὲ τὶς τελετὲς ἢ ἀκόμη καὶ δοξασίες στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς εἶναι πιθανῶς ἐντελῶς τυχαῖες, θὰ πρέπει νὰ συνεξεταστοῦν, τουλάχιστον ὡς πλαίσιο ἀναφορᾶς.

1957. Βλ. *σχόλια, Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19, Ἰράφιμα 4* καὶ Tournavitou 2009.

1958. Wiener 1983, 20. Knapett 1999, 419.

1959. Πόση, πηγὴ φωτός (λύχνοι), σπονδικὲς δραστηριότητες (κύπελλα-ρυτά), ἀνάθεση/ἀφιέρωση κ.λ.π.

1960. Βλ. ἰδιαίτερα τὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Γιούχτα (Καρέτσου 1974, 234-ἐντὸς χάσματος, 238 «τὸ κατ' ἐξοχὴ ἐπικρατοῦν σχῆμα... ὀρισμένα ἀνεστραμμένα ἐπὶ τοῦ βράχου». 1975, 334-Δωμάτιο I, ἐπὶ στρώματος στάχτης ἄνωθεν δαπέδου, Δωμάτιο III, ἐντὸς MM IIIA-B ἐπιχώσεως. 1978, 223-238, Δωμάτιο I, κάτωθεν δαπέδου, 241-Δωμάτιο II, MM IB-II κύπελλα μέσα σὲ

ρωγμές του βράχου, 245-246, Δωμάτια IV-V, «δεκάδες άωτων κυπέλλων σε πυκνές αποθέσεις, κυρίως κατά μήκος του δυτικού τοίχου», 249-μεγάλο ποσοστό άωτων κυπέλλων, 252. 1980, 340, μπροστά από τοίχο Ανδρήρου III), στους Άτσιπάδες (Peatfield 1992, 68, 70 τα άωτα κύπελλα κυριαρχούν στο ανατολικό άκρο του Άνω Ανδρήρου. Morris and Peatfield 1995, 644, 645-άωτα κύπελλα και λοπάδες κυριαρχούν στις αποθέσεις του Κάτω Ανδρήρου), στον Πετσοφά (Myres 1902-3, 378, Rutkowski 1988, 86), στον Βρύσινα (Δαβάρας 1974, 210), στον Κόφινα (Rutkowski 1988, 83) και στο Σπήλι Βορίτσι (Rutkowski 1988, 88).

1961. Βλ. Ύποσημ. 1841, 1842 και Τουρναβίτου 2011. Ο Peatfield (1992, 66), με άφορμή την δημοσίευση του ιεροῦ κορυφῆς στους Άτσιπάδες, ἄν καὶ ἀμφισβητεῖ τὴν καθολικότητα τοῦ ἐθίμου τῶν τελετουργικῶν πυρῶν, τῶν θυσιῶν ζώων καὶ τροφοπαρασκευσαστικῶν τελετῶν γενικά, παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἀποκλείει τὴν ὕπαρξη ὁμαδικῶν γευμάτων, τὴν ὁποία συνδέει μὲ τὴν παρουσία τριποδικῶν χυτρῶν (Peatfield 1992, 70). Ὅμαδικὰ ἐπιτόπια γεύματα ἀναφέρονται καὶ σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Τραόσταλο (Chrysoulaki 2001, 63), ὅπου οἱ δραστηριότητες αὐτὲς συνδέονται μὲ τὴν παρουσία τριποδικῶν χυτρῶν, γεφυρόστομων πρόχων, ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων καὶ πολλῶν κυπέλλων, κάποια ἐκ τῶν ὁποίων χαρακτηρίζονται ἀναθηματικά (βλ. Τουρναβίτου 2011).

1962. Βλ. *σχόλια*, *Στατ. Πίνακες 17, 18, 19*.

1963. Παραδείγματος χάριν ἡ συνάφειά τους μὲ τριποδικὲς χύτρες (βλ. Τουρναβίτου 2011). Ἡ σχέση τῶν ὀστέων ζώων καὶ τῶν ὀστρέων στὰ διάφορα στρώματα μὲ τὸ μινωικὸ ἱερὸ κορυφῆς εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπισφαλῆς, λόγω τῆς ἔκτασης τῶν μεταγενέστερων διαταράξεων (βλ. *Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18*).

1964. Μόνο ἓνα 0.006% τοῦ συνόλου τῶν δειγμάτων (10/165.217) φέρει ἱχνη καύσης ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ (βλ. *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα*), ἐνῶ μόνο ἓνα 15.59% τοῦ συνόλου τῶν κυπέλλων ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ ἱχνη πυρᾶς/καύσης ἢ ἀκόμη καὶ ὕλικου ἀπὸ πυρὲς/καύσεις (βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ

κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103.

1965. Βλ. *σχόλια* γιὰ ἐναποθέσεις καὶ Ὑποσημ. 1895. Ἰχνη ροφήματος/ποτοῦ ἀπὸ κρασί, μπύρα καὶ ὕδρομέλι, καθὼς καὶ ἱχνη ἐλαιόλαδου καὶ ἄλλων λιπῶν ἐντοπίστηκαν σὲ ἓνα ἀριθμὸ ΥΜ ΙΑ κωνικῶν κυπέλλων, σὲ ἀρχιτεκτονικὸ συγκρότημα θρησκευτικοῦ χαρακτήρα στὰ Χανιά (Tzedakis and Martlew 1999, 104, 107, 166-167). Η Gillis (1990, 133-135), ἂν καὶ ὑποστηρίζει ὅτι τὰ ἄωτα κωνικὰ κύπελλα ἦταν κυρίως ἀγγεῖα πόσεως, ἀναφέρει ἐπίσης τὴ σχέση τους μὲ κατανάλωση ἢ προσφορὰ τροφῆς σὲ τελετουργικὸ πλαίσιο, καθὼς καὶ μὲ σπονδικὲς δραστηριότητες, ἰδίως κατὰ τὴ Νεοανακτορικὴ καὶ Μεταανακτορικὴ περίοδο.

1966. Βλ. *ἄωτα κωνικὰ κύπελλα* καὶ Tournavitou 2009.

1967. Τὸ ἓνα τμήμα ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (**K270** – 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66) καὶ τὰ δύο συγκολλώμενα τμήματα εὐθύπλευρου κυπέλλου (**K151** – 93/A17/5&93/A20/9), μὲ πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση, ἐντάσσονται στὴν κατηγορία τῶν ἀγγείων *τελετουργικῆς χρήσης* (βλ. *Στατ. Πίνακα 20*).

1968. 166.859/167.096. Ἡ δευτέρη ὁμάδα περιορίζεται σὲ ἓνα ἐλάχιστο 0.12% (217/167.096). Οἱ κύλικες, ἐὰν ἀνῆκαν στὴ μινωικὴ κεραμεικὴ θὰ ἐντάσσονταν στὴν πρώτη κατηγορία ἀγγείων, ἐνῶ τὰ δύο ἀγγεῖα μὲ ὑπερυψωμένη βάση ἀποτελοῦν μεμονωμένες περιπτώσεις.

1969. Βλ. *σχόλια* καὶ *Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4*.

1970. *Χεῖλη*: 7.73%, *Τοιχώματα*: 1.35%, *Βάσεις*: 10.24%, *Πόδια*: 7.58%. Ἀξίζει νὰ ὑπενθυμισθεῖ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν τριποδικῶν χυτρῶν στὸ ἱερὸ ἀπαντᾷ σὲ στρώματα μὲ καθόλου ἢ ἐλάχιστα ἱχνη καύσης (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*, Τουρναβίτου 2011, Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89-103).

1971. Σοῦπες μὲ βάση τὰ ὄσπρια, τὸ κρέας, τὸ ψάρι καὶ τὰ θαλασσινὰ (βλ. *τριποδικὲς χύτρες* καὶ Peatfield 1992, 79).

1972. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ τὰ λατρευτικὰ σπήλαια, ὅπου οἱ τελετουργικὲς δρα-

στηριότητες στο έσωτερικό των σπηλαίων περιλάμβαναν ολοκληρωμένες τροφοπαρασκευαστικές διαδικασίες (βλ. *τριποδικές χύτρες*, Τουρναβίτου 2011).

1973. Βλ. *πινάκια*. Βέβαια, και σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσαν να ισχύουν οι επιφυλάξεις οι οποίες εκφράστηκαν σε συνάρτηση με τις τριποδικές χύτρες, όσον αφορά την έπαφή τους με τη φωτιά (βλ. *τριποδικές χύτρες*). Άξιζει να σημειωθεί ότι, αν και περισσότερα από τα μισά δείγματα (53.57%) άπαντοῦν σε στρώματα με ίχνη φωτιάς/πυρᾶς ή με ίχνη υλικού από φωτιές/πυρές, ή συντριπτική πλειονότητα των πινάκων (71.42%) άπαντᾶ σε σημεία πρωτογενῶν έναποθέσεων (βλ. *σχετικά σχόλια* και *πίνακες*).

1974. Ίδιαίτερα τὸ μοναδικὸ δείγμα (**K446** – 94/H29Γ/1), με γραπτή διακόσμηση και στις δύο επιφάνειες τοῦ ἀγγείου (in-out). Στὸ ἴδιο συμπέρασμα καταλήγει καὶ ὁ Peatfield (1992, 70), ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεραμικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τοὺς Ἀτσιπᾶδες.

1975. Ἐνδεικτικὴ εἶναι ἡ παρουσία τῆς συντριπτικῆς πλειονότητος τῶν καταγεγραμμένων σκύφων σὲ στρώματα πρωτογενῶν έναποθέσεων (90.90%) (*Στατ. Πίνακας 19*), καθὼς καὶ ἡ σχεδὸν ἀπόλυτη ἀπουσία τους ἀπὸ στρώματα με ἴχνη καύσης ἢ ὑλικὸ καύσης (9.09%). Βλ. *Στατ. Πίνακα 17*.

1976. Βλ. Τουρναβίτου, 2011.

1977. Βλ. *προχοῖδια*. Ἡ έπαφή τους με φωτιές/πυρές εἶναι έντελῶς περιστασιακή (βλ. ἔξι δείγματα με ἴχνη καύσης).

1978. Βλ. *προχοῖδια*. Άξιζει ἴσως νὰ σημειωθεῖ, σὲ αὐτὸ τὸ σημείο, ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀκέραιων δειγμάτων (28/29 – 96.55%), άπαντᾶ σὲ στρώματα πρωτογενῶν έναποθέσεων καὶ ἰδιαίτερα στὸ Ἄνδηρο 7, τὸ χαμηλότερο ἄνδηρο τῆς νότιας κλιτύος (*Σχ. 1 Στατ. Πίνακας 19*), με τὸν μεγαλύτερο ἀριθμὸ πρωτογενῶν έναποθέσεων (βλ. *σχόλια*, *Στατ. Πίνακα 18* καὶ *Χάρτη Κατανομῆς 19*). Στὰ στρώματα με ἴχνη καύσης ἢ ὑλικὸ καύσης, τὸ ποσοστὸ τῶν προχοῖδιῶν εἶναι ἐξαιρετικὰ χαμηλὸ (9.89%). Βλ. *Στατ. Πίνακα 17*.

1979. Ἡ ἀφιέρωση σύνθετων ἀγγείων/κέρων καὶ μικκύλων ἀγγείων, γενικά, ἐρμηνεύεται ὡς ένδειξη προσφορᾶς πρώτων καρπῶν, μία συμβολικὴ ἐπὶκλίση γιὰ τὴ γονιμότητα τῆς γῆς

καὶ πιθανῶς ὄχι μόνον (Watrous 1995, 395 καὶ 1996, 90). Βλ. *σύνθετα ἀγγεῖα*.

1980. Άξιζει νὰ τονισθεῖ ὅτι τὸ 75% τοῦ συνόλου τῶν σύνθετων ἀγγείων στὸ ἱερὸ άπαντᾶ σὲ στρώματα πρωτογενῶν έναποθέσεων, ένῶ σὲ στρώματα με ἴχνη καύσης ἢ ὑλικὸ καύσης άπαντᾶ μόνο ἓνα 25%. Βλ. *σχετικὰ σχόλια* καὶ *Στατ. Πίνακες 17, 18, 19*.

1981. Τὸν σημαντικὸ ρόλο τῶν ρυτῶν στὶς λατρευτικὲς πρακτικὲς τῶν ἱερῶν κορυφῆς μνημονεύει ἄμεσα μόνον ὁ Rutkowski (1986, 85) καὶ ὁ Peatfield (1990, 127, σὲ σχέση με ζωόμορφα ρυτά, ὅπου ισχυρίζεται ὅτι αν καὶ ἀποτελοῦσαν τμήμα τῶν μόνιμων τελετουργικῶν σκευῶν, φυλάσσονταν σὲ ἀνακτορικὰ ἱερὰ καὶ μεταφέρονταν στὰ ἱερὰ κορυφῆς μόνο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς λατρείας 1992, 68-69. Ἐπίσης, οἱ Morris and Peatfield (1995, 645), ὅπου ὅλα τα καταγεγραμμένα δείγματα συσχετίζονται με μία συγκεκριμένη περιοχὴ τοῦ Ἄνω Ἀνδῆρου, με έντονη λατρευτικὴ δραστηριότητα, καὶ ἔμμεσα ἡ Μαρινάτου (Marinatos 1993, 126), σὲ συνδυασμὸ με πρόχους καὶ λίθινες τράπεζες προσφορῶν, καθὼς καὶ με σπονδὲς αἵματος σὲ σχέση με θυσιὲς ζῶων (1986, 25, 49). Γιὰ πλήρη ἀνάλυση ὅλων των θρησκευτικῶν/τελετουργικῶν παραμέτρων σὲ σχέση με τὸν συγκεκριμένο τύπου ἀγγείου, βλ. *ρυτά, ἀγγεῖα-ρυτά*.

1982. Ἡ παρουσία τους σὲ στρώματα με ἴχνη φωτιάς/πυρᾶς ἢ ὑλικὸ ἀπὸ φωτιές/πυρές εἶναι ἐξαιρετικὰ διακριτικὴ (*Ρυτά*: 14.54%, *Άγγεῖα-ρυτά*: 14.28%) καὶ δὲν ἐπιτρέπει σαφεῖς ἐκτιμήσεις. Βλ. *σχετικὰ σχόλια* καὶ *πίνακες*.

1983. Βλ. *ρυτά*.

1984. **K983** – 93/A72/30, **K984** – 93/A72/30α.

1985. Βλ. Georgiou 1986 καὶ *πύραυλα*.

1986. Βλ. Ὑποσημ. 1855, *Στατ. Πίνακες 17* καὶ *18*, *Γράφημα 4* καὶ *σχετικὰ σχόλια*. Ἄν καὶ ἡ σπανιότητα ἰχνῶν καύσης στὰ σωζόμενα δείγματα εἶναι πιθανῶς φυσικὸ ἐπακόλουθο τῆς χρήσης τους ὡς δοχείων συμβολικῆς μεταφορᾶς σβησμένων ἀνθράκων καὶ στάχτης (βλ. *πύραυλα*), ἡ χρήση τους ὡς θυμιατήρια (Peatfield 1992, 70) εἶναι γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους λιγότερο δόκιμη.

1987. Βλ. Ὑποσημ. 1855.

1988. Βλ. *πύραυλα*.

1989. Βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστική διακόσμηση*.

1990. Προφορική ἐπικοινωνία με Ἀθ. Κάντα.

1991. Ἀλλὰ ὅχι με τὸ ὑπόλοιπο κεραμικὸ ὕλικὸ τῆς Παλαιοανακτορικῆς περιόδου.

1992. Ἐξ αὐτῶν, *τέσσερα* ἀνήκουν σὲ ἀναγνωρίσιμους τύπους ἀγγείων (Εὐθύπλευρα κύπελλα: 1, Ἡμισφαιρικά κύπελλα: 1, Ρυτά: 1, Πιθοειδές: 1), *έννέα* ἐντάσσονται στὴν κατηγορία τῶν ἀνοιχτῶν ἀγγείων, *τρία* ἀποτελοῦσαν τμήματα πλαστικῶν ἐπιθέσεων καὶ *τέσσερα* ἐντάσσονται στὴν κατηγορία τῶν ἀπροσδιόριστων ἀγγείων. Κατὰ τὴ *Νεοανακτορικὴ περίοδο*, *δύο* ἀνήκουν σὲ ἀναγνωρίσιμους τύπους ἀγγείων (Ἡμισφαιρικά κύπελλα: 1, Ρυτά: 1) καὶ *τρία* ἐντάσσονται στὴν κατηγορία τῶν ἀνοιχτῶν ἀγγείων.

1993. Βλ. *πῶματα*.

1994. Ἀνήκει στὴν ΥΜ ἐπίχωση, στὸ Δ τμήμα τοῦ *Ἀνδῆρου 2*, στρώμα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, με σχεδὸν μηδενικὴ διατάραξη (0.14%) καὶ με ἐλάχιστα κάρβουνα (βλ. *Στατ. Πίνακες 17 καὶ 18*). Στὸ ἴδιο στρώμα ἀπαντοῦν ἄλλα δύο δείγματα με πλαστικὴ διακόσμηση, 29 ἀκέραια ἄωτα κωνικά κύπελλα, ἓνα ἀκέραιο μικκύλο προχοΐδιο, *τρία* πύραυλα, μεγάλη συγκέντρωση τριποδικῶν χυτρῶν, ἓνα μικκύλο τριποδικὸ ἀγγεῖο, μία τελετουργικὴ βάση, ἓνα ἀγγεῖο/σκεῦος με διαμπερεῖς ὀπές, 13 πινάκια καὶ σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀποθηκευτικῶν ἀγγείων.

1995. Ἀνήκει στὸ Στρ. 2 τοῦ Καν. 4, στὸ *Ἀνδῆρο 7*, ἓνα ἐπίσης καθαρὰ μινωικὸ στρώμα «*πρωτογενοῦς ἐναπόθεσης*» (0.75% διατάραξη) (βλ. *Στατ. Πίνακα 18*), τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν ἐμπεριέχει κανένα ἵχνος φωτιᾶς/πυρᾶς ἢ ἀκόμη καὶ ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

1996. Βλ. Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση «*Η θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;*» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ *Σακελλαράκης 2013*, 89-103. Παρὰ τὶς ἀποχρῶσες ἐνδείξεις γιὰ τὰ δύο συγκεκριμένα δείγματα, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀγγείων/σκευῶν με πλαστικὴ διακόσμηση (70.27%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19*), ἐνῶ τὸ καταγεγραμμένο ποσοστὸ δειγμάτων σὲ στρώματα με ἵχνη φωτιᾶς/πυρᾶς ἢ με ὑλικὸ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς εἶναι

ἐνδεικτικὰ χαμηλό (29.72%) (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*). Σημαντικὴ συγκέντρωση ἀγγείων/σκευῶν με τέτοιου τύπου διακόσμηση (πέντε δείγματα) ἀπαντᾷ στὴ Μινωικὴ ἐπίχ. στὸ Α τμήμα τοῦ *Ἀνδῆρου 2*, ὅπου ἐντοπίσθηκαν καὶ κατάλοιπα μάλλον μεταγενέστερης πυρᾶς (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*). Στὰ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ἀπαντοῦν στὴν ΥΜ ἐπίχ. στὸ *Ἀνδῆρο 2* (3 δείγματα), στὸ Στρ. 2 τῆς Ν Τομῆς, στὸ *Ἀνδῆρο 3* (5 δείγματα) καὶ στὸ Στρ. 1 τῆς Τομῆς 4, στὸ *Ἀνδῆρο 5* (3 δείγματα). Γενικὰ ἡ πλειονότητα ἀπαντᾷ στὰ *Ἀνδῆρα 7, 3 καὶ 5* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18, 19, Γράφημα 4*).

1997. Μὲ πιθανὴ ἐξαίρεση τὸ ἱερὸ τοῦ Γιούχτα (βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη με πλαστικὴ διακόσμηση*).

1998. Βλ. *πολυχρωμία, λευκὴ βαφὴ ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους*.

1999. Watrous 1995, 395 καὶ 1996, 90. Chrysoulaki 2001, 62 (Τραόσταλος).

2000. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ σύνολο τῶν *μικκύλων φωλεόσχημων ἀγγείων* ἐντοπίσθηκε σὲ στρώματα με ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*), ἐνῶ ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν *μικκύλων τριποδικῶν ἀγγείων* (85.71%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19*).

2001. Καὶ τὰ δύο δείγματα ἀπαντοῦν σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19*).

2002. Βλ. *ἀγγεῖα/σκεύη με διαμπερεῖς ὀπές*. Γιὰ τὴν σημασία ἐρεθισμάτων γιὰ τὴν ὄσφρηση στὰ πλαίσια τῆς λατρείας, βλ. Peatfield 1992, 76.

2003. *Ἀνδῆρο 5*, Τομὴ 3, Στρ. 3, τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει καὶ ποσότητα καμένου ξύλου (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*). Εἶναι ἴσως ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων στὴν κατηγορία αὐτὴ (80%), ἀπαντοῦν σὲ στρώματα με ἵχνη ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

2004. Σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία θὰ πρέπει ἴσως νὰ περιληφθεῖ καὶ τὸ ἓνα τμήμα ψευδόστομου ἀμφορέα ἀπὸ τὸ ἱερό.

2005. Μόνο τὸ 7.35% τῶν *γεφυρόστομων πρόχων* καὶ λιγότερο ἀπὸ τὸ 10% τῶν *πρόχων/ἀμφορέων* ἔφερε ποιοτικὴ γραπτὴ διακόσμηση (βλ. *γεφυρόστομες πρόχους καὶ πρόχους/ἀμφορεῖς*).

2006. Βλ. *πίθους καὶ πιθοειδί*.

2007. Ἡ παρουσία τους σὲ χώρους *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* μάλλον ἐπιβεβαιώνει τὶς εἰκασίες γιὰ ἰδιωτικὴ χρῆση (βλ. *σχόλια καὶ Στατ. Πίνακα 18*).

2008. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις οἱ μικκύλες ἐκδοχὲς ἀποτελοῦν μία μικρὴ μειονότητα τοῦ συνόλου (βλ. *γεφυρόστομες πρόχοι καὶ πρόχοι/ἀμφορεῖς*).

2009. Βλ. Ὑποσημ. 1868.

2010. Βλ. Ὑποσημ. 1868, Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρὲς στὰ μινωϊκὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89–103.

2011. Πίθοι: 46, Πιθοειδῆ: 170, Πιθαμφορεῖς: 15, Λεκάνες: 17, Κάλαθοι: 13.

2012. Περισσότερα ἀπὸ τὰ μισὰ δείγματα (53.33%), ἀπαντοῦν σὲ περιοχὲς *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* ἀναθηματικοῦ ὕλικου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωρὶς ἰδιαίτερες συγκεντρώσεις (μεμονωμένες περιπτώσεις). Βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19*. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ Δ/ΝΔ τμήμα τοῦ Στρ. 2, τοῦ Καν. 1, *στὸ Ἄνδρη 7* (4 δείγματα), τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει μεταξὺ ἄλλων ἓνα ἀκέραιο καὶ δύο ἀποσπασματικὰ ρυτά, ἓνα ἀποσπασματικὸ ἀγγεῖο-ρυτὸ καὶ δύο ἀγγεῖα/σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (βλ. *Σχ. 1 καὶ Στατ. Πίνακα 18*).

2013. Βλ. *πίθους-πιθοειδῆ ἀγγεῖα*.

2014. Χωρὶς αὐτὸ βέβαια νὰ ἀποκλείει τὴν πιθανότητα μεμονωμένων ἐπισκέψεων πιστῶν (βλ. *πίθους-πιθοειδῆ ἀγγεῖα*).

2015. Ἡ ὑπαρξὴ κτιρίων στὰ μητροπολιτικὰ ἱερὰ κορυφῆς συνδέεται μὲ τὴ θεωρίαν περὶ κρατικοποίησης τῆς λατρείας καὶ τὴν ὑπαρξὴ μόνιμου ἱερατείου γιὰ τὴ φύλαξη τοῦ χώρου καὶ τὴν ἀντιπροσώπηση τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας στὸν χῶρο (Rutkowski 1986, 95. Peatfield 1983, 277 καὶ 1990, 127). Σύμφωνα μὲ τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα ἡ κυρίως λατρεία ἦταν ὑπαίθρια (Καρέτσου 1981, 147). Βέβαια, ἀποσπασματικοὶ πίθοι βρέθηκαν καὶ σὲ πρῶιμα Παλαιοανακτορικὰ στρώματα, τὰ ὁποῖα προηγούνται τῆς θεμελίωσης τοῦ κτιστοῦ ἱεροῦ στὸν Γιούχτα (βλ. *πίθους/πιθοειδῆ ἀγγεῖα*).

2016. Βλ. Σακελλαράκης 2011, 145–331. Μόνον ἑννέα ἀπὸ τὰ 25 βεβαιωμένα ἱερὰ κορυφῆς στὴν Κρῆτη διατηροῦν ἵχνη κτιρίων, τὰ περισσό-

τερα σὲ ἄμεση σχέση μὲ μεγάλα οἰκιστικὰ/ἀνακτορικὰ κέντρα (Γιούχτας, Κόφινας, Πετσοφᾶς, Τραόσταλος, Βρύσινας, Γωνιές, Πύργος, Μόδι, Πρινιάς) (Peatfield 1990, 122, 127).

2017. *Ἄνδρη 5*, Τομὴ 4, Στρ. 1, πιθανῶς στρῶμα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, στὸ ὁποῖο μάλ-λον κατέληξε ἀπὸ ὑψηλότερο σημεῖο (ἀπουσιάζει ὁποιοδήποτε ἵχνος καύσης).

2018. Τὰ μικκύλα δείγματα ἔχουν ἐνταχθεῖ στὴν κατηγορία τῶν τελετουργικῶν σκευῶν (βλ. *Στατ. Πίνακα 20*).

2019. Τόσο οἱ *πίθοι* ὅσο καὶ τὰ *πιθοειδῆ ἀγγεῖα*, ἂν καὶ ἀπαντοῦν σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*, σὲ ποσοστὰ ποὺ ξεπερνοῦν τὸ 50% τοῦ συνόλου (πίθοι: 60.86%, πιθοειδῆ: 54.70%), ἡ παρουσία τοὺς ἐκεῖ, ἰδιαίτερα ὅσον ἀφορᾷ τὴν περίπτωση τῶν *πίθων*, δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συνδέεται μὲ τὶς τελετουργικὲς δραστηριότητες στοὺς χώρους αὐτοὺς (πιθανῶς κατέληξαν ἐκεῖ ἀπὸ ὑψηλότερα σημεία τοῦ ἱεροῦ, βλ. *σχόλια* γιὰ *πρωτογενεῖς ἐναποθέσεις*).

2020. Ἡ πενιχρὴ παρουσία μικκύλων δειγμάτων σὲ αὐτὲς τὶς κατηγορίες ἐπιβεβαιώνει τὴ λειτουργικότητα τῶν συγκεκριμένων ἀγγείων. Στὴν περίπτωσή τῶν καλῶν ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸ Καστρί ἀπαντοῦν ἀποκλειστικὰ σὲ ταφικὰ σύνολα καὶ ὄχι στὸν ἴδιο τὸν οἰκισμὸ (βλ. *κάλαθοι*).

2021. Βλ. *πιθοειδῆ, πρῶτῃ καὶ δευτέρῃ* κατηγορία καὶ πιθανῶς κάποια δείγματα ἀπὸ τὴν *τρίτῃ* κατηγορία.

2022. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν δειγμάτων καὶ στὶς δύο περιπτώσεις (Λεκάνες: 76.47%, Κάλαθοι: 84.61%), ἀπαντᾷ σὲ στρώματα *πρωτογενῶν ἐναποθέσεων* (βλ. *Στατ. Πίνακες 18 καὶ 19*). Ἡ παρουσία τους σὲ στρώματα μὲ ἵχνη φωτιᾶς/πυρᾶς ἢ ὕλικου ἀπὸ φωτιᾶς/πυρὲς εἶναι πρὸς διακριτικὴν (Λεκάνες: 23.52%, Κάλαθοι: 30.76%) (βλ. *Στατ. Πίνακα 17*).

2023. Βλ. *Στατ. Πίνακα 17*.

2024. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ἓνα τμήμα τοιχώματος (**K1220** – 94/H24/16), μὲ φυτικὴ διακόσμηση, τὸ ὁποῖο φέρει ἵχνη καύσης στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια (βλ. *φυτικὴ διακόσμηση*). Τὸ ὄστρακο ἀνήκει στὸ Στρ. 2 τοῦ *Ἀνδρήρου 3*, ἓνα μινωϊκὸ στρῶμα (6.15% διατάραξη), *πρωτογενοῦς ἐναπόθεσης*, τὸ ὁποῖο δὲν περιλαμβάνει

κανένα ίχνος φωτιάς/πυρᾶς ἢ ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς (βλ. *Στατ. Πίνακα 18*).

2025. Τὸ σύνολον τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων, βάσει τοῦ ὁποίου ὑπολογίζονται τὰ ποσοστά, ἀνέρχεται σὲ 441 ὄστρακα/ἀγγεῖα.

2026. Τὸ σύνολο τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων, βάσει τοῦ ὁποίου ὑπολογίζονται τὰ ποσοστά, ἀνέρχεται σὲ 181.618 ὄστρακα/ἀγγεῖα.

2027. Οἱ γενικὲς ποσοστιαῖες ἐκτιμήσεις δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐπισκιάσουν τὸν πραγματικὸ ἀριθμὸ τῶν ὀστράκων ἀπὸ τριποδικὲς χύτρες, ὁ ὁποῖος εἶναι οὕτως ἢ ἄλλως ἐντυπωσιακός (12.819 ὄστρακα).

2028. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων (441).

2029. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων (181.618).

2030. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπαρξὴ πυρῶν, τελετουργικῶν ἢ μὴ, στὶς Προανακτορικὲς καὶ Παλαιοανακτορικὲς περιόδους, οἱ κεραμολογικὲς παρατηρήσεις ἐπιβεβαιώνονται ἀπὸ τὰ ἀνασκαφικὰ στοιχεῖα. Ἡ μοναδικὴ περίπτωση πυρᾶς στὸ *Ἄνδηρο 2*, ἐντάσσεται στὴ Νεοανακτορικὴ περίοδο (βλ. Σακελλαράκης 2011, 145–331 καὶ *ἐπιλογὴ*).

2031. Βλ. σχόλια γιὰ στρώματα μὲ ἴχνη φωτιᾶς/πυρᾶς καὶ στρώματα μὲ ἴχνη ὑλικοῦ ἀπὸ φωτιᾶς/πυρᾶς, Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση «Ἡ θρησκεία ὡς θέαμα: Τελετουργικὲς πυρᾶς στὰ μινωικὰ ἱερὰ κορυφῆς. Μύθος ἢ πραγματικότητα;» καὶ κείμενο τῆς γράφουσας στὸ Σακελλαράκης 2013, 89–103.

2032. Ἐπὶ τῶν ἀντίστοιχων συνόλων τῶν ἀναγνωρίσιμων σχηματικῶν τύπων.

2033. *Αποθηκευτικά*: 17, *Προχυτικά*: 14.

2034. *Προχυτικά*: 3.17%.

2035. *Προανακτορικὴ/Παλαιοανακτορικὴ* περίοδος: 1.58%, *Νεοανακτορικὴ* περίοδος: 0.03%.

2036. Καρέτσου 1978, 254.

2037. Βλ. *ἐπιμέρους κατηγορίες ἀγγείων*.

2038. Τύποι ἀγγείων οἱ ὁποῖοι ἀπαντοῦν σὲ ὄχι λιγότερες ἀπὸ τέσσερις διαφορετικὲς θέσεις.

2039. Τύποι ἀγγείων οἱ ὁποῖοι ἀπαντοῦν σὲ ὄχι λιγότερες ἀπὸ τρεῖς διαφορετικὲς θέσεις.

2040. Γιούχτας, Κόφινας, Βρύσινας, Καρφί, Μόδι κ.α. (Peatfield 1983, 277–278, συνολικὰ σὲ ἑννέα ἱερά).

2041. Βλ. *κύλικες*.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ

4.1. ΣΧΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

Α. ΑΝΟΙΧΤΑ ΑΓΓΕΙΑ

1. Άωτα κωνικά κύπελλα

Άκέραια / άκέραιη διατομή

K1 (92/Χῶρος 2-Άποθ. 1/20η).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 1, Πίν. 1).
Εὐθύ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτά, λεπτά τοιχώματα, μὲ ἀνώμαλη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/ροδόχρουν.

Ύψος: 3.4 ἐκ., Δχ: 8.5 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ.

K2 (92/Χῶρος 2-Άποθ. 2/1).

Άκέραιο (Τύπος 1Α) (Εικ. 1, Πίν. 1).
Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐλαφρὰ καμπύλα, κωνικά τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθεῖς. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο, ἴχνη. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ. Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 11 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ.

K3 (92/Χῶρος 2-Άποθ. 3/1).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1Β) (Εικ. 1, Πίν. 1).
Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ.

Ύψος: 3.6-3.8 ἐκ., Δχ: 11 ἐκ., Δβ: 4-4.2 ἐκ.

K4 (92/7/22Ζ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 5Β) (Εικ. 1).
Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, σχετικὰ ὀρθία, ἐλαφρὰ κυρτά τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ.
Ύψος: 6.5 ἐκ., Δχ: 9 ἐκ.

K5 (92/8/7).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 5Α) (Εικ. 1).
Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ. Ύψος: 7.5 ἐκ., Δχ: 9.8 ἐκ., Δβ: 5 ἐκ.

K6 (93/Α6/1-Α1).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 1).
Εὐθὺ χεῖλος, κωνικά, ἐλαφρὰ κυρτά τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, πολὺ φθαρμένη λόγω κακοῦ κοψίματος ἀπὸ κεραμέα, ἀβαθεῖς. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, προσμίξεις. Ύψος: 2.9 ἐκ. (ἀνισοῦψές), Δχ: 9.2 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ.

K7 (93/Α6/4ε-Α2).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εικ. 1).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, παχιά, ἐλαφρὰ κυρτά τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, λίγες προσμίξεις καὶ μίκα.
Ύψος: 4 ἐκ., Δχ: 9.4 ἐκ., Δβ: 4.2 ἐκ.

K8 (93/Α8/1-Α32) (ΜΠ 7491).

Άκέραιο, μικκύλο (Τύπος 3Β) (Εικ. 1).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, σχεδὸν ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, Καστανὴ/μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, προσμίξεις.
Ύψος: 2.6 ἐκ., Δχ: 4.6 ἐκ., Δβ: 2.5 ἐκ.

K9 (93/Α16/2α-Α5).

Άκέραιο (Τύπος 1Β) (Εικ. 1, Πίν. 1).
Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξά, κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθεῖς. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ.
Ύψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 11.2 ἐκ., Δβ: 3.7 ἐκ.

K10 (93/Α16/5Ζ-Α4).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 1, Πίν. 1).
Εὐθύ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐσωτερικὰ ἀνώμαλη κυματοειδὴς ἐπιφάνεια, ἀνασηκωμένη βάση, ὀδρὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα

λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Ύψος: 4.2 έκ., Δχ: 9.3 έκ., Δβ: 3.5 έκ.

K11 (93/A20/2).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 1).

Έξωστροφο χεῖλος, λοξά, ανοιχτά, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Ύψος: 1.9 έκ., Δχ: 11 έκ., Δβ: 4 έκ.

K12 (93/A20/13δ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 1).

Έλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος: 3.6 έκ., Δχ: 10.6 έκ., Δβ: 3.6 έκ.

K13 (93/A20/13ε).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 1).

Έλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, μὲ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3.9 έκ., Δχ: 10.5 έκ., Δβ: 5 έκ.

K14 (93/A20/13ζ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 1).

Έλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξά, ανοιχτά, κοῖλα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

Ύψος: 1.8-2 έκ., Δχ: 11 έκ., Δβ: 3.8 έκ.

K15 (93/A21/13η).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 1).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἐρυθροκάστανη βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος: 2.5 έκ., Δχ: 10.5 έκ., Δβ: 5 έκ.

K16 (93/A25/1-A7).

Άκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος Γ) (Εικ. 1).

Εὐθὺ χεῖλος, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος: 3.7 έκ., Δχ: 5.5 έκ., Δβ: 3 έκ.

K17 (93/A25/2-A8).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 1, Πίν. 1).

Έξωστροφο χεῖλος, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα,

ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐξωτερικὰ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος: 3.3 έκ., Δχ: 10 έκ., Δβ: 4.5 έκ.

K18 (93/A25/5ε-A9).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 1).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτά, κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/ροδόχρουν, λίγες προσμίξεις.

Ύψος: 3.2 έκ., Δχ: 10.5 έκ., Δβ: 4.2 έκ.

K19 (93/A25/8δ-A6).

Άκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1B) (Εικ. 2, Πίν. 1).

Εὐθύ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, παχιά τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, πυρήνας ροδόχρους, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3.3 έκ., Δχ: 5 έκ., Δβ: 3 έκ.

K20 (93/A30/14β).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 2).

Έσώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Ύψος: 3.5 έκ., Δχ: 9.8 έκ., Δβ: 4 έκ.

K21 (93/A30/14γ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2B) (Εικ. 2).

Έξωκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, λοξά, κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

Ύψος: 4.3 έκ., Δχ: 12 έκ., Δβ: 5 έκ.

K22 (93/A30/14δ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 2).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, ανοιχτά τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος: 3.7 έκ., Δχ: 12.6 έκ., Δβ: 5 έκ.

K23 (93/A35/15γ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1A) (Εικ. 2, Πίν. 1).

Έξωκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λεπτὸς πυθμῆνας, σχετικὰ ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 4.4 έκ., Δχ: 12 έκ., Δβ: 5.6 έκ.

K24 (93/A35/17).

Άκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 2B) (Εικ. 2).
Ευθύ, έλαφρά έσώστροφο χεΐλος, κυρτά, πα-
χιά τοιχώματα, έλαφρά άνασηκωμένη βάση,
έπίπεδη έπιφάνεια έδρασης. Μελανή (έξωτε-
ρικά), έρυθρή (έσωτερικά) βαφή. Όλόβαφο.
Όχρòς πηλός, έπίχρισμα ώχρò.
Ύψος: 2.9 έκ., Δχ: 5 έκ., Δβ: 3 έκ.

K25 (93/A44/14ε).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά τοιχώματα, έλαφρά άναση-
κωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρασης.
Άβαφο. Λευκωπòς πηλός, έπίχρισμα λευκω-
πό, λίγη χρυσή μίκα.
Ύψος: 4.2 έκ., Δχ: 9.6 έκ., Δβ: 4 έκ.

K26 (93/A44/14ζ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά, λεπτά τοιχώματα, έλαφρά
άνασηκωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρα-
σης. Άβαφο. Όχρòς/ροδόχρους πηλός, έπί-
χρισμα ώχρò/ροδόχρουν.
Ύψος: 4.2 έκ., Δχ: 9.6 έκ., Δβ: 3.4 έκ.

K27 (93/A47/15δ).

Άκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 2A)
(Εικ. 2, Πίν. 1).
Ευθύ χεΐλος, καμπύλα, παχιά τοιχώματα, έπί-
πεδη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρασης. Κα-
στανή, καστανέρυθη βαφή. Έσωτ.: Όλόβαφο
(καστανή). Έσωτ.: Όλόβαφο (καστανέρυθη).
Όχρòς πηλός, έπίχρισμα ώχρò/ροδόχρουν.
Ύψος: 2.6 έκ., Δχ: 4.6 έκ., Δβ: 3 έκ.

K28 (93/A47/15ε).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εικ. 2).
Ευθύ, έλαφρά έσώστροφο χεΐλος, καμπύλα
τοιχώματα, έλαφρά άνασηκωμένη βάση, έπί-
πεδη έπιφάνεια έδρασης, Άβαφο. Όχρòς/
λευκωπòς πηλός, έπίχρισμα λευκωπό.
Ύψος: 4.2 έκ., Δχ: 10 έκ., Δβ: 4 έκ.

K29 (93/A51/4β-Α10)

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1Γ) (Εικ. 2, Πίν. 1).
Ευθύ, έλαφρά έσώστροφο χεΐλος, λοξά, κοΐλα
τοιχώματα, άνασηκωμένη βάση, έπίπεδη έπι-
φάνεια έδρασης, ΐχνη νήματος κεραμέως,
άβαθές. Καστανή βαφή. Όλόβαφο. Όχρòς πη-
λός, έπίχρισμα ώχρò.
Ύψος: 3.1 έκ., Δχ: 9 έκ., Δβ: 3.4 έκ.

K30 (93/A56/21β).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά τοιχώματα, με ΐχνη τροχοϋ
έσωτερικά, έλαφρά άνασηκωμένη βάση, έπί-
πεδη έπιφάνεια έδρασης, ΐχνη νήματος κερα-
μέως, άβαθές. Άβαφο. Όχρòς/ροδόχρους
πηλός, έπίχρισμα ώχρò.
Ύψος: 3.4 έκ., Δχ: 11.6 έκ., Δβ: 4.4 έκ.

K31 (93/A58/3).

Άκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1B) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, σχετικά όρθια τοιχώματα, έπίπε-
δη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρασης. Έρυθρή
(έξωτερικά), μελανή (έσωτερικά) βαφή. Όλό-
βαφο. Όχρòς πηλός, έπίχρισμα ώχρò.
Ύψος: 3.3 έκ., Δχ: 5 έκ., Δβ: 3.5 έκ.

K32 (93/A71/20β).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά, λεπτά, κυρτά τοιχώματα,
άνασηκωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρα-
σης. Άβαφο. Όχρòς/λευκωπòς πηλός, έπίχρι-
σμα λευκωπό.
Ύψος: 3.8 έκ., Δχ: 8.2 έκ., Δβ: 3.2 έκ.

K33 (93/B2/19γ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1A) (Εικ. 2).
Έξώκυρτο έπίπεδο χεΐλος, λοξά τοιχώματα,
άνασηκωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρα-
σης. Άβαφο. Όχρòς πηλός, έπίχρισμα ώχρò.
Ύψος: 4 έκ., Δχ: 13 έκ., Δβ: 5 έκ.

K34 (93/B4/1).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά, κυρτά τοιχώματα, άναση-
κωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρασης.
Άβαφο. Όχρòς πηλός, έπίχρισμα ώχρò.
Ύψος: 3.3 έκ., Δχ: 9.2 έκ., Δβ: 4 έκ.

K35 (93/B4/2)

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά, κυρτά τοιχώματα, άναση-
κωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια έδρασης.
Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, έπίχρισμα
πορτοκαλόχρουν.
Ύψος: 4 έκ., Δχ: 9.6 έκ., Δβ: 4 έκ.

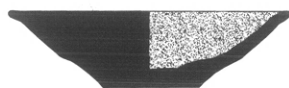
K36 (93/B4/4α).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εικ. 2).
Ευθύ χεΐλος, λοξά, έλαφρά κυρτά, παχιά τοι-
χώματα, άνασηκωμένη βάση, έπίπεδη έπιφάνεια

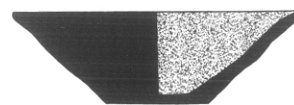

K1

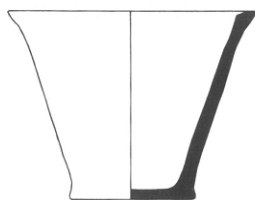
K2

K3

K4

K5

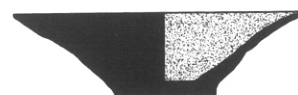
K6

K7

K8

K9

K10

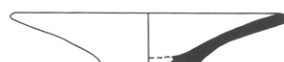
K11

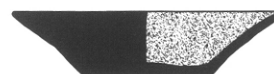
K12

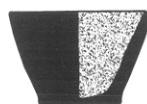
K13

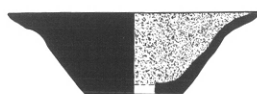
K14

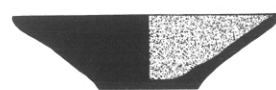
K15

K16

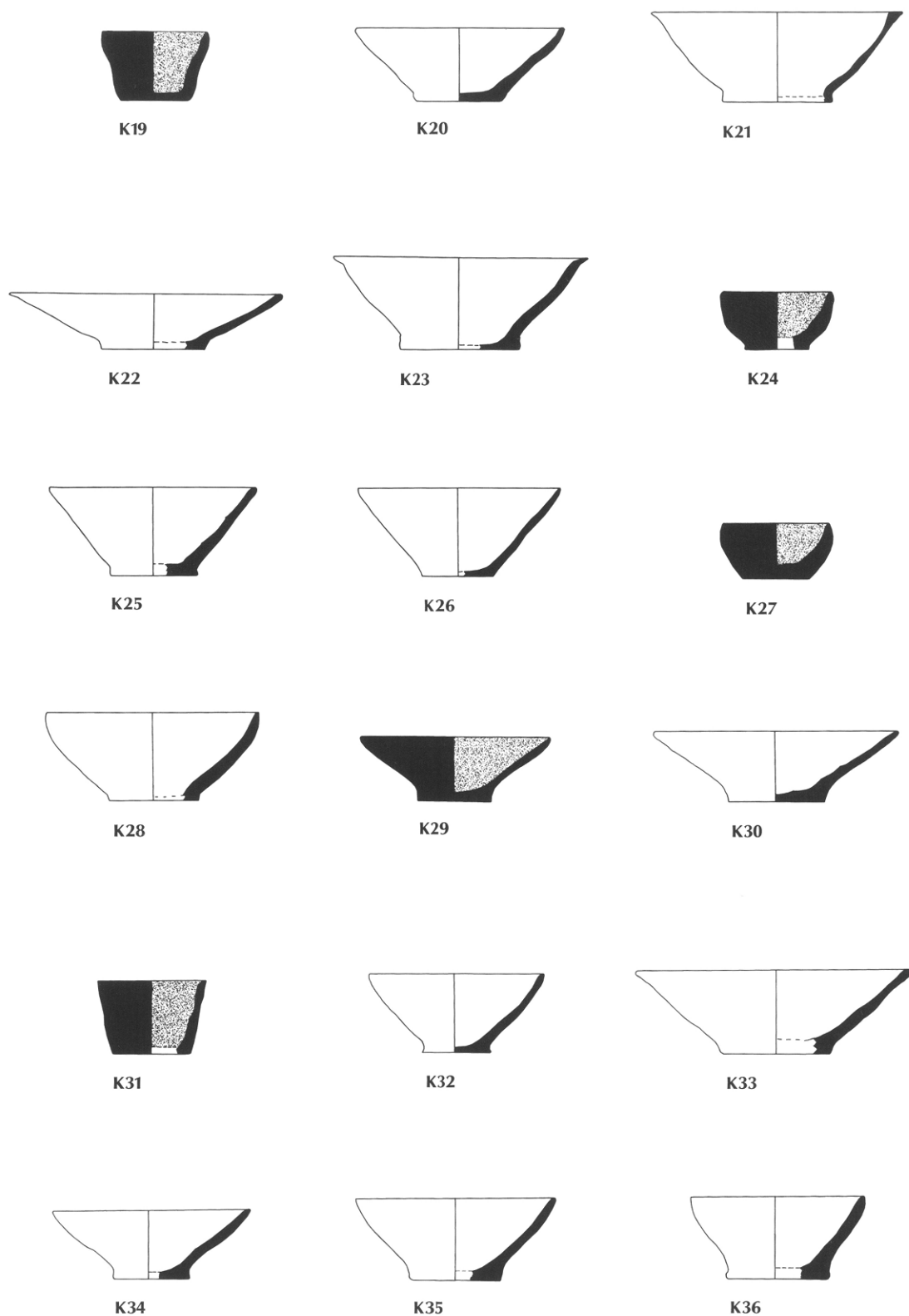
K17

K18

Κλ. 1:3

Εἰκ. 1. Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα.

Κλ. 1:3

Εἰκ. 2. Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα.

ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὑψος: 3.85 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 4.6 ἐκ.

K37 (93/B4/4η-A58).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 3). Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες ἀσβεστολιθικὲς προσμίξεις.

Ὑψος: 3.4 ἐκ., Δχ: 7.6 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ.

K38 (93/B4/7β-A10).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 3). Εὐθὺ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/ροδόχρουν, καστανὲς προσμίξεις.

Ὑψος: 3.65 ἐκ., Δχ: 8.5 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K39 (93/B4/8β-A2).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 3, Πίν. 1). Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Ὑψος: 3.6 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 2.8 ἐκ.

K40 (93/B4/14α).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1A) (Εἰκ. 3). Εὐθὺ χεῖλος, σχεδὸν κάθετα, παχιά τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐλαφρὰ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 4.4 ἐκ., Δβ: 2.8 ἐκ.

K41 (93/B4/17).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 3). Εὐθὺ, ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.75 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3.7 ἐκ.

K42 (93/B4/19).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 3). Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 2.75 ἐκ., Δχ: 8.25 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ.

K43 (93/B4/23-A7).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο; (ἴχνη). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 4.2 ἐκ.

K44 (93/B4/24-A9) (ΜΠ 7492).

Ἀκέραιο, μικκύλο (Τύπος 3B) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐλαφρὰ κοίλη πρὸς τὸ κέντρο. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Ὑψος: 2 ἐκ., Δχ: 4.2 ἐκ., Δβ: 2 ἐκ.

K45 (93/B4/26β) (ΜΠ 7490).

Ἀκέραιο, μικκύλο (Τύπος 3B) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 2 ἐκ., Δχ: 4.2 ἐκ., Δβ: 2.1 ἐκ.

K46 (93/B4/28α).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, παχιά τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐξωτερικὰ ἐξόγκωμα λόγω κακοπλασίας. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν.

Ὑψος: 3.4 ἐκ., Δχ: 5 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K47 (93/B4/47α).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 3).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, παχιά τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3.8 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K48 (93/B4/49α).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 3).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτά, παχιά τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Ὑψος: 4 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: -

K49 (93/B5/4ζ-A16)

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 3, Πίν. 1).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια

νεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

Ύψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 8.2 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K50 (93/B5/5β-A17).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1Α) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρὸ/λευκωπό. Ύψος: 2.5 ἐκ., Δχ: 3.7 ἐκ., Δβ: 2 ἐκ.

K51 (93/B5/50-A27).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, μὲ λίγες προσμιξεις. Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ.

K52 (93/B5/6-A26).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ, ἀνοιχτὰ τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμιξεις.

Ύψος: 2.6 ἐκ., Δχ: 8.5 ἐκ., Δβ: 3.3 ἐκ.

K53 (93/B5/6β-A28).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

Ύψος: 3.5 ἐκ., Δχ: 8.2 ἐκ., Δβ: 3.1 ἐκ.

K54 (93/B5/8-A15).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4Β) (Εἰκ. 3).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἐξωτερικά, ἴχνη τροχοῦ ἐσωτερικά, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανὴ βαφή. Ὀλόβαφο, ἐξωτερικὰ σειρὰ κάθετων ἐγχαράξεων κάτωθεν χεῖλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμιξεις.

Ύψος: 4 ἐκ., Δχ: 7.8 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ.

K55 (93/B5/9-A48).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 4).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο (ἴχνη). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Ύψος: 4.4 ἐκ., Δχ: 10.3 ἐκ., Δβ: 4.2 ἐκ.

K56 (93/B5/11β).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1Β) (Εἰκ. 4).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ, λεπτὰ, κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 10.8 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

K57 (93/B5/11γ).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 4).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξὰ, κοῖλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

Ύψος: 3.25 ἐκ., Δχ: 7.5 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K58 (93/B5/11δ).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 4).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Ύψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ.

K59 (93/B5/11ε).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εἰκ. 4).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, λίγες λευκὲς προσμιξεις.

Ύψος: 3.6 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K60 (93/B6/3α).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 3Α)

(Εἰκ. 4, Πίν. 1).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ, λεπτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐλαφρὰ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ροδόχρουν.

Ύψος: 2.4 ἐκ., Δχ: 4 ἐκ., Δβ: 1.7 ἐκ.

K61 (93/B6/4α)

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1Β) (Εἰκ. 4).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξὰ, ἀνοιχτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Ύψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 12 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

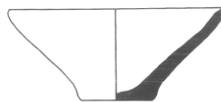
K62 (93/B6/4γ-A43)

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εἰκ. 4).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο.

K37

K38

K39

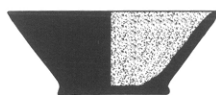
K40

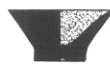
K41

K42

K43

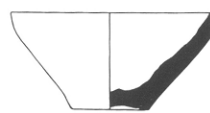
K44

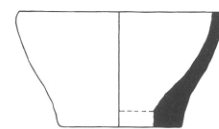
K45

K46

K47

K48

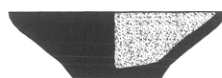
K49

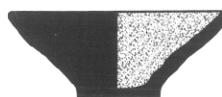
K50

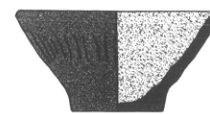
K51

K52

K53

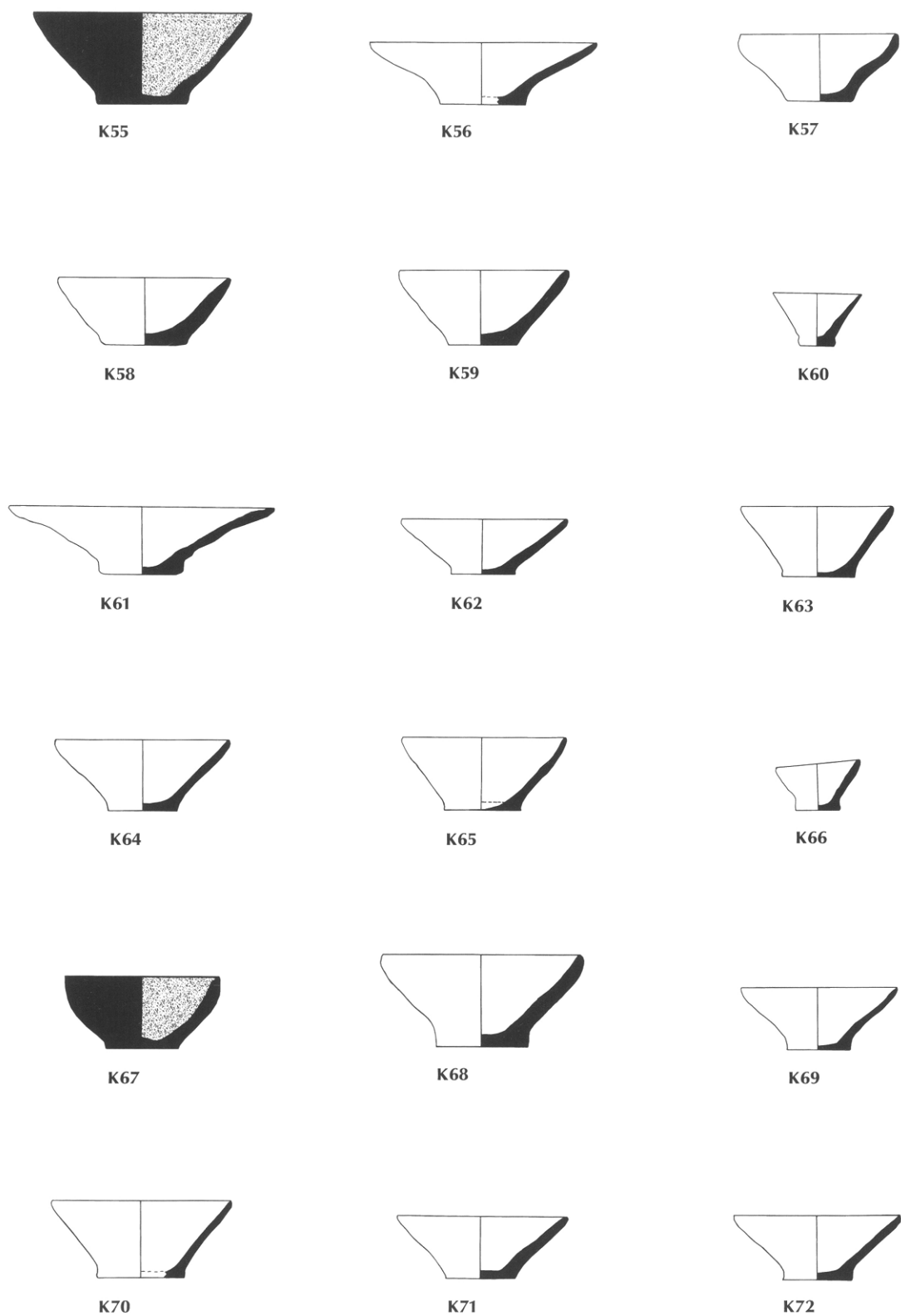

K54

Κλ. 1:3

Εἰκ. 3. Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα.

Κλ. 1:3

Εικ. 4. Άωτα κωνικά κύπελλα.

Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.
Ύψος: 2.7 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ. (βλ. **K29** – 93/A51/4β–A10).

K63 (93/B6/4δ–A34).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 4, Πίν. 1).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.
Ύψος: 3.4 ἐκ., Δχ: 7.4 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ.

K64 (93/B6/5γ–A44).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 4).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτά, κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες λευκὲς προσμίξεις. Ύψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 8.2 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K65 (93/B6/5δ–A47).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 4, Πίν. 1).
Ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, λεπτά, κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λεπτοὺς πυθμένους. Ἄβαφο.
Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες λευκὲς προσμίξεις.
Ύψος: 3.5 ἐκ., Δχ: 7.75–8 ἐκ., Δβ: 3.5–3.75 ἐκ.

K66 (93/B6/6δ–A46).

Ἀκέραιο, μικκύλο (Τύπος 3B) (Εἰκ. 4, Πίν. 2).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες σκοτεινὲς προσμίξεις.
Ύψος: 2–2.4 ἐκ., Δχ: 4 ἐκ., Δβ: 2.1 ἐκ.

K67 (93/B6/7–A35).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 4).
Εὐθύ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, λίγο ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο (ι). Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λευκὲς καὶ σκοτεινὲς προσμίξεις.
Ύψος: 3.4 ἐκ., Δχ: 7.2 ἐκ., Δβ: 3.3 ἐκ.

K68 (93/B6/8–A31).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 4, Πίν. 2).
Ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, μὲ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἴχνη νήματος κεραμῶς, ἀνισοπαχεῖς ἐσωτερικά. Ἄβαφο. Ἰχρὸς

πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Ύψος: 3.8 ἐκ., Δχ: 9.2 ἐκ., Δβ: 3.7 ἐκ.

K69 (93/B6/23β).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1Π) (Εἰκ. 4, Πίν. 2).
Ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, λεπτά, κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, σχετικὰ ἐπίπεδος πυθμῆνας.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.
Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 7.5 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K70 (93/B6/23γ).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1Π) (Εἰκ. 4).
Ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ύψος: 3.7 ἐκ., Δχ: 8.3 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

K71 (93/B7/7δ–A49).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 4, Πίν. 2).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, σκοτεινὲς προσμίξεις.
Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 8.2 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K72 (93/B8/5η–A50).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 4).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.
Ύψος: 3.1 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K73 (93/B10/6η–A53).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 5).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες λευκὲς προσμίξεις. Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 7.9 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K74 (93/B10/13β).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 5).
Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.
Ἄβαφο. Ἰχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.
Ύψος: 3.8 ἐκ., Δχ: 9.2 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ.

K75 (93/B15/1–A62).

Ἀκέραιο, ἐκτὸς ἀπὸ τμήμα χεῖλους (Τύπος 4A) (Εἰκ. 5, Πίν. 2).

Ευθύ, έλαφρὰ έσώστροφο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ανασηκωμένη βάση, ανώμαλη επιφάνεια έδρασης, ίχνη νήματος κεραμέως, άβαθές. Καστανή βαφή. Όλόβαφο. Όχρως/λευκωπός πηλός, έπίχρισμα ώχρò/λευκωπό, χονδρές προσμίξεις. Ύψος: 3.2 έκ., Δχ: 8 έκ., Δβ: 3.8 έκ.

K76 (93/B15/3β).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 5).

Έξώστροφο χεῖλος, λοξά, ανοιχτά, κοίλα τοιχώματα, ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης, άβαθές. Άβαφο. Όχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 3 έκ., Δχ: 12.4 έκ., Δβ: 3.8 έκ.

K77 (93/B15/12β).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εικ. 5).

Έξώστροφο χεῖλος, λοξά, ανοιχτά, κοίλα τοιχώματα, ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης, άβαθές. Άβαφο. Όχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 3 έκ., Δχ: 12.1 έκ., Δβ: 3.6 έκ.

K78 (93/B15/12γ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2B) (Εικ. 5).

Έξώκυρτο έπίπεδο χεῖλος, λοξά, ανοιχτά τοιχώματα, έλαφρὰ ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης, άβαθές. Άβαφο. Όχρως/ροδόχρους πηλός, έπίχρισμα ώχρò/ροδόχρουν. Ύψος: 3 έκ., Δχ: 9 έκ., Δβ: 3.5 έκ.

K79 (93/B15/12δ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1 var) (Εικ. 5).

Ευθύ χεῖλος, με αναβαθμò έξωτερικά, λοξά, ανοιχτά τοιχώματα, έλαφρὰ ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης, άβαθές. Άβαφο. Όχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 2.4 έκ., Δχ: 11 έκ., Δβ: 4 έκ.

K80 (93/B15/12ε).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εικ. 5).

Ευθύ χεῖλος, λοξά, παχειά, έλαφρὰ κυρτά τοιχώματα, έλαφρὰ ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης, άβαθές. Άβαφο. Όχρως/ροδόχρους πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 3.8 έκ., Δχ: 8.5 έκ., Δβ: 4.5 έκ.

K81 (93/B15/12η).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εικ. 5).

Ευθύ χεῖλος, λοξά τοιχώματα, έλαφρὰ ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης,

άβαθές. Άβαφο. Όχρως/ροδόχρους πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 2.4 έκ., Δχ: 8 έκ., Δβ: 3.5 έκ.

K82 (93/B16/1α).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εικ. 5).

Ευθύ/έσώστροφο χεῖλος, λοξά, κυρτά τοιχώματα, ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Όχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò. Ύψος: 3.8 έκ., Δχ: 8.4 έκ., Δβ: 3.5 έκ.

K83 (93/B16/2α).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εικ. 5, Πίν. 2).

Ευθύ/έσώστροφο χεῖλος, λοξά, κυρτά τοιχώματα, έλαφρὰ ανασηκωμένη βάση, βαθμιδωτή έσωτερικά, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Όχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 3.7 έκ., Δχ: 8 έκ., Δβ: 3.7 έκ.

K84 (93/B16/3α).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1Γ) (Εικ. 5).

Ευθύ/έλαφρὰ έσώστροφο χεῖλος, λοξά, λεπτά τοιχώματα, ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Όχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 3.6 έκ., Δχ: 9.6 έκ., Δβ: 4.4 έκ.

K85 (93/B16/4).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εικ. 5).

Ευθύ χεῖλος, λοξά τοιχώματα, σχεδόν έπίπεδη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Λευκωπός πηλός, έπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος: 3.3 έκ., Δχ: 8.4 έκ., Δβ: 3.8 έκ.

K86 (93/B16/7α).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 5A) (Εικ. 5).

Έξώκυρτο έπίπεδο χεῖλος, σχεδόν κάθετα τοιχώματα, έπίπεδη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Όχρως/λευκωπός πηλός, έπίχρισμα ώχρò/λευκωπό.

Ύψος: 6.3 έκ., Δχ: 8.75 έκ., Δβ: 4.3 έκ.

K87 (93/B16/10α).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εικ. 5).

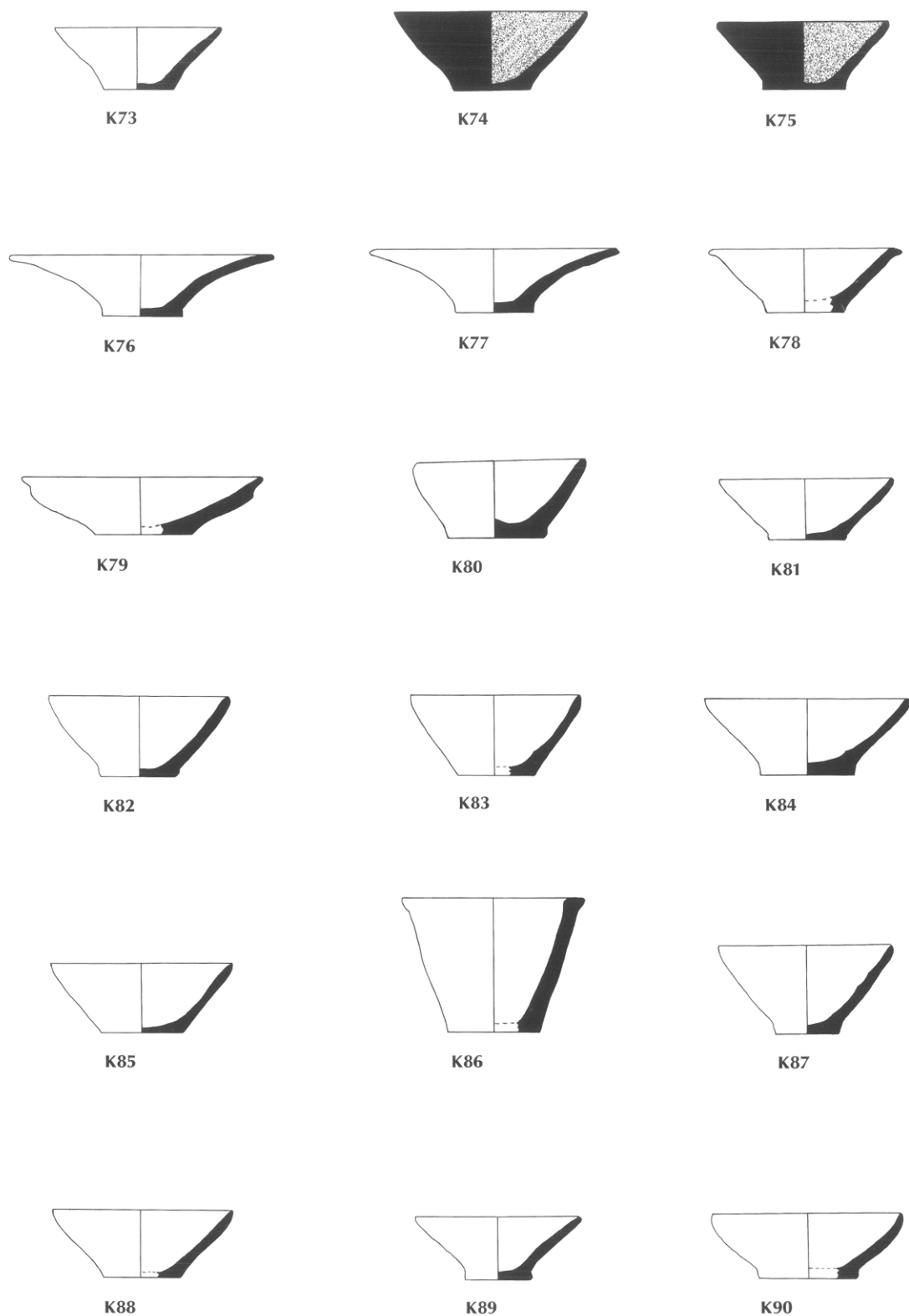
Ευθύ χεῖλος, λοξά τοιχώματα, ανασηκωμένη βάση, έπίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Ροδόχρους/ώχρως πηλός, έπίχρισμα ώχρò.

Ύψος: 4.2 έκ., Δχ: 8 έκ., Δβ: 3 έκ.

K88 (93/B16/10δ).

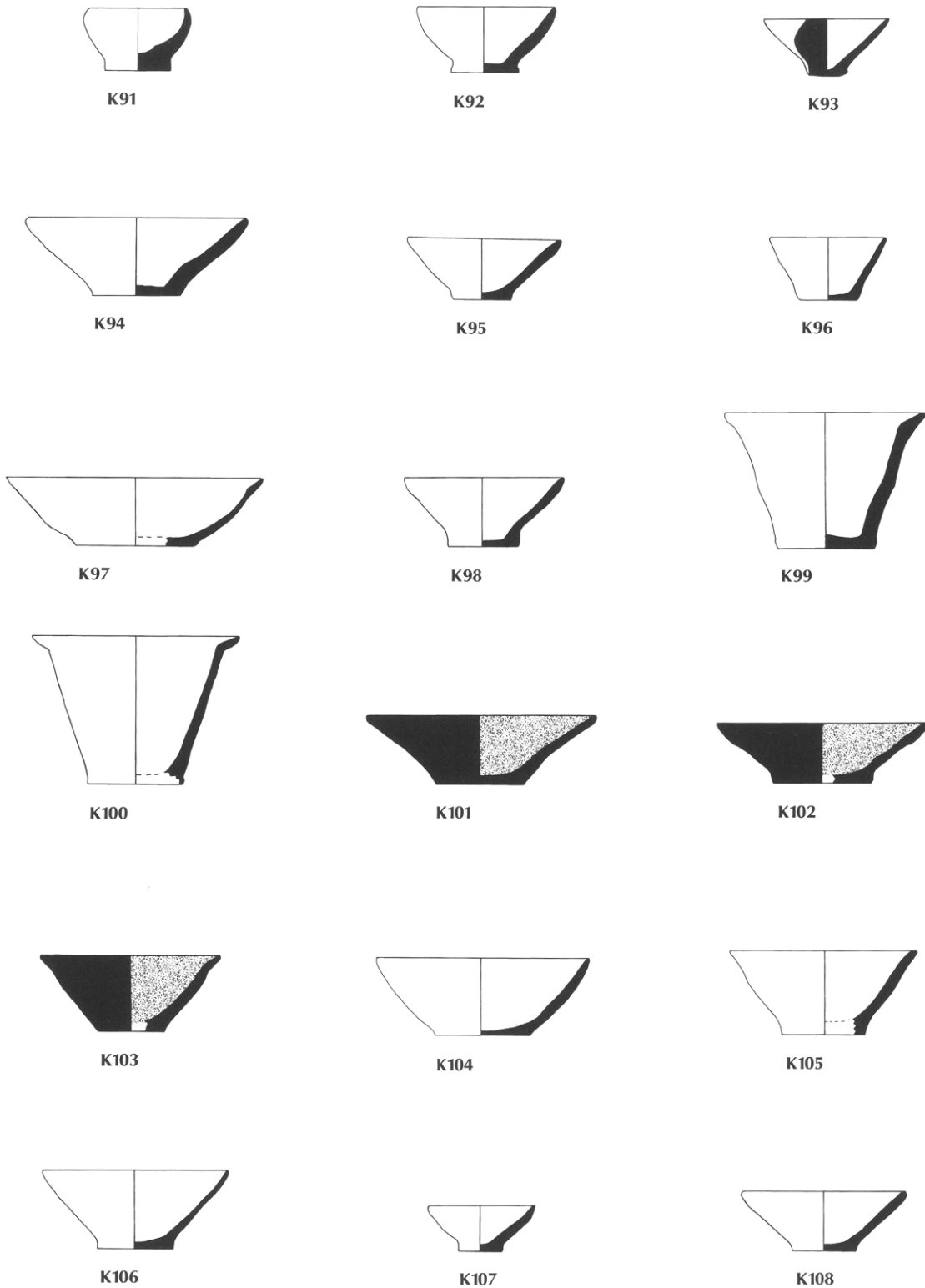
Άκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εικ. 5).

Ευθύ χεῖλος, λοξά, έλαφρὰ κυρτά τοιχώματα,

Κλ. 1:3

Εικ. 5. Άωτα κωνικά κύπελλα.

Κλ. 1:3

Εικ. 6. Άωτα κωνικά κύπελλα.

ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Φαῖος πηλός, ἐπίχρισμα φαῖό. Ὑψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 8.5 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ.

K89 (93/B16/10ε).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 5).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος: 3 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K90 (93/B16/80).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 5).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, παχειά, κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.1 ἐκ., Δχ: 9 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ.

K91 (94/B45A/18η).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 2B) (Εἰκ. 6).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, παχειά, κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3 ἐκ., Δχ: 4.5 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K92 (94/G9B/4).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 6)

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.1 ἐκ., Δχ: 6.7 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K93 (94/ΣΤ11Α/12).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 3A) (Εἰκ. 6).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, σχεδὸν ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐντονα ἵχνη καύσης ἐπὶ τοῦ τοιχώματος, ἔξωτ-ἔσωτ, καὶ ἐπὶ ἐπιφάνειας ἔδρασης. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 2.7 ἐκ., Δχ: 6 ἐκ., Δβ: 2 ἐκ.

K94 (94/ΣΤ13Α/1).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 6).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, παχιά τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος: 3.7 ἐκ., Δχ: 10.4 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

K95 (94/Z1/1Z-A1).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 6).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, παχιά τοιχώματα, ἀναση-

κωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἵχνη νήματος κεραμέως. Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 7 ἐκ., Δβ: 2.9 ἐκ.

K96 (94/Z2B/3).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1A) (Εἰκ. 6).

Εὐθὺ χεῖλος, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος: 3 ἐκ., Δχ: 5.2-5.6 ἐκ., Δβ: 2.6 ἐκ.

K97 (94/Z3A-B/9).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 2B) (Εἰκ. 6).

Ἐσώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, λοξά, λεπτὰ, κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 12 ἐκ., Δβ: 5-5.5 ἐκ.

K98 (94/Z3A-B/10).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4B) (Εἰκ. 6, Πίν. 2).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 7.5 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K99 (94/Z5/2B-A3).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 5A) (Εἰκ. 6).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, μὲ μικρὸ ἔξαρμα στὸ μέσον τοῦ ὕψους ἔξωτ., ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Ὑψος: 6.5 ἐκ., Δχ: 9.5 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ.

K100 (94/Z5A/8).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 5A) (Εἰκ. 6).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος: 7.1 ἐκ., Δχ: 9.6 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ.

K101 (94/Z9/15Z).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εἰκ. 6).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, ἀνοιχτὰ τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Καστανομέλανη βαφή. Ὀλόβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.2 ἐκ., Δχ: 10.8 ἐκ., Δβ: 4.1 ἐκ.

K102 (94/Z9A/1).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1 var) (Εικ. 6).

Εὐθύ χεῖλος, μὲ ἀναβαθμὸ ἐξωτ., λοξά, ἀνοιχτὰ τοιχώματα, μὲ ἵχνη τροχοῦ ἐσωτ., ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Καστανομέλανη βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 2.8 ἐκ., Δχ: 9.8 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ.

K103 (94/Z9A/2).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Γ) (Εικ. 6).

Έλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθές. Έρυθρὴ βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3.6 ἐκ., Δχ: 8.4 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K104 (94/Z9Γ/1).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 6).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, κυρτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3.7 ἐκ., Δχ: 10-11 ἐκ., Δβ: 4.4 ἐκ.

K105 (94/Z9Γ/2).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Γ) (Εικ. 6).

Έλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος: 4 ἐκ., Δχ: 8.8 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

K106 (94/Z9Γ/19η).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 1Γ) (Εικ. 6).

Έλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, λεπτά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος: 3.7 ἐκ., Δχ: 8.6 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ.

K107 (94/Z13A/1β).

Άκέραιο, μικκύλο (Τύπος 3Α) (Εικ. 6, Πίν. 2).

Εὐθύ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος: 2.2 ἐκ., Δχ: 4.9 ἐκ., Δβ: 2.1 ἐκ.

K108 (94/H5/22ε).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 6).

Εὐθύ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.

Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ύψος: 2.8 ἐκ., Δχ: 7.6 ἐκ., Δβ: 6.3 ἐκ.

K109 (94/H12A/1)

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Γ) (Εικ. 7).

Έξωκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 12 ἐκ., Δβ: 6 ἐκ.

K110 (94/H12B/17β).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 7, Πίν. 2).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, μὲ ἀναβαθμὸ ἐξωτερικά, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/ροδόχρουν. Ύψος: 3.8 ἐκ., Δχ: 10 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

K111 (94/H12B/17γ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 7, Πίν. 2).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, λεπτά, κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 4 ἐκ., Δχ: 7.6 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ.

K112 (94/H12B/17δ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Β) (Εικ. 7).

Εὐθύ χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανὴ βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 10 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

K113 (94/H12B/17ε)

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 7).

Εὐθύ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/ροδόχρουν.

Ύψος: 3.9 ἐκ., Δχ: 9 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ.

K114 (94/H12B/17ζ).

Άκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1Β)

(Εικ. 7, Πίν. 2).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Άβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/ροδόχρουν. Ύψος: 2.8 ἐκ., Δχ: 4.4 ἐκ., Δβ: 2.3 ἐκ.

K115 (94/H12B/17η).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εικ. 7).

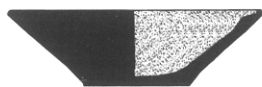
K109

K110

K111

K112

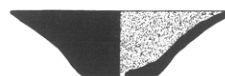
K113

K114

K115

K116

K117

K118

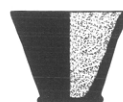
K119

K120

K121

K122

K123

Κλ. 1:3

Είκ. 7. Άωτα κωνικά κύπελλα.

K124

K125

K126

K127

K128

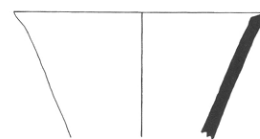
K129

K130

K131

K132

Κλ. 1:3

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες λευκὲς προσμίξεις. Ὑψος: 3.3 ἐκ., Δχ: 7.6 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

K116 (94/H13A/9).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1B) (Εἰκ. 7).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξά, ἀνοιχτά, λεπτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις. Ὑψος: 3.1 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 6 ἐκ.

K117 (94/H13A/20γ).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εἰκ. 7).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, σχετικὰ λεπτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3.8 ἐκ., Δχ: 9.2 ἐκ., Δβ: 3.6-4 ἐκ.

K118 (94/H13B/1).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1A) (Εἰκ. 7).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3.7 ἐκ., Δχ: 12 ἐκ., Δβ: 5 ἐκ.

K119 (94/H19B/4).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 2B) (Εἰκ. 7).

Εὐθὺ χεῖλος, ἐλαφρὰ ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, λοξά, λεπτὰ, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 4.4 ἐκ., Δχ: 9.8 ἐκ., Δβ: 4.8 ἐκ.

K120 (94/H19B/6).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 1Γ) (Εἰκ. 7).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, λεπτὰ, κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὑψος: 3 ἐκ., Δχ: 8.8 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ.

K121 (94/H21/9).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 2A) (Εἰκ. 7).

Εὐθὺ χεῖλος, χονδρυνόμενο ἔσωτ., λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος: 3.9 ἐκ., Δχ: 11.2 ἐκ., Δβ: 4.3 ἐκ.

K122 (94/H21/18-A2).

Ἀκέραιη διατομή, μικκύλο (Τύπος 1A)

(Εἰκ. 7, Πίν. 2).

Εὐθὺ χεῖλος, βαθιὰ λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, μὲ ἴχνη νήματος κεραμέως. Ἐρυθροκάστανι βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.6 ἐκ., Δχ: 4.5 ἐκ., Δβ: 2.4 ἐκ.

K123 (94/H22/1η-A3).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 4A) (Εἰκ. 7, Πίν. 2).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.6 ἐκ., Δχ: 9.4 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ.

K124 (94/H29/1γ-A5).

Ἀκέραιο, μικκύλο (Τύπος 1A) (Εἰκ. 8, Πίν. 2).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, βαθιὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνώμαλη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, μὲ ἴχνη νήματος κεραμέως. Καστανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὑψος: 3.5 ἐκ., Δχ: 5 ἐκ., Δβ: 2.3 ἐκ.

K125 (94/H29/1ε-A4).

Ἀκέραιο (Τύπος 4A) (Εἰκ. 8).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, μὲ ἴχνη νήματος κεραμέως, ἀβαθεῖς (ὕψος=λιγότερο ἀπὸ ἥμισυ διαμέτρου). Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3 ἐκ., Δχ: 7.6 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K126 (94/H29Γ/3α).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εἰκ. 8).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξά, παχιά τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀβαθεῖς. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 3.5 ἐκ., Δχ: 7 ἐκ., Δβ: 5 ἐκ.

K127 (94/H29E/4).

Ἀκέραιη διατομή, μικρὴ ἐκδοχή (Τύπος 1B) (Εἰκ. 8).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξά, ἀνοιχτά, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος: 2.5 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 2.5 ἐκ.

K128 (94/H29Λ/10).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 3) (Εικ. 8, Πίν. 2).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, κωνικά τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο.

Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 9 ἐκ., Δβ: 4.2 ἐκ.

K129 (94/H29Θ/1).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 8, Πίν. 3).

Ἐσώστροφο χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, μὲ ἴχνη τροχοῦ ἐσωτ., ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, σχετικὰ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 4.2 ἐκ., Δχ: 9.5 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ.

K130 (94/Θ3Γ/18γ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 2Α) (Εικ. 8).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3.1 ἐκ., Δχ: 8.5-10 ἐκ., Δβ: 3.3-4 ἐκ.

K131 (94/Θ3Γ/18δ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 4Α) (Εικ. 8).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κοῖλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 3 ἐκ., Δχ: 6.7 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

Ἀποσπασματικά**K132 (94/B20Α/19β).**

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἄνωτου κωνικοῦ κυπέλλου (Τύπος 5Α) (Εικ. 8).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, κωνικά τοιχώματα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

2. Κωδωνόσχημα κύπελλα**Ἀκέραια / ἀκέραιη διατομή****K133 (93/B4/33β).**

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9).

Εὐθύ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἐξωτερικὰ σχετικὰ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια

ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος: 5.3 ἐκ., Δχ: 5.7 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ.

K134 (93/B4 Ἐπεκτ. Δ/3).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9).

Εὐθύ χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 5.8 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 4.4 ἐκ.

K135 (93/B5/7γ-A21).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9, Πίν. 3).

Εὐθύ, ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, μικρὲς προσμίξεις.

Ύψος: 6 ἐκ., Δχ: 6.5 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ.

K136 (93/B5/10β-A20).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Β) (Εικ. 9, Πίν. 3).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, τροπιδωτὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἀμμώδης, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος: 5.7 ἐκ., Δχ: 8.3 ἐκ., Δβ: 4.4 ἐκ.

K137 (93/B5/11ζ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9).

Εὐθύ χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/ροδόχρουν.

Ύψος: 5.5 ἐκ., Δχ: 8.2 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K138 (93/B5/11η).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9).

Εὐθύ χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ύψος: 5.7 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ.

K139 (93/B6/6β-A33).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9).

Εὐθύ χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς, ἀμμώδης πηλός, πολλὲς προσμίξεις. Ύψος: 5.2 ἐκ., Δχ: 8.1 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ.

K140 (93/B15/12ζ).

Άκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εικ. 9).

Εὐθὺ χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὑψος: 5.3 ἐκ., Δχ: 7.8 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ.

K141 (94/ΣΤ9Γ/7).

Ἀκέραιη διατομή (Τύπος 6Α) (Εἰκ. 9).

Εὐθὺ χεῖλος, καμπύλα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὑψος: 5.6 ἐκ., Δχ: 8 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ.

Ἀποσπασματικά

K142 (93/B4/38).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Τύπος 6Β) (Εἰκ. 9).

Εὐθὺ χεῖλος. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K143 (93/B4/73).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Εἰκ. 9).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία κάτωθεν χείλους καὶ λεπτὲς κάθετες ραβδώσεις ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K144 (93/B5/6ε).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Τύπος 6Β) (Εἰκ. 9).

Εὐθὺ χεῖλος. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8.8 ἐκ.

K145 (93/B6/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Τύπος 6Α) (Εἰκ. 9).

Εὐθὺ χεῖλος. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K146 (93/B6/83).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Τύπος 6Β) (Εἰκ. 9).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12 ἐκ.

K147 (94/Z2A/7).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Τύπος 6Β) (Εἰκ. 9).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀκέραιη κάθετη

λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους. Καστανέρυθη βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K148 (94/Z13A/20).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (παραλλαγή τύπου 6Α) (Εἰκ. 9).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K149 (94/Θ7/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου (Τύπος 6Α) (Εἰκ. 9).

Εὐθὺ χεῖλος. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ζῶνες μελανῆς καὶ ἐρυθρῆς βαφῆς. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ροδόχρουν. Δχ: 11 ἐκ.

3. Εὐθύπλευρα κύπελλα

3.1 Εὐθύπλευρα κύπελλα (ΜΜ παράδοσης)

K150 (92/7/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χείλους καὶ δύο πορφυρὲς ταινίες, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δχ: -

K151 (93/A17/5&93/A20/9).

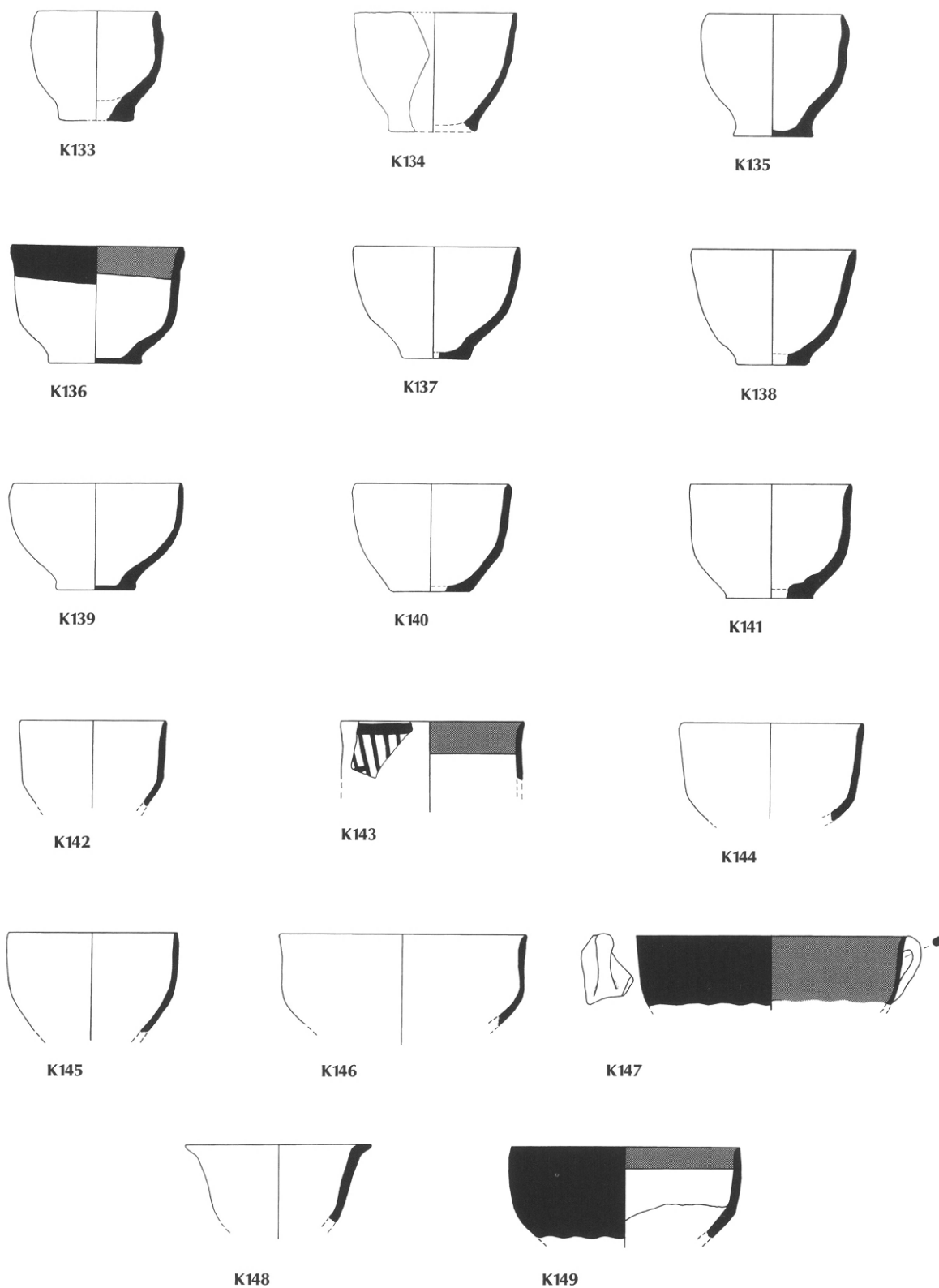
Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου εὐθύπλευρου κυπέλλου. (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 10, Πίν. 3).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο λεπτυνόμενο χεῖλος, κωνικά τοιχώματα, συγκλίνοντα πρὸς τὴν βάση. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, τμήμα φυτικῆς (πέταλα ἄνθους) καὶ ἀπροσδιόριστης πλαστικῆς ἐπίθετης διακόσμησης στὴν παρεὶα τοῦ χείλους, ἢ ὅποια ὑψώνεται καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ, ἵχνη τραχωτῆς διακόσμησης ἐπὶ τοιχώματος. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K152 (93/A47A/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα καταλειβάδας, ἐκ

Κλ. 1:3

Εικ. 9. Κωδωνόσχημα κύπελλα.

τοῦ χεῖλους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 12 ἐκ.

K153 (93/A67/12).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10, Πίν. 3).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Καστανή, μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: δύο πορφυρὲς ὀριζόντιες ταινίες κάτωθεν χεῖλους, ἐπὶ καστανοῦ βάθους, καὶ πλατιά μελανή ταινία κάτωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (καστανή, μελανή βαφή). Ὠχρὸς πηλός. Δχ: 8 ἐκ.

K154 (94/A4/3).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10, Πίν. 3).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά πορφυρὴ ταινία κάτωθεν χεῖλους, ἐπὶ πηλοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K155 (94/ΣΤ7Β/6).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος, κυματοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (καστανή, μελανή βαφή). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K156 (94/H2B/7).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία καὶ ἴχνη δεύτερης, κάτωθεν αὐτῆς, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δχ: -.

K157 (94/H12B/10ε).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Εὐθὺ χεῖλος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δχ: 9.8 ἐκ.

K158 (94/Θ4/1).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος, μετέγνησιν κάθετης λαβῆς. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη λεπτῆς, μελανῆς ὀριζόντιας ται-

νίας κάτωθεν χεῖλους καὶ ἴχνη δύο ὀξύληκτων ἀπολήξεων καμπυλόγραμμων κοσμημάτων, σὲ πορφυρὴ βαφή, ἐπὶ πηλοῦ, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (μελανή βαφή). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 15 ἐκ.

K159 (93/B4/83ε).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐκφυση λαβῆς. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K160 (93/A21/18).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, ἔκφυση λαβῆς. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δβ: 7 ἐκ.

K161 (93/A44/10).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα, ἔκφυση λαβῆς (προεξοχή καὶ ἔσωτ.). Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δβ: 5,4 ἐκ.

K162 (93/A69/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πορφυρὴ ταινία ἄνωθεν τῆς βάσης, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δβ: 7 ἐκ.

K163 (93/B4'Ἐπέκτ. Δ/15).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10, Πίν. 3).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, πυθμένας ἀνώματος, κάθετα τοιχώματα. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά, πορφυρὴ ταινία βάσης καὶ πορφυρὲς κυματοειδεῖς ταινίες ἄνωθεν αὐτῆς, ἐπὶ πηλοῦ. Πορφυρὰ ὀξύληκτα φυλλοειδῆ κοσμήματα, σὲ ὀριζόντια καὶ κάθετη/λοξὴ διάταξη, ἐπὶ πηλοῦ, στῆν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (μελανή βαφή). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Δβ: 9 ἐκ.

K164 (93/B5/26ε).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, κυματοειδὴς ἐπιφάνεια ἔξωτ. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 4.5 ἐκ.

K165 (93/B5/26η).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 10).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 5 ἐκ.

K166 (93/B5/28ζ).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ροδόχρους πηλός, λευκωπὸ ἐπίχρισμα. Δβ: 5 ἐκ.

K167 (93/B6/21η).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ σχεδὸν καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δβ: 5 ἐκ.

K168 (93/B9/125δ).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δβ: 5 ἐκ.

K169 (93/B15/250γ).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός. Δβ: 5 ἐκ.

K170 (93/B15/250δ).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν. Δβ: 7 ἐκ.

K171 (94/Z5/30ε).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δβ: 7 ἐκ.

K172 (94/H2B/8).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 7 ἐκ.

K173 (94/H12B/8).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11, Πίν. 3).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν βάσης, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 7.5 ἐκ.

K174 (94/H19A/5).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή, σκοτεινὴ καὶ ἀνοικτὴ. Ἐσωτ.: ταινία ἄνωθεν βάσης (σκοτεινὴ ἐρυθρὴ), ἐπὶ ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός. Δβ: 6 ἐκ.

K175 (94/H21/30ε).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11, Πίν. 3).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 7.5 ἐκ.

K176 (94/H24/60α).

Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11, Πίν. 3).

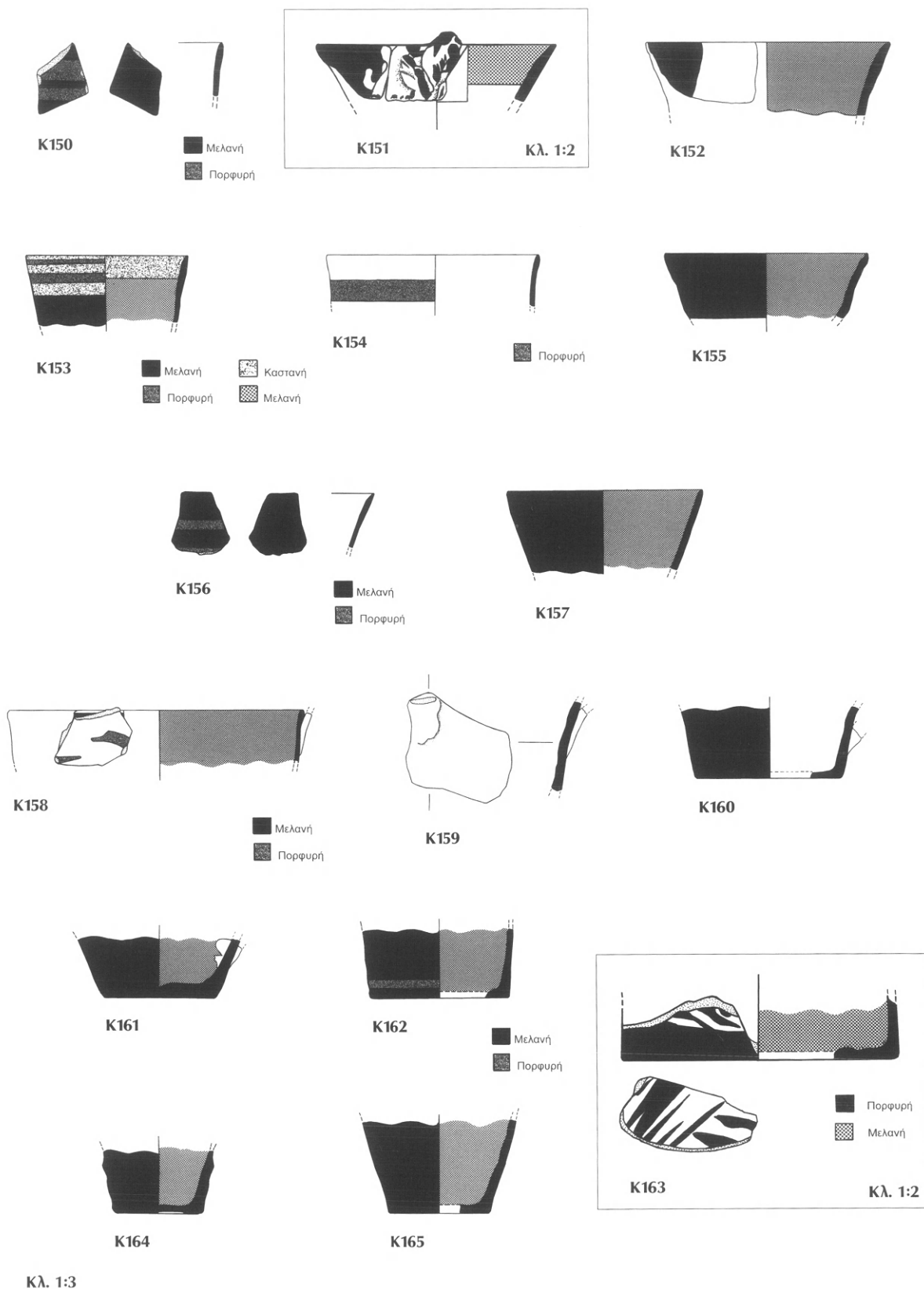
Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 5 ἐκ.

K177 (94/H24/60β).

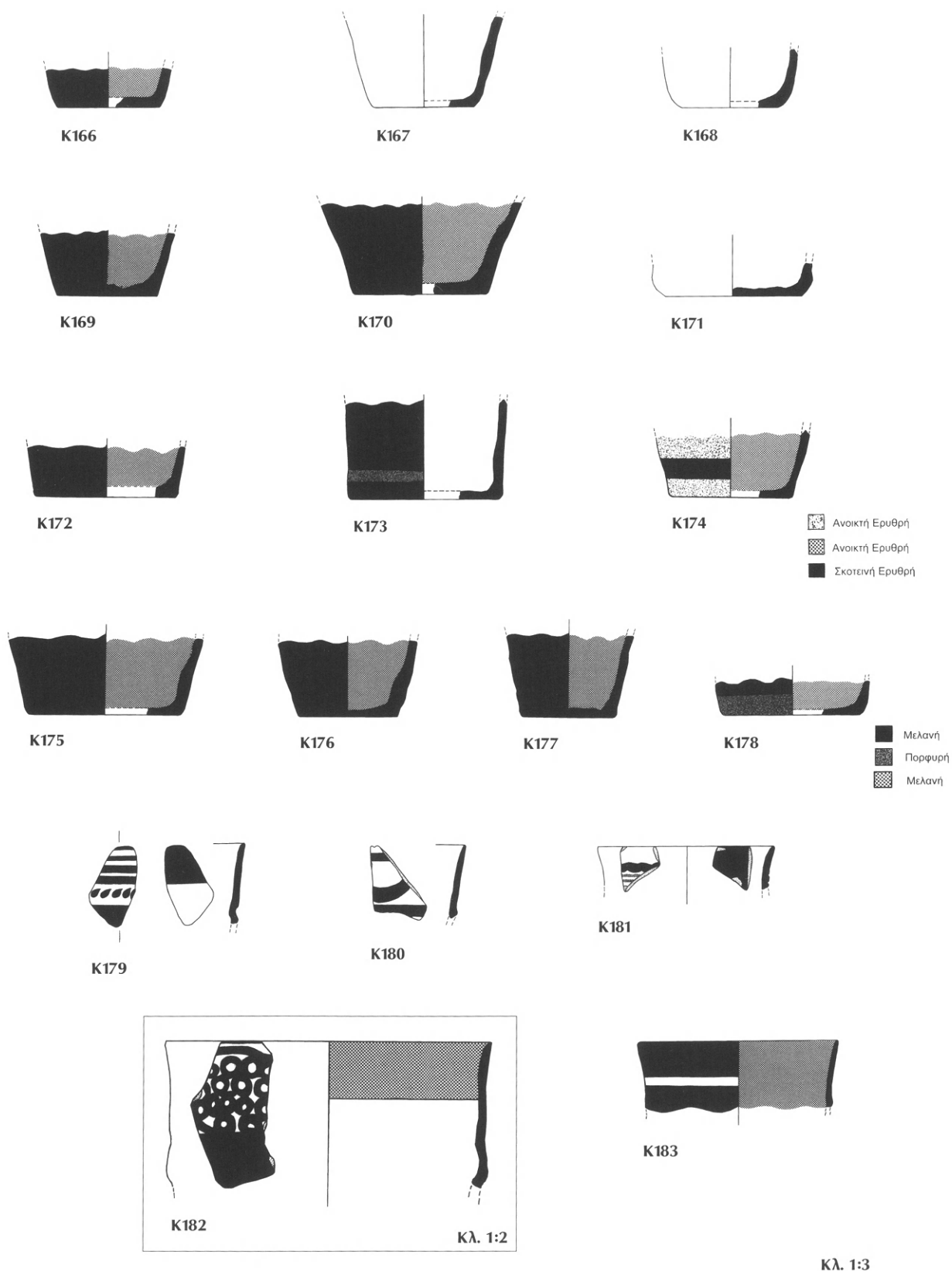
Τμῆμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δβ: 4.5 ἐκ.

Εἰκ. 10. Εὐθύπλευρα κύπελλα.

Εἰκ. 11. Εὐθύπλευρα κύπελλα.

K178 (94/H29Γ/3β).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 11).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανή, πορφυρή βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά πορφυρή ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν βάσης, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δβ: 7 ἐκ.

3.2 Εὐθύπλευρα κύπελλα, τύπου Βαφειοῦ**K179 (93/B15/9).**

Τμήμα χείλους και τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 11, Πίν. 3).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, γένεση κεντρικῆς νεύρωσης. Ἐρυθρή βαφή. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χείλους, τρεῖς λεπτὲς ὀριζόντιες ταινίες κάτωθεν αὐτῆς, ὀριζόντια σχηματοποιημένη φυλλοφόρος ταινία καὶ πλατιά ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς, ἐπὶ νεύρωσης. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό. Δχ: -

K180 (93/B15/119).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 11).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, γένεση κεντρικῆς νεύρωσης. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους, τμήμα καμπυλόγραμμης ταινίας κάτωθεν αὐτῆς, ταινία ἄνωθεν καὶ ἐπὶ τῆς νεύρωσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ. Δχ: -

K181 (94/Γ3Β/3).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος (:) εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 11).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἄμυδρὰ ἴχνη γένεσης κεντρικῆς νεύρωσης. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ὀριζόντια κυματοειδῆς ταινία κάτωθεν τοῦ χείλους καὶ τμήματα δύο λεπτῶν ὀριζόντιων ταινιῶν/γραμμῶν, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K182 (94/Z2B/5).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 11, Πίν. 3).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, γένεση κεντρικῆς νεύρωσης. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη λεπτῆς

ταινίας χείλους, ὀριζόντια κυματοειδῆς ταινία κάτωθεν αὐτῆς, ἐπάλληλοι κύκλοι (stone), καὶ πλατιά ὀριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς νεύρωσης. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ. Δχ: 11 ἐκ.

K183 (94/H22/4).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 11).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἴχνη κεντρικῆς νεύρωσης. Μελανή, πορφυρή βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρή ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (μελανή). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ. Δχ: 10 ἐκ.

K184 (93/B3γ/10).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρικὴ νεύρωση. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς νεύρωσης. Ἐσωτ.: κηλῖδα. Πορτοκαλόχρους/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα, ἴχνη στίλβωσης ἐξωτερικά.

K185 (93/B4'Επέκτ. Δ/8).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Κεντρικὴ νεύρωση. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὸς ρυθμὸς χελωνίου καὶ ὀριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς κεντρικῆς νεύρωσης, ἴχνη ἄλλης ὀριζόντιας ταινίας κάτωθεν νεύρωσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ.

K186 (93/B5/120α).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρικὴ νεύρωση. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ὀριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς νεύρωσης καὶ ἴχνη ἄλλης ὀριζόντιας ταινίας κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K187 (93/B6/280ε).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (3 συγκολλόμενα) (Εἰκ. 12).

Κεντρικὴ νεύρωση. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς νεύρωσης καὶ ἴχνη ἄλλης ὀριζόντιας ταινίας κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ.

K188 (93/B8/8).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Γένεση κεντρικής νεύρωσης. Καστανή, έρυθρή βαφή. Έξωτ.: δύο όριζόντιες ταινίες, μία άνωθεν (καστανή) και μία επί της νεύρωσης (έρυθρή). Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα λευκωπό.

K189 (93/B15/106).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: δύο όριζόντιες ταινίες, μία άνωθεν και μία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K190 (93/B15/130).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Γένεση κεντρικής νεύρωσης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα μεμονωμένης σπείρας ἢ σπειροειδοῦς κοσμήματος και πλατιά όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης, κάτωθεν αὐτοῦ. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K191 (93/B16/35).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Γένεση κεντρικής νεύρωσης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, επίχρυσμα λευκωπό.

K192 (93/B16/83).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρική νεύρωση. Πολὺ λεπτὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη βαφῆς. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K193 (94/B46/2).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Κεντρική νεύρωση και ἔκφυση λαβῆς. Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K194 (94/E5A/45).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K195 (94/E-Θ29/1).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή, καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K196 (94/ΣΤ13Α/12).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Γένεση κεντρικής νεύρωσης. Μελανή, έρυθρή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης και τμήμα ἄλλης όριζόντιας ταινίας κάτωθεν αὐτῆς. Έσωτ.: ἴχνη έρυθρῆς βαφῆς. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K197 (94/H10B/2).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρική νεύρωση. Έρυθρή βαφή. Ἰχνη βαφῆς ἑξωτερικά και ἑσωτερικά. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρυσμα πορτοκαλόχρουν.

K198 (94/H13A/25δ).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K199 (94/H24/14).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

K200 (94/Θ4/2).

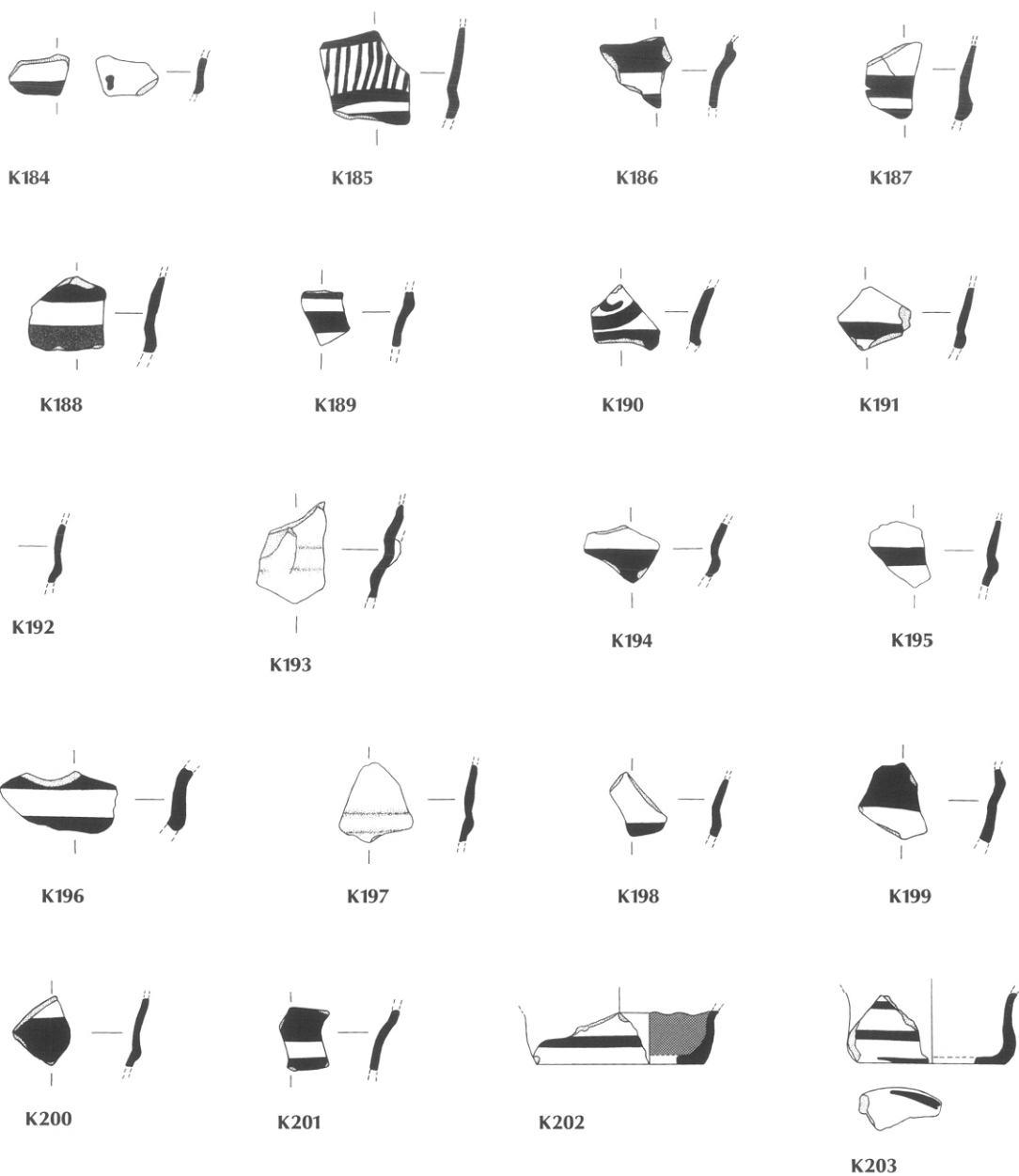
Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ὠχρό.

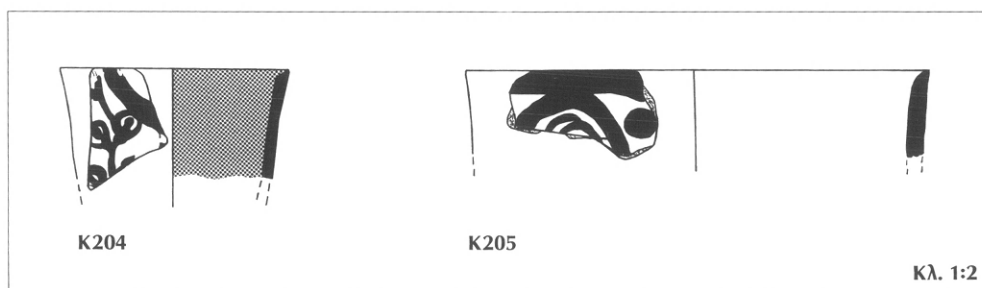
K201 (94/Θ11B/9).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12).

Κεντρική νεύρωση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά όριζόντια ταινία επί της νεύρωσης και ἴχνη ἄλ-

Κλ. 1:3

Εικ. 12. Εὐθύπλευρα κύπελλα.

λης οριζόντιας ταινίας, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K202 (93/A21/15γ).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν βάσης. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 7 ἐκ.

K203 (94/Z7A/3).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (τύπου Βαφειοῦ) (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, γένεση κεντρικῆς νεύρωσης, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ δύο ὀριζόντιες ταινίες ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐπιφάνεια ἔδρασης: ἴχνη ταινίας στὴν περιφέρεια. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: 6 ἐκ.

3.2α Εὐθύπλευρα κύπελλα ΥΜ Ι παράδοσης (miscellaneous category)

K204 (92/7/7).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, λεπτυνόμενο χεῖλος. Ἐρυθρή, μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μίσχοι καὶ φύλλα σὲ κάθετη καὶ λοξὴ διάταξη. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (μελανὴ βαφή). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K205 (93/A75/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 12, Πίν. 4).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, λεπτυνόμενο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, τμήμα κυκλικοῦ/σπειροειδοῦς κοσμήματος, πιθανῶς μὲ ρόδακα ἢ θαλάσσια ἀνεμώνη στὸ κέντρο, καὶ παραπληρωματικὸ ὀλόβαφο κύκλο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δχ: 12 ἐκ.

K206 (93/B5/34).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἀβαθὴ αὐλακα στὴν παρειά. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς κάτωθεν χείλους καὶ ἴχνη δύο κα-

μπύλων στικτῶν γραμμῶν. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 8 ἐκ.

K207 (93/B5/38).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ χεῖλος, κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία κάτωθεν χείλους καὶ τμήμα λεπτοῦ σπειροειδοῦς κοσμήματος. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δχ: 7 ἐκ.

K208 (93/B5/39).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος, κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα σχηματοποιημένης φυλλοφόρου ταινίας, ἀνηρτημένης ἐκ τοῦ χείλους. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ ἄλλη ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K209 (93/B6/32).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ χεῖλος. Καστανέρυθρη βαφή, ἐξίτηλη. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους καὶ πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K210 (93/B6/38).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφος κύκλος κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ ἄλλη ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 12 ἐκ.

K211 (93/B15/16).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα σχηματοποιημένης φυλλοφόρου ταινίας ἀνηρτημένης ἐκ τοῦ χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K212 (93/B16/24).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος. Καστανέρυθρη βα-

φή. Ἐξωτ.: ἵχνη λεπτῆς γραμμῆς κάτωθεν χεῖλους. Ὀλόβαφος κύκλος καὶ τμήμα καμπύλου κοσμήματος (σπείρας), κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χεῖλους καὶ ἄλλη πλατιά ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς (ἐρυθρὴ βαφή). Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 14 ἐκ.

K213 (93/B16/30).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13, Πίν. 4).

Εὐθὺ χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χεῖλους καὶ πτυχωτὸς ρυθμὸς χελωνίου. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 14 ἐκ.

K214 (94/B40A/9).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο κυκλικὸ κόσμημα κάτωθεν χεῖλους. Ἐσωτ.: ταινία κάτωθεν χεῖλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 10 ἐκ.

K215 (94/G9A/2).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ὀριζόντια φυλλοφόρος/φυτική ταινία καὶ δύο ὀριζόντιες ταινίες κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K216 (94/E-Θ31/4).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: λεπτή ὀριζόντια ταινία/γραμμὴ κάτωθεν χεῖλους, πλατιά ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἵχνη ὀλόβαφων καμπυλόγραμμων κοσμημάτων. Ἐσωτ.: ἵχνη βαφῆς. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K217 (94/ΣΤ9Γ/3).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13, Πίν. 4).

Εὐθὺ, λεπτυνόμενο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: λεπτή τρέχουσα σπείρα, μὲ κεντρικὸ ὀφθαλμὸ καὶ παραπληρωματικὴ διακόσμηση στιγμῶν. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K218 (94/H12B/25).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα σπειροειδοῦς κοσμήματος. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K219 (94/H13A/21).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ταινιωτῆς διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη ἀπροσδιόριστης (φυτικῆς) διακόσμησης. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους, μὲ κηλῖδα. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K220 (94/H24/15).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13, Πίν. 4).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα σπείρας μὲ παχιά ἐξωτερικὴ ἔλικα καὶ κεντρικὸ ὀφθαλμὸ. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K221 (94/H29A/15).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13, Πίν. 4).

Εὐθὺ χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χεῖλους καὶ σπείρα μὲ παχύτερη ἐξωτερικὴ ἔλικα καὶ κεντρικὸ ὀφθαλμὸ. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 10 ἐκ.

K222 (93/A44/19).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄβαφο, ἵχνη βαφῆς στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐσωτ.: ταινία στὴ συμβολὴ πυθμένος καὶ τοιχώματος. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 6 ἐκ.

K223 (93/A58/6).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 13).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐλαφρὰ ἀποκλίνοντα, κάθετα τοιχώματα. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: καστανὴ λεπτή ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν τῆς βάσης. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο.

Έπιφάνεια έδρασης: Όλόβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 7 έκ.

K224 (93/B4/28ε).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Έπίπεδη βάση, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, κάθετα τοιχώματα. Καστανέρυθη βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης και πέντε όριζόντιες ταινίες, άνωθεν αϋτής. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 6 έκ.

K225 (93/B4/82).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Έπίπεδη βάση, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, κάθετα τοιχώματα. Καστανή βαφή, έξίτηλη. Έξωτ.: πλατιά ταινία βάσης, ίχνη άλλης όριζόντιας ταινίας, άνωθεν αϋτής, ταινία στην περιφέρεια της έπιφάνειας έδρασης. Έσωτ.: Άβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 7 έκ.

K226 (93/B15/97).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14, Πίν. 4).

Έπίπεδη βάση, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: λεπτή ταινία βάσης και ραβδωτή διακόσμηση έπ' αϋτής. Έσωτ.: Άβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 7 έκ.

K227 (94/B45A/3).

Τμήμα βάσης εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Έπίπεδη βάση, με λοξη άκμή, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία βάσης ή όλόβαφο, ταινία στην περιφέρεια της έπιφάνειας έδρασης. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπός πηλός, επίχρισμα λευκωπό. Δβ: 8 έκ.

K228 (94/E-Θ21B/1).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Έπίπεδη βάση, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, κάθετα τοιχώματα. Καστανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης και ταινία στην περιφέρεια της έπιφάνειας έδρασης. Έσωτ.: Άβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 7 έκ.

K229 (94/ΣΤ11Α/4).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Έπίπεδη βάση, με καμπύλη άκμή, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, κάθετα τοιχώματα. Καστανέρυθη βαφή. Έξωτ.: κυκλικό, άπροσδιόριστο κόσμημα. Έσωτ.: Άβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: -

K230 (94/Z3A/4).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14, Πίν. 4).

Έπίπεδη βάση, με άποκλίνοντα τοιχώματα, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, συγκλίνοντα χονδρά τοιχώματα, έπιφάνεια έδρασης πολϋ λεπτή. Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης και ραβδωτή διακόσμηση έπ' αϋτής. Έσωτ.: άβαφο, άδρη έπιφάνεια. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 5.5 έκ.

K231 (94/Θ8B/2).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Έπίπεδη βάση, με λοξη άκμή, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης, κάθετα τοιχώματα. Μελανή, έρυθρή βαφή. Έξωτ.: μελανή ταινία βάσης έπ' έρυθροϋ βάθους και ταινία στην περιφέρεια της έπιφάνειας έδρασης. Έσωτ.: Άβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δβ: 5 έκ.

3.2β Τοιχώματα εϋθύπλευρων κυπέλλων (ΥΜ Ι)

K232 (94/ΣΤ7Α/5).

Τμήμα τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14, Πίν. 5).

Κάθετα τοιχώματα, έκφυση κάθετης λαβής, ταινιωτής διατομής. Μελανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια λεπτή ταινία και ίχνη ραβδώσεων άνωθεν της λαβής, ίχνη δύο στιγμών έπ' και κάτωθεν της λαβής. Έσωτ.: Άβαφο. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο.

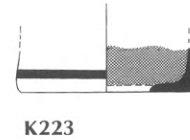
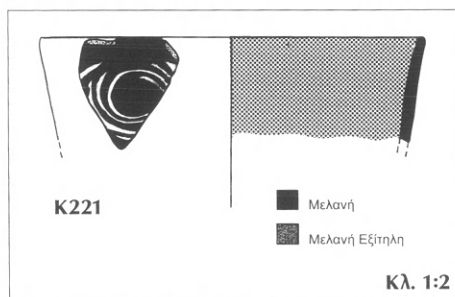
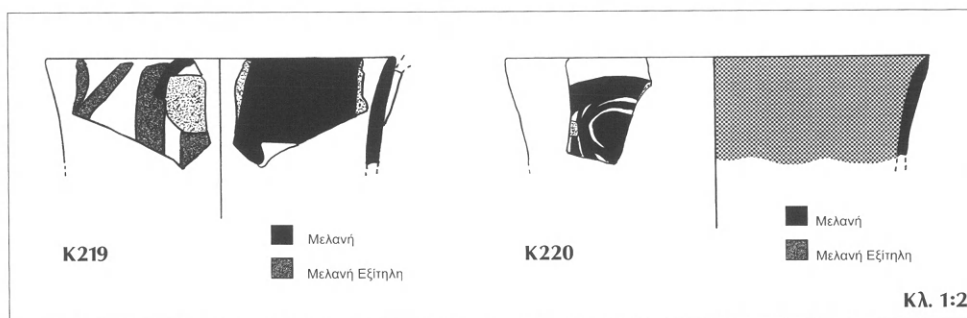
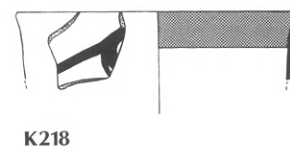
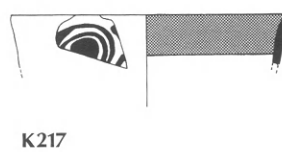
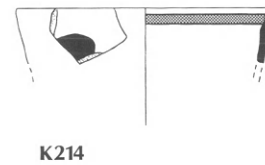
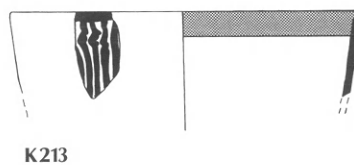
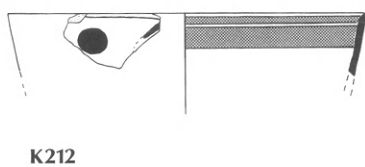
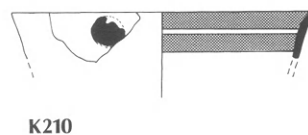
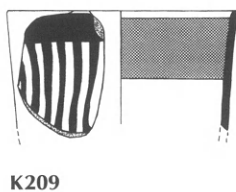
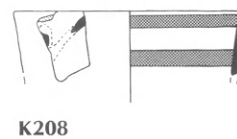
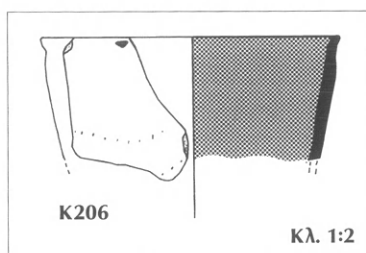
K233 (94/ΣΤ9Α/7).

Τμήμα τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα σπείρας, με παχύτερη έξωτερική έλικά. Έσωτ.: ταινία. Όχρως πηλός, επίχρισμα ώχρο.

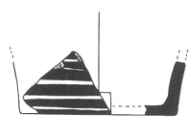
K234 (94/ΣΤ9Γ/13).

Τμήμα τοιχώματος εϋθύπλευρου κυπέλλου (Εικ. 14, Πίν. 5).

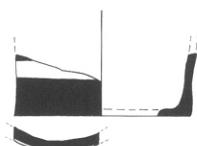

Κλ. 1:3

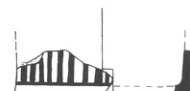
Εικ. 13. Εὐθύπευρα κύπελλα.

K224

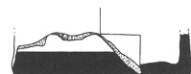
K225

K226

K227

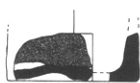
K228

K229

K230

K231

K232

K233

■ Μελανή
 ■ Μελανή Εξίτηλη

K234

K235

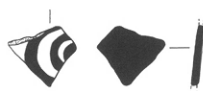
K236

K237

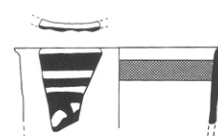
K238

K239

K240

K241

Κλ. 1:2

Κλ. 1:3

Εικ. 14. Εὐθύπλευρα κύπελλα.

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα ἄνθους κρόκου, μὲ μίσχο, σὲ κάθετη διάταξη, καὶ ἴχνη μίσχου/φυλλοειδοῦς κοσμήματος. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K235 (94/Z9Γ/30).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14).

Μελανή, καστανή βαφή. Έξωτ.: μελανή ὀριζόντια ταινία, ἐπὶ καστανῆς, κάτωθεν χείλους, καὶ ἴχνη σπείρας (καστανή). Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K236 (94/H24/2).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14).

Κοντὰ στὸ χεῖλος. Καστανή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας ταινίας καὶ πτυχωτὴ διακόσμηση. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K237 (94/H29A/3).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τρεῖς ὀριζόντιες, στικτές, καμπύλες γραμμὲς καὶ ἴχνη ὀλόβαφου κοσμήματος, κάτωθεν αὐτῶν. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K238 (94/H29A/6).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14, Πίν. 5).

Κοντὰ στὴ βάση. Μελανή βαφή. Έξωτ.: κάθετη φυλλοφόρος ταινία ἐπὶ πεπλατυσμένης ὀλόβαφης βάσης (κέρας καθοσίωσης) καὶ παραπληρωματικὰ κοσμήματα φυλλοειδῆ καὶ κυκλικὰ. Έσωτ.: Ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια (βλ. **K807** - 94/ΘΙΓ/4). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K239 (94/H29A/11β).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα λεπτῆς, ἰσοπαχοῦς σπείρας. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K240 (94/Θ1A/8).

Τμήμα τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14).

Κυματοειδῆς ἔξωτ. καὶ ἔσωτ. ἐπιφάνεια. Καστανή βαφή. Έξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση με-

ταξὺ ὀριζόντιων ταινιῶν. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

3.3 Εὐθύπλευρα κύπελλα μὲ διακριτὸ χεῖλος

K241 (92/4/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 14).

Έξωστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος, ἐλαφρὰ κωνικὰ τοιχώματα. Καστανέρυθρη μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία ἐπὶ τοῦ χείλους, δύο ὀριζόντιες ταινίες κάτωθεν τοῦ χείλους καὶ τμήμα ἀπροσδιόριστου (τροχοειδοῦς) κοσμήματος. Έσωτ.: πλατιὰ ταινία κάτωθεν χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K242 (93/B4/72).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Έξωκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη, ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους. Έσωτ.: ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K243 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15, Πίν. 5).

Έξωκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἔξωτ., κάθετα τοιχώματα. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: ὠοειδῆ/φυλλοειδῆ ὀλόβαφα κοσμήματα ἐπὶ τοῦ χείλους, ὀριζόντια φυλλοφόρος ταινία ἀνηρητημένη ἐκ τοῦ χείλους (μελανή βαφή). Έσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους (ἐρυθρή). Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K244 (93/B5/81).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 15, Πίν. 5).

Έξωκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἔξωτ., ἀναβαθμὸς κάτωθεν χείλους, ἐλαφρὰ κωνικὰ τοιχώματα κάτωθεν τοῦ ἀναβαθμοῦ. Καστανή/μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους, ὀριζόντια σειρὰ ἐπάλληλων ρόμβων/κύκλων, ἄνωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 13 ἐκ.

K245 (93/B15/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15, Πίν. 5).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐλαφρὰ κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα καὶ τμήμα λεπτῆς σπείρας, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K246 (94/Z2A/4).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15, Πίν. 5).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα/ἐλαφρὰ ἀποκλίνοντα, κυλινδρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: σειρὰ στιγμῶν ἐπὶ τοῦ χεῖλους, πλατιά ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χεῖλους, τμήμα τρίλοβου θαλάσσιου κοσμήματος, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K247 (94/Z3B/1).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἔκφυση διπλῆς κερατοειδοῦς λαβῆς κάτωθεν χεῖλους, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους καὶ τμήμα σπειροειδοῦς κοσμήματος κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K248 (94/H11/30).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη, ταινία χεῖλους. Ἐσωτ.: λεπτή ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χεῖλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 13 ἐκ.

K249 (94/H11/31).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χεῖλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 13 ἐκ.

K250 (94/H24/4).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λεπτή ὀριζόντια ταινία

κάτωθεν χεῖλους, καὶ ἀνάστροφη φυλλοφόρος ταινία κάτωθεν αὐτῆς, μὲ παραπληρωματικὲς στιγμές. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K251 (94/H28A/2).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15, Πίν. 5).

Ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος, κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους, ζώνη μὲ ἀνισοπαχὴ κάθετα σιγμοειδῇ, καὶ λεπτὴ ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K252 (94/H29M/9).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώκυρτο, σχεδὸν ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους, καὶ λεπτὲς κάθετες ραβδώσεις ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 12 ἐκ.

K253 (94/Θ10/5).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐλαφρὰ κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀλόβαφα τετράπλευρα ἐπὶ τοῦ χεῖλους, ταινία χεῖλους καὶ δεύτερη ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12 ἐκ.

K254 (94/Θ11B/7).

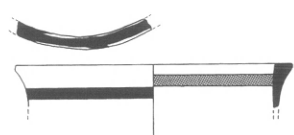
Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα/ἐλαφρὰ ἀποκλίνοντα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χεῖλους, δεύτερη ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12 ἐκ.

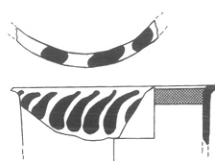
3.4 Εὐθύπλευρα κύπελλα μὲ διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out)

K255 (93/A47A/2).

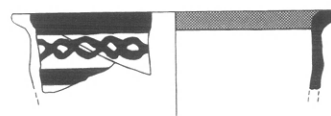
Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

K242

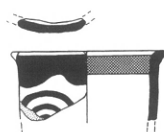

K243

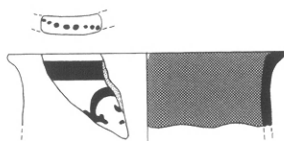

K244

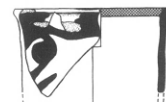
■ Μελανή
 ▨ Ερυθρή

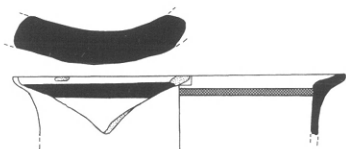
K245

K246

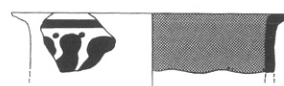
K247

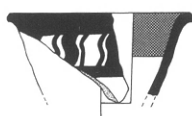
K248

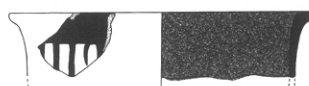
K249

K250

K251

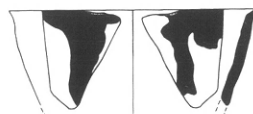
K252

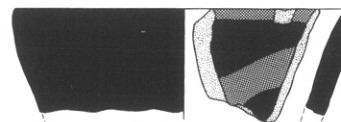
K253

K254

K255

K256

■ Μελανή
 ▨ Καστανή

K257

Κλ. 1:3

Εικ. 15. Εὐθύπλευρα κύπελλα.

Έλαφρὰ ἐξώστροφο, λεπτυνόμενο χεῖλος. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη ταινίας χεῖλους καὶ τμήμα καταλειβάδας, ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: τμήμα καταλειβάδας, ἀνηρτημένης ἐκ τοῦ χεῖλους (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K256 (94/B3B/5).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, κωνικὰ τοιχώματα. Καστανή, μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο;). Ἐσωτ.: μελανὰ φυλλοειδῆ κοσμήματα σὲ ὀριζόντια διάταξη, ἐπὶ καστανοῦ βάθους (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K257 (94/H29K/3).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου εὐθύπλευρου κυπέλλου (Εἰκ. 15).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, κωνικὰ τοιχώματα, ἐλαφρῶς κυματοειδεῖς ἐπιφάνειες. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη δύο καταλειβάδων. Ἐσωτ.: ἴχνη διακόσμησης, ἴσως τμήματα θαλασσίου ἢ φυτικού ρυθμοῦ (ἀστερίας) (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 8 ἐκ.

4. Ἡμισφαιρικὰ Κύπελλα

Ἀκέραια

K258 (93/B11/1α-A57).

Ἀκέραιο ἡμισφαιρικὸ μικκύλο κύπελλο μὲ προχύση (3 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 16, Πίν. 5).

Ἐξώκυρτο, βραχὺ χεῖλος, ἀβαθὴ, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη (δισκοειδῆς) βάση, μὲ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, μία κάθετη λαβή, κυλινδρικής διατομῆς, ἐκ τοῦ χεῖλους, ἔναντι πρόχυσης, καὶ δύο ὀριζόντιες λαβές, κυλινδρικής διατομῆς, κάτωθεν χεῖλους. Ἐλαφρὰ ὑπερυψωμένη προχύση ἔναντι κάθετης λαβῆς. Σπασμένο σὲ δύο σημεῖα στὸ χεῖλος, λαβὲς σώζονται μόνον ὡς ἐκφύσεις. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη (ἐξίτηλα ἴχνη τριῶν κάθετων γραμμιδίων σὲ ἓνα σημεῖο), ταινία χεῖλους, σειρὰ ὀριζόντιων διακεκομμένων πλοχμῶν κάτωθεν αὐτῆς καὶ ταινία βάσης. Ταινία στὴν περιφέρεια τῆς ἐπι-

φάνειας ἔδρασης, λαβὲς καὶ πρόχυση ὀλόβαφα. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος: 3.5 ἐκ., Δχ: 5.6 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

Ἀποσπασματικά

K259 (92/4/3).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 5).

Ἐξώκυρτο, βραχὺ χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χεῖλους, ἴχνη ὀλόβαφου κοσμήματος (στιγμὴ ἢ φυλλοειδές). Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία κάτωθεν χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K260 (92/4/4).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 5).

Ἐξώκυρτο, βραχὺ χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ἀρχικὰ ὑπερυψωμένης ἄνωθεν χεῖλους. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη λεπτῆς ταινίας χεῖλους καὶ ἀπροσδιόριστου κοσμήματος στὴ βάση τῆς λαβῆς. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K261 (92/4/10).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Εὐθὺ χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα λοξῆς ταινίας/κοσμήματος καὶ λοξῆς σειρᾶς στιγμῶν ἐκ τοῦ χεῖλους. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K262 (92/4/11).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐντονα ἐξώστροφο χεῖλος, βαθιά, σχεδὸν κυλινδρική τοιχώματα. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη ἀπροσδιόριστου κοσμήματος. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 5 ἐκ.

K263 (92/6/2).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, καὶ σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή.

Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δχ: 7 ἐκ (ἔσωτ).

K264 (93/A20/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: καταλειβάδα. Ἐσωτ.: καταλειβάδα (in-out). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K265 (93/A25/8).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Εὐθὺ χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία κάτωθεν χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K266 (93/A25/11).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐλαφρὰ ἐξώκυρτο, ὑψηλὸ χεῖλος, βαθιά, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα. Καστανομέλανη βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ κάθετη ταινία ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, ἐξηρημένη ταινία καὶ ὀλόβαφη ἐπιφάνεια κάτωθεν αὐτῆς. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K267 (93/A66/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 5).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, βαθιά, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρὰ φυλλοειδῆ κοσμήματα σὲ κάθετη διάταξη, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K268 (93/B3β/24).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, στρογγυλεμένο χεῖλος, βαθιά, ἀποκλίνοντα, σχεδὸν κυλινδρικά τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας χείλους, λοξὴ σειρὰ στιγμῶν κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη ἄλλης ταινίας πρὸ χαμηλά. Ἐσωτ.: τμήμα ἀνηρημένης ἡμιέλλειψης. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 9 ἐκ.

K269 (93/B4/71).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἀβαθοῦς ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 5).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: φυλλοειδῆ κοσμήματα ἐπὶ χείλους, ταινία κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: καμπύλη ὀριζόντια ταινία/μίσχος καὶ κάθετο ἄνθος/κρόκος (in-out). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 10 ἐκ.

K270 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/66).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 5).

Ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, βαθιά, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Καστανέρυθρη, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: χεῖλος, ὀλόβαφη ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἴχνη βαφῆς στὴν παρεὶα τοῦ χείλους, πιθανῶς τοίχωμα ὀλόβαφο ἐξωτερικά, πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση ἐπάλληλων κεράτων καθοσίωσης μὲ κεντρικὸ φυλλοειδὲς στέλεχος, κάτωθεν τοῦ χείλους. Ἐπὶ πλαστικῆς διακόσμησης, καστανέρυθρες ταινίες, οἱ ὅποτες παρακολουθοῦν τὴ γραμμὴ τῶν κοσμημάτων, καὶ ἴχνη λευκῶν ταινιῶν ἐπ' αὐτῶν. Ἐσωτ.: ἴχνη ἐρυθρῆς βαφῆς, ἀρχικὰ πιθανῶς ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 12 ἐκ.

K271 (93/B5/45).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 6).

Ἐξώστροφο χεῖλος, βαθιά, ἥπια, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, μονὴ τρέχουσα σπεῖρα καὶ λεπτὴ ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 6 ἐκ.

K272 (93/B5/46).

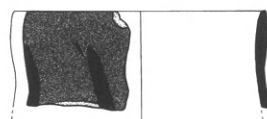
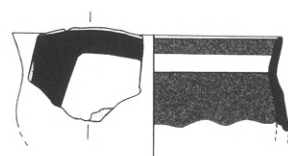
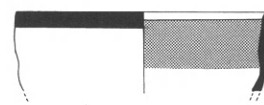
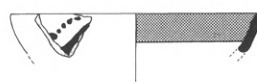
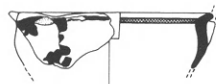
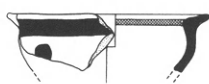
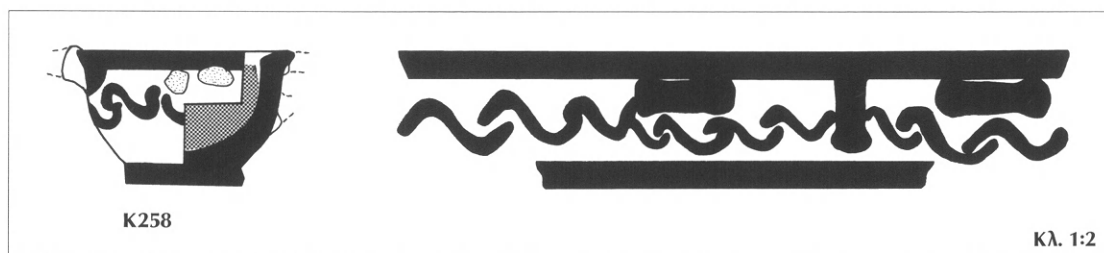
Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐξώκυρτο, βραχὺ χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα, ἔκφυση λαβῆς κάτωθεν χείλους. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 6 ἐκ.

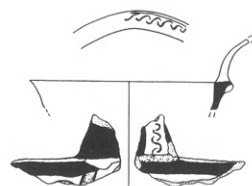
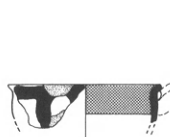
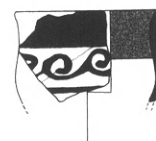
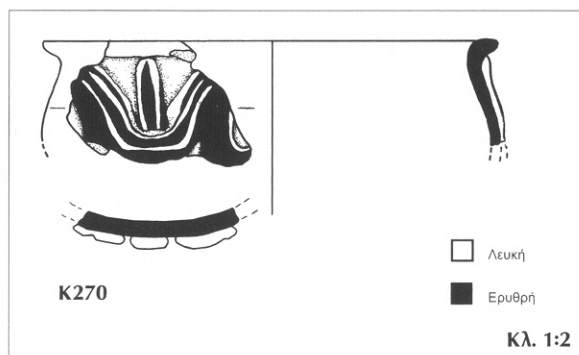
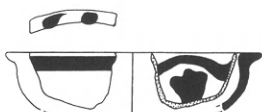
K273 (93/B5/47).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16, Πίν. 6).

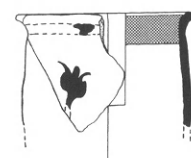

■ Πορφύρεα
■ Ερυθρή

■ Μελανή
■ Ερυθρή

Κλ. 1:3

Εικ. 16. Ήμισφαιρικά κύπελλα.

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα, τμήμα κάθετης λαβῆς, ταινιωτῆς διατομῆς, ὑπερυψωμένης ἄνωθεν τοῦ χείλους. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: σειρὰ ἐνάλληλων διακεκομμένων πλοχμῶν ἐπὶ τῆς λαβῆς καὶ ἐπὶ τοῦ χείλους (ἐγχαράκτοι καὶ γραπτοί), ταινία χείλους καὶ ἵχνη λοξῆς ταινίας ἐξ αὐτῆς (ἐρυθρῇ). Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K274 (93/B6/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 16).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, βαθιά, σχεδὸν κυλινδρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους, καὶ μεμονωμένο ἄνθος κρόκου, μὲ μίσχο, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K275 (93/B6/34).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, τμήμα σπείρας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K276 (93/B6/35).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17, Πίν. 6).

Ἐξώστροφο χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἀνηρτημένη φυλλοφόρος ταινία καὶ ἵχνη ἄλλων κοσμημάτων. Ἐσωτ.: σειρὰ στιγμῶν στὴν παρυφὴ τοῦ χείλους, ἀνηρτημένη φυλλοφόρος ταινία καὶ ἵχνη ἄλλων κοσμημάτων (in-out). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12.2 ἐκ.

Δχ: 12.2 ἐκ.

K277 (93/B6/37).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17, Πίν. 6).

Ἐξώστροφο χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ/ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἀνηρτημένη φυλλοφόρος ταινία. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (διχρωμία). Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 12 ἐκ.

K278 (93/B6/39).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη ἀνηρτημένης φυλλοφόρου ταινίας. Ἐσωτ.: τμήμα λοξῆς φυλλοφόρου ταινίας καὶ κλάδου μὲ μίσχους (in-out). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K279 (93/B10/10).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος,γωνιώδη, σιγμοειδῆ τοιχώματα, ἔκφυση λαβῆς ἐκ τοῦ χείλους, ἀρχικὰ ὑπερυψωμένης ἄνωθεν αὐτοῦ. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία κάτωθεν χείλους, θαλάσσια ἀνεμώνη καὶ ἵχνη φυτικῆς διακόσμησης κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 9 ἐκ.

K280 (93/B16/25).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μικρὴ ἀνηρτημένη φυλλοφόρος ταινία, σὲ στενὴ ζώνη, μεταξύ λεπτῶν ταινιῶν. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K281 (93/B16/32).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἀνηρτημένη φυλλοφόρος ταινία, ἄνωθεν λεπτῆς ταινίας. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 9 ἐκ.

Δχ: 9 ἐκ.

K282 (94/B17B/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, ἀβαθὴ, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους καὶ ἵχνη φυτικῆς διακόσμησης (φύλλα). Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ δευτέρη, λοξὴ ταινία ἐξ αὐτῆς. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

Δχ: 11 ἐκ.

K283 (94/B28/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους

καί ὀριζόντια σχηματοποιημένη φυλλοφόρος ταινία, ἥ σειρὰ στιγμῶν, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 6 ἐκ.

K284 (94/B42B/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἡμισφαιρικά τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία κάτωθεν χείλους καὶ ἴχνη καμπυλόγραμμων κοσμημάτων κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, καὶ τμήμα φυλλοειδοῦς κοσμήματος κάτωθεν αὐτῆς (in-out). Ὄχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό. Δχ: 12 ἐκ.

K285 (94/G3A/286).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, λεπτυνόμενο χεῖλος, ἥπια κυρτόπλευρα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: πλαστική ἐπίθετη ζώνη, μὲ κάθετες ἐπάλληλες, ὠοειδεῖς ἐντυπώσεις στὴν παρεῖα τοῦ χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 11 ἐκ.

K286 (94/G3G/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώκυρτο, σχεδὸν ἐπίπεδο χεῖλος, βαθιά, ἡμισφαιρικά/σχεδὸν κυλινδρικά τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία ἐπὶ χείλους καὶ κάτωθεν αὐτοῦ. Ἐσωτ.: ταινία κάτωθεν χείλους. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8.2 ἐκ.

K287 (94/G5/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Εὐθὺ χεῖλος, κωνικά τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K288 (94/G5/8).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17, Πίν. 6).

Ἐντονα ἐξώστροφο χεῖλος, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K289 (94/E-Θ16A/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώκυρτο, ὑψηλὸ χεῖλος, βαθιά, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, σειρὰ στιγμῶν κάτωθεν αὐτῆς καὶ τμήμα στικτοῦ καμπυλόγραμμου κοσμήματος. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν. Δχ: 11 ἐκ.

K290 (94/E-Θ16Γ/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17, Πίν. 6).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἀβαθὴ, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, τμήματα ἀνηρημένων σπειροειδῶν κοσμημάτων καὶ δύο στιγμές. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K291 (94/E-Θ21A/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἔντονα, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11.5 ἐκ.

K292 (94/E-Θ23B/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 17, Πίν. 6).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἀβαθὴ, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: φυλλοφόρος ταινία/φυλλοειδῆ κοσμήματα ἐπὶ χείλους, ταινία χείλους, τμήμα φυτικῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: ἀνάστροφη φυλλοφόρος ταινία (in-out). Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

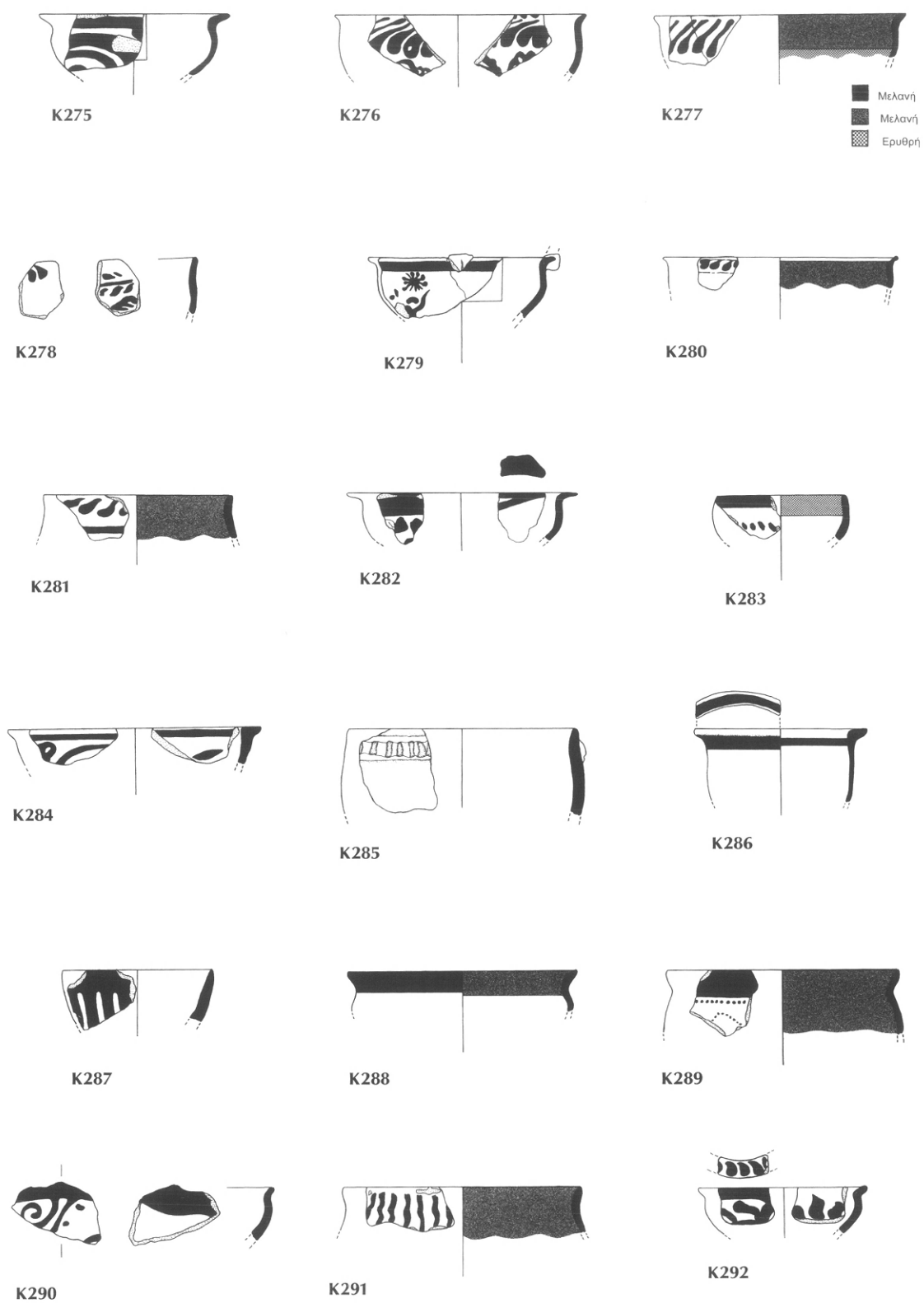
K293 (94/ΣΤ7A/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, βαθιά, ἡμισφαιρικά/σχεδὸν κυλινδρικά τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, φυτικὴ παραπληρωματικὴ διακόσμηση (ἄνθος ἴριδας;). Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7.2 ἐκ.

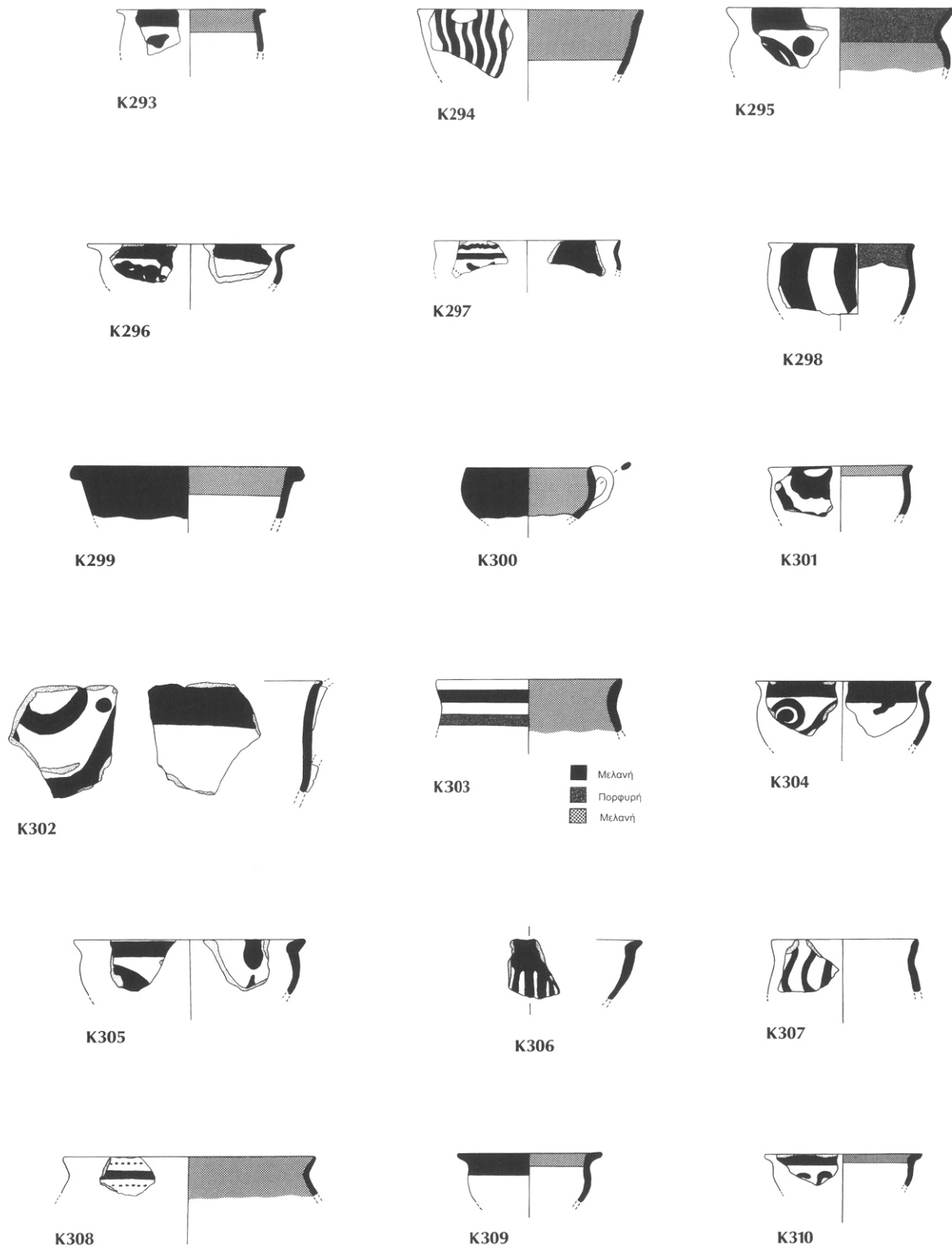
K294 (94/ΣΤ7A/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Κλ. 1:3

Εικ. 17. Ήμισφαιρικά κύπελλα.

Κλ. 1:3

Εικ. 18. Ήμισφαιρικά κύπελλα.

Εὐθὺν/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπτό.

Δχ: 11 ἐκ.

K295 (94/ΣΤ9Β/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18, Πίν. 6).

Ἐξώκυρτο, ὑψηλὸ χεῖλος, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, τμήμα σπείρας καὶ παραπληρωματικοῦ ὀλόβαφο κύκλου. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K296 (94/ΣΤ9Γ/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἀβαθὴ, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση. Ἐσωτ.: ἀνισόπαχη ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K297 (94/ΣΤ11Α/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια κυματοειδὴς ταινία, κάτωθεν χείλους, ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη ἀπροσδιόριστης διακόσμησης (λοξὴ σειρὰ στιγμῶν καὶ τμήμα ἡμιέλλειψης). Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 9 ἐκ.

K298 (94/ΣΤ11Β/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους καὶ τμήμα δύο κατακόρυφων καμπύλων, πλατιῶν ταινιῶν ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K299 (94/Ζ2Α/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.:

πλατιά ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός.

Δχ: 11 ἐκ.

K300 (94/Ζ2Β/9).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18, Πίν. 6).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα, ἀκέραιη κάθετη λαβὴ ἐκ χείλους, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Καστανέρυθρη βαφή. Ὀλόβαφο. Ροδόχρους πηλός.

Δχ: 6 ἐκ.

K301 (94/Ζ3Β/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀλόβαφων κοσμημάτων μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K302 (94/Ζ5Α/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ταινιωτῆς διατομῆς, κάτωθεν χείλους. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφος κύκλος/στιγμή, κάτωθεν χείλους καὶ ἴχνη καμπύλου κοσμήματος (σπείρα). Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K303 (94/Ζ9Γ/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: μελανὴ καὶ πορφυρὴ ταινία, ἐπὶ πηλοῦ, κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 9 ἐκ.

K304 (94/Ζ9Γ/27).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 18, Πίν. 6).

Ἐντονα ἐξώστροφο χεῖλος, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ἀπλὴ τρέχουσα σπείρα. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους καὶ κηλίδα. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8.5 ἐκ.

K305 (94/H10A/8).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 18, Πίν. 6).

Έξωκυρτο, βραχύ χείλος, άβαθή, έντονα σιγμοειδή τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ή όποία περιλαμβάνει και τμήμα του τοιχώματος, ίχνη καμπύλου όλόβαφου κοσμήματος. Έσωτ.: ίχνη φυτικών κοσμημάτων (in-out). Ώχρδς/τεφρδς πηλός, έπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 έκ.

K306 (94/H11/29).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 18, Πίν. 6).

Έξωκυρτο χείλος, ήμισφαιρικά/κυρτόπλευρα τοιχώματα. Μελανή, πορφυρή βαφή. Έξωτ.: ταινία χείλους, ραβδωτή διακόσμηση (μελανή βαφή), πορφυρή όριζόντια ταινία έπί μελανής. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K307 (94/H11/32).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 18).

Έξωστροφο χείλος, ήπια, σιγμοειδή τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ζώνη κάθετων σιγμοειδών. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 7 έκ.

K308 (94/H11/33).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 18).

Έξωκυρτο χείλος, έντονα σιγμοειδή τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: σειρά στιγμών στην παρεία του χείλους, λεπτή όριζόντια ταινία και δεύτερη σειρά στιγμών κάτωθεν αυτής. Έσωτ.: Όλόβαφο. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12 έκ.

K309 (94/H13A/19).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 18).

Έξωκυρτο έπίπεδο χείλος, άβαθή, σιγμοειδή τοιχώματα. Έρυθρη βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Έσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, έπίχρισμα πορτοκαλόχρουν. Δχ: 7 έκ.

K310 (94/H13A/20).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 18).

Έξωκυρτο χείλος, ήπια, σιγμοειδή τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία χείλους, ίχνη άπροσδιόριστου θέματος (όρθιες έπάλληλες κεραίες). Έσωτ.: ταινία χείλους. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα ώχρό. Δχ: 7.6 έκ.

K311 (94/H13A/22).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19).

Έξωκυρτο, ύψηλδ χείλος, έντονα σιγμοειδή τοιχώματα. Έρυθρη βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Έσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα ώχρό. Δχ: 11 έκ.

K312 (94/H19A/4).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19, Πίν. 6).

Ευθδ/έλαφρά έξωστροφο χείλος, ήμισφαιρικά τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ζώνη κάθετων σιγμοειδών στην παρεία του χείλους, ίχνη όριζόντιας ταινίας κάτωθεν αυτών. Έσωτ.: ταινία χείλους. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα ώχρό. Δχ: 8 έκ.

K313 (94/H24/3).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19, Πίν. 6).

Έξωκυρτο, έπίπεδο χείλος, άβαθή, ήμισφαιρικά τοιχώματα. Έρυθρη βαφή. Έξωτ.: χείλος όλόβαφο, πλατιά ταινία χείλους, όριζόντιο άνθος κισσοϋ (:), με διπλδ όριζόντιο μίσχο, μεταξύ δύο σειρών από στιγμές, ίχνη μικροϋ άνθους και καμπύλου κοσμήματος κάτωθεν αυτών. Έσωτ.: λεπτή ταινία χείλους. Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα ώχρό. Δχ: 9 έκ.

K314 (94/H29A/2).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου (2 συγκολλόμενα) (Εικ. 19, Πίν. 6).

Έξωκυρτο, έπίπεδο χείλος, ήμισφαιρικά τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: χείλος, όλόβαφη άνω έπιφάνεια, ταινία χείλους, τμήμα καμπυλόγραμμου κοσμήματος (σπείρα), κάτωθεν αυτού. Έσωτ.: ίχνη ταινίας χείλους, και άπολήξεις δύο κεραίων, σε κάθετη διάταξη (in-out). Ώχρδς πηλός, έπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 6 έκ.

K315 (94/H29B/2).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19, Πίν. 6).

Ἐξώκυρτο, ὑψηλὸ χεῖλος, βαθιά, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δχ: 12 ἐκ.

K316 (94/H29Θ/6).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη ἀπροσδιόριστης διακόσμησης. Ἐσωτ.: ἴχνη ἀπροσδιόριστης διακόσμησης (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K317 (94/Θ1Α/13).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19, Πίν. 6).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, βαθιά, ἡμισφαιρικὰ/κυρτόπλευρα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη, ταινία χεῖλους, τμήμα ἀπροσδιόριστου κοσμήματος. Ἐσωτ.: κάθετα καὶ λοξὰ φυλλοειδῆ κοσμήματα (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 13 ἐκ.

K318 (94/Θ1Α/14).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19, Πίν. 6).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἥπια, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους, ὀριζόντιες σειρὲς κύκλων. Ἐσωτ.: ταινία χεῖλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 9 ἐκ.

K319 (94/Θ1Β/6).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19, Πίν. 6).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: στιγμὲς ἐπὶ τοῦ χεῖλους, ταινία χεῖλους καὶ τμήμα κυκλικοῦ κοσμήματος. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12 ἐκ.

K320 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/13).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19).

Κοντὰ στὸ χεῖλος, ἀβαθὴ, ἔντονα σιγμοειδῆ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χεῖλους, ἴχνη παραπληρωματικῆς διακόσμησης (ὄρθιες ἡμιελλείψεις). Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K321 (93/B5/76).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήματα ἐπάλληλων κύκλων, ἢ σπειρῶν μὲ στικτὸ κέντρο, σὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K322 (93/B9/24).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19, Πίν. 7).

Ἐρυθρὴ μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: κρόκοι (μελανή), μὲ λεπτοὺς μίσχους (ἐρυθρή), σὲ ὀριζόντια ἀντιθετικὴ διάταξη. Ἐσωτ.: ἀκαθόριστα, ὀλόβαφα, φυλλοειδῆ κοσμήματα σὲ λοξὴ διάταξη (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K323 (93/B9/25).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19).

Κοντὰ στὴ βάση. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ζώνη μὲ κλάδους καὶ φύλλα σὲ κάθετη διάταξη, ἐπὶ ταινίας, καὶ ἴχνη δεύτερης ζώνης, μὲ φυλλοειδῆ κοσμήματα, κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K324 (94/E3/5).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα κλάδου μὲ μίσχους σὲ λοξὴ διάταξη. Ἐσωτ.: ἴχνη καμπυλόγραμμων θεμάτων (in-out). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K325 (94/E10Α/2).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19, Πίν. 7).

Κοντὰ στὴ βάση. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐπὶ πλατιάς ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K326 (94/Z9Γ/24).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 19).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη ταινίας, φυτικὴ διακόσμηση, μίσχοι καὶ φύλλα σὲ λοξὴ διάταξη. Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας, ἀπροσδιόριστα, μάλλον φυτικὰ κοσμήματα (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K327 (94/H2B/6).

Τμήμα τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19).

Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: πτυχωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα λευκωπό.

K328 (94/H11/6).

Τμήμα τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19, Πίν. 7).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: οριζόντια ταινία και μονή τρέχουσα σπείρα κάτωθεν αυτής. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ώχρό.

K329 (94/H13Γ/1).

Τμήμα τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19).

Σχεδὸν χεῖλος (ἐξώκυρτο, σιγμοειδὴ τοιχώματα). Έρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: σχηματοποιημένη φυλλοφόρος ταινία, ἀνηρτημένη ἐκ ταινίας. Έσωτ.: σχηματοποιημένη φυλλοφόρος ταινία, ἀνηρτημένη ἐκ ταινίας (in-out). Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρυσμα λευκωπό.

K330 (94/Θ1Α/7).

Τμήμα τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 19).

Μελανή, καστανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα ἀπροσδιόριστης (φυτικής) διακόσμησης (κλάδοι), με καμπύλη στική γραμμή. Έσωτ.: καμπύλες ταινίες (in-out). Λευκωπὸς πηλός, επίχρυσμα λευκωπό.

K331 (92/4/12).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20, Πίν. 7).

Επίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία βάσης, ἴχνη σχεδίου. Έσωτ.: θαλάσσια ἀνεμώνη καὶ βλάστηση (in-out). Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρὸς πυρήνας, επίχρυσμα πορτοκαλόχρουν. Δβ: 3 ἐκ.

K332 (93/B3α/11).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Έλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Έρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 4.5 ἐκ.

K333 (93/B3γ/11).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Επίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ, καμπύλα τοιχώματα. Καστανή, μελανή βαφή. Έξωτ.: πέντε λεπτὲς ταινίες ἄνωθεν βάσης καὶ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση. Έσωτ.: ἴχνη ταινίας καὶ ἀπροσδιόριστη διακόσμηση (in-out). Λευκωπὸς πηλός, επίχρυσμα λευκωπό, στιλβωμένο. Δβ: 2.5 ἐκ.

K334 (93/B4/14).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Επίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία ἄνωθεν βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 3.5 ἐκ.

K335 (93/B4 Έπέκτ. Δ/13α).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Επίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Καστανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 4 ἐκ.

K336 (93/B5/126).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Σχεδὸν ἀκέραιη, ἀνασηκωμένη (δισκοειδὴς) βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης καὶ δευτέρη ταινία ἄνωθεν αὐτῆς. Έσωτ.: Όλόβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα λευκωπό. Δβ: 4 ἐκ.

K337 (93/B5/127).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Σχεδὸν ἀκέραιη, επίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης, δευτέρη ταινία ἄνωθεν αὐτῆς, ἴχνη διακόσμησης (στιγμές). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα λευκωπό. Δβ: 2.4 ἐκ.

K338 (93/B5/129).

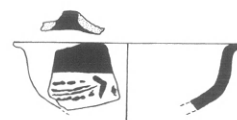
Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

K311

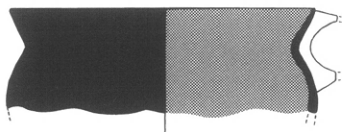
K312

K313

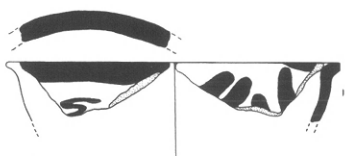
K314

K315

K316

K317

K318

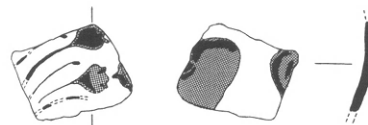
K319

K320

K321

K322

■ Μελανή
▨ Ερυθρή

K323

K324

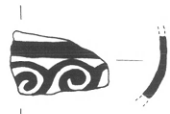
K325

K326

K327

K328

K329

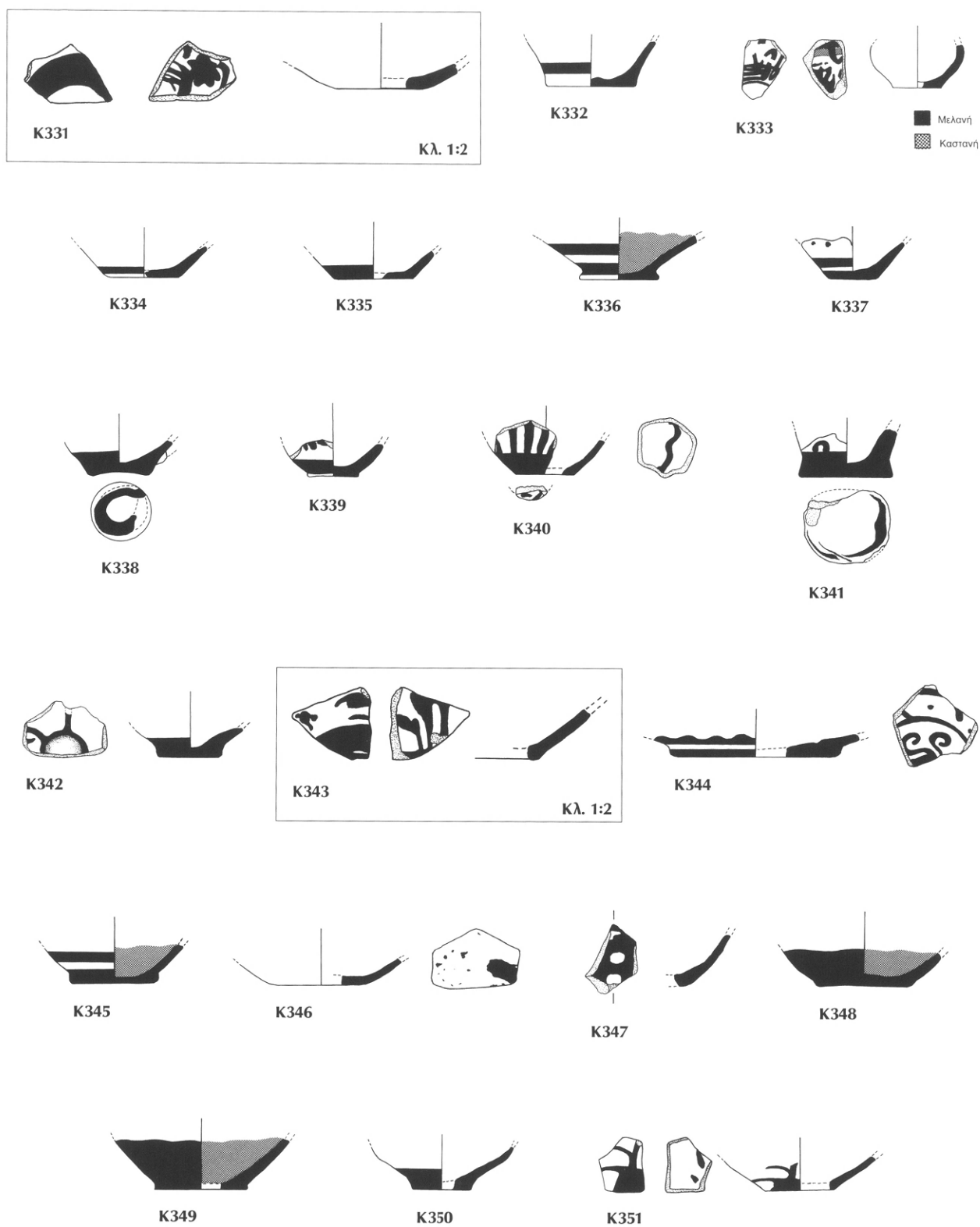
K330

■ Μελανή
▨ Καστανή

Κλ. 1:3

Εικ. 19. Ήμισφαιρικά κύπελλα.

Κλ. 1:3

Εικ. 20. Ήμισφαιρικά κύπελλα.

Ἀκέραιη ἐπίπεδη/ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα, ἀπόληξη κάθετης λαβῆς. Καστανέρυθρη βαφή, ἐξίτηλη. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης, καὶ δακτύλιος στὴν περιφέρεια τῆς ἐπιφάνειας ἔδρασης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3 ἐκ.

K339 (93/B10/8).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Σχεδὸν ἀκέραιη, ἀνασηκωμένη (δισκοειδῆς) βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης, ἴχνη φυτικῆς διακόσμησης (φύλλα), ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 2.5 ἐκ.

K340 (93/B16/77).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία βάσης καὶ ραβδωτὴ διακόσμηση ἴχνη βαφῆς στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐσωτ.: κυματοειδῆς ταινία ἐγκάρσια στὸν πυθμὲνα. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δβ: 3 ἐκ.

K341 (94/B39/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ, χονδρὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης καὶ ἡμιέλλειψη ἐπ' αὐτῆς, ἀνισοπαχῆς ταινία στὴν περιφέρεια τῆς ἐπιφάνειας ἔδρασης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4.6 ἐκ.

K342 (94/B40A/8).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης. Ἐσωτ.: δακτύλιος στὸν πυθμὲνα καὶ ἴχνη κάθετων σπειροειδῶν κοσμημάτων ἐκφυόμενων ἐξ αὐτοῦ (in-out). Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3 ἐκ.

K343 (94/Γ2-3/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης, ἴχνη κοραλίου καὶ ἄλλης φυτικῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: ἴχνη ἀπροσδιόριστης, ἴσως φυτικῆς, διακόσμησης (μίσχοι) (in-out). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: -

K344 (94/E3/7).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀβαθοῦς κυπέλλου/σκύφου (Εἰκ. 20, Πίν. 7).

Ἀνασηκωμένη (δισκοειδῆς) βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία βάσης καὶ δεύτερη ταινία ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ἐκφυόμενα σπειροειδῆ κοσμήματα, μὲ παραπληρωματικὴ διακόσμηση στιγμῶν, σὲ δύο ζῶνες, ἐπὶ τοῦ τοιχώματος καὶ τοῦ πυθμένου (in-out). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: 8 ἐκ.

K345 (94/E-Θ20Γ/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Ἀνασηκωμένη (δισκοειδῆς) βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία βάσης καὶ δεύτερη ταινία ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4.2 ἐκ.

K346 (94/H8B/9).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀβαθοῦς ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 20).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη βαφῆς κοντὰ στὴν βάση. Ἐσωτ.: ἴχνη δακτυλίου καὶ ἀπροσδιόριστης διακόσμησης (κυκλικὸ κόσμημα) (in-out). Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4.5 ἐκ.

K347 (94/H15/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου/σκύφου (Εἰκ. 20).

Τμήμα ἐπίπεδης βάσης, μὲ καμπύλη ἀκμή, λοξὰ, καμπύλα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἐξηρημένοι κύκλοι (παραλλαγὴ σπογγοειδοῦς διακόσμησης, θαλάσσιας σύνθεσης). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: -

K348 (94/H21/36).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Έλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Καστανέρυθρη βαφή. Όλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα πορτοκαλόχρουν. Δβ: 4.6 εκ.

K349 (94/H24/12).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Ανασηκωμένη (δισκοειδής) βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Καστανή, μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός. Δβ: 4.5 εκ.

K350 (94/H28A/3).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία βάσης και ἴχνη βαφῆς στήν επιφάνεια ἔδρασης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3 εκ.

K351 (94/Θ10A/3).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου (Εικ. 20).

Επίπεδη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης και ἴχνη κλάδων με μίσχους, σὲ κάθετη διάταξη, ἐξ αὐτῆς. Έσωτ.: ἴχνη βαφῆς (in-out). Λευκωπὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπό. Δβ: 3.5 εκ.

5. Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα με πόδι (Stemmed cups)

K352 (92/4/2).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21, Πίν. 7).

Έξωκυρτο, επίπεδο χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα, με ἔντονη κλίση πρὸς τὴ βάση. Έρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: ἄνω επιφάνεια χείλους ὀλόβαφη, λεπτὴ ταινία κάτωθεν χείλους, ἴχνη βαφῆς κάτωθεν αὐτῆς (ἴσως σειρὰ στιγμῶν ἢ ἐξίτηλη βαφή ταινίας χείλους). Κάτωθεν αὐτῆς σώζονται δύο κρίνοι με μίσχους (δύο ἔλικες, κεντρικὴ

ἡμιέλλειψη καὶ δύο στήμονες), πιθανὰ ἴχνη τρίτου (μίσχος) καὶ λεπτὴ κάθετη γραμμὴ μεταξὺ τῶν δύο πρώτων κρίνων. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 εκ.

K353 (92/Περυσυλλογή/3).

Τμήμα βάσης ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21).

Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη βαφῆς. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δβ: 7 εκ.

K354 (93/Περυσυλλογή/1).

Τμήμα βάσης ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21).

Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 5.8 εκ.

K355 (93/B5/135).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21).

Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: βάση και πόδι ὀλόβαφο, τμήμα φυτικού θέματος στὸ τοίχωμα (ἀνάστροφη κεραία καὶ στιγμὴ). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4 εκ.

K356 (93/B5/140ε).

Τμήμα βάσης μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21, Πίν. 7).

Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη βαφῆς στήν περιοχή τῆς βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δβ: 2.8 εκ.

K357 (93/B15/150ε).

Ἡμισυ βάσης και τμήμα τοιχώματος μικκύλου ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21, Πίν. 7).

Δισκοειδής βάση, στενή, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία ἄνωθεν βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δβ: 2 εκ.

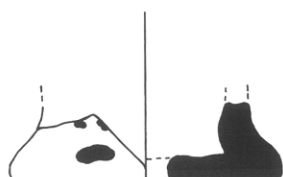
K358 (94/B48B/1).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση και τμήμα τοιχώματος ήμισφαιρικού κυπέλλου με πόδι (Εικ. 21, Πίν. 7).

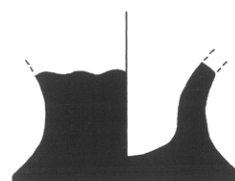
Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: βάση και πόδι ὀλόβαφο,

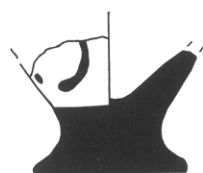
K352

K353

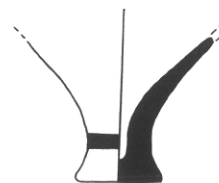
K354

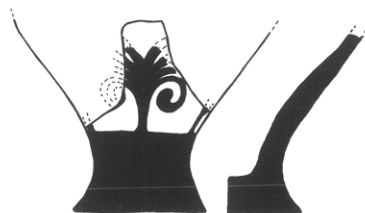
K355

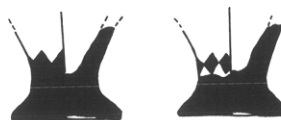
K356

K357

K358

K359

Κλ. 1:2

Εικ. 21. Ήμισφαιρικά κύπελλα με πόδι.

κρinoειδές σε κάθετη διάταξη, έξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δβ: 3.4 ἐκ.

K359 (94/ΣΤ11Α/7).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου με πόδι (Εἰκ. 21, Πίν. 7).

Δισκοειδὴς βάση (σώζεται κατὰ τα ?), ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή, ἐξίτηλη βαφή. Ἐσωτ.: βάση ὀλόβαφο, με τριγωνικὲς προεξοχές στὸ ἄνω μέρος, ἡ σειρὰ ρόμβων ἄνωθεν ὀλόβαφης βάσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ἐντονα ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 2.8 ἐκ.

6. Τροπιδωτὰ κύπελλα

K360 (93/A20/10).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22, Πίν. 7).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀμβλεία τροπιδωση. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δχ: 6 ἐκ.

K361 (93/A20/14).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22, Πίν. 7).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ὀξεῖα τροπιδωση. Καστανέρυθρη βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δχ: -

K362 (93/A35/14).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀμβλεία τροπιδωση. Μελανή/καστανή βαφή. Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός. Δχ: 7 ἐκ.

K363 (93/B5/31).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22, Πίν. 7).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ὀξεῖα τροπιδωση. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δχ: 10 ἐκ.

K364 (94/H29A/7).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22, Πίν. 7).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀμβλεία τροπιδωση. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός. Δχ: 9 ἐκ.

K365 (94/Θ3A/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22, Πίν. 7).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ὀξεῖα τροπιδωση, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ταινιωτῆς διατομῆς, κάτωθεν χείλους. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός. Δχ: 13 ἐκ.

K366 (92/7/23).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Ὀξεῖα τροπιδωση, ἔκφυση λαβῆς. Καστανή βαφή. Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός.

K367 (93/A20/13).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Ὀξεῖα τροπιδωση. Καστανέρυθρη βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός.

K368 (93/A21/5).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 22).

Ὀξεῖα τροπιδωση, με ἔκφυση λαβῆς. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός.

K369 (93/A21/7).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Ἀμβλεία τροπιδωση, μικκύλο. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός.

K370 (93/A30/17).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Ἀμβλεία τροπιδωση. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός.

K371 (93/A37/1).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Ὀξεῖα τροπιδωση. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός.

K372 (93/A44/4).

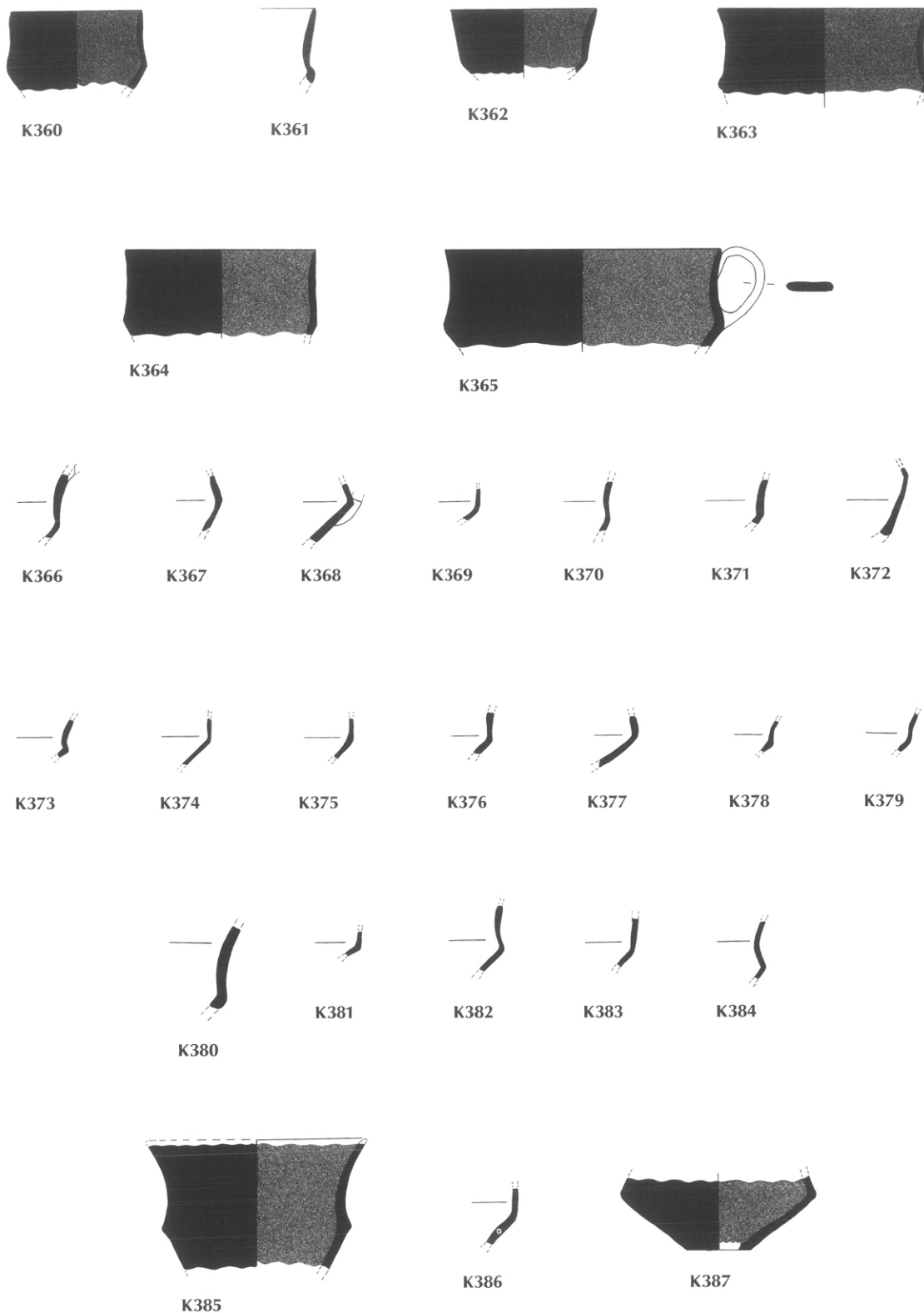
Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22).

Ὀξεῖα τροπιδωση. Μελανή βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός.

K373 (93/A44/7).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 22, Πίν. 8).

Κλ. 1:3

Εικ. 22. Τροπιδωτά κύπελλα.

Όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K374 (93/A44/12).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K375 (93/A47B/4).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Άμβλεία τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K376 (93/A70/4).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K377 (93/A73/3).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Άμβλεία τροπιδωση. Καστανέρυθρη βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K378 (93/B4 Έπέκτ. Δ/15α).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K379 (94/A16/8δ).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Άμβλεία τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K380 (94/B48A/9).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K381 (94/ΣΤ9Γ/38).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K382 (94/Z9Γ/4).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22, Πίν. 7).

Όξειά τροπιδωση. Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο. Ροδόχρους πηλός.

K383 (94/H8B/3).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Άμβλεία τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K384 (94/H28A/18β).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Όξειά τροπιδωση. Καστανομέλανη βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

K385 (94/H28B/3).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Σχεδὸν χεῖλος, έξώστροφο, όξειά τροπιδωση. Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη βαφῆς. Έσωτ.: πιθανῶς ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

K386 (94/H29H/1).

Τμήμα τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Άμβλεία τροπιδωση. Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

K387 (93/A21/13γ).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος τροπιδωτοῦ κυπέλλου (Εικ. 22).

Τμήμα ἐπίπεδης βάσης καὶ τοιχώματος, με όξειά τροπιδωση. Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρὸς πηλός.

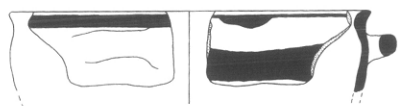
Δβ: 3 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3.4 ἐκ., Δ τροπιδώσης: 9 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ.

7. Σκύφοι

K388 (93/B16/23).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εικ. 23, Πίν. 8).

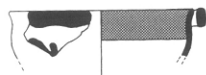
Έξώστροφο χεῖλος, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα καὶ ἀκέραιη ὀριζόντια λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Καστανή βαφή. Έξωτ.: ταινία χείλους. Έσωτ.: ταινία χείλους καὶ δεύτερη πλατιά ταινία, κάτωθεν αὐτῆς (in-out). Ώχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, μεγάλες προσμίξεις. Δχ: 14 ἐκ.

K388

K389

K390

K391

K392

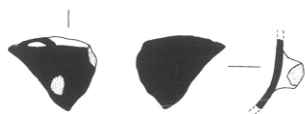
K393

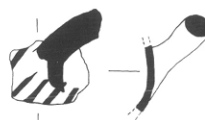
K394

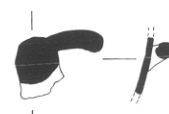
K395

K396

K397

K398

Κλ. 1:3

Εικ. 23. Σκύφοι.

K389 (94/B20Γ/11).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐξώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος, βαθιά, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα, τμήμα ὀριζόντιας λαβῆς κάτωθεν χείλους, κυλινδρικής διατομῆς. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 13 ἐκ.

K390 (94/E8B/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23, Πίν. 8).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια σιγμοειδῆ τοιχώματα, ἀκέραιη ὀριζόντια λαβή, ἐπὶ τοῦ χείλους, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη φυτικοῦ κοσμήματος (κρόκος:). Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 7 ἐκ.

K391 (94/E-Θ15/22).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀβαθὴ ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: κυματοειδῆς ταινία ἐπὶ τοῦ χείλους, ἴχνη βαφῆς (ἀπροσδιόριστο θέμα). Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 14 ἐκ.

K392 (94/H19B/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα καὶ ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς κάτωθεν χείλους. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: χεῖλος ὀλόβαφη ἄνω ἐπιφάνεια, πλατιά ταινία χείλους, τμήμα ὀλόβαφου καμπυλόγραμμου κοσμήματος (σπείρα:). Ἐσωτ.: τμήμα δύο λοξῶν ταινιῶν (in-out). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 15 ἐκ.

K393 (94/H21/85η).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀβαθὴ ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός. Δχ: 10 ἐκ.

K394 (94/Θ11B/8).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, βαθιά, ἡμισφαιρικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: φυλλοφόρος ταινία ἐπὶ χείλους, λεπτὴ ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη σειρᾶς φλογόσχημων κοσμημάτων (adder). Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 17 ἐκ.

K395 (93/B15/112).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23, Πίν. 8).

Ἐκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μονὴ τρέχουσα σπείρα, σὲ δύο ζῶνες. Ἐσωτ.: σπειροειδῆ κοσμήματα σὲ ἐνωτικὴ σύνθεση. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K396 (94/H12B/24).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός.

K397 (94/H29M/10).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λαβὴ ὀλόβαφη, ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K398 (94/H29M/11).

Τμήμα τοιχώματος ἡμισφαιρικοῦ σκύφου (Εἰκ. 23).

Ἐκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, κυλινδρικής διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λαβὴ ὀλόβαφη, ταινία γύρω ἀπὸ λαβή. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

8. Λεκάνες**K399 (93/A31/4).**

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης (Εἰκ. 24, Πίν. 8).

Εὐθύ, ἐπίπεδο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδῆς.

Δχ: 27 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 9 χιλ.

K400 (93/A44/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κυρτόπλευρης λεκάνης (Εἰκ. 24, Πίν. 8).

Έλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 22 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 8 χιλ.

K401 (93/A47/9).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικρῆς/μικκῆς κυρτόπλευρης λεκάνης (Εἰκ. 24).

Εὐθύ/ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἀυλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρου. Δχ: 16 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 5 χιλ.

K402 (93/A49/16&94/Z2Γ/4&94/Z5/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κυρτόπλευρης λεκάνης (3 συνανήκοντα, 2 ἐξ αὐτῶν, συγκολλώμενα) (Εἰκ. 24, Πίν. 8).

Εὐθύ, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἐπίπεδη ἄνω ἐπιφάνεια, ἓνα συγκολλώμενο τμήμα τοιχώματος (94/Z5/4) καὶ ἓνα συνανήκον τμήμα τοιχώματος (93/A49/16).

Ἐρυθρὴ/μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους, ἴχνη ὀριζόντιας μελανῆς γραμμῆς καὶ κάθετων γραμμιδίων ἐξ αὐτῆς, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους, πλατιὰ ταινία στὴν παρεὶα τοῦ χείλους, ἴχνη βαφῆς κάτωθεν ταινίας χείλους, τμήμα ὀλόβαφου, καμπυλόγραμμου κοσμήματος στὸ σωζόμενο κάτω μέρος τοῦ συγκολλώμενου τμήματος τοιχώματος καὶ ἴχνη δύο ὀριζόντιων πλατιῶν ταινιῶν στὸ συνανήκον τμήμα τοιχώματος. Ἐσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους, τμήματα φυσιοκρατικῆς/ῶν φυλλοφόρου/φόρων ταινιῶν σὲ λοξὴ διάταξη, μεταξὺ πλατιῶν λοξῶν ταινιῶν (ἢ διχρωμία, ἴσως ἀποτέλεσμα ἀνομοιογενοῦς ὀπτησης) (in-out). Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

Δχ: 38 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 8 χιλ.-1.7 ἐκ.

K403 (93/A70/1α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κυρτόπλευρης λεκάνης (Εἰκ. 24, Πίν. 8).

Έλαφρὰ ἐσώστροφο, στρογγυλεμένο, ἀμφίκυρτο χεῖλος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα τεφρὸ, χονδροειδής.

Δχ: ἄνω των 50 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 1.2-1.4 ἐκ.

K404 (93/B4/63).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς/ἐλαφρὰ κυρτόπλευρης λεκάνης (Εἰκ. 25).

Εὐθύ, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 32 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 3-5 χιλ.

K405 (93/B4/120).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικρῆς/μικκῆς κυρτόπλευρης λεκάνης (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 25, Πίν. 8).

Ἐσώστροφο/ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἀυλάκωτὴ ἄνω ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χείλους καὶ τμήμα λοξῆς ὀριζόντιας ταινίας κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -, Πάχος τοιχ.: 8-9 χιλ.

K406 (93/B5/220).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης (Εἰκ. 25).

Ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἐπίπεδη ἄνω ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο καὶ ἐπὶ χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 27 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 1.2-1.5 ἐκ.

K407 (93/B16/88).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης (Εἰκ. 25).

Εὐθύ/ἐλαφρὰ ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χείλους καὶ ἴχνη γραμμικῆς διακόσμησης ἐξ αὐτῆς, ἀνάγλυφη ἔξεργη ζώνη κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Δχ: 22 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 7 χιλ.-1.2 ἐκ.

K408 (94/ΣΤ9Γ/6).

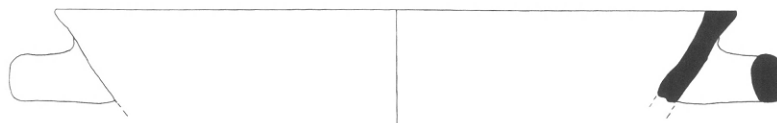
Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης (:) (Εἰκ. 25, Πίν. 8).

Ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἀυλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: τοίχωμα Ὀλόβαφο (ἐρυθρὴ), ἄνω ἐπιφάνεια κα-
στανέρυθρη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 30.4 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 7.5-8.5 χιλ.

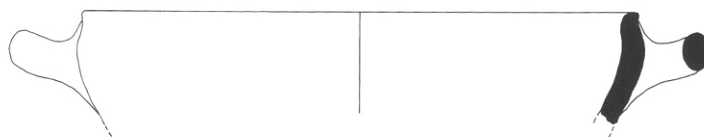
K409 (94/Z2A/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικρῆς/μικκῆς κυρτόπλευρης λεκάνης (Εἰκ. 25, Πίν. 8).

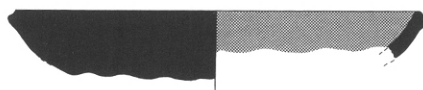

K399

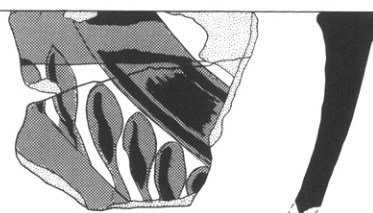
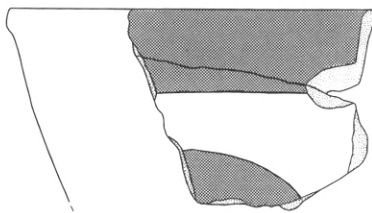
K400

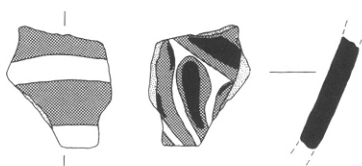
K401

K402

■ Μελανή
 ▨ Πορτοκαλόχρους

K402 (2)

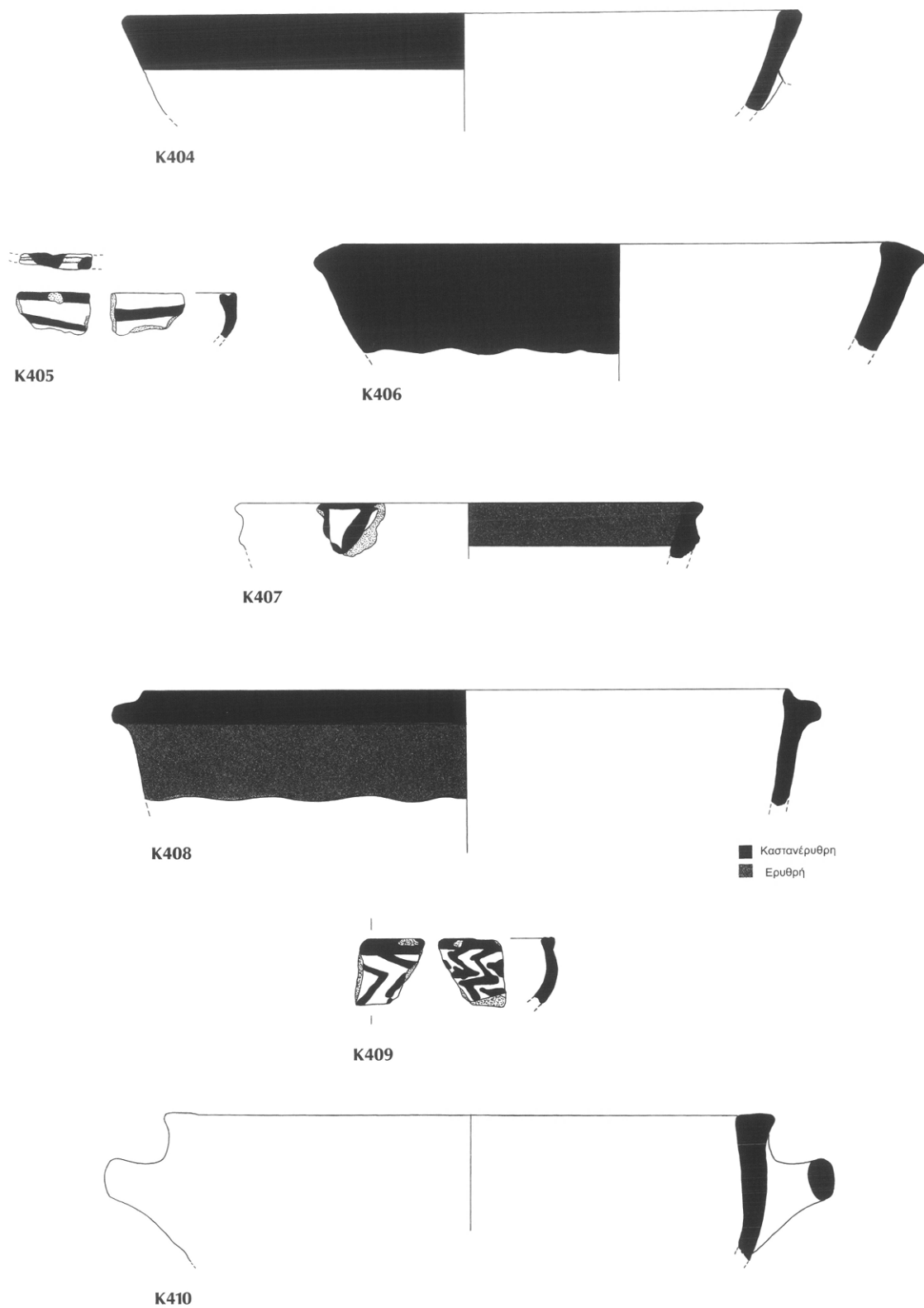
■ Μελανή
 ▨ Πορτοκαλόχρους

K403

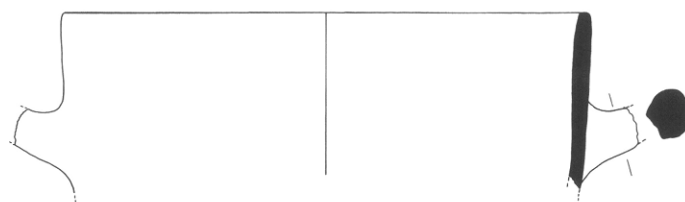
Κλ. 1:3

Εικ. 24. Λεκάνες.

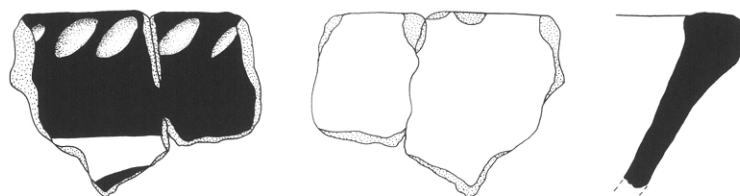

Κλ. 1:3

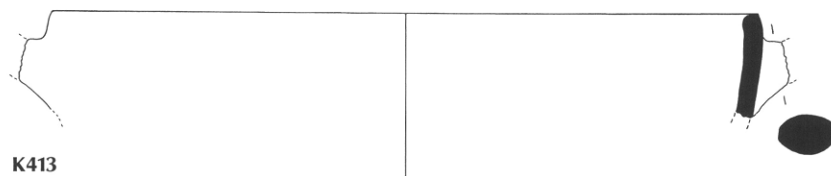
Εικ. 25. Λεκάνες.

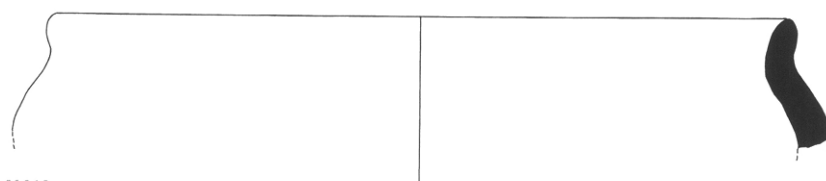
K411

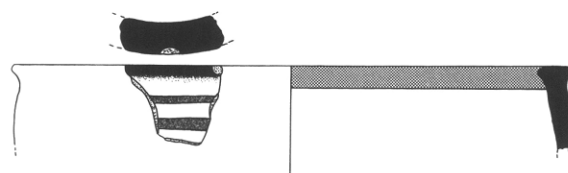
K412

K413

K414

K415

Κλ. 1:3

Εικ. 26. Λεκάνες.

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ἀραιὲς ἐνάλληλες γωνίες ἐξ αὐτῆς, σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, ἐνάλληλες γωνίες ἐξ αὐτῆς, σὲ ὀριζόντια διάταξη (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -, Πάχος τοιχ.: 5.5 χιλ.

K410 (94/Z5A/5α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κυρτόπλευρης λεκάνης (Εἰκ. 25, Πίν. 8).

Ἐλαφρὰ ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς κάτωθεν χείλους, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρου, χονδροειδής.

Δχ: 29 ἐκ. (ἐξωτ.), Πάχος τοιχ.: 9 χιλ.-1.5 ἐκ.

K411 (94/Z5A/7α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης (Εἰκ. 26).

Εὐθύ, στρογγυλεμένο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 21 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 5-7 χιλ.

K412 (94/Z5A/13&94/Z9Γ/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης/λεκανοειδοῦς ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 26, Πίν. 8).

Ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἐπίπεδη ἄνω ἐπιφάνεια, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ἴχνη ἀπροσδιόριστου κοσμήματος χαμηλότερα (μελανή), σειρὰ ἀπὸ λοξὲς ἐλλειψοειδεῖς ἐντυπώσεις κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (ἐρυθρὴ στὸ ἄνω μέρος, μελανὴ στὸ κάτω μέρος). Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: ἄνω των 70 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 1-1.25 ἐκ.

K413 (94/H19B/55).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κωνικῆς λεκάνης/λεκανοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 26).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρου, προσμίξεις.

Δχ: 28 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 7 χιλ.

K414 (94/H21/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κυρτόπλευρης λεκάνης/λεκανοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 26).

Ἐξώστροφο, χονδρὸ χεῖλος, σιγμοειδῆ τοιχώματα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 29 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 1.1-1.35 ἐκ.

K415 (94/H22/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ κυρτόπλευρου λεκανοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 26, Πίν. 8). Ἀμφίκυρτο, ἐπίπεδο, στρογγυλεμένο, καὶ ἐλαφρὰ συγκλινόν χεῖλος. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: χεῖλος Ὀλόβαφο, ταινία χείλους (μελανὴ βαφή), δύο ὀριζόντιες πορφυρὲς ταινίες κάτωθεν αὐτῆς, ἐπὶ πηλοῦ. Ἐσωτ.: μελανὴ ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό, προσμίξεις.

Δχ: 22 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 5-7.5 χιλ.

9. Κάλαθοι

K416 (93/A17B/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Καστανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K417 (93/A20/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἔντονα ἐξώστροφο, ἐπίπεδο χεῖλος. Καστανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 15 ἐκ.

K418 (93/A30/13).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Καστανέρυθη βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη βαφῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

K419 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἐλαφρὰ ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (Ὀλόβαφο). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 16 ἐκ.

K420 (93/B15/240).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27).

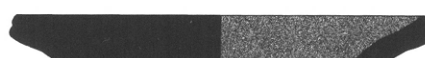
K416

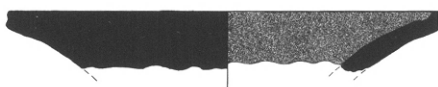
K417

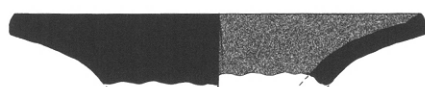
K418

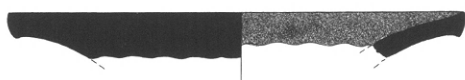
K419

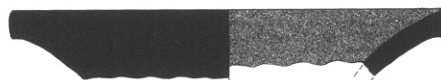
K420

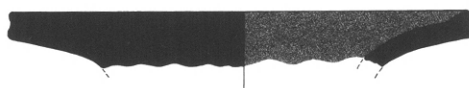
K421

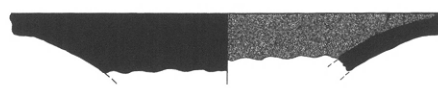
K422

K423

K424

K425

Κλ. 1:3

Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, κοῖλο ἐσωτερικά. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

K421 (93/B15/24κ).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐλαφρὰ κοῖλο ἐσωτερικά. Καστανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 16 ἐκ.

K422 (94/B3B/12).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις. Δχ: 18 ἐκ.

K423 (94/E-Θ23B/1).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

K424 (94/H8B/2).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, ἐλαφρὰ κοῖλο ἐσωτερικά. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 18 ἐκ.

K425 (94/H21/12).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καλάθου (Εἰκ. 27). Ἐξώστροφο, ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ αὐλάκωση στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, ἐλαφρὰ κοῖλο ἐσωτερικά. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

10. Πινάκια

Ἀκέραιη διατομή

K426 (93/A6/10).

Τμῆμα πινακίου μὲ ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ χεῖλος, κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἀδρὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 1). Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 21.5 ἐκ., Δβ: 19 ἐκ., Ὑψος: 2.1 ἐκ.

K427 (93/A16/2).

Τμῆμα μικκύλου πινακίου μὲ ἀκέραιη διατομή (2 συνανήκοντα) (Εἰκ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, μὲ ἔντονα ἵχνη καύσης, ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐπὶ τοῦ τοιχώματος ἐξωτερικά (Τύπος 2α/2γ). Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, ἐπιφάνεια ἔδρασης φέρει ἵχνη βαφῆς στὸ κέντρο καὶ φυλλοειδεῖς ἐντυπώσεις στὴν περίμετρο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, μικρὲς προσμίξεις.

Δχ: 10 ἐκ., Δβ: 10 ἐκ., Ὑψος: 3.1 ἐκ.

K428 (93/A16/8).

Τμῆμα πινακίου μὲ ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 28).

Ἐξώστροφο χονδρὸ χεῖλος, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἀδρὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2γ). Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα.

Δχ: 30 ἐκ., Δβ: 28 ἐκ., Ὑψος: 3 ἐκ.

K429 (93/A21/2).

Τμῆμα πινακίου μὲ ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 28, Πίν. 9).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος, λοξὰ, ἐλαφρὰ κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 1). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δχ: 18 ἐκ., Δβ: 13.6 ἐκ., Ὑψος: 1.7 ἐκ.

K430 (93/A21/30).

Τμῆμα πινακίου μὲ ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ, χονδρὸ, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2β). Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Δχ: 13 ἐκ. (ἔσωτ.), 14.1 ἐκ. (ἔξωτ.), Δβ: 13.5 ἐκ., Ὑψος: 1.7 ἐκ.

K431 (93/A24/1).

Τμῆμα πινακίου μὲ ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ, ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2α). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη

βαφής. Έσωτ.: Όλόβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, πολλές μικρές προσμίξεις.

Δχ: 18.8 εκ., Δβ: 18 εκ., Ύψος: 1.3 εκ.

K432 (93/A30/4).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 28, Πίν. 9).

Έξωστροφο, χονδρό, επίπεδο χεῖλος, επίκλινες πρὸς τὰ ἔξω, ἀνασηκωμένη βάση, καμπύλη ἀκμή, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2γ). Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα.

Δχ: 23.5 εκ., Δβ: 24 εκ., Ύψος: 3.1 εκ.

K433 (93/A35/11).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ χεῖλος, λοξά, ἐλαφρὰ κυρτόπλευρα τοιχώματα, καμπύλη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἴχνη δύο διαμπερῶν ὀπῶν στὸν πυθμένα (Τύπος 1). Μελανή, ἐρυθρή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο (ἐρυθρή). Έσωτ.: ἴχνη ἐρυθρῆς βαφῆς ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ώχρος πηλός, ἐπίχρισμα ώχρό/λευκωπό, χονδροειδής.

Δχ: 18 εκ., Δβ: 15 εκ., Ύψος: 1.5 εκ.

K434 (93/A47/80).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 28).

Έλαφρὰ διαφοροποιημένο, ὀρθιο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα, επίπεδη βάση, καμπύλη ἀκμή, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἰδιαίτερα ἀβαθὲς σκεῦος (ἀβαθῆς παραλλαγή Τύπου 2α). Καστανή βαφή. Όλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν.

Δχ: 16 εκ., Δβ: 16 εκ., Ύψος: 7 χιλ.

K435 (93/A76/1).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ, επίπεδο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα, επίπεδη βάση, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2α). Μελανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρος πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

Δχ: 19.4 εκ., Δβ: 19 εκ., Ύψος: 1.25 εκ.

K436 (93/B15/85Z).

Τμήμα μικκύλου πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 28).

Εὐθύ, χονδρό χεῖλος, με ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, κάθετα τοιχώματα, δισκοειδὲς βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2γ). Κασ-

τανή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρος πηλός, ἐπίχρισμα ώχρό. Δχ: 9.8 εκ., Δβ: 10 εκ., Ύψος: 1.7 εκ.

K437 (93/B16/14).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 28, Πίν. 9).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, λοξά, κυρτόπλευρα τοιχώματα, καμπύλη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 1). Μελανή, ἐρυθρή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη ἐρυθρῆς βαφῆς ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Έσωτ.: Όλόβαφο (μελανή). Ώχρος πηλός, ἐπίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

Δχ: 17 εκ., Δβ: 13.4 εκ., Ύψος: 1.7 εκ.

K438 (93/B16/15).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 29).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, λοξά, κυρτόπλευρα τοιχώματα, επίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔσωτ. (Τύπος 1). Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο. Ώχρος πηλός, ἐπίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

Δχ: 17.4 εκ., Δβ: 15 εκ., Ύψος: 2.1 εκ.

K439 (94/B3/28δ).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 29).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, λοξά τοιχώματα, καμπύλη βάση, ἐπιφάνεια ἔδρασης δὲν σώζεται (Τύπος 1). Μελανή, λευκή βαφή. Έξωτ.: λευκά λοξὰ φυλλοειδῆ κοσμήματα ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Έσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ι). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, πολλές προσμίξεις.

Δχ: 30 εκ., Δβ: -, Ύψος: 2.2 εκ.

K440 (94/B3B/13).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 29).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο χεῖλος, λοξά, κυρτόπλευρα τοιχώματα, καμπύλη βάση, ἐπιφάνεια ἔδρασης δὲν σώζεται (Τύπος 1). Καστανέρυθρη βαφή. Όλόβαφο. Ροδόχρους πηλός, ώχρος πυρήνας, ἐπίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

Δχ: 26 εκ., Δβ: -, Ύψος: 2.5 εκ.

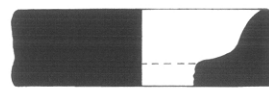
K441 (94/Γ2Γ/1).

Τμήμα πινακίου με άκέραιη διατομή (Εικ. 29).

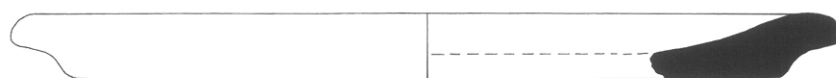
Εὐθύ, χονδρό, επίπεδο χεῖλος, κυρτόπλευρα, κάθετα τοιχώματα, επίπεδη βάση, καμπύλη ἀκμή, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2α/2β). Άβαφο. Ώχρος πηλός, ἐπίχρισμα ώχρό, χονδροειδής. Δχ: 26.7 εκ., Δβ: 26 εκ., Ύψος: 1 εκ.

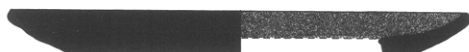
K426

K427

K428

K429

K430

K431

K432

K433

Ερυθρή

Μελανή

K434

K435

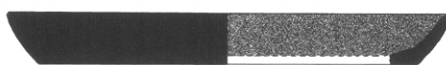
K436

K437

Κλ. 1:3

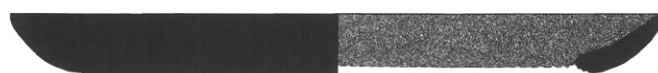
Εικ. 28. Πινάκια.

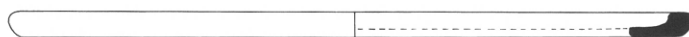
K438

K439

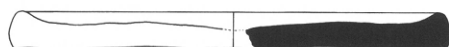
K440

K441

K442

K443

K444

K445

K446

Κλ. 1:3

K442 (94/Γ6/55).

Τμήμα μικκύλου τριποδικού πινακίου/δίσκου με σχεδόν ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 29).

Εὐθὺ χεῖλος, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, με καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, γένεση ποδιοῦ (Τύπος 1). Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

Δχ: 10 ἐκ., Δβ: -, Ὑψος: 1 ἐκ. (ἄνευ ποδιοῦ).

K443 (94/Z5A/6).

Τμήμα πινακίου με ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 29). Ἐλαφρὰ διαφοροποιημένο, στρογγυλεμένο χεῖλος, κυρτόπλευρα, κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, καμπύλη ἀκμή, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ιδιαίτερα ἀβαθεὶς σκεῦος (παραλλαγή Τύπου 2α). Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, χονδροειδής. Δχ: 17 ἐκ., Δβ: 17 ἐκ., Ὑψος: 1.5 ἐκ.

K444 (94/Z9Γ/33).

Τμήμα πινακίου με ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 29). Εὐθύ, χονδρό, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, κυρτόπλευρα, ἐλαφρὰ λοξὰ τοιχώματα, ἀνασηκωμένη βάση (Τύπος 2γ). Ἄβαφο. Ἐξωτ.: σειρὰ ἐλλειψοειδῶν ἐντυπώσεων, ἄνωθεν βάσης. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Δχ: 16.3 ἐκ., Δβ: 17.2 ἐκ., Ὑψος: 1.9 ἐκ.

K445 (94/H19B/8).

Τμήμα πινακίου με ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 29, Πίν. 9).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐσώστροφο, ἐπίπεδο χεῖλος, κυρτόπλευρα, σχεδόν κάθετα τοιχώματα, καμπύλη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης (Τύπος 2α). Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 28.2 ἐκ., Δβ: 27.6 ἐκ., Ὑψος: 1.7 ἐκ.

*Ἀποσπασματικά***K446 (94/H29Γ/1).**

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀβαθοῦς πινακίου (Εἰκ. 29, Πίν. 9).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐσωτερικὰ πυθμένας βαθμιδωτός, πολὺ ἀνοικτὰ τοιχώματα. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: τρέχουσα σπείρα καὶ ἐπὶ ἐπιφάνει

είας ἔδρασης: ταινία περιμετρικὴ καὶ τροχὸς (ι), στὸ κέντρο. Ἐσωτ.: ἵχνη τρέχουσας σπείρας στὸ τοίχωμα καὶ τμήμα πλατῆς περιμετρικῆς ταινίας στὸν πυθμένα (in-out). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 7 ἐκ.

B. ΚΛΕΙΣΤΑ ΑΓΓΕΙΑ**11.1.2 Πίθοι, Πιθοειδὴ ἀγγεῖα***Ἀκέραια***K447 (94/B40A/4).**

Σχεδὸν ἀκέραιη διατομή, μικκύλου πιθοειδοῦς/ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 30, Πίν. 9). Σχεδὸν χεῖλος (εὐθὺ ἐπίπεδο), βραχὺς λαιμός, σφαιρικά, κυρτόπλευρα τοιχώματα, καμπύλη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: ταινιωτὴ διακόσμηση καὶ ὀριζόντιο, καμπυλόγραμμο κόσμημα μεταξὺ δύο ὀριζόντιων ταινιῶν, στὴ ζώνη τοῦ ὤμου. Ἐσωτ.: πλατὴ ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ροδόχρους πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπὸ. Ὑψος σωζ: 3.3 ἐκ., Δχ: 4.5 ἐκ., Δ μεγ: 7 ἐκ.

*Ἀποσπασματικά***K448 (92/Περυσυλλογή/1).**

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 30, Πίν. 9).

Ἀμφίκυρτο συγκλίνον χεῖλος, ἐλαφρὰ ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔσω. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 28 ἐκ. (ἔξωτ.).

K449 (92/9/1).

Τμήμα χείλους πίθου (Εἰκ. 30).

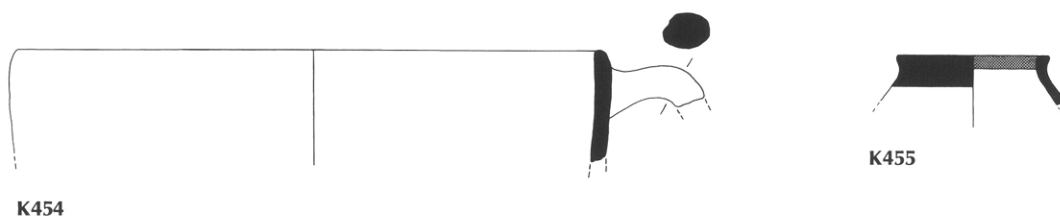
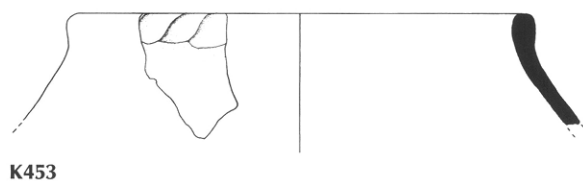
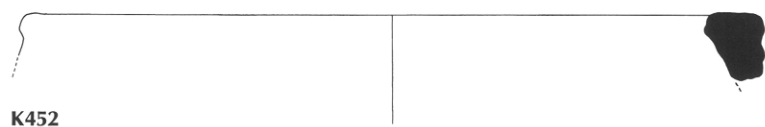
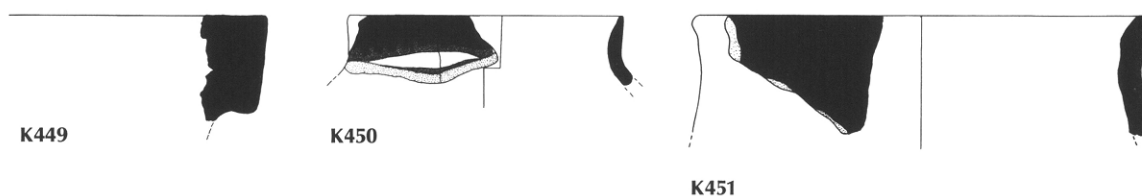
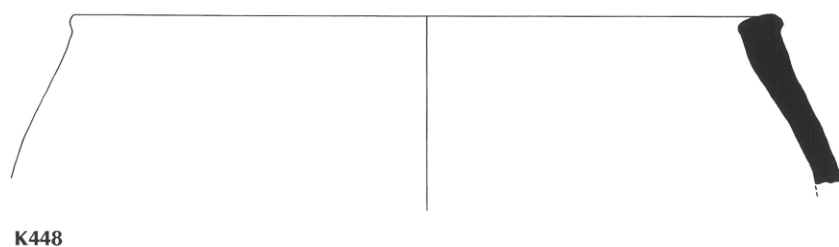
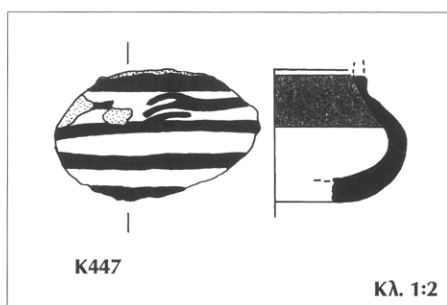
Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος. Καστανὴ/μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο (ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ἄβαφη). Ἐσωτ.: δὲν σώζεται. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: -

K450 (93/A6/16).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 30).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, ὄρθιο χεῖλος, κυρτὸς ὤμος. Μελανὴ πορφυρὴ, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: πορφυρὴ ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἐπὶ

Κλ. 1:3

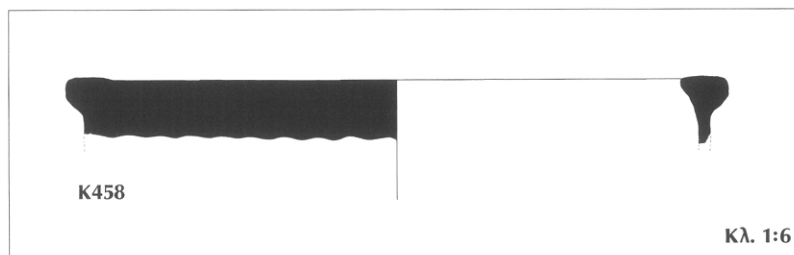
Εικ. 30. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

K456

K457

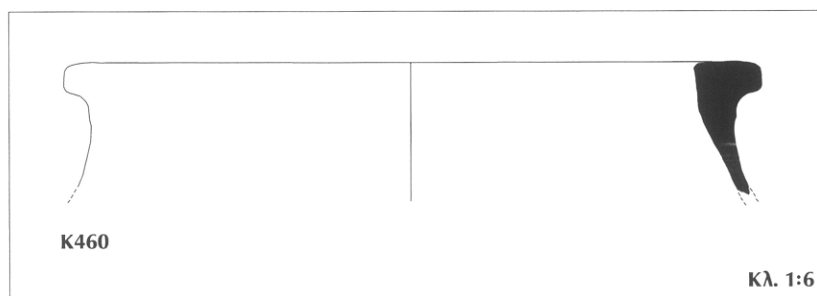

K458

Κλ. 1:6

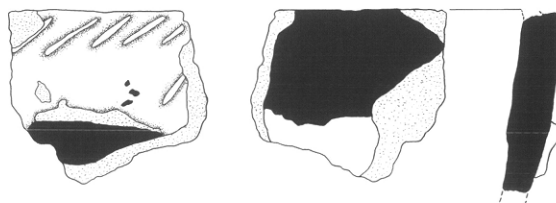

K459

K460

Κλ. 1:6

K461

Κλ. 1:3

Εικ. 31. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

μελανοῦ βάθους, καὶ ἵχνη λευκῆς ἐπ' αὐτῆς. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, πολλὰ προσμίξεις. Δχ: 11 ἐκ.

K451 (93/A6/17).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 30).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, συγκλίνον χεῖλος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο (ἀμυδρὰ ἵχνη πτυχωτῆς διακόσμησης). Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 18 ἐκ.

K452 (93/A15/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 30).

Ἀμφίκυρτο, ἐπίπεδο, συγκλίνον χεῖλος. Ἄβαφο. Τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα τεφρό, χονδροειδής. Δχ: 29 ἐκ.

K453 (93/A20/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 30, Πίν. 9).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο, συγκλίνον χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἔξεργη σχοινοειδῆς διακόσμησης στήν παρεῖα τοῦ χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 18.5 ἐκ.

K454 (93/A21/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 30, Πίν. 9).

Εὐθύ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ἑλλειψοειδοῦς διατομῆς, κάτωθεν χείλους, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 23 ἐκ.

K455 (93/A49/5).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 30).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ἔσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K456 (93/A53/4).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 31).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, ὄρθιο χεῖλος (collar neck), κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους, πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 10 ἐκ.

K457 (93/A67/11).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ, ὤμου καὶ κοιλίας μικροῦ ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 31, Πίν. 9).

Ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους, πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἔσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K458 (93/B1/1β).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 31).

Ἐξώκυρτο, σχεδὸν ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἐρυθρὴ/καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδῆς (ἀμμώδης σύσταση). Δχ: 52 ἐκ. (ἐξωτ.) - 47 ἐκ. (ἐσωτ.).

K459 (93/B2/14).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 31).

Ἀμφίκυρτο, συγκλίνον χεῖλος. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, προσμίξεις. Δχ: 18.5 ἐκ. (ἐσωτ.).

K460 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/28β).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 31, Πίν. 9).

Ἐξώκυρτο, σχεδὸν ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, ἐλαφρὰ ἀποκλίνοντα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἥπιος δακτύλιος κάτωθεν χείλους. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα.

Δχ: 54 ἐκ. (ἐξωτ.) - 44 ἐκ. (ἐσωτ.).

K461 (93/B5/29).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 31, Πίν. 9).

Εὐθύ, τετραγωνισμένο χεῖλος, ἐλαφρὰ ἐπι-

κλινὲς πρὸς τὰ ἔσω, ἐξωτερικά, τμήμα ἐπίθεσης κάτωθεν χείλους. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λοξὰ ἐγχάρακτα γραμμίδια στὴν παρεὶα τοῦ χείλους καί, κάτωθεν αὐτῆς, ἴχνη βαφῆς ἐπὶ τῆς ἐπίθεσης καὶ ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδές. Δχ: ἄνω των 30 ἐκ. (ἔσωτ.). **K462 (93/B5/30).**

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 32).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδές. Δχ: 52 ἐκ. (ἔσωτ.) – 45 ἐκ. (ἔσωτ.).

K463 (93/B5/33).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου πίθου (Εἰκ. 32, Πίν. 9).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, βραχὺς λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀλόβαφη ἄνω ἐπιφάνεια χείλους, μὲ ἀβαθὴ ἐγχάραξη, πλατιά ταινία χείλους, ζώνη μὲ φολίδες στὸν ὦμο, ἡ ὁποία ὀρίζεται στὸ κάτω μέρος ἀπὸ ὀριζόντια ταινία. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδές. Δχ: 25 ἐκ. (ἔσωτ.) – 21 ἐκ. (ἔσωτ.).

K464 (93/B5/140).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 32, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, βραχὺς λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀλόβαφη ἄνω ἐπιφάνεια χείλους, πλατιά ταινία χείλους καὶ δεύτερη ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 14.3 ἐκ.

K465 (93/B5/140α).

Τμήμα χείλους, καὶ τοιχώματος μικροῦ καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 32).

Ἐξώκυρτο, κυρτό, ἐλαφρὰ συγκλῖνον χεῖλος, ἐσωτερικά ἀναδιπλωμένο. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία καὶ ἴσως φυτική διακόσμηση ἐπὶ τοῦ χείλους, πλατιά ταινία κά-

τωθεν χείλους. Ἐσωτ.: δύο ὀριζόντιες ταινίες, οἱ ὁποῖες συνδέονται μὲ κάθετο γραμμίδιο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: - **K466 (93/B5/140β).**

Τμήμα χείλους, καὶ λαιμοῦ μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 32).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κυλινδρικά τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα.

Δχ: 9 ἐκ. (ἔσωτ.).

K467 (93/B5/208β).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 32).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, συγκλῖνον χεῖλος, κυρτὸς ὦμος. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 5 ἐκ.

K468 (93/B5/209δ).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 32).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, συγκλῖνον χεῖλος. Μελανὴ πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο λεπτὲς ὀριζόντιες πορφυρὲς ταινίες ἐπὶ πλατιάς μελανῆς ταινίας χείλους. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα τεφρό, προσμίξεις. Δχ: 19 ἐκ.

K469 (93/B5/210β).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/πρόχου (Εἰκ. 32)

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, ὀρθιο χεῖλος, βραχὺς λαιμός (collar necked), κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 6 ἐκ.

K470 (93/B11/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 32, Πίν. 10).

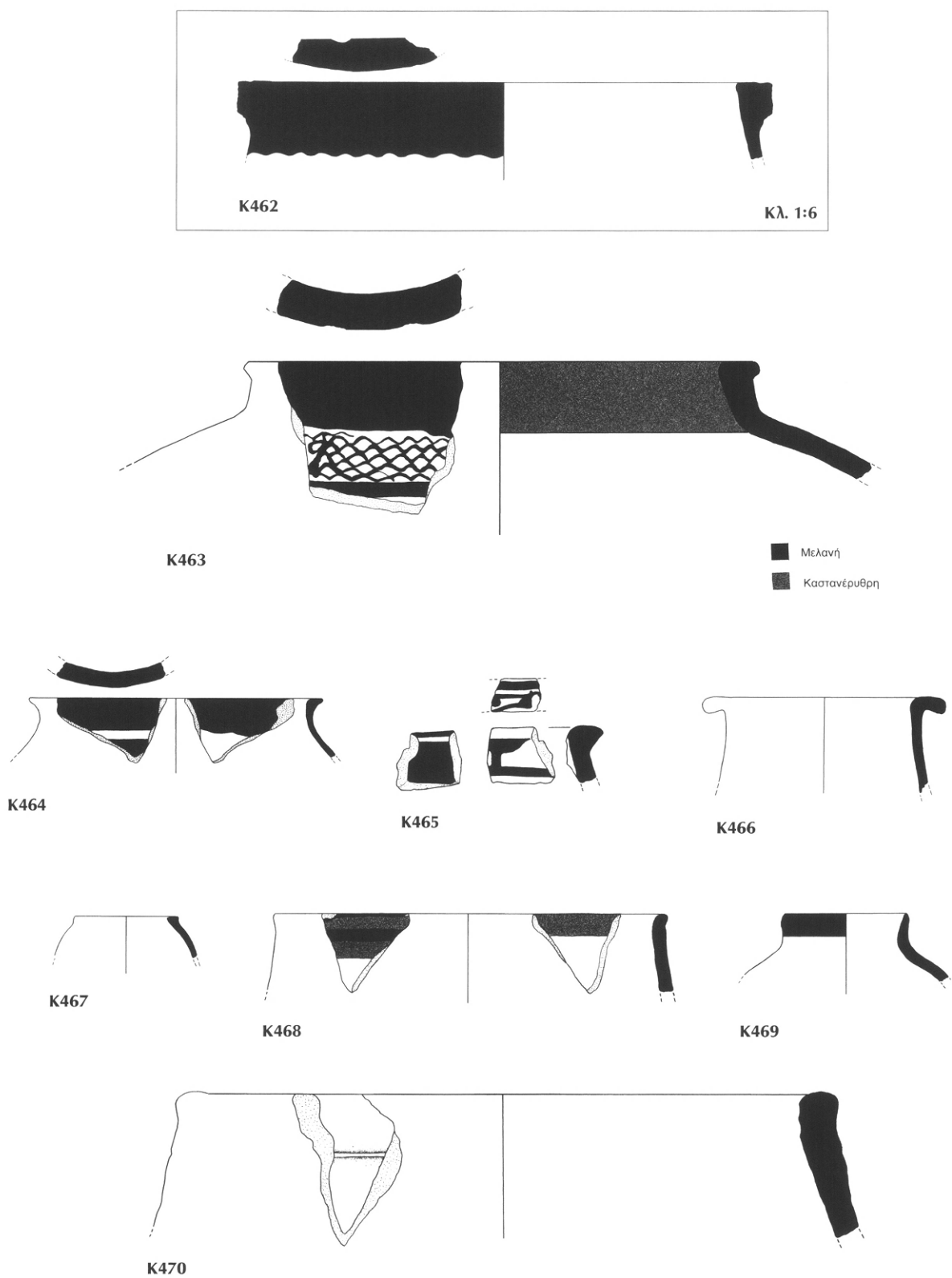
Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο, συγκλῖνον χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ὀριζόντια αὐλάκωση κάτωθεν χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδές.

Δχ: 32 ἐκ. (ἔσωτ.) – 29 ἐκ. (ἔσωτ.).

K471 (93/B15/6).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 33).

Ἐξώκυρτο, συγκλῖνον χεῖλος, γένεση προχοῆς.

Εικ. 32. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία χείλους, ἴχνη ἀπροσδιόριστου κοσμήματος. Έσωτ.: ταινία χείλους. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: - **K472 (93/B15/22α).**

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μεγάλου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 33, Πίν. 10).

Εὐθύ, ὀρθιο χεῖλος, βραχὺς λαιμός (collar necked), ἐπίθετη κωνική ἀπόφυση κάτωθεν χείλους, κυρτὸς ὦμος. Ἄβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὰ προσμίξεις. Δχ: 22 ἐκ.

K473 (93/B15/26).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 33, Πίν. 10).

Έξώκυρτο, ἐλαφρὰ συγκλίνον χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη καὶ πλατιὰ ταινία χείλους. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό, χονδροειδής. Δχ: 58 ἐκ. (έξωτ.) - 48 ἐκ. (έσωτ.).

K474 (93/B15/26α).

Τμήμα χείλους μικροῦ καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 33).

Ἀμφίκυρτο, ἐπίπεδο, στρογγυλεμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

Δχ: ἄνω των 30 ἐκ. (έξωτ.).

K475 (93/B15/26β).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 33).

Έξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη βαφῆς. Έσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: ἄνω των 40 ἐκ. (έξωτ.).

K476 (93/B16/18).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 33).

Εὐθύ, συγκλίνον χεῖλος, ἀκέραιη, κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς, κάτωθεν χείλους, μέχρι τῆς μέγιστης διαμέτρου, τοιχώματα κυρτόπλευρα. Καστανή βαφή. Έξωτ.: πλατιὰ ταινία κάτωθεν χείλους. Έσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής. Δχ: -

K477 (93/B16/33η).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ καδόσχημου πίθου/πιθοειδοῦς (Εἰκ. 34).

Έξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Έρυθρὸς πηλός με μίκα.

Δχ: ἄνω των 56 ἐκ. (έξωτ.) - 47 ἐκ. (έσωτ.).

K478 (94/A4/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ καδόσχημου πιθοειδοῦς (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 34, Πίν. 10).

Έξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά. Ἄβαφο. Έρυθρὸς πηλός με μίκα.

Δχ: 21 ἐκ.

K479 (94/B17A/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 34, Πίν. 10).

Έξώκυρτο, ἐπίπεδο, ἐλαφρὰ συγκλίνον χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, κάθετα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ώχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Δχ: 45 ἐκ. (έξωτ.) - 37 ἐκ. (έσωτ.).

K480 (94/B23/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 34).

Έξώκυρτο ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Έρυθρὸς πηλός με μίκα. Δχ: ἄνω των 65-70 ἐκ. (έξωτ.).

K481 (94/B29/1).

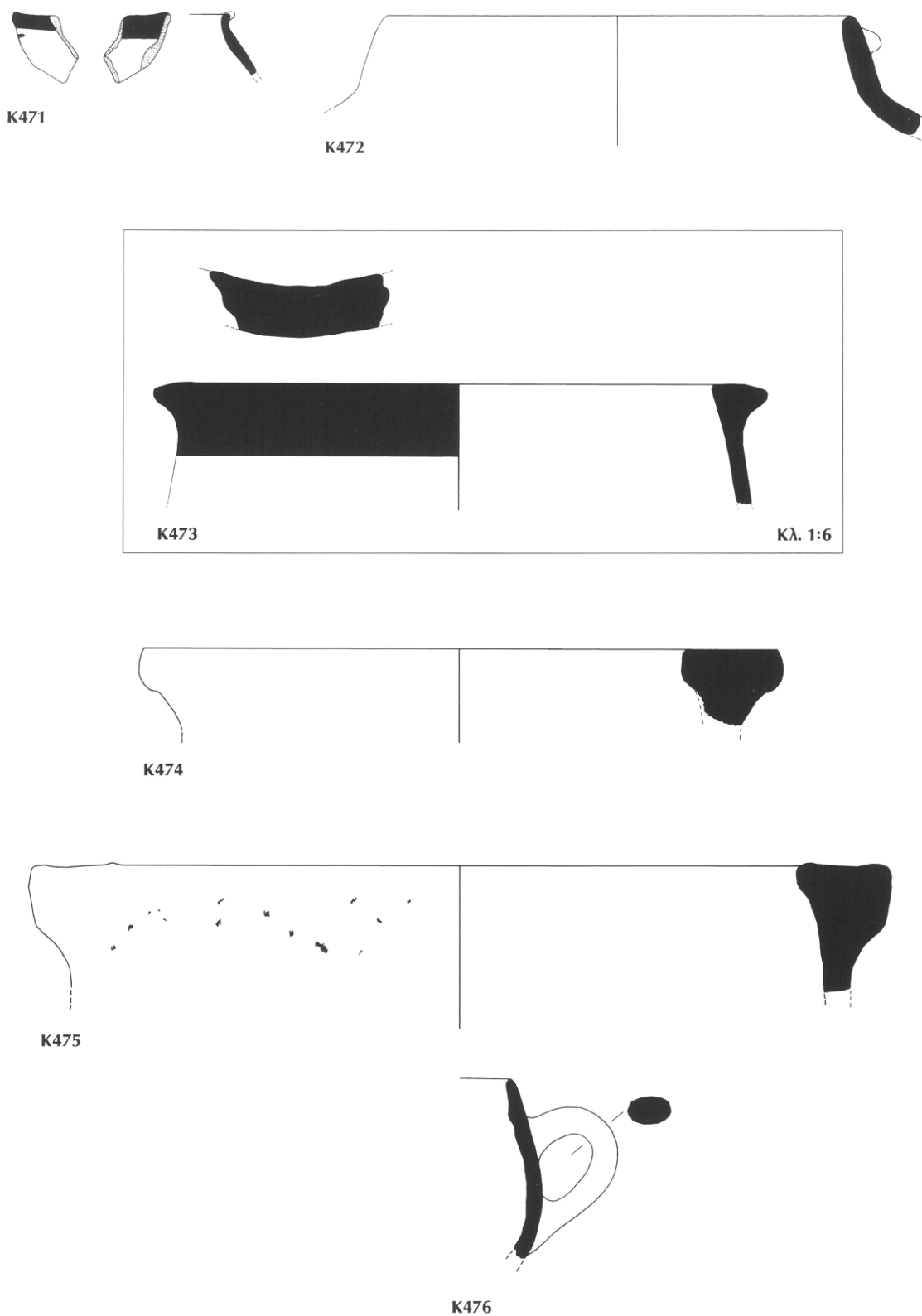
Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 35, Πίν. 10).

Έξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη, πλατιὰ ταινία χείλους καὶ ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ώχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής. Δχ: ἄνω των 63 ἐκ. (έξωτ.) - 52 ἐκ. (έσωτ.).

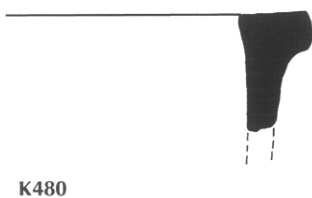
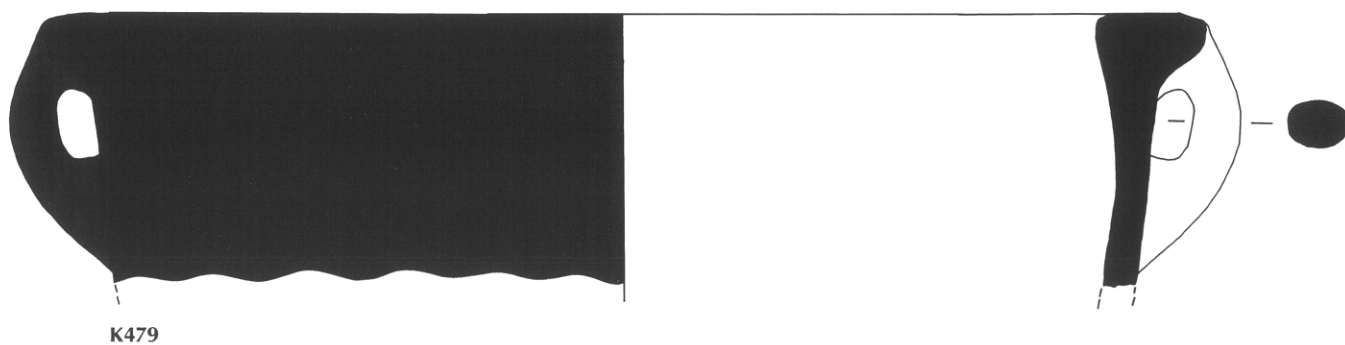
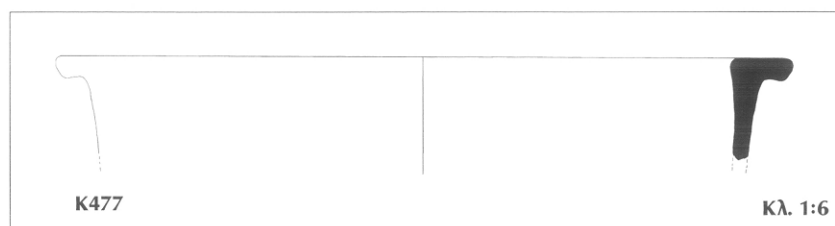
K482 (94/B40A/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 35, Πίν. 10).

Έξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος,

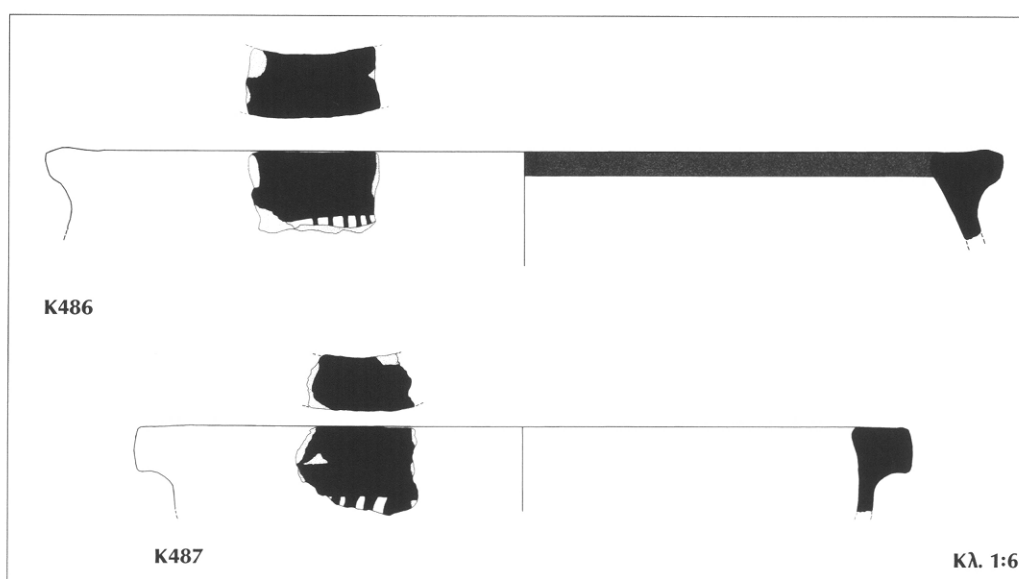
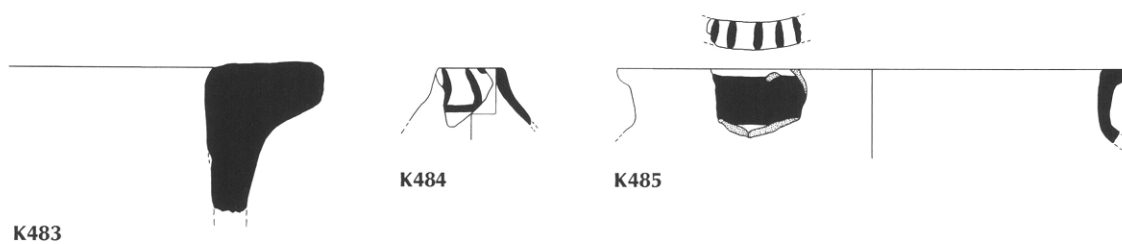
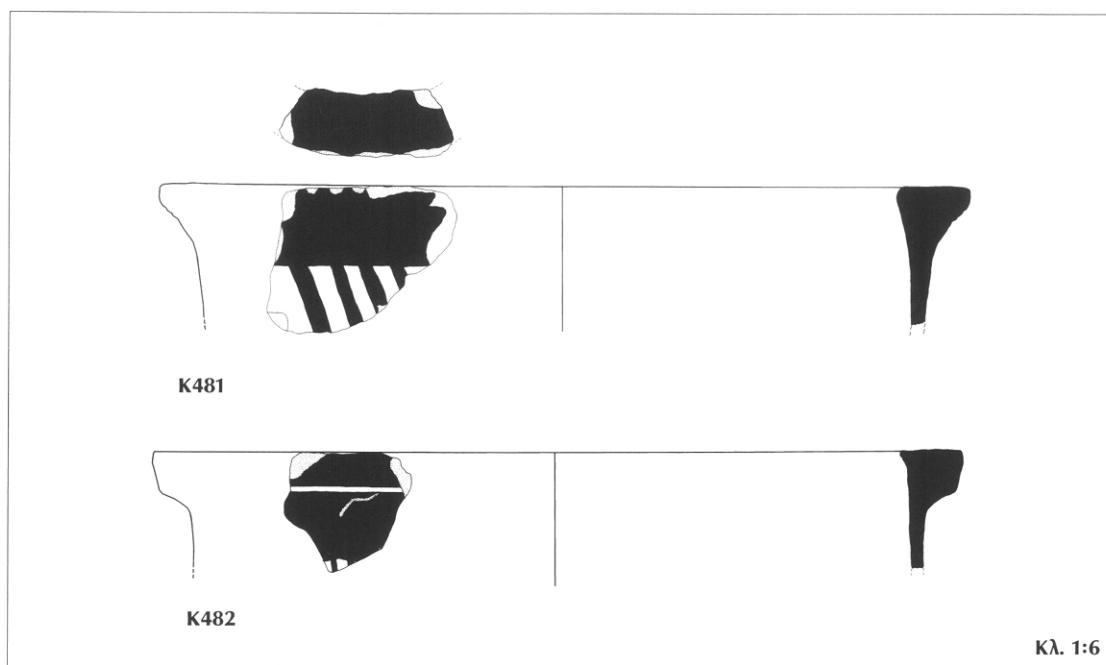

Εικ. 33. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

Κλ. 1:3

Εικ. 34. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

Εικ. 35. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

ἐλαφρὰ προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη, ταινία χείλους, δεύτερη πλατιά ταινία κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἵχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό, χονδροειδής.

Δχ: 64 ἐκ. (ἐξωτ.) – 54 ἐκ. (ἐσωτ.)

K483 (94/Γ1Β/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 35).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K484 (94/Γ3Α/5).

Τμήμα χείλους καὶ ὤμου μικκύλου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 35).

Εὐθὺ ἐπίπεδο, ὀρθιο χεῖλος, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: σειρὰ κάθετων σιγμοειδῶν κάτωθεν χείλους, ἐπὶ ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δχ: 2.5 ἐκ.

K485 (94/Γ5/7).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 35).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, βραχὺς λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους, φέρει σειρὰ ἐγκάρσιων ὠοειδῶν κοσμημάτων, πλατιά ταινία, στὴν παρεῖα τοῦ χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 20 ἐκ.

K486 (94/Δ1/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 35).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, στρογγυλεμένο, συγκλίνον χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ κοιλὴ ἄνω ἐπιφάνεια, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη, πλατιά ταινία χείλους καὶ ἵχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χείλους. Τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 76 ἐκ. (ἐξωτ.) – 65 ἐκ. (ἐσωτ.).

K487 (94/Ε-Θ15.2/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 35, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, ἐλαφρὰ προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη, πλατιά ταινία χείλους καὶ ἵχνη ραβδωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

Δχ: ἄνω των 60 ἐκ. (ἐξωτ.) – 51 ἐκ. (ἐσωτ.).

K488 (94/Ε-Θ15/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 36).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, ἐλαφρὰ προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἵχνη καύσης στὸ τοίχωμα. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα.

Δχ: 65 ἐκ. (ἐξωτ.) – 54 ἐκ. (ἐσωτ.).

K489 (94/Ε-Θ26Α/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 36).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, ἐλαφρὰ προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπὸ/ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 63 ἐκ. (ἐξωτ.) – 58 ἐκ. (ἐσωτ.).

K490 (94/Ε-Θ26Α/7).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλου ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 36).

Ἐντονα ἐξώστροφο χεῖλος, συγκλίνων λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 5 ἐκ.

K491 (94/ΣΤ2/16).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 36, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, παχὺ χεῖλος, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση, ἀνισόπαχου, καμπυλόγραμμου ἀπροσδιόριστου κοσμήματος κάτωθεν χείλους. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: -

K492 (94/ΣΤ7Α/10).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 36, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς/τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, χονδροειδής. Δχ: 57 ἐκ. (ἔσωτ.) – 46 ἐκ. (ἔσωτ.).

K493 (94/ΣΤ7Β/3).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 36, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, ἐλαφρὰ προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἴχνη λευκῆς. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χεῖλους, ὑπόλοιπο ἐπίχρισμα. Καστανὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ/ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 56 ἐκ. (ἔσωτ.) – 46 ἐκ. (ἔσωτ.).

K494 (94/ΣΤ7Β/3α).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 36).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, συγκλίνον χεῖλος. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 21 ἐκ.

K495 (94/ΣΤ7Β/3β).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 37, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἔξερη σχοινοειδὴς διακόσμηση στὴν παρεῖα τοῦ χεῖλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 35 ἐκ. (ἔσωτ.) – 31.4 ἐκ. (ἔσωτ.).

K496 (94/ΣΤ9Α/3).

Τμῆμα χεῖλους καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 37).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: -

K497 (94/ΣΤ9Α/5).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 37).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο, ἐλαφρὰ συγκλίνον χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής. Δχ: 64 ἐκ. (ἔσωτ.) – 54 ἐκ. (ἔσωτ.).

K498 (94/ΣΤ15/1).

Τμῆμα χεῖλους μικροῦ καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 37).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα Δχ: -

K499 (94/Ζ1Α/2).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 37, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, συγκλίνον χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, κυλινδρική διατομὴ στὴν παρεῖα τοῦ χεῖλους, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατὶὰ ταινία χεῖλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής.

Δχ: 60 ἐκ. (ἔσωτ.) – 55 ἐκ. (ἔσωτ.).

K500 (94/Ζ7Α/4).

Τμῆμα χεῖλους καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 37).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα.

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 64 ἐκ. (ἔσωτ.) – 59.5 ἐκ. (ἔσωτ.).

K501 (94/Ζ8Α/1α).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 38, Πίν. 10).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 66 ἐκ. (ἔσωτ.) – 56 ἐκ. (ἔσωτ.).

K502 (94/Ζ9/8).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου πίθου (Εἰκ. 38).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο, συγκλίνον χεῖλος, προεξέχον ἐσωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια (πτυχώσεις). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής.

Δχ: ἄνω των 50-60 ἐκ. (ἔσωτ.).

K503 (94/Ζ9Γ/14).

Τμῆμα χεῖλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 38, Πίν. 10).

Εὐθύ, ἐπίπεδο, συγκλῖνον χεῖλος, ἐλαφρὰ προ-
εξέχον ἐσωτερικά. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ρο-
δόχρους πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό,
χονδροειδής. Δχ: 29 ἐκ. (ἐξωτ.).

K504 (94/Z10/9).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου
πίθου (Εἰκ. 38, Πίν. 11).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, συγκλῖνον χεῖλος, στρογ-
γυλεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Με-
λανή βαφή. Ἐσωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους
ὀλόβαφη, πλατιά ταινία χείλους, ραβδωτὴ
διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπί-
χρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

Δχ: 54 ἐκ. (ἐξωτ.) – 44 ἐκ. (ἐσωτ.).

K505 (94/Z13B/3).

Τμήμα χείλους λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλου πι-
θοειδοῦς/ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 38).

Ἔντονα ἐξώστροφο/ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος,
συγκλῖνων λαιμός, κυρτὸς ὤμος. Μελανή βα-
φή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφος λαιμός, ἴχνη μιᾶς στιγμῆς
καὶ δύο κάθετων ταινιῶν, στὸν ὤμο. Ἐσωτ.:
ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα
λευκωπό. Δχ: 28 ἐκ.

K506 (94/H12B/11).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλου πι-
θοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 38, Πίν. 11).

Εὐθύ, ὀρθιο χεῖλος, βραχὺς λαιμὸς (collar
necked), ἀκέραιη ὀριζόντια λαβή, ἐλλειψοει-
δοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, στὴ μέγιστη
διάμετρο. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἔξεργος δακτύλιος
στὸν ὤμο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δχ: 4.5 ἐκ.

K507 (94/H12B/20α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου
πίθου (Εἰκ. 38).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, τετραγωνισμένο χεῖλος,
κάθετα τοιχώματα. Ἐρυθρή, μελανή βαφή.
Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλό-
βαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα
ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 48 ἐκ. (ἐξωτ.) – 40 ἐκ. (ἐσωτ.).

K508 (94/H16/1).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικροῦ πιθο-
ειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 38, Πίν. 11).

Ἐξώκυρτο, ὀρθιο χεῖλος, βραχὺς λαιμός, κυρτὸς
ὤμος. Μελανή, λευκή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.:
πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαι-

μοῦ καὶ λευκὰ φυλλοειδή, σὲ κάθετη διάταξη,
ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεί-
λους καὶ κηλὶδα. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα
ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K509 (94/H21/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος καδόσχημου
πίθου (Εἰκ. 38).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐλαφρὰ στρογγυ-
λεμένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο.
Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα, χονδροειδής.

Δχ: 56 ἐκ. (ἐξωτ.) – 47 ἐκ. (ἐσωτ.).

K510 (94/H21/7).

Τμήμα χείλους πίθου (Εἰκ. 38).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξω-
τερικά. Ἄβαφο. Λευκωπὸς/ὠχρὸς πηλός, ἐπί-
χρισμα, χονδροειδής.

Δχ: 59.5 ἐκ. (ἐξωτ.) – 55 ἐκ. (ἐσωτ.).

K511 (94/H21/13).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύ-
στομου πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύ-
ους (Εἰκ. 39).

Ἐλαφρὰ ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο, συγκλῖνον χεῖλος.
Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.
Δχ: 24 ἐκ.

K512 (94/H22/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ καδό-
σχημου πίθου (Εἰκ. 39).

Ἐξώκυρτο, σχεδὸν ἀμφίκυρτο, συγκλῖνον χεῖλος,
μὲ ἐλαφρὰ κοίλη ἄνω ἐπιφάνεια, στρογγυλε-
μένο ἐξωτερικά, κάθετα τοιχώματα. Μελανή,
πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας πορ-
φυρῆς ταινίας, καὶ τριῶν κάθετων γραμμιδίων
στὸ κάτω μέρος, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπί-
χρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: -

K513 (94/H24/19).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μι-
κροῦ ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39).

Ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, βραχὺς λαιμός,
κυρτὸς ὤμος. Μελανή, ἐρυθρή, πορφυρὴ βαφή.
Ἐσωτ.: λεπτὴ πορφυρὴ ταινία ἐπὶ χείλους καὶ
λεπτὴ ὀριζόντια, πορφυρὴ ταινία στὴ βάση
τοῦ λαιμοῦ, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: πλα-
τιά ἐρυθρὴ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπί-
χρισμα ὠχρό. Δχ: 15 ἐκ.

K514 (94/H29A/8).

Τμήμα χείλους, λαιμού καὶ ὤμου μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39, Πίν. 11).

Σχεδὸν εὐθύ, ὀρθοῖο χεῖλος, βραχὺς λαιμός (collar necked), κυρτὸς ὤμος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους-λαιμοῦ, ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης στὸν ὤμο. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 10 ἐκ.

K515 (94/Θ5/12α).

Τμήμα χείλους εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39).

Εὐθύ, στρογγυλεμένο, συγκλινόν χεῖλος. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, χονδροειδής. Δχ: -

K516 (94/Θ8/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος εὐρύστομου καδόσχημου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39, Πίν. 11). Εὐθύ, τετραγωνισμένο, ἐπίπεδο χεῖλος, κάθετα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ὀριζόντια ἐπίθετη, ἀνάγλυφη ζώνη στὴν παρεῖα τοῦ χείλους, μὲ ὠσειδεῖς ἐντυπώσεις. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ-ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 42 ἐκ.

K517 (93/A6/52).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εἰκ. 39, Πίν. 11). Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἀνάγλυφη κυματοειδὴς ἐπιφάνεια. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, χονδροειδὴς (ἀμμώδης σύσταση). Πάχος: 1-1.9 ἐκ.

K518 (93/A18/5).

Τμήμα τοιχώματος πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39). Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἄνωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Πάχος: 1-1.25 ἐκ.

K519 (93/A30/3).

Τμήμα τοιχώματος μεγάλου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ὀριζόντια ταινία. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής. Πάχος: 9 χιλ.-1.4 ἐκ.

K520 (93/A47A/6).

Τμήμα τοιχώματος πίθου/πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39).

Ἰχνη λαβῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη ραβδω-

τῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής.

Πάχος: 1.15-1.4 ἐκ.

K521 (93/A47B/5).

Τμήμα τοιχώματος πίθου/πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 39).

Ἰχνη λαβῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: λεπτή καὶ πλατιά ὀριζόντια ταινία καὶ ἴχνη κοσμήματος ἄνωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, χονδροειδής. Πάχος: 1.2-1.75 ἐκ.

K522 (93/A49/3α).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 40).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐπὶ κοιλίας. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, προσμίξεις. Πάχος: 5-7 χιλ.

K523 (93/B6/93).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εἰκ. 40, Πίν. 11).

Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἀνάγλυφη κυματοειδὴς ἐπιφάνεια. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Πάχος: 1.2-1.7 ἐκ.

K524 (93/B16/1β).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εἰκ. 40).

Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἴχνη δύο ὀριζόντιων ἑξερῶν ζωνῶν, μὲ σειρὸς λοξῶν ὠσειδῶν ἐντυπώσεων. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ἴχνη τροχοῦ. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Πάχος: 1.2-1.7 ἐκ.

K525 (94/A4/10).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εἰκ. 40).

Ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἀπὸ τὸν ὤμο, στὴν κοιλία. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, λαβὴ ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπὸ, προσμίξεις. Πάχος: 3-5 χιλ.

K526 (94/Γ7/1).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εἰκ. 40).

Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἑξερῆ ταινία μὲ σχοινοειδὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Πάχος: 1-1.45 ἐκ.

K527 (94/E-Θ21A/1).

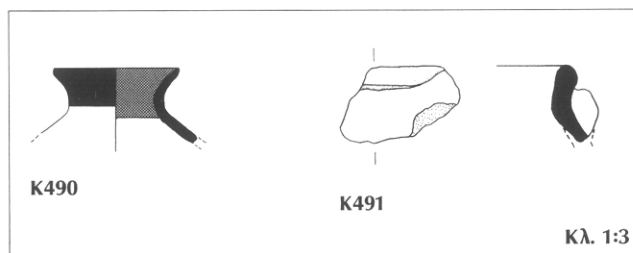
Τμήμα τοιχώματος μικροῦ πίθου (Εἰκ. 40, Πίν. 11).

K488

K489

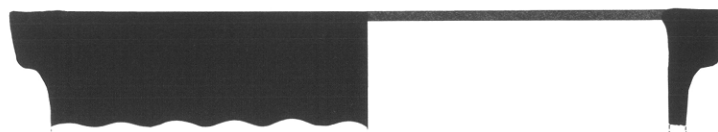
K490

K491

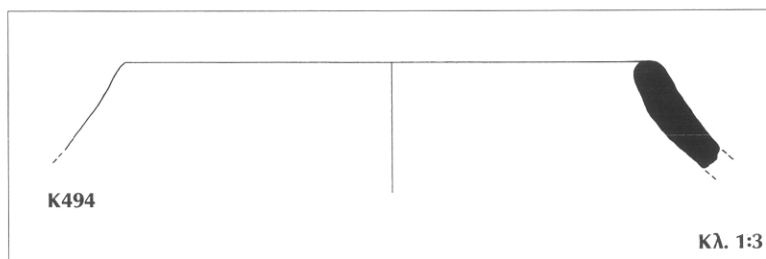
Κλ. 1:3

K492

K493

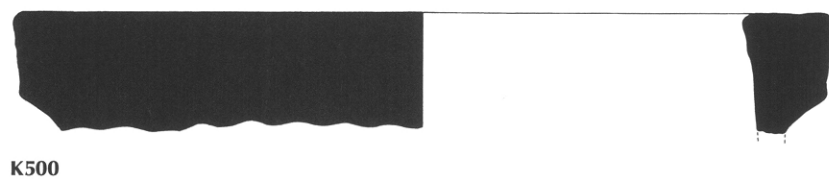
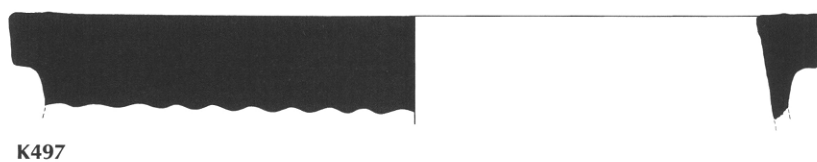
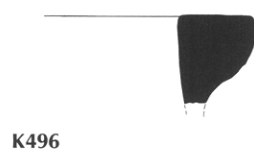
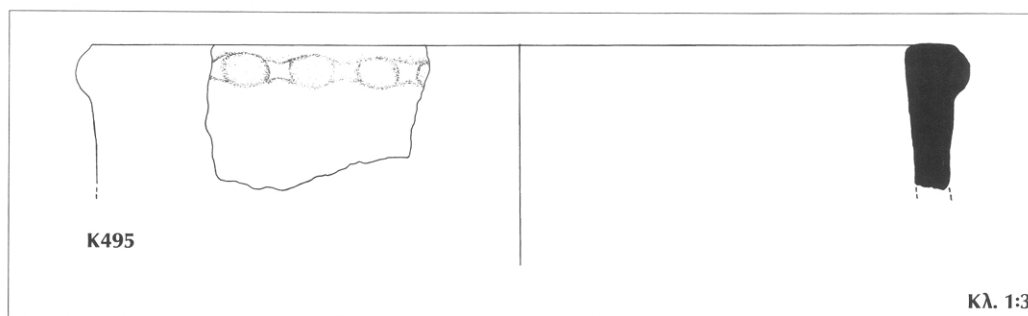

K494

Κλ. 1:3

Κλ. 1:6

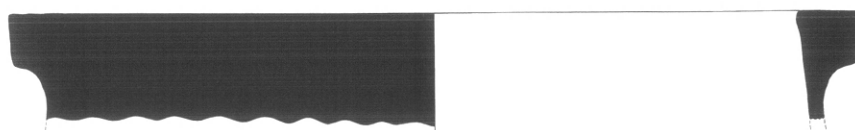
Εικ. 36. Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα.

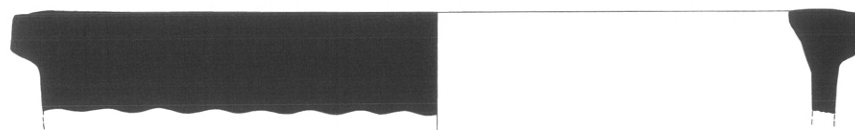
Κλ. 1:6

Εικ. 37. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

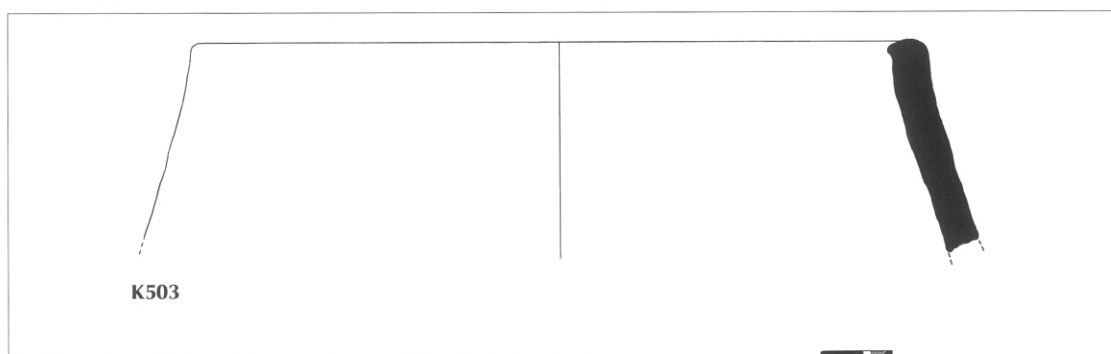

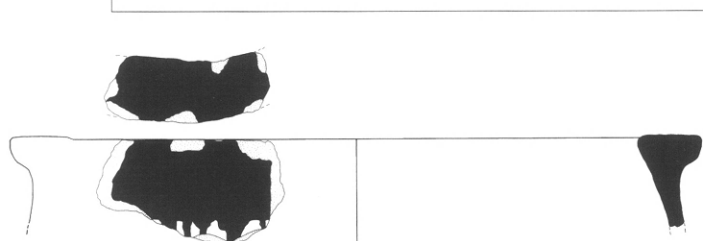
K501

K502

K503

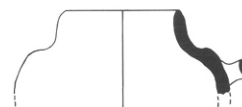
K504

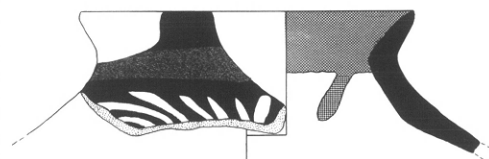
K507

K505

K506

K508

Κλ. 1:3

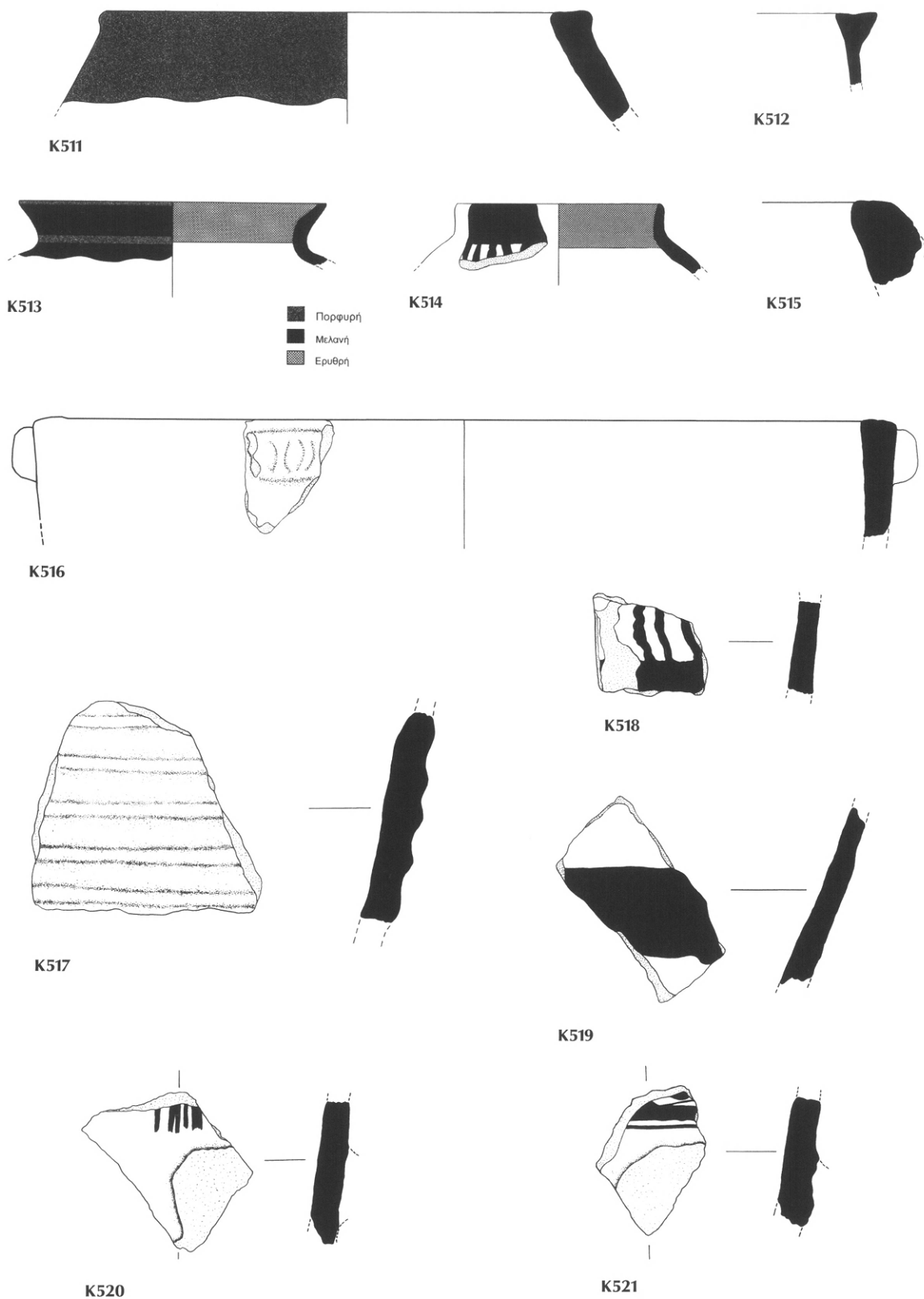
K509

K510

Κλ. 1:6

Εικ. 38. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

Κλ. 1:3

Εικ. 39. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο, τμήμα μίας οριζόντιας ξεργής ταινίας, με σειρά κάθετων ώοειδών έντυπώσεων. Ώχρος πηλός, τεφρός πυρήνας, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

Πάχος: 6 χιλ.-1.45 έκ.

K528 (94/ΣΤ7Α/9).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εικ. 40, Πίν. 11). Άβαφο. Έξωτ.: μία οριζόντια ξεργή ζώνη, με σειρά λοξών επίμηκων έντυπώσεων και ίχνη δεύτερης, κάτωθεν αυτής. Έρυθρός πηλός με μίκα. Πάχος: 1.2-1.5 έκ.

K529 (94/ΣΤ11Β/4).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εικ. 40, Πίν. 11). Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο, τμήμα μίας ξεργής οριζόντιας ταινίας με σειρά λοξών ώοειδών έντυπώσεων. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος/πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρός πυρήνας, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής. Πάχος: 1.1-1.7 έκ.

K530 (94/ΣΤ13Α/8).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εικ. 40).

Άκέραιη οριζόντια λαβή, ἐλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, στὸν ὦμο. Καστανέρυθη βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία χείλους και ίχνη ἀπροσδιόριστης διακόσμησης, λαβὴ ὀλόβαφη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο. Πάχος: 2.5-3.5 χιλ.

K531 (94/Ζ9Β/2).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εικ. 40, Πίν. 11).

Άβαφο. Έξωτ.: δύο ξεργες ταινίες με σειρά λοξών, επίμηκων έντυπώσεων. Έρυθρός πηλός με μίκα. Πάχος: 1.1-1.6 έκ.

K532 (94/Η2Β/25).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εικ. 40).

Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ἀπροσδιόριστη διακόσμηση (ίχνη βαφῆς). Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρός πυρήνας, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής. Πάχος: 1.4-1.8 έκ.

K533 (94/Η12Β/19).

Τμήμα λαιμοῦ, ὤμου και κοιλίας μικροῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου, με προχοή (Εικ. 41).

Άκέραιη, βραχεία, κυλινδρική/σωληνωτή προχοή. Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

Πάχος: 6-8 χιλ., Δχ προχοῆς: 3.8-3.9 έκ.

K534 (94/Η12Γ/56).

Τμήμα τοιχώματος πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εικ. 41).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση.

Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής. Πάχος: 1.3-1.4 έκ.

K535 (94/Η19Β/2).

Τμήμα τοιχώματος πίθου (Εικ. 41, Πίν. 11).

Άβαφο. Έξωτ.: τμήμα οριζόντιας ξεργής ταινίας με σειρά κυκλικών/ώοειδών έντυπώσεων.

Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής. Πάχος: 9 χιλ.-1.5 έκ.

K536 (94/Θ1Α/3).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ ἀνοιχτοῦ πιθοειδοῦς ἀγγείου/μαγειρικοῦ σκεύους (Εικ. 41).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἀκέραιη, κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἀπὸ μέγιστη διάμετρο, βαθμίδα ἐσωτερικὰ στὸ ἐπίπεδο τῆς ἄνω ἔκφυσης τῆς λαβῆς. Μελανή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

Πάχος: 3.5-4 χιλ., βαθμίδα: 1 έκ.

K537 (93/Α35/3).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εικ. 41).

Άνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανή/μελανή βαφή. Έξωτ.: πλατιά ταινία ἄνωθεν βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

Δβ: 14 έκ., Πάχος: 8 χιλ.

K538 (93/Α64/2).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος πίθου (Εικ. 41).

Επίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.

Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο/λευκωπό, χονδροειδής. Δβ: -

K539 (94/ΣΤ9Α/9).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος πίθου (Εικ. 41).

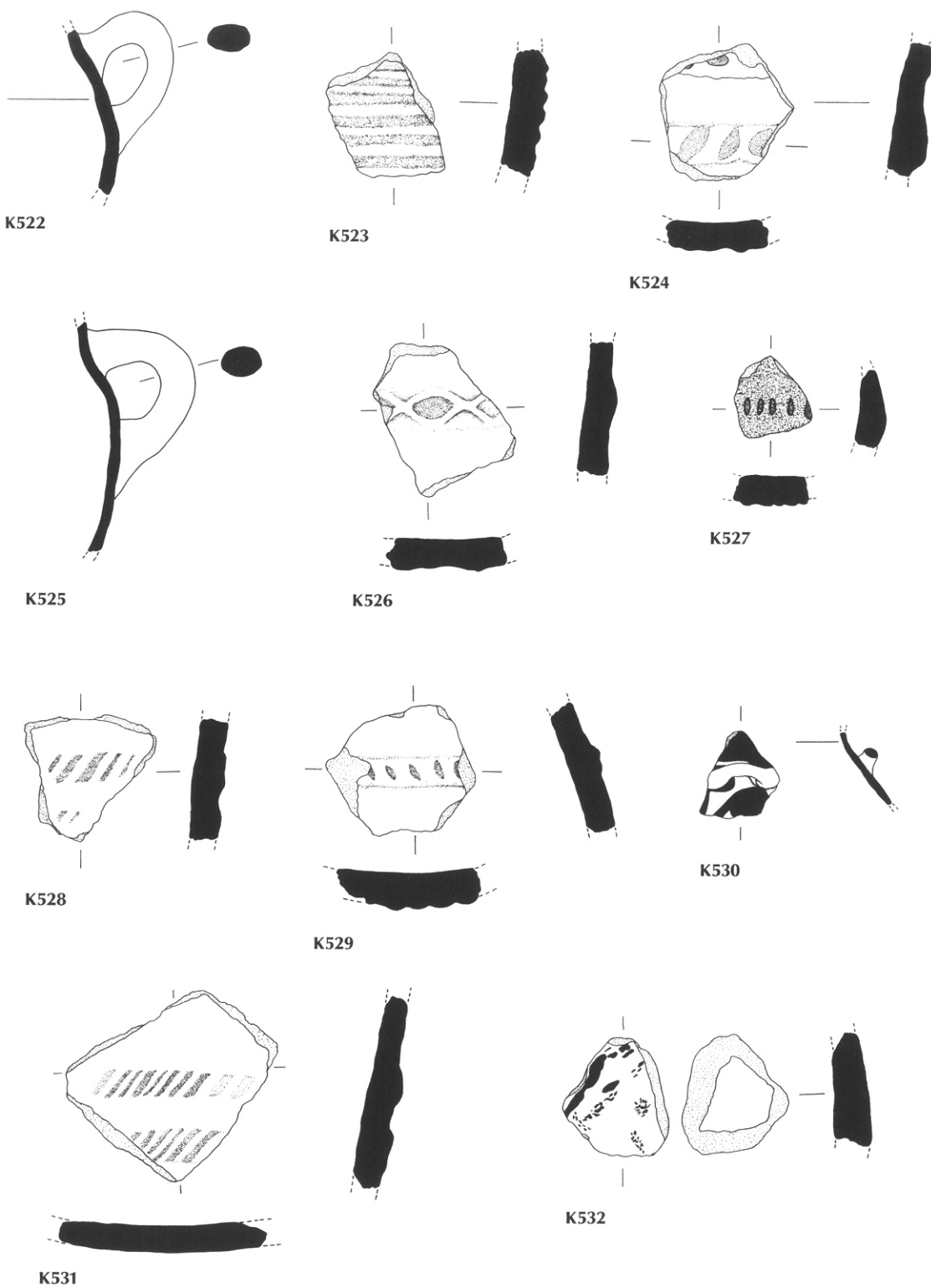
Επίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης.

Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ίχνη κοσμήματος (καταλειβάδα), ἄνωθεν βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρος/τεφρός πυρήνας, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

Δβ: 28 έκ., Πάχος β: 2.20 έκ.

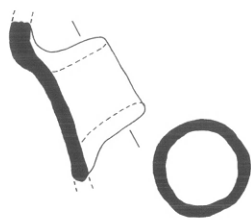
K540 (94/Ζ1/98ε).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος πιθοειδοῦς (Εικ. 41, Πίν. 11).

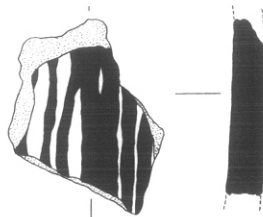

Κλ. 1:3

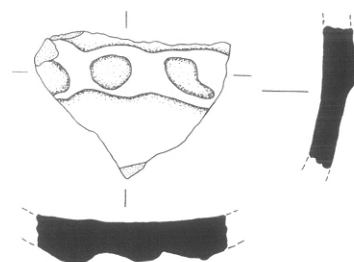
Εικ. 40. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

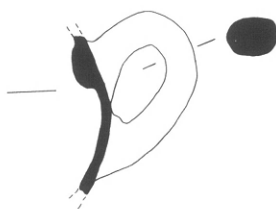
K533

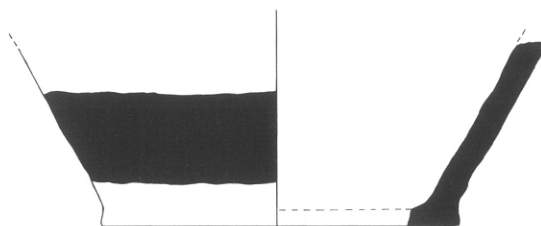
K534

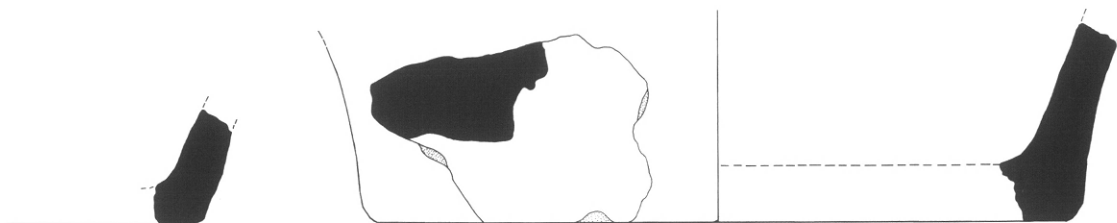
K535

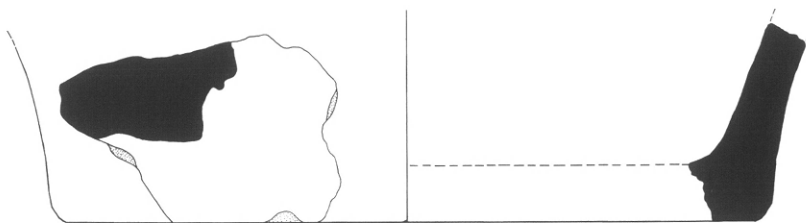
K536

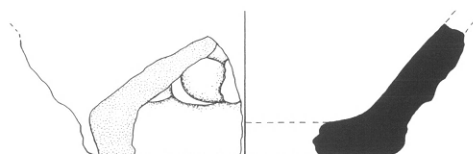
K537

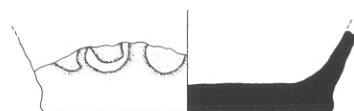
K538

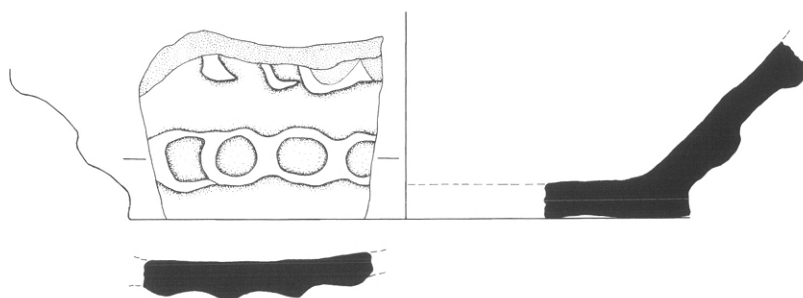
K539

K540

K541

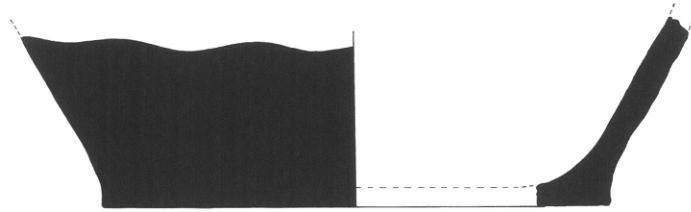

K542

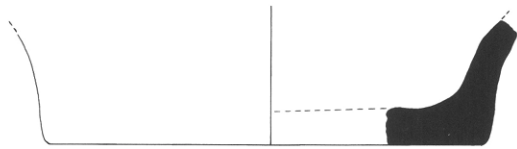
Κλ. 1:3

Εικ. 41. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

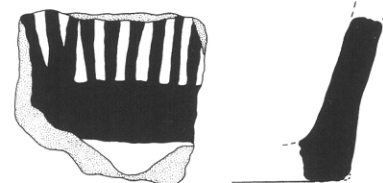

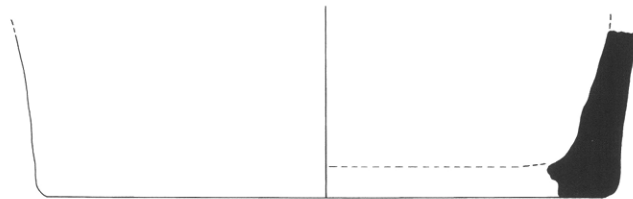
K543

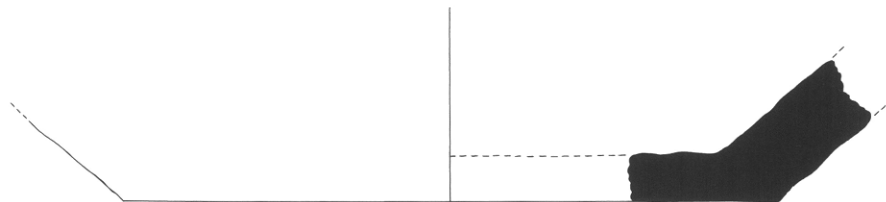
K544

K545

K546

K547

Κλ. 1:3

Εικ. 42. Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία.

Άνασκηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: τμήμα ὀριζόντιας ἔξερξης ταινίας, με σχοινοειδή διακόσμηση, ἄνωθεν βάσης. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 12 ἐκ., Πάχος β: 1.3 ἐκ.

K541 (94/Z1/98ζ).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικροῦ πιθοειδοῦς (Εἰκ. 41).

Άνασκηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας ἔξερξης ταινίας, με σχοινοειδή διακόσμηση, ἄνωθεν βάσης. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 11.2 ἐκ., Πάχος β: 1.1 ἐκ.

K542 (94/Z4/1α).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πίθου (Εἰκ. 41, Πίν. 11).

Άνασκηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: δυὸ ὀριζόντιες ἔξεργες ταινίες, με σειρὰ κυκλικῶν ἐντυπώσεων, ἄνωθεν βάσης. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, χονδροειδής. Δβ: 22 ἐκ., Πάχος β: 1.4 ἐκ.

K543 (94/H12B/10δ).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μεγάλου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 42).

Άνασκηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, χονδροειδής. Δβ: 20 ἐκ., Πάχος β: 9 χιλ.

K544 (94/H12B/20β).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 42).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ροδόχρους πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 17 ἐκ., Πάχος β: 1.5 ἐκ.

K545 (94/H21/17).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης μεγάλου πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 42).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία βάσης, ραβδωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: -

K546 (94/H22/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πίθου/πιθοειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 42).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 22 ἐκ.

K547 (94/Θ4/22γ).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πίθου (Εἰκ. 42).

Ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 26 ἐκ., Πάχος β: 1.85-1.9 ἐκ.

11.3 Πιθαμφορεῖς

K548 (93/B5/29α).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πιθαμφορέα (amphoroid jar) (Εἰκ. 43).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κυλινδρικός λαιμός. Καστανομέλανη βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 22.5 ἐκ. (ἔσωτ.).

K549 (93/B5/52 & 93/B5/65α-β).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πιθαμφορέα (3 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 43, Πίν. 11).

Ἐξώκυρτο, κυρτὸ χεῖλος, στρογγυλεμένο ἔξωτερικά, κυλινδρικός λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἄνω επιφάνεια χείλους: ἐπίθετα ἀνάγλυφα, ὀλόβαφα, φυλλοειδὴ κοσμήματα (σώζονται τρία), τὰ ὅποια πλασιώνονται ἀπὸ κυματοειδεῖς μελανὲς ταινίες. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, λεπτὴ ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἐπὶ λαιμοῦ ὀριζόντια σειρὰ ἀπὸ φυτικά κοσμήματα (ἄνθη). Ἐσωτ.: λαιμὸς ὀλόβαφος. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δχ: 32.7 ἐκ. (ἔσωτ.) - 25 ἐκ. (ἔσωτ.).

Συνανῇκουν με **K555** - 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/32α-β (τμήματα λαιμοῦ καὶ ὤμου).

K550 (93/B16/86).

Τμήμα χείλους πιθαμφορέα (Εἰκ. 43).

Ἐξώκυρτο, τετραγωνισμένο χεῖλος. Μελανὴ καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ ραβδωτὴ διακόσμηση (μελανή). Ἐσωτ.: ταινία κάτωθεν χείλους (καστανέρυθη). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 27 ἐκ.

K551 (94/ΣΤ2Α/1β).

Τμήμα χείλους άμφορέα/πιθαμφορέα (Εικ. 44). Έξωστροφο, στρογγυλεμένο χείλος, ίχνη κυλινδρικού λαιμού. Μελανή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: ταινία χείλους (:). Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δχ: 24 έκ.

K552 (94/H21/5β).

Τμήμα χείλους καί γένεση λαιμού πιθαμφορέα (Εικ. 44).

Έξώκυρτο, επίπεδο χείλος, γένεση κυλινδρικού λαιμού. Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο, άνω επιφάνεια χείλους όλόβαφη. Έσωτ.: ταινία χείλους (:). Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρο.

Δχ: 28 έκ. (έξωτ.) - 20 έκ. (έσωτ.).

K553 (93/A18/6).

Τμήμα λαιμού καί ώμου πιθαμφορέα (Εικ. 44). Κυρτὸς ώμος. Μελανή, πορφυρή βαφή. Έξωτ.: πορφυρή επίπετη όριζόντια ταινία, στη βάση τοῦ λαιμού, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Έσωτ.: Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

K554 (93/B4 Έπέκτ. Δ/44).

Τμήμα λαιμού καί ώμου πιθαμφορέα (Εικ. 44, Πίν. 12).

Έξεργος δακτύλιος στη βάση τοῦ λαιμού. Μελανή βαφή. Έξωτ.: τρία κάθετα σιγμοειδή καί μία κάθετη εὐθεία ταινία, ἐπὶ όριζόντιας ταινίας στη βάση τοῦ λαιμού, με σειρὰ άνηρημένων σταγονοειδῶν κοσμημάτων ἐξ αὐτῆς. Δεύτερη όριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῶν καί λεπτή όριζόντια, κυματοειδῆς ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Έσωτ.: κάτω μέρος πλατιάς ταινίας χείλους (όλόβαφος λαιμός), με κυματοειδῆς κάτω ὅριο, καί λεπτή κυματοειδῆς όριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπό, χονδροειδῆς.

K555 (93/B4 Συγκ. Άγγείων/32α-β).

Τμήμα λαιμού καί ώμου πιθαμφορέα (2 συγκολλώμενα) (Εικ. 44, Πίν. 12).

Έξεργος δακτύλιος στη βάση τοῦ λαιμού. Μελανή βαφή. Έξωτ.: φυτικό κόσμημα (άνθος), άνωθεν μίας λεπτῆς καί μίας πλατιάς όριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: πλατιά ταινία χείλους (όλόβαφος λαιμός). Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρο έξωτερικά, χονδροειδῆς. Συνανήκοντα με

K549 - 93/B5/52 65α-β.

K556 (93/B5/69).

Τμήμα λαιμού καί ώμου πιθαμφορέα (Εικ. 45, Πίν. 12).

Έξεργος δακτύλιος στη βάση τοῦ λαιμού. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ίχνη δύο λεπτῶν όριζόντιων ταινιῶν στὸν λαιμό, πλατιά ταινία κάτωθεν αὐτῶν, καί ἐπὶ τοῦ ώμου, τμήμα καμπυλόγραμμου κοσμήματος καί φυτικό κόσμημα, πιθανότατα άπεικόνιση δένδρου με δύο φυλλοφόρους κλάδους. Έσωτ.: ταινία χείλους (όλόβαφος λαιμός). Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K557 (94/B42B/86).

Τμήμα καί λαιμού καί ώμου πιθαμφορέα (Εικ. 45).

Υψηλός, κυλινδρικός λαιμός, έξεργος δακτύλιος στη βάση τοῦ λαιμού. Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

K558 (94/Γ1B/3).

Τμήμα λαιμού καί ώμου πιθαμφορέα (Εικ. 45, Πίν. 12).

Ανάγλυφος δακτύλιος στη βάση τοῦ λαιμού. Μελανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία κάτωθεν δακτυλίου. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K559 (93/B1/1ε).

Τμήμα βάσης καί τοιχώματος πιθαμφορέα (Εικ. 45).

Δισκοειδῆς βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Καστανή, πορφυρή βαφή. Έξωτ.: πορφυρή όριζόντια ταινία άνωθεν βάσης ἐπὶ καστανοῦ βάθους. Έσωτ.: άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρο, χονδροειδῆς. Δβ: 17 έκ.

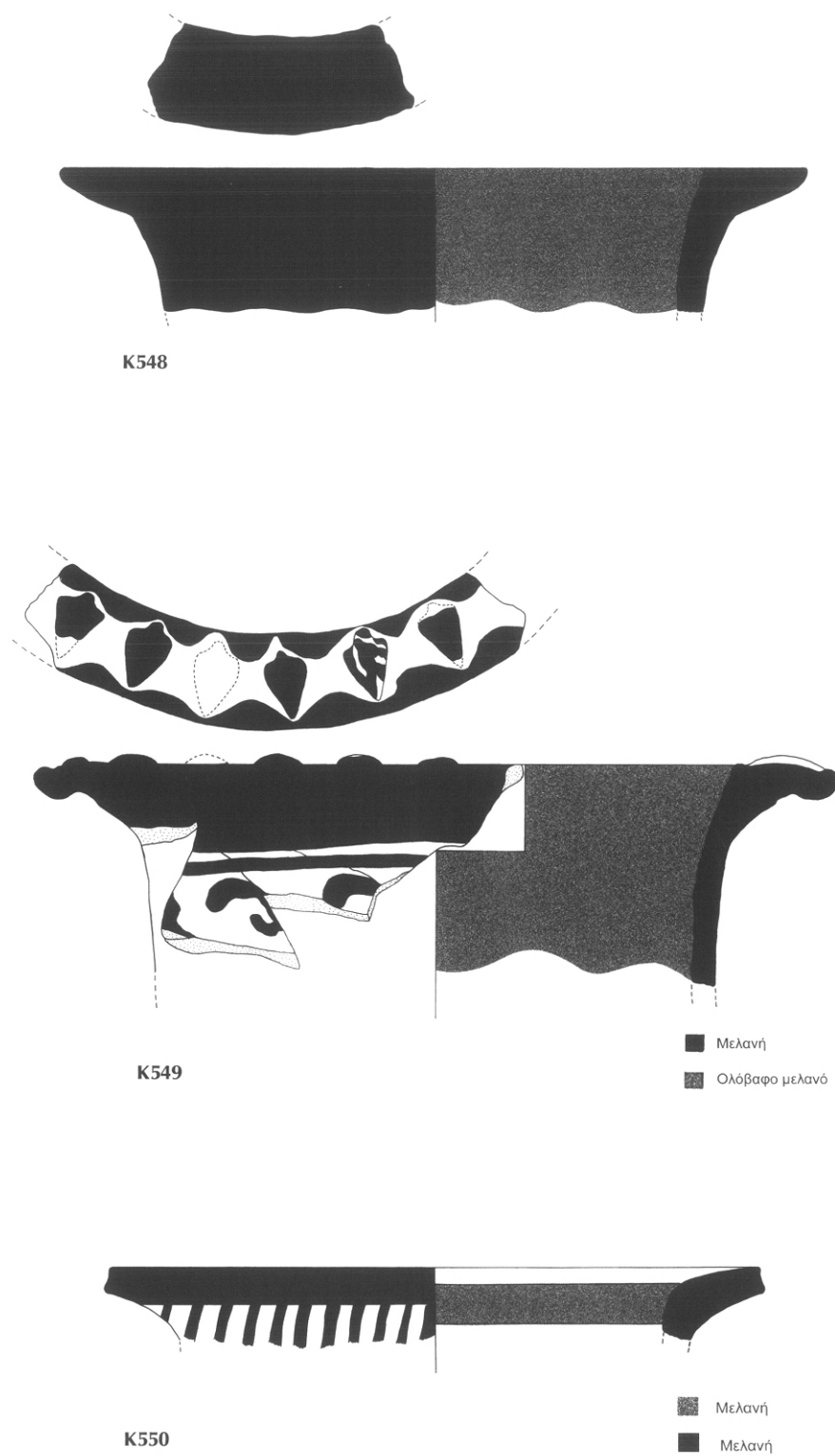
K560 (93/B5/142α-β).

Τμήμα βάσης καί τοιχώματος πιθαμφορέως/πιθοειδοῦς άγγείου (Εικ. 45).

Επίπεδη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης Καστανομέλανη βαφή. Έξωτ.: άπροσδιόριση διακόσμηση καί ίχνη φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σέ λοξή διάταξη, άνωθεν τῆς βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ροδόχρους πυρήνας, επίχρισμα ώχρο/λευκωπό, χονδροειδῆς. Δβ: 22 έκ.

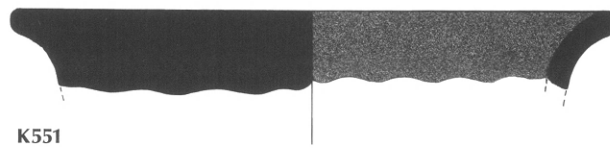
K561 (93/B5/142δ).

Τμήμα βάσης καί τοιχώματος πιθαμφορέα (Εικ. 45).

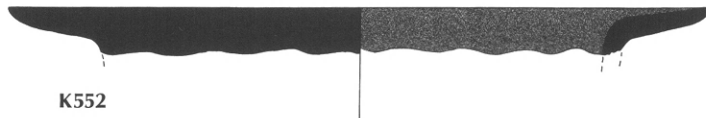

Κλ. 1:3

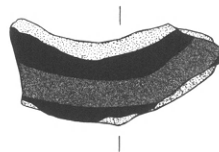
Εικ. 43. Πιθαμφορεῖς.

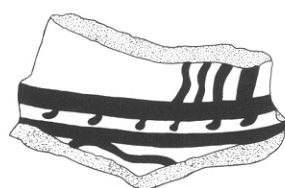
K551

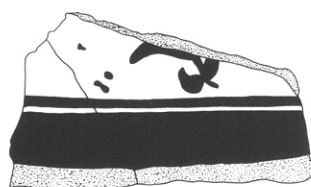
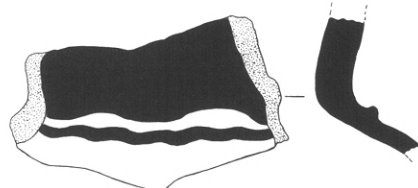
K552

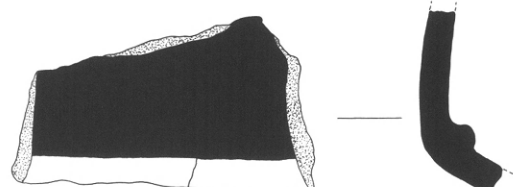
K553

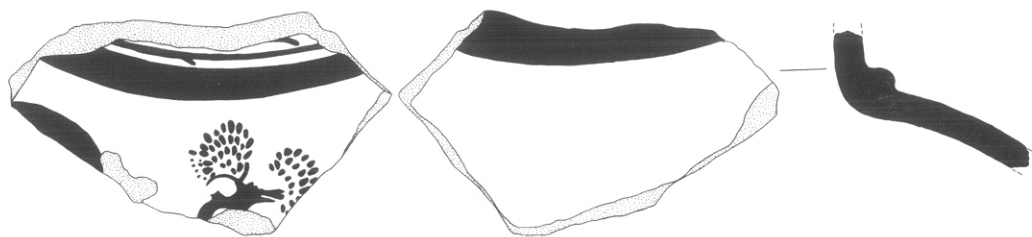
K554

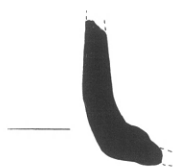
K555

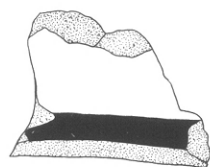

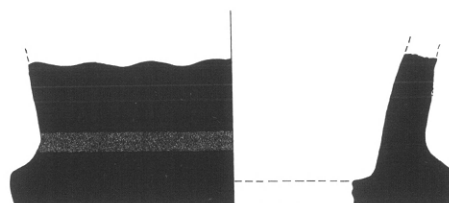
K556

K557

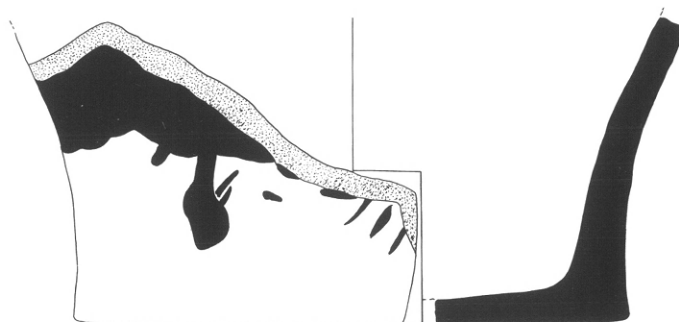

K558

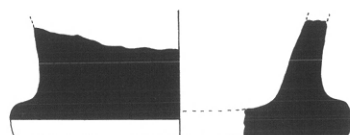

K559

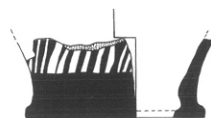
■ Καστανή
■ Πορφύρεα

K560

K561

K562

Κλ. 1:3

Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Μελανή βαφή. Έσωτ.: Όλόβαφο ή ταινία βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρυσμα ώχρό, προσμίξεις. Δβ: 13 εκ.

K562 (94/H2B/4).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος μικκύλου πιθαμφορέα (:) (Εικ. 45, Πίν. 12).

Δισκοειδής βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Έρυθρη βαφή. Έσωτ.: πλατιά ταινία βάσης και ραβδωτή διακόσμηση άνωθεν αυτούς. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρυσμα ώχρό.

Δβ: 7 εκ.

12. Πρόχοι/Άμφορείς

K563 (93/Περισυλλογή/88).

Άκέραιο χείλος και τμήμα λαιμού μικκύλης πρόχου/άμφορέα (Εικ. 46).

Έξωστροφο χείλος, ήπια διαφοροποιημένος λαιμός. Έρυθρη βαφή. Έσωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρος πυρήνας, χονδροειδής. Δχ: 5.2 εκ.

K564 (93/A20/3).

Τμήμα χείλους και λαιμού πρόχου (ewer) (Εικ. 46).

Έξωκυρτο χείλος, κυλινδρικός λαιμός. Καστανέρυθη βαφή. Όλόβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρυσμα λευκωπό, πολλές προσμίξεις.

Δχ: 17 εκ.

K565 (93/A21/1).

Τμήμα χείλους και λαιμού πρόχου/άμφορέα (ewer) (2 συνανήκοντα) (Εικ. 46, Πίν. 12).

Έξωστροφο τετραγωνισμένο χείλος, βραχύς, συγκλίνων λαιμός. Μελανή βαφή. Έσωτ.: Όλόβαφος λαιμός. Έσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ώχρος πηλός, επίχρυσμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 14 εκ.

K566 (93/A21/1β).

Τμήμα χείλους, λαιμού και κοιλίας μικκύλης πρόχου/άμφορέα (Εικ. 46, Πίν. 12).

Εύθυ, λεπτυνόμενο χείλος, άκέραιη κάθετη λαβή, έλλειψοειδούς/κυλινδρικής διατομής, εκ του χείλους, μέχρι τη μέγιστη διάμετρο, μη διαφοροποιημένος λαιμός, βαθμίδα έσωτερικά, στη συμβολή ώμου και κοιλίας. Καστανέρυθη

βαφή. Έσωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δχ: 2.5 εκ.

K567 (93/A21/15).

Τμήμα χείλους, λαιμού και κοιλίας μικρής πρόχου/άμφορέα (Εικ. 46).

Έξωστροφο χείλος, έκφυση κάθετης λαβής, έλλειψοειδούς πεπλατυσμένης διατομής, εκ του χείλους, και ύπερυψωμένης άνωθεν αυτού, ήπια διαφοροποιημένος λαιμός, σφαιρικό σώμα. Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δχ: -

K568 (93/A56/1).

Τμήμα χείλους, λαιμού και ώμου πρόχου/άμφορέα (2 συγκολλώμενα, 4 συνανήκοντα) (Εικ. 46).

Εύθυ/έλαφρά έξωστροφο, όρθιο χείλος, βραχύς, κυλινδρικός λαιμός, έντονα κυρτός ώμος. Άβαφο. Έσωτ.: ίχνη καύσης επί του χείλους. Έσωτ.: όμοιογενή ίχνη καύσης. Ώχρος πηλός, επίχρυσμα ώχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: -

K569 (93/B1/14).

Τμήμα χείλους, και λαιμού πρόχου/άμφορέα (Εικ. 46).

Έλαφρά έξωστροφο, στρογγυλεμένο χείλος, ύψηλός, κυλινδρικός λαιμός. Άβαφο. Έσωτ.: τρεις όριζόντιες έγχαράξεις κάτωθεν χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρυσμα πορτοκαλόχρουν, προσμίξεις. Δχ: 10 εκ.

K570 (93/B3γ/10α).

Τμήμα χείλους, λαιμού και γένεση ώμου πρόχου/άμφορέα (Εικ. 46).

Έντονα έξωστροφο χείλος, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτός ώμος. Μελανή βαφή. Έσωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός με μίκα. Δχ: 9 εκ.

K571 (93/B4/11).

Τμήμα χείλους, λαιμού και γένεση ώμου πρόχου/άμφορέα (ewer) (Εικ. 46, Πίν. 12).

Έξωκυρτο, λεπτό χείλος, ύψηλός, συγκλίνων λαιμός. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα.

Δχ: 9 εκ.

K572 (93/B4/12).

Τμήμα χείλους και λαιμού πρόχου/άμφορέα (Εικ. 46).

Έλαφρά έξωστροφο χείλος, βραχύς, άποκλί-

νων λαιμός, ἔνδειξη προχοῆς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δχ: 8 ἐκ.

K573 (93/B4/74).

Τμήμα χείλους, καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (Εἰκ. 46).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, συγκλίνων λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ ἴχνη πλατιάς ταινίας ἐπὶ λαιμοῦ. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὡχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 11 ἐκ.

K574 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/6).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 46).

Εὐθὺ χεῖλος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς, κάτωθεν τοῦ χείλους, βραχύς, ἀποκλίνων, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὡχρό. Δχ: 5 ἐκ.

K575 (93/B5/10).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 46).

Ἐξώστροφο, ἐσωτερικὰ κοῖλο χεῖλος, βραχύς, ἀποκλίνων λαιμός. Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα, χονδροειδής. Δχ: 8 ἐκ.

K576 (93/B5/10α).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 46, Πίν. 12).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς, ὑπερυψωμένης ἄνωθεν χείλους, μὲ ἐπίθετο πλαστικὸ κομβίον, στὸ ἄνω μέρος τῆς λαβῆς, κυλινδρικός λαιμός. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Δχ: 11 ἐκ.

K577 (93/B5/48δ).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλης πρόχου/προχοῖδίου (Εἰκ. 46).

Ἐξώστροφο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἥπιος, ἔξεργος δακτύλιος στὸν λαιμό. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὡχρό. Δχ: 2.5 ἐκ. (ἔσωτ.) - 3.2 ἐκ. (ἔσωτ.).

K578 (93/B5/48ε).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλης πρόχου (Εἰκ. 47).

Ἐξώκυρτο, στρογγυλεμένο χεῖλος, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό. Δχ: 3 ἐκ.

K579 (93/B5/48η).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλης πρόχου (Εἰκ. 47).

Ἐξώστροφο, τετραγωνισμένο χεῖλος, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό. Δχ: 3.5 ἐκ.

K580 (93/B5/52α).

Τμήμα χείλους καὶ γένεση λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (Εἰκ. 47).

Ἐξώκυρτο, τετραγωνισμένο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ ἀναστροφή. Καστανομέλανη βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὡχρό, προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

K581 (93/B8/15δ).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ τοιχώματος μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 47).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, μέχρι τῆς μέγιστης διάμετρο. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δχ: -

K582 (93/B15/22).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ λοξότμητης πρόχου (Εἰκ. 47, Πίν. 12).

Ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ περιχελίωμα ἐξωτερικά, ἀκέραιη χαμηλὴ προχὴ, κυλινδρικός λαιμός, τμήμα ἐπίθετου κωνικοῦ κομβίου στὸν λαιμό. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὡχρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὡχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K583 (93/B15/30ζ).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου (Εἰκ. 47).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἔλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐκ χείλους, μέχρι τῆς μέγιστης διάμετρο, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὡχρό. Δχ: 6.2 ἐκ.

K584 (93/B15/58).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμὸς καὶ τμήμα ὤμου μικρῆς πρόχου (Εἰκ. 47, Πίν. 12).

Ἐξώστροφο χεῖλος, λοξότμητη προχὴ, ἔκφυση κάθετης λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐρυ-

θρή βαφή. Έξωτ.: ἴχνη βαφῆς (όλόβαφο:). Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρό.

Δχ: 2.85 έκ. ἐπὶ 4.10 έκ.

K585 (93/B16/17).

Τμήμα χείλους, καὶ τοιχώματος μικρῆς πρόχου, μὲ χαμηλὴ προχοή (low spouted jug) (Εἰκ. 47).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο, συγκλίνον χεῖλος, σχεδὸν ἀκέραιη ἀνοιχτὴ προχοή. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: -

K586 (93/B16/87).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (Εἰκ. 47).

Ἔντονα ἐξώστροφο, τετραγωνισμένο, ἐπικλινὲς χεῖλος, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Έξωτ.: Ὀλόβαφο. Έσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρό. Δχ: 7.7 έκ.

K587 (93/B16/220ε).

Τμήμα χείλους, καὶ λαιμοῦ μικρῆς ραμφόστομης πρόχου (Εἰκ. 47).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀποκλίνων, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός, σχεδὸν ἀκέραιη ραμφόστομη προχοή. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K588 (94/B24/5).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 47, Πίν. 12).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, ὄρθιο χεῖλος, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς/κυλινδρικής διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, μέχρι τῆς μέγιστης διάμετρο, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός, κυρτὸς ὦμος, σφαιρικὸ σῶμα (:). Μελανὴ βαφή. Έξωτ.: ἴχνη ταινίας χείλους, ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ γύρω ἀπὸ βάση λαβῆς, ἴχνη φυτικής διακόσμησης σὲ ὀριζόντια διάταξη (μίσχοι μὲ κρόκους:), στὸν ὦμο, ἄνωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Ἐπὶ λαβῆς, λοξές, ἐγκάρσιες ταινίες. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρό. Δχ: -

K589 (94/B28/6).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 47, Πίν. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, λεπτυνόμενο χεῖλος, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Μελανὴ βαφή. Έξωτ.: ἴχνη ταινίας χείλους καὶ διακόσμηση ἀνηρτη-

μένων μίσχων μὲ κρόκους σὲ λοξὴ καὶ κάθετη διάταξη, ἐπὶ τοῦ ὤμου. Έσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρό. Δχ: -

K590 (94/E4/30α).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 47).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἴχνη προχοῆς, σχετικὰ ὑψηλός, κυλινδρικός λαιμός. Μελανὴ βαφή. Έξωτ.: Ὀλόβαφο. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K591 (94/ΣΤ2Α/1).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμός, καὶ γένεση ὤμου μικρῆς τριφυλλόσχημης πρόχου (Εἰκ. 47, Πίν. 13).

Ἐξώστροφο, τριφυλλόσχημο χεῖλος, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις. Δχ: 4 έκ. ἐπὶ 3.3 έκ.

K592 (94/ΣΤ7Α/8).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου ἀμφορέα (Εἰκ. 47, Πίν. 13).

Ἐξώστροφο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ὑπερυψωμένης ἄνωθεν χείλους, μέχρι τῆς μέγιστης διάμετρο, σφαιρικὸ σῶμα. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: -

K593 (94/ΣΤ9Α/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου (low spouted jug) (Εἰκ. 47).

Εὐθύ, λεπτυνόμενο, ἐλαφρὰ συγκλίνον χεῖλος, ἴχνη προχοῆς. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K594 (94/ΣΤ11Α/9).

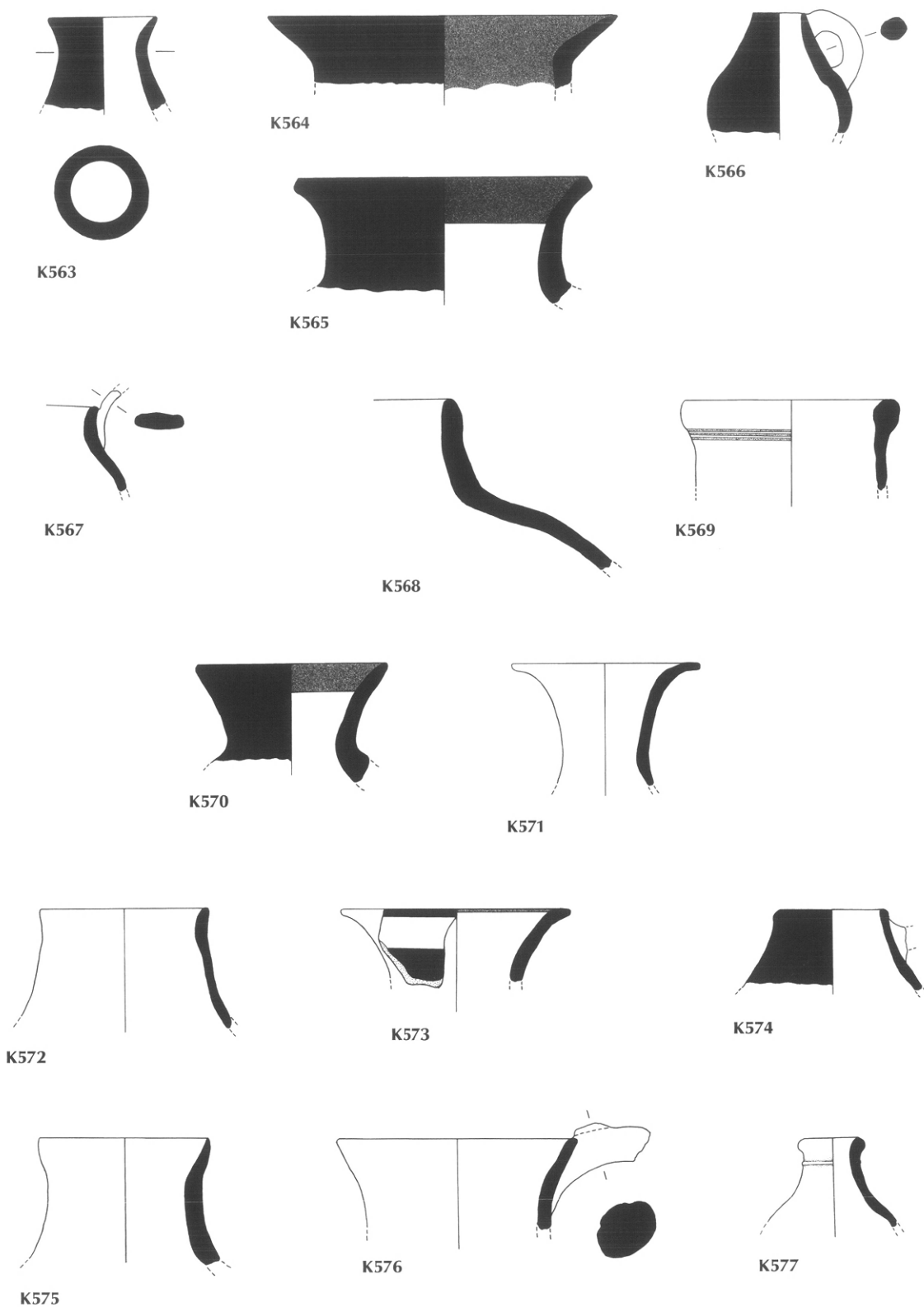
Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 47).

Ἐξώστροφο, στρογγυλεμένο χεῖλος, σχεδὸν κυλινδρικός, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: Ὀλόβαφο χεῖλος καὶ λαιμός, ὀριζόντιες ἐγχαράξεις ἐπὶ λαιμοῦ. Έσωτ.: πλατιὰ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρό. Δχ: 5 έκ.

K595 (94/Z2B/130).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 48, Πίν. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, στρογγυλεμένο

Κλ. 1:3

Εικ. 46. Πρόχοι/Άμφορεῖς.

K578

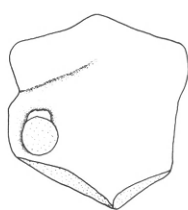
K579

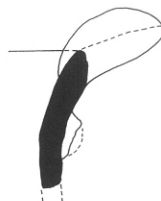
K580

K581

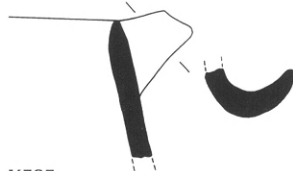
K582

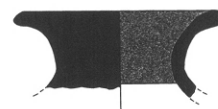
K583

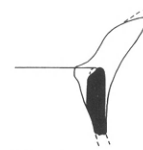
K584

K585

K586

K587

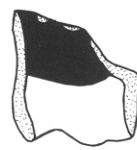
K588

K589

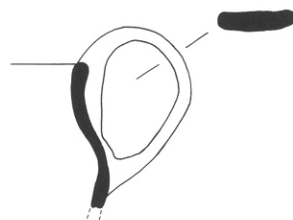
K590

Κλ. 1:2

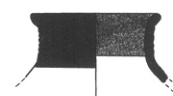
K591

K592

K593

K594

Κλ. 1:3

Εικ. 47. Πρόχοι/Άμφορεϊς.

έξωτερικά, έκφυση κάθετης λαβής, έλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐκ τοῦ χεῖλους, καὶ ἐλαφρὰ ὑπερυψωμένης ἄνωθεν αὐτοῦ, κυλινδρικός λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: μελανὸ βάθος, ἴχνη λευκῆς βαφῆς, κάτωθεν λαβῆς. Ἐσωτ.: ἴχνη μελανῆς. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς κατὰ τόπους, προσμίξεις. Δχ: -

K596 (94/Z2Γ/1).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμός, καὶ γένεση ὤμου μικκύλης πρόχου (Εἰκ. 48, Πίν. 13).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐκ τοῦ χεῖλους, μέχρι τοῦ ὤμου, διαφοροποιημένος λαιμός, ἀπίοσχημο (:) σῶμα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία ἐπὶ χεῖλους, δύο ὀριζόντιες ταινίες ἐπὶ λαιμοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 3 ἐκ.

K597 (94/Z5Α/7).

Τμήμα χεῖλους, λαιμοῦ, καὶ ὤμου μεγάλου ἀμφορέα (Εἰκ. 48, Πίν. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, σχεδὸν ὀρθιο χεῖλος, βραχύς, ἐλαφρὰ συγκλίνων λαιμός, έκφυση κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς στὸ σημεῖο τῆς έκφυσης, ἐκ τοῦ χεῖλους, μέχρι τοῦ ὤμου. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἔξεργος δακτύλιος στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις.

Δχ: -

K598 (94/Z5Α/11).

Τμήμα χεῖλους λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (ewer); (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 48).

Ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Καστανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: σποραδικὰ ἴχνη ἐρυθρῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: πλατιὰ ταινία χεῖλους (καστανή). Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 14 ἐκ.

K599 (94/Z5Α/12).

Τμήμα χεῖλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μεγάλου ἀμφορέα (2 συνανήκοντα) (Εἰκ. 48).

Εὐθύ, ὀρθιο, λεπυνόμενο χεῖλος, βραχύς, ἀποκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 8 ἐκ.

K600 (94/Z6/78).

Τμήμα χεῖλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 48).

Ἐξώστροφο, ἐσωτερικὰ κοῖλο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, σχετικὰ βραχύς, συγκλίνων λαιμός. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: δύο ὀριζόντιες πορφυρὲς ταινίες ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: πλατιὰ ταινία χεῖλους (μελανή). Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 15 ἐκ.

K601 (94/Z9Γ/7).

Τμήμα χεῖλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 48).

Εὐθύ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἴχνη προχοῆς, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K602 (94/Z9Γ/17).

Τμήμα χεῖλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 48).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, έκφυση κάθετης λαβῆς, κυλινδρικής διατομῆς, ἐκ τοῦ χεῖλους, καὶ ἴχνη προχοῆς, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K603 (94/Z9Γ/42).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμὸς καὶ τμήμα ὤμου μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 48, Πίν. 13).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, έκφυση κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐκ τοῦ χεῖλους, βραχύς, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, ἄνω ἐπιφάνεια χεῖλους ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἄδρὴ ἐπιφάνεια. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 3.5 ἐκ.

K604 (94/Z10/7).

Τμήμα χεῖλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μεγάλου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 48, Πίν. 13).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, έκφυση κάθετης λαβῆς, κυλινδρικής διατομῆς, ἐκ τοῦ χεῖλους, ἀποκλίνων λαιμός. Καστανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: λευκὴ πλατιὰ ταινία χεῖλους, καὶ λοξὰ φυλλοειδῇ, κυρίως ὀξύληκτα κοσμήματα κάτωθεν αὐτῆς, ἐπὶ καστανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.

Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 7 ἐκ.

K605 (94/Z11/67ε).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (Εἰκ. 49, Πίν. 13).

Ἔντονα ἐξώστροφο/ἐξώκυρτο χεῖλος, σχετικὰ βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: χεῖλος, ἄνω ἐπιφάνεια ὀλόβαφη, ὀριζόντια λευκὴ ταινία κάτωθεν χείλους, κυματοειδὴς ὀριζόντια λευκὴ ταινία κάτωθεν αὐτῆς, ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἴχνη ὀριζόντιας λευκῆς ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: ὀριζόντια λευκὴ ταινία, ἐπὶ πλατιάς, μελανῆς ταινίας χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K606 (94/H2B/5).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (Εἰκ. 49).

Ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 14 ἐκ.

K607 (94/H8A/4).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μικροῦ ἀμφορέα/πρόχου (Εἰκ. 49).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐλλειψοειδὲς στόμιο, ἀκέραιη κάθετη λαβή, κυλινδρικής διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, μέχρι τοῦ ὤμου, διαφοροποιημένος λαιμός. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια χείλους ὀλόβαφη. Ὀλόβαφος λαιμὸς καὶ λαβή, ταινία γύρω ἀπὸ βάση λαβῆς. Ἐσωτ.: κυματοειδὴς ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K608 (94/H12B/14).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 49).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, βραχύς, ἔντονα ἀποκλίνων λαιμός. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μεμίκτα. Δχ: 7 ἐκ.

K609 (94/H12B/20).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου ἀμφορέα (Εἰκ. 49).

Εὐθύ, τετραγωνισμένο, ὀρθιο χεῖλος (collar neck), βραχύς, ἀποκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Ἄβα-

φο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 5 ἐκ.

K610 (94/H12Γ/5).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου πρόχου (Εἰκ. 49).

Ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K611 (94/H21/1).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (Εἰκ. 49).

Ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἀναστροφή, βραχύς, συγκλίνων λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

K612 (94/H21/5).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 49).

Ἔντονα ἐξώστροφο χεῖλος, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς/σχεδὸν κυλινδρικής διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, μέχρι τῆς μέγιστης διαμέτρο, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, σφαιρικό σῶμα. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K613 (94/H24/14α).

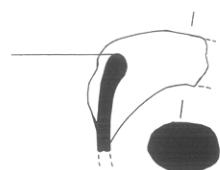
Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου μικκύλης πρόχου (Εἰκ. 50).

Ἐξώστροφο χεῖλος, κωνικό κομβίο κάτωθεν χείλους, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: λοξὸ φυλλοειδὲς κοσμημα σὲ πορφυρὴ βαφή, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 4 ἐκ.

K614 (94/H24/18).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

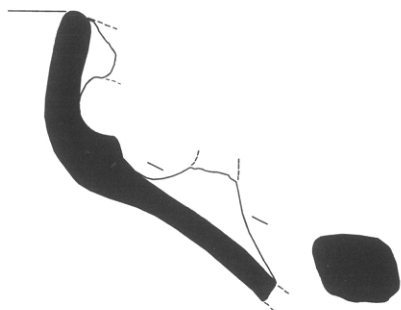
Ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς ἐκ τοῦ χείλους, βραχύς, ἀποκλίνων λαιμός. Μελανή, πορφυρὴ, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια φυλλοειδὴ κοσμήματα σὲ πορφυρὴ βαφή ἐπὶ μελανοῦ βάθους, ἴχνη λευκῆς βαφῆς. Ἐσωτ.: ἴχνη πορφυρῆς βαφῆς (καμπυλόγραμμα φυτικά, μισχοειδὴ κοσμήματα) ἐπὶ πηλοῦ. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δχ: 19.7 ἐκ.

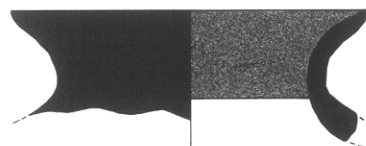
K595

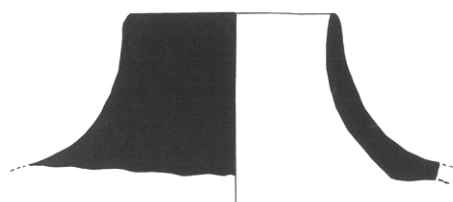
K596

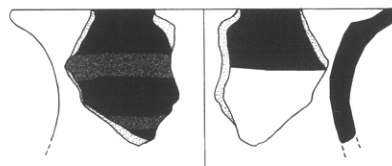
K597

K598

K599

K600

■ Μελανή
■ Πορφυρή

K601

K603

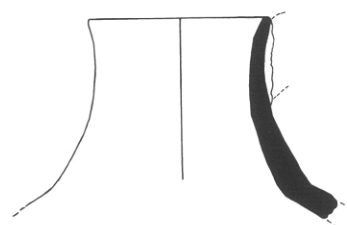

K602

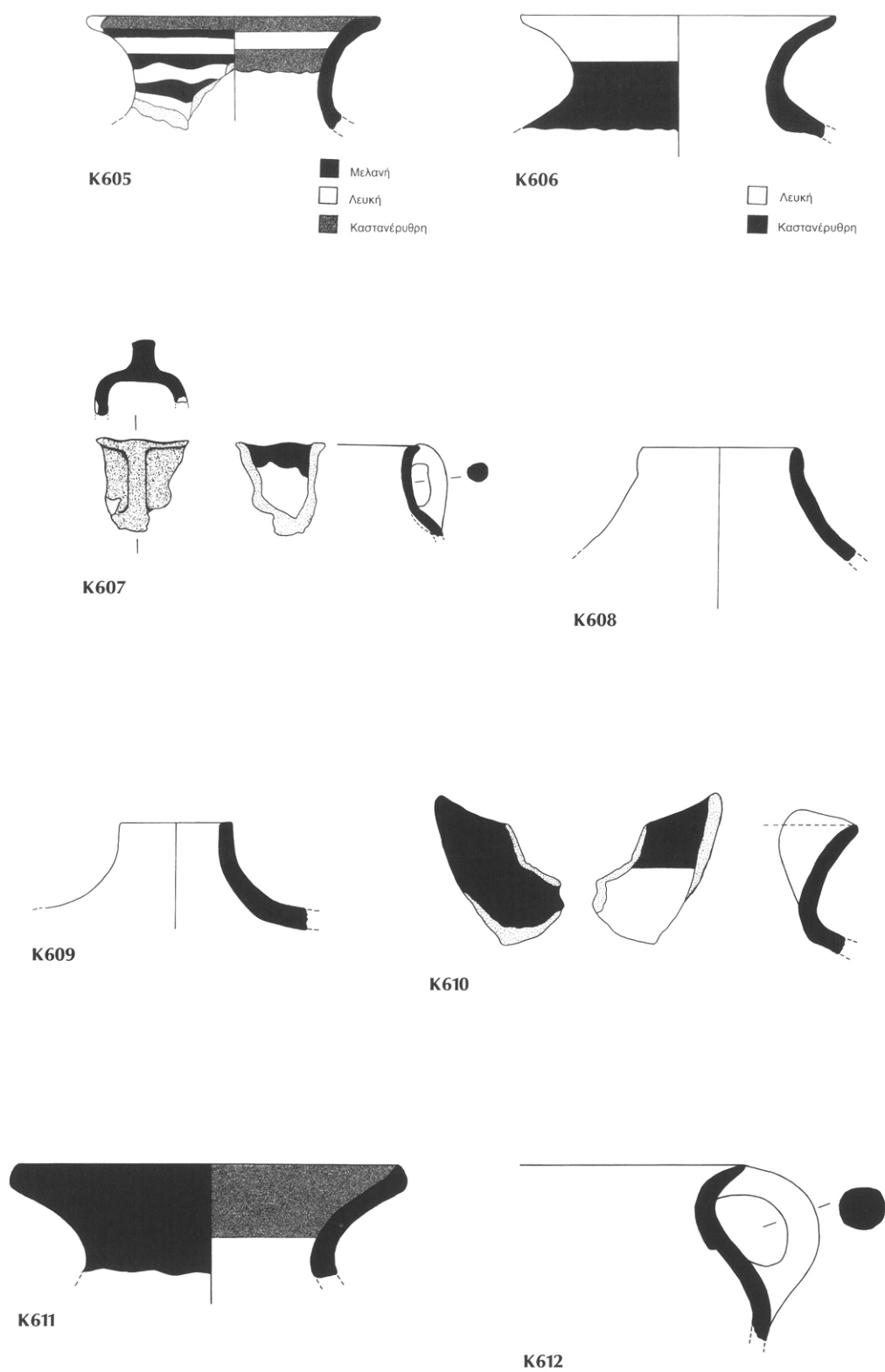
K604

■ Καστανή
□ Λευκή

Κλ. 1:3

Εικ. 48. Πρόχοι/Άμφορείς.

Κλ. 1:3

Εικ. 49. Πρόχοι/Άμφορεῖς.

K615 (94/H29B/1).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (ewer;) (Εἰκ. 50, Πίν. 13).

Ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ ἀναστροφή, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, βραχύς, συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο χεῖλος καὶ λαιμός. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 17 ἐκ.

K616 (94/H29Θ/4β).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (ewer) (3 συνανήκοντα) (Εἰκ. 50, Πίν. 13).

Ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ ἀναστροφή, στρογγυλεμένο ἐξωτερικά, κυλινδρικός λαιμός. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἔξεργος δακτύλιος στὸν λαιμό. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 16 ἐκ.

K617 (94/Θ2/1).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ, γένεση κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K618 (94/Θ5/1).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ, καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός, ὠσειδὲς σῶμα. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K619 (94/Θ5/26α).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

Εὐθὺ χεῖλος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς ἐκ χείλους, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 3.5 ἐκ.

K620 (94/Θ9/8).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμός, καὶ γένεση ὤμου μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50, Πίν. 13).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ὑψηλός, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός, βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 1.6 ἐκ.

K621 (93/A15A/5).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

Κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ἵχνη δύο κάθετων ταινιῶν ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

K622 (93/A17/3).

Τμήμα λαιμοῦ πρόχου (Εἰκ. 50).

Ὑψηλός, συγκλίνων λαιμός, μὲ ἔκφυση κάθετης λαβῆς. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἐλάχιστα ἵχνη βαφῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K623 (93/A35/6).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ πορφυρὰ καμπυλόγραμμα κοσμήματα, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

K624 (93/A36/12).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 50).

Κυρτὸς ὦμος. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λαιμὸς Ὀλόβαφος, ἵχνη ραβδωτῆς διακόσμησης στὸν ὦμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K625 (93/A49/2, 3).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 50, Πίν. 13).

Βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ραβδωτὴ διακόσμηση στὸν ὦμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K626 (93/A53/5).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Γένεση χείλους, κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ὀλόβαφου λαιμοῦ, ἵχνη κάθετων ταινιῶν καὶ φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σὲ κάθετη διάταξη, στὸν ὦμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K627 (93/A67/14).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ

βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ πτυχωτὴ διακόσμηση ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K628 (93/A71/5).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Υψηλός, κυλινδρικός λαιμός, μὲ βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά, κυρτὸς ὦμος. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας ταινίας στὸν λαιμό. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό.

K629 (93/B2/4).

Τμήμα λαιμοῦ πρόχου (Εἰκ. 51).

Υψηλὸς λαιμός. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K630 (93/B4/73β).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Σειρὰ ἀνάγλυφης, ἐπίθετης ταινίας μὲ σχοινοειδὴ διακόσμηση. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἴχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K631 (93/B5/66δ).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51, Πίν. 13).

Συγκλίνων λαιμός. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἔξεργος δακτύλιος στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἔντονα ἴχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K632 (93/B5/66ε).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K633 (93/B5/100ε).

Τμήμα λαιμοῦ, ὤμου καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Κυρτὸς ὦμος, ἔκφυση κάθετης λαβῆς ἐκ τοῦ ὤμου, καὶ ὀριζόντιας λαβῆς κάτωθεν αὐτῆς. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ὀριζόντιων ἀπροσδιόριστων κοσμημάτων (ἀνισόπαχων ταινιῶν), ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K634 (93/B5/233ε).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Κυρτὸς ὦμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀκαθόριστα ἴχνη κάτωθεν αὐτῆς). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K635 (93/B8/4).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ δύο ἄλλων ὀριζόντιων ταινιῶν στὴν κοιλία. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K636 (93/B14/20α).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἴχνη ἀπροσδιόριστης διακόσμησης ἐπὶ τοῦ ὤμου (φυτικὸ ἢ σπειροειδὲς κόσμημα, μὲ δύο στιγμὲς ἄνωθεν αὐτοῦ). Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας χεῖλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K637 (93/B15/29).

Τμήμα ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Ἐκφυση κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐπὶ τοῦ ὤμου, μὲ κερατοειδὴ ἀπόφυση στὴ βάση της. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K638 (93/B15/100α).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Κυρτὸς ὦμος, βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, τμήμα καμπυλόγραμου κοσμήματος (σπεύρα) στὸν ὦμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K639 (93/B15/101α).

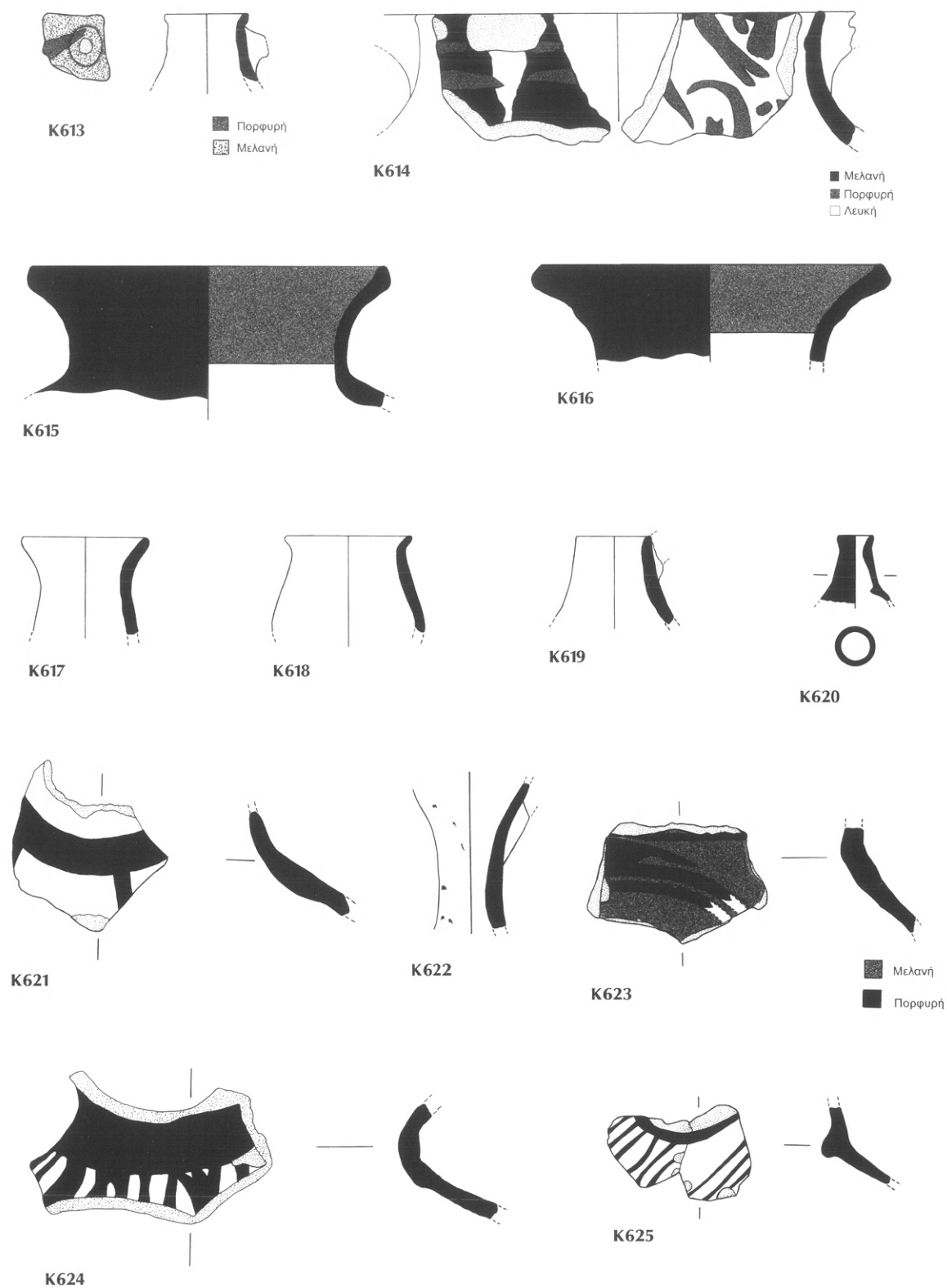
Τμήμα ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Ἐκφυση κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐπὶ τοῦ ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ τμήμα ἄλλης ταινίας στὸν ὦμο, κάτωθεν λαβῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K640 (93/B15/101β).

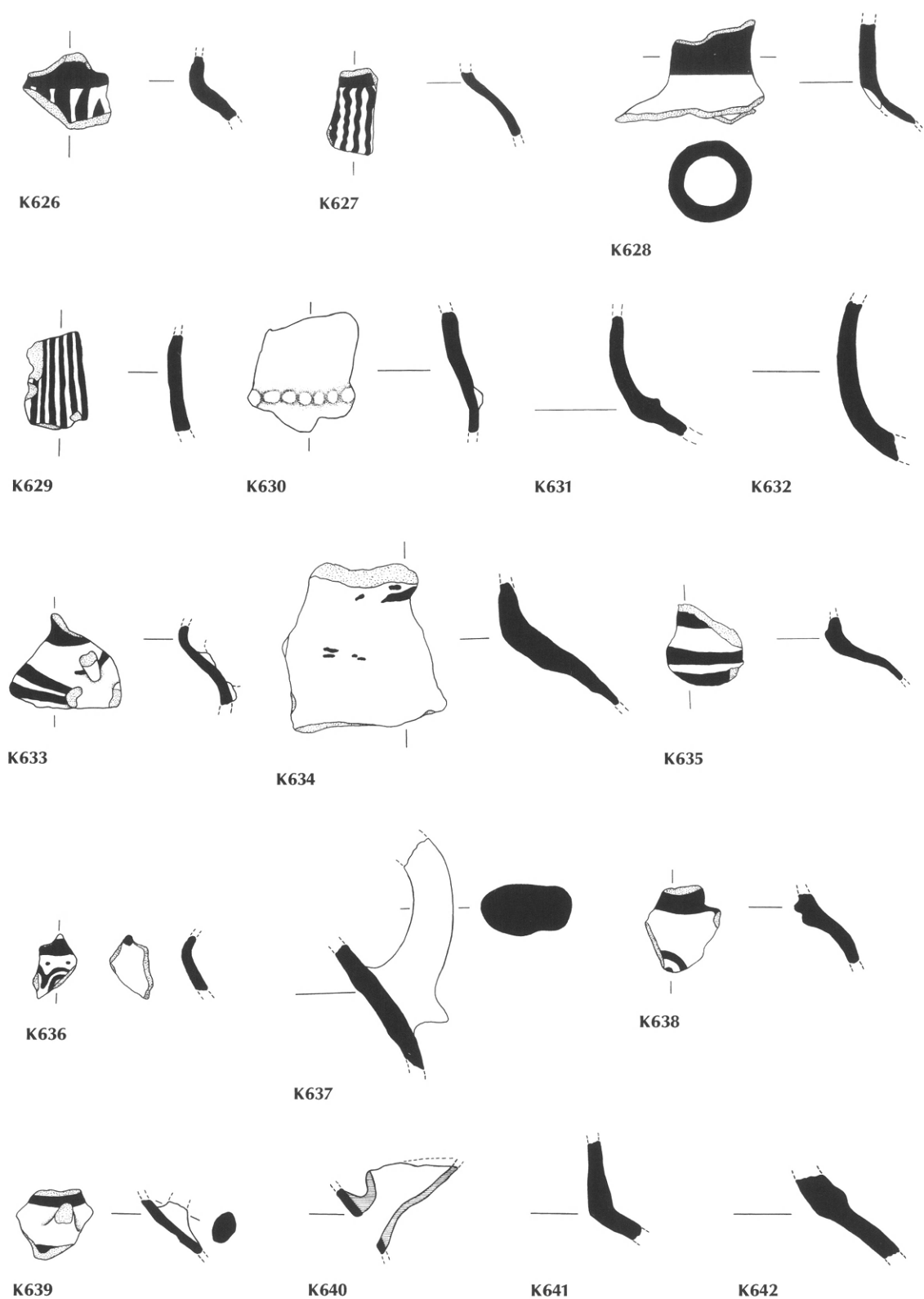
Τμήμα ὤμου μικρῆς πρόχου (Εἰκ. 51).

Τμήμα λοξότμητης προχοῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Κλ. 1:3

Εικ. 50. Πρόχοι/Άμφορείς.

Κλ. 1:3

Εικ. 51. Πρόθοι/Άμφορες.

K641 (93/B15/101γ).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Κυρτὸς ὤμος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

K642 (93/B15/101δ).

Τμήμα ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 51).

Κυρτὸς ὤμος.

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἐλάχιστα ἴχνη βαφῆς, ἔξερτος δακτύλιος στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K643 (93/B15/135α).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Ἐκφυση κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐκ τοῦ ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: κάτω τμήμα ταινίας ποὺ καλύπτει τὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ταινία γύρω ἀπὸ λαβή, ἴχνη ἀπροσδιόριστης διακόσμησης στὸν ὤμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K644 (93/B15/135β).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Κυρτὸς ὤμος, βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K645 (93/B16/9).

Τμήμα λαιμοῦ πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Ύψηλός, κυλινδρικός λαιμός.

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

K646 (93/B16/85β).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Ἄβαφο, ἔξερτος δακτύλιος στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ὡχρὸς/καστανὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

K647 (94/A3/1).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου (Εἰκ. 52, Πίν. 14).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: καταλειβάδα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K648 (94/A17/1).

Τμήμα λαιμοῦ μικρῆς πρόχου (Εἰκ. 52).

Ύψηλός, κυλινδρικός λαιμός, μικρῆς διαμέτρου. Καστανέρυθρη/ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

K649 (94/B34/3).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα ὀριζόντιας ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀκαθόριστων κοσμημάτων ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K650 (94/E8/60α).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Κυρτὸς ὤμος. Μελανή, καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K651 (94/E-Θ23B/4).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ δύο ομάδες ἐκ δύο λεπτῶν ταινιῶν, στὸν ὤμο καὶ σπὴν κοιλία. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K652 (94/E-Θ23B/5).

Τμήμα ὤμου μικρῆς πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἀπροσδιόριστα, ἴσως φυτικά, κοσμήματα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K653 (94/ΣΤ7B/4).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 52).

Βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K654 (94/ΣΤ11A/3).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου μικρῆς πρόχου (Εἰκ. 52). Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: δύο ὀριζόντιες ταινίες καὶ ἴχνη καμπυλόγραμμου κοσμήματος ἄνωθεν

αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις.

K655 (94/Z1A/1).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Κυρτὸς ὤμος. Μελανή, καστανή βαφή. Ἐσωτ.: λεπτή, μελανή ὀριζόντια ταινία στὸν λαιμό, μὲ λεπτὲς κάθετες γραμμὲς ἐξ αὐτῆς, ἐπὶ δύο καστανῶν ὀριζόντιων ταινιῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις.

K656 (94/Z2B/280).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας χείλους μὲ κυματοειδὲς κάτω ὄριο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

K657 (94/Z3Γ/1).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53, Πίν. 14).

Ἐξεργὸς δακτύλιος στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καί, ἐπὶ δακτυλίου, ἔκφυση κάθετης λαβῆς τριγωνικῆς διατομῆς, βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K658 (94/Z4/20α).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53, Πίν. 14).

Κυρτὸς ὤμος. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, δύο λεπτὲς ὀριζόντιες ταινίες κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης στὸν ὤμο. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, προσμίξεις.

K659 (94/Z5/102ε).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53, Πίν. 14).

Ὑψηλὸς λαιμός, κυρτὸς ὤμος. Μελανή, καστανή, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο μελανές, ἀνισόπαχεῖς, σχεδὸν ὀριζόντιες ταινίες ἐπὶ καστανοῦ βάθους, ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἴχνη πτυχωτῆς διακόσμησης στὸν ὤμο, ἐπίθετη, πλατιά, ὀριζόντια, λευκὴ ταινία ἐπὶ πτυχωσέων. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, προσμίξεις.

K660 (94/Z9Γ/7α).

Τμήμα τοιχώματος πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη πλατιάς ταινίας καὶ ραβδωτῆς διακόσμησης, σὲ συνδυασμὸ μὲ ὀξύληκτα φυλλοειδῆ κοσμήματα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις.

K661 (94/Z9Γ/20).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Κυρτὸς ὤμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ὀριζόντιας ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀκαθόριστα ἴχνη διακόσμησης στὸν ὤμο, μικρὸ ἔξεργο κομβίον ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, προσμίξεις.

K662 (94/Z9Γ/20δ).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Κυρτὸς ὤμος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, χονδροειδές.

K663 (94/Z9Γ/21).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53, Πίν. 14).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἢ ὀλόβαφος λαιμός, καὶ ραβδωτῆ διακόσμηση, σὲ συνδυασμὸ μὲ κάθετα φυλλοειδῆ κοσμήματα, στὸν ὤμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὠχρό, χονδροειδές.

K664 (94/Z10/7β).

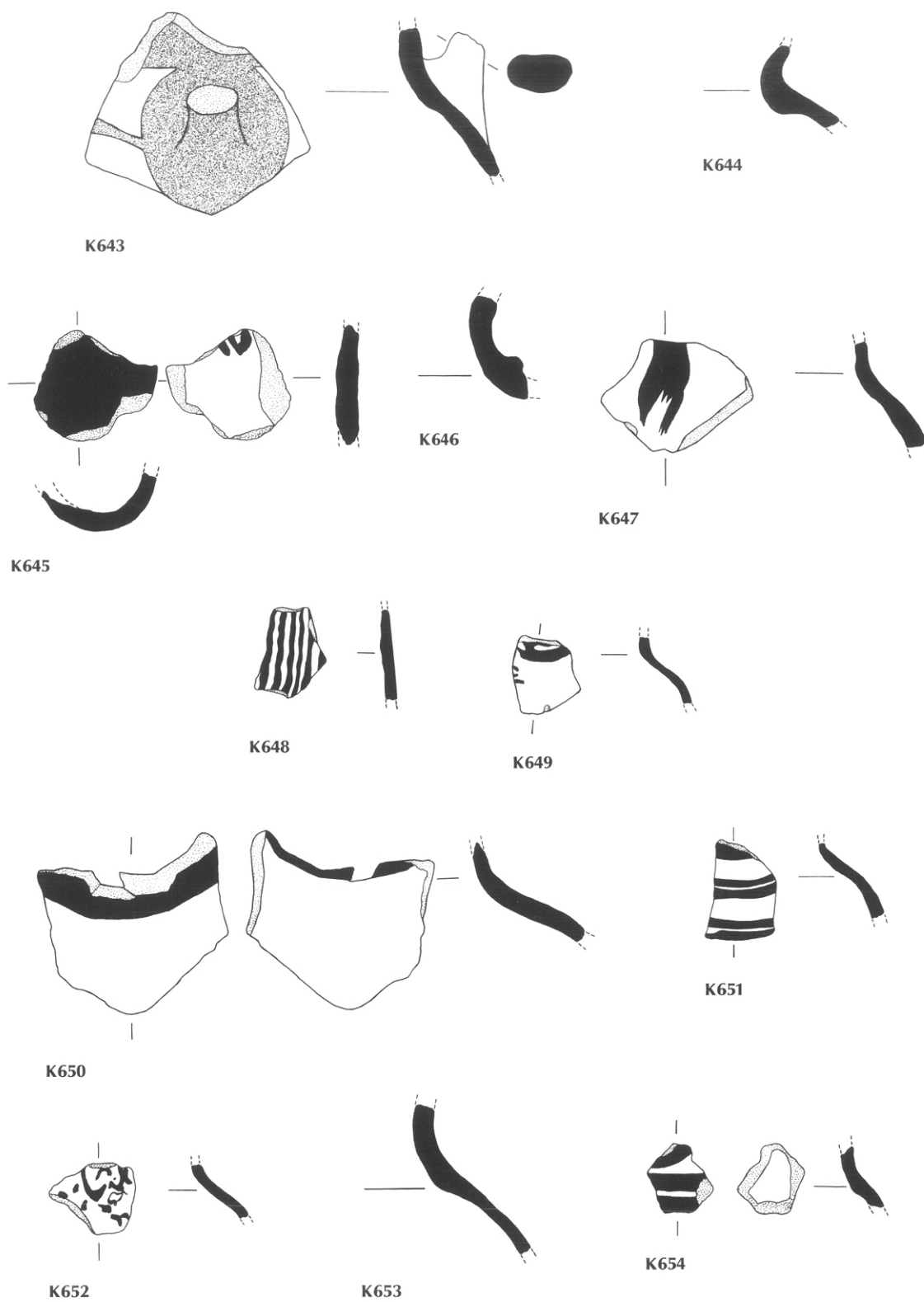
Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (ewer;) (Εἰκ. 53).

Κυρτὸς ὤμος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας χείλους, ἀνισόπαχη ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης, σὲ συνδυασμὸ μὲ κάθετα φυλλοειδῆ κοσμήματα, στὸν ὤμο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K665 (94/H2B/1).

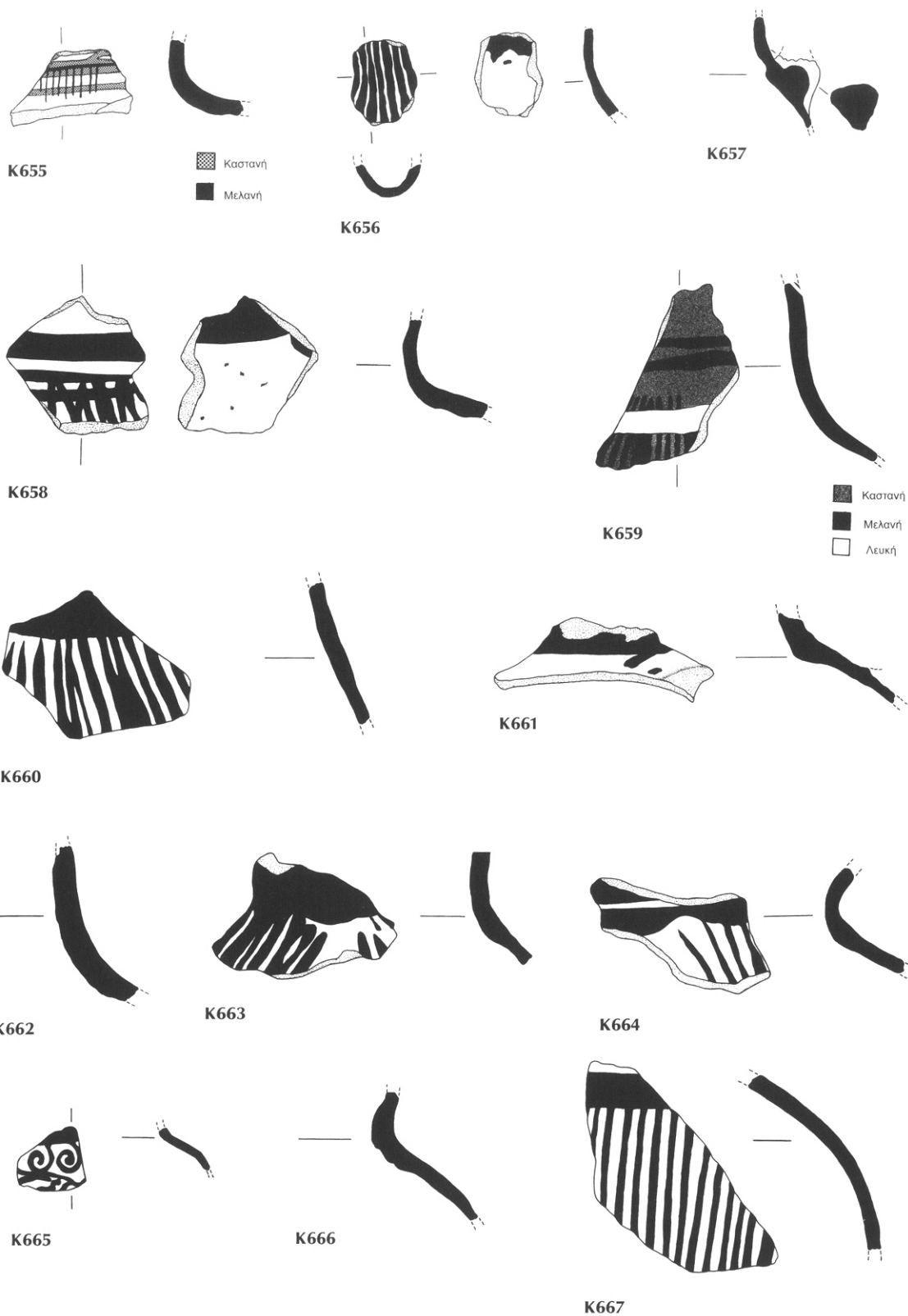
Τμήμα ὤμου μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ δύο ἀνηρτημένα ἀγκιστροειδῆ κοσμήματα ἐξ αὐτῆς, καθὼς καὶ ἴχνη

ΚΛ. 1:3

Εικ. 52. Πρόχοι/Άμφορεῖς.

Κλ. 1:3

Εικ. 53. Πρόχοι/Άμφορεϊς.

ἄλλης, ἀπροσδιόριστης διακόσμησης κάτωθεν αὐτῶν. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ποδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K666 (94/H12B/19β).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Κυρτὸς ὦμος, ἀδρὴ ἐπιφάνεια ἐσωτερικά, στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K667 (94/H13A/13).

Τμήμα τοιχώματος πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 53).

Τμήμα κοιλίας, κυρτόπλευρα τοιχώματα.

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια πλατιά ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὤμου, ραβδωτὴ διακόσμηση κάτωθεν αὐτῆς. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

K668 (94/H13A/14).

Τμήμα ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Κυρτὸς ὦμος, ἔκφυση λαβῆς στὸν ὦμο. Μελανὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πέντε κάθετες πτυχώσεις καὶ ἴχνη ὀριζόντιου πορφυροῦ φυλλοειδοῦς κοσμήματος ἐπ'αὐτῶν, στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K669 (94/H19B/2α).

Τμήμα λαιμοῦ, ὤμου καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Ἀκέραιη λαβὴ, κυλινδρική διατομῆς, σχεδὸν ἐκ χείλους, ἐκφύσεις λαβῶν προεξέχουν ἐσωτερικά, μὴ διαφοροποιημένους λαιμός. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο;). Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K670 (94/H21/15).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Καστανή, μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μία ὀριζόντια κυματοειδὴς ταινία καὶ τρεῖς λοξὲς λογχοειδεῖς ἐγκοπές, κάτωθεν αὐτῆς. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

K671 (94/H24/20).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Κυρτὸς ὦμος. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία, στὸν ὦμο, ἐπὶ μελανοῦ βάθους, ἴχνη πορφυρῆς χαμηλότερα. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, μὲ μίκα, τεφρὸς πυρήνας.

K672 (94/H24/21).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Κυρτὸς ὦμος. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K673 (94/H29A/5).

Τμήμα λαιμοῦ, ὤμου καὶ κοιλίας μικκύλης πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54, Πίν. 14).

Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ φυτικὴ διακόσμηση (βλάστηση/κάθετοι διακλαδιζόμενοι κλάδοι), σὲ κάθετη διάταξη. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K674 (94/H29Θ/100α).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (2 συνανήκοντα) (Εἰκ. 54).

Ἔντονα συγκλίνων λαιμός, κυρτὸς ὦμος, βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ ραβδωτὴ διακόσμηση στὸν ὦμο. Ἔσωτ.: ἴχνη πλατιάς ταινίας χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K675 (94/Θ11B/4).

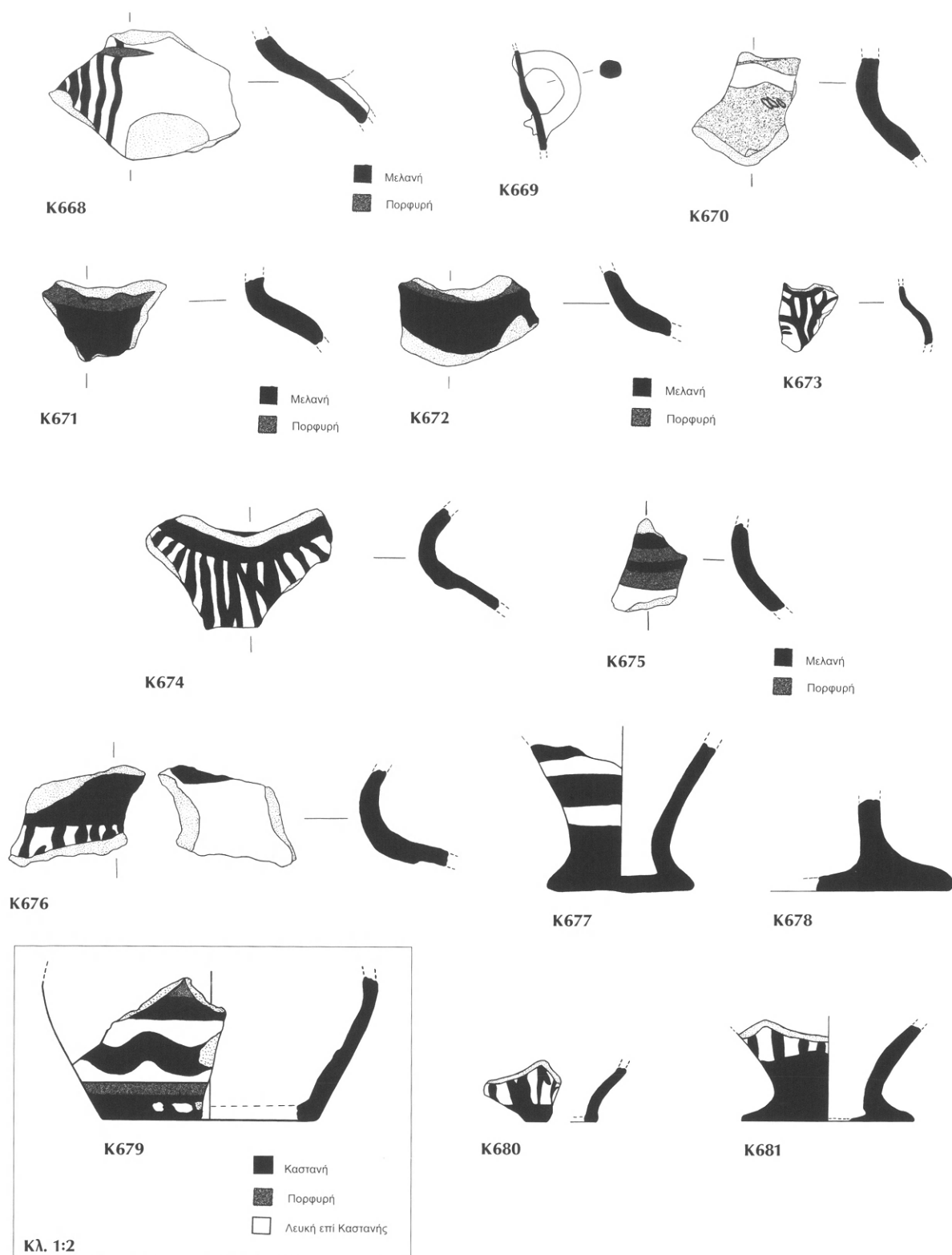
Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο πορφυρὲς ὀριζόντιες ταινίες, στὸν λαιμό, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἔσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K676 (94/Θ11B/5).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου πρόχου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54).

Κυρτὸς ὦμος, βαθμίδα στὴ συμβολὴ λαιμοῦ καὶ ὤμου ἐσωτερικά. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφος λαιμός καὶ ἴχνη ραβδωτῆς διακόσμησης, ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ἔσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Εικ. 54. Πρόχοι/Άμφορεϊς.

K677 (93/B5/130).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος πρό-
χου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54, Πίν. 14).

Ἀποκλίνουσα βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρα-
σης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.:
πλατιά ταινία βάσης (ὀλόβαφη βάση) καὶ δύο
ὀριζόντιες ταινίες ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό,
προσμίξεις. Δβ: 7.2 ἐκ.

K678 (94/Z9/14).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πρόχου (:)
(Εἰκ. 54).

Ἀποκλίνουσα βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρα-
σης, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐπιφά-
νεια ἔδρασης ὀλόβαφη. Ὑπόλοιπο ἄβαφο.
Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό,
χονδροειδές. Δβ: ἄνω τῶν 22 ἐκ.

K679 (94/H2B/3).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικρῆς πρό-
χου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54, Πίν. 14).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Κα-
στανή, λευκή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ται-
νία βάσης (καστανή), μὲ πορφυρὴ ὀριζόντια
ταινία ἐπ' αὐτῆς, στὸ ἄνω μέρος, καὶ ἴχνη λευ-
κῆς βαφῆς στὸ κάτω μέρος, καστανὴ ὀριζόντια
κυματοειδὴς ταινία ἄνωθεν αὐτῶν, καὶ ἄνωθεν
αὐτῆς, καστανὴ ὀριζόντια ταινία, μὲ τμήμα πορ-
φυρῆς ὀριζόντιας ταινίας ἐπ' αὐτῆς, στὸ ἄνω
μέρος. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀδρὴ, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Δβ: 7 ἐκ.

K680 (94/H2B/9).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλης πρό-
χου/ἀμφορέα (Εἰκ. 54, Πίν. 14).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφά-
νεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ται-
νία βάσης, ἴχνη κάθετων ταινιῶν (ραβδωτὴ
διακόσμηση), ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.
Δβ: -

K681 (94/H29A/9).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικρῆς πρόχου
(Εἰκ. 54, Πίν. 14).

Ἀποκλίνουσα βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρα-
σης, λοξὰ τοιχώματα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀλό-
βαφη βάση καὶ πόδι, ἴχνη ραβδωτῆς διακό-

σμησης ἄνωθεν αὐτοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς
πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.
Δβ: 8.5 ἐκ.

13. Γεφυρόστομες πρόχοι**K682 (92/6/1).**

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης
πρόχου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 55, Πίν. 14).

Ἐξώστροφο χεῖλος, τμήμα ὀριζόντιας λαβῆς,
ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.:
ἴχνη ταινίας χείλους καὶ πτυχωτὴ διακόσμηση,
λαβὴ ὀλόβαφη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός,
ἐπίχρυσμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: -

K683 (92/8/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης
πρόχου (Εἰκ. 55).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: λοξὲς ἐλλει-
ψοειδεῖς ἐντυπώσεις στὴν παρεῖα τοῦ χεί-
λους. Ἰχνη καύσης ἔσωτ.-ἔσωτ. Ἐρυθρὸς πηλός
μὲ μίκα. Δχ: 24 ἐκ.

K684 (93/A17/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης
πρόχου (Εἰκ. 55).

Ἐξώστροφο/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβα-
φο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: 20 ἐκ.

K685 (93/A21/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης
πρόχου (Εἰκ. 55, Πίν. 14).

Ἐξώστροφο ἀναδιπλωμένο χεῖλος, κωνικὴ
ἀπόφυση κάτωθεν χείλους, ἐξωτερικά. Με-
λανὴ βαφή (ἴχνη). Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ταινία
χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό,
λίγες προσμίξεις. Δχ: 17.5 ἐκ.

K686 (93/A25/15).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης
πρόχου (Εἰκ. 55).

Ἐξώστροφο χεῖλος (hole-mouth). Μελανή, κα-
στανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη πτυχώσεων
(μελανὴ βαφή) ἐπὶ καστανέρυθρου βάθους.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό,
λίγες προσμίξεις. Δχ: 14 ἐκ.

K687 (93/A30/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης
πρόχου (Εἰκ. 55, Πίν. 14).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth), ἀνώμαλη ἔσωτ. ἐπιφάνεια, ἀκέραιη ὀριζόντια λαβή, κυλινδρικής διατομῆς. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 18 ἐκ.

K688 (93/A47/1α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐξώστροφο, τετραγωνισμένο χεῖλος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 15 ἐκ.

K689 (93/A49/4).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56, Πίν. 14).

Ἐξώστροφο, ὀρθιο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς, σχεδὸν κυλινδρικής διατομῆς. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη ταινίας χείλους καὶ ἀπροσδιόριστων, ἴσως φυτικῶν κοσμημάτων. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K690 (93/B4/180β).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἵχνη γένεσης προχοῆς. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους καὶ δεύτερη κάτωθεν αὐτῆς, σχηματίζουσα γωνία. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: -

K691 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/2).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ προχοῆς γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56, Πίν. 14).

Ἐσώστροφο/ἐλαφρὰ ἔξω νεῦον, ἀναδιπλωμένο χεῖλος, σχεδὸν ἀκέραιη γεφυρόστομη προχοή. Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 9 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.5 ἐκ.

K692 (93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/18).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 14 ἐκ.

K693 (93/B5/11).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐξώκυρτο χεῖλος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 9 ἐκ.

K694 (93/B5/12).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ προχοῆς γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐλαφρὰ ἐσώστροφο χεῖλος, ἔκφυση προχοῆς. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη βαφῆς ἐπὶ προχοῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K695 (93/B5/54).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ προχοῆς γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐξώστροφο χεῖλος, γένεση προχοῆς. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους καὶ ἵχνη ἀπροσδιόριστων καμπυλόγραμμων κοσμημάτων. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 12 ἐκ.

K696 (93/B11/18).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐξώστροφο χεῖλος, αὐλάκωση κάτωθεν αὐτοῦ, ἔξωτερικά. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη ταινίας χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής. Δχ: 12 ἐκ.

K697 (93/B15/12).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 56).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: -

K698 (93/B15/37).

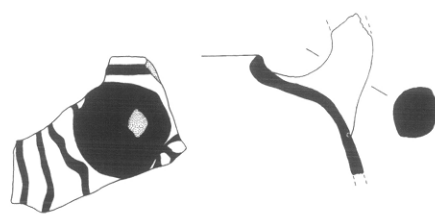
Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ προχοῆς γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀκέραιη γεφυρόστομη προχοή. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: 26 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.7 ἐκ.

K699 (93/B16/21).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57).

Ἐξώκυρτο χεῖλος. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία κάτωθεν χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.

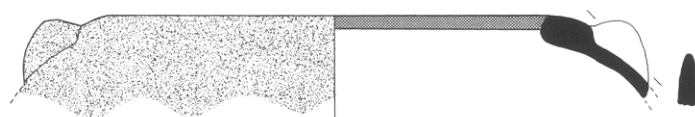
K682

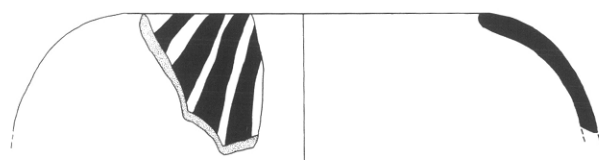
K683

K684

K685

K686

□ Καστανέρυθρη

■ Μελανή

K687

Κλ. 1:3

Εικ. 55. Γεφυρόστομες πρόχοι.

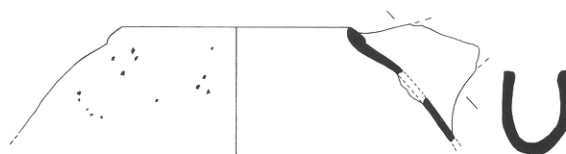
K688

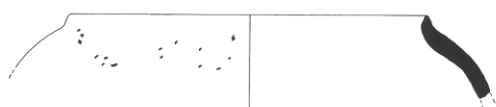
K689

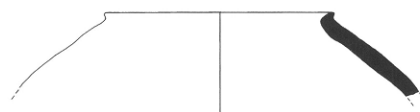
K690

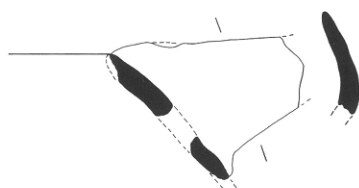
K691

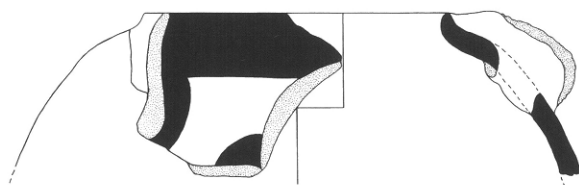
K692

K693

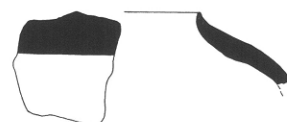
K694

K695

K696

K697

Κλ. 1:3

Εικ. 56. Γεφυρόστομες πρόχοι.

Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό.

Δχ: 12 ἐκ.

K700 (94/B1 Εἰδικὴ Κατηγορία/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth). Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ραβδωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K701 (94/G2B/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐσώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος, ἔκφυση λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους καὶ ὀριζόντια σειρὰ, ἐκ τριῶν στιγμῶν, λαβὴ ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 4.6 ἐκ.

K702 (94/G5/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη ραβδώσεων/πτυχώσεων, σὲ πορφυρὴ βαφὴ ἐπὶ πηλοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 16 ἐκ.

K703 (94/E4/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικρῆς γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57).

Ἐσώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 7.8 ἐκ.

K704 (94/E-Θ15.1/1&94/Θ5/2).

Τμήματα χείλους, τοιχώματος καὶ προχοῆς γεφυρόστομης (:) πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth), γένεση κυλινδρικής προχοῆς, ἴχνη μιᾶς διαμπεροῦς ὀπῆς κάτωθεν χείλους, παραπλεύρως τῆς προχοῆς. Μελανὴ/ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: κυματοειδὴς ταινία στὸν ὦμο, κάτωθεν προχοῆς καὶ ὀπῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 15 ἐκ., Δ ὀπῆς: 4-4.5 χιλ., Δ ὀπῆς προχοῆς: 4-4.5 χιλ.

K705 (94/E-Θ16A/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐξώστροφο, ὄρθιο χεῖλος. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, μικρὲς προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K706 (94/E-Θ16B/8).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth), ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, κυλινδρικής διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χείλους καὶ δύο κάθετα κρinoειδῆ κάτωθεν αὐτῆς, ἓνα μὲ τριπλὸ στήμονα. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 5.5 ἐκ.

K707 (94/E-Θ32/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57, Πίν. 15).

Ἐξώκυρτο χεῖλος. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 11 ἐκ.

K708 (94/ΣΤ2A/2).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 57).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 15 ἐκ.

K709 (94/ΣΤ7A/7).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐσώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: 14 ἐκ.

K710 (94/ΣΤ8/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Καστανομέλανη πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια, ἐλαφρῶς καμπύλη ταινία κάτωθεν χείλους, ἐπὶ καστανομέλανου βάθους. Ἐσωτ.: λεπτὴ πορφυρὴ ταινία χείλους. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: 12.3 ἐκ.

K711 (94/ΣΤ9Γ/17α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K712 (94/ΣΤ13Α/11).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58, Πίν. 15).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth), ἵχνη λαβῆς. Μελανὴ, ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: μελανὴ ταινία κάτωθεν χείλους καὶ δέσμη τριῶν ἐρυθρῶν κάθετων ραβδώσεων ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 13 ἐκ.

K713 (94/Z3A/1).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58, Πίν. 15).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἀκέραιη ὀριζόντια λαβή, ἑλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης / τετραγωνισμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία χείλους καὶ ἵχνη φυτικῆς (:) διακόσμησης (κισσός), κάτωθεν λαβῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 7 ἐκ.

K714 (94/Z9/15ε).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ γένεση προχοῆς γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐσώστροφο χεῖλος, γένεση προχοῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δχ: 10 ἐκ.

K715 (94/Z9Γ/25).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 15 ἐκ.

K716 (94/Z9Γ/26).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Καστανομέλανη βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ραβδωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: -

K717 (94/Z9Γ/29).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐξώστροφο χεῖλος, ἵχνη προχοῆς. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ἵχνη καμπυλόγραμου κοσμήματος, ἐξ αὐτῆς, ἵχνη ταινίας γύρω ἀπὸ γένεση προχοῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K718 (94/Z9Γ/29α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἵχνη ἔκφυσης λαβῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 12 ἐκ.

K719 (94/Z9Γ/29β).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δχ: 14 ἐκ.

K720 (94/Z10/16).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 58).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K721 (94/H4/20γ).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11.5 ἐκ.

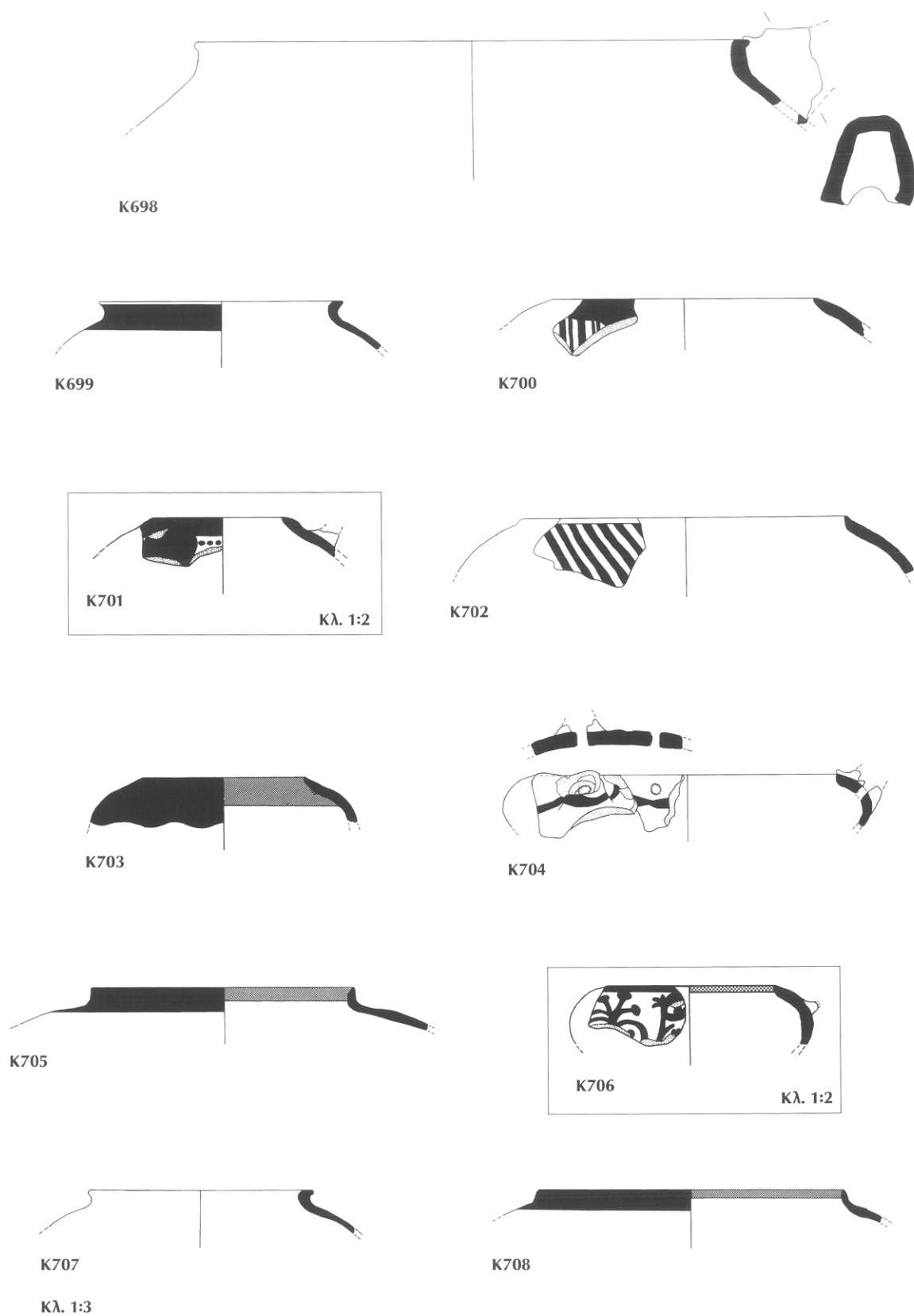
K722 (94/H6/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 8 ἐκ.

K723 (94/H10A/9).

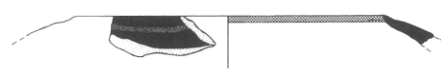
Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59, Πίν. 15).

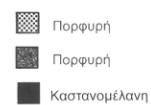
Εικ. 57. Γεφυρόστομες πρόχοι.

K709

K710

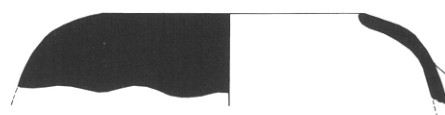
K711

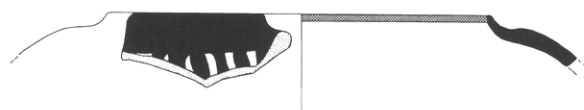
K712

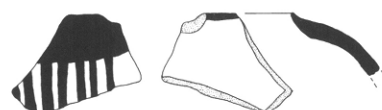
K713

K714

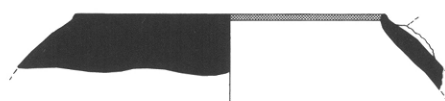
K715

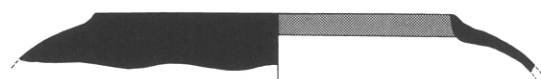
K716

K717

K718

K719

K720

Κλ. 1:3

Εικ. 58. Γεφυρόστομες πρόχοι.

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀνώμαλη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Μελανή, ἴχνη λευκῆς βαφῆς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ἴχνη λευκῆς ἐπὶ μελανῆς, ἴχνη φυτικῆς διακόσμησης (φυλλοειδὴ κοσμήματα, σὲ κάθετη διάταξη), κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ταινία χείλους). Λευκωπὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 13 ἐκ.

K724 (94/H11/14).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (2 συνανήκοντα) (Εἰκ. 59, Πίν. 15).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth). Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδές. Δχ: 14.5 ἐκ.

K725 (94/H12B/25ε).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K726 (94/H12Γ/5α).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59, Πίν. 15).

Ἐξώστροφο, ὄρθιο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, κυλινδρικής διατομῆς. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους καὶ τμήμα σπειροειδοῦς κοσμήματος, ἄνωθεν ὀριζόντιας ταινίας, μὲ ἴχνη λεπτῆς καμπυλόγραμμης ταινίας κάτωθεν αὐτῆς, ρίζα λαβῆς ὀλόβαφ. Ἐσωτ.: ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 4 ἐκ.

K727 (94/H13A/18).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59, Πίν. 15).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, λαβὴ ὀλόβαφ. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ὠχρὸς πηλός, ροδόχρους πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 16 ἐκ.

K728 (94/H21/20).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος. Μελανή, καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά

ταινία χείλους καὶ ἴχνη ἄλλης ταινίας χαμηλότερα. Ἐσωτ.: ἴχνη λεπτῆς ταινίας χείλους. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: - **K729 (94/H21/20α).**

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 59).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K730 (94/H24/17).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 60).

Ἐσώστροφο χεῖλος (hole-mouth), ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, κυλινδρικής διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, ταινία γύρω ἀπὸ λαβή, ἴχνη καμπυλόγραμμου κοσμήματος ἐξ αὐτῆς, καὶ ἴχνη κυκλικῶν κοσμημάτων. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 5 ἐκ.

K731 (94/H24/17α).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ προχοῆς μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 60).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἔκφυση προχοῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δχ: -, Δ ὀπῆς προχοῆς: 5 χιλ.

K732 (94/H29E/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 60).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδές. Δχ: 16 ἐκ.

K733 (94/H29A/35α).

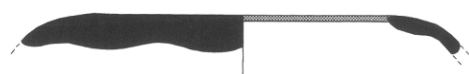
Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 60).

Ἐξώκυρτο χεῖλος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 12 ἐκ.

K734 (94/Θ3A/5).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος μικκύλης γεφυρόστομης πρόχου (Εἰκ. 60).

Ἐσώστροφο, ἀναδιπλωμένο χεῖλος, ἔκφυση ὀριζόντιας λαβῆς, ἔλλειψοειδοῦς / κυλινδρικής διατομῆς. Μελανή, καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία

K721

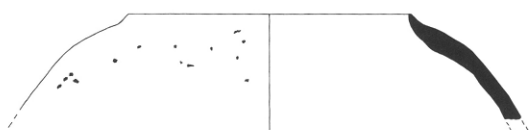
K722

K723

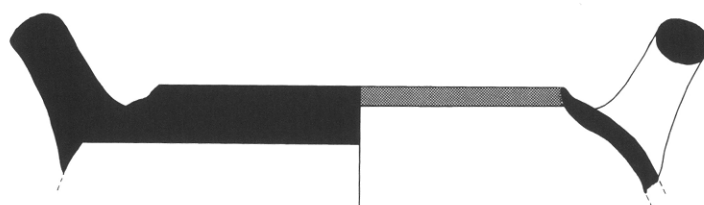
K724

K725

K726

K727

K728

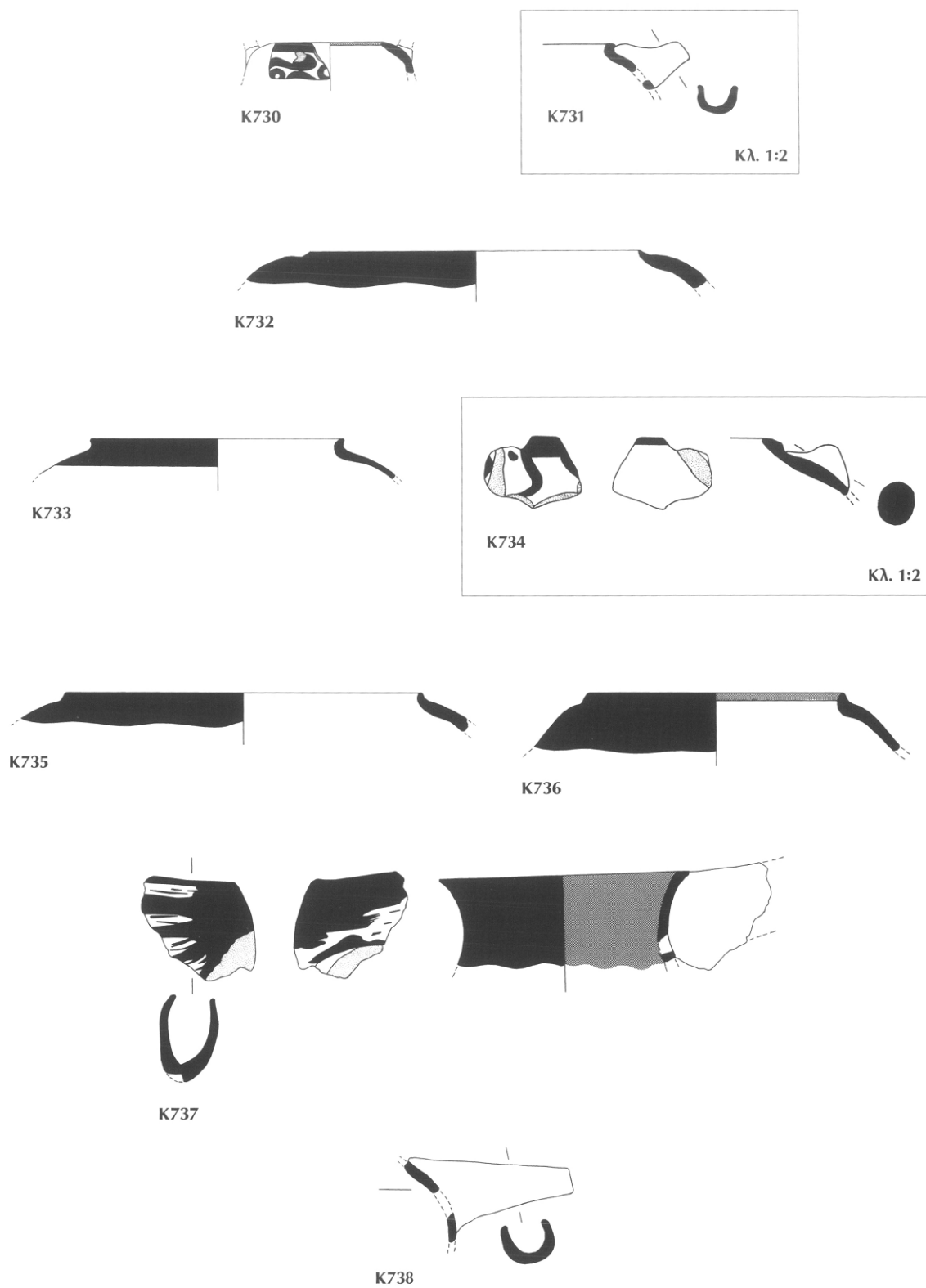

K729

Κλ. 1:3

Εικ. 59. Γεφυρόστομες πρόχοι.

Κλ. 1:3

Εικ. 60. Γεφυρόστομες πρόχοι.

χειλούς, ταινία γύρω από λαβή και ἴχνη καμπυλόγραμμου κοσμήματος. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χειλούς. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: -

K735 (94/Θ4/33α).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εικ. 60).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίζεις. Δχ: 17 ἐκ.

K736 (94/Θ7/6).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος γεφυρόστομης πρόχου (Εικ. 60).

Ἐξώστροφο, ὄρθιο χεῖλος. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: λεπτή ταινία χειλούς. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίζεις.

Δχ: 12 ἐκ.

K737 (94/Θ10/32).

Τμήμα χειλούς, τοιχώματος και προχοῆς γεφυρόστομου ἀγγείου (Εικ. 60, Πίν. 15).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, σχεδὸν ἀκέραιη προχοή. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, στιλβωμένη ἐπιφάνεια.

Δχ: 12 ἐκ., Δ ὀπῆς προχοῆς: 7 χιλ.

K738 (94/H29A/39).

Τμήμα τοιχώματος, και προχοή γεφυρόστομης πρόχου (Εικ. 60).

Κοντὰ στὸ χεῖλος, σχεδὸν ἀκέραιη προχοή. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δ ὀπῆς προχοῆς: 1.8 ἐκ.

Γ. ΜΑΓΕΙΡΙΚΑ ΣΚΕΥΗ

14. Τριποδικὲς χύτρες

K739 (93/A6/26).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, τύπου Α (Εικ. 61).

Ἐξώκυρτο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: 36 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C555, 897

K740 (93/A16/40).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, τύπου Α (Εικ. 61).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: 28 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C646. Coldstream and Huxley 1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA), ω292 (YM IB).

K741 (93/A16/41).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, Τύπου Α (Εικ. 61).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: 25 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C646. Coldstream and Huxley 1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA), ω292 (YM IB)

K742 (93/A17/1).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, Τύπου Α (Εικ. 61).

Ἐξώκυρτο, λεπτυνόμενο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἴχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: 21 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C45. Coldstream and Huxley 1972, ξ155 (YM IB).

K743 (93/A17B/80).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, Τύπου Β (Εικ. 61, Πίν. 15).

Ἐξώστροφο χεῖλος, με ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, κάτωθεν χειλούς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: 16 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150. Coldstream and Huxley 1972, ν292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K744 (93/A17B/81).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, Τύπου Β (Εικ. 61, Πίν. 15).

Ἐξώστροφο χεῖλος, με ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, κάτωθεν χειλούς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: -

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150. Coldstream and Huxley 1972, μ56&57 (YM IB), ν292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 65.486, 66.488 (YM IB).

K745 (93/A44/13).

Τμήμα χειλούς και τοιχώματος χύτρας, Τύπου Α (3 συγκολλόμενα) (Εικ. 61, Πίν. 15).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, κυρτὸ ἔξαρμα στὸν ὦμο. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ἐπίχρισμα ἔσωτ.-ἔσωτ. Δχ: 34 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C878. Coldstream and Huxley 1972, ξ155 (YM IB).

K746 (93/A44/30).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Α* (Εικ. 62, Πίν. 16).

Έξωστροφο χείλος, με ίχνη όριζόντιας λαβής στο χείλος. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 30 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C878. Coldstream and Huxley 1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA).

K747 (93/A47/4).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Α* (Εικ. 62, Πίν. 16).

Έξωκυρτο χείλος, με έκφυση όριζόντιας λαβής στον ώμο. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 33 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C646.

K748 (93/A49/30).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 62, Πίν. 16).

Έξωστροφο χείλος, με όριζόντια λαβή, έλλειψοειδούς πεπλατυσμένης διατομής, κάτωθεν χείλους. Άβαφο. Ίχνη καύσης έξωτ.-έσωτ. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 28 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C985, 150. Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K749 (93/A71/1).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 62, Πίν. 16).

Ευθύ, επίπεδο χείλος, έλαφρά προεξέχον έξωτερικά, με έκφυση όριζόντιας λαβής, έλλειψοειδούς διατομής, κάτωθεν χείλους. Άβαφο. Ίχνη καύσης έξωτ., και ιδιαίτερα έσωτ. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 35 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C900. Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB). Catling 1979, fig 26.165 (MM IIIB/YM IA). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.371 (YM IB)

K750 (93/B4/15).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 62).

Έξωστροφο χείλος. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 28 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103. Coldstream and Huxley

1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA), ω292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K751 (93/B4/16).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 62).

Έξωστροφο χείλος, με ίχνη κομβιόσχημης, μαστοειδούς επίθεσης έξωτερικά. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ.

Δχ: 38 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C917. Coldstream and Huxley 1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA), ω292 (YM IB).

K752 (93/B4/17).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 63).

Ευθύ, επίπεδο χείλος, με αύλακα κάτωθεν χείλους έξωτερικά. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 28 έκ.

Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.371 (YM IB).

K753 (93/B5/180).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 63)

Έλαφρά έξωστροφο χείλος. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 25 έκ.

Betancourt 1980, fig.1.C846.

K754 (93/B5/181).

Τμήμα χείλους χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 63, Πίν. 16).

Έξωστροφο χείλος, με άκέραιη κάθετη λαβή, έλλειψοειδούς/κυλινδρικής διατομής, κάτωθεν χείλους. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 25 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C985. Coldstream and Huxley 1972, ω292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K755 (93/B5/182).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 63).

Έξωστροφο χείλος. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 29 έκ.

Coldstream and Huxley 1972, ω292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K756 (93/B5/183).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 63).

Έλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 30 ἐκ. Betancourt 1980, fig. 1.C846.

K757 (93/B5/184).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 63).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 26 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C846.

K758 (93/B5/185).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64).

Εὐθύ, ἐπίπεδο χεῖλος, μὲ πλαστικὸ κομβίον στὴν ἐξωτερικὴ παρεῖα τοῦ χείλους. Ἄβαφο. Ἰχνη καύσης ἐξωτ.-ἐσωτ. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 22 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C985. Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB).

K759 (93/B5/186).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64).

Ἐξώκυρτο ἐπίπεδο χεῖλος, ἐλαφρὰ ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω. Ἄβαφο. Ἰχνη καύσης ἐξωτ.-ἐσωτ. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 36 ἐκ.

Catling 1979, fig. 26. 165 (MM IIIB/YM IA).

K760 (93/B14/70).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64, Πίν. 16).

Ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 27 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150. Coldstream and Huxley 1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA); ω292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 49.358, fig. 50.359 (YM IB).

K761 (93/B15/306).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64).

Ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἑλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 35 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150. Coldstream and Huxley 1972, ω292 (YM IB).

K762 (93/B15/40ε).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64).

Εὐθὺ χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: -

Betancourt 1980, fig. 1.C846, 876.

K763 (93/B15/40ζ).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64).

Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ.

Δχ: 27 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C846, 876.

K764 (94/B22/3).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 64, Πίν. 16).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἑλλειψοειδοῦς/κυλινδρική διατομῆς. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: Ἰχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 23-26 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150.

K765 (94/B23/30).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 65).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 27 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C985. Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359, 65.486, 66.488 (YM IB).

K766 (94/Z1/50).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 65).

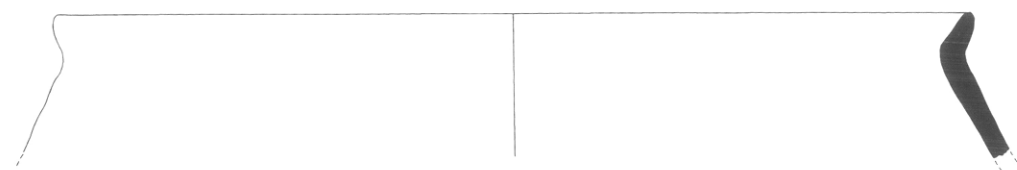
Ἀμφίκυρτο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ κοίλη ἄνω ἐπιφάνεια. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ. Δχ: 39 ἐκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C915, 917. Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.371 (YM IB).

K767 (94/Z2Γ/30).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος χύτρας, *τύπου Β* (Εἰκ. 65).

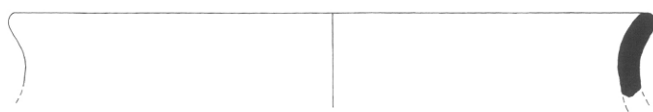
Ἐξώστροφο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω. Ἄβαφο. Ἀβαθεῖς ὀριζόντιες ἐγχαράξεις κάτωθεν χείλους. Ἰχνη καύσης ἐξωτ.-ἐσωτ. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ἐπίχρισμα ἐξωτ.-ἐσωτ.

K739

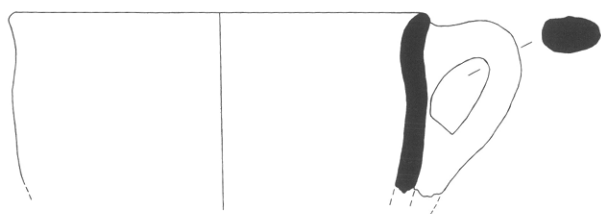
K740

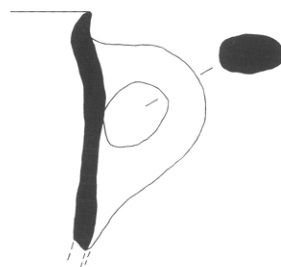
K741

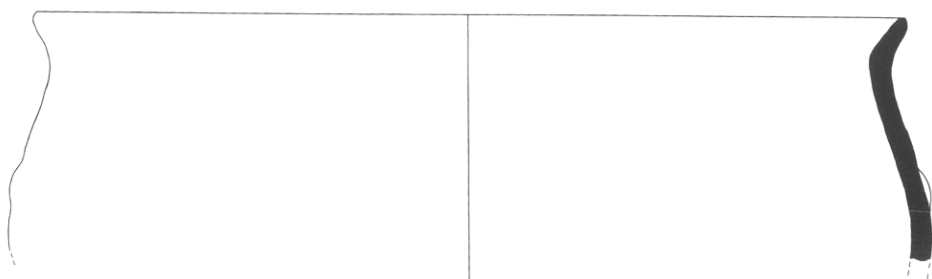
K742

K743

K744

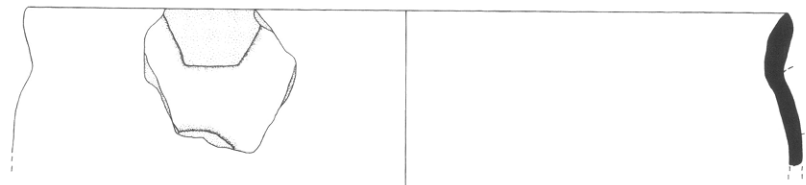

K745

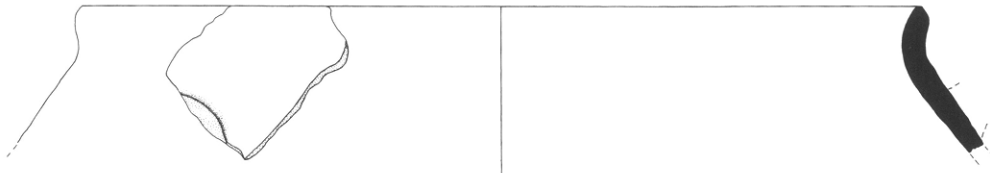
Κλ. 1:3

Εικ. 61. Τριποδικές χύτρες.

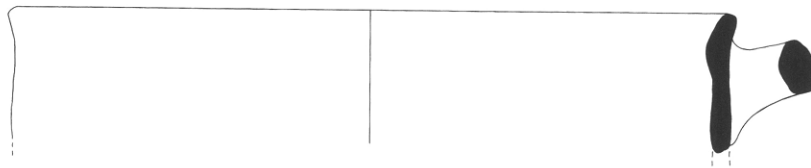

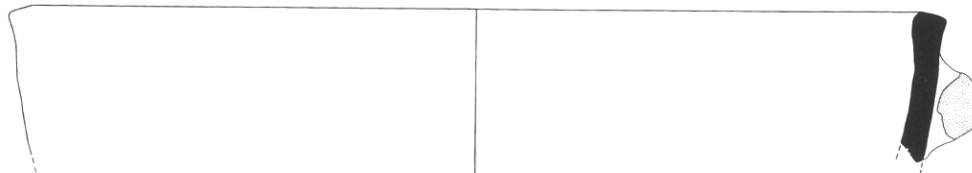
K746

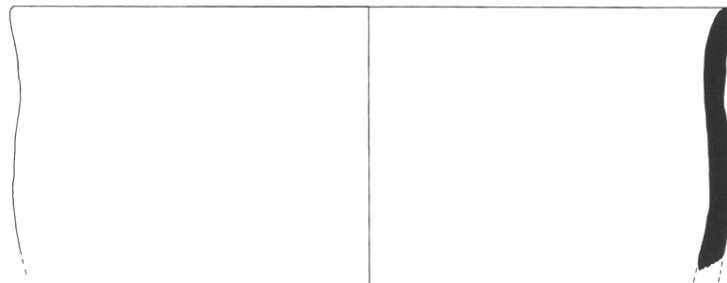
K747

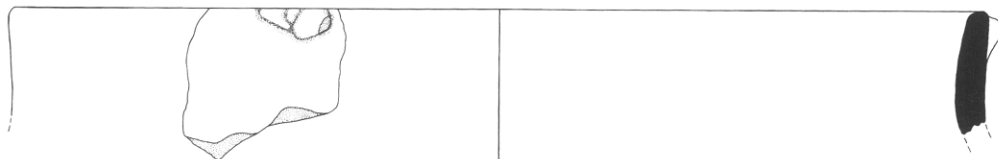
K748

K749

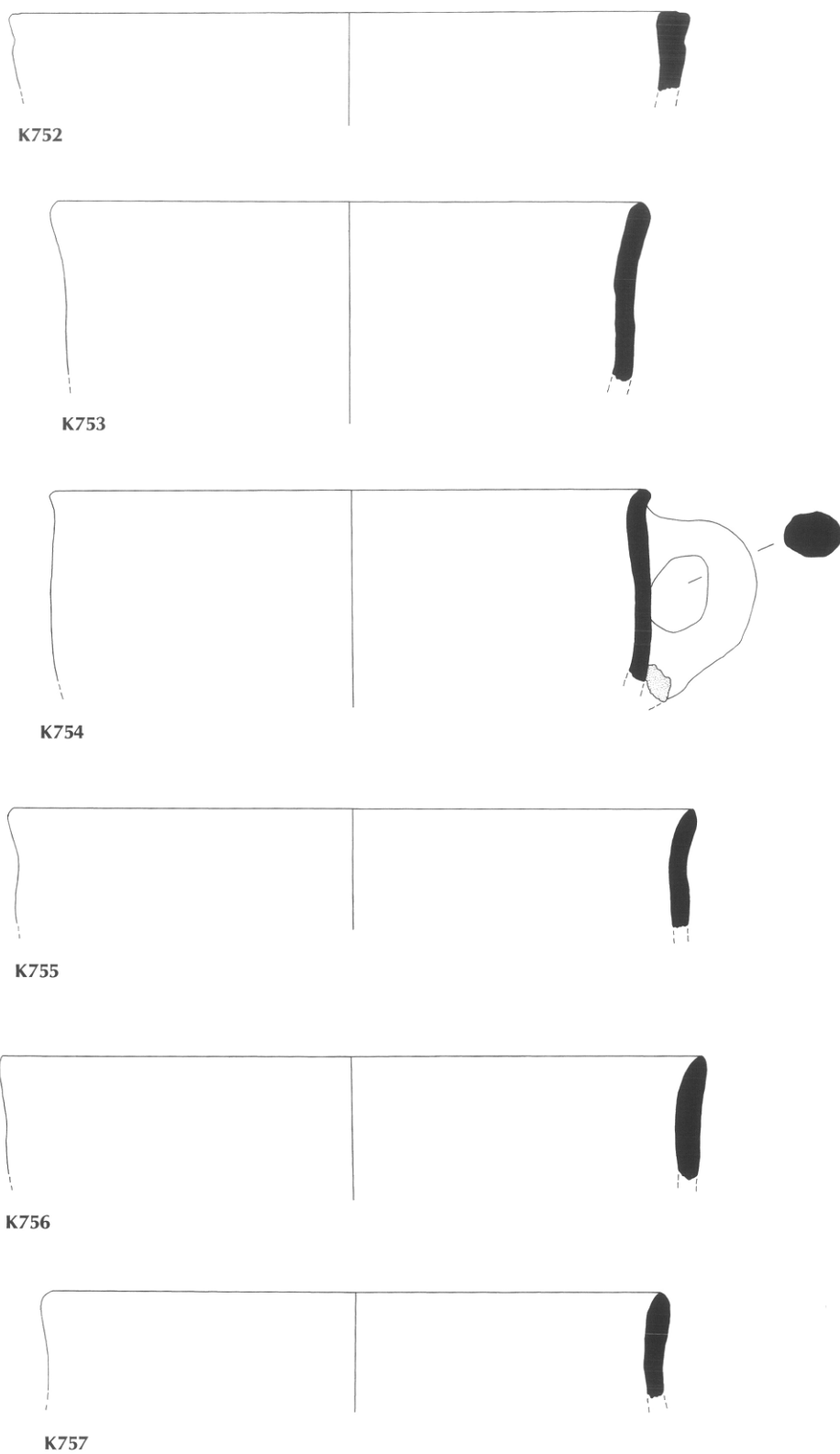
K750

K751

Κλ. 1:3

Είκ. 62. Τριποδικές χύτρες.

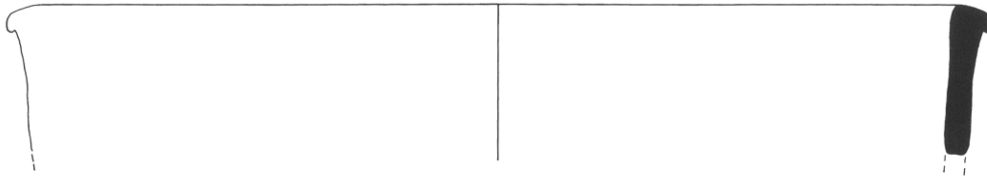

Κλ. 1:3

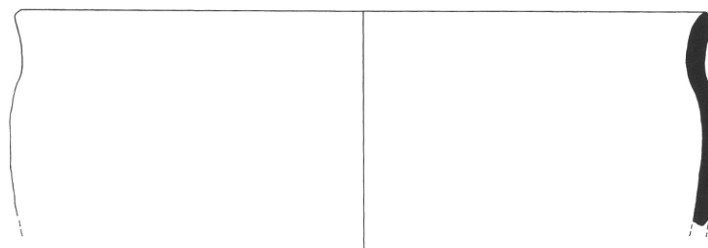
Εικ. 63. Τριποδικές χύτρες.

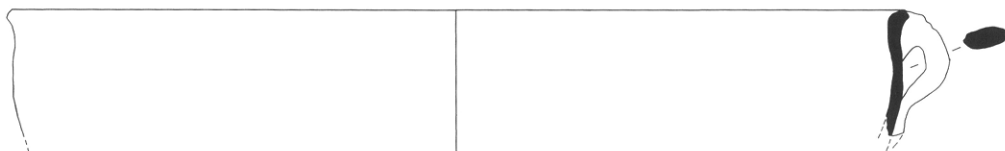
K758

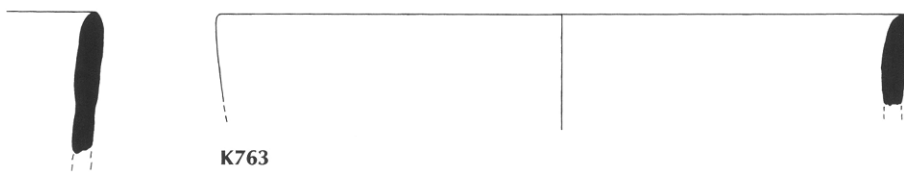
K759

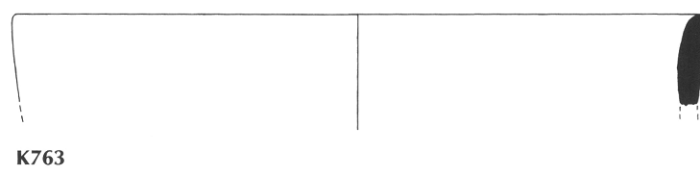
K760

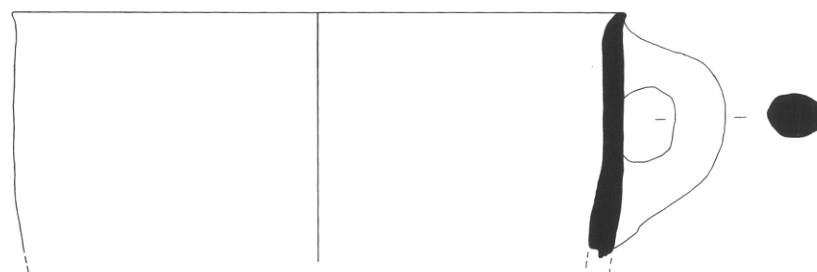
K761

K762

K763

K764

Κλ. 1:3

Εικ. 64. Τριποδικές χύτρες.

Δχ: 28 έκ.

Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB).

K768 (94/Z3Γ/30η).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 65, Πίν. 16).

Εύθύ, επίπεδο χείλος, στρογγυλεμένο έξω-τερικά. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 28 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C915, 900. Coldstream and Huxley 1972, μ58 (YM IB). Catling 1979, fig. 26. 165 (MM IIIB/YM IA). Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.371 (YM IB).

K769 (94/Z8A/1).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (2 συγκολλώμενα) (Εικ. 65, Πίν. 16).

Άμφικυρτο χείλος, με κοίλη άνω επιφάνεια, ελαφρά επικλινή προς τα έξω. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ.

Δχ: 34 έκ.

Kanta and Rocchetti 1989, fig. 51.371 (YM IB).

K770 (94/Z9A/45).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 65, Πίν. 16).

Έξωστροφο, επίπεδο χείλος, με δύο πλαστικές επιθετες μαστοειδείς αποφύσεις έξω-τερικά, επί της παρειάς του χείλους. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ.

Δχ: 20 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150.

K771 (94/Z13B/58).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 65, Πίν. 16).

Έξωστροφο χείλος, ίχνη πλεονάσματος πηλού έξωτ, και δύο όριζόντιες έγχαράξεις στή βάση του λαιμού. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 35 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103. Coldstream and Huxley 1972, ζ128 (MM IIIB/YM IA), ω292 (YM IB).

K772 (94/H2B/20α).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Α* (Εικ. 66).

Έξωστροφο, όρθιο χείλος. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 24 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C646.

K773 (94/H19B/30).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 66).

Έξωστροφο χείλος. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 30 έκ.

Coldstream and Huxley 1972, ω292 (YM IB).

Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K774 (94/H19B/31).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 66, Πίν. 16).

Έξωστροφο χείλος. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 25 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150. Coldstream and Huxley 1972, μ56&57 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K775 (94/H28B/2).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Α* (Εικ. 66, Πίν. 16).

Υψηλό, έξωκυρτο χείλος. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 22 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C882, 897.

K776 (94/Θ11B/35).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Α* (Εικ. 66).

Έξωκυρτο, στρογγυλεμένο χείλος. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 25 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C646. Coldstream and Huxley 1972, ξ155 (YM IB).

K777 (94/Θ11B/45).

Τμήμα χείλους και τοιχώματος χύτρας, *Τύπου Β* (Εικ. 66, Πίν. 16).

Έξωστροφο χείλος. Άβαφο. Άβαθεις όριζόντιες έγχαράξεις κάτωθεν χείλους. Έξωτ.: ίχνη καύσης. Έρυθρος πηλός με μίκια. Επίχρισμα έξωτ.-έσωτ. Δχ: 28 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C103, 150. Coldstream and Huxley 1972, ω292 (YM IB). Kanta and Rocchetti 1989, figs 49.358, 50.359 (YM IB).

K778 (93/B15/120α).

Τμήμα βάσης χύτρας (Εικ. 67, Πίν. 17).

Επίπεδη βάση με λοξά τοιχώματα, και έκφυση ποδιού. Άβαφο. Έρυθρος πηλός με μίκια. Δβ: -

K779 (94/Z9Γ/20η).

Τμήμα βάσης χύτρας (Εικ. 67, Πίν. 17).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ λοξὰ τοιχώματα. Ἄβαφο.
Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δβ: 16 ἐκ.

K780 (94/Z13B/10η).

Τμήμα βάσης χύτρας (Εἰκ. 67).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ λοξὰ τοιχώματα. Ἄβαφο.
Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δβ: 9 ἐκ.

K781 (94/H9/1).

Τμήμα βάσης χύτρας (Εἰκ. 67).

Ἐπίπεδη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, ἀδρὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ λοξὰ τοιχώματα. Ἄβαφο.
Ἐξωτ.: ἵχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.
Δβ: 9 ἐκ.

K782 (94/H21/3).

Τμήμα βάσης χύτρας (2 συγκολλώμενα)
(Εἰκ. 67, Πίν. 17).

Ἐπίπεδη/ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἀδρὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Ἄβαφο.
Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δβ: 8 ἐκ.

K783 (93/B4/29).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἵχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 5.8 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C979.

K784 (93/B4/130η).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, μικρό, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 5.2 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C845, 885.

K785 (93/B5/131δ).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67, Πίν. 17).
Σχεδὸν ἀκέραιο πόδι, κυλινδρικής διατομῆς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος σωζ.: 9.1 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C914.

K786 (93/B5/132γ).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 6.4 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C844.

K787 (93/B5/140ε).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς

πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 4 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C554, 844.

K788 (93/B5/145θ).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, τμήμα βάσης, καὶ γένεση τοιχώματος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 4.2 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C979.

K789 (93/B6/150η).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 4.7 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C845.

K790 (93/B6/151ε).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 67).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 3.4 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C902.

K791 (93/B6/160ε).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 68, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, τμήμα βάσης καὶ γένεση τοιχώματος. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 5.2 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C979.

K792 (93/B15/180ε).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 68, Πίν. 17).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλὸς μὲ προσμίξεις. Ὑψος: 6 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C554.

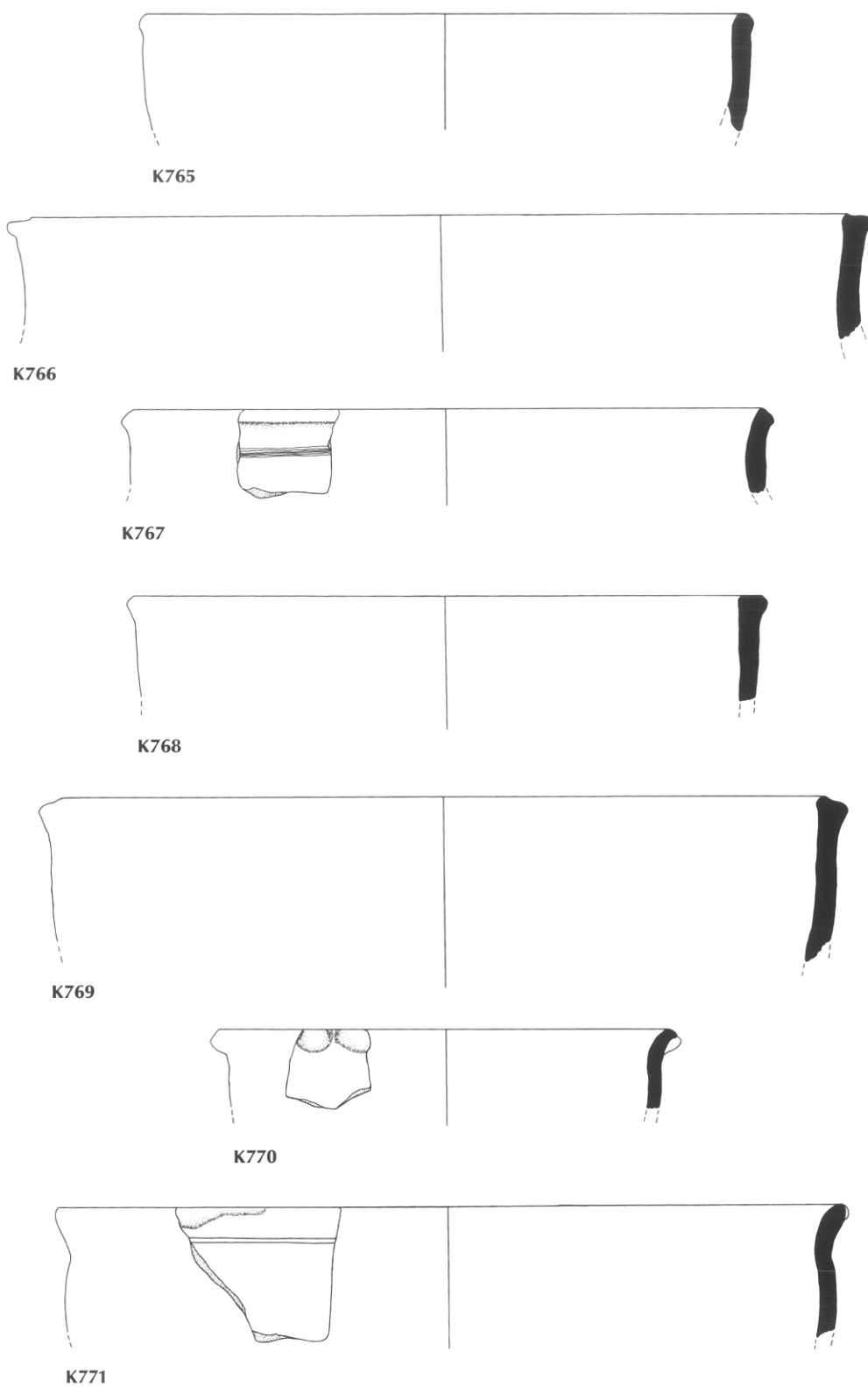
K793 (93/B15/180θ).

Πόδι χύτρας (Εἰκ. 68).
Ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, καὶ τμήμα βάσης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος: 7.1 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C554.

K794 (93/B15/185δ).

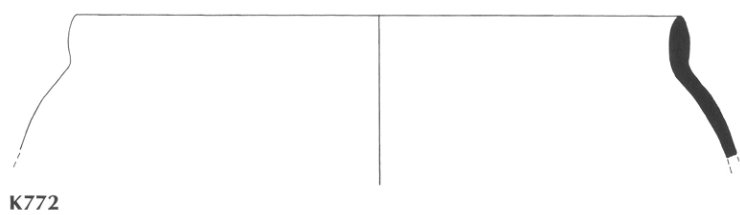
Πόδι χύτρας (Εἰκ. 68).
Σχεδὸν ἀκέραιο πόδι, ἐλλειψοειδοῦς/κυλινδρικής διατομῆς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Ὑψος σωζ.: 7 ἐκ.
Betancourt 1980, fig. 1.C902.

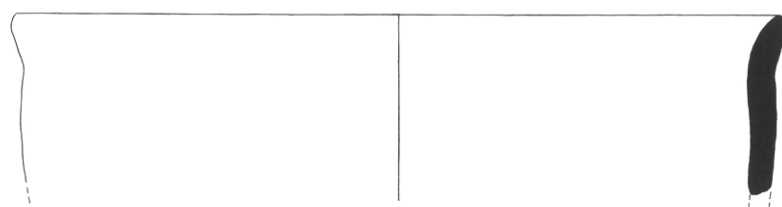

Κλ. 1:3

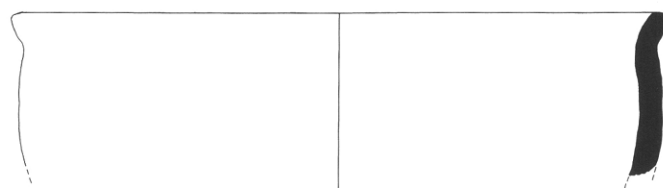
Εικ. 65. Τριποδικές χύτρες.

K772

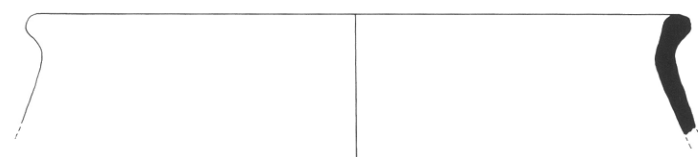
K773

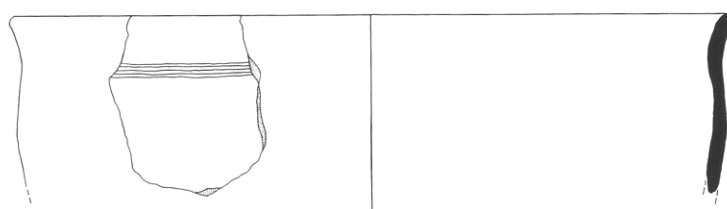
K774

K775

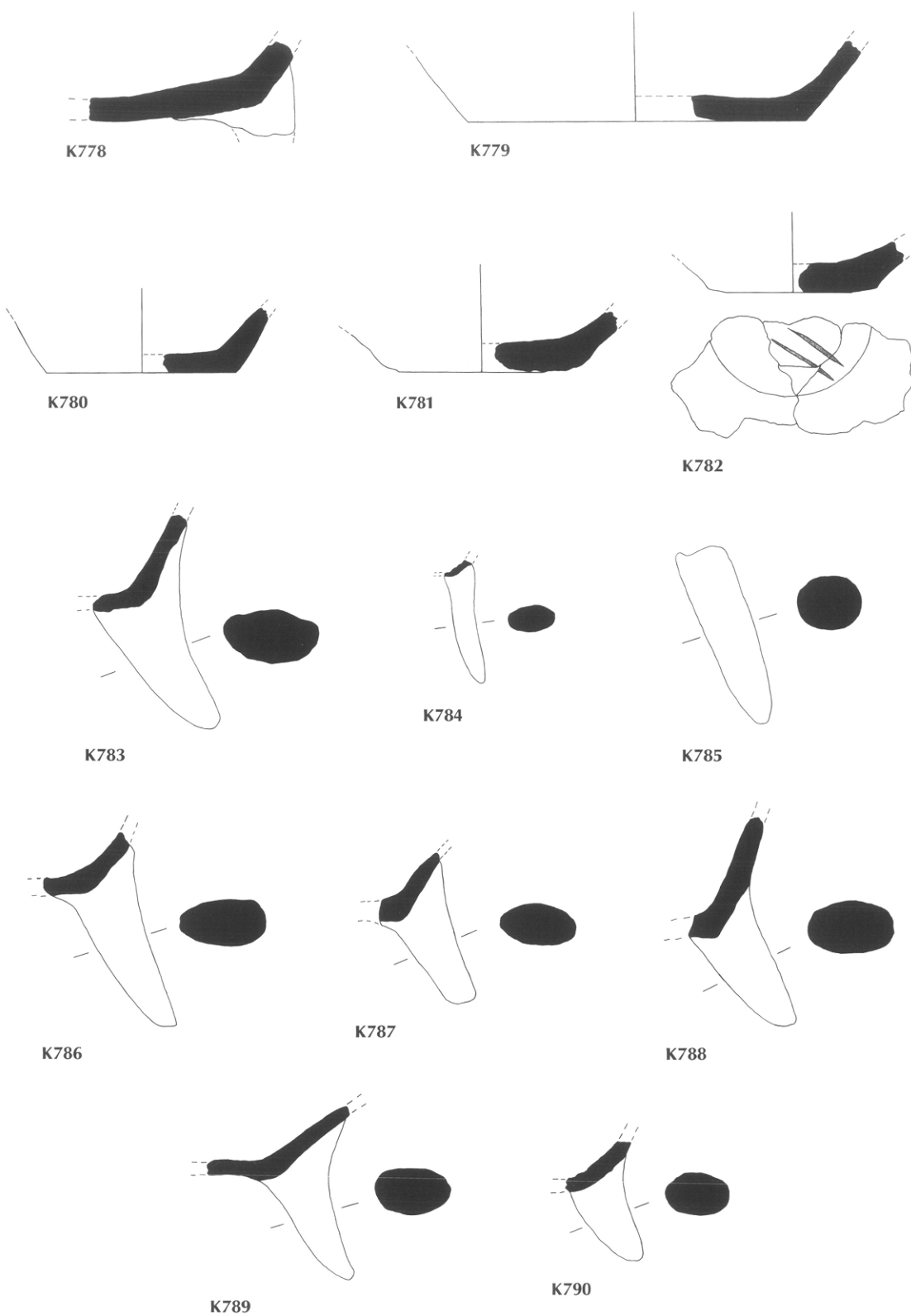
K776

K777

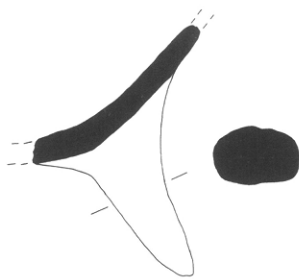
Κλ. 1:3

Εικ. 66. Τριποδικές χύτρες.

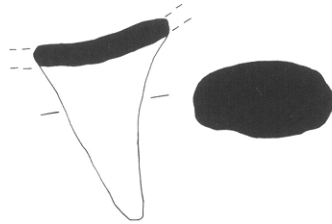

Κλ. 1:3

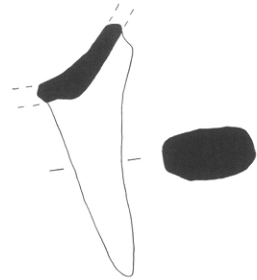
Εικ. 67. Τριποδικές χύτρες.

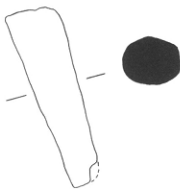
Κ791

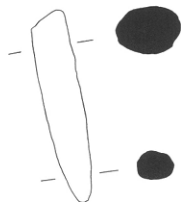
Κ792

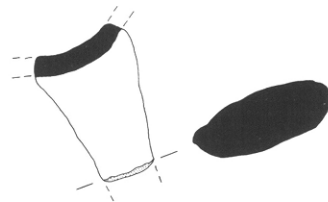
Κ793

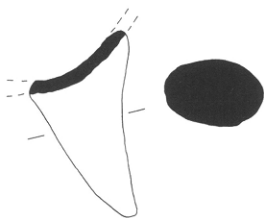
Κ794

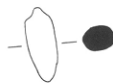
Κ795

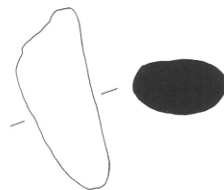
Κ796

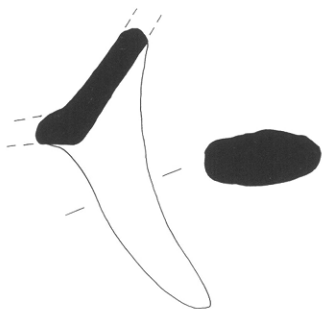
Κ797

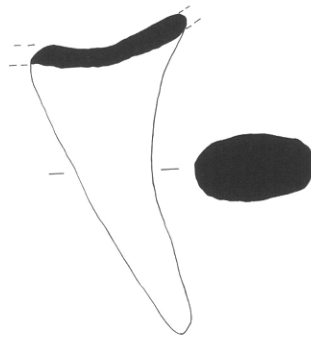
Κ798

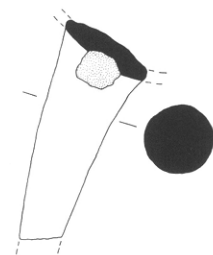
Κ799

Κ800

Κ801

Κ802

K795 (93/B15/185ε).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68).

Σχεδόν άκέραιο πόδι, έλλειψοειδοϋς/κυλινδρικής διατομής. Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ύψος σωζ.: 7.7 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C914.

K796 (93/B15/190α).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68).

Τμήμα ποδιοϋ, έλλειψοειδοϋς πεπλατυσμένης διατομής, καί τμήμα βάσης. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, χονδροειδής. Ύψος σωζ.: 4.2 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C554, 844.

K797 (93/B15/190β).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68).

Άκέραιο πόδι, έλλειψοειδοϋς διατομής, καί τμήμα βάσης. Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ύψος: 5 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C885.

K798 (94/B23/7).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68, Πίν. 17).

Τμήμα μικκύλου ποδιοϋ, έλλειψοειδοϋς/κυλινδρικής διατομής. Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ύψος σωζ.: 2.8 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C902.

K799 (94/H10A/1η).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68, Πίν. 17).

Τμήμα ποδιοϋ, έλλειψοειδοϋς διατομής. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρὸ/λευκωπὸ επίχρισμα. Ύψος σωζ.: 7.1 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C885.

K800 (94/H12B/40η).

Πόδι χύτρας (2 συγκολλώμενα) (Εικ. 68, Πίν. 17).

Άκέραιο πόδι, έλλειψοειδοϋς πεπλατυσμένης διατομής, καί τμήμα βάσης (επίπεδης, με λοξά τοιχώματα). Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ύψος: 6.5 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C554, 844.

K801 (94/H22/1ε).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68, Πίν. 17).

Άκέραιο πόδι, έλλειψοειδοϋς διατομής, καί τμήμα βάσης. Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Ύψος: 10.8 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C554, 845.

K802 (94/H29.5/18η).

Πόδι χύτρας (Εικ. 68, Πίν. 17).

Τμήμα ποδιοϋ, κυλινδρικής διατομής. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρὸ, χονδροειδής. Ύψος σωζ.: 8.9 έκ.

Betancourt 1980, fig. 1.C913, 914.

Δ. ΑΓΓΕΙΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ**15. Ρυτὰ****Άκέραια****K803 (93/B10/1-A54).**

Μικκύλο κυρτόπλευρο κωνικὸ ρυτὸ (Τύπος III) (Εικ. 69, Πίν. 18).

Συγκολλημένο ἀπὸ δύο τμήματα, έλλιπές σὲ μικρὰ τμήματα τοϋ χείλους. Έξώκυρτο, επίπεδο χεῖλος, με έλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, πλατὺς ἀναβαθμὸς κάτωθεν χείλους, σῶμα κυρτὸ κωνικὸ (χωνοειδές), βάση κυλινδρική, με διαμορφωμένο χεῖλος (Koehl: τύπος 9), κάθετη λαβή, έλλειψοειδοϋς πεπλατυσμένης διατομής, ἡ ὁποία ἀρχίζει κάτωθεν τοϋ χείλους καί φθάνει μέχρι τὸ μέσον τοϋ ὕψους τοϋ ἀγγείου. Καστανομέλανη βαφή, ἀνομοιογενὴς ὀπτηση. Έξωτ.: χεῖλος με ὀλόβαφη ἄνω ἐπιφάνεια, ὀριζόντια ταινία κάτωθεν χείλους, ὀριζόντια σειρὰ στιγμῶν στὸ κάτω μέρος τοϋ ἀναβαθμοϋ καί δεϋτερὴ ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῆς. Ἡ ἐναπομείνουσα ἐπιφάνεια ἀγγείου διαιρεῖται, με τέσσερις κατακόρυφες ταινίες, σὲ τέσσερα τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων κοσμεῖται με ἕναν κατακόρυφο κρίνο (δύο ἑλικοειδῆ πέταλα καί τρεῖς στήμονες). Έσωτ.: ταινία χείλους. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρὸ.

Ύψος: 9.8 έκ., Δχ: 4.7 έκ. (έσωτ.) - 6.7 έκ. (έξωτ.), Δβ: 1.2 έκ., Δ ὀπῆς: 7 χιλ.

Άποσπασματικά**K804 (94/B2A/1).**

Τμήμα χείλους μικκύλου κωνικοϋ ρυτοϋ (:) (Εικ. 69, Πίν. 18).

Έξώκυρτο, στρογγυλεμένο χεῖλος, ἐπικλινές πρὸς τὰ ἔξω (Τύπος 6). Έρυθρὴ βαφή. Έσωτ.: ἴχνη βαφῆς ἐπὶ τοϋ χείλους καί τοϋ τοιχώματος (ὀλόβαφο). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ώχρὸ.

Δχ: 12-15 έκ., Πάχος τοιχ.: 4-5.5 χιλ.

K805 (94/Z2B/8).

Τμήμα χείλους μικκύλου κωνικού ρυτού (:) (Εικ. 69, Πίν. 18).

Έξωκυρτο, επίπεδο χείλος. Μελανή βαφή. Έσωτ.: χείλος με ολόβαφη άνω επιφάνεια, όριζόντια ταινία κάτωθεν αυτού, και ίχνη τριών κατακόρυφων ταινιών (ραβδωτός). Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

Δχ: -, Πάχος τοιχ.: 3-4.5 χιλ.

K806 (94/H29A/4).

Τμήμα χείλους μικκύλου κυρτού κωνικού ρυτού (Εικ. 69, Πίν. 18).

Έξωκυρτο χείλος, επικλινές προς τὰ έξω (Τύπος 5). Μελανή βαφή. Έσωτ.: ταινία χείλους, τρεις όριζόντιες ταινίες και άρχή καμπυλόγραμμου κοσμήματος (ίσως σπείρα), με παραπληρωματική διακόσμηση πεταλίων. Έσωτ.: ταινία χείλους. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δχ: 9 έκ. (έσωτ.) - 8 έκ. (έσωτ.). Πάχος τοιχ.: 4-4.5 χιλ.

K807 (94/Θ1Γ/4).

Τμήμα χείλους μικκύλου εύθέος κωνικού ρυτού (Εικ. 69, Πίν. 18).

Έξωκυρτο στρογγυλεμένο χείλος, με έλαφρά κυρτή άνω επιφάνεια (Τύπος 6). Μελανή, λευκή βαφή. Έσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, δύο λεπτές επίθετες λευκές όριζόντιες ταινίες επ' αυτής και κατακόρυφη φυλλοφόρος ταινία μεταξύ κατακορύφων, ανισόπαχων ταινιών. Έσωτ.: πλατιά ταινία χείλους. Λευκωπός πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

Δχ: 7 έκ. (έσωτ.) - 6 έκ. (έσωτ.). Πάχος τοιχ.: 2.5-4 χιλ.

K808 (94/Θ13/2).

Τμήμα χείλους μικκύλου εύθέος κωνικού ρυτού (Εικ. 69, Πίν. 18).

Έξωστροφο, στρογγυλεμένο χείλος (Τύπος 6). Έρυθρή βαφή, επιφάνεια άπολεπισμένη. Έσωτ.: πτυχωτός ρυθμός. Έσωτ.: άβαφο, ανώμαλη επιφάνεια. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο. Δχ: 9 έκ. περίπου, Πάχος τοιχ.: 4.5-5 χιλ.

K809 (92/4/13).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικού ρυτού (Εικ. 69, Πίν. 18).

Κάτω μέρος τοιχώματος. Έρυθρή, μελανή βαφή. Έσωτ.: κάτω μέρος ολόβαφο (έρυθρή), άνω

μέρος ίχνη φυτικού θέματος (κλάδοι με φύλλα, μελανή βαφή). Έσωτ.: άβαφο, ανώμαλη επιφάνεια. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρο.

Πάχος τοιχ.: 4-6 χιλ.

K810 (93/A6/18).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου άπιόσχημου (:) ρυτού (Εικ. 69, Πίν. 18).

Κάτω μέρος τοιχώματος. Έξίτηλη έρυθρή και λευκή βαφή. Έσωτ.: πλατιά, λευκή, όριζόντια ταινία, μεταξύ δύο έρυθρών όριζόντιων ταινιών, επ' ηλίου. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα πορτοκαλόχρου.

Πάχος τοιχ.: 4-7 χιλ.

K811 (93/A35/13).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εύθέος κωνικού ρυτού (Εικ. 69, Πίν. 19).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντά στη βάση. Μελανή βαφή. Έσωτ.: πλέγμα από εύθεις όριζόντιες και τεθλασμένες κατακορύφες γραμμές. Έσωτ.: άβαφο, ανώμαλη επιφάνεια. Ώχρος πηλός, επίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Πάχος τοιχ.: 5.5-7 χιλ.

K812 (93/B1/2).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εύθέος κωνικού ρυτού (:) (Εικ. 70, Πίν. 19).

Μελανή βαφή. Έσωτ.: δύο διακοσμητικές ζώνες οι όποϊες χωρίζονται από όριζόντια λεπτή ταινία: ή άνω ζώνη φέρει λεπτές, ίσοπαχείς σπείρες, ή κάτω ζώνη φέρει μία στιγμή. Έσωτ.: άβαφο, άδρή, ανώμαλη επιφάνεια. Λευκωπός πηλός, επίχρισμα ώχρο.

Δ τοιχ.: 2 έκ. περίπου, Πάχος τοιχ.: 2.5-3.5 χιλ.

K813 (93/B2/9).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυρτού κωνικού ή ωοειδούς ρυτού (Εικ. 70, Πίν. 19).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντά στη βάση. Καστανέρυθρη βαφή, εξίτηλη. Έσωτ.: άπροσδιόριστο θέμα (ίχνη βαφής). Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρο.

Πάχος τοιχ.: 3-5.5 χιλ.

K814 (93/B4/13ε).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εύθέος κωνικού ρυτού (:) (Εικ. 70).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντά στη βάση. Μελανή βαφή. Έσωτ.: ίχνη φυτικής (:) διακόσμησης,

σὲ ένωτική σύνθεση. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλὸς, ροδόχρους πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό. Πάχος τοιχ.: 5-9 χιλ.

K815 (93/B5/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 70, Πίν. 19).

Μελανή, ἐλαφρὰ ἐξίτηλη βαφή. Έσωτ.: τμήμα διπλοῦ πέλεκου καὶ τμήμα ἄλλου καμπυλόγραμμου κοσμήματος (πέλεκου), ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ, καθὼς καὶ κατακόρυφη, καμπύλη σειρὰ στιγμῶν, ἐπὶ τοῦ σωζόμενου πέλεκου (ζώνη διπλῶν πελέκεων). Έσωτ.: κυματοειδὴς ἐπιφάνεια, ἴχνη βαφῆς (:). Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα λευκωπό. Πάχος τοιχ.: 4.5-5 χιλ.

K816 (93/B6/1).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 70, Πίν. 19).

Κάτω μέρος τοιχώματος. Μελανὴ βαφή, πολὺ ἐξίτηλη. Έσωτ.: τρεῖς ομάδες ἀπὸ δύο ὀριζόντιες παράλληλες ταινίες καὶ ἀρχὴ τέταρτης, μεταξὺ τῶν ὁποίων, τρεῖς σειρὲς ἐπάλληλων ρόμβων. Έσωτ.: Άβαφο. Τεφρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα λευκωπό. Πάχος τοιχ.: 5-9 χιλ.

K817 (93/B16/1).

Τμήμα κυλινδρικοῦ τοιχώματος εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 70, Πίν. 19).

Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: ὀριζόντια ταινία καὶ ἄνωθεν αὐτῆς, τμήματα σπειρῶν, ἓνα μὲ κεντρικὸ ὀφθαλμό. Έσωτ.: Άβαφο. Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ τοιχ.: περίπου 7.5 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 6.5-7 χιλ.

K818 (93/B16/43).

Τμήμα τοιχώματος εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (:). (Εἰκ. 70, Πίν. 19).

Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: ζώνη μὲ δικτυωτὴ διακόσμηση, μεταξὺ δύο πλατιῶν ὀριζόντιων ταινιῶν. Έσωτ.: ἄβαφο, ἀδρὴ ἐπιφάνεια. Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις. Πάχος τοιχ.: 8 χιλ-1.1 ἐκ.

K819 (93/B16/85κ).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 70).

Άβαφο. Έσωτ.: τμήμα πλαστικῆς ἐπίθετης διακόσμησης, κατακόρυφης πεπλατυσμένης λωρί-

δας. Έσωτ.: ἀδρὴ, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα ὠχρό. Πάχος τοιχ.: 4-6.5 χιλ.

K820 (94/A17/35).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ/ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 70).

Καστανέρυθρη βαφή. Έσωτ.: ἴχνη ἀπροσδιόριστου (φυτικοῦ) θέματος. Έσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα ὠχρό. Πάχος τοιχ.: 5-7 χιλ.

K821 (94/B43/2).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυρτοῦ κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 19).

Σχεδὸν ἥμισυ κυλινδρικοῦ τοιχώματος, ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνώμαλη. Άβαφο. Ροδόχρους πηλὸς, ἐπίχρισμα ὠχρό. Πάχος τοιχ.: 3-5 χιλ.

K822 (94/G2B/26).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (:). (Εἰκ. 71, Πίν. 19).

Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: πιθανὰ ἴχνη δύο στιγμῶν, σὲ λοξὴ διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα.

Δ τοιχ.: περίπου 5 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 5-5.5 χιλ.

K823 (94/G2B/27α).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ ἢ ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 71).

Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: τμήμα ὀριζόντιας ταινίας καὶ ἴχνη δύο στιγμῶν σὲ λοξὴ διάταξη, ἄνωθεν αὐτῆς. Έσωτ.: ἄβαφο, ἀδρὴ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὡχρὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα λευκωπό. Πάχος τοιχ.: 6-7 χιλ.

K824 (94/G3A/8).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (:). (Εἰκ. 71).

Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: τμήμα ὀριζόντιας ταινίας, μίας κατακόρυφης ταινίας ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἴχνη ἄλλου κοσμήματος χαμηλότερα. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλὸς, ἐπίχρισμα λευκωπό. Πάχος τοιχ.: 3.5-6 χιλ.

K825 (94/G3B/6).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 19).

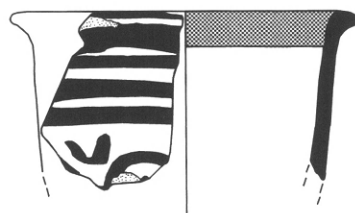
Σχεδὸν ἥμισυ κυλινδρικοῦ τοιχώματος. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: πλατιὰ ὀριζόντια ταινία, τρεῖς κάθετες ταινίες ἐπ' αὐτῆς, ἴχνη φυτικοῦ θέματος

Κ803

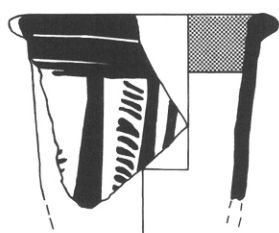

Κ805

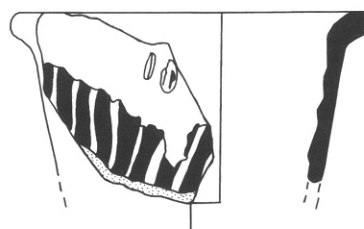

Κ806

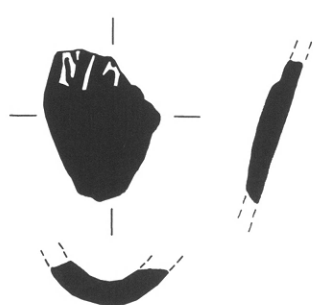
Κ804

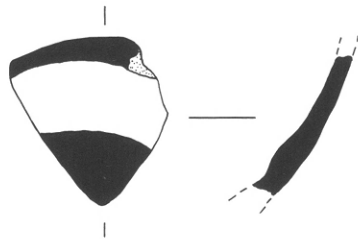
Κ807

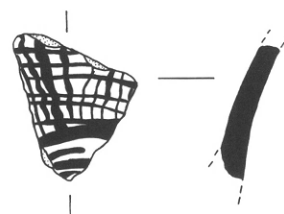
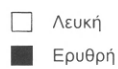
Κ808

Κ809

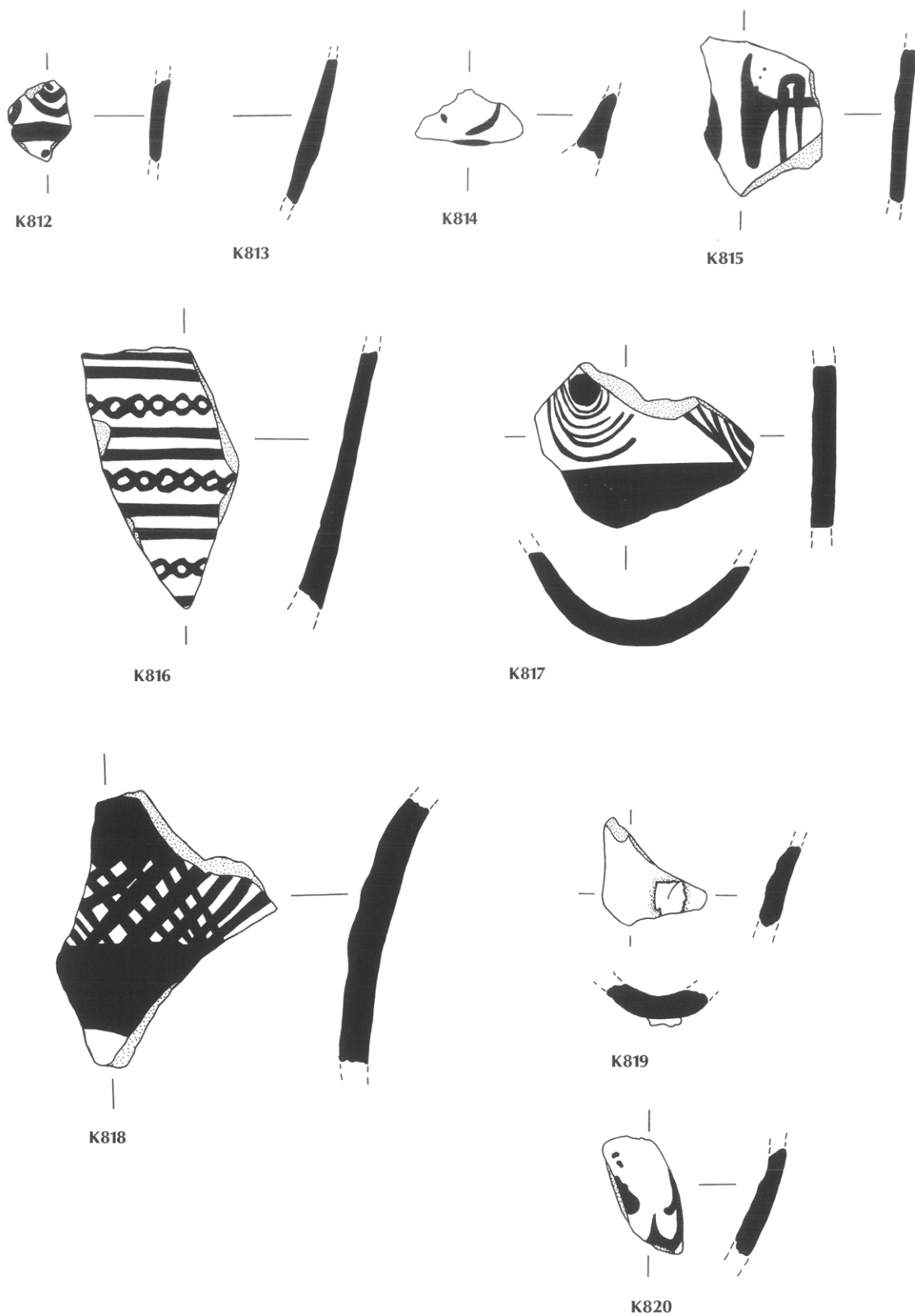

Κ810

Κ811

ΚΛ. 1:2

Κλ. 1:2

Εικ. 70. Ρυτά.

ἄνωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ τοιχ.: περίπου 2.6 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 5-5.5 χιλ.
K826 (94/G5/9).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ὠοειδοῦς (:) ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 20).

Μεγάλο τμήμα κάτω μέρους τοιχώματος, κοντὰ στὴ βάση (ἴσως κυρτὸ κωνικό). Μελανὴ βαφή, ἐξίτηλο τεφρὸ βάθος. Ἐσωτ.: φυτικό θέμα; (κλάδοι μὲ φύλλα), σὲ μελανὴ βαφή ἐπὶ τεφροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ: 1.25 ἐκ.-2.2 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 4-5.5 χιλ.

K827 (94/E4/6).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 20).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: κατακόρυφη πλατιά ταινία, ἴχνη ἄλλης (ραβδωτός). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Πάχος τοιχ.: 5.5-6 χιλ.

K828 (94/E8A/5A).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 20).

Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα τεφρό. Πάχος τοιχ.: 3.5-6 χιλ.

K829 (94/E-Θ21A/8).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 20).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντὰ στὴ βάση. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο ὀριζόντιες ταινίες στὸ ἄνω μέρος, ἐλαφρὰ λοξὸς κρίνος καὶ ἴχνη φυλλοειδοῦς κοσμήματος, κάτωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἐλαφρῶς ἀδρὴ ἐπιφάνεια. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Πάχος τοιχ.: 2-5 χιλ.

K830 (94/E-Θ30/7).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ ἀπιόσχημου (peg-top) ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 20).

Κάτω μέρος λαιμοῦ καὶ ἀρχὴ ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλαστικὸς δακτύλιος στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἴχνη βαφῆς (ἀπροσδιόριστο θέμα), ἄνωθεν καὶ κάτωθεν δακτυλίου. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Πάχος τοιχ.: 3.5-7 χιλ., μὲ δακτύλιο: 9 χιλ.

K831 (94/ΣΤ11B/7).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 71, Πίν. 20).

Κυρτὸ τοίχωμα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μίσχοι καὶ φύλλα σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια (ἀναβαθμός). Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, ἐλαφρὰ τεφρὸ ἐξωτερικά. Πάχος τοιχ.: 4-5 χιλ.

K832 (94/ΣΤ14/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 71).

Ἀνώμαλη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήματα τριῶν κάθετων κρίνων σὲ ἀκτινωτὴ διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, σκληρός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λειασμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Πάχος τοιχ.: 3-6 χιλ.

K833 (94/Z5A/3).

Τμήμα τοιχώματος ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 72, Πίν. 20).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντὰ στὴ βάση. Μελανὴ, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: τρεῖς λευκὲς ὀριζόντιες ταινίες ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Ὑψος σωζ.: 6 ἐκ., Δ τοιχ.: 2 ἐκ. (κάτω) - 7 ἐκ. (ἄνω), Πάχος τοιχ.: 9 χιλ.-1.3 ἐκ.

K834 (94/H10A/12).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ ρυτοῦ (:) (Εἰκ. 72, Πίν. 20).

Κυρτὸ τοίχωμα. Καστανὴ βαφή, ἐξίτηλη σὲ κάποια σημεῖα. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία καὶ τρέχουσα σπείρα μὲ παραπληρωματικὰ πετάλια, ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ τοιχ.: 5 ἐκ. περίπου. Πάχος τοιχ.: 5-6.5 χιλ.

K835 (94/H12B/23).

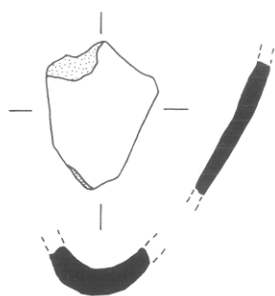
Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κωνικοῦ ἢ ὠοειδοῦς ρυτοῦ (:) (Εἰκ. 72).

Κυρτὸ τοίχωμα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἴχνη ἐπίθετης, τραχωτῆς διακόσμησης (ὀστρακόδερμη). Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀδρὴ, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὠχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις. Πάχος τοιχ.: 5-9.5 χιλ.

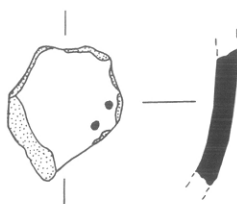
K836 (94/H13A/3).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 72, Πίν. 20).

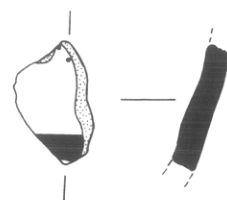
Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ὀριζόντια ταινία καὶ σειρὰ κύκλων μὲ κεντρικὴ στιγμή καὶ παραπληρωματικὴ διακόσμηση στιγμῶν, ἴχνη

K821

K822

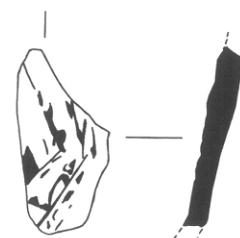
K823

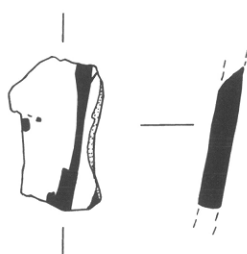
K824

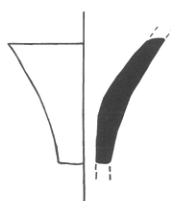
K825

K826

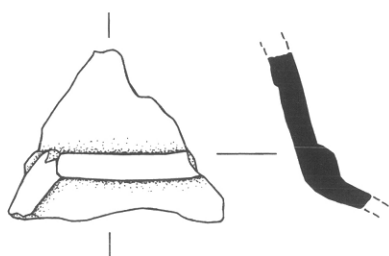
K827

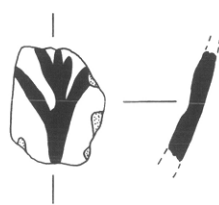
K828

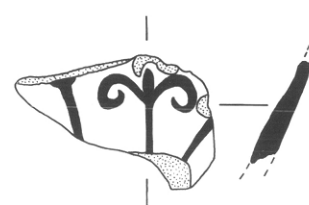
K829

K830

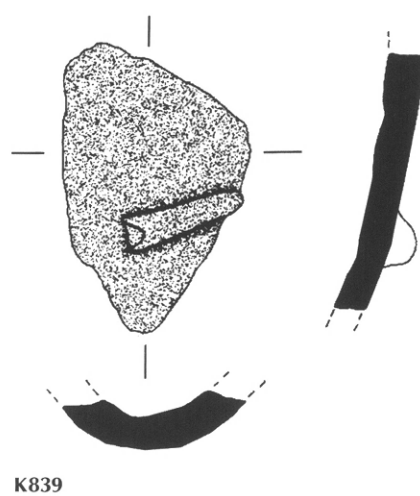
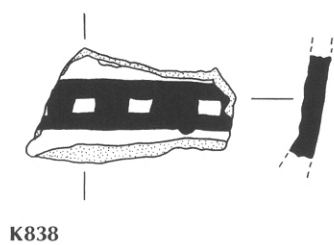
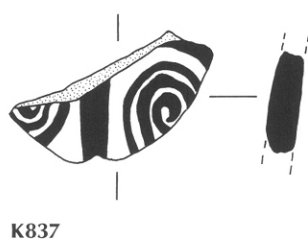
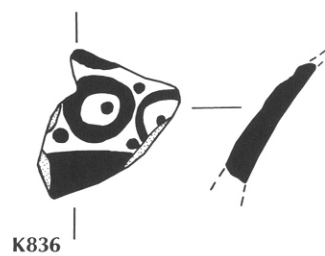
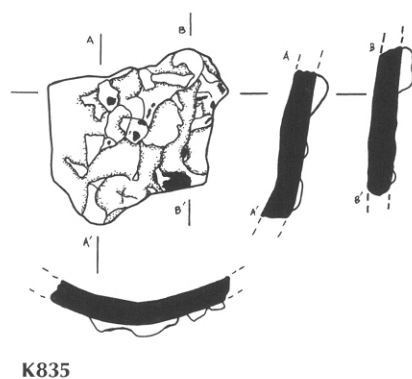
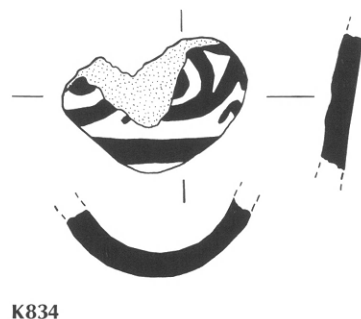
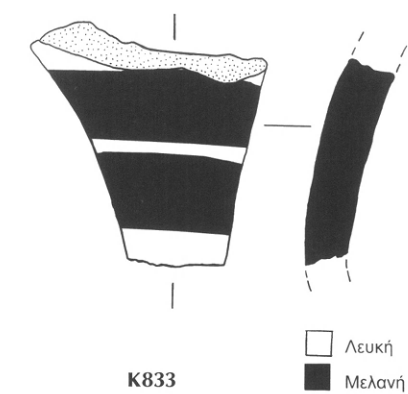
K831

K832

Κλ. 1:2

Εικ. 71. Ρυτά.

Κλ. 1:2

ἄλλης σειρᾶς, ἄνωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, τεφρὸ ἐξωτερικά.

Πάχος τοιχ.: 3-7 χιλ.

K837 (94/Θ3A/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ ρυτοῦ (:) (Εἰκ. 72, Πίν. 20).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα κατακόρυφης ἀνισόπαχης, πλατιάς ταινίας καὶ λεπτές, ἰσοπαχεῖς σπεῖρες, ἐκατέρωθεν αὐτῆς (ἐκφυόμενες ἐξ αὐτῆς). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Πάχος τοιχ.: 6.5-7 χιλ.

K838 (94/Θ13/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ ρυτοῦ (:) (Εἰκ. 72, Πίν. 20).

Σχεδὸν ἥμισυ κυλινδρικοῦ τοιχώματος. Μελανὴ βαφή, ἐξίτηλη. Ἐσωτ.: ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες (ἐξηρημένα τετράπλευρα). Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ τοιχ.: 6 ἐκ. περίπου, Πάχος τοιχ.: 5-7 χιλ.

K839 (93/A67/1-Πήλ. 20).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 72, Πίν. 20).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντὰ στὴ βάση (ἴσως κωνικὴ μὲ διαμορφωμένο χεῖλος). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλοβαφο:), πλαστικὴ ἐπιθετὴ διακόσμηση, λοξῆς λωρίδας (ὄφεις). Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἄδρη, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Πάχος τοιχ.: 7.5-9.5 χιλ., πλαστικὴ: 1.45 ἐκ.

K840 (93/B5/2).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Βάση στρογγυλεμένη (Τύπος 5), τοιχώματα εὐθέα, σώζεται τὸ ἥμισυ τοῦ κάτω μέρους. Ἐρυθρὴ, ἐξίτηλη βαφή. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ φυτικὴ διακόσμηση σὲ διάφορους ἄξονες. Κρόκοι ἐκφύονται ἀπὸ τὴ βάση, πρὸς τὸ ἄνω μέρος καὶ ἀντίστροφα. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 7.5 ἐκ., Δβ: 1.4-1.5 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2.5-3 χιλ., Πάχος τοιχ.: 3-4.5 χιλ.

K841 (93/B6/2).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος, μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Βάση κωνικὴ, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπου 6), ὅπῃ μὴ διαμπερὴς, φθαρμένο κάτω μέρος, τοιχώματα κυρτά. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 4.6 ἐκ., Δβ: 1.1 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 4-7 χιλ.

K842 (93/B6/3).

Τμήμα τοιχώματος καὶ βάσης, μικκύλου κυρτοῦ κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Βάση ἀποσπασματικὴ, κυλινδρική, μὲ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 9), τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Ἐρυθρὴ βαφή (καστανέρυθη), πολὺ ἐξίτηλη. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία βάσης, τρεῖς ὀριζόντιες ταινίες ἄνωθεν αὐτῆς (δύο πλατίες, τρίτῃ λεπτότερη) καὶ ἴχνη καμπυλόγραμων μισχοειδῶν κοσμημάτων (ἴσως φυτικῶν), στὸ ἄνω μέρος. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 6.4 ἐκ., Δβ: 1.2 ἐκ. περίπου, Δ ὀπῆς: 6 χιλ., Πάχος τοιχ.: 2-5 χιλ.

K843 (93/B16/8).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Βάση ἀποσπασματικὴ, κωνικὴ, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6). Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 1.55 ἐκ., Δβ: 1 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4-6 χιλ.

K844 (94/B1B/1).

Τμήμα βάσης μικροῦ σφαιρικοῦ ρυτοῦ (:) (Εἰκ. 73).

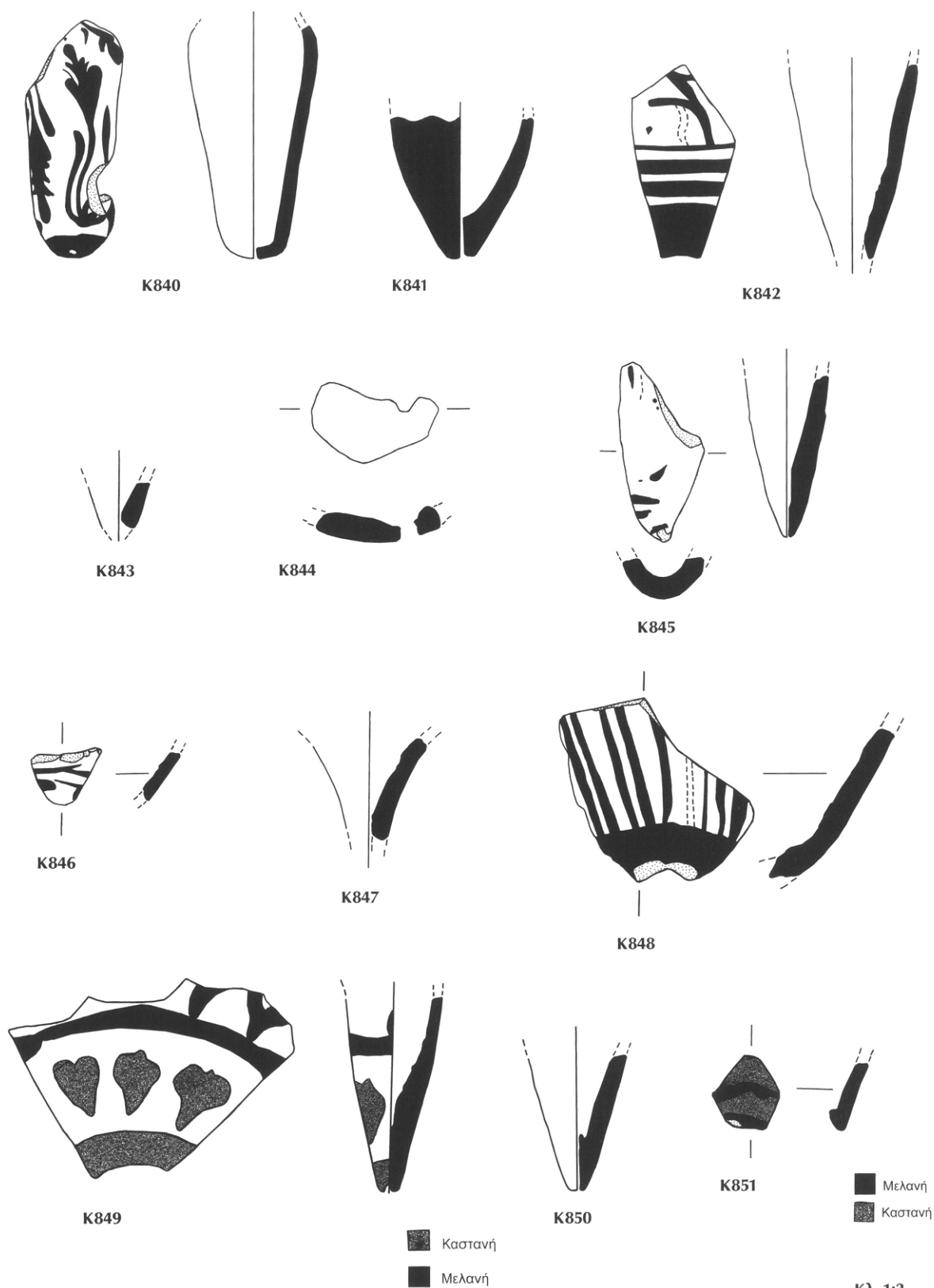
Βάση ἐπίπεδη (τύπος 1), στρογγυλεμένη (τύπος 5-ΥΜ 1), ἐλαφρὰ ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπῇ, ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ μέσα. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: παχιά τοιχώματα βάσης, ἀνώμαλη, σχεδὸν ἀδιαμόρφωτη ἐπιφάνεια. Ὀχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Δβ: -, Δ ὀπῆς: 6 χιλ., Πάχος βάσης: 5-8 χιλ.

K845 (94/Γ2B/25).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης μικκύλου ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Βάση κωνικὴ, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), τοιχώματα κυρτά. Μελανὴ βαφή, ἐξίτηλη. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιων φυλλοειδῶν κοσμημάτων στὸ κάτω μέρος καὶ λοξῶν καὶ κάθετων κοσμημάτων (φυτικὸ θέμα), ἄνωθεν

Είκ. 73. Ρυτά.

αυτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό. Ὑψος σωζ.: 5.8 ἐκ., Δ: περίπου 3 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 4-7 χιλ.

K846 (94/E4A/6).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης μικκύλου ἀπιόσχημου (:) ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Κάτω μέρος τοιχώματος, γένεση βάσης. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιων φυλλοειδῶν κοσμημάτων (φυτικό θέμα). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Πάχος τοιχ.: 3-4 χιλ.

K847 (94/E13/3).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης μικκύλου ἀπιόσχημου (:) ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Κάτω μέρος τοιχώματος, πολὺ κοντὰ στὴ βάση. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἄδρῃ, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ τοιχ.: 1.5 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 4-7 χιλ.

K848 (94/E-Θ13/5α).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης μικροῦ ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Κάτω μέρος τοιχώματος, καὶ γένεση βάσης. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: πλατὶα ὀριζόντια ταινία καὶ ἐπ'αὐτῆς, κάθετες, κυρίως εὐθεῖες ταινίες (μία κυματοειδής). Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἄδρῃ, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Δ τοιχ.: 7 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 5.5-7 χιλ. (βάση: 9 χιλ.).

K849 (94/E-Θ16A/4).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυρτοῦ κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 21).

Βάση κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), τοιχώματα αὐστηρὰ κωνικά. Μελανή/καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο ζῶνες μὲ κισσοῦς/σηματοποιημένα ἄνθη κρόκων (κάτω ζώνη ὀλόβαφα ἄνθη), μεταξὺ δύο ὀριζοντίων ταινιῶν (ἄνω ταινία ἀνισοπαχῆς). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος σωζ.: 6.45 ἐκ., Δβ: 7 χιλ., Πάχος τοιχ.: 3.5-8 χιλ.

K850 (94/E-Θ16A/5).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου εὐθέος κωνικοῦ ἢ ὠοειδοῦς ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 22).

Βάση κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), τοιχώματα αὐστηρὰ κωνικά. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ὑψος σωζ.: 4.6 ἐκ., Δ βάσης: 7 χιλ. περίπου, Δ ὀπῆς: 2-2.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4.5-5.5 χιλ.

K851 (94/ΣΤ7Δ/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 73, Πίν. 22).

Βάση κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), εὐθέα τοιχώματα. Καστανή, μελανή βαφή. Ἐσωτ.: δύο ὀριζόντιες κυματοειδεῖς ταινίες καὶ ἴχνη τρίτης (καστανὴ βαφή), στὸ ἄνω μέρος, ἐπὶ ἄχνοῦ, μελανοῦ βάθους. Βαφή καὶ στῆν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος σωζ.: 2.2 ἐκ., Δβ: 2 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 4-4.5 χιλ.

K852 (94/Z5A/4).

Γένεση βάσης καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 74, Πίν. 22).

Βάση κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), τοιχώματα κωνικά, ἐλαφρῶς κυρτά. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: κάθετοι κλάδοι/ταινίες σὲ ἀκτινωτὴ διάταξη ἀπὸ τὴ βάση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ ὀπῆς: 2 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4.5-7 χιλ.

K853 (94/H19A/1).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 74, Πίν. 22).

Βάση κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), τοιχώματα κυρτά. Ἰχνη ἐρυθρῆς βαφῆς. Ἐσωτ.: ἴχνη τριῶν σπειροειδῶν κοσμημάτων ἢ ὁμόκεντρων κύκλων, ἓνας μὲ κεντρικὴ στιγμή. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος σωζ.: 2.3 ἐκ., Δβ: 9 χιλ.-1 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.5-2 χιλ., Πάχος τοιχ.: 2.5-5.5 χιλ.

K854 (94/H21/14).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικροῦ σφαιρικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 74, Πίν. 22).

Βάση ἐπίπεδη (Τύπος 1), στρογγυλεμένη (Τύπος 5-ΥΜ 1), ἐλαφρὰ ἐκκεντρὴ διαμπερῆς ὀπῆ, ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ μέσα, τοιχώματα λοξά, παχιά. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο, ἴχνη λευκοῦ ἰζήματος. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἄδρῃ, ἀνώμαλη ἐπι-

φάνεια, ἴχνη τροχοῦ. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμιξεις.

Δβ: 5 ἐκ., Δ ὀπῆς: 6 χιλ., Πάχος τοιχ.: 6-8.5 χιλ.

K855 (94/Θ1Α/1).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κωνικοῦ ρυτοῦ (Εἰκ. 74, Πίν. 22).

Βάση ἀποσπασματική, κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), τοιχώματα εὐθέα.

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.

Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 3.6 ἐκ., Δβ: 1.1 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4-6 χιλ.

K856 (94/Θ1Α/2).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 74, Πίν. 22).

Βάση ἀποσπασματική, κωνική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 6), ὀπὴ μὴ διαμπερὴς, τοιχώματα κυρτά. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 1.9 ἐκ., Δβ: 7.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 2-4.5/5 χιλ.

K857 (94/Θ1Β/12).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀπιόσχημου ρυτοῦ (Εἰκ. 74, Πίν. 22).

Βάση κυλινδρική, μὲ μὴ διαμορφωμένο χεῖλος (Τύπος 8), φθαρμένη, τοιχώματα κυρτά ἐξω-νεύοντα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.

Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 4.2 ἐκ., Δβ: 1.3 ἐκ. περίπου, Πάχος τοιχ.: 4.5-9 χιλ.

16. Ἀγγεῖα - Ρυτὰ

K858 (93/B15/3,4).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος πιθανοῦ μικκύλου κυπέλλου/ρυτοῦ (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 75, Πίν. 23).

Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, σιγμοειδὴ τοιχώματα, ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, κάτωθεν χεῖλους. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: δύο ὀριζόντιες ζῶνες κάθετων σιγμοειδῶν, διατεταγμένων σὲ ἀραιὰ διαστήματα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 6 ἐκ.

K859 (92/4/6).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου/ρυτοῦ (Εἰκ. 75, Πίν. 23).

(κωνικὸ κύπελλο μὲ πόδι/footed conical cup). Δισκοειδὴς βάση (torus), ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ ἑκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπὴ, κοντὰ στὴν περιφέρεια. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία βάσης, ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινοῦν μίσχοι/κλάδοι μὲ φυλλοειδὴ κοσμήματα. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 3.3 ἐκ., Δβ: 2.9 ἐκ., Δ ὀπῆς: 3.5 χιλ.

K860 (93/A73/5).

Τμήμα βάσης καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου-ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πόδι) (Εἰκ. 76).

Δισκοειδὴς βάση (torus), ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ ἑκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπὴ, κοντὰ στὴν περιφέρεια. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 1.5 ἐκ., Δβ: 3.7 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2.5-4 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4.5-5 χιλ.

K861 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/53).

Τμήμα βάσης κυπέλλου/ρυτοῦ (2 συνανήκουν) (κωνικὸ κύπελλο/ἀνθοδοχεῖο) (Εἰκ. 76).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ ἑκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπὴ, κοντὰ στὴν περιφέρεια. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο (ταινία βάσης). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 1.6 ἐκ., Δβ: 6.1 ἐκ., Δ ὀπῆς: 3.5-5.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 5 χιλ.

K862 (93/B15/83α).

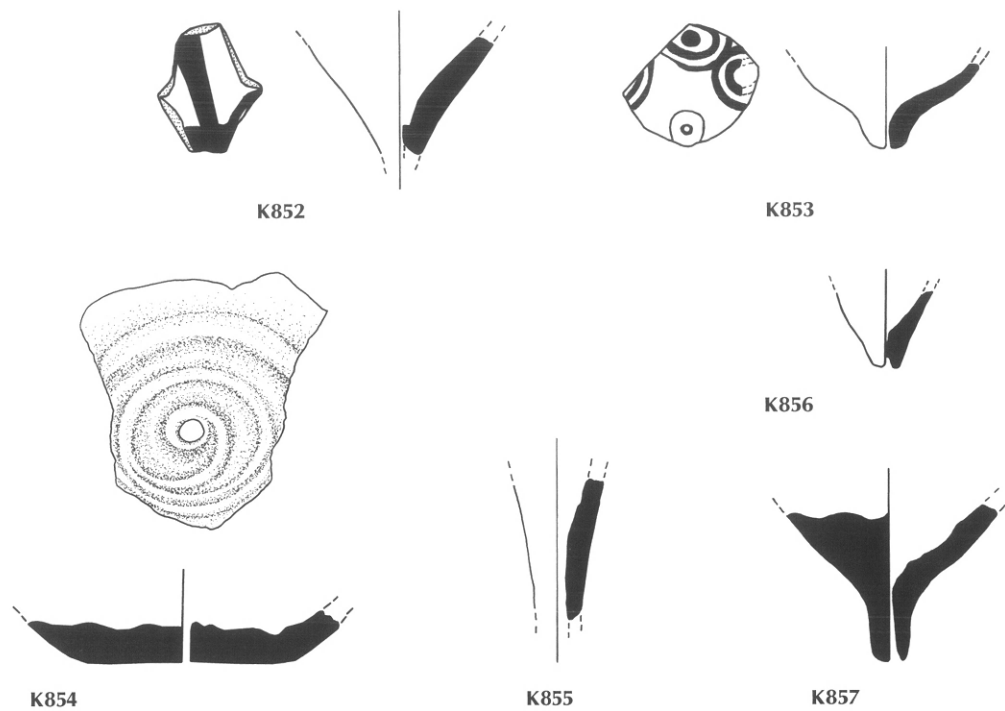
Τμήμα βάσης κυπέλλου/ρυτοῦ (εὐθύπλευρο κύπελλο) (Εἰκ. 76).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κεντρικὴ διαμπερὴς ὀπὴ, ἀποκεκρουσμένη, καὶ κωνικὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια (βαθμίδες). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: 3.5 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.4 ἐκ.

K863 (93/B16/79).

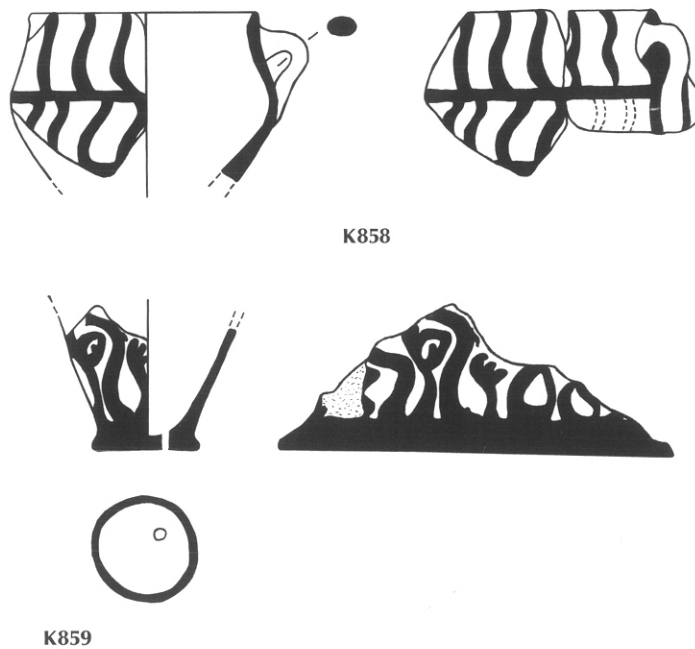
Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου-ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πόδι) (Εἰκ. 76, Πίν. 23).

Δισκοειδὴς βάση, μὲ ἀποκλίνοντα τοιχώματα (splaying), ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐλαφρὰ ἑκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπὴ, τοιχώματα ἐξωνεύοντα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία βάσης ποῦ

Κλ. 1:2

Εικ. 74. Ρυτά.

Κλ. 1:2

Εικ. 75. Άγγεϊα - Ρυτά.

καλύπτει καὶ τὸ πόδι καὶ μερικῶς τὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἰχνη τριῶν σπειροειδῶν κοσμημάτων, τὰ ὁποῖα ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν ταινία βάσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ/ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 2.3 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ ὀπῆς: 4-4.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4-5 χιλ.

K864 (94/B20Γ/2).

Τμήμα βάσης κυπέλλου-ρυτοῦ (ἄωτο κωνικὸ κύπελλο) (Εἰκ. 76).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, καὶ ἐλαφρὰ ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπή. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2-2.5 χιλ.

K865 (94/B23/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου-ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πόδι). (Εἰκ. 76, Πίν. 23).

Δισκοειδὴς βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπή, κοντὰ στὴν περιφέρεια, τοιχώματα ἔξω νεύοντα. Μελανὴ βαφή, σκασμένη. Ἐσωτ.: καμπύλη ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν βάσης, ἴχνη δεύτερης, ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ.

Ύψος σωζ.: 2.4 ἐκ., Δβ: 4 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.5-2 χιλ., Πάχος τοιχ.: 6-7.5 χιλ.

K866 (94/G2B/4).

Ἀκέραιη βάση μικκύλου κυπέλλου/ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πόδι) (Εἰκ. 76).

Δισκοειδὴς βάση (torus), ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, καὶ ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπή, κοντὰ στὴν περιφέρεια. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.5-2 χιλ.

K867 (94/E-Θ31/1).

Ἀκέραιη βάση, πόδι, καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου/ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πόδι) (Εἰκ. 76, Πίν. 23).

Δισκοειδὴς βάση, μὲ ἀποκλίνοντα τοιχώματα (spraying), ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐλαφρὰ ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπή, τοιχώματα ἔξω νεύοντα. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ ἴχνη βαφῆς ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 2.6 ἐκ., Δβ: 2.5 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 4-5.5 ἐκ.

K868 (94/H12Γ/22δ).

Ἡμισυ βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου-ρυτοῦ (εὐθύπλευρο κύπελλο) (Εἰκ. 76). Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κεντρικὴ διαμπερὴς ὀπή, κάθετα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἐλαφρὰ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ροδόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 3.9 ἐκ., Δβ: 1.75 ἐκ., Δ ὀπῆς: 5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 5-6 χιλ.

K869 (94/H19B/1).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου/ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο μὲ πόδι) (Εἰκ. 76, Πίν. 23).

Δισκοειδὴς βάση (torus), ἐλαφρῶς κοιλὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης καὶ ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπή, κοντὰ στὴν περιφέρεια. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: λεπτὴ ὀριζόντια ταινία ἐπὶ τῆς βάσης, δεύτερη πλατύτερη ταινία ἄνωθεν αὐτῆς, τμήμα λεπτῆς τρέχουσας σπείρας (ἀρχικὰ πιθανῶς δεύτερη σπείρα ὑψηλότερα). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 3.7 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 3.5-4.5 χιλ.

K870 (94/Θ7/7).

Ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κυπέλλου-ρυτοῦ (ἡμισφαιρικὸ κύπελλο). (Εἰκ. 76).

Ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἐκκεντρὴ διαμπερὴς ὀπή, κοντὰ στὴν περιφέρεια, τοιχώματα κυρτά, ἔντονα ἔξω νεύοντα. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ ὀριζόντια σειρὰ στιγμῶν ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

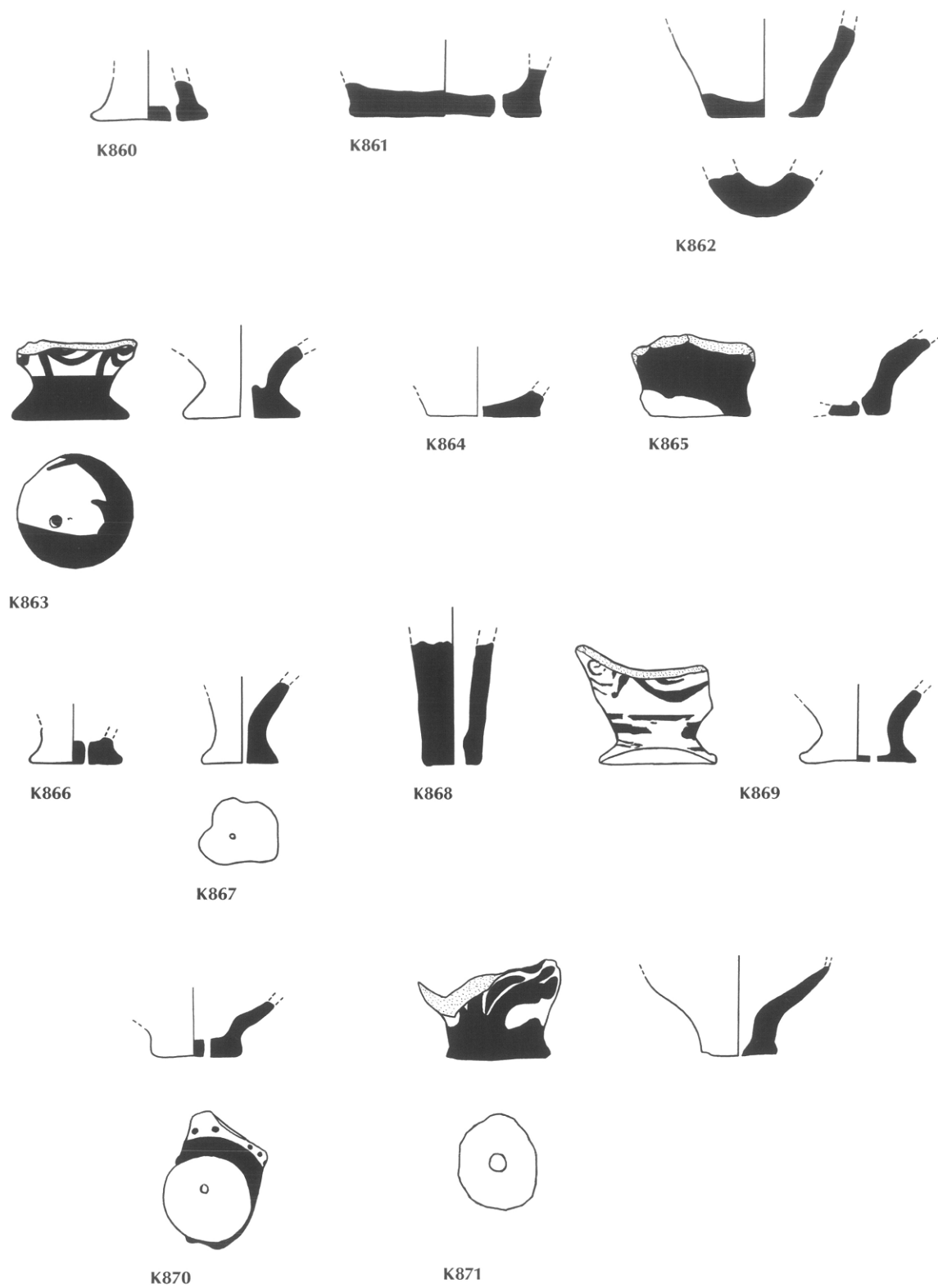
Ύψος σωζ.: 1.8 ἐκ., Δβ: 2.8 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2.5-3 χιλ., Πάχος τοιχ.: 3-4.5 χιλ.

K871 (94/Θ10A/5).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου/ρυτοῦ (προχοΐδιο) (Εἰκ. 76, Πίν. 23).

Δισκοειδὴς βάση, μὲ ἐλαφρῶς ἀποκλίνοντα τοιχώματα (spraying), ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, κεντρικὴ διαμπερὴς ὀπή, τοιχώματα ἔξω νεύοντα, κυρτόπλευρα. Μελανὴ/ἐρυθρὴ βαφή, σκασμένη. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ δύο ὁμάδες

Κλ. 1:2

Εικ. 76. Ἀγγεῖα - Ρυτά.

φυτικών, κοσμημάτων (διακλαδιζόμενοι κλάδοι, με φυλλοειδή κοσμήματα), ἐξ αὐτῆς. Ἑσωτ.: ἄβαφο, ἴχνη τυχαίων κηλίδων. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος σωζ.: 2.7 ἐκ., Δβ: 2.5 ἐπὶ 3 ἐκ., Δ ὀπῆς: 5.5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 2.5-7.5 χιλ.

17. Μικκύλα προχοΐδια

Ἀκέραια / ἀκέραιη διατομή

K872 (93/A16/3-A3).

Ἀκέραιο προχοΐδιο (Εἰκ. 77).

Ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Εὐθὺ χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή/καστανή βαφή. Ἑσωτ.: πλατιά ταινία χείλους, ἴχνη δύο φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σὲ ὀριζόντια διάταξη, πλατιά ταινία βάσης, λαβή, ἴχνη βαφῆς. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό, μὲ προσμιξεις.

Ύψος: 6.9 ἐκ., Δχ: 2.2 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ., Δ μεγ: 5.2 ἐκ.

K873 (93/A49/1-A11).

Ἀκέραιο προχοΐδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Ἀπιόσχημο, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, σχεδὸν κυλινδρική διατομῆς, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Ἑσωτ.: Ὀλόβαφο (βαφή καὶ στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης). Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 6.2 ἐκ., Δχ: 3.1 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ., Δ μεγ: 4.9 ἐκ.

K874 (93/B4/27-A12)

Προχοΐδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77)

(συγκολλημένο ἀπὸ 10 θραύσματα, καὶ 3 συνανήκοντα, λείπει λαβή).

Ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 7.5 ἐκ., Δχ: 2.9 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ., Δ μεγ: 4.7 ἐκ.

K875 (93/B4/28-A59).

Σχεδὸν ἀκέραιο προχοΐδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἐξωτερικά. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἔκφυση λαβῆς, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, πολὺ προσμιξεις.

Ύψος: 7.5 ἐκ., Δχ: 3.2 ἐκ., Δβ: 2.7 ἐκ., Δ μεγ: 5 ἐκ.

K876 (93/B4/28α-A3).

Προχοΐδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77)

(λείπει τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ λαβῆ).

Ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, ἔκφυση λαβῆς, ἔντονα ἀνασηκωμένη βάση, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἰχνη λευκοῦ ἰζήματος ἐξωτερικά. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος: 6-6.1 ἐκ., Δχ: 3.4 ἐκ., Δβ: 2.8 ἐκ., Δ μεγ: 4.6 ἐκ.

K877 (93/B5/1α-A29).

Σχεδὸν ἀκέραιο προχοΐδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Ὡσειδές, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός.

Ἐξώστροφο χεῖλος, τρεῖς ἐκφύσεις κάθετων λαβῶν στὸ σῶμα, ὅχι στὸ ἴδιο ὕψος, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐγχάρακτο ἐξωτερικά (ἀκανόνιστες ὀριζόντιες ἐγχαράξεις). Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό.

Ύψος: 8.7 ἐκ., Δχ: 6.3 ἐκ., Δβ: 4.4 ἐκ., Δ μεγ: 7 ἐκ.

K878 (93/B5/13β-A52).

Προχοΐδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77).

(λείπει ἥμισυ χείλους, λαιμοῦ, ὤμου, κοιλίας).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἔντονα ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ροδόχρους, προσμιξεις.

Ύψος: 7.2 ἐκ., Δχ: 3.5 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ μεγ: 4.9 ἐκ.

K879 (93/B5/15α-A13).

Ἀκέραιο προχοΐδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἀνασηκωμένη βάση,

ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:), ἵχνη λευκοῦ ἰζήματος. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, μὲ λίγες προσμίξεις.

Ύψος: 7.3 ἐκ., Δχ: 3.4 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ μεγ.: 5.2 ἐκ.

K880 (93/B6/1α-A30).

Ἀκέραιο προχοῖδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός, ἀσύμμετρο σῶμα. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

Ύψος: 7 ἐκ., Δχ: 3.4 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ., Δ μεγ.: 5.1-5.2 ἐκ.

K881 (93/B6/9-A45).

Προχοῖδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός.

Ἐξώστροφο χεῖλος, μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 7.6 ἐκ., Δχ: 3.2-4.05 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ., Δ μεγ.: 5.35 ἐκ.

K882 (93/B6/11-A38).

Προχοῖδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77)

(λείπει τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἔκφυση λαβῆς, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 7.6 ἐκ., Δχ: 2.4 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ., Δ μεγ.: 4.7 ἐκ.

K883 (93/B15/78α-A63).

Προχοῖδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77)

(λείπουν τὰ $\frac{3}{4}$ τοῦ χείλους, λαιμοῦ καὶ τμήμα ὤμου).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη βαφῆς (ὀλόβαφο:), ἵχνη λευκοῦ ἰζήματος. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 6.30 ἐκ., Δχ: 2.7 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ., Δ μεγ.: 4.70 ἐκ.

K884 (93/B16/4-A66).

Προχοῖδιο - ἀκέραιη διατομή (Εἰκ. 77)

(λείπει τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, ἔκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: λεπτὴ ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 6.5 ἐκ., Δχ: 2.4 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ μεγ.: 4.95 ἐκ.

K885 (93/B16/5-A65).

Ἀκέραιο προχοῖδιο (Εἰκ. 77).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἔντονα ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη μελανῆς βαφῆς (ὀλόβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 7 ἐκ., Δχ: 2.9 ἐκ., Δβ: 3.3 ἐκ., Δ μεγ.: 4.9 ἐκ. (μὲ λαβή: 5.1 ἐκ.).

K886 (94/H19/1β-A1).

Ἀκέραιο προχοῖδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός, ἀνώμαλη ἔξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐλαφρὰ κοιλὴ ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: πλατὺ ταινία χείλους. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος: 7.2 ἐκ., Δχ: 3.3 ἐκ., Δβ: 4.4 ἐκ., Δ μεγ.: 5.5 ἐκ.

Προχοῖδια σωζόμενα κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$

K887 (93/B5/13-A22).

Ἀποσπασματικὸ προχοῖδιο (Εἰκ. 77, Πίν. 24).

(λείπει χεῖλος, λαιμὸς καὶ λαβή).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Ύψος σωζ.: 6.7 ἐκ., Δβ: 3.2 ἐκ., Δ μεγ.: 5.45 ἐκ.

K888 (93/B5/13α-A14).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 77)

(λείπει χεῖλος καὶ λαιμός).

Απιόσχημο. Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 5.6 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ μεγ.: 5.8 ἐκ.

K889 (93/B5/121-A18).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 77)

(λείπει χεῖλος, λαιμός καὶ λαβή).

Απιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός, ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνώμαλη (πτυχώσεις ἀπὸ τροχό). Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Λευκωπός, ἐπίχρισμα λευκωπό, πολλὲς προσμίξεις.

Ύψος σωζ.: 6.4 ἐκ., Δβ: 3.9 ἐκ., Δ μεγ.: 6.4 ἐκ.

K890 (93/B6/10-A39).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός καὶ λαβή).

Απιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, ἀσύμμετρο σῶμα. Ἐκφυση λαβῆς ἄνωθεν τῆς μεγίστης διαμέτρου, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

Ύψος σωζ.: 6.15 ἐκ., Δβ: 3.4 ἐκ., Δ μεγ.: 5.05 ἐκ.

K891 (93/B9/19).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός καὶ λαβή).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἰχνη νήματος κεραμέα στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 6.4 ἐκ., Δβ: 4.5 ἐκ., Δ μεγ.: 7.05 ἐκ.

K892 (93/B10/2-A56).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, τμήμα λαιμοῦ καὶ λαβή).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 5.45 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ., Δ μεγ.: 4.95 ἐκ.

K893 (93/B10/46-A55).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός καὶ λαβή).

Απιόσχημο. Ἐκφυση λαβῆς στὴν μέγιστη διάμετρο, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος σωζ.: 5.9 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ., Δ μεγ.: 5.15 ἐκ.

K894 (93/B15/78β-A61).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός καὶ λαβή).

Απιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, στιλβωμένο.

Ύψος σωζ.: 5.4 ἐκ., Δβ: 3 ἐκ., Δ μεγ.: 5.2 ἐκ.

K895 (93/B15/78γ-A60).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός, τμήμα σώματος καὶ λαβή).

Απιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Κάστανι/μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλόβαφο). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ύψος σωζ.: 7.15 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ μεγ.: 4.9 ἐκ.

K896 (93/B15/78δ).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός, τμήμα σώματος, βάση καὶ λαβή). Απιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους.

Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, γένεση ἀνασηκωμένης βάσης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 6.5 ἐκ., Δ μεγ.: 5.35 ἐκ.

K897 (93/B16/5α-A67).

Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

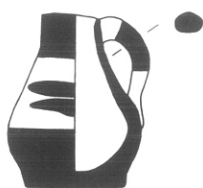
(λείπει χεῖλος, τμήμα λαιμοῦ καὶ λαβή).

Απιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἰχνη λευκοῦ ἰζήματος. Ὡχρὸς, ἐπίχρισμα ὠχρό, μὲ λίγες προσμίξεις.

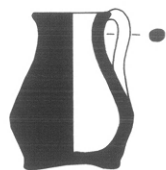
Ύψος σωζ.: 6.5 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ., Δ μεγ.: 5.1 ἐκ.

K898 (94/B20/80-A1).

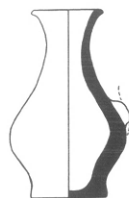
Αποσπασματικό προχοΐδιο (Εικ. 78)

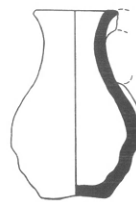
K872

K873

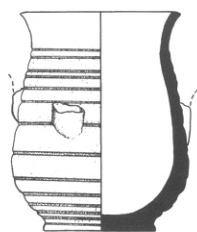
K874

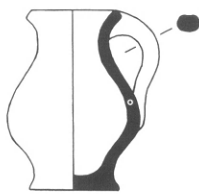
K875

K876

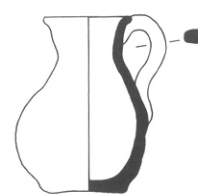
K877

K878

K879

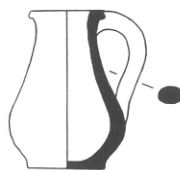
K880

K881

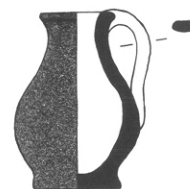
K882

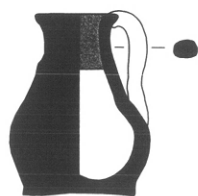
K883

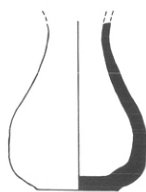
K884

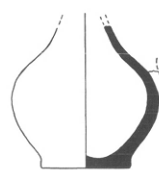
K885

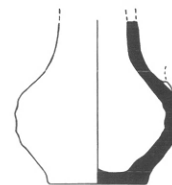
K886

K887

K888

K889

Κλ. 1:3

Εικ. 77. Μικκύλα προχοΐδια.

(λείπει χεῖλος, λαιμός, τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας καὶ λαβή).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἐκφυση λαβῆς, ἄνωθεν μέγιστης διαμέτρου, ἀνασηκωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἰχνη λευκοῦ ἰζήματος ἐξωτερικά. Ὡχρός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 4.5 ἐκ., Δβ: 3.6 ἐκ., Δ μεγ.: 5.8 ἐκ.

K899 (94/Z5/1a-A2).

Ἀποσπασματικὸ προχοῖδιο (Εἰκ. 78)

(λείπει χεῖλος, λαιμός, τμήμα τοιχώματος καὶ λαβή).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός, πρόχειρη κατασκευή, ἀνώμαλη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὡψος σωζ.: 6.8 ἐκ., Δβ: 3.8 ἐκ., Δ μεγ.: 5.8 ἐκ.

K900 (94/H29Θ/2).

Ἀποσπασματικὸ προχοῖδιο (Εἰκ. 78)

(λείπει ἥμισυ σώματος, βάση καὶ λαβή).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, ἴχνη ἔκφυσης λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη βαφῆς (ὀλοβαφο:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 6.5 ἐκ., Δχ: 3 ἐκ., Δ μεγ.: 5.4 ἐκ.

Ἀποσπασματικά

K901 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/8).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Ἀπιόσχημο, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο χεῖλος, κάθετη λαβή, κυλινδρική διατομῆς, μὲ κερατοειδὴ ἀπόφυση στὸ ἄνω μέρος. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: -

K902 (93/B5/166).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ προχοῖδιου (Εἰκ. 78). Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἐγγράκτο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 4.5 ἐκ.

K903 (93/B6/9).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμός καὶ τμήμα ὤμου προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 3.7 ἐκ.

K904 (93/B6/10).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ ὤμου προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Ἀπιόσχημο, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώστροφο στρογγυλεμένο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 4 ἐκ.

K905 (93/B9/1).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Διαφοροποιημένος λαιμός.

Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔξω, μὲ κυματοειδὲς περίγραμμα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό, προσμίξεις. Δχ: 2.5-3.2 ἐκ. (ἐξωτ.).

K906 (93/B9/5).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμός, τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐξώκυρτο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 3.6 ἐκ.

K907 (93/B15/30η).

Τμήμα χείλους καὶ λαιμοῦ προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Ὡοειδές, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός.

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, ἔκφυση λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δχ: 3.6 ἐκ.

K908 (94/B26/2).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ, ὤμου καὶ κοιλίας προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δχ: -

K909 (94/E8A/6).

Τμήμα χείλους, λαιμοῦ καὶ τοιχώματος προχοῖδιου (Εἰκ. 78).

Ὡοειδές, ἐλάχιστα διαφοροποιημένος λαιμός.

Ἐξώστροφο χεῖλος. Ἄβαφο. Ἐγχάρακτο ἐξωτερικά. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 6 ἐκ.

K910 (94/Z8A/20δ).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 78).

Ὡοειδές, μὴ διαφοροποιημένος λαιμός. Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐγχάρακτο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός. Δχ: -

K911 (94/H12Γ/46δ).

Τμήμα χεῖλους, λαιμοῦ καὶ γένεση ὤμου προχοϊδίου (Εἰκ. 78).

Ἀπιόσχημο, ἥπια διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐλαφρὰ ἐξώστροφο χεῖλος, ἐπίθετο κωνικὸ κομβίῳ κάτωθεν χεῖλους. Μελανή, καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους, μὲ κυματοειδὲς κάτω ἄκρο, καὶ κηλίδα. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 3 ἐκ.

K912 (93/B4/68).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας προχοϊδίου (Εἰκ. 78).

Ἀπιόσχημο. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K913 (93/B5/100δ).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας προχοϊδίου (Εἰκ. 78).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἐκφυση λαβῆς, ἄνωθεν μέγιστης διαμέτρου. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K914 (93/B5/100ζ).

Τμήμα ὤμου, κοιλίας καὶ γένεση βάσης προχοϊδίου (Εἰκ. 78).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἐκφυση λαβῆς ἄνωθεν μέγιστης διαμέτρου, ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη βαφῆς καὶ ἵχνη ἐγχαράξεων. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K915 (93/B5/100η).

Τμήμα λαιμοῦ, ὤμου καὶ κοιλίας προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K916 (93/B16/36φ).

Τμήμα λαιμοῦ προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Διαφοροποιημένος λαιμός. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ἐσωτ.: ἵχνη βαφῆς. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K917 (93/B16/150δ).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K918 (93/B16/150ε).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K919 (94/ΣΤ14/3).

Τμήμα κοιλίας προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη βαφῆς, ἐπιφάνεια ἀνώμαλη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο, ἐπιφάνεια ἀνώμαλη. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K920 (93/B2/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐντονα ἵχνη καύσης ἐξωτερικὰ-ἐσωτερικά. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δβ: 4 ἐκ.

K921 (93/B5/3).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ὤμου προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη/σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα. Δβ: 2.5 ἐκ.

K922 (93/B5/136).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀνασηκωμένη/δισκοειδὲς βάση, τύπου moulded, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα, δύο κάθετα ἐπίθετα ἐξάρματα στὸ τοίχωμα (ἀρχικὰ 4:). Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης (:) καὶ ἀπροσδιόριστα κοσμήματα, πιθανὰ ἵχνη βαφῆς στὴν ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4 ἐκ.

K923 (93/B5/180ε).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ὤμου προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο, ὑψηλὸ κέντρο βάρους. Ἐπίπεδη

βάση. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 3 έκ.

K924 (93/B6/20).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο, χαμηλό κέντρο βάρους. Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης, ίχνη νήματος κεραμέως στην επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 3.5 έκ.

K925 (93/B6/21).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Έπίπεδη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης, ίχνη νήματος κεραμέως στην επιφάνεια έδρασης, καμπύλα τοιχώματα. Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα λευκωπό. Δβ: 3.5 έκ.

K926 (93/B6/21δ).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Έλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, έλαφρὰ κοίλη επιφάνεια έδρασης, καμπύλα, παχιά τοιχώματα κοντά στη βάση. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός με μίκα. Δβ: 3.5 έκ.

K927 (93/B6/21ζ).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Έπίπεδη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης, καμπύλα, παχιά τοιχώματα κοντά στη βάση. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός με μίκα. Δβ: 3.1 έκ.

K928 (93/B8/1).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο. Έπίπεδη/έλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης, καμπύλα, παχιά τοιχώματα. Άβαφο. Ίχνη καύσης έξωτερικά. Έρυθρός πηλός με μίκα. Δβ: 4.5 έκ.

K929 (93/B8/2).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός με μίκα. Δβ: 4.5 έκ.

K930 (93/B10/4).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος και ώμου προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο, χαμηλό κέντρο βάρους. Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, επίχρυσμα λευκωπό. Δβ: 4.5 έκ.

K931 (93/B10/4α).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος και ώμου προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο. Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 3.4 έκ.

K932 (93/B15/34δ).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο, χαμηλό κέντρο βάρους. Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 4.8 έκ.

K933 (93/B15/34ε).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο. Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 3.2 έκ.

K934 (93/B16/9).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο, χαμηλό κέντρο βάρους. Ανασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης, παχιά τοιχώματα. Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 4 έκ.

K935 (93/B16/10).

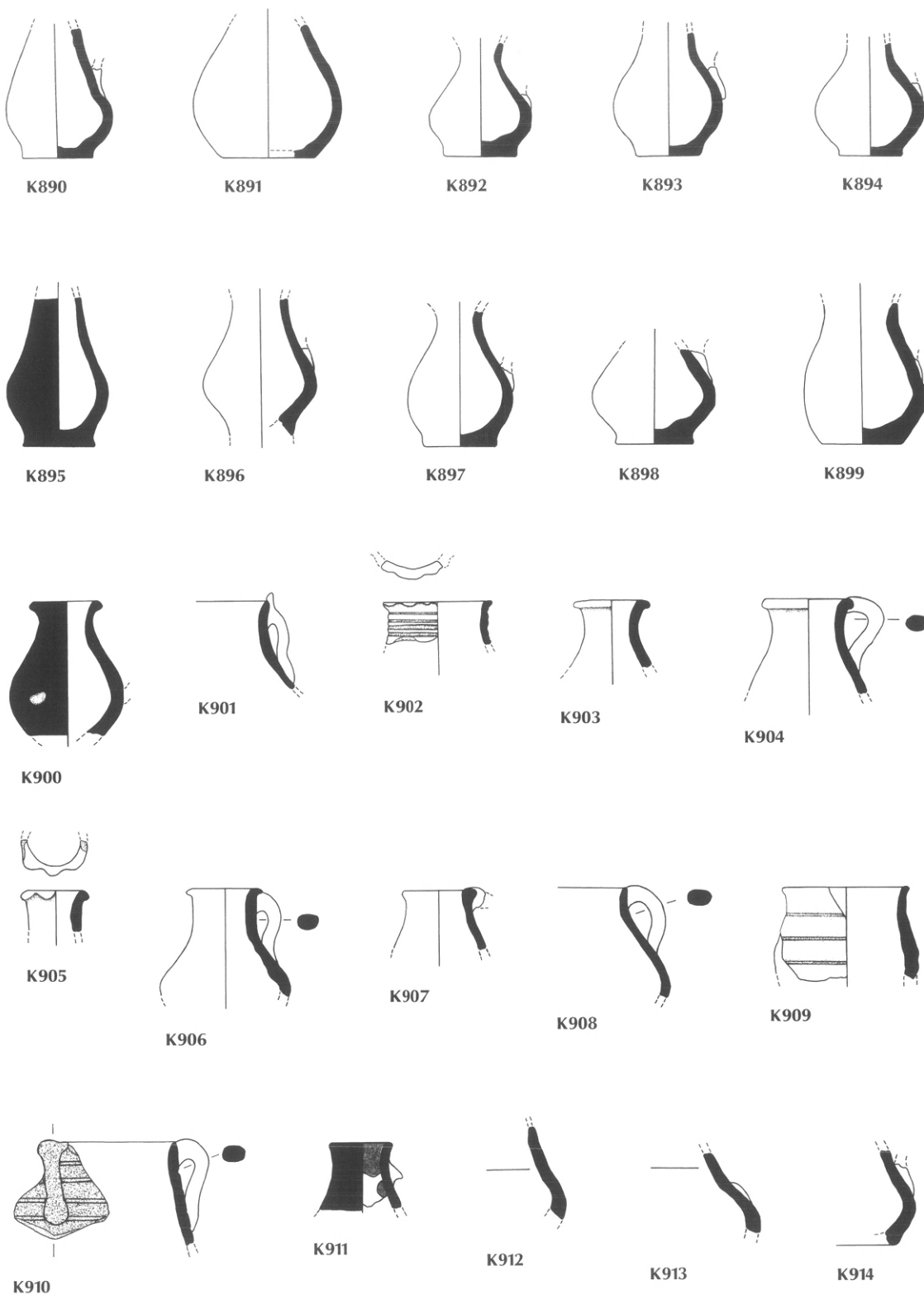
Τμήμα βάσης και τοιχώματος (κοιλία) προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο. Έκφυση λαβῆς στην μέγιστη διάμετρο, ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Άβαφο. Ώχρὸς/ροδόχρους πηλός, επίχρυσμα ώχρό. Δβ: 3 έκ.

K936 (93/B16/10δ).

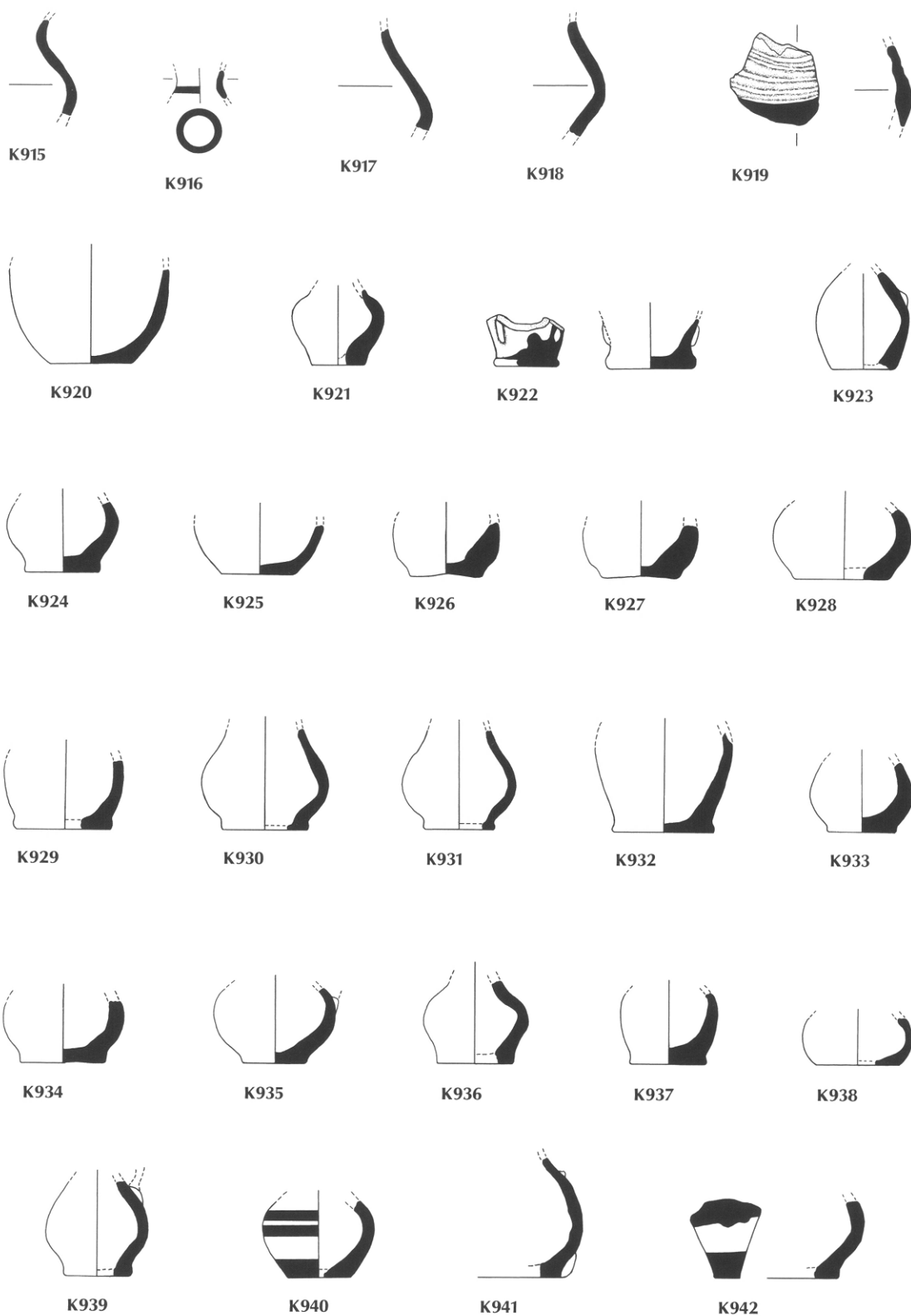
Τμήμα βάσης, τοιχώματος και ώμου προχοϊδίου (Εικ. 79).

Απιόσχημο, πρόχειρη κατασκευή, ἀνισόπαχα τοιχώματα. Έπίπεδη/έλαφρὰ ἀνασηκωμένη

Κλ. 1:3

Εικ. 78. Μικκύλα προχοΐδια.

Κλ. 1:3

Εικ. 79. Μικκύλα προχοΐδια.

βάση, επίπεδη επιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3.2 ἐκ.

K937 (93/B16/10ε).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3.5 ἐκ.

K938 (93/B16/10η).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Βαρὺ ἀπιόσχημο, χαμηλὸ κέντρο βάρους. Ἐπίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: 4 ἐκ.

K939 (93/B16/165ε).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ὤμου προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἐκφυση λαβῆς στὴ μέγιστη διάμετρο, ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3 ἐκ.

K940 (94/H13Γ/4).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἐπίπεδη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθρη, λευκὴ (:) βαφή. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ δύο καστανὲς ὀριζόντιες ταινίες στὴ μέγιστη διάμετρο, ἴχνη λευκῆς ἐπ' αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3 ἐκ.

K941 (94/H21/12δ).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ὤμου προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἐκφυση λαβῆς στὴν παρεὶα τῆς βάσης (:) καὶ στὸν ὦμο, ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: -

K942 (94/H29A/17).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος προχοϊδίου (Εἰκ. 79).

Ἀπιόσχημο. Ἀνασηκωμένη βάση, επίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία βάσης καὶ ἴχνη ἄλλης ὀριζόντιας ταινίας (:), ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμιξεις. Δβ: -

18. Σύνθετα ἀγγεῖα

K943 (93/B5/3-A51).

Ἀποσπασματικὸ μικκύλο σύνθετο ἀγγεῖο/ἀμφορέας (Εἰκ. 80, Πίν. 25)

(λείπει χεῖλος, λαβές, κάτω μέρος ἀγγείου καὶ ὑπόλοιπα σύνθετα τμήματα ἀγγείου).

Ἀπιόσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Ἐλλειψοειδὲς στόμιο, ἴχνη ἐκφύσεων δύο κάθετων λαβῶν ἐκ τοῦ χείλους μέχρι τὸν ὦμο, ἀνασηκωμένη βάση/κάτω μέρος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινία χείλους, κυματοειδῆς, ἀνισόπαχη ταινία στὴ βάση λαιμοῦ, κυματοειδῆς ἀνισόπαχη ταινία βάσης, ἴχνη καμπυλόγραμμων κοσμημάτων στὴν κοιλία. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Ύψος σωζ.: 5.7 ἐκ., Δβ σωζ.: 3.8 ἐκ., Δ μεγ.: 3.6 ἐκ., Δ λαιμοῦ: 1.75 ἐκ.

K944 (93/B5/200-A19).

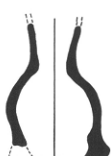
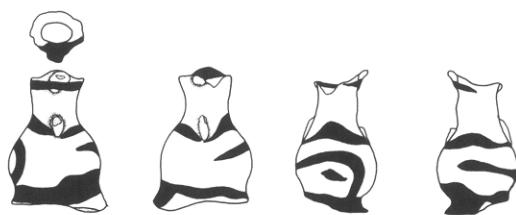
Ἀποσπασματικὸ μικκύλο σύνθετο κλειστὸ ἀγγεῖο (πρόχους/ἀμφορέας) (Εἰκ. 80, Πίν. 25) (συγκολλημένο ἀπὸ 4 τμήματα).

Τμήμα χείλους, τμήμα διαφοροποιημένου λαιμοῦ, μία ἀκέραιη κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, μὲ τμήμα ἐπίθετου πλαστικοῦ δακτυλίου, ἡμισυ σφαιρικοῦ σώματος (βάση ἀγγείου δὲν σώζεται) καὶ τμήμα ἄλλου παρόμοιου ἐπίθετου ἀγγείου, ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ τῆς κοιλίας τοῦ πρώτου. Τὰ δύο ἀγγεῖα ἐπικοινωνοῦν ἔσωτερικά. Ἐκφυση κάθετης λαβῆς ἐπὶ τοῦ δεύτερου ἀγγείου. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, λαβὴ ὀλόβαφη, ἴχνη καμπυλόγραμμων κοσμημάτων στὸ σῶμα (ένα ἴσως κρinoειδές). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ύψος σωζ.: 5.4 ἐκ.

K945 (94/H27/1α-Πήλ. 24).

Ἀποσπασματικὸ σύνθετο ἀγγεῖο/πρόχους (Εἰκ. 80, Πίν. 25).

Ἀκέραιο χεῖλος, λαιμός, ἀρχὴ ὤμου καὶ ἀκέραιη κάθετη λαβὴ μικρῆς πρόχου, καθὼς καὶ τμήμα βάσης καὶ κοιλίας δεύτερου, μικρότερου ἐπίθετου ἀγγείου, ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ ὤμου τοῦ πρώτου (λαιμὸς ἐπικολλημένος ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ πρώτου ἀγγείου, ἡ κοιλία βρίσκεται ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ πρώτου ἀγγείου-ὁ ὦμος

K943

K944

K945

K946

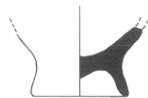
Κλ. 1:3

Εικ. 80. Σύνθετα αγγεία.

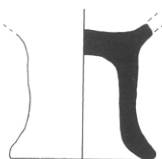
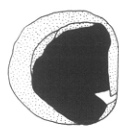

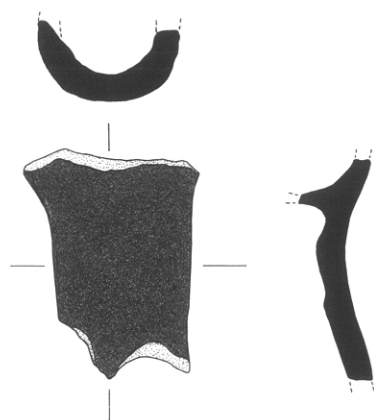
K947

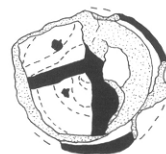
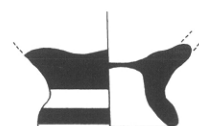
K948

K949

K950

K951

Κλ. 1:3

Εικ. 81. Άγγεϊα με ὑπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες.

του πρώτου αγγείου αποτελεί μάλλον επίθετο στοιχείο, με μικρή διαμπερή όπη στο κέντρο). Παραπλεύρως της λαβής, έξογκωμα πηλοῦ στο σημείο του λαιμοῦ του πρώτου αγγείου (σημείο επικόλλησης τρίτου αγγείου:). Ξεώστροφο χεῖλος, ἔντονα διαφοροποιημένος λαιμός, μικρῆς διαμέτρου, λαβὴ ἑλλειπσοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς ἐκ τοῦ χείλους, μέχρι τῆ βάσης τοῦ λαιμοῦ, μικρὴ όπη πρὸς τὸ κυρίως σῶμα τοῦ αγγείου, στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ τοῦ πρώτου αγγείου. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία κάτωθεν χείλους, ὀριζόντια ταινία στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ἵχνη βαφῆς ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ (ὀλόβαφος:), λεπτὴ κάθετη γραμμὴ στὴ λαβή. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Ὑψος σωζ.: 3.8 ἐκ. Δχ: 3 ἐκ.

K946 (94/Θ9/1α-A1).

Ἀποσπασματικὸ μικκύλο σύνθετο αγγείο/προχοῖδιο (Εἰκ. 80, Πίν. 25)
(λείπει μεγαλύτερο τμήμα χείλους, τελείωμα βάσης καὶ ὑπόλοιπο τμήμα σύνθεσης). Ἀπιοσχημο, διαφοροποιημένος λαιμός. Εὐθὺ/ἐλαφρὰ ξεώστροφο, σπασμένο χεῖλος, ἀκέραιη λαβή, ἑλλειπσοειδοῦς διατομῆς, ἐκ τοῦ χείλους, μέχρι τῆ μέγιστη διάμετρο, ἐσωτερικὸ αγγείου: μὴ διαμπερὴς όπη. Δύο περιοχές, στὸ κάτω μέρος τοῦ αγγείου, ἐκατέρωθεν λαβῆς, με σχετικὰ ἄδρῃ καὶ ἐγχάρακτη ἐπιφάνεια ἀντιστοίχως, ἴσως σημεῖα ἐπικόλλησης ἄλλων, παρόμοιων αγγείων. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἵχνη ταινίας χείλους, ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ καὶ κυματοειδοῦς ὀριζόντιας ταινίας ἢ διακεκομμένων πλοχμῶν καὶ ἄλλων ἀγκιστροειδῶν κοσμημάτων, στὸ σῶμα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Ὑψος σωζ.: 3.9 ἐκ., Δχ: 5 χιλ., Δβ σωζ.: 1.6 ἐκ., Δ μεγ.: 2.7 ἐκ.

19. Ἀγγεῖα με ὑπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες

K947 (93/B15/30).

Τμήμα βάσης, ποδιοῦ καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ αγγείου με ὑπερυψωμένη βάση (Εἰκ. 81, Πίν. 25).
Ὑπερυψωμένη δισκοειδῆς βάση με εὐρύ, τετρα-

γωνισμένο, κοῖλο κάτω μέρος. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 4 ἐκ.

K948 (94/B40Γ/1).

Βάση καὶ τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ αγγείου με ὑπερυψωμένη βάση (Εἰκ. 81, Πίν. 25). Σχεδὸν ἀκέραιη, ὑπερυψωμένη δισκοειδῆς βάση, με εὐρύ, στρογγυλεμένο, κοῖλο κάτω μέρος καὶ κεντρικὴ ἀπόφυση. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 3.8 ἐκ.

K949 (94/E8A/8).

Βάση καὶ γένεση τοιχώματος ἀνοιχτοῦ αγγείου με ὑπερυψωμένη βάση (Εἰκ. 81, Πίν. 25). Ἀκέραιη ἀποκλίνουσα βάση, με ξεώστροφη ἀπόληξη, σχεδὸν κυλινδρικὸ στέλεχος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἐπὶ τοῦ στελέχους τῆς βάσης μίσχοι καὶ κλάδοι με φυλλοειδῆ κοσμήματα σὲ κάθετη διάταξη, καθὼς καὶ μεμονωμένα φυλλοειδῆ σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἐσωτ.: ἀκτινωτὸ κόσμημα. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις. Ὑψος σωζ.: 5.3 ἐκ., Δβ: 5.6 ἐκ.

K950 (94/H12B/10).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ αγγείου με ὑπερυψωμένη βάση (Εἰκ. 81, Πίν. 25). Τμήμα ὑπερυψωμένης βάσης, πυθμένος καὶ τοιχώματος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, χονδροειδῆς. Πάχος πυθμένος: 3 χιλ.

K951 (94/H13/1α).

Βάση καὶ τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ αγγείου με ὑπερυψωμένη βάση (Εἰκ. 81, Πίν. 25). Σχεδὸν ἀκέραιη ὑπερυψωμένη δισκοειδῆς βάση, εὐρύ, τετραγωνισμένο, κοῖλο κάτω μέρος. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο ὀριζόντιες ταινίες στὴ βάση καὶ στὸ τοίχωμα. Ἐσωτ.: σταυροειδῆς κόσμημα στὸν πυθμένα, με παραπληρωματικὴ διακόσμηση στιγμῶν. Καστανὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, προσμίξεις. Δβ: 5.65 ἐκ.

20. Πύραυνα

Ἀκέραιη διατομή

K952 (94/Γ3A/28).

Ἀκέραιη διατομὴ μικκύλου πυραύνου (Εἰκ. 82, Πίν. 26)

Ἐσώστροφο χεῖλος, ἀβαθή, κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, με ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, τμήμα λαβῆς ἑλλειψοειδοῦς, σχεδὸν κυλινδρικής διατομῆς. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν, προσμίξεις.

Δχ: -, Δβ: 9 ἐκ., Ὑψος: 2.1 ἐκ.

K953 (94/E-Θ16B/3).

Ἀκέραιη διατομὴ μικκύλου πυραύνου (Εἰκ. 82, Πίν. 26).

Εὐθὺ χεῖλος, ἀβαθή, ἐλαφρὰ κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, με καμπύλη ἀκμή, τμήμα λαβῆς ἑλλειψοειδοῦς/κυλινδρικής διατομῆς. Ἄβαφο. Ὠχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπὸ, χονδροειδής.

Δχ: -, Δβ: 9 ἐκ., Ὑψος: 2.1 ἐκ.

Ἀποσπασματικά

K954 (94/B35A/2).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς μικκύλου πυραύνου (Εἰκ. 82).

Ἐσώστροφο χεῖλος, ἐσώστροφη βαθμίδα στὸ ἐσωτερικό, κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἔκφυση λαβῆς. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα. Δχ: -

K955 (94/B40A/35).

Τμήμα χείλους, τοιχώματος καὶ ἀκέραιη λαβὴ πυραύνου (Εἰκ. 82, Πίν. 26).

Εὐθὺ χεῖλος, ἴχνη δύο ἐντυπώσεων δακτύλων ἐσωτερικὰ στὸ τοίχωμα, κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβὴ ἑλλειψοειδοῦς διατομῆς, με ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ κάτω, ἀκέραιη πεπλατυσμένη ἀπόληξη. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής. Δχ: -

K956 (93/A21/7).

Τμήμα τοιχώματος καὶ ἀκέραιη λαβὴ πυραύνου (Εἰκ. 82, Πίν. 26).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβὴ ἑλλειψοειδοῦς διατομῆς, πεπλατυσμένη ἀπόληξη. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, χονδροειδής.

K957 (93/A44/1).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Ἐλλειψοειδὴς διατομὴ. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, χονδροειδής.

K958 (93/A70/20).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Ἐλλειψοειδὴς διατομὴ, ἀκέραιη, πεπλατυσμένη ἀπόληξη. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, χονδροειδής.

K959 (93/B15/48).

Τμήμα τοιχώματος καὶ λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἑλλειψοειδὴς/σχεδὸν κυλινδρική διατομὴ. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα δυσδιάκριτο, χονδροειδής.

K960 (94/B1B/2).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Κυλινδρική διατομὴ, ἀκέραιη, πεπλατυσμένη ἀπόληξη. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, χονδροειδής.

K961 (94/B36/2).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Ἐλλειψοειδὴς διατομὴ, γένεση τοιχώματος. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής.

K962 (94/E3/2).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82, Πίν. 26).

Ἐλλειψοειδὴς διατομὴ, τμήμα λαβῆς πλησίον τῆς ἀπόληξης σώζει ἴχνη διαμπεροῦς ὀπῆς ἀνάρτησης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

Δ ὀπῆς: 6 χιλ.-1.2 ἐκ.

K963 (94/E8B/50).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Ἐλλειψοειδὴς διατομὴ, ἀκέραιη, πεπλατυσμένη ἀπόληξη. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ, χονδροειδής.

K964 (94/E-Θ20A/56).

Τμήμα τοιχώματος καὶ λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82).

Ἐλλειψοειδὴς/κυλινδρική διατομὴ. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα πορτοκαλόχρουν.

K965 (94/E-Θ26/62).

Τμήμα λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 82, Πίν. 26).

Ὁξύληκτη λαβὴ, ἑλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς, ἀκέραιη, πεπλατυσμένη ἀπόληξη, ὀπὴ ἀνάρτησης πλησίον τῆς ἀπόληξης. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

Δ ὀπῆς: 9 χιλ.-1.2 ἐκ.

K966 (94/E-Θ26A/59).

Άκέραιη λαβή πυραύνου (Εικ. 82).

Σιγμοειδής λαβή, έλλειψοειδοῦς/κυλινδρικής διατομής, άκέραιη, πεπλατυσμένη απόληξη. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, έπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

K967 (94/Z9Γ/10).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 82).

Κυλινδρική διατομή, με νεύρωση, γένεση βάσης. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

K968 (94/Z10/10).

Τμήμα τοιχώματος, πυθμένος και λαβής πυραύνου (Εικ. 82).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα, βάση σπασμένη έξωτερικά, λαβή κυλινδρικής διατομής. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής. Ύψος σωζ.: 4.3 εκ. (4.5 εκ.)

K969 (94/H11/148).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 82, Πίν. 26).

Έλλειψοειδής διατομή, άκέραιη, πεπλατυσμένη απόληξη. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K970 (94/H23/1).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 82).

Έλλειψοειδής διατομή, έλαφρά καμπύλη προς τα επάνω. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K971 (94/H29K/2).

Τμήμα τοιχώματος και λαβής πυραύνου (Εικ. 82).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβή κυλινδρικής διατομής. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρος πυρήνας, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K972 (94/Θ2/40).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 83, Πίν. 26).

Κυλινδρική διατομή, άκέραιη όξεία απόληξη. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K973 (94/Θ4/40α).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 83).

Κυλινδρική διατομή, άκέραιη, πεπλατυσμένη απόληξη. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρος πυρήνας, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K974 (94/Θ7/1α).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 83, Πίν. 26).

Έλλειψοειδής/έλλειψοειδής πεπλατυσμένη διατομή, άκέραιη, πεπλατυσμένη απόληξη. Ίχνη μελανής βαφής στην άνω επιφάνεια. Ώχρος πηλός, τεφρός πυρήνας, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K975 (94/Θ7/2α).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 83).

Κυλινδρική διατομή, άκέραιη, έλαφρά πεπλατυσμένη απόληξη. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρος πυρήνας, έπίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής.

K976 (94/Θ9/9).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 83).

Έλλειψοειδής διατομή, άκέραιη απόληξη με κοιλότητα. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

K977 (94/Θ9/9α).

Τμήμα λαβής πυραύνου (Εικ. 83).

Έλλειψοειδής διατομή, γένεση τοιχώματος. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, έπίχρισμα λευκωπό.

K978 (93/A21/10).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος πυραύνου (Εικ. 83, Πίν. 26).

Άνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα πλησίον χείλους, ύποδοχή λαβής. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ώχρος πυρήνας, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής.

Δβ: 9 εκ., Ύψος σωζ.: 3.3 εκ.

K979 (93/A30/2).

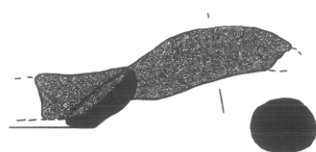
Γένεση βάσης, τμήμα τοιχώματος και άκέραιη λαβή μικκύλου πυραύνου (Εικ. 83, Πίν. 26).

Άνασηκωμένη βάση, όρθια, άβαθη τοιχώματα, άκέραιη λαβή έλλειψοειδοῦς διατομής, με πεπλατυσμένη απόληξη. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, έπίχρισμα ώχρο/λευκωπό, χονδροειδής. Δβ: -, Ύψος σωζ.: 2.7 εκ.

K980 (93/A39/2).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος και έκφυση λαβής πυραύνου (Εικ. 83, Πίν. 26).

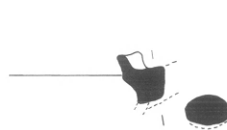
Σχεδόν χεῖλος, έσώστροφο, κυρτόπλευρα τοιχώματα, άνασηκωμένη βάση, λαβή έλλειψοειδοῦς/τετραγωνισμένης διατομής. Άβαφο.

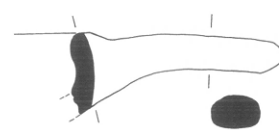
K952

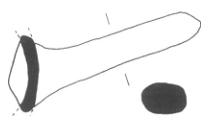
K953

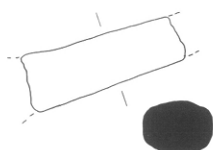
K954

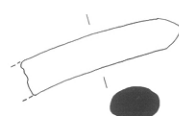
K955

K956

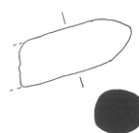
K957

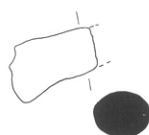
K958

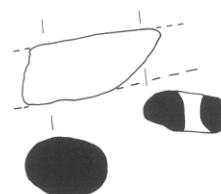
K959

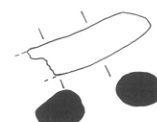
K960

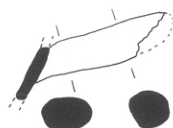
K961

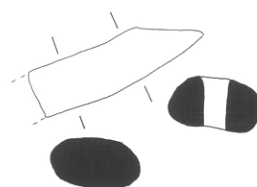
K962

K963

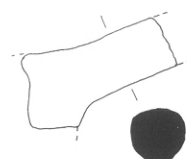
K964

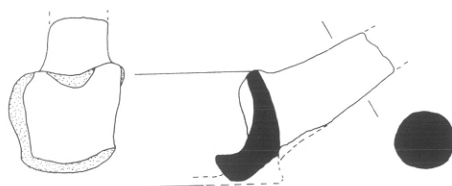
K965

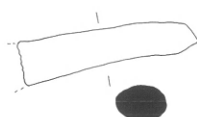
K966

K967

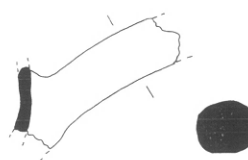
K968

K969

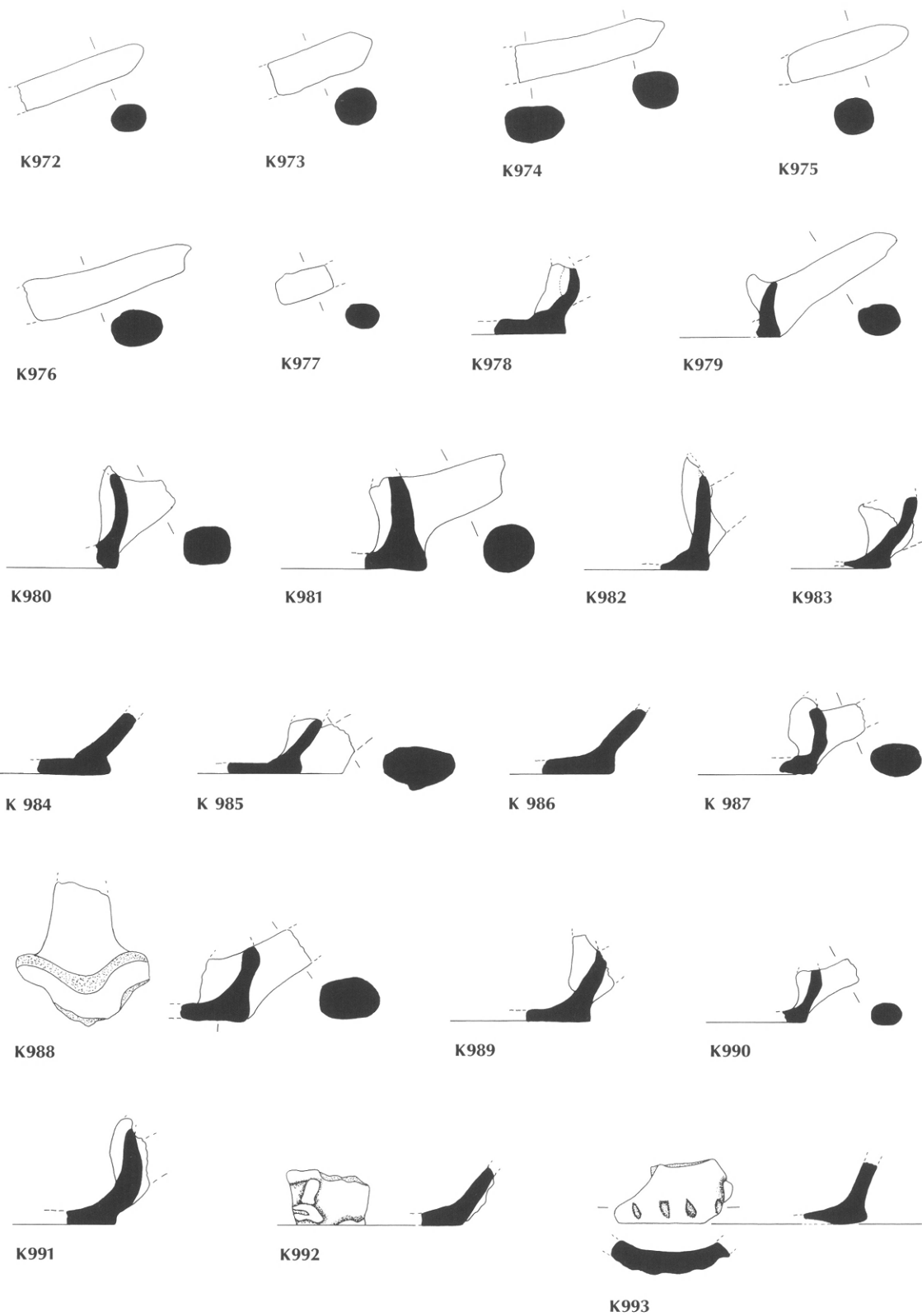
K970

K971

Κλ. 1:3

Εικ. 82. Πύραυλα.

Κλ. 1:3

Εικ. 83. Πύραυνα.

Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 11 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 4,9 ἐκ.

K981 (93/A49/22).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83, Πίν. 26).

Ἀνασηκωμένη βάση, σχεδὸν ὀρθία τοιχώματα, λαβὴ κυλινδρικής διατομῆς. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής.

Δβ: 9.5 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 4.4 ἐκ.

K982 (93/A54/3).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ γένεση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83, Πίν. 26).

Ἀνασηκωμένη βάση, ὀρθία τοιχώματα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 9 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 5.4 ἐκ.

K983 (93/A72/30).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ γένεση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83, Πίν. 26).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἔκφυση λαβῆς. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἐμπέστες ἐλλειψοειδεῖς ἐντυπώσεις ἄνωθέν τῆς βάσης. Ἐσωτ.: ἔντονα, ὁμοιογενὴ ἵχνη καύσης στὰ τοιχώματα καὶ στὸν πυθμένα. Πορτοκαλόχρους/ὠχρὸς πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 10 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3.3 ἐκ.

K984 (93/A72/30α).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πυραύνου (Εἰκ. 83).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἵχνη καύσης κατὰ τόπους στὰ τοιχώματα καὶ στὸν πυθμένα. Ὡχρὸς/τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 13 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3 ἐκ.

K985 (93/B15/31).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβὴ ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 9 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3 ἐκ.

K986 (93/B15/32).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πυραύνου (:) (Εἰκ. 83).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ, χονδροειδής. Δβ: 12 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3.1 ἐκ.

K987 (93/B15/33).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83, Πίν. 26).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβὴ ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 9 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3.7 ἐκ.

K988 (94/B43/1).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83, Πίν. 26).

Ἀνασηκωμένη βάση, ὀρθία τοιχώματα, λαβὴ ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 9 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3.6 ἐκ.

K989 (94/Z9Γ/8).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβὴ ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 11 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 4.1 ἐκ.

K990 (94/Z9Γ/9).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἔκφυση λαβῆς μικκύλου πυραύνου (Εἰκ. 83).

Ἀνασηκωμένη βάση, ἀβαθῆ, κυρτόπλευρα τοιχώματα, λαβὴ ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 6 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 2.5 ἐκ.

K991 (94/Z10/11).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος, καὶ ἔκφυση λαβῆς πυραύνου (Εἰκ. 83).

Ἀνασηκωμένη βάση, ὀρθία, κυρτόπλευρα τοιχώματα, ὑποδοχὴ λαβῆς. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δβ: 8 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 5.1 ἐκ.

K992 (94/Z10/12).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος πυραύνου (:) (Εἰκ. 83).

Σχεδὸν ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἵχνη ἔκφυσης λαβῆς (ἐπίθετος πηλός). Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Δβ: 11 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 2.5 ἐκ.

K993 (94/H16/2).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος πυραύνου (ι)
(Εικ. 83).

Άνασηκωμένη βάση, λοξά τοιχώματα, ίχνη λαβής. Άβαφο. Έξωτ.: έμπιέστες έντυπώσεις άνωθέν της βάσης. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, χονδροειδής. Δβ: 10 εκ., Ύψος σωζ.: 2.9 εκ.

21. Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερείς όπες**K994 (93/A6/9).**

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με διαμπερείς όπες (Εικ. 84).

Μία διαμπερής όπή. Άβαφο. Έξωτ.: όριζόντιες έγχαράξεις. Ώχρος/ροδόχρους πηλός, έπίχρισμα ώχρο. Δ όπης: 5 χιλ., Πάχος τοιχ.: 5-6 χιλ.

K995 (93/A58/7).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με διαμπερείς όπες (Εικ. 84).

Μία διαμπερής όπή. Μελανή, πορφυρή βαφή. Έξωτ.: πορφυρή ταινία γύρω άπό όπή, έπί μελανού βάθους. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο.

Δ όπης: 1 εκ., Πάχος τοιχ.: 3-7 χιλ.

K996 (94/G3A/2).

Σχεδόν άκέραιη βάση και τμήμα τοιχώματος σκεύους με διαμπερείς όπες (Εικ. 84, Πίν. 27).

Καμπύλη βάση, σώζονται τρείς άποσπασματικές όπες στα τοιχώματα και μία άκέραιη όπή στον πυθμένα. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, προσμίξεις.

Πάχος τοιχ.: 5-8 χιλ., Πάχος βάσης: 1.25 εκ.

K997 (94/E8B/2).

Τμήμα βάσης άνοιχτού (ι) άγγείου/σκεύους με διαμπερείς όπες (Εικ. 84, Πίν. 27).

Έπίπεδη/έλαφρά άνασηκωμένη βάση, λοξά τοιχώματα, τρείς διαμπερείς όπες στον πυθμένα, δύο διαμπερείς όπες στα τοιχώματα. Άβαφο. Έσωτ.: ίχνη καύσης στα τοιχώματα. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο, προσμίξεις.

Δβ: 8 εκ., Δ όπών: 5-6.5 χιλ., Πάχος πυθμένος: 9 χιλ.

K998 (94/E14/40).

Τμήμα βάσης άγγείου/σκεύους με διαμπερείς όπες (Εικ. 84, Πίν. 27).

Έλαφρά άνασηκωμένη/σχεδόν έπίπεδη βάση, κάθετα τοιχώματα, τρείς διαμπερείς όπες στον πυθμένα, μία εκ των όποιών άκέραιη. Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα.

Δβ: 5 εκ., Δ όπών: 4.5-5 χιλ., 1 εκ., Πάχος τοιχ.: 6.5-7.5 χιλ.

K999 (94/Θ2B/1).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος μικκύλου άγγείου/σκεύους με διαμπερείς όπες (Εικ. 84, Πίν. 27).

Σπασμένη βάση, μία διαμπερής όπή στο κέντρο του πυθμένα, όλες οι έπιφάνειες λείτες. Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο και στις δύο έπιφάνειες. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο.

Δβ: -, Δ όπης: 4 χιλ., Πάχος πυθμένος: 6.5 χιλ.

22. Πώματα**K1000 (93/A6/11).**

Τμήμα μικκύλου πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, έλαφρά κοίλη κάτω έπιφάνεια κοντά στην περιφέρεια, έλαφρά διαφοροποιημένο χείλος. Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρός πυρήνας, έπίχρισμα ώχρο. Δ: 6.5 εκ., Πάχος: 6 χιλ.

K1001 (93/A6/12).

Τμήμα πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, λεπτυνόμενο χείλος. Άβαφο. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο. Δ: 18 εκ., Πάχος: 7 χιλ.

K1002 (93/A6/13).

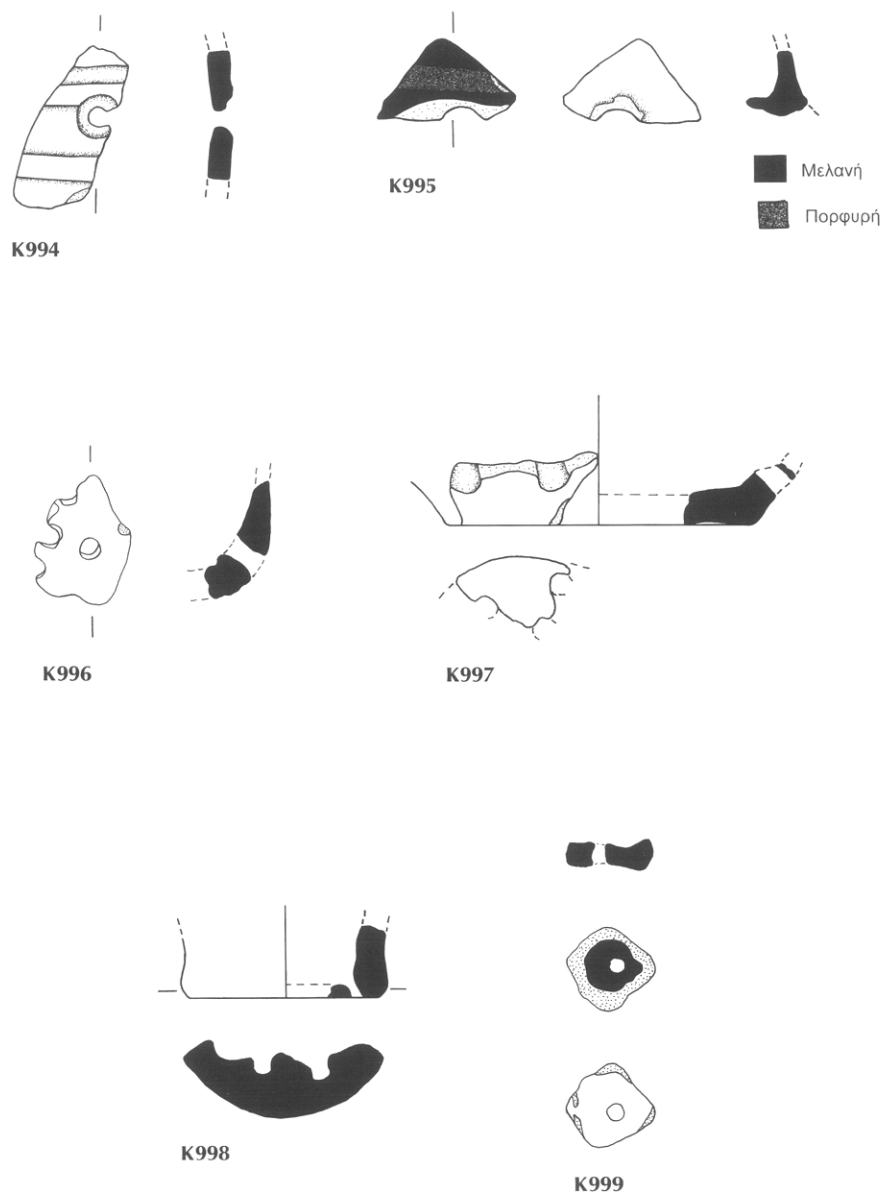
Τμήμα πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, κυρτή άνω έπιφάνεια, έλαφρά κοίλη κάτω έπιφάνεια προς τó κέντρο, λεπτυνόμενο χείλος. Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο και στις δύο έπιφάνειες. Πορτοκαλόχρους πηλός, έπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις. Δ: 18 εκ., Πάχος: 1,3 εκ.

K1003 (93/A17/4α).

Τμήμα πώματος (ι) (Εικ. 85, Πίν. 27).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, κυρτή άνω έπιφάνεια, με έπίθετο κυκλικό κομβίο στο κέντρο, κοίλη κάτω έπιφάνεια, με κυκλική προεξοχή κάτωθεν κομβίου. Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο και στις δύο έπιφάνειες. Ώχρος πηλός, έπίχρισμα ώχρο. Δ (άνω): 13.8 εκ., Δ (κάτω): 14 εκ., Πάχος: 9 χιλ.

Κλ. 1:2

Εικ. 84. Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερεῖς ὀπές.

K1004 (93/A17/7).

Τμήμα πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, λεπτυνόμενο χεῖλος. Καστανή βαφή. Άνω επιφάνεια τμήμα κυκλικού όλόβαφου κοσμήματος. Κάτω επιφάνεια όλόβαφη. Πηλός λευκωπός, επίχρισμα λευκωπό, χονδροειδής. Δ: 17 εκ., Πάχος: 8.5 χιλ.

K1005 (93/A49/12).

Τμήμα πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, κάτω επιφάνεια κοίλη πρὸς τὸ κέντρο, καὶ πρὸς τὴν περιφέρεια, ἐλαφρὰ διαφοροποιημένο, λεπτυνόμενο χεῖλος. Έρυθρή βαφή. Άνω επιφάνεια όλόβαφη. Κάτω επιφάνεια, ἴχνη βαφῆς. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής.

Δ: 22 εκ., Πάχος: 7 χιλ.

K1006 (93/B4 Έπέκτ. Δ/21).

Τμήμα πώματος (:) (Εικ. 85, Πίν. 27).

Τμήμα τοιχώματος πώματος (:), μὲ δύο ἐπίπεδες ἐπιφάνειες. Καστανή βαφή. Άνω επιφάνεια: ἐξηρημένος ρόδακας καὶ τμήμα καμπυλόγραμμου κοσμήματος. Κάτω επιφάνεια: ἴχνη βαφῆς. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Πάχος: 4.5-5 χιλ.

K1007 (93/B5/24).

Τμήμα πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, κυρτὴ ἄνω επιφάνεια, ἐλαφρὰ κοίλη κάτω επιφάνεια πρὸς τὸ κέντρο, τοίχωμα λεπτυνόμενο πρὸς τὴν περιφέρεια, στρογγυλεμένο περιχέλωμα στὴν περιφέρεια. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δ: 14 εκ., Πάχος: 7 χιλ.

K1008 (93/B11/4).

Τμήμα πώματος (:) (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος(:), κωνικοῦ σχήματος, μὲ βαθμιδὰ ἐσωτερικά. Άβαφο. Έρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Δ: 14 εκ., Ύψος σωζ.: 1.5 εκ.

K1009 (93/B16/21α).

Τμήμα πώματος (:) (Εικ. 85).

Τμήμα τοιχώματος βαθμιδωτοῦ στὴν ἄνω επιφάνεια πώματος/σκεύους, μὲ κοίλη κάτω επιφάνεια. Έρυθρή βαφή. Άνω επιφάνεια: ἴχνη πλατιάς ὀριζόντιας ταινίας καὶ τρέχουσα σπείρα μὲ παραπληρωματικὴ διακόσμηση, κάτωθεν αὐτῆς. Κάτω επιφάνεια: ἄβαφη. Ώχρὸς

πηλός, επίχρισμα λευκωπό, προσμιξεις.

Πάχος: 6 χιλ.-1.10 εκ., Ύψος σωζ.: 2.1 εκ.

K1010 (93/B16/39).

Τμήμα πώματος (:) (Εικ. 85).

Τμήμα τοιχώματος πώματος(:), μὲ δύο σχεδὸν ἐπίπεδες ἐπιφάνειες, ἐλαφρὰ ἀνισόπαχο τοίχωμα. Μελανὴ βαφή. Άνω επιφάνεια: τμήματα δύο πλατιῶν ὀριζόντιων ταινιῶν, δύο λεπτῶν ὀριζόντιων ταινιῶν καὶ τμήμα κυκλικοῦ όλόβαφου κοσμήματος. Κάτω επιφάνεια: ἄβαφη. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό, χονδροειδής. Πάχος: 6-7 χιλ.

K1011 (93/B16/46).

Τμήμα τοιχώματος πώματος (:) (Εικ. 85, Πίν. 27).

Άνω επιφάνεια σχηματίζει ἀναβαθμό. Μελανὴ βαφή. Άνω επιφάνεια: ἴχνη ὀριζόντιας ταινίας ἐπὶ τοῦ ἀναβαθμοῦ καὶ δύο ἐπάλληλοι κρίνοι, σὲ ὀριζόντια διάταξη, στὴν περιφέρεια τοῦ κεντρικοῦ τμήματος. Κάτω επιφάνεια: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό.

K1012 (94/B40A/1).

Τμήμα μικκύλου πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, λεπτυνόμενο χεῖλος. Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό, προσμιξεις. Δ: 5-5.1 εκ., Πάχος: 6.5 χιλ.

K1013 (94/Δ1/20).

Τμήμα πώματος (Εικ. 85).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω επιφάνεια πρὸς τὸ κέντρο, ἐλαφρὰ λεπτυνόμενο χεῖλος. Έρυθρή βαφή. Όλόβαφο καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Ροδόχρους πηλός, επίχρισμα ὠχρό, προσμιξεις.

Δ: 22 εκ., Πάχος: 8 χιλ.

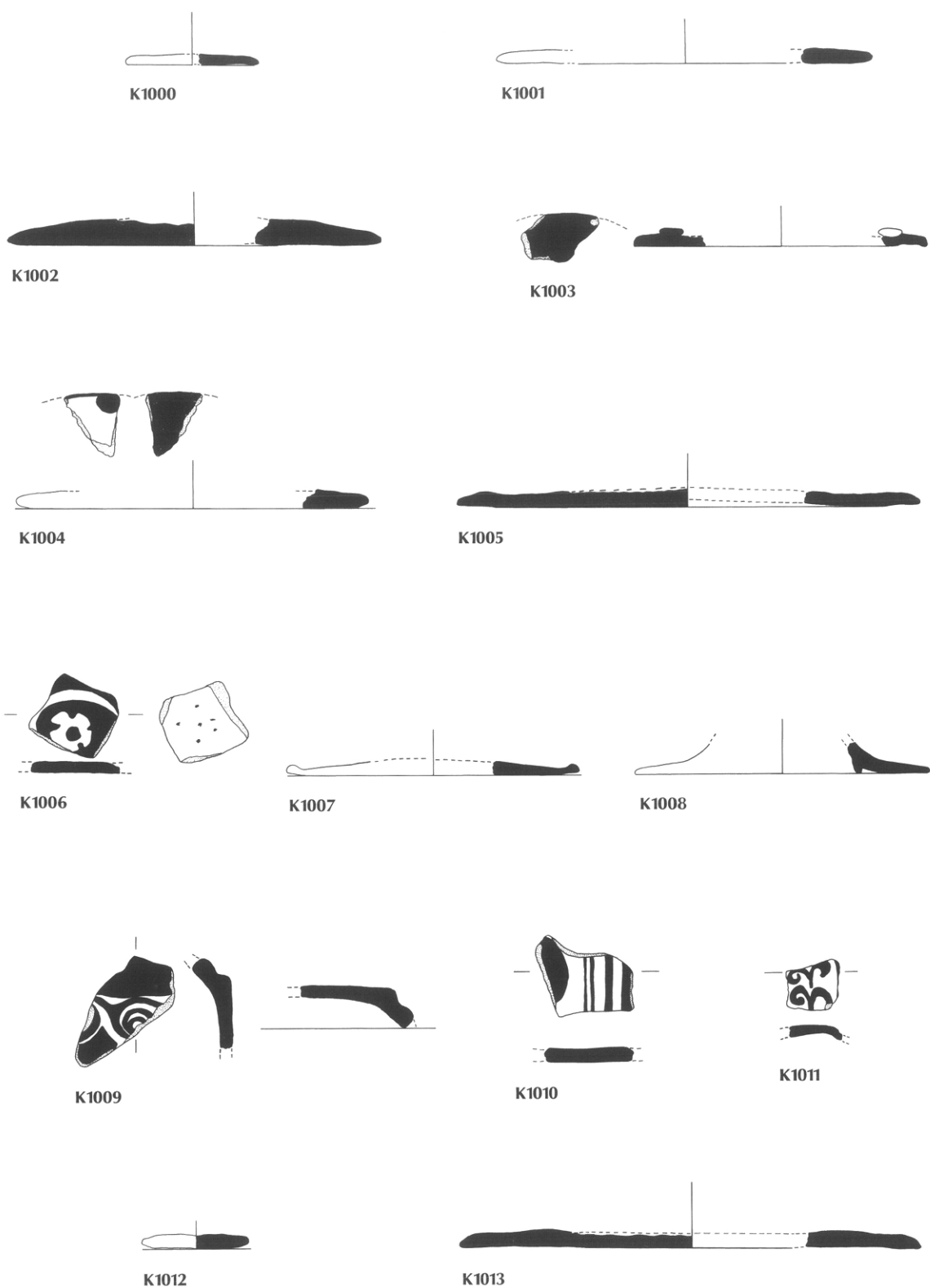
K1014 (94/E14/1).

Τμήμα πώματος (:) (Εικ. 86, Πίν. 27).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἀμφίκυρτο καὶ ὡς πρὸς τὶς δύο ἐπιφάνειες, λεπτυνόμενο πρὸς τὸ κέντρο, μὲ στρογγυλεμένο περιχέλωμα στὴν περιφέρεια. Μελανὴ βαφή. Άνω επιφάνεια: ἴχνη δύο σχηματοποιημένων κρόκων σὲ διάταξη κάθετη πρὸς τὴν περιφέρεια. Κάτω επιφάνεια: ἄβαφη. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, επίχρισμα ὠχρό. Δ: -, Πάχος: 4-8.5 χιλ.

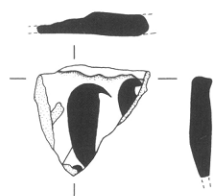
K1015 (94/E-Θ25/50).

Τμήμα μικκύλου πώματος (Εικ. 86, Πίν. 27).

Κλ. 1:3

Εικ. 85. Πώματα.

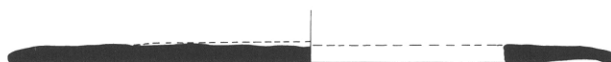
K1014

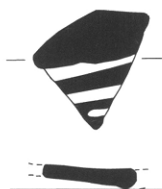
K1015

K1016

K1017

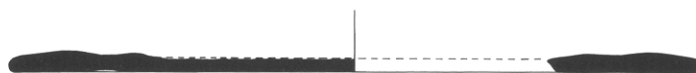
K1018

K1019

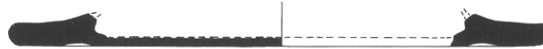
K1020

K1021

K1022

K1023

Κλ. 1:3

Τμήμα τοιχώματος πώματος, εὐρὺ ἔξεργο κυκλικὸ πηνίον, μὲ μορφή κοιλία, στήν ἄνω ἐπιφάνεια, ἐλαφρὰ κοίλη κάτω ἐπιφάνεια. Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα. Πάχος: 4 χιλ.-1 ἐκ.

K1016 (94/ΣΤ2Α/3).

Τμήμα πώματος ἢ ἀβαθοῦς πινακίου (Εἰκ. 86). Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἄνω ἐπιφάνεια κυματοειδής, κάτω ἐπιφάνεια ἐλαφρὰ κοίλη πρὸς τὴν περιφέρεια, διαμορφωμένο χεῖλος, ἐλαφρὸν περιχειλῶμα καὶ ἐπικλινῆς περίμετρος. Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Δ (ἄνω): 22 ἐκ., Δ (κάτω): 23 ἐκ., Πάχος: 9 χιλ.-1 ἐκ. τοιχ., χεῖλος: 1.45 ἐκ.

K1017 (94/Ζ2/87ε).

Τμήμα πώματος (Εἰκ. 86).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἐλαφρὰ κοίλη κάτω ἐπιφάνεια πλησίον τῆς περιφέρειας, ἐλαφρὰ διαφοροποιημένο χεῖλος. Καστανέρυθρη βαφή. Ὀλόβαφο καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δ: 24 ἐκ., Πάχος μεγ.: 7 χιλ.

K1018 (94/Η2Α/1).

Τμήμα πώματος (:) (Εἰκ. 86).

Τμήμα περιφέρειας πώματος (τμήμα ἀποκεκρουσμένο), μὲ στρογγυλεμένο περιχειλῶμα στήν περιφέρεια. Ἐρυθρή, λευκὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: ἵχνη λευκῶν διαγώνιων ταινιῶν, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ: -, Πάχος: 5.5-6 χιλ. τοιχ., χεῖλος: 8 χιλ.

K1019 (94/Η10Α/4).

Τμήμα πώματος (:) (Εἰκ. 86, Πίν. 27).

Τμήμα τοιχώματος πώματος, μὲ αὐξανόμενο πάχος πρὸς τὸ κέντρο, λεπτυνόμενο πρὸς τὴν περιφέρεια. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: κρόκος μὲ κεραῖες καὶ ἵχνη ἄλλων ἀπροσδιόριστων, μάλλον φυτικῶν, κοσμημάτων. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Πάχος: 2.5-8 χιλ.

K1020 (94/Η12Β/26).

Τμήμα πώματος (Εἰκ. 86, Πίν. 27).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἡπίου κωνικοῦ σχήματος, ἐλαφρὰ διαφοροποιημένο χεῖλος στήν περιφέρεια. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια:

τμήματα τριῶν ὀλοβαφῶν φυλλοειδῶν κοσμημάτων, λοξῶν πρὸς τὴν περιφέρεια. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δ: 19 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 3-7 χιλ.

K1021 (94/Η12Γ/35).

Τμήμα πώματος (Εἰκ. 86).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἐλαφρὰ ἄνω μαλὴ ἄνω ἐπιφάνεια. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Δ: 27 ἐκ., Πάχος: 6-8 χιλ.

K1022 (94/Η19Α/48β).

Τμήμα πώματος (Εἰκ. 86).

Τμήμα περιφέρειας πώματος, ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, λεπτυνόμενο χεῖλος. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες. Πορτοκαλόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δ: 21 ἐκ., Πάχος: 4-9 χιλ.

K1023 (94/Θ10Γ/26).

Τμήμα πώματος (:) (Εἰκ. 86).

Τμήμα περιφέρειας πώματος (:), ἴσως κωνικοῦ, μὲ βαθμίδα ἐσωτερικά. Καστανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: Ὀλόβαφο. Κάτω ἐπιφάνεια: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Δ: 20.8 ἐκ., Πάχος: 9 χιλ.-1 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 1.4 ἐκ.

23. Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα

K1024 (93/Α31/18).

Τμήμα βάσης καὶ γένεση ποδιοῦ μικκύλου ἀνοιχτοῦ τριποδικοῦ ἀγγείου (:) (Εἰκ. 87).

Καμπύλη βάση, μὲ καμπύλη ἀκμή, πόδι, ἐλαιοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Ὑψος σωζ.: 2.5 ἐκ.

K1025 (93/Α58/67).

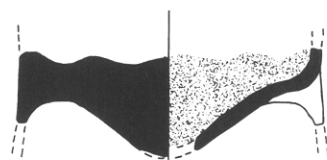
Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ γένεση ποδιοῦ μικκύλου ἀνοιχτοῦ τριποδικοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 87, Πίν. 27).

Ἀποκλίνουσα βάση, συγκλίνοντα τοιχώματα, πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὠχρὸς πηλός.

Ὑψος σωζ.: 2.4 ἐκ.

K1026 (93/Α73/4).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἐνὸς ποδιοῦ

K1024

K1025

K1026

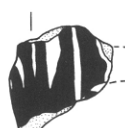
K1027

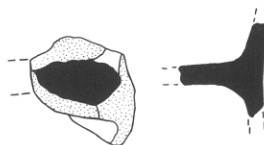
K1028

K1029

K1030

μικκύλου ἀνοιχτοῦ τριποδικοῦ ἀγγείου (:) (Εἰκ. 87, Πίν. 27).

Ἐπίπεδη βάση, σχεδὸν ὀρθία τοιχώματα, πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος σωζ.: 1.7 ἐκ.

K1027 (93/B16/63).

Γένεση βάσης, τμήμα τοιχώματος καὶ τμήμα ποδιοῦ μικροῦ τριποδικοῦ ἀγγείου (:) (Εἰκ. 87, Πίν. 27).

Καμπύλη βάση, ὀρθία τοιχώματα, πόδι ὡοειδοῦς/σχεδὸν κυλινδρικής διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία περίξ ἔκφυσης ποδιοῦ, σπειροειδῆ, ἐκφυόμενα ἐξ αὐτῆς, ἐγκάρσιες ταινίες ἐπὶ τοῦ ποδιοῦ, ἐκατέρωθεν κατακόρυφης ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος σωζ.: 4.7 ἐκ., Δ: 1.5 ἐκ.-1.3 ἐκ.

K1028 (94/B21/14).

Τμήμα ποδιοῦ μικροῦ τριποδικοῦ ἀγγείου (:) (Εἰκ. 87, Πίν. 27).

Πόδι ἀκανόνιστης ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, μὲ μία πλευρὰ σχεδὸν ἐπίπεδη, ἄλλη πλευρὰ μὲ νεύρωση. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: μία πλευρὰ ὀλόβαφη, ἄλλη πλευρὰ ἐγκάρσιες ταινίες ταινία περίξ ἔκφυσης ποδιοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ποδιοῦ, ἐκατέρωθεν κατακόρυφης ταινίας. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Ὑψος σωζ.: 3.9 ἐκ., Δ: 1.5 ἐκ.-1.2 ἐκ.

K1029 (94/Γ2Γ/3).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ ἀκέραιο πόδι μικκύλου τριποδικοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 87).

Ἐπίπεδη, μὴ διαφοροποιημένη βάση, ὀρθία τοιχώματα, βραχὺ πόδι, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Ὑψος σωζ.: 1.6 ἐκ.

K1030 (94/Z13A/28).

Τμήμα βάσης, τοιχώματος καὶ γένεση ποδιοῦ μικροῦ ἀνοιχτοῦ τριποδικοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 87). Ἐπίπεδη, μὴ διαφοροποιημένη βάση, ὀρθία τοιχώματα, σὲ ὀρθή γωνία μὲ πυθμένα, τμήμα ποδιοῦ, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ραβδώσεις (:). Ἐσωτ.: Ὀλό-

βαφο. Κάτω μέρος: Ὀλόβαφο. Λευκωπὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας.

Ὑψος σωζ.: 2.5 ἐκ.

24. Μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα

K1031 (93/A1/2).

Ἀκέραιο μικκύλο φωλεόσχημο ἀγγεῖο (Εἰκ. 88, Πίν. 27).

Ἐσώστροφο χεῖλος, τροπιδωτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια ἔδρασης, μὲ κοιλότητα στὸ κέντρο. Ἄβαφο. Ἐπιφάνεια ἔδρασης ἵχνη καύσης. Πορτοκαλόχρους πηλός, λίγες προσμίξεις.

Ὑψος: 2.7 ἐκ., Δχ: 3.3 ἐκ., Δβ: 2.5 ἐκ.

K1032 (94/Z10/30β).

Ἀκέραιη διατομή μικκύλου φωλεόσχημου ἀγγείου (Εἰκ. 88, Πίν. 27).

Ἐσώστροφο χεῖλος, τροπιδωτὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ὀλόβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Ὑψος: 2 ἐκ., Δχ: 4.8 ἐκ., Δβ: 3.5 ἐκ.

25. Τελετουργικὲς βάσεις

K1033 (93/A35/2).

Τμήμα βάσης καὶ γένεση τοιχώματος (Εἰκ. 89). Ἀποκλίνουσα βάση, μὲ διαμορφωμένο τελείωμα, ὀρθία τοιχώματα.

Ἐρυθρὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλός μὲ μίκα.

Ὑψος σωζ.: 3.6 ἐκ., Δβ: 15 ἐκ.

K1034 (93/B4/4).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος (Εἰκ. 89).

Ἀποκλίνουσα βάση, ὀρθία τοιχώματα. Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολ-
λές προσμίξεις.

Ὑψος σωζ.: 6.2 ἐκ., Δβ: 18 ἐκ.

II. ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

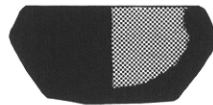
1. Τραχωτὸς ρυθμὸς

K1035 (94/H29Z/7).

Τμήμα χεῖλους καὶ τοιχώματος μικκύλου ἡμισφαιρικοῦ κυπέλλου (Εἰκ. 90, Πίν. 27).

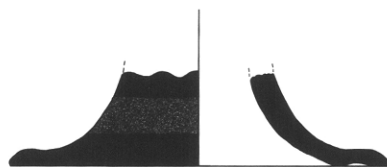
Κ1031

Κ1032

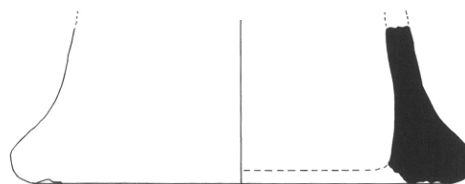
Κλ. 1:2

Εικ. 88. Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεϊα.

Κ1033

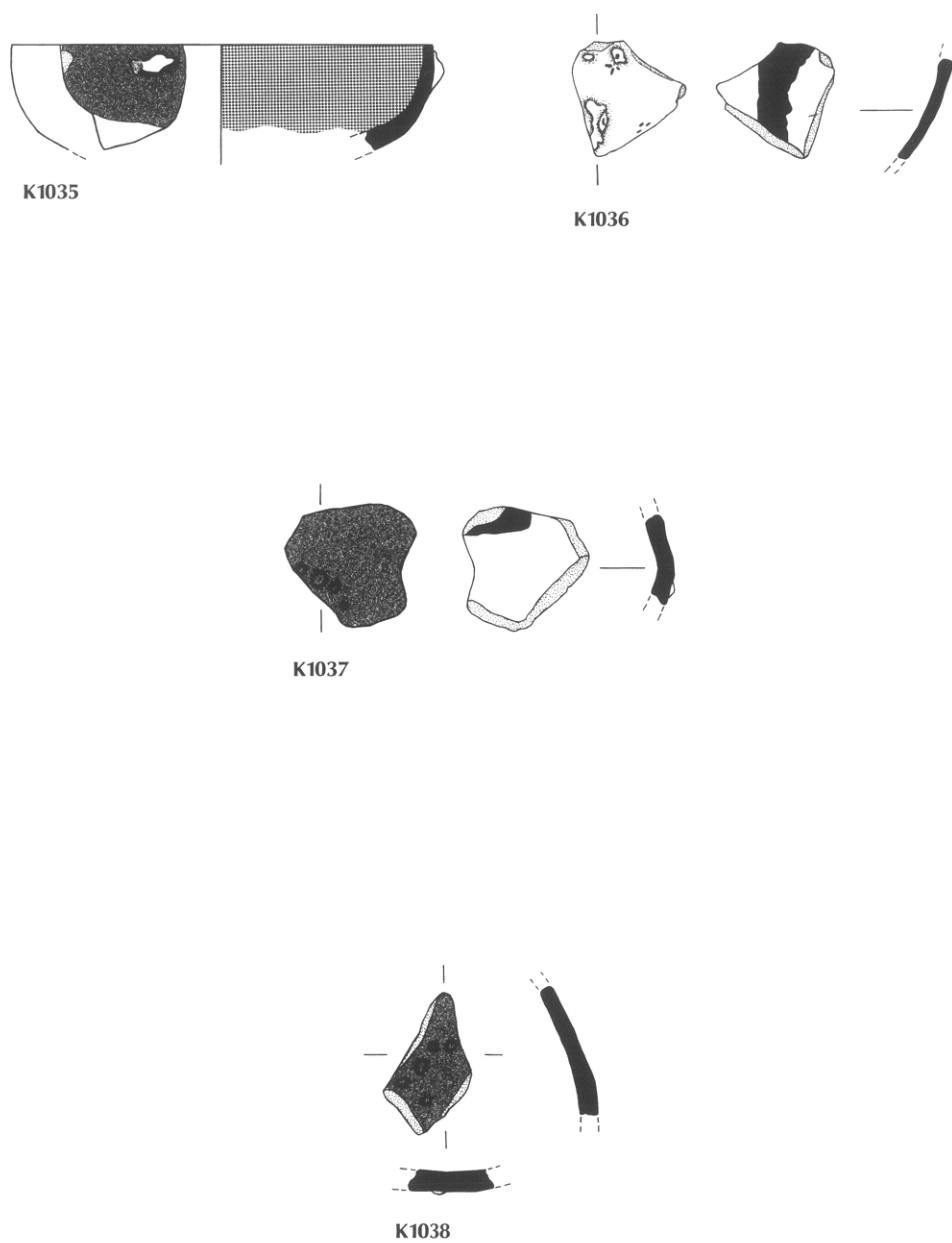
■ Ερυθρή
 ■ Πορφυρή

Κ1034

Κλ. 1:3

Εικ. 89. Τελετουργικές βάσεις.

Κλ. 1:2

Εικ. 90. Τραχωτὸς ρυθμός.

Εὐθὺ χεῖλος, ἀβαθὴ ἡμισφαιρικά τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, ἴχνη τραχωτῆς διακόσμησης. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δχ: 11 ἐκ.

K1036 (93/A54/2).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου/κυπέλλου (Εἰκ. 90, Πίν. 27).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: τραχωτὴ διακόσμηση, ἴχνη βαφῆς ἐπ' αὐτῆς. Ἐσωτ.: τμήμα κηλίδας. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1037 (94/B20Γ/3).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 90, Πίν. 27).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, ἴχνη τραχωτῆς διακόσμησης (ἀκιδωτῇ). Ἐσωτ.: ἴχνη ταινίας. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1038 (94/H11/25).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 90, Πίν. 27).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ἴχνη βαφῆς, ἴχνη τραχωτῆς διακόσμησης (ἀκιδωτῇ). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ροδόχρους πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, πολλὲς προσμίξεις.

2. Διακόσμηση μὲ λευκὴ βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους

K1039 (93/A35/10).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91, Πίν. 28).

Τμήμα ὤμου. Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα λευκῆς ἰσοπαχοῦς σπείρας ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1040 (93/A70/7).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91). Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα λευκῆς σπείρας, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα, τεφρὸς πυρήνας.

K1041 (93/B3α/20).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91). Καστανέρυθρη, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: δύο λοξές, παράλληλες λευκὲς ταινίες, ἐπὶ καστανέρυθρου βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1042 (93/B15/94).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91). Κοντὰ στὴ βάση. Ἐρυθρὴ, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση ἐπὶ ὀριζόντιας ταινίας, σὲ ἐρυθρὴ βαφή, ἴχνη λευκῆς ἐπίθετης βαφῆς ἐπὶ ταινίας καὶ μεταξὺ ραβδώσεων. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1043 (94/Z3Γ/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91). Ἐρυθρὴ, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: λευκὰ ὀξύληκτα φυλλοειδῆ καὶ μισχοειδῆ κοσμήματα, σὲ κάθετη διάταξη, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1044 (94/Z4/20).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ (:) ἀγγείου (Εἰκ. 91, Πίν. 28).

Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση, ἐπὶ ὀριζόντιας ταινίας, σὲ μελανὴ βαφή, λευκὴ ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία, ἄνωθεν μελανῆς. Ἐσωτ.: μελανὲς κηλίδες. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1045 (94/H29/28).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91). Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας. Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση κάτωθεν πλατιᾶς ὀριζόντιας ταινίας, σὲ μελανὴ βαφή, λευκὴ ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία ἐπὶ μελανῆς ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1046 (94/H29K/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 91, Πίν. 28).

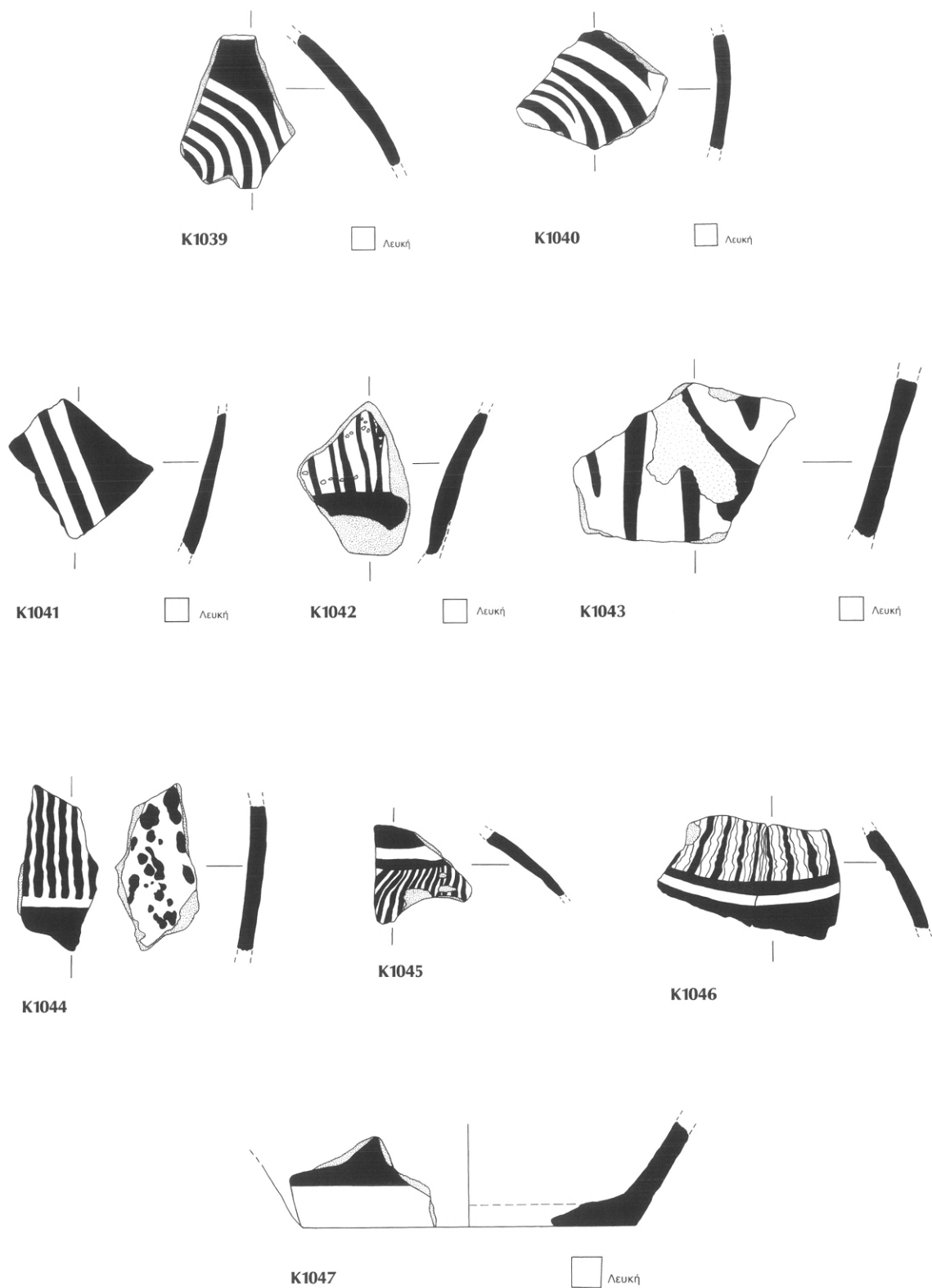
Τμήμα ὤμου. Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐπὶ πλατιᾶς ὀριζόντιας ταινίας, σὲ μελανὴ βαφή, ἴχνη λευκῶν ἐπίθετων πτυχώσεων ἐπὶ πηλοῦ καὶ λευκὴ ὀριζόντια ταινία ἐπὶ μελανῆς ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1047 (93/A15A/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 91, Πίν. 28).

Επίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.:

Κλ. 1:3

Είκ. 91. Διακόσμηση με λευκή βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους.

λευκή πλατιά ταινία βάσης, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 16 ἐκ.

3. Πολυχρωμία

K1048 (93/A15A/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 92). Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: πλατιά πορφυρὴ κατακόρυφη ταινία, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K1049 (93/A18/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 92). Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας. Μελανή, πορφυρὴ καὶ λευκὴ βαφή. Ἑξωτ.: πορφυρὴ ἐπίθετη ὀριζόντια, κυματοειδὴς ταινία καὶ ἴχνη ἄλλης στὸ ἄνω ἄκρο, ἐπὶ μελανοῦ βάθους, ἐπίθετη λευκὴ ὀριζόντια, κυματοειδὴς ταινία ἐπὶ πορφυρῆς, ἴχνη ὀλόβαφου λευκοῦ ἐπίθετου καμπυλόγραμμου κοσμήματος, κάτωθεν πορφυρῆς ταινίας, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K1050 (93/A39/44).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 92, Πίν. 28).

Καστανή, πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση ἐπὶ πλατιάς ὀριζόντιας ταινίας, σὲ καστανὴ βαφή, πορφυρὴ ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία, ἐπὶ καστανῆς ταινίας. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1051 (93/A44/16).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 92). Τμήμα ὤμου.

Ἐρυθρὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: δύο πορφυρὲς ὀριζόντιες, καμπυλόγραμμες ταινίες, ἴχνη πορφυρῆς βαφῆς, ἄνωθεν αὐτῶν καὶ ἴχνη ὀλοβάφου, ἀπροσδιόριστου κοσμήματος κάτωθεν αὐτῶν, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό ἐσωτερικά.

K1052 (93/A49/14&93/A49/15).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 92).

Τμήμα ὤμου. Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: πλατιά, πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K1053 (93/A58/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 92, Πίν. 28).

Μελανή/καστανή, τεφρὴ/λευκὴ καὶ πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: τεφρὴ/λευκὴ σπείρα, μὲ πορφυρὸ κεντρικὸ ὀφθαλμό, ἐπὶ καστανομέλανο βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1054 (94/G2B/9&94/E4/23).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 92).

Κάτω μέρος τοιχώματος, κοντὰ στὴ βάση. Πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: ὀριζόντια σειρὰ κάθετων γραμμίδιων, σὲ πορφυρὴ βαφή, ἐπὶ πηλοῦ. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1055 (94/G3A/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 92, Πίν. 28).

Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἑξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας, σὲ μελανὴ βαφή, τρεῖς πορφυρὲς ἐπίθετες ὀριζόντιες ταινίες, δύο ἐπὶ τῆς ταινίας καὶ μία ἐπὶ τῶν ραβδώσεων. Ἑσωτ.: ἄβαφο Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1056 (94/G3B/4&94/G3B/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 92).

Ἐξεργο ἔξαρμα ἐπὶ τοῦ τοιχώματος. Μελανή, ἐρυθρὴ, λευκὴ βαφή. Ἑξωτ.: δύο λευκὲς ἐπίθετες ὀριζόντιες ταινίες καὶ ἴχνη μελανῆς βαφῆς, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1057 (94/G3B/20).

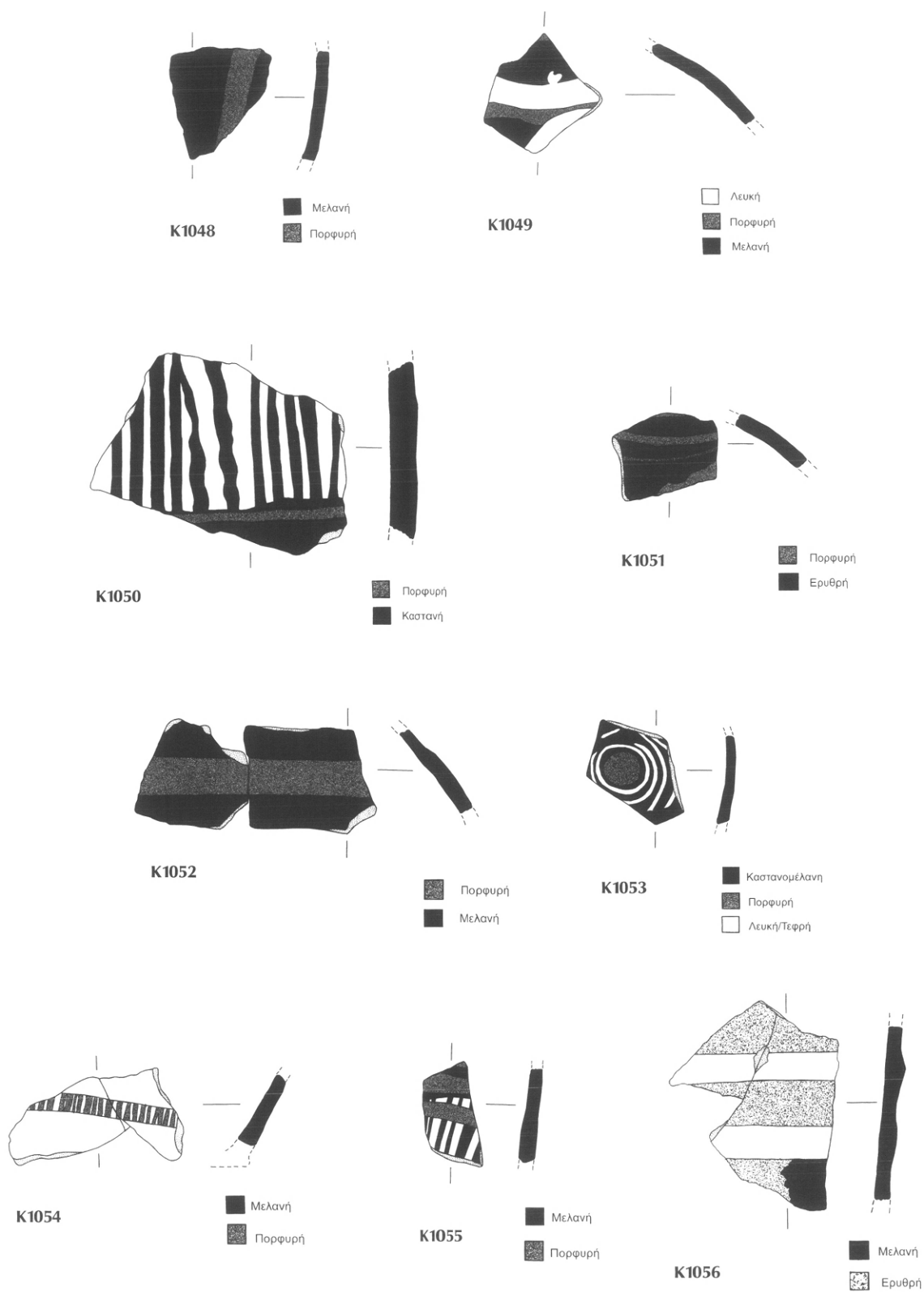
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93).

Ἐρυθρὴ, λευκὴ βαφή. Ἑξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρὴ βαφή, ἐπὶ πορφυρῆς ταινίας, τὸ ὅλον ἐπὶ πηλοῦ. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

K1058 (94/G5/4).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93).

Καστανή, πορτοκαλόχρους βαφή. Ἑξωτ.: καστανὸς Ὀλόβαφος κύκλος, κάτωθεν ὀξύληκτου φυλλοειδοῦς κοσμήματος, σὲ κάθετη διάταξη,

Κλ. 1:3

Εικ. 92. Πολυχρωμία.

καὶ κλάδος/μισχοειδὲς κόσμημα, ἐκ δεξιῶν, ἐπὶ πορτοκαλόχρου βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό ἐσωτερικά.

K1059 (94/E5B/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση, ἐπὶ ὀριζόντιας ταινίας, σὲ μελανὴ βαφή, ἐπὶ πηλοῦ, ἐπίθετη πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία, ἐγκάρσια πρὸς τὶς ραβδώσεις. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1060 (94/Z1A/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Πορτοκαλόχρους, μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα πορτοκαλόχρου πεταλόσχημου ἄνθους καὶ ἴχνη βαφῆς, κάτωθεν αὐτοῦ, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1061 (94/Z4/25).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Τμήμα ὤμου, γένεση λαιμοῦ. Καστανέρυθρη, μελανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρὸ ὀξύληκτο κόσμημα, σὲ ὀριζόντια διάταξη, στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἴχνη ἀπροσδιόριστου κοσμήματος στὸ κάτω μέρος, σὲ μελανὴ βαφή, ἐπὶ καστανέρυθρου βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1062 (94/Z9Γ/19).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Καστανή, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση ἐπὶ πλατιᾶς ὀριζόντιας ταινίας, σὲ καστανὴ βαφή, ἐπὶ πηλοῦ, πορφυρὴ ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία καὶ δύο λευκὲς ἐπίθετες ὀριζόντιες ταινίες, κάτωθεν αὐτῆς, ἐπὶ καστανῆς ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους/καστανὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1063 (94/H6/6).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93, Πίν. 28). Ἐρυθρὴ, λευκὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: λευκὴ σπείρα, μὲ πορφυρὸ κεντρικὸ ὀφθαλμό, ἴχνη λευκῆς ἐπίθετης ὀριζόντιας ταινίας, κάτωθεν αὐτῆς, καὶ πορφυρὴ ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία, μεταξὺ λευκῆς ταινίας καὶ σπείρας, ἐπὶ ἐρυ-

θροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Καστανὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1064 (94/H12B/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93, Πίν. 28).

Καστανή, λευκὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση ἐκατέρωθεν πλατιᾶς ὀριζόντιας ταινίας, σὲ καστανὴ βαφή, μία πορφυρὴ ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία ἐπὶ καστανῆς ταινίας καὶ δύο λευκὲς ἐπίθετες ὀριζόντιες ταινίες, ἐκατέρωθεν πορφυρῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1065 (94/H28B/38).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Καστανή/μελανή, πορφυρὴ, λευκὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη λευκῶν καμπυλόγραμμων ταινιῶν, μία ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι παχύτερη, καὶ ἴχνη πορφυρῆς καμπυλόγραμμης ταινίας, κάτωθεν αὐτῶν, ἐπὶ καστανομέλανου βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1066 (94/Θ1Γ/5).

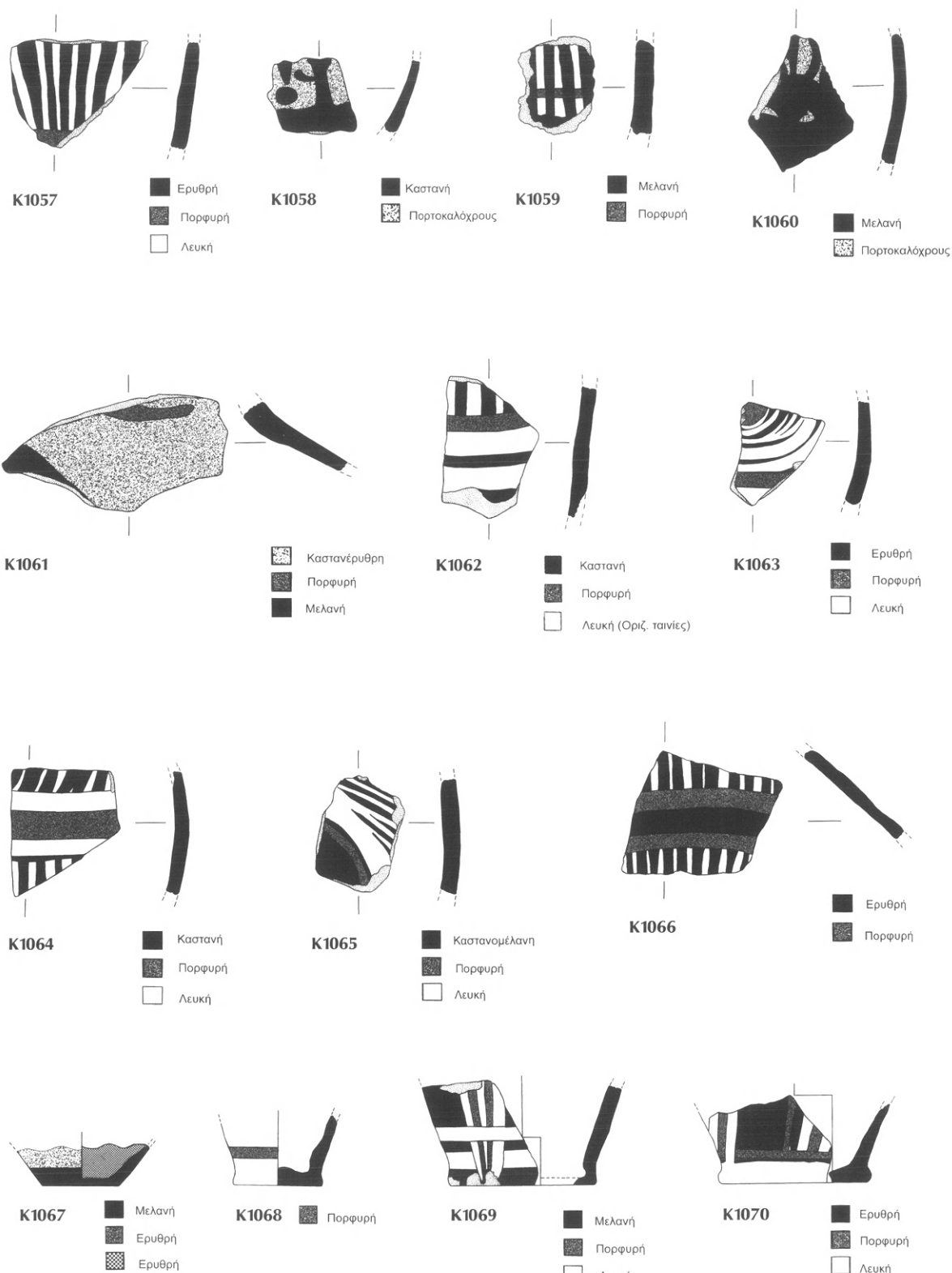
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Τμήμα ὤμου. Ἐρυθρὴ, πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση, ἐκατέρωθεν πλατιᾶς ὀριζόντιας ταινίας, σὲ ἐρυθρὴ βαφή, καὶ δύο ἐπίθετες πορφυρὲς ὀριζόντιες ταινίες, ἐπ' αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1067 (93/A20/5).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ, μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μελανὴ ταινία βάσης, ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο (ἐρυθρὴ). Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3.5 ἐκ.

K1068 (93/B15/94α).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93). Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Πορφυρὴ βαφή. Ἐσωτ.: πορφυρὴ ὀριζόντια ταινία, ἄνωθεν βάσης, ἐπὶ πηλοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4.2 ἐκ.

Κλ. 1:3

Εικ. 93. Πολυχρωμία.

K1069 (94/G1B/23).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή, πορφυρή, λευκή βαφή. Ἐξωτ.: λευκή ὀριζόντια ταινία βάσης, ἄλλη λευκή ὀριζόντια ταινία, ἄνωθεν αὐτῆς, πορφυρὲς καὶ λευκὲς ἐπίθετες ὀξύληκτες ραβδώσεις, καθέτως πρὸς αὐτές, ἐπὶ μελανοῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, προσμίξεις. Δβ: 7 ἐκ.

K1070 (94/H28B/9).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 93, Πίν. 28).

Δισκοειδὲς βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρή, πορφυρή, λευκή βαφή. Ἐξωτ.: πορφυρὲς καὶ λευκὲς, ἐπίθετες ραβδώσεις, ἐπὶ λεπτῆς πορφυρῆς ὀριζόντιας ταινίας, ἄνωθεν βάσης, καὶ λευκὴ, ἐπίθετη ὀριζόντια ταινία βάσης, κάτωθεν αὐτῆς, τὸ ὅλον ἐπὶ ἐρυθροῦ βάθους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὥχρο. Δβ: 7 ἐκ.

4. Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση**K1071 (94/B34/2).**

Τμήμα χεῖλους ἀνοιχτοῦ ἀγγείου/κυπέλλου μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 94, Πίν. 29).

Ἐξώκυρτο χεῖλος, μὲ ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια. Ἄβαφο. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους, πλαστικὴ διακόσμηση ἐπιθέτου ὀφιοειδοῦς. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὥχρο.

Δχ: 16 ἐκ. (ἔξωτ.), 11 ἐκ. (ἔσωτ.).

K1072 (94/H11/17).

Τμήμα χεῖλους ἀνοιχτοῦ ἡμισφαιρικοῦ ἀγγείου μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 94, Πίν. 29).

Ἐξώκυρτο, ἐπίπεδο χεῖλος, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Ἐρυθρὴ/καστανέρυθη βαφή. Ἐξωτ.: χεῖλος, ὀλόβαφη ἄνω ἐπιφάνεια, ταινία χεῖλους, ἐπὶ τοῦ χεῖλους, πλαστικὴ διακόσμηση ἐπιθέτου, πεπλατυσμένου ὀφιοειδοῦς. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία χεῖλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὥχρο. Δχ: 13 ἐκ.

K1073 (93/A35/1-Πήλ. 6).

Τμήμα μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 94, Πίν. 29).

Τμήμα τοιχώματος πιθανῶς ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (ἴχνη τροχοῦ ἐσωτερικά), μὲ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα, ἢ τμήμα ἐπίθεσης. Ἄβαφο. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστικὴ ἑξεργὴ διακόσμηση κοιλία, ἔντονα ἴχνη καύσης. Κάτω ἐπιφάνεια: ἴχνη καύσης. Ἐρυθρὸς πηλὸς μὲ μίκα.

Πάχος: 1-1.5 χιλ. τοιχ., πλαστικὴ: 5 χιλ.

K1074 (93/A35/18γ-Πήλ. 5).

Τμήμα ἰχθυόσχημης ἐπίθεσης (Εἰκ. 94, Πίν. 29). Σχεδὸν ἀκέραιη οὐρὰ καὶ γένεση σώματος ψαριοῦ. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὥχρο. Σωζ. μήκος: 2.4 ἐκ., Πλ. οὐρᾶς: 2.4 ἐκ., Πάχος σωζ.: 8 χιλ.

Συνανῆκει μὲ **K1075** (93/A47/11) καὶ **K1076** (93/A47/12).

K1075 (93/A47/11).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 94, Πίν. 29).

Τοίχωμα μὲ γωνίωση ἐσωτερικά. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση ἀχιβάδας, κατασκευασμένης σὲ μήτρα, καὶ ἴχνη ἄλλης ἐπίθετης διακόσμησης. Ἐσωτ.: στιλπνὴ ἐπιφάνεια. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὥχρο.

Πάχος: 4.5-6 χιλ. τοιχ., πλαστικὴ: 1.35-1.5 ἐκ.

Συνανῆκει μὲ **K1074** (93/A35/18γ) καὶ **K1076** (93/A47/12).

K1076 (93/A47/12).

Τμήμα ἰχθυόσχημης ἐπίθεσης (Εἰκ. 94).

Κατώτατο τμήμα σώματος ψαριοῦ καὶ γένεση οὐρᾶς. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: ἴχνη βαφῆς ἐπὶ τῆς οὐρᾶς. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὥχρο.

Μῆκος σωζ.: 1.3 ἐκ., Δ: 1.1 ἐκ.

Συνανῆκει μὲ **K1075** (93/A47/11).

K1077 (93/B3β/10).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους μὲ πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 94, Πίν. 29).

Ἀνισόπαχο τοίχωμα, σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ οἱ δύο ἐπιφάνειες. Ἄβαφο. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση φύλλου κισσοῦ. Ροδόχρους πηλός, ὥχρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὥχρο, προσμίξεις.

Πάχος: 7 χιλ.-1 ἐκ. τοιχ., πλαστικὴ: 1.35 ἐκ.

Συνανῆκει μὲ **K1083** (94/B40A/2) καὶ **K1084** (94/B40A/6).

K1078 (93/B4 Έπέκτ. Δ/135δ).

Τμήμα τοιχώματος άνοιχτού άγγείου με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 94, Πίν. 29).

Κωνικά τοιχώματα. Καστανή βαφή. Έξωτ.: πλαστική επίθετη άπροσδιόριστη διακόσμηση, ίχνη βαφής επ' αὐτῆς καὶ ἐπὶ τοῦ τοιχώματος. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὡχρό. Πάχος: 3-6 χιλ. τοιχ., πλαστική: 9 χιλ.-1.1 ἐκ.

K1079 (93/B5/4-Πήλ. 12).

Τμήμα ἐπίθετης ἀχιβάδας (:) (Εικ. 94, Πίν. 29).

Τμήμα ἐπίθεσης.

Άβαφο. Άνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἔξεργη ἀχιβάδα (κατασκευασμένη σὲ μήτρα). Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὡχρό. Πάχος: 1.5-5 χιλ.

K1080 (93/B5/12).

Τμήμα τοιχώματος άνοιχτοῦ άγγείου (:) με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 94, Πίν. 29).

Καστανή βαφή. Έξωτ.: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση σὲ σχῆμα ὀρθῆς γωνίας πιθανῶς ὀρθογώνιου πλαισίου, διπλοῦ στοῦ ἄνω μέρους, καὶ γραπτῇ διακόσμηση στήλης κάθετων ἡμιελλείψεων καὶ φυλλοειδῶν κοσμημάτων επ' αὐτοῦ. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὡχρό.

Μῆκος σωζ.: 4 ἐκ., Πλάτος σωζ.: 3.06 ἐκ., Πάχος τοιχ.: 4 χιλ., πλαστική: 8 χιλ.

K1081 (93/B16/85α).

Τμήμα τοιχώματος άγγείου/σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 94, Πίν. 29).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους, ἑλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, σχεδὸν ἐπίπεδη κάτω ἐπιφάνεια. Άβαφο. Άνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη άπροσδιόριστη διακόσμηση. Κάτω ἐπιφάνεια: Άβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὡχρό.

Πάχος: 4-6.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 1.2 ἐκ.

K1082 (93/B16/85θ).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ άγγείου/σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 94, Πίν. 29).

Έλαφρὰ ἀνισόπαχο τοίχωμα. Μελανὴ βαφή. Άνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση, καμπυλόγραμμου κοσμήματος (ἴσως σχηματοποιημένη ἐκδοχὴ φύλλου κισσοῦ), ἴχνη καύσης. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ἰχνη καύσης ἐπὶ τῆς τομῆς. Έρυθρὸς πηλὸς με μίκα.

Πάχος: 5-7 χιλ. τοιχ., πλαστική: 9 χιλ.-1 ἐκ.

K1083 (94/B40A/2).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 29).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Άβαφο. Άνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση φύλλου κισσοῦ. Ροδόχρους πηλός, ὡχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὡχρό, προσμίξεις.

Πάχος: 6-7.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 9.5 χιλ.-1.25 ἐκ.

Συνανήκει με **K1077** (93/B3β/10) καὶ **K1084** (94/B40A/6).

K1084 (94/B40A/6).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Έλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, ἑλαφρὰ κοίλη κάτω ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Άνω ἐπιφάνεια: ὀλόβαφη, πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση φύλλου κισσοῦ καὶ τμήμα καμπυλόγραμμου μισχοειδοῦς κοσμήματος. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ροδόχρους πηλός, ὡχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὡχρό/λευκωπό, προσμίξεις.

Δ: 18-18.3 ἐκ., Πάχος: 1.3 ἐκ. χεῖλος, 1-1.1 ἐκ. τοίχωμα, πλαστική: 1.6 ἐκ.

Συνανήκει με **K1077** (93/B3β/10) καὶ **K1083** (94/B40A/2).

K1085 (94/B48/26).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

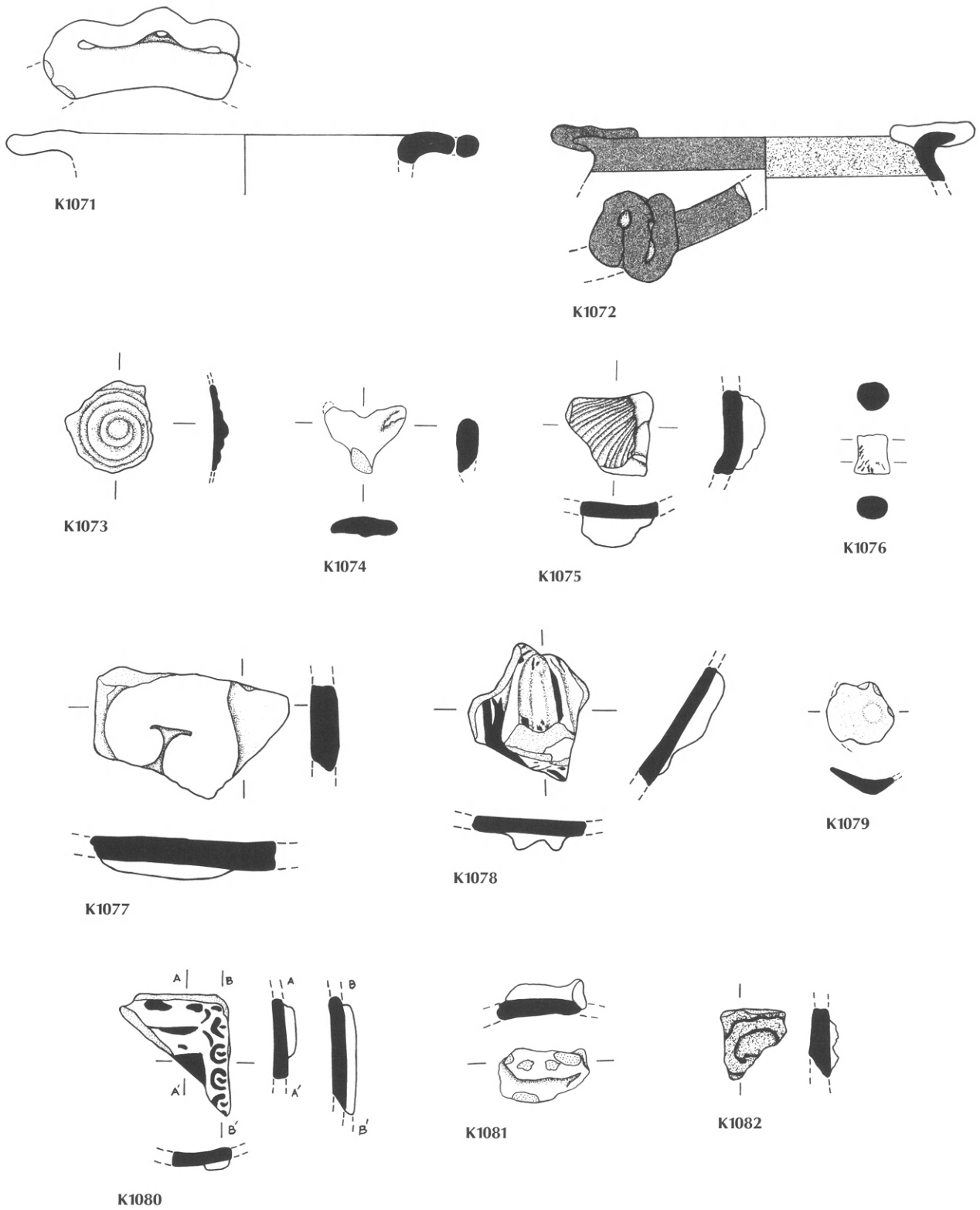
Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Άνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση καμπυλόγραμμων μισχοειδῶν κοσμημάτων, με ἴχνη βαφής. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὡχρό, λίγες προσμίξεις.

Πάχος: 8.8-9 χιλ. τοιχ., πλαστική: 1.4 ἐκ.

K1086 (94/E5/9α).

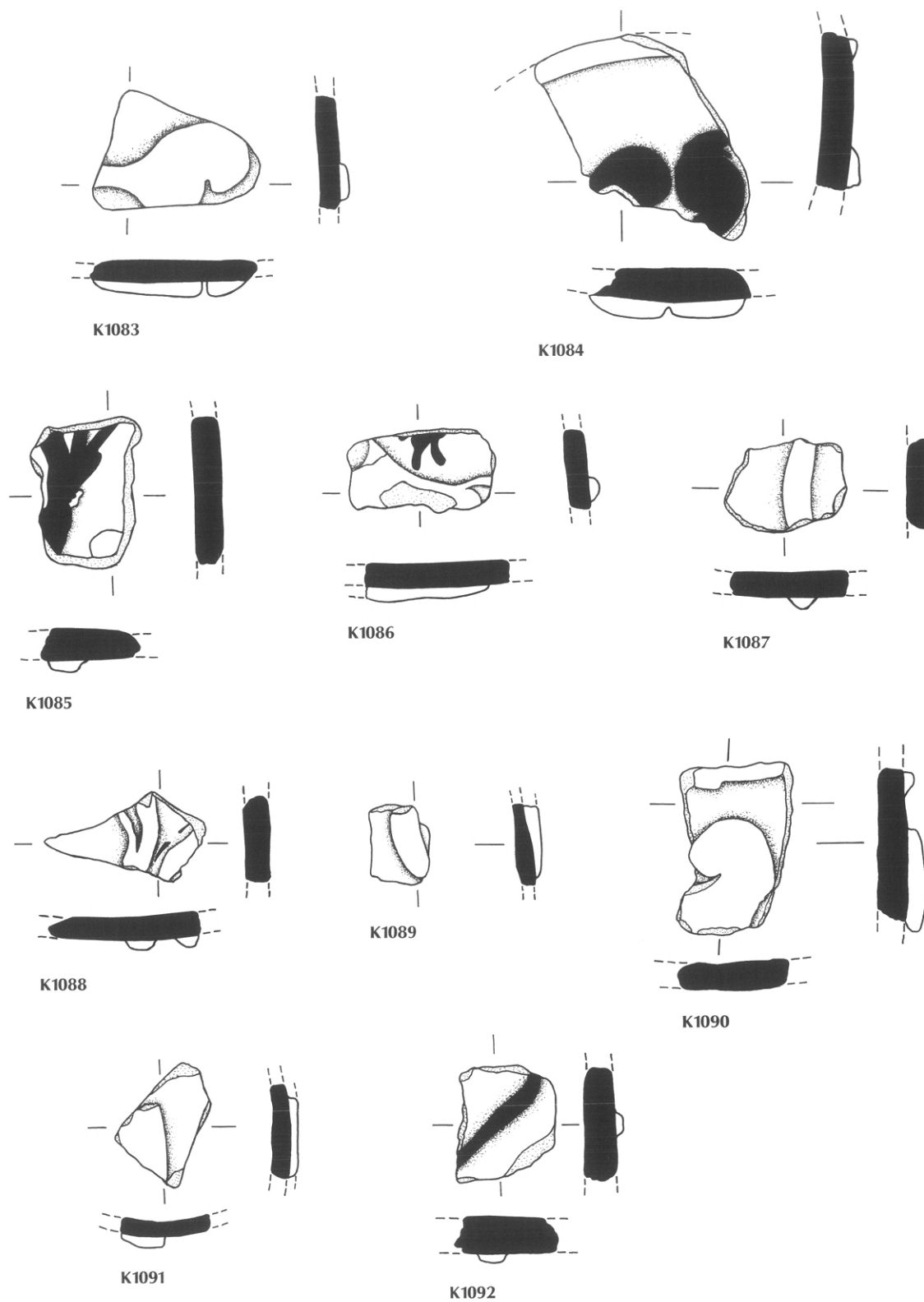
Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Άνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση καμπυλόγραμμου θέματος, πιθανῶς τμήμα εἰκονιστικῆς σύνθεσης λέοντος σὲ ἱπτάμενο ἄλμα (διακρίνεται τὸ μεγαλύτερο τμήμα τοῦ σώματος καὶ τμήμα τῆς οὐρᾶς), με ἴχνη διακόσμησης, ἴσως

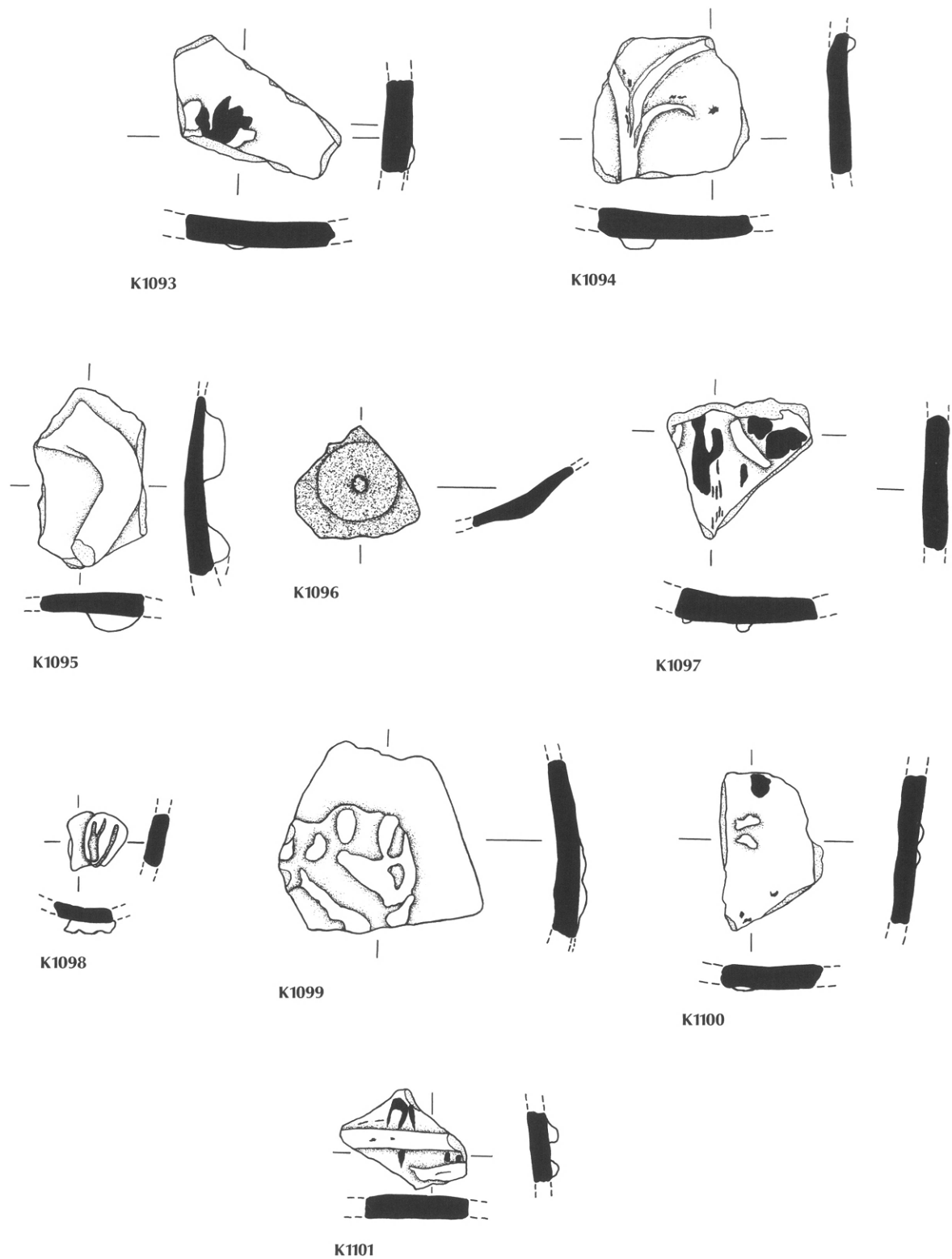
Κλ. 1:2

Εικ. 94. Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση.

Κλ. 1:2

Εικ. 95. Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση.

Κλ. 1:2

Εικ. 96. Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση.

φυτικής, ἄνωθεν αὐτοῦ. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Πάχος: 6.5-7 χιλ. τοιχ., πλαστική: 1-1.2 ἐκ.

K1087 (94/E13/5).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση καμπυλόγραμμης λωρίδος, με ἐλάχιστα ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Πάχος: 7-8.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 1.2 ἐκ.

Συνανήκει με **K1088** (94/E13/6) καὶ **K1094** (94/ΣΤ4/17).

K1088 (94/E13/6).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου/σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Τμήμα τοιχώματος, με ἐλαφρὰ κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἐλαφρὰ κοιλὴ κάτω ἐπιφάνεια. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση καμπυλόγραμμων μισχοειδῶν κοσμημάτων, με ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Πάχος: 7-8.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 1.1 ἐκ.

Συνανήκει με **K1087** (94/E13/5) καὶ **K1094** (94/ΣΤ4/17).

K1089 (94/E-Θ12/37).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Ἀνισόπαχο τοίχωμα. Ἄβαφο. Ἐξωτ.: ἀπόληξη πλαστικῆς ἐπίθετης διακόσμησης λωρίδος. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Πάχος: 3-5.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 7.5-8 χιλ.

K1090 (94/E-Θ14/1).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση φύλλου κισσοῦ καὶ τμήμα μισχοειδοῦς κοσμήματος, ἴχνη βαφῆς (:). Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Πάχος: 8 χιλ.-1 ἐκ. τοιχ., πλαστική: 1.5 ἐκ.

K1091 (94/E-Θ23A/2).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Κυρτόπλευρα τοιχώματα. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα πλαστικῆς ἐπίθετης διακόσμησης λωρίδος, ἴχνη βαφῆς. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Πάχος: 5-6 χιλ. τοιχ., πλαστική: 8-9 χιλ.

K1092 (94/E-Θ26A/3).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 95, Πίν. 30).

Τμήμα τοιχώματος, με ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση ἐλαφρὰ καμπυλόγραμμης λωρίδος, με ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

Πάχος: 9 χιλ.-1.2 ἐκ. τοιχ., πλαστική: 1.3-1.5 ἐκ.

K1093 (94/E-Θ26A/3α).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου/σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 96, Πίν. 31).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση ἀπολήξεων καμπυλόγραμμων μισχοειδῶν κοσμημάτων, με ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Πάχος: 8.5-9 χιλ. τοιχ., πλαστική: 1.05 ἐκ.

Συνανήκει με **K1097** (94/H8A/7).

K1094 (94/ΣΤ4/17).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 96, Πίν. 31).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστική ἐπίθετη διακόσμηση καμπυλόγραμμου μισχοειδοῦς κοσμήματος, με τρεῖς ἐκφύσεις, ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

Πάχος: 6-8.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 8.5 χιλ.-1.2 ἐκ. Συνανήκει με **K1087** (94/E13/5) καὶ **K1088** (94/E13/6).

K1095 (94/Z5B/88ε).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστική διακόσμηση (Εικ. 96, Πίν. 31).

Τμήμα ανισοπαχοῦς τοιχώματος, λεπτυνόμενου πρὸς τὴν περιφέρεια. Κάτω ἐπιφάνεια πηλὸς σκασμένος κατὰ τὴν ὄπτηση, ἴσως λόγω τοῦ βάρους τῆς ἐπίθεσης, γεγονὸς ποῦ προσέδωσε κλίση στὸ τοίχωμα. Ἀρχικὰ ἐπίπεδες ἐπιφάνειες. Ἄβαφο. Ἄνω ἐπιφάνεια: τμήμα πλαστικῆς ἐπίθετης διακόσμησης καμπυλόγραμμου κοσμήματος, πιθανῶς πλαίσιο, ἢ τμήμα ἀνθρωπίνου μέλους (χέρι). Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις. Πάχος: 2.5-8 χιλ. τοιχ., πλαστική μεγ.: 8 χιλ.-1.3 ἑκ.

K1096 (94/Z9Γ/41).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου με πλαστική διακόσμηση (Εἰκ. 96, Πίν. 31).

Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο, πλαστικὴ ἔξεργη διακόσμηση κοιλία. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό/λευκωπό.

Πάχος: 2.5-3 χιλ. τοιχ., πλαστική: 6 χιλ.

K1097 (94/H8A/7).

Τμήμα τοιχώματος ἀγγείου/σκεύους με πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 96, Πίν. 31).

Τμήμα τοιχώματος, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση ἀπολήξεων καμπυλόγραμμων μισχοειδῶν κοσμημάτων, ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Πάχος: 7 χιλ.-1 ἑκ. τοιχ., πλαστική: 1.15 ἑκ.

Συνανήκει με **K1093** (94/E-Θ26A/3α).

K1098 (94/H24/10).

Τμήμα τοιχώματος ἀγγείου με πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 96, Πίν. 31).

Ἄβαφο. Ἐξωτ.: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση ἐγγάρακτου, σταγονοειδοῦς κοσμήματος. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό.

Πάχος: 4.5-5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 9 χιλ.

K1099 (94/H28B/86).

Τμήμα τοιχώματος ἀγγείου με πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 96, Πίν. 31).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλαστικὴ ἐπίθετη ἀπροσδιόριστη διακόσμηση, ἴχνη βαφῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὀχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

Πάχος: 4.5-7.5 χιλ., πλαστική: 9 χιλ.-1.05 ἑκ.

K1100 (94/H29A/38).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους/ἀγγείου με πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 96, Πίν. 31).

Τμήμα ἀνισόπαχου τοιχώματος σκεύους, ἢ κλειστοῦ ἀγγείου. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση, μάλλον ἀπολήξεις καμπυλόγραμμων μισχοειδῶν κοσμημάτων ἢ φυλλοειδῆ κοσμήματα, ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρυσμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Πάχος: 6.5-7.5 χιλ. τοιχ., πλαστική: 8 χιλ.

K1101 (94/Θ11B/1).

Τμήμα τοιχώματος σκεύους με πλαστικὴ διακόσμηση (Εἰκ. 96, Πίν. 31).

Τμήμα τοιχώματος, ἐλαφρὰ ἀνισόπαχο, με σχεδὸν ἐπίπεδες καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειες. Μελανὴ βαφή. Ἄνω ἐπιφάνεια: πλαστικὴ ἐπίθετη διακόσμηση δύο εὐθύγραμμων λωρίδων, ἴχνη βαφῆς. Κάτω ἐπιφάνεια: ἄβαφη. Ὀχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

Πάχος: 5-6 χιλ. τοιχ., πλαστική: 9 χιλ.

5. Ραβδωτὴ διακόσμηση

K1102 (93/A16/48).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 97). Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση, ἐπὶ πλατῆς ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό.

K1103 (93/A35/7).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 97). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση (διαπλεκόμενες ραβδώσεις), κάποιες ὀξύληκτες ἀπολήξεις. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1104 (93/A35/8).

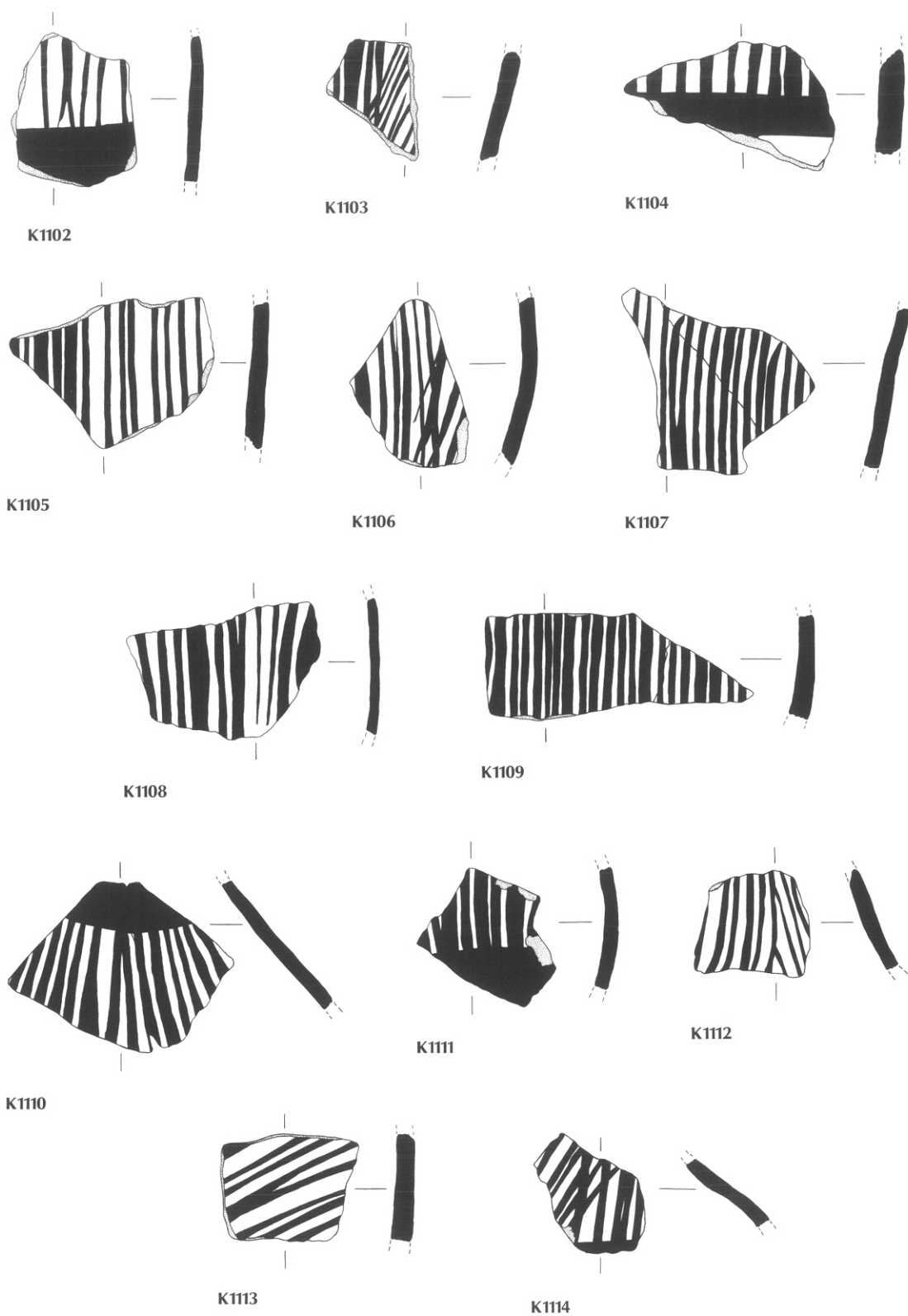
Τμήμα τοιχώματος μεγάλου κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 97).

Καστανομέλανη, λευκὴ βαφή. Ἐξωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση, ἐπὶ πλατῆς ὀριζόντιας ταινίας, ἴχνη λευκῆς ἐπὶ ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὀχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1105 (93/A44/14).

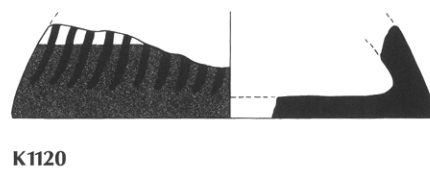
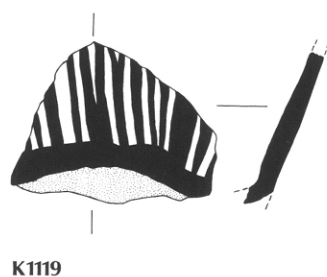
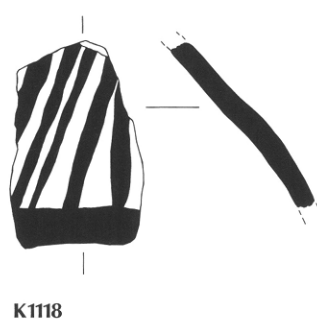
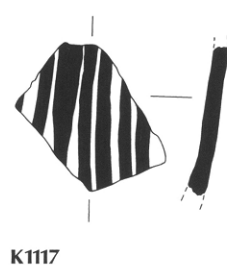
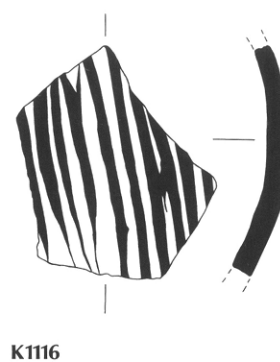
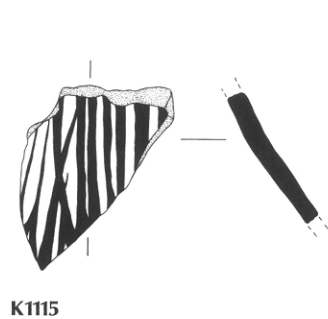
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 97, Πίν. 32).

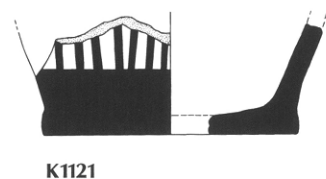

Κλ. 1:3

Εικ. 97. Ραβδωτή διακόσμηση.

■ Καστανή
■ Μελανή

Κλ. 1:3

Εικ. 98. Ραβδωτή διακόσμηση.

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1106 (93/A49/13).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 97, Πίν. 32).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση (διαπλεκόμενες ραβδώσεις), κάποιες όξύληκτες ἀπολήξεις. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1107 (93/B15/90).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 97).

Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό.

K1108 (94/Z2B/12).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 97, Πίν. 32).

Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση, κάποιες όξύληκτες ἀπολήξεις. Έσωτ.: Άβαφο. Έρυθρός πηλός με μίκα, επίχρισμα ώχρό.

K1109 (94Z2B/12α).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 97).

Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, πυρήνας τεφρός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1110 (94Z9B/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 97).

Τμήμα ὤμου. Καστανή/έρυθρή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια ταινία καὶ ραβδωτή διακόσμηση ἐξ αὐτῆς. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, λίγες προσμίξεις.

K1111 (94Z13B/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 97).

Τμήμα κοιλίας. Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση, ἐπὶ πλατιᾶς όριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρό, λίγες προσμίξεις.

K1112 (94/H12B/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 97).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου κλειστοῦ ἄγγείου. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1113 (94/H12B/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 97).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπός πηλός, επίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1114 (94/H13A/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 97, Πίν. 32).

Τμήμα ὤμου. Καστανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση (διαπλεκόμενες ραβδώσεις), ἐξ όριζοντίου ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K1115 (94/H13A/10).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 98, Πίν. 32).

Τμήμα ὤμου. Καστανή/μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση (διαπλεκόμενες ραβδώσεις). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, τεφρός πυρήνας, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1116 (94/H19B/11).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 98, Πίν. 32).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση, κάποιες όξύληκτες ἀπολήξεις. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1117 (94/H29Γ/38).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 98).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

K1118 (94/Θ1A/5α).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 98, Πίν. 32).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας. Καστανή βαφή. Έξωτ.: ραβδωτή διακόσμηση, κάποιες ραβδώσεις με όξύληκτες ἀπολήξεις, ἐπὶ όριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό/λευκωπό, προσμίξεις.

K1119 (93/A20/8).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 98).

Μᾶλλον ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης καὶ ραβδωτή διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρος πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις. Δβ: -

K1120 (93/B16/75).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 98).

Βάση μὲ ἀποκλίνοντα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανή/μελανή βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία βάσης καὶ ὀξύληκτες ἀπολήξεις ραβδώσεων ἐπ' αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 16.5 ἐκ.

K1121 (93/B16/78).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 98).

Ἀνασηκωμένη, διαμορφωμένη βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία βάσης καὶ ραβδωτὴ διακόσμηση ἐπ' αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 10 ἐκ.

K1122 (94/B43/4).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 98).

Ἐλαφρὰ ἀνασηκωμένη βάση, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ραβδωτὴ διακόσμηση (ἀπολήξεις ραβδώσεων). Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3.8 ἐκ.

6. Σπεῖρες**K1123 (93/B3α/19).**

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τρέχουσα σπείρα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1124 (93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/29).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).

Τμήμα ὤμου. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: μεμονωμένη σπείρα καὶ ἴχνη λεπτῆς ὀριζόντιας γραμμῆς, ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1125 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/7).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη ὀριζόντιας ταινίας, καὶ τμήμα ἀνηρτημένου σπειροειδοῦς ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1126 (93/B5/71).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καμπυλόγραμμου κοσμήματος, σὲ κάθετη διάταξη, καὶ τμήμα σπειροειδοῦς κοσμήματος, ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1127 (93/B5/79&93/B15/121).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 99).

Τμήμα ὤμου. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: σπειροειδῆ ἀναρτημένα ἐκ λεπτῆς ὀριζόντιας ταινίας, πλατιά ὀριζόντια ταινία κάτωθεν αὐτῶν καὶ ἴχνη ἄλλων κοσμημάτων (ἀναρτημένων σπειροειδῶν), κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1128 (93/B6/45).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).

Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα σπείρας/σπειροειδοῦς κοσμήματος, σὲ λοξή διάταξη, καὶ ἴχνη ἄλλων, ἐκατέρωθεν αὐτοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις. Συνανήκει μὲ **K11151** (94/Θ2Α/5).

K1129 (93/B6/51).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα δύο λεπτῶν παράλληλων ταινιῶν, σὲ λοξή διάταξη, καὶ δύο σπειροειδῶν κοσμημάτων (ἐκφυόμενα), παραπεύρως. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ὠχρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1130 (93/B8/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα παχειᾶς σπείρας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1131 (93/B9/23).

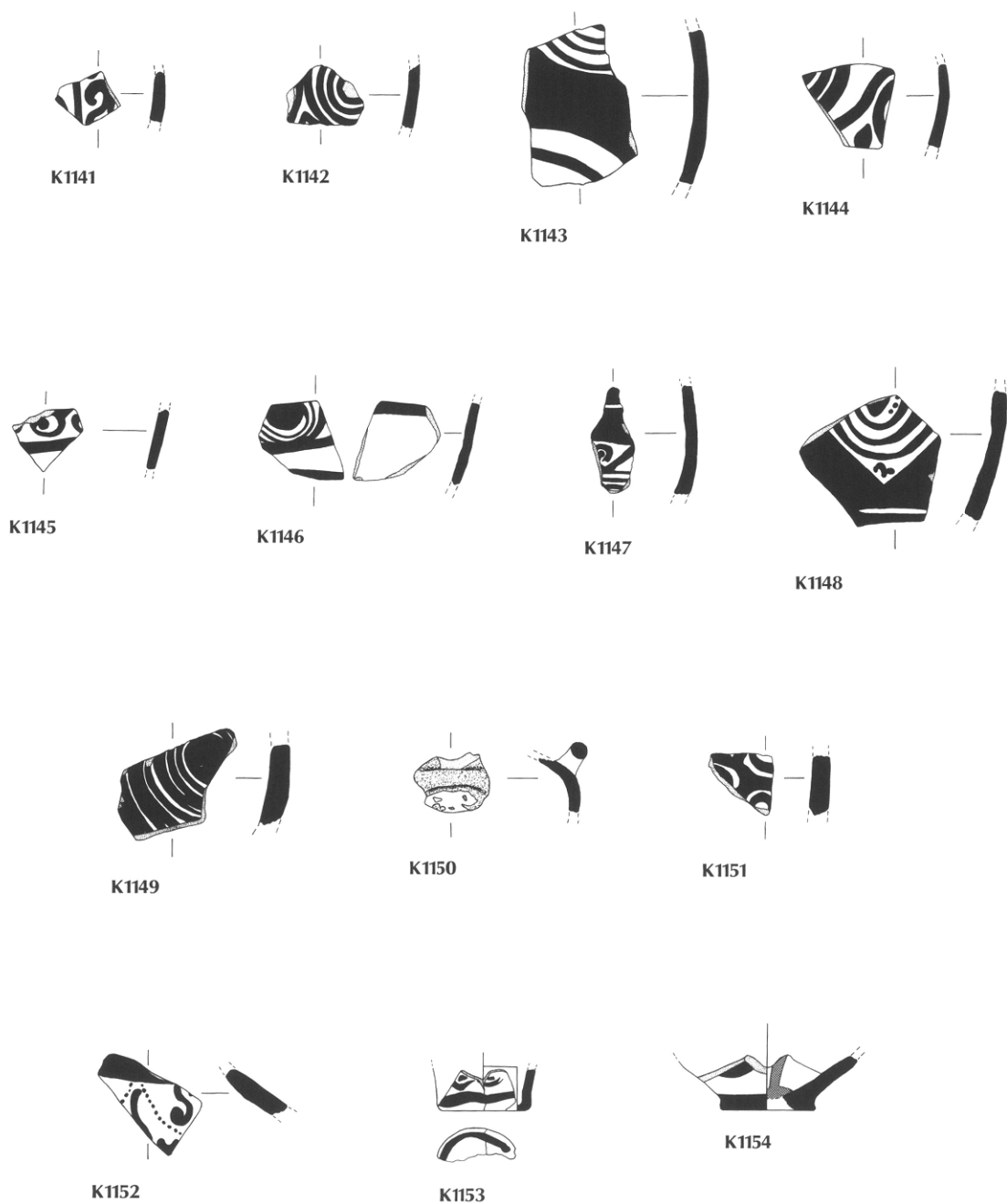
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα τρέχουσας σπείρας, μὲ παχύτερο ἐξωτερικὸ ἔλικα, καὶ κεντρικὸ ὀφθαλμό, κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

Κλ. 1:3

Εικ. 99. Σπείρες.

κλ. 1:3

Εικ. 100. Σπείρες.

K1132 (93/B15/124).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Τμήμα ὤμου, ἴχνη λαβῆς. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.:
τμήμα λεπτῆς, τρέχουσας σπείρας, κάτωθεν
ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πη-
λός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1133 (93/B16/42).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Τμήμα λαιμοῦ καὶ ὤμου. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.:
σπειροειδῆ, ἀναρτημένα ἐκ πλατιᾶς ὀριζόν-
τιας ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1134 (94/A4/5).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα μεμονωμένης σπεί-
ρας, μεταξύ δύο ὀριζόντιων ταινιῶν. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1135 (94/Γ2B/11).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ἐνωμένης σπείρας,
μὲ παραπληρωματικὴ διακόσμηση κύκλων (:).
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό,
προσμίξεις.

K1136 (94/Γ2B/24).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Τμήμα ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: σπειροει-
δές, ἀναρτημένο ἐκ πλατιᾶς ὀριζοντίου ται-
νίας, στικτὴ κατακόρυφη γραμμὴ καὶ ἴχνη
ἄλλης, ἐκατέρωθεν αὐτοῦ, ἴχνη ἄλλου κοσμή-
ματος, κάτωθεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς
πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

K1137 (94/Γ9B/7).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Τμήμα ὤμου. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα λε-
πτῆς, ἀναρτημένης σπείρας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1138 (94/E8A/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα δύο παράλληλων

λεπτῶν, κατακόρυφων ταινιῶν καὶ τμήματα
δύο σπειρῶν, παραπλευρῶς αὐτῶν. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευ-
κωπό, προσμίξεις.

K1139 (94/E8A/7).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 99).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα λεπτῆς ἐνωμένης
σπείρας, μὲ παραπληρωματικὴ διακόσμηση
κύκλων. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρι-
σμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1140 (94/E-Θ16B/4).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 99, Πίν. 32).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα μονῆς, τρέχουσας
σπείρας, κάτωθεν δύο πλατιῶν ὀριζόντιων
ταινιῶν, καὶ μίας ὀριζόντιας γραμμῆς, μεταξύ
τους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα
ὠχρό.

K1141 (94/E-Θ20A/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 100).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα κατακόρυφης ται-
νίας καὶ σπειροειδῶν κοσμημάτων ἐκατέρω-
θεν αὐτῆς (ἐκφυόμενων ἐξ αὐτῆς). Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1142 (94/E-Θ23B/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 100, Πίν. 32).

Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα τρέχουσας,
ἰσοπαχοῦς σπείρας, μὲ παραπληρωματικὴ
διακόσμηση πεταλίων/γωνιῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1143 (94/Z2A/10).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 100).
Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα λεπτῆς ἰσοπαχοῦς
σπείρας, ἄνωθεν πλατιᾶς κυματοειδοῦς ται-
νίας, καὶ ἴχνη καμπυλόγραμμης λεπτῆς ταινίας
(ἴσως σπείρας), κάτωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1144 (94/Z6/38β).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 100).
Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα τρέχουσας σπεί-
ρας, μὲ παχύτερη ἐξωτερικὴ ἑλικά, καὶ παρα-
πληρωματικὴ διακόσμηση (φυλλοειδοῦς κο-
σμήματος). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπί-
χρισμα ὠχρό.

K1145 (94/Z11/1).

Τμήμα τοιχώματος άνοιχτού άγγείου (Εικ. 100). Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα άνηρτημένων σπειροειδών κοσμημάτων, με όριζόντια ταινία άνωθεν αυτών. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό.

K1146 (94/Z11/3).

Τμήμα τοιχώματος άνοιχτού άγγείου (Εικ. 100, Πίν. 32).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα τρέχουσας σπείρας με παχύτερο έξωτερικό έλικα και κεντρικό όφθαλμό επί λεπτής όριζόντιας ταινίας (σύνδεσμος σπείρας;) και ίχνη άλλης όριζοντίου ταινίας, κάτωθεν αυτής. Έσωτ.: ταινία χείλους. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό.

K1147 (94/H2B/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστού άγγείου (Εικ. 100, Πίν. 32).

Καστανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα άνηρτημένου σπειροειδούς, εκ πλατιάς όριζόντιας ταινίας, άλλη πλατιά όριζόντια ταινία άνωθεν αυτής, και ίχνη τριών λεπτών όριζοντίων ταινιών, κάτωθεν του κοσμήματος. Έσωτ.: Άβαφο. Καστανός πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K1148 (94/H11/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστού άγγείου (Εικ. 100). Καστανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα ίσοπαχούς σπείρας, με παραπληρωματική διακόσμηση και ίσως με κεντρικό όφθαλμό, έντòς δύο πλατιών, λοξών ταινιών, οι όποίες σχηματίζουν όξεία γωνία. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, ροδόχρους πυρήνας, επίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1149 (94/H11/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστού άγγείου (Εικ. 100). Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα σπείρας με παχύτερη έξωτερική έλικα, και κεντρικό όφθαλμό. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1150 (94/H28A/5).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστού άγγείου (Εικ. 100).

Άκέραιη, όριζόντια λαβή, κυλινδρικής διατομής. Μελανή βαφή. Έξωτ.: άπροσδιόριστη, πιθανά σπειροειδής διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό.

K1151 (94/Θ2A/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστού άγγείου (Εικ. 100). Καστανέρυθη βαφή. Έξωτ.: τμήμα σπείρας/σπειροειδούς κοσμήματος. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό, λίγες προσμίξεις. Συνανήκει με **K1128** (93/B6/45).

K1152 (94/Θ10/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστού άγγείου (Εικ. 100, Πίν. 32).

Τμήμα ώμου. Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: τμήμα όριζόντιας ταινίας, στη συμβολή λαιμού και ώμου, σπειροειδές, άναρτημένο έξ αυτής, καθώς και δύο καμπυλόγραμμες στικτές γραμμές, παραπλεύρως, τμήμα όρθιου μισχοειδούς κοσμήματος, έντòς άψιδοειδούς χώρου, σχηματιζόμενου άπό τις δύο στικτές γραμμές, και ίχνη κοσμήματος χαμηλότερα. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό.

K1153 (94/B41/5).

Τμήμα βάσης και τοιχώματος μικκύλου άνοιχτού άγγείου (Εικ. 100).

Έλαφρά άνασηκωμένη βάση, με καμπύλη άκμή, λοξά, σχεδόν κάθετα τοιχώματα, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Καστανέρυθη βαφή. Έξωτ.: όριζόντια, κυματοειδής ταινία βάσης και ίχνη τρέχουσας σπείρας άνωθεν αυτής. Ταινία στην περιφέρεια της επιφάνειας έδρασης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό.

Δβ: 3.8 εκ.

K1154 (94/Γ2B/10).

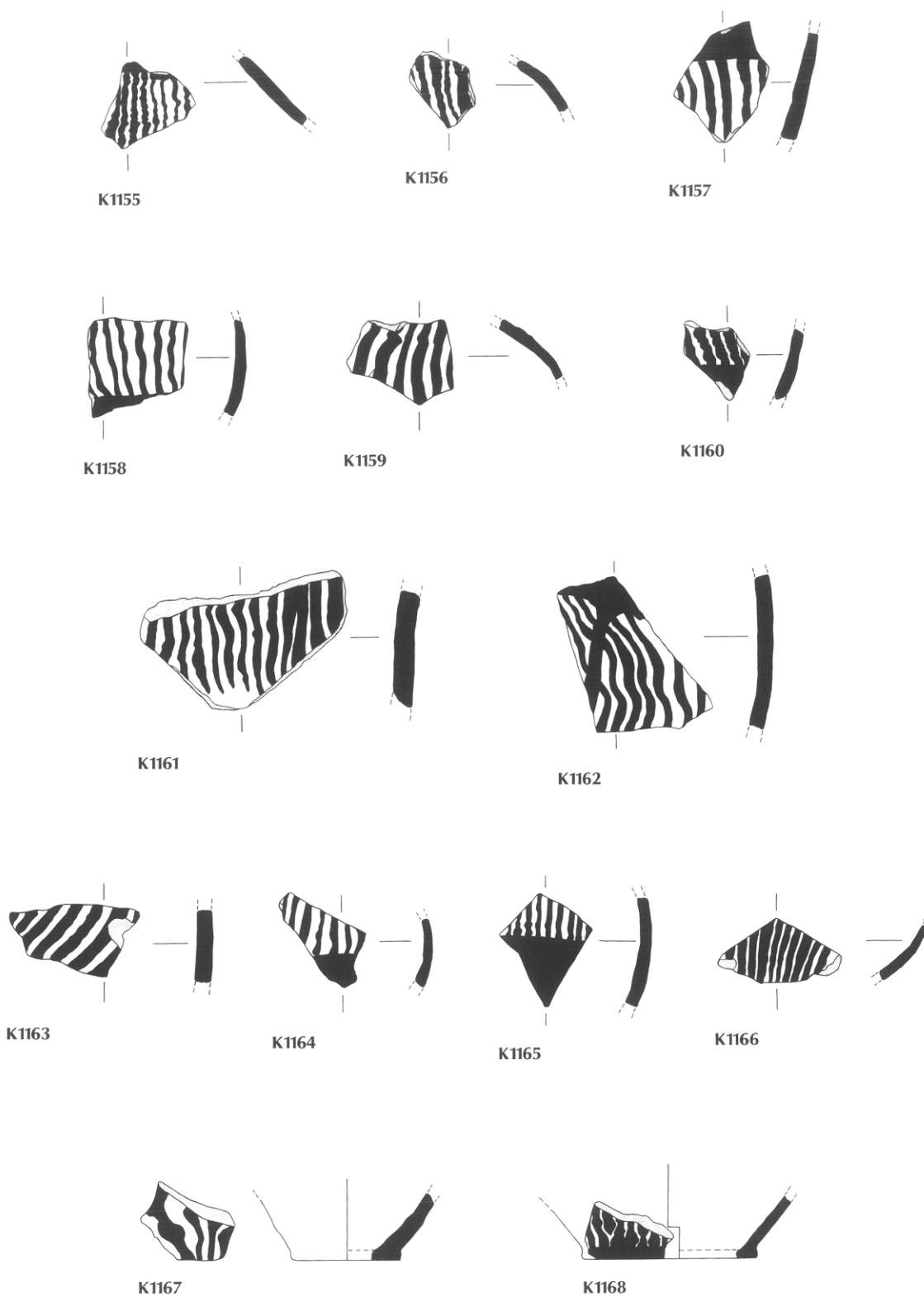
Τμήμα βάσης και τοιχώματος άνοιχτού άγγείου (Εικ. 100).

Άνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα, επίπεδη επιφάνεια έδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία βάσης, ίχνη καμπυλόγραμμης ταινίας, άνωθεν αυτής, ίσως σπείρας. Έσωτ.: περιμετρικός κύκλος στòn πυθμένα του άγγείου και ταινίες έξ αυτού, σε άκτινωτή διάταξη. Ώχρòς πηλός, επίχρισμα ώχρό, προσμίξεις.

Δβ: 4 εκ.

7. Πτυχωτòς ρυθμòς χελωνίου**K1155 (93/A6/21).**

Τμήμα τοιχώματος κλειστού άγγείου (Εικ. 101). Μελανή βαφή. Έξωτ.: ίχνη λεπτή όριζόντιας

Κλ. 1:3

Εικ. 101. Πτυχωτός ρυθμός χελωνίου.

ταινίας, καὶ πτυχωτὴ διακόσμηση ἄνωθεν αὐ-
τῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα
ὠχρό, προσμίξεις.

K1156 (93/A6/23).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 101).
Τμήμα ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ
διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπί-
χρισμα ὠχρό.

K1157 (93/B15/89).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 101, Πίν. 32).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ὀριζόντια ταινία
καὶ πτυχωτὴ διακόσμηση ἐξ αὐτῆς. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες
προσμίξεις.

K1158 (93/B16/44).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 101, Πίν. 32).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐπὶ
πλατιάς ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ρο-
δόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1159 (94/G9B/8).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(2 συγκολλώμενα) (Εἰκ. 101, Πίν. 32).
Τμήμα ὤμου. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.:
πτυχωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς
πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1160 (94/G11B/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 101).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐπὶ
πλατιάς ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1161 (94/ΣΤ4B/11).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 101, Πίν. 32).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακό-
σμηση, κάποιες πτυχώσεις μὲ ὀξύληκτες ἀπο-
λήξεις. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα
ὠχρό, προσμίξεις.

K1162 (94/ΣΤ13A/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 101, Πίν. 33).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ὀριζόντια ταινία καὶ πτυ-
χωτὴ διακόσμηση ἐξ αὐτῆς, λοξὴ ταινία σὲ κάθε-

τὴ διάταξη ἐκ τῆς ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς
πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1163 (94/Z3/81).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 101, Πίν. 33).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακό-
σμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρι-
σμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1164 (94/Z5A/14).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 101).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐπὶ
πλατιάς ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1165 (94/Z9Γ/36).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 101, Πίν. 33).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακό-
σμηση ἐπὶ ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1166 (94/H8B/8).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 101).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπί-
χρισμα ὠχρό.

K1167 (94/ΣΤ13A/10).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγ-
γείου (Εἰκ. 101).
Ἀνασηκωμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη
ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθρη βαφή.
Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐκ τῆς βάσεως.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.
Δβ: 5 ἐκ.

K1168 (94/H13A/17).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγ-
γείου (Εἰκ. 101, Πίν. 33).
Ἀνασηκωμένη/δισκοειδὴς βάση, λοξὰ τοιχώ-
ματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανέ-
ρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: πτυχωτὴ διακόσμηση ἐπὶ
ταινίας βάσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός,
ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό. Δβ: 8.16 ἐκ.

8. Φυτική διακόσμηση

K1169 (94/Z2A/1&94/Z2B/6).

Τμήμα χείλους καὶ τοιχώματος κλειστοῦ

ἀγγείου (2 συγκολλώμενα ὄστρακα)
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).

Ἐσώστροφο στρογγυλεμένο χεῖλος, κυρτό-
πλευρα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη
ὀριζόντιας ταινίας καί, κάτωθεν αὐτῆς, δύο
ὀλόβαφα φυλλοειδῆ κοσμήματα, κρίνος, μὲ
τριγωνικὸ ἑξαρμα στὸ ἄνω μέρος (waz) καὶ
ἴχνη ἄλλου κοσμήματος, σὲ κάθετη διάταξη.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα
λευκωπό. Δχ: 18 ἐκ.

K1170 (93/B2/6).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ἄνθους. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκω-
πό, προσμίξεις.

K1171 (93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/27).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο κλάδοι μὲ φύλλα
(βλάστηση), σὲ λοξὴ διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1172 (93/B4 Συγκ. Ἀγγείων/28).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ὀριζόντια ταινία
καὶ τμήμα ὀλόβαφου φυλλοειδοῦς κοσμήματος,
κάτωθεν αὐτῆς, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβα-
φο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό,
προσμίξεις.

K1173 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/17).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: μίσχοι μὲ ὀλόβαφα φύλ-
λα, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς
πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό,
προσμίξεις.

K1174 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/17α).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη δύο φυλλο-
ειδῶν κοσμημάτων, σὲ κάθετη διάταξη, μὲ
στιγμὴ στὸ διάκενο, καὶ τμήμα ὀλόβαφου κο-
σμήματος (σχηματοποιημένου ἄνθους), ἄνω-
θεν αὐτῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός,
ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1175 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/19).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: συγκεχυμένη φυτικὴ δια-

κόσμηση, μὲ μίσχους/κλάδους καὶ τμήμα ἄν-
θους κισσοῦ (γ). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός,
τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.
K1176 (93/B5/56).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).

Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: δύο φύλλα, ἓνα
ἐξ αὐτῶν μὲ μίσχο, σὲ λοξή ἀνάστροφη διά-
ταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα
ὠχρό.

K1177 (93/B5/58).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: φυλλοφόρος ταινία σὲ
ἀνάστροφη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς
πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1178 (93/B5/61).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 102).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: κλάδοι καὶ μίσχοι
μὲ φύλλα (βλάστηση), σὲ κάθετη διάταξη, κά-
τωθεν ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός,
ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1179 (93/B5/64).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).
Τμήμα ὤμου. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: κλάδοι καὶ
μίσχοι, ἀνηρητημένοι ἐξ ὀριζόντιας ταινίας, σὲ
ἀνάστροφη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκα-
λόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1180 (93/B5/67).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).

Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: κλάδοι καὶ μίσχοι μὲ
φύλλα (βλάστηση), σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.:
Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προ-
σμίξεις.

K1181 (93/B5/68α).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).

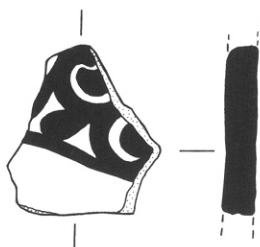
Τμήμα ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: δύο κρόκοι
μὲ μίσχους καὶ φύλλα, σὲ κάθετη διάταξη, κά-
τωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1182 (93/B5/119).

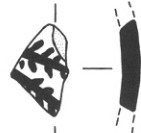
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 102, Πίν. 33).

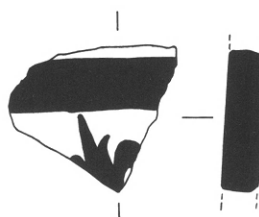
K1169

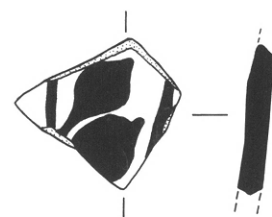
K1170

K1171

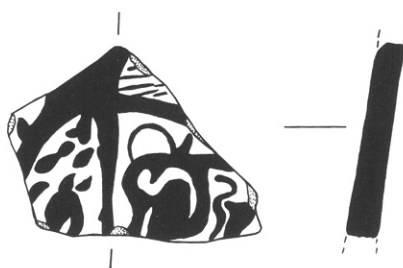
K1172

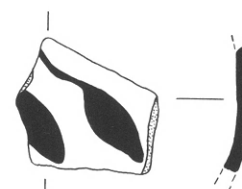
K1173

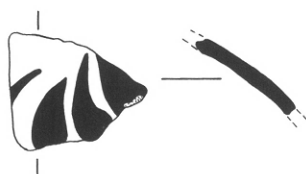
K1174

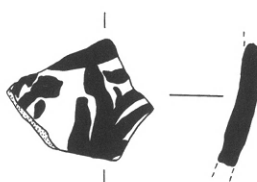
K1175

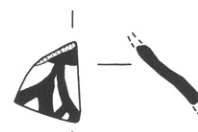
K1176

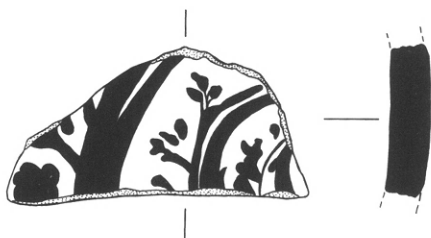
K1177

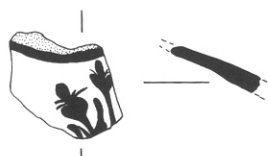
K1178

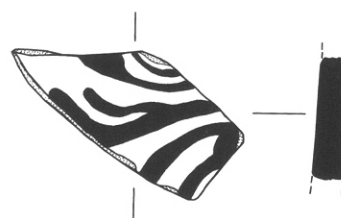
K1179

K1180

K1181

K1182

Κλ. 1:2

Εικ. 102. Φυτική διακόσμηση.

Μελανή βαφή. Έξωτ.: κλάδοι/μίσχοι με φύλλα, σὲ λοξή, ἀνάστροφη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς/πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1183 (93/B5/1978).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103, Πίν. 33).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: μίσχοι με φύλλα, σὲ κάθετη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις.

K1184 (93/B6/56).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: μίσχοι με φύλλα καὶ τμήματα ἀνθέων (κρόκων;), σὲ κάθετη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1185 (93/B6/57).

Τμήμα τοιχώματος μεγάλου κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103, Πίν. 33).

Έρυθρή/μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα πλατιᾶς κυκλικῆς ταινίας (σπειροειδοῦς;), με πεταλόσχημο ρόδακα/ἀνεμώνης στὸ ἐσωτερικὸ της, ἴχνη παρόμοιου ρόδακα ἐκτὸς ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1186 (93/B8/7).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: φύλλα, σὲ λοξή, ἀνάστροφη διάταξη, ἄνωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1187 (93/B12/9).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: τμήμα ἄνθους (κρόκος;), σὲ κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη, ἴχνη ὀλοβάφου ἀπροσδιόριστου κοσμήματος ἐξ ἀριστερῶν, ὀριζόντια κυματοειδῆς ταινία κάτωθεν αὐτῶν, ἄνωθεν δύο ὀριζόντιων ταινιῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1188 (93/B15/117).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Μελανή βαφή. Έξωτ.: ἄνω μέρος κρίνου με πεταλοειδῆ ἐπίφυση μεταξύ των ἐλίκων (waz), σὲ ὀριζόντια διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1189 (93/B16/51).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103, Πίν. 33).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: μίσχοι καὶ φύλλα, σὲ ἐνωτικὴ σύνθεση (βλάστηση). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1190 (93/B16/59).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: ὀριζόντια σειρὰ σχηματοποιημένων ἀνθέων, κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας καὶ ἄνωθεν δύο ὀριζόντιων ταινιῶν, ἴχνη ἄλλου σχηματοποιημένου ἄνθους, κάτωθεν αὐτῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1191 (93/B16/68).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103, Πίν. 33).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: κλάδος καὶ μίσχοι/φύλλα (βλάστηση), σὲ κάθετη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

K1192 (93/B16/73).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: μίσχοι καὶ φύλλα, σὲ δύο ἄξονες καὶ σὲ ἐνωτικὴ σύνθεση. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1193 (94/B20Γ/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Μελανή βαφή. Έξωτ.: στικτὸς ρόδακας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1194 (94/B21B/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: τμήμα κλάδου με μίσχους, σὲ ὀριζόντια διάταξη, ἐκφυόμενου ἐκ καθέτου, ἀνισοπαχοῦς ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1195 (94/B26/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 103). Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: λεπτὸς μίσχος καὶ φύλλα, σὲ κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1196 (94/B28/3).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἄγγείου (Εἰκ. 104). Μελανή, ἐξίτηλη βαφή. Έξωτ.: τμήμα κλάδου με φύλλα, σὲ κάθετη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1197 (94/B28/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 104, Πίν. 33).

Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: κλάδοι/μίσχοι μὲ φύλλα (βλάστηση), σὲ λοξή, σχεδὸν ὀριζόντια διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, πυρήνας τεφρός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1198 (94/B35B/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).
Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα ἄνθους κισσοῦ (:), σὲ ὀριζόντια διάταξη, καὶ τμήματα ἄλλων, πιθανῶς φυτικῶν κοσμημάτων, σὲ τρεῖς ἄξονες. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1199 (94/B41/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).
Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήματα τριῶν μίσχων, ἑνας μὲ φύλλο, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1200 (94/G3A1/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 104, Πίν. 33).
Τμήμα ὠμου καὶ κοιλίας. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: μεμονωμένα σχηματοποιημένα ἄνθη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1201 (94/G11B/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).
Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήματα μεγάλων ὀλόβαφων, φυλλοειδῶν κοσμημάτων, ἴσως σὲ δέσμη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1202 (94/E5A/38).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα ἐλικοειδοῦς ἄνθους (κρίνου), μὲ πεταλοειδῆ ἐπίφυση μετὰ τὸ τῶν ἐλίκων (waz), σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

K1203 (94/E-Θ15/3).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).
Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα ἄνθους (κρόκου), σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1204 (94/E-Θ21A/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).

Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη ὀλόβαφου φυλλοειδοῦς κοσμήματος ἄνω δεξιά, τμήματα δύο ὀριζόντιων κυματοειδῶν κεραίων στὸ κέντρο καὶ τμήμα ἀπροσδιόριστου ὀλοβάφου κοσμήματος, μὲ ἓνα πέταλο, κάτω ἀριστερά. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους/τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα τεφρὸ ἔξωτ., ὠχρὸ ἔσωτ., προσμίξεις.

K1205 (94/E-Θ30/5).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).

Σφαιρικὸ σχῆμα. Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: ἵχνη φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σὲ κάθετη διάταξη, καὶ ἀπροσδιόριστα ἵχνη βαφῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1206 (94/E-Θ31/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 104, Πίν. 33).

Καστανή, μελανή βαφή. Ἐξωτ.: περιστικτὸ πεταλόσχημο ἄνθος, μὲ στήμονες ἐντὸς τῶν πετάλων, σὲ κάθετη διάταξη, καὶ ἵχνη ὀριζόντιας ταινίας ἄνωθεν αὐτοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, λίγες προσμίξεις.

K1207 (94/ΣΤ2Γ/1).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 104).
Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα κρίνου μὲ μίσχο, σὲ κάθετη διάταξη, ὃ ὅποῖος ἐκφύεται ἐξ ὀριζοντίου ταινίας. Ἐσωτ.: Ὀλόβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1208 (94/ΣΤ4B/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 104, Πίν. 33).

Τμήμα ὠμου καὶ κοιλίας. Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα ἄνθους (ρόδακας), μὲ στήμονες ἐντὸς τῶν πετάλων, ἄνωθεν ὀριζοντίου ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

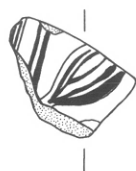
K1209 (94/ΣΤ4B/4).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου
(2 συγκολλώμενα ὄστρακα) (Εἰκ. 104, Πίν. 33).

Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήματα δύο κρίνων μὲ κεραίες, σὲ κάθετη διάταξη, κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας (:). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὄχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1210 (94/ΣΤ9A/1).

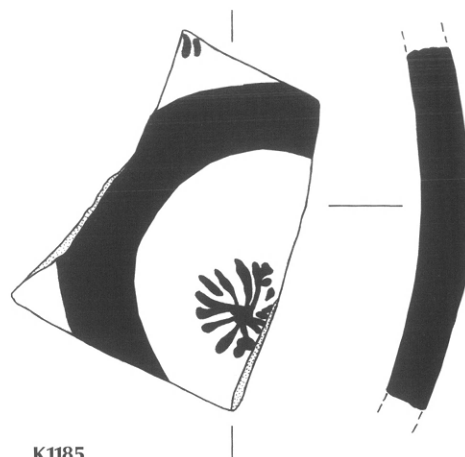
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105).
Μελανή βαφή. Ἐξωτ.: τμήμα κλάδου μὲ μίσχους,

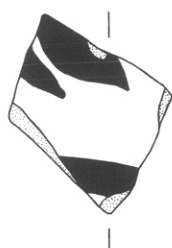
K1183

K1184

K1185

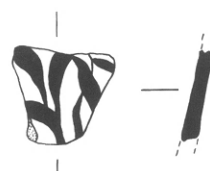
K1186

K1187

K1188

K1189

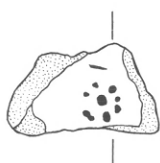
K1190

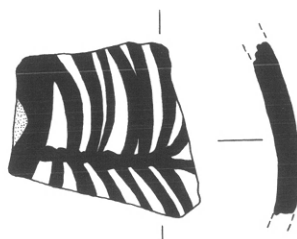
K1191

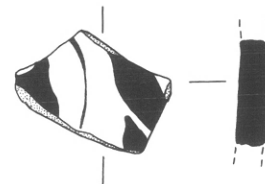
K1192

K1193

K1194

K1195

Κλ. 1:2

Εικ. 103. Φυτική διακόσμηση.

Κλ. 1:2

Εικ. 104. Φυτική διακόσμηση.

σὲ κάθετη διάταξη, καὶ ἴσως τμήμα κρίνου, σὲ λοξή διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1211 (94/ΣΤ13Α/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: κλάδος μὲ φύλλα, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1212 (94/ΣΤ13Α/6).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: ἀπολήξεις φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σὲ κάθετη διάταξη, κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1213 (94/ΣΤ17/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105, Πίν. 33).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: δύο κρόκοι μὲ μίσχους, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1214 (94/Ζ5Α/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: στικτὸς ρόδακας, παραπλεύρως καμπυλόγραμμης ἐγχάραξης, καὶ ἴχνη ὀλόβαφου κοσμήματος. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1215 (94/Ζ7Α/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: μίσχοι μὲ φύλλα, ἢ φυσιοκρατική φυλλοφόρος ταινία, σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

K1216 (94/Ζ7Γ/1).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: μεμονωμένα σχηματοποιημένα ἄνθη/κεραῖες. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1217 (94/Η11/10).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα κρίνου, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1218 (94/Η11/13).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Τμήμα ὤμου.

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα κλάδου μὲ φύλλα καὶ ἄλλου κλάδου (φύλλα), ἐξ ἀριστερῶν, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1219 (94/Η13Α/2).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105). Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: μίσχοι καὶ φύλλα, σὲ δύο ἄξονες. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1220 (94/Η24/16).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 105, Πίν. 33).

Σχεδὸν ἀκέραιη, κάθετη λαβή, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: δύο κάθετες ταινίες, μία εὐθεία καὶ μία κυματοειδής, παράλληλα μὲ λαβή, ἴχνη ὀλόβαφων φύλλων ἐκ δεξιῶν, πιθανῶς ἐκ μίσχου, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἴχνη καύσης κατὰ τόπους. Τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό ἐξωτ.

K1221 (94/Η28Β/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα ὄστρακα) (Εἰκ. 105, Πίν. 34).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: κεντρικὸς κλάδος/μίσχος μὲ φύλλα, σὲ λοξή διάταξη, πλασιωμένος ἀπὸ δύο παρόμοιους κλάδους/μίσχους μὲ φύλλα, σὲ κάθετη διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1222 (94/Η29Ε/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106).

Τμήμα ὤμου. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: μίσχοι μὲ φύλλα, σὲ κάθετη, ἐλαφρῶς λοξή διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς/ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

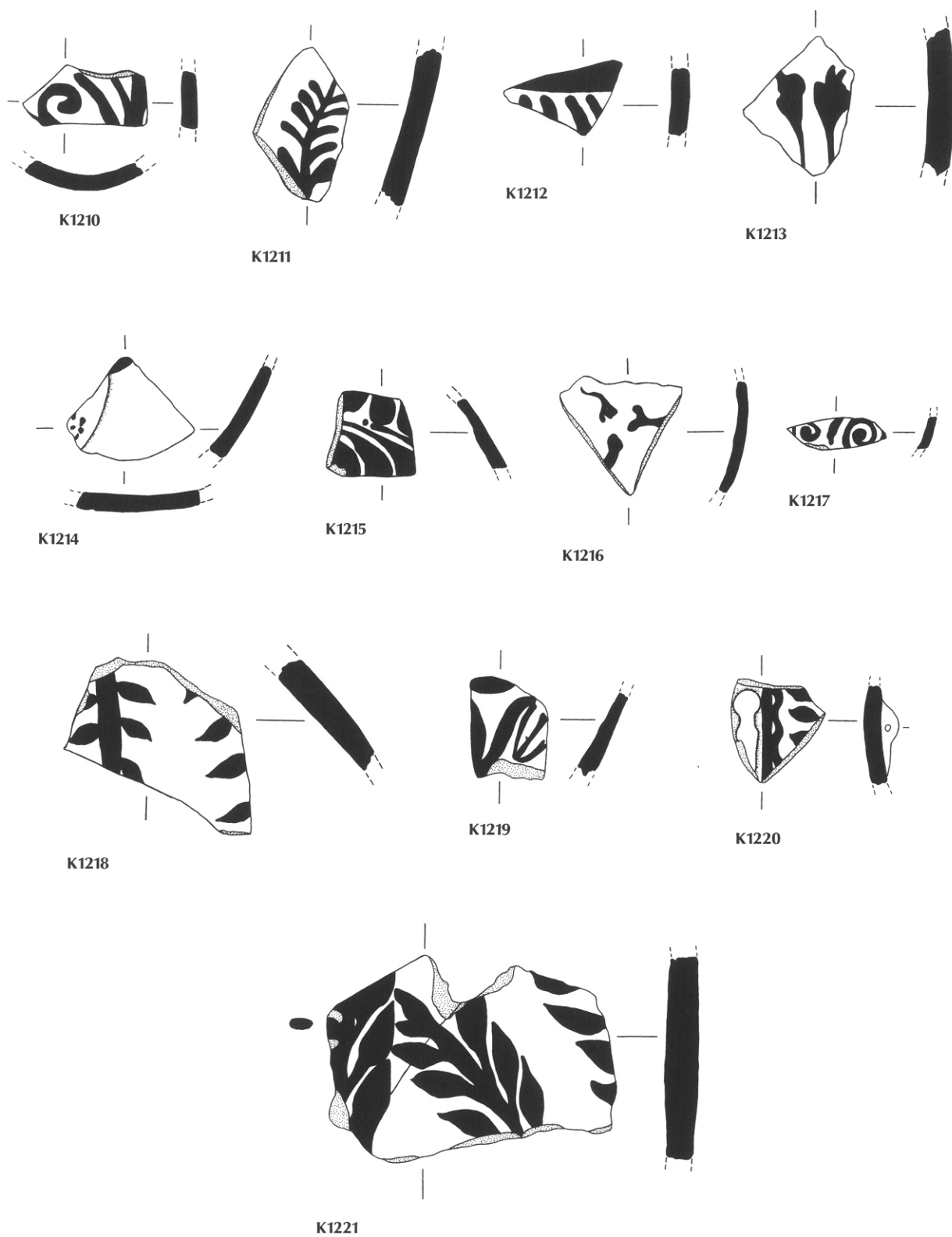
K1223 (94/Η29Ζ/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: μίσχος μὲ φύλλα καὶ ἄνθος (ι), ἴχνη ἄλλων φύλλων, σὲ κάθετη/ἐλαφρῶς λοξή διάταξη. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1224 (94/Θ10Α/4).

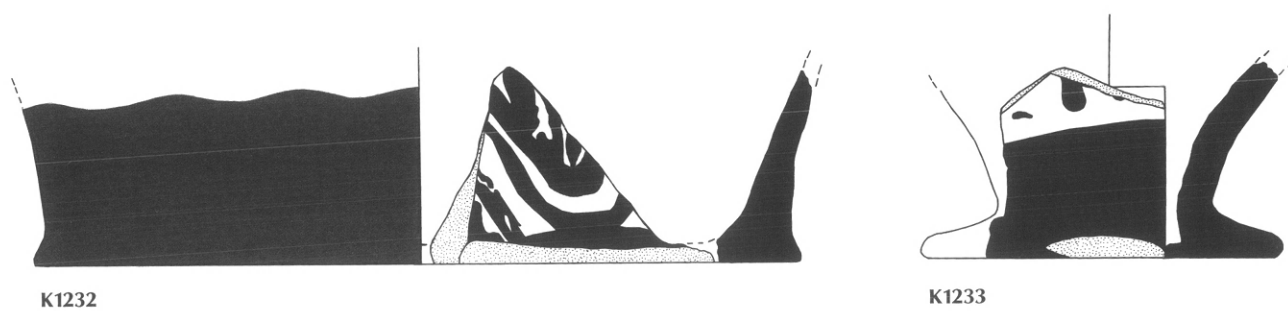
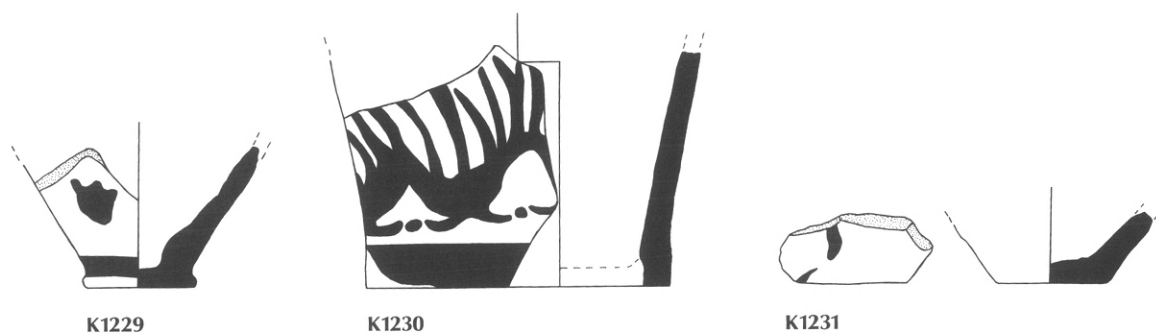
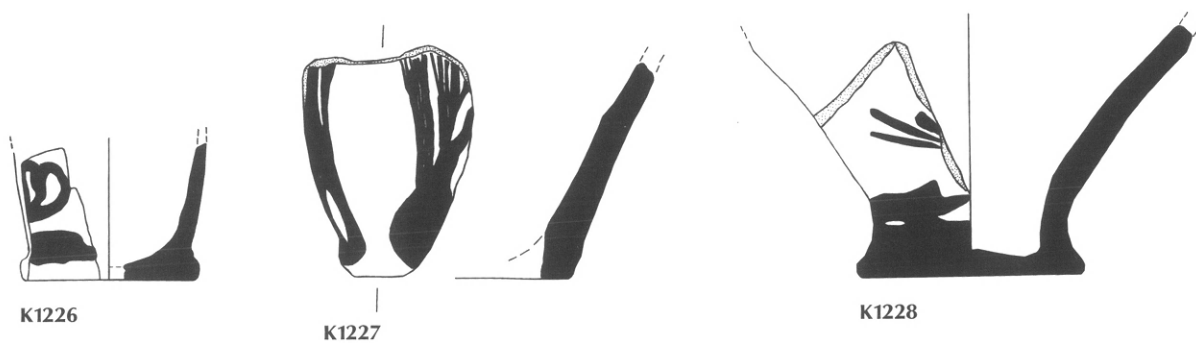
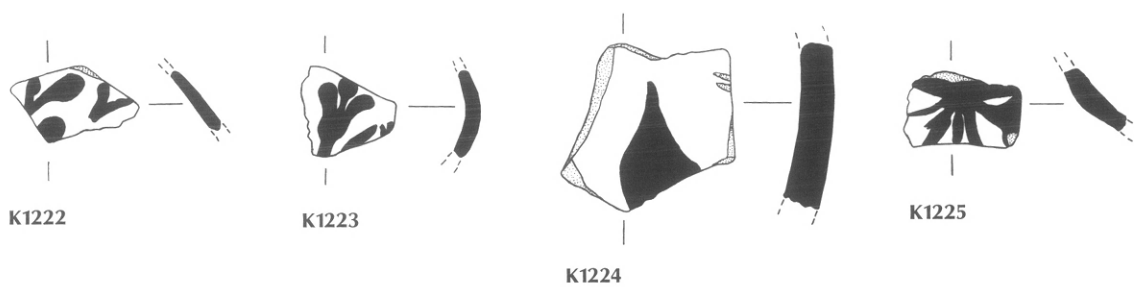
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106). Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα μεγάλου ὀλόβαφου φυλλοειδοῦς κοσμήματος, σὲ κάθετη διά-

Κλ. 1:2

Είκ. 105. Φυτική διακόσμηση.

Κλ. 1:2

Εικ. 106. Φυτική διακόσμηση.

ταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό, προσμίξεις.

K1225 (94/Θ11B/3).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106).

Τμήμα ὤμου. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: μίσχοι καὶ φύλλα, σὲ κάθετη, ἀνάστροφη διάταξη, ἀνηρημένα ἐξ ὀριζοντίου ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1226 (93/B15/155Z).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106).

Έντονα ἀνασηκωμένη βάση, κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: ταινία βάσης καὶ δύο φυλλοειδὴ κοσμήματα ἄνωθεν αὐτῆς, σὲ λοξὴ διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4,5 ἐκ.

K1227 (93/B16/58).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106, Πίν. 34).

Έπίπεδη, σπασμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: ἴχνη ἀπροσδιόριστων ἴσως φυτικῶν κοσμημάτων (καλαμοειδῆ: Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς/λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό. Δβ: -

K1228 (94/B39/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106).

Δισκοειδῆς, ἀποκλίνουσα βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ/ἐρυθρὴ βαφή. Έσωτ.: ὀλόβαφη βάση, τμήμα ὀριζόντιου ἀκανόνιστου κοσμήματος, ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἴχνη φοινικοειδοῦς (κεραῖες), ὑψηλότερα. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 5.6 ἐκ.

K1229 (94/Γ3Γ/5).

Άκέραιη βάση καὶ τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκολλώμενα ὄστρακα).

(Εἰκ. 106, Πίν. 34). Δισκοειδῆς βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: ταινία βάσης καὶ ἴχνη σχηματοποιημένου κρόκου ἄνωθεν αὐτῆς. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 2.8 ἐκ.

K1230 (94/Γ5/2&94/Θ8A/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συνανήκοντα ὄστρακα).

(Εἰκ. 106, Πίν. 34).

Έπίπεδη, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: πλατὰ ταινία βάσης, καὶ ὀριζόντια κυματοειδῆ ταινία, ἄνωθεν αὐτῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκφύονται φυλλοειδῆ/μισχόειδῆ κοσμήματα, σὲ κάθετη διάταξη. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό. Δβ: 8 ἐκ.

K1231 (94/E4/5).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106).

Έπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Έσωτ.: ἴχνη φυτικῶν κοσμημάτων (κεραία, ἀπόληξη φυλλοειδοῦς). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 2.8 ἐκ.

K1232 (94/ΣΤ7A/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 106, Πίν. 34).

Ἀποκλίνουσα βάση, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Έρυθρὴ βαφή. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Έσωτ.: καμπυλόγραμμα καὶ φυλλοειδὴ κοσμήματα. Ροδόχρους πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 20 ἐκ.

K1233 (94/H29A/9a).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (2 συνανήκοντα ὄστρακα) (Εἰκ. 106).

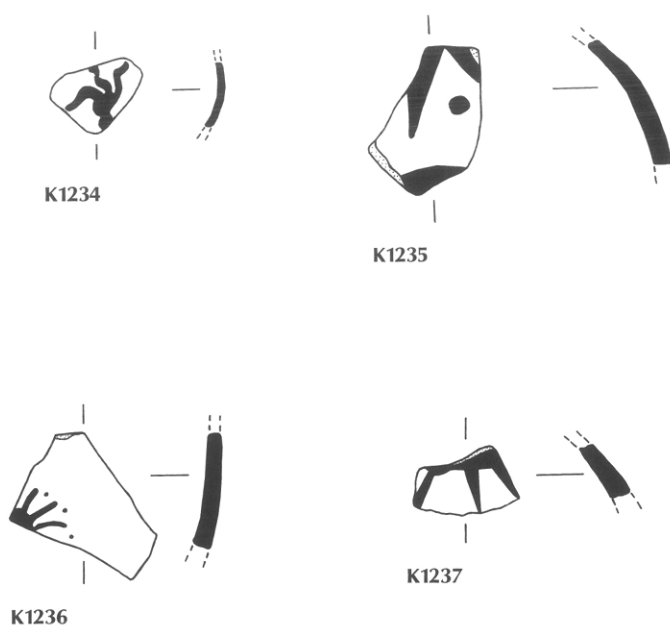
Δισκοειδῆς βάση, ὀρθία, ἀποκλίνοντα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Έρυθρὴ βαφή. Έσωτ.: ἴχνη φυτικῶν κοσμημάτων (κεραία, ἀπόληξη φυλλοειδοῦς), ἄνωθεν ὀλόβαφῆς βάσης. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 9 ἐκ.

9. Θαλάσσιος ρυθμὸς

K1234 (92/4/8).

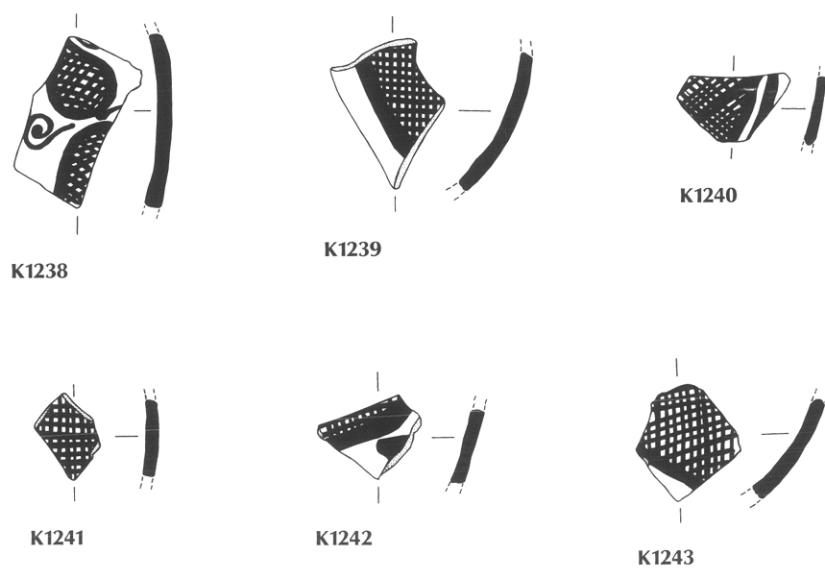
Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 107, Πίν. 34).

Έρυθρὴ βαφή. Έσωτ.: κοράλι. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Κλ. 1:2

Εικ. 107. Θαλάσσιος ρυθμός.

Κλ. 1:3

Εικ. 108. Δικτυωτό.

K1235 (94/B20Γ/6).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 107, Πίν. 34).

Τμήμα ὤμου. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ἀστε-
ρία, με στιγμὲς μεταξύ τῶν ἀκτίνων, καὶ ἴχνη
καμπύλου κοσμήματος. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς
πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό.

K1236 (94/H24/1).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 107, Πίν. 34).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα ἀστερία/ἀνεμώ-
νης, με στιγμὲς μεταξύ τῶν ἀκτίνων/πετάλων.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό,
στιλβωμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια.

K1237 (94/Θ3Β/3).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 107, Πίν. 34).

Τμήμα ὤμου. Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα
ἀστερία. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρι-
σμα ὠχρό.

10. Δικτυωτὸ**K1238 (93/B4 Ἐπέκτ. Δ/16).**

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 108, Πίν. 34).

Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: τμήματα δύο ἀν-
τιμέτωπων φυλλοειδῶν κοσμημάτων, με γέ-
μιση δικτυωτοῦ, καὶ σπειροειδὲς κόσμημα, σὲ
ὀριζόντια διάταξη, μεταξύ τους. Ἐσωτ.: Ἄβαφο.
Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρσιμα λευκωπό, στιλ-
βωμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια.

K1239 (93/B4/36η).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 108).
Ἐρυθρὴ, ἐξίτηλη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καμπυλό-
γραμμου/φυλλοειδοῦς (:) κοσμήματος, με γέμιση
δικτυωτοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους
πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό, στιλβωμένη ἐξωτε-
ρικὴ ἐπιφάνεια.

K1240 (93/B5/87).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 108, Πίν. 34).

Καστανέρυθρη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καμπυλό-
γραμμου/φυλλοειδοῦς (:) κοσμήματος, με γέ-
μιση δικτυωτοῦ, καὶ διπλὸ περίγραμμα. Ἐσωτ.:

Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό/
λευκωπό, στιλβωμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια.

K1241 (93/B5/89).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 108).
Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: δικτυωτὴ διακόσμηση.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό.

K1242 (93/B15/114).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 108, Πίν. 34).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καμπυλόγραμμου/
φυλλοειδοῦς (:) κοσμήματος, με γέμιση δικτυω-
τοῦ, καὶ ἴχνη ἄλλου, ὀλόβαφου κοσμήματος ἐκ
δεξιῶν. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρι-
σμα λευκωπό.

K1243 (93/B16/65).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 108, Πίν. 34).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καμπυλόγραμμου/
φυλλοειδοῦς (:) κοσμήματος, με γέμιση δικτυω-
τοῦ. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρι-
σμα λευκωπό, στιλβωμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια.

11. Φολιδωτὴ διακόσμηση**K1244 (93/B15/107).**

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 109, Πίν. 34).

Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: φολιδωτὴ διακόσμηση.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό.

K1245 (94/B22/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 109, Πίν. 34).

Μελανή βαφή. Ἐσωτ.: φολιδωτὴ διακόσμηση.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό.

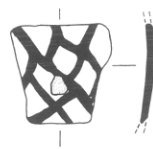
K1246 (94/Z11/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 109, Πίν. 34).

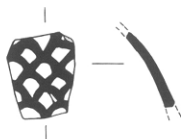
Τμήμα ὤμου. Καστανὴ/μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.:
φολιδωτὴ διακόσμηση, με κεντρικὲς στιγμές.
Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρσιμα ὠχρό.

12. Ἐπάλληλοι κύκλοι-ἀπομιμήσεις πέτρας**K1247 (93/B15/108).**

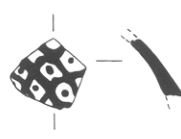
Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου
(Εἰκ. 110, Πίν. 35).

K1244

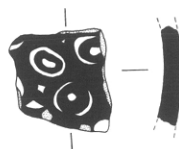
K1245

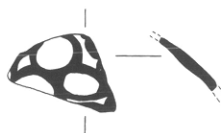
K1246

Κλ. 1:3

Εικ. 109. Φολιδωτή διακόσμηση.

K1247

K1248

K1249

Κλ. 1:3

Εικ. 110. Έπ'άλληλοι κύκλοι/άπομοιμήσεις πέτρας.

Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: κύκλοι ἐντὸς ἐνωμένων ἐξηρημένων κύκλων (ἀπομίμηση πέτρας). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, λίγες προσμίξεις, στιλβωμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια.

K1248 (94/ΣΤ11Α/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 110, Πίν. 35).

Τμήμα ὤμου. Έρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: ἐνωμένοι κύκλοι. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1249 (94/ΣΤ11Α/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 110, Πίν. 35).

Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: τμήματα κύκλων. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

13. Στιγμές

K1250 (93/B16/60).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111, Πίν. 35).

Μελανή, ἐρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: τμήμα ὀλόβαφου βραχῶδους κοσμήματος καὶ δύο παράλληλες καμπυλόγραμμες στικτὲς γραμμές, στὸ κάτω μέρος. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1251 (93/B16/62).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

Τμήμα ὤμου.

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα ὀριζόντιας ταινίας στὴ βάση τοῦ λαιμοῦ, ὀριζόντια στικτὴ γραμμὴ κάτωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη ὀλόβαφων κοσμημάτων χαμηλότερα. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1252 (94/B3B/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

Κοντὰ στὸ χεῖλος. Μελανή βαφή. Έξωτ.: ταινία χεῖλους καὶ ἴχνη μιᾶς καμπυλόγραμμης καὶ μιᾶς εὐθείας ὀριζόντιας στικτῆς γραμμῆς. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1253 (94/B3B/2).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111, Πίν. 35).

Κοντὰ στὸ χεῖλος. Έρυθρὴ βαφή. Έξωτ.: ταινία

χεῖλους, κάθετες ραβδώσεις ἐξ αὐτῆς καὶ ἴχνη στιγμῶν στὰ διάκενα μεταξὺ τῶν ραβδώσεων. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1254 (94/B48A/1).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111, Πίν. 35).

Τμήμα ὤμου καὶ κοιλίας. Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: τμήματα στικτῶν φολιδων, μὲ κεντρικὴ στιγμὴ καὶ ἴχνη ἐλίκων (ναυτίλου ἢ φυτικοῦ θέματος). Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1255 (94/G2B/15).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα τεσσάρων ὀριζόντιων στικτῶν γραμμῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1256 (94/G3B/1).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα δύο καμπυλόγραμμων ταινιῶν καὶ καμπύλη στικτὴ γραμμὴ ἄνωθεν αὐτῶν. Έσωτ.: Ὀλόβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1257 (94/E-Θ13/20ε).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα τεσσάρων ὀριζόντιων στικτῶν γραμμῶν, κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1258 (94/E-Θ21A/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

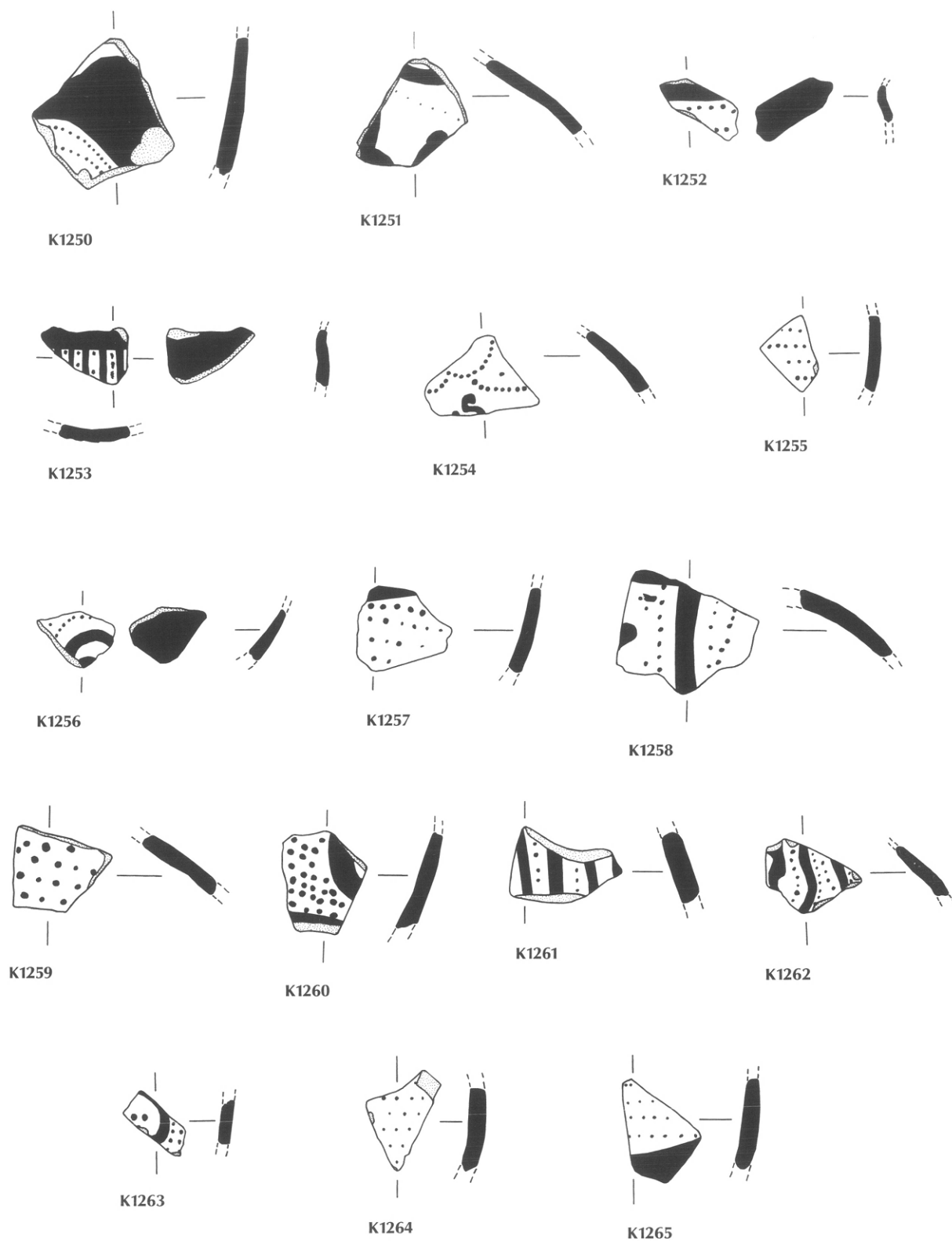
Τμήμα ὤμου. Μελανή βαφή. Έξωτ.: τρεῖς στικτὲς γραμμὲς σὲ κάθετὴ διάταξη, ἐκατέρωθεν κατακόρυφης ταινίας, ἡ ὁποία συναντᾶται μὲ ἄλλη, ὀριζόντια ταινία, σὲ ὀρθὴ γωνία καὶ τμήμα ὀλόβαφου, μάλλον φυτικοῦ κοσμήματος. Ἰχνη πλεονάζοντος πηλοῦ στὴν γωνία μεταξὺ τῶν δύο ταινιῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1259 (94/E-Θ30/4).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 111).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: στιγμές σὲ ἐνωτικὴ σύν-

Κλ. 1:2

Εικ. 111. Στιγμές.

θεση. Έσωτ.: Άβαφο. Ροδόχρους πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K1260 (94/H8A/5).

Τμήμα τοιχώματος άνοιχτοῦ άγγείου (Εικ. 111). Καστανέρυθρη βαφή. Έξωτ.: τμήμα πλατιάς, καμπυλόγραμμης ταινίας, στιγμές, σὲ ένωτική σύνθεση έξ άριστερων αὐτῆς, καὶ ἴχνη όριζόντιας, άνισόπαχης ταινίας κάτωθεν αὐτῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, επίχρισμα ώχροῦ/λευκωπό.

K1261 (94/H29A/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 111). Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: κάθετες ραβδώσεις με στικτὲς γραμμὲς στὰ διαστήματα μεταξύ των ραβδώσεων. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K1262 (94/H29A/3β).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 111).

Τμήμα ὤμου. Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα τριῶν καμπυλόγραμμων κάθετων ταινιῶν καὶ τεσσάρων άντίστοιχων στικτῶν γραμμῶν, στὰ διάκενα μεταξύ τῶν ταινιῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα ώχροῦ.

K1263 (94/Θ3A/2).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 111).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήμα καμπυλόγραμμου μισχοειδοῦς κοσμήματος (κεραία), σὲ κάθετη, άνάστροφη διάταξη, με δύο στιγμὲς έξ άριστερων, καὶ ἴχνη δύο στικτῶν γραμμῶν, σὲ κάθετη διάταξη, έξ δεξιῶν. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K1264 (94/Θ10/3).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 111).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα τεσσάρων όριζόντιων στικτῶν γραμμῶν καὶ ἴχνη πέμπτης. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπὸ/ώχροῦ.

K1265 (94/Θ10B/1).

Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 111, Πίν. 35).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: τμήματα τεσσάρων όριζόντιων στικτῶν γραμμῶν, άνωθεν λοξοῦ, καὶ

μυυλόγραμμου, όλόβαφου κοσμήματος/ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπὸ/ώχροῦ.

14. Πιτσιλωτὴ διακόσμηση

K1266 (94/Θ7/3).

Τμήμα τοιχώματος άνοιχτοῦ άγγείου (Εικ. 112). Μελανή βαφή. Έξωτ.: πιτσιλωτὴ διακόσμηση. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα ώχροῦ.

K1267 (94/Γ11B/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος άνοιχτοῦ άγγείου (Εικ. 112).

Έπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης. Έρυθρή βαφή. Έξωτ.: Άβαφο (ἴχνη πιτσιλωτῆς διακόσμησης). Έσωτ.: πιτσιλωτὴ διακόσμηση (in-out). Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα ώχροῦ. Δβ: 4 έκ.

K1268 (94/Z2/38).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος μεγάλου άνοιχτοῦ (:) άγγείου (Εικ. 112).

Έπίπεδη βάση, σχεδὸν κάθετα τοιχώματα, επίπεδη έπιφάνεια έδρασης. Μελανή βαφή. Έξωτ.: Όλόβαφο. Έσωτ.: πιτσιλωτὴ διακόσμηση (in-out). Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα ώχροῦ, προσμίξεις. Δβ: 17 έκ.

15. Ρόμβοι

K1269 (94/Γ7/5).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 113). Μελανή, έξίτηλη βαφή. Έξωτ.: όριζόντια σειρὰ έπάλληλων ρόμβων, άνωθεν όριζόντιας ταινίας. Έσωτ.: Άβαφο. Λευκωπὸς πηλός, επίχρισμα λευκωπό.

K1270 (94/ΣΤ16/3).

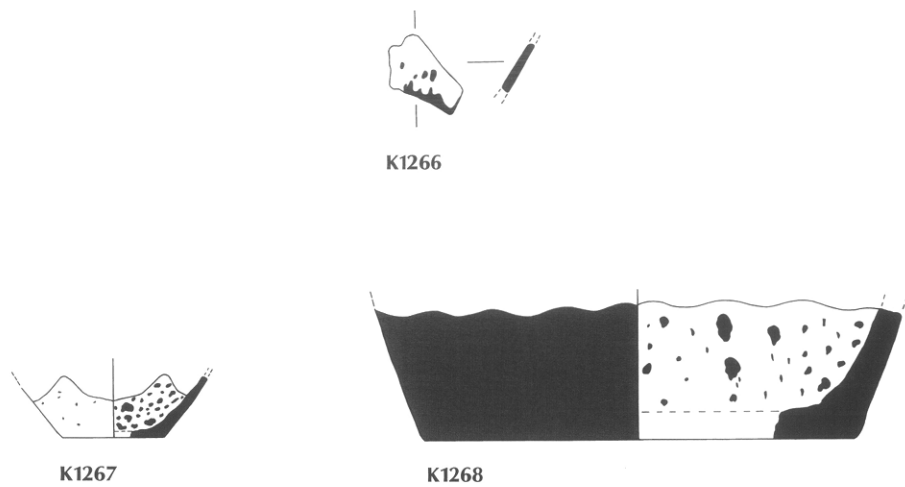
Τμήμα τοιχώματος μικροῦ κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 113).

Μελανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια σειρὰ έπάλληλων ρόμβων/κύκλων. Έσωτ.: Άβαφο. Ώχροῦς πηλός, επίχρισμα ώχροῦ.

K1271 (94/Θ10B/2).

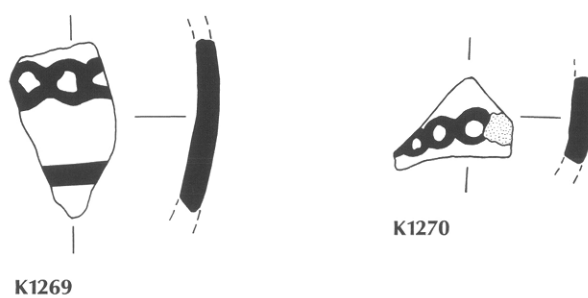
Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ άγγείου (Εικ. 113).

Καστανή βαφή. Έξωτ.: όριζόντια σειρὰ έπάλληλων ρόμβων, κάτωθεν όριζόντιας ταινίας, καὶ

Κλ. 1:3

Εικ. 112. Πιτσιλωτή διακόσμηση.

Κλ. 1:2

Εικ. 113. Ρόμβοι.

ἴχνη ὀλοβάφου, καμπυλόγραμμου κοσμήματος, κάτωθεν αὐτῶν. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

16. Σιγμοειδῆ

K1272 (94/H19Γ/2).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 114). Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: ἴχνη δύο ὀριζόντιων ζωνῶν μὲ ἀραιὰ σιγμοειδῆ, οἱ ὁποῖες διαχωρίζονται μὲ ὀριζόντια ταινία. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1273 (94/H29A/32).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 114). Καστανή/μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: δύο κατακόρυφα ἐπ'ἀλλήλα σιγμοειδῆ. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

K1274 (94/H29E/7).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 114). Ἐρυθρὴ βαφή. Ἑσωτ.: τμήματα δύο κατακόρυφων, ἐπ'ἀλλήλων σιγμοειδῶν. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς/τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

17. Πλοχοῖ

K1275 (94/E-Θ21A/3).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 115).

Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: τμήμα πλοχοῦ σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

K1276 (94/B39/20).

Σχεδὸν ἀκέραιη βάση ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 115).

Ἀνασηκωμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: τμήμα πλοχοῦ σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἰχνη δακτυλίου στὴν περιφέρεια τῆς ἐπιφάνειας ἔδρασης. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δβ: 5 ἐκ.

18. Γραμμικὰ θέματα

K1277 (94/B21B/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116). Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: τμήματα ἐνάλληλων γω-

νῶν, σὲ ὀριζόντια διάταξη. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1278 (94/B21B/3).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (:) (Εἰκ. 116, Πίν. 35).

Τμήμα κάθετης λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς πεπλατυσμένης διατομῆς. Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: περιοχὴ γύρω ἀπὸ λαβή, ὀλόβαφη, τμήμα κάθετης ταινίας ἐκ δεξιῶν τῆς λαβῆς, ἴχνη εὐθέων καὶ καμπυλόγραμμων ἐγκάρσιων κοσμημάτων, ἐπὶ τῆς λαβῆς. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1279 (94/G2B/13).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116). Τμήμα ὤμου. Καστανέρυθρη βαφή. Ἑσωτ.: ὀριζόντια κυματοειδῆς ταινία καὶ ἴχνη δεύτερης. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1280 (94/H11/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116, Πίν. 35).

Τμήμα ὤμου. Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: δύο ζῶνες μὲ ἀντιμέτωπα τρικάμπυλα τόξα. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1281 (94/H11/26).

Τμήμα τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116). Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: τμήματα δύο ὀριζόντιων ταινιῶν καὶ ὀριζόντιας τεθλασμένης, ἢ ρόμβου, ἄνωθεν αὐτῶν. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1282 (94/H29A/16).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116). Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: ὀριζόντια σειρὰ ἐξηρημένων τετράπλευρων. Ἑσωτ.: Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

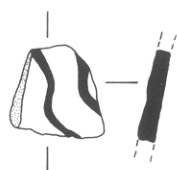
K1283 (93/B11/50).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116, Πίν. 35).

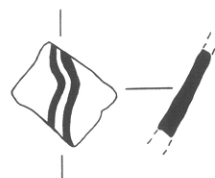
Ἐπίπεδη βάση, κυρτόπλευρα, συγκλίνοντα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἑσωτ.: ὀριζόντια κυματοειδῆς ταινία στὴν ἐξωτερικὴ παρειὰ τῆς βάσης, ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν αὐτῆς. Ἑσωτ.: Ὀλόβαφος πυθμένος καὶ κάτω μέρος τοιχώματος. Ὀλόβαφη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 9 ἐκ.

Κ1272

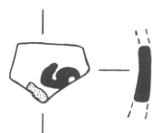
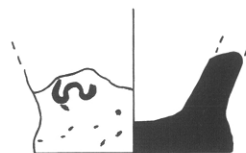
Κ1273

Κ1274

Κλ. 1:2

Εικ. 114. Σιγμοειδή.

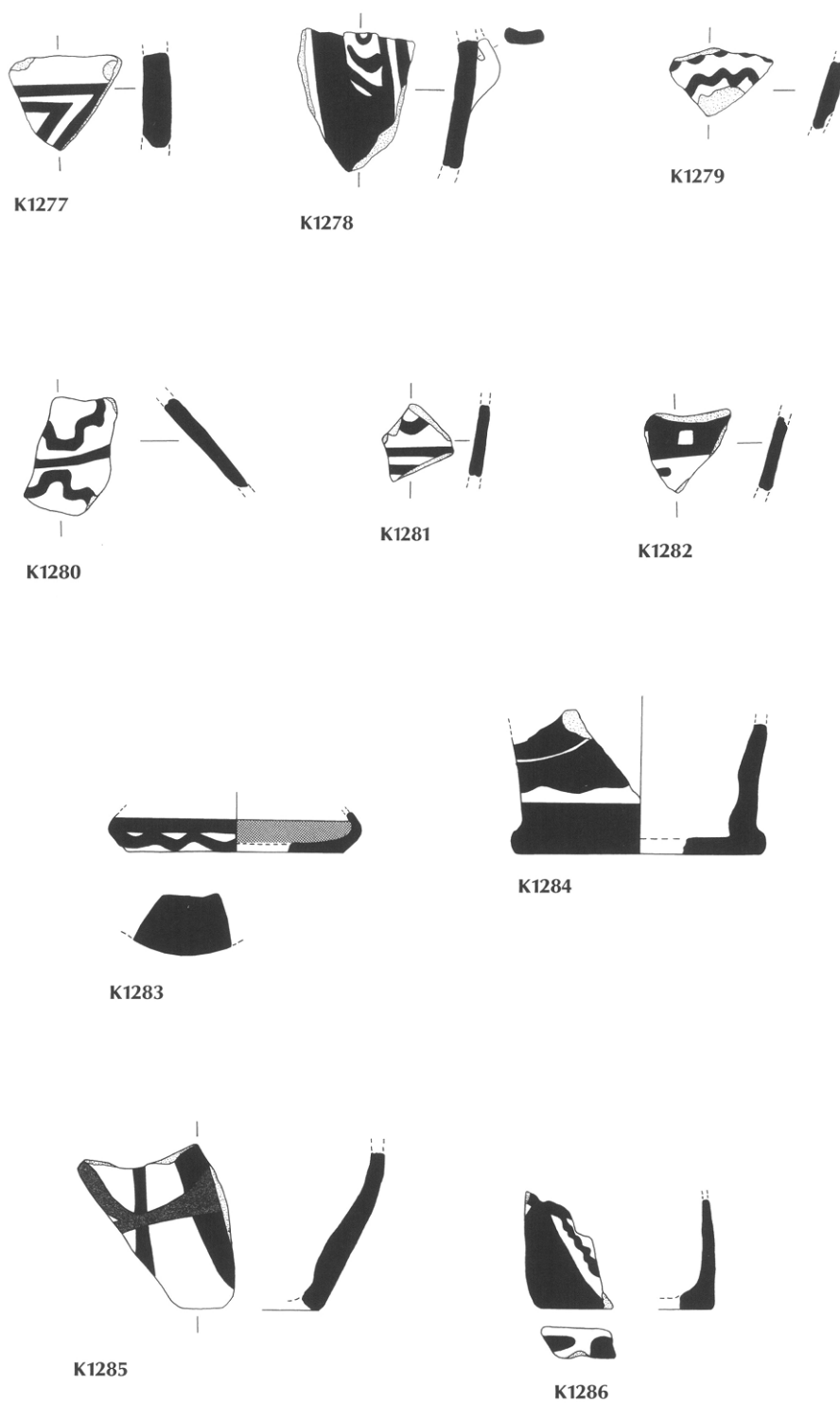
Κ1275

Κ1276

Κλ. 1:2

Εικ. 115. Πλοχμοί.

Κλ. 1:3

Εικ. 116. Γραμμικά θέματα.

K1284 (94/E-Θ13/26).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116).

Δισκοειδῆς, διαμορφωμένη βάση, σχεδὸν ὀρθία τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία βάσης καὶ τμήματα δύο ὀριζόντιων κυματοειδῶν ταινιῶν, ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Λευκωπὸς/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 10 ἐκ.

K1285 (94/ΣΤ7Α/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116, Πίν. 35).

Ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανομέλανη βαφή. Ἐσωτ.: ἴχνη δύο κάθετων ἀνισόπαχων ταινιῶν καὶ δύο ἐφαπτόμενων ὀριζόντιων ταινιῶν (μία καμπυλόγραμμη), ἐπ' αὐτῶν, σὲ ἀνοιχτότερη ἀπόχρωση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό, προσμίξεις. Δβ: -

K1286 (94/ΣΤ9Α/2).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 116, Πίν. 35).

Ἐπίπεδη βάση, κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα λοξῆς κυματοειδοῦς ταινίας καὶ ὀξύληκτου ὀλόβαφου κοσμήματος, ἐξ ἀριστερῶν, κάτωθεν ὀριζόντιας ταινίας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ἐπιφάνεια ἔδρασης: ἴχνη φυλλοειδῶν κοσμημάτων, σὲ δύο ἄξονες. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: -

19. Καταλειβάδες**K1287 (94/Γ2Β/28).**

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 117). Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: καταλειβάδα. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

K1288 (94/Θ1/2).

Τμήμα τοιχώματος καὶ γένεση βάσης ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 117).

Ἀνασηκωμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα. Καστανέρυθη βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καταλειβάδας (·). Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1289 (94/Α47Β/7).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 117).

Ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ἐσωτ.: ἴχνη καταλειβάδων. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 5 ἐκ.

K1290 (94/Β21Β/9).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 117).

Ἀνασηκωμένη βάση, κυρτόπλευρα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐσωτ.: τμήμα καταλειβάδας. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 4 ἐκ.

20. Ταινιωτὴ διακόσμηση**K1291 (92/4/16).**

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ ἀγγείου (2 συγκollόμενα ὄστρακα) (Εἰκ. 118).

Τμήμα κοιλίας, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινιωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1292 (94/Β40Α/4α).

Τμήμα τοιχώματος μικκύλου κλειστοῦ/ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου (Εἰκ. 118).

Γένεση λαιμοῦ, κοντὰ στὸ χεῖλος, καὶ τμήμα κοιλίας, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: ταινιωτὴ διακόσμηση. Ἐσωτ.: ἀνισόπαχη ταινία χείλους. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

K1293 (93/Β15/33).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118).

Ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία βάσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Ὤχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπό, λίγες προσμίξεις. Δβ: 10 ἐκ.

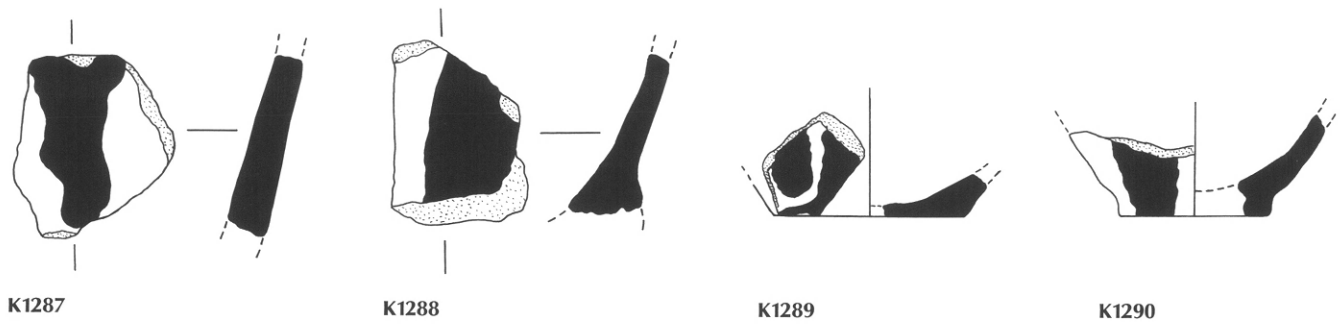
K1294 (94/Β22/4).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118).

Ἐπίπεδη βάση, κάθετα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐσωτ.: πλατιά ταινία ἄνωθεν βάσης. Ἐσωτ.: Ἄβαφο. Καστανὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις. Δβ: 16 ἐκ.

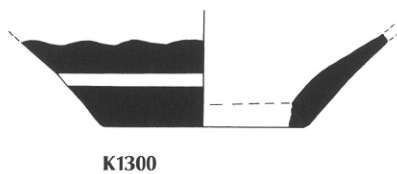
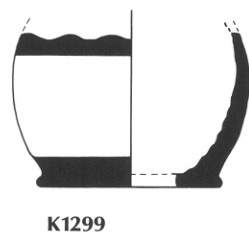
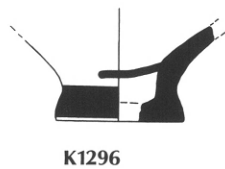
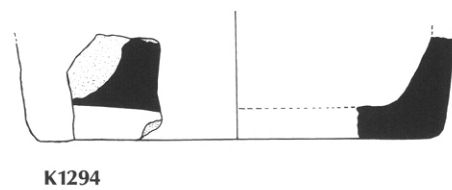
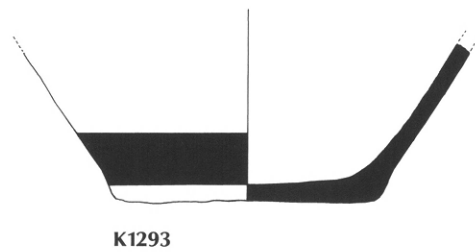
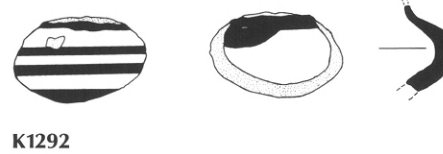
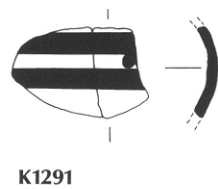
K1295 (94/Β23/1).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου

Κλ. 1:2

Εικ. 117. Καταλειβάδες.

Κλ. 1:3

Εικ. 118. Ταινιωτή διακόσμηση.

(2 συγκολλώμενα ὄστρακα & 1 συνανήκον)
(Εἰκ. 118, Πίν. 35).

Ἐπίπεδη βάση, ἐλαφρῶς λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν βάσης καὶ ἄλλη ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ἄβαφο, ἀνώμαλη ἐπιφάνεια. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 8 ἐκ.

K1296 (94/G9B/11).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118, Πίν. 35).

Ἀνασηκωμένη/ἐλαφρὰ ἀποκλίνουσα βάση, ἀποκλίνοντα τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανέρυθρη βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης. Ἐσωτ.: ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 5 ἐκ.

K1297 (94/ΣΤ7B/5).

Τμήμα βάσης κλειστοῦ ἀγγείου (2 συνανήκοντα) (Εἰκ. 118).

Δισκοειδὴς βάση, κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης, λοξὰ τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: ταινία βάσης καὶ λεπτή ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρισμα λευκωπὸ ἐξωτερικά, ὠχρὸ ἐσωτερικά. Δβ: 4.6 ἐκ.

K1298 (94/Z5/29).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118, Πίν. 35).

Ἀνασηκωμένη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐλαφρὰ κοίλη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης, τμήμα ἄλλης ὀριζόντιας ἀνισόπαχης ταινίας ἄνωθεν αὐτῆς καὶ ἴχνη τρίτης ὀριζόντιας ταινίας ὑψηλότερα. Ἐσωτ.: ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3.6 ἐκ.

K1299 (94/H13A/15).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118, Πίν. 35).

Δισκοειδὴς βάση, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης, ἡμισφαιρικά/κυρτόπλευρα τοιχώματα. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης καὶ ἄλλη ὀριζόντια ταινία ἄνωθεν τῆς μεγίστης διαμέτρου τοῦ ἀγγείου. Ἐσωτ.: ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ. Δβ: 7 ἐκ.

K1300 (94/H28B/7).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118).

Ἐπίπεδη βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Μελανὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης καὶ τμήμα ἄλλης ὀριζόντιας πλατιάς ταινίας, ἄνωθεν αὐτῆς. Ἐσωτ.: ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 8 ἐκ.

K1301 (94/H29Γ/4).

Τμήμα βάσης καὶ τοιχώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 118).

Ἀνασηκωμένη/δισκοειδὴς βάση, λοξὰ τοιχώματα, ἐπίπεδη ἐπιφάνεια ἔδρασης. Ἐρυθρὴ βαφή. Ἐξωτ.: πλατιά ταινία βάσης. Ἐσωτ.: ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 3.4 ἐκ.

5. ΥΜ/ΥΕ ΙΙΙΑ-Β κεραμεικὴ

5.1. Κύλικες

K1302 (93/A12/3).

Τμήμα στελέχους, καὶ γένεση γάστρας κύλικας/ὕψιπου σκύφου (Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος βραχὺ καὶ σχετικὰ μεγάλης διαμέτρου, χωρὶς ἴχνη ὀπῆς. ἄβαφο. Ἰχνη καύσης στὸ σημεῖο θραύσης τῆς γάστρας. Τεφρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό, προσμίξεις.

Δ στελέχους: 3.2 ἐκ.

K1303 (93/B5/14).

Τμήμα βάσης κύλικας (Εἰκ. 119).

Δισκοειδὴς βάση. ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δβ: 12 ἐκ.

K1304 (93/B6/26).

Τμήμα βάσης κύλικας (Εἰκ. 119).

Δισκοειδὴς βάση. ἄβαφο. Ροδόχρους πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπὸ. Δβ: 13 ἐκ.

K1305 (93/B6/27).

Τμήμα βάσης κύλικας (Εἰκ. 119).

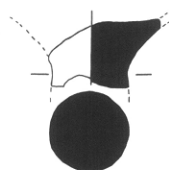
Δισκοειδὴς βάση. ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρὸ/λευκωπὸ. Δβ: 13 ἐκ.

K1306 (94/B21B/6).

Τμήμα στελέχους κύλικας (Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος, μὲ διαμπερὴ ὀπή. ἄβαφο. Πορτοκαλόχρους πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ στελέχους: 2.4 ἐκ., Δ ὀπῆς: 4 χιλ.

K1302

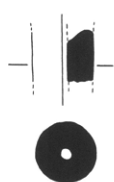
K1303

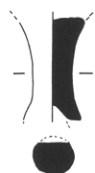
K1304

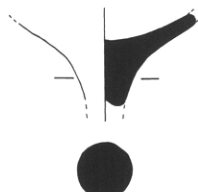
K1305

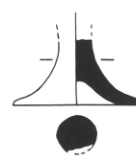
K1306

K1307

K1308

K1309

K1310

K1311

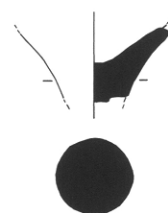
K1312

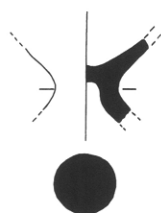
K1313

K1314

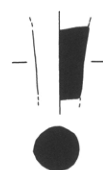
K1315

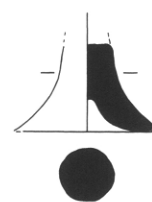
K1316

K1317

K1318

K1319

Κλ. 1:3

K1307 (94/B45A/33).

Στέλεχος καὶ γένεση βάσης κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, δισκοειδὲς βάση, τμήμα κεντρικῆς κοιλότητας. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δ στελέχους: 1.5 ἐκ.

K1308 (94/B48A/8).

Τμήμα στελέχους καὶ γένεση γάστρας κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, κυρτόπλευρα τοιχώματα γάστρας. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δ στελέχους: 2.2 ἐκ.

K1309 (94/B48B/3).

Τμήμα στελέχους καὶ βάση κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, βάση δισκοειδὲς, ἐπίπεδη, μὲ κεντρικὴ κοιλότητα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

Δ στελέχους: 1.55 ἐκ., Δβ: 5 ἐκ.

K1310 (94/Γ3A1/24).

Τμήμα στελέχους κύλικας (Εἰκ. 119).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, ἴχνη κεντρικῆς κοιλότητας (ι). Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό. Δ στελέχους: 1.7 ἐκ.

K1311 (94/E4A/1).

Τμήμα στελέχους καὶ γένεση βάσης κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, βάση δισκοειδὲς, ἴχνη κεντρικῆς κοιλότητας βάσης. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό.

Δ στελέχους: 1.6 ἐκ.

K1312 (94/E-Θ31/3).

Τμήμα στελέχους καὶ γένεση βάσης κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος, μὲ ἴχνη ὀπῆς, βάση δισκοειδὲς, τμήμα κεντρικῆς κοιλότητας. Καστανὴ βαφή. Ἐξωτ.: Ὀλόβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ στελέχους: 2 ἐκ., Δ ὀπῆς: 1 χιλ.

K1313 (94/Z11/1).

Τμήμα στελέχους καὶ σχεδὸν ἀκέραιη βάση κύλικας (Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, δισκοειδὲς βάση, ἐπίπεδη, σπασμένα ἄκρα, κεντρικὴ ἀβαθὴς κοιλότητα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό/λευκωπό. Δ στελέχους: 1.6 ἐκ.

K1314 (94/H28B/20).

Τμήμα στελέχους καὶ βάσης κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, δισκοειδὲς βάση, ἐπίπεδη, σπασμένα ἄκρα, κεντρικὴ ἀβαθὴς κοιλότητα. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δ στελέχους: 1.6 ἐκ.

K1315 (94/H29A/13γ).

Τμήμα γάστρας καὶ γένεση στελέχους κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό. Δ στελέχους: 3 ἐκ.

K1316 (94/H29B/3).

Τμήμα βάσης καὶ γάστρας κυπέλλου σαμπάνιας (Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Δισκοειδὲς βάση, μὲ κεντρικὴ κοιλότητα, κυρτόπλευρα τοιχώματα. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό.

Δ στελέχους: 2.4 ἐκ., Ὑψος σωζ.: 3.3 ἐκ.

K1317 (94/H29Z/3).

Τμήμα στελέχους κύλικας (Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος, μὲ διαμπερὴ ὀπή. Ἄβαφο. Λευκὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκό.

Δ στελέχους: 1.7 ἐκ., Δ ὀπῆς: 2 χιλ.

K1318 (94/Θ9/7).

Τμήμα στελέχους κύλικας (Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος, ἴχνη μὴ διαμπεροῦς ὀπῆς (ἴσως τυχαῖο), γένεση γάστρας. Ἄβαφο. Ὡχρὸς πηλός, ἐπίχρισμα ὠχρό. Δ στελέχους: 1.8 ἐκ.

K1319 (94/Θ10/7).

Τμήμα στελέχους καὶ βάσης κύλικας
(Εἰκ. 119, Πίν. 36).

Στέλεχος χωρὶς ἴχνη ὀπῆς, δισκοειδὲς βάση, ἐπίπεδη, μὲ κεντρικὴ κοιλότητα. Ἄβαφο. Λευκωπὸς πηλός, ἐπίχρισμα λευκωπό.

Δ στελέχους: 2.1 ἐκ.

5.2. Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς**K1320 (94/E-Θ21A/7).**

Τμήμα ψευδοῦς στομίου ψευδόστομου ἀμφορέα (Εἰκ. 120, Πίν. 36).

Τμήμα δίσκου καὶ στομίου, μὲ ἐλαφρὰ κοίλη ἄνω ἐπιφάνεια, καὶ ἔκφυση μιᾶς λαβῆς, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Καστανέρυθρη βαφή.

Έξωτ.: ἄνω ἐπιφάνεια δίσκου ὀλόβαφη (ι), δύο παράλληλες ταινίες κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ροδόχρους/ὠχρὸς πηλός, ἐπίχρυσμα ὠχρό. Δ δίσκου: 3.5 ἐκ.

6. Ἀγγεῖα μὲ εἰκονιστική διακόσμηση

Κ1321 (94/Η11/1).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 121, Πίν. 36).

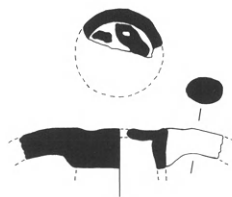
Μελανὴ βαφή. Έξωτ.: μεγαλύτερο τμήμα σώματος καὶ δύο ἐκ τῶν ποδιῶν ζώου, μὲ ὀπλές, σὲ καλπασμὸ πρὸς τὰ δεξιὰ, στιγμὴ ὅπισθεν ἐμπρόσθιου ποδιοῦ ζώου καί, κάτωθεν αὐτοῦ, τμήμα ὀριζόντιας κυματοειδοῦς ταινίας, μὲ βραχὺ καμπυλόγραμμο στέλεχος, καθέτως πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὰ κάτω. Ὀλόβαφο στέ-

λεχος μοιάζει νὰ ἐκφύεται, καθέτως πρὸς τὸ ἄνω ὀπίσθιο μέρος τοῦ σώματος τοῦ ζώου. Σῶμα καὶ πόδια ζώου, φέρουν μικρὲς λοξὲς ἐγχαράξεις, προφανῶς ὡς ἀπομίμηση τῆς δορᾶς τοῦ ζώου. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὦχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὠχρὸ/λευκωπό.

Κ1322 (94/Η29Γ/2).

Τμήμα τοιχώματος κλειστοῦ ἀγγείου (Εἰκ. 121, Πίν. 36).

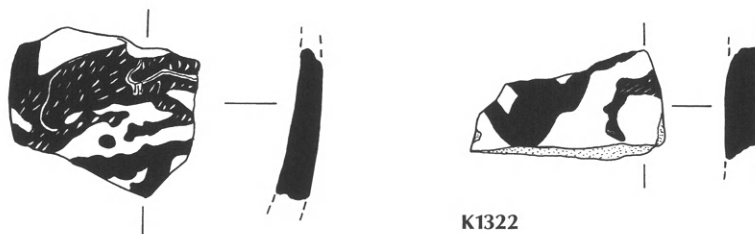
Μελανὴ βαφή. Έξωτ.: ὀπίσθιο πόδι ζώου, μὲ ὀπλή, καὶ μικρὲς λοξὲς ἐγχαράξεις, προφανῶς ὡς ἀπομίμηση τῆς δορᾶς τοῦ ζώου, βαδίζοντος πρὸς τὰ δεξιὰ. Έξ ἁριστερῶν, δύο ὀλόβαφα, τεθλασμένα, καὶ διασταυρούμενα στελέχη. Έσωτ.: Ἄβαφο. Ὦχρὸς πηλός, τεφρὸς πυρήνας, ἐπίχρυσμα ὠχρὸ/λευκωπό.

Κ1320

Κλ. 1:3

Εἰκ. 120. Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς.

Κ1321

Κ1322

Κλ. 1:2

Εἰκ. 121. Ἀγγεῖα μὲ εἰκονιστική διακόσμηση.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Σχηματικοί Τύποι - Προανακτορική & Παλαιοανακτορική περίοδος

	Σύνολο: 441	Ποσοστό: %
Τριποδικές χύτρες	215	48.75%
Ύψωτα κωνικά κύπελλα	103	23.35%
Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση	28	6.34%
Τροπιδωτά κύπελλα	28	6.34%
Ευθύπλευρα κύπελλα	21	4.76%
Πρόχοι/Άμφορείς	12	2.72%
Πινάκια	7	1.58%
Λεκάνες	6	1.36%
Πίθοι	6	1.36%
Πιθοειδή άγγεϊα	3	0.68%
Σκύφοι	2	0.45%
Ρυτά	2	0.45%
Γεφυρόστομες πρόχοι	2	0.45%
Πιθαμφορείς	2	0.45%
Ήμισφαιρικά κύπελλα	1	0.22%
Πώματα	1	0.22%
Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερείς όπες	1	0.22%
Τελετουργικές βάσεις	1	0.22%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Διακοσμητικές Έπιλογές - Προανακτορική & Παλαιοανακτορική περίοδος

	Σύνολο: 620	Ποσοστό: %
Άβαφα	305	49.19%
Πολυχρωμία επί σκοτεινού βάθους	145	23.38%
Όλόβαφα	70	11.29%
Λευκή βαφή επί σκοτεινού βάθους	61	9.83%
Πλαστική διακόσμηση	32	5.16%
Τραχωτός ρυθμός	5	0.80%
Ταινιωτή διακόσμηση	2	0.32%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Σχηματικοί Τύποι - Νεοανακτορική περίοδος

	Σύνολο: 181.618	Ποσοστό: %
Άωτα κωνικά κύπελλα	165.114	90.91%
Τριποδικές χύτρες	12.819	7.05%
Ευθύπλευρα κύπελλα	1.690	0.93%
Μικκύλα προχοΐδια	1.021	0.56%
Γεφυρόστομες πρόχοι	202	0.11%
Πρόχοι/Άμφορείς	188	0.10%
Πιθοειδή άγγεϊα	167	0.09%
Ήμισφαιρικά κύπελλα	113	0.06%
Ρυτά	53	0.029%
Πινάκια	50	0.027%
Πύραυνα	42	0.023%
Πίθοι	40	0.022%
Πώματα	23	0.012%
Άγγεϊα/Ρυτά	14	0.0077%
Πιθαμφορείς	13	0.0071%
Κάλαθοι	13	0.0071%
Λεκάνες	11	0.006%
Σκύφοι	9	0.0049%
Ήμισφαιρικά κύπελλα με πόδι	8	0.0044%
Μικκύλα τριποδικά άγγεϊα	7	0.0038%
Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερείς όπες	5	0.0027%
Άγγεϊα με υπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες	5	0.0027%
Σύνθετα άγγεϊα	4	0.0022%
Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση	3	0.0016%
Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεϊα	2	0.0011%
Τελετουργικές βάσεις	1	0.0005%
Ψευδόστομοι Άμφορείς	1	0.0005%

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
Διακοσμητικές Επιλογές – Νεοανακτορική περίοδος

	Σύνολο: 195.372	Ποσοστό: %
Άβαφα	173.282	88.69%
Όλόβαφα	19.605	10.03%
	Σύνολο: 2.485	Ποσοστό: %
Ταινιωτή διακόσμηση	847	34.08%
Ραβδωτή διακόσμηση	667	26.84%
Φυτική διακόσμηση	271	10.90%
Πτυχωτὸς ρυθμὸς	195	7.84%
Σπείρες	186	7.48%
Πολυχρωμία	97	3.90%
Στιγμές	58	2.33%
Λευκή βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους ἢ ἐπὶ πηλοῦ	33	1.32%
Γραμμικὴ διακόσμηση	30	1.20%
Καταλειβάδες	19	0.76%
Σιγμοειδῆ	17	0.68%
Κύκλοι	15	0.60%
Θαλάσσιος ρυθμὸς	9	0.36%
Δικτυωτὸ	7	0.28%
Ρόμβοι	6	0.24%
Πλοχοιοὶ	5	0.20%
Πλαστικὴ διακόσμηση	5	0.20%
Φολίδες	4	0.16%
Πιτσιλωτὸ	4	0.16%
Εἰκονιστικὰ	2	0.08%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Άκέραια Άωτα Κωνικά Κύπελλα – Τύπος 1

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 1Α (7)	K23 - 93/A35/15γ K33 - 93/B2/19γ K118 - 94/H13B/1 & 3 δείγματα ¹	K2 - 92/Χῶρος 2-Άποθ.2/1
Τύπος 1Β (34)	K11 - 93/A20/2 K14 - 93/A20/13ζ K56 - 93/B5/11β K61 - 93/B6/4α K76 - 93/B15/3β K77 - 93/B15/12β K127 - 94/H29E/4 & 17 δείγματα ²	K3 - 92/Χῶρος 2-Άποθ.3/1 K9 - 93/A16/2α-A5 K15 - 93/A21/13η K17 - 93/A25/2-A8 K18 - 93/A25/5ε-A9 K101 - 94/Z9/15ζ K116 - 94/H13A/9 & 3 δείγματα ³
Τύπος 1Γ (41)	K69 - 93/B6/23β K70 - 93/B6/23γ K84 - 93/B16/3α K106 - 94/Z9Γ/19η K120 - 94/H19B/6 & 34 δείγματα ⁴	K29 - 93/A51/4β-A10 & 1 δείγμα ⁵
Τύπος 1 var. (2)	K79 - 93/B15/12δ	K102 - 94/Z9A/1
Τελικὸ Σύνολο: (84)	(70)	(14)

1. 93/A22 (2), 94/H13B.

2. 93/A58 (2), 93/B15 (2) & 9 σχεδόν ακέραιη διατομή, 94/A17, 94/B23, 94/ΣΤ9Γ, 94/H13B

3. 93/A56, 94/Z9 (2).

4. 93/B6 (17), 94/B20B (2), 94/B21B (4), 94/B23 (3), 94/Z9Γ, 94/H12B, 94/H13B, 94/H19B (3), 94/H29Γ (2).

5. 94/Z3A-B.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
Άκέραια Άωτα Κωνικά Κύπελλα – Τύπος 2

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 2Α (109)	K1 - 92/Χῶρος2 - Άποθ.1/20η K6 - 93/Α6/1 - Α1 K10 - 93/Α16/5ζ - Α4 K12 - 93/Α20/13δ K13 - 93/Α20/13ε K20 - 93/Α30/14β K22 - 93/Α30/14δ K25 - 93/Α44/14ε K26 - 93/Α44/14ζ K30 - 93/Α56/21β K32 - 93/Α71/20β K87 - 93/Β16/10α K104 - 94/Ζ9Γ/1 K108 - 94/Η5/22ε K110 - 94/Η12Β/17β K111 - 94/Η12Β/17γ K113 - 94/Η12Β/17ε K117 - 94/Η13Α/20γ K121 - 94/Η21/9 K129 - 94/Η29Θ/1 K130 - 94/Θ3Γ/18γ & 83 δείγματα ¹	5 δείγματα ²
Τύπος 2Β (8)	K21 - 93/Α30/14γ K78 - 93/Β15/12γ K97 - 94/Ζ3Α - Β/9 K119 - 94/Η19Β/4 & 3 δείγματα ³	K112 - 94/Η12Β/17δ
Τύπος 2Γ (3)	K105 - 94/Ζ9Γ/2 K109 - 94/Η12Α/1	K103 - 94/Ζ9Α/2
Τελικὸ Σύνολο: (120)	(113)	(7)

1. 92/6, 92/7 (2), 92/8, 93/Α30 (2), 93/Α56, 93/Α70, 93/Α73, 93/Β2, 93/Β4 Συγγ. Αγγείων (2), 93/Β6, 93/Β13 (2), 94/Α4, 94/Β20Γ, 94/Γ2Β, 94/Γ5, 94/Γ8, 94/ΣΤ4Β, 94/ΣΤ7Β, 94/ΣΤ7Γ (2), 94/Ζ2Α (3), 94/Ζ3Γ, 94/Ζ3Δ, 94/Ζ5Α (9), 94/Ζ5Β (2), 94/Ζ9Γ (3), 94/Ζ10 (13), 94/Ζ11, 94/Η11, 94/Η12Β, 94/Η12Γ, 94/Η13Α (6), 94/Η13Β (3), 94/Η19Β (4), 94/Η21 (2), 94/Η29Α (2), 94/Η29Ε (4), 94/Η29Ζ, 94/Η29Λ.

2. 93/Α6, 93/Α56, 94/Γ11-Α2, 94/Ζ3Α-Β, 94/Θ2Α.

3. 93/Α23, 94/ΣΤ14, 94/Η13Α.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
Άκέραια Ύψωτα Κωνικά Κύπελλα – Τύπος 3

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 3 (310)	K7 - 93/A6/4ε - Α2 K28 - 93/A47/15ε K36 - 93/B4/4α K47 - 93/B4/47α K57 - 93/B5/11γ K58 - 93/B5/11δ K80 - 93/B15/12ε K83 - 93/B16/2α K90 - 93/B16/80 K94 - 94/ΣΤ13Α/1 K126 - 94/Η29Γ/3α K128 - 94/Η29Λ/10 & 291 δείγματα ¹	K55 - 93/B5/9 - Α48 K67 - 93/B6/7 - Α35 & 5 δείγματα ²
Τελικό Σύνολο: (310)	(303)	(7)

1. 92/7 (3), 92/8, 93/A6 (4), 93/A17, 93/A20 (2), 93/A49 (6), 93/A59, 93/A64, 93/A66 (2), 93/A73 (3), 93/B2, 93/B3α (2), 93/B4 (6), 93/B4 Συγκ. Άγγείων (3), 93/B4 Έπέκτ. Δ (19), 93/B5 (44), 93/B6 (6), 93/B7, 93/B9 (5), 93/B12, 93/B14, 93/B15 (15), 93/B16 (10), 94/A18, 94/B1B (2), 94/B3A (2), 94/B20A, 94/B20Γ (2), 94/B23 (3), 94/B28 (2), 94/B30 (2), 94/B32, 94/B34, 94/B35, 94/B40A (2), 94/B41, 94/B42B, 94/B46, 94/B48B, 94/Γ2A, 94/Γ2B (2), 94/Γ3, 94/Γ3A (3), 94/Γ5 (2), 94/Γ5A, 94/Γ8 (2), 94/Γ9A, 94/Γ9B (2), 94/Γ10, 94/Γ11, 94/Γ11B, 94/Ε6, 94/Ε10A, 94/Ε-Θ16B, 94/Ε-Θ16Γ, 94/Ε-Θ18, 94/Ε-Θ20B, 94/Ε-Θ20Γ, 94/Ε-Θ26A (2), 94/ΣΤ6, 94/ΣΤ7 (5), 94/ΣΤ7A (3), 94/ΣΤ9A (3), 94/ΣΤ9Γ (4), 94/ΣΤ11A (4), 94/ΣΤ11B (2), 94/ΣΤ13A (3), 94/ΣΤ14, 94/Ζ2B, 94/Ζ3A-B (3), 94/Ζ3Γ, 94/Ζ5A (6), 94/Ζ5B (3), 94/Ζ8A, 94/Ζ9, 94/Ζ9Γ (7), 94/Ζ10 (2), 94/Ζ11, 94/Ζ13A, 94/Η3A, 94/Η6, 94/Η8A (2), 94/Η11 (12), 94/Η12A, 94/Η17, 94/Η19B (2), 94/Η24, 94/Η29A (3), 94/Η29Δ, 94/Η29Ε (2), 94/Η29Λ (4), 94/Η29Θ (3), 94/Η29Κ, 94/Η29Μ (2), 94/Θ1Γ (2), 94/Θ3A, 94/Θ4, 94/Θ5, 94/Θ6 (3), 94/Θ7, 94/Θ9A (2), 94/Θ11-A2.

2. 94/Ζ3Δ (2), 94/Ζ9Γ (2), 94/Η29Μ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
Άκέραια Άωτα Κωνικά Κύπελλα – Τύπος 4

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 4Α (267)	K34 - 93/B4/1 K35 - 93/B4/2 K38 - 93/B4/7β-A10 K41 - 93/B4/17 K42 - 93/B4/19 K46 - 93/B4/28α K48 - 93/B4/49α K49 - 93/B5/4ζ-A16 K51 - 93/B5/5θ-A27 K59 - 93/B5/11ε K62 - 93/B6/4γ-A43 K64 - 93/B6/5γ-A44 K68 - 93/B6/8-A31 K71 - 93/B7/7δ-A49 K72 - 93/B8/5η-A50 K73 - 93/B10/6η-A53 K74 - 93/B10/13β K81 - 93/B15/12η K82 - 93/B16/1α K85 - 93/B16/4 K88 - 93/B16/10δ K89 - 93/B16/10ε K95 - 94/Z1/1ζ-A1 K115 - 94/H12B/17η K123 - 94/H22/1η-A3 K125 - 94/H29/1ε-A4 K131 - 94/Θ3Γ/18δ & 235 δείγματα ¹	K52 - 93/B5/6-A26 K53 - 93/B5/6β-A28 & 2 δείγματα ²
Τύπος 4Β (30)	K37 - 93/B4/4η-A58 K39 - 93/B4/8β-A2 K63 - 93/B6/4δ-A34 K65 - 93/B6/5δ-A47 K92 - 94/Γ9B/4 K98 - 94/Z3A-B/10 & 21 δείγματα ³	K43 - 93/B4/23-A7 K54 - 93/B5/8-A15 & 2 δείγματα ⁴
Τελικό Σύνολο: (298)	(289)	(9)

1. 93/A6, 93/A73, 93/A75, 93/B2, 93/B4 (31), 93/B4 Συγκ. Άγγείων, 93/B4 Έπέκτ. Δ, 93/B5 (33), 93/B6, 93/B8 (3), 93/B9 (7), 93/B10, 93/B14 (4), 93/B15 (35), 93/B16 (15), 94/B2B, 94/B8, 94/B9B, 94/B20B, 94/B20Γ, 94/B28, 94/B29, 94/B34, 94/B37, 94/B38, 94/B40Γ, 94/Γ3, 94/Γ5A (2), 94/Γ8, 94/Γ11B (2), 94/Ε8B (2), 94/Ε-Θ20A, 94/Ε-Θ22, 94/Ε-Θ26B, 94/Ε-Θ31, 94/ΣΤ7B (3), 94/ΣΤ8, 94/ΣΤ11A (3), 94/Z1 (2), 94/Z2A (2), 94/Z2Γ, 94/Z6, 94/Z7A (2), 94/Z7Γ, 94/Z9 (2), 94/Z9A (3), 94/Z9Γ (4), 94/Z13B (3), 94/H1, 94/H3B (2), 94/H8B, 94/H9 (2), 94/H10B (2), 94/H12A, 94/H12B, 94/H12Γ (3), 94/H13B (2), 94/H24 (5), 94/H25, 94/H25B, 94/H28A, 94/H28B, 94/H29A, 94/H29B (2), 94/H29E, 94/H29Z, 94/H29Θ, 94/H29K (2), 94/H29M (3), 94/Θ3Γ, 94/Θ4, 94/Θ7 (3), 94/Θ9 (2), 94/Θ10, 94/Θ11B (5).

2. 93/B6, 94/Z3A-B.

3. 92/7, 93/B4, 93/B6, 94/A4, 94/Γ2-3, 94/Γ8, 94/Z2B, 94/Z3A-B, 94/Z10 (3), 94/H13A (3), 94/H19Γ, 94/H21, 94/H24, 94/H28B, 94/H29Δ, 94/H29Z, 94/H29Λ.

4. 93/B4, 93/B6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
Άκέραια Ύατα Κωνικά Κύπελλα – Τύπος 5

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 5Α (5)	K5 - 92/8/7 K86 - 93/B16/7α K132 - 94/B20A/19β K99 - 94/Z5/2β - A3 K100 - 94/Z5A/8	
Τύπος 5Β (1)	K4 - 92/7/22ζ	
Τελικό Σύνολο: (6)	(6)	-

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
Μικκύλα Ύατα Κωνικά Κύπελλα

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 1Α (7)	Κ40 - 93/Β4/14α Κ50 - 93/Β5/5β-Α17 Κ96 - 94/Ζ2Β/3 & 2 δείγματα ¹	Κ122 - 94/Η21/18-Α2 Κ124 - 94/Η29/1γ-Α5
Τύπος 1Β (5)	Κ114 - 94/Η12Β/17ζ & 2 δείγματα ²	Κ19 - 93/Α25/8δ-Α6 Κ31 - 93/Α58/3
Τύπος 1Γ (1)		Κ16 - 93/Α25/1-Α7
(13)	(8)	(5)
Τύπος 2Α (1)		Κ27 - 93/Α47/15δ
Τύπος 2Β (5)	3 δείγματα ³	Κ24 - 93/Α35/17 Κ91 - 94/Β45Α/18η
(6)	(3)	(3)
Τύπος 3Α (13)	Κ60 - 93/Β6/3α Κ93 - 94/ΣΤ11Α/12 Κ107 - 94/Ζ13Α/1β & 10 δείγματα ⁴	
Τύπος 3Β (34)	Κ66 - 93/Β6/6δ-Α46 & 30 δείγματα ⁵	Κ8 - 93/Α8/1-Α32 Κ44 - 93/Β4/24-Α9 Κ45 - 93/Β4/26β
(47)	(44)	(3)
Τελικό Σύνολο: (66)	(55)	(11)

1. 93/Β4, 94/ΣΤ7.

2. 94/Β23, 94/Β45Β.

3. 94/Β28, 94/Β45Α, 94/ΣΤ7Γ.

4. 93/Β6 (3), 93/Β16 (2), 94/Ε-Θ31, 94/Η11, 94/Θ8 (2), 94/Θ8Α.

5. 92/4 (2), 93/Α47Β, 93/Β4 (3), 93/Β5 (11), 93/Β13, 93/Β16, 94/Β40Δ (2), 94/Β41, 94/Β45Α, 94/Ε4 (2), 94/Ε10Α, 94/Η13Α, 94/Η29Ε, 94/Η29Λ (var.), 94/Θ1Γ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
Άκέραια Άωτα Κωδωνόσχημα Κύπελλα – Τύπος 6

	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ
Τύπος 6Α (19)	K133 - 93/B4/33β K134 - 93/B4ΕπΔ/3 K135 - 93/B5/7γ K137 - 93/B5/11ζ K138 - 93/B5/11η K139 - 93/B6/6β-A33 K140 - 93/B15/12ζ K141 - 94/ΣΤ9Γ/7 & 11 δείγματα ¹	
Τύπος 6Β (3)	2 δείγματα ²	K136 - 93/B5/10β-A20
Σύνολο: (22)	(21)	(1)

1. 93/B4 (2), 93/B4 Έπέκτ. Δ, 93/B5 (2), 93/B14, 93/B16, 94/E8B, 94/Z9Γ, 94/Z10, 94/H11.

2. 93/B4 (2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
Μικκύλα Προχοίδια - Πηλοί

	<i>Άκέραια</i>	<i>Χείλη</i>	<i>Τοιχώματα</i>	<i>Βάσεις</i>
Ώχρὸς	19/29 65.51%	214/305 70.16%	368/454 81.05%	104/233 44.63%
Ροδόχρους	7/29 24.13%	44/305 14.42%	27/454 5.94%	35/233 15.02%
Πορτοκαλόχρους	1/29 3.44%	19/305 6.22%	23/454 5.06%	25/233 10.72%
Λευκωπὸς	1/29 3.44%	16/305 5.24%	32/454 7.04%	8/233 3.43%
Έρυθρὸς μὲ μίκα	1/29 3.44%	10/305 3.27%	4/454 0.88%	58/233 24.89%

ΠΙΝΑΚΑΣ 13
Άποσπασματικά Μικκύλα Προχόϊδια – Τύπος 1 (945/992)

ΧΕΙΛΗ	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ	ΓΡΑΠΤΑ
Έξωστροφα	154	16	1
Έξωκυρτα/ έξωκυρτα επίπεδα	84	12	1
Ευθεία	10	7	-
ΣΥΝΟΛΟ: (285/305)	248	35	2
ΤΟΙΧΩΜΑΤΑ (430/454)	367	54	9
ΒΑΣΕΙΣ			
Άνασηκωμένες	195	7	2
Έπίπεδες	25	-	1
ΣΥΝΟΛΟ: (230/233)	220	7	3
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ:	835/945 88.35%	96/945 10.15%	14/945 1.49%

ΠΙΝΑΚΑΣ 14
Άποσπασματικά Μικκύλα Προχόϊδια – Τύπος 2 (47/992)

ΧΕΙΛΗ	ΑΒΑΦΑ	ΟΛΟΒΑΦΑ	ΓΡΑΠΤΑ
Έξωστροφα	8	1	-
Έξωκυρτα/ έξωκυρτα επίπεδα	9	2	-
Ευθεία	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ: (20/305)	17	3	-
ΤΟΙΧΩΜΑΤΑ (24/454)	22	2	-
ΒΑΣΕΙΣ			
Άνασηκωμένες	3	-	-
Έπίπεδες	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ: (3/233)	3	-	-
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ:	42/47 89.36%	5/47 10.63%	-

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
Λευκή διακόσμηση επί σκοτεινού βάρους

	<i>Άνοιχτά</i>	<i>Κλειστά</i>
<i>Ταινιωτή/Γραμμική διακόσμηση</i>	8 ¹	30 ²
<i>Ραβδωτός ρυθμός</i>	1 ³	4 ⁴
<i>Πτυχωτός ρυθμός</i>	1 ⁵	2 ⁶
<i>Σπείρες</i>	-	13 ⁷
<i>Φυτικός ρυθμός</i>	2 ⁸	3 ⁹
<i>Ίχνη βαφής - Απροσδιόριστα</i>	2 ¹⁰	28 ¹¹
Σύνολο: (94)	14	80

1. Από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων: **K833** - 94/Z5A/3 (ρυτό), **K1018** - 94/H2A/1 (πῶμα). Από τους πίνακες: 93/A47, 93/B5 (επίθετη λευκή ταινία), 93/B5 (επί πηλοῦ), 94/H2B, 94/H19Γ, 94/H29E.

2. Από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων: **K940** - 94/H13Γ/4 (προχοῖδιο, επίθετη λευκή ταινία), **K605** - 94/Z11/67ε (πρόχους, όριζόντιες κυματοειδείς ταινίες). Από τον κατάλογο των θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1041** - 93/B3α/20, **K1047** - 93/A15A/2 (βάση). Από τους πίνακες: 93/A16 (3), 93/A44, 93/A64, 93/B3α, 93/B4 Ἐπέκτ. Δ, 94/Γ3B, 94/Γ5A, 94/E-Θ30, 94/ΣΤ7Γ, 94/ΣΤ10, 94/ΣΤ11B (καμπύλη ταινία), 94/Z4 (επίθετη λευκή ταινία), 94/Z8 Ἐπέκτ. Δ, 94/Z9Γ (επίθετη λευκή ταινία), 94/Z10, 94/Z10 (επίθετη λευκή ταινία), 94/H12B, 94/H13A, 94/H21 (επίθετη λευκή ταινία), 94/H22 (λοξή ταινία, μίκα), 94/H24, 94/H29Z, 94/H29E (μίκα), 94/Θ8A.

3. Από τους πίνακες: 94/Z2A.

4. Από τον κατάλογο των θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1042** - 93/B15/94 (έρυθρες ραβδώσεις, επίθετη λευκή βαφή). Από τους πίνακες: 93/B4 Ἐπέκτ. Δ, 94/Γ1A, 94/Z10 (μελανές ραβδώσεις, επίθετη λευκή ταινία).

5. Από τον κατάλογο των θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1044** - 94/Z4/20 (μελανές πτυχώσεις, επίθετη λευκή ταινία).

6. Από τον κατάλογο των θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1045** - 94/H29/28 (μελανές πτυχώσεις, επίθετη λευκή ταινία), **K1046** - 94/H29K/4 (μελανές πτυχώσεις, επίθετη λευκή ταινία & πτυχώσεις).

7. Από τον κατάλογο των θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1039** - 93/A35/10, **K1040** - 93/A70/7 (μίκα). Από τους πίνακες: 93/A18 (μίκα), 93/A35, 93/A35 (μίκα), 93/A47, 93/A56 (σπειροειδή), 93/A67, 94/Z2A, 94/H17, 94/H19B (μίκα), 94/H21 (2).

8. Από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων: **K439** - 94/B3/28δ (πινάκιο, φυλλοειδή). Από τους πίνακες: 93/A71 (φυλλοειδή).

9. Από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων: **K604** - 94/Z10/7 (πρόχους, φυλλοειδή), **K508** - 94/H16/1 (πιθοειδές, φυλλοειδή). Από τον κατάλογο των θεματικῶν ἐνοτήτων: **K1043** - 94/Z3Γ/2 (φυλλοειδή).

10. Από τους πίνακες: 93/B5, 94/H21.

11. Από τους καταλόγους των επιμέρους σχημάτων: **K595** - 94/Z2B/130 (πρόχους), **K493** - 94/ΣΤ7B/3 (πίθος). Από τους πίνακες: 93/A30, 93/A47, 93/A47B, 93/A58, 93/A64 (μίκα), 93/B4, 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (3), 94/B17Γ, 94/Γ2Γ, 94/E-Θ20A, 94ΣΤ7Γ, 94/H2B, 94/H10B (2), 94/H11 (μίκα), 94/H11 (2), 94/H19A, 94/H21 (πρόχους), 94/Θ1A, 94/Θ4A, 94/Θ9 (πρόχους), 94/Θ9A (2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 16
Πολυχρωμία

	Άνοιχτά	Κλειστά
Ταινιωτή/Γραμμική διακόσμηση	39 ¹	129 ²
Ραβδωτός ρυθμός	3 ³	18 ⁴
Πτυχωτός ρυθμός	-	5 ⁵
Σπείρες	-	6 ⁶
Φυτικός ρυθμός	5 ⁷	4 ⁸
Ίχνη βαφής - Άπροσδιόριστα	8 ⁹	25 ¹⁰
Σύνολο: (242)	55	187

1. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K150** - 92/7/5 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί μελανού), **K153** - 93/A67/12 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή & καστανή επί μελανού), **K154** - 94/A4/3 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί πηλοῦ), **K156** - 94/H2B/7 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί μελανού), **K158** - 94/Θ4/1 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή & μελανή επί πηλοῦ), **K162** - 93/A69/1 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί μελανού), **K173** - 94/H12B/8 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί μελανού), **K174** - 94/H19A/5 (ευθύπλευρο κύπελλο, έρυθρή επί έρυθροῦ), **K178** - 94/H29Γ/3β (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί μελανού), **K183** - 94/H22/4 (ευθύπλευρο κύπελλο, πορφυρή επί μελανού), **K231** - 94/Θ8B/2 (ευθύπλευρο κύπελλο, μελανή επί έρυθροῦ), **K303** - 94/Z9Γ/3 (ήμισφαιρικό κύπελλο, πορφυρή & μελανή επί πηλοῦ), **K810** - 93/A6/18 (ρυτό, έρυθρή & λευκή επί πηλοῦ), **K851** - 94/ΣΤ7Δ/1 (ρυτό, καστανή επί μελανού), **K415** - 94/H22/3 (λεκάνη, πορφυρή & μελανή επί πηλοῦ), **K433** - 93/A35/11 (πινάκιο, έρυθρή επί μελανού), **K437** - 93/B16/14 (πινάκιο, έρυθρή επί μελανού), **K995** - 93/A58/7 (ήθμός, πορφυρή επί μελανού). Από τόν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ένοπήτων*: **K1067** - 93/A20/5 (βάση, μελανή επί έρυθροῦ). Από τούς *πίνακες*: 93/A35 (πορφυρή επί μελανού), 93/A35 (καστανή επί μελανού, ίχνη λευκής), 93/A47 (πορφυρή επί μελανού), 93/A56 (κατακόρυφες κυματοειδείς ταινίες, πορφυρή επί πηλοῦ), 93/A58 (πορφυρή επί μελανού), 93/A67 (πορφυρή επί μελανού), 93/A70 (πορφυρή επί μελανού), 94/B3A (πορφυρή επί έρυθροῦ), 94/ΣΤ9Γ (πορφυρή επί μελανού, μίκα), 94/ΣΤ13A (έρυθρή επί μελανού), 94/Z6 (κατακόρυφη ταινία, πορφυρή επί μελανού), 94/Z9Γ (πορφυρή επί μελανού), 94/Z10 (πορφυρή επί μελανού), 94/Z10 (πορφυρή έπίθετη βαφή επί μελανής ταινίας), 94/Z11 (βάση, πορφυρή επί πηλοῦ), 94/H11 (πορφυρή & λευκή επί μελανού), 94/H19A (πορφυρή επί πηλοῦ, μίκα), 94/H19B (πορφυρή & λευκή επί μελανού), 94/H22 (πορφυρή επί πηλοῦ), 94/H28B (βάση, έρυθρή & λευκή επί μελανού).

2. Από τους καταλόγους των *επιμέρους σχημάτων*: **K600** - 94/Z6/78 (πρόχους, πορφυρή επί μελανού), **K623** - 93/A35/6 (πρόχους, πορφυρή επί μελανού), **K655** - 94/Z1A/1 (πρόχους, μελανή & καστανή επί πηλοῦ), **K671** - 94/H24/20 (πρόχους, πορφυρή επί μελανού), **K672** - 94/H24/21 (πρόχους, πορφυρή επί μελανού), **K675** - 94/Θ11B/4 (πρόχους, πορφυρή επί μελανού), **K679** - 94/H2B/3 (πρόχους, έπίθετη πορφυρή & λευκή επί κα-

στανής ταινίας), **K710** - 94/ΣΤ8/1 (γεφυρόστομη πρόχους, πορφυρή ἐπὶ καστανοῦ), **K512** - 94/Η22/1 (πίθος, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), **K450** - 93/Α6/16 (πιθοειδές, πορφυρή & ἐπίθετη λευκή ἐπὶ μελανοῦ), **K468** - 93/Β5/209δ (πιθοειδές, ἐπίθετη πορφυρή ἐπὶ μελανῆς ταινίας), **K513** - 94/Η24/19 (πιθοειδές, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), **K559** - 93/Β1/1ε (πιθαμοφρεύς, πορφυρή ἐπὶ καστανοῦ). Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοπήτων*: **K1048** - 93/Α15Α/4 (κατακόρυφη ταινία, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), **K1049** - 93/Α18/4 (πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), **K1051** - 93/Α44/16 (ὀριζόντιες καμπυλόγραμμες ταινίες, πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), **K1052** - 93/Α49/14 & 93/Α49/15 (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), **K1056** - 94/Γ3Β/4 & 94/Γ3Β/5 (μελανή & λευκή ἐπὶ ἐρυθροῦ), **K1065** - 94/Η28Β/38 (πορφυρές & λευκές καμπυλόγραμμες ταινίες ἐπὶ καστανομέλανου), **K1068** - 93/Β15/94α (βάση, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), **K1069** - 94/Γ1Β/23 (βάση, πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ). Ἀπὸ τοὺς *πίνακες*: 92/7 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 93/Α17 (καμπυλόγραμμη ὀριζόντια ταινία, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α17 (καμπυλόγραμμη ὀριζόντια ταινία, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 93/Α20 (κυματοειδὲς ὀριζόντιες ταινίες, πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α25 (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 93/Α30 (κυματοειδὲς ὀριζόντιες ταινίες, πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α30 (3: πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, 1: & λευκή, 1: μίκα), 93/Α35 (ἐπίθετη πορφυρή ἐπὶ μελανῆς ταινίας-ἀνοιχτὸ βάθος), 93/Α35 (2: πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), 93/Α49 (2: πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, 1: μίκα), 93/Α53 (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 93/Α54 (πορφυρή & μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ, μίκα), 93/Α56 (μελανή & λευκή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 93/Α56 (μελανή & λευκή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 93/Α56 (μελανή & λευκή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 93/Α67 (πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α70 (πορφυρή & μελανή ἐπὶ πηλοῦ), 93/Α70 (ὀριζόντιες κυματοειδὲς ταινίες, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 93/Α70 (καστανή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α70 (κατακόρυφες κυματοειδὲς ταινίες, πορφυρή & μελανή ἐπὶ πηλοῦ), 93/Α70 (3: πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α73Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 93/Α73Α (κυματοειδὲς ὀριζόντια ταινία, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 93/Α76 (μελανή & πορφυρή & λευκή ἐπὶ πηλοῦ, μίκα), 93/Β4 Ἐπέκτ. Δ (πορφυρή ἐπὶ καστανοῦ), 93/Β15 (ἐρυθρὴ ἐπὶ μελανοῦ), 93/Β15 (πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας), 93/Β16 (πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Β1 (βάση, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Β1Β (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Β2Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), 94/Β3Α (πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ καστανῆς ταινίας), 94/Β3Β (πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας), 94/Β9Β (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Β20Β (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Β28 (ἐρυθρὴ ἐπὶ μελανοῦ), 94/Β34 (ὀριζόντια κυματοειδὲς γραμμή, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Β40Α (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Β48Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Β48Β (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Γ2 (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Γ5 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Γ5 (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Γ7 (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Γ9Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Γ12 (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Ε3 (καμπυλόγραμμη ταινία, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Ε8Α (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Ε12 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Ε14 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Ε-Θ16Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/ΣΤ4Β (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/ΣΤ7Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), 94/ΣΤ9Β (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/ΣΤ11Β (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/ΣΤ13Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Ζ3Γ (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Ζ3Δ (καμπυλόγραμμη ταινία, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Ζ4 (βάση, πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Ζ5Β (βάση, πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ ἐρυθρῆς ταινίας), 94/Ζ9 (βάση, πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Ζ9Γ (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Ζ9Γ (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Ζ10 (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Ζ10 (μελανή & λευκή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Ζ13Β (πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας), 94/Η2Α (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Η2Β (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η4 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Η8Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η8Β (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ, πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας), 94/Η10Α (πορφυρή & καστανή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Η11 (πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η12Β (2: πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, 1: & λευκή, 1: μίκα), 94/Η12Β (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η13Α (ἐρυθρὴ & λευκή ἐπίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας), 94/Η13Α (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Η16 (ἐρυθρὴ ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η19Α (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ, μίκα), 94/Η19Β (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Η21 (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Η22 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ, μίκα), 94/Η22 (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Η24 (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η24 (πρόχους, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η24 (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Η25 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Η28Α (πρόχους, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Η29Δ (καμπυλόγραμμη ταινία, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), 94/Η29Θ (μελανή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Θ1Γ (πορφυρή & λευκή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Θ1Γ (πορφυρή ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Θ3Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Θ4Α (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Θ8Β (καστανή & ἐρυθρὴ & λευκή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Θ9 (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ), 94/Θ10Α (πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Θ11Β (πρόχους, πορφυρή ἐπὶ μελανοῦ), 94/Θ11Β (πορφυρή ἐπὶ πηλοῦ).

3. Από τους καταλόγους των *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K306** - 94/H11/29 (ήμισφαιρικό κύπελλο, μελανές ραβδώσεις, πορφυρή επίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας). Από τους πίνακες: 93/B11 (ἐρυθρὴ ἐπὶ καστανοῦ), 94/Z13A (πορφυρές ραβδώσεις ἐπὶ ἐρυθροῦ).

4. Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1050** - 93/A39/44 (καστανές ραβδώσεις, πορφυρή ἐπίθετη ἐπὶ καστανῆς ταινίας), **K1055** - 94/Γ3A/4 (μελανές ραβδώσεις, πορφυρή ἐπίθετη ταινία ἐπὶ μελανῆς ταινίας καὶ ραβδώσεων), **K1057** - 94/Γ3B/20 (ἐρυθρές ραβδώσεις, πορφυρή ἐπίθετη ταινία ἐπὶ πηλοῦ, μίκα), **K1059** - 94/E5B/2 (μελανές ραβδώσεις, πορφυρή ἐπίθετη ταινία ἐπὶ ραβδώσεων/πηλοῦ), **K1062** - 94/Z9Γ/19 (καστανές ραβδώσεις, πορφυρή & λευκὴ ἐπίθετη ἐπὶ καστανῆς ταινίας), **K1064** - 94/H12B/1 (καστανές ραβδώσεις, πορφυρή & λευκὴ ἐπίθετη ἐπὶ καστανῆς ταινίας), **K1066** - 94/Θ1Γ/5 (ἐρυθρές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη βαφὴ ἐπὶ ἐρυθρῆς ταινίας), **K1070** - 94/H28B/9 (βάση, πορφυρές & λευκὲς ἐπίθετες ραβδώσεις ἐπὶ ἐρυθροῦ). Από τους πίνακες: 94/ΣΤ7Γ (ἐρυθρές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη ἐπὶ ἐρυθρῆς ταινίας, ἀνοιχτὸ βάθος), 94/Z3Δ (πορφυρές ραβδώσεις ἐπὶ μελανοῦ βάθους, & λευκὲς ταινίες), 94/Z9Γ (2: μελανές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη ἐπὶ μελανῆς ταινίας, ἀνοιχτὸ βάθος), 94/H10A (καστανές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη ἐπὶ καστανῆς ταινίας, ἀνοιχτὸ βάθος), 94/H12B (2: ἐρυθρές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη ἐπὶ ἐρυθρῆς ταινίας, ἀνοιχτὸ βάθος), 94/H13A (2: μελανές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη ἐπὶ ἀνοιχτοῦ βάθους), 94/H19Γ (καστανές ραβδώσεις, πορφυρὴ ἐπίθετη ἐπὶ καστανῆς ταινίας, ἀνοιχτὸ βάθος).

5. Από τους καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K668** - 94/H13A/14 (πρόχους, μελανές πτυχώσεις, ἐπίθετη πορφυρὴ ἐπὶ μελανῆς), **K686** - 93/A25/15 (γεφυρόστομη πρόχους, μελανές πτυχώσεις ἐπὶ καστανέρυθρου), **K702** - 94/Γ5/5 (γεφυρόστομη πρόχους, πορφυρὴ ἐπὶ πηλοῦ). Από τους πίνακες: 94/Γ7 (2: πορφυρές πτυχώσεις, ταινίες, ἐπὶ ἐρυθροῦ).

6. Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1053** - 93/A58/4 (λευκὴ σπείρα, πορφυρὸς κεντρικὸς ὀφθαλμός, ἐπὶ καστανομέλανου), **K1063** - 94/H6/6 (λευκὴ σπείρα, πορφυρὸς κεντρικὸς ὀφθαλμός, λευκὴ ταινία, ἐπὶ ἐρυθροῦ). Από τους πίνακες: 93/A70 (λευκὴ σπείρα ἐπὶ μελανοῦ, ἴχνη καστανῆς βαφῆς), 93/B6 (λευκὴ σπείρα ἐπὶ μελανοῦ, ἴχνη πορφυρῆς ἐπίθετης), 94/Z9Γ (λευκὴ σπείρα, πορφυρές ταινίες ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Z9Γ (λευκὴ σπείρα ἐπὶ μελανοῦ, ἴχνη πορφυρῆς ἐπίθετης).

7. Από τους καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K163** - 93/B4 Ἐπέκτ. Δ/15 (εὐθύπλευρο κύπελλο, φυλλοειδῆ, πορφυρὴ ἐπὶ πηλοῦ), **K256** - 94/B3B/5 (εὐθύπλευρο κύπελλο, φυλλοειδῆ, καστανὴ ἐπὶ καστανοῦ), **K267** - 93/A66/1 (ήμισφαιρικό κύπελλο, φυλλοειδῆ, πορφυρὴ ἐπὶ ἐρυθροῦ). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1058** - 94/Γ5/4 (φυλλοειδές, καστανὴ ἐπὶ πορτοκαλόχρου). Από τους πίνακες: 93/A67 (πορφυρὰ φυλλοειδῆ ἐπὶ λευκῆς & ἀπροσδιόριστο).

8. Από τους καταλόγους τῶν *ἐπιμέρους σχημάτων*: **K613** - 94/H24/14α (πρόχους, φυλλοειδῆ, πορφυρὴ ἐπὶ μελανοῦ), **K614** - 94/H24/18 (πρόχους, φυλλοειδῆ, πορφυρὴ & ἐπίθετη λευκὴ ἐπὶ μελανοῦ), **K508** - 94/H16/1 (πιθοειδές, φυλλοειδῆ λευκά, πορφυρὴ ταινία ἐπὶ μελανοῦ βάθους). Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1060** - 94/Z1A/3 (πεταλόσχημο ἄνθος, πορτοκαλόχρους ἐπὶ μελανοῦ).

9. Από τους πίνακες: 93/A35 (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ πηλοῦ), 93/A67 (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 93/B4 Συγκ. Ἀγγείων (ἀπροσδιόριστο, μελανὴ & ἐρυθρὴ & λευκὴ ἐπὶ πηλοῦ), 94/ΣΤ11A (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Z9 (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Z10 (ἴχνη πορφυρῆς & λευκῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Θ1A (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ πηλοῦ), 94/Θ1Γ (ἴχνη πορφυρῆς & λευκῆς ἐπὶ μελανοῦ).

10. Από τὸν κατάλογο τῶν *θεματικῶν ἐνοτήτων*: **K1054** - 94/Γ2B/9 & 94/E4/23 (κατακ. γραμμίδια, πορφυρὴ ἐπὶ πηλοῦ), **K1061** - 94/Z4/25 (ἀπροσδιόριστο, πορφυρὴ & μελανὴ ἐπὶ καστανέρυθρου). Από τους πίνακες: 93/A16 (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ ἐρυθροῦ), 93/B3α (ἀπροσδιόριστο, μελανὴ & ἐρυθρὴ ἐπὶ πηλοῦ), 93/B4 Ἐπέκτ. Δ (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ, μίκα), 94/B3A (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ καστανοῦ), 94/B20B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/B21A (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ πηλοῦ), 94/B35B (ἀπροσδιόριστο, μελανὴ ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Γ2 (ἴχνη πορφυρῆς & λευκῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Γ3B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ πηλοῦ), 94/Γ3B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/E-026A (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ πηλοῦ), 94/ΣΤ13A (ἀπροσδιόριστο, μελανὴ ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Z4 (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Z7B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Z8 Ἐπέκτ. Δ (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ ἐρυθροῦ), 94/Z9B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Z9B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ πηλοῦ), 94/Z9Γ (ἴχνη πορφυρῆς & λευκῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/Z10 (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/H2B (ἴχνη πορφυρῆς ἐπὶ μελανοῦ), 94/H21 (ἀπροσδιόριστο, πορφυρὴ ἐπὶ μελανοῦ), 94/Θ1A (ἀπροσδιόριστο, πορφυρὴ ἐπὶ πηλοῦ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Κατανομή αρχαιολογικού υλικού σε περιοχές με φωτιές/πυρές ή με υλικό από φωτιές/πυρές¹

	Άνδρω 2 Χώρος μεταξύ έκκλησιών	Άνδρω 2 Χώρος μεταξύ έκκλησιών	Άνδρω 2 Περιοχή Βράχων	Άνδρω 2 Περιοχή Βράχων	Άνδρω 2 Διαταρ. έπίχ. & ύποκειμένο δάπεδο ΝΔ τμήμα
	Στρ. 2	Στρ. 3	Έπιφ. Στρ.	Διαταρ. έπίχ.	Έπιφ. Στρ.
	(1.79%)	(93.75%)	(71.53%)	(92.25%)	(92.32%)
Άκέραια ὄψα κύπελλα	2 & XXX	XX	XX	XX	XX
Εὐθύπλευρα κύπελλα	XX	XX	XX	XX	XX
Ἡμισφ. κύπελλα	1				
Ἡμισφ. κύπελλα μὲ πόδι	1				
Τροπιδωτὰ κύπελλα					
Σκύφοι					
Τριποδικὲς χύτρες	X	X	X	X	X
Μικκύλα προχοῖδια	(15)				
Σύνθετα ἀγγεῖα					
Ρυτὰ	1				
Ἀγγεῖα-Ρυτὰ	1				
Πύραυνα					
Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ διαμπ. ὀπές					
Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα					
Μικκύλα ἀγγεῖα			1 Ακ.		
Τελετ. βάσεις					
Ἀγγεῖα μὲ ὕπερυψ. βάση					
Πώματα					
Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση					
Γεφυρ. πρόχοι					
Πρόχοι/Ἀμφορεῖς					
Πίθοι					
Πιθοειδῆ					
Πιθαμφορεῖς					
Λεκάνες					
Κάλαθοι					
Πινάκια					
Σχετικὸ Ὑλικὸ	Ίχνη καύσης κατὰ τόπους	Διάσπαρτη στάχτη ἐπὶ βράχου	Λίγα κάρβουνα Πολλὰ ὅστὰ Ὕστρεα	Πολλὰ μικρὰ κάρβουνα Ὕστὰ	1 κάρβουνο Ὕστὰ Ὕστρεα

	Άνδρo 2 MM επίχ. & ΥΜ επίχ. & Διατάρ. Στρ. N/A ναού Παναγίας Έπιφ. Στρ. (75.66%)	Άνδρo 2 MM επίχ. (4.65%)	Άνδρo 2 Δ τμήμα MM-ΥΜ I επίχ. Έπιφ. Στρ. (7.92%)	Άνδρo 2 Δ τμήμα MM-ΥΜ I επίχ. (0.14%)	Άνδρo 2 Α τμήμα Έπιφ. Στρ. (8.87%)
Άκέραια ἄωτα κύπελλα	1 & X	8 & XXX	9 & XXX	29 & XXX	XX
Εὐθύπλευρα κύπελλα	XX	XXX	XX	XXX	XX
Ἡμισφ. κύπελλα		2		1	
Ἡμισφ. κύπελλα μὲ πόδι					
Τροπιδωτὰ κύπελλα	1	3		9	
Κύλικες	1				
Σκύφοι					
Τριποδ. χύτρες	X	X	X	XXX	X
Μικκύλα προχοΐδια		(3)	(12)	1 &(45)	(5)
Σύνθετα ἄγγεϊα					
Ρυτὰ	1		1	1	
Ἄγγεϊα-Ρυτὰ					
Πύραυνα		2		3	
Ἄγγεϊα/Σκεύη μὲ διαμπ. ὀπές			1	1	
Μικκύλα τριποδικὰ ἄγγεϊα		1		1	
Μικκύλα ἄγγεϊα					
Τελετ. βάσεις				1	
Ἄγγεϊα μὲ ὑπερυψ. βάση					
Πώματα			3	2	
Ἄγγεϊα/Σκεύη μὲ πλαστική διακόσμηση				3	
Γεφυρ. πρόχοι		2	1	13	
Πρόχοι/ἄμφορεῖς	1	5	4	10	4
Πίθοι			1		
Πιθοειδῆ ἄγγεϊα		3	5	24	4
Πιθαμφορεῖς					1
Λεκάνες		1		1	
Κάλαθοι				3	
Πινάκια		7	2	13	
Σχετικὸ Ὑλικὸ	3 κάρβουνα καμένο ξύλο. Ὕστρεα	Ἐλάχιστα κάρβουνα. Ὕστὰ Ὕστρεα	2 κάρβουνα Ὕστὰ & Ὕστρεα	Ἐλάχιστα κάρβουνα Ὕστὰ & Ὕστρεα	Λίγα κάρβουνα Ὕστὰ Ὕστρεα

	Άνδρη 3 N τομή Στρ. 1 (37.05%)	Άνδρη 4 Στρ. 1 (33.41%)	Άνδρη 4 Στρ. 3 (2.71%)	Άνδρη 5 Τομή 3 Στρ. 3 (36.97%)	Άνδρη 5 Τομή 5 Στρ. 1 (23.12%)
Άκέραια ἄωτα κύπελλα	7 & XX	2 & XX	57 & XXX	5 & XX	XX
Εὐθύπλευρα κύπελλα	XX	XX	X	XX	XX
Ἡμισφ. κύπελλα	2		4	1	
Ἡμισφ. κύπελλα μὲ πόδι					
Τροπιδωτὰ κύπελλα			1		
Σκύφοι				1	
Τριποδικὲς χύτρες	X	X	XXX	X	XX
Μικκύλα προχοῖδια	(3)		(12)		
Σύνθετα ἄγγεῖα	1				
Ρυτὰ	1			2	
Ἀγγεῖα-Ρυτὰ					
Πύραυρα			6	1	
Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ διαμπ. ὀπὲς				2	
Μικκύλα τριποδικὰ ἄγγεῖα			1		
Μικκύλα ἄγγεῖα			1 Ακ.		
Τελετ. βάσεις					
Ἀγγεῖα μὲ ὑπερυψ. βάση				1	
Πώματα	2			1	
Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση			1	2	
Ἐφυρ. πρόχοι	5		7	1	2
Πρόχοι/Ἀμφορεῖς	7	2	23	1	
Πίθοι	1	2	3		
Πιθοειδὴ ἄγγεῖα		2	8		1
Πιθαμφορεῖς	1				
Λεκάνες					
Κάλαθοι					
Πινάκια	1		1		
Σχετικὸ Ὑλικὸ	Ἰχνη τέφρας κατὰ τόπους Ὅστὰ Ὅστρεα	1 κάρβουνο Ὅστὰ	Καμένος πηλὸς Ὅστὰ Ὅστρεα	Καμένο ξύλο Ὅστὰ Ὅστρεα	Ὅστὰ ἓνα μὲ ἶχνη καύσης Ὅστρεα, Ἀχινὸς

1. Τὰ ποσοστὰ σὲ παρένθεση ἀναφέρονται σὲ ποσοστὰ μεταγενέστερης κεραμεικῆς. Τὸ X χρησιμοποιεῖται γιὰ τὰ ἀποσπασματικὰ δείγματα, σὲ πληθυσμιακὰ μεγάλες κατηγορίες ἀγγείων, ὅπως τὰ ἄωτα κύπελλα, τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα καὶ οἱ τριποδικὲς χύτρες καὶ πολλαπλασιάζεται ἀνάλογα μὲ τὴν ποσότητα τῶν ὀστράκων. Ἀριθμοὶ σὲ παρένθεση στὴν κατηγορία τῶν μικκύλων προχοϊδίων ἐκπροσωποῦν τὰ ἀποσπασματικὰ δείγματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18
Κατανομή κεραμικού υλικού σε περιοχές Πρωτογενών Έναποθέσεων¹

	Άνδρo 2 Χώρος μεταξύ έκκλησιών Στρ. 4 (1.05%)	Άνδρo 2 ΜΜ επίχ. (4.65%)	Άνδρo 2 Μινωική επίχ. (93/Α34) (5.55%)	Άνδρo 2 Μινωική επίχ. (93/Α33) (8.95%)	Άνδρo 2 Δ τμήμα ΜΜ-ΥΜ Ι επίχ. (0.14%)	Άνδρo 2 Α τμήμα Μινωική επίχ. (17.50%)	Άνδρo 3 Νότια τομή Στρ. 2 (6.15%)
Άκέραια άωτα κωνικά κύπελλα	12 & XX	8 & XXX	XX	XX	29 & XXX	18 & XX	137 & XXX
Ευθύπλευρα κύπελλα	XX	XXX	X	X	XX	XX	XXX
Ήμισφ. κύπελλα	1	2			1	1	15
Ήμισφ. κύπελλα με πόδι							
Τροπιδ. κύπελλα	1	3			9	2	5
Σκύφοι							5
Τριποδικές χύτρες	XXX	X	X	X	XXX	XX	XXX
Μικκύλα προχοΐδια	1	(3)			1 & (45)	1 & (14)	2 & (37)
Σύνθετα άγγεΐα							
Ρυτά					1	1	6
Άγγεΐα-Ρυτά						1	2
Πύραυνα		2			3	4	3
Άγγεΐα/Σκεύη με διαμπερείς όπες					1		
Μικκύλα τριποδικά άγγεΐα		1			1	1	
Άκέραια μικκύλα άγγεΐα							
Τελετ. βάσεις					1		
Άγγεΐα με ύπερυψ. βάση							2
Πώματα					2	1	3
Άγγεΐα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση					3		5
Γεφυρ. πρόχοι	1	2			13	3	18
Πρόχοι/Άμφορείς	1	5			10	5	28
Πίθοι	1					1	6
Πιθοειδή άγγεΐα	1	3			24	7	19
Πιθαμφορείς							1
Λεκάνες		1			1	2	3
Κάλαθοι					3	1	1
Πινάκια		7			13	6	3

1. Τα ποσοστά σε παρένθεση αναφέρονται σε ποσοστά μεταγενέστερης κεραμεικής. Το Χ χρησιμοποιείται για τα άποσπασματικά δείγματα, σε πληθυσμιακά μεγάλες κατηγορίες άγγειών, όπως τα άωτα κωνικά κύπελλα, τα ευθύπλευρα κύπελλα και οί τριποδικές χύτρες, και πολλαπλασιάζεται ανάλογα με την ποσότητα των όστράκων κωνικά. Άριθμοι σε παρένθεση στην κατηγορία των μικκύλων προχοΐδιών εκπροσωπούν τα άποσπασματικά δείγματα.

	Άνδρo 4	Άνδρo 5 Τομή 1	Άνδρo 5 Τομή 1	Άνδρo 5 Τομή 2	Άνδρo 5 Τομή 4	Άνδρo 5 Τομή 4	Άνδρo 6 Κεντρική Τομή
	Στρ. 3 (2.71%)	Στρ. 3 (8.69%)	Στρ. 4 (3.04%)	(14.73%)	Στρ. 1 (17.38%)	Στρ. 2 (12.97%)	Στρ. 3 (2.94%)
Άκέραια ἄωτα κωνικὰ κύπελλα	57 &	1 &	4 &	32 &	7 &	5 &	9 &
Εὐθύπλευρα κύπελλα							
Ἡμισφ. κύπελλα	4			5		5	
Ἡμισφ. κύπελλα μὲ πόδι							
Τροπιδ. κύπελλα	1			1			
Σκύφοι				1	1		
Τριποδικὲς χύτρες							
Μικκῦλα προχοΐδια	(12)		(2)	(56)	(1)		(5)
Σύνθετα ἀγγεῖα				1			
Ρυτὰ				7	1	4	
Ἀγγεῖα-Ρυτὰ				2	1		
Πύραυνα	6			6	2	2	
Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ διαμπερεῖς ὀπές				1			
Μικκῦλα τριποδικὰ ἀγγεῖα	1						
Άκέραια μικκῦλα ἀγγεῖα	1						
Τελετ. βάσεις							
Ἀγγεῖα μὲ ὑπερυψ. βάση							
Πώματα						1	
Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση	1			1	3	1	
Γεφυρ. πρόχοι	7		3	10	2	1	
Πρόχοι/Ἀμφορεῖς	23	11	4				
Πίθοι	3			1	3	1	
Πιθοειδὴ ἀγγεῖα	8		2	7	2		1
Πιθαμφορεῖς							
Λεκάνες							
Κάλαθοι						1	
Πινάκια	1	2	1				

	Άνδρo 7 Καν. 1	Άνδρo 7 Καν. 11	Άνδρo 7 Καν. 11	Άνδρo 7 Καν. 11	Άνδρo 7 Καν. 11	Άνδρo 7 Καν. 11	Άνδρo 7 Καν. 12
	Στρ. 2 Κόγχη (0.13%)	Στρ. 2 Ν. Κόγχη	Στρ. 2 Ν τμήμα	Στρ. 2 Α/ΝΑ τμήμα	Στρ. 2 Δ/ΝΔ τμήμα	Στρ. 3 (0.35%)	Στρ. 2 (2.79%)
Άκέραια άωτα κωνικά κύπελλα	43 &	47 &	82 &	26 &	62 &	10 &	60-69 &
Ευθύπλευρα κύπελλα							
Ήμισφ. κύπελλα	8	2	7	3	1Ακ. & 12	1	
Ήμισφ. κύπελλα μέ πόδι					2		1
Τροπιδ. κύπελλα					2		
Σκύφοι							1
Τριποδικές χύτρες		(3 καμ.)					
Μικκύλα προχοΐδια	4 & (15)	2 & (17)	2 & (101)	6 & (46)	2 & (87)	(7)	3 & (94)
Σύνθετα άγγεΐα		1		1			
Ρυτά	3		1		1 Ακ. & 2		
Άγγεΐα-Ρυτά					1		2
Πύραυνα							4
Άγγεΐα/Σκεύη με διαμπερείς όπες							
Μικκύλα τριποδικά άγγεΐα							
Άκέραια μικκύλα άγγεΐα							
Τελετ. βάσεις		1					
Άγγεΐα με ύπερυψ. βάση							1
Πώματα					1		
Άγγεΐα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση			1		2		
Γεφυρ. πρόχοι		2	6	2	1	1	5
Πρόχοι/Άμφορείς		3		6	2	1	15
Πίθοι	1	2			1		3
Πιθοειδή Άγγεΐα		1		7			3
Πιθαμφορείς		1			4		
Λεκάνες		1		2			
Κάλαθοι					1		2
Πινάκια		1				1	1

	Άνδρo 7 Καν. 3	Άνδρo 7 Καν. 3	Άνδρo 7 Καν. 1	Άνδρo 7 Καν. 4	Άνδρo 7 Καν. 5	Άνδρo 7 Καν. 5
	Στρ. 2	Στρ. 3	Στρ. 2	Στρ. 1	Στρ. 2	Στρ. 3
	(4.91%)	(1.24%)	(0.75%)	(19.94%)	(7.64%)	(2.30%)
Άκέραια άωτα κωνικά κύπελλα	21 &	8 &	38	9 &	1 &	6 &
Εύθύπλευρα κύπελλα	X	X	XX	X	XX	X
Ήμισφ. κύπελλα	2		4	1		1
Ήμισφ. κύπελλα με πόδι				1		
Τροπιδ. κύπελλα				1		
Σκύφοι	1		1			
Τριποδικές χύτρες						
Μικκύλα προχοΐδια	1 & (9)	(11)	3 & (72)	(11)		(23)
Σύνθετα άγγεΐα						
Ρυτά			4	1		
Άγγεΐα-Ρυτά	1	1	1			
Πύραυνα				1	1	1
Άγγεΐα/Σκεύη με διαμπερείς όπες						
Μικκύλα τριποδικά άγγεΐα	1		1			
Άκέραια μικκύλα άγγεΐα						
Τελετ. βάσεις						
Άγγεΐα με ύπερυψ. βάση				1		
Πώματα			3			
Άγγεΐα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση			2	1		1
Γεφυρ. πρόχοι	3		3	1		
Πρόχοι/Άμφορείς	5		9			1
Πίθοι	2	1	2			
Πιθοειδή άγγεΐα			7	1		
Πιθαμφορείς			1			1
Λεκάνες			1	2		
Κάλαθοι			1		1	
Πινάκια			3			1

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Πίνακας Κατανομής Σχηματικών Τύπων σε περιοχές Πρωτογενών Έναποθέσεων*

ΣΧΗΜΑΤΑ	ΑΝΔΡΑ	2 I	2 II	2 III	2 IV	2 V	2 VI	3	4	5 I	5 II	5 III	5 IV	5 V	6	7 I	7 II	7 III	7 IV	7 V	7 VI	7 VII	7 VIII	7 IX	ΣΥΝΟΛΑ ΑΝΑ ΣΧΗΜΑ
Άωτα κοινά κύπελλα	12 (2) XX	8 (1) XXX			(8) XX	29 XXX	18 (6) XX	137 (76) XXX	57 (18) XXX	1 (1) XX	4 (2) XX	32 (57) XXX	7 (11) XX	5 (28) XX	9 (2) XX	260 (125) XXX	10 (2) XX	60 (57) XXX	21 (69) XXX	8 (17) XX	38 (81) XX	9 (43) XX	1 (8) X	6 (28) XX	44.73%* (10.108/22.595)
Ευθύπλευρα κύπελλα	X	XXX	X	X	XX	XX	XX	XXX	X	X	XX	XX	X	XX	XX	XXX	X	XXX	X	X	XX	X	XX	X	5.30% (1.198/22.595)
Ήμισφαιρικά κύπελλα	1	2				1	1	15	4			5		5		33	1		2		4	1		1	0.33% (76/22.595)
Ήμισφαιρικά κύπελλα με πόδι																2		1							0.01% (4/22.595)
Τροπιδωτά κύπελλα	1	3				9	2	5	1			1				2						1			89.28% (25/22.595)
Σκύφοι								5				1	1					1	1		1				0.04% (10/22.595)
Λεκάνες		1				1	2	3								3					1	2			0.05% (13/22.595)
Κάλαθοι						3	1	1						1		1		2			1		1		0.04% (11/22.595)
Πινάκια/Δίσκοι		7				13	6	3	1			2		1		1	1	1			3			1	0.17% (40/22.595)
Τριποδικές χύτερες	XXX	X	X	X	XX	XXX	XX	XXX	XXX	X	XXX	XX	X	X	XXX	XXX	X	XXX	XX	X	XXX	XX	X	X	43.98% (9.938/22.595)
Μικκύλα προχοΐδια	1	(3)				1 (45)	1 (14)	2 (37)	(12)		(2)	(56)	(1)		(5)	16 (266)	(7)	3 (94)	1 (9)	(11)	3 (72)	(11)		(23)	3.08% (696/22.595)
Σύνθετα άγγεϊα												1				2									0.01% (3/22.595)
Πρόχοι/Άμφορες	1	5				10	5	28	23			11		4		11	1	15	5		9			1	0.57% (129/22.595)
Γεφυρότομες πρόχοι	1	2				13	3	18	7		3	10	2	1		11	1	5	3		3	1			0.37% (84/22.595)
Πιθοειδή άγγεϊα	1	3				24	7	19	8		2	7	2		1	8		3			7	1			0.41% (93/22.595)
Πιθαφορείς								1								5					1			1	0.035% (8/22.595)
Πίθοι	1						1	6	3			1	3	1		4		3	2	1	2				0.12% (28/22.595)
Ρυτά						1	1	6				7	1	4		7					4	1			0.14% (32/22.595)
Άγγεϊα-Ρυτά							1	2				2	1			1		2	1	1	1				0.05% (12/22.595)
Πύρανα		2				3	4	3	6			6	2	2				4				1	1	1	0.15% (35/22.595)
Πώματα						2	1	3						1		1					3				0.04% (11/22.595)
Μικκύλα τριποδ. άγγεϊα		1				1	1		1										1		1				0.02% (6/22.595)
Μικκύλα φωλεόσχημα									1																0.004% (1/22.595)
Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση						3		5	1			1	3	1		3					2	1		1	0.09% (21/22.595)
Άγγεϊα με διαμπερές όπες						1						1													0.008% (2/22.595)
Τελετουργικές βάσεις						1										1									0.008% (2/22.595)
Καρποδόχες								2										1				1			0.01% (4/22.595)

* Οί λατινικοί ἀριθμοὶ κάτω ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἀνδρῶν στὸν ὀριζόντιο ἄξονα τοῦ πίνακα (π.χ. 21, 7, VIII) ἀναφέρονται σὲ ἐπιμέρους στρώματα/ἐπιχώσεις, ὅπως καὶ μὲ τὴ σειρὰ πρὸς αὐτὰ/εἰς ἐμφανίζονται στὸν ὀριζόντιο ἄξονα τοῦ Πίνακα 18. Οἱ ἀριθμοὶ πρὸς ἐπιμέρους σχηματικές κατηγορίες καὶ στὴς ἐπιμέρους πε-
ριοχὲς *Πρωτογενῶν ἐναποθέσεων*[†] σὲ αὐτὸν τὸν πίνακα ἀναφέρονται στὸν ἀριθμὸ τῶν σωζόμενων δειγμάτων. Σὲ ἓνα μικρὸ ἀριθμὸ σχηματικῶν τύπων (ἄωτα κωνικά κύπελλα, εὐθύπλευρα κύπελλα, τριποδικές χύτερες μικύλα προχοῖδια), τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἐξαιρετικά ὑψηλὸ ἀριθμὸ δειγμάτων στὸ ἱερό, ἡ παρουσία τῶν συνόλων στὸν πίνακα διαφοροποιεῖται κάπως. Οἱ ἀριθμοὶ ἐκτὸς *παρένθεσης* στὴν κατηγορία τῶν *ἄωτων κωνικῶν κυπέλλων* ἀντιπροσωπεύουν *ἀκέραια ἀγγεῖα*, ἐνῶ οἱ ἀριθμοὶ σὲ *παρένθεση* ἀντιπροσωπεύουν *ἀκέραιες βάσεις*. Οἱ ἀριθμοὶ ἐκτὸς *παρένθεσης* στὴν κατηγορία τῶν *μικύλων προχοϊδῶν* ἐπίσης ἀντιπροσωπεύουν *ἀκέραια ἀγγεῖα*, ἐνῶ οἱ ἀριθμοὶ σὲ *παρένθεση* ἀντιπροσωπεύουν *ἀποσπασματικά δειγμάτα*. Τέλος, τὰ Χ, πολλαπλασιαζόμενα ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν Χ, χαρακτηρίζονται σὲ ἐξαιρετικά πολυπληθεῖς σχηματικές κατηγορίες, ὅπως τὰ ἄωτα κωνικά κύπελλα, τὰ εὐθύπλευρα κύπελλα καὶ τὴς τριποδικές χύτερες, γιὰ νὰ ὑποδηλώσουν μὲ κάπως γενικὸ τρόπο τὴς ποσότητες τοῦ σωζόμενου ἀποσπασματικοῦ ὕλικου σὲ κάθε θέση.

[†] *Ἀκέραια ἀγγεῖα*: 81.06% (732/903); *Ἀκέραιες βάσεις*: 73.12% (642/878).

ΠΙΝΑΚΑΣ 20
Πίνακας Χρηστικών Κατηγοριών

	Άνοιχτά Άγγεϊα Πόσεως	Μαγειρικά Σκεύη	Έξειδ. Άγγεϊα Τελετ. Χρήσης	Κλειστά Προχυτικά Άγγεϊα	Αποθ. Άγγεϊα	Άγγεϊα Βρώσης	Άγγεϊα Έξειδικ. χρήσης
Άωτα κωνικά κύπελλα	164.926		291				
Ευθύπλευρα κύπελλα	1.707		3				
Ήμισφ. κύπελλα	89		24				
Ήμισφ. κύπελλα μὲ πόδι	4		4				
Τροπιδωτὰ κύπελλα	25						
Σκύφοι			5			6	
Τριποδικές χύτρες		13.031	3				
Μικκύλα προχοΐδια			1.021				
Σύνθετα προχοΐδια			4				
Ρυτὰ			55				
Άγγεϊα-Ρυτὰ			14				
Πύραυνα			42				
Άγγεϊα/Σκεύη μὲ διαμπερείς ὀπές			6				
Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεϊα			7				
Μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεϊα			2				
Τελετουργικὲς βάσεις			2				
Άγγεϊα μὲ ὕπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες	2		3				
Πώματα			10				14
Ἐπιπεδόσχημα Σκεύη/πλακίδια			15				
Άγγεϊα μὲ πλαστικὴ διακόσμηση			16				
Γεφυρόστομες πρόχοι			15	189			
Πρόχοι/Ἀμφορεῖς			25	175			
Ψευδόστομοι Ἀμφορεῖς				1			
Πίθοι					46		
Πιθοειδὴ ἀγγεϊα			9		161		
Πιθαμφορεῖς			1		14		
Λεκάνες			3		14		
Κάλαθοι					13		
Πινάκια			3			53	
Σύνολο: (182.056)	166.753 91.59%	13.031 7.15%	1.586 0.87%	365 0.20%	248 0.13%	59 0.032%	14 0.007%

ΠΙΝΑΚΑΣ 21
Συγκριτικός Πίνακας Κεραμεικής Ίερων Κορυφής

	Άγ. Γεώργιος στο Βουνό	Πούχτας	Πετσοφάς	Λτσιπάδες	Βρύσινας	Κόφινας	Τραόσταλος
Άωτα κωνικά κύπελλα	+	+	+	+	+	+	+
Ευθύπλευρα κύπελλα	+	+		+			+
Ήμισφ. κύπελλα	+	+	+				
Ήμισφ. κύπελλα με πόδι	+						
Τροπιδωτά κύπελλα	+	+		+			
Κύλικες	+	+					
Σκύφοι	+					+	
Τριποδικές χύτρες	+	+	+	+	+		+
Μικκύλα προχοΐδια	+	+	+	+			
Σύνθετα αγγεία	+		+				
Ρυτά	+	+		+		+	
Άγγεϊα-Ρυτά	+			+			
Πύραυνα	+			+	+		+
Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερείς όπες	+						+
Μικκύλα τριποδικά αγγεία	+	+	+				
Μικκύλα άγγεϊα	+	+	+		+		+
Τελετουργικές βάσεις	+						
Άγγεϊα με υπερυψωμένη βάση	+	+					
Πώματα	+						
Έπιπεδόσχημα Σκεύη/Πλακίδια	+	+	+				
Άγγεϊα με πλαστική διακόσμηση	+	+	+				+
Εφυρόστομες πρόχοι	+	+		+			+
Πρόχοι/Άμφορείς	+	+		+		+	
Ψευδόστομοι Άμφορείς	+	?					
Πίθοι	+	+		+	+	+	
Πιθοειδή αγγεία	+			+			+
Πιθαμφορείς	+						
Λεκάνες	+						
Κάλαθοι	+						
Πινάκια	+	+		+		+	

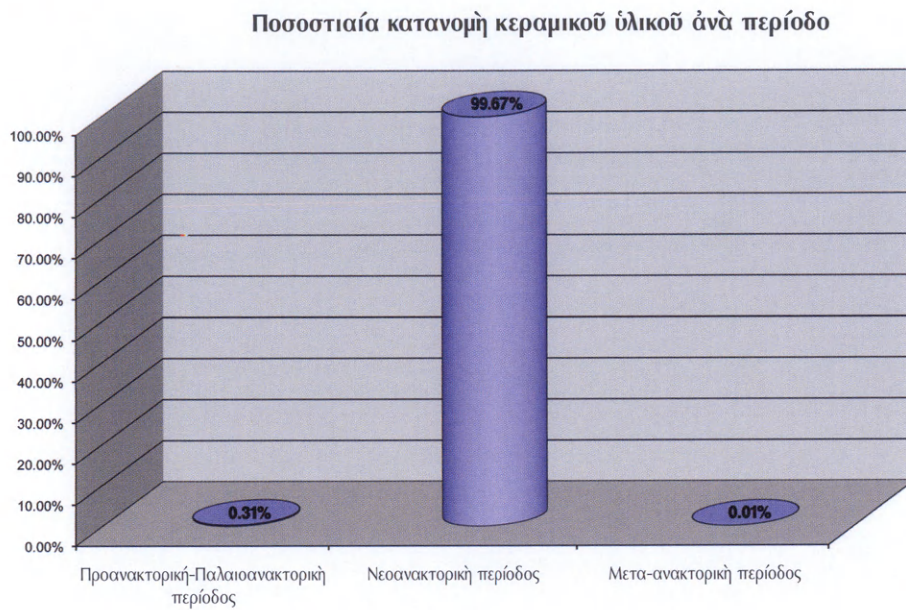

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

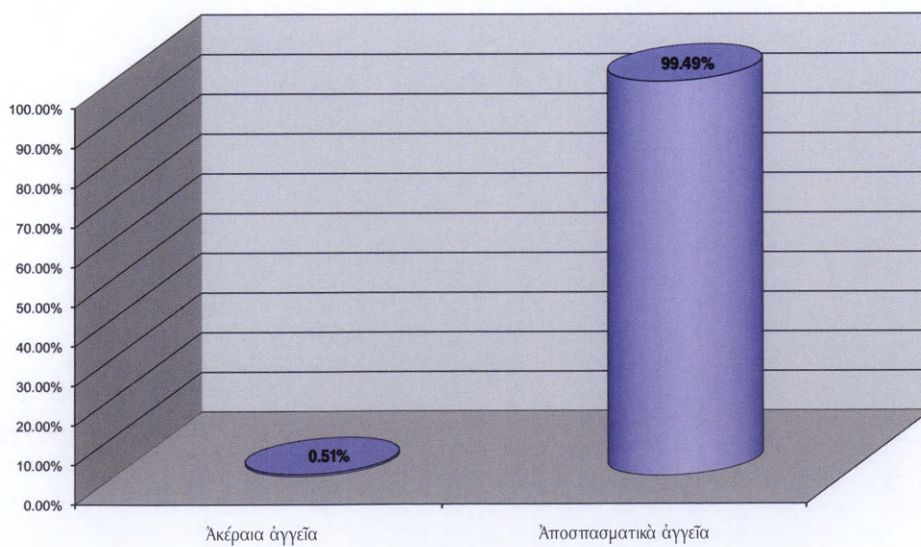

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

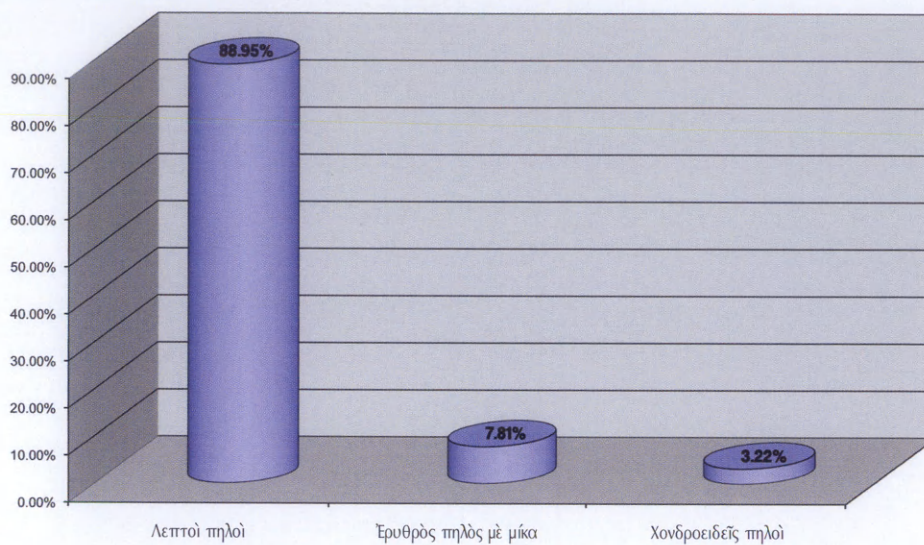
ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Ποσοστά άκέραιων και αποσπασματικών αγγείων επί του συνόλου του κεραμικού υλικού

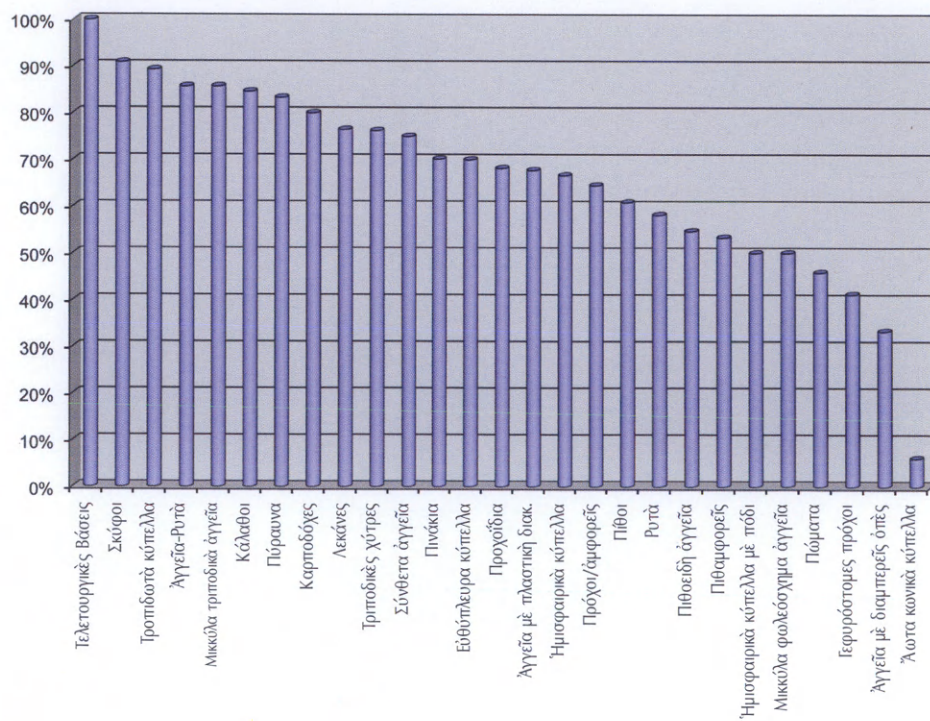
ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Ποσοστιαία κατανομή πηλών ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ

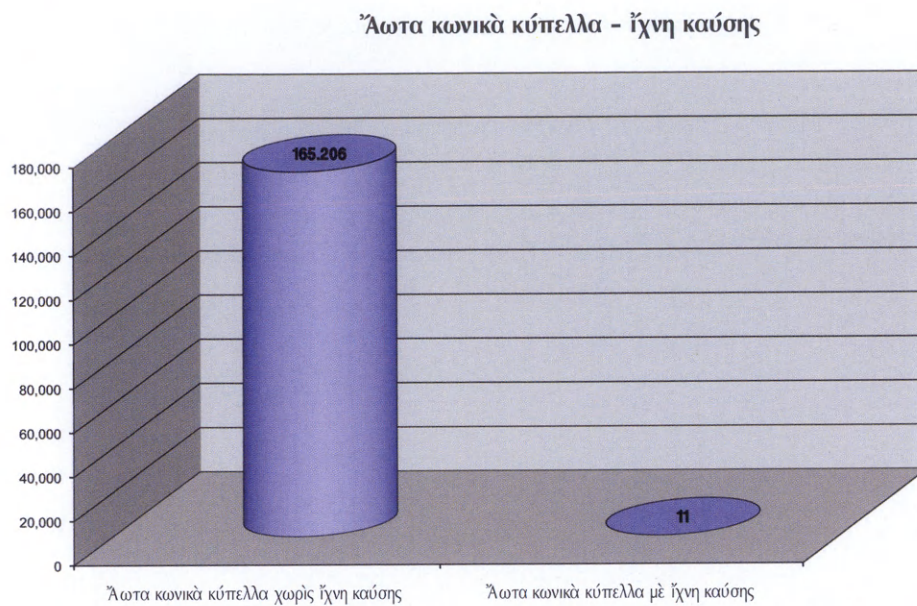
ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Ποσοστιαία κατανομή σχηματικῶν τύπων σὲ περιοχὲς πρωτογενῶν ἐναποθέσεων

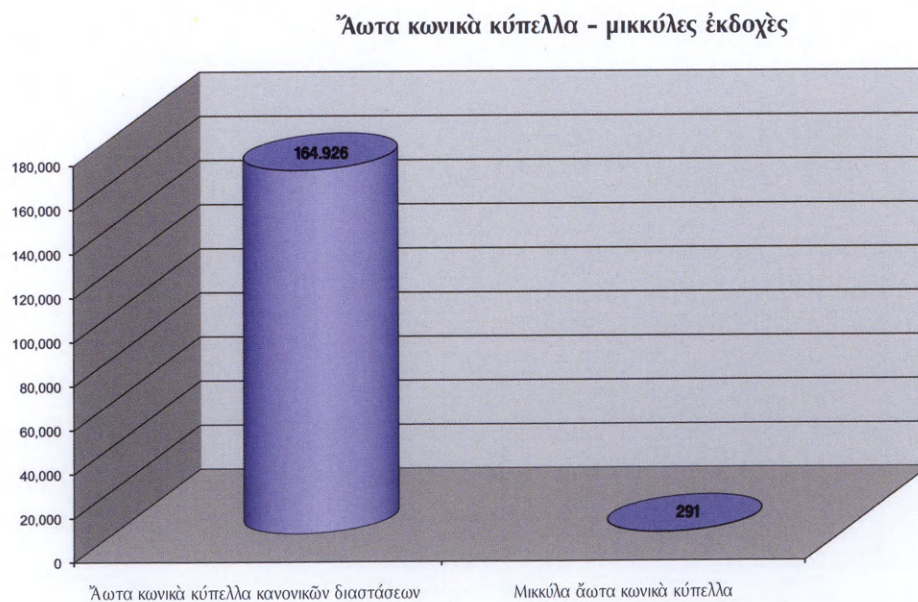

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

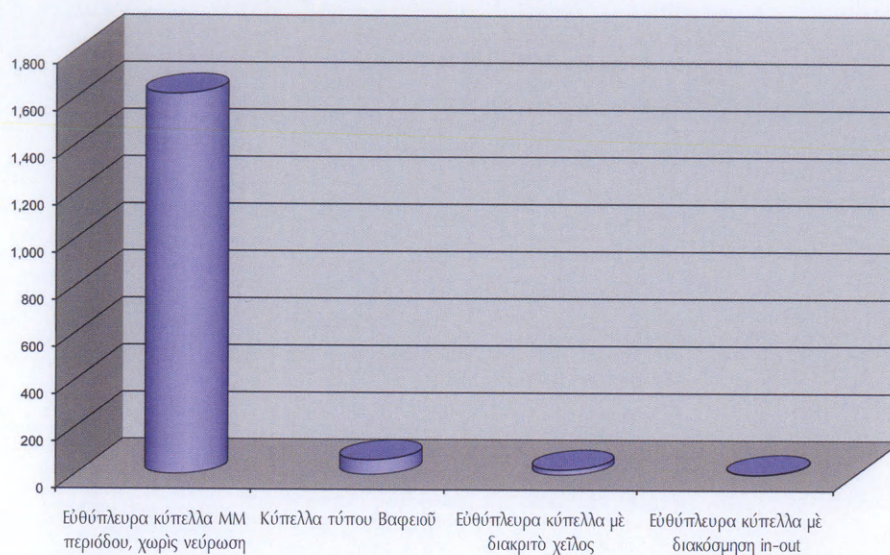
ΓΡΑΦΗΜΑ 6

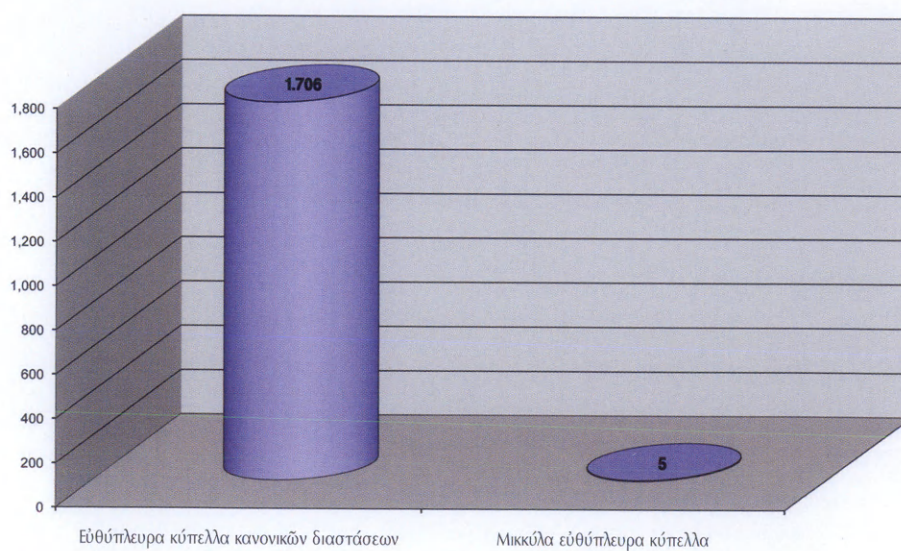
ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Ευθύπλευρα κύπελλα - τυπολογικές κατηγορίες

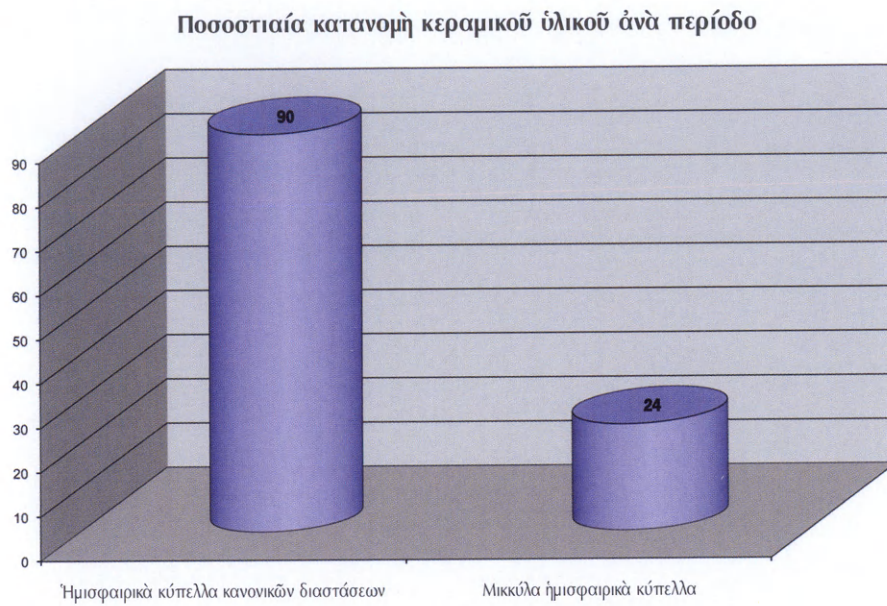

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

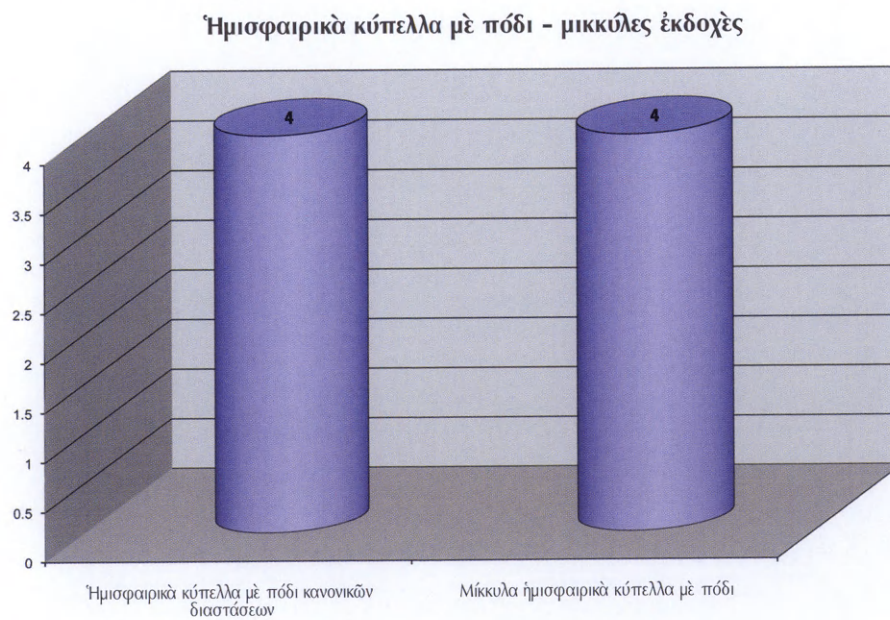
Ευθύπλευρα κύπελλα - μικκύλες ἐκδοχές

ΓΡΑΦΗΜΑ 9

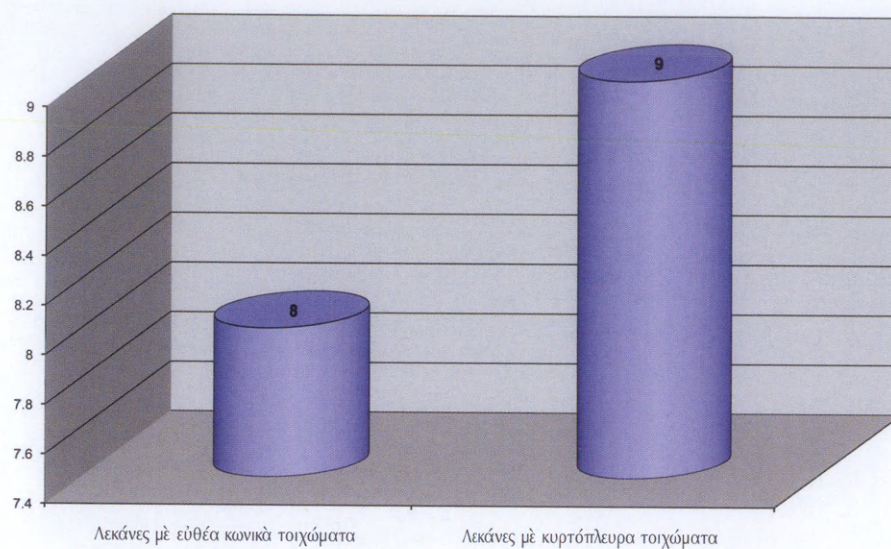
ΓΡΑΦΗΜΑ 10

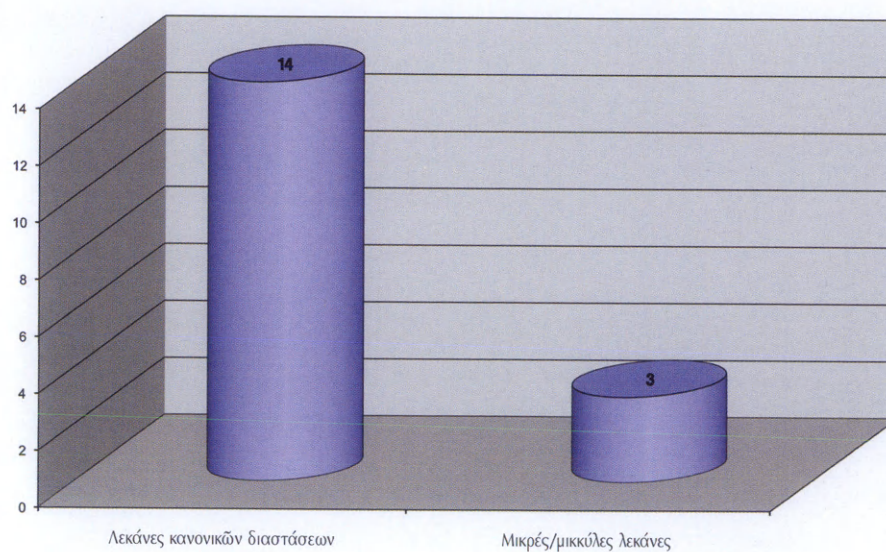
ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Λεκάνες - τυπολογικές κατηγορίες

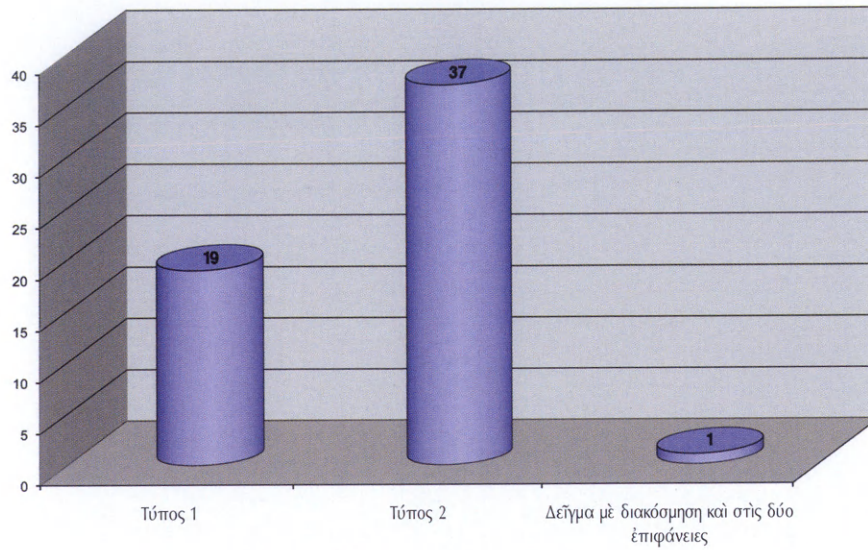
ΓΡΑΦΗΜΑ 12

Λεκάνες - μικκύλες έκδοχες

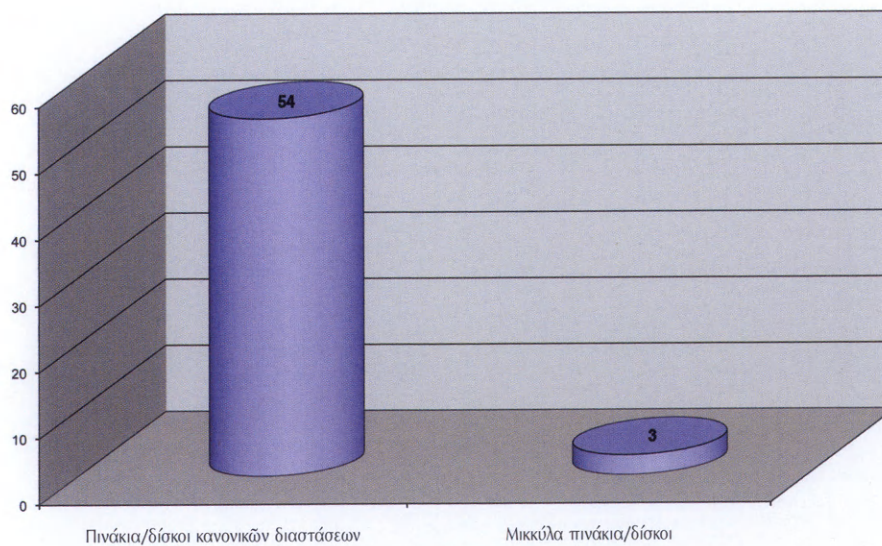
ΓΡΑΦΗΜΑ 13

Πινάκια - τυπολογικές κατηγορίες

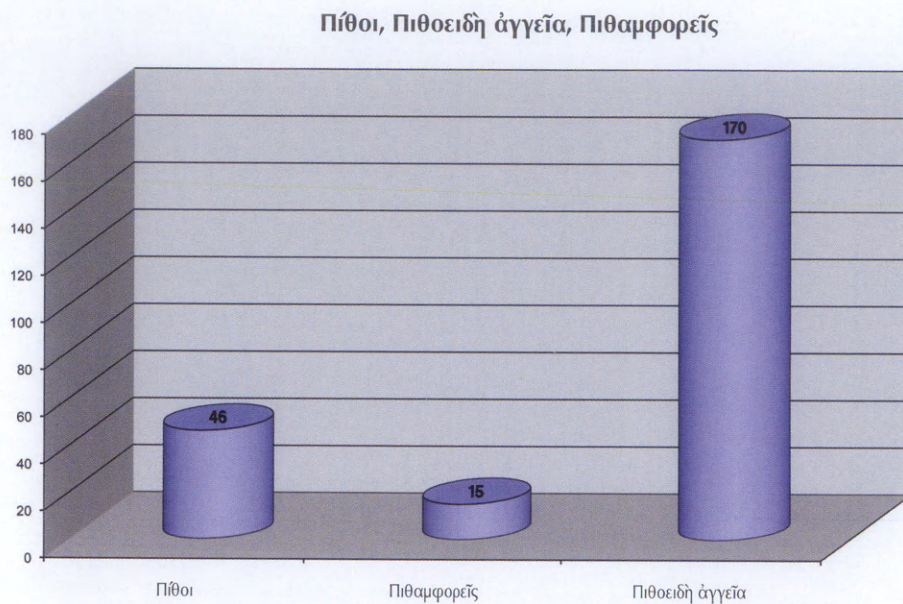
ΓΡΑΦΗΜΑ 14

Πινάκια - μικκύλες έκδοχες

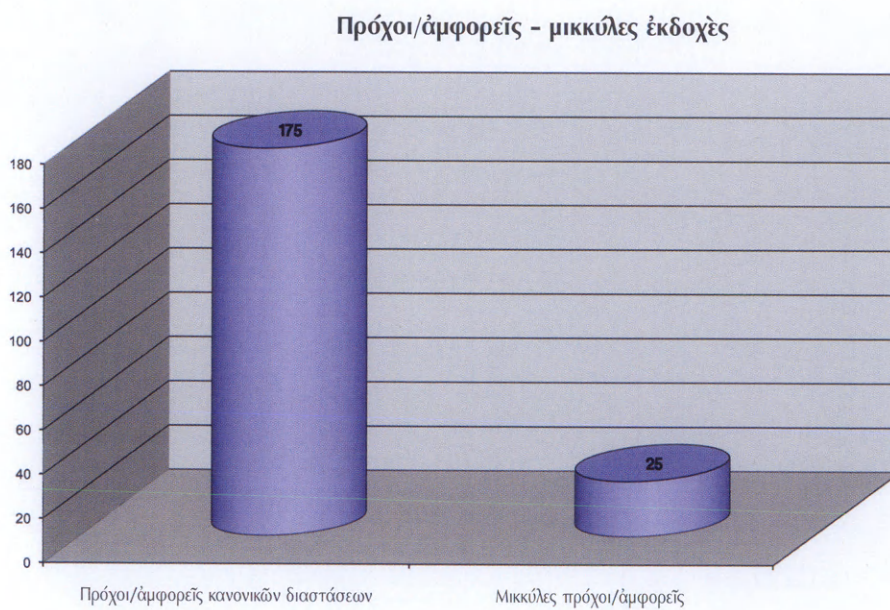

ΓΡΑΦΗΜΑ 15

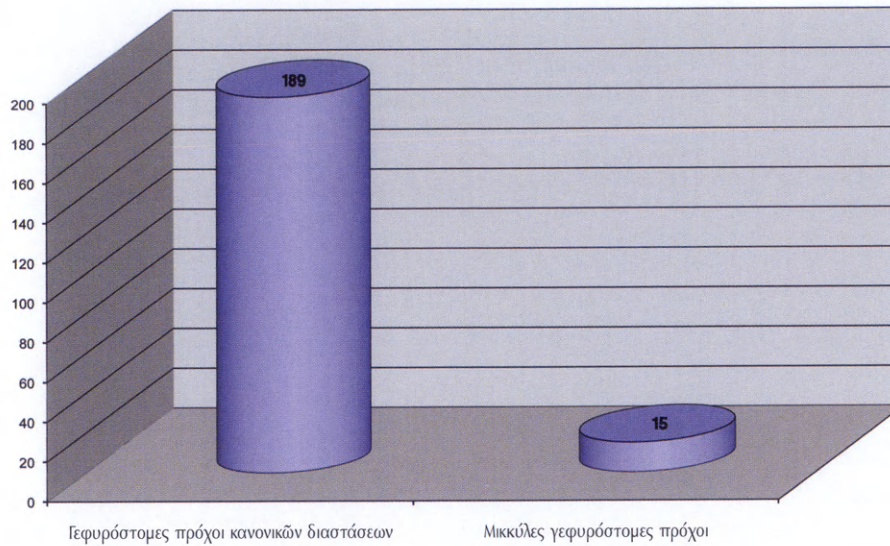

ΓΡΑΦΗΜΑ 16

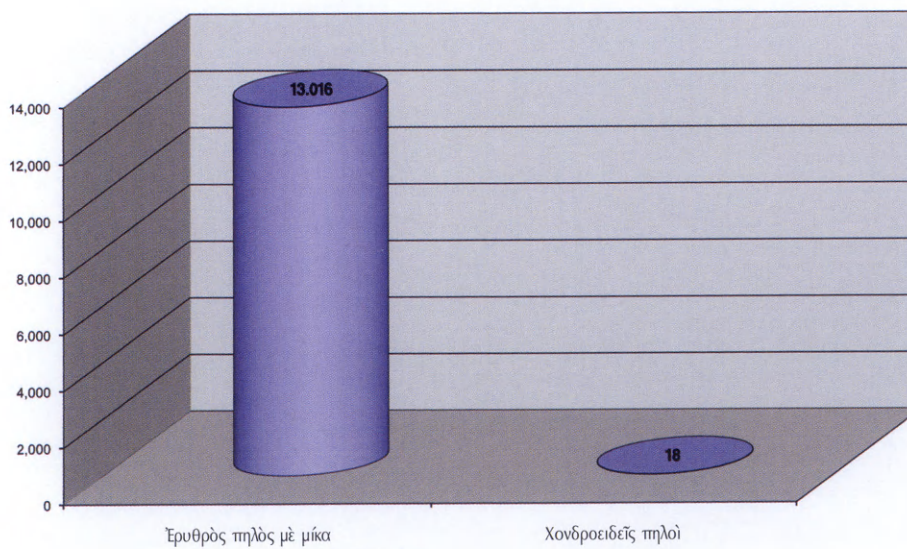
ΓΡΑΦΗΜΑ 17

Γεφυρόστομες πρόχοι - μικκύλες έκδοχες

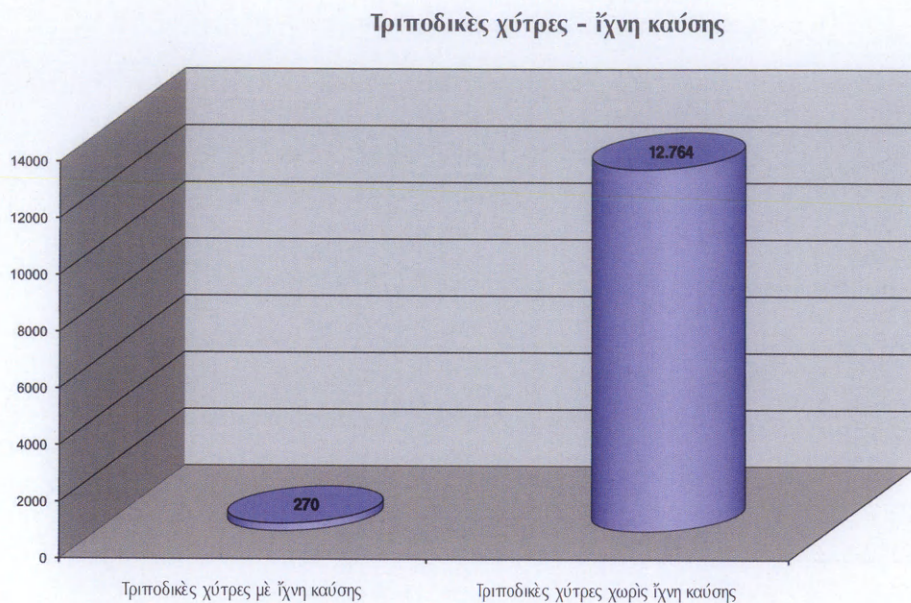
ΓΡΑΦΗΜΑ 18

Τριποδικές χύτρες - ποσοστιαία κατανομή πηλών

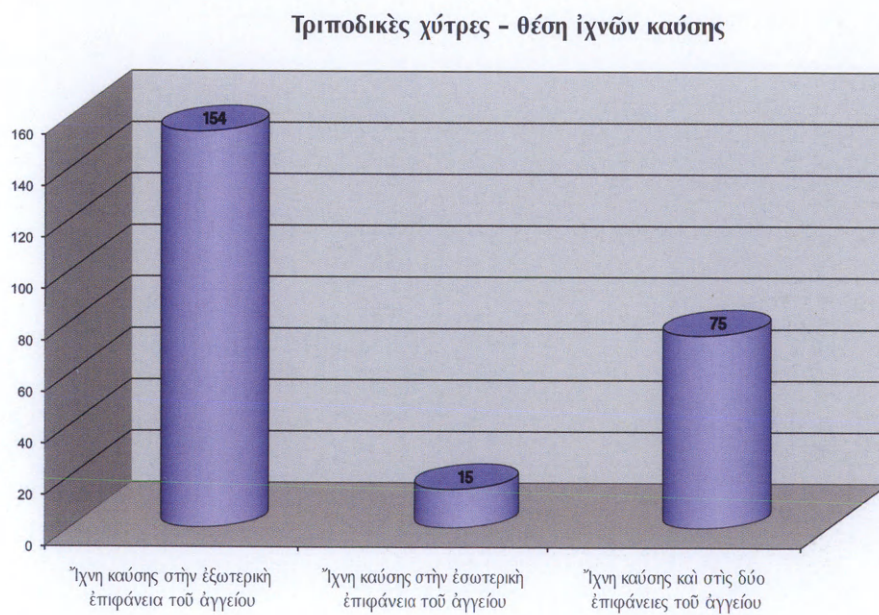

ΓΡΑΦΗΜΑ 19

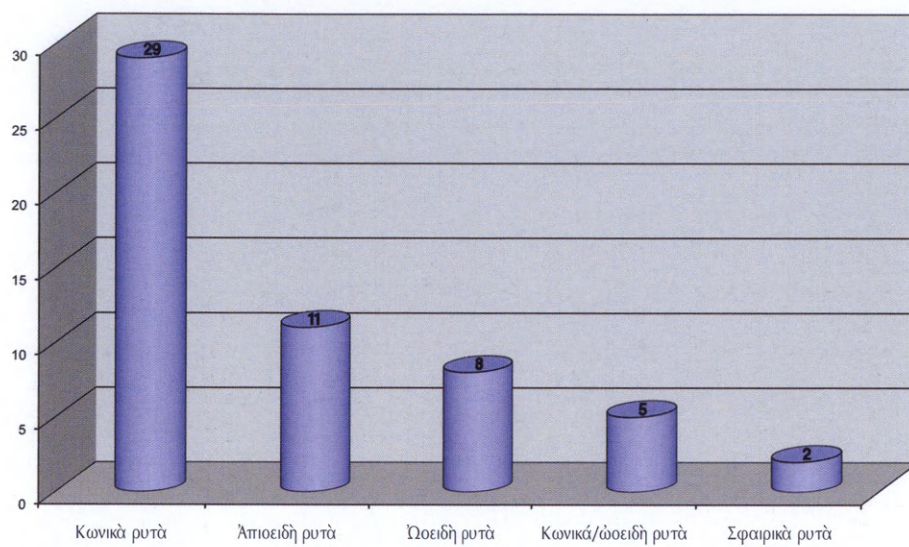

ΓΡΑΦΗΜΑ 20

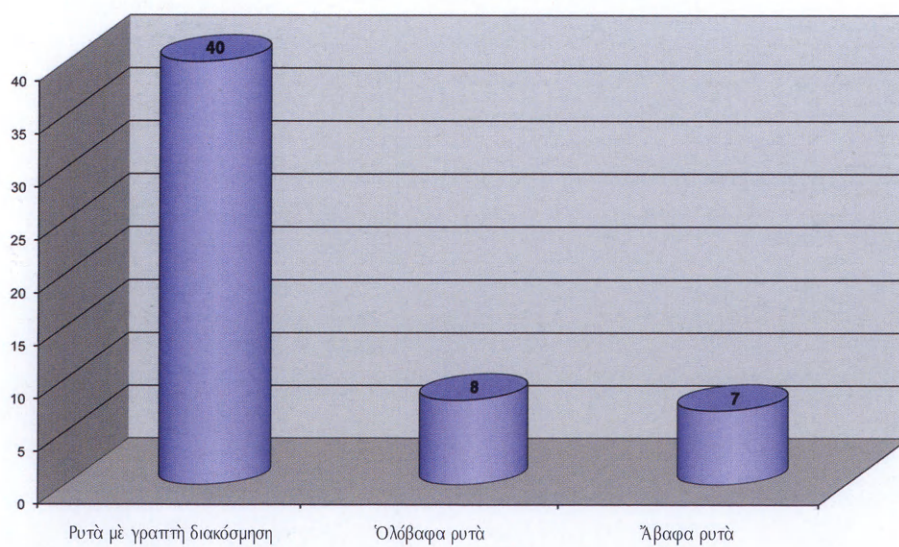
ΓΡΑΦΗΜΑ 21

Ποσοστιαία κατανομή κεραμικού υλικού ανά περίοδο

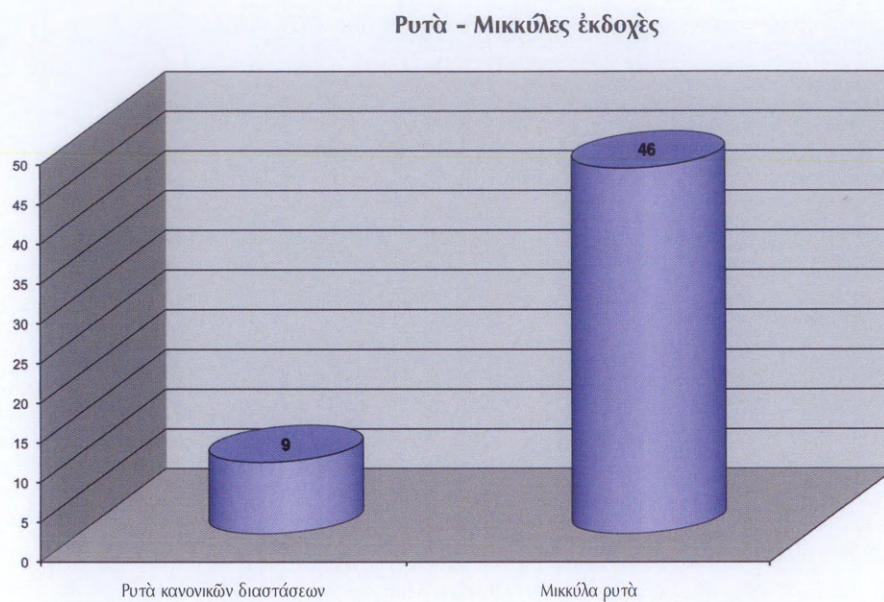
ΓΡΑΦΗΜΑ 22

Ρυτά - διακοσμητικές κατηγορίες

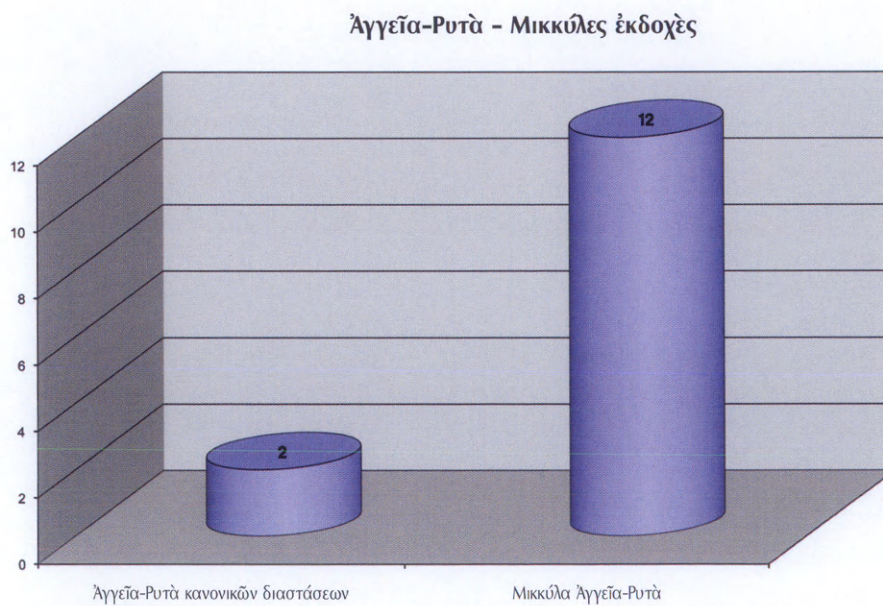

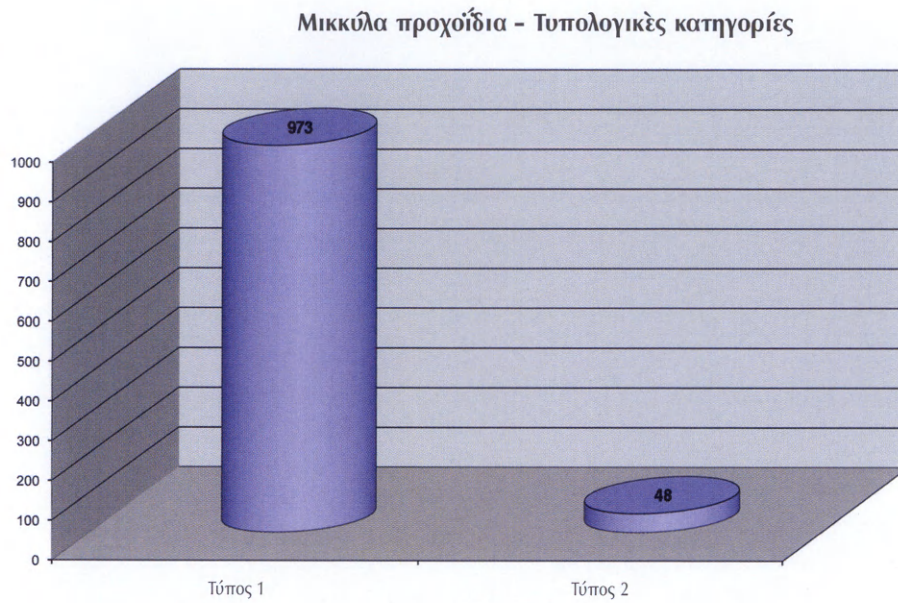
ΓΡΑΦΗΜΑ 23

ΓΡΑΦΗΜΑ 24

ΓΡΑΦΗΜΑ 25

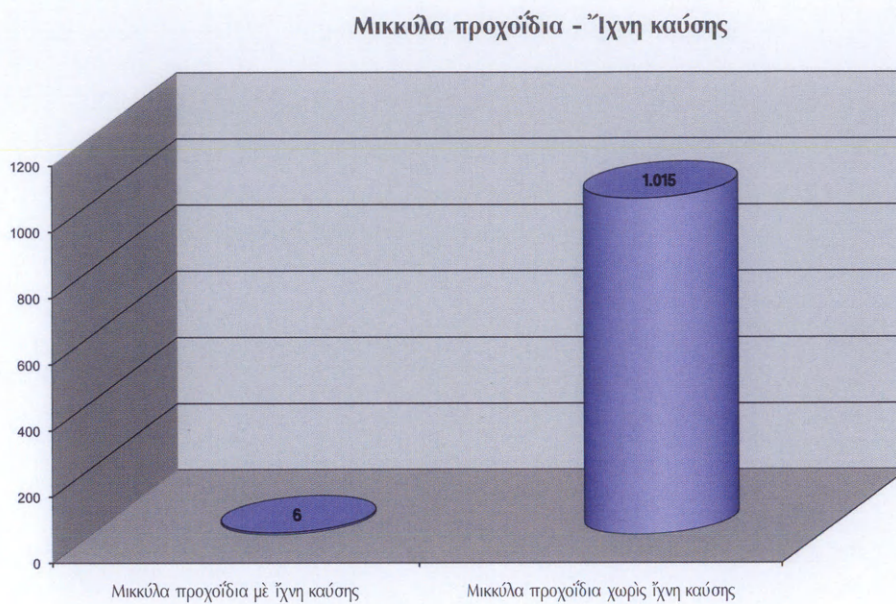

ΓΡΑΦΗΜΑ 26

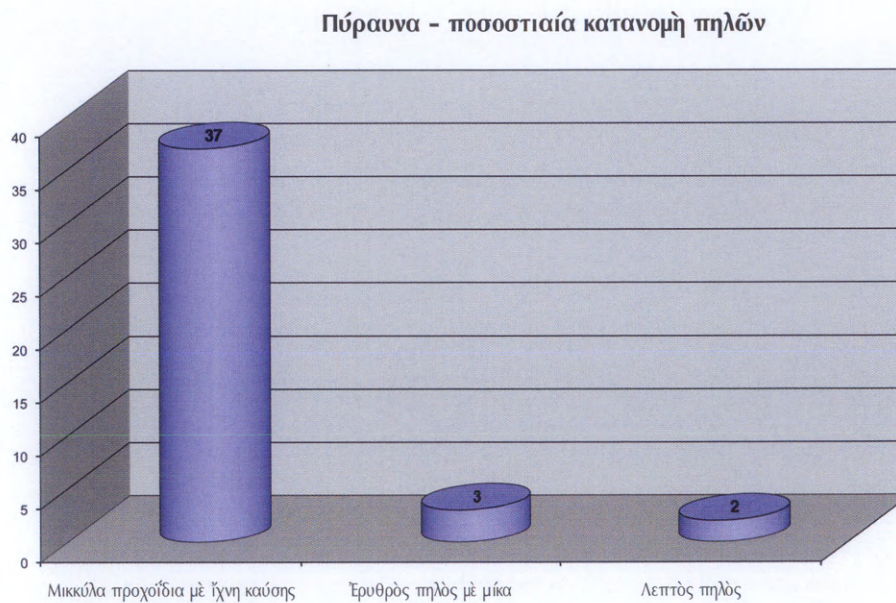

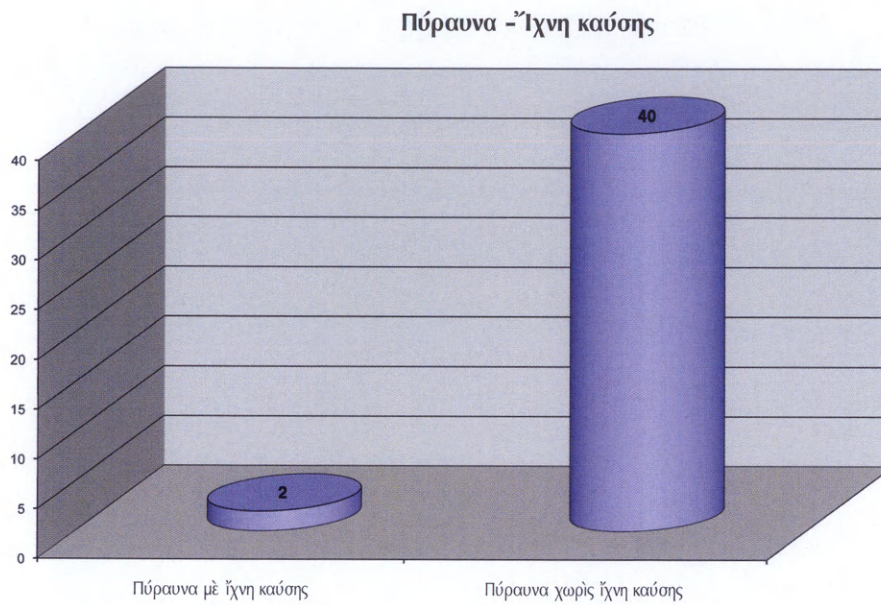
ΓΡΑΦΗΜΑ 27

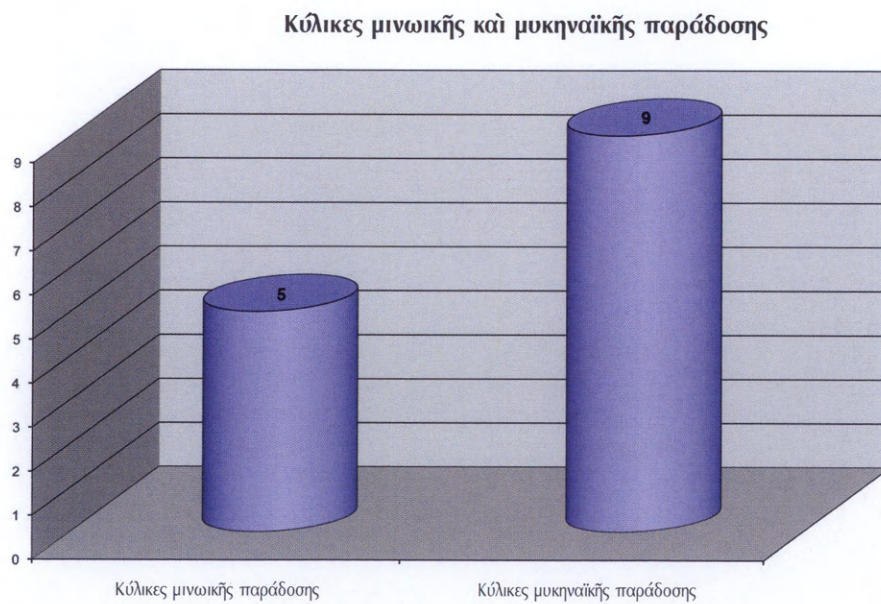
ΓΡΑΦΗΜΑ 28

ΓΡΑΦΗΜΑ 29

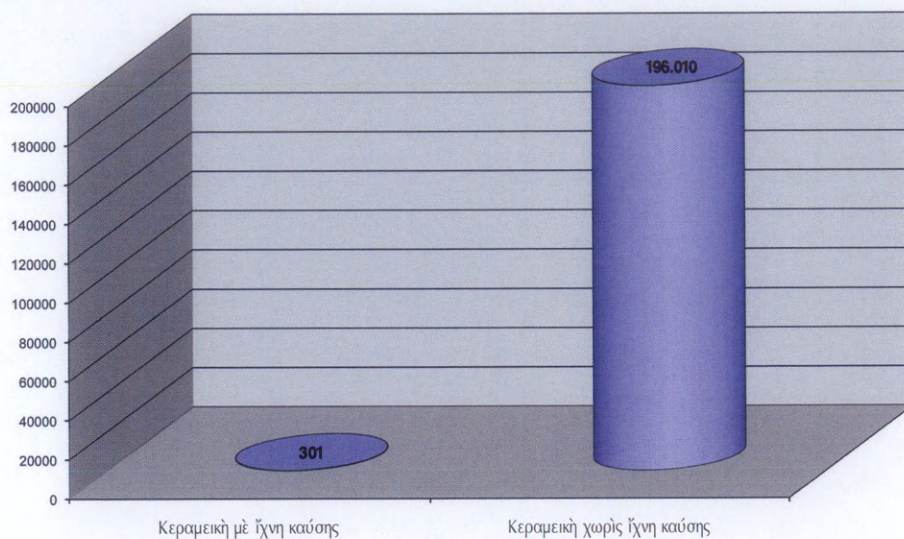
ΓΡΑΦΗΜΑ 30

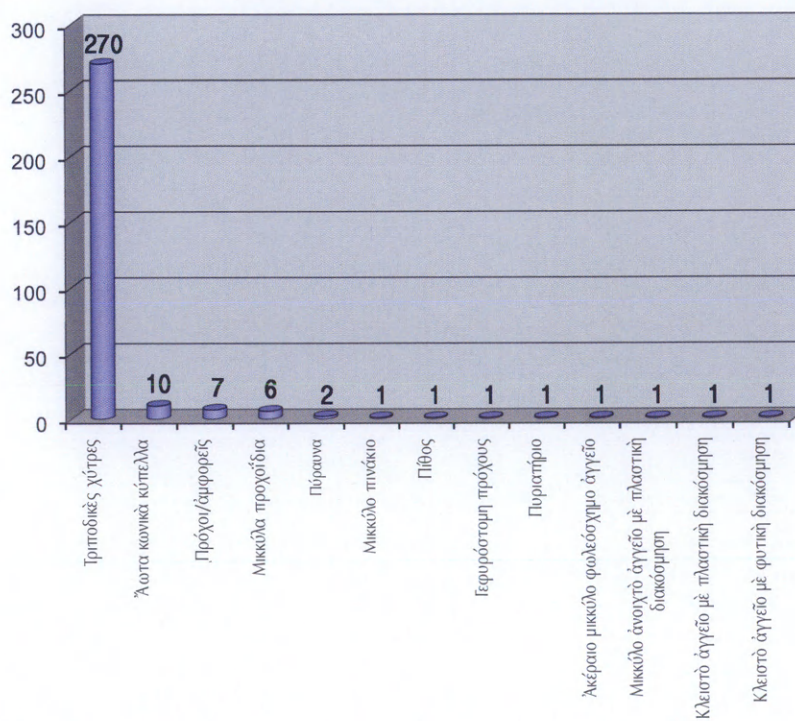
ΓΡΑΦΗΜΑ 31

Ίχνη καύσης ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ

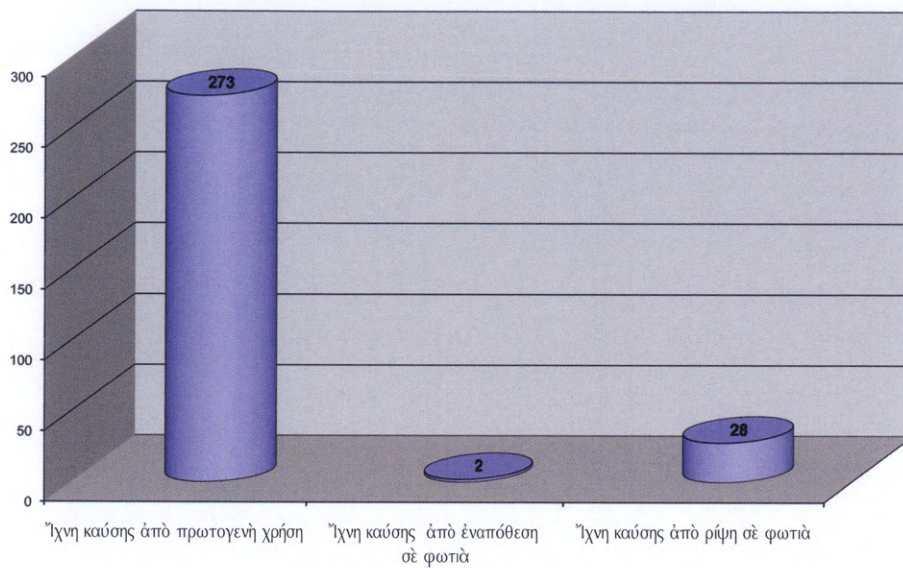
ΓΡΑΦΗΜΑ 32

Σχηματικές κατηγορίες με ἴχνη καύσης

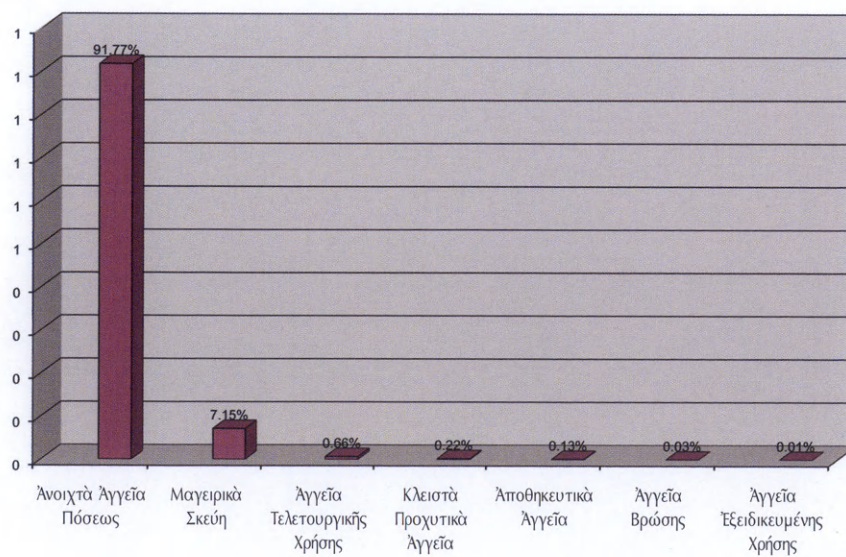
ΓΡΑΦΗΜΑ 33

Προέλευση ίχνων καύσης επί του συνόλου του κεραμικού υλικού

ΓΡΑΦΗΜΑ 34

Χρηστικές Κατηγορίες Κεραμεικής

ΧΑΡΤΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΕΝΑΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Άλεξίου 1967 Σ. Άλεξίου, *Ύστερομινωικοί τάφοι Λιμένος Κνωσοῦ (Κατσαμπᾶ)*, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 56 (Ἀθῆναι).
- Andreadaki-Vlasaki and Papadopoulou 1997 M. Andreadaki-Vlasaki and E. Papadopoulou, LM IIIA:1 Pottery from Khamalevri, Rethymnon, στὸ E. Hallager and B. P. Hallager (ἐπιμ.), *Late Minoan III Pottery Chronology and Terminology, Acts of a Meeting held at the Danish Institute at Athens, August 12-14, 1994*, Monographs of the Danish Institute at Athens, Vol. 1 (Athens), 111-155.
- Åström 1987 P. Åström, Inverted Vases in Old World Religion, *Journal of Prehistoric Religion* 1, 7-16.
- Åström 1987α P. Åström, Intentional Destruction of Grave Goods, στὸ R. Laffineur (ἐπιμ.), *THANATOS. Les Coutumes Funéraires en Égée à l'Âge du Bronze, Actes du Colloque de Liège, 21-23 avril 1986*, *Aegaeum* 1, Université de Liège (Liège), 213-218.
- Atkinson *et alii* 1904 T. D. Atkinson, R. C. Bosanquet, C. C. Edgar, A. J. Evans, D. G. Hogarth, D. Mackenzie, C. Smith and F. B. Welch, *Excavations at Phylakopi in Melos, The Society for the Promotion of Hellenic Studies Supplementary Paper 4*, MacMillan and Co (London).
- Barber 1974 R. L. N. Barber, Phylakopi 1911 and the History of the Later Cycladic Bronze Age, *BSA* 69, 1-53.
- Bergquist 1988 B. Bergquist, The Archaeology of Sacrifice: Minoan-Mycenaean versus Greek. A Brief Query into Two Sites with Contrary Evidence, στὸ R. Hägg, N. Marinatos and G. C. Nordquist (ἐπιμ.), *Early Greek Cult Practice, Proceedings of the Fifth International Symposium at the Swedish Institute at Athens, 26-29 June, 1986*, *Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen*, Vol. 4:38, 21-34.
- Bernini 1995 L. E. Bernini, Ceramics of the Early Neo-palatial Period at Palaikastro, *BSA* 90, 55-82.
- Betancourt 1980 P. P. Betancourt, Cooking Vessels from Minoan Kommos: A Preliminary Report, *UCLA Occasional Paper 7, UCLA Institute of Archaeology* (Los Angeles), 1-15.
- Betancourt 1985 P. P. Betancourt, *Ἡ Ἱστορία τῆς Μινωικῆς Κεραμεικῆς* (μτφρ.), ἐκδ. Π. Χιωτέλλη (Ἀθῆναι), Princeton University Press (Princeton, New Jersey).

- Betancourt 1990 P. P. Betancourt, *Kommos II. An Excavation on the South Coast of Crete. The Final Neolithic through Middle Minoan III Pottery*, Princeton University Press (Princeton).
- Betancourt 2001 P. P. Betancourt, The Household Shrine in the House of the Rhyta at Pseira, στὸ R. Laffineur and R. Hägg (ἐπιμ.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the Eighth International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum 22*, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 145-149.
- Bevan *et alii* 2002 A. Bevan, E. Kiriatzi, C. Knappett, E. Kappa, and S. Papachristou, The Excavation of Neopalatial deposits at Tholos (Kastri), Kythera, *BSA* 97, 55-96.
- Bloedow 1990 E. F. Bloedow, The "Sanctuary Rhyton" from Zakros: What do the Goats Mean?, στὸ *Aegaeum 6, Annales d'Archéologie Égéenne de l'Université de Liège*, (Liège), 59-78.
- Boardman 1980 J. Boardman, *Athenian Black Figure Vases. A Handbook*, Thames and Hudson (London).
- Bosanquet and Dawkins 1923 R. C. Bosanquet and R. M. Dawkins, The Unpublished Objects from the Palaikastro Excavations 1902-1906, *BSA Supplementary Paper*, No 1, Part I, MacMillan & Co Limited (London).
- Boyd-Hawes 1908 H. A. Boyd-Hawes, *Gournia, Vasiliki and Other Prehistoric Sites on the Isthmus of Ierapetra, Crete*, American Exploration Society, Free Museum of Science and Art (Philadelphia).
- Cameron 1974 M. A. S. Cameron, *A General Study of Minoan Frescoes, with particular reference to unpublished wall paintings from Knossos*, Δημοσιεύση Διδακτορική Διατριβή, University of Newcastle upon Tyne.
- Caskey 1972 J. L. Caskey, Investigations in Keos, Part II: A Conspectus of the Pottery, *Hesperia* 41, 357-401.
- Catling, Catling and Smyth 1979 E. A. Catling, H. W. Catling and D. Smyth, Knossos 1975: Middle Minoan III and Late Minoan I Houses by the Acropolis, *BSA* 74, 1-80.
- Catling 1996 H. W. Catling, Minoan and 'Minoan' Pottery at the Menelaion, Sparta, στὸ D. Evelyn, I. S. Lemos and S. Sherratt (ἐπιμ.), *Minotaur and Centaur. Studies in the Archaeology of Crete and Euboea Presented to Mervyn Popham, BAR International Series 638* (Oxford), 70-78.
- Cerceau 1985 I. Cerceau, Les Représentations Végétales dans l'Art Égéen: Problèmes d'Identification, στὸ P. Darcque and J.-C. Poursat (ἐπιμ.), *L'iconographie minoenne, Actes de la table ronde d'Athènes, 21-22 Avril 1983, BCH Supplement 11, École française d'Athènes (Athènes)*, Diffusion de Boccard (Paris), 181-184.
- Chapouthier and Joly 1936 F. Chapouthier and R. Joly, *Fouilles Exécutées à Mallia. Deuxième Rapport. Exploration de Palais (1925-1926)*, *Études Crétoises 4*, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).

- Chapouthier and Demargne 1942 F. Chapouthier and P. Demargne, *Fouilles Exécutées à Mallia. Troisième Rapport. Exploration du Palais. Bordures Orientale et Septentrionale (1927, 1928, 1931, 1932)*, *Études Crétoises* 6, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Chapouthier, Demargne and Dessenne 1962 F. Chapouthier, P. Demargne and A. Dessenne, *Fouilles Exécutées à Mallia, Quatrième Rapport: Exploration du Palais. Bordure Méridionale et Recherches Complémentaires (1929-1935 et 1946-1960)*, *Études Crétoises* 12, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Christakis 2005 K. S. Christakis, *Cretan Bronze Age Pithoi. Tradition and Trends in the Production and Consumption of Storage Containers in Bronze Age Crete, Prehistory Monographs* 18, INSTAP Academic Press, Philadelphia (Pennsylvania).
- Chrysoulaki 2001 S. Chrysoulaki, The Traostalos Peak Sanctuary: Aspects of Spatial Organisation, στο R. Laffineur and R. Hägg (ἐπιμ.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the Eighth International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum* 22, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 57-66.
- Coldstream 1978 J. N. Coldstream, Kythera and the Southern Peloponnese in the LM I Period, στο C. Doumas and H. C. Puchelt (ἐπιμ.), *Thera and the Aegean World I, Papers Presented in the Second Scientific Congress, Santorini, Greece, August 1978* (London), 389-401.
- Coldstream and Huxley 1972 J. N. Coldstream and G. L. Huxley, *Kythera. Excavations and Studies*, Faber and Faber Limited (London).
- Coldstream and Huxley 1983 J. N. Coldstream and G. L. Huxley, The Minoans of Kythera, στο R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality, Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June, 1982, Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen, Vol. 4:32*, Paul Åströms Förlag (Göteborg), 107-112.
- Cummer and Schofield 1984 W. W. Cummer and E. Schofield, *Keos. Results of Excavations Conducted by the University of Cincinnati under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. III, *Ayia Irini: House A*, Verlag Philipp von Zabern (Mainz am Rhine).
- Δαβάρης 1974 K. Δαβάρης, Άνασκαφή ΜΜ Ίερού Κορυφής Βρύσινα Ρεθύμνης, *AAA VII, Τεύχος 2*, 210-212.
- Davis 1979 J. L. Davis, Late Helladic I Pottery from Korakou, *Hesperia* 48, 235-263.
- Davis 1986 J. L. Davis, *Keos. Results of Excavations Conducted by the University of Cincinnati under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. V, *Ayia Irini: Period V*, Verlag Philipp von Zabern (Mainz am Rhine).
- Dawkins 1902-3 R. M. Dawkins, Excavations at Palaikastro. II, *BSA* 9, 290-328.
- Demakopoulou 1993 A. Demakopoulou, Argive Mycenaean Pottery: Evidence from the

- Necropolis at Kokla, στὸ C. Zerner, P. Zerner and J. Winder (ἐπιμ.), *WACE and BLEGEN: Pottery as Evidence for Trade in the Aegean Bronze Age 1939-1989, Proceedings of the International Conference held at the American School of Classical Studies, Athens, December 2-3, 1989*, J.C. Gieben (Amsterdam), 57-75.
- Demargne and Gallet de Santerre 1953 P. Demargne and H. Gallet de Santerre, *Fouilles Exécutées à Mallia. Exploration des Maisons et Quartiers d'Habitation (1921-1948)*, Fasc. I, *Études Crétoises* 9, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Detournay, Poursat and Vandenaabeele 1980 B. Detournay, J.-C. Poursat and F. Vandenaabeele, *Fouilles Exécutées à Mallia. Le Quartier Mu*, Vol. II. *Vases de Pierre et de Métal, Vannerie, Figurines et Reliefs d'Applique, Éléments de Parure et de Décoration, Armes Sceaux, et Empreintes*, *Études Crétoises* 26, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Dickinson 1994 O. Dickinson, *The Aegean Bronze Age*, Cambridge University Press (Cambridge).
- Dimopoulou 1999 N. Dimopoulou, The Marine Style Ewer from Poros, στὸ P. P. Betancourt, V. Karageorghis, R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *MELETEMATA. Studies in Aegean Archaeology Presented to Malcolm H. Wiener as he Enters his 65th Year*, *Aegaeum* 20, Vol. I, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 217-226.
- Di Stefano 2003 G. Di Stefano, Vasi Greci Miniaturisci dalle Necropoli Classiche della Sicilia: Il Caso di Camarina. Giocattoli dalle Tombe, στὸ B. Schmalz and M. Söldner (ἐπιμ.), *Griechische Keramik im kulturellen Kontext, Akten des Internationalen Vasen-Symposiums in Kiel, vom 24 bis 28.9.2001, veranstaltet durch das Archäologische Institut der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel*, Scriptorium (München), 38-45.
- Driessen and MacDonald 1997 J. Driessen and C. F. MacDonald, *The Troubled Island. Minoan Crete Before and After the Santorini Eruption*, *Aegaeum* 17, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège).
- Edgar 1904 C. C. Edgar, Excavations at Phylakopi in Melos, *BSA Supplementary Paper* No. 4, MacMillan and Co Limited (London).
- Ekroth 2003 G. Ekroth, Small Pots, Poor People? The Use and Function of Miniature Pottery as Offerings in Archaic Sanctuaries in the Argolid and the Corinthia, στὸ B. Schmalz and M. Söldner (ἐπιμ.), *Griechische Keramik im kulturellen Kontext, Akten des Internationalen Vasen-Symposiums in Kiel, vom 24 bis 28.9.2001, veranstaltet durch das Archäologische Institut der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel*, Scriptorium (München), 34-37.
- Evans 1921 Sir A. Evans, *The Palace of Minos at Knossos*, Vol. I. *The Neolithic and Early and Middle Minoan Ages*, MacMillan and Co Limited (London).
- Evans 1928 Sir A. Evans, *The Palace of Minos at Knossos*, Vol. II, MacMillan and Co Limited (London).

- Evans 1935 Sir A. Evans, *The Palace of Minos at Knossos*, Vol. IV, Part I, MacMillan and Co Limited (London).
- Foster 1982 K. P. Foster, *Minoan Ceramic Relief, Studies in Mediterranean Archaeology* 64, Paul Åströms Förlag (Göteborg).
- French 1965 E. B. French, Late Helladic IIIA2 Pottery from Mycenae, *BSA* 60, 159-202.
- French 1967 E. B. French, Pottery from Late Helladic IIIB1 Destruction Contexts at Mycenae, *BSA* 62, 149-193.
- Georgiou 1979 H. S. Georgiou, Late Minoan Incense Burners, *AJA* 83:4, 427-435.
- Georgiou 1986 H. S. Georgiou, *Keos. Results of Excavations Conducted by the University of Cincinnati under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. VI, *Ayia Irini: Specialized Domestic and Industrial Pottery*, Verlag Philipp von Zabern (Mainz am Rhine).
- Gesell 1976 G. C. Gesell, The Minoan Snake Tube: A Survey and Catalogue, *AJA* 80, 247-259.
- Gesell 1985 G. C. Gesell, *Town, Palace and House Cult in Minoan Crete, Studies in Mediterranean Archaeology* 57, Paul Åströms Förlag (Göteborg).
- Gesell 1999 G. C. Gesell, Ritual Kalathoi in the Shrine at Kavousi, στὸ P. P. Betancourt, V. Karageorghis, R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *MELETEMATA. Studies in Aegean Archaeology Presented to Malcolm H. Wiener as he Enters his 65th Year, Aegaeum* 20, Vol. I, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 283-288.
- Gill 1985 M. A. V. Gill, Some Observations on Representations of Marine Animals in Minoan Art, and their Identification, στὸ P. Darcque and J.-C. Poursat (ἐπιμ.), *L'Iconographie minoenne, Actes de la table ronde d'Athènes, 21-22 Avril 1983, BCH Supplement* 11, École française d'Athènes (Athènes), Diffusion de Boccard (Paris), 63-81.
- Gillis 1990 C. Gillis, *Minoan Conical Cups. Form, Function and Significance, Studies in Mediterranean Archaeology* 89, Paul Åströms Förlag (Göteborg).
- Hägg 1982 R. Hägg, On the Nature of the Minoan Influence in Early Mycenaean Messenia, *Opuscula Atheniensi* 14 (Stockholm), 27-37.
- Hägg 1983 R. Hägg, Degrees and Character of the Minoan Influence on the Mainland, στὸ R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality, Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June, 1982, Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen*, Vol. 4:32, Paul Åströms Förlag (Göteborg), 119-122.
- Hägg 2000 R. Hägg, Personal Religion among the Minoans, *Πεπραγμένα τοῦ Ἡ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, Ἡράκλειο, 9-14 Σεπτεμβρίου 1996*, Τόμος Α1, Ἑταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν (Ἡράκλειο Κρήτης), 531-534.
- Hallager 1997 B. P. Hallager, The Late Minoan Goblet, Kylix, and Footed Cup, στὸ E. Hallager and B. P. Hallager (ἐπιμ.), *Late Minoan III Pottery*

- Chronology and Terminology, Acts of Meeting held at the Danish Institute at Athens, August 12-14, 1994, Monographs of the Danish Institute at Athens, Vol. 1 (Athens), 15-56.*
- Hiller 1993 S. Hiller, Minoan and Minoanising Pottery on Aegina, στὸ C. Zerner, P. Zerner and J. Winder (ἐπιμ.), *WACE and BLEGEN: Pottery as Evidence for Trade in the Aegean Bronze Age 1939-1989, Proceedings of the International Conference held at the American School of Classical Studies, Athens, December 2-3, 1989*, J. C. Gieben (Amsterdam), 97-199.
- Hiller 1996 S. Hiller, Knossos and Pylos. A Case of Special Relationship?, στὸ W. F. Baker, R. F. Willetts and C. Davaras (ἐπιμ.), *Cretan Studies* 5, Adolf M. Hakert (Amsterdam), 73-83.
- Hiller 2001 S. Hiller, Potnia/Potnios Aigon. On the Religious Aspects of Goats in the Aegean Late Bronze Age, στὸ R. Laffineur and R. Hägg (ἐπιμ.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the Eighth International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum* 22, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 293-304.
- Hood 1992 S. Hood, Cretans in Laconia?, στὸ J. M. Sanders (ἐπιμ.), *ΦΙΛΟΛΑΚΩΝ. Lakonian Studies in Honour of Hector Catling, The Managing Committee, British School at Athens, Oxbow Books (London), 135-139.*
- Hood 1996 S. Hood, Back to Basics with Middle Minoan IIIB, στὸ D. Evelyn, I. S. Lemos and S. Sherratt (ἐπιμ.), *Minotaur and Centaur. Studies in the Archaeology of Crete and Euboea Presented to Mervyn Popham, BAR International Series* 638 (Oxford), 10-16.
- Immerwahr 1990 S. A. Immerwahr, *Aegean Painting in the Bronze Age*, The Pennsylvania State University Press (University Park and London).
- Jones 1993 R. E. Jones, Appendix: Chemical Analysis of some Mycenaean Vases from Kokla, στὸ C. Zerner, P. Zerner and J. Winder (ἐπιμ.), *WACE and BLEGEN: Pottery as Evidence for Trade in the Aegean Bronze Age 1939-1989, Proceedings of the International Conference held at the American School of Classical Studies, Athens, December 2-3, 1989*, J. C. Gieben (Amsterdam), 76-80.
- Jones and Rutter 1977 R. E. Jones and J. B. Rutter, Resident Minoan Potters on the Greek Mainland? Pottery Composition Analyses from Ayios Stephanos, *Archaeometry* 19, 211-219.
- Kanta 1997 A. Kanta, LM IIIB and LM IIIC Pottery Phases: Some Problems of Definition, στὸ E. Hallager and B. P. Hallager (ἐπιμ.), *Late Minoan III Pottery Chronology and Terminology, Acts of Meeting held at the Danish Institute at Athens, August 12-14, 1994, Monographs of the Danish Institute at Athens, Vol. 1 (Athens), 83-101.*
- Kanta and Rocchetti 1989 A. Kanta and L. Rocchetti, *Scavi a Nerokourou, Kydonias, Fasc. I, Ricerche Greco-Italiane in Creta Occidentale - I, Incunabula Graeca* 91, Edizioni dell'Ateneo (Roma).

- Καρέτσου 1974 Ά. Καρέτσου, Ίερό Κορυφῆς Γιούχτα, *ΠΑΕ* (Αθήναι 1976), 228-239.
- Καρέτσου 1975 Ά. Καρέτσου, Τὸ Ίερό Κορυφῆς τοῦ Γιούχτα, *ΠΑΕ* (Αθήναι 1977), 330-342.
- Καρέτσου 1976 Ά. Καρέτσου, Τὸ Ίερό Κορυφῆς Γιούχτα, *ΠΑΕ* (Αθήναι 1979), 408-418.
- Καρέτσου 1978 Ά. Καρέτσου, Τὸ Ίερό Κορυφῆς τοῦ Γιούχτα, *ΠΑΕ* (Αθήναι 1980), 232-258.
- Καρέτσου 1979 Ά. Καρέτσου, Τὸ Ίερό Κορυφῆς τοῦ Γιούχτα, *ΠΑΕ* (Αθήναι 1981), 280-281.
- Καρέτσου 1980 Ά. Καρέτσου, Τὸ Ίερό Κορυφῆς τοῦ Γιούχτα (1979-1980), *ΠΑΕ* (Αθήναι 1982), 337-353.
- Καρέτσου 1981 Ά. Καρέτσου, Τὸ Ίερό Κορυφῆς τοῦ Γιούχτα, *ΠΑΕ* (Αθήναι 1984), 405-408.
- Καστριώτης 1924-25 Π. Καστριώτης, Νέα Προσκτήματα Ἐθνικοῦ Μουσείου ἀπὸ τοῦ 1923-1925, *ΑΔ* 9 (Αθήναι 1927), 18-19.
- Kiriati 2003 E. Kiriati, Sherds, Fabrics and Clay Sources: Reconstruction of the Ceramic Landscapes of Prehistoric Kythera, στὸ R. Laffineur and Th. G. Palaima (ἐπιμ.), *METRON: Measuring the Aegean Bronze Age, Aegaeum* 24, *Proceedings of the 9th International Aegean Conference, New Haven, Yale University, 18-21 April 2002, Aegaeum* 24, Université de Liège, and University of Texas at Austin (Liège), 123-130.
- Knappett 1999 C. Knappett, Can't Live Without Them-Producing and Consuming Minoan Conical Cups, στὸ P. P. Betancourt, V. Karageorghis, R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *MELETEMATA. Studies in Aegean Archaeology Presented to Malcolm H. Wiener as he Enters his 65th Year, Aegaeum* 20, Vol. II, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 415-420.
- Knappett
ὕπὸ δημοσίευση C. Knappett, Networks of Meaning in Material Culture: A Situated Semiotic Perspective, στὸ M. Jessen, N. Johansen and H. J. Jensen (ἐπιμ.), *Excavating the Mind*.
- Knappett and Cunningham
2003 C. Knappett and T. F. Cunningham, Three Neopalatial Deposits from Palaikastro, East Crete, *BSA* 98, 107-187.
- Koehl 1981 R. B. Koehl, The Functions of Aegean Bronze Age Rhyta, στὸ R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *Sanctuaries and Cults in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the First International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 12-13 May 1980. Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen, Vol. 4:27, Paul Åströms Förlag, 1 (Stockholm)*, 79-188.
- Koehl 1990 R. B. Koehl, The Rhyta from Akrotiri and Some Preliminary Observations on their Functions in Selected Contexts, στὸ D. A. Hardy, C. Dumas, J. A. Sakellarakis and P. M. Warren (ἐπιμ.), *Thera and the Aegean World III, Vol 1. Archaeology, Proceedings of the Third International Congress, Santorini, Greece, 3-9 September 1989, The Thera Foundation (London)*, 350-362.

- Koehl 2000 R. B. Koehl, Minoan Rhyta in Egypt, στο Ά. Καρέτσου (έπιμ.), *Κρήνη-Αίγυπτος. Πολιτισμικοί Δεσμοί τριών Χιλιετιών*, Ύπουργείο Πολιτισμοῦ, Αρχαιολογικὸ Μουσείο Ἡρακλείου (Ἀθήναι), 94-100.
- Koehl 2006 R. B. Koehl, *Aegean Bronze Age Rhyta, Prehistory Monographs* 19, INSTAP Academic Press (Philadelphia).
- Konsolaki-Yannopoulou 2001 E. Konsolaki-Yannopoulou, New Evidence for the Practice of Libations in the Aegean Bronze Age, στο R. Laffineur and R. Hägg (έπιμ.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the 8th International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum* 22, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 213-220.
- Kontorli-Papadopoulou 1996 L. Kontorli-Papadopoulou, *Aegean Frescoes of Religious Character, Studies in Mediterranean Archaeology* 117, Paul Åströms Förlag (Göteborg).
- Korres 1983 G. S. Korres, The Relations between Crete and Messenia in the Late Middle Helladic and the Early Late Helladic Period, στο R. Hägg and N. Marinatos (έπιμ.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality, Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June, 1982*, Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen, Vol. 4:32, Paul Åströms Förlag (Göteborg), 141-152.
- Levi 1976 D. Levi, *Festòs e la Civiltà Minoica*, Vol. I, *Incunabula Graeca* 60, Editioni dell'Ateneo (Roma).
- Levi and Carinci 1988 D. Levi and F. Carinci, *Festòs e la Civiltà Minoica*, Fasc. II, *L'Arte Festia nell'Età Protopalaziale. Ceramica ed Altri Materiali, Incunabula Graeca*, Vol. 77, Edizioni dell'Ateneo (Roma).
- Lolos 1985 J. G. Lolos, *The Late Helladic I Pottery of the Southwestern Peloponnesos and its Local Characteristics*, Δημοσίευτη Διδακτορικὴ Διατριβή, University of London, Bedford College.
- MacDonald 1990 C. F. MacDonald, Destruction and Construction in the Palace at Knossos: LM IA-B, στο D. A. Hardy and A. C. Renfrew (έπιμ.), *Thera and the Aegean World III*, Vol 3. *Chronology, Proceedings of the Third International Congress, Santorini, Greece, 3-9 September 1989*, The Thera Foundation (London), 82-88.
- MacDonald 1996 C. F. MacDonald, Notes on Some Late Minoan IA Contexts from the Palace of Minos and its Immediate Vicinity, στο D. Evely, I. S. Lemos and S. Sherratt (έπιμ.), *Minotaur and Centaur. Studies in the Archaeology of Crete and Euboea Presented to Mervyn Popham, BAR International Series* 638 (Oxford), 17-26.
- MacDonald 2004 C. F. MacDonald, Ceramic and Contextual Confusion in the Old and New Palace Periods, στο G. Cadogan, E. Hatzaki and A. Vasilakis (έπιμ.), *Knossos: Palace, City, State, Proceedings of the Conference in Herakleion organised by the British School at Athens and the 23rd Ephoreia of Prehistoric and Classical Antiquities of Herak-*

- leion, in November 2000, for the Centenary of Sir Arthur Evans's Excavations at Knossos, The British School at Athens, BSA Studies 12 (London), 239-251.*
- MacDonald and Knappett 2007 C. F. MacDonald and C. Knappett, *Protopalatial Deposits in Early Magazine A and the South-West Houses, BSA Supplementary Volume 41, The British School at Athens (London).*
- MacGillivray 1998 J. A. MacGillivray, *Knossos: Pottery Groups of the Old Palace Period, The British School at Athens, BSA Studies 5, (London).*
- MacGillivray et alii 1988 J. A. MacGillivray, L. H. Sackett, J. Driessen, C. MacDonald and D. Smyth, *Excavations at Palaikastro, 1987, BSA 83, 259-282.*
- MacGillivray et alii 1989 J. A. MacGillivray, L. H. Sackett, J. Driessen, R. Bridges and D. Smyth, *Excavations at Palaikastro, 1988, BSA 84, 417-445.*
- MacGillivray et alii 1991 J. A. MacGillivray, L. H. Sackett, J. M. Driessen, A. Farnoux, and D. Smyth, *Excavations at Palaikastro 1990, BSA 86, 121-148.*
- MacGillivray et alii 1992 J. A. MacGillivray, L. H. Sackett, J. M. Driessen and S. Hemingway, *Excavations at Palaikastro 1991, BSA 87, 121-152.*
- Marinatos 1986 N. Marinatos, *Minoan Sacrificial Ritual. Cult Practice and Symbolism, Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen, 8:9, Paul Åströms Förlag (Stockholm).*
- Marinatos 1993 N. Marinatos, *Minoan Religion. Ritual, Image, and Symbol, Studies in Comparative Religion, University of South Carolina Press (Columbia).*
- Marinatos 1969 Sp. Marinatos, *Excavations at Thera II (1968 season), Βιβλιοθήκη της ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 64 (Ἀθήναι).*
- Marinatos 1974 Sp. Marinatos, *Excavations at Thera VI (1972 season), Βιβλιοθήκη της ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 64 (Ἀθήναι).*
- Marthari 1993 M. Marthari, *The Ceramic Evidence for Contacts between Thera and the Greek Mainland, στὸ C. Zerner, P. Zerner and J. Winder (ἐπιμ.), WACE and BLEGEN: Pottery as Evidence for Trade in the Aegean Bronze Age 1939-1989, Proceedings of the International Conference held at the American School of Classical Studies, Athens, December 2-3, 1989, J. C. Gieben (Amsterdam), 249-256.*
- Martlew 1988 H. Martlew, *Domestic Coarse Pottery in Bronze Age Crete, στὸ E. B. French and K. A. Wardle (ἐπιμ.), Problems in Greek Prehistory, Papers Presented at the Centenary Conference of the British School of Archaeology at Athens, Manchester, April 1986, Bristol Classical Press (Bristol), 421-424.*
- Matthaus 1977-8 H. Matthaus, *Eine Minoische Reliefscherbe in Marburg, Marburger Winkelmann Programm, 11-20.*
- Militello 1998 P. Militello, *Haghia Triada I. Gli Affreschi, Monografie della Scuola Archeologica di Atene e delle Missioni Italiane in Oriente 9, Aldo Ausilio Editore in Padova, Bottega d'Érasmo.*
- Morgan 1988 L. Morgan, *The Miniature Wall Paintings of Thera, Cambridge University Press (Cambridge).*

- Morris and Peatfield 1995 C. E. Morris and A. A. D. Peatfield, Pottery from the Peak Sanctuary of Atsipadhes Korakias, Αγ. Vasiliou, Rethymnon, *Πεπραγμένα τοῦ Ζ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Τόμος Α2, Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία Ρεθύμνης (Ρέθυμνο), 643-647.
- Mountjoy 1976 P. A. Mountjoy, Late Helladic IIIB1 Pottery Dating the Construction of the South House at Mycenae, *BSA* 71, 77-111.
- Mountjoy 1985 P. A. Mountjoy, Ritual Associations for LM IB Marine Style Vases, στὸ P. Darcque and J.-C. Poursat (ἐπιμ.), *L'Iconographie minoenne, Actes de la table ronde d'Athènes, 21-22 Avril 1983, BCH Supplement* 11, École française d'Athènes (Athènes), Diffusion de Boccard (Paris), 231-242.
- Mountjoy 1986 P. A. Mountjoy, *Mycenaean Decorated Pottery: A Guide to Identification, Studies in Mediterranean Archaeology* 73, Paul Åströms Förlag (Göteborg).
- Mountjoy 1999 P. A. Mountjoy, *Regional Mycenaean Decorated Pottery*, Deutsches Archäologisches Institut, Verlag Marie Leidorf GmbH (Rahden, Westfalia).
- Μπάνου 2012 Αἰμ. Μπάνου, Μικροαντικείμενα Μινωικῶν χρόνων ἀπὸ πηλὸ, λίθο καὶ πολύτιμες ὕλες στὸ Γιάννη Σακελλαράκη (ἐπιστ. ἐπιμ.), *Κύθηρα. Τὸ Μινωικὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Ἅγιο Γεώργιο στὸ Βουνό. 2: Τὰ Εὐρήματα*, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 276 (Ἀθῆναι), 249-507.
- Myres 1902-3 J. L. Myres, Excavations at Palaikastro II. The Sanctuary-Site of Petsofa, *BSA* 9, 356-387.
- Niemeier 2005 W.-D. Niemeier, Minoans, Mycenaeans, Hittites and Ionians in Western Asia Minor. New Excavations in Bronze Age Miletus-Millawanda, στὸ A. Villing (ἐπιμ.), *The Greeks in the East, The British Museum Research Publication* 157, The British Museum Press (London), 1-36.
- Νικολαΐδου 1994 Μ. Νικολαΐδου, Ὁ Διπλὸς Πέλεκος στὴν Εἰκονογραφία τῶν Μινωικῶν Σκευῶν. Προσεγγίσεις στὴ Δυναμικὴ τοῦ Μινωικοῦ Θρησκευτικοῦ Συμβολισμοῦ, Ἀδημοσίευτη Διδακτορικὴ Διατριβή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Nilsson 1950 M. P. Nilsson, *The Minoan Mycenaean Religion and its Survival in Greek Religion*, C. W. K. Gleerup (Lund).
- Nowicki 1994 K. Nowicki, Some Remarks on the Pre-and Protopalatial Peak Sanctuaries in Crete, *Aegean Archaeology* 1 (Warsaw), 31-48.
- Overbeck 1989 J. C. Overbeck, *Keos. Results of Excavations Conducted by the University of Cincinnati under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. VII, *Ayia Irini: Period IV. The Stratigraphy and the Find Deposits*, Verlag Philipp von Zabern (Mainz am Rhine).
- Panagiotaki 1999 M. Panagiotaki, *The Central Palace Sanctuary at Knossos, BSA Supplementary Volume* 31, The British School at Athens (Athens).

- Parke 1977 H. W. Parke, *Festivals of the Athenians*, Thames and Hudson (London).
- Peatfield 1983 A. Peatfield, The Topography of Minoan Peak Sanctuaries, *BSA* 78, 273-280.
- Peatfield 1987 A. Peatfield, Palace and Peak: the Political and Religious Relationship between Palaces and Peak Sanctuaries, στο R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *The Function of the Minoan Palaces, Proceedings of the Fourth International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 10-16 June, 1984*, Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen, Vol. 4:35 (Stockholm), 89-93.
- Peatfield 1990 A. Peatfield, Minoan Peak Sanctuaries: History and Society, *Opuscula Atheniensia* 18, Paul Åströms Förlag (Stockholm), 117-131.
- Peatfield 1992 A. Peatfield, Rural Ritual in Bronze Age Crete: the Peak Sanctuary at Atsipadhes, *Cambridge Archaeological Journal* 2 (1), 59-87.
- Peatfield 2000 A. Peatfield, Minoan Religion for Ordinary People, *Πεπραγμένα τοῦ Ἡ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, Ἡράκλειο, 9-14 Σεπτεμβρίου 1996*, Τόμος Α3, Ἑταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν (Ἡράκλειο Κρήτης), 9-17.
- Pelon 1970 O. Pelon, *Fouilles Exécutées à Mallia. Explorations des Maisons et Quartiers d'Habitation (1963-1966)*, Fasc. 3, *Études Crétoises* 16, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Pernier 1935 L. Pernier, *Il Palazzo Minoico di Festòs: Scavi e Studi della Missione Archeologica Italiana a Creta dal 1900 al 1934*, Vol. 1, *Gli Strati più Antichi e il primo Palazzo*, Istituto d'Archeologia e Storia dell'Arte, La Libreria Dello Stato (Roma).
- Pernier and Banti 1951 L. Pernier and L. Banti, *Il Palazzo Minoico di Festòs: Scavi e Studi della Missione Archeologica Italiana a Creta dal 1900 al 1934, Il Secondo Palazzo*, Vol. II, Istituto d'Archeologia e Storia dell'Arte, La Libreria dello Stato (Roma).
- Πλάτων 1951 Ν. Πλάτων, Τὸ Ἱερὸν Μαζᾶ καὶ τὰ Μινωϊκὰ Ἱερὰ Κορυφῆς, *Κρητικά Χρονικά* 1 (Ἡράκλειον Κρήτης), 96-160.
- Πλάτων 1974 Ν. Πλάτων, *Ζάκρος. Τὸ Νέον Μινωϊκὸν Ἀνάκτορον*, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 78α (Ἀθῆναι).
- Popham 1974 M. Popham, Trial KV (1969), a Middle Minoan Building at Knossos, *BSA* 69, 181-194.
- Popham 1977 M. Popham, Notes from Knossos. Part I, *BSA* 72, 185-195.
- Popham 1984 M. Popham, *The Minoan Unexplored Mansion at Knossos*, *BSA Supplementary Volume* 17, Thames and Hudson (London).
- Richter 1987 G. M. A. Richter, *A Handbook of Greek Art*, Phaidon Press Limited (Oxford).
- Rutkowski 1986 B. Rutkowski, *The Cult Places of the Aegean*, Yale University Press (New Haven and London).
- Rutkowski 1988 B. Rutkowski, Minoan Peak Sanctuaries. The Topography and the Architecture, στο R. Laffineur (ἐπιμ.), *Aegaeum* 2, *Annales d'Archéologie Égéenne de l'Université de Liège. Histoire de l'art et archéologie de la Grèce antique*, Université de Liège (Liège), 71-99.

- Rutkowski 1991 B. Rutkowski, *Petsofas. A Cretan Peak Sanctuary*, Art and Archaeology (Warsaw).
- Rutter 1983 J. B. Rutter, Some Observations on the Cyclades in the Later Third and Early Second Millenia B.C., *AJA* 87, 69-76.
- Rutter and Rutter 1976 J. B. Rutter and S. H. Rutter, *The Transition to Mycenaean. A Stratified Middle Helladic II to Late Helladic IIA Pottery Sequence from Ayios Stephanos in Lakonia*, *Monumenta Archaeologica* 4 (Los Angeles).
- Rutter and Zerner 1983 J. B. Rutter and C. Zerner, Early Hellado-Minoan Contacts, στὸ R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality, Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June, 1982*, *Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen*, Vol. 4:32, Paul Åströms Förlag (Göteborg), 75-83.
- Sackett 1996 L. H. Sackett, A Bull's Head Rhyton from Palaikastro, στὸ D. Evelyn, I. S. Lemos and S. Sherratt (ἐπιμ.), *Minotaur and Centaur. Studies in the Archaeology of Crete and Euboea Presented to Mervyn Popham*, *BAR International Series* 638 (Oxford), 51-58.
- Sackett and Popham 1970 L. H. Sackett and M. Popham, Excavations at Palaikastro VII, *BSA* 65, 203-242.
- Sakellarakis 1992 Y. Sakellarakis, *The Mycenaean Pictorial Style in the National Archaeological Museum of Athens*, Kapon Editions (Athens).
- Sakellarakis 1996 Y. Sakellarakis, Minoan Religious Influence in the Aegean: The Case of Kythera, *BSA* 91, 81-99.
- Σακελλαράκης καὶ Σακελλαράκη 2001 Γ. Σακελλαράκης καὶ Ἑ. Σακελλαράκη, Ἀνασκαφὴ Ἀρχανῶν, ΠΑΕ (Ἀθῆναι 2004), 131-132.
- Sakellarakis and Sakellarakis 1997 Y. Sakellarakis and E. Sakellarakis, *Archanes. Minoan Crete in a New Light*, Ammos Publications (Athens).
- Σακελλαράκης 2011 Γ. Σακελλαράκη, *Κύθηρα. Τὸ Μινωικὸ ἱερὸ κορυφῆς στὸν Ἅγιο Γεώργιο στὸ Βουνό*. 1: Τὰ προανασκαφικὰ καὶ ἡ ἀνασκαφὴ, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 271 (Ἀθῆναι), 1-73, 145-333.
- Σακελλαράκης 2013 Γ. Σακελλαράκη, *Κύθηρα. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος στὸ Βουνό. Μινωικὴ Λατρεία. Νεότεροι Χρόνοι*, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 287 (Ἀθῆναι).
- Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1981 Ἑ. Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη, Οἱ τοιχογραφίες τῆς Θήρας σὲ σχέση μετὰ τὴν Μινωικὴ Κρήτη, *Πεπραγμένα τοῦ Δ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Τόμος Α2, Πανεπιστήμιον Κρήτης (Ἀθήνα), 479-509.
- Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη 1988-89 Ἑ. Σαπουνᾶ-Σακελλαράκη, Ἡ Κεραμικὴ τοῦ Θαλάσσιου Ρυθμοῦ ἀπὸ τὴν Ἀρχάνες καὶ ἡ πιθανὴ ὑπαρξὴ τοπικοῦ ἐργαστηρίου, *Κρητικὰ Χρονικά*, Τόμος ΚΗ'-ΚΘ', 28-52.
- Schäfer 1992 J. Schäfer (ἐπιμ.), *Amnisos. Nach den archäologischen, historischen und epigraphischen Zeugnissen des Altertums und der Neuzeit*, Gebr. Mann Verlag (Berlin).

- Seager 1910 R. B. Seager, *Excavations on the Island of Pseira, Crete*, Vol. III, University of Pennsylvania, The Museum of Anthropological Publications (Philadelphia).
- Shaw *et alii* 2001 J. Shaw, A. Van de Moortel, M. P. Day and V. Kilikoglou, *A LM IA Ceramic Kiln in South-Central Crete. Function and Pottery Production*, *Hesperia Supplement* 30 (Athens).
- Sillar 1994 B. Sillar, Playing with God: Cultural Perceptions of Children, Play and Miniatures in the Andes, *Archaeological Review from Cambridge: Perspectives on Children and Childhood*, Vol. 13.2, 47-63.
- Soles 1999 J. Soles, The Ritual 'Killing' of Pottery and the Discovery of a Mycenaean *Telestas* at Mochlos, στὸ P. P. Betancourt, V. Karageorghis, R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *MELETEMATA. Studies in Aegean Archaeology Presented to Malcolm H. Wiener as he Enters his 65th Year*, *Aegaeum* 20, Vol. III, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 787-791.
- Stewart 1993 S. Stewart, *On Longing: Narratives of the Miniature, the Gigantic, the Souvenir, the Collection*, Duke University Press (London).
- Stos-Gale and Gale 1983 Z. A. Stos-Gale and N. H. Gale, The Minoan Thalassocracy and the Aegean Metal Trade, στὸ R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality, Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June, 1982*, *Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen*, Vol. 4:32, Paul Åströms Förlag (Göteborg), 59-64.
- Τελεβάντου 1994 Χ. Α. Τελεβάντου, Τὰ Ποικίλα Σκεύη τῶν Θηραϊκῶν Τοιχογραφιῶν. Συμβολὴ στὴν Τεχνογνώσιαν τοῦ Προϊστορικοῦ Αἰγαιῶν, *AE* 133 (Ἀθῆναι 1996), 135-154.
- Τελεβάντου 1994α Χ. Α. Τελεβάντου, Ἀκρωτήρι Θήρας. Οἱ Τοιχογραφίες τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀριθ. 143 (Ἀθῆναι).
- Τζαχίλη 2006 Ὑ. Τζαχίλη, Μεσομινωικὴ Κεραμικὴ ἀπὸ τὸν Βρύσινα. Πρῶτες ἐκτιμήσεις, *Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, Ἐλούντα, 1-6 Ὀκτωβρίου 2001*, Τόμος Α1, Ἑταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν (Ἡράκλειο Κρήτης), 25-33.
- Tzedakis and Martlew 1999 Y. Tzedakis and H. Martlew, *Minoans and Mycenaeans. Flavours Of Their Time*, Greek Ministry of Culture National Archaeological Museum, Kapon Editions (Athens).
- Τουρναβίτου 2006 Ὑ. Τουρναβίτου, Ρυτὰ στὰ Μινωϊκὰ Ἱερὰ Κορυφῆς. Ἡ περίπτωση τῶν Κυθήρων, *Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, Ἐλούντα, 1-6 Ὀκτωβρίου 2001*, Τόμος Α1, Ἑταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν (Ἡράκλειο Κρήτης), 391-404.
- Tournavitou 2009 Ὑ. Τουρναβίτου, Does Size Matter? Miniature Pottery Vessels in Minoan Peak Sanctuaries, στὸ A. L. D'Agata and A. Van de Moortel (ἐπιμ.), *Archaeologies of Cult: Essays on Ritual and Cult in Crete in Honor of Geraldine C. Gesell*, *Hesperia Supplement* 42, The American School of Classical Studies at Athens (Princeton), 213-230.

- Τουρναβίτου 2011 Ἰ. Τουρναβίτου, Συλλογικὴ Λατρεία καὶ Τελετουργικὲς Πρακτικὲς σὲ ἓνα Περιφερειακὸ Ἱερὸ Κορυφῆς. Ἡ Περίπτωση τῶν Κυθήρων, *Πεπραγμένα τοῦ Ι' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Τόμος Α3, Φιλολογικὸς Σύλλογος Χρυσόστομος (Χανιά), 757-776.
- Τουρναβίτου ὑπὸ δημοσίευση Ἰ. Τουρναβίτου, Ἡ Ὀρησκεία ὡς Θέαμα: Τελετουργικὲς Πυρὲς στὰ Μινωικὰ Ἱερὰ Κορυφῆς. Μύθος ἢ Πραγματικότητα; *Πεπραγμένα Διεθνοῦς Συνεδρίου μὲ θέμα: Ὁ Κόσμος μίᾱ Σκηνῇ-Τὸ Θέαμα στὴν Ἀρχαιότητα*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 2-4 Φεβρουαρίου, 2007.
- Τσιγκουνάκη 1995 Α. Τσιγκουνάκη, Παλαιοανακτορικὴ ἐγκατάσταση Ἀποδοῦλου: Ἡ Χρονολόγηση καὶ ἡ Σχέση τῆς μὲ Γειτονικὰ Κέντρα, *Πεπραγμένα τοῦ Ζ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Τόμος Α2, Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία Ρεθύμνης (Ρέθυμνο), 895-915.
- Τσιποπούλου 1997 Μ. Τσιποπούλου, Late Minoan III Reoccupation in the Area of the Palatial Building at Petras, Siteia, στὸ E. Hallager and B. P. Hallager (ἐπιμ.), *Late Minoan III Pottery Chronology and Terminology, Acts of a Meeting held at the Danish Institute at Athens, August 12-14, 1994, Monographs of the Danish Institute at Athens*, Vol. 1 (Athens), 209-252.
- Tyree and Kanta ὑπὸ δημοσίευση L. Tyree and A. Kanta, Cooking Pots: in the Depths of Minoan Sacred Caves, στὸ M. Cultraro and A. Pautaso (ἐπιμ.), *Food for Men, Food for Gods. Archaeology of Ritual Meals, Proceedings of International Conference: Piazza Armerina, Sicily*, 2005.
- Φίλιππα-Touchais 2000 Ἄ. Φίλιππα-Touchais, Ἡ Τριποδικὴ Χύτρα στὸν Αἰγαιακὸ Χῶρο κατὰ τὴ Μέση Χαλκοκρατία: Διάδοση καὶ Σημασία, *Πεπραγμένα τοῦ Η' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Ἡράκλειο, 9-14 Σεπτεμβρίου 1996, Τόμος Α3, Ἑταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν (Ἡράκλειο Κρήτης), 421-436.
- Van Effenterre 1963 H. Van Effenterre and M. Van Effenterre, *Fouilles Exécutées à Mallia: Étude du site (1956-1957) et Exploration des nécropoles (1915-1928)*, *Études Crétoises* 13, Fasc. 2, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Van Effenterre 1969 H. Van Effenterre and M. Van Effenterre, *Fouilles Exécutées à Mallia. Le Centre Politique I: L'Agora (1960-1966)*, *Études Crétoises* 17, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (Paris).
- Vermeule and Karageorghis 1982 E. Vermeule and V. Karageorghis, *Mycenaean Pictorial Vase Painting*, Harvard University Press (Massachusetts and London).
- Walberg 1976 G. Walberg, *Kamare. A Study of the Character of Palatial Middle Minoan Pottery*, *Acta Universitatis Uppsaliensis*, Uppsala Studies in Ancient Mediterranean and Near Eastern Civilizations, *Boreas* 8 (Uppsala).
- Walberg 1986 G. Walberg, *Tradition and Innovation Essays in Minoan Art*, Philipp von Zabern (Mainz am Rhein).
- Wardle 1969 K. A. Wardle, A Group of Late Helladic IIIB1 Pottery from within the Citadel at Mycenae, *BSA* 64, 261-297.

- Warren 1969 P. Warren, *Minoan Stone Vases*, Cambridge University Press (Cambridge).
- Warren 1981 P. Warren, Knossos: Stratigraphical Museum Excavations, 1978-1980. Part I, AR 1980-81, 73-92.
- Warren 1988 P. Warren, *Minoan Religion as Ritual Action*, *Studies in Mediterranean Archaeology, Pocket Book Series* 72, P. Åström (ἐπιμ.), Gothenburg University, Eric Lindgrens Boktryckerja (Göteborg).
- Warren 1991 P. Warren, A New Minoan Deposit from Knossos, ca. 1600 B.C., and its Wider Relations, *BSA* 86, 318-340.
- Warren 1997 P. Warren, Late Minoan III Pottery from the City of Knossos: Stratigraphical Museum Extension Site, στὸ E. Hallager and B. P. Hallager (ἐπιμ.), *Late Minoan III Pottery Chronology and Terminology, Acts of a Meeting held at the Danish Institute at Athens, August 12-14, 1994, Monographs of the Danish Institute at Athens*, Vol. 1 (Athens), 157-192.
- Warren 1999 P. Warren, LM IA: Knossos, Thera, Gournia, στὸ P. P. Betancourt, V. Karageorghis, R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *MELETEMATA. Studies in Aegean Archaeology Presented to Malcolm H. Wiener as he Enters his 65th Year*, *Aegaeum* 20, Vol. III, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 893-903.
- Warren and Hankey 1989 P. Warren and V. Hankey, *Aegean Bronze Age Chronology*, Bristol Classical Press (Bristol).
- Watrous 1992 L. V. Watrous, *Kommos III. An Excavation on the South Coast of Crete. The Late Bronze Age Pottery*, Princeton University Press (Princeton).
- Watrous 1995 L. V. Watrous, Some Observations on Minoan Peak Sanctuaries, στὸ R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *POLITEIA. Society and State in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the 5th International Aegean Conference, University of Heidelberg, Archäologisches Institut, 10-13 April 1994*, *Aegaeum* 12, Vol. II, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 393-402.
- Watrous 1996 L. V. Watrous, *The Cave Sanctuary of Zeus at Psychro-A Study of Extra-Urban Sanctuaries in Minoan and Early Iron Age Crete*, *Aegaeum* 15, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège).
- Whitehouse 1996 R. D. Whitehouse, Ritual Objects. Archaeological Joke or Neglected Evidence?, στὸ J. B. Wilkins (ἐπιμ.), *Approaches to the Study of Ritual: Italy and the Ancient Mediterranean, Accordia Specialist Studies on the Mediterranean*, Vol. 2, Accordia Research Centre, University of London (London), 9-30.
- Wiener 1983 M. Wiener, Crete and the Cycladies in LM I: the Tale of the Conical Cups, στὸ R. Hägg and N. Marinatos (ἐπιμ.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality, Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June, 1982*, *Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen*, Vol. 4:32, Paul Åströms Förlag (Göteborg), 17-26.

- Wohlfeil 1997 J. B. Wohlfeil, *Die Bildersprache minoischer und mykenischer Siegel*, Freiburg Dissertations in Aegean Archaeology/*BAR International Series* 685, Archaeopress (Oxford).
- Yasur-Landau 2006 A. Yasur-Landau, Halasmeno Fagito: Burnt Dishes and Scorched Pots. Some Preliminary Observations on LM IIIC Cooking Ware, *Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, Ἐλoύντα, 1-6 Ὀκτωβρίου 2001, Τόμος Α1, Ἑταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν* (Ἡράκλειο Κρήτης), 233-251.
- Younger 1973 J. G. Younger, *Towards the Chronology of Aegean Glyptic*, Ἀδημοσίευτη Διδακτορικὴ Διατριβή, University of Cincinnati.
- Younger 1995 J. G. Younger, Bronze Age Representations of Aegean Bull-Games, III, στὸ R. Laffineur and W.-D. Niemeier (ἐπιμ.), *POLITEIA. Society and State in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the 5th International Aegean Conference, University of Heidelberg, Archäologisches Institut, 10-13 April 1994, Aegaeum* 12, Vol. II, Université de Liège, University of Texas at Austin (Liège), 507-545.
- Zeimbekis 1998 M. Zeimbekis, *The Typology, Forms and Functions of Animal Figures from Minoan Peak Sanctuaries, with Special Reference to Juktas and Kophinas*, Ἀδημοσίευτη Διδακτορικὴ Διατριβή, University of Bristol.
- Zerner 1993 C. Zerner, New Perspectives on Trade in the Middle and Early Late Helladic Periods on the Mainland, στὸ C. Zerner, P. Zerner and J. Winder (ἐπιμ.), *WACE and BLEGEN: Pottery as Evidence for Trade in the Aegean Bronze Age 1939-1989. Proceedings of the International Conference held at the American School of Classical Studies, Athens, December 2-3, 1989*, J. C. Gieben (Amsterdam), 39-56.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- CMS I A. Sakellariou (ἐπιμ.), 1964, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Die minoischen und mykenischen Siegel des Nationalmuseums in Athen*, Band I, Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS II:3 N. Platon and I. Pini (ἐπιμ.), 1984, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Iraklion, Archäologisches Museum. Die Siegel der Neupalastzeit*, Band II, Teil 3, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS II:4 N. Platon and I. Pini (ἐπιμ.), 1985, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Iraklion, Archäologisches Museum, A. Die Siegel der Nachpalastzeit. B. Undatierbare spätminoische Siegel*, Band II, Teil 4, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS II:6 W. Müller and I. Pini (ἐπιμ.), 1999, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Iraklion, Archäologisches Museum, Die Siegelabdrücke von Aj. Triada und anderen zentral-und ostkretischen Fundorten*, Band II, Teil 6, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Philipp von Zabern (Mainz am Rhein).

- CMS II:8.2 G. M. A. Gill, W. Müller, and I. Pini (ἐπιμ.), 2002, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Iraklion Archäologisches Museum, Die Siegelabdrücke von Knossos*, Band II, Teil 8:2, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Berlin, Verlag Gebr. Mann (Mainz).
- CMS V:1A I. Pini (ἐπιμ.), 1992, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel*, 1992, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Kleinere griechische Sammlungen, Ägina – Korinth*, Band V, Suppl. 1A, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS V:1B I. Pini (ἐπιμ.), 1993, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Kleinere griechische Sammlungen, Lamia – Zakynthos und weitere Länder des Ostmittelmeerraums*, Band V, Suppl. 1B, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS VII:II V. E. G. Kenna (ἐπιμ.), 1967, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Die Englischen Museen*, Band VII, Teil II, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS IX H. & M. van Effenterre (ἐπιμ.), 1972, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Cabinet des Médailles de la Bibliothèque Nationale Paris*, Band IX, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).
- CMS XI I. Pini (ἐπιμ.), 1988, *Corpus der minoischen und mykenischen Siegel. Kleinere europäische Sammlungen*, Band XI, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Verlag Gebr. Mann (Berlin).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ*

- Πίνακας 1:** Σχηματικοὶ τύποι – Προανακτορική & Παλαιοανακτορική Περίοδος.
- Πίνακας 2:** Διακοσμητικὲς Ἐπιλογές – Προανακτορική & Παλαιοανακτορική Περίοδος.
- Πίνακας 3:** Σχηματικοὶ Τύποι – Νεοανακτορική Περίοδος.
- Πίνακας 4:** Διακοσμητικὲς Ἐπιλογές – Νεοανακτορική Περίοδος.
- Πίνακας 5:** Ἀκέραια Ἄωτα Κωνικὰ Κύπελλα – Τύπος 1.
- Πίνακας 6:** Ἀκέραια Ἄωτα Κωνικὰ Κύπελλα – Τύπος 2.
- Πίνακας 7:** Ἀκέραια Ἄωτα Κωνικὰ Κύπελλα – Τύπος 3.
- Πίνακας 8:** Ἀκέραια Ἄωτα Κωνικὰ Κύπελλα – Τύπος 4.
- Πίνακας 9:** Ἀκέραια Ἄωτα Κωνικὰ Κύπελλα – Τύπος 5.
- Πίνακας 10:** Μικκύλα Ἄωτα Κωνικὰ Κύπελλα.
- Πίνακας 11:** Ἀκέραια Ἄωτα Κωδωνόσχημα Κύπελλα – Τύπος 6.
- Πίνακας 12:** Μικκύλα Προχοίδια – Πηλοὶ.
- Πίνακας 13:** Μικκύλα Προχοίδια – Τύπος 1.
- Πίνακας 14:** Μικκύλα Προχοίδια – Τύπος 2.
- Πίνακας 15:** Λευκὴ διακόσμηση ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους.
- Πίνακας 16:** Πολυχρωμία.
- Πίνακας 17:** Κατανομὴ ἀρχαιολογικοῦ ὑλικοῦ σὲ περιοχὲς μὲ φωτιές/πυρὲς ἢ μὲ ὑλικὸ ἀπὸ φωτιές/πυρὲς.
- Πίνακας 18:** Κατανομὴ κεραμικοῦ ὑλικοῦ σὲ περιοχὲς *Πρωτογενῶν Ἐναποθέσεων*.
- Πίνακας 19:** Πίνακας κατανομῆς σχηματικῶν τύπων σὲ περιοχὲς *Πρωτογενῶν Ἐναποθέσεων*.
- Πίνακας 20:** Πίνακας Χρηστικῶν Κατηγοριῶν.
- Πίνακας 21:** Συγκριτικὸς πίνακας κεραμεικῆς Ἱερῶν Κορυφῆς.

---

* Τὰ ἀντικείμενα ἀπεικονίζονται στὸ 68% τῶν πραγματικῶν τους διαστάσεων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Ποσοστιαία κατανομή κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀνὰ περίοδο.

Γράφημα 2: Ποσοστὰ ἀκέραιων καὶ ἀποσπασματικῶν ἀγγείων ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ.

Γράφημα 3: Ποσοστιαία κατανομή πηλῶν ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ.

Γράφημα 4: Ποσοστιαία κατανομή σχηματικῶν τύπων σὲ περιοχὲς *Πρωτογενῶν Ἐναποθέσεων*.

Γράφημα 5: Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα – ἵχνη καύσης.

Γράφημα 6: Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 7: Εὐθύπλευρα κύπελλα – τυπολογικὲς κατηγορίες.

Γράφημα 8: Εὐθύπλευρα κύπελλα – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 9: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 10: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα μὲ πόδι – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 11: Λεκάνες – τυπολογικὲς κατηγορίες.

Γράφημα 12: Λεκάνες – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 13: Πινάκια – τυπολογικὲς κατηγορίες.

Γράφημα 14: Πινάκια – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 15: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα, Πιθαμφορεῖς.

Γράφημα 16: Πρόχοι/Ἀμφορεῖς – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 17: Γεφυρόστομες πρόχοι – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 18: Τριποδικὲς χύτρες – ποσοστιαία κατανομή πηλῶν.

Γράφημα 19: Τριποδικὲς χύτρες – ἵχνη καύσης.

Γράφημα 20: Τριποδικὲς χύτρες – θέση ἰχνῶν καύσης.

Γράφημα 21: Ρυτὰ – τυπολογικὲς κατηγορίες.

Γράφημα 22: Ρυτὰ – διακοσμητικὲς κατηγορίες.

Γράφημα 23: Ρυτὰ – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 24: Ἀγγεῖα-Ρυτὰ – μικκύλες ἐκδοχῆς.

Γράφημα 25: Μικκύλα προχοῖδια – τυπολογικὲς κατηγορίες.

Γράφημα 26: Μικκύλα προχοῖδια – ποσοστιαία κατανομή πηλῶν.

Γράφημα 27: Μικκύλα προχοῖδια – ἵχνη καύσης.

Γράφημα 28: Πύραυλα – ποσοστιαία κατανομή πηλῶν.

Γράφημα 29: Πύραυλα – ἵχνη καύσης.

Γράφημα 30: Κύλικες μινωικῆς καὶ μυκηναϊκῆς παράδοσης.

Γράφημα 31: Ἴχνη καύσης ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ.

Γράφημα 32: Σχηματικὲς κατηγορίες μὲ ἵχνη καύσης.

Γράφημα 33: Προέλευση ἰχνῶν καύσης ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ.

Γράφημα 34: Χρηστικὲς κατηγορίες κεραμεικῆς.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ

- Χάρτης κατανομής 1:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Άωτα κωνικά κύπελλα, Κωδωνόσχημα κύπελλα.
- Χάρτης κατανομής 2:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Ευθύπλευρα κύπελλα.
- Χάρτης κατανομής 3:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Ήμισφαιρικά κύπελλα, Ήμισφαιρικά κύπελλα με πόδι.
- Χάρτης κατανομής 4:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Σκύφοι, Λεκάνες, Κάλαθοι.
- Χάρτης κατανομής 5:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Πινάκια/δίσκοι.
- Χάρτης κατανομής 6:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Πίθοι, Πιθοειδή, Πιθαμφορείς.
- Χάρτης κατανομής 7:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Πρόχοι/Άμφορείς, Γεφυρόστομες πρόχοι.
- Χάρτης κατανομής 8:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Τριποδικές χύτρες.
- Χάρτης κατανομής 9:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Ρυτά, Άγγεϊα-Ρυτά.
- Χάρτης κατανομής 10:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Άκέραια μικκύλα προχοΐδια.
- Χάρτης κατανομής 11:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Σύνθετα άγγεϊα.
- Χάρτης κατανομής 12:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Άγγεϊα με ύπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες.
- Χάρτης κατανομής 13:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Πύραυλα, Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερείς όπές.
- Χάρτης κατανομής 14:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Πώματα.
- Χάρτης κατανομής 15:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Μικκύλα τριποδικά άγγεϊα.
- Χάρτης κατανομής 16:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεϊα.
- Χάρτης κατανομής 17:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής σε περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*
– Τελετουργικές βάσεις.
- Χάρτης κατανομής 18:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής – περιοχές με φωτιές/πυρές και με ύλικό από φωτιές/πυρές.
- Χάρτης κατανομής 19:** Τοπογραφικός χάρτης κατανομής – περιοχές *Πρωτογενών Έναποθέσεων*.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- ΕΙΚ. 1: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K1 – K18**.
ΕΙΚ. 2: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K19 – K36**.
ΕΙΚ. 3: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K37 – K54**.
ΕΙΚ. 4: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K55 – K72**.
ΕΙΚ. 5: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K73 – K90**.
ΕΙΚ. 6: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K91 – K108**.
ΕΙΚ. 7: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K109 – K123**.
ΕΙΚ. 8: Άωτα κωνικὰ κύπελλα: **K124 – K132**.
ΕΙΚ. 9: Κωδωνόσχημα κύπελλα: **K133 – K149**.
ΕΙΚ. 10: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K150 – K165**.
ΕΙΚ. 11: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K166 – K183**.
ΕΙΚ. 12: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K184 – K205**.
ΕΙΚ. 13: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K206 – K223**.
ΕΙΚ. 14: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K224 – K241**.
ΕΙΚ. 15: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K242 – K257**.
ΕΙΚ. 16: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα: **K258 – K274**.
ΕΙΚ. 17: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα: **K275 – K292**.
ΕΙΚ. 18: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα: **K293 – K310**.
ΕΙΚ. 19: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα: **K311 – K330**.
ΕΙΚ. 20: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα: **K331 – K351**.
ΕΙΚ. 21: Ἡμισφαιρικὰ κύπελλα με πόδι: **K352 – K359**.
ΕΙΚ. 22: Τροπιδωτὰ κύπελλα: **K360 – K387**.
ΕΙΚ. 23: Σκύφοι: **K388 – K398**.
ΕΙΚ. 24: Λεκάνες: **K399 – K403**.
ΕΙΚ. 25: Λεκάνες: **K404 – K410**.
ΕΙΚ. 26: Λεκάνες: **K411 – K415**.
ΕΙΚ. 27: Κάλαθοι: **K416 – K425**.
ΕΙΚ. 28: Πινάκια: **K426 – K437**.
ΕΙΚ. 29: Πινάκια: **K438 – K446**.
ΕΙΚ. 30: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K447 – K455**.
ΕΙΚ. 31: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K456 – K461**.
ΕΙΚ. 32: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K462 – K470**.
ΕΙΚ. 33: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K471 – K476**.
ΕΙΚ. 34: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K477 – K480**.
ΕΙΚ. 35: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K481 – K487**.
ΕΙΚ. 36: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K488 – K494**.

- ΕΙΚ. 37: Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα: **K495 – K500.**
ΕΙΚ. 38: Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα: **K501 – K510.**
ΕΙΚ. 39: Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα: **K511 – K521.**
ΕΙΚ. 40: Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα: **K522 – K532.**
ΕΙΚ. 41: Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα: **K533 – K542.**
ΕΙΚ. 42: Πίθοι, Πιθοειδή άγγεϊα: **K543 – K547.**
ΕΙΚ. 43: Πιθαμφορεϊς: **K548 – K550.**
ΕΙΚ. 44: Πιθαμφορεϊς: **K551 – K555.**
ΕΙΚ. 45: Πιθαμφορεϊς: **K556 – K562.**
ΕΙΚ. 46: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K563 – K577.**
ΕΙΚ. 47: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K578 – K594.**
ΕΙΚ. 48: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K595 – K604.**
ΕΙΚ. 49: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K605 – K612.**
ΕΙΚ. 50: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K613 – K625.**
ΕΙΚ. 51: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K626 – K642.**
ΕΙΚ. 52: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K643 – K654.**
ΕΙΚ. 53: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K655 – K667.**
ΕΙΚ. 54: Πρόχοι/Άμφορεϊς: **K668 – K681.**
ΕΙΚ. 55: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K682 – K687.**
ΕΙΚ. 56: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K688 – K697.**
ΕΙΚ. 57: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K698 – K708.**
ΕΙΚ. 58: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K709 – K720.**
ΕΙΚ. 59: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K721 – K729.**
ΕΙΚ. 60: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K730 – K738.**
ΕΙΚ. 61: Τριποδικές χύτρες: **K739 – K745.**
ΕΙΚ. 62: Τριποδικές χύτρες: **K746 – K751.**
ΕΙΚ. 63: Τριποδικές χύτρες: **K752 – K757.**
ΕΙΚ. 64: Τριποδικές χύτρες: **K758 – K764.**
ΕΙΚ. 65: Τριποδικές χύτρες: **K765 – K771.**
ΕΙΚ. 66: Τριποδικές χύτρες: **K772 – K777.**
ΕΙΚ. 67: Τριποδικές χύτρες: **K778 – K790.**
ΕΙΚ. 68: Τριποδικές χύτρες: **K791 – K802.**
ΕΙΚ. 69: Ρυτά: **K803 – K811.**
ΕΙΚ. 70: Ρυτά: **K812 – K820.**
ΕΙΚ. 71: Ρυτά: **K821 – K832.**
ΕΙΚ. 72: Ρυτά: **K833 – K839.**
ΕΙΚ. 73: Ρυτά: **K840 – K851.**
ΕΙΚ. 74: Ρυτά: **K852 – K857.**
ΕΙΚ. 75: Άγγεϊα-Ρυτά: **K858 – K859.**
ΕΙΚ. 76: Άγγεϊα-Ρυτά: **K860 – K871.**
ΕΙΚ. 77: Μικκύλα προχοϊδία: **K872 – K889.**
ΕΙΚ. 78: Μικκύλα προχοϊδία: **K890 – K914.**

- EIK. 79: Μικκύλα προχοΐδια: **K915 – K942**.
- EIK. 80: Σύνθετα άγγεΐα: **K943 – K946**.
- EIK. 81: Άγγεΐα με ύπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες: **K947 – K951**.
- EIK. 82: Πύραυνα: **K952 – K971**.
- EIK. 83: Πύραυνα: **K972 – K993**.
- EIK. 84: Άγγεΐα/Σκεύη με διαμπερεΐς όπές: **K994 – K999**.
- EIK. 85: Πώματα: **K1000 – K1013**.
- EIK. 86: Πώματα: **K1014 – K1023**.
- EIK. 87: Μικκύλα τριποδικά άγγεΐα: **K1024 – K1030**.
- EIK. 88: Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεΐα: **K1031 – K1032**.
- EIK. 89: Τελετουργικές βάσεις: **K1033 – K1034**.
- EIK. 90: Τραχωτός ρυθμός: **K1035 – K1038**.
- EIK. 91: Διακόσμηση με λευκή βαφή έπί σκοτεινοΰ βάθους: **K1039 – K1047**.
- EIK. 92: Πολυχρωμία: **K1048 – K1056**.
- EIK. 93: Πολυχρωμία: **K1057 – K1070**.
- EIK. 94: Άγγεΐα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: **K1071 – K1082**.
- EIK. 95: Άγγεΐα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: **K1083 – K1092**.
- EIK. 96: Άγγεΐα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: **K1093 – K1101**.
- EIK. 97: Ραβδωτή διακόσμηση: **K1102 – K1114**.
- EIK. 98: Ραβδωτός διακόσμηση: **K1115 – K1122**.
- EIK. 99: Σπεΐρες: **K1123 – K1140**.
- EIK. 100: Σπεΐρες: **K1141 – K1154**.
- EIK. 101: Πτυχωτός ρυθμός χελωνίου: **K1155 – K1168**.
- EIK. 102: Φυτική διακόσμηση: **K1169 – K1182**.
- EIK. 103: Φυτική διακόσμηση: **K1183 – K1195**.
- EIK. 104: Φυτική διακόσμηση: **K1196 – K1209**.
- EIK. 105: Φυτική διακόσμηση: **K1210 – K1221**.
- EIK. 106: Φυτική διακόσμηση: **K1222 – K1233**.
- EIK. 107: Θαλάσσιος ρυθμός: **K1234 – K1237**.
- EIK. 108: Δικτυωτό: **K1238 – K1243**.
- EIK. 109: Φολιδωτή διακόσμηση: **K1244 – K1246**.
- EIK. 110: Έπάλληλοι κύκλοι/άπομιμήσεις πέτρας: **K1247 – K1249**.
- EIK. 111: Στιγμές: **K1250 – K1265**.
- EIK. 112: Πιτσιλωτή διακόσμηση: **K1266 – K1268**.
- EIK. 113: Ρόμβοι: **K1269 – K1271**.
- EIK. 114: Σιγμοειδή: **K1272 – K1274**.
- EIK. 115: Πλοχμοί: **K1275 – K1276**.
- EIK. 116: Γραμμικά θέματα: **K1277 – K1286**.
- EIK. 117: Καταλειβάδες: **K1287 – K1290**.
- EIK. 118: Ταινιωτή διακόσμηση: **K1291 – K1301**.
- EIK. 119: Κύλικες: **K1302 – K1319**.
- EIK. 120: Ψευδόστομοι άμφορεΐς: **K1320**.
- EIK. 121: Άγγεΐα με εΐκονιστική διακόσμηση: **K1321 – K1322**.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ*

- ΠΙΝ. 1: Άωτα κωνικά κύπελλα: **K1, K2, K3, K9, K10, K17, K19, K23, K27, K29, K39, K49, K60, K63, K65.**
- ΠΙΝ. 2: Άωτα κωνικά κύπελλα: **K66, K68, K69, K71, K75, K83, K98, K107, K110, K111, K114, K122, K123, K124, K128.**
- ΠΙΝ. 3: Άωτα κωνικά κύπελλα: **K129.** Κωδωνόσχημα κύπελλα: **K135, K136.** Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K151, K153, K154, K163, K173, K175, K176, K179, K182.**
- ΠΙΝ. 4: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K185, K190, K193, K195, K198, K199, K202 – K205, K213, K217, K220, K221, K226, K230.**
- ΠΙΝ. 5: Εὐθύπλευρα κύπελλα: **K232, K234, K238, K243 – K246, K251.** Ἡμισφαιρικά κύπελλα: **K258 – K260, K267, K269, K270.**
- ΠΙΝ. 6: Ἡμισφαιρικά κύπελλα: **K271, K273, K276, K277, K288, K290, K292, K295, K300, K304 – K306, K312 – K315, K317 – K319.**
- ΠΙΝ. 7: Ἡμισφαιρικά κύπελλα: **K322, K325, K328, K331, K344.** Ἡμισφαιρικά κύπελλα μὲ πόδι: **K352, K356 – K359.** Τροπιδωτὰ κύπελλα: **K360, K361, K363 – K365, K373, K382.**
- ΠΙΝ. 8: Σκύφοι: **K388, K390, K395.** Λεκάνες: **K399, K400, K402, K403, K405, K408 – K410, K412, K415.**
- ΠΙΝ. 9: Πινάκια: **K426, K427, K429 – K433, K435, K437, K445, K446.** Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K447, K448, K453, K454, K457, K460, K461, K463.**
- ΠΙΝ. 10: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K464, K470, K472, K473, K478, K479, K481, K482, K487, K491 – K493, K495, K499, K501, K503.**
- ΠΙΝ. 11: Πίθοι, Πιθοειδῆ ἀγγεῖα: **K504, K506, K508, K514, K516, K517, K523, K527 – K529, K531, K535, K540, K542.** Πιθαμφορεῖς: **K549.**
- ΠΙΝ. 12: Πιθαμφορεῖς: **K554 – K556, K558, K562.** Πρόχοι/Ἀμφορεῖς: **K565, K566, K571, K576, K582, K584, K588.**
- ΠΙΝ. 13: Πρόχοι/Ἀμφορεῖς: **K589, K591, K592, K595 – K597, K603 – K605, K615, K616, K620, K625, K631.**
- ΠΙΝ. 14: Πρόχοι/Ἀμφορεῖς: **K647, K657 – K659, K663, K673, K677, K679 – K681.** Γεφυρόστομες πρόχοι: **K682, K685, K687, K689, K691.**
- ΠΙΝ. 15: Γεφυρόστομες πρόχοι: **K698, K700 – K702, K704, K705, K707, K712, K713, K723, K724, K726, K727, K737.** Τριποδικές χύτρες: **K743 – K745.**
- ΠΙΝ. 16: Τριποδικές χύτρες: **K746 – K749, K754, K760, K764, K768 – K771, K774, K775, K777.**
- ΠΙΝ. 17: Τριποδικές χύτρες: **K778, K779, K782 – K786, K788, K789, K791, K792, K798 – K802.**
- ΠΙΝ. 18: Ρυτά: **K803 – K810.**
- ΠΙΝ. 19: Ρυτά: **K811 – K813, K815 – K818, K821, K822, K825.**

* Τὰ ἀντικείμενα ἀπεικονίζονται στὸ 68% τῶν πραγματικῶν τους διαστάσεων.

ΠΙΝ. 20: Ρυτά: **K826 – K831, K833, K834, K836 – K839.**

ΠΙΝ. 21: Ρυτά: **K840 – K843, K845 – K849.**

ΠΙΝ. 22: Ρυτά: **K850 – K857.**

ΠΙΝ. 23: Άγγεϊα – Ρυτά: **K858, K859, K863, K865, K867, K869, K871.**

ΠΙΝ. 24: Μικκύλα προχοΐδια: **K873, K875, K877, K879 – K881, K886, K887.**

ΠΙΝ. 25: Σύνθετα άγγεϊα: **K943 – K946.** Άγγεϊα με ύπερυψωμένη βάση/καρποδόχες: **K947 – K951.**

ΠΙΝ. 26: Πύραυνα: **K952, K953, K955, K956, K962, K965, K969, K972, K974, K978 – K983, K987, K988.**

ΠΙΝ. 27: Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερεΐς όπές: **K996 – K999.** Πώματα: **K1003, K1006, K1011, K1014, K1015, K1019, K1020.** Μικκύλα τριποδικά άγγεϊα: **K1025 – K1028,** Μικκύλα φωλεόσχημα άγγεϊα: **K1031, K1032.** Τραχωτός ρυθμός: **K1035 – K1038.**

ΠΙΝ. 28: Διακόσμηση με λευκή βαφή έπί σκοτεινοΐ βάθους: **K1039, K1044, K1046, K1047.**

Πολυχρωμία: **K1050, K1053, K1055, K1063, K1064, K1070.**

ΠΙΝ. 29: Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: **K1071 – K1075, K1077 – K1083.**

ΠΙΝ. 30: Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: **K1084 – K1092.**

ΠΙΝ. 31: Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: **K1093 – K1101.**

ΠΙΝ. 32: Ραβδωτή διακόσμηση: **K1105, K1106, K1108, K1114 – K1116, K1118.** Σπεΐρες: **K1126, K1132 – K1137, K1140, K1142, K1146, K1147, K1152.** Πτυχωτός ρυθμός χελωνΐου: **K1157 – K1159, K1161.**

ΠΙΝ. 33: Πτυχωτός ρυθμός χελωνΐου: **K1162, K1163, K1165, K1168.** Φυτική διακόσμηση: **K1169, K1173, K1176, K1179 – K1183, K1185, K1189, K1191, K1197, K1200, K1206, K1208, K1209, K1213, K1220.**

ΠΙΝ. 34: Φυτική διακόσμηση: **K1221, K1227, K1229, K1230, K1232.** Θαλάσσιος ρυθμός: **K1234 – K1237.** Δικτυωτός: **K1238, K1240, K1242, K1243.** Φολιδωτή διακόσμηση: **K1244 – K1246.**

ΠΙΝ. 35: Έπάλληλοι κύκλοι/άπομιμήσεις πέτρας: **K1247 – K1249.** Στιγμές: **K1250, K1253, K1254, K1265.** Γραμμικά θέματα: **K1278, K1280, K1283, K1285, K1286.** Ταινιωτή διακόσμηση: **K1295, K1296, K1298, K1299.**

ΠΙΝ. 36: Κύλικες: **K1302, K1306 – K1309, K1311 – K1319.** Ψευδόστομοι άμφορεΐς: **K1320.** Άγγεϊα με είκονιστική διακόσμηση: **K1321, K1322.**

EYPETHPIO

Ἄνδρρο 6: 137, 138, 151-Ὶποσημ. 5, 166-Ὶποσημ. 286, 167-Ὶποσημ. 301, 168-Ὶποσημ. 320, 321, 171-Ὶποσημ. 363, 364, 172-Ὶποσημ. 368, 178-Ὶποσημ. 466, 470, 200-Ὶποσημ. 845, 207-Ὶποσημ. 953, 210-Ὶποσημ. 1008, 215-Ὶποσημ. 1095, 226-Ὶποσημ. 1284, 227-Ὶποσημ. 1284, 230-Ὶποσημ. 1348, 238-Ὶποσημ. 1483, 240-Ὶποσημ. 1512, 241-Ὶποσημ. 1547, 267-Ὶποσημ. 1812, 274-Ὶποσημ. 1922

Ἄνδρρο 7: 3, 30, 46, 57, 60, 80, 88, 92, 96, 137, 138, 139, 151-Ὶποσημ. 3, 4, 5, 6, 164-Ὶποσημ. 263, 165-Ὶποσημ. 273, 281, 166-Ὶποσημ. 286, 292, 294, 167-Ὶποσημ. 301, 305, 168-Ὶποσημ. 320, 169-Ὶποσημ. 333, 170-Ὶποσημ. 354, 171-Ὶποσημ. 363, 364, 172-Ὶποσημ. 368, 177-Ὶποσημ. 466, 178-Ὶποσημ. 470, 185-Ὶποσημ. 589, 590, 188-Ὶποσημ. 639, 191-Ὶποσημ. 681, 194-Ὶποσημ. 739, 197-Ὶποσημ. 782, 793, 200-Ὶποσημ. 845, 201-Ὶποσημ. 860, 863, 206-Ὶποσημ. 951, 207-Ὶποσημ. 953, 210-Ὶποσημ. 1008, 215-Ὶποσημ. 1095, 221-Ὶποσημ. 1204, 224-Ὶποσημ. 1234, 226-Ὶποσημ. 1284, 227-Ὶποσημ. 1284, 229-Ὶποσημ. 1318, 1333, 230-Ὶποσημ. 1348, 234-Ὶποσημ. 1415, 237-Ὶποσημ. 1468, 238-Ὶποσημ. 1483, 240-Ὶποσημ. 1512, 241-Ὶποσημ. 1547, 267-Ὶποσημ. 1812, 272-Ὶποσημ. 1881, 1882, 1889, 274-Ὶποσημ. 1922, 1923, 1932, 278-Ὶποσημ. 1978, 279-Ὶποσημ. 1996, 280-Ὶποσημ. 2012

Διακοσμητικὲς Ἐνόητες:

Ἄβαφα: 6, 7, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 52, 54, 55, 56, 59, 61, 62, 63, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 83, 89, 91, 93, 94, 95, 99, 100, 102, 103, 106, 113, 129, 146, 152-Ὶποσημ. 17, 153-Ὶποσημ. 24, 21, 154-Ὶποσημ. 58, 159-Ὶποσημ. 122, 160-Ὶποσημ. 142, 144, 162, 166, 181, 162-Ὶποσημ. 233, 166-Ὶποσημ. 287, 167-Ὶποσημ. 313, 169-Ὶποσημ. 336, 345, 170-Ὶποσημ. 345, 347, 172-Ὶποσημ. 369, 372, 373, 375, 379, 173-Ὶποσημ. 345, 347, 174-Ὶποσημ. 403, 176-Ὶποσημ. 433, 177-Ὶποσημ. 452, 179-Ὶποσημ. 482, 180-Ὶποσημ. 492, 506, 182-Ὶποσημ. 529, 184-Ὶποσημ. 565, 190-Ὶποσημ. 678, 191-Ὶποσημ. 682, 192-Ὶποσημ. 685, 193-Ὶποσημ. 707, 708, 712, 197-Ὶποσημ. 794, 797, 198-Ὶποσημ. 803, 812, 199-Ὶποσημ. 815, 828, 200-Ὶποσημ. 833,

835, 202-Ὶποσημ. 867, 872, 876, 877, 203-Ὶποσημ. 882, 883, 886, 204-Ὶποσημ. 899, 905, 908, 205-Ὶποσημ. 925, 940, 206-Ὶποσημ. 945, 210-Ὶποσημ. 1003, 217-Ὶποσημ. 1126, 1131, 223-Ὶποσημ. 1222, 226-Ὶποσημ. 1282, 227-Ὶποσημ. 1287, 228-Ὶποσημ. 1316, 235-Ὶποσημ. 1441, 238-Ὶποσημ. 1482, 265-Ὶποσημ. 1775, 266-Ὶποσημ. 1789

Ἀγγεῖα/Σκεύη μὲ πλαστικὴ διακόσμηση: 9, 17, 24, 111-116, 133, 136, 137, 140, 142, 145, 150, 152-Ὶποσημ. 17, 154-Ὶποσημ. 40, 56, 155-Ὶποσημ. 62, 156-Ὶποσημ. 79, 80, 160-Ὶποσημ. 178, 161-Ὶποσημ. 211, 162-Ὶποσημ. 230, 172-Ὶποσημ. 378, 181-Ὶποσημ. 523, 215-Ὶποσημ. 1095, 217-Ὶποσημ. 1132, 1137, 245-Ὶποσημ. 1609, 262-Ὶποσημ. 1759, 265-Ὶποσημ. 1772, 270-Ὶποσημ. 1834, 271-Ὶποσημ. 1848, 272-Ὶποσημ. 1868, 1877, 274-1927, 1930, 279-Ὶποσημ. 1994, 1997, 280-Ὶποσημ. 2012

Αἰλουροειδῆ: 9, 114, 244-Ὶποσημ. 1586, 245-Ὶποσημ. 1613

Ἀνθρώπινη μορφή: 9, 114-115, 116, 156-Ὶποσημ. 82

Ἀχιβάδες: 9, 112, 113, 156-Ὶποσημ. 82

Ἰχθυόσχημες ἐπιθέσεις: 9, 113, 156-Ὶποσημ. 82

Καμπυλόγραμμα, μισχοειδῆ κοσμήματα: 112, 156-Ὶποσημ. 82

Κέρατα κοθοσίωσης: 15, 115, 156-Ὶποσημ. 82, 160-Ὶποσημ. 178, 224-Ὶποσημ. 1226, 244-Ὶποσημ. 1590, 245-Ὶποσημ. 1597

Κοχλίες: 9, 103, 113, 155-Ὶποσημ. 663, 241-Ὶποσημ. 1548

Ὀφεις/ὄφιοειδῆ κοσμήματα: 16, 113-114, 116, 154-Ὶποσημ. 56, 156-Ὶποσημ. 82, 160-Ὶποσημ. 178, 217-Ὶποσημ. 1133, 1135, 1137, 242-Ὶποσημ. 1554, 243-Ὶποσημ. 1575, 244-Ὶποσημ. 1579, 1580

Φύλλα κισσοῦ: 112, 156-Ὶποσημ. 82, 243-Ὶποσημ. 565

Γραμμικὰ θέματα: 20, 52, 61, 83, 109, 128, 219-Ὶποσημ. 1165

Διακόσμηση καὶ στὶς δύο ἐπιφάνειες (in-out): 14, 15, 16, 18, 39, 41, 45, 50, 52, 57, 181-Ὶποσημ. 524, 183-Ὶποσημ. 554, 187-Ὶποσημ. 617, 189-Ὶποσημ. 641, 190-Ὶποσημ. 668, 191-Ὶποσημ. 681, 193-Ὶποσημ. 727, 278-Ὶποσημ. 1974

Διακόσμηση μὲ λευκὴ βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους: 6, 7, 8, 9, 20, 23, 43, 64, 68, 69, 70, 74, 83, 86, 102,

106, 107-109, 110, 111, 115, 155-Υποσημ. 63, 70, 71, 74, 78, 161-Υποσημ. 194, 162-Υποσημ. 234, 163-Υποσημ. 238, 246, 189-Υποσημ. 663, 199-Υποσημ. 826, 219-Υποσημ. 1166, 220-Υποσημ. 1187, 238-Υποσημ. 1486, 239-Υποσημ. 1490, 1501, 241-Υποσημ. 1540, 261-Υποσημ. 1752, 279-Υποσημ. 1998
Δικτυωτό: 21, 85, 109, 126, 158-Υποσημ. 108, 159-Υποσημ. 116, 163-Υποσημ. 247
Εικονιστική διακόσμηση: 21, 116, 132-134, 161-Υποσημ. 213, 244-Υποσημ. 1587, 269-Υποσημ. 1824
Επάλληλοι κύκλοι/άπομιμήσεις πέτρας: 39, 44, 47, 83, 85, 126-127, 159-Υποσημ. 116, 177-Υποσημ. 456, 181-Υποσημ. 512, 219-Υποσημ. 1174
Θαλάσσιος ρυθμός: 21, 43, 45, 46, 113, 125-126, 152-Υποσημ. 17, 156-Υποσημ. 82, 159-Υποσημ. 116, 163-Υποσημ. 249, 177-Υποσημ. 457, 181-Υποσημ. 524, 183-Υποσημ. 548, 554, 200-Υποσημ. 854, 215-Υποσημ. 1096, 220-Υποσημ. 1185, 1189, 243-Υποσημ. 1572
Καταλειβάδες: 20, 22, 39, 45, 128, 158-Υποσημ. 108, 162-Υποσημ. 230, 163-Υποσημ. 247, 173-Υποσημ. 389, 174-Υποσημ. 409, 175-Υποσημ. 415, 177-Υποσημ. 460, 205-Υποσημ. 921
Όλοβαφα: 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 62, 64, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 83, 84, 89, 94, 95, 97, 102, 104, 106, 112, 113, 114, 117, 122, 124, 129, 132, 152-Υποσημ. 17, 153-Υποσημ. 21, 24, 34, 154-Υποσημ. 58, 159-Υποσημ. 132, 160-Υποσημ. 142, 144, 160, 162, 166, 172, 173, 161-Υποσημ. 190, 162-Υποσημ. 230, 163-Υποσημ. 238, 164-Υποσημ. 264, 167-Υποσημ. 312, 169-Υποσημ. 334, 345, 170-Υποσημ. 347, 350, 172-Υποσημ. 369, 370, 371, 372, 373, 379, 173-Υποσημ. 396, 401, 175-Υποσημ. 421, 176-Υποσημ. 433, 177-Υποσημ. 452, 178-Υποσημ. 476, 180-Υποσημ. 492, 181-Υποσημ. 513, 184-Υποσημ. 565, 185-Υποσημ. 586, 187-Υποσημ. 604, 605, 188-Υποσημ. 626, 627, 190-Υποσημ. 676, 678, 191-Υποσημ. 682, 192-Υποσημ. 685, 692, 694, 193-Υποσημ. 708, 712, 734, 197-Υποσημ. 794, 797, 198-Υποσημ. 803, 812, 199-Υποσημ. 825, 830, 200-Υποσημ. 835, 851, 202-Υποσημ. 867, 872, 876, 877,

203-Υποσημ. 883, 886, 204-Υποσημ. 899, 916, 205-Υποσημ. 940, 206-Υποσημ. 940, 948, 950, 216-Υποσημ. 1122, 217-Υποσημ. 1126, 1132, 1133, 218-Υποσημ. 1151, 220-Υποσημ. 1185, 223-Υποσημ. 1222, 224-Υποσημ. 1230, 225-Υποσημ. 1253, 226-Υποσημ. 1275, 1282, 228-Υποσημ. 1305, 232-Υποσημ. 1378, 233-Υποσημ. 1399, 235-Υποσημ. 1437, 1441, 242-Υποσημ. 1541, 248-Υποσημ. 1623, 1624, 249-Υποσημ. 1630, 250-Υποσημ. 1641, 261-Υποσημ. 1751, 265-Υποσημ. 1775, 267-Υποσημ. 1819, 268-Υποσημ. 1819, 1823
Πιτσιλωτή διακόσμηση: 127, 161-Υποσημ. 210
Πλοχμοί: 21, 40, 43, 96, 128, 158-Υποσημ. 108, 161-Υποσημ. 209, 245-Υποσημ. 1603, 260-Υποσημ. 1743
Πολυχρωμία: 6, 8, 9, 12, 23, 25, 39, 68, 69, 70, 83, 106, 109-111, 152-Υποσημ. 17, 155-Υποσημ. 70, 73, 74, 76, 78, 161-Υποσημ. 194, 196, 162-Υποσημ. 233, 234, 163-Υποσημ. 238, 172-Υποσημ. 369, 379, 233-Υποσημ. 1399, 234-Υποσημ. 1410, 239-Υποσημ. 1500, 1503, 241-Υποσημ. 1543, 279-Υποσημ. 1998
Πτυχωτός ρυθμός χελωνίου: 12, 15, 19, 20, 23, 35, 36, 46, 69, 83, 109, 110, 117-118, 163-Υποσημ. 246, 252, 169-Υποσημ. 345, 174-Υποσημ. 403, 175-Υποσημ. 415, 206-Υποσημ. 941, 219-Υποσημ. 1180, 240-Υποσημ. 1528, 1534, 261-Υποσημ. 1752, 1753
Ραβδωτή διακόσμηση: 9, 12, 19, 20, 37, 38, 45, 50, 59, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 83, 85, 110, 111, 116, 162-Υποσημ. 230, 163-Υποσημ. 238, 170-Υποσημ. 351, 181-Υποσημ. 520, 200-Υποσημ. 835, 204-Υποσημ. 900, 206-Υποσημ. 940, 950, 240-Υποσημ. 1533, 241-Υποσημ. 1537, 246-Υποσημ. 1617, 251-Υποσημ. 1644, 252-Υποσημ. 1646
Ρόμβοι: 21, 39, 47, 85, 127, 158-Υποσημ. 108, 163-Υποσημ. 247
Σιγμοειδή: 20, 39, 42, 44, 63, 91, 92, 114, 128, 180-Υποσημ. 503, 182-Υποσημ. 537, 220-Υποσημ. 1184, 225-Υποσημ. 1260, 245-Υποσημ. 1608, 262-Υποσημ. 1757
Σπείρες: 9, 12, 15, 19, 20, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 44, 46, 57, 83, 84, 85, 91, 92, 103, 107, 109, 110, 111, 116-117, 152-Υποσημ. 17, 161-Υποσημ. 190, 163-Υποσημ. 247, 174-Υποσημ. 404, 406, 175-Υποσημ. 420, 421, 180-Υποσημ. 492, 181-Υποσημ. 511, 512, 182-Υπο-

- σημ. 541, 184-Ύποσημ. 560, 188-Ύποσημ. 632, 206-Ύποσημ. 942, 208-Ύποσημ. 969, 218-Ύποσημ. 1154, 219-Ύποσημ. 1161, 220-Ύποσημ. 1184, 1187, 221-Ύποσημ. 1196, 225-Ύποσημ. 1256, 1257, 1258, 239-Ύποσημ. 1486, 1489, 1490, 1499, 1503, 240-Ύποσημ. 1527, 1535, 241-Ύποσημ. 1537, 245-Ύποσημ. 1605, 248-Ύποσημ. 1626, 1628, 249-Ύποσημ. 1633, 1634, 250-Ύποσημ. 1637, 1641, 251-Ύποσημ. 1643, 257-Ύποσημ. 1697, 260-Ύποσημ. 1743
- Στιγμές*: 15, 20, 36, 39, 42, 43, 46, 64, 83, 85, 91, 92, 97, 117, 122, 125, 127, 158-Ύποσημ. 108, 161-Ύποσημ. 190, 199, 180-Ύποσημ. 492, 501, 181-Ύποσημ. 512, 188-Ύποσημ. 632, 208-Ύποσημ. 970, 215-Ύποσημ. 1101, 220-Ύποσημ. 1185, 225-Ύποσημ. 1259, 249-Ύποσημ. 1634, 1636, 250-Ύποσημ. 1638, 255-Ύποσημ. 1667, 258-Ύποσημ. 1707, 1709, 259-Ύποσημ. 1725, 260-Ύποσημ. 1743
- Ταινιωτή διακόσμηση*: 7, 9, 12, 19, 22, 35, 37, 38, 41, 44, 46, 52, 59, 61, 62, 63, 64, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 86, 91, 97, 102, 105, 107, 109, 110, 111, 129, 153-Ύποσημ. 21, 24, 154-Ύποσημ. 41, 45, 52, 59, 155-Ύποσημ. 61, 63, 64, 65, 71, 159-Ύποσημ. 132, 137, 160-Ύποσημ. 142, 145, 162-Ύποσημ. 230, 163-Ύποσημ. 238, 172-Ύποσημ. 370, 173-Ύποσημ. 396, 401, 174-Ύποσημ. 409, 178-Ύποσημ. 476, 180-Ύποσημ. 492, 181-Ύποσημ. 507, 182-Ύποσημ. 532, 185-Ύποσημ. 586, 188-Ύποσημ. 633, 635, 197-Ύποσημ. 797, 198-Ύποσημ. 803, 807, 199-Ύποσημ. 815, 200-Ύποσημ. 833, 835, 202-Ύποσημ. 867, 876, 877, 203-Ύποσημ. 882, 886, 898, 204-Ύποσημ. 899, 216-Ύποσημ. 1122, 222-Ύποσημ. 1222, 228-Ύποσημ. 1306, 230-Ύποσημ. 1340, 235-Ύποσημ. 1440, 239-Ύποσημ. 1499
- Τραχωτὸς ρυθμός*: 8, 25, 106, 108, 162-Ύποσημ. 230
- Φολιδωτή διακόσμηση*: 63, 125, 126
- Φυτική διακόσμηση*: 7, 9, 15, 16, 18, 19, 20, 34, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 71, 73, 74, 83, 86, 97, 102, 103, 107, 108, 110, 111, 118-125, 136, 137, 152-Ύποσημ. 17, 156-Ύποσημ. 82, 161-Ύποσημ. 185, 187, 162-Ύποσημ. 230, 180-Ύποσημ. 492, 181-Ύποσημ. 512, 182-Ύποσημ. 528, 531, 183-Ύποσημ. 548, 557, 185-Ύποσημ. 585, 201-Ύποσημ. 859, 203-Ύποσημ. 894, 216-Ύποσημ. 1122, 228-Ύποσημ. 1306, 230-Ύποσημ. 1341, 240-Ύποσημ. 1534, 241-Ύποσημ. 1537, 243-Ύποσημ. 1563, 250-Ύποσημ. 1641, 272-Ύποσημ. 1868, 280-Ύποσημ. 2024
- Ἄνθη*: 34, 36, 45, 67, 83, 89, 91, 112, 113, 118, 124, 156-Ύποσημ. 82, 175-Ύποσημ. 429, 185-Ύποσημ. 580, 224-Ύποσημ. 1226, 1227, 242-Ύποσημ. 1555, 258-Ύποσημ. 1702
- Βλάστηση*: 16, 19, 44, 45, 46, 83, 89, 112, 113, 118, 122, 156-Ύποσημ. 82, 217-Ύποσημ. 1140
- Κλάδοι*: 36, 45, 67, 83, 84, 91, 97, 120, 252-Ύποσημ. 1654
- Κρίνοι/κρinoειδή*: 16, 19, 47, 73, 81, 84, 96, 103, 118, 122, 124, 185-Ύποσημ. 580, 581, 215-Ύποσημ. 1102, 224-Ύποσημ. 1226, 235-Ύποσημ. 1435, 252-Ύποσημ. 1653, 256-Ύποσημ. 1678, 1679
- Κρόκοι*: 16, 19, 38, 44, 45, 46, 51, 71, 84, 89, 102, 103, 118, 124, 160-Ύποσημ. 148, 184-Ύποσημ. 560, 185-Ύποσημ. 580, 218-Ύποσημ. 1151, 224-Ύποσημ. 1226, 252-Ύποσημ. 1653, 257-Ύποσημ. 1698
- Μίσχοι*: 36, 44, 45, 71, 84, 97, 112, 118, 120, 124, 184-Ύποσημ. 560, 239-Ύποσημ. 1499, 242-Ύποσημ. 1559, 253-Ύποσημ. 1661, 256-Ύποσημ. 1677
- Ρόδακες*: 118, 124, 245-Ύποσημ. 1600, 245-Ύποσημ. 1600, 257-Ύποσημ. 1696, 1697, 259-Ύποσημ. 1716
- Σχηματοποιημένες ἐκδοχὲς ἀνθέων*: 124
- Φύλλα*: 36, 45, 66, 83, 84, 91, 118, 120, 122, 133, 253-Ύποσημ. 1661, 254-Ύποσημ. 1662, 256-Ύποσημ. 1677, 1683
- Φύλλα κισσοῦ*: 74, 84, 89, 112, 118, 124, 156-Ύποσημ. 82, 217-Ύποσημ. 1127, 218-Ύποσημ. 1151, 243-Ύποσημ. 1565, 257-Ύποσημ. 1698
- Φυλλοφόρες ταινίες*: 16, 19, 37, 45, 52, 108, 109, 118, 175-Ύποσημ. 429, 177-Ύποσημ. 455, 182-Ύποσημ. 538, 220-Ύποσημ. 1185, 255-Ύποσημ. 1675
- Θέσεις**:
- Ἄγ. Εἰρήνη*: 9, 18, 20, 21, 34, 38, 42, 43, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 64, 68, 69, 84, 85, 86, 90, 92, 93, 94, 97, 98, 99, 101, 103, 104, 105, 109, 111, 118, 127, 146, 164-Ύποσημ. 259, 170-Ύποσημ. 352, 171-Ύποσημ. 360, 173-Ύποσημ. 386, 400, 174-Ύποσημ. 405, 406, 175-Ύποσημ. 419, 420, 429, 176-Ύποσημ. 443, 444,

- 177-Ύποσημ. 456, 178-Ύποσημ. 475, 179-Ύποσημ. 485, 180-Ύποσημ. 498, 500, 501, 502, 503, 181-Ύποσημ. 512, 524, 182-Ύποσημ. 526, 531, 537, 184-Ύποσημ. 575, 185-Ύποσημ. 580, 583, 188-Ύποσημ. 632, 190-Ύποσημ. 678, 196-Ύποσημ. 772, 199-Ύποσημ. 821, 207-Ύποσημ. 958, 208-Ύποσημ. 973, 975, 209-Ύποσημ. 993, 998, 215-Ύποσημ. 1101, 1102, 218-Ύποσημ. 1148, 1151, 1154, 1157, 1159, 219-Ύποσημ. 1174, 229-Ύποσημ. 1326, 230-Ύποσημ. 1344, 1350, 231-Ύποσημ. 1358, 1368, 1372, 232-Ύποσημ. 1389, 233-Ύποσημ. 1402, 1403, 234-Ύποσημ. 1404, 1406, 1407, 1409, 235-Ύποσημ. 1426, 1435, 1436, 237-Ύποσημ. 1458, 1463, 1473, 247-Ύποσημ. 1623, 248-Ύποσημ. 1623, 249-Ύποσημ. 1629, 1630, 1631, 1632, 1636, 250-Ύποσημ. 1640, 253-Ύποσημ. 1661, 255-Ύποσημ. 1668, 1670, 1672, 1674, 256-Ύποσημ. 1679, 1684, 1687, 257-Ύποσημ. 1694, 1696, 1698, 258-Ύποσημ. 1699, 1700, 1712, 259-Ύποσημ. 1722, 1727, 1729, 260-Ύποσημ. 1742, 1743, 261-Ύποσημ. 1747, 1748, 1755, 262-Ύποσημ. 1758, 1761, 1764, 263-Ύποσημ. 1765, 1766, 1767, 267-Ύποσημ. 1814
Άγ. Στέφανος: 10, 25, 115, 146, 157-Ύποσημ. 95, 175-Ύποσημ. 418, 420, 177-Ύποσημ. 456, 219-Ύποσημ. 1174, 248-Ύποσημ. 1623, 249-Ύποσημ. 1634, 252-Ύποσημ. 1649, 259-Ύποσημ. 1732
Ακρωτήρι: 86, 99, 221-Ύποσημ. 1196, 224-Ύποσημ. 1230, 230-Ύποσημ. 1350, 232-Ύποσημ. 1388, 270-1830, 1834, 1837
Άνεμόσηλια: 80, 86, 112, 172-Ύποσημ. 377, 197-Ύποσημ. 790
Αρχάνες: 8, 38, 58, 81, 85, 86, 93, 97, 115, 125, 164-Ύποσημ. 267, 170-Ύποσημ. 353, 171-Ύποσημ. 359, 173-Ύποσημ. 386, 177-Ύποσημ. 457, 181-Ύποσημ. 524, 184-Ύποσημ. 568, 185-Ύποσημ. 583, 186-Ύποσημ. 597, 197-Ύποσημ. 790, 243-Ύποσημ. 1565, 257-Ύποσημ. 1688, 1694, 258-Ύποσημ. 1712, 259-Ύποσημ. 1715
Καστρέ: 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 84, 85, 86, 91, 93, 94, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 117, 118, 120, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 146, 150, 151-Ύποσημ. 12, 153-Ύποσημ. 31, 154-Ύποσημ. 52, 58, 155-Ύποσημ. 71, 76, 156-Ύποσημ. 80, 89, 92, 157-Ύποσημ. 93, 159-Ύποσημ. 119, 161-Ύποσημ. 191, 217, 219, 162-Ύποσημ. 227, 231, 164-Ύποσημ. 259, 261, 267, 165-Ύποσημ. 271, 276, 279, 282, 166-Ύποσημ. 284, 288, 290, 171-Ύποσημ. 360, 172-Ύποσημ. 370, 380, 173-Ύποσημ. 398, 174-Ύποσημ. 406, 408, 175-Ύποσημ. 420, 176-Ύποσημ. 444, 177-Ύποσημ. 459, 179-Ύποσημ. 484, 180-Ύποσημ. 493, 495, 497, 499, 183-Ύποσημ. 550, 184-Ύποσημ. 560, 569, 575, 185-Ύποσημ. 578, 580, 188-Ύποσημ. 628, 632, 189-Ύποσημ. 663, 191-Ύποσημ. 679, 682, 193-Ύποσημ. 723, 726, 194-Ύποσημ. 746, 195-Ύποσημ. 757, 196-Ύποσημ. 776, 777, 199-Ύποσημ. 821, 201-Ύποσημ. 864, 202-Ύποσημ. 869, 878, 208-Ύποσημ. 973, 210-Ύποσημ. 1004, 1005, 1009, 211-Ύποσημ. 1013, 1014, 1021, 212-Ύποσημ. 1029, 1031, 1054, 213-Ύποσημ. 1059, 215-Ύποσημ. 1101, 218-Ύποσημ. 1151, 220-Ύποσημ. 1188, 230-Ύποσημ. 1354, 233-Ύποσημ. 1402, 1403, 234-Ύποσημ. 1407, 235-Ύποσημ. 1435, 237-Ύποσημ. 1458, 241-Ύποσημ. 1542, 247-Ύποσημ. 1622, 248-Ύποσημ. 1626, 249-Ύποσημ. 1634, 1636, 254-Ύποσημ. 1663, 255-Ύποσημ. 1672, 256-Ύποσημ. 1687, 257-Ύποσημ. 1694, 1695, 1696, 1697, 258-Ύποσημ. 1700, 1712, 260-Ύποσημ. 1742, 1745, 261-Ύποσημ. 1748, 262-1757, 1758, 1761, 1764, 263-Ύποσημ. 1765, 265-Ύποσημ. 1781, 266-Ύποσημ. 1789, 267-Ύποσημ. 1814, 280-Ύποσημ. 2020
Κνωσός: 6, 7, 11, 12, 27, 32, 34, 37, 38, 52, 55, 58, 66, 69, 81, 87, 93, 97, 99, 105, 109, 115, 133, 153-Ύποσημ. 31, 37, 154-Ύποσημ. 57, 156-Ύποσημ. 86, 157-Ύποσημ. 92, 164-Ύποσημ. 256, 259, 261, 267, 165-Ύποσημ. 267, 271, 279, 167-Ύποσημ. 313, 169-Ύποσημ. 331, 170-Ύποσημ. 353, 171-Ύποσημ. 359, 173-Ύποσημ. 386, 400, 174-Ύποσημ. 406, 177-Ύποσημ. 460, 178-Ύποσημ. 473, 179-Ύποσημ. 485, 181-Ύποσημ. 507, 510, 512, 517, 186-Ύποσημ. 597, 187-Ύποσημ. 622, 625, 188-Ύποσημ. 632, 190-Ύποσημ. 678, 207-Ύποσημ. 958, 208-Ύποσημ. 975, 209-Ύποσημ. 993, 998, 220-Ύποσημ. 1188, 221-Ύποσημ. 1196, 224-Ύποσημ. 1225, 230-Ύποσημ. 1345, 1353, 236-Ύποσημ. 1448, 239-Ύποσημ. 1490, 1496, 243-

Ύποσημ. 1563, 1572, 244-Ύποσημ. 1580, 245-Ύποσημ. 1611, 247-Ύποσημ. 1623, 1629, 249-Ύποσημ. 1636, 256-Ύποσημ. 1679, 257-Ύποσημ. 1694, 1696, 260-Ύποσημ. 1737, 261-Ύποσημ. 1753, 263-Ύποσημ. 1769, 266-Ύποσημ. 1791, 267-Ύποσημ. 1814, 270-Ύποσημ. 1834, 1837

Κορμός: 51, 52, 55, 56, 59, 60, 62, 63, 70, 77, 78, 79, 81, 93, 97, 99, 101, 102, 103, 108, 109, 115, 165-Ύποσημ. 271, 278, 279, 166-Ύποσημ. 282, 288, 178-Ύποσημ. 480, 186-Ύποσημ. 597, 187-Ύποσημ. 622, 189-Ύποσημ. 655, 190-Ύποσημ. 663, 678, 192-Ύποσημ. 693, 705, 194-Ύποσημ. 746, 195-Ύποσημ. 756, 207-Ύποσημ. 958, 208-Ύποσημ. 973, 975, 209-Ύποσημ. 993, 211-Ύποσημ. 1018, 212-Ύποσημ. 1029, 213-Ύποσημ. 1059, 214-Ύποσημ. 1088, 218-Ύποσημ. 1159, 230-Ύποσημ. 1344, 235-Ύποσημ. 1440, 236-Ύποσημ. 1448, 237-Ύποσημ. 1458, 1473, 242-Ύποσημ. 1559, 243-Ύποσημ. 1565, 244-Ύποσημ. 1557, 247-Ύποσημ. 1623, 249-Ύποσημ. 1629, 250-Ύποσημ. 1640, 256-Ύποσημ. 1679, 261-Ύποσημ. 1753, 262-Ύποσημ. 1761, 263-Ύποσημ. 1769

Μάλια: 38, 81, 93, 115, 190-Ύποσημ. 678, 224-Ύποσημ. 1225, 232-Ύποσημ. 1382, 243-Ύποσημ. 1563, 1574

Μενεαίον: 15, 42, 43, 46, 49, 84, 86, 115, 146, 176-Ύποσημ. 443, 253-Ύποσημ. 1661, 255-Ύποσημ. 1668, 256-Ύποσημ. 1687, 257-Ύποσημ. 1694, 1695, 259-Ύποσημ. 1716, 262-Ύποσημ. 1760

Νεροκούρου: 32, 52, 55, 58, 62, 66, 68, 70, 71, 81, 172-Ύποσημ. 371, 190-Ύποσημ. 678, 191-Ύποσημ. 678, 198-Ύποσημ. 811, 200-Ύποσημ. 846, 207-Ύποσημ. 958, 208-Ύποσημ. 975, 236-Ύποσημ. 1448

Παλαίκαстро: 32, 38, 58, 69, 71, 84, 105, 165-Ύποσημ. 271, 174-Ύποσημ. 405, 184-Ύποσημ. 570, 202-Ύποσημ. 870, 207-Ύποσημ. 958, 218-Ύποσημ. 1151, 1152, 220-Ύποσημ. 1188, 234-Ύποσημ. 1406, 235-Ύποσημ. 1423, 255-Ύποσημ. 1674, 256-Ύποσημ. 1687, 257-Ύποσημ. 1698, 258-Ύποσημ. 1702, 261-Ύποσημ. 1753

Φαιστός: 6, 55, 58, 109, 115, 164-Ύποσημ. 256, 257, 259, 261, 165-Ύποσημ. 267, 269, 271, 278, 166-Ύποσημ. 290, 295, 296, 297, 186-Ύποσημ. 597, 195-

Ύποσημ. 750, 756, 220-Ύποσημ. 1188, 224-Ύποσημ. 1225, 237-Ύποσημ. 1458, 243-Ύποσημ. 1572

Ίερά κορυφή:

Άτσιπάδες: 8, 48, 57, 76, 80, 92, 99, 106, 108, 111, 115, 150, 152-Ύποσημ. 14, 155-Ύποσημ. 67, 158-Ύποσημ. 101, 163-Ύποσημ. 253, 168-Ύποσημ. 318, 319, 169-Ύποσημ. 331, 171-Ύποσημ. 362, 202-Ύποσημ. 865, 213-Ύποσημ. 1070, 221-Ύποσημ. 1195, 222-Ύποσημ. 1214, 223-Ύποσημ. 1222, 226-Ύποσημ. 1283, 232-Ύποσημ. 1383, 233-Ύποσημ. 1396, 238-Ύποσημ. 1482, 239-Ύποσημ. 1504, 277-Ύποσημ. 1960, 1961, 278-Ύποσημ. 1974

Βρύσινας: 8, 80, 87, 99, 106, 168-Ύποσημ. 319, 196-Ύποσημ. 778, 213-Ύποσημ. 1063, 232-Ύποσημ. 1385, 233-Ύποσημ. 1396, 236-Ύποσημ. 1455, 238-Ύποσημ. 1482, 267-Ύποσημ. 1809, 271-Ύποσημ. 1843, 273-Ύποσημ. 1895, 280-Ύποσημ. 2016, 281-Ύποσημ. 2040

Γιούχτας: 8, 33, 46, 48, 57, 72, 80, 85, 87, 93, 94, 99, 104, 105, 106, 108, 114, 115, 117, 118, 125, 131, 146, 150, 152-Ύποσημ. 14, 158-Ύποσημ. 101, 159-Ύποσημ. 134, 163-Ύποσημ. 253, 164-Ύποσημ. 259, 168-Ύποσημ. 318, 319, 171-Ύποσημ. 362, 178-Ύποσημ. 474, 184-Ύποσημ. 558, 187-Ύποσημ. 605, 190-Ύποσημ. 672, 196-Ύποσημ. 778, 202-Ύποσημ. 865, 220-Ύποσημ. 1195, 224-Ύποσημ. 1225, 228-Ύποσημ. 1308, 1315, 230-Ύποσημ. 1345, 233-Ύποσημ. 1393, 1395, 236-Ύποσημ. 1455, 238-Ύποσημ. 1481, 243-Ύποσημ. 1571, 245-Ύποσημ. 1594, 252-Ύποσημ. 1654, 267-Ύποσημ. 1809, 271-Ύποσημ. 1843, 276-Ύποσημ. 1960, 280-Ύποσημ. 2015, 2016, 281-Ύποσημ. 2040

Καρφί: 93, 115, 151-Ύποσημ. 2, 228-Ύποσημ. 1311, 236-Ύποσημ. 1455, 267-Ύποσημ. 1809, 281-Ύποσημ. 2040

Κόφινας: 57, 87, 158-Ύποσημ. 101, 168-Ύποσημ. 319, 213-Ύποσημ. 1063, 221-Ύποσημ. 1195, 233-Ύποσημ. 1395, 271-Ύποσημ. 1843, 273-Ύποσημ. 1895, 277-Ύποσημ. 1960, 280-Ύποσημ. 2016, 281-Ύποσημ. 2040

Μαζᾶς: 95, 196-Ύποσημ. 778, 213-Ύποσημ. 1063, 229-Ύποσημ. 1328, 1334, 233-Ύποσημ. 1395, 236-Ύποσημ. 1455, 271-Ύποσημ. 1843

Μόδι: 213-Ύποσημ. 1063, 233-Ύποσημ. 1395, 267-

Υποσημ. 1809, 271-Υποσημ. 1843, 280-Υποσημ. 2016, 281-Υποσημ. 2040

Πετσοφᾶς: 46, 80, 87, 93, 95, 99, 104, 115, 163-Υποσημ. 253, 168-Υποσημ. 319, 178-Υποσημ. 474, 213-Υποσημ. 1063, 223-Υποσημ. 1222, 229-Υποσημ. 1325, 1334, 233-Υποσημ. 1393, 1395, 236-Υποσημ. 1455, 271-Υποσημ. 1843, 277-Υποσημ. 1960, 280-Υποσημ. 2016

Τραόσταλος: 80, 87, 101, 115, 200-Υποσημ. 842, 214-Υποσημ. 1072, 220-Υποσημ. 1195, 232-Υποσημ. 1383, 1385, 233-Υποσημ. 1395, 1396, 236-Υποσημ. 1450, 271-Υποσημ. 1843, 273-Υποσημ. 1895, 277-Υποσημ. 1961, 279-Υποσημ. 1999, 280-Υποσημ. 2016

Μινωίζουσα κεραμεική: 10, 38, 48, 157-Υποσημ. 95
Νεοανακτορική περίοδος: 4, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 58, 86, 105, 142, 146, 147, 148, 149, 152-Υποσημ. 18, 158-Υποσημ. 100, 159-Υποσημ. 118

(δειγμάτων), 160-Υποσημ. 180 (ύλικοῦ), 233-Υποσημ. 1393, 238-Υποσημ. 1482, 275-Υποσημ. 1945, 277-Υποσημ. 1965, 279-Υποσημ. 1992, 281-Υποσημ. 2035

Παλαιοανακτορική περίοδος: 6, 7, 8, 9, 10, 20, 83, 106, 145, 146, 148, 152-Υποσημ. 18, 153-Υποσημ. 37, 156-Υποσημ. 90, 162-Υποσημ. 227, 220-Υποσημ. 1188, 223-Υποσημ. 1225, 237-Υποσημ. 1458, 239-Υποσημ. 1496, 245-Υποσημ. 1611 (δείγματα), 270-Υποσημ. 1834, 279-Υποσημ. 1991, 280-Υποσημ. 2015 (στρώματα)

Πηλοί:

Ερυθρός πηλός με μίκα: 6, 7, 13, 14, 22, 23, 24, 30, 32, 33, 34, 48, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 64, 71, 75, 77, 78, 79, 83, 93, 98, 100, 103, 105, 107, 109, 113, 116, 117, 118, 125, 129, 136, 146, 148, 151-Υποσημ. 12, 155-Υποσημ. 65, 157-Υποσημ. 95, 160-Υποσημ. 156, 162-Υποσημ. 231, 191-Υποσημ. 682, 193-Υποσημ. 710, 718, 198-Υποσημ. 810, 200-Υποσημ. 836, 202-Υποσημ. 867, 205-Υποσημ. 925, 208-Υποσημ. 979, 211-Υποσημ. 1014, 228-Υποσημ. 1316, 231-Υποσημ. 1366, 1371, 233-Υποσημ. 1402, 234-Υποσημ. 1407, 235-Υποσημ. 1437, 1441, 236-Υποσημ. 1443, 238-Υποσημ. 1483, 1485, 240-Υποσημ. 1512, 265-Υποσημ. 1780

Χονδροειδής πηλός: 13, 22, 23, 75, 77, 98, 103, 152-

Υποσημ. 17, 196-Υποσημ. 777, 235-Υποσημ. 1422, 1441, 251-Υποσημ. 1642, 258-Υποσημ. 1703

Προανακτορική περίοδος: 7, 8, 9, 10, 13, 73, 152-Υποσημ. 18, 154-Υποσημ. 58, 156-Υποσημ. 85, 162-Υποσημ. 227, 207-Υποσημ. 966, 214-Υποσημ. 1076, 281-Υποσημ. 2035

Στρώματα/σημεῖα/περιοχές με ἵχνη φωτιᾶς/πυρᾶς/καύσης: 31, 49, 57, 79, 80, 88, 92, 96, 97, 134, 135, 136, 137, 138, 148, 170-Υποσημ. 354, 194-Υποσημ. 736, 201-Υποσημ. 860, 206-Υποσημ. 951, 213-Υποσημ. 1062, 1065, 1068, 214-Υποσημ. 1091, 221-Υποσημ. 1210, 228-Υποσημ. 1317, 229-Υποσημ. 1333, 233-Υποσημ. 1394, 1396, 236-Υποσημ. 1443, 271-Υποσημ. 1850, 272-Υποσημ. 1880, 273-Υποσημ. 1902, 275-Υποσημ. 1940, 277-Υποσημ. 1964, 278-Υποσημ. 1973, 1982, 279-Υποσημ. 1995, 1996, 2000, 2003, 280-Υποσημ. 2022, 281-Υποσημ. 2031

Στρώματα/σημεῖα/περιοχές πρωτογενῶν ἐναποθέσεων: 30, 31, 40, 46, 47, 49, 51, 60, 65, 67, 72, 88, 96, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 168-Υποσημ. 320, 322, 329, 170-Υποσημ. 354, 188-Υποσημ. 638, 191-Υποσημ. 680, 201-Υποσημ. 860, 206-Υποσημ. 951, 210-Υποσημ. 1007, 221-Υποσημ. 1210, 229-Υποσημ. 1318, 233-Υποσημ. 1394, 234-Υποσημ. 1413, 236-Υποσημ. 1443, 1451, 245-Υποσημ. 1615, 246-Υποσημ. 1615, 267-Υποσημ. 1815, 272-Υποσημ. 1882, 273-Υποσημ. 1896, 1912, 1913, 274-Υποσημ. 1920, 275-Υποσημ. 1939, 278-Υποσημ. 1973, 1980, 279-Υποσημ. 1996, 2001, 280-Υποσημ. 2012, 2017, 2019

Σχηματικοὶ Τύποι:

Άγγεῖα με ὑπερυφωμένη βάση/Καρποδόχες: 17, 18, 23, 24, 96-97, 140, 146, 190-Υποσημ. 672, 230-Υποσημ. 1345, 274-Υποσημ. 1930, 275-Υποσημ. 1943, 276-Υποσημ. 1948, 277-Υποσημ. 1968

Άγγεῖα/Ρυτά: 17, 25, 47, 86, 88, 90-92, 100, 136, 139, 140, 144, 149, 153-Υποσημ. 20, 185-Υποσημ. 587, 220-Υποσημ. 1183, 224-Υποσημ. 1236, 1240, 225-Υποσημ. 1251, 226-Υποσημ. 1267, 265-Υποσημ. 1772, 271-Υποσημ. 1848, 274-Υποσημ. 1927, 1930, 275-Υποσημ. 1938, 278-Υποσημ. 1981, 280-Υποσημ. 2012.
Άγγεῖα/Σκεύη με διαμπερεῖς ὀπές: 8, 17, 19, 23, 24,

- 54, 90, 100-101, 135, 140, 146, 153-Υποσημ. 20, 155-Υποσημ. 65, 77, 160-Υποσημ. 177, 162-Υποσημ. 235, 163-Υποσημ. 237, 233-Υποσημ. 1403, 271-Υποσημ. 1855, 275-Υποσημ. 1937, 276-Υποσημ. 1948, 279-Υποσημ. 1994, 2002
- Άωτα κωνικά κύπελλα*: 6, 10, 11, 23, 26-31, 32, 40, 48, 76, 93, 95, 136, 139, 140, 141, 142, 143, 152-Υποσημ. 17, 153-Υποσημ. 27, 32, 33, 37, 163-Υποσημ. 241, 249, 168-Υποσημ. 318, 320, 322, 329, 170-Υποσημ. 354, 177-Υποσημ. 465, 178-Υποσημ. 473, 181-Υποσημ. 507, 517, 186-Υποσημ. 592, 190-Υποσημ. 678, 230-Υποσημ. 1346, 238-Υποσημ. 1479, 271-Υποσημ. 1848, 272-Υποσημ. 1876, 1881, 1888, 274-Υποσημ. 1921, 1929, 277-Υποσημ. 1964, 1965, 1966
- Γεφυρόστομες πρόχοι*: 6, 11, 23, 72-76, 111, 136, 139, 140, 142, 147, 149, 150, 153-Υποσημ. 24, 154-Υποσημ. 58, 156-Υποσημ. 85, 159-Υποσημ. 134, 135, 162-Υποσημ. 234, 210-Υποσημ. 1005, 211-Υποσημ. 1013, 218-Υποσημ. 1151, 236-Υποσημ. 1442, 239-Υποσημ. 1505, 240-Υποσημ. 1534, 241-Υποσημ. 1545, 246-Υποσημ. 1620, 250-Υποσημ. 1637, 251-Υποσημ. 1646, 254-Υποσημ. 1662, 1663, 255-Υποσημ. 1666, 256-Υποσημ. 1677, 1680, 257-Υποσημ. 1699, 259-Υποσημ. 1722, 261-Υποσημ. 1753, 263-Υποσημ. 1763, 265-Υποσημ. 1772, 272-Υποσημ. 1868, 1881, 274-Υποσημ. 1926, 275-Υποσημ. 1937, 277-Υποσημ. 1961, 279-Υποσημ. 2005, 280-Υποσημ. 2008
- Ευθύπλευρα κύπελλα/κύπελλα τύπου Βαφειοῦ*: 10, 12, 13, 14, 25, 30, 32-40, 90, 93, 118, 136, 139, 141, 142, 143, 149, 154-Υποσημ. 39, 41, 158-Υποσημ. 113, 159-Υποσημ. 116, 128, 163-Υποσημ. 244, 252, 170-Υποσημ. 355, 357, 171-Υποσημ. 358, 360, 362, 172-Υποσημ. 371, 380, 173-Υποσημ. 386, 174-Υποσημ. 408, 411, 414, 175-Υποσημ. 416, 418, 429, 176-Υποσημ. 436, 177-Υποσημ. 456, 186-Υποσημ. 592, 213-Υποσημ. 1065, 218-Υποσημ. 1151, 219-Υποσημ. 1174, 1175, 223-Υποσημ. 1222, 238-Υποσημ. 1479, 240-Υποσημ. 1534, 246-Υποσημ. 1620, 247-Υποσημ. 1623, 248-Υποσημ. 1623, 1624, 1626, 1629, 249-Υποσημ. 1631, 1633, 1637, 250-Υποσημ. 1641, 251-Υποσημ. 1646, 252-Υποσημ. 1655, 254-Υποσημ. 1662, 255-Υποσημ. 1667, 1670, 1674, 257-Υποσημ. 1698, 258-Υποσημ. 1700, 259-Υποσημ. 1722, 1732, 261-Υποσημ. 1755, 262-Υποσημ. 1760, 263-Υποσημ. 1767, 1768, 274-Υποσημ. 1932, 277-Υποσημ. 1967
- Ήμισφαιρικά κύπελλα*: 6, 8, 11, 12, 15, 17, 18, 25, 26, 38, 40-47, 51, 90, 122, 139, 140, 141, 143, 150, 153-Υποσημ. 19, 155-Υποσημ. 62, 156-Υποσημ. 79, 158-Υποσημ. 114, 159-Υποσημ. 116, 160-Υποσημ. 143, 161, 163-Υποσημ. 250, 252, 175-Υποσημ. 422, 429, 177-Υποσημ. 465, 178-Υποσημ. 471, 184-Υποσημ. 562, 573, 185-Υποσημ. 577, 187-Υποσημ. 614, 616, 617, 211-Υποσημ. 1013, 225-Υποσημ. 1242, 1246, 245-Υποσημ. 1595, 246-Υποσημ. 1620, 249-Υποσημ. 1635, 250-Υποσημ. 1637, 1638, 1641, 251-Υποσημ. 1646, 252-Υποσημ. 1653, 1654, 1655, 254-Υποσημ. 1662, 255-Υποσημ. 1667, 1668, 256-Υποσημ. 1680, 1686, 257-Υποσημ. 1690, 258-Υποσημ. 1705, 1708, 259-Υποσημ. 1731, 260-Υποσημ. 1742, 1745, 261-Υποσημ. 1748, 1754, 1755, 1757, 262-Υποσημ. 1763, 263-Υποσημ. 1768, 265-Υποσημ. 1772, 274-Υποσημ. 1921, 1934, 277-Υποσημ. 1967, 279-Υποσημ. 1992
- Ήμισφαιρικά κύπελλα με πόδι*: 17, 18, 47-48, 90, 92, 106, 112, 160-Υποσημ. 173, 172-Υποσημ. 377, 191-Υποσημ. 683, 225-Υποσημ. 1257, 238-Υποσημ. 1474, 252-Υποσημ. 1653, 256-Υποσημ. 1680, 1685, 260-Υποσημ. 1745, 261-Υποσημ. 1754, 1755, 274-Υποσημ. 1934
- Κάλαθοι*: 17, 18, 23, 53, 136, 140, 142, 148, 190-Υποσημ. 671, 230-Υποσημ. 1346, 217-Υποσημ. 1135, 244-Υποσημ. 1580, 274-Υποσημ. 1931, 280-Υποσημ. 2011, 2020, 2022
- Κύλικες*: 22, 130-131, 161-Υποσημ. 217, 218, 219, 162-Υποσημ. 222, 266-Υποσημ. 1789, 1798, 1800, 267-Υποσημ. 1812, 277-Υποσημ. 1968, 281-Υποσημ. 2041
- Κωδωνόσχημα κύπελλα*: 25, 31-32, 163-Υποσημ. 244, 219-Υποσημ. 1171, 253-Υποσημ. 1659, 256-Υποσημ. 1682, 1687, 257-Υποσημ. 1696
- Λεκάνες*: 7, 10, 17, 18, 23, 25, 51-53, 136, 140, 142, 148, 154-Υποσημ. 48, 156-Υποσημ. 85, 160-Υποσημ. 165, 163-Υποσημ. 244, 177-Υποσημ. 459, 187-Υποσημ. 623, 624, 188-Υποσημ. 639, 641, 189-Υποσημ. 641, 652, 655, 190-Υποσημ. 668, 672, 191-Υποσημ.

680, 211-Ύποσημ. 1013, 230-Ύποσημ. 1346, 255-Ύποσημ. 1667, 1675, 262-Ύποσημ. 1765, 265-Ύποσημ. 1772, 274-Ύποσημ. 1931, 280-Ύποσημ. 2011, 2022
Μικκύλα προχοΐδια: 11, 14, 18, 24, 25, 31, 46, 72, 76, 89, 92-95, 96, 107, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 144, 149, 150, 153-Ύποσημ. 19, 20, 159-Ύποσημ. 131, 162-Ύποσημ. 234, 163-Ύποσημ. 243, 168-Ύποσημ. 329, 212-Ύποσημ. 1041, 223-Ύποσημ. 1222, 226-Ύποσημ. 1283, 227-Ύποσημ. 1285, 228-Ύποσημ. 1309, 1311, 1314, 1317, 1318, 229-Ύποσημ. 1318, 245-Ύποσημ. 1600, 254-Ύποσημ. 1662, 265-Ύποσημ. 1772, 271-Ύποσημ. 1848, 272-Ύποσημ. 1881, 274-Ύποσημ. 1921, 1930, 278-Ύποσημ. 1977, 1978
Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα: 17, 18, 104, 135, 140, 146, 153-Ύποσημ. 20, 160-Ύποσημ. 174, 265-Ύποσημ. 1772, 271-Ύποσημ. 1848, 274-Ύποσημ. 1927, 1930, 279-Ύποσημ. 1994, 2000
Μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα: 17, 19, 24, 104-105, 135, 136, 139, 142, 146, 149, 153-Ύποσημ. 19, 20, 272-Ύποσημ. 1868, 1870, 1875, 1880, 275-Ύποσημ. 1935, 279-Ύποσημ. 2000
Πιθαμφορεῖς: 8, 11, 15, 17, 18, 23, 24, 58, 66-67, 140, 142, 147, 155-Ύποσημ. 77, 160-Ύποσημ. 164, 163-Ύποσημ. 250, 200-Ύποσημ. 846, 202-Ύποσημ. 881, 253-Ύποσημ. 1655, 254-Ύποσημ. 1662, 265-Ύποσημ. 1772, 275-Ύποσημ. 1936, 280-Ύποσημ. 2011
Πίθοι: 7, 11, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 58-61, 62, 63, 64, 65, 72, 89, 97, 107, 116, 136, 139, 140, 142, 147, 148, 149, 150, 154-Ύποσημ. 51, 155-Ύποσημ. 72, 156-Ύποσημ. 85, 92, 162-Ύποσημ. 227, 234, 194-Ύποσημ. 737, 738, 739, 740, 742, 743, 746, 195-Ύποσημ. 750, 760, 196-Ύποσημ. 773, 774, 778, 197-Ύποσημ. 788, 789, 790, 199-Ύποσημ. 832, 836, 200-Ύποσημ. 842, 201-Ύποσημ. 860, 212-Ύποσημ. 1041, 223-Ύποσημ. 1224, 245-Ύποσημ. 1605, 246-Ύποσημ. 1620, 259-Ύποσημ. 1728, 265-Ύποσημ. 1772, 272-Ύποσημ. 1877, 274-Ύποσημ. 1926, 275-Ύποσημ. 1936, 280-Ύποσημ. 2006, 2011, 2013, 2014, 2015, 2019
Πιθοειδὴ ἀγγεῖα: 8, 11, 14, 15, 23, 24, 25, 58, 59, 61-66, 72, 97, 107, 116, 129, 135, 139, 140, 142, 148, 153-Ύποσημ. 26, 155-Ύποσημ. 77, 156-Ύποσημ. 79, 160-Ύποσημ. 141, 185-Ύποσημ. 583, 189-Ύποσημ. 655,

190-Ύποσημ. 671, 194-Ύποσημ. 737, 738, 195-Ύποσημ. 757, 196-Ύποσημ. 778, 197-Ύποσημ. 793, 198-Ύποσημ. 811, 813, 199-Ύποσημ. 816, 832, 200-Ύποσημ. 836, 848, 201-Ύποσημ. 860, 206-Ύποσημ. 951, 212-Ύποσημ. 1041, 236-Ύποσημ. 1442, 240-Ύποσημ. 1525, 241-Ύποσημ. 1547, 1549, 247-Ύποσημ. 1623, 248-Ύποσημ. 1626, 251-Ύποσημ. 1646, 253-Ύποσημ. 1657, 257-Ύποσημ. 1694, 1695, 258-Ύποσημ. 1699, 259-Ύποσημ. 1722, 1728, 260-Ύποσημ. 1735, 261-Ύποσημ. 1750, 1751, 1753, 1757, 265-Ύποσημ. 1772, 274-Ύποσημ. 1926, 275-Ύποσημ. 1936, 280-Ύποσημ. 2006, 2011, 2013, 2014, 2015, 2019, 2021
Πινάκια/δίσκοι: 7, 10, 11, 16, 23, 30, 54-57, 107, 136, 137, 140, 142, 144, 149, 150, 153-Ύποσημ. 19, 154-Ύποσημ. 47, 156-Ύποσημ. 85, 160-Ύποσημ. 151, 155, 162-Ύποσημ. 233, 177-Ύποσημ. 459, 465, 183-Ύποσημ. 550, 184-Ύποσημ. 560, 191-Ύποσημ. 683, 192-Ύποσημ. 703, 193-Ύποσημ. 718, 198-Ύποσημ. 808, 210-Ύποσημ. 1010, 218-Ύποσημ. 1143, 230-Ύποσημ. 1346, 235-Ύποσημ. 1439, 236-Ύποσημ. 1445, 271-Ύποσημ. 1848, 272-Ύποσημ. 1868, 1870, 1875, 274-Ύποσημ. 1932, 275-Ύποσημ. 1944, 276-Ύποσημ. 1946, 278-Ύποσημ. 1973, 279-Ύποσημ. 1994
Πρόχοι/Άμφορεῖς: 4, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 23, 24, 25, 46, 67-72, 76, 89, 96, 107, 109, 111, 116, 129, 136, 139, 140, 142, 147, 149, 150, 153-Ύποσημ. 24, 154-Ύποσημ. 44, 58, 159-Ύποσημ. 131, 134, 135, 138, 162-Ύποσημ. 234, 163-Ύποσημ. 241, 243, 244, 250, 190-Ύποσημ. 678, 196-Ύποσημ. 778, 200-Ύποσημ. 854, 201-Ύποσημ. 863, 202-Ύποσημ. 869, 203-Ύποσημ. 890, 896, 897, 204-Ύποσημ. 906, 205-Ύποσημ. 934, 935, 206-Ύποσημ. 940, 207-Ύποσημ. 958, 210-Ύποσημ. 1005, 212-Ύποσημ. 1041, 218-Ύποσημ. 1151, 219-Ύποσημ. 1176, 221-Ύποσημ. 1197, 223-Ύποσημ. 1223, 1224, 225-Ύποσημ. 1252, 226-Ύποσημ. 1274, 229-Ύποσημ. 1321, 233-Ύποσημ. 1403, 236-Ύποσημ. 5, 238-Ύποσημ. 1474, 239-Ύποσημ. 1496, 1499, 1505, 240-Ύποσημ. 1525, 1534, 241-Ύποσημ. 1545, 245-Ύποσημ. 1600, 246-Ύποσημ. 1620, 247-Ύποσημ. 1623, 248-Ύποσημ. 1629, 249-Ύποσημ. 1632, 250-Ύποσημ. 1637, 1638, 1641, 251-Ύποσημ. 1646, 252-Ύποσημ. 1653, 1654, 253-Ύποσημ. 1659, 1661, 254-Ύποσημ. 1662, 1663, 255-Ύποσημ. 1668, 256-Ύπο-

- σημ. 1677, 1678, 1680, 1681, 1688, 257-Υποσημ. 1688, 1691, 258-Υποσημ. 1699, 259-Υποσημ. 1722, 260-Υποσημ. 1742, 261-Υποσημ. 1753, 262-Υποσημ. 1761, 1763, 263-Υποσημ. 1768, 265-Υποσημ. 1772, 271-Υποσημ. 1848, 272-Υποσημ. 1868, 1877, 1881, 274-Υποσημ. 1926, 275-Υποσημ. 1936, 1937, 276-Υποσημ. 1956, 277-Υποσημ. 1961, 278-Υποσημ. 1981, 279-Υποσημ. 2005, 280-Υποσημ. 2008
- Πύραυλα*: 11, 16, 17, 23, 24, 30, 80, 97-100, 134, 135, 137, 140, 142, 144, 145, 149, 150, 152-Υποσημ. 17, 153-Υποσημ. 20, 160-Υποσημ. 156, 162-Υποσημ. 235, 163-Υποσημ. 237, 244, 250, 169-Υποσημ. 330, 185-Υποσημ. 577, 191-Υποσημ. 678, 193-Υποσημ. 733, 196-Υποσημ. 777, 230-Υποσημ. 1353, 231-Υποσημ. 1366, 1370, 1371, 232-Υποσημ. 1380, 233-Υποσημ. 1393, 1394, 271-Υποσημ. 1848, 1855, 272-Υποσημ. 1868, 1869, 274-Υποσημ. 1927, 1930, 275-Υποσημ. 1940, 278-Υποσημ. 1985, 1986
- Πώματα*: 6, 8, 11, 17, 23, 25, 57, 101-104, 107, 135, 140, 142, 145, 148, 153-Υποσημ. 20, 155-Υποσημ. 72, 162-Υποσημ. 235, 192-Υποσημ. 705, 197-Υποσημ. 790, 234-Υποσημ. 1406, 235-Υποσημ. 1442, 242-Υποσημ. 1550, 248-Υποσημ. 1625, 254-Υποσημ. 1662, 256-Υποσημ. 1678, 1686, 257-Υποσημ. 1689, 1695, 275-Υποσημ. 1937, 279-Υποσημ. 1993
- Ρυτά*: 6, 8, 11, 16, 17, 19, 23, 25, 46, 47, 72, 81-89, 90, 92, 95, 100, 107, 114, 133, 136, 139, 140, 142, 144, 145, 149, 150, 152-Υποσημ. 17, 153-Υποσημ. 19, 20, 154-Υποσημ. 56, 155-Υποσημ. 66, 67, 79, 156-Υποσημ. 81, 159-Υποσημ. 116, 160-Υποσημ. 149, 150, 178, 161-Υποσημ. 208, 162-Υποσημ. 230, 163-Υποσημ. 244, 249, 250, 168-Υποσημ. 318, 169-Υποσημ. 330, 176-Υποσημ. 444, 177-Υποσημ. 456, 180-Υποσημ. 503, 182-Υποσημ. 537, 185-Υποσημ. 577, 582, 587, 199-Υποσημ. 821, 201-Υποσημ. 859, 206-Υποσημ. 949, 213-Υποσημ. 1065, 215-Υποσημ. 1095, 1096, 1097, 1101, 1104, 216-Υποσημ. 1105, 1107, 1113, 1114, 217-Υποσημ. 1127, 1128, 1129, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1138, 1139, 218-Υποσημ. 1151, 1156, 1157, 1160, 219-Υποσημ. 1161, 1162, 1165, 1166, 1170, 1174, 1177, 220-Υποσημ. 1181, 1183, 1184, 1185, 1188, 1190, 1193, 1195, 221-Υποσημ. 1195, 1196, 1197, 1202, 1204, 1207, 1210, 222-Υποσημ. 1212, 223-Υποσημ. 1220, 1221, 1225, 224-Υποσημ. 1225, 1230, 1236, 1240, 225-Υποσημ. 1248, 1251, 1255, 1259, 226-Υποσημ. 1262, 1263, 1265, 1267, 228-Υποσημ. 1313, 229-Υποσημ. 1332, 230-Υποσημ. 1345, 232-Υποσημ. 1380, 237-Υποσημ. 1469, 238-Υποσημ. 1478, 241-Υποσημ. 1549, 242-Υποσημ. 1554, 243-Υποσημ. 1567, 1575, 244-Υποσημ. 1590, 246-Υποσημ. 1620, 248-Υποσημ. 1628, 249-Υποσημ. 1630, 1633, 1634, 250-Υποσημ. 1638, 251-Υποσημ. 1646, 252-Υποσημ. 1652, 1653, 1654, 253-Υποσημ. 1655, 1658, 254-Υποσημ. 1662, 255-Υποσημ. 1667, 256-Υποσημ. 1677, 1683, 1684, 1686, 1687, 257-Υποσημ. 1698, 258-Υποσημ. 1699, 1712, 259-Υποσημ. 1720, 1731, 260-Υποσημ. 1742, 261-Υποσημ. 1748, 1751, 1754, 1755, 1757, 262-Υποσημ. 1757, 1762, 263-Υποσημ. 1767, 265-Υποσημ. 1772, 271-Υποσημ. 1848, 274-Υποσημ. 1921, 1927, 1930, 275-Υποσημ. 1935, 1938, 1939, 276-Υποσημ. 1959, 278-Υποσημ. 1981, 1982, 1983, 279-Υποσημ. 1992, 280-Υποσημ. 2012
- Σκύφοι*: 6, 8, 10, 12, 17, 18, 23, 25, 49-51, 95, 97, 105, 140, 142, 144, 149, 153-Υποσημ. 24, 154-Υποσημ. 57, 158-Υποσημ. 114, 160-Υποσημ. 168, 169, 171, 163-Υποσημ. 250, 251, 252, 177-Υποσημ. 459, 182-Υποσημ. 534, 187-Υποσημ. 609, 623, 188-Υποσημ. 628, 639, 189-Υποσημ. 652, 199-Υποσημ. 821, 211-Υποσημ. 1013, 218-Υποσημ. 1147, 1151, 223-Υποσημ. 1225, 225-Υποσημ. 1242, 230-Υποσημ. 1340, 1346, 246-Υποσημ. 1620, 247-Υποσημ. 1623, 249-Υποσημ. 1631, 1635, 250-Υποσημ. 1640, 253-Υποσημ. 1657, 254-Υποσημ. 1662, 255-Υποσημ. 1667, 1668, 256-Υποσημ. 1676, 1678, 1686, 1687, 257-Υποσημ. 1698, 261-Υποσημ. 1747, 262-Υποσημ. 1757, 1760, 265-Υποσημ. 1772, 274-Υποσημ. 1929, 278-Υποσημ. 1975.
- Σύνθετα ἀγγεία*: 17, 18, 24, 95-96, 140, 141, 144, 149, 150, 160-Υποσημ. 174, 176, 274-Υποσημ. 1927, 1930, 278-Υποσημ. 1979, 1980
- Τελετουργικὲς βάσεις*: 6, 8, 11, 17, 19, 23, 24, 105-106, 135, 140, 142, 146, 153-Υποσημ. 20, 155-Υποσημ. 77, 162-Υποσημ. 235, 274-Υποσημ. 1930, 279-Υποσημ. 1994
- Τριποδικὲς χύτρες*: 4, 6, 10, 11, 13, 15, 23, 25, 30, 40, 62, 76-81, 93, 100, 103, 134, 135, 136, 137, 139, 140,

142, 143, 144, 149, 150, 153-Υποσημ. 28, 29, 163-Υποσημ. 240, 245, 168-Υποσημ. 322, 193-Υποσημ. 734, 198-Υποσημ. 808, 210-Υποσημ. 1008, 1009, 211-Υποσημ. 1011, 1016, 214-Υποσημ. 1074, 234-Υποσημ. 1409, 236-Υποσημ. 1443, 271-Υποσημ. 1848, 1855, 1864, 272-Υποσημ. 1869, 1870, 274-Υποσημ. 1932, 275-Υποσημ. 1944, 277-Υποσημ. 1961, 1963, 278-Υποσημ. 1972, 1973, 281-Υποσημ. 2017
Τροπιδωτὰ κύπελλα: 7, 48-49, 140, 141, 150, 153-Υποσημ. 36, 37, 154-Υποσημ. 38, 177-Υποσημ. 465, 186-Υποσημ. 597, 274-Υποσημ. 1929

Ψευδόστομοι Ἀμφορεῖς: 19, 131-132, 161-Υποσημ. 219, 215-Υποσημ. 1102, 229-Υποσημ. 1332, 256-Υποσημ. 1681, 259-Υποσημ. 1727, 1729, 261-Υποσημ. 1753

Τελετουργικὰ γεύματα: 143

Τελετουργικὲς πυρές: 31, 49, 88, 92, 95, 100, 105, 134, 135, 143, 145, 149, 213-Υποσημ. 1063, 228-Υποσημ. 1314, 233-Υποσημ. 1395, 271-Υποσημ. 1843, 1844, 1858, 1860, 277-Υποσημ. 1964, 1970, 279-Υποσημ. 1996, 281-Υποσημ. 2031

Τελετουργικὴ θραύση: 136, 137, 143, 146

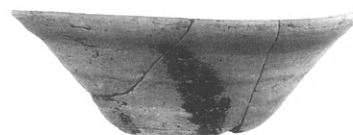
ΠΙΝΑΚΕΣ

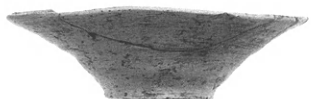
K1

K2

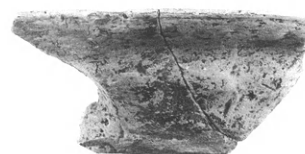
K3

K9

K10

K17

K19

K23

K27

K29

K39

K49

K60

K63

K65

Ἄωτα κωνικὰ κύπελλα: K1, K2, K3, K9, K10, K17, K19, K23, K27, K29, K39, K49, K60, K63, K65.

K66

K68

K69

K71

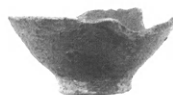
K75

K83

K98

K107

K110

K111

K114

K122

K123

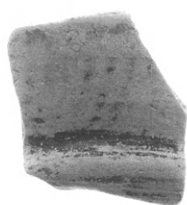
K124

K128

Άωτα κωνικά κύπελλα: K66, K68, K69, K71, K75, K83, K98, K107, K110, K111, K114, K122, K123, K124, K128.

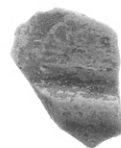
K185

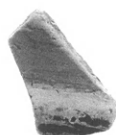
K190

K193

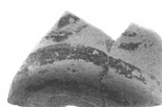
K195

K198

K199

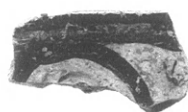
K202

K203

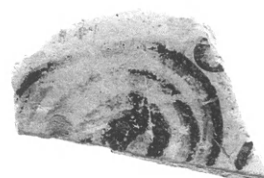
K204

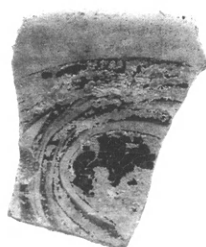
K205

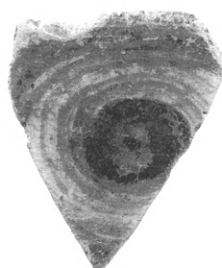
K213

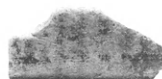
K217

K220

K221

K226

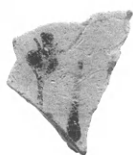

K230

Εὐθύπλευρα κύπελλα: K185, K190, K193, K195, K198, K199, K202, K203, K204, K205, K213, K217, K220, K221, K226, K230.

K232

K234

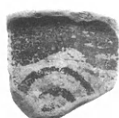
K238

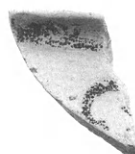
K243

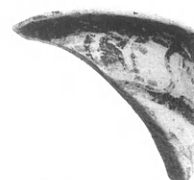
K244

K245

K246

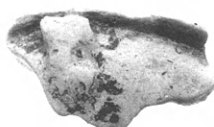
K251

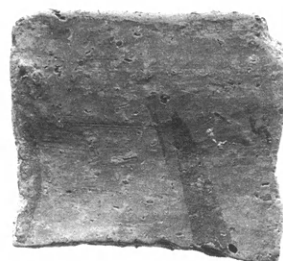
K258

K259

K260

K267

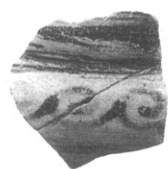

K269

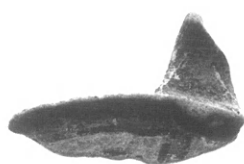

K270

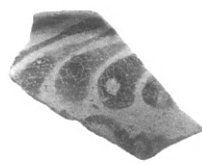
Εὐθύπλευρα κύπελλα: K232, K234, K238, K243, K244, K245, K246, K251. Ἡμισφαιρικά κύπελλα: K258, K259, K260, K267, K269, K270.

K271

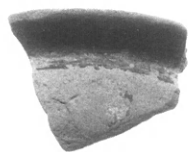
K273

K276

K277

K288

K290

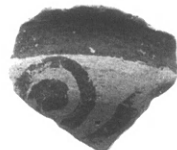
K292

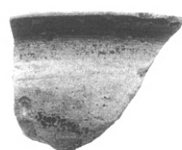
K295

K300

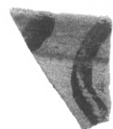
K304

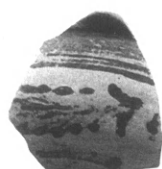
K305

K306

K312

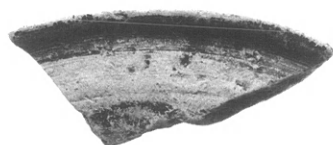
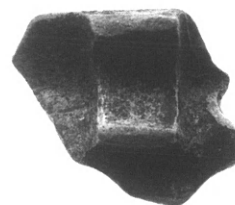
K313

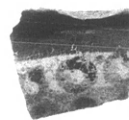
K314

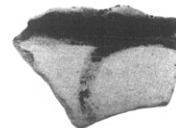
K315

K317

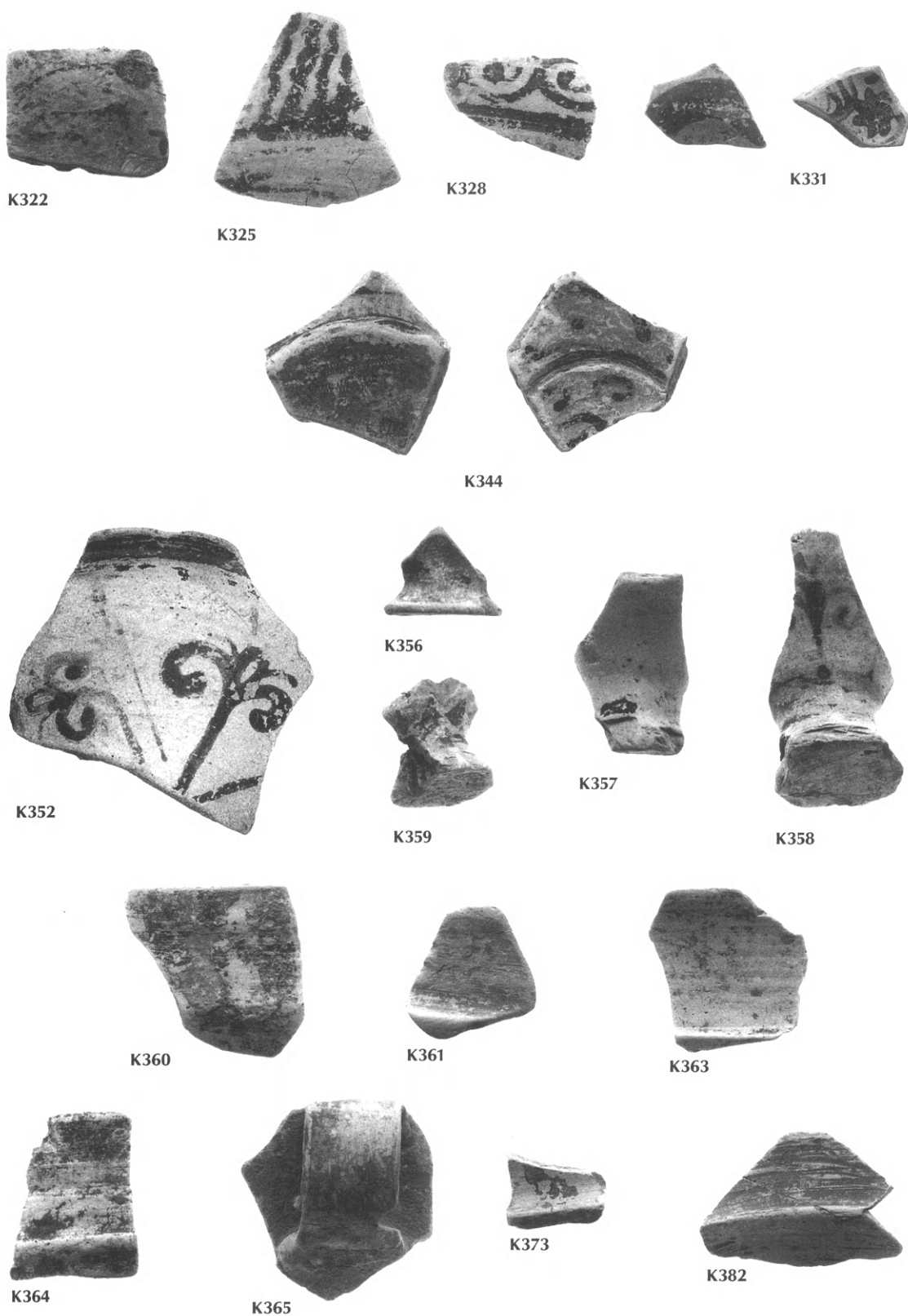

K318

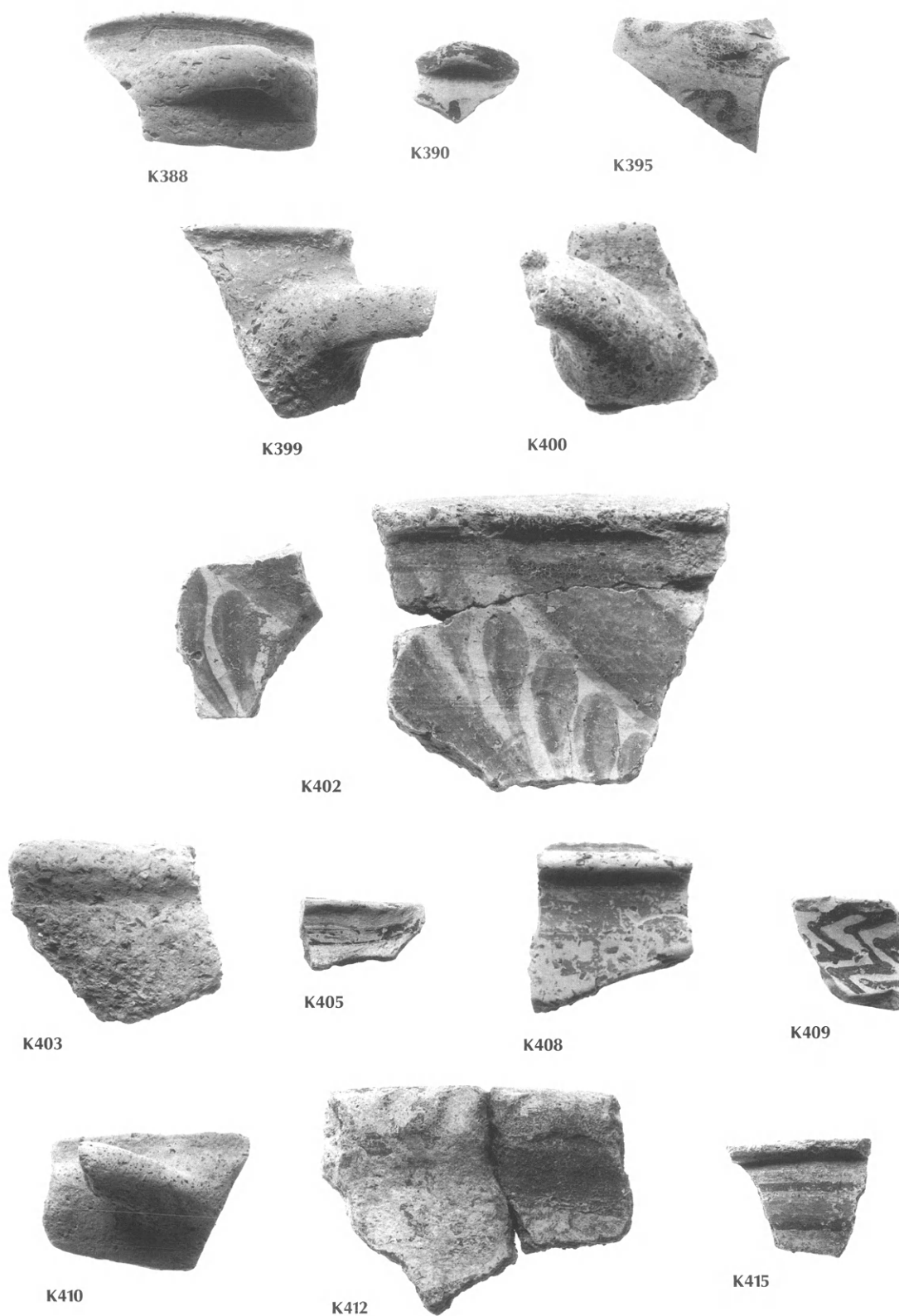

K319

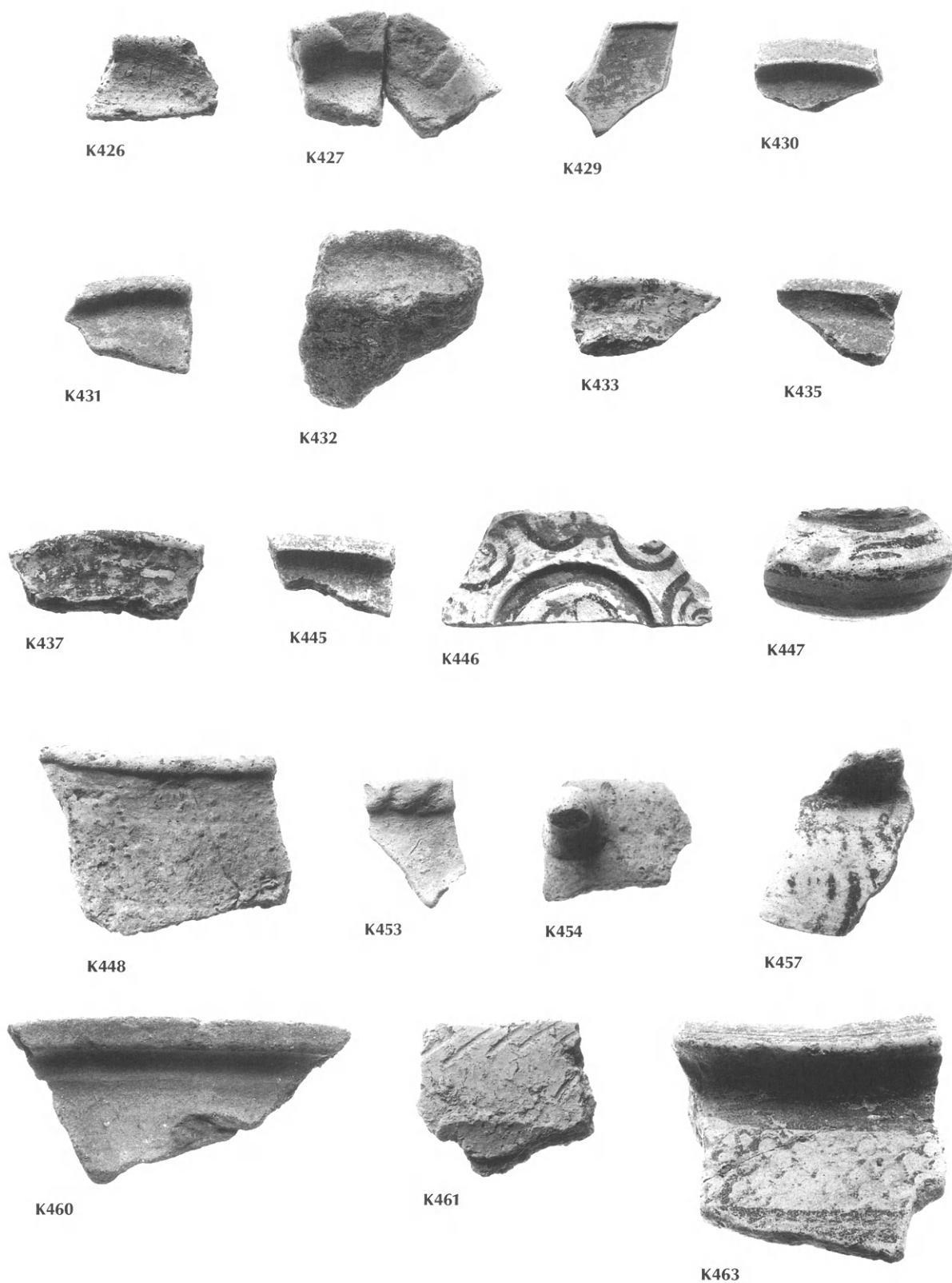
Ἡμισφαιρικά κύπελλα: K271, K273, K276, K277, K288, K290, K292, K295, K300, K304, K305, K306, K312, K313, K314, K315, K317, K318, K319.

Ήμισφαιρικά κύπελλα: K322, K325, K328, K331, K344. Ήμισφαιρικά κύπελλα με πόδι: K352, K356, K357, K358, K359. Τροπιδωτά κύπελλα: K360, K361, K363, K364, K365, K373, K382.

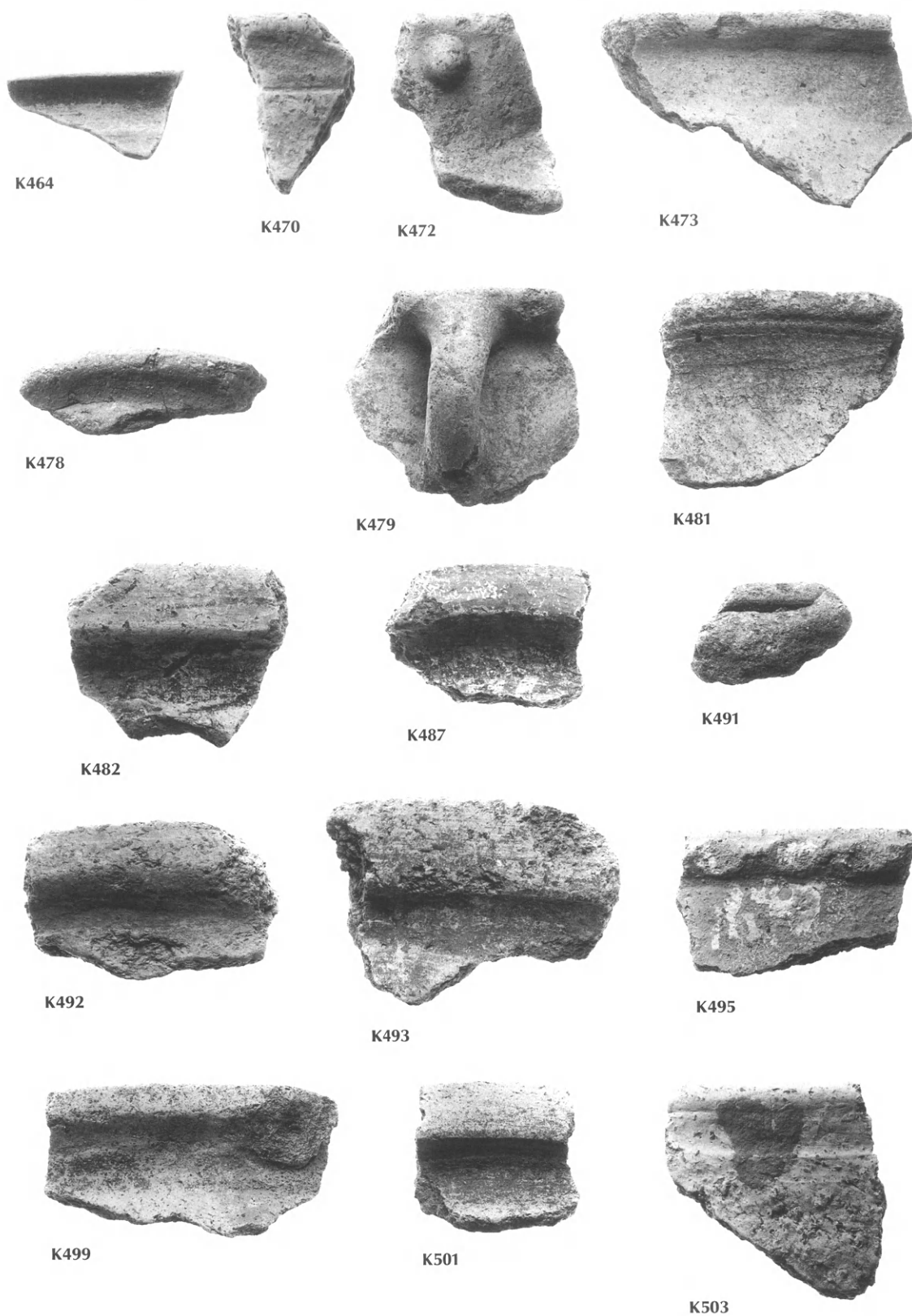

Σκύφοι: K388, K390, K395. Λεκάνες: K399, K400, K402, K403, K405, K408, K409, K410, K412, K415.

Πινάκια: K426, K427, K429, K430, K431, K432, K433, K435, K437, K445, K446. Πίθοι, Πίθοειδῆ ἀγγεῖα: K447, K448, K453, K454, K457, K460, K461, K463.

Πίθοι, Πιθοειδή ἀγγεῖα: K464, K470, K472, K473, K478, K479, K481, K482, K487, K491, K492, K493, K495, K499, K501, K503.

K504

K506

K508

K514

K516

K517

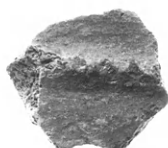
K523

K527

K528

K529

K531

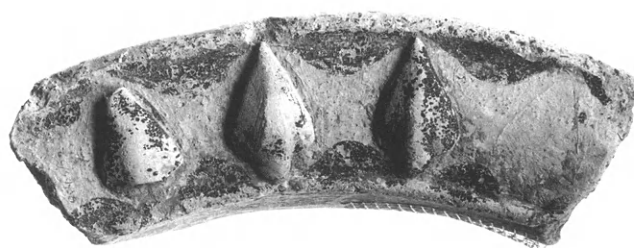
K535

K540

K542

K549

Πίθοι, Πιθοειδή αγγεία: K504, K506, K508, K514, K516, K517, K523, K527, K528, K529, K531, K535, K540, K542.

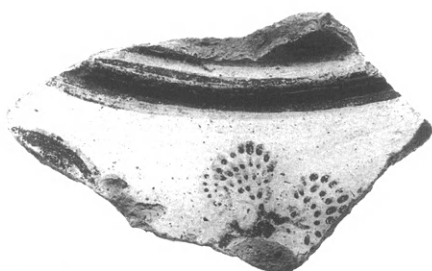
Πιθαμφορείς: K549.

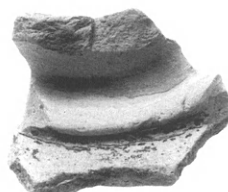
K554

K555

K556

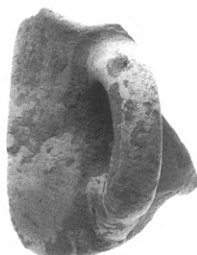
K558

K562

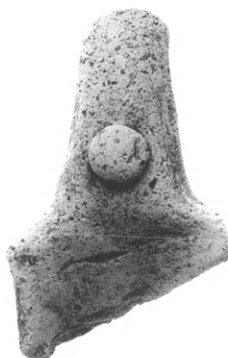
K565

K566

K571

K576

K582

K584

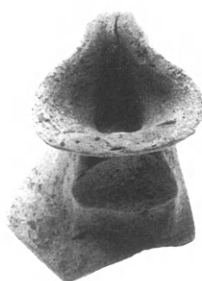

K588

Πιθαφορείς: K554, K555, K556, K558, K562. Πρόχοι/Άμφορείς: K565, K566, K571, K576, K582, K584, K588.

K589

K591

K592

K595

K596

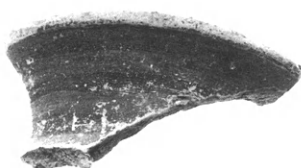
K597

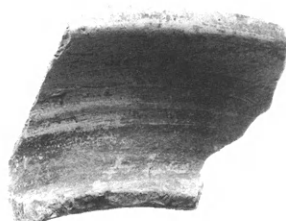
K603

K604

K605

K615

K616

K620

K625

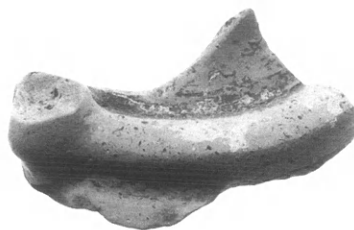

K631

Πρόχοι/Άμφορεῖς: K589, K591, K592, K595, K596, K597, K603, K604, K605, K615, K616, K620, K625, K631.

K647

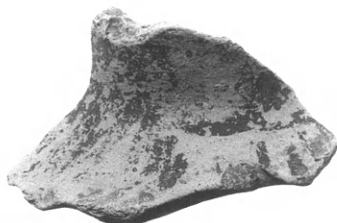
K657

K658

K659

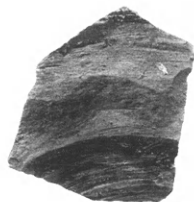
K663

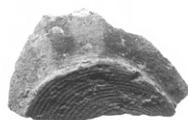
K673

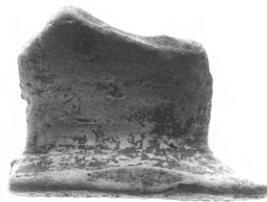
K677

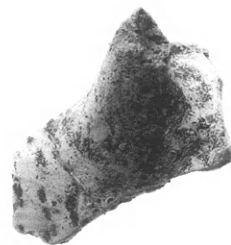
K679

K680

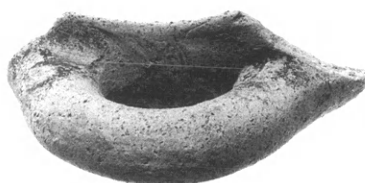
K681

K682

K685

K687

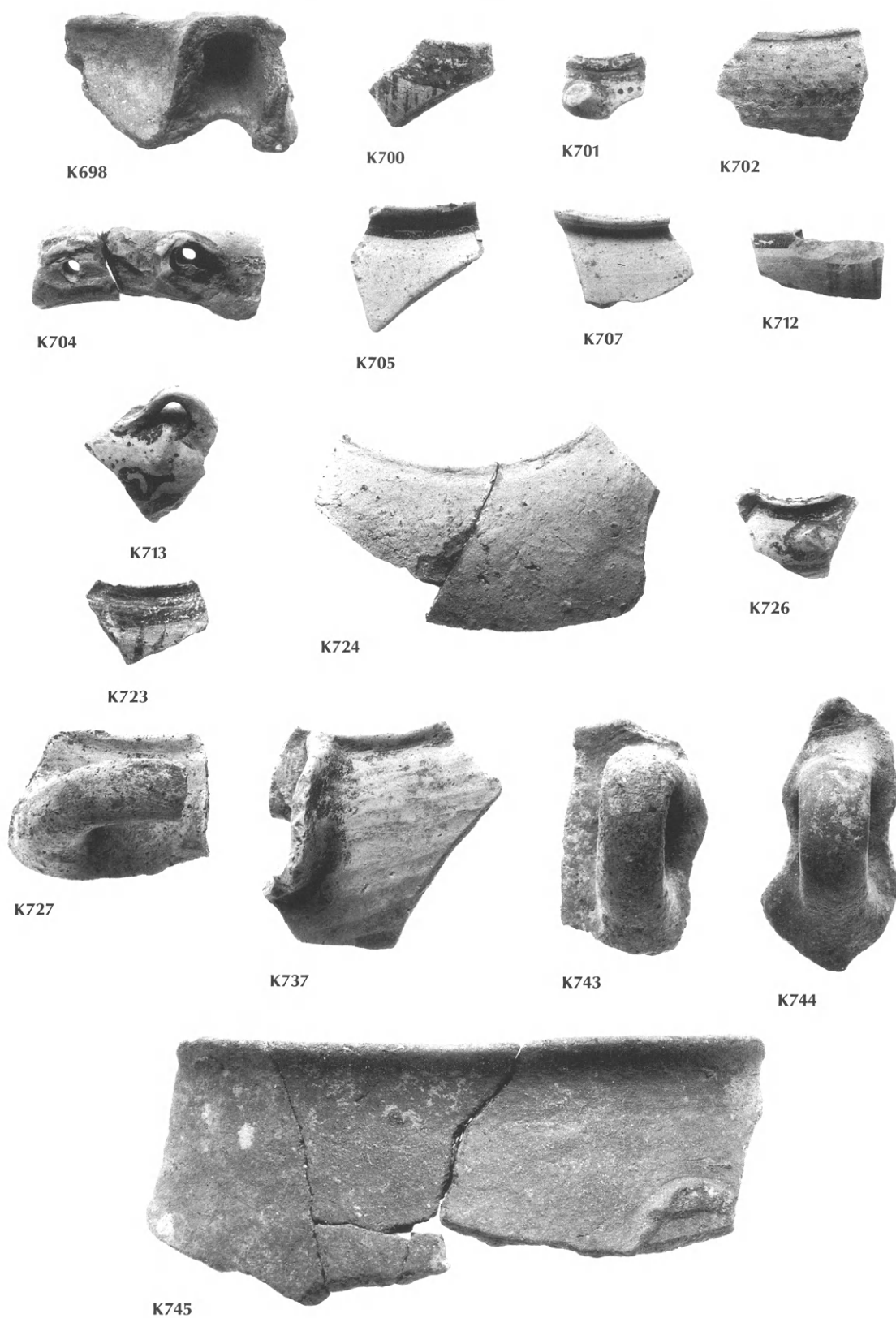

K689

K691

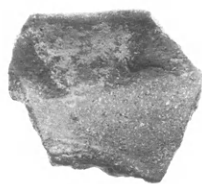
Πρόχοι/Άμφορεῖς: K647, K657, K658, K659, K663, K673, K677, K679, K680, K681. Γεφυρόστομες πρόχοι:
K682, K685, K687, K689, K691.

Γεφυρόστομες πρόχοι: K698, K700, K701, K702, K704, K705, K707, K712, K713, K723, K724, K726, K727, K737.

Τριποδικές χύτρες: K743, K744, K745.

K746

K747

K748

K749

K754

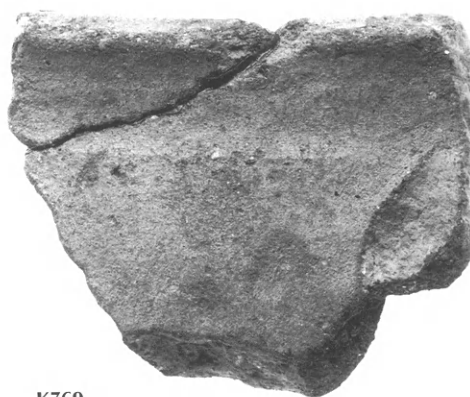
K760

K764

K768

K769

K770

K771

K774

K775

K777

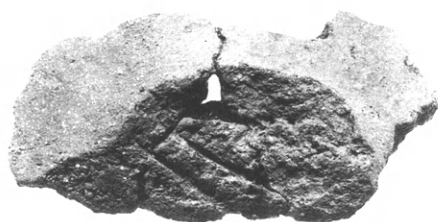
Τριποδικές χύτρες: K746, K747, K748, K749, K754, K760, K764, K768, K769, K770, K771, K774, K775, K777.

K778

K779

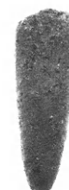
K782

K783

K784

K785

K786

K788

K789

K791

K792

K798

K799

K800

K801

K802

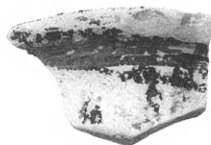
Τριποδικές χύτρες: K778, K779, K782, K783, K784, K785, K786, K788, K789, K791, K792, K798, K799, K800, K801, K802.

K803

K804

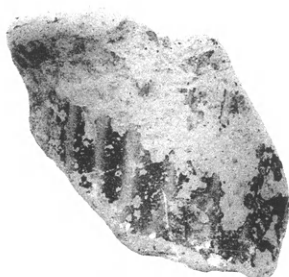
K805

K806

K807

K808

K809

K810

ΡΥΤΑ: K803, K804, K805, K806, K807, K808, K809, K810.

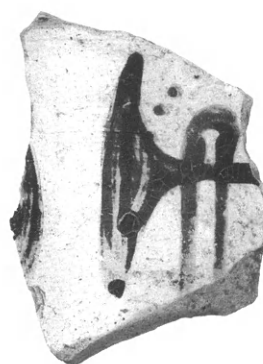
K811

K812

K813

K815

K816

K817

K818

K821

K822

K825

ΡΥΤΑ: K811, K812, K813, K815, K816, K817, K818, K821, K822, K825.

K826

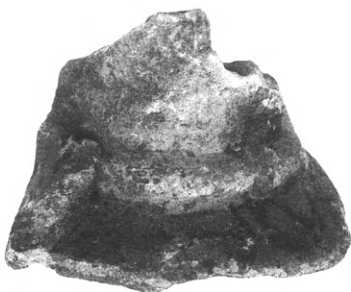
K827

K828

K829

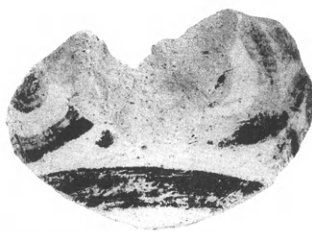
K830

K831

K833

K834

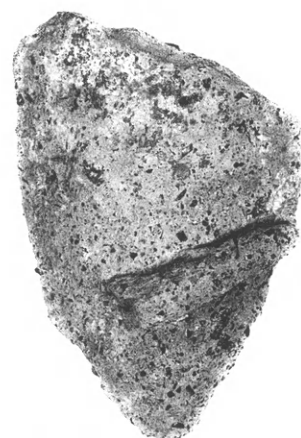
K836

K837

K838

K839

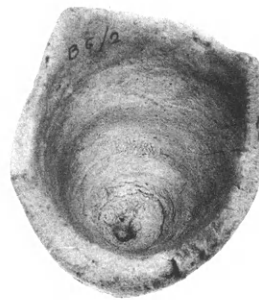
ΡΥΤΑ: K826, K827, K828, K829, K830, K831, K833, K834, K836, K837, K838, K839.

K840

K841

K842

K843

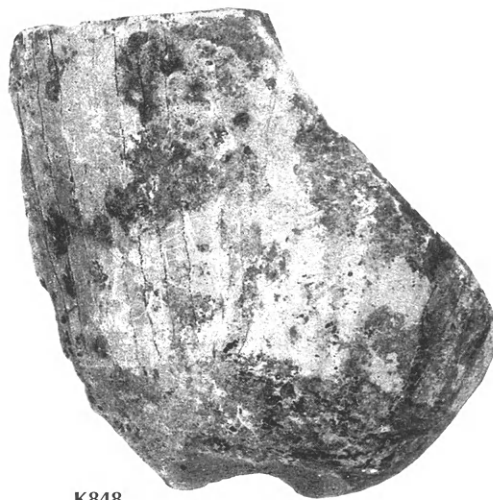
K845

K846

K847

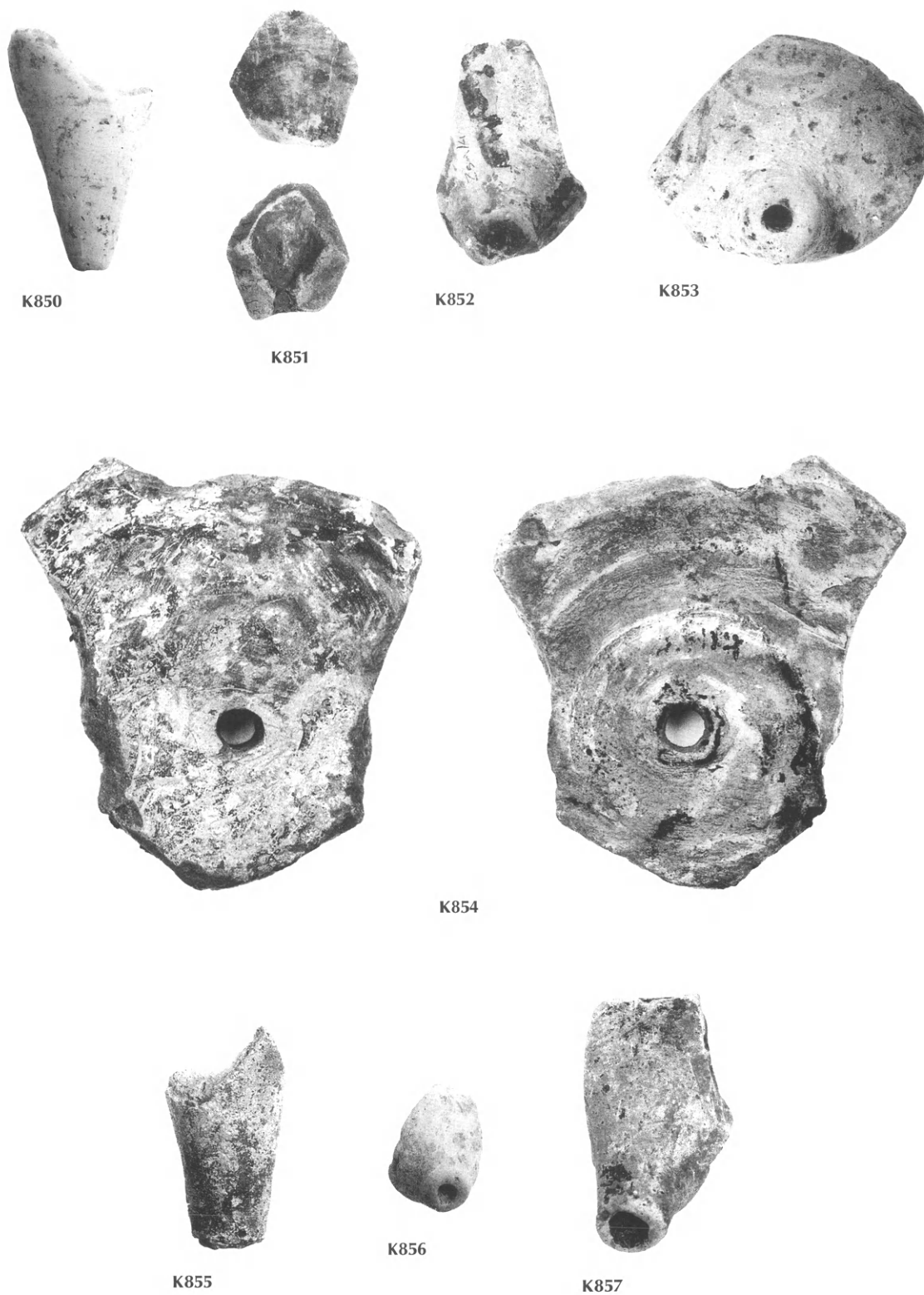
K848

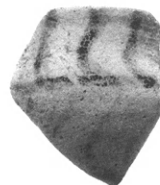
K849

ΡΥΤΑ: K840, K841, K842, K843, K845, K846, K847, K848, K849.

ΡΥΤΑ: K850, K851, K852, K853, K854, K855, K856, K857.

K858

K859

K863

K865

K867

K869

K871

Άγγεϊα-Ρυτά: K858, K859, K863, K865, K867, K869, K871.

K873

K875

K877

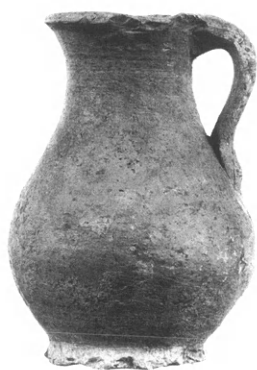
K879

K880

K881

K886

K887

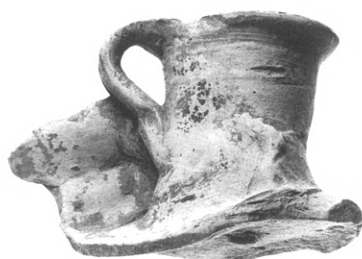
Μικκύλα προχοΐδια: K873, K875, K877, K879, K880, K881, K886, K887.

K943

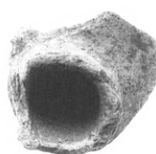
K944

K945

K946

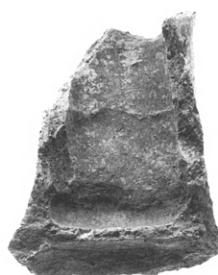
K947

K948

K949

K950

K951

Σύνθετα αγγεία: K943, K944, K945, K946. Αγγεία με υπερυψωμένη βάση/Καρποδόχες: K947, K948, K949, K950, K951.

K952

K953

K955

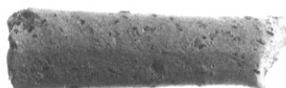
K956

K962

K965

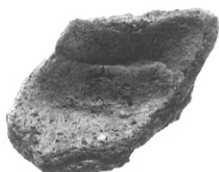
K969

K972

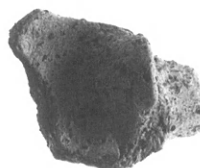
K974

K978

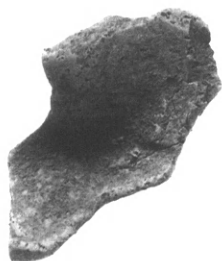
K979

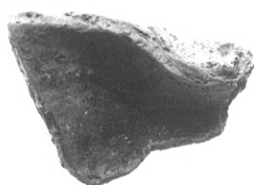
K980

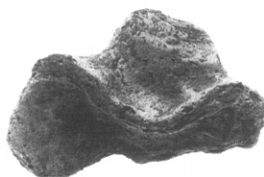
K981

K982

K983

K987

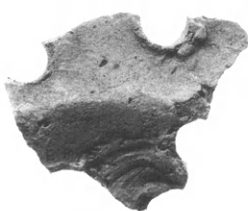

K988

Πύραυλα: K952, K953, K955, K956, K962, K965, K969, K972, K974, K978, K979, K980, K981, K982, K983,
K987, K988.

K996

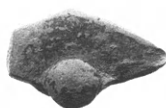
K997

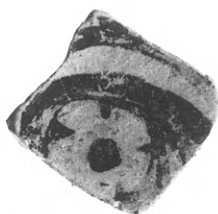
K998

K999

K1003

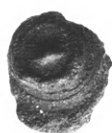
K1006

K1011

K1014

K1015

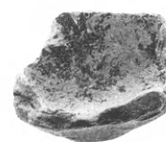
K1019

K1020

K1025

K1026

K1027

K1028

K1031

K1032

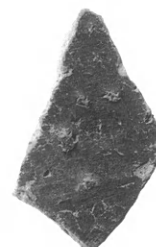
K1035

K1036

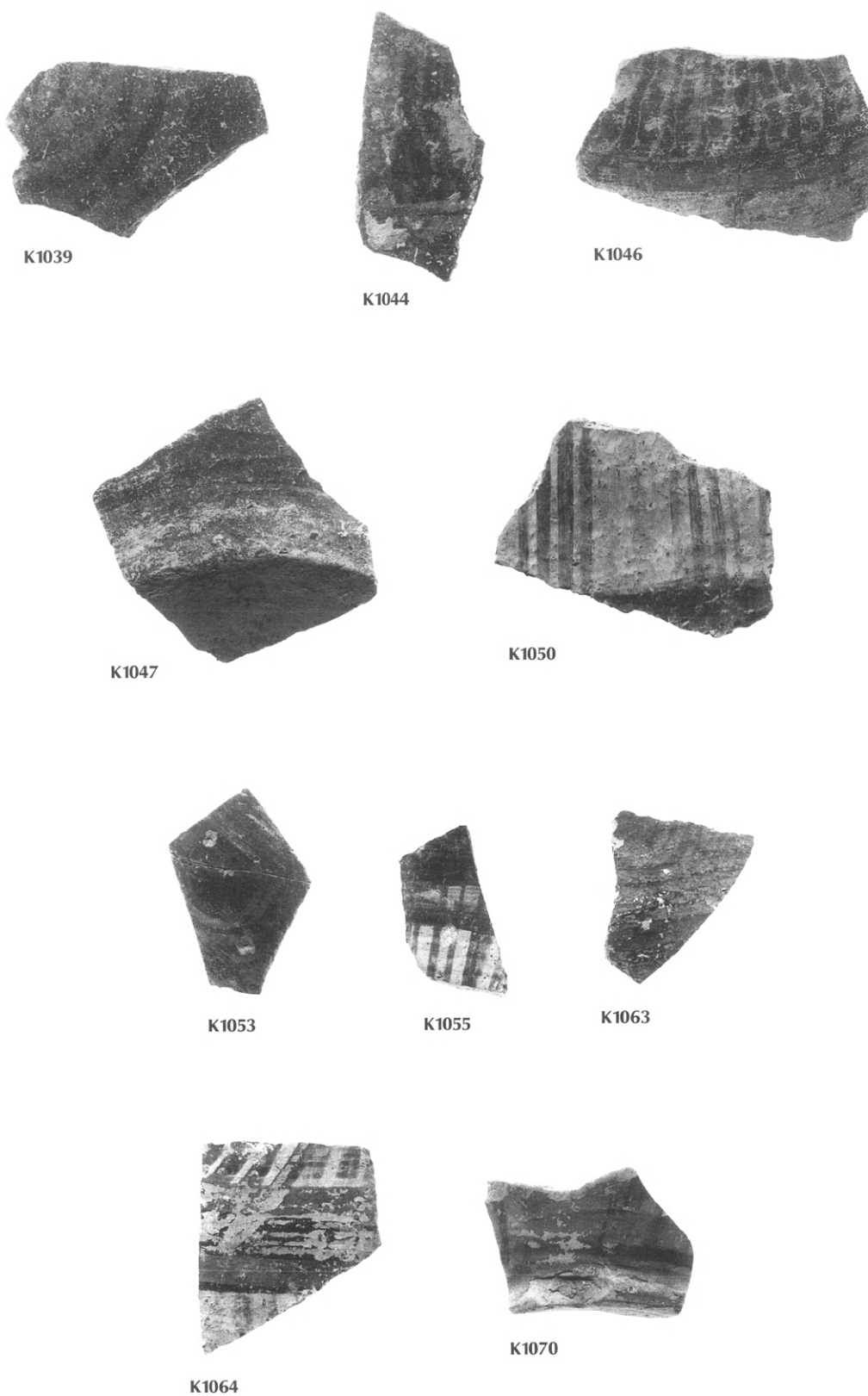
K1037

K1038

Άγγεϊα/Σκεύη με διαμπερεῖς ὀπές: K996, K997, K998, K999. Πώματα: K1003, K1006, K1011, K1014, K1015, K1019, K1020. Μικκύλα τριποδικὰ ἀγγεῖα: K1025, K1026, K1027, K1028. Μικκύλα φωλεόσχημα ἀγγεῖα: K1031, K1032. Τραχωτὸς ρυθμός: K1035, K1036, K1037, K1038.

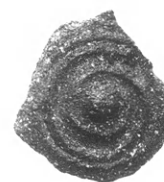
Διακόσμηση με λευκή βαφή ἐπὶ σκοτεινοῦ βάθους: **K1039, K1044, K1046, K1047**. Πολυχρωμία: **K1050, K1053, K1055, K1063, K1064, K1070**.

Κ1071

Κ1072

Κ1073

Κ1074

Κ1075

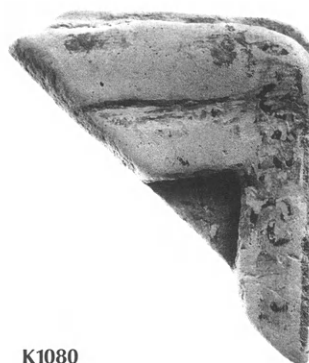
Κ1077

Κ1078

Κ1079

Κ1080

Κ1081

Κ1082

Κ1083

Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: Κ1071, Κ1072, Κ1073, Κ1074, Κ1075, Κ1077, Κ1078, Κ1079, Κ1080, Κ1081, Κ1082, Κ1083.

K1084

K1085

K1086

K1087

K1088

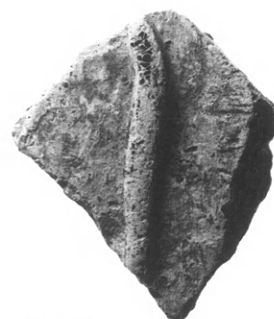
K1089

K1090

K1091

K1092

Άγγεϊα/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: K1084, K1085, K1086, K1087, K1088, K1089, K1090, K1091, K1092.

Κ1093

Κ1094

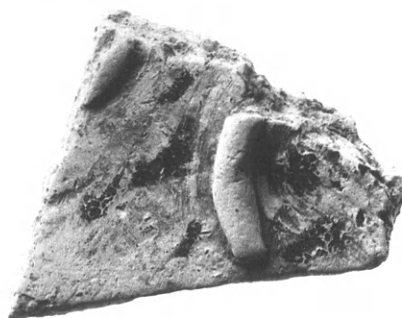
Κ1095

Κ1096

Κ1098

Κ1097

Κ1099

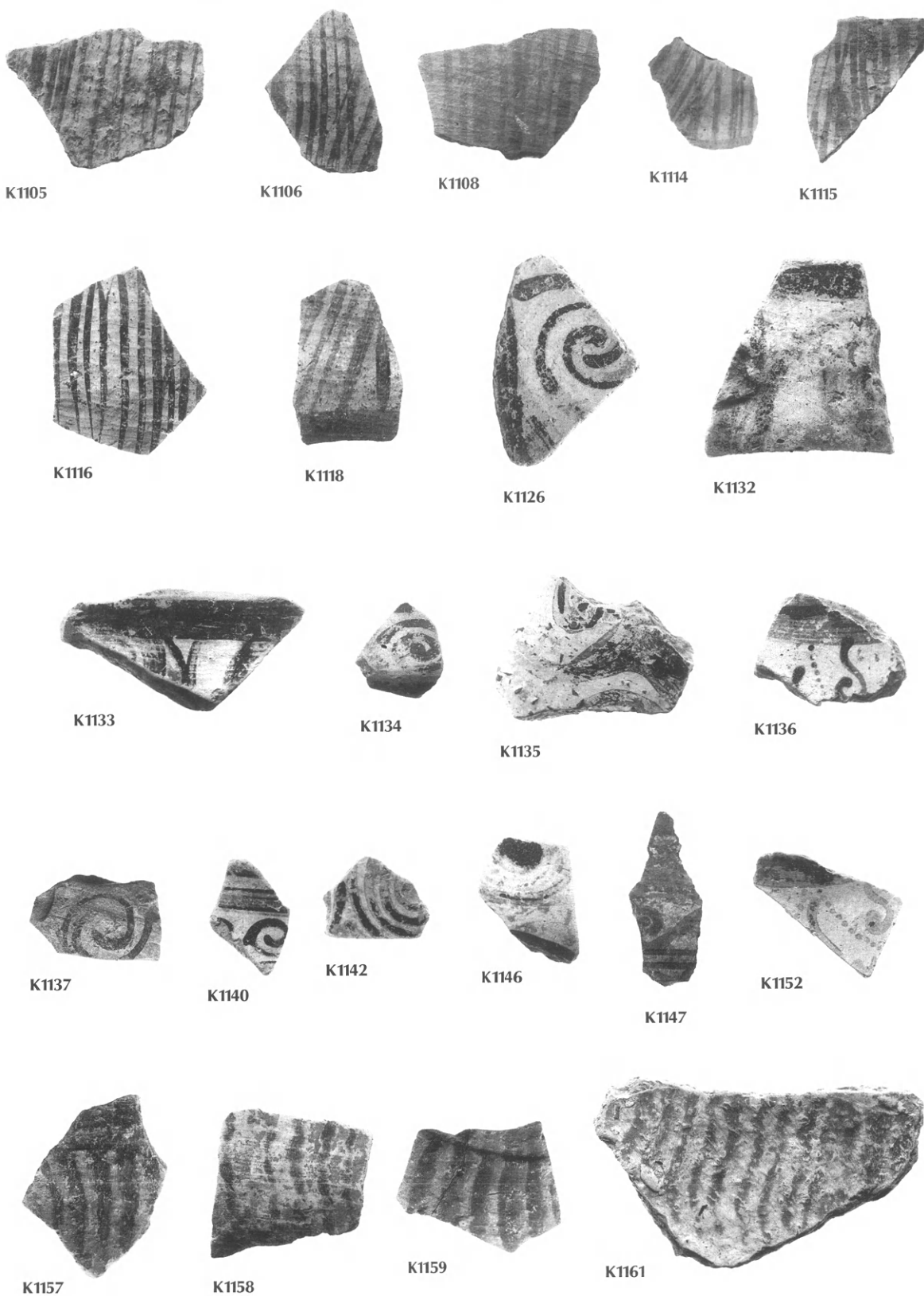

Κ1100

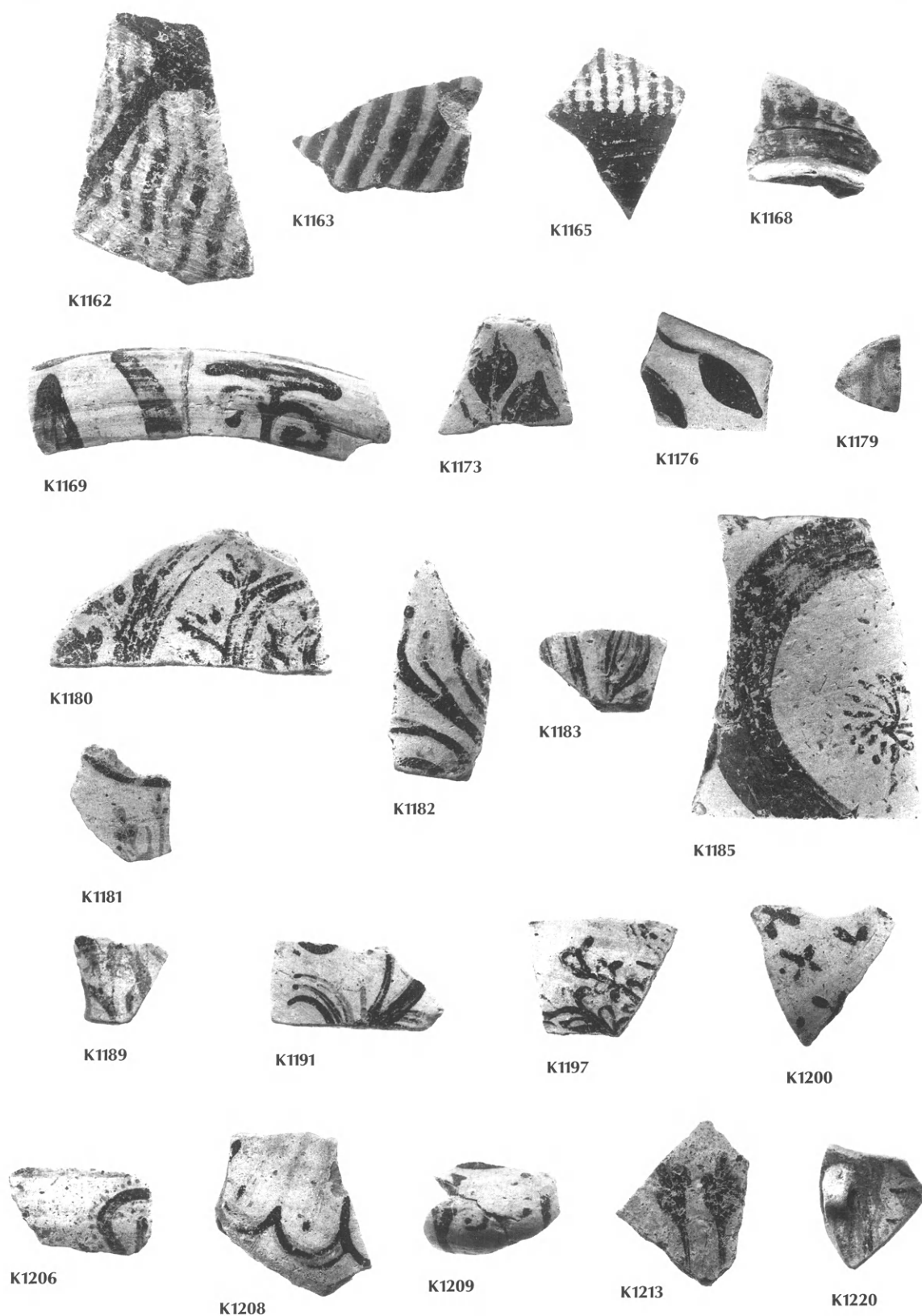

Κ1101

Άγγεϊά/Σκεύη με πλαστική διακόσμηση: Κ1093, Κ1094, Κ1095, Κ1096, Κ1097, Κ1098, Κ1099, Κ1100, Κ1101.

Ραβδωτή διακόσμηση: K1105, K1106, K1108, K1114, K1115, K1116, K1118. Σπειρές: K1126, K1132, K1133, K1134, K1135, K1136, K1137, K1140, K1142, K1146, K1147, K1152. Πτυχωτός ρυθμός χελωνίου: K1157, K1158, K1159, K1161.

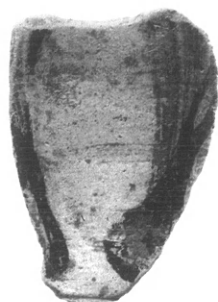

Πτυχωτός ρυθμός χελωνίου: K1162, K1163, K1165, K1168. Φυτική διακόσμηση: K1169, K1173, K1176, K1179, K1180, K1181, K1182, K1183, K1185, K1189, K1191, K1197, K1200, K1206, K1208, K1209, K1213, K1220.

K1221

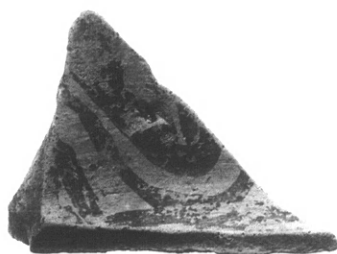
K1227

K1229

K1230

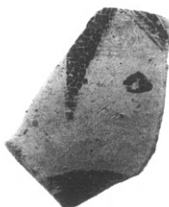
K1232

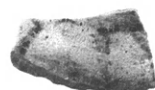
K1234

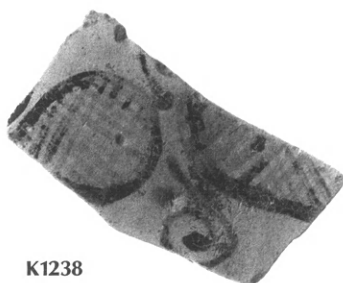
K1236

K1235

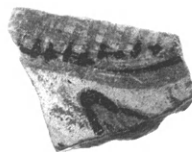
K1237

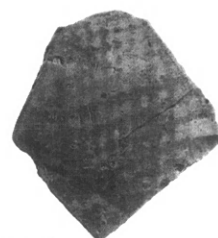
K1238

K1240

K1242

K1243

K1244

K1245

K1246

Φυτική διακόσμηση: K1221, K1227, K1229, K1230, K1232. Θαλάσσιος ρυθμός: K1234, K1235, K1236, K1237.

Δικτυωτό: K1238, K1240, K1242, K1243. Φολιδωτή διακόσμηση: K1244, K1245, K1246.

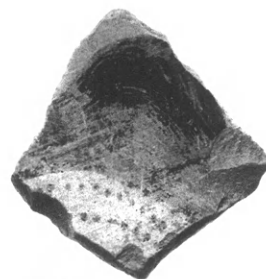
K1247

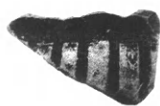
K1248

K1249

K1250

K1253

K1254

K1265

K1278

K1280

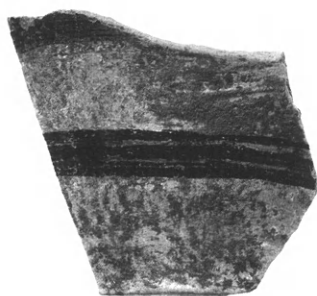
K1283

K1285

K1286

K1295

K1296

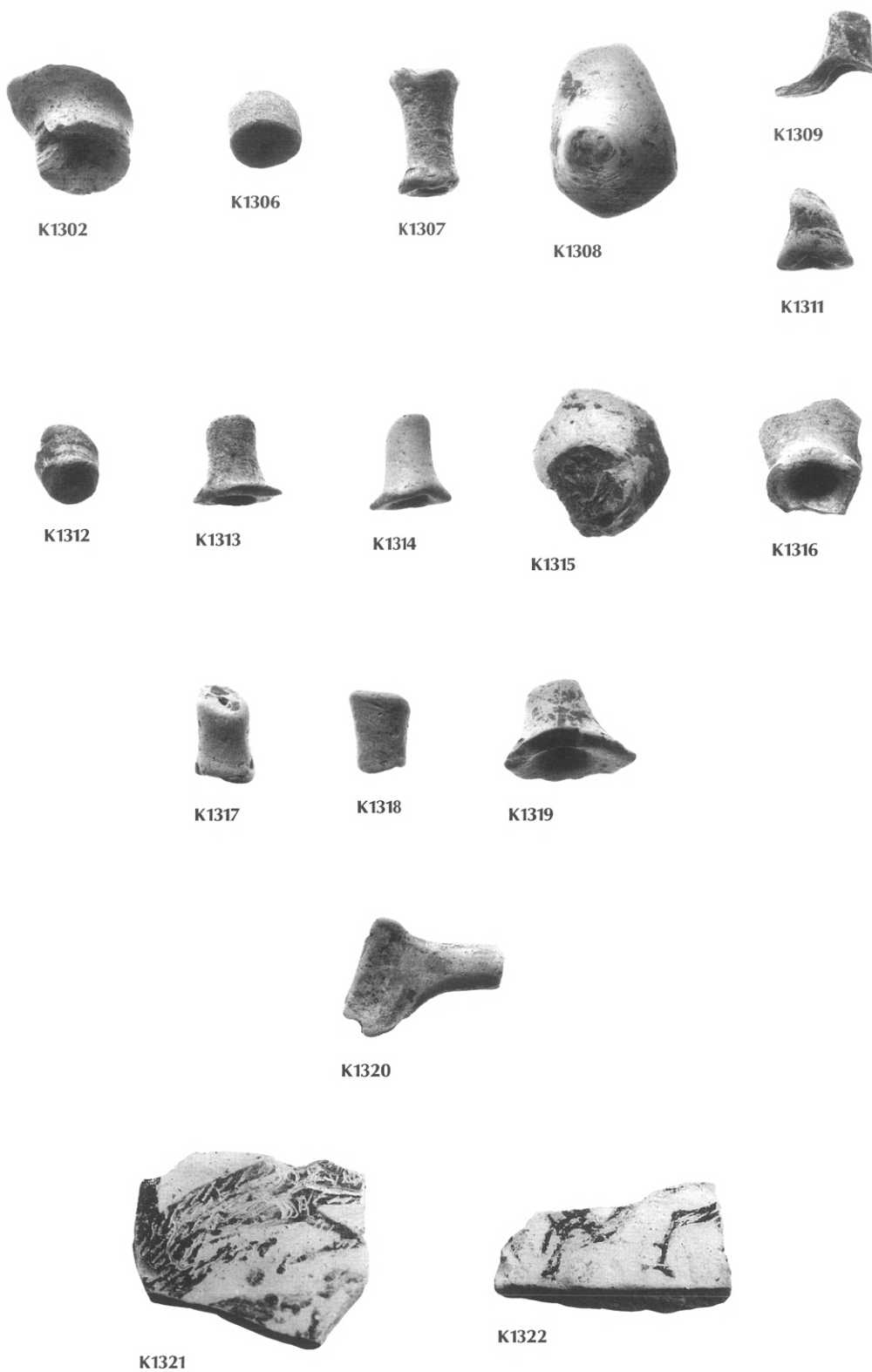

K1298

K1299

Έπαλληλοι κύκλοι/άπομιμήσεις πέτρας: K1247, K1248, 1249. Στιγμές: K1250, K1253, 1254, K1265. Γραμμικά θέματα: 1278, K1280, K1283, K1285, K1286. Ταινιωτή διακόσμηση: K1295, K1296, K1298, K1299.

Κύλικες: K1302, K1306, K1307, K1308, K1309, K1311, K1312, K1313, K1314, K1315, K1316, K1317, K1318, K1319.

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς: K1320. Ἀγγεῖα με εἰκονιστική διακόσμηση: K1321, K1322.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΚΥΘΗΡΑ

ΤΟ ΜΙΝΩΙΚΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ
ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

ΤΟΜΟΣ 4

ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ
ΥΠΟ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥΡΝΑΒΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΤ. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗ

ΑΡΙΘ. 289 ΤΗΣ « ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ »
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 2014

ΣΤΙΣ « ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΕΥΑΓ. ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. »
ΜΕ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΤΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΕΦΗΣ ΑΧΛΑΔΗ